Vaikala Noxou Lataua

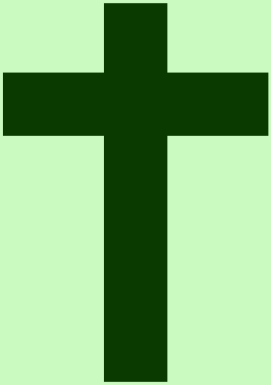

The New Testament plus Genesis and Jonah in the Ata language of West New Britain, Papua New Guinea

Vaikala Noxou Lataua

The New Testament plus Genesis and Jonah in the Ata language of West New Britain, Papua New Guinea

Buk Stat, Jona, na Nupela Testamen long tokples Pele-Ata long Niugini

Copyright © 2009 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Pele-Ata

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 31 Aug 2023
4bfa18b4-9930-59a7-95c7-466b1629bee3

Contents

MATAIO 1
MALUKO 90
LUKA 147
IOANESI 241
APOSELI 303
ROMU 390
1 KOLINITO 434
2 KOLINITO 469
XALATIA 491
EPESO 506
PILIPAI 520
KOLOSI 530
1 TESALONIKA 541
2 TESALONIKA 550
1 TIMOTI 555
2 TIMOTI 566
TITO 574
PILIMONI 580
EVALAIO 583
IAKOVO 614
1 PITA 625
2 PITA 636
1 IOANESI 643
2 IOANESI 653
3 IOANESI 655
IUDASI 657
REVELESEN 660

A'ALO LAIXE NOXOU IESU KALISITO ANE MATAIO MUKAUKAVUNU

Vaikala lamana

A'alo laixe e Mataio mukakavunu 'o ne anu mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu lexe Anu itema nesi ane Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe Anu une'e sou upamauline'i ta mitema. Noxousi la sou Lataua mumomosou vaikala noxou e musakiinu noxi'a ta mitema tatei e ilo'a opone'i vilesisi no anu. A'alo laixe ane 'o ne ta Iutaia e Iesu mupaa noxi'a mo ilo'a mixolusi na'a uasi. A'alo laixe ane 'o ne anu noxi'a ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi kalumo.

No anu a'alo noxou Mataio la mua'alo laixe manina. Xo anu musokou a'alo noxou no mine Iesu nenu mivo'onu xe mukalu, la mua'aloxu Iesu no mine Ioanesi mu'ulusou xe mukalu la mulai no anu tovotovo. Xe mukalu la mua'aloxu Iesu no mine musokou xaixai noxou sou mua'aloxu a'alo laixe mo mulosi'a ta mitema lavulavu no anu vaikala noxou Lataua xe mupamauline'i ta mitema ane pipiena iouiou mu'oxone'i. Anu musokou xaixai noxou ne Xalilaia, xe mukala la mua'aloxu muamua'i noxou sou mulai ne Ielusalemu. Xe mua'aloxu mii ma'ia Iesu mu'oxonu no anu voxo kalukaluxusou mulai muxali no mine mivau mo mililixu teitexi no ovu valautu xe tulu noxou.

A'alo laixe noxou Mataio 'o ne, anu mulosinge lamana lexe Iesu anu Tisa tila vile, mo Anu muno'u xavi sou uvulaxu lapuloto noxou Lataua laaxu laixe, xe mua'aloxu saxisaxila'u noxou Lataua. No nano no anu lavuku noxou Mataio 'o, la mumila'a a'alo noxou muxali la'oluxu ta'uve.

(1) A'alo noxou Iesu teitexi no laxa'ilu e Iesu muvivikala no anu 'ili'ilixo ilou xaixai mo 'ili'ilixo ma'ia ta mitema i'oxonu la ixalisou mauli no anu ili'i teitexi no opo loxotolo. (Mautunu 5-7) (2) Ta tameisou mua'aloxu Iesu sou mupela'a ta molomolo noxou no anu xaixai noxi'a, xe mii ma'ia i'oxonu no mine ilai ia'aloxu a'alo laixe ulai noxi'a mose'i. (Mautunu 10) (3) Tatalusou, la mua'aloxu vaikala latilovo sou saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo. (Mautunu 13) (4) Tami'asou ne mua'aloxu Iesu mululusou lamana xaixai sou molomolo noxou Iesu, xe uxaxaisou a loxovaa. (Mautunu 18) (5) Xe ta'uvesou la a'alosou Iesu mua'alo no anu mii ma'ia uxali no anu voxo kaluxusou xe mii ma'ia ane uxali ili'i no anu saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxototo. (Mautunu 24-25)

A'alo muai no nano aloxo 'o

Nana sou Iesu xe a'alosou Iesu Kalisito nenu mivo'onu 1:1–2:23

A'alosou xaixai noxou Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema 3:1-12

Iesu mu'ulo xe mukalu la Satani mutovonu 3:13–4:11
Xaixai noxou Iesu ne Xalilaia 4:12–18:35
Iesu mulutu ne Xalilaia sou mulai ne Ielusalemu 19:1–20:34
Voxo kalukaluxusou noxou Iesu xe mii ma'ia muxali no ale ne Ielusalemu 21:1–27:66
Iesu mutulu no anu soli xe mupalapala'a 28:1-20

Nana sou Iesu
(Luk 3:23-38)

1 ✡Vaikala ane ne anu si'a Iesu Kalisito tamutu'ovuxu. Iesu
ne Anu noxou Deviti 'ilusunu, xe Deviti ne anu Avalaamu
'ilusunu.
2 Xe Avalaamu 'olu ane Aisaki, xe Aisaki 'olu ane Iakovo,
xe Iakovo 'olu ane Iuta ilo'a ta vimovimou,
3 ✡xe Iuta ta 'olu ane Peresi ilou Sela, neni'a ne Tamari, xe
Peresi 'olu ane Esuloni xe Esuloni 'olu ane Ramu,
4 xe Ramu 'olu ane Aminadavu, xe Aminadavu 'olu ane
Nasoni, xe Nasoni 'olu ane Solomoni,
5 ✡xe Solomoni 'olu ane Boasi xe nenu ane Reebu xe Boasi
'olu ane Oveti, xe nenu ane Rutu, xe Oveti 'olu ane Iesi xe
Iesi ne momu ane Tatananu tuala Deviti.
6 ✡Xe Tatananu tuala Deviti ne 'olu ane Solomoni,
Solomoni nenu ne tei la Ulia semau,
7 xe Solomoni 'olu ane Rovoamu la Rovoamu 'olu ane Avia,
Avia 'olu ane Asa.
8 Xe Asa 'olu ane Iosaveti, xe Iosaveti ne 'olu Iolamu, xe
Iolamu 'olu ane Usia,
9 xe Usia ne 'olu ane Iotamu, xe Iotamu 'olu ane Axasi, xe
Axasi 'olu ane Esekia.
10 Xe Esekia 'olu ane Manase, xe Manase 'olu ane Amoni,
xe Amoni 'olu ane Iosia,
11 ✡Xe Iosia 'olu ane Ekonia, xe Ekonia ilo'a ta vimovimou.
No voxo ane ne ane'i milai mixolu no paxa no tani sou
navunavu no tuala tila ne Vaviloni.
12 ✡Ili'i no voxo ane ta Isilaeli milai mixolu no tani sou
navunavu ne Vaviloni, la Ekonia 'olu ane Salatieli xe Salatieli
'olu ane Seluvaveli.
13 Xe Seluvaveli 'olu ane Aviuti, xe Aviuti ne 'olu ane
Eliakimu, xe Eliakimu 'olu ane Asolu,
14 xe Asolu 'olu ane Sadoku, xe Sadoku ne 'olu ane Akimu
la Akimu 'olu ane Eliutu,
15 xe Eliutu 'olu ane Eliasa xe Eliasa 'olu ane Matani, ia
Matani ne 'olu ane Iakovo,
16 Xe Iakovo ne 'olu ane Iosepu, xe Iosepu anu Malia
mulue, la sou Malia mivo'onu Iesu la ane'i mimoxo'u lexe
anu Kalisito.

✡ **1:1:** Tav 22:18; 1A'a 17:11 ✡ **1:3:** Tav 38:29-30; Rut 4:18-22 ✡ **1:5:** Rut 4:13-17 ✡ **1:6:** 2Sa 12:24 ✡ **1:11:** 2Ta 22:1–24:20; 2A'a 36:10; Iel 27:20 ✡ **1:12:** Esi 3:2

17 La sou Avalaamu ta ʼilusulusunu musoko noxou anu
Avalaamu muneʼe muxali noxou Deviti la aneʼi mixali loxo
mavulovexa mo mulelia tamiʼa, mo musoko noxou Deviti
mune muxali no voxo aneʼi milai mixolu no paxa no tani
sou navunavu no tuala tila ne Vaviloni anu mavulovexa mo
mulelia tamiʼa. Xe musoko no voxo ane aneʼi milai mixolu
no tanisou navunavu ne Vaviloni muneʼe muxali no voxo e
Kalisito muxali ne la muxali loxo mavulovexa mo mulelia
tamiʼa.

Malia Mivoʼonu Iesu
(Luk 2:1-7)

18 ✡Aʼalosou Iesu kalisito muxali aloxo. Nenu Malia aneʼi
misosovosie mukalu sou iuluxu Iosepu ia ilou ixolu ipita uao,
ia aneʼi mimaisie lexe ane opoone. Keakea ane ne no anu
xavi noxou Uleenu Tavuna la mumulaxu no nano no opoone.
19 Mulue Iosepu anu itema mulapu, anu mulomu lexe
Malia opoone la anu lexe usuane ia anu umasaxa lexe
upamaela ne Malia no ieʼi ta mitema uasi, la sou anu
umasaxa lexe usuʼane seʼisisi.
20 Iosepu uxoo uxavuxavutala la muai pipiena lexe an-
gelo noxou tila muxali noxou la sou muvikalanu aloxo ʼo.
“Iosepu, nini Deviti ʼilusunu, naʼume mamu nanoʼe Malia
loxo semameni. Nalomu! Molomolo ane muxolu no opoone
ne muxali no anu xavi noxou Ulee Tavunasi.
21 ✡Ane ivoʼonu ʼilie mulu, la nalemolu ualasou lexe Iesu
xo Anu sou uxexeenu ʼiliʼilixo masua noxiʼa ta mitema mo
ulivunoxaʼa.”
22 Mimii tavuʼalo ʼo, muxali sou umomosou vaikala vile tila
muʼoxonu no anaxaʼa ta mitemasou palomatana.
23 ✡Muvikala aloxo ʼo. “Nalomu, sema vile ilou mulu iai
ipita uao, ia ane opoone la ivoʼonu molomolo mulu vile la
ngingi ngamoxoʼu ualasou lexe Enmanueli.” (Uala ne laaxu
lexe Lataua uxolu nonginge.)
24 No voxo ane Iosepu mutulu la anu mulai muʼoxonu
aloxo angelo noxou Tila muvikala nuxu lexe anu unoʼe
semau.
25 ✡Ia ilou iai uasi, mulai muxali no voxo e Malia mivoʼonu
ʼilie no anu, la sou mumoxoʼu ualasou lexe Iesu.

2

Ta Mitema sou Lavulavu no Aso Uxali Utelo Aneʼi Mineʼe sou Imaisou Iesu

1 Malia mivoʼonu Iesu no tuala ne Vetiliemu, no xalee lia
tila ne Iutaia, no voxo ane Elodesi muxolu tatananu tuala.
Ane mivoʼonu Iesu mukalu xe iliʼi la ta mitema sou lavulavu
meʼa no aso uxali utelo mineʼe ne Ielusalemu.

✡ **1:18:** Luk 1:27, 35 ✡ **1:21:** Luk 1:31; 2:21 ✡ **1:23:** Ais 7:14 ✡ **1:25:** Luk 2:21

2 ✡La ane'i mitalitali'i aloxo 'o. “Molomolo e muxali lexe
anu tatananu tuala ne Iutaia ne Anu muxolu 'ava? Xo nengi
temaisou oto sou no xalee mutelo no anu aso uxali utelo, la
sou nexi tene'e sou talotu ulai noxou.”
3 Xe Elodesi tatananu tuala mulomu aloxo ne la anu
muxavutala piena no anu, mo ta mitema ne Ielusalemu
kalumo.
4 La sou Elodesi muavuti la mu'avali'a ta kisi'a ta aili'i xe ta
mitema sou lavulavu no 'a lapuloto ne Isilaeli mine'e mipita
sou mutali'isi'a lexe mivo'onu Kalisito a ne'ei?
5 Ane'i mikolinu lexe, “Ne Vetiliemu no xalee lia tila ne
Iutaia. Xo ta mitema sou palomatana mikaukavu aloxo.
6 ✡ ‘Nini ta mitema ne Vetiliemu no xalee lia tila ne Iutaia,
nini naxavutala lexe nini mii vitanisi no iei tatananu
tuala ne Iutaia uasi.
Xo tila uxali noxine, sou usaxila'a ta mitema noxilo ne
Isilaeli.’ ”
7 Xe Elodesi musova anaxu mulai noxi'a ta mitema sou
lavulvavu ne la mitalumesi, la milai noxou sou ulavusou
laixe noxi'a lexe oto ne muxali a talu.
8 La sou anu mupalusi'a milai ne Vetiliemu, la mu-
vikalane'i aloxo 'o. “Ngingi ngalai la ngakamuli molomolo
ne laixe. Lexe ngingi naxali sou ukalu la sou ngasovanu
vaikala ulivu une'e noxilo. Mo eni kalumo alai alotu noxou.”
9 Xe ane'i milomusou vaikala noxou tatananu tuala ne
mukalu, la sou ane'i milai. Ane'i mimaisou oto loxo ane'i
mimaisou te'i no aso uxali utelo, oto ne muulaxune'i mulai
mutulu muisalili teitexi no tani e molomolo ne muai no anu.
10 Xe ane'i mimaisou oto aloxo ne la mi'osa manina.
11 ✡La ane'i mi'unalai no tani, la mimaisi'a keakea ilee
nenu Malia, la mixola'u tava'a vo'uxu mo mitangatulu
mulu'elai no lia sou milotu mulai noxou keakea. Ane'i
mino'u mimii e loxo xoulu, xe ueli, xe avuavu e tuma'u laixe
sou milolovolo mulai noxou.
12 Xe miai no 'olovoxo la miai pipiena lexe Lataua mu-
vikalane'i lexe mamu sou ngingi ngalivu ngalai noxou
Elodesi, la sou ane'i mimulinu vote'i vileli sou milivu milai
no tualasi'a.

Iosepu Ilee Semau Mo Keakea Mivula Milai ne Aixiputo

13 Ane'i milivu mukalu, la sou Iosepu muai pipiena lexe
angelo noxou Tila muxali noxou la muvikalanu aloxo 'o.
“Natulu mo nano'a keakea ilee nenu mo ngavula ngalai ne
Aixiputo. Ngaxolu ne ulai uxali no anu voxo ane lexe eni
avikala neni. Xo Elodesi anu ukamulinu keakea ne sou lexe
uvau usoli.”
14 Anu muavuti la muvulane'i keakea ilee nenu no
'olovoxo la ilo'a milai ne Aixipto,

✡ **2:2:** Iti 24:17 ✡ **2:6:** Mai 5:2; Ioa 7:42 ✡ **2:11:** Lex 72:10-15; Ais 60:6

15 ✡La iloˈa milai mixolu ne mutalo no voxo ane Elodesi
musoli, la mimii ane ne anu mumomosou vaikala vile
Tila muxalixu teˈi no anaxu itema sou palomatana vile ne
muvikala aloxo ˈo, “Eni aˈavalou alixeni uatu ne Aixipto.”
16 Xe Elodesi mulavu lexe ta mitema sou lavulavu no aso
uxali utelo ˈole ne mikalavoinu, la anu laˈiaxu misevile la
anu mupalusiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto noxou milai no tuala
tila ne Vetiliemu. La muvikalaneˈi aloxo ˈo. “Ngalai no
tuala tila mo ngaveˈaveˈa ta molomolo ta mulu e tauu iexaˈa
muxali loxo tamei mo uluˈe isoisoli.” Xo anu xavutalau lexe
uˈvea ta molomolo ta kitukitu e ta neniˈa miˈvoˈoneˈi no
voxo ane ne. Umomomo loxo anu mutaliˈisiˈa ta mitema sou
lavulavu lexe voxo ane vaa ne oto muxali no anu.
17 La sou mimii ane ne umomosou vaikala noxou Ieremaia
itema sou palomatana mulemolu aloxo ˈo.
18 ✡ “Tama tila mo imatengalei ilomu sou uxali no tuala tila
ne Lama.
Ia Lakeli itatamasiˈa ta ˈiliˈe misoisoli.
La ane imasaxa lexe ta mitema ixolixoline uasi.
Xo ta ˈiliˈe tavuˈalo ne ixolu uasi.”

Iosepu Ilee Semau mo ˈIliˈa Milivu

19 Iliˈi no voxo e Elodesi musoli mukalu, la Iosepu muxolu
ne Aixiputo. Anu muai pipiena lexe angelo noxou Tila
muxali noxou la muvikalanu aloxo ˈo.
20 “Nini natulu, mo nanoˈa molomolo ilee nenu ˈo mo
nalivu ulai ne Isilaeli. Xo ta mitema imasaxa lexe ivaˈu
keakea ne a misoisoli mukalu.”
21 Iosepu muavuti la munoˈa keakea ilee nenu milivu milai
no tuala tila ne Isilaeli.
22 Anu mulomu lexe Akelao munoˈu tanixu momu Elodesi
sou usaxilaˈa ta Iutaia. Iosepu mumamaˈu sou lexe ulai no
xalee ane ne. La Lataua muvikalanu no anu aipiepiena lexe
nalai no tuala tila ne Xalilaia.
23 ✡La sou anu mulai muxolu no tuala tila ne ilemolu
lexe Nasaleti. ˈIlixo ane ne mumomosou vaikala noxiˈa ta
mitema sou palomatana lexe, “Aneˈi ilemolu lexe itema siˈe
Nasaleti.”

3

Ioanesi Itema sou Uˈulosiˈa ta Mitema Xe Ulalaxiinu Voteˈi (Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Ioa 1:19-28)

1 No voxo ane no mine Iesu muxoxolu ne Naseleti ne
Ioanesi itema sou uˈulosiˈa ta mitema anu muxali. Anu
muneˈe muˈavaˈava no xalee lia vitanisi ne Iutaia, la mu-
vikala aloxo ˈo.
2 ✡ “Ngingi ngaxiu opongengi. Xo saxisaxilaˈu teitexi no
opo loxotolo anu a ˈalaˈalai mukalu.”

✡ **2:15:** Ose 11:1 ✡ **2:18:** Tav 35:19; Iel 31:15 ✡ **2:23:** Ais 11:1; 53:2; Luk 2:39; Ioa 1:45 ✡ **3:2:** Mat 4:17; Mak 1:15

3 ✡Ioanesi anu itema e Lataua muvikalanu no anaxu
itemasou palomatana Aisaia, anu muvikala aloxo ˈo,
“Ngalomu sou itema vile uˈavaˈava no xalee lia vitanisi lexe
ngalalaxiinu voteˈi mo ngamomosou voteˈi sou Tila.”
4 ✡Ioanesi ne musakii kameli laxusou sou mutaluxu vasi-
molu, xe muutupokoxu bulumakau sosou. ˈAniˈanixu ane
musiaˈe taula ilou unuxu.
5 Ta mitema mutelo ne Ielusalemu mo ne Iutaia mo
tuatuala e ˈalai no lexa Ioridani aneˈi mineˈe noxou Ioanesi,
6 la aneˈi mipaˈalixu lamana ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa,
la sou anu muˈulosiˈa no lexa ne Ioridani.
7 ✡Ia mumaisiˈa ta Palisaio iloˈa ta Sadokaio mineˈe sou
lexe uˈulosiˈa la anu muvikalaneˈi aloxo ˈo. “Ngingi loxo
lasile molosila ta ˈolu, Lataua laˈiaxuinge ia ˈei muvikalan-
gengi lexe ngaˈume sou ngapolopepeenu laiˈa noxou.”
8 Lexe ngingi ngaxiu opongengi manina, la ˈiliˈilixomengi
ne umaxaˈinge, lexe ngingi ngexiu opongengi.
9 ✡Ia mamu sou tangengi uvikalangengi, “lexe ngingi
Avalaamu ta ˈiluˈilusunu.” Eni avikalangengi aloxo. Lataua
umomomo sou uˈoxonu lavoˈo la uxali Avalaamu ta
ˈiluˈilusunu.
10 ✡Lapemu a mulalaxii muai no ovu tavaˈu. Lexe ovu ane
uneneˈa laixe uasi la ixetau loxo itema vile uxetau ovu sou
uleanu no navu.
11 ✡La sou eni avikalangengi lexe eni aˈulosinge no anu
lexa vitanisi loxo sosovo, sou ngingi ngexiunu opongengi, la
iliˈi la itema vile xaviinu uneˈe la uˈulosinge no anu Uleenu
Tavuna mo navu, la xavi noxou ne uaulixu xavi noxilo. Mo
eni amomomosou alulusou lamotasou siove sou tavaˈu uasi.
12 Anu uneˈe loxo itema vile, utetelisou silapa no avolu sou
ukalipalanu uiti sosou sou uˈelaxu no anu navu e ukalu uasi.
Ia temanu la uai no taasou laˈilali.

Ioanesi Muˈulosou Iesu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 No voxo vile la Iesu molu ne Xalilaia muneˈe no lexa ne
Ioridani, sou umasaxa lexe Ioanesi uˈulosou.
14 Ia Ioanesi mumulesou la muvikalanu aloxo ˈo, “umo-
momo lexe nini naˈulosilo ia loxovaa ane nini neneˈe noxilo
ˈo?”
15 La sou Iesu mukolinu vaikalau aloxo, “Naˈoxo loxo ne
uasi. Nenge taˈoxonu mimii tavuˈalo ne umomomo ukalusi
ulai noxou Lataua aloxo ne.” La sou Ioanesi mumulinu
vaikala noxou.
16 ✡No mine Iesu muˈulo mukalu, la sou mulaa no lexa sou
mulai no ale. La sou opo loxotolo mukisi la Iesu mumaisou

✡ **3:3:** Ais 40:3 ✡ **3:4:** 2Ta 1:8 ✡ **3:7:** Mat 12:34; 23:33 ✡ **3:9:** Ioa 8:33, 39; Rom 4:12 ✡ **3:10:** Mat 7:19; Luk 13:6-9 ✡ **3:11:** Ioa 1:26-27, 33; Apo 1:5 ✡ **3:16:** Ioa 1:32

Uleenu Tavuna mulu'e loxo ngiala kuau muvava mulu'e
muxolu no kisou.
17 ✡La sou vaikala vile molu teitexi no opo loxotolo mu'ava
aloxo. “Eni 'alixeni ane, eni amasaxau mo opoleli u'osasou
misevile.”

4

Satani Mutovonu Iesu
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 ✡Iesu mu'ulo mukalu la Uleenu Tavuna mulutulixu sou
mulailixu no xalee lia vitanisi, sou Satani utovonu.
2 ✡Iesu mupelemu la uno'u 'ani uasi aso mavulovexa
tami'a xe 'olovoxo mavulovexa tami'a la Anu musolixu.
3 Itemasou tovotovo mune'e sou utovonu la muvikalanu
aloxo 'o. “Lexe nini Lataua 'olu manina la navikalanu lavo'o
mo uxali veleti.”
4 ✡La Iesu mukolinu vaikalau aloxo 'o. “Vaikala muai no
nano no Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo,
‘Ta mitema imauli no anu veletisi uasi ia ane'i imauli no anu
vaivaikala ane ulaa no anaxu Latauasi.’ ”
5 Anu muvikala loxo ne mukalu, la sou Satani muno'u
mulai no tuala tila ne Ielusalemu, sou mutelailixu no tani
tila noxou Lataua kisou teitexi manina.
6 ✡La muvikalanu lexe. “Nini Lataua 'Olu manina la
naili'e ulu'elai. Xo lavuku noxou Lataua muvikala lexe anu
uvikalane'i ta angelo noxou la ilooxene mo iamoneni teitexi
no avo'a si, mo sou na'otunu tava'ine no 'a lavo'o uasi.”
7 ✡Iesu muavuti la mukolinu aloxo 'o. “Vaikala noxou
Lataua muvikala lexe, mamu sou natovonu Lataua Tila
noxine.”
8 Mukalu la Satani mulutulixu Iesu mutelailixu teitexi
no laxa'ilu kisou, mukalu la mulosioxu mimii iouiou no
xalexalee lia 'o ilou tokolomosou.
9 La anu muvikalanu Iesu aloxo 'o. “Lexe nini naxola'u
tava'ine vo'oxu no lia sou nalotu une'e noxilo la sou eni
alosine mimii tavu'alo 'o ne ukalusi.”
10 ✡Iesu muavuti la mukaitolonu lexe, “Satani nalai
va'axu vaikala noxou Lataua muvikala aloxo 'o. ‘Nini
nalu'elailixene noxou Lataua Tila noxine mo nini nalotu ulai
noxou Anusisi.’ ”
11 Xe Satani mu'ume la mulai, la ta angelo mine'e mixali
noxou Iesu sou misu'ulinu.

Iesu Musokou Xaixai ne Xalilaia
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 ✡Xe ili'i la Iesu mulomu lexe ane'i miteteli sou Ioanesi
sou milailixu no taasou navunavu, la sou Anu mulivu mulai
no tuala no xalee lia tila ne Xalilaia.

✡ **3:17:** Lex 2:7; Ais 42:1; Mat 12:18; 17:5; Luk 9:35 ✡ **4:1:** Eva 2:18; 4:15 ✡ **4:2:** Mul 34:28 ✡ **4:4:** Lap 8:3 ✡ **4:6:** Lex 91:11-12 ✡ **4:7:** Lap 6:16 ✡ **4:10:** Lap 6:13 ✡ **4:12:** Mat 14:3; Mak 6:17; Luk 3:19-20

13 Ia Anu musuku no tuala tila ne Naseleti sou mulu'elai ne
Kapenaumu ne muxolu no pa'umolu kupa ne no lialiaxa'a
mata noxi'a ta Sevuloni ilo'a ta Napitali.
14 'Ilixo ane ne, Iesu mumomosou vaikala muxali noxou
Lataua muxali no anaxu Aisaia itema sou palomatana aloxo.
15 ✡ "Lialia noxi'a mata ta Sevuloni mo Napitali lia ne
muxolu 'alai no vote'i tila ulai no luaki,
xe lia e muxolu no xalee lexa ne Ioridani anu lia ne
muxolu no nano no xalee lia tila ne Xalilaia,
tuala xalee ane ne noxi'a ta mitema ane ane'i ta Iutaia
uasi.
16 Mo ta mitema tavu'alo noxou Lataua ane mixolu no 'a
isivoxo tatila ne
ane'i mimaisou teelu kaaxu,
mo lamanaxu ne muxali noxi'a ta mitema e ilavusou
Lataua uasi
la loxo misoisoli ne lamana muxali noxi'a kalumo."
17 ✡No voxo ane Iesu musoko sou mua'aloi'a ta mitema
la muvikalane'i aloxo 'o. "Ngingi ngaxiunu opongengi xo
saxisaxila'u no opo loxotolo anu a 'alai mukalu."

Iesu Musokou sou Mu'avali'a ta Molomolo Noxou
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 No voxo vile, la Iesu muamua'i no pa'umolu kupa ne
Xalilaia, la mumaisou itema vile ualasou lexe Saimoni ilemo
lexe Pita ilou vimou Andeleasi ikakae. Xo ane'i ilou ta
mitema sou ikaene'i ta sinana.
19 Xe muavuti la muvikalane'i ilou aloxo 'o. "Ngane'e mo
ngamulileli mo sou eni alosinge lavulavu sou ngalapune'i ta
mitema."
20 Xe alaxu vilesisi 'o, la ilou mitautalonu kaexa'a muai ne,
ia milutu sou mimulinu Iesu.
21 Ia milutu sou mimuamua'i misuku milai, sevile la
mumaisi'a Iakovo ilou vimou Ioanesi Sevedi ta 'olu. Ane'i
ilo'a mami'a ixoxolu teitexi no anu uaxa mo isimesimenu
kaexa'a. Iesu muavuti la mu'avali'a ilou.
22 Xe ilou miavuti la mi'umesou mami'a no 'a xaixai noxou
no anu uaxa ne, ia ane'i ilou milutusou mimulinu Iesu.

Iesu Mu'aloxu Vaikala Mua'alo Xe Mupamauline'i ta Mitema
(Luk 6:17-19)

23 ✡Xe ili'i, la Iesu muxixao no xalee tuala tila ne Xalilaia la
mu'unalai no tani sou lalotu noxi'a ta Iutaia sou mulosi'a
lavulavu, xe Anu mua'aloxu a'alo laixe sou saxisaxila'u
noxou Lataua, mo Anu mupamauline'i ta mitema ane pip-
iena mu'oxo masuanu vasime'a kalumo.
24 ✡La sou ane'i mia'alo mulai no tuala xalee tila ne Silia.
La ta mitema milailixa'a ane'i ane pipiena iouiou mu'oxo
masuane'i. Ane'i ane navunavu tatila mu'oxone'i, mo ane'i

✡ **4:15:** Ais 9:1-2 ✡ **4:17:** Mat 3:2; 19:27 ✡ **4:23:** Mat 9:35; Mak 1:39; Apo 10:38 ✡ **4:24:** Mak 6:55

ane ta uleenu ta masmasua mixolu noxiˈa, mo aneˈi ane
pipiena masua e uˈoxonu vasimeˈa uoloolo la ilapau, xe aneˈi
ane vasimeˈa musoisoli, la sou Iesu mupamaulineˈi.
25 ✡Anu muˈoxonu aloxo ne xe ta mitema tavuˈalo ne
Xalilaia mo no xalee lia tila ne Dekapolisi mo ne Ielusalemu
mo ne Iutaia mo xalee lia e mixolu ˈalai no lexa paˈumolu ne
Ioridani ne aneˈi mimaisou la sou mimulinu.

5

Iesu Muaˈalo Teitexi no Laxaˈilu
(Luk 6:20-23)

1 Iesu mumaisiˈa ta mitema tavuˈalo mineˈe la Anu mutelai
muxolu teitexi no laxaˈilu vainu la sou ta molomolo noxou
mineˈe noxou.
2 La sou Anu musokosou muaˈaloiˈa aloxo ˈo.
3 ✡ “Aneˈi ane uleneˈi iu lavuluti uasi la aneˈi iˈosa iliˈi la Anu ualusiˈa
xo iliˈi la aneˈi ixolu no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
4 ✡Aneˈi ane itatama la aneˈi iˈosa
xo iliˈi la Anu ualusiˈa mo uxolixolineˈi.
5 ✡Aneˈi ane italoxolixaˈa iluˈelai la aneˈi iˈosa
xo iliˈi la Anu ualusiˈa la lia ane ˈo ne aneˈi naˈa.
6 ✡Aneˈi ane isoisolixaˈa sou imulinu ˈiliˈilixo mulapu la aneˈi iˈosa
xo Anu ualusiˈa iliˈi la aneˈi iˈanaˈana,
no anu ˈilixo sou imulinu masaxa noxou Lataua utotomu.
7 Aneˈi ane iˈoxo alauna la aneˈi iˈosa
xo Anu ualusiˈa mo uˈoxo alauna noxiˈa iliˈi.
8 Aneˈi ane oponeˈi malemalenga la aneˈi iˈosa
xo Anu ualusiˈa mo iliˈi la aneˈi imaisou Lataua.
9 Aneˈi ane ixolixolineˈi ta mitema no anu ˈotoˈoto sou ukalu la aneˈi iˈosa
xo Lataua ualusiˈa la nenge tamoxoˈa lexe aneˈi Lataua ta ˈolu.
10 ✡Aneˈi ane miˈoxo masuaneˈi xo miˈoxonu ˈiliˈilixo mulapu la aneˈi iˈosa
xo iliˈi la Anu ualusiˈa mo aneˈi ixolu no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua
teitexi no opo loxotolo.
11 ✡Ngingi ane ta mitema ilevetesinge mo
iˈoxomasuangengi mo ivikalasinge masumasua mo
ikalavoisinge xo ngemulinu Itema ˈOlu ne, la ngingi ngaˈosa.
12 ✡Ia ngingi naˈosa mo ngalei xo ulumengi ne tatila a uai
teitexi no opo loxotolo xo ˈilixo ane aneˈi miˈoxonu noxine
ne anu iou vilesisi aloxo aneˈi miˈoxo masuaneˈi ta mitema
sou palomatana tei.

✡ **4:25:** Mak 3:7-8 ✡ **5:3:** Ais 57:15 ✡ **5:4:** Ais 61:2-3; Pal 7:17 ✡ **5:5:** Lex 37:11 ✡ **5:6:** Ais 55:1-2 ✡ **5:10:** 1Pi 3:14 ✡ **5:11:** 1Pi 4:14 ✡ **5:12:** 2Aˈa 36:16; Apo 7:52

Ngingi loxo Au Xe Lamana
(Mak 9:50; Luk 8:16; 14:34-35)

13 Ngingi loxo au si'a ta mitema iouiou no tuala xalexalee
ukalusi ia lexe au ne tu'axu ukalu la nenge talivu noxu
tu'axu a loxovaa, xo au ane loxo ne la xaixai vile no anu uasi
ta mitema isu'anusi ka imalamalaxo'u no tava'a.
14 ✡Ngingi loxo teelu si'a ta mitema iouiou no tuala
xalexalee ukalusi tuala vile uxolu teitexi no laxa'ilu la anu
utalume uasi.
15 ✡Ta mitema ilavusou itoisou lalamo ka itaa u'unalai no
nano no ti'a uasi, ia ane'i imulaxu teitexi no valovalosi sou
ukaa si'a ta mitema tavu'alo e ixolu no nano no tani.
16 ✡La sou anu iou vilesisi aloxo nini ne loxo teelu sou ukaa
la lamanaxu ne uieisi'a ta mitema mo ane'i imaisou 'ili'ilixo
laixe ngingi nge'oxonu la sou ane'i i'itinu ualasou Maminge
e muxolu teitexi no opo loxotolo.

Iesu Mumomomosou Lapuloto

17 ✡Mamu ngingi ngaxavutala lexe eni exali sou axexeenu
lapuloto mo vaikala noxi'a ta mitema sou palomatana, uasi.
Eni ene'e 'o sou axexeenu uasi eni ene'e 'o sou a'oxo pekia'u
sou.
18 ✡Eni avikalanengi manina lexe umomomo no voxo
ane loxotolo ilou lialia ukalu la vaikala mautunu vile mo
kaukavu vile ane'i mikaukavunu no nano no lapuloto tasi-
auxu uasi uxolu aloxo ne ulai utalo lexe mimii tavu'alo ne
uxali ukalusi.
19 ✡Lexe itema vile umaisou lapuloto xalenu vile aloxo mii
vile vitanisi, ia anu ulapune'i ta mitema sou i'oxonu aloxo
ne la ualasou itema ne uxali kitu'a manina teitexi no opo
loxotolo. Ia itema ne umulinu lapuloto ne sou ulosie'i ta
mitema sou imulinu la sou anu ualasou tila no a saxisaxila'u
noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
20 Eni avikalangengi manina lexe ngamulinu masaxa
noxou Lataua mo 'ili'ilixo mengi ulapu laixe uasi loxo
'ili'ilixo mulapu noxi'a ta mitema sou lavulavu no 'a lapuloto
ilo'a ta Palisaio la ngingi ngamomomosou nga'u nalai no a
saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo uasi.

Iesu Uvikalasou 'Ilixosou Imomosou Vaikala

21 ✡Ngingi ngalomusou vaikala noxi'a ta 'ilusungengi
mino'u mukalu lexe, ‘Ngingi ngave'a ta mitema isoli uasi,
itema vile uva'u itema vile usoli la anu utulu no 'a
vaivaikala.’
22 ✡Ia eni avikalangengi aloxo 'o, lexe itema vile la'iaxuu
vimou la anu utulu no anu vaivaikala. Mo 'ena'ei ane
uvikalanu vimou lexe ‘Kisine muxovulaulau 'o.’ la anu uxali

✡ **5:14:** Ioa 8:12; 9:5 ✡ **5:15:** Mak 4:21; Luk 8:16; 11:33 ✡ **5:16:** Ep 5:8-9; 1Pi 2:12 ✡ **5:17:** Rom 3:31 ✡ **5:18:** Luk 16:17; 21:33 ✡ **5:19:** Iak 2:10 ✡ **5:21:** Mul 20:13; Lap 5:17 ✡ **5:22:** 1Ioa 3:15

noxou tatananu lapuloto teˈi, ia itema vile uvikalanu itema vaˈaxu aloxo ‘nini itema ne nexovulaulau manina.’ la anu ulai no taxa e navu uˈaniˈani no anu kaluxu uasi.
23 ✡La sou lexe nini naneˈenu lolovolo noxine sou naelaxu
no valovalo ia naxavutalanu mii vile ngamomosou noxou
vivine uao la,
24 namulaxu lolovolo noxine ne uai ˈalai no valovalo ne ia
nalai mo namomosou tei ˈo. Lexe ngingi ngongou ngexali
no anu opo vilesisi ukalu la sou nini nalai naelaxu lolovolo
noxine ne.
25 Ia itema vile umasaxa sou utulusine no anu vaivaikala,
la ngingi ngongou ngamuamuaˈi no voteˈi sou ngalai no
tanixu vaivaikala la nini napalea mo ngongou ngamomosou
vaivaikala tei. Xo masua sou itema ne ulailixene no avolu
itema sou ulomu sou vaivaikala la ulailixene no avolu polisi,
la sou polisi umuxaxene no tani sou navunavu.
26 Eni avikalaneni manina lexe nini naxolu no nano no
tani sou navunavu ulai utalo lexe nini nalotonu ulu ane aneˈi
misosovosou noxine.”

Iesu Muvivikala no Anu ˈIlixosou Voteˈi

27 ✡Iesu muvikala la aloxo ˈo, “Ngingi ngelomusou tei lexe,
‘Mamu sou ngingi ngaˈoxonu ˈiliˈilixo sou voteˈi.’
28 Ia eni avikalangengi aloxo, lexe itema vile umaisie sema
vile ia iou uisuxe xe tanu umulimuline la loxo anu muˈoxonu
ˈilixo sou voteˈi mukalu ne.
29 ✡La sou lexe ieni tema ususulixene sou naˈoxonu ˈilixo
masua la laixe lexe nini naluvunu mo nasuanu. Anu laixe
lexe vasimene xalee vilesisi ne usua loxo io iliˈi la vasimenge
ukalusi ulai no navu ane kaluxu uasi.
30 ✡Mo lexe avonge tema ususulixene sou naˈoxonu ˈilixo
masua no anu, la laixe lexe nini naxotonu mo nasuanu. Anu
laixe lexe vasimene xalee vilesisi ne usuˈa loxo io iliˈi la
vasimene ukalusi ulai no navu ane kaluxu uasi.”

Itema Usuane Semau
(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 ✡Iesu muvikala la aloxo ˈo, “Ngingi ngelomusou tei lexe,
‘itema vile umasaxa lexe usuˈane semau la ulosie la pepasou
ixotonu taulaˈixaˈa.’ ”
32 ✡Ia Iesu musolonu vaikala noxou la, la muvikala aloxo
ˈo, “Lexe itema vile uxalisie semau iˈoxonu ˈilixosou voteˈi la
anu usuˈane. Ia lexe anu usuane vitanisi xe ilai iuluxu mulu
vile la, la aneˈi ilou miˈoxonu ˈiliˈilixo sou voteˈi.
33 ✡Mo ngingi ngelomu sou kalumo lexe aneˈi mivikalaneˈi
ta mitema tatei aloxo, ‘Mamu sou ngingi ngasakiinu vaikala
vitanisi, ia ngingi ngaˈoxo manina sou uasi. Lexe ngingi

✡ **5:23:** Mak 11:25 ✡ **5:27:** Mul 20:14; Lap 5:18 ✡ **5:29:** Mat 18:9; Mak 9:47
✡ **5:30:** Mat 18:8; Mak 9:43 ✡ **5:31:** Lap 24:1-4; Mak 10:4 ✡ **5:32:** 1Ko 7:10-11
✡ **5:33:** Liv 19:12; Iti 30:2; Lap 23:21

ngesakiinu vaikala la ngaˈoxonu manina sou ulai noxou Tila.’
34 ✡Ia lexe ngingi ngasakiinu vaikala sou mivile, la mamu sou ngavikala lexe manina teitexi. Xo anu Lataua pu-loulousou sou uxoxolu no anu.
35 ✡Mo mamu sou ngavikala lexe manina no lia ˈo, xo lialia ˈo ne Lataua tavaˈu tanixu sou ututulu no anu ane. Xe mamu sou ngavikala lexe manina ne Ielusalemu, xo Ielusalemu ne anu tuala tila noxou tatananu tuala e tatila manina ane.
36 Mo mamu sou ngavikala lexe manina teitexi no kisilo, xo nini namomomo sou nakoinu laxusine vile uxali kea xe muximuxi uasi.
37 La sou laixe lexe vaikala mengi ne manina, la nini navikalasi lexe manina xe uasi la nini navikalasi lexe uasi. Xo vaikala seˈi la utelo no latanu ne molu noxou itema masua.

Mamu sou Nakolinu Masua
(Luk 6:29-30)

38 ✡Mo ngingi ngalomu sou aneˈi mivikala aloxo ˈo, ‘Lexe itema vile uvene no ieni la nini nakolinu mo navau no iou xe uvene no anaxene la nini nakolinu mo navau no anaxu.’
39 Ia eni avikalangengi aloxo ˈo. Lexe itema vile uˈoxo masuaneni la nini nakolinu uasi. Mo lexe usavaline no xaleneni tema la natolosou xaleneni ae la ulai mo anu usavaline la.
40 Mo lexe itema vile utulusinge no anu vaivaikala sou lexe nini nalosou tokolomo la nalosou tokolomo ane veveeni noxine kalumo.
41 Mo itema vile xaviinu sou lexe nini natavulenu laˈilalixu ulai uxali loxo lova (1,500m) la nini natavulenu ulai utalo loxo lova tamei (3,000m).
42 Mo lexe itema vile umasaxau mivile noxine la nini nalosousi, mo lexe itema vile ulingau mivile noxine lexe unoˈu ˈo xe iliˈi la ukolinu la nini nalosousi.

ˈIliˈilixo sou Namasaxaiˈa ta Uluameni
(Luk 6:27-28, 32-36)

43 ✡Mo ngingi ngelomusou vaikala tei lexe, ‘Ngamasaxaiˈa ta menexinge ia ngaˈoxonu masua noxiˈa ta uluamengi.’
44 ✡Ia eni avikalangengi aloxo ˈo, ngamasaxaiˈa ta uluamengi mo ngakilakasiˈa aneˈi ane iˈoxonu masuangengi.
45 Aloxo ne la sou ngingi ngaxali loxo Maminge ta ˈolu teitexi no opo loxotolo. Anu uˈoxonu aso uiei teitexi noxiˈa ta mitema ta masua xe ta mitema ta laixe kalumo. Mo Anu ulavusou uˈoxonu laˈiua usili noxiˈa ta mitema milapu mo aneˈi ane ilapu uasi kalumo.

✡ **5:34:** Ais 66:1; Mat 23:22; Iak 5:12 ✡ **5:35:** Lex 48:2; Ais 66:1 ✡ **5:38:** Mul 21:24; Liv 24:20; Lap 19:21 ✡ **5:43:** Liv 19:18 ✡ **5:44:** Mul 23:4-5; Luk 23:34; Apo 7:60; Rom 12:14, 20

46 Ia lexe ngingi ngamasaxaiˈa ta mitema e imasaxaingesi
la ngingi nganoˈu ulu ane loxovaa? Male uasi. Ta mitema
e itaxusou lamoli noxixe ne aneˈi kalumo ilavusou iˈoxonu
ˈilixo aloxo ne.
47 Ngingi ngaˈoxonu aso laixe siˈa ta vivinge, la ngingi
ngauualixaˈa ta mitema vaˈaxu no ˈa mii maˈia? Male uasi.
Tamitema ane aneˈi ta Iutaia uasi ne aneˈi iˈoxonu aloxo ne
kalumo.
48 ✡Ngingi ta mitema ngaxolu ngalapu manina loxo
Maminge muxolu no loxotolo ne Anu mulapu manina.”

6

ˈIliˈilixo sou Isuˈulineˈi ta Mitema Vaˈaxu

1 ✡Mo Iesu musolonu vaivaikala noxou la muvikala aloxo
ˈo. “Ngasaxilainge laixe mamu sou ngingi ngaˈoxonu
ˈiliˈilixo mulapu no ieˈi ta mitemasi sou imaisinge. Xo
lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo ne la umomomo sou Maminge
teitexi no opo loxotolo ulosinge ulusou vile uasi.
2 La sou ngingi ngamasaxa lexe ngasuˈulineˈi ta mitema
ane pausiˈa no anu mimii moseˈi, la mamu sou ngapalusou
itema vile uˈuli mo utautaunu xoolau sou uvikala lamana
aloxo ta mitema sou kalakalavoi iˈoxoˈoxonu no taasou
lalotu noxiˈa, xe no voteˈi sou ta mitema imaisiˈasi. Eni
avikalangengi manina aloxo ta mitema ane iˈoxonu ˈilixo
aloxo ne aneˈi minoˈu ulusou mukalu.
3 Lexe ngingi ngalosiˈa ta mitema ane pausiˈa no anu mimii
no avonge tema. La mamu sou avonge ae ulavusou mii maˈia
ane avonge tema uˈoxoˈoxonu.
4 Mo sou suˈuli noxinge ne utalumesi. Ngingi ngaˈoxonu
aloxo ne la Maminge umaisou mii maˈia ane nini neˈoxonu
mutalume ne la Anu ulosinge ulusou.

Iesu Mulosieˈi ta Molomolo Noxou sou Ikilaka
(Luk 11:2-4)

5 ✡Voxo ane lexe ngingi ngakilaka la mamu sou ngingi
naˈoxonu loxo ta mitema sou ikalavoi iˈoxoˈoxonu. Aneˈi
imasaxau sou itulu la ikilaka no nano no taasou lalotu noxiˈa
ta Iutaia mo no voteˈi mupita sou ta mitema imaisiˈa. Eni
avikalangengi manina. Lexe aneˈi minoˈu uluiˈa mukalu.
6 Ia voxo e lexe nini namasaxa sou nakilaka la nini
naˈunalai no kaveutu noxine mo natatu ukalu la sou naki-
laka ulai noxou Mamine muxolu mutalume. La sou Mamine
umaisou mimii e ngingi ngeˈoxonu mutalume ne, la sou Anu
ulosinge ulumengi.
7 ✡La sou lexe ngingi ngakilaka la mamu sou ngaˈoxonu
vaikala piena vitavitanisi loxo ta mitema ane aneˈi ta Iutaia

✡ **5:48:** Liv 19:2; Lap 18:13 ✡ **6:1:** Mat 23:5 ✡ **6:5:** Mat 23:5; Luk 18:10-14
✡ **6:7:** 1Ta 18:26-29

uasi iˈoxoˈoxonu. Aneˈi ixavutala lexe ivivikala tavuˈalo la
Lataua ulomusiˈa.
8 ✡Ia mamu sou ngingi ngamulinu ˈiliˈilixo noxiˈa, xo tei
no mine ngingi ngakilaka uao la Maminge mulavu sou mii
maˈia ane ngingi ngemasaxau.
9 Ngingi ngakilaka aloxo ˈo,
“Mamixe nini nexoo teitexi no opo loxotolo, laixe nexi
tatoxonu ualasine.
10 ✡Laixe nini naluˈe nasaxilaˈu tuala ane no lia ˈo.
Mo laixe talomuxene no lia ˈo loxo aneˈi ilolomuxene
teitexi no opo loxotolo.
11 Vaimomo ˈo nalosixe laˈilali sou nexi taˈou voxovoxo.
12 ✡Naxiunu tumalineu ˈiliˈilixo masumasua noxixe
aloxo nexi taxiunu tumalixeu ˈiliˈilixo masumasua
noxiˈa aneˈi ane miˈoxo masua muneˈe noxixe.
13 ✡Mamu sou naolenexi ulai no anu mimii sou tovotovo.
Ia naolenexi ulai vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo ane masuma-
sua. (Xo saxisaxilaˈu ne noxinesi mo xavi mo lamana
anu kaluxu uasi. Manina.)
14 ✡Mo lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu ˈiliˈilixo masuma-
sua ane ta mitema miˈoxonu uneˈe noxinge la Maminge ux-
olu teitexi no opo loxotolo kalumo uxiunu tumalou ˈiliˈilixo
masumasua noxinge.
15 Ia lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu ˈiliˈilixo masumasua
ane ta mitema miˈoxonu muneˈe noxinge uasi la Maminge
kalumo umomomo sou uxiunu tumalou ˈiliˈilixo masumasua
noxinge uasi.

Peletoto sou Pelemu

16 ✡La sou no mine ngingi ngapelemu la ngakasangi
loxo ta mitema sou kalakalavoi iˈoxoˈoxonu mamu. Aneˈi
iˈoxonu ieˈi uolevolo sou lexe ta mitema imaisiˈa lexe aneˈi
mipelemu. La sou eni avikalangengi aloxo ˈo, aneˈi minoˈu
ulusou mukalu.
17 Ia no mine ngingi ngamasaxa lexe ngapelemu la ngaˈulo
mo ngamulaxu mii tumaˈu lailaixe no vasimenge mo iengi.
18 Mo sou ta mitema ilavusou lexe ngingi ngapelemu uasi.
La Maminge anusisi e talavusou tamaisou uasi, Anu molusi
umaisou mii maˈia ane ngingi ngeˈoxonu mutalume ne la sou
Anu ulosinge ulusou.

ˈIliˈilixo sou Ixalisou Mimii Lailaixe
(Luk 12:33-34)

19 ✡Mo mamu ngingi xavutalamengi utulu no anu lamoli
mo lavuluti e ngamulaxu no lia ˈo. Xo lamoli mo lavuluti
ne ngamulaxu la tatotoxae ixotosou mo uai la ukukakuka la
usuˈa, xe ta mitema sou pakali iˈuna no tani la ipakalinu.

✡ **6:8:** Mat 6:32 ✡ **6:10:** Luk 22:42 ✡ **6:12:** Mat 6:14-15; 18:21-35 ✡ **6:13:** Luk 22:40; Iak 1:13; Ioa 17:15; 2Te 3:3; 2Ti 4:18 ✡ **6:14:** Mak 11:25-26 ✡ **6:16:** Ais 58:5-9 ✡ **6:19:** Iak 5:1-3

20 ✡Ia anu laixe lexe ngingi xavingengiu lamoli mo lavuluti
sou teitexi mo ngamulaxu. Xo lamoli mo lavuluti ane teitexi
ne tatotoxae ixotosou mo uai la ukukakuka xe ta mitema sou
pakali imomomo sou iˈunalai la ipakalinu uasi.
21 Xo no tuala ane ne mimii lailaixe noxinge a uai no anu
ne ia tanenge mo xavutala menge a uxolu lai ne kalumo.
22 Ngingi iengi ne, anu teelu sou vasimenge. Xo lexe iengi
ne laixe, la anu ulosinge lamana.
23 Ia lexe iengi ne masua, la anu ulosinge isivoxosi, ia lexe
teelu ne uxolu no nano noxinge ne uasi la isivoxo ne uxali
tila misevile.
24 Itema sou xaixai vile umomomo sou uxaxai noxiˈa
ta tatila noxou tamei uasi. Xo maasi xe xavutala noxou
ukalipala, la anu umasaxau vile uasi, ia tanu vulusiu ane
vile aloxo ne la sou ngingi ngamomomo sou ngaxaxai no iou
Lataua xe ngaxaxai sou lamoli kalumo uasi.”

Tangengi Uangenge Mamu
(Luk 12:22-31)

25 ✡Mo Iesu muavuti la muvikalaneˈi ta mitema la aloxo
ˈo, “Mamu sou ngaxavutala piena no anu maulingenge mo
ngavikala lexe nenge taˈou mii maˈia mo taiexu mii maˈia
xe tasakiinu mii maˈia sou vasimenge? Xo laˈilali anu utila
no anu maulingenge mo tokolomo kalumo utila no anu
maulingenge? Uasi.
26 ✡Loxo naxavutalaneˈi ta ngiala, aneˈi ilavusou itotounu
xai mo imolo laˈilali uasi mo, aneˈi siˈa tani sou ipitanu
laˈilalixaˈa no anu uasi. Ia Maminge anu muxolu no opo
loxotolo molu ulosiˈa laˈilali. Io ngingi ne loxo ta ngiala uasi
ngingi ne tatila musuku noxiˈa mo ngeuaulixaˈa.
27 Ia lexe vile nonixi noxinge ne uxavutala piena no anu
maulixu lexe uxolu maxuveeni sevile, la anu umomomo sou
molu usukunu maulixu ulai sevile? Uasisi manina.
28 Loxovaa la ngingi ngaxavutala piena no anu mimii ane
loxo tokolomo ˈo? Ngaxavutalanu kungalo seseenu ne a
loxovaa? Anu uxaxaisou uˈoxonu tokolomo uasi.
29 ✡Ia avikalangengi lexe Solomoni tatananu tuala ne
munoˈu mimii lailaixe no lia ˈo mukalusi, ia kungalo seseenu
muuaulixu tokolomoxu ne.
30 Ia lexe Lataua utokolomonu iaiae no anu seseenu
ane uleme vaimomo ˈo xe neˈiela la ta mitema ixotosou
sou iˈelaxu, la anu utokolomongengi laixe manina musuku
uuaulixu sesee ne. Ae, ngingi ta mitema ane ne ngemulaxu
tangengi noxou Lataua kituˈasi ne.
31 Aloxo ne, la sou mamu sou ngingi ngaxavutala piena no
anu mii maˈia sou ngaˈou mo ngaiexu mo ngatokolomoxu.

✡ **6:20:** Mat 19:21; Luk 18:22 ✡ **6:25:** Pil 4:6; 1Ti 6:6-8; 1Pi 5:7 ✡ **6:26:** Mat 10:29-31; Luk 12:6-7 ✡ **6:29:** 1Ta 10:4-7; 2Aˈa 9:3-6

32 ✡Xo ta mitema ane ilavusou Lataua uasi no lia ˈo ne,
ane'i ixavutala piena sou ikakamulinu mimii ane ne. Ia
Maminge muxolu no opo loxotolo ne mulavusou lexe mimii
ane ne, anu laixe sou ngingi ngano'u.
33 ✡Ia mii vile lexe ngingi nga'oxonu tei aloxo, ngingi
ngaxolu ngataloxolingenge no laaxu Lataua mo ngalomuxu
la sou Anu ulosinge mimii latala kalumo.
34 Aloxo ne la sou ngaxavutala sou ne'iela mamu, Xo
ne'iela ne anu voxo vilemo, xe tu'umaxu sou voxo vilevilesi
ne anu iou vilesisi uasi.

7

Mamu sou Ngatilovo sou 'Ili'ilixo Noxi'a ta Mitema Ane Va'axu
(Luk 6:37-38, 41-42)

1 ✡Mamu sou ngatilovosou 'ilixoi'a ta menexinge, mo sou
Lataua utilovosou 'ili'ilixomengi uasi.
2 ✡Xo Lataua utilovosou 'ili'ilixomengi iou vilesisi
aloxo ngingi ngetilovosou 'ili'ilixoi'a ta menenginge ne.
Mo utilovosou 'ili'ilixomengi iou vilesisi aloxo ngingi
ngetilovosou 'ili'ilixoi'a ta menexinge.
3 Ia tava'u loxovaa la sou namaisou 'ili'ili se'i no iou itema
vile noxou Lataua e anu loxo vivine, ia nini namaisou ovu
alelaxu e muxolu no ieni ne ua.
4 Nini namaisou ovu alelaxu uxolu no ieni uasi io loxovaa
la sou navikalanu vivine lexe, ‘Vivilo ieni uvaxailosi mo
axexeenu, 'ili'ili no ieni.’
5 La nini loxo itema sou kalavoi manina, tei la nini
naxexeenu ovu alelaxu no ieni ˈo, ka sou namalei lamana
laixe la sou naxexeenu 'ili'ili se'i noxou vivine iou ne.
6 Mamu sou naa'aane'i ta a'aa no 'a mimii ane male-
malenga, mo mamu sou ngingi ngasu'anu tualemengi ulai
noxi'a ta memee. Lexe ngingi nga'oxonu aloxo ne la ane'i
imalamalaxo'u no tava'a, xe ukalu la ixiu une'e noxinge la
ingangasinge mo iteateangengi.

Ngalinga mo Ngakamuli Xe Ngapolopolo
(Luk 11:9-13)

7 ✡Lexe ngalinga utotomu noxou Lataua la Anu ulosinge
mo ngakamulinu utotomu la ngaxalisou xe ngapolopolo
noxou utotomu la ukisiinu aitenga noxinge.
8 ✡La sou ane'i ane ilinga noxou utotomu la Anu ulosi'a
mo ane'i ane ikakamulinu utotomu la ixalisou, xe ane'i ane
ipolopolo utotomu la Lataua ukisiinu aitenga noxi'a.

✡ **6:32:** Mat 6:8 ✡ **6:33:** 1Ta 3:11-14; Lex 37:4, 25; Rom 14:17 ✡ **7:1:** Rom 2:1; 1Ko 4:5; Iak 4:11-12 ✡ **7:2:** Mak 4:24 ✡ **7:7:** Mak 11:24; Ioa 14:13; 15:7; 16:23-24 ✡ **7:8:** 1Ioa 3:22; 5:14-15

9 'Enaʹei noxinge ʹolu ulingau veleti la anu ulosou lavoʹo?
Male uasi.
10 Mo lexe ulingau sinana la anu ulosou sinanaveveeni?
Male uasi.
11 ✡Aloxo ngingi ta mitema ta masua, ia ngelavusou nga-
losiʹa ta ʹilinge mimii lailaixesi. La sou loxovaa noxou
Maminge ane muxolu teitexi no opo loxotolo ulavusou
ulosiʹa aneʹi ane ilinga mimii lailaixe.
12 ✡La ngaʹoxonu mii ulai noxiʹa ta mitema aloxo ngingi
ngemasaxa lexe aneʹi iʹoxo uneʹe noxinge ne. Xo mimii ane
ne mikaukavunu muai no nano no anu lavukusou lapuloto
noxiʹa ta mitema sou palomatana.

Aitenga Kituʹa Xe Aitenga Tatila
(Luk 13:24)

13 Mo ngingi xavingengi sou ngaʹunalai no anu aitenga
kituʹa. Xo aitenga mo voteʹi ane ulai no anu taxasou
navunavu ne toxoxaʹa, la anu seʹisisi noxiʹa ta mitema
tavuʹalo sou imulinu.
14 Ia aitenga mo voteʹi ane ulai no tualasou mauli ne
kituʹasi, la ta mitema ta taʹeisi iʹunalai no anu.

Ovu Xe Ngiaxu
(Luk 6:43-45)

15 ✡Ngingi ngasaxi laixe noxiʹa ta mitema sou palomatana
kalakalavoi, xo aneʹi itokolomoxu sipsip laxusou no ale no
vasimeʹa, ia oponeʹi ne loxo ta aʹaa ta vova.
16 ✡La sou nenge tatongoneʹi ta mitema sou palomatana
kalakalavoi aloxo, nenge tatongonu ovuovu no anu ngian-
giaxu. La sou ta mitema imomomosou ielexu ovu ngiaxu no
anu xuxua uasi mo uaini ngiaxu no anu lamota anaanaxu
uasi.
17 Aloxo ne la ovuovu laixe ne uneneʹa la uxalixu temanu
laixe ia ovuovu ane masua uneneʹa la tematemanu ne anu
masua.
18 Ovu laixe umomomo sou uneneʹa la temanu masua uasi,
mo ovu masua anu umomomo sou uneneʹa la temanu laixe
uasi.
19 ✡Ovuovu tavuʹalo ane ne ulavusou uneneʹa laixe uasi, la
ixetaʹu ka ileanu uluʹelai no navu.
20 ✡Aloxo ne la sou ngingi ngatoxonu itemasou palomatana
kalakalavoi xe itemasou palomatana manina no anu ʹilixo
noxiʹa aloxo ngatoxonu ovuovu ne no anu ngiangiaxu.
21 ✡Ia ngingi ngaxavutala lexe ta mitema e ilavusou
imoxoʹilo lexe tila tila iʹunalai no anu saxisaxilaʹu no opo
loxotolo. Uasi. Ia ʹei ane umulinu masaxa noxou Mamilo

✡ **7:11:** Iak 1:17 ✡ **7:12:** Mat 22:39-40; Luk 6:31; Rom 13:8-10 ✡ **7:15:** Mat 24:24; Apo 20:29; 2Pi 2:1 ✡ **7:16:** Xal 5:19-22; Iak 3:12 ✡ **7:19:** Mat 3:10; Luk 3:9; Ioa 15:6 ✡ **7:20:** Mat 12:33 ✡ **7:21:** Luk 6:46; Iak 1:25

muxolu teitexi no opo loxotolo anu si a u'unalai no anu saxisaxila'u noxou Lataua.
22 No 'a voxo sou vaivaikala tila noxou Lataua la ta mitema tavu'alo ivikalaleli aloxo 'o, ‘Tila Tila nexi e texaxai loxo ta mitema sou palomatana no ualasine ano, mo nexi tekusai'a ta uleenu ta masumasua no ualasine xe nexi te'oxonu sosovo tavu'alo ano.’
23 ✡La eni avikala lamana noxi'a aloxo 'o, ‘Eni alavusinge sevile uasisi manina, ngingi ngamitema sou nga'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua ane, ngalai va'axu.’

Ta Mitema Tamei Mitulusou Tani
(Luk 6:47-49)

24 Aloxo ne la sou lexe ane'i ane ilomusou mo imulinu vaivaikala noxilo 'o, mo imuxaxu no tane'i, la ane'i aloxo itema e xavutalau laixe la mutulusou taasou teitexi no kulukisou.
25 La'iua usili la ulu'e mo lexa uanianipaa mo atume uili une'e utuvu vaxa no anu tani ne, la tani ne umomomosou ulapau uasi. Xo anu mutulu teitexi no anu kulukisou.
26 Ia ane'i ane ulomusou vaivaikala noxilo 'o, ia imuxaxu no tane'i mo imulinu uasi, la ane'i aloxo itema e xavutalau laixe uasi, la mutulusou taasou teitexi no i'oii'oi.
27 La'iua musili mulu'e mo lexa muanianipaa mo atume muili mune'e musu'a vaxa no anu tani ne la mulapau. Anu mulapau ne la masua avile.”
28 Iesu muxalilixu vaikala ne mukalu, la ta mitema tavu'alo mikuluke manina no anu vaikala noxou.
29 ✡Xo Anu mulosi'a lavulavu ne loxo ta mitema sou lapuloto ilavusou i'oxo'oxonu uasi, ia Anu mulosie'i loxo itema e anu muno'u xavi sou u'oxonu.

8

Iesu Mupamaulinu Itema E Vulukali Mu'oxonu
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

1 Iesu molu no laxa'ilu sou mulu'e, la ta mitema tavu'alo mimulinu.
2 Xe ili'i la itema vile vulukali mu'oxonu ne mune'e noxou Iesu. La muxola'u tava'u vo'oxu mo mutangatulu no talaxu la muvikalanu sou lexe upamaulinu. La sou muvikalanu aloxo 'o, “Lexe nini namasaxa la napamaulileli mo eni axali malemalenga.”
3 La Iesu mukasivaxa no vasimolu la muvikalanu aloxo 'o, “Eni emasaxa lexe nini naxali malemalenga.” Xe alaxu vilesisi o la vulukali ne muxexee avile mole anu mumale-malenga.

✡ **7:23:** Lex 6:8; 2Ti 2:19 ✡ **7:29:** Mak 1:22; Luk 4:32

4 ✡Xe Iesu muavuti la mupalusou mulai. La mulosou
vaikala pekiaˈu aloxo ˈo, “Nalai ia umomomo sou naaˈalou
evile no anu mii ane eni eˈoxonu noxine o uasi manina. Ia
nalai namaxainesi noxiˈa ta ailiˈi mo nalosiˈa mii ane iˈelaxu
ulai noxou Lataua loxo Mosesi mulemolu sou napalaˈalixu
lexe nini nexali malemalenga no iou Lataua mukalu mo
sou ta mitema imaisou la ilavu lexe nini vasimene laixe
mukalu.”

Iesu Mupamaulinu Itema sou Uulaxuneˈi ta Mitema
Itemaxu Taˈuve sou ˈOtoˈoto
(Luk 7:1-10)

5 Iesu muˈunalai no tuala tila ne Kapenaumu, la itemasou
usaxilaˈa ta mitema itemaxu taˈuve sou ˈotoˈoto ne Romu
muneˈe la mutaliˈisou Iesu sou usuˈulinu,
6 “Tila, itemasou xaixai noxilo mupipiena mo anu vasi-
molu usoisoli xe navunavu muˈoxonu mo a uai no tani.”
7 La sou Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Eni alai mo apa-
maulinu.”
8 Ia itema sou usaxilaˈa ta mitema itemaxu taˈuve sou
ˈotoˈoto mukolinu vaikalau aloxo ˈo, “Tila eni amitema a
laixe sou nini naˈuna no taasilo uasi, nini navikalasi la sou
itema sou xaixai noxilo ne anu umauli la.”
9 Eni evikala loxo ne, xo eni exolu no laxaˈa ta mitema e
aneˈi minoˈu sosovo sou isaxilailo, mo ta mitema sou ˈotoˈoto
ane eni esaxilaˈa mixolu no laaxo kalumo. La sou lexe eni
apalusou vile lexe nalai la anu ulai, mo avikalanu vile lexe
naneˈe la anu uneˈe. Xe avikalanu itema sou xaixai noxilo
lexe naˈoxonu mii ˈo la anu uˈoxonusi.
10 Xe Iesu mulomu vaxa noxou la mukuluke. La sou
Anu muvikalaneˈi ta mitema e mimulinu ne aloxo ˈo, “Eni
avikalangengi manina lexe eni amaisou itema vile nonixi
noxinge ta Isilaeli ne umuxaxu taanu, loxo itema o uasi.
11 ✡La sou eni avikalangengi aloxo ˈo. Ta mitema ane aneˈi
ta Iutaia uasi tavuˈalo meˈa no aso uxali xe no aso uˈuna ilai
inoˈu tanixaˈa sou iloˈa Avalaamu mo Aisaki xe Iakovo ixolu
ipita la iˈani no anu laˈilali tatila teitexi no opo loxotolo.
12 ✡Ia ta Iutaia e Lataua musosovosiˈa tei sou lexe ixolu
no anu saxisaxilaˈu noxou ne Anu ukusaiˈa ilai no tuala sou
isivoxo no ˈa xalee a ne itatama mo anaxaˈa ukalakikiki no
anu.”
13 La Iesu muvikalanu itema sou uulaxuneˈi ta mitema sou
ˈotoˈoto lexe “Nini nalai, la sou mimii uxali noxine aloxo nini
nemulaxu taneni no anu mukalu.” La muisalili no voxo ane
ne la itema sou xaixai noxou ne anu mumauli.

Iesu Mupamauline Pita Leuanu
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

✡ **8:4:** Liv 14:1-32; Mat 9:30; Luk 17:14 ✡ **8:11:** Luk 13:29 ✡ **8:12:** Mat 22:13; 25:30; Luk 13:28

14 Xe Iesu mulai muxali no tani noxou Pita, la mumaisie
Pita leuanu ne iai no luu, xo pipiena muˈoxone mo vasimele
ialuxu.
15 Xe Anu muavuti la mulai noxie la mukasi vaxa no avole
la pipiena ne muxexesie la sou ane mitulu sou mixutuxuxaˈa
laˈilali.
16 Xe no ˈolovoxo la ta mitema minoˈa aneˈi ane ta
uleenu ta masumasua mixoo noxiˈa sou mineˈe noxou, la
Anu mukusaiˈa ta uleenu ta masumasua sou mixexesiˈa ta
mitema ne. Xe mupamaulineˈi aneˈi ane mipipiena.
17 ✡Anu muˈoxonu aloxo ne sou umomosou vaikala noxou
Lataua mulaa no anaxu itemasou palomatana noxou Ai-
saia muvikala aloxo ˈo, “Anusisi uxexeenu vovolea iouiou
noxinge mo utavulenu tuˈumaxu noxinge.”

Iesu Muvikala no Anu ˈIliˈilixo sou Imulinu no Anu
(Luk 9:57-62)

18 Ioxe Iesu mumaisiˈa ta mitema tavuˈalo mitulu mix-
aliliu, la muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo, “Nenge
talai no kupa xalee vile.”
19 Ia itema vile sou lavulavu no ˈa lapuloto muneˈe la
muvikala Iesu aloxo ˈo, “Tila eni emasaxa lexe amulineni mo
nini nalai neˈei ne la eni amulinenisi.”
20 ✡La sou Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Ta aˈaa ta vova ne siˈa
taxa no ˈa lialia sou iai no anu, mo ta ngiala kalumo ne siˈa
iomu sou iai no anu, ia Itema ˈOlu ne sou tani sou uai no anu
uasi.”
21 ✡Itema vile sou xaixai noxou muvikalanu Iesu aloxo ˈo.
“Tila eni amasaxa lexe amulineni ia eni alai aˈasixu mamilo
tei o.”
22 La Iesu muvikalanu lexe, “Nini naneˈe mo namulileli, ia
ta mitema ane misoisoli ne aneˈi meˈa iˈasixaˈa la.”

Iesu Mukaitolonu Atume Toxoxaˈa Ilou Luaki
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

23 Xe Iesu mutelo no ˈa uaxa la ta molomolo noxou
mimulinu,
24 ✡iloˈa milai nonixi no kupa la sivo tatila xe xasi tatila
muavuti la muxiuxiunu uaxa la luaki mupei muˈuna no
uaxa, ia Iesu ne Anu muai.
25 Ia aneˈi milai sou mitulusou la mivikalanu lexe, “Tila
nasuˈulinenge, xo nenge ˈalaˈalai sou taˈuoˈuo.”
26 ✡La sou Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Muxamuxaxu
tangengi noxinge ne anu kituˈa manina, loxovaa la sou
ngingi ngeˈume ˈo?” Xe Anu muavuti la mukaitolonu atume
ilou xasi ne la atume mukalu la lexa kalumo ne muai seˈisisi
manina.
27 La sou aneˈi mikuluke no anu, la mivikala lexe “Itema
maˈia ˈo, e mukaitolonu atume ilou lexa la milomuxu ˈo?”

✡ **8:17:** Ais 53:4 ✡ **8:20:** 2Ko 8:9 ✡ **8:21:** 1Ta 19:20 ✡ **8:24:** Lex 4:8 ✡ **8:26:** Mat 14:31; Lex 89:9

Iesu Mukusai'a ta Uleenu ta Masumasua Noxi'a ta Mitema ta Tamei
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

28 Iesu muxali no xalee lia tila ne Xadala, la muxalisi'a
ta mitema ta tamei ta uleenu ta masumasua mixolu noxi'a.
Ane'i mimaisou Iesu la me'a no lousi'a ta mitema misoisoli
mine'e noxou. Ta mitema ta tamei ne ta uleenu ta ma-
sumasua mi'oxone'i ilou la ilou mivova manina la ta mitema
imuamua'i no vote'i mautunu ane ne uasi.
29 ✡Ane'i mimaisou Iesu, la ilou mi'ava mulai noxou aloxo
'o "Nini Lataua 'Olu, loxovaa, voxo a uao, ia nini nene'e sou
na'oxo masuanexi io?"
30-31 Mo miavuti la mivikalanu aloxo 'o, "Lexe nini na-
masaxa sou nakusaixe la napalusixe talai ta'unalai noxi'a ta
memee e laoluxa'a iuveuve 'alai no laxa'ilu 'olele."
32 La sou Anu muvikalane'i lexe, "Ioxe ta uleenu ta masua
ngalai mo nga'unalai noxi'a ta memee." La sou ane'i milai
mi'unalai noxi'a ta memee la miiave milai no kisou maea la
mitalotaloxo milu'elai no kupaxu la mi'uo'uo la misoisoli.
33 Xe ta mitema sou isaxila'a ta memee ne mimaisou mii
ane ne la mi'ume la milai mia'alo no anu mii ane muxali
noxi'a ta mitema ta tamei e ta uleenu ta masumasua mixolu
noxi'a ilou ne no tuala.
34 La sou ta mitema tavu'alo no tuala tila ne mine'e
noxou Iesu, mimaisou la ane'i mivikala pekia'u noxou lexe
usukusou lia xalee tila ne mo ulai.

9

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Vasimolu Musoisoli
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 ✡Iesu mutelo no uaxa la mulai no kupa xalee levi la mulai
muxali no tualasou ne Kapenaumu.
2 La ta mitema mitavulenu itema vile vasimolu musoisoli
muai no mo'esou la mine'e noxou Iesu. No mine Iesu
mumaisou lexe ta mitema ne mimuxaxu tane'i manina
la muvikalanu itema e vasimolu musoisoli ne aloxo 'o,
"'Alixeni taneni utulu vilesisi. Eni exiunu tumalilou 'ili'ilixo
masumasua noxine."
3 No mine Anu muvikalanu itema ne aloxo ne, la ta mitema
sou lapuloto milomusou la xavutala muxali noxi'a lexe,
"Itema ne muvikala masua noxou Lataua."
4 ✡Ia Iesu mulavusou xavutalai'a ne xe muavuti la mu-
vikalane'i aloxo 'o. "Loxovaa la sou ngingi nga'oxonu
xavutala masua u'oxoo masuanu tangengi 'o?
5 Vaikala anevaa se'isisi sou eni alemolu, lexe eni avikala
lexe eni exiunu tumalilou 'ili'ilixo masumasua noxine ne,
uasi, avikala lexe natulu mo namuamua'i.

✡ **8:29:** Mak 1:24; Luk 4:41 ✡ **9:1:** Mat 4:13 ✡ **9:4:** Luk 9:47; Ioa 2:25

6 ✡Eni emasaxa lexe ngingi ngalavu sou lexe Itema 'Olu
muno'u xavi sou uxiunu tumalou no anu 'ili'ilixo masuma-
sua noxi'a ta mitema." Xe muavuti la muvikalanu itema e
vasimolu musoisoli ne lexe, "Natulu mo nano'u mo'esine mo
nalai no taasine."
7 La itema ne mutulu la mulivu mulai no taasou.
8 Ta mitema tavu'alo mimaisou la mikuluke manina la
mi'itinu Lataua ualasou no anu xavi ane Anu mulosou itema
ne.

Iesu Mu'avalou Mataio
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Xe Iesu mumuamua'i mulai la, la mumaisou itema vile
ualasou lexe Mataio uxaxai no anu tanisi'a ta mitema sou
inono'u lamoli. Iesu muavuti la muvikalanu lexe, "Nane'e
mo namulileli." Xe Mataio muavuti 'o la mumulinu.
10 Xe ili'i no mine Iesu mulai sou u'ani no tani noxou
Mataio, la ta mitema sou ino'u lamoli tavu'alo mo ta mitema
sou 'ili'ilixo masumasua mine'e la Iesu ilo'a ta molomolou
mi'ani mipita.
11 ✡No mine ta Palisaio mimaisou aloxo ne, la mitali'isi'a
ta molomolo noxou Iesu lexe, "Loxovaa la sou itema sou
ulosinge lavulavu ilo'a ta mitema sou ino'u lamoli xe ta
mitema sou 'ili'ilixo masumasua i'ani'ani 'o?"
12 Ia Iesu mulomusou vaikala noxi'a ne la sou mu-
vikalane'i aloxo 'o, "Ane'i ane mipipienasi ilavusou ilai
noxou itema sou pamauli, ia ane'i ane ipipiena uasi, ilavusou
ilai noxou itema sou pamauli uasi."
13 ✡Ia ngalai mo ngakamulinu vaikala ane 'o laaxu laixe,
vaikala ne muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou
Lataua muvikala lexe, "Eni masaxa tatila noxilo lexe ngingi
ngaalaunasinge ngatongato'o ia amasaxau mii e nga'elaxu
uasi. Xo eni xaixai noxilo aloxo 'o, eni ene'e sou a'avali'a
ane'i ane milapu uasi, ia eni ene'e sou a'avali'a ane'i ane
i'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua."

Talitali'i sou Pelemu
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

14 ✡Alaxu vile la ta molomolo noxou Ioanesi mine'e noxou
Iesu la mitali'isou aloxo 'o, "Loxovaa la nexi noxi'a ta
Palisaio ta pelemu ia ta molomolo noxine ilavusou ipelemu
uasi 'o?"
15 La sou Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Lexe maulu vile sou
utaula'i alavua, la male ta menexu opone'i tu'umaxu uasi, xo
no voxo ane anu ilo'a ixolu 'o uasi, ia ili'i ane'i inou itema
ne ulai ukalu la anu ilo'a ta menexu ixolu la ua, la sou ane'i
ipelemu sou no anu la'ilali.
16 Lexe tokolomo veveeni vile teinu ukakaa la itema vile
umomomo sou uno'u lavalava xasixu alavua ia ulai usimenu

✡ **9:6:** Ioa 17:2 ✡ **9:11:** Luk 15:2 ✡ **9:13:** Ose 6:6; Mat 12:7 ✡ **9:14:** Luk 18:12

vaxa no anu uasi. Xo lavalava xasixu alavua ne ulapunu
tokolomo veveeni ne la u'oxonu ukakaa tatila la.
17 Mo itema vile umomomo sou usixolonu uaini alavua
u'unalai no anu uaini vexasou teinu uasi, xo maasi la ukakaa
la uaini unixi uatu la u'oxonu uaini xalusou ne ukakaa la
masua avile. La sou inixi'u uaini alavua u'una no anu uaini
alavua vexasou la anu uxali laixe."

Iesu Mupamauline Molomolo Vile Misoli Xe Sema Vile Mikasou Iesu Tokolomou
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

18 No mine Iesu uvivikalane'i ta molomolo noxou Ioanesi,
la itema sou usaxila'u taasou lalotu mune'e muxola'u
tava'u vo'uxu mulu'elai no talaxu Iesu la muvikalanu lexe,
"'Alixeni sema misoli 'alalaese 'o la sou nane'e mo namulaxu
avone no vasimele mo sou ane imauli la."
19 Xe Iesu muavuti la mumulinu la ta molomolou kalumo
mimulinu.
20-21 ✡Ane'i mimuamua'i milai la sema vile ne sialu ulu'e
noxie tauu ie mavulovexa mo mulu'e lia tamei mimuamua'i
mine'e no talou Iesu la mivikala no tane lexe, "Lexe eni
akasou tokolomousi la eni laixeleli." La sou ane milutu milai
mikasou tokolomou.
22 Ia Iesu iou muxiu la mumaisie sema ne la muvikalane
lexe, "'Alixeni, taneni utulu vilesisi xo muxamuxaxu taneni
noxine si'a mupamaulineni." La sema ne laixene ane
'alalaenesi.
23 Xe no mine Iesu mulai mu'unalai no tani noxou itema
sou usaxila'u lalotu, la mumaisi'a ta mitema itautaunu vei xe
ta mitema e mine'e mipita sou soli ne itatama, la nalolomu
uasisi manina.
24 Anu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngalailai. Molo-
molo ne isoli uasi ane miai ane." Ia ane'i milomusou aloxo
ne la mikekeiou.
25 Xe ili'i no mine ta mitema milailai no ale mukalu, la Anu
mulai mukasi vaxa no avole molomolo ne, la mutulusie la
ane mitulu.
26 La a'alosou mii ma'ia ane Iesu mu'oxonu ne mulai no
xalee tuatuala mukalusi.

Iesu Mupamauline'i ta Mitema Tamei Ie'i Seleveenu Xe Vile Anaxu Mutomu

27 ✡Iesu musuku no tuala ane ne sou mumuamua'i mulai
ia ta mitema tamei ie'i seleveenu mimulinu la mi'ava aloxo
'o, "Nini Deviti 'ilusunu, nini taneninexe noxou."
28 Anu mu'unalai no tani la sou ta mitema tamei e ie'i
seleveenu ne mine'e noxou, la Iesu mutali'isi'a ilou aloxo 'o,
"Loxovaa ngingi ngongo'u ngemuxamuxaxu tangengi lexe
eni amomomo sou a'oxo mii ane 'o?" La ane'i ilou mikolinu
vaikala lexe, "Aani Tila."

✡ **9:20-21:** Mat 14:36 ✡ **9:27:** Mat 20:29-34

29 La sou Iesu mukasivaxa no ieˈi ilou la muvikalaneˈi
aloxo ˈo, “Ngingi ngongoˈu ngemuxamuxaxu tangengi noxilo
aloxo ne la sou mii ane ne anu uxali noxinge ngongoˈu.”
30 ✡La ieˈi ilou mukaa mo lamana laixe. La Iesu mu-
vikalaneˈi ilou pekiaˈu aloxo ˈo “Ngongou ngaaˈalo mo evile
ulavu no anu mii ane ˈo uasisi manina.”
31 Ia aneˈi ilou milai la miaˈaloxu mii maˈia Iesu muˈoxonu
noxiˈa ilou la aˈalo ne mulai no xalee lia tila mukalusi.
32 No mine aneˈi ilou miuatulai la itema vile uleenu masua
muaˈaisou mo ulavusou uvivikala uasi minoˈu miˈunanu
noxou Iesu.
33 ✡La Iesu mukusau uleenu masua ne la itema e uvivikala
uasi ne muvikala. Xe ta mitema mimaisou la mikuluke man-
ina, la mivikala lexe, “Mii vile aloxo ˈo uxali mo tamaisou
tatei ne Isilaeli uasi.”
34 ✡Ia ta Palisaio mivikala lexe, “Anu ukusaiˈa ta uleenu ta
masumasua no anu xaviinu Velusavelu ane.”

Ta Mitema sou Xaixai ta Taˈeisi

35 ✡Iesu mulai muxixaoxao no tuala ta tatila xe no tuala
kitukitu la muˈunalai no taasou lalotu la mulosiˈa lavulavu,
xe muaˈaloxu aˈalo lailaixe sou saxisaxilaˈu noxou Lataua.
Mo mupamaulineˈi ta mitema pipiena iouiou muˈoxoneˈi.
36 ✡Ia no mine Anu umaisiˈa ta mitema tavuˈalo la tanuxaˈa
xo aneˈi mixolu ne mixovulaulausi, xe mixolu masua loxo ta
sipsip tatananeˈi uasi.
37 ✡La muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo, “Xai ling-
amo mukalu ia ta mitema sou ikokoli tapiena uasi.
38 La sou laixe lexe ngingi ngalinga noxou Tila sou xai ne
mo upalusiˈa ta mitema sou xaixai la sou ineˈe ikokoli no xai
ne.”

10

Iesu Musosovosiˈa ta Mitema sou Xaixai Noxou Mavulovexa Mo Muluˈelia Tamei
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

1 ✡Iesu muˈavaliˈa ta molomolo noxou mavulovexa mo
muluˈelia tamei mineˈe noxou, la mulosiˈa xavi sou ikusaiˈa
ta uleenu ta masumasua iuatu noxiˈa ta mitema xe ipa-
maulineˈi aneˈi ane pipiena iouiou muˈoxoneˈi.
2 Aneˈi ta molomolo mavulovexa mo muluˈelia tamei ne
ualaualasiˈa aloxo ˈo. Vile Saimoni, ualasou vile lexe Pita
ilou vimou Andeleasi mo Sevetaio ta ˈolu ta tamei Iakovo ilou
Ioanesi.
3 Mo Pilipi mo Vatolomaio mo Tomasi mo Mataio itema sou
unoˈu lamoli mo Iakovo, Alipaio ˈolu mo Tadiasi,

✡ **9:30:** Mat 8:4 ✡ **9:33:** Mak 2:12 ✡ **9:34:** Mat 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15
✡ **9:35:** Mat 4:23; Mak 1:39 ✡ **9:36:** Iti 27:17; 1Ta 22:17; Sek 10:2; Mat 14:14;
Mak 6:34 ✡ **9:37:** Luk 10:2 ✡ **10:1:** Mak 6:7; Luk 9:1

4 Mo Saimoni anu itema vile noxiˈa aneˈi ane ixavutala lexe
aneˈi meˈa isaxilaˈu tualasiˈa xe Iudasi e anu muitalonu Iesu
no avoˈa ta mitema sou mivau.
5 Aneˈi ta molomolo mavulovexa mo muluˈelia tamei
ne Iesu mupalusiˈa milai la mupelaˈa aloxo ˈo. “Mamu
sou ngalai noxiˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia uasi, mo
ngaˈunalai no tuala ta tatila ne Samalia uasi.”
6 ✡Ia ngalai noxiˈa ta sipsip ne Isilaeli e mixovulauneˈi.
7 ✡Mo lexe ngalai la ngaˈalo lexe saxisaxilaˈu noxou Lataua
a muneˈe ˈalai mukalu.
8 Ngapamaulineˈi aneˈi ane mipipiena, mo ngatulusiˈa
aneˈi ane misoisoli mo aneˈi ane vulukali muˈoxoneˈi la
ixali malemalenga xe ngakusaiˈa ta uleenu ta masumasua
e mixolu noxiˈa ta mitema. Mii maˈia ngingi ngenoˈu ne
ngenoˈu vitanisi la sou ngingi ngalosiˈa ta mitema vitanisi.
9 ✡Mo mamu sou nganoˈu lamoli xoulu mo siliva xe kopa
ngataanu no vasimenge.
10 ✡Mo ngamuamuaˈi la nganoˈu tiva aoao mo nganoˈu
tokolomo veveeni ta tamei mo siove sou tavaˈinge xe vilaxo
sou ngavilaxo no anu uasi. Xo itema sou xaixai umuamuaˈi
la aneˈi ilosou mimii.
11 Xe ngingi ngaˈunalai no tuala tila mo no tuala vile la
ngingi ngakamulinu laixe ˈo lexe itema ˈei no tuala ane ne
anu laixe mo itema mulapu, la sou ngingi ngongiˈa itema ne
ngaxolu ulai uxali no voxo ane lexe ngingi ngasuku no tuala
ane ne.
12 ✡Lexe ngingi ngaˈunalai no tani vile la ngavikalaneˈi
aneˈi ane ixolu no nano no tani ne lexe, “Lataua uxolu
noxinge.”
13 Mo lexe ngaˈunalai no tani vile xe aneˈi iˈosasinge, la
ngingi ngavikalaneˈi lexe opo seˈisisi ne uxo noxinge xe
iˈosasinge uasi, la opo seˈisisi ne ulivu uneˈe noxinge.
14 ✡Ia lexe ngalai ngaxali no tuala tila vile xe no tuala vile
ia ta mitema sou tuala ne iˈavalinge mo inoˈinge ngaˈunalai
no tani uasi mo ilomungenge uasi, xe no mine ngalaa la
ngavutasou lomulo no tavaˈinge ia ngasuku ngalai no tuala
vile la.
15 ✡Eni avikalangengi manina lexe, no anu voxo sou ta
mitema itulu no anu vaivaikala la tuala tatila ne inoˈu
tuˈutuˈumaxu tatila manina uaˈulixu tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta
Sodomu xe ta Xomola.

Tuˈutuˈumaxu Tavuˈalo Uxali
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

✡ **10:6:** Iel 50:6 ✡ **10:7:** Mat 3:2; 4:17; Luk 10:9, 11 ✡ **10:9:** Luk 10:4 ✡ **10:10:** Luk 10:7; 1Ko 9:14 ✡ **10:12:** Luk 10:5-6 ✡ **10:14:** Luk 10:10-12; Apo 13:51 ✡ **10:15:** Mat 11:24; Iud 1:7

16 ✡Eni apalusinge ngalai loxo ta sipsip ilai no taineˈi ta
aˈaa ta vova. Aloxo ne la sou ngingi ngamulinu ˈilixo noxiˈa
ta sinana ta veveeni mo ngaxavutalanu mii maˈia sou lexe
ngingi ngaˈoxonu mo ngamulinu ˈilixo laixe noxiˈa ta ngiala
ta kuau.
17 ✡Mo ngasaxilaˈinge laixe noxiˈa ta mitema. Xo inoˈinge
la ilai itulusinge no anu vaivaikala no ieˈi ta tatila no anu
pita noxiˈa la ipuapuasinge no nano no taasou lalotu noxiˈa.
18 Tavaˈu xo ngingi noxilo, la sou aneˈi itulusinge no
ieˈi tamitema sou xaixai noxiˈa ta tamutuxu tuatuala mo
tatananu tuatuala, la sou ngingi ngaavuti sou ngaˈaloxu aˈalo
laixe ulai noxiˈa xe ulai noxiˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia
uasi.
19 Xe lexe itetelisinge ngalai ngatulu no anu vaivaikala,
la ngaxavutala piena no ˈa vaikala sou ngalemolu uasi, mo
ngaxavutala lexe ngavikala a loxovaa uasi. Xo no voxo ane
ne vaikala uxali no anangenge vitanisi.
20 ✡La sou ngingi ngalavusou lexe ngingi ane ngavivikala
ne uasi. Uleenu noxou Maminge ane uxolu noxinge la
uvivikala ne.
21 ✡Itema vile uavuti la ukalanu vimou sou ivau usoli, mo
ta molomolo kalumo ne ta mamiˈa iˈoxoo aloxo ne noxiˈa. Xe
ta ˈiliˈiliˈa ne, iavuti xe iasaxaiˈa ta mamiˈa iloˈa ta neniˈa la
ikalaneˈi ulai sou iveˈa isoisoli.
22 Ulai la ta mitema imasaxainge uasi xo ngingi noxilo, ia
ˈenaˈei ane utulu pekiaˈu ulai utalo no anu soli la Lataua
upamaulinu.
23 Mo lexe iˈoxoo masuangengi no tuala vile, la ngaˈume
ngalai no tuala vile. Mo avikalangengi manina aloxo ˈo,
ngingi ngalai ngakalusou tuatuala ta tatila no nano no tuala
tila ne Isilaeli uao ia Itema ˈOlu uneˈe.
24 ✡Molomolo anu utila noxou tilasou e ulosiou lavulavu
uasi xe itema sou xaixai anu tila noxou tilasou uasi.
25 ✡Anu laixe lexe molomolo ne uxali umomomo loxo
tilasou sou ulosiou lavulavu la anu mumomomo. Xe itema
sou xaixai kalumo uxali umomomo loxo tilasou. Ia lexe
tatananu tani ilemolu lexe Velusavelu ne uxolu no nano no
tani ne, la aneˈi ane mixolu no nano no tani ne ilemeˈa lexe
aneˈi ta masua manina.

Ta mitema Iˈumolu Lataua
(Luk 12:2-7)

26 ✡La sou ngaˈume noxiˈa ta mitema uasi xo mii maˈia
ane misuˈasou mo mitalumeiou ne ulai iliˈi la upalaˈa xo mii
maˈia ane mutalume ne iliˈi la utalume uasi.

✡ **10:16:** Luk 10:3; Rom 16:19 ✡ **10:17:** Mak 13:9-11; Luk 12:11-12; 21:12-15 ✡ **10:20:** Ioa 14:26 ✡ **10:21:** Mai 7:6; Mat 10:35; Mak 13:12; Luk 21:16 ✡ **10:24:** Luk 6:40; Ioa 13:16; 15:20 ✡ **10:25:** Mat 9:34; 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15 ✡ **10:26:** Mak 4:22; Luk 8:17

27 Mo vaikala maˈia eni evikalangengixu no isivoxo ˈo ne
ngingi ngaaˈaloxu no lamana. Mo mii maˈia emunusou no
sangalinge ne iliˈi la ngalai ngatulu teitexi no tani kisou la
ngaaˈaloxu noxiˈa ta mitema.
28 ✡Mo mamu sou ngaˈume noxiˈa aneˈi ane ivau vasi-
mengesi usoli, ia imomomosou ivau uleengengi uasi. Ia
laixe lexe ngaˈume noxou Anu ane umomomo sou ukalusou
vasimenge xe uleengengi no anu navu e kaluxu uasi.
29 Ia ngingi ngelavu lexe ta mitema ilotoneˈi ta ngiala
kitukitu tamei no anu kesi vile. Ia Lataua usaxilaˈu mimii
iouiou mukalusi mo lexe mii vile uˈoxonu ngiala kituˈa vile
ne usoli, la Lataua mulavusou.
30 Mo laxusinge no kisinge ne Lataua muitisou mukalu.
31 ✡La sou ngaˈume mamu xo ngingi ngeuaulixaˈa ta ngiala
ta kitukitu moso ne.

Nenge Mamu sou Tamaela Mo Tavikala Lamana Lexe Nenge Taxolu ta Mitemau Iesu
(Luk 12:8-9)

32 La sou ˈei ane uvikala lexe anu ulavusilo no ieˈi ta
mitema, la eni kalumo avikala lexe eni elavusou no iou
Mamilo teitexi no opo loxotolo.
33 ✡Ia ˈei ane uvikala lexe anu ulavusilo uasi no ieˈi ta
mitema, la eni kalumo avikala lexe eni alavusou uasi no iou
Mamilo teitexi no opo loxotolo kalumo.
34 Loxo io ngingi ngaxavutala lexe eni eneˈe sou akalusou
ˈotoˈoto no lia ˈo uasi, eni eneˈe ˈo sou axalixu ˈotoˈoto no
taingengi.
35 ✡Mo eni eneˈe sou axalilixu kalipala la, itema ˈolu mulu
uxiu uˈoxo masua noxou momu xe ˈolu sema iˈoxo masua
noxie nenie xe uaˈane iˈoxo masua noxie nenie.
36 La aneˈi ane iloˈa itema ne ixolu no tani ne ixiu imolosila
neˈi ngatongatoˈo.
37 Mo ˈenaˈei ane umasaxaiˈa momu ilee nenusi manina ia
umasaxailo manina uasi, la anu noxilo uasi. Mo ˈenaˈei ane
umasaxau ˈolu mulu ilee ˈolu semasi manina ia umasaxailo
manina uasi la anu noxilo uasi.
38 ✡Mo ˈenaˈei ane utavulenu ovu valautu noxou ia
umulileli uasi la anu noxilo uasi.
39 Mo ˈenaˈei ane tanuxu maulixu ne iliˈi la uxovulaunu, xe
ˈenaˈei ane ulosou maulixu sou uaˈaloxu aˈalo laixe noxilo ne
iliˈi la anu uxalisou mauli.
40 ✡Mo ˈei ane uˈosasou unoˈu itema ane eni epalusou, la
anu uˈosasou unoˈilo kalumo. Xe ˈei ane uˈosasou unoˈilo, la
anu uˈosasou unoˈu anu ane mupalusilo.

✡ **10:28:** Rom 8:31; Iak 4:12 ✡ **10:31:** Mat 6:26 ✡ **10:33:** Mak 8:38; Luk 9:26; 2Ti 2:12 ✡ **10:35:** Mai 7:6 ✡ **10:38:** Mat 16:24-25; Mak 8:34-35; Luk 9:23-24; 17:33; Ioa 12:25 ✡ **10:40:** Mak 9:37; Luk 10:16; Ioa 13:20

41 Mo ʼei ane uʼosasou unoʼu itemasou palomatana xo anu
itemasou palomatana ne iliʼi la anu unoʼu ulu loxo aneʼi
ta mitema sou palomatana minoʼu. Mo ʼei ane uʼosasou
unoʼu itema mulapu la anu unoʼu ulu iou vilesisi aloxo itema
mulapu unoʼu ne.
42 Xe ʼei ane ulosiʼa aneʼi ane ualasiʼa uasi lexa sou iiexu xo
aneʼi ta molomolo noxilo, la eni avikalangengi manina lexe
itema ne umomomo sou unoʼu naʼu ulusou kalumo.

11

Ioanesi Itema sou Uʼulosiʼa ta Mitema Mupalusiʼa ta Molomolo Noxou Milai Noxou Iesu
(Luk 7:18-35)

1 Ioxe iliʼi no mine Iesu muvivikalaneʼi ta molomolo noxou
mavulovexa mo mulelia tamei mukalu, la aneʼi misuku milai
no xalee lia tila ne Xalilaia. La miʼunalai no tuala tatatila sou
Anu mulosieʼi xe muaʼaloxu vaikala noxou Lataua noxiʼa ta
mitema.
2 Ioxe, no mine Ioanesi muxolu no taasou navunavu, la
mulomusou aʼalosou xaixai noxou Kalisito, la mupalusiʼa ta
molomolo noxou milai noxou.
3 Aneʼi milai la mitaliʼisou aloxo ʼo, “Nini itema e lexe
naneʼe ano ʼo? Uasi, nexi texomaiou itema vile ʼa uao.”
4 Iesu muavuti la mukolineʼi lexe, “Ngalivu ngalai noxou
Ioanesi la ngaʼaloxu mii maʼia ane ngemaisou xe ngelomusou.
5 ✡Ngalai ngaʼalo lexe, ta mitema ieʼi seleveenu mimalei,
mo aneʼi ane tavaʼa musoisoli ne mimuamuaʼi, mo aneʼi
ane vulukali muʼoxonu vasimeʼa ne laixeneʼi, mo aneʼi ane
ilolomu uasi ne milomu mo aneʼi ane misoisoli ne mimauli.
Xe aneʼi ane lavuluti'a uasi ne, milomusou aʼalo laixe noxou
Lataua.
6 Mo ʼei ane umaisou xaixai ane eni eʼoxonu xe xavutalau
ukalipala uasi, ia xavutalau vilesisi noxilo, la anu uʼosa.”
7 Ioxe no mine ta molomolo noxou Ioanesi milivu mukalu
la Iesu muavuti sou muaʼaloiʼa ta mitema lamana noxou
Ioanesi aloxo ʼo, “Ngingi ngelai no xalee lia vitanisi sou ngemaisou mii maʼia? Ngelai sou ngemaisou atume muilisou
visoviso volovoloxu?
8 Lexe uasi, la ngingi ngelai ne sou ngemaisou mii maʼia
manina? Itema vile mutokolomo no anu tokolomo lailaixe?
Uasi, aneʼi ane tokolomo no anu tokolomo lailaixe ne ixoxolu
no tani noxiʼa ta tatananu tualasi.
9 Aloxo ne la sou ngingi ngelai sou ngemaisou mii maʼia
manina ne? Itema sou palomatana vile? Ani, ia eni
avikalangengi lexe itema sou palomatana ane ne muuliuli
noxiʼa ta mitema sou palomatana tatei.

✡ **11:5:** Ais 35:5-6; 61:1

10 ✡Itema ane nesi aneˈi mikaukavusou muxolu no nano
no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe,
‘Eni apalusou itema vile sou aˈalo uuli noxine,
mo upaipounu voteˈisine tei.’
11 Eni avikalangengi manina aloxo ˈo. No taineˈi ta mitema
e ta neniˈa mivoˈoneˈi no lia ˈo ne, vile uxali tatila manina
loxo Ioanesi itema sou uˈulosiˈa ta mitema uasi. Ia lexe itema
ane uxali kituˈa manina no nano no anu saxisaxilaˈu noxou
Lataua la anu utila noxou Ioanesi.
12 ✡Musoko no voxo ane Ioanesi itema sou uˈulosiˈa ta
mitema muaˈalo muneˈe muxali vaimomo ˈo ne, la ta mitema
e xavineˈi ne iˈotoˈoto xavineˈi sou lexe inoˈu tualasou
saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo. La aneˈi
xavineˈi sou iˈoxonu ˈilixo iouiou mo iˈotoˈoto xe itetelisou
mii ane ne.
13 Ta mitema sou palomatana mo Lapuloto noxou Mosesi
miaˈaloxu vaikala noxou Lataua muneˈe mutalo no voxo ane
Ioanesi muxali no anu.
14 ✡Ia lexe ngingi opongengi uˈosa mo ngalomuxu la anu
Eliasi e lexe uneˈe ane.
15 Ia lexe ˈenaˈei ane mulavusou lexe sangalou a uxoxolu
sou ulomu no anu la laixe lexe ulomu sou vaikala ane ˈo.
16 Ia ta mitema mipaa vaimomo ˈo, eni avikalasiˈa a
loxovaa? Aneˈi loxo ta molomolo ixoxolu no tanixu pitapita,
la miˈava mulai noxiˈa ta menexiˈa lexe,
17 ‘Nexi tevau xita lexe ngalei la ngingi ngamasaxa ngalei
uasi,
mo nexi telexe lexe sou soli la ngingi ngatama uasi.’
18 La sou ngingi ne aloxo ta molomolo ne, xo Ioanesi itema
sou uˈulosiˈa ta mitema muxali la uˈani xe uie uasi, la ngingi
ngevikala lexe uleenu masua muxolu noxou.
19 ✡Ia Itema ˈOlu muxali xe muˈani xe muiexu uaini la
ngingi ngevikala lexe, ‘Itema ˈo ne uvunekaina mo uie
uˈokinu manina. Mo anu vaitamiˈa ta mitema sou itaxusou
lamoli iloˈa ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua.’ Ia aneˈi ix-
axai noxou Lataua sou imaxaˈu lexe lavulavu noxou Lataua
ne anu lavulavu maninasou.”

Tuala Ta Tatila E Imuxaxu Taneˈi Uasi ne Inoˈu Navunavu Kaluxu Uasi
(Luk 10:13-15)

20 Ioxe, Iesu muavuti la muˈunalai no tuala ta tatila, la
muˈoxonu sosovo tavuˈalo ia aneˈi ixiu oponeˈi uasi.
21 ✡La sou Anu muavuti la mulavixaˈa la muvikala lexe,
“Eni talelixaˈa ta Korasini iloˈa ta Vetesaida! Lexe sosovo ane
eni eˈoxonu noxinge ˈo, aˈoxonu ne ta Taia xe ne ta Saidoni, la

✡ **11:10:** Mal 3:1; Luk 1:76 ✡ **11:12:** Luk 16:16 ✡ **11:14:** Mal 4:5; Mat 17:10-13; Mak 9:11-13 ✡ **11:19:** Mat 9:14 ✡ **11:21:** Ais 23; Ese 26:1–28:26; Ioe 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:2-4

ane'i ipalea sou itokolomoxu tokolomo sou tama xe i'uloxu
no lomulo sou umaxa'u lexe ane'i mixiunu opone'i.
22 Ia eni avikalangengi aloxo 'o, no voxo ane Lataua
utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala la tu'utu'umaxu uxali
noxinge ne ua'ulixu tu'utu'umaxu noxi'a ta Taia ilo'a ta
Saidoni.
23 ✡Mo ngingi ta Kapenaumu loxovaa ngingi ngalai teitexi
no loxotolo kalumo? Uasi, Lataua uleangengi ngalu'elai no
lia no taxa kaluxu uasi. Ia lexe sosovo ane eni e'oxonu
noxinge 'o, uxali noxi'a ta Sodomu la vaimomo 'o ta Sodomu
a ixoxolu sio.
24 ✡Ia eni avikalangengi aloxo 'o, tu'utu'umaxu noxi'a ta
Sodomu ne kitu'a sesi ua'ulixu tu'utu'umaxu noxinge no
anu voxo ane Lataua utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala."

Ngingi Ngane'e Mo Ngama'ila
(Luk 10:21-22)

25 ✡Ioxe Iesu muavuti la musolonu vaivaikala noxou la
muvikala lexe, "Eni a'itinu Mamilo Lataua ualasou anu Tila
teitexi no opo loxotolo mo no lia 'o kalumo. Xo Anu mu-
talumeu noxi'a ta mitema sou lavulavu xe itema mulavusou
mimii latala ia mupala'alixu vaikala manina lamana noxi'a
ane'i ane italoxolixa'a loxo ta molomolo.
26 Ani, Mamilo nini masaxa noxine aloxo ne la sou nini
ne'oxonu aloxo ne.
27 ✡Mamilo anu mulosilo mimii tavu'alo mukalusi. Evile
ulavusou Lataua 'Olu uasi, ia Momusi mulavusou mo evile
ulavusou Momu uasi anu 'Olu anusisi mulavusou. La sou
'Olu mupala'alixu momu lamana noxi'a, ane'i ane Anu
musosovosi'a lexe Anu ta na'u.
28 ✡La sou ngingi ane tavuevulengenge tu'umaxu la
ngane'e noxilo mo eni alosinge ma'ila.
29 Ngatavulenu tavule noxilo loxo isakiinu no anu ta kau
xolane'i mo sou eni alosiengi no anu lavulavusilo. Xo eni opo
se'isisi mo 'ilixo sou ataloxolixo no taleli. La sou uleengengi
uma'ila.
30 ✡Xo tavule noxilo ne papaxexu mo tavuevule noxilo ne
tu'umaxu uasi papaxexusi."

12

Iesu Anu Tila sou Voxo Tavuna
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

1 ✡No voxo Tavuna vile la Iesu ilo'a ta molomolou mimua-
mua'i no nano no xai sou uiti. Ilo'a mimuamua'i milai la ta
molomolou misolinga'a. Xe miavuti la mi'elexu uiti temanu
se'i la mi'ou.

✡ **11:23:** Tav 19:24-28; Ais 14:13-15 ✡ **11:24:** Mat 10:15; Luk 10:12 ✡ **11:25:** 1Ko 1:26-29 ✡ **11:27:** Mat 28:18; Ioa 1:18; 3:35; 10:15; 17:2 ✡ **11:28:** Iel 31:25 ✡ **11:30:** 1Ioa 5:3 ✡ **12:1:** Lap 23:25

2 ✡Xe ta Palisaio mimaisiˈa la mitaliˈisou Iesu aloxo ˈo,
“Ae, loxovaa la sou ta molomolomeni miˈoxonu ˈilixo ane
umomomo sou taˈoxonu no voxo Tavuna uasi ˈo?”
3 ✡Xe Iesu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Xo loxovaa
ngingi ngaitisou aˈalo sou Deviti iloˈa ta mitema noxou e
misolixaˈa la miˈoxonu uasi?
4 ✡Anu muˈunalai no tani noxou Lataua la munoˈu veleti e
umomomo sou ta mitema vitanisi ioˈou uasi ta ailiˈisi ioˈou
ne la iloˈa ta mitema noxou miˈou.
5 ✡Mo male ngingi ngaitisou vaivaikala muai no nano no
anu lapuloto lexe ta ailiˈi ipupunu voxo Tavuna sou ixaxai
no nano no tani sou lalotu uasi? Aneˈi miˈoxonu aloxo ne la
anu masua uasi.
6 ✡La sou eni avikalangengi manina lexe vile anu tila no
anu taasou lalotu ne anu a uxoxolu ˈo.
7 ✡Ia lexe ngingi ngelavusou vaikala ˈo laaxu e muai no
nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe, ‘Eni
amasaxaiˈa ta mimii ngaˈelaxu sou uxexeenu susu noxinge
uasi eni emasaxau alauna.’ Lexe ngalavusou vaikala ne
laaxu la ngingi ngamomomo sou ngaˈoxo masuaneˈi ta
mitema vaˈaxu e xoluxoluxaˈa laixe ne uasi.
8 Xo Itema ˈOlu ne Anu Tila sou voxo Tavuna.”

Iesu Mupamaulinu Itema Avolu Musoli
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Iesu muvivikalaneˈi ta Palisaio ne mukalu la musuku
mulai no tuala vile la muˈunalai no taasou lalotu noxiˈa ta
Iutaia.
10 ✡Anu muˈunalai la mumaisou itema vile avolu musoli a
uxoxolu no nano ne. Ioxe, ta mitema e mixoxolu no nano no
taasou lalotu ne ikamuli voteˈi sou lexe iˈoxonu Iesu ususu,
la mitaliˈisou lexe, “Loxovaa lapuloto noxinge muvikala lexe
umomomo sou tapamaulinu itema vile no voxo Tavuna?”
11 ✡Iesu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Lexe vile no
taingengi ne sipsipu vile ulapau uˈunalai no taxa no voxo
Tavuna, la loxovaa, anu iou uvaxau uxoxolu ne, uasi ula-
punu utelo?
12 Xo itema maulixu anu mii mutila muaˈulixu sipsip. La
sou lapuloto muvikala lexe nenge ta momomo sou taˈoxonu
ˈilixo laixe no voxo Tavuna sou tasuˈulineˈi ta menexinge.”
13 Xe Iesu muavuti la muvikalanu itema e avolu musoli
ne lexe, “Namexiinu avone.” Xe anu mumexiinu avolu ne
muatu la avolu ne laixe alaxu vilesisi loxo ane vile ˈole.
14 ✡Xe ta Palisaio mimaisou aloxo ne la milaa vilevilesi, la
milai mipita sou ikamuli voteˈi sou lexe ivau Iesu usoli.

Itema sou Xaixai Noxou Lataua Ane Anu Musosovosou

✡ **12:2:** Mul 20:10 ✡ **12:3:** 1Sa 21:1-6 ✡ **12:4:** Liv 24:5-9 ✡ **12:5:** Iti 28:9-10 ✡ **12:6:** Mat 12:41-42 ✡ **12:7:** Ose 6:6; Mat 9:13 ✡ **12:10:** Luk 14:3 ✡ **12:11:** Luk 14:5 ✡ **12:14:** Ioa 5:16

15 Ia Iesu mulavusou aloxo ne la Anu musuku mulai no
tuala vile la. Anu mulai la ta mitema tavuˈalo mimulinu la
Anu mupamaulineˈi.
16 ✡La mutalosiˈa lexe aneˈi iaˈaloxu mii maˈia e aneˈi
mimaisou ne mamu xe ipalaˈalixu mamu.
17 Anu muvikala aloxo ne sou umomomo sou vaikala
mulaa no anaxu Aisaia itema sou palomatana muvikala
aloxo ˈo,
18 ✡ ✡ “Itema sou xaixai noxilo e eni esosovosou ane,
mo emasaxau misevile xo opoleli uˈosasou manina.
Eni aˈanaˈanalixu no anu Uleenu Tavuna noxilo
la uaˈaloiˈa ta mitema no lia ˈo ukalusi no anu ˈiliˈilixo
mulapu.
19 Anu umomomo sou ukaitolo mo uunga uasi,
mo umomomo sou ilomusou xolinu no voteˈi uasi.
20 Visoviso anu mamalaxu sou uxola la uxola ia umomomo
sou anu uxolau uasi
mo lalamo e uikisou masua la ukaa laixe uasi ne utausou
mo usitanoxu uasi.
Anu uˈoxonu aloxo ne ulai uxali no mine anu uˈoxonu
ˈilixo lailaixe
ane muuliuli manina.
21 La sou no anu ualasou la ta mitema no lia ukalusi ˈo
imuxaxu taneˈi noxou Lataua.”

Iesu Xe Velusavelu
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; 12:10)

22 Aneˈi milailixu itema vile uleenu masua vile muxolu
noxou la muˈoxonu iou seleveenu xe anaxu mutomu muneˈe
noxou Iesu, sou lexe Anu upamaulinu mo sou anu uvikala xe
umalei.
23 Anu mupamaulinu itema ne la ta mitema tavuˈalo
mikuluke la mivikalaneˈi ngatongatoˈo lexe, “Loxovaa itema
ˈo anu Deviti ˈolu?”
24 ✡Ia ta Palisaio milomusiˈa ilelemolu la mivikalaneˈi
aloxo ˈo, “Anu itema anu ˈo ukusaiˈa ta uleenu ta masumasua
no anu xavi noxou Velusavelu anu tila noxiˈa ta molosila.”
25 Ia Iesu mulavusou xavutalaiˈa la muvikalaneˈi no anu
vaikala latilovo aloxo ˈo, “Lexe tuala xalee tila vile ta
mitemasou ikalipalaneˈi sou iˈotoˈoto ngatongatoˈo noxiˈa, la
tuala ne umomomo sou utulu pekiaˈu uasi. Mo tuala tila vile
xe ta mitemasou tani vile ikalipala xe iˈoto ngatongatoˈo la
aneˈi imomomo sou ixolu laixe uasi.
26 La sou loxovaa Satani umomomo sou ukusau Satani
la? Lexe Satani iloˈa ta mitema noxou ikalipala xe iˈotoˈoto
ngatongatoˈo la anu xaviinu uasisi.
27 Mo lexe eni akusaiˈa ta uleenu ta masumasua no anu
xavi noxou Velusavelu, la sou no anu xavi noxou ˈei ane ta
mitema noxinge ikusaiˈa ta uleenu ta masumasua no anu ne?

✡ **12:16:** Mat 8:4; Mak 3:12 ✡ **12:18:** Ais 42:1-4 ✡ **12:18:** Mat 3:17 ✡ **12:24:** Mat 9:34; 10:25

La sou ta mitema noxinge ivikalangengi lexe vaikala noxinge
ne temanu uasi.
28 ✡Ia lexe eni akusai'a ta uleenu ta masumasua no anu
xavi Uleenu Lataua, la sou ngingi ngalavusou lexe saxisax-
ila'u noxou Lataua ne a mune'e noxinge 'o.
29 Mo lexe itema vile umasaxa lexe u'unalai no taasou
itema la'ia vile ne mo utaxusou mimii noxou la anu laixe
lexe usakisakiinu itema ne tei 'o. Xe ukalu la sou anu
u'unalai no tani sou upakalinu miumiu.
30 ✡'Ena'ei ane noxilo uasi la anu u'apixo mo 'ei ane
usu'ulileli sou upitane'i ta mitema uasi ne la anu sou
ukusai'asi."
31 ✡Mo Iesu muavuti la muvikalane'i la aloxo 'o, Eni
avikalangengi manina lexe Lataua umomomo sou uxiu
tumalou 'ili'ilixo masumasua mo vaikala masumasua noxi'a
ta mitema ane i'oxonu ulai noxou. Ia anu ane uvikala masua
ulai noxou Uleenu Tavuna ne, la Lataua umomomo sou uxiu
tumalou uasi.
32 Mo 'ena'ei ane uvikala masua noxou Itema 'Olu la
Lataua umomomo sou uxiu tumalou. Ia lexe 'ei ane uvikala
masua ulai noxou Uleenu Tavuna ne, la Lataua umomomo
sou uxiu tumalou uasisi manina. Vaimomo 'o xe ili'i la susu
noxou ne uxolu avile.

Ovu Ilou Ngiaxu
(Luk 6:43-45)

33 ✡Lexe ngingi natounu ovu laixe la ngingi nga'elexu
ngiaxu laixe. Ia lexe ngingi ngatounu ovu masua la ngingi
nga'elexu ngiaxu ne masua kalumo. Xo ovu ne nenge
tatongonu no anu ngiaxu kalumo.
34 ✡Ngingi lasile molosila ta 'olu, la sou ngingi ngamo-
momo sou nga'oxonu vaikala laixe a loxovaa e ngingi 'ilixo
masumasua mu'ana'ana noxingesi 'o? Xo mii ma'ia ulaa
no anangenge ne upala'alixu mii ma'ia ane mu'ana'ana no
nano no opongengi la sou anu mulaa muatu ne.
35 No anaxu itema laixe la ulaanu mii ma'ia lailaixe ane
mukopinu muai no nano no tanu. Xe no anaxu itema masua
la ulaanu mii ma'ia masumasua e mukopinu muai no nano
no tanu.
36 La sou eni avikalangengi manina aloxo 'o, ulai ili'i no
anu voxo sou tatulu no anu vaivaikala la ane'i ino'u ulusou
vaikala masumasua e mulaa no anaxa'a ne.
37 Xo no anu vaivaikala noxine molu upalalixene lamana
no mine tatulu no anu vaivaikala. La sou no anu vaivaikala
noxinesi ne molu upala'alixene lexe nini itema laixe xe
itema masua."

✡ **12:28:** Apo 10:38; 1Ioa 3:8 ✡ **12:30:** Mak 9:40; Luk 9:50 ✡ **12:31:** Eva 6:4-6
✡ **12:33:** Mat 7:16-20 ✡ **12:34:** Mat 3:7; 15:18; Luk 3:7; 6:45

Sosovo Vile La Uasi, Noxou Ionasi
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

38 ✡La sou ta Palisaio ilo'a ta tisa sou lapuloto miavuti
la mivikalanu Iesu aloxo 'o, "Tisa, nexi temasaxa lexe nini
na'oxonu sosovo vile mo nexi tamaisou."
39 ✡Ia Anu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, "Ta mitema
sou susu mo ta mitema ilavusou i'oxo'oxonu 'ili'ilixo sou
vote'i vaimomo 'o, ne imasaxa lexe imaisou sosovo vile.
Ia umomomo sou imaisou sosovo vile uasi. Ia anu sosovo
vilesisi ane noxou itema sou palomatana Iona nesi.
40 ✡La sou anu iou vilesisi a loxo Iona muxolu voxo tatalu
xe 'olovoxo tatalu no nano no opoonu sinana tatila ne, la
Itema 'Olu kalumo uai voxo tatalu xe 'olovoxo tatalu no nano
no lia tanu.
41 ✡No anu voxo sou Lataua utulusi'a ta mitema no anu
vaivaikala la ta mitema ne Ninive iavuti la ilea anaxa'a ulai
noxi'a ta mitema e mipaa vaimomo 'o. Xo ane'i no voxo
ane Iona mulai xe mua'aloxu vaikala noxou Lataua mulai
noxi'a la ane'i mixiunu opone'i. Xo vaimomo 'o itema vile
anu ualasou uaulixu Iona.
42 ✡Mo no anu voxo ane ne kalumo la tatananu tuala ne
Seva (ane sema) ilo'a ta mitema e mipaa vaimomo 'o itulu
no anu vaivaikala. La ane'i iteloo vaikala noxi'a ta mitema
e mipaa vaimomo 'o. Xo ane'i me'a no paxa no lia pa'umolu
no xalee muto'o 'ole, ane'i milutu mine'e sou milomu no
anu vaikala sou lavulavu noxou Solomoni. Ia vaimomo 'o
ne Itema vile anu mutila noxou Solomoni 'a uxoxolu 'o.
43 Ioxe Iesu muavuti la musolonu vaivaikala la aloxo 'o,
Lexe uleenu masua vile ulaa uatu noxou itema, la anu ulai
uxixaoxao no tani 'esi'esi sou ukakamuli tanixu sou lexe
uxolu mo uma'ila no anu la uxalisou uasi,
44 la anu molu uvikalanu lexe, 'Alivu mo alai no tani e
e'umesou 'ole.' Ia anu une'e xe umalei lexe tani no nano
ne misilapanu malemalenge mo mimii ne muta'olu laixe, ia
evile uxolu no nano no anu uasi.
45 ✡Ia ulai ukasi noxi'a ta uleenu ta masumasua mux-
atele tamei e 'ilixone'i masumasua manina mua'ulixu 'ilixo
noxou ne. La ilo'a ilai ixolu no nano no tani ne. La
sou xoluxoluxu itema ne uxali masua no anu xoluxoluxu
tei. Anu iou vilesisi aloxo ne uxali noxi'a ta mitema sou
i'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua e mipaa vaimomo 'o."

Iesu Nenu Ilo'a ta Vimovimou
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 No mine Iesu uao uvivikalane'i ta mitema o la nenu ilo'a
ta vimovimou mine'e mitulu no ale sou imasaxa lexe ivikala
noxou.
47 La sou itema vile muvikalanu lexe, "Nenine ilo'a ta
vivine 'a itutulu no ale sou imasaxa lexe ivikala noxine."

✡ **12:38:** Mat 16:1; Luk 11:16; Ioa 6:30 ✡ **12:39:** Mat 16:4; Mak 8:12 ✡ **12:40:** Ioa 1:17 ✡ **12:41:** Ioa 3:5 ✡ **12:42:** 1Ta 10:1-10 ✡ **12:45:** 2Pi 2:20

48 Xe Anu muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, “Nenilo ˈei ne, mo
ta vivilo ta ˈei ne?”
49 Xe muavuti la mutolosou avolu mulai noxiˈa ta molo-
molo noxou la muvikala lexe, “Ngamaisiˈa nenilo iloˈa ta
vivilo aneˈi ane?
50 ✡Xo ˈenaˈei ane umulinu masaxa noxou mamilo teitexi
no opo loxotolo la anu vivilo xe vivilo sema xe nenilo ane.”

13

Vaikala Tovolaˈi sou Itema Usuˈanu Ovu Ngiaxu
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 No anu voxo vilesisi ne la Iesu mulaa muatu no tani ne
la mulai muxolu no luaki paˈumolu.
2 ✡La ta mitema tavuˈalo misevile mineˈe mixali noxou
mole mitataasou, la sou Anu muiliˈe mutelai no uaxa la
mutalupexa no anu, ia ta mitema mitaˈo no tasiˈi ne.
3 Anu muaˈaloiˈa no anu mimii tavuˈalo. Ia aˈalo latala ne
Anu mulailixu no anu vaikala latilovosi, la musokou aloxo ˈo.
“Ngalomu itema vile mulai no xaixu sou usuˈanu ovu ngiaxu.
4 La seˈi mulapalapau no voteˈi, la ta ngiala mineˈe miˈou
mukalusi.
5 Xe seˈi mulapalapau no lia ane lavolavoˈo, la mupau
palea xo lia ne muxolu seˈi teitexisi.
6 Ia aso muiei, la muxalo alaxu vilesisi xo uliuliˈu ne ulai
no lia manina uasi.
7 Xe seˈi mulapalapau muluˈe no xuxua tanutanu, xe
muleme la xuxua mukupokuponu mole uneneˈa ua.
8 Ia seˈi ne, mulapalapau muluˈe no lia laixe, la muleme
muxali tila mole muneneˈa. Seˈi muxalilixu itemaxu taˈuve,
xe seˈi itemaxu tatalu, xe seˈi la mavulovexa tatalu.
9 La sou Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, Itema ane sangalou la
anu ulomusou vaikala.”

Iesu Muvikala Vaikala Latilovo Ulai Noxiˈa ta Mitema Tavuˈalo
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Ioxe ta molomolo noxou miavuti la milai ˈalai noxou
no uaxa ne, la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Tavaˈu a loxovaa la sou
nini navivikalaneˈi ta mitema, la navikalaneˈi no anu vaikala
latilovosi ˈo?”
11 La sou Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ne Lataua
mulosiengixu laaxu vaikala mutalume sou saxisaxilaˈu
noxou. Ia aneˈi ne uasi.
12 ✡La sou lexe itema ane anu munoˈu mimii moseˈi ˈo, la
Lataua ulosou mimii seˈi la. La anu umomomo sou paˈusou
no anu mii vile uasi. Ia lexe itema ane unoˈu mii vile uasi, la
Lataua uxexeenu mii maˈia kituˈa se anu munoˈu ne.

✡ **12:50:** Rom 8:29 ✡ **13:2:** Luk 5:1-3 ✡ **13:12:** Mat 25:29; Mak 4:25; Luk 8:18; 19:26

13 Anu tava'u aloxo ne, la sou eni avivikala la, a'oxonu
vaikala latilovosi. La sou ane'i imamalei mo imamalei ne ia
imaisou mii vile uasi. Mo ilolomu mo ilolomu ne ia ilomusou
mii vile uasi. Xe ilavusou mii vile uasi.
14 ✡Noxi'a ta mitema ne la sou anu umomomo sou vaikala
noxou Aisaia itema sou palomatana muvikala aloxo 'o,
'Ngingi ngalolomu mo ngalolomu ne ia umomomo sou
ngalavusou laaxu uasi.
Mo ngingi ngamamalei mo ngamamalei ne ia umomomo
sou ngatongonu uasi.
15 Xo ta mitema ne mitatusou opone'i mo sangali'a kalumo
ne mutomutomu
xe ie'i ne seleveenu mukalu la imalei uasi.
Loxo 'o io ie'i laixe xe imalei mo sangali'a laixe sou
ilomusou vaikala
xe ilavusou vaikala laaxu la ixiunu opone'i la sou eni
apamauline'i.'
16-17 ✡Eni avikalangengi manina lexe tatei la ta mitema
sou palomatana tapiena, mo ta mitema 'ilixone'i mulapu
tapiena, mo masaxa noxi'a mutila lexe imaisou mii ma'ia
ane ngingi ngemaisou xe ilomusou mii ma'ia ane ngingi
ngelomusou ne, la uasi. Ia ngingisi nga'osa xo ngingi
ngemaisou xe ngelomusou.

Iesu Muvikala Latilovo sou Itema Mupeinu Uiti Ngiaxu no Xai
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 Ioxe ngalomusou vaikala latilovo sou itema usu'anu ovu
ngiaxu laaxu.
19 Ovu ngiaxu e mulapau no vote'i ne anu aloxo itema e
ulomusou vaikala noxou Lataua sou saxisaxila'u noxou ia
ulamana no anu uasi, la itema masua une'e uxexeenu no
anu xavutalau.
20 Xe ovu ngiaxu e mulapau no lavolavo'o ne, anu aloxo
itema e ulomusou vaikala noxou Lataua la u'osa sou ulomu-
sousi.
21 Ia umulaxu no tanu uasi loxo uli'u ulu'elai uasi. Xe
no mine tu'utu'umaxu xe vaikala sevile uto'omolu la anu
ulapau alaxu vilesisi. Tava'u xo uli'uli'a uasi, la vaikala ne
uxoo maxuveeni uasi.
22 ✡Xe ovu ngiaxu ane mulapau no xuxua ne, loxo itema e
ulomusou vaikala noxou Lataua ia uxavutala piena no anu
mauli ilou xoluxolu no lia 'o, mo umasaxa lexe xavutalau
utulu pekia'u no lamoli xe mauli no lialia 'o. La sou mimii ne
usu'asou vaikala noxou Lataua la unene'a no anu maulixu
uasi.
23 Xe ovu ngiaxu ane mulapau no anu lia laixe ne aloxo
itema e ulomusou vaikala noxou Lataua la umulaxu no tanu

✡ **13:14:** Ais 6:9-10; Ioa 12:40; Apo 28:26-27 ✡ **13:16-17:** Luk 10:23-24 ✡ **13:22:** Luk 12:16-21; 1Ti 6:9-10, 17

mo mulavusou laaxu. La nene'axu uxali loxo se'i muxalilixu itemaxu ta'uve mutelo no latanu la, xe se'i itemaxu tatalu mutelo no latanu la, se'i la mavulovexa tatalu mutelo no latanu la.”

Vaikala Latilovo sou Uiti Xe Uiti Ane Masua

24 Ioxe Iesu muavuti la musolonu vaikala latilovo vile aloxo 'o, “Saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo anu aloxo itema vile mulai mutotou uiti ngiaxu laixe no xai noxou.
25 Ia no 'olovoxo vile ane'i miaiai mukalu la, uluau itema ne mune'e mutotou uiti masua ngiaxu no taitaiinu uiti 'ole la mulivu mulai.
26 Xe no mine uiti mupau mutelo tatatila xe munene'a la uiti masua 'ole muleme kalumo.
27 Ia ta mitema sou xaixai noxou tatananu xai ne mine'e la mitali'isou lexe, ‘Tila, loxovaa nini netotou uitu laixesi no xai? Ia 'ena'ei mutounu uiti masua e muleme kalumo ne?’
28 Anu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, ‘Uluaxeni mu'oxonu ane.’ Ioxe ta mitema sou xaixai noxou itema ne miavuti la mitali'isou lexe, ‘Loxovaa nini nemasaxa lexe nexi talai mo takakalau uxexee?’
29 Anu muavuti la muvikalane'i lexe, ‘Mamu xo maasi xe ngingi ngalai ngakakala'u la ngaluvusou uiti kalumo.’
30 Iengi uvaxau uleleme ilou uiti ne mo uiti lingamo. Xe no anu voxo sou kokoli la sou avikalane'i ta mitema e ikokoli ne lexe iluvusou uiti masua ne tei mo ivotunu tavatavalanu mo ilai ipitanu sou u'ela. Xe ukalu, la sou ipitanu uiti la ilai imuxaxu no tani sou la'ilali noxilo.”

Vaikala Latilovo sou Masitati Ngiaxu Xe Isi
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-21)

31 Iesu musolonu vaivaikala latilovo vile la aloxo 'o, “Saxisaxila'u noxou Lataua ne, aloxo mii e ilemolu lexe masitati ngiaxu. E itema vile muno'u la mutotou no xaixu.
32 Masitati ne ngiaxu kitu'a manina no anu mimii iouiou e itotou no xai. Ia itounu xe uleme la uleme toxoxa'a manina, la ua'ulixu la'ilali iouiou e mitounu no xai ne. Avolu ne toxotoxoxa'a mo uialaiala ulai no ale la ta ngiala ine'e mo i'oxonu iomusi'a no avoavolu ne.”
33 Mo musolonu vaivaikala noxou no anu vaikala latilovo vile la aloxo 'o. “Saxisaxila'u noxou Lataua ne aloxo isi sevile e sema vile mino'u sou mipitanu mixiunu ilou palaua, la usoxolixu veleti ne uxali toxoxa'a.”
34 No anu vaivaikala noxou Iesu ne, la muvivikalane'i ta mitema tavu'alo ne no anu vaikala latilovosi.
35 ✡Sou umomomo sou vaikala noxou itema sou palomatana mulemolu tatei aloxo 'o.
“Eni avivikala, la avivikalangengi no anu vaikala latilovo si,

✡ **13:35:** Lex 78:2

eni avivikalangengi no anu mimii maˈia ane mutalume tatei
no mine ikoinu tuala xalexalee uao, muneˈe muxali vaimomo ˈo.”

Iesu Mululusou Laaxu Vaikala Latilovo sou Uiti Xe Uiti Masua

36 Ioxe Iesu muavuti, la ta mitema tavuˈalo ne mixoxolu ne, ia Anu musuku mulai no nano no tani. Xe ta molomolou miavuti la milutu milai noxou, la mivikalanu, “Nalulusou laaxu vaikala latilovo sou uiti masua e muleme no nano no xai noxixe.”
37 Anu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Itema e mutotou uiti ngiaxu ne Itema ˈOlu.
38 Xe xai ne xalexalee tuatuala no lia ˈo. Mo uiti ngiaxu ne ane ta mitema e mixolu no nano no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua. Xe uiti masua ne ane Satani ta ˈolu.
39 Uluau e muneˈe mutotou uiti ngiaxu masua ne ane Satani. Mo voxo sou kokoli ne ane voxo kaluxusou. Xe ta mitema sou ikokoli no xai ne ane ta angelo.
40 ✡Mo uiti masua e ipitanu sou uˈela no navu ne, anu ˈilixo ane ne uxali no anu voxo kaluxusou aloxo ne.
41 ✡Itema ˈOlu upalusiˈa ta angelo noxou la ixexenu mimii masumasua e uˈoxoo masuaneˈi ta mitema, mo aneˈi ane miˈoxonu ˈilixo masumasua ne ixexe no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
42 ✡Aneˈi ileaneˈi ulai no navu toxoxaˈa. No anu navu ne la aneˈi itama xe anaxaˈa ukalakiki.
43 ✡Ia aneˈi ta mitema ane ˈilixoneˈi mulapu la ixali loxo aso no nano no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua Mamilo. La sou ˈenaˈei ane mulavusou lexe sangalou laixe sou ululomu no anu la anu laixe lexe anu ulomusou vaikala ane ˈo.

Vaikala Latilovo sou Poxolusou Mimii Miˈasixu Xe Lasala

44 Iesu mululusou vaikala latilovo ne laaxu mukalu, la musolonu vaivaikala noxou no anu vaikala latilovo vile la aloxo ˈo. ‘Saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne aloxo poxolusou mimii lailaixe e miˈasixu mutalumeiou no lia. Ia itema vile mulai xe muxalisou la musukunu mulai mutalumeiou la. La anu muˈosa misevile xe muavuti la musovanu mimii noxou ne mukalusi. Xe mukalu la mulai sou mulotonu lia xalenu anene.
45 Mo Saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne anu aloxo lasala laixe e itema vile usosovanu mimii ukakamulinu sou lexe ulotonu.
46 Ia mulai xe muxalisou vile lailaixe manina la mulai musovanu mimii noxou mukalusi. La sou anu mulai mulotonu lasala ne.

Vaikala Latilovo sou Vuˈo

✡ **13:40:** Ioa 15:6 ✡ **13:41:** Mat 24:31; 25:31; Mak 13:27 ✡ **13:42:** Mat 8:12
✡ **13:43:** Tan 12:3

47 Iesu muavuti la musolonu vaivaikala noxou no anu
vaikala latilovo vile la aloxo ˈo. Saxisaxilaˈu noxou Lataua
teitexi no opo loxotolo ne aloxo vuˈo vile ta mitema ivuˈovuˈo
no anu no luaki. Vuˈo ne ileanu uluˈelai no luaki la ta sinana
iouiou ineˈe iˈuna no anu.
48 Xe vuˈo ne uˈanaˈana ukalu, la sou ta mitema ne ilapunu
uatu no tasiˈi, la sou ixolu sou ilevineˈi ta sinana. La
itaataaneˈi ta sinana ane ta lailaixe no lakela xe ane ta
masumasua la ipeineˈi.
49 Anu iou vilesisi aloxo ne uxali iliˈi no mine tuala
xalexaleenu ukalu. La ta angelo ineˈe ikalipakaneˈi ta
mitema ta masumasua noxiˈa ta mitema ane milapu.
50 ✡La ileaneˈi ulai no navu ane toxoxaˈa la itatama xe
anaxaˈa ukalakikiki.’ ”
51 Xe Iesu muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, “Loxovaa ngingi
ngelavusou vaivaikala latilovo ne laaxu?” La aneˈi mikolinu
lexe “Ani.”
52 Anu muavuti la muvikalaneˈi lexe, “Aloxo ne la sou ta
tisa sou lapuloto ne aneˈi milavusou laaxu vaivaikala sou
saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo. Aneˈi
aloxo ta mitema sou isaxilaˈu tani tatila vile. Aneˈi iˈuna no
tani ne la ilaasou mimii lailaixe e mikuponu muai ne uatu.
La ilaanu alaalavua, xe teiteinu kalumo.”

Ta Nasaleti Mikusau Iesu
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 No mine Iesu mukalusou vaikala latilovo mukalu la Anu
musuku mulai no tualasou ne Nasaleti.
54 ✡Anu mulai muxali no tualasou mukalu la muˈunalai no
taasou lalotu noxiˈa. Xe aneˈi milomusou vaivaikala noxou
la mikuluke manina. La mitaliˈi lexe, “Itema ˈo munoˈu
lavulavu neˈi ˈo? Mo tavaˈu a loxovaa la sou Anu munoˈu
xavi sou uˈoxonu sosovo iouiou ˈo?
55 ✡Nenge telavusou lexe itema ne Anu itemasou utulusou
tani vile ˈolu ane, mo nenu ualasie lexe Malia xe ta vimovi-
mou ane Iakovo ilou Iosepu mo Saimoni xe Iudasi.
56 Mo ta vimovimou ta sema kalumo ane nenge nengeˈa
taxoxolu ˈo. Ia loxovaa la Anu munoˈu xavi sou uˈoxonu
sosovo ˈo?”
57 ✡La aneˈi ilomuxu uasi. Ia Anu muavuti la muvikalaneˈi
lexe, “Itema sou palomatana ne ta tema tualasou iloˈa ta
minuminu no nano no taasou ne ilavusou itoxonu uasisi
manina. Ia no tuala vaˈavaˈaxusi ne la ta mitema itoxonu
misevile.”
58 La sou Anu uˈoxonu sosovo tavuˈalo uasi xo aneˈi
imuxaxu taneˈi noxou uasi.

✡ **13:50:** Mat 13:42; Luk 13:28 ✡ **13:54:** Ioa 7:15 ✡ **13:55:** Ioa 6:42 ✡ **13:57:** Ioa 4:44

14

Soli Noxou Ioanesi
(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

1 No voxo ane Elodesi muxolu tatananu tuala ne Xalilaia,
la mulomusou aˈalosou xaixai noxou Iesu.
2 La sou muvikalaneˈi ta mitema sou xaixai noxou lexe,
“Itema ane ne anu Ioanesi itema sou uˈulosiˈa ta mitema ane.
Anu musoli mo miˈasixu ia mumauli a mutulu ne. La sou anu
xaviinu sou uˈoxonu sosovo iouiou ne.”
3-4 ✡Xo Elodesi munoˈe ou e Pilipi semau sou muˈuluxe, la
sou Ioanesi muvikalanu lexe, “Nini neˈoxonu ˈilixo ane ne,
umomomo no anu lapuloto noxou Mosesi uasi, sou nenoˈe
Elodia vivine semau la neˈuluxe ne.”
5 ✡Ioanesi muvikalanu Elodesi aloxo ne, la anu laˈiaxu, la
anu umasaxa lexe uvau mo usoli. Ia uˈume noxiˈa ta mitema
xo aneˈi miˈoxo lexe anu itema sou palomatana vile ane.
6 Xe voxo sou isosovo sou voxo ane Elodesi nenu mivoˈonu
no anu muxali la anu muˈoxonu laˈilali toxoxaˈa. Ia no mine
aneˈi iˈaniˈani la Elodia ˈilie sema miˈunalai no nano no tani
la milei no ieˈi. La Elodesi muisuxu leie ne.
7 La sou anu muavuti la musakii vaikala mo muvikala lexe,
“Manina teitexi, nini nemasaxau mii maˈia xe navikalaleli, la
eni alosinesi.”
8 Xe nenie miavuti la miˈunanu tane noxie lexe imasaxau
Ioanesi kisou. La sou aneˈi milai mivikalanu mamie lexe,
“Eni emasaxau Ioanesi kisou uai no anu la kupapa vile
uneˈe.”
9-10 La tatananu tuala ne opo tuˈumaxu manina, ia umo-
momo sou uxiunu xavutalau uasi. Xo uxavutala no anu
vaikala musakiinu noxie ˈolu mo muvikala lexe manina
teitexi, xe uxavutala noxiˈa ta tatila e mineˈe no anu laˈilali
ne kalumo xo ipupuiou. La sou anu mupalusiˈa ta mitema
sou ˈotoˈoto lexe ilai no taasou navunavu mo ixotonu Ioanesi
xolanu mo inoˈu kisou uneˈe noxie loxo ane mimasaxau ne.
11 Aneˈi milai mixotonu xolanu mukalu la mimulaxu kisou
no anu lakupapa la sou minoˈu muneˈe sou milosie vuanga
ne. La sou ane minoˈu mulai noxie nenie.
12 Xe ta molomolo noxou Ioanesi mineˈe la sou minoˈu
vasimolu mulai sou miˈasixu. Aneˈi miˈasixu mukalu la milai
miaˈalou Iesu.

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 5,000 ˈAni
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Ioa 6:1-14)

13 Iesu mulomusou aˈalo sou Ioanesi mukalu, la Anu
mutelo kokovu no anu uaxa sou mulai no xalee tani e ta
mitema seˈi ixoxolu no anu uasi. Ia ta mitema no xalexalee
tuala ta tatila milomusou la mimulinu mimuamuaˈi no
tavaˈa la milai mixali.

✡ **14:3-4:** Liv 18:16; 20:21; Luk 3:19-20 ✡ **14:5:** Mat 21:26

14 Xe no mine Iesu mune'e muxali no tasi'i la mumaisi'a
ta mitema tavu'alo ita'ota'olu. La Anu tanuxa'a misevile, la
sou anu mupamauline'i ane'i ane pipiena mu'oxone'i.
15 Xe no 'olo'olovoxo manina la ta molomolo noxou mine'e
mivikalanu lexe, "Anu a'ala'alai sou aso u'una, la sou anu
laixe lexe nini napalusi'a mo ilai no tuatuala se'i 'ala'alai 'o
mo ilotonuxa'a la'ilali sou i'ou. Xo nenge texolu no xalee lia
ane 'o ne ta mitema se'i ixolu no anu uasi."
16 Iesu muavuti la muvikalane'i lexe, "Uasi, ngapalusi'a
ilai mamu, ngingi menge ngakamulixa'a la'ilali mo ngalosi'a
i'ou."
17 Ane'i miavuti la mivikalanu lexe, "Nexi veleti ta'uvesi
xe sinana ta tameisi ane 'o."
18 Xe Anu muavuti la muvikalane'i lexe, "Ngano'u une'e."
19 ✡La sou Iesu mupalusi'a ta mitema ne sou mixolu no
lia no ia'eia'e ne. Xe ane'i mita'olu no lia mukalu la sou
anu muno'u veleti ta'uve ne ilou sinana ta tamei ne la iou
mulai teitexi no opo loxotolo sou mulemolu laixe musuku
mulai noxou Lataua no anu. La sou Anu muse'ise'inu veleti
ne la mulosi'a ta molomolo noxou sou mimila'anu noxi'a ta
mitema.
20 Ane'i latala ne mi'ani'ani xo mole mi'ana'ana manina,
la sou ta molomolo noxou Iesu mine'e mitaxusou la'ilali
matomatovinu pa'upa'usou. Ane'i mitaxusou xe mipitanu,
la mitataanu no lakela mavulovexa mo mulu'e lia tamei.
21 Itiitisi'a ta mitema e mi'ani ne mumomomo loxo 5,000.
Ane itiitisi'a ta mulusi ia ta sema xe ta molomolo ino'u
itiitisi'a uasi.

Iesu Mumuamua'i no Lexa
(Mak 6:45-52; Ioa 6:15-21)

22 Xe alaxu vilesisi 'o la Iesu mupalusi'a ta molomolo
noxou sou mitelo no uaxa la miuli milai no xalee vile. No
mine Anu mupalusi'a ta mitema milailai.
23 ✡Xe ili'i no mine Anu mupalusi'a ta mitema milailai
mukalu, la Anu mutelai teitexi no laxa'ilu vile sou mukilaka.
Xe no 'olovoxo la Anusisi muxoxolu no laxa'ilu ne.
24 Ia no mine uaxa mulai nopaxa, la xasi mo atume
toxoxa'a molu no talaxa'a mune'e ututeletelenu uaxa ne la
ulivulivusi'a.
25 No mine 'ala'alai sou lamana ukekea la Iesu mumua-
mua'i no lexa loxo'u mulai noxi'a.
26 ✡Xe ta molomolo noxou mimaisou Iesu mine umuamua'i
no lexa loxo'u ia unene'e noxi'a la ane'i tane'i kalaua xo mix-
avutala lexe male ulee xale'a vile ane, la ane'i miungaunga.
27 Xe Anu muavuti la mupasipaa muvikalane'i alaxu vile-
sisi lexe, "Nga'ume mamu! Peki'ainge xo enisi'a!"

✡ **14:19:** Mat 15:35-39; Mak 8:6-10 ✡ **14:23:** Luk 6:12; 9:28 ✡ **14:26:** Luk 24:37

28 Xe Pita muavuti la muvikalanu lexe, “Tatila lexe nini
manina, la navikalaleli mo amuamuaˈi no lexa loxoˈu, alai
noxine.”
29 Iesu muavuti la muvikalanu lexe, “Naneˈe.” La sou Pita
mutaloxo teitexi no uaxa muluˈe la mumuamuaˈi no lexa
loxoˈu mulai noxou Iesu.
30 Ia no mine anu mumaisou atume ilou xasi toxoxaˈa xe
muˈume, la musoko sou uˈuoˈuo uluˈelai. La sou muˈava
noxou Iesu lexe, “Tila! nasuˈulileli.”
31 ✡Alaxu vilesisi la Iesu mutolosou avolu mulai la mu-
lapunu mutelo. La muvikalanu lexe, “Nini loopala noxine
kituˈasi, mo xavutalameni ta tamei sou maˈi?”
32 Xe aneˈi ilou mitelo no uaxa la atume ne tasiau.
33 La sou aneˈi teitexi no uaxa ne mimaisou aloxo ne la
mixolaˈu tavaˈa sou milotu noxou la mivikala lexe, “Manina
misevile, nini Lataua ˈOlu.”

Iesu Mupamaulineˈi ta Mitema Mii Pipiena ne Xenesaleti
(Mak 6:53-56)

34 Xe aneˈi milai la mixali no kupa xalee vile ne Xenesaleti.
35 Xe ta mitema no tuala ne mitongonu Iesu la misova
anaxaˈa mulai no tuatuala ta tatila ˈalaˈalai no paˈupaˈumeˈa.
La ta mitema mitavutavuleneˈi ta mitema ane vovolea
iouiou muˈoxoneˈi no luusiˈa sou mineˈeneˈi noxou Iesu.
36 ✡La mivikalanu pekiaˈu lexe ta mitema ane vovolea
iouiou muˈoxoneˈi ne ikasou tokolomou veveeni telexusi. La
sou aneˈi latala ane mikasou ne mimauli.

15

Lapuloto Noxou Lataua Muuli no Anu Lapuloto Noxiˈa ta Mitema
(Mak 7:1-13)

1 Alaxu vile la ta Palisaio iloˈa ta tisa sou lapuloto meˈa ne
Ielusalemu mineˈe noxou Iesu, la mitaliˈisou aloxo ˈo.
2 “Tavaˈu loxovaa, la sou ta molomolo noxine imulinu
lapuloto noxiˈa ta xaixaisinge ua, mo iˈuinu avoˈa ka sou iˈani
ua?”
3 Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa
la sou ngingi ngamulinu lapuloto noxou Lataua ua, ia
ngemulinu noxinge ˈo?
4 ✡Xo Lataua muvikala lexe, ‘Ngatoxoneˈi mamine ilee
nenine.’ Mo ‘Anu ane uleanu vaikala seˈi masumasua ulai
noxiˈa momu ilee nenu, la itema ne ivau usoli.’
5 Ia ngingi ngavikala lexe, itema vile uvikalaneˈi momu ilee
nenu lexe, ‘Suˈuli maˈia ane lexe ngingi ngongou nganoˈu
noxilo ne anu ulai noxou Lataua.’

✡ **14:31:** Mat 8:26; Mak 4:39 ✡ **14:36:** Mat 9:20-21 ✡ **15:4:** Mul 20:12; 21:17; Lap 5:16

6 Anu u'oxonu aloxo ne la utoxone'i momu ilee nenu
uasi. Ngingi ngepolovilenu vaivaikala noxou Lataua laaxu
la ngelai nge'unanu no anu lapuloto noxi'a ta xaixasinge.
7 La sou Aisaia itema sou palomatana muvikalasinge
ne manina. Iesu muvikala lexe, 'Ngingi ta mitema sou
kalakalavoi!' Anu mukaukavunu singe aloxo 'o,
8 ✡ 'Ta mitema ano 'o ne i'itinu ualasilo no anaxa'asi,
ia opone'i ne muxolu va'axu noxilo manina.
9 Mo ilotu noxilo ne, ia lalotui'a ne maninasou uasi.
Xo ilosie'ixu ta mitema no anu lapuloto molu noxou
Lataua uasi,
lapuloto ane molu noxi'asi.' "

Mimii Ane Molu no Nano no Opoo Itema La U'oxo Masua (Mak 7:14-23)

10 Xe Iesu muavuti la mu'avali'a ta mitema tavu'alo ne
mine'e noxou mukalusi la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi
latala ne ngalomu laixe noxilo mo ngalavusou laixe no anu
mii ano 'o.
11 ✡Mii ma'ia ane u'una noxou itema anaxu ne ulavusou
u'oxo masuanu uasi, ia mii ma'ia ane ulaa uatu no anaxusi
ane u'oxoo masuanu."
12 La sou ta molomolo noxou mine'e mitali'isou lexe, "Nini
nelavusou lexe ta Palisaio milomusou vaikala noxine la
opone'i tu'umaxu uasi?"
13 Anu mukoline'i aloxo 'o, "Lexe ovuovu ane Mamilo
teitexi no opo loxotolo utounu uasi, la anu uluvusou ilou
uliuli'u.
14 ✡Ngaxavutala noxi'a ta mitema aloxo ne uasi, ane'i loxo
ta mitema ie'i seleveenu iulaxune'i ta menexi'a. Ia lexe
itema e iou seleveenu ulaxunu itema iou seleveenu kalumo,
la ane'i ilou ilapau ulu'elai no taxa ukei."
15 Xe Pita muavuti la muvikala lexe, "Nalulusou vaikala
latilovo ne noxixe."
16 Xe Iesu muavuti la mutali'isi'a lexe, "Loxovaa ngingi
kalumo ngalamana uasi?
17 Ngingi ngelavusou lexe mii ma'ia e u'una noxou itema
anaxu ne ulai uai no nano no opoonusi ka ulaa uatu la ulai
no ale.
18 Ia mii ma'ia muxolu no nano noxou itema tanu, ia ulaa
uatusi ane u'oxoo masuanu itema ne.
19 Xo no nano no tanu itema ne 'ili'ilixo loxo xavutala
masumasua, mo 'ilixo sou vote'i, mo pakali, mo uvau itema
usoli, mo 'ilixo ane mulu ulai noxie sema mitaula'i, xe
sema ilai noxou mulu mutaula'i, xe 'ilixo sou ikalavoisi'a
ta mitema la itulusi'a no anu vaivaikala, mo uvikalasi'a ta
mitema masumasua.

✡ **15:8:** Ais 29:13 ✡ **15:11:** Mat 12:34 ✡ **15:14:** Luk 6:39; Rom 2:19

20 La sou mimii e uˈoxo masuanu itema ane. Ia ane itema
uˈuinu avolu uasi ia uˈani ne uˈoxonu masuanu itema ne
uasi.”

Sema sie Kenani Mimuxaxu Tane Noxou Iesu
(Mak 7:24-30)

21 Xe Iesu muavuti la musuku no tuala e muneˈe muxolu
no anu ne, sou mulai no xalee lia tila ne Taia xe Saidoni.
22 La sema Kenani vile e mixoxolu no xalenu lia ne
mineˈe la miˈava noxou lexe, “Tila Deviti ˈOlu, tanenixo!
Xo ˈalixeni sema ne uleenu masua vile muxolu noxie la
muˈoxoo masuane manina.”
23 La Iesu ukolinu vaikalaie vile uasi. La sou ta molomolo
noxou mineˈe la mivikalanu lexe, “Sema ˈo ane a iˈavaˈava
xe imulimulinengesi ˈo, la sou nakusaie mo ilai.”
24 ✡La sou Anu mukolineˈi lexe, “Lataua mupalusilo eneˈe
sou akamulineˈi ta Isilaeli e loxo ta sipsip ane milai mixolu
mixovulaulau. Ia eni eneˈe sou akamulineˈi aneˈi ane ta
Isilaeli uasi. Uasi.”
25 Ia sema ne mineˈe la mixolaˈu tavaˈe voˈuxu muluˈelai
no talaxu Iesu la mivikalanu lexe, “Tila, nasuˈulileli.”
26 Anu muavuti la muvikalane aloxo ˈo, “Anu laixe sou
talosiˈa ta aˈaa ta molomolo laˈilalixaˈa uasi.”
27 Xe ane miavuti la mikolinu vaikalau lexe, “Tila, vaikala
noxine ne manina, ia ta aˈaa ne laˈilali utuˈutuxu ulapalapau
noxou tatananeˈi no luu la aneˈi inoˈu sou iˈou.”
28 La sou Iesu muvikalane lexe, “Nini sema ˈo ne mux-
amuxaxu taneni mutila musuku. La sou mii maˈia nini
nemasaxau ne anu uxali aloxo nini nemasaxau ne.” La sou
no anu aso iou anesi la ˈilie mimauli.

Iesu Mupamaulineˈi ta Mitema Tavuˈalo

29 Ioxe Iesu muvula la mulutu mulai no luaki ne Xalilaia
paˈumolu la mutelai muxolu no laxaˈilu vile.
30 Ia ta mitema tavuˈalo mineˈe noxou. Aneˈi mineˈe
la mitavuleneˈi ta mitema tavaˈa ilou avoˈa musoisoli, mo
aneˈi ane ieˈi seleveenu, mo tavaˈa mukilikalu, mo aneˈi
ane ivivikala uasi xe aneˈi ane vovolea iouiou muˈoxoneˈi la
mineˈe misuˈa laˈoluxaˈa no tavaˈu la Anu mupamaulineˈi.
31 ✡Xe ta mitema mimaisou la mikuluke manina. Xo
mimaisiˈa aneˈi ane ivivikala uasi mivikala mo aneˈi ane
imuamuaˈi uasi, mimuamuaˈi xe aneˈi ane ieˈi seleveenu
mimalei, la miˈitinu Lataua noxiˈa ta Isilaeli.

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 4,000 ˈAni
(Mak 8:1-10)

32 ✡Xe Iesu muˈaveliˈa ta molomolo noxou mineˈe noxou la
muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni talelixaˈa ta mitema ˈo misevile
xo mineˈe mixolu noxilo ˈo voxo tatalu mukalu, ia xaˈa mii
loxo ˈo sou iˈou uasi. La eni amasaxa lexe apalusiˈa ilivu ilai
no tuatualasiˈa uasi xo loxo ˈo io ilai la ilapalapau no voteˈi.”

✡ **15:24:** Mat 10:6 ✡ **15:31:** Mak 7:37 ✡ **15:32:** Mat 14:14

33 Ta molomolo noxou miavuti la mikolinu aloxo ˈo, “La
sou nenge taxalisou veleti neˈei sou umomomosiˈa ta mitema
latala ˈo? Nenge texolu ˈo ne no xalee tani vitanisi ano ˈo.”
34 Xe Anu muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, “Xo ngingi veleti
taˈei e ngenonoˈu ne?” Aneˈi mikolinu lexe, “Muxatele
tameisi xe ta sinana ta kitukituˈa tavuˈalo uasi.”
35 Anu muavuti la muvikalaneˈi ta mitema tavuˈalo sou
mixolu no lia.
36 Aneˈi mixolu no lia mukalu la Anu munoˈu veleti
muxatele tamei xe ta sinana moso ne, sou muvikala laixe
noxou Momu. Xe mukalu la museˈiseˈinu la mulosiˈa ta
molomolo noxou sou mimilaˈanu noxiˈa ta mitema.
37 Ta mitema miˈaniˈani xo mole miˈanaˈana manina. Xe
iliˈi, la sou ta molomolo noxou minoˈu lakela muxatele tamei
la mitaataa laˈilali paˈupaˈusou no anu.
38 Ta mitema e miˈani ne itiitisiˈa muxali loxo 4,000. Ane
ne itiitisiˈa ta mulusi ia ta sema iloˈa ta molomolo uasi.
39 Xe iliˈi no mine Iesu mupalusiˈa ta mitema milailai
mukalu la sou Anu mutelo no anu uaxa sou mulai no xalee
lia ne Maxatani.

16

Ta Palisaio Mivikalanu Iesu sou Lexe Uˈoxonu Sosovo Vile
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

1 ✡Xe ta Palisaio iloˈa ta Sadokaio mineˈe noxou Iesu la
iˈoxo lexe itovo lexe italiˈisou, la mivikalanu lexe uˈoxonu
sosovo vile mo aneˈi imaisou lexe Anu molu noxou Lataua.
2 Anu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “ ‘No mine aso uˈuna
xe ngingi ngamaisou loxotolo lauolaouinu,’ la ngingi ngaˈoxo
lexe, ‘Neˈiela la voxo vile laixe la.’
3 Xe no kakao la ngamaisou loxotolo lauolauoinu ia tamux-
ala utomu la ngingi ngavikala lexe, ‘Maasi la nenge laˈiua
usili.’ Ngingi ngelavusou sosovo seˈi teitexi no loxotolo,
musosovosou mii maˈia. Ia ngingi ngalavusou mii maˈia ane
uxali vaimomo ˈo uasi.
4 ✡Ngingi ta mitema ta masumasua mo ta mitemasou
ngaˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo sou voteˈi. Ngingi ngamasaxa lexe
ngamaisou sosovo vile ia umomomo sou ngamaisou vile
uasisi manina, sosovo vilesisi ane noxou Iona nesi.” Xe Iesu
muˈumesiˈa la mixoxolu ne ia Anu mulai.

Iesu Mupeletotosiˈa ta Molomolo Noxou no Anu Isi Noxiˈa
ta Palisaio Xe ta Sadokaio
(Mak 8:14-21)

5 Xe no mine Iesu iloˈa ta molomolou mixisaˈi milai no
kupa xalee vile, la ta molomolo noxou Iesu taneˈi vulusi la
inoˈu xaˈa veleti uasi.

✡ **16:1:** Mat 12:38; Luk 11:16 ✡ **16:4:** Mat 12:39; Luk 11:29

6 ✡La Iesu muvikalaneˈi lexe, “Ngasaxilaˈinge laixe no anu
isi (ˈilixo) noxiˈa ta Palisaio mo ta Sadokaio.”
7 Aneˈi milomu sou aloxo ne la mivikalaneˈi ngatongatoˈo
lexe, “Anu muvikalanenge aloxo ne xo nenge tanoˈu nenge
veleti uasi.”
8 Aneˈi milai la ialimolosou vaikala ne, la Anu mulavu. La
sou mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa la ngingi ngevikala
ngatongatoˈo lexe ngingi nganoˈu nenge veleti uasi? Ngingi
ngamuxaxu tangengi uasi?
9 ✡Loxovaa, ngingi ngalavusou uao? Mo ngaxavuta-
lanu uasi? No voxo ane eni eseˈiseˈinu veleti taˈuve ilou
sinana ta tamei xaˈa ta mitema (5,000) itemaxu mavulovexa
mavulovexa tamei mo itemaxu mavulovexa taˈuve, la nge-
taanu paˈupaˈusou lakela sou taˈei?
10 ✡Mo no voxo ane eni eseˈiseˈinu veleti muxatele tamei
xaˈa ta mitema (4,000) itemaxu mavulovexa mavulovexa
tamei, la ngetaanu paˈupaˈusou lakela taˈei?
11 La sou ngingi nganava e ngalavu sou uao ˈo? Eni alele-
molu veleti uasi, ia eni avivikala ngengi lexe ngasaxilaˈinge
laixe no anu isi noxiˈa ta Palisaio iloˈa ta Sadokaio.”
12 Aneˈi milomu sou la sou milamana lexe anu ulelemolu
isi e imulaxu no anu veleti sou uˈoxoo usoxo uasi. Ia Anu
mupeletotosiˈa, so lexe isaxilaˈa laixe no anu ˈilixo noxiˈa ta
Palisaio iloˈa ta Sadokaio. Xo ilosoieˈi no anu ˈilixo noxiˈa.

Palapalaˈalixu Noxou Pita
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Xe iliˈi no mine Iesu iloˈa ta molomolo mixali no xalee ne
Kaisalia Pilipai, la Anu mutaliˈisiˈa ta molomolo noxou aloxo
ˈo. “Ta mitema mimaisou Itema ˈOlu la miˈoxo lexe ˈenaˈei.”
14 ✡Aneˈi miavuti la mikolinu lexe, “Seˈi mivikala lexe nini
Ioanesi itema sou uˈulosiˈa ta mitema moseˈi ivikala lexe nini
Eliasi, moseˈi la ivikala lexe nini Elemia, xe seˈi ivikala lexe
nini vile noxiˈa ta mitema sou palomatana.”
15 Xe Anu muavuti la mutaliˈi vaxa noxiˈa lexe, “Ia ngingi
la ngingi ngavikala lexe eni ˈenaˈei?”
16 ✡Xe Saimoni Pita muavuti la mukolinu aloxo ˈo, “Nini
Kalisito, Lataua umauli utotomu ˈOlu.”
17 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, “Saimoni,
Ioanesi ˈolu nini naˈosa. Xo itema vile upalaˈalixu noxine
uasi, Mamilo anu uxolu teitexi no opo loxotolo, Anusisi ane
mupalaˈalixu noxine ne.
18 ✡Mo eni avikalaneni manina aloxo. Nini Pita, mo teitexi
no anu lavoˈo ne la eni atulusou taasou lalotu noxilo. La
umomomo sou xavi no anu soli uˈuna no nano no anu
aitengaxu lalotu ne uasi.

✡ **16:6:** Luk 12:1 ✡ **16:9:** Mat 14:17-21 ✡ **16:10:** Mat 15:34-38 ✡ **16:14:** Mat 14:1-2; Mak 6:14-15; Luk 9:7-8 ✡ **16:16:** Ioa 6:69 ✡ **16:17:** Xal 1:15-16 ✡ **16:18:** Ioa 1:42; Ep 2:20

19 ✡Mo eni alosine lakii sou aitenga sou saxisaxilaˈu noxou
Lataua teitexi no opo loxotolo. Mii maˈia nini nasakiinu no
lia ˈo la Lataua usakiinu teitexi kalumo. Xe mii maˈia nini
nalulusou no lia ˈo la Lataua ululusou teitexi kalumo.”
20 Xe muavuti la mupelaˈa ta molomolo noxou lexe umo-
momo sou iaˈaloxu noxou evile lexe anu Kalisito uasi.

Iesu Mutotokala sou Solixu
(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

21 Ioxe, no voxo ane ne la Iesu musolonu vaivaikala noxou
sou mupelaˈa ta molomolo noxou lexe, anu laixe lexe Anu
ulai ne Ielusalemu. Mo utavulenu tuˈutuˈumaxu tavuˈalo no
avoˈa ta tatila sou lalotu iloˈa ta ailiˈi, xe ta tisa sou lapuloto.
Mo ivau usoli la iˈasixu uai voxo tamei, xe no anu voxo
tatalusou la Anu utulu.
22 Xe Pita muavuti la mutilaˈu Iesu la mulailixu vaˈaxu sou
mulavixu. La muvikalanu lexe, “Tila umomomo sou mimii
ane ne uxali noxine mamu.”
23 Iesu muxiu la muvikalanu Pita aloxo ˈo, “Satani naxexe-
silo! Natalutaluxu voteˈi silo uasi. Xavutala e muxolu noxine
ne, nini namulinu masaxa noxou Lataua uasi, nemulinu
xavutala noxiˈa ta mitemasi.”
24 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi ta molomolo noxou
aloxo ˈo, “Lexe ˈei ane umasaxa lexe umulileli la anu
umulinu masaxa noxou uasi, ia uneˈe mo utavulenu ovu
valautu loxo eni etavulenu ˈo mo umulileli, mo usoli loxo eni
asoli no ovu valautu.
25 ✡Xo itema ane tanuxu maulixu ne, iliˈi la uxovulaunu.
Ia itema ane tanuxu maulixu uasi, ia uitalonu maulixu silo
ne iliˈi la uxali sou mauli.
26 ✡Ia lexe itema vile unoˈu mimii latala sou lia ˈo ukalusi,
xe uxovulaunu uleenu, la sou mimii sou lialia ane anu
munoˈu ne usuˈulinu a loxovaa? Male uasi. Mo mii maˈia
ane sou anu ulotonu uleenu no anu sou ulivulixu.
27 ✡Xo Itema ˈOlu ulivu uneˈe la uneˈe no anu xavi noxou
Momu, iloˈa ta angelo noxou. Mo ulosiˈa ta mitema ulusou
ˈiliˈilixo maˈia ane aneˈi miˈoxoˈoxonu.
28 La sou eni avikalangengi manina musuku lexe, seˈi
noxinge e itulutulu no taingengi ˈo isoli uasi ixoxolu mo
imaisou Itema ˈOlu ulivu uneˈe no anu xavi mo saxisaxilaˈu
noxou.”

17

Iesu Vasimolu Muxali Iou Vilemo
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 Ioxe iloˈa mixoxolu xe voxo muxatele vile mukalu, la sou
anu Iesu munoˈa Pita ilou Iakovo xe Ioanesi e Iakovo vimou

✡ **16:19:** Mat 18:18; Ioa 20:23 ✡ **16:24:** Mat 10:38; Luk 14:27 ✡ **16:25:** Mat 10:39; Luk 17:33; Ioa 12:25 ✡ **16:26:** Mat 4:8-9 ✡ **16:27:** Lex 62:12; Xav 24:12; Mat 25:31; Rom 2:6; Pal 22:12

la muulaxuneʹi sou iloʹa milai mitelai no laxaʹilu vile teitexi
manina mole aneʹisisi milai mixoxolu ne.
2 ✡Iloʹa mixoxolusi xe mimalei loxo ʹo la Iesu vasimolu
ne muxiu mo muxali iou vilemo manina. Iou ne muxali
loxo aso, mo tokolomou ne muxali iou vilemo mo muxali
lamanaxu xe mulamilami loxo ʹo.
3 Xe mimalei loxo ʹo la Eliasi ilou Mosesi mipaa mixali
mitulu no paʹumolu Iesu la iloʹa mivivikala.
4 Pita muavuti la muvikala vaxa noxou Iesu aloxo ʹo, “Tila
anu laixe xo nexi kalumo a taxoxolu ʹo. La sou lexe nini
namasaxa la nexi taʹalaxu tani alelaxu tatalu. Nini sine vile,
Mosesi sou vile xe Eliasi sou vile.”
5 ✡No mine Pita uao uvivikala ʹo, ia tamuxala vile
lamanaxu misevile muneʹe la mukuponeʹi mukalusi. La
vaikala vile mupaa no nano no anu tamuxala ne la muvikala
aloxo ʹo, “Eni ʹalixeni ano, amasaxau misevile. Ngalomuxu
vaivaikalau.”
6 Xe no mine aneʹi milomusou vaivaikala aloxo ne la
miʹume la misusunu ieʹi muluʹelai no lia.
7 Ia Iesu muneʹe la mukasi vaxa noxiʹa la muvikalaneʹi
lexe, “Ngaʹume mamu, ngatulu.”
8 Xe alaxu vilesisi ʹo, la aneʹi mimamalei, la imaisou evile
uasi, Iesu anusisi a ututulu.
9 Ioxe iloʹa miavuti sou misuku teitexi no laxaʹilu ne sou
ilivu iluʹe, la Iesu mutalosiʹa lexe, “Mimii e ngemaisou ʹo,
umomomo sou ngaʹaloxu noxou evile uasi ulai uxali no voxo
ane Itema ʹOlu utulu no lulusou.”
10 ✡Xe aneʹi miavuti la mitaliʹisou lexe, “Ia loxovaa, la sou
ta tisa sou lapuloto mivikala lexe Eliasi anu uxali tei?”
11 Xe Iesu muavuti la mukolineʹi aloxo ʹo, “Vaikala ne anu
manina, Eliasi ne anu uxali tei sou ulalaxineʹi ta mitema
ukalusi.
12 ✡Ia eni avikalangengi aloxo ʹo, Eliasi ne muneʹe ia ta
mitema ne itoxonu uasi, la mikalusou masaxa noxiʹa sou
miʹoxonu ʹiliʹilixo seʹi mulai noxou. Anu iou vilesisi aloxo
ne la Itema ʹOlu unoʹu tuʹumaxu no avoʹa ta mitema.”
13 ✡La sou aneʹi ta molomolo noxou milavusou lexe Anu
mulelemolu Ioanesi itema sou uʹulosiʹa ta mitema ane.

Molomolo Vile Uleenu Masua Muxolu Noxou La Iesu Mupamaulinu

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

14 Iloʹa miluʹe xe mixali no lia noxiʹa aneʹi latala la itema
vile muneʹe la mixolaʹu tavaʹu voʹuxu muluʹe no tavaʹu Iesu
la muvikala aloxo ʹo.
15 “Tila, tanenixu ʹalixe mulu, xo uleenu masua muxolu
noxou la muʹoxo masuanu manina. No mine uʹoxonu la
voxo moseʹi ne uleanu uʹuna no navu xe uleanu uluʹe no
lexa.

✡ **17:2:** 2Pi 1:16-18 ✡ **17:5:** Lap 18:15; Lex 2:7; Ais 42:1; Mat 3:17; Mak 1:11; Luk 3:22 ✡ **17:10:** Mal 4:5 ✡ **17:12:** Mat 11:14 ✡ **17:13:** Luk 1:17

16 Eni enoˈu muneˈe noxiˈa ta molomolo noxine lexe
ipamaulinu la aneˈi imomomo uasi.”
17 Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ta
mitema sou ngamuxaxu tangengi noxou Lataua uasi! Tauu
ie taˈei exolu noxinge ˈo? Mo alaxu taˈei ane sou eni
atavulenu tuˈutuˈumaxu noxinge? Nganoˈu molomolo ne
uneˈe noxilo.”
18 Xe Iesu muavuti la mulavixu uleenu masua la muxexe-
sou molomolo ne, la anu laixenu alaxu vilasisi.
19 ✡Xe ta molomolo milutu milai noxou Iesu la mitaliˈisou
seˈisisi aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa la sou nexi tamomomo sou
takusau uleenu masua ne ua?”
20 ✡Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Xo loopala noxine ne kituasi,
eni avikalangengi manina aloxo, lexe loopala noxine ne
kituˈa loxo ovu masitati ngiaxu la ngingi ngamomomo sou
ngavikalanu laxaˈilu vile lexe, nasuku mo nalai, la laxaˈilu
ne ulomuxenesi.” Mii vile pekiaˈu noxinge uasi.
21 (Ia mimii uxali no anu mii vile uasi, no anu ˈilixo sou
pelemu xe lakilakasi.)

Iesu Muaˈaloxu Soli Noxou La
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 ✡Xe no voxo ane aneˈi mipita ne Xalilaia la Iesu mu-
vikalaneˈi aloxo ˈo, “Ulai iliˈi la ta mitema iˈitalonu Itema
ˈOlu no avoˈa ta mitema sou ivau usoli.
23 Aneˈi ivau usoli la uai no nano no lulu xe voxo tatalusou
la Anu utulu umauli la.” Xe ta molomolo noxou milomusou
aloxo ne, la aneˈi taneˈi kalaua xe taneˈi mutama.

Iesu Muleanu Lamoli Mulai sou Lalotu

24 ✡Iesu iloˈa ta molomolo noxou mixali ne Kapenaumu
xe iliˈi la ta mitema sou itaxusou lamoli sou lalotu muneˈe
mitaliˈisou Pita lexe, “Loxovaa, Tisa noxinge uleanu lamoli
no anu tani sou lalotu kalumo?”
25 Xe Pita muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Ani Anu uleanu
kalumo.” Ia no mine Pita muˈunalai no nano no tani la Iesu
mutaliˈisou aloxo ˈo, “Saimoni nini nexavutala a loxovaa? Ta
tatananu lialia ˈo, no mine itaxusou lamoli la inoˈu noxiˈa ta
ˈiliˈiliˈa kalumo, uasi, inoˈu noxiˈa aneˈi vaˈaxusi?”
26 Xe Pita muavuti la mukolinu lexe “Ani aneˈi inoˈu noxiˈa
vaˈaxusi.” Iesu muvikala Pita lexe, “Ta ˈiliˈiliˈa ne aneˈi
itaxusou lamoli noxiˈa uasi.”
27 La sou Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Xo loxo ˈo io nenge
taˈoxonu oponeˈi masuainge. La sou nalai no luaki mo
naleanu xalolo xe sinana ane uˈala tei xe nalapu utelo la
namalei no nano no anaxu. La sou namaisou lamoli itiitisou
mumomomo noxinge nengei, la sou nalai nalosiˈa.”

✡ **17:19:** Mat 10:1 ✡ **17:20:** Mat 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6; 1Ko 13:2 ✡ **17:22:** Mat 16:21 ✡ **17:24:** Mul 30:13; 38:26

18

ˈEi Anu Tila no Anu Saxisaxilaˈu Noxou Lataua Teitexi no Opo Loxotolo

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 ✡No anu voxo ane ne la ta molomolo noxou Iesu mineˈe
noxou la mitaliˈisou lexe, “ˈEi anu mutila no anu saxisaxilaˈu
noxou Lataua teitexi no opo loxotolo?”
2 Xe Iesu muavuti la muˈavalou molomolo kituˈa vile
muneˈe la mitulusou no taineˈi.
3 ✡La muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni avikalangengi manina
aloxo ˈo, lexe ngingi ngaxiu mo ngaxali loxo ta molomolo ta
kitukituˈa uasi la umomomo sou ngaˈunalai no anu saxisax-
ilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo uasisi manina.
4 La sou lexe ˈei ane utaloxolixu loxo molomolo kituˈa ˈo
la anu utila no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo
loxotolo.
5 ✡Mo ˈei ane uˈosa sou usuˈulinu molomolo kituˈa vile no
ualasilo aloxo ˈo xo anu muxavutalaleli, la anu muˈoxonu
noxilo.
6 Ia lexe itema vile uolexu vile noxiˈa ta molomolo e
mimuxaxu taneˈi noxilo ne isusu no anu ˈilixo masua vile,
la anu laixe lexe isakii lavoˈo kulu vile toxoxaˈa no xolanu
mo ileanu uluˈelai no lautu no luaki lixinu mo uˈuoˈuo.
7 La sou ngingi ta mitema no lialia ˈo ngasaxilainge laixe no
anu tuˈutuˈumaxu ane sou uxali noxinge, xo mimii tavuˈalo
sou lialia ˈo uˈoxoneˈi la ilapau la iˈuna no anu susu. Anu
susu ne uxali aloxo ne.
8 ✡Ia lexe avone vile ilou tavaˈine vile ususulixene, la
naxotosou uxexee mo nasuˈanu. Anu laixe lexe naˈunalai
no nano no anu tuala sou mauli no ˈa tavaˈine vilesisi xe
avone vilesisi. Loxo ˈo io avone ta tamei xe tavaˈine ta tamei
uxolu la ileaneni uluˈelai no anu navu e ukakaa utotomu mo
kaluxu uasisi manina.
9 Mo lexe ieni vile ususulixene la naluvunu uxexee mo
nasuˈanu. Anu laixe lexe nini naˈunalai no tuala sou mauli
no ieni vilesisi. Loxo ˈo io ieni ta tamei uxolu la ileaneni
uluˈelai no anu navu e ukakaa utotomu mo kaluxu uasisi
manina.”

Vaikala Latilovo sou Sipsip Tatananu Muxovulaunu

(Luk 15:3-7)

10 ✡Iesu musolonu vaivaikala noxou la muvikala la aloxo
ˈo, “Ngasaxilainge laixe, loxo ˈo io ngamaisiˈa ta molomolo
loxo ˈo, loxo ta mii vitanisi. Uasi. Eni avikalangengi lexe
teitexi no opo loxotolo ne ta angelo noxiˈa ilavusou imaisou
Mamilo iou utotomu teitexi no opo loxotolo.
11 ✡ ‘La sou Itema ˈOlu mulivunoxaˈa aneˈi ane mixovu-
laneˈi mineˈe sou mupamaulineˈi.’

✡ **18:1:** Luk 22:24 ✡ **18:3:** Mat 19:14; Mak 10:15; Luk 18:17 ✡ **18:5:** Mat 10:40; Luk 10:16; Ioa 13:20 ✡ **18:8:** Mat 5:29-30 ✡ **18:10:** Eva 1:14 ✡ **18:11:** Luk 19:10

12 Mo lexe itema vile usaxilaˈa ta sipsip itemaxu taˈuve ia
uxovulaunu vile la, ngingi ngexavutala a loxovaa? Umo-
momo sou anu uitaloneˈi ta sipsip mavulovexa muxatele
tamiˈa mo muxatele tamiˈa ne ixoxolu no laxaˈilu ne ia anu
ulai sou ukamulinu ane muxovulaunu ne o? Ani.
13 La sou eni avikalangengi manina aloxo ˈo, no mine
anu uxalisou sipsip vilesisi e muxovulaunu ne la anu uˈosa
manina. ˈOsa sou sipsip vilesisi ne utila noxiˈa ta sipsip
mavulovexa muxatele tamiˈa mo muxatele tamiˈa ˈole.
14 Anu iou vilesisi aloxo Maminge uxolu teitexi no opo
loxotolo umasaxa lexe vile noxiˈa ta molomolo ta kitukituˈa
ne isusu ilai vaˈaxu uasi.”

ˈIlixo sou Namomosou Vivine Mususu
(Luk 17:3-4)

15 ✡Iesu muavuti la musolonu vaivaikala noxou la aloxo ˈo,
“Lexe vivine vile uˈoxo masuaneni, la nini nalai noxou mo
ngingisisi ngongou ngamomosou. Lexe anu ulomuxene la
nini nelivunoxu.
16 ✡Ia lexe anu ulomuxene uasi, la nalai nanoˈu itema vile
xe uasi la ta tamei la ineˈe sou imomosou. Aloxo ne mo sou
no anaxaˈa ta mitema ta tamei xe tatalu la imomomo sou
ivalaxu vaikala.
17 Ia lexe anu ulomuxaˈa ta mitema ne uasi, la nalai nanoˈa
aneˈi no anu lalotu ineˈe imomo sou. Ia lexe anu ulomuxaˈa
ta mitema sou lalotu la ne uasi, la aneˈi ta mitema ane aneˈi ta
Iutaia uasi mo loxo itemasou unoˈu lamoli noxiˈa ta mitema.
18 ✡Eni avikalangengi manina lexe, mii maˈia ane ngingi
ngasakiinu no lia ˈo, la anu usakii teitexi no opo loxotolo. Xe
mii maˈia ane ngingi ngalulusou no lia ˈo, la Anu ululusou
teitexi no opo loxotolo.
19 ✡Mo eni avikalangengi la aloxo ˈo, lexe ta mitema ta
tamei noxinge no lia ˈo imasaxau mii vile mo oponeˈi vilesisi
no anu xe ilingau la Mamilo uxolu teitexi no opo loxotolo
Anu ulosiˈasi.
20 Xo ta mitema ta tamei xe tatalu ipita no anu ualasilo la
eni kalumo a axolu no taineˈi.”

Vaikala Latilovo sou Itema sou Xaixai Tanuxu Menexu Uasi

21 Xe no voxo ane ne la Pita muneˈe noxou Iesu, la
mutaliˈisou aloxo ˈo, “Tila, alaxu taˈei eni alulusou susu
noxou vivilo vile muˈoxonu muneˈe noxilo? Alaxu muxatele
tamei?”
22 ✡Iesu muavuti la mukolinu aloxo ˈo, “Eni avikalaneni
aloxo ˈo, lexe nini namasaxa nalulusou susu noxou vivine, la
nalulusou alaxu muxatele tamei uasi. Nini nalulusou alaxu
mavulovexa muxatele tamei alaxu muxatele tamei (70 x 7).

✡ **18:15:** Luk 17:3; Xal 6:1 ✡ **18:16:** Lap 19:15; Ioa 8:17 ✡ **18:18:** Mat 16:19; Ioa 20:23 ✡ **18:19:** Mak 11:24; Ioa 15:7 ✡ **18:22:** Luk 17:4

23 La sou saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo
ne anu aloxo tatananu tuala vile muneˈe sou unoˈu lakolisou
mii maˈia ane anu mulosiˈa ta mitema sou xaixai noxou.
24 No mine anu musokou sou mumomomo sou la itema e
munoˈu (10,000 taranito) ia ukolinu uasi muneˈe noxou.
25 Ia anu itema ne umomomo sou ukolinu lamoli ne
uasi. La sou tila noxou itema ne muavuti la muvikala lexe,
nganoˈa ilee semau mo ta ˈolu xe ta miumiu ukalusi ne mo
ngasovaneˈi, la sou lamolisiˈa uneˈe ukolinu lamoli noxilo.
26 Ioxe itemasou xaixai ne mulomu sou vaikala ne la mu-
lapau muluˈelai muxolaˈu tavaˈu voˈuxu no tavaˈu tatananu
tuala ne la mukatunu lexe, ‘Nini tanenixo mo nalosilo voxo
seˈi la, la sou eni akolinu lamoli ne ukalusi.’
27 Tila noxou itemasou xaixai ne mumaisou aloxo ne
la anu tanuxu. La sou anu muavuti la muvikalanu lexe,
umomomo sou nakolinu uasi la mupalusou mulai.
28 Ioxe itema ne mulai no ale la mumaisou menexu vile e
munoˈu lamoli seˈi (100 Denalia) noxou ia ukolinu uasi la
mukasi noxou la mukapilaxu pekiaˈu la muvikalanu lexe,
‘Nini napalea nakolinu lamoli noxilo.’
29 La sou itema ne menexu muavuti la mulapau muluˈelai
la muxolaˈu tavaˈu voˈuxu no lia la mukatunu la muvikalanu
lexe, ‘Nini tanenixo mo nalosilo voxo seˈi la, la sou eni
akolinu.’
30 Ia itema ne ulomuxu menexu ne uasi, la mulai mumux-
axu menexu ne no taasou navunavu umomomo anu ukolinu
lamoli noxou.
31 No mine ta menexu mimaisou ˈilixo e menexiˈa
muˈoxonu ne la oponeˈi tuˈumaxu manina. Xe miavuti la
milai miaˈaloxu noxou tilasiˈa.
32 Tatila noxou itema ne mulomusou aloxo ne la
muˈavalou itema ne muˈuna la muvikalanu lexe, ‘Nini itema
sou xaixai masua. Tei la nini netama noxilo la eni eˈoxonu
ˈilixo laixe noxine la nakolinu lamoli toxoxaˈa noxilo uasi.
33 Loxovaa la nini tanenixu menexine ne loxo eni eˈoxonu
noxine ne ua.’
34 ✡La sou tila noxou ne laiˈaxu la sou mulai mumulaxu no
taasou navunavu ulai uxali no mine anu ukolinu lamoli ne
ukalusi.
35 ✡La sou mamilo uxolu teitexi no opo loxotolo uˈoxonu
ˈilixo iou vilesisi aloxo ne noxinge. Lexe ngingi ngaxiunu
tumalingeu susu noxiˈa tavivinge no nano no opongengi
manina.”

19

Iesu Muvivikala no Anu ˈIlixo sou Itema Usuˈane Semau (Mak 10:1-12)

✡ **18:34:** Mat 5:25-26 ✡ **18:35:** Mat 6:15; Mak 11:25; Ep 4:32; Kol 3:13

1 Iesu muvivikalane'i aloxo ne xe mukalu, la Anu musuku
no xalee lia tila ne Xalilaia la muxisa'isou lexa ne Ioridani
mulaia xalee vile no xalee lia tila ne Iutaia.
2 La ta mitema tavu'alo mimulinu mine la Anu mupa-
mauline'i.
3 Ioxe ta Palisaio se'i mine'e noxou sou lexe itovonu.
Mine'e mixali noxou la mitali'isou lexe, "Itema vile umasaxa
lexe usu'ane semau no anu masaxa noxou, la loxovaa, 'ilixo
ane ne mumomomo no anu lapuloto noxinge?"
4 ✡Iesu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, "Loxovaa ngingi
ngamaisou uai no nano no anu vaikala noxou Lataua uasi?
Lexe tatei manina no voxo ane Lataua musokou mukoinu
mimii latala, la Anu mukoine'i ta mitema kalumo. La
mukoine'i ta mulu xe ta sema.
5 ✡Mo muvikala lexe, tava'u aloxo ne la sou mulu
u'umesi'a momu ilee nenu la ulai ilee semau ipita la ixali
vasime'a vilesisi.
6 La ane'i ixali ta tamei la ua 'a, ia ixali vilesisi. Aloxo ne la
sou mii ma'ia Lataua mupitanu muxali vilesisi ne umomomo
sou itema vile ukalipalanu uasi."
7 ✡Ane'i milomusou aloxo ne la mivikala lexe, "Ia Mosesi
muvikala lexe itema vile umasaxa lexe uxotonu taula'i
noxi'a ilee semau la anu molu ukaukavu ulai noxie la sou
upalusie ilai."
8 La Iesu mukoline'i aloxo 'o, "Xo ngingi opongengi
pekia'u la sou Mosesi mupelemasaxangengi sou ngaxotonu
taula'ingenge ngongi'a ta semasemamengi. Ia tatei manina
no mine Lataua musokou mukoinu mimii latala uasi.
9 ✡La sou eni avikalangengi aloxo 'o, lexe mulu vile ukusaie
semau no anu masaxa noxou ia i'oxonu susu vile uasi, ia ulai
u'uluxe sama vile la, la anu mu'oxonu 'ilixo sou vote'i."
10 Ta molomolo noxou Iesu milomusou aloxo ne la
mivikalanu Iesu aloxo 'o, "Xo 'ili'ilixo aloxo ne uxali noxi'a
mulu ilee semau, la sou anu laixe lexe ta mulu itaula'i uasi."
11 Ioxe Iesu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, "Umomomo
sou ta mitema tavu'alo imulinu vaikala ane ne uasi. Ia ane'i
ane Lataua mulosi'a xavi sou itaula'i uasisi imulinu.
12 Ta mulu mose'i ilavusou itaula'i uasi. Xo se'i ne no
mine ta neni'a mivo'one'i la vasime'a uxolu uasi xe se'i ne
ta mitema mipalane'i. Xe se'i ne, ane'i me'a imasaxa lexe
itaula'i uasi, ia ixolu aloxo ne sou i'oxonu xaixai no anu
saxisaxila'u noxou Lataua teitexi no opo loxotolo. La sou 'ei
ane umasaxa lexe uno'u vaikala ane 'o la anu uno'u."

Iesu Mualusi'a ta Molomolo
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 No voxo ane ne la ta mitema mino'a ta molomolo
mine'e noxou Iesu sou lexe Anu umulaxu avolu no kisi'a xe

✡ **19:4:** Tav 1:27; 5:2 ✡ **19:5:** Tav 2:24; Ep 5:31 ✡ **19:7:** Lap 24:1-4; Mat 5:31
✡ **19:9:** Mat 5:32; 1Ko 7:10-11

ukilakasiˈa. Ia ta molomolo noxou miavuti la mikusaiˈa ta
mitema ne.
14 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi lexe, “Iengi uvaxaiˈa
ta molomolo ne si mo ineˈe noxilo. Xo saxisaxilaˈu noxou
Lataua teitexi no opo loxotolo anu noxiˈa ta molomolo aloxo
ne.”
15 Anu mumulaxu avolu no kisiˈa sou mukilakasiˈa mukalu
la Anu musuku sou mulai.

Maulu Vile sou Lavuluti Ilou Iesu Mivivikala
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Xe Iesu mulai la itema vile muneˈe noxou la mutaliˈisou
lexe, “Tisa, eni aˈoxonu ˈilixo maˈia ulapu la sou anoˈu mauli
ane kaluxu uasi no anu?”
17 ✡Xe Iesu muavuti la mukolinu aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa
la sou nini netaliˈisilo no anu ˈilixo mulapu ˈo? Lataua
anusisi Anu mulapu, ia lexe nini namasaxa sou nanoˈu mauli
ane kaluxu uasi, la namulinu lapuloto noxou Lataua.”
18 ✡Xe itema ne muavuti la mutaliˈi mulivu noxou Iesu
lexe, “Lapuloto maˈia?” La sou Iesu muvikalanu lexe,
“Lapuloto ne aloxo ˈo, ‘Navau itema vile usoli mamu mo
naˈoxonu ˈiliˈilixo sou voteˈi mamu mo napakali mamu xe
nakalavoi sou itema vile vitanisi mamu.’
19 ✡Mo natoxoneˈi mamine ilee nenine xe tanenixaˈa ta
mitema vaˈaxu loxo nini tanenixene.”
20 Xe anu maulu ne muavuti la mukolinu Iesu aloxo ˈo,
“Lapuloto ne eni emulinu mukalusi, ia mii maˈia ane eni
paˈusilo no anu?”
21 Xe Iesu muavuti la mukolinu aloxo ˈo, “Lexe nini na-
masaxa naxali itema mulapu manina la nalai mo nasovanu
mimemimeni mo ta mitema ilotonu. Xe lamolisou la nalai
nalosiˈa ta mitema ane iˈa mimii uasi. Nini naˈoxonu aloxo
ne la sou mimii lailaixe ane uai teitexi no opo loxotolo ne
nini naˈanini. Mo naneˈe namulileli.”
22 No mine maulu ne, mulomusou aloxo ne la iou ne
mupalulu, la mumuamuaˈisi mole mulai avile. Opoonu
uˈosa uasi xo anu muxavutala no anu miumiu tavuˈalo ˈole.
23 Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi ta molomolo noxou
aloxo ˈo, “Eni avikalangengi manina lexe itema sou lavuluti
ne pekiaˈu noxou sou uˈunalai no nano no anu saxisaxilaˈu
noxou Lataua teitexi no opo loxotolo.
24 Mo avikalangengi lexe kameli umasaxa uˈunalai no
anu ˈumo taxanu ne la anu seˈisisi. Ia itema sou lavuluti
anu pekiaˈu noxou sou uˈunalai no anu saxisaxilaˈu noxou
Lataua.”
25 No mine ta molomolo noxou milomusou aloxo ne la
mikuluke manina la mivikala lexe, “La sou ˈei manina ane
anu unoˈu mauli ane kaluxu uasi?”

✡ **19:14:** Mat 18:2-3 ✡ **19:17:** Liv 18:5; Luk 10:28 ✡ **19:18:** Mul 20:13-16; Lap 5:17-20 ✡ **19:19:** Mul 20:12; Liv 19:18

26 ✡Iesu iou mulai noxiˈa la mumatakisiˈa, la muvikalaneˈi
aloxo ˈo, “Mimii tavuˈalo ne seˈisisi noxou Lataua ia noxiˈa
ta mitema la anu pekiaˈu.”
27 Xe Pita muavuti la muvikalanu lexe, “Nexi tavuˈalo ne
texiu tumalixeu mimii ne ia teneˈe sou temulineni ne. La sou
nini nalosixe mii maˈia?”
28 ✡La Iesu muvikalaneˈi lexe, “Eni avikalangengi manina
aloxo ˈo, no voxo ane mimii uxali alavua xe Itema ˈOlu unoˈu
uala tila la uxolu no anu puloulou noxou. No voxo ane
ne la ngingi ane ngemulileli ne, ngingi kalumo ngaxolu no
anu puloulou ane laixe mavulovexa mo mulelia tamei, la
ngaxolu sou ngatilovosiˈa ta mata mavulovexa mo mulelia
tamei ne Isilaeli.
29 Mo aneˈi ane mixavutala no anu ualasilo la miˈumesou
taataasiˈa mo miˈumesiˈa ta vimovimoˈa ta mulu mo ta
vimovimoˈa ta sema iloˈa ta mamiˈa mo ta neniˈa xe ta
ˈiliˈiliˈa ilou xaixaixaˈa ne inoˈu lakolisou alaxu itemaxu
taˈuve. Xe inoˈu mauli ane kaluxu uasi.
30 ✡Ia ta mitema tavuˈalo e miuliuli, ulai la aneˈi ilai iliˈi, ia
aneˈi ane itoxoneˈi vaimomo uasi ˈo ne ilai la iuli.”

20

Vaikala Latilovosiˈa ta Mitema sou Ixaxai no Xaisou Uaini

1 Iesu musolonu vaivaikala noxou lexe, “Saxisaxilaˈu
noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne aloxo, itema vile
musaxilaˈu xaisou uaini vile. No kakau manina la anu mulai
muˈavaliˈa ta mitema moseˈi sou ilai ixaxai no anu xaisou
uaini ne.
2 Ta mitema ne misosovosou Denalia vile lexe anu ulo-
toneˈi no anu voxo vile la sou anu mupalusiˈa milai sou
mixaxai no anu xaisou uaini noxou ne.
3 Xe no anu aso iou muxatele tamiˈa la anu mulai la,
la mumaisiˈa ta mitema seˈi la a itulutulu no anu tanixu
pitapita ˈole la ixoxolu vitanisi.
4 La sou anu muavuti la muvikalaneˈi lexe, ‘Ngingi kalumo
ngalai mo ngaxaxai no anu xaisou uaini noxilo. La sou
eni alotongengi umomomo no anu xaixai maˈia ngingi
ngeˈoxonu.’
5 La sou aneˈi milai. Xe no aso mukulupa mo no aso iou
tatalu, la anu mulai no tanixu pitapita la muˈoxonu xaixai
iou vilesisi aloxo muˈoxonu tei ne la.
6 Xe no a aso iou taˈuve no ˈoloˈolovoxo la anu mulivu
mulai la, la mumaisiˈa seˈi la a itutulu. La sou anu muavuti
la mutaliˈisiˈa lexe, ‘Tavaˈu loxovaa la sou ngingi ngatutulu
vitanisi aso veveeni ia ngaˈoxonu mii vile uasi ˈo?’

✡ **19:26:** Iop 42:2 ✡ **19:28:** Mat 25:31; Luk 22:30; Pal 3:21 ✡ **19:30:** Mat 20:16; Luk 13:30

7 Aneˈi muavuti la mikolinu lexe, ‘Xo itema vile ulosixe
xaixai uasi.’ La sou anu muvikalaneˈi lexe, ‘Ngingi kalumo
ngalai mo ngaxaxai no anu xaixai sou uaini noxilo.’
8 ✡Xe no ˈoloˈolovoxo, la tatananu xaisou uaini ne mu-
vikalanu itema sou xaixai noxou e musaxilaˈu xai sou uaini
ne lexe, ‘Naˈavaliˈa ta mitema e mixaixai ne mo nalosiˈa
uluiˈa. Nasoko noxiˈa aneˈi ane miiliˈi la sou ulai uxali noxiˈa
aneˈi ane miuli.’
9 La sou aneˈi ane misoko mixaxai no aso iou taˈuve ne
mineˈe la minoˈu Denalia vilevilesi momoxaˈa.
10 Xe aneˈi ane misoko mixaixai tei mineˈe la miloopala
lexe inoˈu lamoli tatila. Ia uasi aneˈi kalumo minoˈu Denalia
vilevilesi.
11 No mine ane minoˈu lamoli xe mimaisou aloxo ne, la
laˈiaxaˈau tatananu xai ne.
12 La mivikala lexe, ‘Ta mitema ane mixali iliˈi manina ˈo
mixaxai aso iou vilesisi, la nini nelosiˈa lamoli vilesisi aloxo
nexi ˈo. Ia nexi teˈoxonu xaixai toxoxaˈa mo tetuluxu aso
ialuxu voxo vile lololi.’
13 Ia anu muavuti la muvikalanu vile noxiˈa ne aloxo ˈo,
‘Menexilo, eni aˈoxo masuaneni uasi, nenge nengei tesakii
vaikala lexe nini naxaxai no anu voxo vile la nanoˈu Denalia
vile.
14 Nanoˈu naˈanini mo nalai, xo eni e masaxa lexe alosiˈa
aneˈi ane mixali iliˈi ulu iou vilesisi aloxo nini nenoˈu nesi.
15 Nini oponeni masuailo xo maˈi? Anu mii noxilo. Mo
eni amasaxa lexe avelunu lamoli a loxovaa no anu masaxa
noxilo, la anu mii noxilo. Uasi, loxovaa oponeni masuailo xo
eni eˈoxonu ˈilixo laixe noxiˈa ta mitema ne?’
16 ✡Aloxo ne la sou aneˈi tapiena e miuli ne ulai la ilai iliˈi
ia aneˈi ane miiliˈi ne ilai iuli.”

Iesu Mutotokala sou Soli Noxou Alaxu Tatalusou
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

17 Ioxe no mine Iesu mulutu sou mutelai ne Ielusalemu la
munoˈa ta molomolo noxou mavulovexa mo mulelia tamei
ne la iloˈa aneˈisisi milai. La muvikalaneˈi aloxo ˈo,
18 ✡ “Ngalomu nenge nengeˈa tatelai ne Ielusalemu la aneˈi
iˈitalonu Itema ˈOlu no avoˈa ta tatila noxiˈa ta ailiˈi iloˈa ta
mitema sou lapuloto. La itulusou no anu vaivaikala la ivau
usoli.
19 Mo inoˈu ulai noxiˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia uasi
sou imolovilaˈisou mo ipuapuasou xe ililixu no ovu valautu.
Xe usoli, la inoˈu ulai uai no lulu voxo tatamei xe voxo
tatalusou la anu utulu umauli la.”

Linga Noxie Iakovo Ilou Ioanesi Neniˈa
(Mak 10:35-45)

20 Xe iliˈi la Zevetaio ta ˈolu ta tamei neniˈa mineˈe la
minoˈa ta ˈilie mineˈe noxou Iesu la mixolaˈu tavaˈe voˈuxu

✡ **20:8:** Liv 19:13; Lap 24:15 ✡ **20:16:** Mat 19:30; Mak 10:31 ✡ **20:18:** Mat 16:21; 17:22-23

no lia la mivikalanu lexe u'oxonu mii vile no anu masaxa
noxie.
21 ✡Xe Iesu muavuti la mutali'isie lexe, “Nemasaxau mii
ma'ia?” La sema ne mivikalanu Iesu lexe, “Eni emasaxa
lexe nini navikala lexe ulai ili'i no mine nini naxali tatananu
tuala, la ta 'alixeni ta tamei 'o ixolu no pa'umene. Vile uxolu
no tema xe vile no 'ae.”
22 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi
ngalavusou mii ma'ia ane ngingi ngalingau 'o uasi. Loxovaa
ngingi ngongou ngemomomo sou ngano'u tu'utu'umaxu
aloxo eni ano'u 'o, ngaie no anu paku e eni aie no anu 'o?”
La ane'i ilou mikolinu lexe, “Ani, nexi temomomo.”
23 La Iesu muvikalane'i ilou la aloxo 'o, “Manina, ngingi
ngongou ngemomomo sou ngano'u tu'utu'umaxu no anu
paku ne. Ia no anu masaxa noxinge ngongou lexe vile uxolu
no tema xe vile no 'ae ne anu mii noxilo sou alosinge vitanisi
uasi. Xo luu ane ne Mamilo mulalaxisi'a ta mitema ane Anu
molu musosovosi'a sou ilai ixolu no anu.”
24 Xe no mine ane'i mavulovexa ne milomusou la
la'iaxa'ai'a ilou vimou misevile.
25 ✡Xe Iesu muavuti la mu'avali'a la mine'e mipita mukalu
la muvikalane'i aloxo 'o. “Ngingi ngelavusou lexe ta
tatananu tuatuala noxi'a ta mitema ane ane'i ta Iutaia uasi
ne, iulaxune'i ta mitema noxi'a utotomu. Mo ta tatilasi'a ne
itovo lexe ta mitema ilomuxu vaikalai'asi.
26 ✡Ia ngingi aloxo ne uasi. Lexe anu ane umasaxa lexe
uxali utila noxinge la anu laixe lexe anu uxali itema sou
xaixai noxinge.
27 Mo 'ei ane umasaxa lexe uuliuli noxinge, la anu laixe
lexe anu uxali itema sou xaixai vitanisi noxinge.
28 ✡Anu iou vilesisi aloxo Itema 'Olu mune'e 'o sou ta
mitema ixaxai noxou uasi ia anu uxaxai noxi'a ta mitema.
Mo mu'italonu maulixu sou ulivulixa'a ta mitema tavu'alo
ukalusi.”

Iesu Mupamauline'i ta Mitema ta Tamei Ilou Ie'i Seleveenu (Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 No mine Iesu ilo'a ta molomolo noxou sou ilaa ne Ieriko
la ta mitema tavu'alo mimulinu.
30 Ane'i milai la ta mitema ta tamei ie'i seleveenu a ixoxolu
no vote'i paumolu, xe no mine ane'i ilou milomusou lexe
Iesu a umuamua'i unene'e, la ilou mi'ava toxoxa'a mulai
noxou lexe, “Tila, Deviti 'Olu, taneninexe!”
31 Xe ta mitema e ilo'a Iesu mimuamua'i ne milomusi'a
ilou, la milavixa'a ilou lexe ilou ixolu tasiau. Ia ane'i ilou
miavuti la mi'ava toxoxa'a manina lexe, “Tila, Deviti 'Olu,
taneninexe.”

✡ **20:21:** Mat 19:28; Luk 22:30 ✡ **20:22:** Mat 26:39; Ioa 18:11 ✡ **20:25:** Luk 22:25-26 ✡ **20:26:** Mat 23:11; Mak 9:35 ✡ **20:28:** Luk 22:27; Pil 2:7

32 Xe alaxu vilesisi ˈo la Iesu mutulu la muˈavaliˈa ilou la
mutaliˈisiˈa ilou lexe, “Ngingi ngongou ngemasaxa lexe eni
aˈoxonu mii maˈia noxinge ngongou?”
33 La aneˈi ilou muavuti la mikolinu lexe, “Tila nexi noxou
temasaxa lexe tamalei.”
34 Iesu tanuxaˈa ilou la mukasi vaxa no ieˈi ilou, xe alaxu
vilesisi ˈo la aneˈi ilou mimalei, la ilou mimulinu Iesu.

21

Iesu Muˈunalai ne Ielusalemu
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-38; Ioa 12:12-19)

1 Ioxe iloˈa mimuamuaˈi xe mixali ˈalai ne Ielusalemu, la
mixali no tuala ne Vetepaxe no laxaˈilu ne Olivu, la Iesu
mupalusiˈa ta molomolo noxou ta tamei.
2 La muvikalaneˈi ilou lexe, “Ngongou ngalai no tuala vile
a no laxungengi ne, la ngamaisie donki neniˈa vile a misakii
ne itutulu ia ˈilie a ututulu no paˈumele. La sou ngalulusiˈa
ilou la nganoˈa ineˈe noxilo.
3 Ia lexe ngalulusiˈa ia evile utaliˈisingexaˈa la,
ngavikalanu lexe Tila mumasaxaiˈa. La anu upalusinge
ngalivu uneˈe alaxu vilesisi.”
4 Mii ane uxali aloxo ne sou umomomo sou vaikala e ta
mitema sou palomatana milemolu tei.
5 ✡Vaivaikala ne muvikala aloxo ˈo,
“Ngavikalaneˈi ta mitema ne Ielusalemu lexe,
‘Ngamaisou tatananu tuala noxinge anu a unene ˈe
noxinge.
Mo ngamaisou anu mutaloxolixu ualasou xe mutalu-
pexa no anu donki ˈilie
latasou mo anu a uxali ˈo.’ ”
6 Ioxe ta molomolo noxou ne milai la miˈoxonu aloxo anu
mupelaˈa ilou ne.
7 Ilou minoˈa donki ilee ˈilie milai mixalixaˈa noxou Iesu
mukalu la sou minoˈu ˈalaˈalasou vasimeˈa ilou sou milalanu
no latanu donki ane maulu ne sou Iesu mutelo mutalupexa
no anu.
8 Xe ta mitema tavuˈalo kalumo mixexeenu ˈalaˈalasou
vasimeˈa no ale ka misiaˈu no voteˈi, xe seˈi milai mixolaˈu
ovu avoavolu la mitaˈolunu no voteˈi kalumo.
9 ✡Ta mitema ane miulaxu Iesu xe aneˈi ane mimulimulinu
iliˈi no tumalou ne miˈava aloxo ˈo.
“Ta ˈosasou, Deviti ˈOlu.”
“Lataua ualusou anu ane muneˈe no anu xavi noxou IAUE.”
“Ta itinu Lataua ualasou mo aneˈi iˈitinu ualasine teitexi no
opo loxotolo.”

✡ **21:5:** Sek 9:9 ✡ **21:9:** Lex 118:25-26

10 Iesu mune'e xe mu'unalai ne Ielusalemu la, ta mitema
tavu'alo no tuala tila ne mikuluke manina, la mitali'isi'a
ngatongato'o lexe, “Itema 'ena'ei manina ne?”
11 La sou ane'i ta mitema tavu'alo ne mivikalane'i lexe,
“Iesu anu itema sou palomatana sie Naseleti no xalee lia tila
ne Xalilaia.”

Iesu Mukusai'a ta Mitema no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Ioa 2:13-22)

12 Iesu mu'unalai no nano no taasou lalotu tatila noxou
Lataua, la mukusai'a ta mitema e mita'ota'olunu mimii sou
ta mitema ilotonu mo ane'i ane mine'e sou ilotoloto no nano
ne milailai no ale. Muvuluvexanu valovaloxa'a ta mitema
ane ilavusou ivalavala lamoli no anu. Xe muvuluvexanu
luuluusi'a ane'i ane mita'olune'i ta kuau sou ilotone'i.
13 ✡Xe muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Vaikala
mikaukavunu muxolu no anu Lavuku Tavuna teinu
muvikala aloxo 'o. ‘Taasilo ne ilemolu lexe taasou lakilaka,’
ia ngingi ngexiunu mole muxali loxo taasi'a ta mitema sou
pakali sou italume no anu.”
14 Xe ta mitema e ie'i seleveenu mo ane'i ane imuamua'i
uasi mine'e noxou Iesu sou Anu mupamauline'i no nano no
vimeluxu tani tila noxou Lataua.
15 Ia ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou lapuloto
mimaisou sosovo ane anu mu'oxonu ne anu iou vilemo. Xe
milomusi'a ta molomolo no nano no 'a taasou lalotu tatila
noxou Lataua ne mi'ava lexe, “Ta'osasou Deviti 'Olu.” La
ane'i la'iaxa'a.
16 ✡Xe miavuti la mitali'isou Iesu lexe, “Male nini nelo-
musou mii ma'ia e ta molomolo 'o milemolu 'o?” La Iesu
mukoline'i aloxo 'o, “Ani eni elomusou. Ia loxovaa male
ngingi ngaitisou vaikala ane ne muai no anu Lavuku Tavuna
uasi?” Muvikala aloxo 'o, “Male nini nelomusou mii ma'ia
e, ‘Lataua mulalaxiinu mulaa no anaxa'a ta molomolo xe ta
keakea 'o i'itinu ualasou.’ ”
17 Iesu muvikalane'i aloxo ne mukalu la mu'italone'i
mixoxolu ne la mulaa no tuala tila ne sou mulai muxolu ne
Vetania no 'olovoxo ne.

Ovu Lovo Muxalo
(Mak 11:12-14, 20-24)

18 Ilo'a milai miai xe no kakau la milivu milai ne
Ielusalemu la, Iesu musolixu.
19 Xe iou mulai la mutukumusou ovu lovo vile ne mutulu
no vote'i paumolu. La sou mulutu mulai no anu sou
ukamuli lexe temanu se'i 'a no anu, la mumaisou lexe ovu
ne volovoloxusi ia unene'a uasi. La sou muvikalanu ovu
ne aloxo 'o, “Usoko vaimomo 'o, umomomo sou nanene'a
la uasi.” Xe alaxu vilesisi la ovu ne muxalo.

✡ **21:13:** Ais 56:7; Iel 7:11 ✡ **21:16:** Lex 8:2

20 Xe ta molomolo noxou mimaisou aloxo ne la taneˈilili.
La mitaliˈisou Iesu lexe, “Loxovaa la sou ovu muxalo alaxu
vilesisi ˈo?”
21 ✡La Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni avikalangengi manina
aloxo ˈo, lexe ngingi ngamuxamuxaxu tangengi ia xavutala-
mengi tatamei uasi, la ngingi ngaˈoxonu mii maˈia aloxo eni
eˈoxonu no anu ovu lovo ˈo. Ia ane nesi uasi, anu umomomo
sou ngavikalanu laxaˈilu vile lexe, ‘Naavuti mo nailiˈe ulai
no luaki, la anu uˈoxonu aloxo ne.’
22 ✡Lexe ngingi ngamuxamuxaxu tangengi xe ngakilaka
sou mii vile ngemasaxau, la ngingi nganoˈusi.”

Aneˈi Mitaliˈisou Iesu Lexe ˈEi Mulosou Xavi ne
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Ioxe Iesu muˈunalai no nano no anu taasou lalotu tatila
noxou Lataua, la mulosieˈi ta mitema lavulavu. Xe no
mine Anu ulolosieˈi ta mitema lavulavu, la ta tatilasiˈa ta
ˈailiˈi iloˈa ta tatilasiˈa ta Isilaeli mineˈe noxou la mitaliˈisou
aloxo ˈo, “Nini nenoˈu xavi ane ne neˈi la sou naˈoxoˈoxonu
mimii ane ne no anu ˈo? Xe ˈei molu sou mulosine mo
mupelemasaxaneni sou lexe nini naˈoxonu xaixai ne?”
24 Xe Iesu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni kalumo
ataliˈisingexu taliˈi vile, lexe ngingi ngakolinu taliˈi ne uneˈe
noxilo, la sou eni avikalangengi no anu. Lexe no anu xavi
maˈia ane eni aˈoxonu mimii ˈo.
25 Xavi ane Ioanesi muxaxai no anu sou muˈulosiˈa ta
mitema ˈo ne, anu molu neˈi? Anu molu teitexi no opo
loxotolo, uasi molu noxiˈa ta mitema?” Xe aneˈi miavuti
la mivikalasou taliˈi ne. La mivikalaneˈi ngatongatoˈo lexe,
“Maasi xe nenge tavikala lexe Anu molu no opo loxotolo
la Anu utaliˈisinge ulivu la lexe, ia loxovaa la sou ngingi
ngamuxaxu tangengi noxou ua?
26 ✡Xe nenge tavikala lexe molu noxiˈa ta mitema, la ane
ne umomomo uasi. Nenge taˈume noxiˈa ta mitema, xo ta
mitema latala ne milavusi lexe Ioanesi ne anu itema sou
palomatana manina vile ane.”
27 La aneˈi miavuti la mikolinu Iesu aloxo ˈo, “Nexi ta-
lavusou uasi.” Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi lexe, “Eni
kalumo umomomo sou apalaˈalixu lexe ˈei ane mupele-
masaxaleli sou aˈoxo mii ano ˈo uasi.”

Vaikala Latilovosiˈa Itema Vile ta ˈOlu ta Tamei

28 Iesu musolonu vaivaikala noxou la muvikalaneˈi la
aloxo ˈo, “Ia ngingi ngexavutala a loxovaa? Lexe itema vile ta
ˈolu ta tamei, ia anu mulai la muvikalanu ˈolu ane laposalaxu
lexe, ‘ˈAlixeni maasi la nalai mo naxaxai no ˈa xaisou uaini.’
29 La anu ukolinu lexe, ‘Eni amasaxa uasi.’ Ia iliˈi la anu
muxiunu xavutalau la, mulai sou muxaxai.

✡ **21:21:** Mat 17:20; Luk 17:6; Ioa 14:12; 1Ko 13:2 ✡ **21:22:** Mat 7:7-11; 18:19
✡ **21:26:** Mat 14:5

30 Xe momu mulai la muvikalanu ˈolu ane kokope no anu
vaikala vilesisi aloxo ne. La anu muvikalanu momu lexe,
‘Ani mamilo eni alai.’ Ia iliˈi la anu ulai ua.
31 La sou ˈei noxiˈa ilou mumulinu masaxa noxou momu?”
Aneˈi miavuti la mikolinu lexe, ‘Ane laposalaxu.’ Xe Iesu
muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni avikalangengi man-
ina aloxo ˈo, ta mitema sou itaxusou lamoli mo ta sema sou
voteˈi ne aneˈi iulaxungengi sou iˈunalai no anu saxisaxilaˈu
noxou Lataua tei ia ngingi ngailiˈi.
32 ✡Aloxo ne, la sou Ioanesi itema sou uˈulosiˈa ta mitema
muneˈe sou mulosiengixu voteˈi sou ˈiliˈilixo mulapu la
ngingi ngamuxaxu tangengi noxou uasi. Ia ta mitema sou
itaxusou lamoli iloˈa ta sema sou voteˈisi mimuxaxu taneˈi
noxou. Mo iliˈi no mine ngingi ngamaisou mimii ne la ngingi
ngaxiunu opongengi mo ngamuxaxu tangengi noxou uasi.”

Vaikala Latilovosiˈa ta Mitema Ane Isaxilaˈu Xaisou Uaini

33 ✡Mo Iesu muvikalaneˈi la lexe, “Ngalomusou vaikala
latilovo vile la aloxo ˈo. Itema vile mutounu xaisou uaini
vile, xe mukalu la muvimelu sou. Xe mukalu la mutulusou
lavalolo sou imuxaxu uaini ngiangiaxu la ikapikapinu no
anu. Mo mumuxaxu latotope sou uaini lexaxu uluˈelai la
utavo no anu. Mo mutulusou tani vile teitexi sou ta mitema
ixolu no anu sou isaxilaˈu xai ne. Muˈoxonu aloxo ne, xe
mukalu la, muitalonu xai ne no avoˈa ta mitema seˈi sou aneˈi
ixaxai no anu sou ulai la anu unoˈu temanu seˈi no anu ia anu
mulutu sou mulai no tuala vile no paxa.
34 Ioxe, no voxo ane xaisou ovu uaini ne temanu xe
momoxosou iˈelexu, la mupalusiˈa ta mitema sou xaixai
noxou milai noxiˈa ta mitema e misaxilaˈu xai ne sou lexe
inoˈu naˈu temanu seˈi.
35 Aneˈi milutu xe milai mixali, la ta mitema e misaxilaˈu
xai ne mitetelisiˈa la mitoˈotoˈomolu vile xe vile la mivau
musoli avile xe mivau vile no lavoˈo.
36 La anu mupalusiˈa ta mitema sou xaixai noxou seˈi aneˈi
itiitisiˈa tila noxiˈa ane tei ˈole milai la. La ta mitema sou
isaxilaˈu xai sou uaini ne miˈoxoneˈi aloxo ane tei ne la.
37 Miˈoxoneˈi aloxo ne, la sou anu mupalusou ˈolu mulai
sou kaluxu sou. La muvikala lexe, ‘Male ˈalixeni ulai la aneˈi
itoxonu.’
38 ✡Mulutu xe mulai muxali, xe ta mitema e ixaxai no xai
ne mimaisou la mivikalaneˈi ngatongatoˈo lexe, ‘Itema ano
ˈo ne, anu ulai iliˈi la ualasou utelo no anu momu mixumixu
ˈo ane. Nganeˈe mo nengeˈa tatetelisou mo tavaˈu usoli, mo
sou ulai iliˈi la nenge ualasinge utelo no anu.’
39 ✡Xe milutu vaxa la mivau musoli, ka mikasi vaxa noxou
la mileanu muuatulai no anu vimeluxu xai ne.

✡ **21:32:** Luk 3:12; 7:29-30 ✡ **21:33:** Ais 5:1-2 ✡ **21:38:** Mat 27:18 ✡ **21:39:** Eva 13:12

40 Ioxe tatananu xai ne mulavu lexe ˈolu ane ta mitema ne
mivau musoli ne, xe uneˈe la sou ngingi ngexavutala a loxo-
vaa, mo uˈoxonu mii maˈia noxiˈa ta mitema e misaxilaˈu xai
ne?”
41 La sou aneˈi mikolinu lexe, “Anu uveˈaveˈa ta mitema
ta masua ne isoisoli ukalusi, io sou anu uˈitalonu xai ne ulai
noxiˈa ta mitema sou xaixai seˈi vaˈaxu.”
42 ✡Xe Iesu muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, “Loxovaa, ngingi
ngeitisou vaivaikala seˈi no anu Lavuku Tavuna teinu mu-
vikala aloxo ˈo?
‘Lavoˈo e ta mitema sou itutulu tani misuˈanu ne,
anu muxali lavoˈo vile laixe manina sou utetelisou tani.
IAUE molusi muˈoxonu mii ane ne.
Nexi temaisou la laixe manina.’
43 Vaikala latilovo ne laaxu aloxo ˈo, Lataua uxexeenu
saxisaxilaˈu noxou no avonge la ulosiˈa ta mitema laˈoluxaˈa
ane vaˈaxu mo ixaxaisou la ixalixu temanu.
44 Mo itema ane ulapau no latanu lavoˈo ane ne la anu
utuxusi xe ˈei ane lavoˈo ne ulapau utelo no latanu la upelese
avile.”
45 No mine ta tatilasiˈa ta ailiˈi iloˈa ta Palisaio milomusou
vaikala Iesu muˈoxonu ne, la aneˈi milavusousi lexe vaikala
latilovo ne mumomomo noxiˈa manina.
46 Xe aneˈi miavuti la sou mikamuli voteˈi sou lexe
itetelisou Iesu, ia imamaˈu noxiˈa ta mitema xo ta mitema
mixavutala lexe Anu itemasou palomatana ane.

22

Vaikala Latilovo sou Laˈilali sou Taulaˈi Toxoxaˈa
(Luk 14:15-24)

1 Iesu musolonu vaivaikala noxou, la muvikalaneˈi no anu
vaikala latilovo la aloxo ˈo.
2 “Saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne,
aloxo tatananu tuala vile ulalaxi sou uˈoxonu laˈilali sou ˈolu
utaulaˈi.
3 Anu mupalusiˈa ta mitema sou xaixai noxou milai noxiˈa
aneˈi ane anu muˈaveliˈa sou lexe ineˈe no anu laˈilali ne, la
aneˈi imasaxa sou ineˈe uasi.
4 La anu mupalusiˈa ta mitema sou xaixai seˈi la milai la
muvikalaneˈi lexe, ilai ivikalaneˈi ta mitema e muˈaveliˈa
sou ineˈe no anu laˈilali lexe, ‘Nganeˈe xo laˈilali sou taulaˈi
a eni elalaxiinu mukalu. Kau tongolixu mo ta mimii ta
tongotongolixaˈa miˈeleˈelexaˈa mukalu, xe laˈilali iouiou ne
muxutu mukalu. La sou ngingi nganeˈe mo ngaˈani.’
5 Ia aneˈi milomu uasi la milai no anu xaixaiiˈa vilevilesi.
Vile mulai no xaixu, xe vile mulai no taasou la iloto noxou.
6 ✡Ia aneˈi seˈi ne miavuti la mitetelisiˈa ta mitema sou
xaixai ne ka miveˈaveˈa misoisoli.

✡ **21:42:** Lex 118:22-23; Rom 9:33; 1Pi 2:6-8 ✡ **22:6:** Mat 21:35

7 La tatananu tuala laˈiaxu misevile la mupalusiˈa ta
mitema sou ˈotoˈoto noxou milai miveˈaveˈa ta mitema ne
misoisoli mukalusi xe mielaxu tualasiˈa.
8 Xe muavuti la muvikalaneˈi ta mitema sou xaixai noxou
lexe, ‘laˈilali sou taulaˈi mulalaxii mukalu, la ta mitema e eni
eˈavaliˈa lexe ineˈe no anu laˈilali ˈo ne ta mitema ta laixe sou
ineˈe uasi.
9 La sou ngalai no ioxuioxu votevoteˈi xe ngaxalisou ˈenaˈei
ne, la ngaˈavalou uneˈe.’
10 Xe ta mitema sou xaixai ne milai la miˈavaliˈa ta mitema
taˈei e aneˈi mixalisiˈa no voteˈi ne mineˈe, seˈi ta mitema ta
lailaixe xe seˈi ta mitema ta masumasua. Xe mineˈe mipita
no anu tani sou taulaˈi ne la muˈanaˈana manina.
11 Ia no mine tatananu tuala muˈuna sou iou mumaisiˈa
la mumaisou vile no taineˈi ne utaanu tokolomo sou taulaˈi
uasi.
12 Xe tatananu tuala muavuti la mutaliˈisou lexe, ‘Ae
menexilo, nini nenava la nataanu tokolomo sou taulaˈi laixe
ka sou naˈuna ˈo ua?’ La anu ukolinu uasi.
13 ✡La sou tatananu tuala muvikalaneˈi ta mitema sou
xaixai noxou lexe, ‘Ngatetelisou mo ngasakisakiinu avolu
ilou tavaˈu mo ngalea ulai no ale no isivoxo no tuala sou
itatama xe anaxaˈa ukalakikiki.’
14 La Iesu mukalusou vaivaikala noxou aloxo ˈo, ta mitema
tavuˈalo Lataua muˈavaliˈa, ia anu musosovosiˈa ta taˈeisi
sou iˈunalai.”

Taliˈi sou Talea Lamoli Ulai Noxou Kaisari
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 ✡Xe ta Palisaio milai la mikamuli voteˈi sou lexe iuauoixu
Iesu no anu vaivaikalau.
16 La mipalusiˈa ta molomolo noxiˈa iloˈa ta mitema noxou
Elodesi milai noxou Iesu, la mivikalanu aloxo ˈo, “Tisa,
nexi telavu lexe nini itema vile sou nalemo mii, la navikala
maninasou. Mo nini nalavusou naˈumeˈa ta mitema uasi, xo
aneˈi ane ualasiˈa mo aneˈi ane ualasiˈa uasi ne, mimomomo
vilesisi no ieni. Ia nini nalosieˈixu voteˈi laixe noxou Lataua
no anu vaikala manina.
17 La sou navikalanexi lexe, loxovaa anu lapuloto vile
umomomo sou nenge taleanu lamoli ulai noxou Kaisari?
Uasi, loxovaa taleanu?”
18 Aneˈi mitaliˈisou Iesu aloxo ne la Anu mulavu no
anu kalakalavoi noxiˈa ne. La muvikalaneˈi lexe, “Ngingi
ngamitema sou kalakalavoi. Tavaˈu loxovaa ane ngingi
ngaˈoxo lexe ngatovoleli sou ngatetelisilo ˈo?
19 Ioxe nganoˈu Denalia vile uneˈe mo amaisou.” La aneˈi
minoˈu mulai noxou sou mumaisou.
20 Xe muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, “ˈEi kisou mo ualasou e
uxolu no anu lamoli ˈo?”

✡ **22:13:** Mat 8:12; 25:30; Luk 13:28 ✡ **22:15:** Mak 3:6

21 ✡La ane'i mikolinu lexe, “Anu noxou Kaisari.” La sou
Anu muvikalane'i lexe, “Mii ma'ia ane noxou Kaisari, la
ngalosou Kaisari. Xe mii ma'ia ane noxou Lataua la ngalosou
Lataua.”
22 No mine ane'i milomusou aloxo ne la ane'i mikuluke
manina, la mi'italonu Iesu la milai.

Tali'i Noxi'a ta Sadokaio

23 ✡Xe ili'i no voxo ane ne la ta Sadokaio mine'e noxou.
Ane'i ta mitema ane ne, ixavutala lexe ta mitema isoli, io ulai
ili'i la imauli la uasi. Mine'e mixali noxou Iesu la mitali'isou
aloxo 'o,
24 ✡“Tisa, vaikala muai no anu kaukavu noxou Mosesi
mune'e noxinge aloxo 'o. Itema vile mutaula'i ia upalane'i
ta 'olu uasi xe usoli, la anu laixe lexe vimou u'uluxe sema
ne, mo sou upalane'i iu vimou ta 'olu noxie.
25 Ioxe, no voxo vile la ta mitema muxatele tamei ixoxolu.
Ane'i muxatele tamei ne ane'i ta taumetali. Ilo'a ixoxolu la
ane laposalaxu ne mutaula'i, xe ili'i la musoli. Ia upalane'i
ta 'olu se'i noxie sema ne uasi, la mu'italone noxou vimou
sou u'uluxe.
26 Xe vimo'a ane ta tameisi'a ne muavuti la mu'uluxe sema
ne, la anu kalumo musoli la, ia upalane'i ta 'olu se'i noxie
uasi. Mo vimo'a tatalusi'a ne anu kalumo aloxo ne si. Anu
aloxo ne mole, ane'i muxatele tamei mo ne, mi'uluxe sema
vilesisi ne, la vile noxi'a upalaa 'olu vile noxie uasi.
27 Mole ili'i la ane sema kalumo misoli.
28 Ioxe, ulai ili'i no anu voxo ane sou ta mitema ane
misoisoli itulu sou imauli, la 'ei noxi'a ane'i muxatele tamei
ne semau maninasou xo loxo ane'i muxatele tamei mo ne
ane'i mi'uluxe sema vilesisi ne?”
29 Xe Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi
ngexovulaulau no anu vaikalamengi, xo ngingi ngalavusou
vaikala muxolu no anu Lavuku Tavuna mo xavi noxou
Lataua uasi.
30 Ta mitema ane misoisoli ne lexe imauli la umomomo
sou itaula'i la uasi. Ane'i ixali loxo ta angelo teitexi no opo
loxotolo.
31 Ioxe no anu vaivaikalasi'a ta mitema ane misoisoli
ka itulu ne, loxovaa ngingi ngaitisou vaikala ma'ia Lataua
muvikalangengixu uasi?
32 ✡Anu muvikala lexe, ‘Eni Lataua noxou Avalaamu mo
Lataua noxou Aisaki mo Lataua noxou Iakovo.’ Anu Lataua
ne noxi'a ta mitema misoisoli uasi, anu Lataua noxi'a ta
mitema ane imauli vaimomo.”
33 Xe no mine ane'i milomusou vaivaikala noxou Iesu ne,
la mikuluke manina no anu a'alo noxou ne.

Lapuloto Anevaa Ane Muuli no Anu Lapuloto Mukalusi
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

✡ **22:21:** Rom 13:7 ✡ **22:23:** Apo 23:8 ✡ **22:24:** Lap 25:5 ✡ **22:32:** Mul 3:6; Mat 8:11

34 Ta Palisaio mixolu mipita ia milomusou Iesu mine
mukolinu tali'i noxi'a ta Sadokaio la vaivaikalau ne mula-
pusi.
35 La sou vile noxi'a ne anu mulavu laixe no anu lapuloto
ne u'oxo lexe utovonu Iesu no anu tali'i ne.
36 Xe muavuti la mutali'isou aloxo 'o, "Tisa, eni elavu
lexe lapuloto noxinge tavu'alo, ia lapuloto anevaa ane muuli
manina no anu lapuloto latala ne?"
37 ✡La Iesu mukolinu aloxo 'o, " 'Ngamasaxau IAUE Lataua
noxinge no anu tangengi, mo no anu uleengengi, mo no anu
xavutalamengi ukalusi.'
38 Lapuloto ane ne anu muuliuli xe mutila manina no anu
lapuloto latala mukalusi.
39 ✡Xe ta tameisou ne anu mutila iou vilesisi aloxo ane
tei ne aloxo 'o, 'Ngamasaxau menexinge vile aloxo ngingi
ngemasaxainge la!'
40 ✡Lapuloto noxou Mosesi mo vaivaikala noxi'a ta mitema
sou palomatana ne anu tava'u vilesisi ane no anu lapuloto
tamei nesi."

'Ei 'Olu E Kalisito 'o
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Ioxe no mine ta Palisaio mixolu mipita la Iesu mu-
tali'isi'a aloxo 'o.
42 ✡ "Ngingi ngexavutala noxou Kalisito a loxovaa? Mo 'ei
'olu ne?" Xe ane'i miavuti la mikolinu lexe, "Deviti 'olu."
43 La sou Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Tava'u loxovaa
la sou Uleenu Tavuna mulosou Deviti lavulavu la molu
mumoxo'u lexe Tila noxilo? Deviti muvikala aloxo 'o.
44 ✡ 'IAUE muvikalanu Tila noxilo aloxo 'o,
Nava'isa'ileli no avolo tema ulai utalo no anu voxo ane
sou eni amuxaxa'a ta uluameni no tava'ine laaxu.'
45 La sou lexe Deviti molu mumoxo'u lexe anu Tila noxou.
Ia loxovaa la sou anu Tila ne anu Deviti 'olu la?"
46 Ane'i milomu sou aloxo ne la vile ukolinu vaikala noxou
uasi. Mo musoko no anu voxo ane ne la itema vile ulai noxou
sou utali'isou no anu tali'i vile la uasi.

23

Ngasaxila'inge Noxi'a ta Tatila sou Lalotu
(Mak 12:38-40; Luk 11:37-52; 20:45-47)

1 Xe ili'i la Iesu muvikalane'i ta mitema ilo'a ta molomolo
noxou la aloxo 'o,
2 "Ta Palisaio ilo'a ta mitema sou lapuloto ilavusou
ilosiengi no anu lapuloto loxo Mosesi mu'oxonu.

✡ **22:37:** Lap 6:5 ✡ **22:39:** Liv 19:18; Mat 7:12 ✡ **22:40:** Rom 13:10; Xal 5:14
✡ **22:42:** Ioa 7:42 ✡ **22:44:** Lex 110:1; Mat 26:64

3 ✡La sou, anu laixe lexe ngingi ngalomu sou mo nga-
mulinu aloxo aneˈi milosiengixu ne. Ia ngamulinu ˈiliˈilixo
noxiˈa mamu, xo aneˈi ilosiengi ne ia ilavusou imulinu uasi.
4 Anu aloxo aneˈi isakiinu tavuevule tuˈumaxu la imuxaxu
no laxasinge, ia aneˈi imuxaxu avoˈa sevile no anu uasi.
5 ✡Mimii tavuˈalo aneˈi iˈoxonu ne sou lexe ta mitema
imaisiˈasi. Aneˈi ikaukavunu vaikala noxou Lataua la isakii
no alaieˈi xe itaanu tokolomo veveeni la lamota sou veveeni
uvuvu ulili uluˈe no anu la ixixaoxao.
6 Mo aneˈi ilavu sou imasaxa lexe ixolu uuli no anu
puloulou laixesi no anu voxo sou laˈilali toxotoxoxaˈa. Mo
imasaxa lexe ixolu no anu puloulou uulisi no anu taasou
lalotu noxiˈa ta Iutaia.
7 Mo aneˈi imasaxa sou ta mitema ixalisiˈa no anu taasou
pitapita la iˈoxonu aso laixe noxiˈa xe imoxoˈa lexe, ‘Tisa.’
8 Ia ngingi ta mitema imoxoˈinge lexe tisa uasi, xo itema
vilesisi anu ‘tisa’ noxinge ia ngingi tavuˈalo ne ngamoxoˈinge
lexe ta vivixesi.
9 Mo namoxoˈu itema vile no lia ˈo lexe maminge uasi
xo nenge Maminge vilesisi Anu ˈa uxoxolu teitexi no opo
loxotolo.
10 Mo ngamoxoˈu vile lexe tisa, uasi, xo tisa noxinge vilesisi
ane Kalisito.
11 ✡Mo tilasinge ne anu uxali loxo itema sou xaixai
noxinge.
12 ✡Xo ˈei ane uˈitinu ualasou la Lataua utaloxolixu xe ˈei
ane utaloxolixu la Lataua uˈitinu ualasou.
13-14 Mo eni avikalangengi ta mitema sou lapuloto mo ta
Palisaio lexe, ngasaxilaixe laixe no anu tuˈutuˈumaxu ane
sou uxalinoxinge, xo ngingi ta mitemasou kalakalavoi. Xo
ngingi ngetatusou aitenga sou saxisaxilaˈu noxou Lataua
teitexi no opo loxotolo no ieˈi ta mitema. Ia ngingi ngalavu
sou ngaˈunalai uasi, io no mine ta mitema itovo lexe iˈunalai
la ngingi ngaˈapixaˈa.
15 Eni talelingenge ta mitema sou lapuloto mo ta Palisaio
no anu tuˈutuˈumaxu ane sou uxali noxinge xo ngingi
ngaxixaoxao no xalexaleenu lia mo no luaki xalexaleenu
sou ngaˈoxonu itema vilesisi sou uxali molomolo noxinge.
Mo no mine ngingi ngaˈoxonu uxali loxo molomolo vile
noxinge ukalu, la ngaˈoxonu uaˈulingenge no anu ˈiliˈilixo
masumasua manina, la sou uxali molomolo sou navu e
uˈaniˈani no taxa la kaluxu uasi ˈole.
16 ✡Mo eni talelingenge no anu tuˈutuˈumaxu ane sou
uxali noxinge. Xo ngingi iengi seleveenu ia ngaˈoxo lexe
ngalosieˈixaˈa ta mitema voteˈi. Ngingi ngavikala aloxo ˈo,

✡ **23:3:** Mal 2:7-8 ✡ **23:5:** Mul 13:9; Iti 15:38-39; Lap 6:8; Mat 6:1 ✡ **23:11:** Mat 20:26; Mak 9:35; Luk 22:26 ✡ **23:12:** Iop 22:29; Xav 29:23; Luk 14:11; 18:14 ✡ **23:16:** Mat 15:14

‘Lexe itema vile uvikala lexe manina teitexi no taasou lalotu
la anu mii vile uasi. Ia lexe itema vile uvikala lexe manina
teitexi no anu xoulu uai no taasou lalotu la anu uˈoxonu
aloxo anu mulemolu ne.’
17 Ngingi iengi seleveenu mo ngexovulaulau manina. Mii
maˈia mutila manina no iou Lataua, male xoulu uasi taasou
lalotu. Ngingi ngelavusou lexe xoulu uai no nano no taasou
lalotu, la sou anu uxali loxo mii noxou Lataua.
18 Mo ngingi ngavikala kalumo aloxo ˈo. ‘Lexe itema vile
uvikala manina teitexi no anu tani alelaxu sou lalotu, la anu
mii vile uasi. Ia anu uvikala lexe manina teitexi no anu
mimii iˈelaxu ˈa uaai ˈo, no nano no anu valovalo sou iˈelaxu
mimii no anu la anu uˈoxonu aloxo anu mulemolu ne.’
19 Ngingi iengi seleveenu mo ngexovulaulau manina. Mii
maˈia anu mutila no iou Lataua mii sou iˈelaxu, uasi valovalo
sou iˈelaxu mimii no anu? Ngingi nganoˈu mimii nganeˈe
ngaˈelaxu no tani alelaxu ne la sou ngingi ngaˈoxo lexe anu
mii noxou Lataua. Ia uasi valovalo anu mii tatila no anu mii
e ngaˈelaxu ne.
20 Aloxo ne la sou ˈei ane uvikala lexe manina teitexi no
anu tani alelaxu sou lalotu ne la muvikala aloxo ne no anu
tani alelaxu sou lalotu mo no mimii tavuˈalo e muai no nano
no anu.
21 Mo ˈei ane uvikala lexe manina teitexi no anu taasou
lalotu, la anu uˈoxonu aloxo ne no anu taasou lalotusi uasi,
anu muˈoxonu aloxo ne noxou Lataua.
22 ✡Mo ˈei ane uvikala lexe manina teitexi no opo loxotolo,
la anu uvikala aloxo ne ulai teitexi no opo loxotolosi uasi,
anu muˈoxonu aloxo ne no anu puloulou noxou Lataua mo
noxou anu ane uxolu no anu puloulou ne.

23 ✡Eni talelingenge ta tisa sou lapuloto mo ta Palisaio no
anu tuˈutuˈumaxu ane sou uxali noxinge xo ngingi ta mitema
sou kalakalavoi. Ngingi ngalavusou nganoˈu mimii tumaˈu
lailaixe ngatounu no xai loxo, mint mo dilu xe kumini
la ngakalipalanu sou ngalosou Lataua naˈu mavulovexa-
sou. Mimii kitukitu no anu Lapuloto noxou Mosesi ngingi
ngemulinu laixe. Ia ngingi ngalavusou ngamulinu mii ta
tatila lapuloto mulemolu uasi, loxo ˈiliˈilixo ane mulapu mo
ˈiliˈilixo sou alauna xe ˈilixo sou ngamuxamuxaxu tangengi
no anu vaikala noxou Lataua. Anu laixe lexe ngingi xavin-
gengi sou ngamulinu vaivaikala sou lapuloto ane ta tatila
muai tei aloxo xavingengi sou ngamulinu ane sou vaimomo
ˈo.
24 Ngingi e iengi seleveenu ia ngaˈoxo lexe ngalosieˈi ta
mitema voteˈi. Ngingi aloxo itema e mumaisou vuvuu
muxolu no anu laˈilalixu la muxexeenu, io umaisou kameli
uxolu no anu laˈilalixu uasi la mumalukusou.

✡ **23:22:** Ais 66:1; Mat 5:34 ✡ **23:23:** Liv 27:30; Mai 6:8

25 ✡Eni talelingenge ta mitema sou lapuloto mo ta Palisaio
no anu tuˈumaxu ane sou uxali noxinge xo ngingi ta mitema
sou kalakalavoi. Ngingi ngalavu sou ngaˈuinu paku mo
lakupapa, la ngaˈuinu no ale no vasimolusi malemalenga. Ia
no nano ne nuniˈu mo ngetaanu laˈilali ne ngenoˈu no anu
ˈiliˈilixo sou pakali xo ngingi ngexavutalangengisi.
26 Ngingi ta Palisaio ne iengi seleveenu. Lexe ngingi
ngamasaxa lexe ngaˈuinu paku xe lakupapa la ngaˈuinu tanu
no nano mo malemalenga tei xe ukalu la sou ngingi ngaˈuinu
vasimolu no ale.
27 ✡Eni talelingenge ta mitema sou lapuloto mo ta Palisaio
no anu tuˈumaxu ane sou uxali noxinge, xo ngingi ta mitema
sou kalakalavoi. Ngingi aloxo lulu e mimulaxu lasimeni sou
xe mukalu la milulunu kuvo sou no ale no vasimolu la mukea
loxo ˈo, mo laixe sou tamaisousi. Ia no nano no tanu ne
muˈanaˈana no anu ta mitema misoisoli xinexineˈi xe mimii
nuninuniˈu.
28 ✡La sou anu iou vilesisi aloxo ngingi ngamulinu ˈiliˈilixo
mulapu sou ta mitema imaisou no ale no vasimengesi.
Ia no nano no tangengi ne, muˈanaˈana no anu ˈiliˈilixo
masumasua xe no anu ˈilixo sou kalavoi.

Iesu Muvikala Lamana no Anu Mimii Masumasua Lakolisou

29 Mo eni talelingenge ta tisa sou lapuloto mo ta Palisaio
no anu tuˈumaxu anu sou uxali noxinge xo ngingi ta mitema
sou kalakalavoi. Xo ngingi ngaˈasou lulusiˈa ta mitema sou
palomatana xe ngatokolomonu lulusiˈa aneˈi ane miˈoxonu
ˈilixo mulapu ne laixe.
30 Mo ngingi ngavikala aloxo ˈo, male lexe ngingi ngaxolu
tatei la umomomo sou ngasuˈulineˈi ta ˈilusulusungengi, sou
ngaveˈaveˈa ta mitema sou palomatana isoisoli uasi.
31 ✡La sou ngingi mulaa no anangenge lexe ngingi ta
ˈilusulusungengi ane miveˈaveˈa ta mitema sou palomatana
misoisoli tatei ne.
32 Ioxe, aloxo ne la ngingi ngalai ngaˈoxo mo ngasolonu
ˈiliˈilixo masua noxiˈa ta ˈilusulusungengi ne.
33 ✡Ngingi loxo lasile molosila mo lasile molosila ta ˈolu.
Ngingi ngamomomo sou ngapolopepeenu taxa sou navu a
loxovaa?
34 Aloxo ne la sou eni apalusiˈa ta mitema sou palomatana
xe ta mitema sou lavulavu iloˈa ta tisa sou lapuloto ineˈe
noxinge. Ia ngingi ngalutu vaxa la ngaveˈaveˈa seˈi isoisoli
xe ngailixaˈa no ovu valautu. Xe seˈi la ngingi ngapuapuasiˈa
no nano no taasou lalotu noxinge, xe seˈi la ngingi ngakusaiˈa

---

✡ **23:25:** Mak 7:4 ✡ **23:27:** Apo 23:3 ✡ **23:28:** Luk 16:15 ✡ **23:31:** Apo 7:52
✡ **23:33:** Mat 3:7; 12:34; Luk 3:7

no tuala ta tatila noxinge la iˈume ilai no tuala ta tatila seˈi
vaˈaxu.
35 ✡Aloxo ne la sou tuˈumaxu sou sialuxaˈa ta mitema
mulapu e munixi no lia ˈo ne utelo noxinge. Usoko noxou
Aveli sialuxu ulai uxali noxou Sekalia e Velekia ˈolu, e ngingi
ngevau la musoli muai no taiinu valovalo sou iˈelaxu mimii,
no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua.
36 Eni avikalangengi manina lexe ulu sou sialuxaˈa ta
mitema mulapu ne, ngingi ta mitema e ngepaa vaimomo ˈo
ngatavulenu.

Iesu Tanuxu Tuala Tila ne Ielusalemu
(Luk 13:34-35)

37 Iauo, ta mitema ne Ielusalemu ˈo, ngingi ngeveˈaveˈa ta
mitema sou palomatana misoisoli mo ta mitema e Lataua
mupalusiˈa mineˈe la ngeveˈaveˈa no anu kulu la misoisoli.
Ia alaxu tavuˈalo misevile eni atovonu sou lexe apitangengi
loxo kokoˈa neniˈa ipitaneˈi ta ˈilie no vivisie laaxu la ngingi
ngamasaxa uasi.
38 ✡Ngalomu, iliˈi la Lataua iou uvaxainge la taasinge mo
tualasinge ne uxolu vitanisi.
39 ✡Eni avikalangengi aloxo ˈo, usoko vaimomo ˈo la umo-
momo sou ngamaisilo la uasi. Ia ulai iliˈi la ngingi ngavikala
lexe, Lataua ualusou anu ane Tila mupalusou muneˈe ˈo.”

24

Sosovo sou Voxo Kaluxu
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

1 Xe Iesu muavuti la musuku sou taasou lalotu tatila noxou
Lataua, la ta molomolo noxou mineˈe noxou la mivikalanu
sou umaisou taasou lalotu tatila noxou Lataua ilou tanitani.
2 ✡Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi nge-
maisou tanitani e toxotoxoxaˈa lailaixe manina ˈo ne? Eni
avikalangengi manina aloxo ˈo, umomomo sou ieˈi uvaxau
lavoˈo vile ˈo ne uvoˈuvoˈutulo no lataanu menexu vile uasi,
lavolavoˈo latala ne imamumamulonu ka ipeinu uleˈelai no
lia ukalusi.”

Iesu Mutotokalasou Tuˈutuˈumaxu Tavuˈalo Uxali
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 No mine Iesu mulai mo a uxoxolu no laxaˈilu ne Olivu,
la ta molomolo noxou aneˈisisi milai noxou, la mitaliˈisou
seˈisisi vaˈaxu aloxo ˈo, “Ioxe navikalanexi. Talu la mimii
ane lexe uxali ˈo, uxali manina sou? Sosovo maˈia ane uxali
tei sou uvikala lamana noxixe no anu voxo ane sou nini
naneˈe xe voxo kaluxusou?”

✡ **23:35:** Tav 4:8; 2Aˈa 24:20-21 ✡ **23:38:** 1Ta 9:7-8; Iel 22:5 ✡ **23:39:** Lex 118:26 ✡ **24:2:** Luk 19:44

4 Xe Iesu muavuti la mupeletotosiʹa aloxo ʹo, “Ngasax-
ilaʹinge laixe. Loxo ʹo io itema vile uneʹe ukalavoingengi.
5 ✡Ta mitema tavuʹalo ixali la imoxoʹu ualasilo, la ivikala
lexe, ‘Eni kalisito ano.’ La ikalavoineʹi tavuʹalo.
6 No voxo ane ngingi ngalomusiʹa ta mitema iʹotoʹoto ne,
la ngaavuavuti mo tangengi kalaua mo ngaʹume uasi. Anu
mimii ane loxo ne anu uxali, ia voxo kaluxusou ne a uao
unene ʹe ʹo.
7 Ta mitema sou tuala vile iavuti, la ilai ialivulaneʹi ta
mitema sou tuala vile ane vaʹaxu. Mo ta mitema noxou
tatananu tuala vile iavuti, la iloʹa ta mitema noxou tatananu
tuala vile ane vaʹaxu iʹoto. Xe no xalexalee tuatuala seʹi, la
laliua ukunikuni mo soli toxoxaʹa uxali.
8 Anu tuʹutuʹumaxu ane ne anu soko no anusi, uxali tei
loxo sema ixamuli navunavu tei ka sou ivoʹo ʹilie.
9 ✡Mo no voxo ane ne inoʹinge la ilai ilosinge navunavu mo
ivenge ngasoli. Mo ta mitema ukalusi ne imolosilangengi, xo
ualasilo a uxolu noxinge.
10 No voxo ane ne la ta mitema tavuʹalo e mimuxaxu
taneʹi noxilo ne imomomo sou imuxaxu taneʹi noxilo la
uasi. Mo ixiu la ikala tomoxaʹa ta menexiʹa ngatongatoʹo xe
imolosilaneʹi ngatongatoʹo.
11 ✡Mo ta mitema sou palomatana kalakalavoi tavuʹalo
ixali la ikalavoineʹi ta mitema tavuʹalo.
12 Mo ʹiliʹilixo masumasua ne utila manina mo ʹilixo sou
imasaxaiʹa ta menexiʹa ngatongatoʹo ne usuʹa.
13 ✡Ia anu ane utulu pekiaʹu ulai uxali no anu voxo kaluxu
sou la Lataua umomomo sou upamaulinu.
14 ✡Mo lexe ta mitema latala no lia ukalusi ʹo ne ilomusou
aʹalo laixe sou saxisaxilaʹu noxou Lataua ia iaʹaloxu noxiʹa
ukalu, xe iliʹi no anu la sou voxo kaluxusou uxali.

Mii Masua Manina a Uxali
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalaneʹi la aloxo ʹo. ‘Ngingi
ngamaisou mii vile masua manina e itemasou palomatana
Danieli muaʹaloxu taatei lexe, (mii ane ne masua manina
anu utulu teitexi no anu tani tila noxou Lataua. Itema ane
uitisou vaikala ane ʹo la uxavutalanu laixe.)’
16 No voxo ane ne la ta mitema e ixoxolu no xalee lia tila
ne Iutaia ne iʹumeʹume ilai no laxaʹilu.
17 ✡Itema ane mulai mo ʹa uxoxolu no taasou kisou ne,
umomomo sou uluʹelai mo uʹunalai no tani la sou utaxusou
mimii seʹi uuatunu uasi.
18 Mo itema ane mulai no xaixu mo ʹa uxaxai ne, umo-
momo sou ulivu ulai no tani mo unoʹu tokolomou la uasi.

✡ **24:5:** Mat 24:23-24; 1Ioa 2:18 ✡ **24:9:** Mat 10:22 ✡ **24:11:** Mat 24:5, 24; 1Ioa 4:1 ✡ **24:13:** Mat 10:22 ✡ **24:14:** Mat 28:19 ✡ **24:15:** Tan 9:27; 11:31; 12:11 ✡ **24:17:** Luk 17:31

19 Ia ta sema ane opoopone'i xe ane'i ane isusune'i ta
'ili'ili'a ta keakea ne la anu voxo masua noxi'a manina.
20 La sou anu laixe lexe ngingi ngakilaka, mo sou voxo sou
ngingi nga'ume ne uxali no anu voxo sou la'iua xe no voxo
tavuna uasi.
21 ✡Xo no voxo ane ne, anu voxovoxo sou tu'utu'umaxu
manina, umomomo no anu voxo ane tatei Lataua mukoinu
xalexalee tuatuala mo utalo vaimomo 'o mo ili'i la uasi
manina.
22 Ia lexe tila uxoto voxo ane ne ulivu une'e ataxu, la evile
umomomo sou umauli uasi. Ia tava'u xo ane'i ta mitema ane
anu musovosi'a lexe anu ta mitema noxou maninasou, la sou
anu uxotonu voxo ne une'e ataxu.
23 ✡No voxo ane ne, la evile uvikalangengi aloxo 'o. 'Nga-
maisou, Kalisito ano 'o! Uasi, uvikala lexe, Ngamaisou anu
'a 'ole!' Ia mamu sou ngamuxaxutangengi no anu vaikala
noxou.
24 ✡Xo ta mitema se'i ixali, la ikalavoi lexe ane'i Kalisito xo
ane'i ta mitema sou palomatana kalakalavoi. Lexe ixali, la
i'oxonu sosovo se'i toxotoxoxa'a uxali mo mimii se'i sou ta
mitema imaisou la ikuluke no anu kalumo, lexe anu umo-
momo sou ikalavoine'i ta mitema ane Lataua musosovosi'a
lexe anu ta na'u 'ole.
25 Lexe ngingi ngamaisou mimii aloxo ne uxali noxinge
ili'i, la eni evikalangengixu tei.
26 ✡La sou lexe evile uvikalangengi lexe, 'Kalisito anu a
uxolu no ale la nalai no ale uasi, xe u'oxo lexe ne anu 'a no
nano no tani, la ngamuxaxu tangengi no anu vaikala noxou
ne uasi.'
27 ✡La sou Itema 'Olu une'e, la anu aloxo lele'e ulami no
aso uxali la lamixu ulai uxali no aso ulu'elai la ane'i tavu'alo
imaisou.
28 ✡No anu xalee ane ta mimii misoisoli miai no anu, la ta
nenu suluvi ipita sou i'ou xiasine'i.

Ili'i la Itema 'Olu Ulivu Une'e
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

29 ✡Ia no voxo ane ili'i no anu voxo sou tu'utu'umaxu ukalu
la aso ne uxali isivoxo mo so'io ne uiei la uasi, mo ta oto ne
ilapalapau teitexi no loxotolo ilu'e mo ta mimii loxo ta'umali
ilo'a koiuxaxai mo tavaivolo no opo loxotolo ne ikunikuni.
30 ✡No anu voxo ane ne la ta mitema imaisou sosovo
sou Itema 'Olu mine ulaa no opo loxotolo la ulu'e no anu
umuumu no anu xavi mo lamana toxoxa'a noxou. La ta
mitema latala no xalexalee tuatuala ukalusi no lia 'o imaisou
mine Anu une'e, la ane'i itama.
31 ✡Xe xoolau utama tatila la Anu upalusi'a ta angelo noxou

✡ **24:21:** Tan 12:1 ✡ **24:23:** Mat 24:5 ✡ **24:24:** Lap 13:1-3; 2Te 2:8-9; Pal 13:13-14 ✡ **24:26:** Luk 17:23-24 ✡ **24:27:** Mat 24:37-39 ✡ **24:28:** Luk 17:37 ✡ **24:29:** Ais 13:10; 34:4; Ese 32:7; Ioe 2:10, 31; 2Pi 3:10; Pal 6:12-13 ✡ **24:30:** Tan 7:13; Sek 12:10; Pal 1:7 ✡ **24:31:** 1Ko 15:52; 1Te 4:16

sou inoˈa aneˈi ane noxou e Anu molu musosovosiˈa meˈa no anu atume iou tamiˈa, xe no xalexalee lia teletelexu ˈo, ulai utelo no teletelexu loxotolo ukalusi ne ineˈe ipitaneˈi.

Vaikala Latilovo sou Ovu Lovo
(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi la aloxo ˈo. Anu laixe
lexe ngingi nganoˈu lavulavu no anu ovu lovo. No voxo ane
ovu xolanu uxata xe uxali tatila, la ngingi ngelavu lexe anu
voxo laixe sou aso a uxali ˈalai.
33 Lexe ngingi ngamaisou mimii ane ne uxali, la anu aloxo
nesi. Ngingi ngalavusi lexe voxo sou Itema ˈOlu ˈa uneˈe ne.
Anu ˈa muxali ˈalai manina ne.
34 ✡Eni avikalangengi manina aloxo ˈo, ta mitema sou voxo
ano ˈo ilai uao, ia mimii ane eni elemolu lamana noxinge ne,
anu uxali.
35 ✡Mimii latala teitexi no opo loxotolo mo no lia ˈo ne, ulai
la ukalu. Ia vaivaikala noxilo ne ukalu uasi.
36 ✡Evile ulavu no anu voxo mo aso iou ne uasi. Ta angelo
teitexi no opo loxotolo mo ˈOlu kalumo ne ilavusou uasi, ia
Momu anusisi mulavusou.
37 ✡Muamuaˈi noxou Itema ˈOlu sou ulivu uneˈe ne aloxo
no anu voxo noxou Noa.
38 No voxo ane alipaa toxoxaˈa uxali uao la ta mitema
mivevelu mo miie xe mitataulaˈi mulai muneˈe mulai mutalo
no anu voxou e Noa muˈunalai no lasipi.
39 ✡La aneˈi ilavusou mii maˈia ane sou uxali ne uasi,
mixolu mixovulaulausi mulai muxali no voxo e alipaa tox-
oxaˈa muxali mukulukeneˈi la mukalusiˈa. No voxo sou
Itema ˈOlu ulivu uneˈe la ta mitema iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo iou
vilesisi aloxo ne.
40 No anu voxo ane ne la ta mitema ta tamei iˈoxoˈoxo no
xai la vile unoˈu ulai io vile uxolu.
41 Mo ta sema ta tamei iˈotuˈotunu lauele sou lexe iˈulalu
no anu la vile unoˈe ilai io vile ixolu.
42 ✡Aloxo ne la sou ngasaxilaˈinge laixe mo ngautiti laixe,
xo ngingi ngalavusou voxo maˈia ane tila noxinge uneˈe ne
uasi.
43 ✡Mo ngaxavutalanu mimii ne laixe. Lexe moosou tani
ulavusou tei lexe ta mitema sou pakali ineˈe no anu ˈolovoxo
mautunu anevaa, la anu uxolu uloo la sou ta mitema sou
pakali ne imomomo sou imamulonu tani la iˈunalai uasi.
44 La sou ngingi kalumo ngalalaxii xo Itema ˈOlu uneˈe, la
uneˈe no anu voxo mautunu e ngingi ngexavutala lexe Anu
uneˈe no anu ne, uasi.

✡ **24:34:** Mat 16:28 ✡ **24:35:** Mat 5:18 ✡ **24:36:** Apo 1:7; 1Te 5:1-2 ✡ **24:37:** Tav 6:5-8 ✡ **24:39:** Tav 7:21-23 ✡ **24:42:** Mat 25:13 ✡ **24:43:** Luk 12:39-40; Pal 16:15

Vaikala Latilovo sou Itema sou Xaixai Ane Xavutalau Laixe Xe Ane Xavutalau Laixe Uasi
(Luk 12:35-48)

45 Mo Iesu musolonu vaivaikala noxou la aloxo ˈo. Itema
sou xaixai anevaa xavutala laixe, la uˈoxonu xaixai noxou
laixe? La tila sou uˈitalonu sou usaxilaˈa ta mitema sou
xaixai no tani noxou xe ulosiˈa laˈilali no anu aso iou e tila
sou musosovo sou.
46 Itema sou xaixai aloxo ne, anu uˈosa manina no mine tila
sou ulivu uneˈe xe umaisou lexe anu ˈa uˈoxoˈoxonu xaixai
noxou.
47 ✡Eni avikalangengi manina aloxo ˈo, tila sou ne
usosovosou itema sou xaixai ne la usaxilaˈu mimii latala
noxou ukalusi.
48 Ia lexe anu itema sou xaixai ne masua la anu tanu
uvikala lexe, ‘Tila noxilo ne umomomo sou ulivu uneˈe palea
uasi.’
49 Mo uavuti la uveˈa ta menexu e iloˈa ixaxai ne xe
ulai iloˈa ta menexu e ilolutu sou iiexu lexa pekiaˈu la
ixovulaulau piena ˈole iˈaniˈani xe iie.
50 Ioxe tila sou itema sou xaixai ne ulivu uneˈe la uneˈe no
anu voxo ane anu itema sou xaixai ne uxavutala lexe anu
tila sou ne uneˈe no anu uasi.
51 Ia anu ukuluke noxou tila sou mine uneˈe xe uxalisou
mine uˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo ne, la anu tila sou ne uˈoxoo
masuanu manina, la ulailixu iloˈa ta mitema sou kalakalavoi
ixolu ipita no anu tuala e itatama xe anaxaˈa ukalakikiki no
anu.”

25

Vaikala Latilovosiˈa ta Sema Mavulovexa

1 ✡Xe Iesu musolonu vaivaikala noxou la, la muvikala
aloxo ˈo, “Saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo
ne aloxo aˈalosiˈa ta sema ta vuanga mavulovexa e minoˈu
lalamosiˈa la milai sou lexe imaisou maulu sou taulaˈi alavua
uxali.
2 Aneˈi milai la taˈuve xavutalaiˈa laixe, ia taˈuve ne
xavutalaiˈa laixe uasi.
3 Aneˈi ane xavutalaiˈa laixe uasi ne milutu, la minoˈu
lalamosiˈasi io inoˈu lexa sou uasi.
4 Ia aneˈi ane xavutalaiˈa laixe ne milutu la minoˈu lalam-
osiˈa xe minoˈu lexa sou kalumo.
5 Itema e maulu sou taulaˈi alavua ne uxali palea uasi la
ta sema mavulovexa ne ixoxolu xoo mole ieˈi muvuvu la
miaiai.
6 Ia no ˈolovoxo lixinu manina, la milomu sou itema vile
muˈava aloxo ˈo, ‘Itema e maulu sou taulaˈi alavua anu ˈa
uxali ˈo! Ngingi nganeˈe mo nenge taalaxu no voteˈi, la sou
tanoˈu uneˈe.’

✡ **24:47:** Mat 25:21, 23 ✡ **25:1:** Luk 12:35; Pal 19:7

7 La sou ta sema ta vuanga ne mitulu la mitoˈisou lalam-
osiˈa.
8 La aneˈi taˈuve e xavutalaiˈa laixe uasi ˈole miavuti la
mivikalaneˈi aneˈi ane xavutalaiˈa laixe lexe, ‘Ngaitisixe lexa
sevile mo tanixiˈu uˈuna no anu lalamo noxixe xo anu ˈa
ˈalaˈalai sou usita.’
9 Aneˈi ane xavutala laixe mikolineˈi lexe, ‘Uasi, anu
umomomo noxinge nengeˈa uasi, ngalai mo ngalotosinge
noxiˈa ta mitema ane isosovanu lexasou lalamo.’
10 Ia no mine aneˈi milutu sou milai milotosiˈa lexa la itema
e maulu sou taulaˈi alavua ne muxali. Anu muxali la ta
vuanga taˈuve e milalaxi ne, iloˈa miˈunalai no nano no tani
sou laˈilali toxoxaˈa sou taulaˈi alavua ne. Aneˈi miˈunalai
mukalu la aitenga mutatu.
11 ✡Iliˈi la ta sema ta vuanga taˈuve ˈole mixalixali. Aneˈi
mineˈe mixali la miˈava muˈunalai lexe, ‘Tila, tila nakisiinu
aitenga mo nexi taˈuna.’
12 ✡Xe anu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, ‘Eni avikalan-
gengi manina lexe eni alavusinge uasi.’
13 ✡Aloxo ne la sou ngasaxilaˈinge mo ngaloo laixe xo
ngingi ngalavusou voxo ngiou ilou aso iou uasi.

Vaikala Latilovosiˈa ta Mitema sou Xaixai Tatalu Tilasiˈa Mulosiˈa Lamoli
(Luk 19:11-27)

14 Mo saxisaxilaˈu noxou Lataua teitexi no opo loxotolo ne
aloxo ˈo, itema vile mulutu sou mulai lexe ulai no tuala vile
no paxa. La muˈaveliˈa ta mitema sou xaixai noxou mineˈe
la muitalonu mimii noxou noxiˈa sou isaxilaˈu.
15 ✡Anu mulosou vile tiva sou xoulu taˈuve, xe vile mulosou
tiva sou xoulu ta tamei xe vile la mulosou tiva sou xoulu
vile. Anu mulosiˈa aloxo ne mumomomo no anu xavineˈi
vilevilesi. Ia anu mulutu la mulai.
16 Xe ane mulosou tiva sou xoulu taˈuve ne, mulutu alaxu
vilesisi ˈo la mulai sou muxaxai sou lamoli ne la munoˈu tiva
sou xoulu ne taˈuve la.
17 Mo ane munoˈu tiva sou xoulu ta tamei ne mulai la
muˈoxonu aloxo ne kalumo la munoˈu tiva sou xoulu ta
tamei la.
18 Ia ane munoˈu tiva sou xoulu vilesisi ne mulai la
muˈasou taxa xe mukalu la muˈasixu lamoli noxou tilasou
ne mutalumeiou la muaai ne.
19 Tilasiˈa ne mulai muxoxolu ne maxuveeni xe mukalu la
anu mulivu muneˈe. Anu muneˈe sou lexe iloˈa ta mitema
sou xaixai noxou ne imomomo sou vaikala sou lamoli e anu
mulosiˈa lexe ixaxaisou ne.
20 La sou itema e munoˈu tiva sou xoulu taˈuve ne mulai la
munoˈu tiva sou xoulu taˈuve la muneˈenu noxou tilasou. La
muvikalanu aloxo ˈo, ‘Tila nini nelosilo tiva sou xoulu taˈuve,
ia namaisou eni exaxaisou la enoˈu tiva taˈuve la ano.’

✡ **25:11:** Luk 13:25-27 ✡ **25:12:** Mat 7:23 ✡ **25:13:** Mat 24:42 ✡ **25:15:** Rom 12:6

21 ✡Xe tilasou muavuti la muvikalanu lexe, ‘Nini itemasou
xaixai laixe mo neˈoxonu xaixai noxine laixe manina. Xe
nini neˈoxonu xaixai laixe xe nesaxilaˈu mii kituˈa laixe la
sou eni aˈoxoneni nasaxilaˈu mimii tavuˈalo ˈo xe naneˈe mo
nengei taˈosa.’
22 Mo itema ane munoˈu tiva sou xoulu ta tamei ne muneˈe
kalumo, la muvikalanu tilasou lexe, ‘Tila namaisou, nini
nelosilo tiva sou xoulu ta tamei ia eni exaxaisou, la enoˈu
tiva ta tamei la ano.’
23 La tila noxou muvikalanu lexe, ‘Nini itemasou xaixai
laixe mo neˈoxonu xaixai noxine laixe manina. Xo nini
neˈoxonu xaixai laixe mo nesaxilaˈu mii kituˈa eni elosine,
la sou eni aˈoxoneni nasaxilaˈu mimii tavuˈalo ˈo. Xe naneˈe
mo nengei taˈosa.’
24 Xe itema ane munoˈu tiva sou xoulu vile ne muneˈe
kalumo la muvikalanu tilasou lexe, ‘Eni elavusine lexe nini
itema laˈia, mo nalavusou nalai la nakokoli laˈilali no anu xai
e nini netounu uasi, nalai nakokoli no anu xai e ta mitema
vaˈaxu mitounu, xe nataxusou laˈilali ane ta mitema vaˈaxu
misuˈanu la muleme.
25 Aloxo ne la sou eni eˈume noxine la elai eˈasixu tiva
sou xoulu noxine e nelosilo. La sou namaisou lamolimeni
e nelosilo ano ˈo.’
26 Xe tilasou muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, ‘Nini itema
sou xaixai ne pauxesine manina xe namitema sou xaixai
masua. Lexe nini nelavusou lexe eni alavusou akokoli no
anu xai e eni atounu uasi xe ataxusou laˈilali e ta mitema
vaˈaxu misuˈanu la muleme.
27 La sou anu laixe lexe nini namulaxu lamolixeni no
taasou lamoli mo sou eni alivu aneˈe la anoˈu ilou xolanu.’
28 Mukalu la sou anu muvikalaneˈi aneˈi ane itulutulu no
paˈumolu aloxo ˈo, ‘Ngaˈumenu tiva sou xoulu vilesisi ane
noxou ne, mo ngalosou itema ane muxalixu tiva sou xoulu
mavulovexa.’
29 ✡La sou anu muvikalaneˈi aloxo, eni avikalangengi aloxo
ˈo, ta mitema ane minoˈu mimii seˈi xe ixaxaisou laixe, la
Lataua ulosiˈa moseˈi la, xe aneˈi ane inoˈu mii sevile kutuˈasi
ia ixaxaisou laixe uasi la Lataua a uxexeenu avile.
30 ✡Ia ngingi nganoˈu itemasou xaixai masua ne mo
ngaleanu ulai no ale no usivoxo, noxiˈa aneˈi ane itatama
mo anaxaˈa ukalakiki.

Voxo sou Itema ˈOlu Utulusiˈa ta Mitema no Anu Vaivaikala

31 ✡No voxo ane Itema ˈOlu ulivu uneˈe loxo tatananu tuala,
xe iloˈa ta angelo noxou ineˈe, la anu uxolu no anu puloulou
noxou loxo anu tatananu tuala ane teitexi no opo loxotolo.
32 ✡La ta mitema latala no xalee tuatuala ukalusi ineˈe ipita
no talaxu, la sou Anu ukalipalaneˈi xulumuxaˈa tamei loxo

✡ **25:21:** Mat 24:45-47; Luk 16:10 ✡ **25:29:** Mat 13:12; Mak 4:25; Luk 8:18 ✡ **25:30:** Mat 8:12; Luk 13:28 ✡ **25:31:** Mat 16:27; 19:28 ✡ **25:32:** Ese 34:17; Pal 20:11-13

itema sou usaxilaˈa ta sipsip ukalipalaneˈi ta sipsip ilai xalee
vile xe ta mee ilai ipita no xalee vile.
33 Anu ukalipalaneˈi ta sipsip ilai no avolu tema, xe ta mee
ilai no avolu ae.
34 Xe tatananu tuala uavuti la uvikalaneˈi aneˈi ane
mixolu no avolu tema aloxo ˈo, ‘Ngingi nganeˈe, xo Mamilo
mualusinge, mo musosovosinge sou ngaunalai no anu
saxisaxilaˈu noxou tei no mine Anu usokou sou ukoinu
xalexalee tuatuala no lia ˈo uao.
35 ✡Xo eni esolixo la ngingi ngelosilo laˈilali sou eˈou mo
esoliu lexa, la ngelosilo lexa sou eiexu, xe exali loxo aasila la
ngingi ngeˈavalilo elai no tani noxinge.
36 Mo eni xeni tokolomo uasi, la ngingi ngelosilo mo no
voxo eni epipiena la ngingi ngeneˈe sou ngesaxilailo xe exolu
no tani sou navunavu la ngingi ngeneˈe ngemaisilo.’

37 Xe aneˈi ta mitema ane milapu ne miavuti la mitaliˈisou
lexe, ‘Ia tila, nexi tamaisine ne solixene la telosine laˈilali xe
nesoliu lexa la telosine neiexu ne ˈa taalu?
38 Mo nexali loxo aasila la teˈavaline neneˈe no tani noxixe
xe meni tokolomo uasi la nexi telosine ne ˈa taalu?
39 Mo nexolu no tani sou pipiena la nexi tesaxilaˈine xe
nexolu no tani sou navunavu la nexi telai temaisine ne ˈa
taalu?’
40 ✡La anu tatananu tuala ne mukolineˈi aloxo ˈo, ‘Eni
avikalangengi manina aloxo ˈo, lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo
ne ulai noxou vivilo vile e ualasou uasi, la ngingi ngeˈoxonu
noxilo ane.’
41 ✡Xe anu muavuti la muvikalaneˈi aneˈi ane mixolu no
avolu ae lexe, ‘Ngingi ane ˈo sou ngaulua. Ngaˈume mo
ngaxexesilo, mo ngalai no anu navu e uaniani la kaluxu uasi.
Navu ne milalaxiinusiˈa Satani iloˈa ta angelo noxou.
42 Xo eni esolixo la ngingi ngalosilo mii vile sou aˈou uasi.
Xe esoliu lexa la ngingi ngalosilo mo aiexu uasi.
43 Mo eni exali loxo aasila la ngingi ngaˈavalilo ulai no tani
noxinge uasi xe enixeni tokolomo uasi la ngingi ngalosilo
uasi. Mo eni exolu no tani sou pipiena la ngingi nganeˈe
ngasaxilaˈilo uasi xe exolu no tani sou navunavu la ngingi
nganeˈe ngamaisilo uasi.’
44 La aneˈi kalumo mitaliˈisou lexe, ‘Ia tila nexi temaisine,
nesolixene mo nesoliu lexa mo nexolu loxo aasila, xe meni
tokolomo uasi mo nepipiena xe nexolu no tani sou navunavu
la nexi tasuˈulineˈi uasi ˈa talu?’
45 La Anu mukolineˈi aloxo ˈo, ‘Lexe ngingi ngaˈoxonu
aloxo ne uasi noxou vile noxiˈa aneˈi ane ualasiˈa uasi la
ngingi ngeˈoxonu noxilo.’

✡ **25:35:** Ais 58:7 ✡ **25:40:** Xav 19:17; Mat 10:42; Mak 9:41 ✡ **25:41:** Mat 7:23

46 ✡Aloxo ne la sou ane'i ane ne ilai ixolu no anu tuala sou
navunavu e navu u'ani'ani la kaluxu uasi 'ole. Ia ane'i ane
milapu ilai ixolu no tuala e mauli kaluxu uasi manina 'ole."

26

Ane'i Misakii Vaikala sou Lexe Ivau Iesu Usoli
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Ioa 11:45-53)

1 No mine Iesu muvikala mukalu la muvikalane'i ta molo-
molo noxou aloxo 'o,
2 ✡ "Ngingi ngelavusou lexe voxo tamei si'a uxolu sou
nenge tasosovosou voxo e Lataua mupolopepene'i ta Isilaeli,
la ino'u Itema 'Olu ilailixu no avo'a ta mitema sou ivau
usoli."
3 La ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta tatilasi'a ta Isilaeli mipita
no tani tatila noxou kisi'a ta aili'i ualasou lexe Kaiapasi,
4 Sou ikamuli vote'i sou lexe itetelisou lesu mo ivau usoli
a loxo vaa.
5 Ane'i miavuti la mivikala lexe, "Maasi la nenge ta'oxonu
mii e nenge tevivikalasou 'o no nixi no anu voxo tila 'o uasi.
Xo loxo 'o io ta mitema imaisinge, la iavutinoxu 'oto'oto
toxoxa'a."

Sema Vile Minixi'u Ueli E Tuma'u Lailaixe no Kisou Iesu
(Mak 14:3-9; Ioa 12:1-8)

6 No mine Iesu muxolu ne Vetania la mulai mu'unalai no
tani noxou itema vile ualasou lexe Saimoni. Anu Saimoni ne
vulukali mu'oxonu tei.
7 ✡Iesu mu'unalai mo mutalupexa sou lexe u'ani. Ia sema
vile mino'u lavotoli sou ueli e tuma'u lailaixe vile ne lamoli
sou tila misevile. Ane mino'u xe milai mixali noxou Iesu, la
mixola'u anaxu ka minixi'u no kisou Iesu.
8 Ia no mine ta molomolo noxou mimaisie aloxo ne, la ane'i
la'iaxa'a, la mivikalane'i ngatongato'o lexe "Tava'u loxovaa
ane sema 'o ivila'isou ueli e tuma'u lailaixe loxo 'o?
9 Lexe uaisi mo sou tasovanu, la ilotonu no anu lamoli
tatila manina, la sou tano'u la taiti'a ta mitema ane i'a mimii
uasi."
10 Ane'i mivivikalane'i ngatongato'o aloxo ne, la Iesu
mulavusou la muvikalane'i aloxo 'o, "Iengi uvaxaiesi, lox-
ovaa ane ngingi ngalosie tu'umaxu ane loxo ne? Mii e ane
mi'oxonu mune'e noxilo ne, ane mi'oxonu laixe misevile.
11 ✡Ta mitema ane i'a mimii uasi ne, anu voxovoxo piepi-
ena 'a uxoxolu sou ngingi ngaiti'a mimii loxo ngemasaxau,
xo ngingi ngongi'a ngaxoxolu. Ia eni ne nenge nenge'a
taxoxolu utotomu uasi.
12 Ane minixi'u ueli e tuma'u lailaixe no vasimelo tei loxo
ne, sou ulalaxiinu vasimelo sou ulai no lulu.

✡ **25:46:** Tan 12:2; Ioa 5:29 ✡ **26:2:** Mul 12:1-27; Mat 20:18 ✡ **26:7:** Luk 7:37-38 ✡ **26:11:** Lap 15:11

13 Eni avikalangengi manina aloxo ˈo. No xalexalee
tuatuala neˈi ne, lexe ilai iaˈaloxu aˈalo laixe, la mii e ane
miˈoxonu ˈo ne, aneˈi iaˈaloxu kalumo sou ixavutalane.”

Iudasi Mulai Muxali Noxiˈa ta Tatilasiˈa ta Ailiˈi sou lexe Anu Uˈitalonu Iesu Ulai Noxiˈa
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Xe Iudasi Isikarioti, anu vile noxiˈa ta molomolou
mavulovexa mo mulelia tamei ne, muavuti la mulai muxali
noxiˈa ta tatilasiˈa ta ailiˈi, la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo,
15 ✡ “Lexe eni aˈitalonu Iesu ulai no avonge, la ngingi
ngalosilo maˈia?” Xe aneˈi miavuti la miitisou lamoli siliva
muxali loxo mavulovexa tatalu la milosou.
16 La sou Iudasi muavuti sou ukamuli voteˈi sou uˈitalonu
Iesu no avoˈa.

Iesu Iloˈa ta Molomolou Miˈani
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13; Ioa 13:21-30)

17 ✡Voxo vile sou veleti imulaxu isi sou uasi ˈa muxali, la ta
molomolo noxou Iesu mineˈe noxou la mitaliˈisou lexe, “Nini
nemasaxa lexe nexi talalaxii laˈilalixene sou voxo sou Lataua
Mupolopepeneˈi ta Isilaeli ˈava?”
18 La Iesu muvikalaneˈixu itema vile, la sou mupalusiˈa
lexe, “Ngalai no nano no tuala tila ne Ielusalemu xe nga-
maisou itema e epelaˈingexu ne la ngavikalanu lexe, ‘Tisa
muˈoxo lexe voxo noxilo ˈa muxali ˈalai. La sou nexi noxiˈa
ta molomolo noxilo taˈani laˈilali sou ta sosovosou voxo sou
Lataua Mupolopepeneˈi ta Isilaeli no tani noxine.’ ”
19 La sou ta molomolo noxou Iesu miˈoxonu aloxo Anu
mupelaˈaxu ne sou milalaxiinu laˈilali sou ixavutalanu voxo
sou Lataua Mupolopepeneˈi ta Isilaeli.
20 Xe no ˈoloˈolovoxo la Iesu iloˈa ta molomolo noxou
mavulovexa mo mulelia tamei ne milai mixolu mipita sou
iˈani.
21 No mine aneˈi iˈaniˈani, la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo,
“Eni avikalangengi aloxo ˈo, vile no nixi noxinge ne, ulai la
anu uˈitaloleli ulai no avoˈa ta mitema sou ˈotoˈoto.”
22 Xe aneˈi milomu aloxo ne, la oponeˈi tuˈumaxu la sou
aneˈi vilevilesi miavuti la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Tila male eni
uasi ne?”
23 ✡Xe Iesu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Anu ane loxo
nexi noxou taˈuinu laˈilali no anu lisi vilesisi, la anu moosou
e sou uˈitaloleli no avoˈa ta mitema ane.
24 Itema ˈOlu ne, ulaisi mo uulua aloxo vaivaikalasou
mikaukavunu no anu Lavuku Tavuna teinu. Ia itema e
uitalonu itema ˈolu ulai noxiˈa ta mitema avoˈa ne usaxilaˈu
no anu tuˈutuˈumaxu. Anu laixe lexe nenu ivoˈonu uasi, la
anu laixesi.”

✡ **26:15:** Sek 11:12; Ioa 11:57 ✡ **26:17:** Mul 12:14-20 ✡ **26:23:** Lex 41:9

25 Xe Iudasi itema e sou uˈitalonu Iesu no avoˈa ta mitema
ne muavuti, la muvikalanu Iesu aloxo ˈo. “Tila male eni ne?”
La Iesu mukolinu lexe, “Ani, ninisi.”

Tila Unoˈu Navunavu
(Mak 14:22-26; Luk 22:14-23; 1Ko 11:23-25)

26 No mine aneˈi iloˈa iˈaniˈani la Iesu mukasi muluˈe no
anu veleti la munoˈu sou muvikala laixe musuku noxou
Lataua, xe mukalu, la museˈiseˈinu sou mulosiˈa ta molo-
molo noxou vilevilesi la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Nganoˈu mo
ngaˈou, anu vasimelo ane.”
27 Xe muavuti la mukasi vaxa no anu lisi sou uaini, la mu-
vikala laixe musuku noxou Lataua. Xe mukalu la mulosiˈa
la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi latala ne ngaiexu.”
28 ✡Mo muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Sialuxo ano ˈo. Eni asoli
xe sialuxo unixi, la anu uˈoxonu vaikala e nenge nengeˈa
Lataua tesakii ˈo, uxali manina. Sialuxo ˈo ne, sou unixisiˈa
ta mitema tavuˈalo sou upamauline ˈi xe uxexeenu ˈiliˈilixo
masumasua noxiˈa.”
29 La muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Eni avikalangengi manina.
Umomomo sou eni aie la no anu uaini temanu la uasi, ulai
utalo no voxo ane sou nenge nengeˈa taiexu ane alavua no
tuala teitexi noxou Lataua.”
30 ✡Xe iloˈa miˈani mukalu la milexe lexe vile sou milaa
milai no laxaˈilu ne Olivu.

Iesu Mutotokalasou Pita Lexe Usingisou
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Ioa 13:36-38)

31 ✡Iloˈa milai xoo la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Maasi
no ˈolovoxo ˈo, la ngingi latala ˈo ne, ngaˈumesilo ukalusi. Xo
mikaukavunu vaikala vile muxolu no anu Lavuku Tavuna
teinu aloxo ˈo, ‘Ulai la eni avau itema sou usaxilaˈa ta sipsip
la aneˈi ta sipsip ne iˈume ipeilaˈu tani.’
32 ✡Ia iliˈi, eni atulu sou amauli, la eni auli alai ne Xalilaia.”
33 Xe Pita muavuti la muvikalanu lexe, “Ulai la aneˈi latala
ˈo ne iˈumeˈume ukalusi, ia eni ne uasi.”
34 ✡Xe Iesu muavuti la mukolinu vaikala noxou lexe, “Eni
avikalaneni manina aloxo ˈo, maasi no ˈolovoxo ˈo la kokoˈa
uˈava uao, ia nini nasingisilo alaxu tatalu lexe nalavusilo
uasi.”
35 La Pita ne mutotoiti manina. Xe muavuti la muvikala
pekiaˈu lexe, “Eni umomomo sou asingisine lexe eni alavu-
sine uasi, uasi xo nenge nengei tasoli takei.” Mo Pita ta
menexu ne mivikala kalumo aloxo ne.

Iesu Mukilaka ne Xetesemane
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

✡ **26:28:** Mul 24:8; Iel 31:31-34; Sek 9:11; 1Ko 10:16 ✡ **26:30:** Luk 22:39; Ioa 18:1
✡ **26:31:** Sek 13:7; Ioa 16:32 ✡ **26:32:** Mat 28:7, 16 ✡ **26:34:** Mat 26:69-75

36 Ilo'a mimuamua'i xe mixali no lia xalee ilemolu lexe
Xetesemane, la Iesu muvikalane'i ta molomolo noxou lexe,
"Ngaxoxolu 'o ia eni alai mo akilaka."
37 Xe Anu muavuti la muno'a Pita ilo'a Sevetaio ta 'olu
tamei sou ilo'a milai. Ilo'a milutu xe milai la Anu tanulili
xe opo tu'umaxu manina.
38 ✡La muvikalane'i ane'i tatalu ne aloxo 'o, "Ngaxoxolu
ano mo ngautiti laixe. Xo eni opoleli tu'umaxu manina mo
eni 'a 'ala'alai sou asoli."
39 Musuku mulai va'axu sevile mukalu, la sou mutangat-
ulu mulu'elai no lia sou mukilaka. Mukilaka la muvikala
lexe, "Mamilo mimii latala ne, pekia'u noxine sou na'oxonu
uasi. La sou eni emasaxa lexe naxexeenu soli noxilo 'o
uxexesilo. Mo namulinu masaxa noxilo uasi, ia namulinu
masaxa noxinesi."
40 Anu mukilaka mukalu xe mulivu mulai noxi'a ta
molomolo noxou tatalu ne, la ane'i a iaai. Xe muavuti
la muvikalanu Pita aloxo 'o, "Loxovaa ngingi ngongi'a ta
menexine umomomo sou ngaxolu mo ngautiti utalo loxo aso
iou taiinu vile uasi?
41 Ngingi ngaxoxolu mo ngautiti mo ngakilaka, mo sou
tovotovo uxali noxinge la utaloxolingenge uasi. Manina
musuku, itema uleenu umasaxa lexe uxaxai ia vasimolu ne
pekia'u uasi, mamalaxusi."
42 Iesu muvikalane'i aloxo ne xe mukalu, la mulivu mulai
la sou mukilaka alaxu tameisou. Mulai la mukilaka aloxo 'o,
"Mamilo mimii latala ne, pekia'u noxine sou na'oxonu uasi.
La sou eni emasaxa lexe naxexeenu soli noxilo 'o uxexesilo.
Lexe nini nemasaxa lexe eni alai asoli la anu mivile uasi, eni
amulinu masaxa noxinesi."
43 Xe mulivu mune'e, la mumaisi'a ta molomolo noxou
tatalu ne ane'i a iaai sio, xo ie'i uvuvusio.
44 La sou Anu mu'umesi'a miai ne ia Anu mulivu mulai la,
sou mukilaka alaxu tatalusou. La mukilaka aloxo tei ne la.
45 Anu mukilaka alaxu tatalusou mukalu xe mulivu
mune'e la mumaisi'a ane'i a iaai sio. Xe muavuti la mu-
tali'isi'a lexe, "Ngingi a ngama'ila mo ngaai sio? Mumo-
momo aloxo ne! Xo voxo a muxali. Ngamaisou! Ane'i ta
mitema sou i'italonu Itema 'Olu no avo'a ta mitema sou susu
a 'ala'alai sou ixali 'o.
46 ✡La sou ngatulu mo nenge'a talai. Ngamaisou! Itema e
u'italoleli no avo'a ta mitema ne, anu a uxali 'o."

Mitetelisou Iesu
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Ioa 18:3-12)

47 Iesu uvivikala 'o, ia alaxu vilesisi 'o, la Iudasi mune'e
noxou. Anu vile noxi'a ta molomolou noxou mavulovexa
mulelia tamei. Anu ilo'a ta mitema tavu'alo mixali, ia ta
mitema ne mitetelisou viso ilou kuluvololou. Ta mitema e

✡ **26:38:** Ioa 12:27 ✡ **26:46:** Ioa 14:31

mineˈe ne, ta tatila noxiˈa ta ailiˈi iloˈa ta tatilasiˈa ta mitema
mipalusiˈa mineˈe.
48 Itema e muˈitalonu Iesu no avoˈa ta mitema ne, mu-
vikalaneˈixu sosovo vile tei aloxo ˈo, “Lexe eni alai atimu no
xaleenu, la Anu ane, ngatetelisou.”
49 Ioxe, Iudasi muxali la mulai alaxu vilesisi noxou. La
muvikalanu lexe, “Tila! laixenenisi.” La sou mutimu no
xaleenu.
50 Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, “Menexilo, mii
maˈia ane nini namasaxa lexe naˈoxonu.” Xe ta mitema
ne mimaisou Iudasi mine mutimu no xaleenu, la sou aneˈi
mikasi vaxa no avolu sou mitetelisou.
51 ✡La itema vile mututulu ˈalai noxou Iesu ne muavuti la
mulavee viso ka muvali vaxa no sangalou itema sou xaixai
noxou kisiˈa ta ailiˈi. La sangalou ne muxoto la mulapau
mulai no lia.
52 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, “Nanoˈu
lavisomeni mo namulaxu no tanixu. Xo aneˈi e iˈoto no anu
viso la isoli no anu viso.
53 Male nini nalavusou uasi ne? Eni emomomo sou aˈava
ulai noxou Mamilo, la Anu upalusiˈa ta angelo noxou ne ineˈe
alaxu vilesisi. Ta angelo ne itiitisiˈa uaˈulixaˈa ta mitema sou
ˈotoˈoto xulumuxaˈa mavulovexa mulelia tamei.
54 Ia lexe eni aˈoxonu aloxo ne, la vaikala e muxolu no anu
Lavuku Tavuna teinu ne umomomo sou uxali manina uasi.
Xo lavuku noxou Lataua ne muvikala lexe, mimii ane ne anu
uxali la uxali manina.”
55 ✡Xe Iesu muxiu la muvikalaneˈi ta mitema e mineˈe sou
itetelisou ne aloxo ˈo, “Ngingi ngenoˈu viso ilou kuluvololou
sou ngeneˈe sou ngatetelisilo xo eni amitema sou aavutilixu
ˈotoˈoto? No voxovoxo nengeˈa texoxolu no taasou lalotu
tatila noxou Lataua sou elosiˈa ta mitema lavulavu la ngingi
nganava la ngatetelisilo no voxo ane ne ua?
56 Ia anu mii vile uasi. Mimii ne anu uxali sou umomosou
vaikala noxiˈa ta mitema sou palomatana mikaukavunu.” La
ta molomolo noxou Iesu miˈume la milailai.

Mitulusou Iesu no ˈa Vaivaikala
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Ioa 18:13-14, 19-24)

57 Xe iliˈi la aneˈi ane mitetelisou Iesu ne, milailixu noxou
Kaiapasi anu kisiˈa ta ailiˈi. La ta tisa sou lapuloto iloˈa ta
tatila latala a ipita ixoxolu ne.
58 Ia Pita mumulinu Iesu muiliˈi no paxa. Xe mulai muxali,
la muˈunalai avile no nano no vimelu sou tani noxou kisiˈa
ta ailiˈi ne. Anu muˈunalai, la iloˈa ta mitema sou isaxilaˈu
tani mixolu sou lexe umaisou mii maˈia iˈoxonu noxou Iesu.
59 La ta tatila noxiˈa ta ailiˈi iloˈa ta tatila sou imomomosou
tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta mitema latala ne, ikalavoi sou Iesu

✡ **26:51:** Ioa 18:26 ✡ **26:52:** Tav 9:6; Pal 13:10 ✡ **26:55:** Luk 19:47; 21:37

no anu vaikala mose'i mo ikamuli susu noxou Iesu sou lexe
ivau usoli.
60 Ta mitema tavu'alo mitelo vaikala noxou, ia vaikalai'a
ne manina uasi. Mo ixalisou susu vile noxou mumomomo
sou ivau usoli uasi. Ia ili'i manina la ta mitema tamei mine'e
la mitulu ili'i no tumali'a sou mivikala.
61 ✡Ia mivikala lexe, “Nexi telomusou itema 'o muvikala
lexe, ‘Eni amomomo sou akisilalanu tani tila noxou Lataua,
ia voxo tatalusou la eni atulusou ulivu la.’ ”
62 Ioxe, kisi'a ta aili'i muavuti mutulu, la mutali'isou
Iesu aloxo 'o, “Nini namasaxa nakolinu vaikala ane ane'i
mitelonu noxine ne uasi? Nini nexavutala a loxovaa no anu
vaikala ane ane'i mitelonu noxine 'o?”
63 ✡La Iesu mutaloxa'asi. Ia ukolinu vaikalai'a vile uasi. Xe
kisi'a ta aili'i muavuti la muvikalanu aloxo 'o, “Eni alingaine
no ualasou Lataua anu mauli no anu aloxo 'o. Lexe nini
Kalisito, Lataua 'Olu, la nini navikalanexi.”
64 ✡La Iesu mukolinu lexe, “Ani, anu aloxo nini nelemolu
ne. Ia eni avikalangengi latala 'o aloxo 'o, ili'i la ngingi
ngamaisou Itema 'Olu mine uxolu uva'isa'inu Lataua xavinu
musuku. Ngingi ngamaisou mine Anu uxolu no pa'umolu
no avolu tema la une'e no anu umuumu molu teitexi no opo
loxotolo ulu'e.”
65 ✡Anu mulomusou Iesu muvikala aloxo ne la mukakanu
tokolomou xo anu la'iaxu. Xe muavuti la muvikala lexe,
“Ngamaisou, ngingi ngelomusou ne. Itema 'o anu muvikala
masua mulai noxou Lataua, la sou nenge tatali'isi'a ta
mitema se'i la sou ipala'alixu susu noxou la uasi.
66 ✡La sou ngingi ngexavutala a loxovaa? Nenge ta'oxonu
mii ma'ia noxou?” Xe ane'i miavuti la mikolinu lexe, “Anu
mususu ane, mo Anu mumomomo sou usolisi.”
67 ✡Xe miavuti la mituve vaxa no iou xe mivau, xe se'i
misavasavalou.
68 La mivikalanu lexe, “Ioxe nini Kalisito, la nalemolu 'ei
ane muvene ne?”

Pita Musingisou Iesu
(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Ioa 18:15-18, 25-27)

69 Ta mitema mi'oxo'oxonu Iesu aloxo ne, la Pita ne anu a
muxolu no nano no vimelu sou tani ne, la sema sou xaixai
vile noxou kisi'a ta aili'i ne mine'e noxou la mivikalanu lexe,
“Nini kalumo ngingi ngongou Iesu sie Xalilaia ngexolu ane.”
70 Ia anu musingisou no ie'i latala ne lexe, “Eni alavusou
mii ma'ia e nini nalelemolu ne uasi.”
71 Anu muvikala aloxo ne mukalu, la mulaa no aitengaxu
tani sou mulai no ale. Xe sema sou xaixai vile la mimaisou,

✡ **26:61:** Ioa 2:19-21 ✡ **26:63:** Ais 53:7; Mat 27:12 ✡ **26:64:** Lex 110:1; Tan 7:13; Mat 24:30 ✡ **26:65:** Mat 9:3; Ioa 10:33 ✡ **26:66:** Liv 24:16; Ioa 19:7 ✡ **26:67:** Ais 50:6; 53:5

la mivikalane'i ane'i ane itutulu 'alai noxou ne lexe, “Itema
ane 'o, anu ilou Iesu sie Naseleti ane.”
72 La anu musingisou la lexe, “Manina teitexi, eni alavusou
itema ne uasi.”
73 Mixolu sevile kitu'a, la ta mitema e ane mitulutulu 'alai
noxou ne, mine'e noxou la mivikalanu lexe, “Manina, nini
vile noxi'a ane, xo xolineni molu mupalalixene.”
74 Ioxe, Pita muavuti la muvikala pekia'u aloxo 'o, “Man-
ina teitexi, eni alavusou itema e ngingi ngelelemolu ne
uasisi manina. Lexe eni akalavoingengi la laixe lexe Lataua
ukalusilo.” Anu muvikala aloxo ne xe mukalu la alaxu
vilesisi 'o la koko'a mu'ava.
75 ✡La Pita muxavutalanu vaikala noxou Iesu e mu-
vikalanu lexe, “Maasi no 'olovoxo 'o, la koko'a u'ava uao,
ia nini nasingisilo alaxu tatalu lexe nini nalavusilo uasi.” La
Pita mutaloxu iii sou mutama mulai no ale.

27

Iudasi Mulai Mu'alili 'o
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Ioa 18:28-32)

1 Xe ili'i no kakau manina, la ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a
ta tatilasi'a ta mitema mipita sou mipotoxu Iesu. Xe mukalu
la sou misakiinu vaikala lexe ivau usoli.
2 La sou ane'i misakisakiinu la milailixu no avolu Pilato
anu tila noxi'a ta Romu.
3 Xe no mine Iudasi anu itema e mu'italonu Iesu no avo'a
ta mitema sou ivau mumaisou Iesu mine ane'i mitulusou
no anu vaivaikala sou i'oxo masuanu, la anu muxiunu
xavutalau. La muno'u lamoli siliva mavulovexa tatalu sou
mulivunoxu mulai noxi'a ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta
tatilasi'a ta mitema.
4 Mulai muxali la muvikalane'i lexe, “Manina eni e'oxonu
masua noxou itema mulapu 'o la elailixu sou sialuxu unixi,
la Anu u'oxonu susu vile uasi.” Xe ane'i miavuti la mikolinu
lexe, “La sou anu mii ma'ia noxixe? Ane'i mikolinu lexe, anu
mii noxine.”
5 ✡La sou Iudasi muavuti la mupeinu lamoli ne mu'unalai
no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, ia mu'ume
mulai sou mu'alili 'o.
6 Xe ili'i la ta kisi'a ta aili'i mitaxusou lamoli ne la mivikala
lexe, “Lamoli ano 'o ne tamuxaxu ilou lamolisou tani tila
noxou Lataua uasi xo anu lamoli ane 'o ne nenge teno'u sou
'ulusou ivau itema usoli.”
7 La sou ane'i misakiinu vaikala lexe lamoli ne, ane'i
ilotonu lia xalee vile noxi'a ta mitema e ilavusou i'oxonu
lasopeni no anu. Xo ane'i imasaxa lexe lia ne uxolu sou
iasixa'a taasila no anu.
8 Tava'u aloxo ne la sou lia xalee ane ne ane'i ilemolu lexe,
“Lia sou sialu no voxo vaimomo.”

✡ **26:75:** Mat 26:34 ✡ **27:5:** Mat 26:14-15; Apo 1:18-19

9 ✡Aloxo ne sou anu umomomo sou mii maˈia ane itema
sou palomatana Elemia mulemolu tei, muvikala lexe, “La
sou aneˈi inoˈu lamoli miˈoxonu no anu siliva mavulovexa
tatalu loxo ta mitema ne Isilaeli misosovo sou lexe inoˈu ˈulu
sou itema no anu.
10 Mo no anu lamoli ne la aneˈi ilotonu lia xalee vile noxiˈa
ta mitema sou iˈoxonu lasopeni, loxo tatila muvikalalelixu.”

Iesu Mutulu no Talaxu Pilato Anu Tila Noxiˈa ta Romu
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Ioa 18:33-38)

11 Ioxe, ta kisiˈa ta ailiˈi iloˈa ta tatilasiˈa ta mitema minoˈu
Iesu xe milailixu noxou Pilato la mulai mutulu no talaxu. Xe
tila noxiˈa ta Romu muavuti la mutaliˈisou Iesu lexe, “Nini
tatananu tuala noxiˈa ta Iutaia?” La Iesu mukolinu vaikala
noxou lexe, “Ani, aloxo nini nelemolu ne.”
12 ✡No mine ta tatila noxiˈa ta ailiˈi iloˈa ta tatilasiˈa ta
mitema milomu aloxo ne la mileanu vaikala tuˈutuˈumaxu
tavuˈalo mulai noxou, la Iesu ukolinu uasi.
13 La Pilato mutaliˈisou aloxo ˈo, “Loxovaa, nini nelomusou
vaikala tavuˈalo e aneˈi mileanu muneˈe noxine ne uasi?”
14 La Iesu ukolinu vaikala vile e aneˈi mileanu muneˈe
noxou ne uasisi manina. Aloxo ne la muˈoxonu Pilato
mukuluke manina.

Mililixu Iesu no Ovu Valautu sou Usoli
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-26; Ioa 18:39–19:16)

15 Io, no voxo tila aloxo ne, la Pilato ulavusou sou ululusou
itema vile uxolu no nano no taasou navunavu ne, uatu.
Ta mitema meˈasi ilavusou isosovosou itema la sou anu
ululusou.
16 No voxo ane ne la itema vile ualasou lexe Valavasi, anu
a uxoxolu no nano no taasou navunavu ne. Anu itema e ta
mitema latala milavusou lexe anu itema masua vile.
17 Ta mitema mixali mipita mukalu, la sou Pilato mu-
taliˈisiˈa aloxo ˈo, “Ioxe ngingi ngemasaxa lexe eni alulusou
ˈenaˈei uuatu noxinge Valavasi, uasi, Iesu e ilemolu lexe anu
Kalisito ˈo?”
18 ✡Anu muvikala aloxo ne, xo anu mulavusou lexe aneˈi
ta tatilasiˈa ta tatila noxiˈa ta ailiˈi ne taneˈi masuau Iesu
misevile.
19 Xe no mine Pilato uxoxolu no anu puloulou sou ulomu-
sou vaivaikala noxiˈa ta mitema sou itulu no anu vaivaikala,
la semau misovanu vaikala muneˈe noxou, la mimulesou
aloxo ˈo. “Mamu sou naˈoxonu mii vile noxou itema e
mulapu ne, xo eni eai pipiena no ˈolovoxo la emaisou itema
ne la examuli tuˈumaxu tatila.”
20 Xe ta kisia ta ailiˈi iloˈa ta tatilasiˈa ta mitema ne
miavutinoxu oponeˈi ta mitema latala ne, sou lexe iˈava ulai
noxou Pilato lexe nalulusou Valavasi, ia navau Iesu mo usoli.

✡ **27:9:** Sek 11:12-13 ✡ **27:12:** Ais 53:7 ✡ **27:18:** Ioa 11:47-48; 12:19

21 La sou tila ne Romu mutaliˈisiˈa lexe “Ngingi ngemasaxa
lexe, eni alulusou ˈenaˈei noxiˈa ta tamei ˈo ulai noxinge?” La
aneˈi mikolinu lexe “Valavasi.”
22 La anu mutaliˈisiˈa la lexe, “Ia eni aˈoxonu mii maˈia
noxou Iesu e aneˈi ilemolu lexe Kalisito ˈo?” La aneˈi latala
ne mikolinu lexe, “Ngalilixu teitexi no ovu valautu.”
23 Xe Pilato muavuti la mutaliˈisiˈa la aloxo ˈo, “Tavaˈu
loxovaa, anu uˈoxonu susu vile uasi?” Xe aneˈi miavuti la
miˈava tatila manina lexe, “Ngalilixu teitexi no ovu valautu.”
24 ✡Ia Pilato mumaisou lexe anu voteˈi vile la sou anu
uˈoxonu la uasi xo maasi la ˈotoˈoto toxoxaˈa uxali. La
sou anu mukasi vaxa no lexa ka muˈuinu avolu no ieˈi ta
mitema xo mulavu lexe maasi la ˈotoˈoto toxoxaˈa uxali la
sou muvikalaneˈi lexe, “Eni susu noxilo uasi, ia lexe itema ˈo
usoli la anu mii noxingesi.”
25 ✡Xe aneˈi miavuti la mikolinu lexe, “Sialuxu ne uneˈe
utelo noxixe xe noxiˈa ta ˈiliˈilixe iliˈi.”
26 La sou anu mululusou Valavasi mulai noxiˈa. Ia anu
muvikalaneˈi ta mitema sou ˈotoˈoto la mipuapuasou Iesu.
Mipuapuasou mukalu la sou anu muˈitalonu mulai no avoˈa
ta mitema sou lexe ililixu no ovu valautu.

Ta Mitema sou ˈOtoˈoto Mimolovilaˈisou Iesu
(Mak 15:16-21; Ioa 19:2-3)

27 Xe iliˈi la aneˈi ta mitema sou ˈotoˈoto noxou tila noxiˈa
ta Romu milailixu Iesu muˈunalai no nano no vimelusou
taasou itema tila noxiˈa ta Romu. La aneˈi miˈaviliˈa ta
mitema sou ˈotoˈoto latala ne mineˈe mipita.
28 ✡Aneˈi mineˈe mipita mukalu, la miluvusou tokolomou
la mitaanu tokolomo vile lauoinu vaxa noxou.
29 Xe mipalipaxoxonu savovolu ka mimuxaxu vaxa no
kisou loxo kisivalu sou sosovo lexe Anu tatananu tuala
vile ane. Mo minoˈu puate vile la mimuxaxu no avolu
tema xe mukalu, la mitangatulu muluˈelai no talaxu la
mimolovilaˈisou lexe, “Anu ane tatananu tuala noxiˈa ta
Iutaia.”
30 ✡Aneˈi mituvetuvesou xe minoˈu puate la mivau no
kisou ka mivau la.
31 Xe iliˈi no mine mimolovilaˈisou mukalu la miluvunu
tokolomo lauolauoinu e mitaanu noxou ne ia aneˈi mitaanu
tokolomo noxou mulivu vaxa noxou la. La sou minoˈu
milailixu sou lexe ililixu no ovu valautu.

Mililixu Iesu no Ovu Valautu
(Mak 15:22-32; Luk 23:27-43; Ioa 19:17-27)

32 No mine aneˈi minoˈu Iesu miuatulailixu no ale, la
mixalisou itema vile ualasou lexe Saimoni, tualasou ne
Sairini, la mivikala pekiaˈu noxou sou lexe anu utavulenu
ovu valautu noxou Iesu.

✡ **27:24:** Lap 21:6-9 ✡ **27:25:** Apo 5:28 ✡ **27:28:** Luk 23:11 ✡ **27:30:** Ais 50:6

33 Aneˈi minoˈu Iesu la milailixu no tuala ilemolu lexe
Xoluxata. Uala ane ne, laaxu lexe tuala sou ta mitema
xavananeˈi.
34 ✡Xe milai mixali ne, la milosou Iesu uaini ane aneˈi
mixiunu ilou lamalasile sixula, la Anu mutovonu muiexu
sevile kituˈasi ka mulomuanu.
35 ✡Xe iliˈi la aneˈi mililixu Iesu no ovu valautu. No
mine mililixu mukalu la sou aneˈi miˈoxonu vilaˈi vile sou
misosovosou lexe ˈei ane unoˈu mii maˈia maˈia. La sou aneˈi
mivelunu tokolomou Iesu noxiˈa vilevilesi.
36 Xe mukalu la aneˈi mixoxolu ne sou miloosou.
37 Aneˈi mikaukavunu vaikala e anu mususu no anu ne, la
miteinu teitexi no kisou. Aneˈi mikaukavunu aloxo ˈo, “Anu
ano ˈo Iesu tatananu tuala noxiˈa ta Iutaia ane.”
38 ✡Mo aneˈi mililixaˈa ta mitema sou pakali ta tamei no
paˈumolu. Mililixu vile no avolu tema xe vile mililixu no
avolu ae.
39 ✡Ta mitema mimuamuaˈi xe mineˈe mipolopepeenu, la
milulu kisiˈa sou mimolovilaˈisou.
40 ✡La mivikala mulai noxou lexe, “Ae, nini namitema e
neˈoxo lexe namamulonu tani tila noxou Lataua ka natulu-
sou ulivu voxo tatalusi ane! Mo lexe nini Lataua ˈOlu la mene
nasuˈulineni mo naluˈe no ovu valautu ne.”
41 Ta tatila noxiˈa ta ailiˈi iloˈa ta tisa sou lapuloto xe ta
tatilasiˈa ta mitema kalumo mimolovilaˈisou.
42 La mivikala lexe, “Anu musuˈuineˈi aneˈi ane vaˈaxu,
ia Anu molu umomomosou upamaulinu uasi. Lexe Anu
tatananu tuala noxiˈa ta Isilaeli, la ane alalae ˈosi la Anu
uxexee no anu ovu valautu ne mo uluˈe la sou nexi tamuxaxu
tanexi noxou.
43 ✡Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua mo Anu muvikala
lexe, ‘Eni Lataua ˈOlu.’ Ioxe, lexe Lataua mumasaxau, la Anu
Lataua molu usuˈulinu.”
44 Mo ta mitema ta tamei e mililixaˈa no paˈumolu ne, aneˈi
ilou mimolovilaˈisou kalumo.

Iesu Musoli
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Ioa 19:28-30)

45 Aso mukulupa mo mulai muxali no aso iou tatalu
no ˈoloˈolovoxo la isivoxo mutaasou xalexalee tuatuala
mukalusi.
46 ✡Ia alaalai sou aso iou tatalu no ˈoloˈolovoxo la Iesu
muˈava tatila lexe, “Eloi, eloi lama savakatani?” Laaxu lexe,
Lataua noxilo, Lataua noxilo, loxovaa la sou nini nesuˈaleli
ˈo?
47 Anu muˈava aloxo ne, la ta mitema seˈi mitulutulu ˈalai
noxou ne milomusou, la mivikala lexe, “Ngalomu anu a
uˈavalou Eliasi.”

✡ **27:34:** Lex 69:21 ✡ **27:35:** Lex 22:18 ✡ **27:38:** Ais 53:12 ✡ **27:39:** Lex 22:7; 109:25 ✡ **27:40:** Mat 26:61; Ioa 2:19 ✡ **27:43:** Lex 22:8 ✡ **27:46:** Lex 22:1

48 ✡Xe itema vile muiave alaxu vilesisi ʼo la mulai munoʼu
kateni la mutaa muluʼelai no uaini e sixula. Xe mukalu la
mutolosou mutelai no anaxu Iesu sou muie no anu.
49 Xe aneʼi latala miavuti la mivikala lexe, “Ioxe, naxexe-
sou, mo tamaisou lexe Eliasi uneʼe sou usuʼulinu.”
50 Xe no mine Iesu muunga tatila alaxu vile la mukalu la
Anu musoli.
51 ✡No mine Anu musoli ne, la lavalava e mulili no nano
no tani tila noxou Lataua ne, mukakaa tamomolu teitexi
la mulai mupee no lia. Mo laliua mukunikuni la kulu
muvalavala.
52 Xe lulusiʼa ta mitema e misoisoli ne mumamulo xe
mukisi la ta mitema tavuʼalo noxou Lataua e misoisoli ne
mitulu mimauli.
53 Aneʼi milaa no anu lousiʼa xe Iesu mutulu mumauli, la
aneʼi milai miʼunalai ne Ielusalemu mo ta mitema tavuʼalo
mimaisiʼa.
54 Mo itema tila sou uulaxuneʼi ta mitema itemaxu taʼuve
sou ʼotoʼoto iloʼa ta mitema sou ʼotoʼoto e mitulutulu sou
iloosou Iesu ne mimaisou laliua mukunikuni, xe mimii latala
e muxali ne la miʼume. La mivikala lexe, “Manina misevile,
itema ane ʼo ne, anu Lataua ʼOlu ane.”
55 ✡Mo ta sema tavuʼalo seʼi a itulutulu vaʼaxu sevile
sou imamalei. Aneʼi mimulinu Iesu ne Xalilaia mitoʼo sou
isuʼulinu.
56 Xe no taneʼi ne la Malia sie Maxadala mo Malia ane
Iakovo ilou Iosepu neniʼa xe Sevetaio ta ʼolu neniʼa ne aneʼi
kalumo mitutulu ne.

Iosepu Muʼasixu Iesu
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Ioa 19:38-42)

57 Xe no ʼolovoxo la itema sou lavuluti vile sie Alimatia,
ualasou lexe Iosepu anu muxali molomolo vile noxou Iesu
muneʼe muxali.
58 ✡Anu muneʼe la mulai muxali noxou Pilato la mu-
taliʼisou sou lexe unoʼu Iesu vasimolu, la sou Pilato mupalu-
sou sou unoʼu.
59 La sou Iosepu mulai munoʼu lavalava kea vile alavua
sou muneʼe mukupoonu Iesu vasimolu no anu.
60 ✡Xe mukalu la munoʼu mulai mumulaxu no anu lulu
noxou alavua e muʼasou no tavaʼu maea ne. Xe mupipaloʼu
lavoʼo vile toxoxaʼa la muneʼe mutaluxu lulu anaxu ne, io
anu mulivu.
61 La Malia sie Maxadala ilee Malia ane vile, aneʼi ilou a
ixoxolu xalee vile ia ieʼi ulalai.

Ta Mitema sou ʼOtoʼoto Miloosou Lulu

62 Xe voxo sou lalaxii sou voxo Tavuna mukalu ia no anu
voxo ane iliʼi, la ta tatila noxiʼa ta ailiʼi iloʼa ta Palisaio milai
mixali noxou Pilato.

✡ **27:48:** Lex 69:21 ✡ **27:51:** Mul 26:31-33; Eva 10:19-20 ✡ **27:55:** Luk 8:2-3
✡ **27:58:** Lap 21:22-23 ✡ **27:60:** Ais 53:9

63 ✡La mivikalanu lexe, “Tila, nexi texavutalanu vaikala
noxou itema sou kalakalavoi ne no mine uao uxoxolu ʻo la
muvikala lexe, voxo tatalusou la anu utulu.
64 La sou laixe lexe nini navikala mo sou iloosou lulu
anaxu ne ulai uxali no anu voxo tatalusou. Xo loxo ʻo
io ta molomolo noxou ineʻe ipakalinu vasimolu, ia ilai
ikalavoineʻi ta mitema lexe Anu mutulu. La sou kalavoi
noxiʻa ne uaʻulixu kalavoi noxou e anu muʻoxonu tei ne.”
65 Xe Pilato muavuti la muvikalaneʻi lexe “Ioxe, ngano ʻa
ta mitema sou ʻotoʻoto, mo ilai iloosou lulu ne, mo ngapai-
pounu xo ipakalinu.”
66 La sou aneʻi milai mipaipounu lulu anaxu ne la mimux-
axu sosovo vile no anu lavoʻo no lulu anaxu ne xe mimux-
axaʻa ta mitema sou iloosou lulu ne.

28

Iesu Mutulu no Anu Soli
(Mak 16:1-8; Luk 24:1-12; Ioa 20:1-10)

1 Voxo Tavuna mukalu, xe no kakau manina no anu voxo
vile, la Malia sie Maxadala iloʻa Malia ane vile milai no lulu
ne.
2 Xe alaxu vilesisi ʻo la laliua mukunikuni toxoxaʻa man-
ina, Xo angelo vile noxou Lataua molu teitexi no opo
loxotolo muluʻe mulai no anu lulu ne sou mupipaloʻu kulu
e mutaluxu lulu anaxu ne muxexenu. Xe mukalu la anu
muxolu no anu ne.
3 Ia alaiou ne mulamilami loxo leleʻe lamixu xe tokolomou
veveeni ne mukea loxo tamuxala ne.
4 Xe ta mitema sou ʻotoʻoto e mixolu sou miloosou lulu
ne miʻumolu, la miʻoloʻolo, la misoisoli vitanisi loxo itema
musoli.
5 Xe angelo muavuti la muvikalaneʻi ta sema tamei ne
lexe, “Ngingi ngaʻume mamu, xo eni elavusou lexe ngingi
ngeneʻe sou lexe ngamaisou Iesu e ta mitema mivau musoli.
La mililixu no ovu valautu.
6 ✡Ia Anu uxolu ʻo uasi, Anu mutulu loxo Anu mulemolu.
Ngamaisou tanixu e aneʻi mimulaxu muai no anu a.
7 La sou ngalivu ngapasipaa ulai mo ngavikalaneʻi ta molo-
molo noxou. Ngavikalaneʻi lexe Anu mutulu mo mumauli
mo muuli mulai ne Xalilaia. La sou aneʻi ilai imaisou ane.
Eni eneʻe sou avikalangengi aloxo ne.”
8 Xe ta sema ne milaa no lulu ne sou milai no ale, la miʻume
manina, ia ʻosaʻila muʻanaʻana noxiʻa kalumo, la sou miiave
sou lexe ivikalaneʻi ta molomolo noxou.
9 Ia no mine aneʻi miave sou lexe ilai ivikalaneʻi ta molo-
molo noxou loxo ʻo la uaʻa, Iesu alaxu vilesisi ʻo la muneʻe
muxali vaxa noxiʻa, la muvikalaneʻi lexe, “Opongengi uxolu

✡ **27:63:** Mat 12:40; 16:21; Mak 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33; Ioa 2:19-21
✡ **28:6:** Mat 12:40; 16:21

se'isisi.” Xe ane'i miiavuti la milai miteteli no tava'u sou
milotu noxou.
10 ✡La sou Iesu muvikalane'i aloxo 'o, “Ngaume mamu.
Ngalai mo ngavikalane'i ta vivilo lexe ilai ne Xalilaia, la sou
imaisilo ane.”

A'alo Noxi'a ta Mitema E Miloosou Lulu

11 No mine ta sema 'a uao ilalai o, la ta mitema e miloosou
lulu ne mi'unalai no nano no tuala tila (Ielusalemu) la
mia'aloxu mimii latala e muxali ne noxi'a ta kisi'a ta aili'i.
12 Xe ta kisi'a ta aili'i milomu aloxo ne, la ilo'a ta tatilasi'a
ta mitema mipita la mixali no anu xavutala vile, la milosi'a
ta mitema sou 'oto'oto ne lamoli tatila.
13 La mivikalane'i aloxo 'o, “Maasi la ngingi ngavikala
aloxo 'o, ‘Ta molomolo noxou mine'e no 'olovoxo no mine
nexi teai teva'amiminu, la ane'i mine'e mipakalinu Iesu
vasimolu.’
14 Mo sou lexe tila noxi'a ta Romu ulomusou, la nexi mexe
tamomosou noxou, la ngingi tu'umaxu vile uxali noxinge
uasi.”
15 La sou ta mitema sou 'oto'oto ne mino'u lamoli mukalu,
la milai mi'oxonu aloxo ane'i mivikalane'ixu ne. La sou a'alo
ane ne mulaa mulai muno'a ta Iutaia mukalusi, la muxolu
noxi'a mune'e muxali vaimomo 'o.

Iesu Mulosi'a ta Molomolo Noxou Xaixai sou I'oxonu
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Ioa 20:19-23; Apo 1:6-8)

16 ✡Xe ili'i la ta molomolo noxou mavulovexa mulelia vile
milai no alaele ne Xalilaia e anu Iesu muvikalane'ixu lexe
ane'i ilai no anu.
17 No mine ane'i mimaisou, la ane'i milotu noxou, ia se'i
noxi'a ne xavutalai'a tamei.
18 ✡Iesu mune'e 'alai noxi'a la muvikalane'i aloxo 'o,
“Lataua mulosilo xavi sou asaxila'u mimii latala teitexi no
opo loxotolo xe no lia 'o ukalusi.”
19 ✡Aloxo ne la sou ngingi ngalai no xalexalee tuatuala
ukalusi mo nga'oxone'i ta mitema ixali ta molomolo noxilo,
mo nga'ulosi'a no ualasou Mamilo mo no ualasou 'Olu xe no
ualasou Uleenu Tavuna.
20 Mo ngalosie'i sou imulinu mimii latala e eni evikalan-
gengi sou nga'oxonu ne. Mo ngalavu laixe lexe eni axolu
noxinge utotomu ulai utalo no 'a voxo sou tuala xalexalee
ukalu.

✡ **28:10:** Mat 26:32 ✡ **28:16:** Mat 26:32 ✡ **28:18:** Ioa 13:3; Ep 1:20-22
✡ **28:19:** Mak 16:15-16; Apo 1:8

A'ALO LAIXE NOXOU IESU KALISITO ANE MALUKO MUKAUKAVUNU

Vaikala lamana

A'alo laixe ane Maluko mukaukavu ne anu musokou a'alo noxou lexe, “A'alo laixe ane 'o ne, anu a'alosou Iesu Kalisito, anu Lataua 'Olu.” No anu a'alo ane 'o la nenge tamaisou xavi no anu xaixai noxou. Nenge tamisou xavi no anu a'alo noxou no mine mulosi'a ta mitema lavulavu no anu vaikala noxou Lataua, xe xavi no mine mukusai'a ta uleenu ta masumasua, xe no mine mululusou susu noxi'a ta mitema. Iesu anu molu mulemolu lexe, “Anu Itema 'Olu.” Mo Anu muvikala lexe Anu mune'e mu'italonu maulixu sou ulotone'i ta mitema ilivu no anu susu.

No anu a'alo noxou Maluko, la anu mua'alo muisalili no anu xaixai noxou Iesusi, ia ua'alo tavu'alo no anu vaivaikala noxou xe a'alo noxou e mulosie'i ta mitema no anu uasi. Xe ili'i la Maluko mua'aloxu Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema sevile xe a'alosou Iesu mulai la Satani mutovonu. Anu mua'alo aloxo ne mukalu la mulai mua'aloxu xaixai noxou Iesu sou mupamauline'i ta mitema xe mulosie'i ta mitema lavulavu. Tei la ta molomolo noxou Iesu ilavusou Iesu laixe uasi, ia no mine ilo'a mixolu maxuveeni la sou ane'i misoko sou milavusou laixe. Ia ane'i ane imasaxau Iesu uasi ne tane'i masuau mo i'oxonu masuanu. Xe no anu mautunu ta tamei sou ukalusou a'alo, la mua'aloxu mii ma'ia muxali noxou Iesu no anu voxo kalukaluxusou no lialia 'o. Mii mutila ane ta mitema mivau musoli xe mililixu teitexi no ovu valautu ilou voxo sou Anu mutulu mumauli la.

A'alo muai no nano aloxo 'o

A'alo laixe musokou 1:1-13
Xaixai noxou Iesu ne Xalilaia 1:14–9:50
Iesu mulutu ne Xalilaia sou mulai ne Ielusalemu 10:1-52
Voxo kaluxusou noxou Iesu xe mii ma'ia muxali no ale ne Ielusalemu 11:1–15:47
A'alosou Iesu mutulu no anu soli 16:1-8
Iesu mupalapala'a xe mukalu la mulivu mulai teitexi 16:9-20

Ioanesi Mua'aloxu Vaikala
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Ioa 1:19-28)

1 Tava'u a'alo laixe sou Iesu Kalisito, Lataua 'Olu ne, Anu
muxali tatei aloxo 'o.
2 ✡Aisaia, itema sou palomatana ne, anu mukaukavu aloxo
'o,

✡ **1:2:** Mal 3:1

“Ngalomu, eni apalusou itema vile sou upalaˈalixu vaikala noxilo
mo uuli noxine sou upaipounu voteˈisine.”
3 ✡“Itema vile uˈavaˈava no xalee lia vitanisi aloxo ˈo,
‘Ngalalaxiinu voteˈisou IAUE, mo ngamomosou kalumo.’ ”
4 ✡La sou itema e ualasou lexe Ioanesi ne, anu muxali
no xalee lia vitanisi. Anu muvikala pekiaˈu mulai noxiˈa
ta mitema lexe ixiu oponeˈi, mo sou anu uˈulosiˈa. La sou
Lataua uxiu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa ne.
5 Ta mitema sou xalee lia tila ne Iutaia mo tuala tila ne
Ielusalemu ne, mineˈe noxou mukalusi, sou mivikala lamana
no anu ˈiliˈilixoneˈi vilevilesi, la sou anu Ioanesi muˈulosiˈa
no lexa ne Ioridani.
6 ✡Ioanesi ne, musakii kameli laxusou sou mutaluxu vasi-
molu xe muutupokoxu no anu bulumakau sosou. ˈAniˈanixu
ane musiaˈe taula ilou unuxu lexaxu.
7 ✡Anu muvikala aloxo ˈo, “Eni euli ˈo, ia Anu ane uiliˈi
noxilo ne, Anu xaviinu muuli noxilo mo eni amomomo sou
alulusou lamotasou siovexu tavaˈu uasi. Xo eni amitema
vitanisi.
8 Eni aˈulosinge no anu lexasi, ia Anu uˈulosinge no anu
Uleenu Tavuna.”

Ioanesi Muˈulosou Iesu Mukalu, La sou Tovotovo Muxali Noxou
(Mat 3:13–4:11; Luk 3:21-22)

9 No anu imamaa ane ne, la Iesu muˈumesou tualasou ne
Naseleti no xalee lia tila ne Xalilaia sou mununa muxali no
lexa ne Ioridani. La sou Ioanesi muˈulosou.
10 Xe muˈulo mukalu ia muxali mutelo no lexa loxoˈu,
la alaxu vilesisi, mumaisou opo loxotolo mukisi la Uleenu
muvava muluˈe loxo ngiala kuau sou muxolu noxou.
11 ✡La mulomusou ˈava molu no opo loxotolo, muvikala
aloxo ˈo, “Eni ˈalixeni ane nini, amasaxaine misevile mo
opoleli muˈosasine misevile.”
12 Xe alaxu vilesisi ˈo, la Uleenu Tavuna mulutulixu sou
mulailixu no xalee lia vitanisi.
13 ✡Mulai muxolu ane voxo mavulovexa tamiˈa, la Satani
mutovonu. Mulai iloˈa ta mimii iouiou ane ta vova mixolu
ane, ia ta angelo mineˈe sou misaxilaˈu.

Iesu Muˈavaliˈa ta Molomolou
(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)

14 ✡Xe iliˈi no voxo ane aneˈi mitetelisou Ioanesi sou milai
miˈunalailixu mo mitatuxu no taasou navunavu, la Iesu
mulivu mutoˈo ne Xalilaia sou muaˈaloxu aˈalo laixe noxou
Lataua,

✡ **1:3:** Ais 40:3 ✡ **1:4:** Apo 13:24; 19:4 ✡ **1:6:** 2Ta 1:8; Mat 11:8 ✡ **1:7:** Apo 13:25 ✡ **1:11:** Lex 2:7; Ais 42:1; Mat 12:18; Mak 9:7 ✡ **1:13:** Lex 91:11-13 ✡ **1:14:** Mak 6:17

15 ✡la muvikala aloxo ʼo, “Voxo ane ne a muxali ʼo, mo
saxisaxilaʼu noxou Lataua a muneʼe ʼalai mukalu. Ngaxiu
opongengi mo ngamuxamuxaxu tangengi no anu aʼalo laixe
noxou Lataua.”
16 No voxo vile, la Iesu mumuamuaʼi no paʼumolu kupa ne
Xalilaia, la mumaisou itema vile ualasou lexe Saimoni ilou
vimou Andeleasi ikakae, xo aneʼi ilou ta mitema sou ikaeneʼi
ta sinana.
17 Xe muavuti la muvikalaneʼi ilou aloxo ʼo, “Nganeʼe mo
ngamulileli, mo sou eni alosinge lavulavu sou ngalapuneʼi ta
mitema.”
18 Xe alaxu vilesisi ʼo, la ilou miʼumesou kaexaʼa mukalusi
muai ne, ia ilou milutu sou mimulinu.
19 Xe mulutu sou mumuamuaʼi musuku mulai sevile la, la
mumaisiʼa Iakovo ilou vimou Ioanesi ioloonu kaexaʼa ilou.
20 La uvoovoxo la uasi. Muavuti sou muʼavaliʼa ilou
la. Xe ilou miavuti la miʼumesou mamiʼa Sevetaio iloʼa ta
mitema sou xaixai noxou no uaxa ne, ia aneʼi ilou milutu
sou mimulinu Iesu.

Iesu Mukusau Uleenu Vile Masua Muxolu Noxou Itema Vile (Luk 4:31-37)

21 Aneʼi milutu sou milai no tuala ne Kapenaumu. Mix-
ali mixolu, la anu voxo Tavuna muxalisiʼa. La sou Iesu
muʼunalai no taasou lalotu noxiʼa ta Iutaia sou musoko
mulosiʼa ta mitema lavulavu.
22 ✡Xe ta mitema milomusou vaivaikala noxou, la miku-
luke misevile. Xo Anu mulosiʼa lavulavu ne loxo itema vile
tatila vaikalau, ia loxo vaikala noxiʼa ta mitema sou lapuloto
uasi.
23 Alaxu vilesisi ʼo, la itema vile no nixi no taiineʼi ne,
uleenu vile masua muxoo noxou, la muavuti sou muʼava
aloxo ʼo,
24 ✡“Iesu, nini itema sie Nasaleti. Neneʼe ʼo sou naʼoxonu
maʼia noxixe? Neneʼe ʼo sou lexe nakalusixe? Eni elavu lexe
nini itema e Lataua musosovosine lexe nini Anu naʼu ʼole
ane.”
25 Xe Iesu mulomu aloxo ne, la muavuti sou mukaitolonu
aloxo ʼo, “Naxolu tasiau! Mo naxexesou itema ne!”
26 ✡Xe uleenu masua ne, muavuti la muʼumuʼumunu itema
ne xe muungaunga, la sou muxexesou.
27 Xe ta mitema mimalei aloxo ne, la mikuluke la mitali-
taliʼisiʼa ngatongatoʼo aloxo ʼo, “Nenge mii maʼia ane muxali
loxo ʼo? Nenge telavu lexe lavulavu noxou ne, mii alavua mo
Anu xaviinu misevile. Xo Anu mupalusiʼa ta uleenu masua
ʼo la milomuxusi.”
28 ✡Alaxu vilesisi ʼo, la aʼalo sou Iesu ne milai miaʼaloxu no
xalee lia tila ne Xalilaia mukalusi.

✡ **1:15:** Mat 3:2 ✡ **1:22:** Mat 7:28-29 ✡ **1:24:** Mak 5:7 ✡ **1:26:** Mak 9:26
✡ **1:28:** Mat 4:24

Iesu Mupamauline'i ta Mitema Tavu'alo
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

29 Xe milaa miuatu no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne, la
milai avilesi no tani noxou Saimoni ilou Andeleasi. Iakovo
ilou Ioanesi kalumo ne mimulinu sou ilo'a milai.
30 Milai mixali, la Saimoni leuanu ne a iai no luu, xo
pipiena mu'oxone la vasimele ialuxu. Alaxu vilesisi, la
mivikalanu Iesu lexe ane mipipiena.
31 Xe Anu muavuti la mulai noxie sou mukasi vaxa no
avole, io sou mutulusie. Xe pipiena ne muxexesie, la sou ane
mitulu sou mixutuxuxa'a la'ilali.
32 Xe no 'olo'olovoxo no mine aso ulu'elai, la ta mitema
mino'a ane'i ane vovolea iouiou mu'oxone'i mo ane'i ane ta
uleenu masumasua mixoo noxi'a sou mine'ene'i noxou.
33 Ta mitema no tuala ane ne, mine'e mukalusi mole no ale
no aitengaxu tani ne ane'isi.
34 ✡La sou Anu mupamauline'i ane'i tavu'alo e vovolea
iouiou mu'oxone'i ne, xe mukusai'a ta uleenu masua noxi'a
xalee se'i. Ia ta uleenu masua ne milavusou Iesu, la sou Iesu
iou muvaxa noxi'a la muvikalane'i lexe mamu sou ivivikala
lexe Anu 'ei.

Iesu Mulinga Mulai Noxou Momu

35 ✡Xe no kakau no mine lamana upau lailaixe uao, la Iesu
mulaa sou mulai mulinga no xalee tani vile e ta mitema se'i
ixolu no anu uasi.
36 La sou Saimoni ilo'a ta menexu, milutu sou milai
mikamulinu.
37 Xe mixalisou la mivikalanu aloxo 'o, "Ta mitema te
tavu'alo 'a ikakamulineni!"
38 Xe Anu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Ioxe, nenge'a
talai no xalee tuala se'i ane uxolu se 'ala'alai. Xo eni
emasaxa lexe aa'aloxu a'alo noxou Lataua noxi'a kalumo.
Xo xaixai e eni ene'e sou lexe a'oxonu ane."
39 ✡La sou Anu muxixaoxao no xalexalee tuatuala no nano
no xalee lia tila ne Xalilaia sou mua'alo no taasou lalotu
noxi'a ta Iutaia xe mukusai'a ta uleenu ta masumasua e
mixolu noxi'a ta mitema.

Iesu Mupamaulinu Itema E Vulukali Mu'oxonu
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Xe ili'i, la itema vile vulukali mu'oxonu ne, mune'e
noxou Iesu la muxola'u tava'u vo'uxu mo mutangatulu no
talaxu ka mulinga xaviinu sou lexe upamaulinu. La sou
muvikalanu aloxo 'o, "Lexe nini nemasaxa, la napamaulileli
mo eni axali malemalenga no iou Lataua."
41 La sou Iesu tanuxu misevile la mukasi vaxa no vasimolu
la muvikalanu aloxo 'o, "Eni emasaxa lexe nini naxali
malemalenga."

✡ **1:34:** Mak 3:10-12 ✡ **1:35:** Mat 14:23; Mak 6:46 ✡ **1:39:** Mat 4:23; 9:35

42 Xe alaxu vilesisi ʼo, la vulukali ne muxexesou avile, mole
anu malemalenga.
43 Xe Iesu muavuti la mupalusou mupasipaa mulai, la
mulosou vaikala pekiaʼu aloxo ʼo,
44 ✡ “Nalai, ia umomomo sou naaʼalou evile no anu mii ane
eni eʼoxonu noxine ʼo uasi manina. Ia nalai namaxainesi
noxiʼa ta ailiʼi mo nalosiʼa mii ane ulai noxou Lataua loxo
Mosesi mulemolu sou napalaʼalixu lexe nini nexali male-
malenga no iou Lataua mukalu. Mo sou ta mitema imaisou,
la ilavu lexe nini ane vasimene laixe mukalu.”
45 Ia, itema ne ulomu ua. Mulai ne la muaʼaloiʼaxu ta
mitema mii maʼia ane muxali noxou. Mole aʼalo ne, ta
mitema no xalexalee tuatuala milomusou mukalu. Tavaʼu
xo ta mitema milomusou aʼalo ka mineʼe noxou Iesu, la sou
ane Iesu uʼunalai no tuala vile mo iou upalaʼa noxiʼa ta
mitema la ua. Uxoxolu no ale no xalexalee tani ane evile
uxolu no anu uasi. Ia ta mitemasi ne, ilutu no xalexalee
tuatuala vaʼavaʼaxu sou ineneʼe noxou ukalusi.

2

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Vasimolu Musoisoli
(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

1 Ioxe, voxo seʼi mukalu, la Iesu mulivu muneʼe ne Kape-
naumu la, sou mulai muxolu no tani vile. Xe ta mitema
milavu aloxo ne,
2 la mixali mipita no nano no tani ne, mole tani ne
muʼanaʼana mo no ale no aitenga ne, tani mutomu manina.
Mineʼe sou Anu muaʼaʼaloiʼa no anu vaikala noxou Lataua.
3 Mineʼe la ta mitema tamiʼa noxiʼa mitavulenu itema vile
ne vasimolu musoisoli mukalu mo umomomo sou umua-
muaʼi uasi.
4 Tavaʼu xo ta mitema te tavuʼalo e mineʼe mixali ne, la tani
mutomu mukalu. La aneʼi imomomo sou imuamuaʼilixu ulai
noxou Iesu uasi. La sou mitelailixu no tani e Iesu muxolu no
anu ne laxaʼu ka miʼelixu taxa mumomomo noxou itema ne
io, sou mitaloxolixu ilou luusou e muai no anu muluʼe noxou
Iesu.
5 Xe Iesu mumaisou mii ane ta mitema tamiʼa ne miʼoxo
noxou menexiʼa ne, la Anu mulavu lexe aneʼi mimuxamux-
axu taneʼi maninasou. La sou muavuti la muvikalanu itema
e vasimolu musoisoli ne aloxo ʼo, “Vivilo, eni exiu tumalilou
ʼiliʼilixo masumasua noxine ne.”
6 No voxo ane ne, la ta mitema sou lapuloto seʼi a italupexa
ne, la milomusou Iesu muvikalanu itema ne, la xavutalaiʼa
muvikala lexe,
7 “Loxovaa ane itema ʼo muʼoxonu vaikala ane loxo ʼo?
Anu muvikala masua mulai noxou Lataua ne. ʼEi ane
umomomo sou uxiu tumalouu ʼiliʼilixo masumasua o? E,
Lataua anusisi!”

✡ **1:44:** Liv 14:1-32

8 Alaxu vilesisi ˈo, la Iesu uleenu mulavusou xavutalaiˈa.
La sou Anu mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Loxovaa ane ngingi ngex-
avutala piena no anu mimii ane ˈo?
9 Vaikala anevaa ane laixe sou eni alemolu ulai noxou
itema e vasimolu musoisoli, sou lexe eni amaxaˈu xavi
noxilo? Eni avikalanu lexe ˈiliˈilixo masumasua noxou a exiu
tumalilou ne, uasi? Eni avikalanu lexe utavulenu moˈesou
mo ulai?
10 Mo sou ngingi ngalavu lexe Itema ˈOlu ne, Anu munoˈu
xavi kalumo sou uxaxai no lia ˈo sou uxiunu tumalouu
ˈiliˈilixo ane masumasua.” Xe muavuti la muvikalanu itema
e muai no moˈesou ne aloxo ˈo,
11 “Avikalaneni, natulu mo nanoˈu moˈesine mo nalai no
taasine.”
12 Xe itema muavauti no lia ˈo, la mutulu sou munoˈu
moˈesou alaxu vilesisi, la mulaa muuatu no ieˈi aneˈi latala
ne, sou mulai. Aneˈi latala ne, mimaisou la mikuluke
manina la miˈitinu Lataua ualasou. Mivikala aloxo ˈo, “Nexi
talavusou tamaisou mii vile loxo ˈo tatei uasi!”

Iesu Muˈavalou Levi
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 Xe iliˈi, la Iesu mulivu sou mulai no kupa paˈumolu ne
Xalilaia la. La ta mitema tavuˈalo mineˈe mixali noxou, la
Anu muavuti sou muaˈaloiˈa no anu vaikala noxou Lataua.
14 Xe mumuamuaˈi musuku mulai, la mumaisou itema vile
ualasou lexe Levi, e Alipaio ˈolu uxoxolu no nano no tani
ane ta mitema iˈuna xe iuatu no xalee lia tila ne Xalilaia,
la ilea lamoli no anu, la muˈavalou aloxo ˈo, “Naneˈe mo
namulileli.” La sou Levi muavuti sou mumulinu.
15 Ilou milai mixali no taasou Levi, la sou aneˈi iloˈa Iesu
mixolu sou miˈani. Seˈi noxiˈa ne, aneˈi ta mitema sou
itaxusou lamoli moseˈi aneˈi ta mitema sou ilavusou iˈoxonu
ˈilixo masumasua misevile xe ta molomolou Iesu kalumo.
Aneˈi ta mitema ane aloxo ne, tavuˈalo noxiˈa ilavusou
imulinu Iesu utotomu.
16 ✡Xe ta mitema sou lapuloto, aneˈi ta Palisaio mimaisou
Iesu iloˈa ta mitema ane ilavusou iˈoxonu ˈilixo ane ma-
sumasua mo ta mitema sou itaxusou lamoli iˈani ipita loxo
ne, la mitaliˈisiˈa ta molomolou Iesu aloxo ˈo, “Loxovaa ane
Anu iloˈa ta mitema sou itaxusou lamoli mo ta mitema ane
ilavusou iˈoxonu ˈilixo masumasua iˈani ipita loxo ne?”
17 Xe anu Iesu mulomu aloxo ne, la muvikalaneˈi aloxo
ˈo, “Itema e pipiena uˈoxonu uasi ne, umomomo sou ulai
umaisou itema sou pamauli uasi. Ia itema ane pipiena
uˈoxonusi, anu ulai umaisou itema sou pamauli. Anu aloxo
ne, la sou eni eneˈe ˈo sou aˈaviliˈa ta mitema mulapu uasi,
eni eneˈe ˈo sou aˈaviliˈa ta mitema ane ilavusou iˈoxonu
ˈilixo masumasua.”

✡ **2:16:** Mat 11:19

Talitali'isou Pelemu
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

18 Alaxu vile, la ta molomolou Ioanesi xe noxi'a ta Palisaio
ipepelemu. La sou ta mitema se'i mine'e noxou Iesu, la
mitali'isou aloxo 'o, "Loxovaa la ta molomolou Ioanesi mo
noxi'a ta Palisaio a ipepelemu, ia ta noxine uasi 'o?"
19 Xe Anu muavuti la mukolinu tali'ii'a aloxo 'o, "Ia xo lexe,
itema vile utaula'i alavua loxo vaimomo 'o, la ta minuminu
e mine'e sou mimaisouxu taula'ixu ne, umomomo sou
ipelemu? Uasi, ane'i i'ani. Voxo ane anu itema e utaula'i a
ilo'a ixoxolu ne 'o, la ane'i umomomo sou ipelemu sou la'ilali
uasi.
20 Ia lexe no voxo ane ane'i ino'u itema e mutaula'i alavua
ulai, ia ilo'a ixolu la uasi, la sou no voxo ane ne, ane'i ipelemu
sou i'ou la'ilali ua.
21 Itema vile umomomo sou uno'u lavalava xasixu sevile
alavua, ka ulai usimenu vaxa no anu ane mamuxanu
mukakaa ne uasi. Xo lexe anu u'oxo aloxo ne, xe lavalava
xasixu alavua ne utaxulapu la ukakaa lavalava ane mamux-
anu ne u'okinu la.
22 Mo itema vile umomomo sou utau uaini alavua u'una no
anu uaini vexasou ane mamuxanu uasi. Xo lexe anu u'oxo
aloxo ne, la uaini ne upaunoxu vexasou mamuxanu, la uaini
ilou vexasou ne masua avile. Uasi, anu utau uaini alavua ne,
u'una no anu vexasou alavuasi."

Mi'elexu Ame Temanu no Voxo Tavuna
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 No voxo Tavuna vile, la Iesu ilo'a ta molomolou milai
mimuamua'i no nano no xai sou ame. Ilo'a mimuamua'i
milalai, la ta molomolou misoko sou mi'elexu ame temanu
se'i.
24 ✡Xe ta Palisaio mimaisi'a la mitali'isou Iesu aloxo 'o,
"Ae, loxovaa ane ta molomolomeni 'o mi'oxonu 'ilixo ane
umomomo sou ta'oxonu uasi no voxo Tavuna loxo 'o?"
25 ✡Xe Anu muavuti la mukolinu tali'ii'a aloxo 'o, "Xo
loxovaa, ngaitisou a'alo sou Deviti ilo'a ta mitema noxou
uasi? Ane'i xa'a la'ilali sou ino'u uasi xe misolixa'a, la
mi'oxo ma'i?
26 ✡No tauu ie ane itema vile ualasou lexe Aviata muxolu
loxo kisi'a ta aili'i, la anu Deviti ne mulai mu'unalai no
taasou Lataua ne, sou muno'u la'ilali noxou Lataua sou
ilo'a ta mitemau mino'u. La'ilali ane ne, umomomo sou ta
mitema vitanisi i'ou uasi. Ta aili'i aloxo Aviata ne, imomomo
sou i'ou."
27 ✡Xe muavuti la muvikalane'i la aloxo 'o, "Voxo Tavuna
ne, Lataua musosovosou sou usu'uline'i ta mitema, ia sou ta
mitema isu'ulinu voxo Tavuna uasi.

✡ **2:24:** Lap 23:25 ✡ **2:25:** 1Sa 21:1-6 ✡ **2:26:** Liv 24:5-9 ✡ **2:27:** Lap 5:14

28 La sou Itema 'Olusi ne, Anu mutila manina misevile no
anu voxo Tavuna ne."

3

Iesu Mupamaulinu Itema E Avolu Musoisoli (Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Xe alaxu vile la, la Iesu mulai mu'unalai no taasou lalotu
noxi'a ta Iutaia. La itema vile avolu musoli ne 'a, ilo'a
ixoxolu no nano.
2 Ta mitema se'i noxi'a ne, ikakamuli vote'i sou itulusou
Iesu no anu vaivaikala. Ane'i mine'e sou iutiou sou imalei
lexe anu upamaulinu itema ne no voxo Tavuna ne.
3 Xe Iesu muavuti la muvikala itema e avolu musoisoli ne
aloxo 'o, "Nane'e mo natulu no talaxa'a ta mitema latala 'o."
4 ✡Xe itema ne, mune'e mutulu mukalu la Iesu mutali'isi'a
ta mitema ne aloxo 'o, "Vote'i anevaa ane laixe sou tamulinu
lapuloto sou voxo Tavuna 'o? Anu laixe sou ta'oxonu 'ilixo
laixe, uasi? Laixe sou ta'oxonu 'ilixo masua? Anu laixe
sou tapamauli itema, uasi? Laixe sou tava'u itema usoli?"
Anu mutali'isi'a aloxo ne, ia ane'i ivikala vile uasi, mixolu
tasiausi.
5 Xe Anu la'iaxu, la iou muitisi'a mukalusi. Io tanu lili'a
misevile xo ane'i opone'i pekia'u, la sou muvikalanu itema
ne aloxo 'o, "Namexiinu avone uuatu!" Xe anu mumexii
avolu muuatu la avolu ne muxali laixe la.
6 ✡Xe alaxu vilesisi 'o, la ta Palisaio miavuti milaalaa sou
milai ilo'a ta mitema noxou Elodesi mipita sou mivivikala
sou ikamuli vote'i sou itetelisou Iesu sou ivau.

Ta Mitema Tavu'alo Mipita no Kupa Pa'umolu

7 Xe Iesu muavuti la ilo'a ta molomolo noxou ne, misuku
no tuala ane ne, sou milai loxo no kupa ne Xalilaia. La ta
mitema sie Xalilaia tavu'alo misevile mimulinu.
8 Ta mitema milomusou a'alosou xaixai e Anu mu'oxonu,
la tavu'alo misevile mine'e mixali noxou. Me'a loxo ne
Iutaia mo ne Ielusalemu mo ne Idumaia mo no xalee lia
mulai loxo taxisa'isie lexa ne Ioridani ia xalee vile ne. Xe
ta mitema tavu'alo mixolu 'ala'alai no tuala ne Taia ilee
Saidoni ne mine'e mukalusi.
9 Tava'u xo ta mitema tavu'alo misevile minene'e, la Anu
muvikalane'i ta molomolou lexe ino'u uaxa vile sou une'e
uai lumamo sou Anu utelai uxolu no anu. Xo mamu lexe
ane'i ine'e ipita la isounu.
10 ✡Xo Anu mupamauline'i ta mitema tavu'alo, la sou ane'i
ane pipiena iouiou mu'oxone'i ne, isousoune'i ta menexi'a
sou ikasou.

✡ **3:4:** Luk 14:3 ✡ **3:6:** Mat 22:15-16 ✡ **3:10:** Mat 14:36

11 ✡Xe ane'i ane ta uleenu masua ixoo noxi'a imaisou Iesu,
la itangatulu ulu'elai no tava'u, io sou i'ava aloxo 'o, “Nini 'o
ne, nini Lataua 'Olu manina.”
12 ✡Ia Anu Iesu muvikala pekia'u mulai noxi'a lexe mamu
sou ilai ivikala lamana lexe Anu 'ei manina.

Iesu Musosovosi'a ta Mitema sou Xaixai Noxou
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Xe ili'i, la Iesu mutelai no laxa'ilu vile sou mu'avali'a
ane'i ta mitema ane anu mumasaxai'a, la sou ane'i mine'e
mixali noxou.
14 Anu mu'avali'a mavulovexa vile mo mulelia tamei, la
sou mumoxo'a lexe ane'i ta mitema sou xaixai noxou, sou
lexe ixoo 'alai noxou mo Anu upalupalusi'a ilai no tuatuala
sou ia'aloxu vaikala noxou Lataua,
15 mo ulosi'a xavi kalumo sou ikusai'a ta uleenu masua.
16 ✡Ane'i e mavulovexa vile mo mulelia tamei Anu mu-
sosovosi'a ne, ualaualasi'a aloxo 'o. Vile noxi'a ane Saimoni
e Iesu mumoxo'u ualasou vile lexe Pita.
17 ✡Xe tameisi'a ilou tatalusi'a ane Iakovo, ilou vimou
Ioanesi e Sevetaio ta 'olu. Iesu mumoxo'a ilou kalumo lexe
Voanelexesi. Uala ane ne, laaxu lexe Lele'e ta 'olu.
18 Xe se'i noxi'a ane Andeleasi mo Pilipi mo Vatolomaio mo
Mataio ilou Tomasi mo Iakovo e Alipaio 'olu mo Tataio mo
Saimoni anu itema vile noxi'a ta mitema ane ixavutala lexe
ane'i me'a isaxila'u tualasi'a,
19 mo Iudasi Isikarioti, anu e mu'italonu Iesu no avo'a ta
mitema sou mivau.

Iesu Xe Velesevulu
(Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

20 Xe Iesu mulivu mune'e sou mu'unalai no tani la, la ta
mitema tapiena misevile mine'e mipita noxou, la mole anu
ilo'a ta molomolo noxou ne, umomomo sou i'ani la ua.
21 Xe ta minuminu milomusou a'alosou xaixai e Anu
mu'oxo'oxonu ne, la milutu mine'e mixali noxou sou lexe
ilivulixu. Xo ta mitema mivikala lexe Anu muxovulaulau.
22 ✡Xe ta mitema sou lapuloto me'a loxo ne Ielusalemu
mito'o mixali, la mivikala lexe, “Velesevulu ane uxolu noxou
ne, la sou ane anu ukukusai'a ta uleenu masua no anu xavi
noxou ne. Xo anu Velesevulu ne, anu tila noxi'a ta uleenu
masua ane.”
23 Xe Iesu muavuti la mu'avali'a mine'e noxou sou mu-
vikalane'i no anu vaikala latilovo se'i aloxo 'o, “Loxovaa,
Satani umomomo sou ukusau Satani?
24 Xe lexe tuala vile ta mitema sou ikalikalipalane'i sou
i'oto'oto ngatongato'o noxi'a, la tuala ne umomomo sou
utulu pekia'u uasi.

✡ **3:11:** Luk 4:41 ✡ **3:12:** Mak 1:34 ✡ **3:16:** Ioa 1:42 ✡ **3:17:** Luk 9:54
✡ **3:22:** Mat 9:34; 10:25

25 Mo lexe tani vile ta mitemasou kalumo ne ikalikali-
palaneˈi sou iˈotoˈoto ngatongatoˈo noxiˈa, la ta mitema sou
tani ane ne, xoluxoluxaˈa ne laixe uasi.
26 Ia lexe Satani ne, iloˈa ta mitemau iˈotoˈoto mo ikalipala
la anu xaviinu uasisi.
27 Mo anu manina lexe itema vile umasaxa sou uˈunalai no
taasou itema sou xavi vile sou unoˈu miumiu, la anu laixe
lexe anu usakisakiinu itema sou xavi ne tei o, ka sou anu
uˈunalai sou upakali itema ne miumiu.”
28 Xe Iesu muvikala aloxo ne mukalu, la muavuti sou mu-
vikalaneˈi aloxo ˈo la, “Eni avikalangengi manina musuku
aloxo ˈo, Lataua umomomo sou uxiu tumalouu ˈiliˈilixo
masumasua mo vaivaikala masumasua noxiˈa ta mitema
ulai noxou.
29 Ia, anu ane uvikala masua ulai noxou Uleenu Tavuna ne,
la Lataua umomomo sou uxiu tumalou vaimomo ˈo mo iliˈi
uasisi manina. Susu noxou ne, uxolu avilesi.”
30 Iesu muvivikala mulai noxiˈa aloxo ne, xo aneˈi mivikala
lexe uleenu masua vile ane uxolu noxou.

Iesu Nenu Iloˈa ta Vimovimou
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 ✡Iesu uvivikalaneˈi ta mitema aloxo ne, ia nenu iloˈa ta
vimovimou mineˈe mo a itutulu no ale no tani e Anu uxoxolu
no anu ne. Mineˈe mitulu ane no ale nesi, ia mipalusou itema
vile sou uˈavalou lexe uneˈe noxiˈa.
32 Ta mitema tavuˈalo te mineˈe mitaˈolu mixaliliiou ne a
ixoxolu no lia, ia mivikalanu lexe, “Nenine iloˈa ta vivine a
ikakamulineni, mo a itutulu no ale.”
33 Xe Anu muavuti la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “ˈEi ane nenilo
iloˈa ta vivilo ne?”
34 La muavuti sou iou muitisiˈa ta mitema e itataˈolu
ixaliliiou ne ka muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngamaisou, nenilo
iloˈa ta vivilo aneˈi ˈa.
35 Aneˈi ane lexe imulinu masaxa noxou Lataua, la eni
nenilo mo vivilo mulu ilee vivilo sema ane.”

4

Vaikala Latilovo sou Itema Usuˈa Ovu Ngiaxu
(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 ✡Xe iliˈi, la Iesu musukusou tuala mo tani e Anu muxox-
olu no anu ne, io Anu musuku mulai no kupa ne Xalilaia sou
musoko sou ulosieixu ta mitema lavulavu la. La ta mitema
tavuˈalo misevile mineˈe mixali noxou mole mitaataasou, la
sou Anu muiliˈe mutelai no uaxa sou mutalupexa no anu, ia
ta mitema mitaˈolu no nano no kupa paˈumolu.
2 ✡Mulosiˈa lavulavu no anu mii piena misevile. Lavulavu
ane Anu mulosiˈa ne, anu mulailixu no anu vaikala latilovo

✡ **3:31:** Mak 6:3; Ioa 2:12; Apo 1:14 ✡ **4:1:** Mak 3:7-9; Luk 5:1-3 ✡ **4:2:** Mat 13:34; Mak 4:33-34

mukalusi. No nano no anu vaikala noxou ne, Anu muvikala
aloxo ˈo,
3 “Ngalomu! Itema vile mulai no xaixu sou usuˈanu ovu
ngiaxu,
4 la seˈi mulapalapau no voteˈi, la ta ngiala mineˈe miˈou
mukalusi.
5 Xe seˈi mulapalapau no lia lavolavoˈo, la mupau palea xo
lia ne muxolu se teitexisi.
6 Ia aso muiei, la muxalo alaxu vilesisi xo uliˈuliˈu ulai no
lia manina uasi.
7 Seˈi mulapalapau muluˈe no xuxua tanutanu, xe muleme
la xuxua ne mukupokuponu mole uneneˈa ua.
8 Xe seˈi ne, mulapalapau muluˈe no lia ane laixe, la
muleme muxali tila sou munenneˈa. Seˈi muxalixu ngiaxu
mavulovexa tatalu, xe seˈi itemaxu tatalu xe seˈi la itemaxu
taˈuve.”
9 Iesu muvivikala latilovo mulai noxiˈa ta mitema aloxo ne
xe mukalu, la sou Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Itema ane
anu mulavu lexe anu sangalou a uxoxolu sou ulolomu no
anu, la laixe lexe anu ulomusou vaikala ane ne no anu.”
10 Ta mitema milailai mukalu, ia Iesusi iloˈa aneˈi e
mavulovexa vile mo mulelia tamei xe ta mitema seˈi e iloˈa
ixoxolu ne, mineˈe noxou sou mitaliˈisou lexe tavaˈu loxovaa
la sou anu uvikala no anu vaikala latilovosi.
11 La sou Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ne, Lataua
mulosiengixu laaxu vaikala mutalume sou saxisaxilaˈu
noxou. Ia ta mitema vaˈaxu ilomusou vaivaikala latala ne
no anu vaikala latilovosi.
12 ✡Mo sou,
‘aneˈi imamalei ia imaisou mii vile uasi,
mo ilolomu ia ilavusou mii vile uasi,
mo ixiunu oponeˈi sou Lataua uxiu tumalouu ˈiliˈilixo
masua noxiˈa uasi!’ ”
13 Xe Anu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Vaikala
latilovo e eni elemolu ˈo, ulamana no xavutalamengi uasi?
Ngingi ngaˈoxo aloxo ne, la ngalavu no anu vaikala latilovo
seˈi laaxu a loxovaa?
14 Vaikala latilovo e eni elemolu ˈo, anu laaxu aloxo ˈo.
Itema sou xai e musuˈanu ovu ngiaxu ne, anu musuˈanu
vaikala noxou Lataua.
15 Vaikala ane anu musuˈanu xe mulapau no voteˈi ne, anu
aloxo ta mitema ane milomusou vaikala noxou Lataua, ia
Satani muneˈe muxexenu vaikala ane Lataua mutounu no
oponeˈi alaxu vilesisi.
16 Xe vaikala ane anu musuˈanu xe mulapau no lia ane
lavolavoˈo ne, anu aloxo ta mitema ane ilomusou vaikala
noxou Lataua la ipasipaa sou inoˈu xe iˈosasou.

✡ **4:12:** Ais 6:9-10; Apo 28:26-27

17 Ia tavaˈu xo uliˈuliˈa uasi, la vaikala ne uxoo maxuveni
uasi. Xe no voxo ane loxo tuˈutuˈumaxu seˈi uxali noxiˈa
xo aneˈi minoˈu Lataua vaikalau no oponeˈi, la aneˈi ilapau
alaxu vilesisi.
18 Xe vaikala ane anu musuˈanu xe mulapau no xuxua tanu
ne, anu loxo ta mitema ane ilomusou vaikala noxou Lataua
ne,
19 ✡ia aneˈi ixavutala piena no anu mauli ilou xoluxolu
no lia ˈo, mo imasaxa lexe iˈa lavuluti piena mo oponeˈi
uisuisuxu mimii iouiou, la sou anu mimii ane ne uvaˈusou
vaikalau Lataua la uneneˈa uasi.
20 Ia vaikala ane musuˈanu xe mulapau no lia ane laixe
ne, anu loxo ta mitema ane ilomusou vaikala noxou Lataua,
la inoˈu mo itetelisou la ineneˈa. Seˈi muxalixu ngiaxu
mavulovexa tatalu, xe seˈi itemaxu tatalu, xe seˈi la itemaxu
taˈuve.”

Telu Utulu Teitexi no Valovalosou sou Ukaa
(Luk 8:16-18)

21 ✡Xe Anu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Loxovaa,
ngingi nganeˈenu telu sou ngatalumeiou no anu pupuni?
Mo ngamulaxu no luu laaxu? Uasi, ngatulusou teitexi no
valovalosou sou ukaa.
22 ✡Xo mii maˈia ane mutalume ne, ulai iliˈi la upalaˈa.
Xe mii maˈia ane misuˈasou mo mitalumeiou ne, ulai iliˈi la
upalaˈa.
23 Lexe itema ane mulavu lexe anu sangalou a uxolu sou
anu ululomu no anu, la laixe lexe anu ulomusou vaikala ane
ne no anu.”
24 ✡Anu musolonu sou muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Vaikala
maˈia ane ngalomusou ne, ngalomusou laixe mo ngaxavu-
tala no anu laixe. Mo mii maˈia ane ngingi ngalosiˈa ta
mitema ne, ulai iliˈi la ikolinu sou ilosinge, mo ilosinge seˈi
uai utelo no latanu la.
25 ✡Xe ˈei ane iu mimii tavuˈalo uai, la ilosou seˈi uai utelo
no latanu la. Ia ˈei ane iu mimii se kituˈasi, la ixexeenu
noxou.

Vaikala Latilovo sou Ame Ngiaxu Muleme Laixe

26 Xe muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Saxisaxilaˈu
noxou Lataua ne, anu aloxo itema vile utapunu ame ngiaxu
no lia.
27 No ˈolovoxo, la anu uai xe no kakau la anu utulu sou
uˈoxonu xaixai seˈi no aso, ia ame ngiaxu e anu mutapunu
ne, mupau mo muleme. Ia anu itema ne ulavusou lexe ame
ngiaxu ne mupau mo muleme a loxovaa uasi.

✡ **4:19:** Mat 19:23-24 ✡ **4:21:** Mat 5:15; Luk 11:33 ✡ **4:22:** Mat 10:26; Luk 12:2 ✡ **4:24:** Mat 7:2 ✡ **4:25:** Mat 13:12; 25:29; Luk 19:26

28 Lia molusi muˈoxonu ame ngiaxu ne muleme, la sou
munene'a. Ame ngiaxu ne muleme, la sou mumuxaxu aiinu
xe ngiangiaxu, xe iliˈi la sou temanu.
29 ✡Ia iliˈi xe anu lingamo, la sou anu itema ne ulai uˈelexu
sou upitanu xo voxosou a muxali ne.”

Vaikala Latilovo sou Masitati
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Xe Iesu muavuti la muvikala aloxo ˈo la, “Nenge tale-
molu saxisaxilaˈu noxou Lataua lexe anu a loxo maˈia mo
tatilovosou no anu vaikala maˈia?”
31 La sou muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Saxisaxilaˈu noxou
Lataua ne, aloxo mii e ilemolu lexe masitati ngiaxu. Masitati
ne, ngiaxu kituˈa manina, itotou uluˈelai no lia tanu.
32 Ia loxo itounu xe uavuti utelo la uleme toxoxaˈa mi-
sevile, la uuaulixu laˈilali iouiou ane mitounu no xai ne.
Avoavolu ne toxotoxoxaˈa mo uialaiala ulai no ale mole ta
ngiala ineˈe sou itaˈotaˈolu no maimaixu.”
33 Iesu muvikalaneˈixu vaikala noxou Lataua no anu
vaikala latilovo tavuˈalo aloxo ˈo ane mumomomo no ˈa
xavutalaiˈa.
34 Uvikalaneˈixu vaikala vile vitanisi uasi, uvivikalaneˈi
ne uvikalaneˈi no anu vaikala latilovosi. Ia loxo anu iloˈa
ta molomolo noxousi, la sou Anu ululusou vaivaikala laaxu
noxou ne laixe ukalusi ulai noxiˈa.

Iesu Mukaitolonu Atume Toxoxa'a
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Xe no ˈoloˈolovoxo no voxo ane ne, la Anu muvikalaneˈi
ta molomolo noxou aloxo ˈo, “Nengeˈa talai loxo no kupa
xalee ane vile.”
36 Xe ta molomolo noxou ne, miavuti la miˈumesiˈa ta
mitema te mineˈe mipita sou milolomu vaivaikala noxou ne
mixolu. Ia aneˈi milai mitelo noxou Iesu no uaxa ane Anu
uxoo no anu. Uaxauaxa seˈi kalumo a iloˈa milai no voxo
ane ne.
37 Iloˈa milalai xoo xe iliˈi, la atume toxoxaˈa muxalisiˈa,
la xasi muˈokiˈoki tani mole lexa muˈunalai no uaxa tanu la
ˈalaˈalai sou uˈanaˈana.
38 Ia Iesu ne, mulai mutixala no anu tixalasou mo muai
no uaxa taˈu. Xe ta molomolo noxou miavuti, la mitulusou
la mivikalanu aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe lavulavu, nenge
asou taˈuoˈuo, loxovaa taneninenge uasi?”
39 Xe Anu muavuti la mutulu sou mukaitolonu atume ne,
xe muvikalanu xasi lexe, “Naxoo tasiau! Mo naai seˈisisi!”
La atume ne, tasiau xe xasi ne, muai seˈisisi.
40 Xe muavuti la muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo
ˈo, “Loxovaa ane ngingi ngeˈume malaxo loxo ˈo? Loxovaa
ngingi ngamuxamuxaxu tangengi noxilo uasi?”

✡ **4:29:** Ioe 3:13; Pal 14:15

41 Ia aneˈi ne, miˈume misevile mole italiˈisiˈa ngatongatoˈo
lexe, “Itema ano ˈo ne, itema maˈi loxo ˈo? La sou atume ilou
xasi milomuxusi ˈo!”

5

Iesu Mukusau Uleenu Vile Masua Muxolu Noxou Itema Vile
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Iloˈa milalai xoo, xe milai mixali no kupa paˈumolu xalee
vile, la milai mixali no tuala ne Xelasene.
2 Xe Iesu muiliˈe muuatu no uaxa sou mulai no ale, la alaxu
vilesisi sou itema vile uleenu vile masua muxolu noxou
muneˈe sou mualaxu Iesu molu loxo no lousiˈa ta mitema.
3 Itema ne, ulavusou uxoxolu ane no lousiˈa ta mitema,
ia evile umomomo sou usakisakiinu no anu lalae mixaloxu
uasi manina.
4 Xo voxo seˈi aneˈi mitetelisou mo misakisakii avolu ilou
tavaˈu no anu ne, ia anu muloˈe ne la lalae mixaloxu ne
muxotoxoto vitanisi no avolu ilou tavaˈu. Evile xaviinu
umomomo noxou sou utetelisou la uasi.
5 No ˈolovoxo mo no aso ne, anu ulai uxoxolu ane no
lousiˈa ta mitema mo no laxalaxaˈilu sou uˈavaˈava, xe
uxotoxotosou vasivasimolu no anu lavoˈo anaanaxu.
6 Xe anu iou mulaiiou Iesu e uao no paxa o, la muiave mu-
lai noxou. Mulai muxali noxou sou mutangatulu muluˈelai
no talaxu.
7-8 ✡Ia Iesu muvikalanu lexe, “Nini uleenu masua ane
nexolu noxou itema ˈo ne, naxexee noxou!” Xe anu itema
ne muavuti, la muˈava toxoxaˈa mulai noxou Iesu aloxo ˈo,
“Iesu, nini Lataua e muxolu teitexi manina ˈOlu, nemasaxa
lexe naˈoxonu maˈia noxilo? Eni alingaine mo avikalaneni
manina no iou Lataua lexe mamu sou naˈoxole masua loxo
ˈo.”
9 Xe Iesu muavuti la mutaliˈisou aloxo ˈo, “Ualasine loxo-
vaa?” La sou anu mukolinu lexe, “Eni ualasilo lexe Lexioni,
xo nexi tavuˈalo misevile.”
10 Xe muavuti la mulinga pekiaˈu mulai noxou Iesu alaxu
piena sou lexe mamu sou upalusiˈa ta uleenu masua ixex-
eesou tuala ane ne.
11 Ia ta memee laˈoluxaˈa vile toxoxaˈa a iˈaniˈani no
laxaˈilu vile ˈalai ne.
12 La sou ta uleenu masua ne, milinga pekiaˈu noxou Iesu
aloxo ˈo, “Napalusixe talai noxiˈa ta memee, ieni uvaxaixesi
mo talai taˈaisiˈa.”
13 La sou mupelemasaxaneˈi ta uleenu masua ne sou mix-
exeesou itema ne. Ia milai miˈaisiˈa ta memee ne. Ta memee
laˈoluxaˈa ne, itiitisiˈa muxali loxo itemaxu mavulovexa
mavulovexa vile (2,000). Miiaˈuxu muluˈe no tavaˈu maea
e no kupa paˈumolu ne, la miluˈe miˈuoˈuo mole misoisoli
mukalusi.

✡ **5:7-8:** Mak 1:24

14 Ta mitema sou isaxisaxilaˈa ta memee ne, mimaisou
mii ane ne la miˈumeˈume sou milai miaˈalo no tuala xe
tuatuala ane muxoluxolu no paˈupaˈumolu tuala ne. La sou
ta mitema sou tuatuala ne, mineˈe sou mimaisou mii maˈia
ane muxali ne.
15 Mineˈe xe mixali noxou Iesu, la mimaisou itema e Lex-
ioni, ta uleenu masua tavuˈalo miˈaisou ne a mutokolomo
mo a uxoxolu. Xavutalau ne, lamana ia uxovulaulau la uasi.
Ta motu mimaisou aloxo ne, la mimamaˈu misevile.
16 Ta mitema ane aneˈi misaxilaˈa ta memee ne, miaˈaloiˈa
ta mitema ane ne no anu mii maˈia ane muxali noxou itema
e ta uleenu masua mixolu noxou ne, xe mii maˈia ane muxali
noxiˈa ta memee kalumo.
17 Xe ta mitema miavuti la mivikalanu Iesu pekiaˈu lexe
Anu ulutu mo uxexesou tualasiˈa xalee ane ne.
18 Ioxe, Iesu asou utelai no uaxa, la itema e ta uleenu
masua tavuˈalo mixolu noxou ne, mutaliˈisou pekiaˈu lexe
anu umulinu mo ilou ilai.
19 Ia Iesu umasaxa uasi, la muvikalanu lexe, “Nalai no
tualasine mo nalai noxiˈa ta minemineni mo naaˈaloiˈaxu
mimii latala ane Tila tanuxene la muˈoxonu noxine.”
20 La sou anu itema ne, mulai la musoko sou muaˈalo ane
no tuatuala e no xalee lia tila ne Dekapolisi. Muaˈaloxu
mimii tavuˈalo e Iesu muˈoxonu noxou ne. Xe ta mitema
latala lai ne, milomu aloxo ne la mikuluke.

Iairo ˈOlu Sema Ilee Sema E Mikasou Iesu Tokolomou (Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Xe Iesu mulutu mutelo no uaxa sou mulivu mulai no
kupa xalee vile. Mulai muxali, la Anu a uao uxoxolu no kupa
paˈumolu ne o, ia ta mitema tavuˈalo misevile mineˈe mixali
noxou.
22 La sou itema vile ualasou lexe Iairo, anu itema sou us-
axisaxilaˈu taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia ne, muneˈe muxali.
Xe mumaisou Iesu, la mutangatulu muluˈelai no talaxu sou
23 mukatu pekiaˈu mulai noxou, la muvikala aloxo ˈo,
“ˈAlixeni sema kituˈa ane asou isoli. Naneˈe mo namuxaxu
avone noxie mo sou ane imauli mo ixolu laixesi.”
24 La sou Iesu mulutu sou ilou milai.

Ilou milai ne, la ta mitema tavuˈalo ne mimulinu la
mitomu loxo ˈo.
25 Mo sema vile a mineˈe kalumo. Ane sema ne, miku-
lukemele la sialu ne ukalu noxie uasi. Muxolu tauu ie
mavulovexa mo mulelia tamei.
26 Sema ne, milai mimaisiˈa ta mitema sou pamauli
tavuˈalo, ia aneˈi milosie tuˈutuˈumaxu tavuˈalo. Mo ane
mikalusou miemie sou milotoneˈi no anu sou lexe ane
laixene. Ia uasi. Pipiena noxie ne ukalu uasi, muxali muˈoki
masua manina.

27 Xe ane milomusou aˈalosou Iesu, la mineˈe la mimua-
mua'i ili'i no tumalou no taiineˈi ta mitema tavuˈalo te
mineˈe noxou Iesu ne, la mikasou tokolomou vevee.
28 Xo ane tane muvikala lexe, “Lexe eni akasou tokolo-
mousi, la eni laixeleli.”
29 Xe alaxu vilesisi ˈo, la sialu ne mutalo mole ane mixam-
uli no nano no vasimele lexe pipiena ane ne mukalu noxie.

30 ✡Xe alaxu vilesisi ˈo, la Iesu muxamuli lexe xavi noxou
seˈi a muxexe noxou. La sou iou muxiu mulai iliˈi noxiˈa ta
mitema tavuˈalo te imulimulinu ne, la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo,
“ˈEi ane mukasou tokolomoxo ˈo?”
31 Xe ta molomolo noxou miavuti la mikolinu aloxo ˈo,
“Xo namaisiˈa ta mitema e mitomu no tumaline ˈo uasi? Ia
loxovaa ane nini netaliˈi lexe, ‘ˈEi ane mukasilo ˈo?’ ”
32 Ia Iesu a iou uxixaoxao ukakamuli sou lexe umaisou ˈei
ane mukasou tokolomoxu ne.
33 Xe sema ne, milavu no anu mii ane muxali noxie ne, la
mineˈe mitangatulu muluˈelai no talaxu Iesu, la ˈume ilou
ˈoloˈolo misevile. Xe miavuti la mivikalanu lamana manina
no anu mii latala ane muxali noxie.
34 ✡Xe Anu muavuti la muvikalane aloxo ˈo, “Vivilo, nini
nemuxaxu taneni noxilo, la sou nemauli mukalu. Nalai la
oponeni uai seˈisisi. Pipiena ane muxolu noxine ne, anu
ukalu.”
35 Iesu a uao uvivikala o, ia ta mitema seˈi meˈa no taasou
Iairo, anu itema sou usaxisaxilaˈu taasou lalotu noxiˈa ta
Iutaia, mineˈe mivikalanu aloxo ˈo, “ˈIline sema ne a misoli
ne, ia naˈausou itema sou ulosiˈa ta mitema lavulavu mamu.”
36 Ia Iesu mulomusou vaikalaiˈa ne, la muvikalanu itema
sou usaxisaxilaˈu taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia aloxo ˈo,
“Nalomuxaˈa mo naˈoloˈolo mamu. Namuxaxu taneni nox-
ilosi.”
37 Xe muavuti la munoˈa Pita ilou Iakovo mo Ioanesi e
Iakovo vimou sou iloˈa milai. Xo Iesu umasaxa lexe evile
umulineˈi uasi.
38 Milai xe mixali no taasou itema e usaxisaxilaˈu taasou
lalotu noxiˈa ta Iutaia ne, la Iesu mumaisiˈa ta mitema
itatamasie Iairo ˈolu la iungaunga xo mole xavutalaiˈa mux-
ovulaulau.
39 Iesu muˈunalai no nano no tani xe muavuti la mu-
vikalaneˈi aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa ane ngingi ngaun-
gaunga xoo mole ngaxovulaulau loxo ˈo? Molomolo ˈo ne,
isoli uasi. Ane iai ane.”
40 Iesu muvikala aloxo ne, la aneˈi mikekeiou.

Xe Anu muavuti la mukusaiˈa milaalaa mukalusi, ia Anu
munoˈa mamie ilee nenie mo ta molomolo noxou tatalu sou
iloˈa miˈunalai no nano no kapiutu ane ane molomolo iai no
anu.

✡ **5:30:** Luk 6:19 ✡ **5:34:** Mak 10:52; Luk 7:50; 17:19

41 ✡Xe muavuti la mukasi vaxa no avole, ka sou mu-
vikalane aloxo ˈo, “Talita kumi!” Laaxu lexe, “Sema kituˈa,
avikalaneni lexe nini natulu!” 42 Xe alaxu vilesisi ˈo, la
ane mitulu sou mimuamuaˈi mixixaoxao. Tauu iexe loxo
mavulovexa vile mo mulelia tamei. Xe ta mitema mimaisou
mii ane ne, la mikuluke manina.
43 Ia Anu muvikala pekiaˈu noxiˈa lexe mamu sou ilai
iaˈaloiˈa seˈi no anu mii ane muxali noxie. Xe muxiu vaxa, la
muvikalaneˈi lexe ilosie laˈilali sevile mo iˈou.

6

Ta Mitema Itoxonu Itema sou Palomatana Uasi
(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Iesu muˈumesou tuala ane ne, sou mulai no tuala noxou
ne Nasaleti. La sou ta molomolo noxou mimulinu kalumo
sou iloˈa milai.
2 ✡Aneˈi mixali mixolu xe voxo Tavuna muxali, la Anu
muˈunalai no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia lai ne, sou
musoko sou mulosiˈa ta mitema lavulavu. Ia aneˈi tavuˈalo
e milomusou vaikala noxou ne, mikuluke manina la mitaliˈi
aloxo ˈo,
“Itema ane ˈo, munoˈu vaivaikala ne neˈei? Mo lavulavu
ane muxolu noxou ne, Anu lavulavu iou anevaa, mo loxovaa
la Anu uˈoxonu xaixai no anu xaviinu kalumo?
3 Nenge telavusou lexe Anu itema vile sou utulusou tani.
Mo Anu Malia ˈilie ane. Ta vimovimou ane Iakovo ilou
Iosepu mo Iudasi ilou Saimoni. Mo ta vimovimou ta sema
kalumo ane nengeˈa taxoxolu ˈo.” Mivivikala aloxo ne, la
mixiu tumaliˈa noxou mo imuxamuxaxu taneˈi noxou uasi.
4 ✡Xe anu Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Itema
sou palomatana ne, ta tema tualasou mo ta tulatulanu mo
ta minuminu no nano no taasou ne, ilavusou itoxonu uasisi
manina. Ia no tuatuala vaˈavaˈaxusi, ta mitema itoxonu
misevile.”
5 La sou umomomo sou uˈoxonu sosovo vile no tualasou ne
uasi, ia mumuxaxu avolu noxiˈa seˈi ane pipiena muˈoxoneˈi
sou mupamaulineˈi.
6 La Anu mukuluke noxiˈa xo aneˈi imuxaxu taneˈi noxou
uasi.

Iesu Mupalusiˈa ta Molomolo Noxou Mavulovexa Vile Mo Mulelia Tamei
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

Xe muavuti la mulai mumomoxu tuatuala no xalee lai ne,
sou mulosiˈa lavulavu no anu vaivaikala noxou Lataua.
7 Xe iliˈi, la sou muˈaveliˈa ta molomolo mavulovexa vile
mo mulelia tamei mineˈe noxou sou mupalusiˈa tametamei.
Mulosiˈa xavi sou ikusaiˈa ta uleenu masumasua mixoo
noxiˈa ta mitema.

✡ **5:41:** Luk 7:14 ✡ **6:2:** Ioa 7:15 ✡ **6:4:** Ioa 4:44

8 ✡Xe muavuti la mupotone'i aloxo 'o, “Ngalai, io ngano'u
mii vile no anu muamua'ingenge ne uasi, ia ngano'u vilax-
ongengesi. Ngano'u la'ilali mo tiva mo lamoli ngataanu no
anu utupokongenge uasi.
9 Ngamulaxu siovesou tava'ingesi, xe ngataa tokolomo
tamei uasi.”
10 Xe muavuti la muvikalane'i la aloxo 'o, “Ngalai no tuala
vile xe nga'unalai no tani vile, la ngaxoxolu anesi, xoo mole
umomomo no voxo ane sou ngingi nga'umesou tuala ane ne.
11 ✡Ia lexe ngalai xe ngaxali no tuala vile xe ta mitema
sou tuala ane ne, i'avalinge mo ino'inge sou i'unalailingenge
no tani uasi mo ilomungenge uasi, la ngavutasou lomulo no
tava'inge uxexee, io sou ngingi ngasukusou tuala ane ne.
Nga'oxo aloxo ne, mo sou ane'i ilavu lexe Lataua ulosi'a
navunavu no anu 'ilixo ane ane'i mi'oxo noxinge ne.”
12 Ioxe, ane'i milomu noxou aloxo ne xe mukalu, la
milutulutu sou milai mia'aloxu vaikala noxou Lataua sou
lexe ane'i ilomusou la ixiunu opone'i.
13 ✡Ane'i milai, la mikusai'a ta uleenu ta masumasua
e mixolu noxi'a ta mitema, xe miluluunu lamalasile no
vasime'a ane'i ane vovolea iouiou mu'oxone'i kalumo sou
mipamauline'i.

Soli Noxou Ioanesi
(Mat 14:1-12; Luk 9:7-9)

14 ✡Ioxe, ta mitema mimaisou xaixai e Iesu mu'oxonu ne,
la sou milai mia'aloxu noxou tatanaanu tuala e Elodesi. Xo
ta mitema tavu'alo milavusou Iesu ualasou. Ta mitema se'i
mivikala lexe, “Ioanesi e ulavusou u'ulosi'a ta mitema ne,
musoli mo mi'asixu ia mumauli mo a mutulu ne. La sou ane
anu u'oxonu xaixai no anu xaviinu.”
15 Se'i noxi'a mivikala lexe, “Anu Eliasi.” Xe se'i noxi'a la
mivikala lexe, “Anu vile noxi'a ta mitema sou palomatana
tatei ane.”
16 Ia anu Elodesi mulomusou vaikala ane ne, la muvikala
aloxo 'o, “Ioanesi ne, eni exotonu xolanu ne, ia vaimomo 'o
anu a mumauli mo 'a mutulu ne.”
17-18 ✡Xo tei, la anu Elodesi muno'e ou e Pilipi semau sou
mu'uluxe la sou Ioanesi muvikalanu lexe, “Nini ne'oxonu
'ilixo ane ne umomomo no anu lapuloto noxou Mosesi uasi,
xo nini neno'e vivine semau ane ne'uluxene.” La sou Elodesi
la'iaxu la mupalusi'a ta mitema sou milai mitetelisou ka
misakisakiinu sou mi'unalailixu mo mitatuxu no nano no
taasou navunavu.
19 La sou ane Elodia opoone masuau Ioanesi ne misevile
mo lexe ivau usoli, ia imomomo uasi.

✡ **6:8:** Luk 10:4-11 ✡ **6:11:** Apo 13:51 ✡ **6:13:** Iak 5:14 ✡ **6:14:** Mat 16:14; Mak 8:28; Luk 9:19-20 ✡ **6:17-18:** Liv 18:16

20 Xo Elodesi ne, umamaˈu noxou Ioanesi mo ulavusou
usaxilaˈu xo anu mulavu lexe anu Ioanesi ne, anu itema
mulapu mo anu noxou Lataua. Xe Elodesi mulomusou
vaikala noxou, la anu muxavutala piena misevile mo opoo
uai laixe uasi. Ia anu umasaxa lexe ulomusou vaikala noxou.
21 Ia Elodia ne, ane mixalisou voteˈi sou ivau Ioanesi aloxo
ˈo. Voxo sou isosovosou voxo ane Elodesi nenu mivoˈonu no
anu muxali, la anu muˈoxo laˈilalixaˈa ta mitema sou xaixai
noxou, iloˈa ta tatila noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto noxou mo
ta tatila sie xalee lia tila ne Xalilaia.
22 Aneˈi ta mitema ne ˈa itataˈolu mo iˈaniˈani, ia Elodia ˈilie
sema milutu sou miˈunalai no nano no tani la milei no ieˈi.
Xe aneˈi mimaisou leie la miisuxu misevile.
La sou tatanaanu tuala ne, muavuti la muvikalane vuanga
ne aloxo ˈo, “Nemasaxau mii maˈia la nalemo. La eni
alosinesi.”
23 La sou musakii vaikala manina teitexi mulai noxie lexe,
“Manina teitexi lexe nini namasaxau mii maˈia noxilo xe
nataliˈisiloxu, la eni alosinesi. Mo lexe nini namasaxa lexe
eni akalipalanu tuala noxilo sou uxali tamei mo alosine
ngiou vile, la eni aˈoxonusi.”
24 Xe ane miavuti la milai no ale sou mitaliˈisie nenie aloxo
ˈo, “Navikalalelixu mii maˈia ane eni alemolu noxou sou
ulosilo.” Xe nenie miavuti la mivikalane lexe, “Navikalanu
lexe unoˈu Ioanesi e itema sou uˈulosiˈa ta mitema, kisou mo
ulosine.”
25 Ane milomu noxie nenie aloxo ne xe mukalu, la
sou mipasipaa milivu miˈunalai noxou tatanaanu tuala, la
mivikalanu aloxo ˈo, “Ane ˈalalae ˈosi, la eni emasaxa lexe
nalosilo Ioanesi e itema sou uˈulosiˈa ta mitema, kisou uneˈe
noxilo. Namuxaxu no anu lakupapa ka nalosilo.”
26 Xe tatananu tuala mulomu aloxo ne, la opoonu
tuˈumaxu misevile, ia umomomo sou uxiunu xavutalau uasi,
xo anu uxavutala no anu vaikala e anu musakii manina
teitexi mulai noxie sema ne, mo ta mitema e mineˈeneˈe
sou laˈilali ne milomusou. Mole pekiaˈu noxou misevile sou
uxiunu masaxa noxie.
27 Xe alaxu vilesisi ˈo, la anu mupalusou itema sou ˈotoˈoto
noxou sou mulai munoˈu Ioanesi kisou muneˈe. Itema
ne, mulai la muˈunalai no taasou navunavu sou muxotonu
Ioanesi xolanu,
28 la sou mumulaxu no anu lakupapa sou munoˈu muneˈe
mulosie vuanga ne. La sou ane milai milosie nenie.
29 Xe ta molomolo noxou Ioanesi, milomusou aˈalosou mii
ane Elodesi muˈoxonu noxou ne, la sou aneˈi mineˈe sou
minoˈu vasimolu sou milai miˈasixu no lousiˈa ta mitema.

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 5,000 ˈAni
(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Ioa 6:1-14)

30 ✡Ioxe, ta mitema sou xaixai noxou Iesu milivu mineˈe
mitaˈolu mixaliliiou Iesu. La sou miaˈalouxu mimii ane aneˈi
miˈoxonu mo milosiˈa ta mitema lavulavu no anu vaikala
noxou Lataua.
31 Xe tavaˈu xo ta mitema tapiena misevile ivaxa ineˈe,
la anu taii sevile sou aneˈi iˈani no anu uasi. La sou Iesu
muvikalaneˈi lexe, “Ioxe, nenge nengeˈa talai no xalee tani
vile e ta mitema seˈi ixolu uasi mo tamaˈila sevile o.”
32 La sou aneˈisisi mitelai no uaxa sou milai no xalee tani
vile e ta mitema seˈi ixolu no anu uasi.
33 Xe iloˈa milai xoo, ia ta mitema tapiena ne mimaisiˈa la
mitongoneˈi. La sou meˈa no xalexalee tuatuala mukalusi,
miiaveiave sou milai mixali tei no xalee tani ane lexe aneˈi
Iesu iloˈa ta molomolo ilai no anu.
34 ✡Xe aneˈi mineˈe mixali no kupa paˈumolu no anu
uaxa, la Iesu mumaisiˈa ta mitema la tanuxaˈa misevile, xo
itaˈotaˈolu vitanisi loxo ta sipsip tatananeˈi vile sou usaxisax-
ilaˈa uasi. La sou Anu muavuti sou mulosiˈa lavulavu piena
no anu vaikala noxou Lataua.
35 ✡Iloˈa mixoxolu ane mole aso muluˈelai, la sou ta
molomolo noxou mineˈe mixali noxou la mivikalanu aloxo
ˈo, “Nengeˈa texolu ˈo no xalee tani ane ˈo e ta mitema seˈi
ixolu no anu uasi mo aso a uluˈelai ukalu.
36 La anu laixe lexe nini napalusiˈa ta mitema ˈo mo ilai no
tuatuala seˈi ˈalaˈalai ˈo mo, ilotoxaˈa laˈilali sou iˈou.”
37 Ia Anu muavuti la mukolinu vaikalaiˈa aloxo ˈo, “Ngingi
menge ngaitixaˈa mii sou iˈou.”
Xe aneˈi miavuti la mivikalanu aloxo ˈo, “Nexi talai sou
talotoxaˈa laˈilali no anu Denalia* itemaxu mavulovexa vile
(200) mo talosiˈa?
38 Ia Anu muavuti la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Veleti ta ˈei a
ngenoˈu ne? Ngalai mo ngamaisou.”
Milai xe mixalisou veleti taˈuve xe ta sinana tamei, la sou
milivu mineˈe noxou Iesu, la mivikalanu lexe, “Nexi tenoˈu
veleti taˈuve xe ta sinana tamei ano.”
39 La sou Iesu mupalusiˈa sou mivikalaneˈi ta mitema ne,
sou mixoluxolu no lia laˈolaˈoluxaˈa no iaˈeiaˈe vevesinu
lailaixe ne.
40 La sou ta mitema ne mitaˈolu no lia laˈolaˈoluxaˈa
itemaxu taˈutaˈuve xe mavulovexa taˈutaˈuve.
41 Mixoluxolu no lia mukalu, la sou anu Iesu munoˈu veleti
taˈuve xe ta sinana tamei ne sou mutala mutelai no opo
loxotolo sou muvikala laixe musuku mulai noxou Momu. Xe
mukalu, la sou museˈiseˈi veleti ka mulosiˈa ta molomolou
sou mimilaˈa noxiˈa ta mitema ne, xe museˈiseˈi sinana ka
mulosiˈa ta molomolou sou miˈoxo aloxo ne la.
42 Aneˈi latala ne, miˈaniˈani xoo mole miˈanaˈana manina,

✡ **6:30:** Luk 10:17 ✡ **6:34:** Iti 27:17; Mat 9:36 ✡ **6:35:** Mak 8:1-9 * **6:37:** Denalia ne, lamoli noxiˈa ta Iutaia. Itema vile uxaxai no voxo vile, la anu unoˈu Denalia vile loxo lakolisou xaixai e anu muˈoxonu no voxo ane ne.

43 mole ikalusou uasi. La sou ta molomolo noxou minoʹu
lakela mavulovexa vile mo mulelia tamei sou mineʹe mi-
taataa veleti ilou sinana paʹupaʹusou ane ikalusou uasi.
44 Itiitisiʹa ta mulusi ane, muxali loxo itemaxu mavulovexa
mavulovexa tamei (4,000) mo itemaxu mavulovexa taʹuve
(1,000).

Iesu Mumuamuaʹi Teitexi no Lexa Loxoʹu
(Mat 14:22-33; Ioa 6:15-21)

45 Xe alaxu vilesisi ʹo, la Iesu mupalusiʹa ta molomolo
noxou lexe itelai no uaxa sou iulaxunu ilai ne Vetesaida no
kupa paʹumolu xalee levi, ia Anu muxolu sou mupalusiʹa ta
mitema sou milivulivu.
46 ✡Xe mupalusiʹa ta mitema sou milailai mukalu, la sou
Anu mutelai no laxaʹilu vile sou mulinga.
47 Xe no ʹoloʹolovoxo manina, la uaxa e ta molomolo noxou
mitelo no anu ne, mulalai xoo mole mulai muxali no kupa
lixinu manina. Ia Iesu anusisi muxoo no lia.
48 Anu iou mulai la mumaisiʹa mine aneʹi kikipalineʹi
sou ivovole uaxa ilalai, xo atume xaviinu molu no talaxaʹa
sou ulivulivusiʹa. Xe ʹalaʹalai sou lamana ukekea, la anu
Iesu mumuamuaʹi teitexi no lexa loxoʹu sou mulai noxiʹa.
Mumuamuaʹi mulai, la sou lexe upolopepeeneʹi,
49 ✡xe aneʹi mimaisou mine Anu mumuamuaʹi no lexa
loxoʹu loxo ne, la miʹume la taneʹi kalaua xo mixavutala lexe
male ulee xaleʹa vile ane, la miungaunga.
50 Xe Anu muavuti la mupasipaa muvikalaneʹi alaxu vile-
sisi lexe, “Ngaʹume mamu! Pekiʹainge! Xo enisi ʹa!”
51 ✡Muvikalaneʹi aloxo ne xe mukalu, la sou mutelai noxiʹa
no uaxa sila atume ne tasiau. Xe aneʹi mimaisou atume mine
tasiauxu loxo ne, la mikuluke manina,
52 xo mimaisou veleti e mulosiʹa ta mitema tapiena
musuku miʹou, ia aneʹi ilamana laixe no anu mo taneʹi
utaxunu uasi. Xo xavutalaiʹa mutomu sio.
53 Iloʹa mixisaʹisou kupa ne, xe milai mixali xalee vile ne
Xenesaleti, la milea lavoʹosou muluʹelai mole uaxa mupua-
puatisi.
54 Xe miavuti la miuatuuatulai no ale, la alaxu vilesisi ta
mitema mimaisou Iesu la mitongonu.
55 La sou aneʹi ta mitema miiaveiave no tuatuala no xalee
lia ne Xenesaleti ne sou mitavuleneʹi ta mitema ane vovolea
iouiou muʹoxoneʹi no luusiʹa sou mineʹeneʹi noxou Iesu. Xo
aneʹi ilavu lexe Iesu a uxolu no tuala neʹei, la aneʹi imulunu
sou ilai.
56 No nano no tuatuala kitukitu mo ane ta tatila mo no ale
no xalexalee lia ane Iesu umuamuaʹi no anu ne, ta mitema
itavuleneʹi aneʹi ane vovolea iouiou muʹoxoʹoxoneʹi ne sou
ilai iaisiʹa no tani e ilotoloto laʹilali no anu. Xe Anu muneʹe,

✡ **6:46:** Luk 5:16 ✡ **6:49:** Luk 24:37 ✡ **6:51:** Mak 4:39

la aneˈi milingau sou lexe iou uvaxaiˈasi mo aneˈi imulaxu avoˈa no anu tokolomoxu telexusi. Aneˈi latala e mikasou ne, aneˈi mimauli mukalusi.

7

Lapuloto Noxou Lataua Muuli no Anu Lapuloto Noxiˈa ta Mitema
(Mat 15:1-9)

1 Alaxu vile, la ta Palisaio iloˈa ta mitema sou lapuloto seˈi meˈa loxo ne Ielusalemu mineˈe mitaˈolu mixaliliiou Iesu.
2 ✡La mimaisiˈa ta molomolo noxou seˈi iˈaniˈani, ia imulinu lapuloto noxiˈa ta Iutaia sou iˈuinu avoˈa tei o ka iˈaniˈani uasi.
3 Xo ta Palisaio iloˈa ta Iutaia ne, ilavusou iˈani vitanisi uasi, iˈuinu avoˈa tei o ka sou iˈani. Aneˈi imulinu lapuloto noxiˈa ta xaixasiˈa tatei. Ia lexe iˈuinu avoˈa uasi, la umomomo sou iˈani uasi.
4 ✡Mo ilai no tani sou ilotoloto laˈilali no anu ne, xe ilivu ixali ia iˈulo uasi, la umomomo sou iˈani uasi. ˈIliˈilixo seˈi piena kalumo a imumulinu loxo, iˈuinu pakuxaˈa ilou lexa vexasou mo latotope.
5 La sou ta Palisaio iloˈa ta mitema sou lapuloto ne, miavuti la mitaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa, la ta molomolo noxine imulinu lapuloto noxiˈa ta xaixasinge mo iˈuinu avoˈa o ka iˈani ua, io iˈani no anu avoˈa nuniˈu loxo ˈo?”
6 ✡Xe Anu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Itema sou palomatana, Aisaia muvikalangengi ngingi ta mitema sou kalavoi, la vaikala noxou ne manina. Anu mukaukavunu aloxo ˈo,
‘Ta mitema ano ˈo ne, iˈitinu ualasilo no anaxaˈa vitanisi,
ia taneˈi ne muxoo no paxa noxilo manina.
7 Ilotu noxilo ne, ia lalotuiˈa ne maninasou uasi, kalavoisi.
Xo ilosieixu ta mitema lapuloto, ia lapuloto ane ne
molu noxou Lataua uasi, molu noxiˈa ta mitemasi.’
8 Mo ngexovulaunu lapuloto noxou Lataua ne, ia lapuloto noxiˈa ta mitemasi ane ngetetelisou pekiaˈu ne.”
9 Xe muavuti la muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Ngingi ngexiu tumalingeu lapuloto noxou Lataua, ia ngemulinu lapuloto noxiˈa ta xaixasinge.
10 ✡Mosesi muvikala tatei aloxo ˈo, ‘Natoxoneˈi mamine ilee nenine.’ Mo ‘Anu ane uleanu vaikala seˈi masua ulai noxiˈa momu ilee nenu, la anu uulua.’
11 Ia ngingi ngevikala lexe, itema vile uvikalaneˈi momu ilee nenu lexe, ‘Suˈuli maˈi ane lexe ngingi ngongou nganoˈu noxilo ne anu ulai noxou Lataua.’

✡ **7:2:** Luk 11:38 ✡ **7:4:** Mat 23:25 ✡ **7:6:** Ais 29:13 ✡ **7:10:** Mul 20:12; 21:17; Lap 5:16

12 io ngingi iengi uvaxausi mo anu u'oxonu mii vile loxo 'o
xa'a momu ilee nenu ua,
13 ngingi ngepolovilenu vaivaikala noxou Lataua laaxu
sou ngelai nge'unanu no anu lapuloto noxi'a ta xaixasinge
ilou lavulavui'a ane ngeno'u muxolu noxinge mo ngemulinu
mutalo vaimomo 'o. Mo mimii piena ne nge'oxo aloxo ne
mukalusi."
14 Xe muavuti la, la mu'avali'a ta mitema tavu'alo ne
mine'e noxou mukalusi, sou muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi
latala ne, ngalomu laixe une'e noxilo, mo sou ngalavu laixe
no anu mii ano 'o.
15-16 ✡Mii ane molu va'axu, ia u'unalai noxou itema vile,
la mii ane ne umomomo sou u'oxonu itema ne masua uasi
manina. Ia lexe mii ulaa noxou itema tanu ulai no ale, la sou
anu mii ane ne, anu u'oxo masuanu itema ne."
17 Iesu mulosi'a ta mitema latala ne lavulavu ane ne xe
mukalu, la sou mu'umesi'a sou mu'unalai no tani. Xe
ta molomolo noxou miavuti la mitali'isouxu laaxu vaikala
latilovo ane ne.
18 Xe Anu muavuti la mutali'isi'a aloxo 'o, "Loxovaa,
kisinge mutomu? Ngalavu lexe mii molu va'axu ia u'unalai
noxou itema vile, la anu umomomo sou u'oxonu itema ne
masua uasi?
19 Xo mii ane ne, u'unalai noxou itema tanu uasi, u'unalai
no opoonu mole ulai la ulaa uuatu no ale la." Vaikala ane
Iesu mulemolu 'o, anu laaxu lexe la'ilali tavu'alo ne lailaixe
mukalusi.
20 Xe Iesu muavuti la musolo vaikala aloxo 'o la, "Mii ane
molu noxou itema tanu, ia ulaa uuatu, ane u'oxo masuanu
itema ane ne.
21 Xo no nano no tanu itema ne, 'ili'ilixo loxo, xavutala
masumasua, mo 'ilixo sou vote'i mo pakali mo uvau itema
usoli mo 'ilixo ane loxo mulu ulai noxie sema mitaula'i xe
sema ilai noxou mulu mutaula'i
22 mo umasaxau mimii tavu'alo mo opoo masua mo
kalavoi mo uisuxu mimii iouiou mo usa'isa'isou itema mo
u'iti ualasou mo uxovulaulau.
23 'Ili'ilixo masumasua ane ne, uxolu no nano noxou itema,
ia ulaa uuatu la u'oxonu anu itema ne uxali masua."

Sema sie Ponisia Mimulaxu Tane Noxou Iesu
(Mat 15:21-28)

24 Xe Iesu muavuti, la musukusou tuala e mune'e muxolu
no anu ne, sou mulai loxo 'alai no tuala ne Taia. Mulai
xe muxali, la mu'unalai no tani vile. Ia Anu umasaxa lexe
evile ulavusou lexe Anu a uxolu no nano no tani uasi. Ia,
umomomo sou Anu uxolu utalume uasi.
25 Ioxe, sema vile lai ne, milomu lexe Iesu a mune'e mux-
olu no tani ne, la alaxu vilesisi, milai noxou ka mitangatulu

✡ **7:15-16:** Apo 10:14-15

mulu'elai no talaxu, xo 'ilie sema vile kitu'a ne uleenu vile
masua muxolu noxie.
26 La milingau pekia'u sou lexe Anu ukusau uleenu masua
e uxoxolu noxie 'ilie ne. Ane sema ne, sema Xiliki. Mivo'one
no xalee lia tila ne Ponisia no tuala tila ne Silia.
27 Xe anu Iesu muavuti la muvikalane sema ne aloxo 'o,
"Ieni uvaxai'a ta molomolo mo i'ou la'ilali e mimasaxa lexe
i'ou ne ukalusi. Xo anu umomomo sou tano'u la'ilalixa'a ta
molomolo ne ka taleanu ulu'elai noxi'a ta a'aa uasi."
28 Xe ane sema miavuti la mikolinu vaikala noxou aloxo
'o, "Ani, Tila, ia ta a'aa ane ixolu no laaxu luu sou la'ilali ne,
i'o'ou ta molomolo la'ilalixa'a utuutuxu."
29 Xe Iesu muavuti la muvikalane aloxo 'o la, "Tava'u xo
nini nevikala aloxo ne sou nekolinu vaikala noxilo, la anu
laixe nini nalai, uleenu masua e muxolu noxie 'iline ne,
muxexe noxie."
30 Ane milutu la milai no taasie xe mi'unalai, la 'ilie ne, 'a
iai no luusie, ia uleenu masua ne muxexesie.

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Sangalou Ilou Anaxu Mutomu

31 Xe ili'i, la sou anu Iesu musuku sou muto'o loxo ne
Saidoni ka mulivu mununalai loxo no kupa ne Xalilaia, la
sou mulai loxo no xalee lia tila ne Dekapolisi.
32 Mulai xe muxali, la ta mitema se'i mino'u itema vile, san-
galou ilou anaxu mutomu sou mine'enu noxou. Mine'enu la
milingau sou lexe umuxaxu avolu uvaxa no vasimolu.
33 Iesu muavuti la muno'u itema ne mulailixu va'axu
noxi'a ta mitema ane mine'e mipita ne. Xe muavuti la
mutaloxu avolu simisou vaxa no sangalou taxataxanu. Xe
mu'oxonu aloxo ne mukalu, la sou mutuve vaxa no avolu
simisou ka mumuxaxu avolu simisou ne vaxa no levexu.
34 Ka sou Anu iou mulai teitexi no opo loxotolo xe muee
muaxu tila, la sou muvikalanu lexe, "Epata!" Vaikala ne,
laaxu lexe, "Nakisi!"
35 Xe alaxu vilesisi 'o, la itema ne, sangalou mukisi sou
mulomu, xe levexu ne papaxe sou muvikala laixe.
36 ✡Iesu muavuti la muvikalane'i pekia'u lexe mamu sou
ivikalanu itema vile no anu mii ane ane'i mimaisou. Ia
ilomuxu uasi. Iesu muvikalane'i aloxo ne alaxu tavu'alo, ia
ane'i ia'aloi'a mo ia'aloi'a ta mitema alaxu tavu'alo.
37 ✡Ta mitema milomusou a'alo sou xaixai noxou Iesu ne,
la mikuluke no anu, la mivikala lexe, "Mimii tavu'alo e
mu'oxonu ne, mu'oxonu la muxali laixesi. Ane'i ane ilolomu
mo ivivikala uasi ne, mupamauline'i mukalusi."

✡ **7:36:** Mak 1:43-45 ✡ **7:37:** Ais 35:5

8

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 4,000 ˈAni
(Mat 15:32-39)

1 ✡No nano no voxovoxo ane Iesu muxaxai no anu ne, la ta
mitema seˈi tavuˈalo la mixali mipita noxou Iesu, mole xaˈa
laˈilali sou iˈou uasi. La sou Anu muˈavaliˈa ta molomolo
noxou la muvikalaneˈi aloxo ˈo,
2 “Eni talelixaˈa ta mitema ˈo misevile xo mineˈe mixolu
noxilo voxo tatalu mukalu, ia xaˈa mii loxo ˈo sou iˈou uasi.
3 Ia lexe eni apalusiˈa sou ilivu ilai no tuatualasiˈa vitanisi,
la ilapalapau no voteˈi xo seˈi ne, milutu no paxapaxa ane
mineˈe mixali ˈo.”
4 Xe aneˈi miavuti la mikolinu vaikalau aloxo ˈo, “Mole
nenge ˈei ane sou unoˈu laˈilali lai no xalee lia vitanisi e
nenge teneˈe texolu no anu ˈo mo talosiˈa sou iˈou?”
5 Xe Anu muavuti la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Xo veleti ta ˈei
ane ngingi ngenonoˈu ne?”

Aneˈi mikolinu lexe, “Muxatele tameisi.”

6 Anu muavuti la muvikalaneˈi ta mitema tavuˈalo ne
sou mixoluxolu no lia. Mixoluxolu no lia mukalu, la sou
Anu munoˈu veleti muxatele tamei ne sou muvikala laixe
musuku mulai noxou Momu xe mukalu, la sou museˈiseˈi sou
mulosiˈa ta molomolo noxou sou mimilaˈa noxiˈa ta mitema
ne. La aneˈi miˈoxonu loxo Anu mupalusiˈaxu ne.
7 Xe muavuti la munoˈu sinana moso e minonoˈu ilou
veleti ne sou muvikala laixe musuku mulai noxou Momu
xe mukalu, la sou muvikalaneˈi ta molomolo noxou lexe
imilaˈanu noxiˈa ta mitema.
8 Ta mitema miˈaniˈani xoo mole miˈanaˈana. Xe iliˈi, la
sou ta molomolo noxou minoˈu lakela muxatele tamei sou
mineˈe mitaataa laˈilali paˈupaˈusou ne no anu.
9 Ta mitema ane mineˈe mixali noxou Iesu no voxo ane
ne, itiitisiˈa muxali loxo itemaxu mavulovexa mavulovexa
tamei (4,000). Miˈani mukalu, la sou Iesu mupalusiˈa sou
milivulivu,
10 ia alaxu vilesisi ˈo, la iloˈa ta molomolo noxou mitelo no
uaxa sou milai no xalee lia ne Dalumanuta.
11 Xe aneˈi mixali, la ta Palisaio mineˈe mixali noxou. La
misoko sou mitaliˈisou Iesu sou lexe itovonu. Aneˈi miavuti
la mitaliˈisou sou lexe Anu uˈoxonu sosovo vile molu no opo
loxotolo mo imaisou.
12 ✡Xe Anu mulomusiˈa aloxo ne, la muee tanu la mu-
vikala aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa ane ta mitema vaimomo
ˈo imasaxa lexe imaisou sosovo vile molu teitexi no opo
loxotolo o? Eni avikalangengi manina aloxo ˈo. Umomomo
sou aneˈi imaisou sosovo vile uasi manina.”

✡ **8:1:** Mak 6:35-44 ✡ **8:12:** Mat 12:39; Luk 11:29

13 Xe muavuti ˈo, la muˈitalaneˈi ta mitema, ia Anu iloˈa
ta molomolou mitelai no uaxa sou mixisaˈi milai no kupa
paˈumolu xalee levi.

ˈIlixo Noxiˈa ta Palisaio Iloˈa Elodesi
(Mat 6:5-12)

14 Ta molomolo noxou ne, ieˈi siˈisou veleti mole inoˈu
tavuˈalo uasi, minoˈu vilesisi a uai no nano no uaxa.
15 ✡Iesu muavuti la mupelaˈa aloxo ˈo, “Ngasaxilaˈinge
laixe no anu ˈilixo noxiˈa ta Palisaio mo ane noxou Elodesi,
xo upoloinge la uˈoxo masuangengi loxo uˈoxo masuanu
veleti.”
16 Aneˈi milomu noxou aloxo ne, la mivikalaneˈi ngaton-
gatoˈo lexe, “Male Anu muvikalanenge aloxo ne, xo nenge
tanoˈu veleti tavuˈalo uasi.”
17 ✡Aneˈi milai la miˈotosou anaxaˈau vaikala noxou ne,
la Anu mulavu. La sou Anu mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Tavaˈu
loxovaa ane ngingi ngevikala lexe ngingi nganoˈu veleti
tavuˈalo uasi? Loxovaa, ngingi ngalavusou uao? Mo loxovaa
xavutalamengi mutomu?
18 Mo iengi a uxolu, ia male ngamalei uasi? Mo sangalinge
a uxolu ia ngalomu no anu uasi? Mo ngaxavutala uasi?
19 ✡No voxo ane eni eseˈiseˈi veleti taˈuve xaˈa ta
mulu itemaxu mavulovexa mavulovexa tamei mo itemaxu
mavulovexa taˈuve (5,000), la paˈupaˈusou ngetaanu ne,
lakela sou ta ˈei?”
La aneˈi mikolinu lexe, “Mavulovexa vile mo mulelia
tamei.”
20 Xe muavuti la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo la, “Xe no voxo ane
eni eseˈiseˈi veleti muxatele tamei xaˈa ta mitema itemaxu
mavulovexa mavulovexa tamei (4,000), la paˈupaˈusou ne,
ngetaanu lakela sou ta ˈei?”
La aneˈi mikolinu lexe, “Muxatele tamei.”
21 Xe Anu muavuti la muvikalaneˈi lexe, “Loxovaa, ngingi
ngalavu uao?”

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Iou Seleveenu ne Vetesaida

22 Xe iloˈa milutu la milai mixali ne Vetesaida, la ta mitema
seˈi minoˈu itema vile ne iou seleveenu sou mineˈenu noxou.
Mineˈenu xe mixalixu noxou, la milinga pekiaˈu sou lexe
umuxaxu avolu vaxa noxou mo upamaulinu.
23 Xe Iesu muavuti la mukasi vaxa no avolu itema ne, ka
mutilaˈu sou ilou milai no ale no tuala. Ilou milai xe mutuve
vaxa no iou mukalu, la mumuxaxu avolu vaxa noxou, io sou
mutaliˈisou aloxo ˈo, “Loxovaa, nemaisou mii vile?”
24 Xe itema ˈo musuˈa iou loxo ˈo xe muavuti la muvikala
lexe, “Emaisiˈa ta mitema, aneˈi loxo ovuovu ivavaxa in-
eneˈe.”

✡ **8:15:** Luk 12:1 ✡ **8:17:** Mak 6:52 ✡ **8:19:** Mak 6:41-44

25 Xe Iesu muavuti la, la mumuxaxu avolu vaxa noxou
itema iou la, la sou iou mukaa avile mole saxisaxi noxou ne,
muxali laixe. Mimii ne, mumaisou la lamana ukalusi.
26 Iesu muavuti la mupalusou sou mulivu no tani noxou
xe muvikalanu lexe umomomo sou ulivu u'unalai no tuala
la uasi.

Palapala'alixu Noxou Pita
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Xe ili'i, la sou Anu ilo'a ta molomolo noxou milai no
tuatuala ane muxoluxolu 'ala'alai no tuala ne Kaisalia Pilipi.
Ilo'a milai xe no vote'i, la mutali'isi'a aloxo 'o, "Ta mitema
ilavusou ivikala lexe eni 'ei?"
28 ✡Xe ane'i miavuti la mikolinu lexe, "Se'i ivikala lexe nini
Ioanesi, itema sou u'ulosi'a ta mitema, xe se'i ivikala lexe
nini Eliasi, xe se'i la ivikala lexe nini vile noxi'a ta mitema
sou palomatana."
29 ✡Xe Anu muavuti, la mutali'i vaxa noxi'a aloxo 'o, "Ia,
ngingi la ngingi ngavikala lexe eni 'ei?"
Xe Pita muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Nini ne, nini
Kalisito ane."
30 ✡Xe anu Iesu muavuti la mupela'a lexe mamu sou
ipala'alixu noxou evile.

Iesu Mutotokalasou Soli Noxou
(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Ioxe, Iesu musoko sou mulosi'a lavulavu lexe ulai ili'i,
la Itema 'Olu ne, utavule navunavu piena misevile. Ta tatila
ilo'a ta tatila noxi'a ta aili'i mo ta mitema sou lapuloto ne,
ixiunu tumali'au la ivau usoli. Uai no lulu voxo vile mo tamei
xe tatalusou, la sou Anu utulu.
32 Anu molu muvikala lamana laixe noxi'a aloxo ne, la sou
Pita muno'u mulailixu va'axu sou mukaitolonu.
33 Xe Anu muavuti, la iou mulai noxi'a ta molomolo noxou,
sou muvikala teitexi noxou Pita aloxo 'o, "Satani! Nalai ili'i
no tumalilo. Nini naxavutala mii noxou Lataua uasi, nini
nexavutala mii noxi'a ta mitemasi."
34 ✡Xe muavuti la mu'avali'a ta mitema e mine'e mipita
ne ilo'a ta molomolo noxou sou muvikalane'i aloxo 'o,
"Lexe evile umasaxa lexe umulileli, la anu uxiunu tumalouu
masaxa noxou, ia une'e mo utavulenu tu'utu'umaxu loxo eni
etavulenu mo umulileli, mo usoli loxo eni asoli.
35 Xo itema ane tanuxu maulixu ne, ulai ili'i la uxovulaunu
maulixu. Ia itema ane tanuxu maulixu uasi, u'italonu
maulixu une'e noxilo mo a'alo laixe noxilo, la anu umauli.
36 Ia lexe itema vile uno'u mimii latala sou lia 'o ukalusi,
xe uxovulaunu uleenu, la mimii sou lia ane anu uno'u ne,
usu'ulinu a loxovaa?

✡ **8:28:** Mak 6:15 ✡ **8:29:** Ioa 6:68-69 ✡ **8:30:** Mak 9:9 ✡ **8:34:** Mat 10:38-39; Luk 14:27

37 Mii maˈia ane sou anu ulotonu uleenu no anu sou
ulivulixu?
38 ✡Ta mitema vaimomo ˈo, mixiu tumaliˈa noxou Lataua
mo iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua. Xe itema ane umaela
noxilo mo no anu vaikala noxilo, la no voxo ane sou Itema
ˈOlu ulivu uneˈe no anu lamana noxou Momu mo iloˈa
ta angelo noxou Momu, la anu umaela noxou itema ne
kalumo.”

9

1 ✡Xe muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Eni avikalan-
gengi manina aloxo ˈo, ta mitema seˈi ane itutulu ˈo, ulai
iliˈi la umomomo sou isoli uao, ixoxolu sio mo imaisou
saxisaxilaˈu noxou Lataua uxali ilou xaviinu.”

Iesu Vasimolu Muxali Iou Vilemo
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 ✡Ioxe iloˈa mixolu xe voxo muxatele vile mukalu, la sou
anu Iesu munoˈa Pita ilou Iakovo mo Ioanesi sou muulax-
uneˈi sou iloˈa milai no laxaˈilu vile teitexi manina mole
aneˈisisi milai mixolu ane. Iloˈa mixoxolusi xe mimalei loxo
ˈo, la Iesu vasivasimolu ne muxiu mo muxali iou vilemo
manina.
3 Tokolomoxu ne, muxali iou vilemo mo muxali lamanaxu.
Evile sou tuala no lia ˈo umomomo sou uˈuinu tokolomo ane
ne, la uxali maenaxu laixe manina aloxo ne uasi.
4 Xe mimalei loxo ˈo, la mimaisiˈa Eliasi ilou Mosesi mipaa
mixali mitulu no paˈumolu Iesu sou iloˈa mivivikala.

5 Pita muavuti la muvikala vaxa noxou Iesu aloxo ˈo,
“Rabi,* anu laixe noxixe lexe nexi taxolu ano ˈo mo taˈalaxu
tani alelexu tatalu. Nini sine vile, Mosesi sou vile xe Eliasi
sou vile.”
6 Pita muvikala aloxo ne, xo anu iloˈa tamei ne mimamaˈu
misevile.
7 Xe tamuxala vile muneˈe la mukuponeˈi mukalusi, la
aneˈi milomusou vaikala mupaa no nano no anu tamuxala
tanu la muvikala aloxo ˈo, “Eni ˈalixeni ano, amasaxau
misevile. Ngalomuxu vaikalau.”

8 Alaxu vilesisi ˈo, la aneˈi mimamalei ia imaisou evile la
uasi, Iesusi ˈa ututulu.

9 Ioxe, iloˈa miavuti, la sou iloˈa misuku sou laxaˈilu ne
sou miluˈe. Xe no mine iloˈa miluluˈe, la Anu mupelaˈa lexe
mamu sou iaˈalou evile no anu mii ane aneˈi mimaisou ne,
mole ulai utalo no voxo ane Itema ˈOlu utulu molu no anu
lousou.

✡ **8:38:** Mat 10:33 ✡ **9:1:** Mak 13:30 ✡ **9:2:** Apo 3:22; 2Pi 1:17-18 * **9:5:** Rabi: Vaikala ane ne, anu vaikala noxiˈa ta Iutaia ilemolu lexe Evalaio. Ia laaxu ane ne, lexe itema sou ulosiˈa ta mitema lavulavu.

10 Ane'i milomu noxou aloxo ne, la ivikalanu vile uasi, mii
sou tane'i vilevilesi. Ia ane'i mivivikalasou vaikala mautunu
e lexe, "Utulu molu no anu lousou." lexe laaxu a loxovaa.
11 ✡Xe miavuti la mitali'isou aloxo 'o, "Tava'u loxovaa, la
ta mitema sou lapuloto ivikala lexe Eliasi anu uxali tei?"
12 ✡Xe Iesu muavuti la mukoli tali'i noxi'a aloxo 'o,
"Vaikala ane ne manina. Eliasi ne, uxali tei sou umomosou
mimii latala ne ukalusi. Ia tava'u loxovaa la mikaukavunu
no anu Lavuku Tavuna teinu lexe, Itema 'Olu ne utavulenu
navunavu tatila mo ta mitema ixiu tumali'au?
13 ✡Ia avikalangengi aloxo 'o. Eliasi ne, mune'e muxali mo
ta mitema mikalusou masaxa noxi'a sou mi'oxonu 'ili'ilixo
se'i mulai noxou aloxo Lavuku Tavuna teinu mua'aloxusou."

Molomolo Vile Uleenu Masua Muxolu Noxou, Ia Iesu Mupamaulinu
(Mat 17:14-20; Luk 9:37-43a)

14 Ilo'a milu'e xe mixali noxi'a ta molomolou ane pa'usi'a,
la mimaisi'a ta mitema tapiena misevile mine'e mitulu
mixaliliie'i, ia mitomu loxo. Xe milomusi'a ane'i ta molo-
molo noxou ne ilo'a ta mitema sou lapuloto ne i'oto'otosou
anaxa'a.
15 Xe ta mitema mimalei loxo 'o, la mimaisou Iesu la miku-
luke, la alaxu vilesisi miiave milai noxou sou misexelaxu.
16 Xe Anu muavuti la mutali'isi'a ta mitema ne aloxo 'o,
"Ma'ia ane ngingi ngongi'a nga'oto'otosou anangenge sou
loxo ne?"
17 Itema vile no nano no taiine'i ne, muavuti la mukolinu
Iesu tali'iu aloxo 'o, "Itema sou ulosixe lavulavu, eni ene'enu
'alixeni mulu 'o, xo uleenu vile masua uxoxolu noxou la
u'oxo uvivikala uasi.
18 Voxovoxo piena musuku ne, utelosou la xavi misevile,
la uleanu ulu'e no lia mole livilivixu upaipasinga mo anaxu
ukalakikiki mole utoto'eke loxo 'o. Elingai'a ta molomolo
noxine lexe ikusau uleenu ane muxolu noxou 'alixeni 'o, ia
imomomo uasi."
19 Xe Iesu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi ta
mitema sou ngamuxaxu tangengi noxou Lataua uasi! Tauu
ie ta 'ei ane sou eni axolu noxinge? Mo alaxu ta 'ei ane sou
eni atavulenu tu'utu'umaxu noxinge? Ngano'u molomolo ne
une'e noxilo."
20 La sou ane'i mino'u mulai noxou. Xe uleenu masua ne
mumaisou Iesu, la alaxu vilesisi 'o, la mu'oxonu molomolo
ne mu'olo'olo mole muleanu mulu'elai no lia. La mupi-
paopao la livilivixu muxalixali no anaxu.
21 Xe Iesu muavuti la mutali'isou momu aloxo 'o, "Mii e
uxolu noxou 'o musoko a talu?"
La momu mukolinu lexe, "No molomoloxu mo.

✡ **9:11:** Mal 3:1 ✡ **9:12:** Lex 22:1-18; Ais 53:3; Mal 4:5-6 ✡ **9:13:** Mat 11:14

22 Uˈoxonu no voxo tavuˈalo, la uleanu ulai no navu xe
no lexa sou lexe uvau usoli. Ia lexe nini namomomo sou
naˈoxonu mii vile noxou, la taneninexe mo nasuˈulinexi.”
23 ✡Xe Iesu muavuti la muvikala aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa
la nini nevikalaleli, lexe eni amomomo sou aˈoxonu? Lexe
nini namuxaxu taneni, la nini namomomo sou naˈoxonu
mimii latala ne ukalusi.”
24 Xe muavuti la alaxu vilesisi, muˈava aloxo ˈo, “Eni
emuxaxu taleli noxine manina, ia nasuˈulileli xo muxaxu
taleli noxilo ulai noxine ne, kituˈasi.”
25 Xe Iesu mumalei loxo ˈo, la ta mitema tavuˈalo a
iiaveiave ineneˈe loxo noxou, la sou Anu mukaitolonu
uleenu masua la muvikalanu aloxo ˈo, “Nini uleenu ane
saxavou mo ane uvivikala uasi e naxoxolu noxou molomolo
ˈo ne, eni avikalaneni pekiaˈu lexe naxexesou, ia nalivu
naneˈe natelo noxou la uasi.”
26 ✡La sou uleenu ne, muungaunga xe muvaxa muxalux-
alu molomolo la muˈokiˈoki tani manina, sila muxexesou.
Uleenu ne muxexesou io, aneˈi ieˈi muvaxa la loxo musoli,
sila aneˈi tavuˈalo mivikala lexe, “Anu musoli.”
27 Sixe Iesu mukasi vaxa no avolu xe mutulusou, sila anu
mutulu.
28 Iesu mupamaulinu mukalu, io sou Anu mulai no tani.
Xe no tani, la aneˈi ta molomolo noxou ne milutu vaxa
la mitaliˈisou seˈisisi aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa, la nexi
tamomomo sou takusau uleenu masua ne uasi o?”
29 Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Linga anusisi ane umomomo
sou ukusau uleenu ane loxo ˈo.”
30 ✡Xe iloˈa miavuti la misukusou tuala ane iloˈa mixolu
no anu ne, sou minuna mimuamuaˈi no nano no xalee lia
tila ne Xalilaia. Iesu umasaxa lexe evile ulavu no anu xalee
ane aneˈi ixolu no anu uasi,
31 ✡xo Anu ulosiˈa ta molomolou lavulavu. Muvikalaneˈi
aloxo ˈo, “Ulai iliˈi, la ta mitema iˈitalonu Itema ˈOlu no avoˈa
ta mitema sou ivau usoli. Uai no nano no lulu voxo vile mo
tamei, xe no voxo tatalusou, la sou Anu utulu.”
32 ✡Ia aneˈi ilamana no anu vaikala laaxu ane anu mule-
molu noxiˈa uasi. Mimamaˈu la italiˈisouxu uasi.

ˈEi Ane Tila Noxiˈa
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Iloˈa mimuamuaˈi xe milai mixali ne Kapenaumu, la
miˈunalai no tani. Xe Iesu muavuti la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo,
“Mii maˈia ane ngingi ngeˈotoˈotosou anangenge no voteˈi
ˈo?”
34 Anu mutaliˈisiˈa aloxo ne, la aneˈi mitaˈolu tasiaˈusi xo
aneˈi milavu lexe no voteˈi, la aneˈi miˈotoˈotosou anaxaˈa
lexe ˈei ane tila noxiˈa.

✡ **9:23:** Mat 21:21; Mak 11:23 ✡ **9:26:** Mak 1:26 ✡ **9:30:** Ioa 7:1 ✡ **9:31:** Mak 8:31; 10:32-34 ✡ **9:32:** Luk 9:45

35 ✡Xe Anu muavuti la muxolu no lia, io sou Anu muʹavaliʹa
ta molomolo noxou aneʹi mulelia tamei ne, mineʹe noxou la
sou muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Lexe itema vile umasaxa lexe
uuli, la laixe lexe anu uiliʹi mo uxali loxo itema vile vitanisi
sou ipalupalusou.”
36 Mutilaʹu molomolo vile kituʹa ka mulai mutulusou no
taiineʹi, xe muavuti la muvoʹonu io sou muvikalaneʹi aloxo
ʹo,
37 ✡“ʹEi ane lexe uxavutalaleli mo uʹosa sou unoʹu molo-
molo vile kituʹa loxo ʹo, la anu ane uʹosa sou unoʹilo. Xe ʹei
ane lexe uʹosasilo sou unoʹilo, la anu ane uʹosasou unoʹu ane
mupalusilo eneʹe ʹo.”

Anu Ane Uʹapinenge Uasi ne, Anu Noxinge Ane
(Luk 9:49-50)

38 Xe Ioanesi muavuti la muvikalanu Iesu aloxo ʹo, “Itema
sou ulosixe lavulavu, nexi temaisou itema vile ukukusaiʹa ta
uleenu masua no anu xavi noxine, la nexi teʹapixu, xo anu
vile noxinge nengeʹa uasi.”
39 Xe Iesu muavuti la muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Ngaʹapixu
mamu, xo lexe itema vile uʹoxonu mii vile xaviinu no anu
xavi noxilo, la umomomo sou upasipaa uleanu vaikala vile
masua uneʹe noxilo uasi,
40 ✡xo anu ane uʹapinenge uasi ne, anu noxinge ane.
41 ✡Eni avikalangengi manina aloxo ʹo, ‘Anu ane uiengengi
no anu lexa xo ngingi noxou Kalisito, la anu unoʹu lakolisou
manina.’ ”

Mii sou Uolexaʹa ta Mitema sou Isusu
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Xe muavuti la muvikalaneʹi aloxo ʹo la, “Lexe itema vile
uolexu vile noxiʹa aneʹi ta mitema vitanisi ane imuxamux-
axu taneʹi noxilo, sou ususu no anu ʹilixo masua, la anu laixe
lexe isakii lavoʹo kulu vile no xolanu ka ilea uluʹelai no luaki,
ia laixe uasi lexe Lataua ulosou navunavu.
43-44 ✡Mo lexe avone vile ususulixene, la nalixinu mo
uxexee. Laixe lexe nini naʹunalai no tuala sou mauli no anu
avone vilesisi, ia laixe uasi lexe nini avone tamei ne uxolusi,
la nini naʹunalai no tuala sou navunavu e navu uʹaniʹani ia
usisita uasi.
45-46 Mo lexe tavaʹine vile ususulixene, la nalixinu mo
uxexee. Laixe lexe naʹunalai no tuala sou mauli no anu
tavaʹine vilesisi, ia laixe uasi lexe nini tavaʹine tamei ne
uxolusi, la nini naʹunalai no tuala sou navunavu.
47 ✡Mo lexe ieni vile ususulixene, la naluvu uxexee. Laixe
lexe nini naʹunalai no tuala noxou Lataua no anu ieni
vilesisi, ia laixe uasi lexe nini ieni tamei ne uxolusi, la nini
naʹunalai no tuala sou navunavu e,

✡ **9:35:** Mat 20:25-27; Mak 10:43-44; Luk 22:24-26 ✡ **9:37:** Mat 10:40 ✡ **9:40:** Mat 12:30; Luk 11:23 ✡ **9:41:** Mat 10:42 ✡ **9:43-44:** Mat 5:30 ✡ **9:47:** Mat 5:29

48 ✡ ‘ta polikokasiˈa imomomo sou isoisoli uasi mo navu
umomomo sou usisita uasi.’
49 Laixe lexe anu Lataua uˈuisiˈa ta mitema vilevilesi no
anu navu, loxo ta mitema iˈuisou laˈilali no anu au.
50 ✡Au ne laixe, ia lexe tuˈaxu ne tasiau la ngingi
ngalivulixu tuˈaxu ne loxovaa la? Laixe lexe ngingi latala
ne, ngatetelisou au tuˈaxu lailaixe no anu maulingenge mo
xoluxolu noxinge ngongiˈa aneˈi ane vaˈavaˈaxu ne laixesi.”

10

Taulaˈi Muxoto
(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

1 Iesu muvikalaneˈi aloxo ne xe mukalu, la sou musukusou
tuala ane ne, sou mununa no xalee lia tila ne Iutaia, la
mualasou lexa ne Ioridani. Mulai, la ta mitema tavuˈalo
misevile mineˈe noxou la, la Anu mulosiˈa lavulavu no anu
vaikala noxou Lataua, aloxo Anu mulavusou muˈoxoˈoxonu.
2 Ta Palisaio seˈi mineˈe mixali noxou sou lexe itovonu.
Mineˈe mixali la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Itema vile mutaulaˈi,
ia anu umasaxa lexe usuˈane semau la anu laixe no anu
lapuloto noxou Mosesi?”
3 Xe anu Iesu muavuti la mukolinu aloxo ˈo, “Ia xo Mosesi
muvikalangengi a loxovaa?”
4 ✡Aneˈi miavuti la mivikalanu lexe, “Mosesi muvikala lexe
itema vile umasaxa lexe uˈoxonu aloxo ne, la anu molu
ukaukavu ulai noxie sou uxotonu taulaˈixaˈa ilou, io sou
upalusie sou ilivu ilai.”
5 Ioxe, Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Mosesi
mukaukavu lapuloto aloxo ne, xo ngingi opongengi pekiaˈu
misevile.
6 ✡Ia ngalomu, tatei manina no voxo ane Lataua mu-
soko sou mukoinu mimii latala ˈo, la mukoineˈi ta mitema.
Mukoineˈi ta mulu xe ta sema.
7 ✡La sou ane mulu uˈumesiˈa momu ilee nenu sou ulai
noxie semau sou
8 ilou ixali vilesisi. Mole aneˈi tamei la ua, aneˈi ilou
vilesisi.
9 La sou mii maˈia ane Lataua musakii mupitanu ne, itema
vile umomomo sou ukalipalaneˈi uasi.”
10 Iesu iloˈa ta molomolo noxou milivu milai no tani, la
aneˈi mitaliˈisouxu la.
11 ✡Xe Anu muavuti la muvikalaneˈi lamana aloxo ˈo, “Lexe
itema vile usuˈane semau, ia ulai uˈuluxe sema vileli, la anu
itema ane ne anu mususu noxie semau.

✡ **9:48:** Ais 66:24 ✡ **9:50:** Mat 5:13; Luk 14:34 ✡ **10:4:** Lap 24:1-4; Mat 5:31
✡ **10:6:** Tav 1:27; 5:2 ✡ **10:7:** Tav 2:24; Ep 5:31-33 ✡ **10:11:** Mat 5:32

12 Anu aloxo ne kalumo noxie sema. Lexe ane isuˈanu
mulue, ia ilai iˈuluxu mulu vileli, la ane misusu noxou
mulue.”

Iesu Iloˈa ta Molomolo ta Kitukitu
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Anu uvivikalaneˈi aloxo ne, la ta mitema a ixaxalixaˈa ta
molomolo ta kitukitu sou ineˈeneˈi noxou Iesu sou lexe Anu
ukasiˈa, ia ta molomolo noxou ne mikaitoloneˈi ta mitema.
14 Xe Iesu mumaisiˈa mine aneˈi mikaitoloneˈi aloxo ne, la
laˈiaxu misevile. La sou muvikalaneˈi lexe, “Iengi uvaxaiˈa
ta molomolo ta kitukitu nesi mo ineˈe noxilo, ia ngaˈapixaˈa
mamu, xo aneˈi ane maulixaˈa loxo ta molomolo ane ne, la
saxisaxilaˈu noxou Lataua uxolu noxiˈa.
15 ✡Mo eni avikalangengi manina aloxo ˈo. Lexe itema vile
unoˈu saxisaxilaˈu noxou Lataua loxo ta molomolo ˈo uasi, la
anu umomomo sou uˈunalai no anu uasi manina.”
16 Xe muavuti la sou muˈaulaxaˈa ta molomolo ne, xe
mukalu la sou mumuxaxu avolu noxiˈa io sou mualusiˈa.

Itema Vile sou Lavuluti
(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

17 Mualusiˈa ta molomolo aloxo ne xe mukalu, la sou
Anu mulutu sou mumuamuaˈi mulai. Ia itema vile muiave
mulai noxou, la muxolaˈu tavaˈu voˈuxu no talaxu io sou
mutaliˈisou aloxo ˈo, “Itema laixe sou ulosixe lavulavu, mii
maˈia ane lexe eni aˈoxonu sou eni anoˈu mauli ane kaluxu
uasi no anu?”
18 Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, “Tavaˈu loxo-
vaa ane nini nemoxoˈilo lexe eni laixe? Itema vile laixe uasi,
ia Lataua anusisi.
19 ✡Nini nelavu no anu lapuloto e muvikala lexe, ‘Mamu
sou navau itema vile usoli. Nini namulu, la mamu sou nalai
noxie sema mitaulaˈi xe nini nasema, la mamu sou nalai
noxou itema mutaulaˈi. Mamu sou napakali, mamu sou
nakalavoisou itema vile vitanisi, la nalemolu manina teitexi,
mamu sou nakalavoinu itema vile sou nanoˈu miumiu vile
vitanisi, mo natoxoneˈi mamine ilee nenine.’ ”
20 Xe anu muavuti la muvikalanu Iesu aloxo ˈo, “Itema sou
ulosixe lavulavu, lapuloto ane ne, eni emulinu no mine eni
molomoloxo mo mutalo vaimomo.”
21 Iesu mulomu noxou aloxo ne xe iou mulai noxou sou
mumatakisou, la tanuxu. La sou muvikalanu lexe, “Mii
vilesisi a naˈoxonu uao, nalai mo nanoˈu lavulavulutimeni
ukalusi mo ta mitema ilotonu, xe nanoˈu lamolisou la sou
naitiˈa aneˈi ane iˈa mimii uasi. Lexe nini naˈoxonu aloxo
ne, la sou mimii ane lailaixe uai teitexi no opo loxotolo ne,
nini naˈa nini. Ia naneˈe mo namulileli.”

✡ **10:15:** Mat 18:3 ✡ **10:19:** Mul 20:12-17; Lap 5:16-20

22 Xe anu itema ne, mulomu aloxo ne, la iou mupalulu.
Ia mumuamuaˈisi mole mulai ne, opoonu uˈosa uasi xo anu
mulavu lexe anu lavulavulutiu tavuˈalo misevile.
23 Iesu musuˈanu iou sou muitisiˈa ta molomolo noxou,
la sou muvikala aloxo ˈo, “Ta mitema ane lavuluti'a piena
musuku ne, anu pekiaˈu musuku noxiˈa sou iˈunalai no anu
saxisaxilaˈu noxou Lataua.”
24 Xe aneˈi milomusou vaikala noxou ne, la mikuluke no
anu. Ia Anu musolonu vaikalau mulai la muvikala aloxo ˈo
la, “Ta molomolo, lexe itema vile umasaxa lexe uˈunalai no
anu saxisaxilaˈu noxou Lataua, la anu pekiaˈu misevile.
25 Anu pekiaˈu sou kameli vile uˈunalai no anu umo vile
taxanu uasi, ia itema ane lavulutiu piena musuku ne, anu
pekiaˈu misevile noxou sou uˈunalai no anu saxisaxilaˈu
noxou Lataua.”
26 Xe ta molomolo noxou milomu aloxo ne, la mikuluke
misevile la. Xe miavuti la mitalitaliˈisiˈa ngatongatoˈo lexe,
“Ia ˈei ane sou unoˈu mauli ane kaluxu uasi ne?”
27 Iesu iou mulai noxiˈa, la mumatakisiˈa la muvikalaneˈi
aloxo ˈo, “Ta mitemasi la imomomo uasi. Ia Lataua la Anu
mumomomo. Xo Lataua ne, Anu umomomo sou uˈoxonu
mimii latala ne ukalusi.”
28 Xe Pita muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, “Nexi texiu
tumalixeu mimii latala ne mukalu, ia teneˈe ˈo sou tamuli-
neni.”
29 Xe Iesu muavuti la mukolinu aloxo ˈo, “Avikalangengi
manina musuku. Lexe itema vile uˈumesou taasou, uasi ta
vimovimou ta mulu iloˈa ta sema, uasi momu ilee nenu, uasi
ta ˈolu, uasi xaixaixu, xo anu umasaxailo lexe uaˈaloxu aˈalo
laixe ulai noxiˈa ta mitema,
30 la umomomo sou anu unoˈu taasou itemaxu taˈuve, mo
ta vimovimou ta mulu itemaxu taˈuve, mo ta sema itemaxu
taˈuve, mo ta nenenu itemaxu taˈuve, mo ta ˈolu itemaxu
taˈuve, mo xaixaixu itemaxu taˈuve ilou tuˈutuˈumaxu ta
mitema iˈoxonu ulai noxou. Xe ulai iliˈi xe anu usoli, la anu
unoˈu mauli ane kaluxu uasi manina.
31 ✡Ia aneˈi tapiena e miuliuli ne, ulai la aneˈi ilai iliˈi, ia
aneˈi ane miiliˈi ne ilai, la iuli.”

Iesu Mutotokalasou Soli Noxou Alaxu Tatalusou
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 ✡Ioxe, Iesu muvivikalaneˈi aloxo ne xe mukalu, la
muulaxuneˈi sou iloˈa miluˈe ne Ielusalemu. Ta molomolo
noxou ne, mikuluke xe ta mitema ane mimumulineˈi ne
vasimeˈa muˈume misevile. Iesu muavuti la munoˈa ta
molomolo noxou mavulovexa mulelia tamei sou mineˈe ˈalai
noxou, la sou muvikalaneˈixu mii ane sou uxali noxou.
33 Muvikala aloxo ˈo, “Nenge nengeˈa asou taluˈelai ne
Ielusalemu o, la Itema ˈOlu ne, ta mitema inoˈu sou iˈitalonu

✡ **10:31:** Mat 20:16; Luk 13:30 ✡ **10:32:** Mak 8:31; 9:31

ulai no avoˈa ta tatila noxiˈa ta ailiˈi, iloˈa ta mitema sou
lapuloto. Itulusou no anu vaivaikala sou lexe ivau mo usoli.
La sou inoˈu ulai noxiˈa ta asila avoˈa
34 sou aneˈi imolovilaˈisou mo ilikesou mo ipuapuasou mo
ivau usoli. Uai no lulu voxo vile, tamei xe tatalusou la sou
Anu utulu.”

Linga Noxiˈa Iakovo Ilou Ioanesi
(Mat 20:20-28)

35 Sevetaio ta ˈolu tamei Iakovo ilou Ioanesi ne, ilou milai
mixali noxou Iesu ne, la milinga aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe
lavulavu, nexi noxou temasaxa lexe nini naˈoxonu mii vile
noxixe noxou.”
36 Xe Iesu muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, “Maˈia ane ngingi
ngongou ngemasaxailo lexe eni aˈoxonu noxinge ngongou?”
37 Ilou mikolinu lexe, “Ulai iliˈi xe nini naxali tatananu
tuala, la nexi temasaxa lexe vile noxixe ˈo ulai uvaˈisaˈineni
no paˈumene no tema xe vile no ae.”
38 ✡Xe Anu muavuti la muvikalaneˈi ilou aloxo ˈo, “Ngingi
ngongou ngelinga aloxo ne, ia ngingi ngongou ngalavusou
lexe mii maˈia ngingi ngelingau ne uasi. Loxovaa, umo-
momo sou ngingi ngongou ngamasaxa lexe ngasoli loxo eni
asoli?”
39 ✡Aneˈi miavuti la mikolinu Iesu lexe, “Nexi temasaxau.”
Xe Anu muavuti la muvikalaneˈi ilou aloxo ˈo, “Anu
umomomo sou ngingi ngongou ngasoli loxo eni asoli,
40 ia no anu masaxa noxinge ngongou lexe vile sou
uvaˈisaˈileli no paˈumelo no tema xe vile no ae ne, umo-
momo sou alosinge vitanisi uasi, xo luu ane ne, Lataua
mulalaxisiˈa ta mitema ane anu musosovosiˈasi, ane lexe
aneˈi ilai ixolu no anu.”
41 Ioxe, aneˈi ta molomolo noxou ane mavulovexa vile ne,
milomusiˈa Iakovo ilou Ioanesi, la laˈiaxaˈaiˈa ilou misevile.
42 ✡Xe Iesu muavuti la muˈavaliˈa sou mupitaneˈi. La
sou muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngelavu lexe ta tatananu
tuatuala noxiˈa ta asila ne, aneˈi isaxilaˈa ta mitemaiˈa
pekiaˈu, xe ta tatilasiˈa ne, ivikala la aneˈi ta mitemaiˈa ne
ilomuxu vaikalaiˈasi.
43 ✡Ia noxinge ne, anu aloxo ne uasi. Xo anu ane umasaxa
lexe utila no nixi noxinge ne, la laixe lexe anu uxolu itema
vile sou xaixai noxingesi.
44 Xe itema ane umasaxa lexe anu uxali tila sou uuli
noxinge, la laixe lexe anu uxali loxo itema vile vitanisi noxiˈa
ta mitema ukalusi sou ipalupalusou.
45 Xo Itema ˈOlu ˈo ne, muneˈe sou lexe ta mitema
iˈoxoˈoxonu xaixai noxou uasi. Anu muneˈe sou lexe

✡ **10:38:** Mak 14:36; Luk 12:50 ✡ **10:39:** Apo 12:2; Pal 1:9 ✡ **10:42:** Luk 22:25-26 ✡ **10:43:** Mat 23:11; Mak 9:35

Anu uˈoxonu xaixai sou uˈitalonu maulixu sou uˈolene'i ta mitema tavuˈalo.”

Iesu Mupamaulinu Vatimaio
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Ioxe, anu Iesu iloˈa ta molomolo noxou mimuamuaˈi xoo, la milai mixali ne Ieriko. Xe Iesu iloˈa ta molomolou mo ta mitema tavuˈalo misukusou tuala ne Ieriko sou milai. La itema vile ualasou lexe Vatimaio, e Timaio ˈolu, a muxoxolu no voteˈi paˈumolu. Ia anu iou seleveenu. Anu muxoxolu ne sou ulingalinga mimii noxiˈa ta mitema.
47 No voxo ane ne, anu mulomu lexe Iesu, itema sie Naseleti a unene'e ne, la anu mutaloxu ˈava mulai noxou, “Iesu, nini Deviti ˈilusunu, tanenixo!”
48 Ta mitema tavuˈalo milomusou aloxo ne, la mikaitolonu. Mivikala lexe uxolu tasiau. Ia anu ulomuxaˈa uasi, anu muˈava muˈokinu mulai noxou Iesusi. “Deviti ˈilusunu, tanenixo!”
49 Xe Iesu mutulu, la sou muvikalane'i lexe, “Ngaˈavalou une'e.” Ane'i miˈava mulai noxou aloxo ˈo, “Naˈosa. Mo natulu! Xo anu a muˈavaline.”
50 Xe anu muavuti la musuˈanu ˈalaˈalasou muai, io anu muili'e mutulu sou mulai noxou Iesu.
51 Mulai muxali noxou Iesu, la sou Iesu mutali'isou lexe, “Mii maˈia ane nemasaxau lexe eni aˈoxonu noxine?” La sou anu muvikalanu Iesu lexe, “Rabi, eni emasaxa lexe amamalei.”
52 ✡La sou Iesu muvikalanu lexe, “Nalai, nini nemauli xo nemuxaxu taneni noxilo.” Xe alaxu vilesisi ˈo, la anu iou mukaa sou mumalei avile. La sou muavuti sou mumulinu Iesu no voteˈi e Anu mumuamuaˈi no anu ne.

11

Iesu Muˈunalai ne Ielusalemu
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Ioa 12:12-19)

1 Ioxe, iloˈa mimuamuaˈi xe milai mixali ˈalai ne Ielusalemu, la mixali no tuala ne Vetepaxe ilee Vetania, ˈalai no laxaˈilu ne Olivu. Xe Iesu muavuti la mupalusiˈa ta molomolo noxou tamei,
2 la muvikalane'i ilou aloxo ˈo, “Ngongou ngalai no tuala e no laxungengi ne, xe ngaˈunalaisi, ka ngamaisou donki ˈilie mulu a mitalisou mo misakiinu mo a ututulu. Dongki ne, evile utelo mo uxolu no anu uao. Ngongou ngalulusou ukalu, la sou ngano'u une'e noxilo ˈo.
3 Ngongou ngalulusou, xe lexe evile utali'isinge lexe, ‘Lox-ovaa ane ngingi ngongou ngalulusou donki ne?’ La ngongou ngakolinu lexe, ‘Tila mumasaxau lexe uˈoxonu xaixai no anu. Io xaixai ukalu, la sou upalea ulivulixu une'e la.’ ”

✡ **10:52:** Mak 5:34

4 Ilou milutu xe milai, la mimaisou donki vile ne a ututulu
no voteˈi. Mitalisou ka misakiinu no ale ˈalai no tani vile
aitengaxu. Aneˈi ilou miavuti la milulusou.
5 Xe ta mitema seˈi mitutulu ne, mimaisiˈa ilou la mi-
taliˈisiˈa aloxo ˈo, “Ngongou ngananavaa loxo ngalulusou
donki ˈilie ne?”
6 Aneˈi ilou miavuti la mivikalaneˈi aloxo Iesu mupelaˈaxu
ne, la sou aneˈi ieˈi muvaxaiˈa ilousi sou ilou minoˈu milail-
ixu noxou.
7 Ilou minoˈu xe milai mixalixu noxou Iesu, la sou minoˈu
ˈalaˈalasou vasimeˈa ilou sou milalanu vaxa no lataanu
donki ne, sou anu Iesu mutelo mutalupexa no anu.
8 Ta mitema tavuˈalo kalumo mixavulalanu ˈalaˈalasou
vasimeˈa ka misiaˈu no voteˈi, xe seˈi ne milai no xai
sou mivalivalitusou ovu avoavolu sou mitaˈolunu no voteˈi
kalumo.
9 ✡Ta mitema ane miulaxu Iesu xe aneˈi ane miiliˈi no
tumalou sou mimumulinu ne, miˈava aloxo ˈo,
“Napamaulinexi!
Lataua ualusou anu ane IAUE mupalusou mo a unene ˈe
ˈo!
10 Lataua ualusou saxisaxilaˈu noxou ˈilusunu Deviti,
Anu ˈilusunenge anu a unene ˈe ˈo.
Napamaulinexi,
mo sou aneˈi iˈitinu ualasine teitexi no opo loxotolo!”
11 Iesu muxali ne Ielusalemu mukalu, la sou Anu
muˈunalai no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua.
Mulai muxixaou no nano ne mo mumaisou mimii latala
ne mukalu. Ia tavaˈu xo aso a muluˈelai, la sou Anu iloˈa
ta molomolou mavulovexa tamei ne, milaa sou milivu ne
Vetania.

Iesu Mukusaiˈa ta Mitema no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua
(Mat 21:18-19)

12 Miai xe kakau, la aneˈi milutu ne Vetania sou milivu
milai loxo ne Ielusalemu la, la Iesu musolixu.
13 ✡Xe iou mulai mutukumusou ovu lovo vile ne mutulu
no paxa. Volovoloxu piena misevile, la sou mulutu mulai no
anu sou ukamuli lexe temanu seˈi ˈa no anu. Mulai xe muxali
no anu, la mumaisou lexe ovu ne, volovoloxusi, ia uneneˈa
mo temanu uasi, xo anu ovu ne, voxo sou uneneˈa uao.
14 La sou muvikalanu ovu ne aloxo ˈo, “Usoko ane
vaimomo ˈo, la nini nanene ˈa mo evile uˈou ngiaxene la
uasi manina.” Muvikala aloxo ne, la ta molomolo noxou ne
milomusou.
15 Iloˈa mimuamuaˈi xe milivu mixali ne Ielusalemu, la
Iesu muˈunalai no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua,
sou musoko sou mukusaiˈa ta mitema e mitataˈolu mimii sou

✡ **11:9:** Lex 118:25-26 ✡ **11:13:** Luk 13:6

ta mitema ilotonu mo ane'i ane mine'e sou iloto no nano
ne, miuatuuatu. Mavulovexa valovaloxa'a ta mitema ane
ilavusou ivalavala lamoli no anu. Xe luuluusi'a ane'i ane
mita'olune'i ta kuau sou ilotone'i.
16 Xe muvikala pekia'u noxi'a sou mamu evile loxo 'o
utavule mimii se'i sou ta mitema ilotonu ka uvaxa une'e no
nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua.
17 ✡Xe muavuti la mulosie'ixu ta mitema lavulavu se'i la
aloxo 'o, "Ngalavusou lexe vaikala ane 'o muxolu no anu
Lavuku Tavuna teinu uasi? Mikaukavu aloxo 'o,
'Taasilo ne, ilemolu lexe anu taasou lingaligna noxi'a ta
mitema no xalexalee tuatuala no lia 'o ukalusi.' Ia ngingi
ngexiunu mole muxali loxo taasi'a ta mitema sou pakali sou
italume no anu."
18 ✡Ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou lapuloto,
milomusou vaivaikala ane Iesu muvikalane'i ta mitema no
anu ne, la ane'i misoko sou mikamuli vote'i sou lexe ivau
usoli, xo ane'i mi'umolu. Xo ta mitema latala ne, milomusou
vaivaikala la mikuluke no anu.
19 Xe no 'olo'olovoxo, la ane'i milaa ne Ielusalemu ne sou
milivu milai.

Ovu Lovo Muxalo
(Mat 21:20-22)

20 Ilo'a milai miai xe no kakau, la ilo'a milivu milai ne
Ielusalemu la. Mimuamua'i xe mine'e no vote'i, la mimaisou
lovo e Iesu muvavaaxu ne muxalo. Muxalo musoko no
uliuli'u mulai muxali teitexi avile.
21 Xe Pita muxavutalanu vaikala e Iesu muvikalanu mei, la
muvikalanu Iesu aloxo 'o, "Rabi, namalei ovu e la'iaxene la
nevavaaxu ane muxalo mukalu!"
22 Iesu muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Ngamuxamux-
axu tangengi noxou Lataua.
23 ✡Avikalangengi manina musuku lexe itema vile
uvikalanu laxa'ilu 'o lexe, 'Naavuti mo naili'e ulai no luaki.'
ia xavutalau tamei uasi, umuxaxu tanu no anu vaikalau
ne, la mii ane anu mumasaxau ne, uxali manina aloxo anu
muvikalanu.
24 ✡La sou ane lexe eni avikalangengi aloxo 'o, mii ma'ia
ane ngingi ngalingau ne, ngamuxaxu tangengi lexe mii ne
ane ngeno'u ne. La anu mii ne, uxali noxinge aloxo masaxa
noxinge.
25-26 ✡Xe lexe ngatulu sou ngalinga, ia lexe evile uxoma-
suangengi no anu 'ilixo vile masua mo mii ne a mumauli no
xavutalamengisi 'o, la anu laixe lexe ngaxiunu tumalingeusi,
mo sou Maminge teitexi no opo loxotolo, Anu uxiunu tu-
malouu 'ili'ilixo masumasua noxinge kalumo."

✡ **11:17:** Ais 56:7; Iel 7:11 ✡ **11:18:** Mak 14:1 ✡ **11:23:** Mat 17:20 ✡ **11:24:** Mat 7:7 ✡ **11:25-26:** Mat 6:14-15

Aneˈi Mitaliˈisou Iesu Lexe ˈEi Mulosou Xavi
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Iloˈa mimuamuaˈi xe mixali ne Ielusalemu la, la Iesu
muˈunalai no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua.
Muˈunalai, la ta tatilasiˈa ta ailiˈi iloˈa ta mitema sou lapuloto
mo ta tatila seˈi kalumo no nano ne, mineˈe mixali noxou,
28 la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Xavi maˈia ane muxolu noxine
ne, la sou nini naˈoxoˈoxo mimii ane ne no anu ˈo? ˈEi
molu ane mulosine xavi mo mupelemasaxaneni sou lexe
naˈoxonu xaixai ne?”
29 Xe Iesu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni kalumo
ataliˈisingexu taliˈi vile, lexe ngingi ngakolinu uneˈe noxilo,
la sou eni avikalangengi no anu xavi ane eni axaxai no anu
ˈo.
30 Ioanesi, anu itema sou uˈulosiˈa ta mitema ˈo ne, anu
molu no opo loxotolo, uasi? Anu molu noxiˈa ta mitema?
Ngakoli uneˈe noxilo!”
31 Aneˈi miavuti la milutu vaxa sou mivivikalasou taliˈi
ane ne, sou mivikalaneˈi ngatongatoˈo xe miavuti la mivikala
aloxo ˈo, “Maasi xe nenge tavikala lexe, ‘anu molu no opo
loxotolo,’ la Anu utaliˈisinge lexe, ‘La loxovaa la ngingi
ngamuxamuxaxu tangengi noxou ua?’
32 Xe nenge tavikala lexe ‘anu molu noxiˈa ta mitema,’ la
ane ne kalumo umomomo uasi.” (Aneˈi mivikala aloxo ne,
ia aneˈi mimamaˈu noxiˈa ta mitema. Xo ta mitema latala
ne, milavusi lexe Ioanesi ne, anu itema vile manina sou
palomatana.)
33 La sou miavuti la mikolinu Iesu aloxo ˈo, “Nexi talavu-
sou uasi.”
Xe Iesu muavauti la muvikalaneˈi lexe, “Eni kalumo
umomomo sou apalaˈalixu lexe ˈei ane mupelemasaxaleli ˈo
uasi.”

12

Vaikala Latilovosiˈa ta Mitema Ane Isaxilaˈu Xaisou Ovu Uaini
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 ✡Muvikalaneˈi aloxo ne xe mukalu, la Anu musoko sou
muˈoxonu vaikala latilovo seˈi mulai noxiˈa. Muvikalaneˈi
aloxo ˈo, “Itema vile mutou xaisou uaini vile, xe mukalu
la muvimelusou ka mutulusou lavalolo sou ikapinu uaini
ngiangiaxu la lexaxu uluˈelai utavo no latotope, ka mutulu-
sou tani vile teitexi sou ta mitema ixolu no anu sou isaxilaˈu
xai ne. Muˈoxonu aloxo ne, xe mukalu la muˈitalonu xai ane
ne no avoˈa ta mitema seˈi sou aneˈi ixaxai sou ulai la unoˈu
temanu seˈi no anu, ia anu mulutu sou mulai no tuala vile
no paxa.

✡ **12:1:** Ais 5:1-2

2 Ioxe, no voxo ane sou xaisou ovu uaini ne temanu xe
momoxo sou iˈelexu, la anu mupalusou itema sou xaixai vile
noxou mulai noxiˈa ta mitema e misaxilaˈu xai ne sou lexe
unoˈu temanu seˈi noxiˈa.
3 Mulutu xe mulai, la ta motu mitetelisou ka mivau. Mivau
mukalu la mimulesou sou mulivu vitanisi.
4 Xe muavuti la, la mupalusou itema sou xaixai noxou
vile la mulai la. Mulutu xe mulai, la mipaunoxu kisou. Ka
mipamaelanu manina.
5 Xe anu muavuti la mupalusou vile la, sou mulai. Mulai
la mivau musoli. Xe muavuti la mupalusiˈa tavuˈalo, la sou
milailai. Milai xe mixali noxiˈa, la miˈotuˈotuneˈi seˈi xe seˈi
ne miveˈaveˈa misoisoli.
6 Miˈoxoneˈi aloxo ne, io itema vilesisi ˈa ilou mixolu. Itema
ane ne, anu ˈolu manina. Anu umasaxau misevile ia tanusou
uasi. Muavuti la mupalusou mulai noxiˈa la muvikalanu
aloxo ˈo, ‘Eni ˈalixeni ane apalusou ulai uxali noxiˈa, la aneˈi
itoxonusi.’
7 Mulutu xe mulai muxali, la ta mitema e ixaxai no xai
ne, mivikalaneˈi ngatongatoˈo aloxo ˈo, ‘Itema ano ˈo ne, anu
ulai iliˈi, la ualasou utelo no anu momu mixumixu ˈo ane.
Nganeˈe mo nengeˈa tatetelisou mo tavaˈu usoli, mo sou ulai
iliˈi la nenge ualasinge utelo no anu.’
8 ✡Xe milutu vaxa la mitetelisou sou mivau. Mivau mukalu
la mikasi vaxa noxou ka mileanu muuatulai no ale no
vimelusou xai.
9 Ioxe, tatananu xai ne mulavu lexe ˈolu ane ta mitema ne
mivau musoli ne, la anu uˈoxonu mii maˈi? Anu molu ulutu
uneˈe ka uveˈaveˈa ta mitema ne mo isoisoli ukalusi, io sou
anu uˈitalonu xai ne ulai noxiˈa ta mitema seˈi vaˈaxu.”
10 ✡Xe Iesu muavuti la mutaliˈisiˈa lexe, “Loxovaa, ngingi
ngeitisou vaivaikala seˈi no anu Lavuku Tavuna teinu aloxo
ˈo?
‘Lavoˈo e ta mitema sou itutulu tani misuˈanu ne,
anu muxali lavoˈo vile laixe manina sou utetelisou tani.
11 IAUE molusi muˈoxonu mii ane ne.
Nexi temaisou, la laixe manina.’ ”
12 Xe aneˈi ane anu muvivikalaneˈi ne, miavuti la mikamuli
voteˈi sou lexe itetelisou, xo milavu lexe vaikala latilovo ane
anu muˈoxonu ne, laaxu mumomomo noxiˈa manina. Ia
mimamaˈu noxiˈa ta mitema tavuˈalo, la ieˈi muvaxausi, ia
milutusi mole milailai.

Taliˈi sou Talea Lamoli
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 ✡Xe iliˈi, la mipalusiˈa ta Palisaio seˈi iloˈa ta mitema seˈi
noxou Elodesi mineˈe noxou Iesu sou ikalavoinu lexe Anu
ususu no anu vaivaikala seˈi la itetelisou.

✡ **12:8:** Eva 13:12 ✡ **12:10:** Lex 118:22-23 ✡ **12:13:** Luk 11:53-54

14 Milutu xe mineˈe mixali noxou la mivikala aloxo ˈo,
“Itema sou ulosixe lavulavu, nexi telavu lexe nini itema vile
sou nalemo mii, la navikala maninasou. Nini nalavusou
naˈumeˈa ta mitema uasi, xo aneˈi ane ualasiˈa mo aneˈi
ane ualasiˈa uasi ne, mimomomo vilesisi no ieni. Ia nini
nalosieixu voteˈi laixe noxou Lataua no anu vaikala manina.
Ia lovoxaa, anu mumomomo sou nenge talea lamoli ulai
noxou Kaisari uasi? Uasi, taleanu?”
15 Aneˈi italitaliˈi aloxo ne, ia anu Iesu mulavu no anu
kalavoi noxiˈa ne. La sou mutaliˈisiˈa lexe, “Tavaˈu loxovaa
ane ngingi ngatovoleli loxo ˈo sou ngatetelisilo ˈo? Ioxe,
nganoˈu Denalia vile uneˈe mo amaisou.”
16 Aneˈi miavuti la minoˈu mulai noxou sou mumaisou. La
sou mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “ˈEi kisou mo ualasou ane uxolu no
anu lamoli ˈo?”
Aneˈi mikolinu lexe anu noxou Kaisari.
17 ✡La sou anu muvikalaneˈi lexe, “Mii ane noxou Kaisari,
la ngalosou Kaisari. Xe mii ane noxou Lataua, la ngalosou
Lataua.” Aneˈi milomu noxou aloxo ne, la mikuluke manina.

Taliˈi Noxiˈa ta Sadokaio
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 ✡Xe iliˈi, la ta Sadokaio mineˈe mixali noxou. Aneˈi ta
mitema ane ne, ixavutala lexe ta mitema isoli, io ulai iliˈi la
umomomo sou imauli la uasi. Mineˈe mixali, la mitaliˈisou
aloxo ˈo,
19 ✡“Itema sou ulosixe lavulavu, vaikala muai no anu
kaukavu noxou Mosesi muneˈe noxinge aloxo ˈo. Itema vile
mutaulaˈi, ia anu musoli. Ia upalaneˈi ta ˈolu uasi. La anu
laixe lexe vimou ne uˈuluxe sema ne, mo sou upalaneˈi iu
vimou ta ˈolu noxie.
20 Ioxe, no voxo vile, la ta mitema muxatele tamei ixoxolu.
Aneˈi muxatele tamei ne, aneˈi ta taumetali. Iloˈa mixoxolu,
la ane laposalaxu noxiˈa ne mutaulaˈi, xe iliˈi la musoli. Ia
upalaneˈi ta ˈolu noxie sema ne uasi.
21 Xe vimoˈa ane tameisiˈa ne, muavuti la muˈuluxe sema
vaalu ne, ia anu kalumo musoli. Ia upalaa ta ˈolu noxie uasi.
Mo vimoˈa tatalusiˈa kalumo ne aloxo nesi.
22 Anu aloxo ne mole, aneˈi muxatele tamei ne, miˈuluxe
sema vilesisi ne, ia vile noxiˈa upalaa ˈolu vile noxie uasi,
mole iliˈi la ane kalumo misoli.
23 Ioxe, ulai iliˈi no anu voxo ane sou ta mitema ane
misoisoli itulu sou imauli, la ˈei noxiˈa aneˈi muxatele tamei
ne, semau maninasou xo loxo aneˈi muxatele tamei ane
miˈuluxe sema vilesisi ne?”
24 Xe Iesu muavuti la mukolineˈi aloxo ˈo, “Loxovaa ngingi
ngexovulaulau no anu vaikalamengi, xo ngingi ngalavusou

✡ **12:17:** Rom 13:7 ✡ **12:18:** Apo 23:8 ✡ **12:19:** Lap 25:5

vaikala muxolu no anu Lavuku Tavuna mo xavi noxou
Lataua uasi?
25 Ta mitema ane misoisoli ne, lexe imauli la umomomo
sou itaulaˈi la uasi. Aneˈi ixali loxo ta angelo teitexi no opo
loxotolo.
26 ✡Ioxe, no anu vaivaikalasiˈa ta mitema ane misoisoli ka
itulu ne, loxovaa ngingi ngaitisou aˈalosou ovu e ukaakaa
no nano no kaukavu noxou Mosesi uasi? No anu aˈalo
ane ne, Lataua muvikala noxou Mosesi lexe, ‘Eni Lataua
noxou Avalaamu mo Lataua noxou Aisaki mo Lataua noxou
Iakovo.’
27 Anu Lataua ne, noxiˈa ta mitema ane misoisoli uasi, anu
Lataua noxiˈa ta mitema ane ixolu imauli vaimomo. La sou
eni avikalangengi lexe ngingi ngexovulaulau manina.”

Lapuloto Anevaa Ane Muuli no Anu Lapuloto Latala Mukalusi?
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 ✡Iesu Iloˈa ta Sadokaio miˈotosou anaxaˈa aloxo ne,
la itema vile sou lapuloto mulomusiˈa. Muxoxolu sou
mulolomu aloxo ne, la mulomusou Iesu mine mukokolinu
vaikalaiˈa, la vaikalau ne mulapusi. La sou anu mutaliˈisou
Iesu aloxo ˈo, “Eni elavu lexe lapuloto noxinge tavuˈalo,
ia lapuloto anevaa ane muuli no anu lapuloto latala ne
mukalusi?”
29 ✡Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Lapuloto ane muuli no anu
lapuloto latala mukalusi ne aloxo ˈo, ‘Ngingi ta Isilaeli.
Ngalomu, IAUE anusisi Lataua, anu Lataua noxinge.
30 La sou lexe ngingi ngamasaxau IAUE Lataua noxinge, la
ngamasaxau no anu tangengi, mo no anu uleengengi, mo no
anu xavutalamengi, mo no anu xavingengi ukalusi.’
31 ✡Xe tamei sou aloxo ˈo, ‘Ngamasaxau menexinge vile
aloxo ngingi ngemasaxainge la.’ Lapuloto vile la uuli no anu
ane tamei ne uasi.”
32 Xe itema ne, muavuti la muvikalanu Iesu aloxo ˈo,
“Itema sou ulosixe lavulavu, vaikala noxine ne, mulapu
manina musuku. Nevikala lexe Lataua ne Anu anusisi, ia
vile la uasi.
33 ✡Mo lexe tamasaxau no anu tanenge, mo no anu
xavutalamenge, mo no anu xavinenge ukalusi, mo sou lexe
tamasaxau menexinge vile aloxo nenge tamasaxainge la.
Mii tamei ne, anu mutila no anu ta mimii ane iˈelaxaˈa
ukalusi ulai noxou Lataua xe mimii seˈi sou ulai noxou.”
34 Xe Iesu mulomu vaxa no anu vaivaikala noxou sou
mukolinu vaikalau, la mukolinu mulapu loxo itema vile
lavulavu muxolu noxou, la muvikalanu aloxo ˈo, “Nini ne
no paxa no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua la uasi.” La sou

✡ **12:26:** Mul 3:2, 6 ✡ **12:28:** Luk 10:25-28 ✡ **12:29:** Lap 6:4-5 ✡ **12:31:** Liv 19:18 ✡ **12:33:** 1Sa 15:22; Ose 6:6

ta mitema milomu aloxo ne, la vile noxiˈa ne, umomomo sou utaliˈisou Iesu no anu mii vile la uasi.

ˈEi ˈOlu E Kalisito ˈo
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Xe no mine Iesu anu a uxolu no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua sou ulosiˈa ta mitema lavulavu, la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Tavaˈu a loxovaa, la ta mitema sou lapuloto ivikala lexe Kalisito ne, Deviti ˈilusunusi?

36 ✡Ia Deviti molu muvikala no anu Uleenu Tavuna mulosou lavulavu la mupalaˈalixu aloxo ˈo,

‘IAUE muvikalanu Tila noxilo aloxo ˈo,
“Navaˈisaˈile no avolo tema ulai utalo no anu voxo ane sou
eni amuxaxaˈa ta uluameni no tavaˈine laaxu.” ’

37 Deviti molu mumoxoˈu lexe anu Tila noxou. Ia loxovaa la anu Tila ne, Deviti ˈilusunusi la?”

Ta mitema tavuˈalo te mixoxolu ne milolomusou vaikala noxou, la miˈosasou misevile.

38 Mulosiˈa lavulavu ne, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngasaxilaˈinge laixe noxiˈa ta mitema sou lapuloto. Imasaxa lexe itaa tokolomoiˈa veveeni, io sou ixixaoxao. Mo imasaxa lexe ta mitema ixalisiˈa no tilovolovo, la isexelaxaˈa.

39 Xe no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia, la imasaxa lexe ixoxolu no puloulou ane uulisi. Xe ixali sou laˈilali toxotoxoxaˈa, la imasaxa lexe ixolu no puloulou ane uulisi ne kalumo aloxo ne.

40 Xe iavuti la ikalavoineˈi ta sema ta vaalu sou ikalusou miˈamiˈa. Xe ikalavoi sou ilinga veveeni misevile. Ta mitema ane loxo ne, ulai iliˈi la inoˈu navunavu ˈoluˈolu uasi manina.”

Sema Vaalu Miˈitalonu Lamoli Mulai Noxou Lataua
(Luk 21:1-4)

41 Iesu muvikalaneˈi sou mulosiˈa lavulavu aloxo ne xe mukalu, la muxolu ˈalai no taasou lamoli sou umamaisiˈa ta mitema mine ineneˈe sou iˈitalonu lamoliˈa uluˈelai no taasou lamoli ne. Ta mitema tavuˈalo ane lamoliˈa tavuˈalo misevile mineˈe miˈitalonu lamoli toxotoxoxaˈa loxo ˈo no voxo ane ne.

42 Ia sema vaalu vile ne, ie lamoli se kituˈasi, mineˈe la miˈitalonu Leputa* tamei, mumomomo Koduranto† vile.

43 ✡Xe Iesu mumaisie aloxo ne, la sou muˈavaliˈa ta molomolo noxou sou muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Avikalangengi manina musuku. Sema vaalu ˈo ne, ie lamoli se kituˈa ia lamoli soxu e ane miˈitalonu ne, mutila musuku noxiˈa aneˈi ane miˈitalonu.

✡ **12:36:** Lex 110:1 * **12:42:** Leputa ne, ta Iutaia lamoliˈa. Lexe ipitanu Leputa 128, la uxali loxo Denalia vile. † **12:42:** Koduranto kalumo ta Iutaia lamoliˈa. Lexe ipitanu Koduranto 68, la uxali loxo Denalia vile. ✡ **12:43:** 2Ko 8:12

44 Ane'i ane latala e mi'italonu lamoli toxotoxoxa'a ne,
ane'i mi'italonu aloxo ne ia lamoli'a piepienanu 'a muai. Ia
ane sema vaalu ne, ie mii vile sou uai la uasi, soxu e mino'u
ne ane mi'italonu mulai mukalusi. Ia vile la uai sou iloto
la'ilali no anu la uasi."

13

Sosovo sou Voxo Kaluxu
(Mat 24:1-14; Luk 21:5-19)

1 Xe Iesu muavuti, la musukusou taasou lalotu tatila noxou
Lataua, la vile noxi'a ta molomolo noxou ne, muvikalanu
aloxo 'o, "Itema sou ulosixe lavulavu! Namalei. Lavolavo'o
'o ne, lailaixe misevile. Mo tanitani 'o ne, lailaixe kalumo
misevile."
2 ✡Iesu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Nini nemaisou
tanitani e toxotoxoxa'a 'o? Ia umomomo sou ie'i uvaxau
lavo'o vile 'o ne, uvo'uvo'utulo no lataanu menexu vile uasi,
lavolavo'o latala ne, imamamulo ka ipeinu ulu'elai no lia."
3 Iesu mulai mo a uxoxolu no laxa'ilu ne Olivu, la iou
muvaxau tani tila noxou Lataua no talaxu. Pita ilou Iakovo
mo Ioanesi ilou Andeleasi milutu vaxa, la mitali'isou se'isisi
va'axu aloxo 'o,
4 "Navikalanexi. Talu la mimii ane lexe uxali 'o, uxali
maninasou? Sosovo ma'ia ane uxali tei sou uvikala lamana
noxixe lexe anu mimii ane ne, asou uxali maninasou?"
5 Xe Iesu muavuti la mupeletotosi'a aloxo 'o, "Ngasax-
ila'inge laixe. Loxo 'o io itema vile uxali ukalavoingengi.
6 Ta mitema tavu'alo ixali, la imoxou ualasilo. Ivikala lexe,
'Eni anu,' la ikalavoine'i tavu'alo.
7 No voxo ane ngingi ngalomusi'a ta mitema i'oto'oto mo
vaikala sivosivo sou 'oto'oto ne, la ngaavuavuti mo tangengi
kalaua mo nga'ume uasi. Anu mimii ane loxo ne anu uxali,
ia voxo kaluxusou ne a uao unene'e o.
8 Ta mitema sou tuala vile iavuti, la ialivulane'i ta mitema
sou tuala vile ane va'axu. Mo ta mitema noxou tatananu
tuala vile iavuti, la ilo'a ta mitema noxou tatananu tuala
vile ane va'axu i'oto. Xe no xalexalee tuatuala se'i, la laliua
ukunikuni, mo soli toxoxa'a uxali. Anu tu'utu'umaxu ane
ne, uxali tei loxo sema ixamuli navunavu tei ka sou ivo'o
'ilie.
9 ✡Anu laixe lexe ngingi ngasaxila'inge laixe. Xo ino'inge
ka ilai itulusinge no anu vaivaikala no ie'i ta tatila no anu
pita noxi'a ka ivenge no nano no taasou lalotu noxi'a ta
Iutaia. Tava'u xo ngingi noxilo, la sou ane'i itulusinge no
ie'i ta mitema sou xaixai noxi'a ta tatananu tuatuala ilo'a ta
tatananu tuatuala, la sou ngingi ngaavuti sou nga'aloxu a'alo
laixe noxilo ulai noxi'a.

✡ **13:2:** Luk 19:44 ✡ **13:9:** Mat 10:17-20

10 La sou voxo kaluxusou uxali uao, la aˈalo laixe ne,
ia'aloxu no xalexalee tuatuala ukalusi tei.
11 ✡Xe lexe itetelisinge mo ilailingenge sou itovongengi,
la ngaxavutala piena no anu vaikala sou ngalemolu uasi.
Vaikala maˈi ane uxali no anu xavutalamengi alalae ne, la
ngalemolu ulai noxiˈa. Xo ngingi ane ngavivikala ne uasi,
Uleenu Tavuna ane uvivikala ne.
12 ✡Itema vile uavuti la ukalanu vimou sou ivau usoli, mo
ta molomolo kalumo ne ta mamiˈa iˈoxo aloxo ne noxiˈa. Xe
ta ˈiliˈiliˈa ne, iavuti la iasaxaiˈa ta neniˈa iloˈa ta mamiˈa sou
iveˈa isoli.
13 ✡Ulai la ta mitema tavuˈalo oponeˈi masuainge xo ngingi
noxilo, ia aneˈi ane itulu pekiaˈa ulai utalo no voxo ane aneˈi
maulixaˈa ukalu no anu, la Lataua upamaulineˈi.”
14 ✡Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Lexe
ngamaisou mii vile e Lataua umasaxa uasisi manina xe
umamulonu mimii a ututulu no xalee lia vile ne anu noxou
uasi, la laixe lexe ˈei ane uitisou vaivaikala ano ˈo, la
ulavu laixe no anu. Mo ta mitema ane ixolu ne Iutaia ne,
iˈumeˈume ilai no laxalaxaˈilu.
15 ✡Itema ane mulai mo ˈa uxoxolu no taasou kisou ne,
umomomo sou uluˈelai mo uˈunalai sou unoˈu mimii seˈi
uuatunu uasi.
16 Mo itema ane mulai no xaixu mo ˈa uxaxai ne, umo-
momo sou ulivu ulai no tani sou unoˈu tokolomou uasi.
17 ✡Ia ta sema ane opoopone'i xe aneˈi ane isusuneˈi ta
ˈiliˈiliˈa ta keakea, anu voxo masua noxiˈa manina.
18 Ia anu laixe lexe ngingi ngalinga, mo sou anu mii ane ne
uxali no voxo sou laˈiua uasi.
19 ✡Xo no voxo ane ne, anu voxovoxo sou tuˈutuˈumaxu
manina, umomomo no anu voxo ane tatei Lataua mukoinu
xalexalee tuatuala mo utalo vaimomo mo iliˈi la uasi manina.
20 Ia lexe Tila uxoto voxo ane ne uxali kulunu uasi, la evile
umomomo sou umauli uasi. Ia tavaˈu xo aneˈi ta mitema ane
anu musovosiˈa lexe anu ta mitema noxou maninasou, la sou
ane anu uxotonu voxo ne uxali kulunu.
21 No voxo ane ne, la evile uvikalangengi aloxo ˈo, ‘Nga-
maisou, Kalisito ano ˈo!’ Uasi, uvikala lexe, ‘Ngamaisou,
anu ˈole!’, la mamu sou ngamuxamuxaxu tangengi no anu
vaikalau.
22 ✡Xo ta mitema seˈi ixali, la ikalavoi lexe aneˈi Kalisito
xe aneˈi ta mitema sou palomatana. Lexe ixali, la iˈoxonu
sosovo seˈi uxali mo mimii seˈi sou ta mitema imaisou la
ikuluke no anu kalumo, lexe anu umomomo sou ikalavoineˈi
ta mitema ane Lataua musosovosiˈa lexe ta naˈu ˈole.

✡ **13:11:** Luk 12:11-12 ✡ **13:12:** Mat 10:21 ✡ **13:13:** Mat 10:22; Ioa 15:21
✡ **13:14:** Tan 9:27; 11:31; 12:11 ✡ **13:15:** Luk 17:31 ✡ **13:17:** Luk 23:29
✡ **13:19:** Tan 12:1; Pal 7:14 ✡ **13:22:** Pal 13:13

23 La sou ane eni avikalangengi lexe ngasaxilaˈinge laixe,
xo mimii latala ane uxali noxinge iliˈi, ane evikalangengixu
mukalu ne.
24 ✡Ia no voxo ane iliˈi no anu voxo sou tuˈutuˈumaxu
ukalu, la,
‘aso ne uxali isivoxo mo soˈio ne uiei la uasi,
25 ta oto ne, ilapalapau no opo loxotolo iluˈe, mo ta mimii loxo
taˈumali iloˈa koiuxaxai mo tavaivolo no opo loxotolo
ne ikunikuni.’
26 ✡No voxo ane ne, la ta mitema imaisou Itema ˈOlu mine
uluˈe no umuumu no anu xavi mo lamana toxoxaˈa noxou.
27 ✡La sou Anu upalusiˈa ta angelo noxou sou inoˈa aneˈi
ane noxou e Anu molu musovosiˈa meˈa no atume iou tamiˈa,
xe no xalexalee lia teletelexu ˈo, ulai utalo no teletelexu
loxotolo ukalusi.”
28 Xe Iesu muavuti la muvikala aloxo ˈo la, “Anu laixe lexe
ngingi nganoˈu lavulavu no anu ovu lovo. No voxo ane ovu
xolanu uxali xe uxalixu xataxataxu, la ngingi ngelavu lexe
anu voxo laixe sou aso a uxali ˈalai.
29 Lexe ngingi ngamaisou sosovo iouiou uxali, la anu aloxo
nesi. Ngingi ngalavusi lexe voxo sou Itema ˈOlu ˈa uneˈe ne.
Muxali ˈalai manina.
30 Eni avikalangengi manina aloxo ˈo, ta mitema sou voxo
ano ˈo isoisoli uao, ia mimii ane eni elemolu lamana noxinge
ne, anu uxali.
31 Mii latala teitexi no opo loxotolo mo no lia ˈo ne, ulai la
ukalu. Ia vaivaikala noxilo ne ukalu uasi.

Evile Ulavu no Anu Voxo Ane ne Uasi
(Mat 24:36-44)

32 Evile ulavu no anu voxo ane ne uasi. Ta angelo teitexi
no opo loxotolo mo ˈOlu ne ilavusou uasi, ia Momusi Anu
mulavusou.
33 Ngasaxilaˈinge laixe. Mo ngautiti laixe. Xo ngingi
ngalavusou lexe voxo ane ne uxali talu uasi.
34 Anu aloxo itema vile ulai no tuala vile vaˈaxu. Ulutu
la uˈumesou taasou sou ulai, io umuxaxaˈa ta mitema sou
xaixai noxou sou isaxilaˈu. Anu muvelu xaixai noxiˈa
vilevilesi, ia ane sou usaxilaˈu aitenga ne, muvikalanu sou
lexe uutiti uxoxolu aloxo ne.
35 ✡Anu aloxo ne, la sou ngingi ngautiti laixe, xo ngingi
ngalavusou voxo ane tatananu tani ulivu uneˈe no anu uasi.
Male uxali no ˈoloˈolovoxo. Uasi la, no ˈolovoxo lixinu. Uasi
la, no kakau mine ta kokoˈa iˈavaˈava. Uasi la, no aso uxali
utetelo.
36 Lexe anu uxali upasipaangengi, la mamu sou ngingi ˈa
ngaai.

✡ **13:24:** Ais 13:10; Ioe 2:10, 31; 3:15; Pal 6:12-13 ✡ **13:26:** Pal 1:7 ✡ **13:27:** Mat 13:41 ✡ **13:35:** Luk 12:38

37 Vaivaikala ane eni elemolu noxinge ʻo ne, eni elemolu
noxiʻa ta mitema latala ne mukalusi. Ngaxoxolu ia ngautiti
laixe.”

14

Sema Vile Minixiʻu Ueli E Tumaʻu Lailaixe noxou Iesu Kisou
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Ioa 11:45-53)

1 Voxo tamei a uao no anu voxo ane isosovosou voxo
e Lataua Mupolopepeeneʻi Ta Isilaeli xe voxo e Ixutuxu
Laʻilaliaxaʻa Vitanisi, la ta tatila noxiʻa ta ailiʻi iloʻa ta
mitema sou lapuloto mikamuli voteʻi sou lexe itetelisou Iesu
mo ivau usoli.
2 Miavuti la mivikala aloxo ʻo, “Nenge taʻoxo mii ane nenge
tevivikalasou ʻo no nixi no anu voxo tila ʻo uasi, xo loxo ʻo io
ta itema imaisinge la iavutinoxu ʻotoʻoto.”
3 ✡Anu Iesu a mulai mo ʻa muʻunalai no tani noxou itema
vile ualasou lexe Saimoni. Saimoni ne, vulukali muʻoxonu.
Iesu muʻunalai mo mulai mutalupexa sou lexe uʻani. Ia
sema vile minoʻu lavotoli vile ne sou ueli e tumaʻu lailaixe.
Lexa ane ne, lamoli sou tila misevile. Minoʻu xe milai mixali
noxou Iesu, la mixolaʻu anaxu ka minixiʻu noxou Iesu kisou.
4 Ta mitema seʻi ane iloʻa Iesu mixoxolu ne, mimaisie la
laʻiaxaʻa, la mivikalaneʻi ngatoʻo lexe, “Tavaʻu loxovaa ane,
sema ʻo ivilaʻisou ueli e tumaʻu lailaixe loxo ʻo?
5 Lexe uaisi mo sou lexe ilotonu no anu Denalia itemaxu
mavulovexa vile mo itemaxu taʻuve (300), la sou nenge
taitiʻa ta mitema ane iʻa mimii uasi.” Taneʻi laʻiaxaʻaie
misevile la sou mivikala aloxo ne.
6 Xe Iesu muavuti la muvikalaneʻi aloxo ʻo, “Iengi uvax-
aiesi. Loxovaa ane ngingi ngalosie tuʻumaxu ane loxo ne?
Mii ane ane miʻoxonu muneʻe noxilo ne, anu laixe misevile.
7 ✡Ta mitema ane iʻa mimii uasi ne, anu voxovoxo piepiena
ʻa uxoxolu sou ngingi ngaitiʻa mimii loxo ngemasaxau,
xo ngingi ngongiʻa ngaxoxolu. Ia eni ne, nenge nengeʻa
taxoxolu utotomu uasi.
8 ✡Ane miʻoxonu mii ane ne, ane mumomomo noxie sou
lexe iʻoxonu. Ane minixiʻu ueli e tumaʻu lailaixe no vasimelo
tei loxo ne, sou ulalaxi vasimelo sou mine ilai iʻasixo.
9 Eni avikalangengi manina aloxo ʻo. No xalexalee tuatu-
ala neʻei neʻei ne, lexe ilai iaʻaloxu aʻalo laixe, la mii e ane
miʻoxonu ne, aneʻi iaʻaloxu kalumo la ixavutalane.”
10 Xe Iudasi Isikarioti, anu vile noxiʻa ta molomolou
mavulovexa mo mulelia tamei ne, muavuti la mulai muxali
noxiʻa ta ailiʻi sou lexe anu uʻitalonu Iesu ulai no avoʻa.
11 Aneʻi milomu noxou aloxo ne, la oponeʻi muʻosa man-
ina, la sou aneʻi misakii vaikala lexe ilosou lamoli. La sou

✡ **14:3:** Luk 7:37-38 ✡ **14:7:** Lap 15:11 ✡ **14:8:** Ioa 19:40

Iudasi muavuti sou ukamuli voteˈi sou uˈitalonu Iesu no avoˈa.

Iesu Iloˈa ta Molomolou Miˈani
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Ioa 13:21-30)

12 ✡Voxo vilesou Ixutuxu Laˈilalixaˈa Vitanisi ˈa muxali, la no voxo ane ne, aneˈi ilavusou iveˈa ta sipsip ta ˈiliˈa sou iˈoxonu laˈilali sou ixavutalanu voxo ane sou Lataua Mupolopepeeneˈi Ta Isilaeli no anu. Xe ta molomolo noxou Iesu miavuti la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Nini nemasaxa lexe nexi talalaxii laˈilalixene sou voxo sou Lataua Mupolopepeeneˈi Ta Isilaeli ˈava?”

13 La sou Iesu mupalusiˈa ta molomolo noxou tamei, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngalai no nano no tuala tila xe ngaxalisou itema vile utatavulenu lexa vexasou mutau lexa no anu, la ngamulinu.

14 Ngongou ngalai xe ngaxali no tani e anu uˈunalai no anu ne, la ngavikalanu tatananu tani ne aloxo ˈo, ‘Itema sou ulosixe lavulavu mutaliˈi aloxo ˈo. Tani kapiutuxu noxou ane sou nexi noxiˈa taˈani laˈilali sou tasosovosou voxo sou Lataua Mupolopepeeneˈi Ta Isilaeli no anu ˈava?’

15 La sou anu ulosiengixu kapiutu vile tatila muxolu teitexi. Valovalo mo luuluusou mo mimii seˈi kalumo ne a mulalaxii mukalu. Ngongou ngalai, la sou ngalalaxiinu laˈilalinenge ane.”

16 Aneˈi ilou milai xe miˈunalai no tuala tila, la ilou mimaisou mimii ne aloxo Iesu mulemolu noxiˈa ilou. La sou ilou milalaxi laˈilalixaˈa iloˈa.

17 Xe no ˈoloˈolovoxo, la sou anu Iesu iloˈa ta molomolo noxou mulelia tamei ne mixali.

18 ✡Iloˈa mitaˈolu sou iˈaniˈani, ia Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni avikalangengi manina aloxo ˈo, vile nonixi noxinge ne, ulai la anu uˈitaloleli alai no avoˈa ta mitema. Anu ˈa nexi noxou taˈaniˈani ˈo.”

19 Xe aneˈi milomu aloxo ne, la oponeˈi tuˈumaxu, la sou aneˈi vilevilesi miavuti la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Male, eni uasi, ne?”

20 “Itema ne anu vile noxinge ngingi mulelia tamei ne.” Anu mukolineˈi aloxo ne. “Anu e loxo nexi noxou taˈuinu laˈilali no anu paku vilesisi.

21 Itema ˈOlu ne, ulaisi mo uulua aloxo vaivaikalasou mikaukavunu no anu Lavuku Tavuna teinu. Ia laixe lexe Lataua uvavaaxu itema e uˈitalonu Itema ˈOlu ulai no avoˈa ta mitema. Lexe ane nenu ivoˈonu uasi, la anu laixesi.”

22 Iloˈa iˈaniˈani, ia Iesu mukasi muluˈe no anu veleti sou munoˈu sou muvikala laixe musuku noxou Lataua xe mukalu, la museˈiseˈinu sou mulosilosiˈa vilevilesi la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Nganoˈu. Vasimelo ane.”

✡ **14:12:** Mul 12:6 ✡ **14:18:** Lex 41:9

23 Xe muavuti la mukasi vaxa no anu paku sou uaini,
la muvikala laixe musuku noxou Lataua. Xe mukalu la
mulosiʹa sou aneʹi latala ne miiexu.
24 ✡La sou muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Sialuxo ano ʹo. Eni asoli
xe sialuxo unixi, la anu uʹoxonu vaikala e nenge nengeʹa
Lataua tesakiinu ʹo, uxali manina. Sialuxo ne, sou unixisiʹa
ta mitema tavuʹalo sou upamaulineʹi.”
25 Xe muavuti la muvikalaneʹi aloxo ʹo la, “Avikalangengi
manina. Umomomo sou eni aie la no anu uaini temanu uasi,
ulai utalo no voxo ane sou eni aiexu ane alavua no tuala
teitexi noxou Lataua.”
26 Iloʹa miʹani mukalu la milexe lexe vile sou iloʹa milaa
milai no laxaʹilu ne Olivu.

Iesu Mutotokalasou Pita Lexe Usingisou
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Ioa 13:36-38)

27 ✡Iloʹa milai xoo la Iesu muvikaleneʹi aloxo ʹo la, “Ngingi
latala ʹo ne ulai, la ngaʹumesilo ukalusi. Xo vaikala vile
mikaukavunu muxolu no anu Lavuku Tavuna teinu aloxo
ʹo,
‘Ulai, la eni avau itema sou usaxilaʹa ta sipsip,
la aneʹi ta sipsip ne iʹume ipaxele.’
28 ✡Ia iliʹi, eni atulu sou amauli, la eni auli alai ne Xalilaia.”
29 Xe Pita muavuti la muvikalanu lexe, “Ulai, la latala ʹo
ne, iʹumeʹume ukalusi, ia eni ne uasi.”
30 Xe Iesu muavuti la mukolinu Pita vaikalau aloxo ʹo, “Eni
avikalaneni manina aloxo ʹo, maasi no ʹolovoxo ʹo, la kokoʹa
uʹava alaxu tamei uao, ia nini nasingisilo alaxu tatalu lexe
nalavusilo uasi.”
31 ✡Ia Pita ne, mutotoiti misevile. Xe muavuti la muvikala
pekiaʹu aloxo ʹo, “Eni umomomo sou asingisine lexe eni
alavusine uasi, xo nenge nengei tasoli takei.” Aneʹi Pita ta
menexu ne, mivikala kalumo aloxo ne.

Iesu Mulinga ne Xetesemane
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 ✡Iloʹa mimuamuaʹi xe milai mixali no lia xalee ilemolu
lexe Xetesemane, la Iesu muvikaleneʹi ta molomolo noxou
aloxo ʹo, “Ngataʹolu ano, ia eni alai alinga.”
33 Munoʹa Pita ilou Iakovo mo Ioanesi sou iloʹa milai, la
Anu tanu lili xe opo tuʹumaxu.
34 ✡Iloʹa tatalu ne, milai la sou muvikaleneʹi aloxo ʹo,
“Ngaxolu ano mo ngautiti laixe. Xo eni opoleli tuʹumaxu mo
eni ʹa ʹalaʹalai sou asoli.”
35 Musuku mulai sevile vaʹaxu noxiʹa mukalu, la sou
mutangatulu muluʹelai no lia sou mulinga. Mulinga lexe
voxo sou tuʹumaxu ane ne uxexesou.

✡ **14:24:** Mul 24:8; Iel 31:31-34; Sek 9:11; 1Ko 10:16; Eva 9:20 ✡ **14:27:** Sek 13:7
✡ **14:28:** Mat 28:16; Mak 16:7 ✡ **14:31:** Ioa 11:16 ✡ **14:32:** Ioa 18:1 ✡ **14:34:** Ioa 12:27

36 ✡Mulinga la, la muvikala aloxo ʼo, “Aba,* Mamilo. Mimii
latala ne, pekiaʼu noxine sou naʼoxonu uasi. La sou eni
emasaxa lexe naxexeenu soli noxilo uxexesilo. Ia namulinu
masaxa noxilo uasi, namulinu masaxa noxinesi.”
37 Mulivu mulai noxiʼa ta molomolo noxou tatalu ne,
la aneʼi ʼa iai, xe muavuti la muvikalanu Pita aloxo ʼo,
“Saimoni, nini ʼa naai? Loxovaa, nautiti naxolu no aso iou
taiinu vile uasi?
38 Nautiti mo nalinga, mo sou tovotovo uxali noxine la
utaloxolixene uasi. Manina musuku, itema uleenu umasaxa
lexe uxaxai, ia vasimolu ne pekiaʼu uasi, mamalaxusi.”
39 Iesu muneʼe muvivikalaneʼi aloxo ne xe mukalu, la
mulivu sou mulai mulinga la. Anu mulinga aloxo tei ne.
40 Mulivu muneʼe, la aneʼi ʼa iai sio, xo ieʼi uvuvu sio. Xo
taneʼi tema uao, la sou ivikalanu no anu vaikala vile uasi.
41 Xe mulivu mulai sou mulinga xe mulivu muneʼe noxiʼa
alaxu tatalusou, la aneʼi ʼa iai sio, la mutaliʼisiʼa aloxo ʼo,
“Ngingi ʼa ngaaisi sou ngamaʼila? Mumomomo aloxo ne!
Voxo ʼa muxali. Ngamaisou! Aneʼi ta mitema iʼitalonu Itema
ʼOlu no avoʼa ta mitema ane ilavusou iʼoxonu ʼilixo ane
masumasua.
42 Ngatulu mo nengeʼa talai. Ngamaisou! Itema e
uʼitaloleli no avoʼa ta mitema ne, anu a uxali ʼo.”

Mitetelisou Iesu
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Ioa 18:3-12)

43 Iesu uvivikala ʼo, ia alaxu vilesisi ʼo, la Iudasi muneʼe
noxou. Anu vile noxiʼa ta molomolou mulelia tamei. Anu
iloʼa ta mitema tavuʼalo mixali, ia ta mitema mitetelisou
viso ilou kuluvololou. Ioxe, ta mitema ane ne, aneʼi ta
tatila noxiʼa ta ailiʼi iloʼa ta mitema sou lapuloto mo ta tatila
mipalusiʼa mineʼe.
44 Itema e muʼitalonu Iesu no avoʼa ta mitema ne, mu-
vikalaneʼixu sosovo vile tei aloxo ʼo, “Lexe eni atimu no
xaleenu, la Anu ane. Ngatetelisou mo ngalailixu, ia ngasax-
ilaʼu laixe.”
45 Ioxe, Iudasi muxali, la alaxu vilesisi anu mulai noxou.
Muvikalanu aloxo ʼo, “Rabi”, la sou mutimu no xaleenu.
46 Aneʼi mimaisou Iudasi mutimu no xaleenu, la sou aneʼi
mikasi vaxa no avolu sou mitetelisou.
47 Itema vile mutulu ʼalai noxou Iesu mulavee viso ka
muvali vaxa no sangalou itema sou xaixai noxou kisiʼa ta
ailiʼi. Sangalou ne, muxoto la mulapau.
48 Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi ngenoʼu viso xe
kuluvololou sou ngeneʼe sou ngatetelisilo xo eni amitema
sou aavutilixu ʼotoʼoto?

✡ **14:36:** Mak 10:38; Ioa 6:38 * **14:36:** Aba: vaikala ane ne, anu vaikala noxiʼa ta Isilaeli, ia laaxu lexe mamilo.

49 ✡No voxovoxo ʼo, nengeʼa texoxolu no nano no taasou
lalotu tatila noxou Lataua sou elosiʼa ta mitema lavulavu, ia
loxovaa la ngatetelisilo ua? Mii vile uasi. Xo vaikala muxolu
no nano no Lavuku Tavuna teinu ne, muxali manina.”
50 ✡Aneʼi ta molomolo noxou latala milomu aloxo ne, la
miʼume sou milailai.
51 Maulu vile e mumulinu Iesu ne, mutaa tokolomo mae-
naxu vilesisi. Ia aneʼi ta mitema mitovo lexe itetelisou,
52 la anu muʼume mulai pangapangaʼusi. Tokolomou ne,
muluvu muai.

Iesu Mutulu no Anu Vaivaikala
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Ioa 18:13-14, 19-24)

53 Xe iliʼi, la aneʼi ane mitetelisou Iesu ne, milailixu noxou
kisiʼa ta ailiʼi. Io, ta tatila noxiʼa ta ailiʼi latala iloʼa ta tatila
mo ta mitema sou lapuloto ʼa ipita ixolu.
54 Pita ne, anu mumulinu Iesu muiliʼi no paxa. Anu muxali
no vimelusou tani noxou kisiʼa ta ailiʼi, la muʼunalai sou iloʼa
ta mitema sou isaxilaʼu tani mixolu sou mutuʼe navu.
55 Ia, ta tatila noxiʼa ta ailiʼi iloʼa ta tatila sou ipotosou
tuʼutuʼumaxu noxiʼa ta mitema latala ne, ikamuli susu
noxou Iesu sou ivau usoli, ia ixalisou vile uasi.
56 Ta mitema tavuʼalo mitelo vaikala noxou, ia vaikalaiʼa
ne vilesisi uasi.
57 Seʼi mitulu sou mikalavoisou Iesu aloxo ʼo,
58 ✡ “Nexi telomusou muvikala aloxo ʼo, ‘Eni akisilalanu
tani tila noxou Lataua aneʼi ta mitema mitulusou no avoʼa,
ia iliʼi no anu voxo tatalusou la atulusou ulivu la, ia atulusou
no avolo loxo ta mitema itulusou uasi.’ ”
59 Ia vaikala noxiʼa ne kalumo vilesisi uasi.
60 Ioxe, kisiʼa ta ailiʼi mutulu no talaxaʼa ta mitema, la
mutaliʼisou Iesu aloxo ʼo, “Nini namasaxa nakoli vaikalaiʼa
ane mutelo noxine ne uasi? Nini naxavutala a loxovaa no
anu vaikala ane mutelo noxine ʼo?”
61 Ia Iesu mutaloxaʼasi. Anu ukolinu vaikalaiʼa vile uasi.
La kisiʼa ta ailiʼi mutaliʼisou la aloxo ʼo, “Nini Kalisito ane?
Itema ane ualusinge, ʼOlu ane nini ʼo?”
62 Iesu mukolinu aloxo ʼo, “Eni ano. Ngingi ngamaisou
Itema ʼOlu uvaʼisaʼinu no avo tema Itema sou xavi mo uneʼe
uluʼe no anu umuumu molu no opo loxotolo.”
63 Anu mulomusou Iesu muvikala aloxo ne, la mukakanu
tokolomou, xo anu laʼiaxu. Xe muvikala aloxo ʼo, “Nenge
tataliʼisiʼa ta mitema seʼi sou ipalaʼalixu ʼilixonu la uasi.
64 ✡Ngingi ngelomu lexe Anu muvikala masua mulai noxou
Lataua. Ngingi ngaxavutala loxovaa? Nenge taʼoxo maʼia
ane noxou?”
Aneʼi latala mikolinu aloxo ʼo, “Anu mususu ane ne. Anu
usoli.”

✡ **14:49:** Luk 19:47; 21:37; Ioa 18:20 ✡ **14:50:** Lex 31:11 ✡ **14:58:** Ioa 2:19-21
✡ **14:64:** Liv 24:16; Ioa 19:7

65 Aneˈi mivikala aloxo ne xe mukalu, la seˈi misoko sou
mituvesou. Misuˈasou iou xe mivau. La mivikalanu aloxo ˈo,
“Nalemo lexe ˈei ane muvene?” Ia, ta mitema sou isaxilaˈu
tani minoˈu sou misavasavalou.

Pita Musingisou Iesu
(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Ioa 18:15-18, 25-27)

66 Ta mitema miˈoxoˈoxonu Iesu aloxo ne, ia Pita ne, anu
muxolu no nano no vimelusou tani, la sema sou xaixai vile
noxou kisiˈa ta ailiˈi, mineˈe noxou.
67 La mimaisou Pita uxoxolu utuˈe navu, la sema ne
mimatakisou la mivikalanu aloxo ˈo,
“Nini kalumo, ngingi ngongou Iesu sie Naseleti ngexolu
ane.”
68 Ia anu musingisou lexe, “Eni alavusou vaikala ane nini
nelemolu ne, uasi.” Anu muvikala aloxo ne xe mukalu, la
sou anu mulaa muuatulai no aitengaxu tani.
69 Sema ne, mimaisou, la mivikalaneˈi aneˈi ane itulutulu
ˈalai noxou aloxo ˈo, “Anu ne, vile noxiˈa ane.”
70 Ia anu musingisou lexe uasi la.
Mixolu sevile kituˈa, la ta mitema ane mitulutulu ˈalai
noxou ne, mivikalanu aloxo ˈo, “Manina, nini vile noxiˈa ane,
xo nini itema sie Xalilaia ane.”
71 Ia Pita muvikala pekiaˈu aloxo ˈo, “Manina teitexi, eni
alavusou itema e ngingi ngalelemolu ne uasi. Lexe eni
akalavoingengi, la laixe lexe Lataua ukalusilosi.”
72 Anu muvikala aloxo ne, xe mukalu la alaxu vilesisi ˈo,
la kokoˈa muˈava alaxu tameisou. La Pita muxavutalanu
vaikalau Iesu lexe kokoˈa uˈava alaxu tameisou uao, ia
anu usingisou alaxu tatalu lexe ulavusou uasi. La Pita ne,
mutaloxu iii sou mutama.

15

Iesu Mutulu no Talaxu Pilato
(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Ioa 18:28-38)

1 ✡Xe iliˈi no kakau manina, la ta tatila noxiˈa ta ailiˈi iloˈa
ta tatila mo ta mitema sou lapuloto mo ta tatila sou ipotosou
tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta mitema latala, mipita sou mipotoxu
Iesu. Xe mukalu, la sou misakiinu sou milailixu noxou Pilato
avolu.
2 Anu Pilato mutaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Nini tatananu tuala
noxiˈa ta Iutaia ne?”
La anu mukolinu vaikalau aloxo ˈo, “Ani, anu aloxo nini
nelemolu ne.”
3 Ta tatila noxiˈa ta ailiˈi milomu aloxo ne, la mileanu
vaikala tavuˈalo mulai noxou Iesu.

✡ **15:1:** Luk 22:66

4 La Pilato mutaliˈisou la aloxo ˈo, “Loxovaa, la nini nakoli
vaikala vile ua ˈo? Nini nelomusou lexe aneˈi mileanu
vaikala tavuˈalo muneˈe noxine.”
5 ✡Ia Iesu ukolinu vaikala vile la uasi. Anu aloxo ne, la sou
Pilato mukuluke no anu.
6 Io, no voxo tila ane ne, la Pilato ulavusou sou ululusou
itema vile uxolu no nano no taasou navunavu. Ta mitema
meˈasi ilavusou isosovosou itema vile.
7 No voxo ane ne, la itema vile ualasou lexe Valavasi
iloˈa ta mitema seˈi mixolu no taasou navunavu. Xo aneˈi
miavutinoxu ˈotoˈoto noxiˈa aneˈi ane isaxilaˈu tuala ne, la
miveˈa ta mitema seˈi misoisoli.
8 Ioxe, ta mitema tavuˈalo mixali noxou Pilato, la mi-
taliˈisouxu mii ane anu ulavusou uˈoxoˈoxonu tatei noxiˈa.
9 Anu mukolineˈi la muvikala aloxo ˈo, “Ngingi nge-
masaxa lexe eni alulusou tatananu tuala noxiˈa ta Iutaia ulai
noxinge?”
10 Muvikala aloxo ne, xo mulavu lexe aneˈi ta tatila noxiˈa
ta ailiˈi, taneˈi masuau Iesu misevile, la sou milailixu sou
mitulusou no anu vaivaikala.
11 ✡Ia aneˈi miavutinoxu oponeˈi ta mitema sou lexe
ululusou Iesu uasi, ululusou Valavasisi ulai noxiˈa.
12 La sou Pilato mutaliˈisiˈa la aloxo ˈo, “Ngingi ngemasaxa
lexe eni aˈoxonu mii maˈia noxou itema ane ngingi ngale-
molu lexe tatananu tuala noxiˈa ta Iutaia?”
13 Aneˈi mikoli la miˈava aloxo ˈo, “Talilixu no ovu
valautu!”
14 Anu mutaliˈisiˈa aloxo ˈo la, “Loxovaa? Anu muˈoxo susu
maˈia?”
Ia aneˈi miˈava tatila aloxo ˈo, “Talilixu no ovu valautusi!”
15 Anu mululusou Valavasi mulai noxiˈa, xo anu umasaxa
lexe uˈoxo aloxo ne sou aneˈi iˈosasou. Anu muvikalaneˈi ta
mitema sou ˈotoˈoto lexe aneˈi ipuapuasou. Mipuapuasou
mukalu, la sou muˈitalonu mulai no avoˈa ta mitema sou
ˈotoˈoto sou lexe ililixu no ovu valautu.

Ta Mitema sou ˈOtoˈoto Mimolovilaˈisou Iesu
(Mat 27:27-30; Ioa 19:2-3)

16 Xe iliˈi, la aneˈi ta mitema sou ˈotoˈoto milailixu Iesu
muˈunalai no nano no vimelusou taasou itema sou xaixai
noxou tatananu tuala ne Romu. La aneˈi miˈaviliˈa ta
mitema sou ˈotoˈoto latala mineˈe mipita.
17 Aneˈi mineˈe mipita mukalu, la mitaanu tokolomo
lauoinu noxou xe mipalipaxoxonu savovolu ka mimuxaxu
no kisou loxo kisivalu sou sosovo lexe Anu tatananu tuala
vile ane.
18 Aneˈi miˈoxonu aloxo ne xe mukalu, la sou mivikalanu
aloxo ˈo, “Anu ane, tatananu tuala noxiˈa ta Iutaia!”
19 Xe mivavau kisou no anu lukae xe mituvetuvesou xe
mitangatangatulu muluˈelai no lia sou miˈitinu ualasou.

✡ **15:5:** Ais 53:7; Mak 14:61 ✡ **15:11:** Apo 3:13-14

20 Ane'i mimolovila'isou aloxo ne xe mukalu, la sou ane'i
mixexeenu tokolomo lauolauoinu noxou. Ia mimulaxu
tokolomoxu vaxa la. La sou milailixu sou lexe ililixu no ovu
valautu.

Mililixu Iesu no Ovu Valautu
(Mat 27:31-44; Luk 23:27-43; Ioa 19:17-27)

21 ✡Itema vile ualasou lexe Saimoni, tualasou ne Kilene,
anu Alekisanda ilou Rupusi mami'a. Anu molu no tuala
vile 'alai ne Ielusalemu, ia mune'e mupolopepeene'i sou
lexe u'unalai no tuala tila. Ane'i ta mitema sou 'oto'oto
mimaisou, la mivikala pekia'u noxou lexe anu utavulenu
ovu valautu noxou Iesu.
22 Ane'i mino'u Iesu sou milailixu no tuala ilemo lexe
Xoluxata. Uala ane ne, laaxu lexe tuala sou ta mitema
xavanane'i.
23 Ane'i milosou Iesu uaini ane mixiunu ilou lamalasile sou
uxamuli navunavu uasi. Ia Anu uiexu uasi.
24 ✡Xe ili'i, la sou mililixu Iesu no ovu valautu. Ane'i mim-
ila'anu tokolomou Iesu noxi'a vilevilesi. Ia ane'i mi'oxonu
vila'i vile sou misosovosou lexe 'ei ane uno'u mii ma'ia
ma'ia.
25 Ane'i mililixu Iesu no ovu valautu, la anu aso iou
muxatele tami'a no kakau.
26 Vaikala e anu mususu no anu ne, ane'i mikaukavunu no
pa'umolu aloxo 'o, "Tatananu Tuala Noxi'a Ta Iutaia Ane."
27-28 ✡Ane'i mililixa'a ta mitema tamei sou pakali no
pa'umolu kalumo. Mililixu vile no avo tema xe vile mililixu
no avo ae.
29 ✡Ta mitema mimuamua'i xe mipolopepeenu la milulu
kisi'a sou mimolovila'isou la mivikala aloxo 'o, "Ae, nini
namitema sou namamulonu tani tila noxou Lataua ka nat-
ulusou ulivu no voxo tatalusi ane.
30 Ioxe nini nalu'e no ovu valautu mo nini mene napa-
maulineni la."
31 Ta tatila noxi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou lapuloto
kalumo mimolovila'isou mo mivikala ngatongato'o noxi'a
aloxo 'o, "Anu mupamauline'i ta mitema va'axa'a, ia Anu
umomomo sou upamaulinu uasi.
32 Lexe nini Kalisito, tatananu tuala ne Isilaeli, la ane
'alalae 'osi naxexee no anu ovu valautu mo nalu'e, mo sou
nexi tamaisine, la sou tamuxamuxaxu tanexi ulai noxine."
Ta mitema tamei ane'i mililixa'a no pa'umolu ne, ilou
mimolovila'isou kalumo.

Iesu Musoli
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Ioa 19:28-30)

33 Aso mukulupa, la isivoxo mutaasou xalexalee tuatuala
mukalusi, mole aso iou tatalu no 'olo'olovoxo.

✡ **15:21:** Rom 16:13 ✡ **15:24:** Lex 22:18 ✡ **15:27-28:** Ais 53:12 ✡ **15:29:** Lex 22:7; 109:25; Mak 14:58

34 ✡Io, aso iou tatalu mukalu, la sou Iesu mu'ava tatila
aloxo 'o, “Eloi, Eloi, lama savakatani?” Laaxu lexe, “Lataua
noxilo, Lataua noxilo, loxovaa la nini nesu'aleli 'o?”
35 Ta mitema se'i mitulutulu 'alai noxou ne, la milomusou
vaikala ane ne, la mivikala aloxo 'o, “Ngalomu, Anu a
u'avalou Eliasi.”
36 ✡Ioxe, itema vile muiave mulai la muno'u kateni sou
mutaa mulu'elai no uaini sixula. Xe mukalu, la mutotole
vaxa no lukae telexu sou muienu no anu. Ia anu muvikala
aloxo 'o, “Taxolu o, mo tamaisou. Eliasi une'e sou uno'u
ulu'enu no lia male.”
37 Ia Iesu muunga tatila mukalu, la sou Anu musoli.

38 Iesu musoli, la lavalava e mulili no nano no tani tila
noxou Lataua ne, mukakaa tamomolu teitexi mulai mupee
no lia.
39 Itema tila sou uulaxune'i ta mitema itemaxu ta'uve
sou 'oto'oto ne, mutulu no talaxu Iesu. Anu mulolomusou
Iesu mine muunga mo mumaisou mine musoli. La sou anu
muvikala lexe, “Manina musuku, itema ane ne Anu Lataua
'Olu ane.”
40 ✡Ia ta sema se'i a itutulu va'axu sevile sou imamalei. Vile
noxi'a ane Malia sie Maxatale, xe Malia ane Iakovo kitu'a
ilou Iosesi neni'a mo Salome kalumo.
41 Iesu muxoxolu ne Xalilaia, la ane'i mimulimulinu
sou misu'ulinu. Ta sema tavu'alo ilo'a Iesu minuna ne
Ielusalemu ne, ane'i a itutulu kalumo.

Iosepu Mu'asixu Iesu
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Ioa 19:38-42)

42 Voxo ane ne, anu voxo sou lalaxi sou Voxo Tavuna. Mo
anu a 'alai sou 'olovoxo.
43 La sou Iosepu sie Alimatia, anu u'ume uasi, mulai
noxou Pilato sou mulingau Iesu vasimolu. Anu ne, ta
mitema itoxonu xo itema vile noxi'a ta tatila sou ipotosou
tu'utu'umaxu noxi'a ta mitema xe anu itema vile sou uxo-
maiou saxisaxila'u noxou Lataua sou une'e kalumo.
44 Pilato mukuluke xo mulomusou lexe Iesu 'a musoli
palea ne. La sou anu mu'avalou itema tila sou uulaxune'i
ta mitema itemaxu ta'uve sou 'oto'oto sou mutali'isou aloxo
'o, “Iesu 'a musoli io, uasi uao?”
45 Itema ne muvikalanu mukalu, la sou Pilato mu'italonu
Iesu vasimolu mulai noxou Iosepu.
46 La sou Iosepu mulai muloto lavalava vile maenaxu
sou mune'e muno'u Iesu vasimolu mulu'e sou mukupoonu
no anu. Mukupoonu mukalu, la sou muno'u vasimolu
mulailixu no lulu vile. Lulu ne, mi'asou no tava'u maea.
Xe mukalu, la sou mupipalo'u lavo'o tatila mune'e mutaloxu
lulu anaxu no anu.

✡ **15:34:** Lex 22:1 ✡ **15:36:** Lex 69:21 ✡ **15:40:** Luk 8:2-3

47 Malia sie Maxatale ilee Malia ane Iosesi nenu a itutulu
imamalei mo mimaisou tuala e mumulaxu Iesu vasimolu no
anu.

16

Iesu Mutulu no Anu Soli
(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Ioa 20:1-10)

1 Voxo Tavuna mukalu, xe ili'i la Malia sie Maxatale ilee
Malia, Iakovo nenu mo Salome, ane'i milotonu ueli e tuma'u
lailaixe sou milai lexe i'ulosou Iesu vasimolu no anu.
2 No kakau manina no voxo vilesou lalotu va'a vile no mine
aso upolosile, la ane'i milutusou milai no lulu.
3 No vote'i, la ane'i mivikalane'i ngatongato'o aloxo 'o, "'Ei
ane sou usu'ulinenge mo upipalo'u lavo'o e mimulaxu no
lulu anaxu?"
4 Ia, ane'i ie'i mutelo la mimaisou lavo'o toxoxa'a ne, uai
la uasi. Mipipalou muxexe ne.
5 Ioxe, ane'i mi'unalai la mimaisou maulu vile a uxoxolu
no avo'a tema. Ia anu mutaa tokolomo maenaxu veveeni.
Ane'i mimaisou la mikuluke.
6 Ia anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngakuluke mamu. Eni
elavu lexe ngingi ngakakamuli Iesu sie Naseleti ane'i milil-
ixu no ovu valautu. Anu a mutulu mo mumauli ne, anu uai
'o uasi. Ngamaisou tanixu ane ane'i mimulaxu no anu 'a.
7 ✡Ia, ngalai mo ngavikalane'i ta molomolou Iesu mo
Pita lexe Anu 'a muulaxungengi mulai ne Xalilaia sou lexe
ngamaisou ane, aloxo Anu mulemolu noxinge tei."
8 La mi'olo'olo xe mikuluke, la sou ane'i ta sema milaa
miuatu no lulu la miiave. Ia ia'alou itema vile uasi, xo ane'i
mi'ume.
9 * [Iesu mutulu mo mumauli no kakau manina no voxo
vile 'ili'i no anu voxo Tavuna noxi'a ta Isilaeli. La sou muxali
noxie Malia sie Maxatale tei. Ane sema e Iesu muxexene'i ta
uleenu masua ta'uve mo muxatele tamei noxie.
10 Ane'i ta mitema e ilo'a Iesu imuamua'i ikekei a ixolu
itatamasou. Ia ane mixali la mivikalane'i,
11 aloxo 'o, "Iesu 'a mumauli mo eni emaisou ne." Ane'i
milomusou vaikala noxie, ia imuxaxu tane'i no anu uasi.
12 Xe ili'i, la ta molomolo noxou Iesu tamei mi'umesou
tuala tila sou mimuamua'i milai. Ane'i milai xoo, la Iesu
mupala'a noxi'a. Ane'i mimaisou la vasimolu ne iou vilemo.
13 La sou ane'i ilou milivu sou mia'aloi'a ta menexi'a
pa'usi'a e ane'i mixolu 'ole. Ane'i milomusou a'alo noxi'a
ilou, ia imuxaxu tane'i no anu uasi.

✡ **16:7:** Mat 26:32; Mak 14:28 * **16:9:** A'alo ane usoko no anu makovusou muxatele tami'a mo ulai utalo no anu makovusou itemaxu vile ne, ta mitema sou lavulavu tavu'alo ixavutala lexe Maluko ukaukavunu uasi, male itema vile mukaukavunu ili'i.

14 ✡Xe ili'i, la ta molomolo noxou Iesu mavulovexa vile
mo mulelia vile mixolu sou i'ani'ani. La Iesu muxali noxi'a.
Anu mulavixa'a xo ane'i imuxaxu tane'i no anu vaikalai'a ta
mitema e mimaisou lexe Anu mutulu uasi.
15 ✡Anu muvikalane'i aloxo 'o, “Ngalutu mo ngalai no
xalexalee tuatuala ukalusi mo ngaa'aloxu a'alo laixe ulai
noxi'a ta mitema e eni ekoine'i ukalusi.
16 ✡'Ei ane umuxaxu tanu noxilo mo i'ulosou, la sou Lataua
upamaulinu. Ia 'ei ane umuxaxu tanu noxilo uasi, la anu
utulu no anu vaivaikala.
17 ✡Lataua u'oxonu sosovo se'i no avo'a ta mitema ane'i
ane imuxaxu tane'i noxilo. I'oxonu sosovo loxo. No anu
xavi noxilo, la ixexene'i ta uleenu masua. Mo ivikala no anu
vaivaikala se'i ane ane'i ilavusou uasi.
18 ✡Mo ane'i itetelisou sinana veveeni xe iiexu lexa masua
loxo peupeu 'o, ia umomomo sou u'oxone'i vile loxo 'o uasi.
Xe imuxaxu avo'a noxi'a ta amitema e pipiena u'oxone'i, la
ane'i imauli.”
19 ✡Xe Tila Iesu muvikala aloxo ne mukalu, la Lataua
muno'u mulailixu teitexi no opo loxotolo. Mulai la muxolu
muva'isa'inu Lataua no avolu tema.
20 ✡Xe ili'i, la sou ta molomolo noxou milai no xalexalee
tuatuala ukalusi sou mia'aloxu. Tila ilo'a mixaxai mipita
xe mu'oxonu sosovo se'i muxali sou mu'oxonu pekia'u sou
vaikala noxou.]

✡ **16:14:** 1Ko 15:5 ✡ **16:15:** Apo 1:8 ✡ **16:16:** Apo 2:38 ✡ **16:17:** Apo 2:4; 8:7 ✡ **16:18:** Luk 10:19; Apo 28:3-6 ✡ **16:19:** Apo 1:9-11; 2:33-34 ✡ **16:20:** Apo 14:3; Eva 2:3-4

A'ALO LAIXE NOXOU IESU KALISITO ANE
LUKA
MUKAUKAVU VAIKALA LAMANA MULAI NOXOU TEOPILO
Vaikala lamana

A'alo laixe sou Iesu Kalisito e Luka mukaukavu 'o ne anu mua'aloxu Iesu lamana lexe Anu mune'e sou uno'a ta Isilaeli ilo'a ta mitema latala ukalusi ilivu. No anu a'alo noxou (4:18), la Iesu muvikalane'i ta mitema lexe, Uleenu Tavuna muavutilixu sou ua'aloxu vaikala laixe noxou Lataua ulai noxi'a ta mitema ane pa'usi'a no anu mimii tavu'alo. No anu lavuku noxou Luka 'o, la mua'alo tavu'alo no anu mauli sou 'osa'ila. Musoko no anu a'alo noxou la mua'aloxu xali noxou Iesu ne, muxalixu 'osa'ila toxoxa'a manina (1:42-48; 2:10) xe no anu kaluxusou (24:52). No mine Iesu mulivu mutelai teitexi no opo loxotolo.

Luka anusisi mua'aloxu xaixai noxou Iesu xe mimii tavu'alo Anu mu'oxonu. Mo vaikala tovola'i mose'i Anu mu'oxonu kalumo ne umomomo sou namaisou no anu lavuku leviani uasi. Loxo lexe sou 'osa'ila noxi'a ta angelo (2:13-14), xe ta mitema sou isaxila'a ta sipsip milai mimaisou Iesu no mine nenu mivo'onu. Mo Luka mua'aloxu Iesu no mine nenu ilou momu mino'u milailixu no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua sou mialusou loxo lapuloto noxou Mosesi mivikalane'i sou imulinu. Mo mua'aloxu vaikala tovola'i vile sou itema ne Samalia e mu'oxonu 'ilixo laixe noxou itema vile ane ta mitema ta masua mivau xe molomolo e mu'umesou momu. No nano no anu lavuku noxou Luka, la anu mua'aloxu 'ilixo sou lakilala maninasou mo mua'aloxu xaixai noxi'a ta sema no nano no anu xaixai noxou Iesu, mo xaixai no anu Uleenu Tavuna xe 'ilixo sou Lataua uxiunu tumalou no anu 'ilixo masumasua noxi'a ta mitema.

A'alo noxou Luka ukalu ane 'o uasi, anu musolonu a'alo noxou la no anu lavuku vile mukaukavunu a'alosou xaixai noxi'a ta aposeli. Lavuku ane xaixai noxi'a ta aposeli ne, anu mua'aloxu xaixai noxi'a ta aposeli no mine Iesu mulivu mulai teitexi no opo loxotolo.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana mulai noxou Tiopilasi 1:1-4

A'alosi'a Iesu ilou Ioanesi ta neni'a mivo'one'i xe ta molomoloxa'a 1:5–2:52

Xaixai noxou Ioanesi itema sou u'ulosi'a ta mitema 3:1-20

Iesu mu'ulo xe mukalu la mulai no anu tovotovo 3:21–4:13

Xaixai noxou Iesu ne Xalilaia 4:14–9:50

Iesu mulutu ne Xalilaia sou mulai ne Ielusalemu 9:51–19:27

Voxo kalukaluxusou no ale xe no nano ne Ielusalemu 19:28–23:56
Iesu mutulu, mo mupalaplaˈalixu, xe mulivu mulai teitexi no opo loxotolo 24:1-53

1 ✡Eni akaukavu vaivaikala ano ˈo ulai noxine, nini tila Teopilo. Tei, la ta mitema tapiena mitovo avoˈa sou mikaukavunu aˈalo sou mimii ane Lataua mumomomosou muxali no nixi noxixe.
2 Aneˈi mimulinu vaikala noxiˈa ta mitema aneˈi e mimaisou mimii ane ne no ieˈi no voxo ane mimii ne musoko muxali. Aneˈi ta mitema ane ne, mixolu lexe aneˈi ta mitema sou xaixai sou vaikala noxou Iesu. La sou aneˈi milosixe aˈalo sou mimii ane ne.
3 Loxo ne, la sou eni kalumo emasaxa lexe akaukavunu aˈalo sou mimii ane ne mo asovanu ulai noxine. Eni exaxai maxuveeni musuku sou ekakamulinu mimii mukalusi ne tavaˈu laixe. Mo vaimomo ˈo, eni ekaukavu laixe aloxo nesi, aloxo mimii ane ne muxali.
4 Nini naitisou, la sou nalavu laixe lexe vaivaikala ane aneˈi milosienixu ne, anu maninasi.

Elisaveti Mivoˈonu Ioanesi
5 No voxo ane Elodesi muxolu loxo tatananu tuala no xalee lia tila ne Iutaia, la ailiˈi vile muxoxolu lai ne, ualasou lexe Sakalia. Anu itema vile no anu laˈoluxaˈa ta Avia. Semau ne, ane Aloni mutuˈu ovuxu e ualasie lexe Elisaveti.
6 Ilou mixolu milapu no iou Lataua mo milavusou mimulinu vaivaikala noxou Lataua mo lapuloto noxou mukalusi, la isusu no iou uasi.
7 Ia, ilou ta ˈiliˈa uasi, xo Elisaveti imomomosou ipalaa la uasi, mole ilou ta aululu mukalu ne.
8 Alaxu vile, la laˈoluxaˈa noxou Sakalia milai miˈoxonu xaixai noxiˈa sou iˈelaxaˈa ta sipsip no iou Lataua.
9 ✡La aneˈi miˈoxonu vilaˈi vile mimulinu ˈilixo noxiˈa sou misosovosou vile noxiˈa sou lexe uˈunalai no taasou lalotu tatila noxou Lataua sou uˈelaxu mimii ane tumaˈu lailaixe. Xe miˈoxo aloxo ne, la misosovosou Sakalia.
10 Voxo sou anu uˈelaxu mimii ane tumaˈu lailaixe muxali, la ta mitema tapiena mipita no ale sou milinga mulai noxou Lataua.
11 La sou angelo vile noxou Tila muxali mupalaˈa noxou Sakalia. Muxali la mutulu no xalee tema no anu valovalo e iˈelaxu mimii tumaˈu lailaixe no anu.
12 Anu mumaisou angelo ne, la mukuluke xe mumamaˈu.
13 Ia angelo muvikalanu aloxo ˈo, “Sakalia, naˈume mamu! Lataua mulomusou linga noxine ne. Iliˈi, la semameni Elisaveti ivoˈonu keakea mulu vile. La nini namoxoˈu ualasou lexe Ioanesi.

✡ **1:1:** Apo 1:1 ✡ **1:9:** Mul 30:7

14 Ulai ili'i, la oponeni u'osa'osasou mo ta mitema tapiena
kalumo i'osasou no voxo mine ivo'onu.
15 ✡Xo anu uxali itema tila vile no iou Lataua. Anu
umomomosou uiexu uaini mo lexa pekia'u uasi. Xo no mine
anu uxolu noxie nenu opoone sio mo no anu maulixu ukalusi
ne, la Uleenu Tavuna u'ana'ana noxou.
16 Anu ulivulixa'a ta mitema tavu'alo ne Isilaeli ilivu ilai
noxou Tila, anu Lataua noxi'a.
17 ✡Anu uno'u uleenu mo xavi noxou Eliasi sou uuli noxou
Tila. Anu upitane'i ta mami'a ilo'a ta 'ili'a sou opone'i upita
vilesisi mo uxiune'i ane'i ane ilomuxu vaikala noxou Lataua
uasi mo ixali ta mitema sou ilavu no anu vote'i ane mulapusi.
Anu ulalaaxine'i ta mitema sou ixomaiou Tila."
18 Sakalia mulomusou vaikala ane ne, la mutali'isou an-
gelo aloxo 'o, "Loxovaa, la sou eni alavu manina lexe nini
nevikala ne manina? Xo nexi noxie semaxeni ne, ta aululu
manina."
19 ✡La angelo mukolinu vaikalau aloxo 'o, "Eni ualasilo
lexe Xavulieli. Eni atutulu no talaxu Lataua. La sou Anu
mupalusilo ene'e noxine sou avikala no anu a'alo laixe ane
ne.
20 Ioxe, nini nalomu. Usoko vaimomo 'o mo ulai utalo no
voxo ane mii ane eni evikalanenixu 'o uxali manina, la nini
anaxene utomu mo navikala uasi. Xo nini namuxaxu taneni
no anu vaikala noxilo ane uxali manina no voxo ane Lataua
musosovosou ne uasi."
21 Ta mitema mixomaiou Sakalia maxuveeni, la sou ane'i
tane'i lili lexe tava'u loxovaa la sou anu muxolu maxuveeni
no nano no tani tila noxou Lataua ne.
22 Xe ili'i, la anu muuatu no ale, ia umomomo sou
uvikalane'i uasi. La sou ane'i milavu lexe anu mumaisou
mii vile loxo aipiepiena no nano no taasou lalotu tatila noxou
Lataua. Anu mutovotovola'i no avolusi, ia uvikala uasi.
23 Xe ili'i no mine voxo sou xaixai noxou mukalu, la mulivu
mulai no tani.
24 Ioxe, ili'i la semau Elisaveti opoone. La ane mixolixu no
nano no tani mumomomo loxo so'io ta'uve.
25 La mivikala lexe, "Tila tanuxo, la sou mu'oxonu mii
ano 'o muxali noxilo sou ukalusou maela noxilo no ie'i ta
mitema."

Vaikala Lamana sou Xali Noxou Iesu

26 So'io ta'uve mukalu xe muxatele vile sou muxali, la
Lataua mupalusou angelo vile ualasou lexe Xavulieli muxali
mune'e no tuala vile ne Naseleti no xalee lia tila ne Xalilaia.
27 ✡Anu muxali noxie sema vile vuanga misosovosie lexe
i'uluxu itema vile ualasou lexe Iosepu, anu Deviti 'ilusunu
vile. Sema ne, ualasie lexe Malia.

✡ **1:15:** Iti 6:2-3 ✡ **1:17:** Mal 3:1; 4:5-6; Mat 17:11-13 ✡ **1:19:** Tan 8:16; 9:21
✡ **1:27:** Mat 1:16, 18

28 Ioxe, angelo muxali noxie, la muvikala aloxo 'o, “Opoo
se'isisi uxolu noxine. Lataua uxolu noxine mo ualusine.”
29 Ia Malia milomusou vaikala ane ne, la tane lili no anu,
la mixavutala lexe vaikala ano 'o laaxu a loxovaa?
30-31 ✡La anu muvikalane aloxo 'o, “Na'ume uasi. Lataua
tanuxene nini Malia. Nalomu, ulai ili'i la nini oponeni la
navo'onu 'iline vile mulu. La namoxo'u ualasou lexe Iesu.
32 ✡Ulai, la anu uxali tila mo ane'i ilemolu lexe Lataua
teitexi manina 'Olu. La Lataua Tila usosovosou Iesu sou
uno'u tanixu 'ilusunu Deviti.
33 Anu sou usaxila'a Iakovo ta xaixasou ilo'a ta 'ilu'ilusunu
utotomu mo saxisaxila'u noxou ne umomomo sou ukalu
uasi.”
34 Ia Malia mivikalanu angelo aloxo 'o, “Mii ane 'o uxali a
loxovaa? Xo eni vuanga sio.”
35 Angelo mukoline aloxo 'o, “Ulai, la Uleenu Tavuna uxolu
noxine, la sou Lataua teitexi manina xaviinu uvausine.
Aloxo ne, la sou nini navo'onu 'iline ne. La imoxo'u lexe
itema vile malemalenge noxou Lataua mo Anu Lataua 'Olu.
36 Namaisie tulaneni Elisaveti. Ane aululu mukalu, ia ane
'a opoone sou ivo'onu 'ilie mulu. Tei, la ane sema sou ipalaa
uasi, ia so'ioxe sou opoone a muxatele vile sou.
37 ✡Mii vile pekia'u sou Lataua u'oxonu uasi.”
38 Malia mivikalanu aloxo 'o, “Mii ane nini nelemolu ne,
uxali noxilosi aloxo ne. Xo eni asema sou xaixai noxou
Tilasi.” Angelo muvikalane aloxo ne mukalu, la mu'umesie
sou mulai.

Malia Mixixaosie Elisaveti

39 No voxo ane ne, la Malia miavuti sou mipalea minuna
no xalee lia tila ne Iutaia, la sou mitelo no tuala vile muxolu
no laxa'ilu vile.
40 Mixali la mi'unalai no tani noxou Sakalia sou misexe-
laxe Elisaveti.
41 No mine Elisaveti milomusou vaikala sou sexela noxie
Malia, la keakea no nano no opoone ne, musuxulae. Xe
Uleenu Tavuna mu'ana'ana noxie Elisaveti.
42 La ane mi'ava tatila aloxo 'o, “Lataua mualusine laixe
manina no taiine'i ta sema tavu'alo, mo mualusou 'iline e
muxolu no oponeni ne kalumo.
43 Eni asema ma'i, la sou Tila noxilo nenu mine'e noxilo
'o?
44 Eni elomusou sexela noxine, la alaxu vilesisi 'o, la
keakea muxolu no opoleli 'o, musuxulae sou mu'osa.
45 Lataua ualusie ane ane mimulaxu tane no anu vaikala
noxou lexe mimii e mulemolu ne, anu u'oxonu maninasou.”

Lexeie Malia

46 ✡Xe Malia miavuti, la milexe aloxo 'o,

✡ **1:30-31:** Ais 7:14; Mat 1:21-23 ✡ **1:32:** 2Sa 7:12-13, 16; Ais 9:7 ✡ **1:37:** Tav 18:14 ✡ **1:46:** 1Sa 2:1-10

“Eni taleli uˈitinu Tila ualasou,
47 mo eni uleeleli kalumo uˈosasou Lataua,
Anu itema sou pamauli noxilo.
48 Xo Anu muxavutalaleli eni asema sou xaixai noxou vitanisi,
la sou ulai iliˈi, la ta mitema tavuˈalo ilemelo lexe Lataua mualusilo.
49 Xo itema sou xavi muˈoxonu mimii tatila manina muneˈe noxilo.
Anusi anu Lataua malemalenga manina mo anu loxo itema uasi.
50 ✡Anu ualaunaxaˈa aneˈi ane itoxonu utotomu mo kaluxu uasi.
51 ✡Anu muˈoxonu xaixai xaviinu no avolu,
mo mukusaiˈa aneˈi ane meˈa iˈitinu ualasiˈa no anu xavutalaiˈasi.
52 ✡Anu muluˈelainixiˈa ta motu sou isaxilaˈa ta mitema
mo muxexeneˈi no puloulousiˈa,
ia mutelailixaˈa aneˈi ta mitema vitanisi la mitelai minoˈu tanixaˈa.
53 ✡Anu muˈanaˈanalixaˈa aneˈi ane misolixaˈa no anu laˈilali laixe,
ia mukusaiˈa aneˈi ane lavulutiiˈa tavuˈalo ne, milai viatanisi.
54 ✡Anu musuˈulineˈi ta mitema sou xaixai noxou, ta Isilaeli.
Anu muxavutalaneˈi mo tanuxaˈa.
55 ✡Aloxo Anu muxavutalanu vaikala e Anu mulemolu noxou Avalaamu
iloˈa ta xaixasou mo ta ˈiluˈilusunu xe ta xaixasiˈa ta maminge iloˈa ta ˈiluˈilusuneˈi ta maminge.”
56 Malia ilee Elisaveti mixoxolu mumomomo loxo soˈio tatalu, xe iliˈi la ane milivu milai no tualasie.

Elisaveti Mivoˈonu Ioanesi

57 Voxo sou Elisaveti ivoˈo muxali, la mivoˈo ˈilie mulu vile.
58 Xe ta tema tualasie iloˈa ta minemine milomusie xo mimaisie lexe Tila tanuxe musuku, la aneˈi iloˈa miˈosa.
59 ✡Xe mivoˈo mo voxo muxatele tatalu sou, la aneˈi mineˈe mipita sou xooxoo mungaasou xe sou lexe imoxou ualasou sou momu Sakalia.
60 Ia nenu mivikala aloxo ˈo, “Uasi! Tamoxou ualasou lexe Ioanesi.”
61 Ia aneˈi mivikalane aloxo ˈo, “Ta minemineni vile ualasou loxo ne uasi.”
62 La sou aneˈi milosi no avoˈa mulai noxou momu lexe umoxoˈu ˈolu ualasou a loxovaa?
63 Anu mutovolaˈi sou lexe inoˈu ovu alelaxu sou ukaukavu no anu. Xe milosou mukalu, la anu mukaukavu no anu aloxo

---

✡ **1:50:** Lex 103:13, 17 ✡ **1:51:** 2Sa 22:28 ✡ **1:52:** Iop 5:11; 12:19; Lex 147:6 ✡ **1:53:** Lex 34:10 ✡ **1:54:** Lex 98:3 ✡ **1:55:** Tav 17:7; Mai 7:20 ✡ **1:59:** Tav 17:12; Liv 12:3; Luk 2:21

ˈo, “Ngamoxoˈu ualasou lexe Ioanesi.” Aneˈi mimaisou uala
ane ne, la mikuluke manina.
64 Alaxu vilesisi ˈo, la Sakalia anaxu e mutomu ne, utomu
la ua. Anu umomomo sou uvikala la. La sou muvikala sou
muˈitinu Lataua ualasou.
65 Xe ta tema tualasou mimaisou aloxo ne, la mimamaˈu
misevile. La sou aˈalosou mimii latala e muxali ne, mulutu
la mulai no tuatuala e no anu laxalaxaˈilu sie Iutaia.
66 Ta mitema latala milomusou aˈalo ane ne, la aneˈi taneˈi
lili no anu. La sou mivikala lexe iliˈi, la anu keakea ne uxali
itema a loxovaa? Xo milavu lexe xavi noxou Tila a muxolu
noxou ne.

Lexeu Sakalia

67 Ioxe, Uleenu Tavuna muˈanaˈana noxou Ioanesi momu
e Sakalia ne, la sou anu muvikala mupalomatana aloxo ˈo,
68 ✡ “Nenge taˈitinu Tila ualasou, anu Lataua noxinge nenge
ta Isilaeli,
xo Anu muneˈe sou mulivulixaˈa ta mitema noxou.
69 ✡No nano no taiineˈi ta xaixasou iloˈa ta ˈiluˈilusunu,
Deviti e itema sou xaixai noxou.
la Anu muxalixu itema vile xaviinu sou upamaulinenge.
70 Aloxo, tatei la Anu mulemo noxiˈa ta mitema sou palo-
matana noxou e
Anu musosovosiˈa.
71 ✡Anu upamaulinenge no avoˈa ta uluamenge
mo no avoˈa ta mitema ukalusi ane imasaxainge uasi.
72 ✡Anu tanuxaˈa ta xaixasinge iloˈa ta ˈiluˈilusunenge,
mo muxavutalanu vaikala noxou e Anu musakiinu tatei,
73 ✡noxou Avalaamu, Anu ˈilusunenge.
74 Sou lexe Anu upamaulinenge no avoˈa ta uluamenge
mo sou lexe nenge tamamaˈu mo taˈume uasi,
75 ✡ia nenge taxaxai noxou, la nenge taxolu vaˈaxu no anu
ˈiliˈilixo masumasua
mo tamulinu ˈilixo ane mulapu no voxovoxo utotomu.
76 ✡Mo nini ˈalixeni ˈo, ulai iliˈi la imoxoine lexe nini itema
sou palomatana noxou Lataua teitexi manina.
Xo nini naulaxunu Tila sou namomosou voteˈisou,
77 ✡mo sou ta mitema noxou ilavusou lexe
Anu uxiu tumalou ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa mo upa-
mauline ˈi
78 ✡xo Anu tanuxaˈa musuku. Mo no anu alauna noxou,
la Anu usovanu lamana sou tuala teitexi uneˈe noxinge,
79 sou ukaasiˈa ta mitema aneˈi e mixolu no isivoxo
mo mimuamuaˈi no voteˈi ane masua sou soli uxalisiˈa
no anu,
mo sou upamuxanenge no anu voteˈi sou opo seˈisisi.”

✡ **1:68:** Lex 72:18 ✡ **1:69:** Lex 18:2 ✡ **1:71:** Lex 106:10 ✡ **1:72:** Tav 17:7; Lex 105:8-9 ✡ **1:73:** Tav 22:16-17 ✡ **1:75:** Tit 2:12-14 ✡ **1:76:** Ais 40:3 ✡ **1:77:** Iel 31:34 ✡ **1:78:** Ais 60:1-2

80 Ili'i, xe molomolo ne muxali tila, la uleenu tavuna
mu'ana'ana noxou. La mulai muxolu no xalee lia vitanisi,
mutalo no voxo sou anu mupala'a no ie'i ta Isilaeli.

2

Malia Mivo'onu Iesu
(Mat 1:18-25)

1 Ioxe, no voxo ane ne, la tila noxi'a ta Romu ualasou
lexe Kaisari Auxusuto mumulaxu vaikala vile pekia'u. La
muvikala aloxo 'o, "Ngingi ta mitema ne Romu ukalusi
ne, ngalai no nunisinge sou ikaukavu ualasinge no lavuku
noxilo."
2 Ano 'o ne, anu usoko sou ikaukavu ualasi'a tei manina
no voxo ane Kirinito musaxila'u xalee lia tila ne Silia.
3 La sou ta mitema mukalusi milai no nunisi'a sou lexe
ikaukavu ualasi'a.
4 Ioxe, itema vile ualasou lexe Iosepu kalumo mulutu no
tuala ne Naseleti no xalee lia tila ne Xalilaia, sou mununa no
tuala ne Vetiliemu no xalee lia tila ne Iutaia. Xo anu Deviti
'ilusunu vile.
5 Anu ilee Malia e misosovosie lexe anu semau, milai sou
ikaukavu ualasi'a. Ia Malia ne, ane opoone.
6 Xe no voxo ane ilou mixolu ne Vetiliemu, la voxo sou
lavulo'o noxie muxali.
7 La mivo'onu 'ilie mulu laposalaxu. Mivo'onu mukalu, la
mikupokuponu no anu lavalavasi'a ta keakea sou miaisou
no nano no taasou la'ilalixa'a ta bulumakau. Xo tani vile
sou ane'i iai no anu uasi.

Ta Angelo Mia'aloi'a ta Mitema sou Isaxila'a ta Sipsip

8 Io, no xalee lia vile no ale ne Vetiliemu, la ta mitema
mose'i 'a mixaxai sou misaxila'a ta sipsip no 'olovoxo ane
ne.
9 La angelo noxou Tila muxali noxi'a xe lamanaxu Tila
mukaasi'a, la ane'i mi'ume.
10 Ia, angelo muvikalane'i aloxo 'o, "Nga'ume uasi. Xo eni
ene'enu a'alo laixe sou u'oxongengi ta mitema ukalusi no lia
'o, nga'osa no anu.
11 A'alo laixe ne aloxo 'o. Vaimomo 'o, itema sou pamauli
mupaa no tuala noxou Deviti. Anu Tila Kalisito.
12 Anu sosovo noxinge sou ngalavusou aloxo 'o. Ngalai la
ngamaisou keakea vile mikupokuponu no anu lavalava ka
miaisou no taasou la'ilalixa'a ta bulumakau."
13 Angelo muvikala mukalu, la alaxu vilesisi, la ta angelo
tavu'alo sou 'oto'oto no opo loxotolo ne mixali mipita noxou
sou mi'itinu Lataua ualasou.
14 ✡La mivikala aloxo 'o,
"Ta'itinu ualasou Lataua uxolu teitexi manina.

✡ **2:14:** Luk 19:38

Nexi telinga lexe opo seˈisisi noxou Lataua uxolu noxiˈa
ta mitema no lia ane Lataua uˈosasiˈa.”
15 Ta angelo mivikala aloxo ne mukalu, xe mixexesiˈa
sou milivu no opo loxotolo, la ta mitema sou isaxilaˈa ta
sipsip mivikalaneˈi ngatongatoˈo lexe, “Ioxe, nengeˈa talai
ne Vetiliemu mo tamaisou mii ane muxali e Tila muvikala-
nengexu ˈo.”
16 La sou aneˈi mipalea milai, la mixalisiˈa Malia ilou
Iosepu xe mimaisou keakea uai no taasou laˈilalixaˈa ta
bulumakau.
17 Mimaisou mukalu, la milai miaˈaloiˈa ta mitema no anu
aˈalosou keakea e ta angelo miaˈaloxu.
18 La ta mitema latala e milomusou aˈalo e ta mitemasou
isaxilaˈa ta sipsip miaˈaloiˈaxu ne, mikuluke.
19 ✡Ia Malia ne, mimolo taneu mimii latala e muxali noxie
sou ˈilie ne mo tane umulimulinu.
20 Io, aneˈi ta mitema sou isaxilaˈa ta sipsip ne, milivu
la miˈitiˈitinu Lataua ualasou sou mimii mukalusi ane
milomu sou mo mimaisou muxali manina loxo ta angelo
mivikalaneˈixu.

Milaixu Keakea Iesu no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua

21 ✡Malia mivoˈonu keakea xe voxo taˈuve mo muxatele
tatalu mukalu, la xooxoo ungaasou xe mimoxoˈu ualasou
lexe Iesu. Xo uala ane ne, nenu opoone uao, ia angelo vile
mulemolu tei.
22 ✡Iliˈi, xe voxo sou aneˈi ixali malemalenga no iou
Lataua loxo Mosesi muvikala muxali, la milaixu keakea ne
Ielusalemu sou milosou Tila.
23 ✡Aneˈi miˈoxonu aloxo ne, xo lapuloto noxou Tila mu-
vikala aloxo ˈo, “Ta keakea ta mulu laposalaxaˈa ukalusi ne,
ikalineˈi sou ixolu vaˈaxu loxo Tila ta naˈu.”
24 ✡Mo milai ne lexe sou miiamaneˈi ta kuau tameiiˈa, lexe
uasi la ta utu tamei loxo lapuloto noxou Tila muvikala.
25-26 No voxo ane ne, la itema vile muxolu ne Ielusalemu,
ualasou lexe Simeoni. Anu itema sou uˈoxonu ˈilixo laixe mo
anu itema sou utoxonu Lataua mo anu uxomaiou voxo sou
pamauli noxiˈa ta Isilaeli. Mo Uleenu Tavuna muxolu noxou,
la muvikalanu lexe anu usoli uao, ia umaisou Kalisito noxou
Tila.
27 Uleenu Tavuna muavutinoxu Simeoni, la muˈunalai no
nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. La Iosepu ilee
Malia mineˈenu ˈiliˈa Iesu mo miˈunalai kalumo sou imulinu
ˈiliˈilixosou e loxo lapuloto noxou Mosesi mulemolu.
28 Simeoni mumaisiˈa, la mulai noxiˈa sou muvoˈonu
keakea. Io muˈiti Lataua, la muvikala aloxo ˈo,
29 “Tila, eni amitema sou xaixai noxinesi.
La eni emasaxa lexe asoli seˈisisi loxo nini nelemolu.

✡ **2:19:** Luk 2:51 ✡ **2:21:** Luk 1:31 ✡ **2:22:** Liv 12:1-8 ✡ **2:23:** Mul 13:2, 12
✡ **2:24:** Liv 12:8

30 ✡Xo eni ieli mumaisou itema e nesovanu mune'e sou
upamaulinexi.
31 Nini nemomomosou itema ane 'o mo ta mitema latala
ukalusi imaisou.
32 ✡Anu lamana sou ukaasi'a ta mitema ane ilavusou Lataua
uasi.
Ia lamana ane ne, ukaasi'a la ane'i i'itinu ta Isilaeli
ualasi'a."
33 Momu ilee nenu mikuluke no anu mimii ane Simeoni
mulemolusou.
34 ✡Xe Simeoni mualusi'a, la muvikalane Malia aloxo 'o,
"Nalomu. Lataua musosovosou 'iline 'o sou u'oxone'i ta
mitema tavu'alo ne Isilaeli ilapau xe tavu'alo itulu. Mo
anu Lataua musosovosou lexe ta mitema tavu'alo ivikala
tumalou noxou.
35 La sou xavutalai'a ne uxali upala'a lamana lexe
imasaxau 'iline uasi. La nini taneni uxoto sou 'iline ne loxo
laviso uxotonu taneni."
36 No anu voxo e Simeoni muvikalane Malia ne, la sema
vile sou palomatana mixoxolu ne kalumo. Ualasie lexe Ana,
ane Panueli 'olu sema, ia ane vile noxi'a ta Aseli. Ane aululu
manina mukalu. Tatei no mine ane vuanga, la ane mitaula'i
mo ilou mulue mixolu tauu ie ta'uve mo muxatele tamei.
37 Ia ili'i, la mulue musoli, io ane mixolu vaalu mole tauu
iexe muxali loxo itemaxu tami'a mo tami'a. Ia ane Ana
ne, i'umesou taasou lalotu tatila noxou Lataua uasi, ane
ixolu sou ilolotu noxou Lataua no aso mo 'olovoxo. Mo ane
ipelemu sou ikilaka ulai noxou Lataua no voxovoxo.
38 Ia ane mine'e 'alai noxou keakea kalumo, la mivikala
laixe musuku mulai noxou Lataua. Ane mia'aloxu keakea
mulai noxi'a ta Ielusalemu mukalusi e mixomaiou voxo ane
sou Lataua upamauline'i.
39 ✡Iosepu ilee Malia mi'oxonu mimii latala mukalusi loxo
lapuloto noxou Tila mulemolu. Mukalu, la milivu milai no
tualasi'a ne Naseleti no xalee lia tila ne Xalilaia.
40 Mixolu xe, ili'i la 'ili'a muleme tatila mo muxali pekia'u.
La Anu mu'ana'ana no anu xavutala lailaixe mo alauna
noxou Lataua muxolu noxou kalumo.

Molomolo Iesu Mulai no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua

41 ✡No anu tauutauu ie utotomu, la Iesu momu ilee nenu
ilavusou ilalai ne Ielusalemu no voxo sou isosovosou voxo
ane Lataua Mupolopepeene'i Ta Isilaeli.
42 Xe no tauu ie ane Iesu tauu iexu muxali loxo
mavulovexa vile mo tamei, la ane'i ilo'a minuna ne
Ielusalemu loxo ane'i imumulinu 'ilixo sou voxo tila ane ne.
43 Ili'i no mine voxo sou Lataua Mupolopepeene'i Ta
Isilaeli ne mukalu, ia ane'i ililivu o no tualasi'a, la molomolo

---

✡ **2:30:** Ais 52:10; Luk 3:6; Tit 2:11 ✡ **2:32:** Ais 42:6; 49:6; 52:10 ✡ **2:34:** Ais 8:14; Mat 21:42; 1Pi 2:8 ✡ **2:39:** Mat 2:23 ✡ **2:41:** Mul 12:24-27; 23:14-17; Lap 16:1-8

Iesu ne muxolu ne Ielusalemu. Muxolu, io momu ilee nenu
ilavusou lexe Anu a uxolu ne uasi.
44 Ane'i mixavutala lexe Anu ilo'a ane'i ane mimuamua'i
sou ilivulivu ne, la sou ane'i ilou mimuamua'i voxo vile
mukalu. Xe ili'i, la sou ane'i ilou misoko sou mikamulinu
no taiine'i ta tema tualasi'a mo ta minemine'i.
45 Ia ixalisou uasi. La sou ane'i ilou milivu milai ne
Ielusalemu sou ikakamulinu.
46 Ikakamuli xoo xe voxo tatalusou, la mixalisou no nano
no taasou lalotu tatila noxou Lataua. No mine mixalisou,
la Anu uxoxolu no taiine'i ta mitema sou ilosi'a ta mitema
lavulavu sou ulolomusou vaikala noxi'a xe utalitali'isi'a
kalumo.
47 La ane'i ane ilolomusou vaikalau Iesu ne, ane'i latala
mikuluke no anu lavulavu noxou sou mukolinu tali'i noxi'a.
48 Ane'i ilou mimaisou aloxo ne, la mikuluke manina. La
nenu mivikalanu aloxo 'o, “Ae, 'alixeni, tava'u loxovaa, la
sou nini ne'oxonexi noxou mamine loxo ne? Namaisou, nexi
noxou tekakamulineni xoo mole tanexi lili ne.”
49 Ane mivikalanu aloxo ne, la Iesu muvikalane'i ilou
aloxo 'o, “Loxovaa, la sou ngingi nongou ngakakamulileli o?
Ngalavusilo lexe eni axoxolu no tani noxou mamilo uasi?”
50 Ia ane'i ilou ilamana no anu vaikala noxou ne laaxu uasi.
51 ✡Ilo'a mivikala mukalu, la milivu mito'o no tualasi'a ne
Naseleti sou mixolu. Mixolu, la Iesu ne ulolomuxa'a momu
ilee nenusi. La ane nenu mimolo taneu mimii latala e Iesu
mu'oxonu.
52 ✡Xe ili'i, la Iesu muleme tatila xe xavutala laixe noxou
kalumo muxali tatila. La Lataua mo ta mitema kalumo
mimasaxau misevile.

3

Ioanesi Mua'aloxu Iesu
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Ioa 1:19-28)

1-2 No mine Kaisari Tiverio muxolu loxo tila ne Romu,
xe tauu ie mavulovexa mo mulu'e no lia ta'uve mukalu, la
vaikala noxou Lataua muxali noxou Ioanesi, e Sakalia 'olu
no xalee lia vitanisi. No 'a tauu ie ane ne, la Pontio Pilato
musaxila'u xalee lia tila ne Iutaia, xe Elodesi muxolu loxo
tatananu tuala no xalee lia tila ne Xalilaia, xe vimou Pilipi
kalumo muxolu loxo tatananu tuala no xalee lia ne Ituria xe
Tarakoniti. Xe Lisanio kalumo muxolu loxo tatananu tuala
no xalee lia ne Avilene, ia Anasi ilou Kaiapasi mixolu loxo ta
kisi'a ta aili'i.
3 ✡Vaikala noxou Lataua muxali noxou Ioanesi, la sou
anu mumuamua'inoxu mulai noxi'a ta mitema no tuatuala
mukalusi e muxolu 'alai no lexa ne Ioridani. La mu'ava
aloxo 'o, “Ngingi ngaxiu opongengi mo ngaxiu tumalingeu

✡ **2:51:** Luk 2:19 ✡ **2:52:** 1Sa 2:26; Xav 3:4 ✡ **3:3:** Apo 13:24

ˈiliˈilixo masumasua noxinge, mo ngaˈulo sou sosovo lexe
Lataua uxiu tumalouou ˈiliˈilixo masumasua noxinge.”
4 ✡Anu muvikala aloxo ne, xo itema sou palomatana,
Aisaia mukaukavu tatei aloxo ˈo,
“Itema vile uˈavaˈava no xalee lia vitanisi aloxo ˈo,
‘Ngalalaxiinu voteˈisou IAUE mo ngalapunoxu voteˈisou.
5 Ngasovolou vanuvanunu ukalusi mo ngamomomosou,
xe ngaˈasou tani laˈolaˈoluxu ilou laxalaxaˈiluxu ukalusi
mo uxali latia laixe.
Ngingi ngalapunoxu voteˈi ane mukilikalukalu mo ulapu,
xe voteˈi ane laixe uasi, la ngaˈoxonu laixe mo uxali
uvilimi laixe.
6 La sou ta mitema no tuatuala ukalusi ne,
imaisou itema e Lataua usovanu uneˈe sou upamaulineˈi
ta mitema.’ ”
7 ✡La sou ta mitema tavuˈalo mineˈe noxou Ioanesi
sou lexe anu uˈulosiˈa. Ia anu mumaisiˈa, la muvikala
laˈiaxuiˈa aloxo ˈo, “Ngingi loxo sinana veveeni masua ta
ˈolu! Lataua laˈiaxuinge, ia ˈei muvikalangengi lexe ngaˈume
sou ngapoloxalonu laiˈa noxou?
8 ✡Lexe ngingi ngexiu opongengi manina, la ˈiliˈilixomengi
ne umaxaˈinge lexe ngingi ngexiu opongengi mo neneˈaxu
ne uxali no anu maulingenge. Io mamu sou ngavikalan-
gengi ngatongatoˈo vitavitanisi lexe ngingi Avalaamu ta
ˈiluˈilusunu. Eni avikalangengi aloxo ne, xo Lataua umo-
momo sou uxalixaˈa Avalaamu ta ˈiluˈilusunu no anu lavoˈo
vile vitanisi ˈolele.
9 ✡La Lataua uxexengengi loxo itema vile uxetau ovu no
anu lapemu sou uxexee mo uˈelaxu, xo uneneˈa laixe uasi.”
10 Io, aneˈi milolomusou vaikalau Ioanesi aloxo ne, la
mitaliˈisou aloxo ˈo, “La sou nexi taˈoxo maˈia ˈo?”
11 La Ioanesi mukolinu vaikalaiˈa aloxo ˈo, “ˈEi ane tokolo-
mou tamei uai, la avikalanu pekiaˈu lexe anu ulosou menexu
vile ane anu iu tokolomou uasi ne vile. Xe ˈei ane laˈilalixu
uai tavuˈalo, la anu kalumo uˈoxonu aloxo ne.”
12 ✡Ta mitema sou itaxusou lamoli kalumo mineˈe noxou
sou lexe uˈulosiˈa, la aneˈi kalumo mitaliˈisou aloxo ˈo,
“Itema sou ulosinge lavulavu, nexi taˈoxo maˈia?”
13 La anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngataxusou lamoli, la
nganoˈu uˈisalili no anu sosovosousi, ia nganoˈu usukusuku
mamu.”
14 Io, ta mitema sou ˈotoˈoto kalumo mineˈe noxou sou
lexe uˈulosiˈa, la aneˈi kalumo mitaliˈisou aloxo ˈo, “Nexi
taˈoxo a loxovaa?” La anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngingi
ngakaitoloneˈi ta mitema mo ngaviou lamoliiˈa vitanisi

✡ **3:4:** Ais 40:3-5 ✡ **3:7:** Mat 12:34; 23:33 ✡ **3:8:** Ioa 8:33, 39 ✡ **3:9:** Mat 7:19 ✡ **3:12:** Luk 7:29

mamu. Ia eni avikalangengi pekiaˈu lexe ngingi ngaˈosasou
lamoli e nganonoˈu sou xaixaimengi uˈisalili.”
15 Ta mitema e ixomaiou itema sou pamauli uluˈe no lia
ˈo, mimaisou Ioanesi, la taneˈi lili. La mixavutala lexe mane
anu Kalisito ane.
16 ✡La sou anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni aˈulosinge
no anu lexa viatanisi loxo sosovo lexe ngingi ngexiunu
opongengi. Ia iliˈi, la itema vile xaviinu uneˈe sou uˈulosinge
no anu Uleenu Tavuna mo navu. Ia xavi noxou ne, uaulixu
xavi noxilo. La sou eni amomomosou alulusou lamotasou
siovexu tavaˈu uasi.
17 Anu uneˈe loxo itema vile utetelisou silapa no avolu sou
usilapanu uiti sosou sou uˈelaxu no anu navu e ukalu uasi.
Io, temanu, la ulai uai no taasou laˈilali.”
18 Ioanesi musolo vaikala tavuˈalo la, xe muaˈaloxu aˈalo
laixe noxou Lataua mulai noxiˈa kalumo.
19 ✡Ioxe, no voxo vile iliˈi, la Ioanesi mukaitolonu Elodesi,
anu tatananu tuala ne Xalilaia. Xo anu munoˈe vimou semau
ualasie lexe Elodia mo muˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua seˈi la.
20 La sou Elodesi musukunu ˈilixo vile masua sou mu-
tatuxu Ioanesi no taasou navunavu.

Ioanesi Muˈulosou Iesu
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 No mine Elodesi utatuxu Ioanesi no anu taasou navu-
navu uao, la Ioanesi muˈulosiˈa ta mitema tavuˈalo. Mo Iesu
kalumo muneˈe noxou, la anu muˈulosou. Xe muˈulosou
mukalu, la Iesu mulinga. La opo loxotolo mukisi,
22 ✡la sou Uleenu Tavuna muluˈe loxo ngiala kuau muvava
muluˈe muxolu no kisou. La itema vile no opo loxotolo
muvikala muluˈe aloxo ˈo, “Nini eni ˈalixeni. Eni emasaxaine
musuku mo opoleli muˈosasine misevile.”

Nanasiˈa Iesu ta ˈIluˈilusunu Iloˈa ta Xaixasou
(Mat 1:1-17)

23 ✡Iesu muˈulo xe musokou xaixai noxou sou ulosiˈa ta
mitema lavulavu, la tauu iexu muxali loxo mavulovexa
tatalu. La ta mitema tavuˈalo mixavutala lexe anu Iosepu
ˈolu. Ia Iosepu ne, anu Eli ˈolu.
24 Eli ne, Matati ˈolu. Xe Matati ne, Levi ˈolu. Xe Levi ne,
Meleki ˈolu. Xe Meleki ne, Iana ˈolu. Xe Iana ne, Iosepu ˈolu.
25 Xe Iosepu ne, Matatio ˈolu. Xe Matatio ne, Amosi ˈolu.
Xe Amosi ne, Naumu ˈolu. Xe Naumu ne, Esili ˈolu. Xe Esili
ne, Naxai ˈolu.
26 Xe Naxai ne, Mati ˈolu. Xe Mati ne, Matatio ˈolu. Xe
Matatio ne, Semei ˈolu. Xe Semei ne, Ioseki ˈolu. Xe Ioseki
ne, Ioda ˈolu.

✡ **3:16:** Apo 13:25 ✡ **3:19:** Mat 14:3-4; Mak 6:17-18 ✡ **3:22:** Ioa 1:32 ✡ **3:23:** Luk 4:22; Ioa 6:42

27 Xe Ioda ne, Ioanani ˈolu. Xe Ioanani ne, Resa ˈolu. Xe
Resa ne, Seruvaveli ˈolu. Xe Seruvaveli ne, Salatieli ˈolu. Xe
Salatieli ne, Neri ˈolu.
28 Xe Neri ne, Meleki ˈolu. Xe Meleki ne, Adi ˈolu. Xe Adi
ne, Kosamu ˈolu. Xe Kosamu ne, Elimada ˈolu. Xe Elimada
ne, Ela ˈolu.
29 Xe Ela ne, Iosua ˈolu. Xe Iosua ne, Eliaselu ˈolu. Xe
Eliaselu ne, Iorimu ˈolu. Xe Iorimu ne, Matati ˈolu. Xe Matati
ne, Levi ˈolu.
30 Xe Levi ne, Simeoni ˈolu. Xe Simeoni ne, Iuda ˈolu. Xe
Iuda ne, Iosepu ˈolu. Xe Iosepu ne, Ionamu ˈolu. Xe Ionamu
ne, Eliakimu ˈolu.
31 Xe Eliakimu ne, Melea ˈolu. Xe Melea ne, Mena ˈolu. Xe
Mena ne, Matata ˈolu. Xe Matata ne, Natani ˈolu. Xe Natani
ne, Deviti ˈolu.
32 ✡Xe Deviti ne, Iesi ˈolu. Xe Iesi ne, Oveti ˈolu. Xe Oveti
ne, Voasi ˈolu. Xe Voasi ne, Solomoni ˈolu. Xe Solomoni ne,
Nasoni ˈolu.
33 Xe Nasoni ne, Aminadavu ˈolu. Xe Aminadavu ne
Ademini ˈolu. Xe Ademini ne Ramu ˈolu. Xe Ramu ne,
Esuloni ˈolu. Xe Esuloni ne, Peresi ˈolu. Xe Peresi ne, Iuda
ˈolu.
34 Xe Iuda ne, Iakovo ˈolu. Xe Iakovo ne, Aisaki ˈolu. Xe
Aisaki ne, Avalaamu ˈolu. Xe Avalaamu ne, Tela ˈolu. Xe Tela
ne, Naolu ˈolu.
35 Xe Naolu ne, Seluxu ˈolu. Xe Seluxu ne, Leu ˈolu. Xe Leu
ne, Pelexi ˈolu. Xe Pelexi ne, Eve ˈolu. Xe Eve ne, Sela ˈolu.
36 ✡Xe Sela ne, Kainani ˈolu. Xe Kainani ne, Apasata ˈolu.
Xe Apasata ne, Semu ˈolu. Xe Semu ne, Noa ˈolu. Xe Noa ne,
Lameki ˈolu.
37 Xe Lameki ne, Metusela ˈolu. Xe Metusela ne, Enoko
ˈolu. Xe Enoko ne, Ielati ˈolu. Xe Ielati ne, Maalaleli ˈolu.
Xe Maalaleli ne, Kenani ˈolu.
38 ✡Xe Kenani ne, Enosi ˈolu. Xe Enosi ne, Seti ˈolu. Xe Seti
ne, Adamu ˈolu. Xe Adamu ne, Lataua mukoinu.

4

Tovotovo Noxou Iesu
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

1-2 Ioxe, Iesu muˈulo ne Ioridani mukalu xe xaviinu Uleenu
Tavuna muˈanaˈana noxou, la mulivu no tualasou. Xe iliˈi, la
Uleenu Tavuna mulaixu no xalee lia vitanisi sou lexe Satani
utovonu. Anu muxolu lai ne, la uˈani uasi mumomomo
loxo voxo mavulovexa tamiˈa. Xe voxo mavolovexa tamiˈa
mukalu, la muxamuli lexe Anu musolixu.

✡ **3:32:** Rut 4:17-22 ✡ **3:36:** Tav 11:10-26 ✡ **3:38:** Tav 4:25-26

3 Anu musolixu, la sou Satani muvikalanu aloxo ʼo, “Lexe
nini Lataua ʼOlu, la navikalanu lavoʼo vile ʼo mo uxiu uxali
veleti.”
4 ✡Ia Iesu mukolinu aloxo ʼo, “Vaikalau Lataua muvikala
lexe ta mitema imauli no anu veletisi uasi, ia imauli no anu
vaivaikala noxou Lataua kalumo.”
5 Mukalu, la Satani mulutunoxu Iesu mutelonu no laʼolu
vile teitexi. Xe alaxu vilesisi ʼo, la mulosiouxu tuatuala
mukalusi no lia ʼo.
6 La muvikalanu aloxo ʼo, “Eni alosine xavi sou nasaxilaʼu
tuatuala ukalusi mo alosine mimii ukalusi no anu sou
naʼanini. Xo eni esaxilaʼu mimii ane ne, la sou eni alosou
mitema ʼenaʼei ane eni emasaxa sou alosou.
7 La sou lexe nini napalaʼalixo lexe eni Lataua, la mimii
ukalusi ʼo ne, nini naʼanini.”
8 ✡Ia Iesu mukolinu aloxo ʼo, “Vaikalau Lataua muvikala
lexe ngingi ngaluʼelailingenge sou ngaʼitinu Tila Lataua
noxinge ualasou mo ngaxaxai noxousi.”
9 Xe mukalu, la Satani mulaixu mulai ne Ielusalemu sou
muʼitalonu muxolu teitexi no tani tila noxou Lataua kisou.
Ia muvikalanu Iesu aloxo ʼo, “Lexe nini Lataua ʼOlu, la nailiʼe
lai ʼo nalai no lia.
10 ✡Xo vaikalau Lataua muvikala lexe Lataua upalusiʼa ta
angelo noxou sou ilooxene no avoʼa lailaixe.
11 Mo itetelisine no avoʼa teitexi, mo sou mamu sou lavoʼo
vile utoʼomolu tavaʼine.”
12 ✡Ia Iesu mukolinu aloxo ʼo, “Vaikalau Lataua muvikala
lexe mamu sou nenge tatovonu xavi noxou Tila, anu Lataua
noxinge.”
13 ✡Satani mutovonu Iesu no anu tovotovo iouiou ne
mukalu, ia Iesu ulapau uasi. La sou Satani muʼumesou sou
ulai uxomaiou no anu voxo vile iliʼi la.
14 Iliʼi no anu tovotovo, la xaviinu Uleenu Tavuna
muʼanaʼana noxou Iesu sou mulivu no xalee lia tila ne
Xalilaia. Anu mulivu, la ta mitema no xalee lia mukalusi
ne minoʼu aʼalosou la, milavusou lexe Iesu Anu a mulivu
muneʼe ne Xalilaia.
15 Xe Anu mulosiʼa ta mitema lavulavu no taasou la lotu
noxiʼa ta Iutaia, la ta mitema mukalusi miʼitinu ualasou.

Ta Mitema no Tualasou Iesu Laʼiaxaʼau Misevile (Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Xe iliʼi, la Iesu mulai ne Nasaleti. No mine anu kituʼaxu
sio, la muxolu no tuala ane ne mo muxali tila no anu.
No voxo Tavuna vile, la Anu muʼunalai no taasou lalotu
noxiʼa ta Iutaia loxo Anu ulavusou uʼunalai no anu. Xe Anu
muʼunalai mukalu, la mutulu sou lexe uitisou vaikala noxou
Lataua.

✡ **4:4:** Lap 8:3 ✡ **4:8:** Lap 6:13-14 ✡ **4:10:** Lex 91:11-12 ✡ **4:12:** Lap 6:16; 1Ko 10:9 ✡ **4:13:** Eva 2:18; 4:15

17 La ane'i milosou lavuku e Aisaia anu itema sou palomatana mukaukavunu mipipinu muai. Anu muno'u ka muxavulalanu sou mukamuli vaikala vile muvikala aloxo 'o,
18 ✡ "Uleenu Tavuna noxou IAUE, anu a uxolu noxilo 'o.
Xo anu IAUE musosovosilo sou lexe
eni aa'aloxu a'alo laixe noxou Lataua noxi'a ta mitema e i'a lavuluti uasi.
Anu mupalusilo sou lexe
eni alulusi'a ta mitema ane mixolu no anu taasou navunavu,
mo avikalane'i ane'i e ie'i seleselevenu lexe ie'i ukaa la.
Mo Anu mupalusilo kalumo sou lexe
eni akalusou tu'utu'umaxu noxi'a ta mitema
ane'i ane ta tatilasi'a mi'oxo masuane'i,
19 mo avikalane'i no anu voxo sou IAUE ualaunasi'a ta mitema."
20 Iesu muitisou aloxo ne mukalu, la mupipinu mukalu la mulosou itema sou usaxila'u kaukavu ne. Io, Anu muxolu no lia, la ta mitema mukalusi mixolu no nano ne, mimatakisou.
21 Ia Anu muavuti la muvikalane'i aloxo 'o, "Kaukavu ane eni eitisou 'o, anu a muxali manina vaimomo 'o loxo ngingi ngelomusou ne."
22 ✡Ane'i milomusou, la miitinu ualasou xe mikuluke no anu vaivaikalau lailaixe ne. Ia ane'i mixavutala piena, la mivikalane'i ngatongato'o aloxo 'o, "Anu ne, nenge telavusou lexe Anu Iosepu 'olu, ia loxovaa la sou Anu muvikala aloxo ne."
23 La Iesu musolonu vaikala sou muvikalane'i aloxo 'o la, "Eni elavu manina lexe ulai ili'i, la ngingi ngalemolu vaikala vile tatei mikaukavunu lexe, 'Itema sou pamauli, nini mene napamaulineni.' Mo ngavikalaleli lexe mimii e eni e'oxonu lai ne Kapenaumu ne, eni a'oxonu lai no tualasilo 'o.
24 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Ta tema tualasou itema sou palomatana vile ne imomomo sou i'osasou uasi.
25 ✡Eni avikalangengi manina musuku. No anu voxo e Eliasi muxaxai loxo itema sou palomatana, xe tauu aso toxoxa'a mo tausoli kalumo muxolu ne no tuatuala mukalusi mumomomo loxo tauu ie tatalu mo so'io muxatele vile. La ta sema ta vaalu tavu'alo mixolu ne Isilaeli,
26 ✡ia Lataua upalusou Eliasi ulai noxie vile noxi'a ne uasi. Mupalusou mulai noxie vaalu vile ne Sareputa no xalee lia ne Saidoni.
27 ✡Xe no anu voxo e Elisa muxaxai loxo itema sou palomatana sie Isilaeli, la pipiena vulukali mu'oxone'i ta mitema tavu'alo ne Isilaeli. Ia vile noxi'a une'e noxou Elisa sou umauli uasi. Naamani e ne Siliasi a mulai noxou Elisa sou mumauli."

✡ **4:18:** Ais 61:1-2 ✡ **4:22:** Luk 3:23; Ioa 6:42 ✡ **4:24:** Ioa 4:44 ✡ **4:25:** 1Ta 17:1, 7 ✡ **4:26:** 1Ta 17:8-16 ✡ **4:27:** 2Ta 5:1-14

28 Ioxe, ta mitema mukalusi no nano no taasou lalotu
noxi'a ta Iutaia ne, milomu aloxo ne, la la'iaxa'a manina.
29 Xe ane'i miavuti la mikusau Iesu mulai no ale sou
milaixu no maea kisou e tuala tila muxolu no anu sou lexe
ivau usoli.
30 Ia, uasi. Anu musixa no taiine'i ta mitema, la mulai avile.

Iesu Mukusau Ulee Vile Masua
(Mak 1:21-28)

31 Ioxe, ili'i la Iesu mulu'elai no tuala ne Kapenaumu e ne
Xalilaia. Muxolu ne sou musoko sou ulosieixa'a ta mitema
lavulavu no voxo Tavuna.
32 ✡Xe ta mitema milomusou vaivaikala noxou, la ane'i
mikuluke, xo vaikalau ne xaviinu.
33 Io, no voxo vile la itema vile muxolu no taasou lalotu
noxi'a ta Iutaia ne, ulee vile masua muxolu noxou. La anu
mu'ava'ava tatila misevile.
34 La muvikalanu Iesu aloxo 'o, "Ae, nini Iesu sie Nasaleti!
Nene'e 'o sou na'oxonu ma'i noxixe? Nini nene'e 'o sou
na'oxonu masuanexi? Nini ne, eni elavusine. Nini itema
mulapu noxou Lataua."
35 Ia Iesu mulomu sou aloxo ne, la mukaitolonu ulee
masua ne aloxo 'o, "Naxoo tasiau! Mo naxexesou itema ne!"
La ulee masua ne, mulovelixu itema ne mulu'e no talaxa'a
mukalu, la sou muxexesou mulai. Ia u'oxonu masuanu
itema ne uasi.
36 Ta mitema mimaisou aloxo ne, la mikuluke la
mivikalane'i ngatongato'o aloxo 'o, "Iu, nenge vaikala mii
ma'ia ane loxo! Itema 'o mukaitolone'i ta ulee ta masuma-
sua no anu xavi noxou, la ane'i milomuxu mo milaalaa."
37 Loxo ne, la sou a'alosou mimii e Iesu mu'oxonu ne, mu-
lai no tuatuala tavu'alo e muxolu 'ala'alai ne Kapenaumu.

Iesu Mupamauline'i ta Mitema Tavu'alo
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

38 Iesu mulutu no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia sou mulai
no tani noxou Saimoni. Ia Saimoni leuanu ne mipipiena,
mo vasimele ialuxu misevile. La ane'i mitali'isou Iesu lexe
upamauline.
39 La sou Anu mutulu 'alai noxie sou muvikala pekia'u lexe
pipiena ne uxexesie. La ialuialuxe ne mukalu. Io, alaxu
vilesisi la ane mitulu sou mixuxutuxa'a la'ilali.
40 Ili'i no 'olo'olovoxo, la ta mitema mine'ene'i ta mine-
mine'i e pipiena iouiou mu'oxone'i ne noxou Iesu sou Anu
mumulaxu avolu noxi'a vilevilesi, la ane'i mimauli.
41 ✡Xe ta ulee masumasua kalumo milaalaa noxi'a ta
mitema tapiena. La i'ava'ava aloxo 'o, "Nini ne, Lataua
'Olu." Ia Anu mukaitolone'i lexe mamu sou ivikala. La ane'i
milomuxu Iesu, xo milavu lexe Anu Kalisito.

✡ **4:32:** Mat 7:28-29 ✡ **4:41:** Mat 8:29; Mak 3:11-12

42 ʼOlovoxo mukalu xe kakau, la Iesu mulutu sou mulai no
xalee lia vile ane ta mitema ixolu no anu uasi. Ia ta mitema
mikakamulinu xe mixalisou, la miapixu lexe iloʼa ixolu ʼo.
43 Ia Anu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Eni eneʼe ʼo sou aaʼaloxu
aʼalo laixe sou saxisaxilaʼu noxou Lataua no tuatuala seʼi
vaʼaxu kalumo. Xo Lataua mupalusilo sou xaixai aloxo nesi.”
44 ✡La sou Anu muxixaoxao no tuatuala ne Iutaia sou
muaʼalo no taasou lalotu noxiʼa.

5

Iesu Muʼavaliʼa ta Molomolo Noxou
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 ✡Iliʼi no voxo vile, la Iesu mulai no kupa ne Xenesaleti.
La ta mitema tavuʼalo mipita noxou sou ilomusou vaikala
noxou Lataua, la sou Iesu mutulu no kupa paʼumolu.
2 Anu mumaisou uaxa tamei muai no tasiʼi, io ta moosou
miluʼe sou miʼuinu kaexaʼa.
3 Xe Anu mumaisiʼa aloxo ne, la muvikalanu Saimoni iloʼa
ta menexu ne sou misulunu no anu uaxa vile noxou Saimoni
ne mulai no ale sevile. Io Iesu muxolu teitexi no uaxa ne sou
mulosiʼa ta mitema tavuʼalo ne lavulavu.
4 Mulosiʼa lavulavu mukalu, xe iliʼi la muvikalanu Saimoni
aloxo ʼo, “Navole nalai no kupa lixinu mo ngongiʼa ta menex-
ine ngasuʼanu kaengenge sou nganoʼa ta sinana moseʼi.”
5 ✡Ia Saimoni muvikalanu Iesu aloxo ʼo, “Tila, no ʼolovoxo
lololi ano ʼo, nexi texaxai ialuxu mo mutalo no anu lamana,
ia tanoʼu sinana soxu vile uasi. Ia, mii vile uasi, nexi
tamulinu vaikalameni mo tasuʼanu kaenexe.”
6 Aneʼi miʼoxo aloxo ne, la minoʼa ta sinana tavuʼalo
misevile, la kae ne lexe sou ukakaa.
7 La sou mitaveneʼi ta menexiʼa ane no anu uaxa vile ʼolele
lexe ineʼe mo isuʼulineʼi. Aneʼi mixali xe mitaaneʼi ta sinana
no anu uaxa tamei ne, la uaxa ne muʼanaʼana mo sexasisi
sou uʼuoʼuo.
8 Saimoni mumaisou aloxo ne, la mutangatulu no talaxu
Iesu sou muvikalanu aloxo ʼo, “Tila, nalai vaʼaxu noxilo, xo
eni amitema sou ʼilixo masua.”
9 Muvikalanu aloxo ne, xo anu iloʼa ta menexu mimamaʼu
noxiʼa ta sinana tavuʼalo e mikaeneʼi ne.
10 Ta menexu tamei e Iakovo ilou Ioanesi, e Sevetaio ta ʼolu
ne, ilou mimamaʼu kalumo.
La sou Iesu muvikalanu Saimoni lexe, “Nini namamaʼu
uasi. Vaimomo ʼo ne, nini nenoʼa ta sinanasi, ia iliʼi la nini
nakaeneʼi ta mitema ineʼe noxilo.”
11 ✡La sou aneʼi mivole sou milai no nano no tasiʼi. Mixali
no tasiʼi, la miʼitalonu mimiiʼa mukalusi, io mimulinu Iesu.

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Vulukali Muʼoxonu
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

✡ **4:44:** Mat 4:23 ✡ **5:1:** Mat 13:1-2; Mak 3:9-10 ✡ **5:5:** Ioa 21:3-8 ✡ **5:11:** Mat 19:27

12 Ioxe, no voxo vile, la Iesu muxolu no tuala vile. La itema
vile vulukali muˈoxonu mo mutaasou vasimolu mukalusi ne
muxolu no tuala ane ne kalumo. Anu mumaisou Iesu, la mu-
tangatulu no talaxu Iesu sou mulinga noxou, la muvikalanu
aloxo ˈo, “Tila, lexe nini nemasaxa, la nini napaipouleli no
a vulukali ˈo sou uxexesou vasimelo mo axali malemalenga
noxou Lataua iou.”
13 Xe Iesu mumexinu avolu sou mukasou, la muvikalanu
aloxo ˈo, “Eni emasaxa lexe nini naxali malemalenga.” La
alaxu vilesisi ˈo, la vulukali ne tasiauxu avile.
14 ✡Mukalu, la Iesu muvikala pekiaˈu noxou aloxo ˈo,
“Mamu sou navikalanu itema vile sou mii e muxali noxine
ˈo, ia nalai nalapu noxou ailiˈi vile mo namaxaˈu vasimene
noxou. Ukalu, la sou naiama mimii ulai noxou Lataua
loxo Mosesi muvikala pekiaˈu lexe nini namulinu sou na-
palaˈalixene noxiˈa ta mitema lexe nini nexali malemalenga
noxou Lataua iou.”
15 Ia uasi. Aˈalo sou mimii e Iesu muˈoxonu ne, ta mitema
tavuˈalo milavusou mukalu. La sou tavuˈalo noxiˈa mineˈe
sou milomu noxou, xe tavuˈalo noxiˈa e pipiena muˈoxoneˈi
ne mineˈe noxou sou lexe Anu upamaulineˈi.
16 Ia voxo seˈi, la Anu uˈumesiˈa mo ulai no xalee lia e ta
mitema ixolu no anu uasi sou mulinga noxou Lataua.

Iesu Mupamaulinu Itema Vile E Vasimolu Musoisoli
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Iliˈi no voxo vile la, no mine Iesu mulosiˈa ta mitema
lavulavu, la ta Palisaio moseˈi iloˈa ta mitema sou ilosinge
lavulavu sou lapuloto moseˈi kalumo a mixolu ne, moseˈi
noxiˈa meˈa no tuatuala mukalusi loxo ne Xalilaia xe ne
Iutaia xe ne Ielusalemu a mineˈe mipita ne. La xavi noxou
Tila muxolu noxou Iesu sou upamaulineˈi ta mitema e
pipiena muˈoxoneˈi.
18 La sou ta mulu seˈi mitavulenu itema vile e vasimolu mu-
soisoli no anu luusou mineˈenu. La mitovo lexe iˈunalainixu
mo imulaxu no talaxu Iesu.
19 Ia imomomo sou iˈunalainixu uasi, xo ta mitema
tavuˈalo mitomu manina. La sou aneˈi mitavulenu mitelaixu
no tani laxaˈu. Mukalu, la miˈelixu tani laxaˈu sou mikalaanu
ilou luusou ne muluˈe no nixineˈi ta mitema no talaxu Iesu.
20 ✡Xe Iesu mumaisiˈa aloxo ne, la mulavu lexe aneˈi
mimulaxu taneˈi noxou manina, la sou muvikalanu itema
ne aloxo ˈo, “Menexilo, Lataua muxiu tumalouou ˈiliˈilixo
masumasua noxine mukalu.”
21 Ia ta mitema sou lapuloto iloˈa ta Palisaio milomusou
Iesu muvikala aloxo ne, la mivikala piena no anu xavutala
noxiˈa aloxo ˈo, “Anu itema maˈia, la sou muvikala masua

✡ **5:14:** Liv 14:1-32 ✡ **5:20:** Ais 43:25; Luk 7:48

mulai noxou Lataua ˈo? Lataua anusisi Anu umomomo sou
uxiu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua.”
22 Ia Iesu mulavusou xavuxavutala noxiˈa, la sou mu-
vikalaneˈi aloxo ˈo, “Loxovaa, la sou ngingi ngemolo tan-
gengi loxo ne?
23-24 ✡Vaikala maˈia ane, eni alemolu, la seˈisisi noxinge sou
ngalavusou lexe Lataua mulosou Itema ˈOlu xavi sou uxiu
tumalouu ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa ta mitema no lia ˈo?
Avikala lexe Lataua muxiu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua
noxou, uasi? Avikala lexe utulu mo ulai.” La sou Iesu
iou mulai noxou itema e vasimolu musoisoli mukalu ne, io
muvikalanu aloxo ˈo, “Avikalaneni lexe natulu mo nanoˈu
moˈesine mo nalai no taasine.”
25 Xe alaxu vilesisi ˈo, la itema ne mutulu no talaxaˈa ta
mitema sou munoˈu moˈesou e muai no anu ne. Xe muavuti
sou mulai no tani, la muˈitiˈitinu Lataua ualasou no voteˈi.
26 Ia, ta mitema mimaisou aloxo ne, la mikuluke manina
mo mimamaˈu misevile. Ia miˈitinu Lataua ualasou, la
mivikala aloxo ˈo, “Vaimomo ˈo, nenge temaisou mii vile e
nenge talavusou tamaisou tatei uasi.”

Iesu Muˈavalou Levi
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Iliˈi no anu ne, la Iesu mulaa mulai no ale. Mulai
la mumaisou itema vile ualasou lexe Levi, anu itema sou
utaxusou lamoli, ia uxoxolu no tani e ta mitema iˈuna xe
iuatu la ilea lamoli no anu. La Iesu muvikalanu aloxo ˈo,
“Nini naneˈe mo namulileli.”
28 Xe Levi muavuti la muˈitalonu miomiou, ia mumulinu
avile.
29 Xe Levi muxali no taasou, la muˈoxonu laˈilali vile
toxoxaˈa xou Iesu. Ta mitema sou itaxusou lamoli iloˈa ta
mitema tavuˈalo kalumo mixolu sou iloˈa miˈani.
30 ✡La ta Palisaio moseˈi xe ta mitema sou lapuloto moseˈi
e aneˈi kalumo e mixolu ne mivikala tapiena noxiˈa ta
molomolou Iesu aloxo ˈo, “Loxovaa, la sou ngingi ngongiˈa
ta mitema sou itaxusou lamoli xe ta mitema sou ˈiliˈilixo
masumasua, ngaˈani xe ngaie ngapita ˈo?”
31 La sou Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Ta mitema e ipipiena
uasi ne, ilavusou ilai noxou itema sou pamauli sou pipiena
uasi. Ia ta mitema e ipipienasi la ilai noxou.
32 Anu aloxo nesi, la sou eni eneˈe ˈo sou aˈaliˈa ta
mitema e milavusiˈa lexe aneˈi milaixe uasi. Eni eneˈe ˈo
sou aˈaliˈa ta mitema e milavusiˈa lexe aneˈi mimasua sou
aneˈi ixiu tumaliˈau ˈilixo masua noxiˈa.”

Iesu Mutaliˈi no Anu ˈIlixo sou ta Pelemu
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

✡ **5:23-24:** Ioa 5:8 ✡ **5:30:** Luk 15:1-2

33 Iesu mukolinu taliˈi noxiˈa aloxo ne mukalu, la sou aneˈi
mitaliˈisou Iesu la aloxo ˈo, “Voxo tapiena, la ta molomolou
Ioanesi ilavusou ipelemu sou ikilaka, mo ta molomolo noxiˈa
ta Palisaio kalumo iˈoxo aloxo ne. Ia tavaˈu loxovaa, la sou
ta molomolo noxine ˈo ipelemu uasi ne? Aneˈi iˈaniˈanisi xe
iiesi.”
34 ✡La Iesu mukolineˈi la aloxo ˈo, “No voxo mine itema sou
utaulaˈi iloˈa ta minuminu ixoxolu o, la ngingi ngamomomo
sou ngavikalaneˈi sou lexe ipelemu no anu laˈilali sou taulaˈi
ne? Uasi anesi.
35 Ia ulai iliˈi no anu voxo ane sou anu uˈumesiˈa, la sou
aneˈi ipelemu.”

36 Mukalu, la sou Iesu mulemolu vaikala tovolaˈi vile
noxiˈa aloxo ˈo, “Itema vile umomomo sou uxotonu lavalava
vile alavua xasixu sou usimenu vaxa no anu ane teinu
ne uasi. Xo lexe anu uˈoxonu aloxo ne, la anu uvilaˈisou
lavalava alavua ne sou ukakanu, xe lavalava xasixu alavua
ne anu utoxo laixe uasi.
37 Xe itema vile umomomo sou utaanu uaini lexaxu alavua
uluˈe no anu xalusou ane teinu uasi. Xo lexe anu uˈoxonu
aloxo ne, la uaini lexaxu alavua ne upaunoxu xalusou ne la
unixi ulai no lia, xe vexasou ne umamulo mo usuˈa.
38 Tavaˈu aloxo ne, la sou tataanu uaini lexaxu alavua no
anu xalusou e alavuasi.
39 Xe ta mitema ane miiexu uaini lexaxu teinu mukalu, la
aneˈi imasaxa sou iiexu ane alavua ne uasi. Xo aneˈi ivikala
lexe ane teinusi ne anu laixe.”

6

Vaikala sou Voxo Tavuna
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 ✡Iliˈi no voxo Tavuna vile, la Iesu iloˈa ta molomolo noxou
mimuamuaˈi no nano no xai sou uiti, la ta molomolo noxou
miˈelexu uiti temanu ka miteasou sou mioˈu.
2 ✡Ia ta Palisaio moseˈi mimaisiˈa la mitaliˈisiˈa aloxo ˈo,
“Loxovaa, la sou ngingi ngeˈoxonu mii ane nenge talavusou
taˈoxonu no voxo Tavuna uasi ˈo?”
3 ✡La Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngaitisou aˈalo sou
mii ane Deviti muˈoxonu no voxo ane anu iloˈa ta menexu
misolixaˈa uasi?
4 ✡No voxo ane ne, la Deviti muˈuna no tani noxou Lataua
ka munoˈu laˈilali ane aneˈi milosou Lataua. Laˈilali ane ne,
anu noxou Lataua, la sou ta ailiˈisi iˈou. Ia Deviti munoˈu ka
muˈou mo muitixaˈa ta menexu kalumo.”
5 La Iesu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Itema ˈOlu ne, Anu Tila
no anu voxo Tavuna sou usaxilaˈu.”

✡ **5:34:** Ioa 3:29 ✡ **6:1:** Lap 23:25 ✡ **6:2:** Ioa 5:10 ✡ **6:3:** 1Sa 21:1-6 ✡ **6:4:** Liv 24:5-9

6 Xe ili'i no voxo vile Tavuna la, la Iesu mu'unalai no taasou
lalotu noxi'a ta Iutaia sou mulosi'a lavulavu. La mitema vile
a muxolu ne kalumo, avolu tema musoli.
7 La ta mitema sou lapuloto ilo'a ta Palisaio mose'i no nano
ne, ie'i umulimulinu Iesu lexe Anu upamaulinu mitema e
avolu musoli ne no voxo Tavuna. Xo ane'i ikakamuli vote'i
vile sou itulusou no anu vaivaikala.
8 Ia Iesu mulavusou xavutala noxi'a ne mukalu, la sou Anu
muvikalanu itema e avolu musoli ne aloxo 'o, "Naavuti mo
natulu no ie'i ta mitema 'o." La sou mitema ne muavuti sou
mutulu.
9 Mutulu mukalu, la Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni
atali'isinge. Lapuloto noxinge nenge'a muvikalanenge a
loxovaa? Nenge ta'oxonu 'ilixo laixe no voxo Tavuna,
uasi? Ta'oxonu 'ilixo masua? Lapuloto muvikalanenge sou
tasu'ulinu itema, uasi? Ta'oxo masuanu?"
10 Iesu muvikala mukalu, la iou muitisi'a ta mitema ne
mukalusi. La muvikalanu itema ne aloxo 'o, "Namexiinu
avone uuatu." La mitema ne mu'oxonu aloxo ne, la sou
avolu ne muxali laixe la.
11 Ia ta mitema sou lapuloto ilo'a ta Palisaio ne la'iaxa'a
masua manina, la mivikalane'i ngatongato'o lexe, "Nenge
ta'oxonu mii ma'ia noxou Iesu 'o?"

Iesu Mu'avali'a ta Aposeli Noxou Mavulovexa Mo Mulu'e no Lia Tamei
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 No voxo ane Iesu mutelai no laxa'ilu sou mukilaka
noxou Lataua, la mukilaka no 'olovoxo lololinu ne.
13 Xe no kakau, la Anu mu'avali'a ta molomolo noxou
ne mine'e sou musosovosi'a mavulovexa mo mulu'e no lia
tamei noxi'a ane Anu mumoxo'a lexe ta aposeli noxou.
14 Itiitisi'a ne aloxo 'o. Saimoni e Iesu mumoxo'u lexe Pita,
xe vimou Andeleasi, xe Iakovo ilou Ioanesi, xe Pilipi ilou
Vatolomaio,
15 xe Mataio ilou Tomasi, xe Iakovo e Alipaio 'olu, xe
Saimoni vile la, anu vile noxi'a ta mitema ane imasaxa lexe
me'a isaxila'u tualasi'a tatila.
16 Xe Iudasi e Iakovo 'olu xe Iudasi Isikarioti ane
mu'italonu Iesu no avo'a ta mitema.

'Ei Ane U'osa Xe 'Ei Ane Uxolu no Anu Tu'umaxu?
(Mat 4:23-25)

17 Ili'i, la Iesu ilo'a ta molomolo noxou me'a no laxa'ilu ne,
milu'e. La Anu mulai mutulu no anu lialia latia vile. Io, ta
molomolo noxou tapiena mine'e mipita noxou. Xe ta mitema
tavu'alo manina sou tuatuala no xalee lia tila ne Iutaia mo
no tuala tila ne Ielusalemu mo 'alai no luaki pa'upa'umolu
no tuala ne Taia xe ne Saidoni, ane'i kalumo mine'e mipita
ne.

18 Se'i noxi'a ne mine'e mipita sou lexe ilomusou vaikala
noxou, xe se'i ne mine'e sou Iesu upamauline'i. La ta
mitema e ta ulee masumasua mi'oxo masuane'i ne mixali
laixe.
19 Mo ta mitema mukalusi e mitovo sou mikasou Iesu ne,
ane'i mixali laixe. Xo xavi muxolu noxou ne, mulaa sou
mupamauline'i.
20 Iesu iou mulai noxi'a ta molomolo noxou, io mu-
vikalane'i aloxo 'o,
"Ngingi ane mengi lavuluti uasi, la ngingi nga'osa,
xo Lataua usaxila'inge.
21 ✡Xe ngingi ane la'ilalingenge uasi, la ngingi nga'osa,
xo ili'i, la Lataua ulosinge la'ilali mo nga'ana'ana.
Mo ngingi ane ngaxolu sou ngatatama, la ngingi nga'osa,
xo ili'i, la ngingi ngakeke.
22 ✡Xe ili'i, la ta mitema imasaxainge uasisi manina mo
ikusainge
mo ikalipalangengi mo ivikala lexe ngingi ta mitema ta
masua
xo ngingi ngemulinu Itema 'Olu ne. Ia mii vile uasi,
ngingi nga'osa.
23 No voxo ane ta mitema i'oxo aloxo ne noxinge loxo
ta 'ilu'ilusune'i mi'oxo masuane'i ta mitema sou palo-
matana tatei,
la opongengi uai laixesi mo ngalei sou 'osa'ila.
Xo lakolisou sou ngemulileli ne tatila musuku a uai sou
ngano'u ili'i no opo loxotolo.
24 Ia, ngingi ane nge'osa xo lavulutimengi tapiena 'o,
ili'i la ngaxolu no anu tu'umaxu
25 Xe ngingi ane nge'ani mo nge'ana'ana vaimomo 'o,
ili'i la ngaxolu no anu tu'umaxu sou ngasolingenge.
Mo tu'umaxu uxali noxinge ane ngakeke vaimomo 'o,
xo ili'i la ngaxolu sou tama.
26 Mo lexe ta mitema i'iti'itinu ualasinge loxo ta 'ilu'ilusune'i
mi'oxo noxi'a ta mitema sou palomatana kalakalavoi
tatei,
la ngingi ngaxolu no anu tu'umaxu,
xo ngingi nge'oxonu xaixai loxo ane'i ta mitema sou
palomatana kalakalavoi mi'oxonu tei."

Ngamasaxai'a ta Uluamengi
(Mat 5:38-48; 7:12a)

27 Iesu musolonu vaivaikalau, la muvikalane'i ta molo-
molo noxou la aloxo 'o, "Ioxe, eni avikalangengi ngingi
e ngalolomusilo lexe ngingi ngamasaxai'a ta uluamengi.

✡ **6:21:** Lex 126:5-6; Ais 61:3; Pal 7:16-17 ✡ **6:22:** Ioa 15:19; 16:2; 1Pi 4:14

Mo ngaˈoxo ˈilixo laixe noxiˈa aneˈi ane imasaxainge uasisi manina.
28 Mo ngaalusiˈa aneˈi ane ivavaangenge. Mo ngakilakasiˈa aneˈi ane iˈoxo masuangengi.
29 Mo loxo evile usavalou xaleeneni vile, la naxiu xaleeneni vile la mo usavalou la. Mo loxo evile uˈumenu tokolomomeni vile sou vasimene no ale, la nini namalanixu unoˈu vile ane sou no nano ne la kalumo.
30 Mo aneˈi ane ilingaiˈa mimii noxine, la nalosiˈasi. Mo lexe itema vile unoˈu mii vile noxine, la nalingau la mamu.
31 ✡Ngaˈoxonu mii ulai noxiˈa ta mitema aloxo ngingi ngemasaxa lexe aneˈi iˈoxo uneˈe noxinge nesi.
32 Xo lexe ngingi ngamasaxaiˈa ta mitema ane aneˈi mimasaxaingesi, la Lataua ulosinge lakolisou ˈilixomengi ne? Uasi. Xo ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua kalumo ne, ilavusou iˈoxonu aloxo ne.
33 Mo lexe ngingi ngaˈoxonu ˈilixo laixe noxiˈa aneˈi ane iˈoxonu laixe noxinge, la Lataua ulosinge lakolisou ˈilixomenge ne? Uasi. Xo ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua kalumo ne, ilavusou iˈoxonu aloxo ne.
34 Mo lexe ngingi ngalosiˈa ta mitema mimii vitanisi uasi, ia ngaxavutala lexe ikolinu ulivu ulai noxinge, la Lataua ulosinge lakolisou ˈilixomengi ne? Uasi. Xo ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua kalumo ne, ilavusou iˈoxonu aloxo ne.
35 Ia ngingi ngaˈoxonu loxo ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua ilavusou iˈoxonu uasi. Eni avikalangengi pekiaˈu lexe ngamasaxaiˈa ta uluamengi mo ngaˈoxonu laixe ulai noxiˈa mo ngalosiˈa mimii vitanisi, ia mamu sou ngaxavutala lexe ikolinu noxinge. Lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo ne, la ngingi nganoˈu lakolisou toxoxu mo ngingi ngaxolu loxo Lataua Teitexi Manina ta ˈolu. Xo anu tanuxaˈa ta mitema ta masua e ilavusou ilemolu laixe noxou uasi.
36 La sou ngingi kalumo tangengixaˈa ta mitema aloxo Maminge tanuxaˈa ne.

Mamu sou Ngailevinu ˈIlixoiˈa ta Menexinge (Mat 7:1-5)

37 ✡Mukalu, la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Mamu sou ngatilovosou ˈilixoiˈa ta menexinge, mo sou Lataua utilovosou ˈiliˈilixomengi uasi. Mo mamu sou ngavikala lexe aneˈi ta mitema sou ˈilixo masua, mo sou Lataua uvikalasinge lexe ngingi ta mitema sou ˈilixo masua mamu. Ia ngaxiu tumalingeu ˈilixo masumasua noxiˈa ta menexinge, mo sou Lataua uxiu tumalouu ˈilixo masumasua noxinge kalumo.

✡ **6:31:** Mat 7:12 ✡ **6:37:** Mat 6:14

38 ✡Io, ngalosiˈa ta menexingesi, mo sou Lataua ulosinge
kalumo. La uvelu laixe mo utaanu uˈanaˈana manina no
anu kupomengi, ia utaanu sio mo upaxepaxelesinge sou
nganoˈu. ˈIlixo sou ngaiti mi ane ngingi ngaˈoxo ulai noxiˈa
ta menexinge ne, anusi ane Lataua uˈoxo uneˈe noxinge.”
39 ✡Iesu muvikalaneˈi la no anu vaikala tovolaˈi vile aloxo
ˈo, “Itema vile iou seleveenu, la umomomo sou utilau
menexu vile iou seleveenu la uasi. Lexe aloxo ne, la ilou ikei
italoxo no anu taxa.
40 ✡Xe molomolo vile sou umulimulinu tila noxou ne,
umomomo sou uuaulixu tilasou ne uasi. Ia lexe anu unoˈu
lavulavu ukalusi noxou tilasou ne, la sou anu uxali loxo
tilasou ne.
41 Ia tavaˈu loxovaa, la sou namaisou ˈiliˈili se no iou itema
vile noxou Lataua e anu loxo vivine, ia namaisou ovu visoxu
e muxolu no ieni ne uasi?
42 Nini namaisou ovu visoxu no ieni uasi, io loxovaa la sou
navikalanu vivine lexe, ‘Vivilo, ieni uvaxailosi mo axexeenu
ˈiliˈili no ieni.’ La nini loxo itema sou kalavoi manina. Tei, la
nini naxexeenu ovu visoxu no ieni o, ka sou namalei lamana
laixe sou naxexee ˈiliˈili se noxou vivine iou ne.”

Ovu Masua La Neneˈaxu Kalumo ne Masua
(Mat 7:17-20; 12:34-35)

43 Mukalu, la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Ovu laixe ne,
ulavusou uneneˈa masua uasi. Xe ovu masua ne, ulavusou
uneneˈa laixe uasi.
44 Ovuovu ne, ta mitema itongonu no anu ngiaxu. Umo-
momo sou ta mitema iˈelexu lovo temanu no anu lamota
anaanaxu uasi, xe umomomo sou iˈelexu uaini ngiaxu no
anu xuxua uasi.
45 Anu aloxo nesi, itema laixe ulaalixu ˈiliˈilixo laixe
ane muxolu no tanu. Xe itema masua ulaalixu ˈiliˈilixo
masumasua ane muxolu no tanu. Xo ta mitema ilavusou
ipalaˈalixu no anaxaˈa mii maˈia ane muxolu no nano no
taneˈi.”

Ta Mitema sou Itulusou Tani Mitulusou Tani Iou Tamei
(Mat 7:24-27)

46 ✡Mukalu, la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Ngingi
ngamoxoˈilo lexe, ‘Tila noxixe, Tila noxixe.’ Ia loxovaa, la
sou ngalomuxo sou ngamulinu vaikala noxilo uasi ˈo?
47 Itema ane uneˈe noxilo mo ulomusou vaikalaxeni xe
umulinu, la avikalangengi lexe anu itema ne a loxovaa?
48 Anu ne, aloxo itema e muˈasou taxa mulai no lia
muxalisou lavoˈo, la mutulusou tani teiteixi no anu. Iliˈi xe
uali musili xe lexa muˈani, la tani ne ukuni uasisi xo anu
mutulu musiatoto pekiaˈu no lavoˈo kisou.

✡ **6:38:** Mak 4:24 ✡ **6:39:** Mat 15:14 ✡ **6:40:** Mat 10:24-25 ✡ **6:46:** Mat 7:21

49 Ia itema vile ulomusou vaikalaxeni, ia umulinu uasi ne,
anu aloxo itema e mutulusou tani no lia vitavitanisi. Ili'i xe
uali musili, xe lexa mu'ani, la tani ne mulapau alaxu vilesisi
la mumamulo avile."

7

Itema Tila Noxi'a ta Mitema sou 'Oto'oto Mumulaxu Tanu Noxou Iesu
(Mat 8:5-13; Ioa 4:43-54)

1 Iesu muvikalane'i ta molomolo noxou e mipita sou
milomusou ne mukalu, la Anu mu'unalai no tuala ne Kape-
naumu.
2 La itema sou xaixai noxou tila noxi'a ta mitema itemaxu
ta'uve sou 'oto'oto, mupipiena mo anu sou usoli. Ia tilasou
ne, mumasaxau misevile.
3 Ia no voxo ane ne, la mulomusou lexe Iesu muxali ne
Kapenaumu. La sou anu mupalusi'a ta tatila noxi'a ta Iutaia
milai milinga noxou Iesu lexe une'e mo upamaulinu itema
sou xaixai noxou.
4 Ane'i mixali noxou Iesu, la miuoloteteu mo mivikalanu
aloxo 'o, "Itema e mupalusixe tene'e ne, anu itema laixe
manina. La sou laixe sou nini nasu'ulinu.
5 Xo anu mulavusou umasaxaixe nexi ta Iutaia mo anu
molu mutulusou taasou lalotu noxixe."
6 La sou anu ilo'a milai.
Milai xe mixali 'ala'alai no tani noxou tila noxi'a ta
mitema itemaxu ta'uve sou 'oto'oto ne, la anu mupalusi'a ta
menexu se'i milai noxou Iesu sou mivikalanu aloxo 'o, "Tila,
napuuneni sou nalai no tani noxou menexixe mamu. Xo anu
muvikala lexe anu itema laixe sou u'avaline nalai no tani
noxou uasi.
7 La sou anu molu une'e uxali noxine uasi. Ia mumasaxa
lexe nini navikalasi, la sou itema sou xaixai noxou ne umauli
laixe.
8 Anu muvikala aloxo ne, xo anu kalumo muxolu no
laaxu tila noxou, mo anu kalumo musaxila'a ta mitema sou
'oto'oto noxou, la ane'i mixolu no laaxu la. Uvikalanu vile
noxi'a lexe ulai, la anu ulai. Xe uvikalanu vile noxi'a lexe
une'e, la anu une'esi. Mo uvikala itema sou xaixai noxou
vile lexe u'oxonu mii 'o, la anu u'oxonusi."
9 Iesu mulomusou vaikala noxi'a aloxo ne, la mukuluke
ka muxiu mulai noxi'a ta mitema e mimulimulinu, io mu-
vikalane'i aloxo 'o, "Avikalangengi, eni axalisou itema vile
sou muxamuxaxu tanu noxilo loxo 'o no taiingengi ngingi ta
Isilaeli uasi."
10 Ta mitema e tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto mu-
palusi'a ne, milivu milai no taasou, la mimaisou itema sou
xaixai noxou ne mumauli laixe mukalu.

Iesu Mutulusou Sema Vile Vaalu 'Ilie

11 Ili'i sevile la, la Iesu ilo'a ta molomolou mo ta mitema
tavu'alo mikei mivaxa no tuala vile ilemolu lexe Naini.
12 Anu ilo'a mixali 'alai no iou xalengaxu tuala ne Naini
ne, la mixalisi'a ta mitema mitavulenu itema e musoli ne
miuatunu. Itema e musoli ne, anu sema vaalu vile 'ilie
vilesisi anesi, mo ta mitema tavu'alo no tuala ne mivaitaone
sou miuatunu 'ilie ne.
13 Xe Tila mumaisie vaalu ne, la tanuxe manina la sou
muvikalane lexe, "Natama uasi."
14 Muvikalane mukalu, la mulai 'alai no luvo sou
mu'italonu avolu no anu. La ta mitema e mitavulenu luvo
ne, mitulu. Ia Iesu muvikalanu itema e musoli ne aloxo 'o,
"Nini maulu ne, eni avikalaneni lexe natulu."
15 ✡La itema e musoli ne, muavuti mutalupexa mo musoko
sou muvivikala avile. La Iesu mu'italonu mulivu noxie nenu.
16 ✡Xe ta mitema tavu'alo mimaisou aloxo ne, la mi-
mama'u misevile mo mi'itinu Lataua ualasou. La se'i noxi'a
mivikala aloxo 'o, "Itema sou palomatana vile tila a muxali
noxinge 'o." Xe se'i mivikala aloxo 'o, "Lataua anu a mune'e
'o sou usu'uline'i ta mitema noxou."
17 La sou ta mitema milutunoxu a'alo sou mimii e Iesu
mu'oxonu ne, mulai no xalexalee tuatuala mukalusi no xalee
lia tila ne Iutaia mo tuatuala se'i 'ala'alai ne Iutaia.

Tali'i Noxou Ioanesi Xe Vaikala Lamana Noxou Iesu sou Ioanesi
(Mat 11:1-19)

18 Ioxe, ta molomolo noxou Ioanesi milomusou a'alo sou
mimii ane Iesu mu'oxonu ne, la milai mia'aloxu mukalusi
noxou Ioanesi.
19 ✡La sou Ioanesi mu'avali'a ta molomolou tamei sou
mupalusi'a milai noxou Tila sou lexe itali'isou aloxo 'o, "Nini
itema e Lataua muvikala lamana tei sine lexe usovaneni
nane'e ano 'o? Uasi? Nexi taxomaiou itema vile anu a uao?"
20 Tamei ne, mixali noxou Iesu mukalu, la mivikalanu
aloxo 'o, "Tila noxixe Ioanesi mupalusixe sou tatali'isine
lexe, 'Nini mitema e Lataua muvikala lamana tei lexe uso-
vaneni nane'e ano 'o? Uasi? Nexi taxomaiou itema vile anu
a uao?' "
21 No voxo ngiou ane ne, la Iesu mupamauline'i ta mitema
tavu'alo ane pipiena iouiou mu'oxone'i mo ane'i ane ta ulee
ta masumasua mixolu noxi'a xe mupamauline'i ta mitema
tavu'alo ane'i ane ie'i seleveenu kalumo.
22 ✡La sou Iesu mukolinu tali'i noxou Ioanesi, la mu-
vikalane'i ilou aloxo 'o, "Ngingi nongou ngalivu mo
ngavikalanu Ioanesi sou mii ma'ia ane ngingi nongou
ngemaisou mo ngelomusou 'o. Mimii e ngemaisou mo
ngelomusou ne aloxo 'o. Ane'i ane ie'i seleveenu ne, ane'i

✡ **7:15:** 1Ta 17:23; 2Ta 4:36 ✡ **7:16:** Luk 1:68 ✡ **7:19:** Lex 40:7; Mal 3:1; Pal 1:8 ✡ **7:22:** Ais 35:5-6; 61:1; Luk 4:18

mimalei laixe mo aneˈi ane tavaˈa musoisoli ne, aneˈi a
mimuamuaˈi mo aneˈi ane vulukali muˈou vasimeˈa ne, aneˈi
a vasimeˈa laixe mo aneˈi ane sangaliˈa mutomutomu ne,
aneˈi a milomu laixe mo aneˈi ane misoisoli ne, aneˈi a
mimauli. Xe aneˈi ane lavulutiiˈa uasi ne, aneˈi milomusou
aˈalo laixe noxou Lataua.
23 Aloxo ne, la sou Lataua ualusou ˈenaˈei ane xavutalau
mutulu vilesisi noxilo, ia ukalipala mo ulapau uasi.”
24 Ioxe, ta mitema tamei e Ioanesi mupalusiˈa mineˈe ne,
milivu mukalu, la sou Iesu muavuti sou muvikalaneˈi ta
mitema lamana sou Ioanesi aloxo ˈo, “No voxo ane ngingi
ngelai no xalee lia vitanisi ne sou lexe ngamaisou mii maˈia?
Ngelai ne sou lexe ngamaisou visoviso voloxu no mine
atume uiliilisou?
25 Lexe uasi, la ngelai sou lexe ngamaisou mii maˈia
ne? Ngelai ne sou lexe ngamaisou itema vile mutokolomo
lailaixe? Uasi. Ta mitema ane lavulutiiˈa tapiena xe
itokolomo lailaixe mo iˈaniˈani lailaixe ne, ixolu no taasiˈa
ta tatananu tualasi.
26 ✡Lexe uasi, la ngingi ngelai sou lexe ngamaisou mii
maˈia ne? Ngelai sou lexe ngamaisou itema sou palomatana
vile ne? Ani, eni avikalangengi lexe ngingi ngelai sou lexe
ngemasiou itema vile ne anu tila noxiˈa ta mitema sou
palomatana ane tei.
27 ✡Itema ane nesi, aneˈi mikaukavusou muxolu no nano
no Lavuku Tavuna teinu lexe,
‘Lataua upalusou itema vile sou aˈalo noxou,
sou uulaxuneni Tila mo upaipounu voteˈisine tei.’
28 Eni avikalangengi aloxo ˈo. Ioanesi ne, anu tatila
manina noxiˈa ta mitema mukalusi no lia ˈo. Ia itema ane
uxali kituˈa manina no nano no anu saxisaxilaˈu noxou
Lataua, la anu utila noxou Ioanesi.”
29 ✡Ta mitema tavuˈalo mukalusi mo ta mitema sou itaxu-
sou lamoli kalumo, milomusou vaikala noxou Iesu aloxo ne,
la milavu lexe ˈiliˈilixo noxou Lataua ne mulapu manina. Xo
aneˈi milai noxou Ioanesi sou anu muˈulosiˈa tei.
30 ✡Ia ta Palisaio iloˈa ta mitema sou lapuloto ne imasaxa
sou imulinu masaxa noxou Lataua siˈa ne uasi. Xo aneˈi ilai
noxou Ioanesi sou anu uˈulosiˈa tei uasi.
31 Mukalu, la sou Iesu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Lexe eni
amasaxa sou avikala tovolaˈisiˈa ta mitema vaimomo ˈo, la
atovolaˈineˈi a loxovaa? Aneˈi a loxo maˈi?
32 Aneˈi a loxo ta molomolo e ixoxolu laˈoluxaˈa vilesisi no
loxomala, io iˈava noxiˈa ngatoˈo aloxo ˈo,
‘Nexi tetau vei lexe sou ngingi ngalei,
ia ngingi ngamasaxa sou ngalei uasi.
Mo nexi tematengalei kalumo,

✡ **7:26:** Luk 1:76 ✡ **7:27:** Mal 3:1 ✡ **7:29:** Luk 3:12 ✡ **7:30:** Mat 21:32

ia ngingi ngamasaxa sou ngatama uasi.’
33 La sou ngingi ne aloxo ta molomolo ne, xo Ioanesi sou
u'ulosi'a ta mitema muxali xe u'ani veleti uasi mo uiexu
uaini lexaxu uasi, la ngingi ngevikala lexe, ‘Ulee masua a
uxolu noxou ne.’
34 ✡Io, Itema 'Olu muxali xe mu'ani'ani mo muie, la ngingi
ngevikalasou lexe, ‘Ngamaisou. Anu itema sou vunekaina
mo uie u'oki manina. Mo Anu uvaitami noxi'a ta mitema sou
itaxusou lamoli ilo'a ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua.’
35 Ngingi ngevikalasilo aloxo ne, ia ane'i ane milavusou
Lataua la milavusou lexe lavulavu noxou Lataua ne, anu
maninasou.”

Sema Vile Minixi'u Ueli E Tuma'u Lailaixe sou Iesu Tava'u

36 Iesu muvikalane'i mukalu, la Palisaio vile mu'avalou
Iesu sou lexe ulai u'ani no tani noxou. La sou Iesu mulai
muxolu no tani noxou sou lexe u'ani.
37 ✡La sema sou 'ili'ilixo masumasua vile e ixoxolu no
tuala ane ne, milavusou lexe Iesu anu a u'ani'ani no taasou
Palisaio ane ne. La sou ane mino'u ueli e tuma'u lailaixe
vexasou vile mine'enu no tani.
38 Mixali no tani, la milai mitulu no tumalou Iesu 'alai no
tava'u, ia itatama. Xe iei lexaxu munixi mulu'e sou miuinu
Iesu tava'u mukalu, la milutunu no anu kisie laxusou.
Mukalu, la ane mitimu tava'u sou mi'osasou xe minixi'u ueli
e tuma'u lailaixe no anu.
39 Xe Palisaio ualasou lexe Saimoni e mu'avalou Iesu
mune'e ne, mumaisie sema ne no mine mi'oxonu Iesu aloxo
ne, la tanu muvikala aloxo 'o, “Lexe mitema ano 'o ne Anu
itema sou palomatana manina, la Anu ulavusie lexe 'ena'ei
ane ikakasou 'o mo ulavusou 'ili'ilixoie kalumo. Xo ane sema
sou 'ili'ilixo masumasua.”
40 Saimoni muxavutala aloxo ne, la Iesu mulavusou. La
sou muvikalanu aloxo 'o, “Saimoni, Nalomu. Eni vaikala vile
sou avikalanenixu aloxo 'o.”
La sou Saimoni muvikalanu lexe, “Itema sou ulosixe
lavulavu, nalemolu vaikalameni ne.”
41 La Iesu muvikalanu aloxo 'o, “Ta mitema tamei mino'u
itema vile lamoliu, io lexe ili'i la ikolinu. Vile noxi'a muno'u
Denalia itemaxu mavulovexa tamei mo itemaxu ta'uve (500)
xe vile muno'u Denalia mavulovexa ta'uve (50).
42 Ia ane'i ilou imomomo sou ikolinu uasi. Loxo ne, la sou
moosou lamoli ne muvikalane'i ilou lexe mamu sou ikolinu.
Ioxe, nini naxavutala lexe 'ena'ei noxi'a ilou ane umasaxau
mitema ne musuku?”
43 La Saimoni mukolinu aloxo 'o, “Eni exavutala lexe
mitema ane muno'u lamoli tatila, io moosou muvikalanu
lexe mamu sou ukolinu.”
Iesu mulomusou aloxo ne, la muvikalanu lexe, “Xavutala-
meni ne, mulapu manina.”

✡ **7:34:** Luk 15:2 ✡ **7:37:** Mat 26:7; Mak 14:3; Ioa 12:3

44 Mukalu, la Iesu muxiu sou iou mulai noxie sema ne, io
muvikalanu Saimoni aloxo ʻo, “Nini nemaisie sema ʻo? Eni
eʻuna no taasine ʻo, la nini natau lexa sou nauinu tavaʻilo
uasi. Ia sema ano ʻo ne, ane miuinu tavaʻilo no ʻa iei lexaxu
mo miasou no anu kisie laxusou.
45 Mo nini natimu xaleeleli sou naʻosasilo uasi. Ia sema
ano ʻo ne, ane mitimunu tavaʻilo ne no mine eni eʻuna mo.
46 Mo nini nanixiʻu ueli e tumaʻu lailaixe no kisilo uasi. Ia
sema ʻo nesi, ane minixiu no tavaʻilo.
47 Aloxo ne, la sou eni avikalaneni lexe ane sema ʻo
mimaxaʻu masaxasilo tila musuku, xo Lataua muxiu tu-
malouou ʻilʻilixo masumasua noxie. Ia mitema e muʻoxonu
ʻiliʻilixo masumasua tavuʻalo, ia Lataua muxiu tumalouu
ʻiliʻilixo masumasua noxou taʻeisi, la anu umaxaʻu masax-
asou Lataua ne sevile kituʻasi.”
48 Iesu muvikalanu aloxo ne mukalu, la muvikalane sema
ne aloxo, “Eni exiunu tumalilou ʻiliʻilxo masumasua noxine
mukalu ne.”
49 Ta mitema e mixolu mipita sou ʻaniʻani ne, milomusou
muvikala aloxo ne, la aneʻi miavuti sou mivikalaneʻi nga-
tongatoʻo aloxo ʻo, “Itema ano ʻo ne, anu itema maʻi, la sou
uxiunu tumalouu ʻiliʻilixo masumasua ʻo?”
50 ✡La Iesu muvikalane sema ne aloxo ʻo, “Nini nemulaxu
taneni noxilo, la sou Lataua mupamaulineni. Nini nalai, no
ʻa opo seʻisisi.”

8

Vaikala Tovolaʻi sou Itema Usuʻa Ovu Ngiaxu
(Mat 13:1-17; Mak 4:1-12)

1 Xe iliʻi, la Iesu muxixaoxao no tuatuala seʻi tatatila
xe seʻi kitukituʻa sou muaʻaloiʻa ta mitema sou aʻalo laixe
sou saxisaxilaʻu noxou Lataua. La ta molomolo noxou
mavulovexa mo muluʻe no lia tamei kalumo a mimulinu ne.
2 ✡Mo ta sema moseʻi e tei la Iesu mukusaiʻa ta ulee ta
masumasua noxiʻa mo mupamaulineʻi no anu pipienaxaʻa
ne, aneʻi a imumulinu kalumo. Vile ualasie lexe Malia sie
Maxatale e Iesu mukusaiʻa ta ulee ta masumasua muxatele
tamei noxie.
3 Xe vile ualasie lexe Ioana e Kusa semau. Io, Kusa ne, anu
itema tila noxiʻa aneʻi ane isaxilaʻu tani noxou Elodesi. Xe
Susana iloʻa ta sema tapiena moseʻi la mimulineʻi Iesu iloʻa
ta molomolo noxou. Aneʻi ta sema ane ne, mimolo mimii
noxiʻa sou isuʻusuʻulineʻi Iesu iloʻa ta molomolo noxou no
anu.
4 Ta mitema tavuʻalo mixali mipita noxou Iesu, ia ta
mitema meʻa no tuatuala kalumo mixaxali sio sou mipita
noxou, la Iesu muvikala tovolaʻi vile mulai noxiʻa aloxo ʻo,

✡ **7:50:** Luk 8:48; 18:42 ✡ **8:2:** Mat 27:55-56; Mak 15:40-41; Luk 23:49

5 “No voxo vile, la itema vile mulai no xai sou usuˈanu
ovu ngiaxu. No mine anu ususuˈanu ovu ngiaxu ne, la seˈi
mulapalapau no voteˈi. La ta mitema mimalomaloxou xe ta
ngiala miˈou.
6 Xe moseˈi mulapalapau no lavolavoˈo. La mupau, ia
muxalo la. Xo lia siliu uasi.
7 Xe moseˈi mulapalapau no xuxua tanutanu, xe muleme
la xuxua ne muisiisinu mole uleme laixe sou uneneˈa uasi.
8 Ia moseˈi mulapalapau no lia laixe mole muleme muxali
tila sou muneneˈa. Moseˈi muxalixu ngiaxu itemaxu taˈuve
(100).”

Iesu muvikala tavolaˈi mulai noxiˈa mukalu, la muˈava
noxiˈa aloxo ˈo, “Itema ane anu mulavu lexe anu sangalou
a uxoxolu sou ulolomu no anu, la laixe lexe anu ulomusou
vaikala ane ne no anu.”
9 Ioxe, ta molomolo noxou Iesu milomusou vaikala tovolaˈi
noxou ne, ia ilamana no anu uasi. La sou aneˈi mitaliˈisou
Iesu lexe ulamanalixaˈa no anu vaikala tovolaˈi ne laaxu.
10 ✡La sou Iesu mulamanalixaˈa no anu aloxo ˈo, “Lataua
mulosiengixu laaxu vaikala mutalume sou saxisaxilaˈu
noxou. Ia ta mitema vaˈaxu ilomusou vaivaikala latala ne
no anu vaikala tovolaˈisi. Mo sou,

‘aneˈi imalei, ia imaisou mii vile uasi,
mo ilolomu, ia ilavusou mii vile uasi.’

11 Ioxe, vaikala tovolaˈi ane ne, laaxu aloxo ˈo. Ovu ngiaxu
ne, anu musosovosou vaikala noxou Lataua.
12 Vaikala ane anu musuˈanu xe mulapau no voteˈi ne, anu
loxo ta mitema ane ilomusou vaikala noxou Lataua, ia Satani
uneˈe la uxexeenu vaikala ane Lataua mutounu no oponeˈi
ne alaxu vilesisi. Xo Satani uxavutala lexe loxo ˈo io aneˈi
imulaxu taneˈi noxou Lataua, la Lataua upamaulineˈi.
13 Xe vaikala ane anu musuˈanu, io mulapau no lavolavoˈo
ne, anu loxo ta mitema ane ilomusou vaikala noxou Lataua
la inoˈu palea mo iˈosasou. Ia tavaˈu xo uliuliˈa uasi, la
vaikala ne uxolu maxuveeni uasi. Xe no anu voxo ane loxo
tovotovo uxali noxiˈa, la aneˈi ilapau alaxu vilesisi.
14 Xe Vaikala ane anu musuˈanu xe mulapau no xuxua
tanu ne, anu loxo ta mitema ane ilomusou vaikala noxou
Lataua ne. Ia aneˈi imulinu masaxa noxiˈa sou ixavutala
piena no anu mauli ilou xoluxolu no lia ˈo mo imasaxa lexe
iˈa lavuluti piena mo oponeˈi uisuisuxu mimii iouiou, la sou
anu mimii ane ne uvausou vaikalau Lataua la uneneˈa uasi.
15 Ia vaikala ane musuˈanu xe mulapau no lia laixe ne,
anu loxo ta mitema ane ilomusou vaikala noxou Lataua no
anu oponeˈi lailaixe manina, la inoˈu mo itetelisou pekiaˈu
la ineneˈa.”

✡ **8:10:** Ais 6:9-10

Telu Utulu Teitexi no Valovalo sou Ukaa
(Mak 4:21-25)

16 ✡Iesu muavuti, la muvikala aloxo ʼo la, “Itema vile
umomomo sou uʼelaxu telu ka utulu pupunisou xe utalumeu
no lia no laaxu luu uasi. Ia anu utulusou teitexi no valovalo,
mo sou ta mitema e iʼuna no tani ne, la imaisou lamana ane
ne.
17 ✡Xo mimii ukalusi ane mutalume ne, iliʼi la anu upalaʼa.
Mo mimii ukalusi ane ta mitema mivauvausou mo a uai ne,
iliʼi la upalaʼa no taatexa.
18 ✡Aloxo ne, la sou ngingi ngalaxaʼingengi sou ngalomu-
sou vaikala. Xo lexe itema vile mimiu tavuʼalo sevile, la
Lataua ulosou moseʼi la. Ia lexe itema ane miumiu uasi, ia
uxavutala lexe anu miu sevile ne, la Lataua uxexee noxou.”

Iesu Nenu Iloʼa ta Vimovimou
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Xe iliʼi, la Iesu nenu iloʼa ta vimovimou mineʼe sou
lexe imaisou, ia aneʼi imomomo sou ixali noxou uasi. Xo ta
mitema tapiena musuku, la mitaluxaʼa.
20 La sou itema vile muvikalanu Iesu aloxo ʼo, “Nenine iloʼa
ta vivine aneʼi a itutulu no ale sou imasaxa lexe imaisine.”
21 La Anu mukolinu vaikala noxou mitema ne aloxo ʼo,
“Aneʼi ane ilomusou vaikala noxou Lataua mo imulinu, la
aneʼi ne eni nenilo mo ta vivilo.”

Iesu Mukaitoloneʼi Sivo Ilou Xasi
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 No voxo vile iliʼi, la Iesu muvikalaneʼi ta molomolo
noxou lexe, “Nengeʼa talai no kupa xalee vile.” La sou aneʼi
iloʼa mitelo no anu uaxa sou milai.
23 Aneʼi mivole uaxa ne lexe sou ilai xalee vile, la Iesu
mupasipaa la muai. Ia atume vile tatila muilisou kupa, la
muavutinoxu xasi tatila mole lexa muʼuna no anu uaxa mo
ʼalai sou iʼuoʼuo.
24 La sou aneʼi milai mitulusou Iesu sou mivikalanu lexe,
“Tilasixe, tilasixe. Natulu mo nasuʼulinenge, xo nenge asou
taʼuoʼuo!”
Xe Iesu muavuti mutulu, la mukaitoloneʼi atume ilou xasi
tila ne. La atume ilou xasi tila ne, tasiauxaʼa avile mo lexa
loxoʼu muai seʼisisi.
25 Mukalu, la sou Iesu muvikalaneʼi ta molomolo noxou
aloxo ʼo, “Loxovaa, la sou ngingi ngamuxaxu tangengi noxilo
uasi ʼo?”
Iesu muʼoxo aloxo ne xe aneʼi mimaisou, la aneʼi mikuluke
mo mimamaʼu. La sou mivikalaneʼi ngatongatoʼo aloxo,
“Itema ano ʼo ne, Anu itema maʼi ʼo? La sou atume ilou xasi
milomuxu vaikalau ʼo.”

✡ **8:16:** Mat 5:15; Luk 11:33 ✡ **8:17:** Mat 10:26; Luk 12:2 ✡ **8:18:** Mat 25:29; Luk 19:26

Iesu Mukusau Ulee Vile Masua Muxolu Noxou Mitema Vile (Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Aneˈi mivole uaxa no anu kupa ne Xalilaia, la milai mixali no xalee vile no xalee lia tila ne Xelasene.
27 Xe Iesu muiliˈe muuatu no uaxa sou lexe ulai no ale. La mitema vile e ulee masua muxolu noxou ne, molu no tuala ane ne muneˈe muxalisou Iesu. Itema ane ne, anu ulavusou usakii malo uasi mo ulavusou uxoxolu no tani vile uasi maxuveeni manina. Ia ulavusou uxoxolu no loulousiˈa ta mitemasi.
28 Io, no mine anu mumaisou Iesu, la anu muˈava tatila ka mulapau noxou Iesu tavaˈu. Io anu muunga toxoxaˈa mulai noxou Iesu sou muvikala aloxo ˈo, “Iesu, nini Lataua e muxolu teitexi manina ˈOlu. Nini nemasaxa lexe naˈoxonu maˈia noxilo? Eni alingaine lexe mamu sou naˈoxo masua noxilo!”
29 Anu muˈava tatila aloxo ne, xo Iesu muvikala pekiaˈu mulai noxou lexe uxexesou mitema ne. Xo ta mitema e isaxilaˈu itema ne, misakisakiinu avolu ilou tavaˈu no anu xalolo. Ia alaxu tavuˈalo, xe ulee masua ne uˈaisou, la anu uxotosou xalolo ane ne. Io, ulee masua ne ulaixu no xalee lia ane ta mitema ixolu no anu uasi.
30 La Iesu mutaliˈisou aloxo ˈo, “Ualasine a loxovaa?”

La anu mukolinu aloxo ˈo, “Ualasilo lexe Lexioni.” Xo ta ulee ta masumasua tavuˈalo mixolu mipita noxou.
31 Aneˈi milinga noxou Iesu alaxu tavuˈalo lexe mamu sou Anu ukusaiˈa ilai no taxa e kaluxusou uasi.
32 Ia, ta memee laˈoluxaˈa vile toxoxaˈa a iˈaniˈani no laxaˈilu vile ˈalai ne. La sou ta ulee ta masua ne, milinga pekiaˈu noxou Iesu lexe upalusiˈa ilai iˈuna noxiˈa ta memee ne. La Iesu muvikala lexe ilai iˈuna noxiˈa.
33 La sou aneˈi mixexesou mitema ane ne, io milai miˈuna noxiˈa ta memee. Miˈuna noxiˈa, la ta memee laˈoluxaˈa ne miiaˈuxu miluˈe no tavaˈu maea e no kupa ne, la miˈuoˈuo mole misoisoli mukalu.
34 Xe ta mitema sou isaxilaˈa ta memee ne, mimaisou mii ane ne, la miˈumeˈume sou milai miaˈalo no tuala xe tuatuala ane muxoluxolu no paˈupaˈumolu tuala ne.
35 La sou ta mitema sou tuatuala ne mineˈe sou mimaisou mii maˈia ane muxali ne. Mineˈe xe mixali noxou Iesu, la mimaisou itema e ta ulee ta masumasua miˈaisou ne a mutokolomo mo a uxoxolu noxou Iesu tavaˈu. Xavutalau ne, mulamana ia uxovulaulau la uasi. Ta motu mimaisou aloxo ne, la mimamaˈu misevile.
36 Xe ta mitema ane aneˈi mimaisou mii ane ne, miaˈaloiˈa ta mitema ane mixali ne sou imaisou itema ane ta ulee ta masumasua mixolu noxou ne, muxali laixe.
37 Xe ta mitema latala no xalee lia tila ne Xelasene miavuti, la mivikalanu Iesu pekiaˈu lexe Anu uxexesiˈa. Xo aneˈi

mimama'u manina. La sou Iesu mutelo no anu uaxa sou mulai.
38-39 Ioxe, Iesu asou lexe utelai no anu uaxa, la itema e ta ulee ta masumasua mixolu noxou ne, mutali'isou pekia'u lexe anu umulinu mo ilou ilai. Ia Iesu mulivusou, la muvikalanu lexe, “Nalai no tualasine mo nalai noxi'a ta minemineni la naa'aloxu mimii latala ane Lataua mu'oxonu noxine.” La sou, anu itema ne mulai la musoko sou mua'aloi'a ta mitema mukalusi no tualasou no anu mimii latala e Iesu mu'oxonu noxou ne.

Molomolo Sema Misoli Ilee Sema E Sialu Mulu'e Noxie (Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Ioxe, Iesu mulivu mune'e no kupa pa'umolu xalee vile, la ta mitema tavu'alo misevile milooxu sou misexelaxu. Xo ane'i mixolu ne imulaxu tane'i sousi.
41 La itema vile sou usaxila'u taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne, ualasou lexe Iairo ne mune'e muxali. Mune'e muxali noxou Iesu, la mulapau mulu'e noxou Iesu tava'u, sou mukatu pekia'u lexe Iesu ulai no taasou.
42 Xo anu 'olu sema se vilesisi kitu'a ne, ane asou isoli. Ane tauu iexe loxo mavulovexa mo mulu'e no lia tamei.
La sou Iesu mulutu sou ilou milai. Ilou milai ne, la ta mitema tavu'alo ne mimulinu, la mitomu manina.
43 Mo sema vile mine'e kalumo. Ane sema ne, sialu ululu'e noxie, la ukalu noxie uasi. Muxolu tauu ie mavulovexa mo mulu'e no lia tamei. Ia itema vile umomomo sou upamauline uasi.
44 Ane mine'e mimulinu Iesu 'alai no tumalou, ka mikasou tokolomoxu e veveeni ne telexu. La sialu ne, mutalo mo mukalu avile.
45 La Iesu muavuti la mutali'isi'a ta mitema aloxo 'o, “Ngingi 'ena'ei ane mukasilo 'o?” La ane'i mikolinu lexe, “Nexi takasine uasi.” Ia Pita muavuti la muvikalanu Iesu aloxo 'o, “Tila, nini nalavusou lexe ta mitema tavu'alo musuku ane mipita 'o la sou misousouneni ne uasi?”
46 Xe Iesu muvikala aloxo 'o, “Eni elavu lexe ngingi vile a mukasilo 'o, xo eni examuli xavi noxilo a muxexesilo.”
47 Anu muvikala aloxo ne, la sema ne milavu lexe ane imomomo sou italume uasi. La sou ane mi'olo'olo mine'e sou milapau noxou Iesu tava'u. Xe no ie'i ta mitema tavu'alo ne, la ane mivikala lamana lexe tava'u loxovaa la sou ane mikasou Iesu ne mo mivikala lamana kalumo lexe pipienaxe ne a muxexesie mo ane laixene avile.
48 ✡La Iesu muvikalane aloxo 'o, “'Alixeni, nini nemulaxu taneni noxilo, la sou pipiena noxine ne a mukalu. Nalai, ia oponeni uai se'isisi.”
49 No mine Iesu uao uvivikala sio, ia ta mitema se'i me'a no taasou Iairo, anu itema sou usaxisaxila'u taasou lalotu

✡ **8:48:** Luk 7:50

noxiˈa ta Iutaia, mineˈe mivikalanu aloxo ˈo, “ˈIline sema ne a misoli ne. Ia naˈausou itema sou ulosinge lavulavu ne malaxo mamu.”
50 Iesu mulomusou vaikala ane ne, la muvikalanu Iairo aloxo ˈo, “Naˈoloˈolo mamu. Ia namuxaxu taneni noxilosi, la ˈiline ne imauli.”
51 Ioxe, Iesu mulai muxali no tani noxou Iairo, la Iesu munoˈa Pita iloˈa Ioanesi ilou Iakovo mo molomolo sema ne mamie ilee neniesi sou iloˈa miˈunalai no tani. Xo Iesu umasaxa lexe evile la umulineˈi uasi.
52 Iesu muˈunalai no tani, la mumaisiˈa ta mitema taneˈixe molomolo ne mo itatamasie. Xe Iesu muavuti, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngatama mamu. Xo ane isoli uasi, ane miaisi ane.”
53 Iesu muvikala aloxo ne, la aneˈi mikekeiou xo milavusou lexe ane misoli.
54 Ia Anu muavuti la mukasi vaxa no avole, ka sou muvikalane aloxo ˈo, “ˈAlixeni seo, nini natulu!”
55 Iesu muvikalane aloxo ne, la uleenu mulivu muneˈe muˈuna noxie. La ane mitulu alaxu vilesisi. Mukalu, la Iesu muvikalaneˈi lexe ilosie ˈani sou iˈou.
56 Molomolo ne mamie ilee nenie mimaisou aloxo ne, la mikuluke manina. Ia Iesu muvikala pekiaˈu noxiˈa ilou aloxo ˈo, “Masi la, ngingi ngongou ngavikalanu itema vile sou mimii ane muxali ˈo, mamu.”

9

Iesu Mupalusiˈa ta Molomolo Noxou Mavulovexa Mo Muluˈe no Lia Tamei
(Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

1 Xe iliˈi, la sou Iesu muˈavaliˈa ta molomolo noxou mavulovexa mo muluˈe no lia tamei ne mineˈe noxou. Mineˈe mukalu, la muvikalaneˈi xe mulosiˈa xavi sou ikusaiˈa ta ulee ta masumasua ukalausi e mixolu noxiˈa ta mitema mo ipamaulineˈi ta mitema no anu pipienaxaˈa.
2 Xe muavuti, la mupalusiˈa milai sou iaˈaloxu aˈalo sou saxisaxilaˈu noxou Lataua xe ipamaulineˈi ta mitema e mipipiena.
3 ✡Mupalusiˈa, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngalai, io nganoˈu mii vile no anu muamuaˈingenge ne uasi. Nganoˈu vilaxongenge mo tivamengi mo laˈilalingenge mo lamolimengi xe tokolomomengi tamei mamu.
4 Xe ngalai no tuala vile xe ngaˈunalai no tani vile, la ngaxolu anesi, ulai utalo no voxo ane sou ngingi ngaˈumesou tuala ane ne.
5 Ia lexe ta mitema sou tuala ane ne, iˈavalinge mo inoˈinge iˈunangengi no taasiˈa uasi, la ngavutasou lomulo

✡ **9:3:** Luk 10:4-11

no tavaˈinge ne uxexee, ia ngingi ngasukusou tuala ane ne.
Ngaˈoxo aloxo ne, mo sou aneˈi ilavu lexe Lataua ulosiˈa
navunavu no anu ˈilixo ane aneˈi miˈoxonu noxinge ne.”
6 Ioxe, aneˈi milomu noxou aloxo ne mukalu, la milutusou
milai no tuatuala sou miaˈaloxu aˈalo laixe noxou Lataua mo
mipamaulineˈi ta mitema mukalusi no anu pipienaxaˈa.
7 ✡Ioxe, ta mitema mimaisou xaixai e Iesu muˈoxonu ne,
la sou aneˈi milai miaˈaloxu noxou tatananu tuala e ualasou
lexe Elodesi. La anu tanu lili, xo ta mitema seˈi mivikala lexe
Ioanesi e musoli ne a mumauli ne la.
8 Xe moseˈi mivikala lexe Eliasi anu a muxali ne, xe moseˈi
la mivikala lexe anu vile noxiˈa ta mitema sou palomatana
tatei a mumauli la ne.
9 ✡Ia Elodesi mulomusou vaikala ane ne, la muvikala aloxo
ˈo, “Ioanesi ne, eni epalusiˈa la mixotonu xolanu ne. Io
mitema ane ne, Anu itema maˈi, la sou eni alomusou aˈalo
sou mimii ane anu uˈoxoˈoxonu ne?” La sou anu utovo sou
lexe umaisou Iesu.

Iesu Mulosiˈa ta Mitema 5,000 ˈAni
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Ioa 6:1-14)

10 Ioxe, ta mitema sou xaixai noxou Iesu milivu mineˈe
mukalu, la aneˈi miaˈaloxu mimii ane aneˈi miˈoxonu. Xe
mukalu, la Iesu munoˈa sou iloˈa mitalumexaˈa ta mitema ne,
sou milai no tuala vile ilemo lexe Vetesaida sou lexe imaˈila.
11 Iloˈa milai ne, io ta mitema tavuˈalo milavusiˈa. La
sou aneˈi milutu sou mimulineˈi milai. Ia Iesu mumaisiˈa
aloxo ne, la musexelaxaˈasi mo muaˈaloiˈa no anu saxisax-
ilaˈu noxou Lataua xe mupamaulineˈi aneˈi ane mipipiena
kalumo.
12 Iloˈa mixoxolu ane xoo mole aso muluˈelai, la sou ta
molomolo noxou mavulovexa mo muluˈe no lia tamei ne
mineˈe mixali noxou, la mivikalanu aloxo ˈo, “Laixe lexe
nini napalusiˈa ta mitema ukalusi ˈo mo ilai no tuatuala ane
ˈalaˈalai ˈo xe paˈupaˈumolu tuatuala ne sou ilotoxaˈa laˈilali
mo ikamulisiˈa tani sou iai no anu. Xo nenge texoxolu ˈo no
xalee tani ane ta mitema ixolu no anu uasi.”
13 Ia Anu muavuti la mukolinu vaikalaiˈa aloxo ˈo, “Ngingi
menge ngalosiˈa ˈaniˈani.”
Xe aneˈi miavuti la mikolinu Iesu aloxo ˈo, “Ia lexe nenge
tamomomosou talotonu laˈilalixaˈa ta mitema latala ˈo uasi,
la nexi tenoˈu veleti taˈuve xe sinana tameisi ˈa uai ˈo.”
14 (Ta mulusi ne, itititisiˈa umomomo loxo itemaxu
mavulovexa mavulovexa tamei mo itemaxu mavulovexa
taˈuve 5,000.) Ia Iesu muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo
ˈo, “Ngingi ngavikalaneˈi ta mitema ne lexe ixoluxolu no lia
laˈolaˈoluxaˈa mavulovexa taˈutaˈuve.”
15 La sou ta molomolo noxou miˈoxonu aloxo ne noxiˈa ta
mitema ne sou mixoluxolu no lia.

✡ **9:7:** Mat 16:14; Mak 8:28; Luk 9:19 ✡ **9:9:** Luk 23:8

16 Xe mukalu, la sou Iesu munoˈu veleti taˈuve xe sinana
tamei ne. Io iou mutelo no opo loxotolo sou muvikala
laixe musuku mulai noxou Lataua. Xe mukalu, la sou Anu
museˈiseˈi veleti ilou sinana ne ka mulosiˈa ta molomolo
noxou ne sou mivelunu noxiˈa ta mitema ne.
17 La aneˈi ta mitema mukalusi ne, miˈaniˈani xoo mole
miˈanaˈana manina. Io ikalusou uasi. La sou ta molomolo
noxou minoˈu lakela mavulovexa mo muluˈe no lia tamei sou
mineˈe mitaataanu veleti ilou sinana paˈupaˈusou ane aneˈi
ikalusou uasi ne.

Palapalaˈanixu Noxou Pita sou Iesu
(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 No voxo vile mine Iesu anusisi mulai sou mulinga mulai
noxou Lataua, la ta molomolo noxou mimulinu. La Anu
mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Ta mitema tavuˈalo ˈo ilemelo lexe eni
ˈenaˈei?”
19 ✡Xe aneˈi miavuti, la mikolinu aloxo ˈo, “Moseˈi ivikala
lexe nini Ioanesi e itema sou uˈulosiˈa ta mitema, xe moseˈi
ivikala lexe nini Eliasi, xe moseˈi la ivikala lexe nini vile
noxiˈa ta mitema sou palomatana e tatei anu a mumauli la
ˈo.”
20 ✡Xe Anu muavuti la mutaliˈi vaxa noxiˈa aloxo ˈo, “Ia
ngingi, la ngavikala lexe eni ˈenaˈei?”
Xe Pita muavuti, la mukolinu aloxo ˈo, “Nini ne, nini
Kalisito ane Lataua mupalusine neneˈe no lia ˈo.”
21 Xe Iesu muavuti, la muvikalaneˈi pekiaˈu sou iaˈaloiˈa ta
mitema no anu mamu.
22 ✡Mukalu, la Iesu muvikalaneˈi la aloxo, “Ulai iliˈi, la
Itema ˈOlu ne utavule navunavu piena misevile mo ta tatila
iloˈa ta tatila noxiˈa ta ailiˈi mo ta mitema sou lapuloto ixiu
tumaliˈau, la ivau usoli. Ia voxo tatalu ukalu, la Anu utulu.”
23 ✡Xe muvikalaneˈi aloxo ˈo la, “Lexe evile umasaxa
sou umulileli, la anu uxiunu tumalouu masaxa noxou, ia
uneˈe mo utavulenu tuˈutuˈumaxu no voxovoxo loxo eni
atatavulenu ˈo mo umulileli, mo usoli loxo eni asoli ˈo.
24 ✡Xo itema ane tanuxu maulixu sou vasimolu, la
uˈoxovaunu mauli ane kaluxu uasi. Ia itema ane tanuxu
maulixu sou vasimolu uasi, io uˈitalonu uneˈe noxilo, la anu
unoˈu mauli ane kaluxu uasi.
25 Mo lexe itema vile unoˈu mimii latala sou lialia ˈo
ukalusi, ia uxovulaunu uleenu, la mimii sou lialia e anu
unoˈu ne, usuˈulinu sou ulivunoxu maulixu a loxovaa?
26 ✡Xe itema ane umaela noxilo mo umaela sou uaˈaloxu
vaikala noxilo, la Itema ˈOlu kalumo umaela noxou no anu
voxo ane Anu ulivu uneˈe no anu lamana noxou mo lamana
noxou Momu iloˈa ta angelo noxou.

✡ **9:19:** Luk 9:7-8 ✡ **9:20:** Ioa 6:68-69 ✡ **9:22:** Luk 9:44; 18:32-33 ✡ **9:23:** Mat 10:38; Luk 14:27 ✡ **9:24:** Mat 10:39; Luk 17:33; Ioa 12:25 ✡ **9:26:** Mat 10:33; Luk 12:9

27 Eni avikalangengi manina musuku aloxo ʼo. Ta mitema
seʼi aneʼi itutulu ʼo ne, umomomo sou isoli uao, ia imaisou
saxisaxilaʼu noxou Lataua ne uxali.”

Iesu Vasimolu Muxali Iou Vilemo
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

28 Ioxe, Iesu muvikalaneʼi aloxo ne mukalu, io loxo voxo
taʼuve mo muxatele tatalu mukalu, la Anu munoʼa Pita ilou
Ioanesi mo Iakovo. La iloʼa mitelai no laxaʼilu vile teitexi sou
ilinga ulai noxou Lataua.
29 Anu Iesu ulilinga noxou Lataua sio, la vasimolu ne
muxiu. Tokolomoxu kalumo ne, muxiu mo muxali mukea
loxo leleʼe lamixu.
30 Xe ta molomolo noxou tatalu ne mimalei loxo ʼo, la
mimaisiʼa Mosesi ilou Eliasi
31 ✡mipalaʼa mixali no anu lamana toxoxaʼa mo mitulu no
paʼumolu Iesu sou iloʼa mivivikala. Aneʼi iloʼa mivivikalasou
soli noxou Iesu e asou lexe uxali noxou ne Ielusalemu loxo
Lataua mumasaxa.
32 ✡Pita iloʼa ta menexu ne, ieʼi uvuvu manina. Ia no mine
ieʼi mukala, la mimaisiʼa ta mitema tamei iloʼa Iesu itutulu.
33 No mine ta tamei ne sou iʼumesou Iesu, la Pita muavuti
sou muvikala vaxa noxou Iesu aloxo ʼo, “Tila, anu laixe
noxinge lexe nenge taxolu ano ʼo mo taʼalaxu tani alelaxu
tatalu. Nini sine vile xe Mosesi sou vile xe Eliasi sou vile.”
(Pita muvikala aloxo ne, ia anu ulavusou lexe anu mulemolu
mii maʼia ne uasi.)
34 Xe anu uvivikala sio, la tamuxala vile muneʼe la mu-
vausiʼa iloʼa mukalusi. La aneʼi miʼume.
35 ✡La aneʼi milomusou vaikala vile molu no nano no anu
tamuxala muneʼe aloxo ʼo, “Eni ʼalixeni mulu Anu ano ʼo ne
eni esosovosou. Ngingi ngalomu noxou.”
36 Milomusou vaikala aloxo ne mukalu xe aneʼi mimalei
loxo ʼo, la imaisou evile la uasi, ia Iesu anusisi ʼa mututulu
ne. Ta molomolo noxou tatalu ne, mimolo taneʼiiou mii ane
aneʼi mimaisou ne. Mo no voxo ane ne, la iaʼalou evile no
anu uasi.

Iesu Mupamaulinu Molomolo Vile Ulee Masua Muxolu Noxou
(Mat 17:14-18; Mak 9:14-27)

37 Voxo vile mukalu, la aneʼi iloʼa meʼa no laxaʼilu ne
miluʼe. Miluʼe, la ta mitema tavuʼalo mixalisou Iesu.
38 La itema vile no nano no taiineʼi ne, muʼava mulai
noxou Iesu aloxo ʼo, “Itema sou ulosixe lavulavu, eni alinga
pekiaʼu ulai noxine lexe nini namaisou ʼalixeni mulu ʼo, xo
anu ʼalixeni soxu vilesisi anesi.

✡ **9:31:** Luk 9:22 ✡ **9:32:** 2Pi 1:16-18 ✡ **9:35:** Luk 3:22

39 Ia ulee vile uˈaisou, la uiauiauukaka avile mo vasimolu
utotoˈeke, la sou livilivixu uxali no anaxu. Mo ulee ane ne
uvilaˈisou vasimolu manina, ia uxexesou palea uasi.
40 Eni elingaiˈa ta molomolo noxine lexe ikusau ulee ane
ne, la aneˈi imomomo uasi.”
41 Xe Iesu muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, “Ngingi ta
mitema sou ngamuxaxu tangengi noxou Lataua uasi! Tauu
ie taˈei ane sou eni axolu noxinge? Mo alaxu taˈei ane sou
eni atavulenu tuˈutuˈumaxu noxinge? Nganoˈu molomolo ne
uneˈe noxilo.”
42 Xe no mine molomolo ne umuamuaˈi uneneˈe noxou
Iesu, la ulee masua ne mulovelixu muluˈe no lialia mo
vasimolu mutotoeke. Xe Iesu mumaisou aloxo ne, la Anu
mukaitolonu ulee masua ne. La ulee masua muxexesou,
io Anu mupamaulinu molomolo ne. Mukalu, la muitalonu
mulivu noxou momu.
43-44 ✡La ta mitema latala ne, mikuluke no anu xavi noxou
Lataua.
Aneˈi latala mixavuxavutala piena no anu mimii latala e
Iesu muˈoxonu ne, la Anu muvikalaneˈi ta molomolo noxou
aloxo ˈo, “Ngalomu laixe sou mii ane eni avikalangengixu ˈo.
Itema ˈOlu ne, ta mitema iˈitalonu no avoˈa ta mitema.”
45 ✡Ia aneˈi ilavu lexe vaikala ane ne, laaxu a loxovaa uasi.
Vaikala laaxu ne, mutalume noxiˈa, la sou aneˈi ilamana
no anu uasi. Xe aneˈi kalumo mimamaˈu sou italiˈisou sou
ulamananixu vaikala ne laaxu noxiˈa.

ˈEnaˈei Ane Utila Noxiˈa
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 ✡Iliˈi, la ta molomolo noxou Iesu miavuti sou miˈotosou
anaxaˈa sou lexe ˈenaˈei ane uxali tila noxiˈa.
47 Iesu mulavusou xavutala noxiˈa aloxo ne, la sou munoˈu
molomolo soxu vile kituˈa muneˈe mutulusou no paˈumolu.
48 ✡Mukalu, io muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo,
“ˈEnaˈei ane lexe uxavutalaleli mo uˈosasou unoˈu molomolo
vile kituˈa loxo ˈo no ualasilo, la anu ane ne uˈosasou unoˈilo.
Xe ˈenaˈei ane lexe uˈosasilo sou unoˈilo, la anu ane ne
uˈosasou unoˈu ane mupalusilo eneˈe ˈo. Xo ˈenaˈei ane
uluˈelaixu mo uxali kituˈa no taiingengi ne, la anu uxali tila
manina noxinge.”
49 Xe Ioanesi muavuti, la muvikalanu Iesu aloxo ˈo,
“Tilasixe, nexi temaisou itema vile ukukusaiˈa ta ulee ta
masumasua no anu ualasine, la nexi tetovo sou temulesou.
Xo anu vile noxinge nengeˈa uasi.”
50 ✡Xe Iesu muavuti, la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngamule-
sou mamu, xo anu ane uapingenge uasi ne, anu noxinge
ane.”

✡ **9:43-44:** Luk 9:22 ✡ **9:45:** Luk 18:34 ✡ **9:46:** Luk 22:24 ✡ **9:48:** Mat 10:40
✡ **9:50:** Mat 12:30; Luk 11:23

Ta Samalia Imasaxau Iesu Uasi

51 Ioxe, voxo sou Lataua unoˈu Iesu utelailixu no opo
loxotolo, a muxali ˈalai mukalu, la Iesu xavutalau pekiaˈusi
lexe ulai ne Ielusalemu.
52 La sou Anu mupalusiˈa ta mitema seˈi miuli milai no
tuala vile no xalee lia tila ne Samalia sou lexe imomosou mii
seˈi sou Iesu.
53 Ia ta tema tuala ne, iˈosasou inoˈu Iesu uasi. Xo Anu
mumuamuaˈi ne sou lexe ulai ne Ielusalemu mo.
54 ✡Xe ta molomolo tamei noxou e ualasiˈa lexe Iakovo
ilou Ioanesi mimaisou aloxo ne, la ilou mitaliˈisou Iesu lexe,
“Tilasixe, nemasaxa lexe nexi talinga noxou Lataua sou
usuˈanu navu uluˈe mo uˈelaxaˈa ta mitema no tuala anoˈo?”
55 Ia Iesu muxiu vaxa noxiˈa sou mukaitoloneˈi ilou lexe
uasi.
56 Mukalu, la sou aneˈi mimuamuaˈi milai no tuala vileli.

ˈIliˈilixo sou Tamulinu Iesu
(Mat 8:19-22)

57 Aneˈi iloˈa mimuamuaˈi no voteˈi sio, la mitema vile
muneˈe muvikalanu Iesu lexe, “Lexe nini nalai no tuala neˈei
neˈei ne, la eni amulinenisi.”
58 La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Ta aˈaa ta vova ne, siˈa
taxa no ˈa lialia sou iai no anu, mo ta ngiala kalumo ne, siˈa
iomu sou iai no anu. Ia Itema ˈOlu ne, sou tani sou uai no
anu uasi.”
59 Mukalu, la sou muvikalanu itema vile la aloxo ˈo,
“Naneˈe mo namulileli.”
Ia mitema ane ne, muvikalanu Iesu aloxo ˈo, “Tila, tei sou
amulineni la alai mo aˈasixu mamilo o.”
60 La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Mamu. Laixe lexe ta
tulanu e loxo misoisoli meˈa iˈasixu. Ia nini nalai mo
naaˈaloxu vaikala sou saxisaxilaˈu noxou Lataua.”
61 ✡Mukalu, la itema vile la muvikalanu Iesu aloxo ˈo, “Tila,
eni emasaxa lexe amulineni. Ia tei la alai mo aiooneˈi ta
milemileli o.”
62 La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Mitema vile utotou, io iou
ulai iliˈi, la mitema ane aloxo ne, umomomo sou uˈoxonu
xaixai sou saxisaxilaˈu noxou Lataua uasi manina.”

10

Iesu Mupalusiˈa ta Mitemau 72

1 ✡Tila muvikalaneˈi aloxo ne mukalu, xe iliˈi la Anu
musosovosiˈa ta mitemau itemaxu tatalu mo mavulovexa
vile mo tamei (72) la sou mupalusiˈa tametamei sou lexe
iulaxunu ilai no tuatuala ane lexe iliˈi la Iesu ulai no anu.
2 ✡La Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Xai ne lingamo mukalu,
ia ta mitema sou iluvunu xai temanu ne, tavuˈalo uasi. La

✡ **9:54:** 2Ta 1:9-16 ✡ **9:61:** 1Ta 19:20 ✡ **10:1:** Mak 6:7 ✡ **10:2:** Mat 9:37-38; Ioa 4:35

sou ngalinga ulai noxou Tila e moosou xai ne, sou upalusiˈa
ta mitema sou ineˈe iluvunu xaixu ne temanu.
3 ✡Ngalai! Eni apalusinge loxo ta sipsip ta ˈiliˈa e xavineˈi
uasi, ilai noxiˈa ta aˈaa ta vova e xavineˈi musuku ne.
4 ✡Ngalai, la nganoˈu tiva sou lamoli mo lakela xe ngataa
siovesou tavaˈinge mamu. Mo ngaxalisiˈa ta mitema no
voteˈi, la ngasexelaxaˈa mamu.
5 Xe ngalai xe ngaˈunalai no tani vile, la ngavikalaneˈi ta
moosou tani ne tei lexe, ‘Opoo seˈisisi noxou Lataua uxolu
noxinge.’
6 Ia lexe itema vile sou opo seˈisisi a uxolu no tani ne, la
vaikala noxinge sou opo seˈisisi ne uluˈe noxou. Ia lexe uasi,
la anu ulivu uneˈe noxinge.
7 ✡Xe ngaˈunalai no tani ne, la ngaxolu anesi mo ngaˈani
mo ngaie mimii ane aneˈi iitingenge ne. Xo ta mitema sou
xaixai ne, aneˈi inoˈu lakoli sou xaixai e aneˈi iˈoxonu ne. Ia
mamu sou ngavaxa nganeˈe no tatani.
8 ✡Xe no mine ngingi ngalai ngaˈunalai no tuala vile xe
aneˈi ta mitema no tuala ane ne iˈosa sou inoˈinge, la ngaˈou
mii maˈia ane aneˈi ilosinge ne.
9 Mo ngapamaulineˈi aneˈi ane mipipiena no tuala ne mo
ngavikalaneˈi lexe, ‘Saxisaxilaˈu noxou Lataua a muxali ˈalai
mukalu.’
10 Ia lexe ngingi ngalai ngaˈunalai no tuala vile, io ta
mitema no tuala ane ne iˈosa sou inoˈinge uasi, la ngaˈunalai
ngatulu no voteˈi, io ngavikala lexe,
11 ✡‘Lialia sou tualasinge e mutei sou tavaˈixe loxoˈu ˈo
ˈa, tapaxelenu uvaxasinge ne, mo sou ngingi ngalavu lexe
Lataua ulosinge navunavu sou ˈilixo ane ngingi ngeˈoxonu
ne. Ia ngingi ngalavu laixe lexe saxisaxilaˈu noxou Lataua a
muxali ˈalai mukalu.’
12 ✡Io eni avikalangengi lexe tuˈutuˈumaxu ane uxali
noxiˈa no tuala ane ne, anu uaˈulixu tuˈutuˈumaxu ane
muxali noxiˈa ta Sodomu.
13 Eni talelixaˈa ta Korasini mo ta Vetesaida! Xo lexe
eni aˈoxonu sosovo noxilo e eni eˈoxonu noxinge ˈo noxiˈa
ta Taia iloˈa ta Saidoni, la aneˈi mitaa tokolomo sou tama
mo miˈuloxu kaso sou mimaxaˈa lexe aneˈi mixiu oponeˈi
mukalu.
14 Ia no voxo ane Lataua utulusiˈa ta mitema no anu
vaivaikala, la tuˈutuˈumaxu ane uxali noxiˈa ta Korasini iloˈa
ta Vetesaida ne, anu uaˈulixu tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta Taia
iloˈa ta Saidoni.

✡ **10:3:** Mat 10:16 ✡ **10:4:** Mat 10:7-14; Mak 6:8-11; Luk 9:3-5 ✡ **10:7:** 1Ko 9:6-14; 1Ti 5:18 ✡ **10:8:** 1Ko 10:27 ✡ **10:11:** Apo 13:51; 18:6 ✡ **10:12:** Tav 19:24-25; Mat 10:15; 11:24

15 Xe ta Kapenaumu ne, Lataua utelailixaˈa teitexi no
loxotolo? Uasi, aneˈi iluˈelai no tualasiˈa ta mitema aneˈi ane
misoisoli.
16 ✡Ia ˈenaˈei ane ulomusou vaikala noxinge, la anu ulomu-
sou vaikala noxilo kalumo. Xe ˈenaˈei ane uxiu tumalouinge,
la anu uxiu tumalouilo kalumo. Xe ˈenaˈei ane uxiu tu-
malouilo, la anu uxiu tumalouu anu ane mupalusilo eneˈe
ˈo.”
17 Aneˈi itemaxu tatalu mo mavulovexa vile mo tamei (72)
ne, milai mixaxai loxo Iesu mupalusiˈa ne. Xe milivu mineˈe,
la miˈosa manina. La mivikalanu Iesu aloxo ˈo, “Tilasixe,
telai xe tekusaiˈa ta ulee masumasua no anu ualasine, la
aneˈi milomunexesi mo miˈumeˈume.”
18 ✡La Iesu muvikala mulai noxiˈa aloxo ˈo, “Eni emaisou
Satani mulapau molu no opo loxotolo muluˈe loxo leleˈe
mulami.
19 ✡Ia eni elosinge xavi ne mumomomo sou ngingi nga-
maloxoˈa ta sinana veveeni mo ta tanga mo ngauaulixu
xavi noxou uluamengi. Ia mii vile umomomo sou uˈoxo
masuangengi uasi.
20 ✡Ia ngingi ngaˈoxo aloxo ne, io ngaˈosa lexe ta ulee ta
masumasua ilomungenge uasi, ia ngaˈosasi lexe ualasinge
a mikaukavunu muai no anu lavuku noxou Lataua no opo
loxotolo.”
21 No anu voxo ngiou ane ne, la Uleenu Tavuna muˈoxonu
Iesu muˈosa la muvikala aloxo ˈo, “Eni aˈitinu nini Mamilo
ualasine, nini Tila sou nasaxilaˈu mimii latala mukalusi
no opo loxotolo mo lialia kalumo. Xo nini netalumeu
xavi noxine noxiˈa ta mitema sou xavutala laixe mo ta
mitema sou lavulavu, ia nepalaˈanixu noxiˈa ta molomolo
ta kitukituˈa e iˈa lavulavu uasi. Xo Mamilo, nini nemasaxa
lexe naˈoxonu aloxo nesi.
22 ✡Mamilo muˈitalonu mimii latala mukalusi muneˈe
noxilo mo evile ulavusou lexe ˈOlu ne Anu ˈenaˈei ane uasi,
Momusi a mulavusou. Xe evile ulavusou lexe Momu ne Anu
ˈenaˈei ane uasi, ia ˈOlusi a mulavusou. Mo aneˈi ane ˈOlu
musosovosiˈasi ne, ˈOlu mupalaˈalixu Momu noxiˈa.”
23 Iesu muvikalaneˈi aloxo ne mukalu, la sou muxiu
mulai noxiˈa ta molomolo noxou sou muvikalaneˈi aneˈisisi
aloxo ˈo, “Lataua ualusiˈa aneˈi ane imaisou mii ane ngingi
ngamaisou ˈo.
24 Xo Eni avikalangengi lexe ta mitema sou palomatana
tavuˈalo iloˈa ta tatananu tuatuala mimasaxa lexe imaisou
mo ilomusou mii ane ngingi ngemaisou mo ngelomusou ˈo,
ia aneˈi imaisou mo ilomusou uasi.”

Vaikala Tovolaˈi sou Itema Laixe sie Samalia

✡ **10:16:** Mat 10:40; Luk 9:48; Ioa 5:23 ✡ **10:18:** Ioa 12:31; Pal 12:8-9 ✡ **10:19:** Lex 91:13; Mak 16:18 ✡ **10:20:** Pil 4:3; Pal 3:5 ✡ **10:22:** Ioa 3:35; 10:15

25 ✡No voxo vile, la itema vile ane mulavusou lapuloto
noxou Mosesi muavuti mutulu sou mutovo Iesu la mu-
taliˈisou aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe lavulavu, eni aˈoxonu
mii maˈia manina, la sou eni anoˈu mauli ane kaluxu uasi?”
26 La Iesu mukolinu taliˈi noxou ne aloxo ˈo, “Mii maˈia
ane aneˈi mikaukavunu no anu lapuloto noxou Mosesi? Nini
neitisou, la nelamana no anu a loxovaa?”
27 ✡La sou anu mukolinu aloxo ˈo, “ ‘Ngingi ngamasaxau
IAUE Lataua noxinge no anu tangengi mo no anu uleengengi
mo no anu xavingengi mo no anu xavutalamengi ukalusi.’
Mo ‘Ngamasaxaiˈa ta menexinge aloxo ngingi ngemasax-
ainge la.’ ”
28 ✡Itema ne mukolinu aloxo ne, la Iesu muvikalanu lexe,
“Nekolinu ne mulapu. Naˈoxo aloxo ne, la sou nini nanoˈu
mauli ane kaluxu uasi ne.”
29 Ia anu mumasaxa sou umaxaˈu lexe taliˈi noxou ne
mulapu manina, la sou mutaliˈisou Iesu aloxo ˈo la, “Ta
menexilo ne, aneˈi ta ˈei manina?”
30 La Iesu mukolinu no anu vaikala tovolaˈi vile aloxo ˈo,
“No voxo vile, la itema vile molu ne Ielusalemu mutelo ne
Ieriko. La muxalisiˈa ta mitema sou pakali no voteˈi. La
mitaxusou miumiu, io mivau xoo mole anu musolilulu muai.
Ia aneˈi miˈume milai.
31 Iliˈi no anu voxo ngiou ane ne, la ailiˈi vile mumulinu
voteˈi ane ne mutelo. Xe mumaisou mitema ne muai no
voteˈi ne, la mupolopepeenu no voteˈi paˈumolu xalee vile
mo mulai.
32 Aloxo ne la, la Levi vile kalumo muneˈe muxali no voteˈi
ngiou ane ne, la anu mumaisou mitema ane ne. Ia anu
kalumo mupolopepeenu no voteˈi paˈumolu xalee vile mo
mulai.
33 Ioxe, itema vile sie Samalia mumuamuaˈi muneˈe mux-
ali noxou mitema ne xe mumaisou, la tanuxu manina.
34 La sou anu mulai noxou sou muˈoxo lamalasile sou
xalexalevinu ka muisinu. Mukalu, la anu mutelonu no anu
donki noxou ka musaxa mulai no tani sou aiai sou itema sou
usaxilaˈu tani ne lexe usaxilaˈu.
35 Xe no voxo ane loxo neˈiela, la anu mulosou itema
e usaxilaˈu tani sou aiai ne Denalia tamei, io muvikalanu
aloxo ˈo, ‘Nasaxilaˈu mitema ano ˈo, xe lexe napaipalunu
lamolimeni moseˈi la, sou nasaxilaˈu no anu, la no voxo ane
eni alivu aneˈe, la eni akolinu ulivu noxine.’ ”
36 Iesu mutovolaˈi no anu aˈalo aloxo ne mukalu, la sou
mutaliˈisou mitema ane mulavu manina no anu lapuloto
noxou Mosesi ne aloxo ˈo, “Nini nexavutala lexe ˈenaˈei
noxiˈa aneˈi tatalu ne, muxali loxo menexu mitema ane ta
mitema sou pakali mivau ne?”

✡ **10:25:** Mat 22:35-40; Luk 18:18 ✡ **10:27:** Lap 6:5; Liv 19:18 ✡ **10:28:** Liv 18:5

37 La anu mukolinu aloxo ʼo, “Mitema ane anu tanuxu mo
musuʼulinu.”
Xe, la sou Iesu muvikalanu lexe, “Nalai mo naʼoxonu aloxo
mitema ne muʼoxonu ne.”

Mata Ilee Malia

38 Iesu iloʼa ta molomolo noxou mimuamuaʼi milai, la
mixali no tuala vile ane sema vile ualasie lexe Mata ixoxolu
no anu. La ane miʼavalou Iesu sou mulai muʼunalai no
taasie.
39 ✡Iesu muʼunalai, la Mata vimoe sema vile ualasie lexe
Malia ne, mineʼe mixolu no lia no tavaʼu sou milomusou
vaivaikala noxou.
40 Ia, Mata ne tane uxoo no anu xaixai tavuʼalo sou
ilalaxi laʼilali. La sou ane mineʼe mivikalanu Iesu aloxo
ʼo, “Tila, nelavu lexe enisisi axaxai sou alalaxi laʼilali uasi?
Io, vivilo miʼumesilo mo ane a ixoxolu sou ilolomu noxine,
ia isuʼulileli uasi. La sou navikalane lexe ane ineʼe mo
isuʼulileli!”
41 Ia Tila mukoli vaikalaie aloxo ʼo, “Mata, Mata, nini
taneni uoxoxu mo nexavutala piena no anu mimii tapiena
musuku.
42 ✡Ia laixe lexe nini naxavutalanu mii vilesisi ane sou nini
naʼoxonu. Malia ane misosovosou mii ane tila no anu xaixai
ane nini naxavutala piena no anu ne. Mo umomomo sou
nenge taxexeenu mii ane ne noxie uasi.”

11

ʼIlixo sou Talinga Ulai Noxou Lataua
(Mat 6:9-13; 7:7-11)

1 No voxo vile, la Iesu mulai no tuala vile sou mulinga
mulai noxou Lataua. Mulinga mukalu, la vile noxiʼa ta molo-
molo noxou muvikalanu aloxo ʼo, “Tilasixe, nexi temasaxa
lexe nini nalosiexixu ʼilixo sou talinga ulai noxou Lataua
loxo Ioanesi mulosieixaʼa ta molomolo noxou.”
2 La sou Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “No mine ngingi
ngalinga ulai noxou Lataua, la ngingi ngavikala aloxo ʼo,
‘Mamixe, nexi taʼitinu ualasine
mo talinga lexe saxisaxilaʼu noxine uneʼe.
3 Naitinexe laʼilali sou voxovoxo ukalusi.
4 Mo naxiu tumalineu ʼiliʼilixo masumasua noxixe,
xo nexi kalumo taxiu tumalixeu ʼiliʼilixo masumasua
noxiʼa
aneʼi ane latala e iʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua uneʼe
noxixe.
Mo mamu sou nini naolenexi no anu tovotovo.’ ”
5 Iesu muvikalaneʼi la aloxo ʼo, “Lexe itema vile no
taiingengei ne, menexu vile a uxoxolu. Ia no ʼolovoxo

✡ **10:39:** Ioa 11:1; 12:2-3 ✡ **10:42:** Mat 6:33

lixinu manina, la mulai noxou menexu sou mulinga aloxo
'o, ‘Menexilo, eni emasaxau veleti tatalu.
6 Xo tulaleli vile mumuamua'i xoo mole anu a mune'e
muxali noxilo, ia eni xenixo la'ilali sou alosou uasi.’
7 Ia lexe menexu ane uxoxolu no nano no tani ne, ukolinu
vaikalau aloxo 'o, ‘Namolo'inasilo uasi. Xo nexi tetatu mo
tesilikoo aitenga mukalu, mo nexi noxi'a ta 'alixe teai no luu
mukalu. La sou eni amomomo sou atulu mo alosine mii vile
uasi.’
8 Anu mulavusi lexe anu menexu vile, ia utulu mo ulosou
mii vile uasi. Ia eni avikalangengi lexe anu ulinga pekia'u
sio ulai noxou, la anu uavuti ka ulosou mii ma'ia ane anu
ulingau.
9 La sou eni avikalangengi aloxo 'o. Ngalinga ulai noxou
Lataua, la Anu ulosinge. Mo ngakakamuli mii, la sou
ngaxalisou. Xe ngapolopolo no aitenga, la Lataua ukisiinu
aitenga.
10 Xo itema ane ulingau mii vile, la anu uno'u. Mo itema
ane ukakamuli mii vile, la anu uxalisou. Xe itema ane
upolopolo no aitenga, la aitenga ukisi noxou.
11 Loxovaa? Ngingi e ta 'ilinge, io ilingau sinana
vile noxinge ngingi ta mami'a, la ngingi ngalosi'a sinana
veveeni? Uasi.
12 Mo lexe ta 'ilinge ilingau atolu vile noxinge, la ngalosi'a
tanga vile? Uasi.
13 Xo ngingi ne ta masua, ia ngelavusou ngalosi'a ta 'ilinge
mimii lailaixesi. Ia Maminge lailaixe e uxolu no opo loxotolo
ne, u'oxo aloxo ne, ia Anu muliuli manina sou ulosi'a ta
mitema e ilingau Uleenu Tavuna noxou!”

Iesu Xe Velesevulu
(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 Ili'i, la Iesu ukukusau uleenu vile masua sou u'oxo ta
mitema anaxa'a utomu ne muxolu noxou itema vile. Xe Anu
mukusau mukalu, la itema ane anaxu mutomu ne, anaxu
papaxe sou uvivikala. La ta mitema mimaisou aloxo ne, la
mikuluke.
15 ✡Ia mose'i noxi'a ta mitema ne, mivikala aloxo 'o Anu
ukukusai'a ta ulee ta masumasua ne no anu xavi noxou
Velesevulu e anu tila noxi'a ta ulee ta masumasua.
16 ✡Xe mose'i mitovonu sou lexe u'oxonu sosovo vile no
opo loxotolo sou umaxa'u lexe Anu uxaxai no anu xavi
noxou Lataua.
17 Iesu mulavusou xavutalai'a aloxo ne, la sou mu-
vikalane'i aloxo 'o, “Tuala vile ta mitema sou ikalikali-
palane'i sou i'oto'oto ngatongato'o noxi'a, la tuala ane ne,
ta moosou ipaxele mo tuala ne usivu. Mo lexe ta temanu

✡ **11:15:** Mat 9:34; 10:25 ✡ **11:16:** Mat 12:38

tani vile kalumo ne, ikalipalane'i ngatongato'o sou i'oto'oto
noxi'a, la ta temanu tani ane ne ipaxele sou tani ne.
18 Mo lexe Satani ilo'a ta mitemau ikalipalane'i nga-
tongato'o sou i'oto'oto noxi'a, la ane'i xavine'i sou itulu
uasi. Eni avikalangengi aloxo ne, xo ngingi ngevikala lexe
eni akukusai'a ta ulee ta masumasua no anu xavi noxou
Velesevulu.
19 Ioxe, lexe eni akukusai'a ta ulee ta masumasua no
anu xavi noxou Velesevulu, la sou no anu xavi noxou
'ena'ei ane ta mitemamengi ikukusai'a no anu ne? Xavi
ane ta mitemamengi ixaxai no anu ne, uvikalangengi lexe
vaikalamengi ne ulapu uasi.
20 Ia lexe eni akukusai'a ta ulee ta masumasua no anu
xavi no avolu Lataua, la ngingi ngelavusou lexe saxisaxila'u
noxou Lataua ne a mune'e noxinge 'o.
21 La sou lexe itema vile xaviinu muno'u miumiu latala sou
'oto'oto, sou usaxila'u taasou, la evile uno'u miumiu uasi, uai
laixesi.
22 ✡Ia lexe itema vile anu xaviinu muuaulixu xavi noxou
itema ane ne, une'e u'alivulanu mo ua'ulixu, la u'umenu
misomisou 'oto'oto noxou e anu usosoa no anu xe mimii sou
uvelunu noxi'a ta menexu.
23 ✡Io, itema ane uxolu noxilo uasi, la anu u'apixo, xe itema
ane nexi noxou tapita uasi, la anu umolo vila'isilo.
24 Xe no mine ulee vile masua muxolu noxou itema vile,
ia ulaa la anu uxixaoxao no tani e lexa no anu uasi sou
ukakamulinu tani e anu uma'ila no anu. Xe uxalisou uasi,
la uvikala lexe, 'Eni alivu no tani eni exolu no anu tei.'
25 Anu mulivu mune'e no tani ane ne, la mumaisou lexe
ane'i misilapa tani laixe mo mita'olunu mimii sou tani no
tanitanixu laixe.
26 Ioxe, mumaisou aloxo ne, la mulai sou mu'avali'a ta
ulee ta masumasua muxatele tamei e ane'i mimasua manina
noxou. Mukalu, la sou ane'i ilo'a ilai i'unalai no tani ne mo
ixolu avile ane. La sou xoluxoluxu itema ane ne, uxali masua
no 'a xoluxoluxu ane tei."
27 ✡Iesu uao Anu uvivikala sio, io sema vile no taiine'i
ne mi'ava mulai noxou aloxo 'o, "Lataua ualusie nenine e
mivo'oneni mo misusuneni."
28 La Anu muvikalane aloxo 'o, "Uasi, ia Lataua ualusi'a
ane'i ane ilomusou vaikala noxou mo imulinu."

Sosovo Noxou Iona
(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

29 ✡Ta mitema laoluxa'a musuku ixali ipita noxou Iesu
sio, la Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ta mitema vaimomo
'o, ane'i ta mitema ta masumasua. Xo ane'i imasaxa lexe
imaisou sosovo vile silo lexe Lataua mupalusilo a ene'e 'o. Ia

✡ **11:22:** Kol 2:15 ✡ **11:23:** Luk 9:50 ✡ **11:27:** Luk 1:28, 42, 48 ✡ **11:29:** Mat 16:4

umomomo sou ane'i imaisou sosovo vile uasi. Sosovo vilesisi
anu a noxou Iona nesi.
30 Xo aloxo Iona ne, anu sosovo noxi'a ta Ninive, la Itema
'Olu kalumo ne Anu sosovo noxi'a ta mitema vaimomo 'o.
31 ✡No voxo ane sou Lataua utulusi'a ta mitema no anu
vaivaikala, la sema vile ane tatananu tuala ne Seva ilo'a ta
mitema ane vaimomo 'o, itulu. La ane itelo vaikala noxi'a
ta mitema sou vaimomo 'o. Xo ane mele no lia pa'umolu
nopaxa, ia milutu mine'e sou milomu no anu vaikala sou
xavutala laixe noxou Solomoni. Ia vaimomo 'o ne, itema vile
Anu mutila noxou Solomoni a ututulu 'o.
32 ✡Xe no voxo ane ne, la ta mitema sie Ninive kalumo
iavuti itulu sou itelo vaikala noxi'a ta mitema sou vaimomo
'o. Xo ane'i milomusou Iona mua'alo mulai noxi'a, la ane'i
mixiu opone'i. Ia vaimomo 'o ne, itema vile Anu mutila
noxou Iona a ututulu 'o."

Ienge Anu Telu sou Vasimenge
(Mat 5:15; 6:22-23)

33 ✡Iesu musolonu vaikala noxou aloxo 'o la, "Itema vile
u'elaxu telu, ka utalumeu no nano no kaveutu kitu'a uasi,
mo utulu pupunisou uasi. Ia utulusou teitexi no valovalo,
mo sou ta mitema ane i'una no tani ne, la imaisou lamana
ane ne.
34 Ngingi iengi ne, anu telu sou vasimenge. Xo lexe iengi
ne laixe, la anu ulosinge lamana. Ia lexe iengi ne masua, la
anu ulosinge isivoxosi.
35 La sou ngasaxila'inge laixe, mo sou lamana no nano no
tangengi ne, uxali isivoxo mamu.
36 Aloxo ne, la sou lexe iengi laixe xe ulosinge lamana,
io pa'usou isivoxo uasi, la anu lamana usavelesi loxo telu
ukaasinge."

Iesu Mukaitolone'i ta Palisaio Ilo'a ta Mitema sou Lapu-
loto
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

37 Iesu muvikalane'i ta mitema ne aloxo ne mukalu, la
Palisaio vile mu'avalou sou lexe ilou ilai no taasou sou i'ani.
La sou Iesu mulai mu'unalai no taasou, la muxolu no luusou
la'ilali sou lexe u'ani.
38 Ia Palisaio ne, mumaisou Iesu mine u'uinu avolu tei ka
u'ani uasi, la mukuluke.
39 Tila mumaisou aloxo ne, la sou muvikalanu aloxo 'o,
"Manina lexe ngingi ta Palisaio nga'uinu paku ilou latotope,
la nga'uinu no alesi. Ia no nano no anu paku ilou latotope
ne, 'ili'ilixo sou isuisu mo 'ili'ilixo sou xavutala masumasua
a mu'ana'ana no nano no anu ne.

✡ **11:31:** 1Ta 10:1-10 ✡ **11:32:** Io 3:5-10 ✡ **11:33:** Mak 4:21; Luk 8:16

40 Ngingi ta mitema sou xovulaulau! Anu manina lexe
itema ane u'oxonu mimii vasimolu no ale, la anu u'oxonu
no nano kalumo.
41 Ia ngalosi'a mimii ane uai no nano no paku ilou latotope
ne ulai noxi'a ta mitema ane xa'a la'ilali uasi. Nga'oxo aloxo
ne, la sou mingemingenge latala ne, uxali malemalenga.

42 Ngingi ta Palisaio ne, ili'i la Lataua ulosinge navu-
navu. Xo kamakamakala latala e tuma'u lailaixe ukalusi
no xaingenge ne, ngingi ngelavusou sou ngakalipalanu la
ngalivunoxu mavulovexasou ulai noxou Lataua. Ia ngingi
ngexolu va'axu no anu 'ili'ilixo lailaixe ane Lataua mu-
masaxau ulai noxi'a ta menexinge mo ngexolu va'axu no
anu 'ilixo sou ngamasaxau Lataua. Ia emasaxa manina
lexe ngingi nga'oxonu 'ili'ilixo ane ne, mo sou tangengi
vulusiou lapuloto sou ngalosou mavulovexasou mimii ulai
noxou Lataua uasi.
43 Mo ngingi ta Palisaio ne, ili'i la Lataua ulosinge navu-
navu. Xo ngingi ngamasaxa lexe ngaxolu no puloulou ane
lailaixesi uuli no nano no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia,
mo ngamasaxa lexe ta mitema ixalisinge no tilovolovo la
itoxongengi xe isexelangenge.

44 Mo ngingi ta Palisaio ne, ili'i la Lataua ulosinge navu-
navu. Xo ngingi loxo lousi'a ta mitema e mutalume, la ta
mitema imaisou uasi la imuamua'i teitexi no anu."
45 Ioxe, itema vile noxi'a ta mitema ane milavusou lapuloto
noxou Mosesi manina mulomu aloxo ne, la mukolinu Iesu
aloxo 'o, "Itema sou ulosixe lavulavu, nini nevikalasi'a ta
Palisaio aloxo ne, la nini netaloxolinexe kalumo."
46 La Iesu muvikalanu aloxo 'o, "Ngingi ta mitema ane
ngelavusou lapuloto noxou Mosesi manina kalumo ne, ili'i
la Lataua ulosinge navunavu. Xo ngingi ngalosi'a ta mitema
tavala ane ane'i imomomo sou itavule ilutunoxu uasi. Ia
ngingi ngamasaxa sou ngasu'uline'i mo ngakasi vaxa no anu
tavala ne sevile uasi.
47 Mo ngingi ne, ili'i la Lataua ulosinge navunavu. Xo
ngingi ngapaipounu lousi'a ta mitema sou palomatana e ta
xaixasinge ilo'a ta 'ilu'ilusungengi mive'a tatei.
48 No anu 'ilixo ane ne, la ngingi ngevikala manina xe nge-
maxa'inge kalumo lexe ta xaixasinge ilo'a ta 'ilu'ilusungengi
mive'a ta mitema sou palomatana ane ngingi ngapapai-
pounu lousi'a ne.
49 La sou Lataua mulemolu no anu xavutala laixe noxou
aloxo 'o, 'Eni apalusi'a ta mitema sou palomatana ilo'a ta
mitema sou xaixaixeni ilai noxi'a ta mitema, la mose'i noxi'a
ne ane'i ive'a xe mose'i noxi'a ne ane'i i'oxo masuane'i.'
50 La sou Lataua ulosi'a ta mitema ane'i ane vaimomo
'o navunavu, xo ane'i mive'a ta mitema sou palomatana

mukalusi musoko no anu voxo ane Lataua mukoinu loxotolo
ilou lia mo muneˈe mutalo vaimomo ˈo.
51 Musoko sou miveˈa ta mitema sou palomatana ne,
musoko noxou Aveli muneˈe muxali noxou Sakalia. Aneˈi
mivau Sakalia no nixi no anu valovalo sou iˈelaxaˈa ta sipsip
no anu xe tani tila noxou Lataua. Ani manina, Lataua ulosiˈa
ta mitema sou vaimomo ˈo navunavu.

52 Ngingi ta mitema ane ngelavu manina no anu lapuloto
noxou Mosesi, iliˈi la Lataua ulosinge navunavu. Xo ngingi
ngalavusou sou ngataluxu voteˈi sou lavulavu noxou Lataua,
la ta mitema ilavusou uasi. Mo ngingi kalumo ne, ngalavu no
anu uasi, mo ngingi ngeˈapixaˈa ta mitema ane imasaxa lexe
inoˈu lavulavu ane ne.”

53 Iesu muvikala mukalu, xe mulaa muuatu. La ta mitema
sou lapuloto iloˈa ta Palisaio laˈiaxaˈau manina, la sou
misoko sou mitalitaliˈisou,
54 sou lexe Anu ususu no anu taliˈi noxiˈa vile, la sou aneˈi
itetelisou.

12

Iesu Mupelaˈa ta Molomolo Noxou
(Mat 10:26-33)

1 No mine Iesu uvivikalaneˈi aloxo ne, la ta mitema
tavuˈalo mineˈe mipita noxou la tani mutomu manina mo
tanixaˈa uasi. La sou aneˈi mimalomaloxou tavaˈa nga-
tongatoˈo. La Iesu muavuti sou mupelaˈa ta molomolo
noxou aloxo ˈo, “Ngingi ngasaxilaˈinge laixe no anu ˈilixo sou
kalavoi noxiˈa ta Palisaio, xo ˈilixo noxiˈa ne uvasainge.
2 ✡Mii maˈia ane mivausou ne, ulai iliˈi la upalaˈa no
taatexa. Xe mii maˈia ane mutalume ne, ulai iliˈi la aneˈi
ilavusou.
3 La sou mii maˈia ane ngingi ngalemolu no isivoxo ne,
ulai la ta mitema ilomusou no aso. Xe mii maˈia ane
ngingi ngamunumunusou no nano no tani tanu ne, ulai la
ta mitema itulu teitexi no tani laxaˈu sou iaˈaloxu.

4 Ta menexilo, eni avikalangengi aloxo ˈo. Mamu sou
ngaˈumeˈa aneˈi ane ivau vasimenge mo usoli, ia iliˈi la
imomomo sou iˈoxonu mii vile la noxinge uasisi.
5 Ia eni alosiengixu ˈenaˈei ane ngingi ngaˈumolu.
Ngaˈumolu itema ane Anu xaviinu sou uvau vasimenge
usoli mo uleanu uleengengi ulai no taxa sou navunavu. Eni
avikalangengi lexe ngaˈumolu itema ane ne.

✡ **12:2:** Luk 8:17

6 Ngingi ngelavusou lexe ta mitema ilavusou ilotone'i ta
ngiala ta kitukitu'a ta'uve no anu Asarioni* tamei. Ia Lataua
iou si'isi'a ta ngiala ta kitukitu'a ane ne uasi.
7 ✡Xe kalumo Lataua mulavusou sou uitisou kisinge laxu-
sou. La sou ngingi nga'ume mamu. Xo ngingi ne, ngatiatila
noxi'a ta ngiala ta kitukitu'a moso ne.
8 La sou eni avikalangengi aloxo 'o. 'Ena'ei ane uvikala
lexe anu ulavusilo no ie'i ta mitema, la Itema 'Olu kalumo
uvikala lexe Anu ulavusou no ie'i ta angelo noxou Lataua.
9 Ia, 'ena'ei ane uvikala lexe anu ulavusilo uasi no ie'i ta
mitema, la Itema 'Olu kalumo uvikala lexe Anu ulavusou no
ie'i ta angelo noxou Lataua uasi.
10 Xe 'ena'ei ane uvikala masua ulai noxou Itema 'Olu, la
Lataua uxiu tumalouu vaikala masua noxou ne. Ia 'ena'ei
ane uvikala masua ulai noxou Uleenu Tavuna, la umomomo
sou Lataua uxiu tumalouu vaikala masua noxou ne uasi.
11 ✡Xe lexe ta mitema ilailingenge no taasou lalotu noxi'a ta
Iutaia, xe itulusinge no ie'i ta mitema sou isaxila'u tuatuala,
la ngaxavutala piena sou nga'oxo latolosinge a loxovaa mo
mii ma'ia ane ngingi ngalemo ulai noxi'a mamu.
12 Xo no mine ngingi ngatulu sou ngavikala ulai noxi'a, la
Uleenu Tavuna molu ulosiengixu vaikala ma'ia ane ngingi
ngalemolu noxi'a ne."

*Vaikala Tovola'i sou Itema Vile Iou Lavuluti Tapiena Mux-
ovulaulau*

13 Xe vile noxi'a ta mitema tavu'alo ne, muavuti la mu-
vikalanu Iesu aloxo 'o, "Itema sou ulosixe lavulavu. Mamixe
a musoli ne, ia eni emasaxa lexe navikala vivilo mo uvelu
mimii e mamixe musolisou ne mo ulosilo mose'i."
14 Ia Iesu mukolinu aloxo 'o, "Ae, 'ena'ei musosovosilo sou
axali itema vile sou atulu no 'a vaikala sou no nixi noxinge
nongou vivine ne?"
15 ✡La Anu Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngasaxila'inge
laixe! Xo loxo 'o io, iengi uisuisuxu mimii iouiou. Xo
maulinenge a uxolu no anu mimemimengi ne uasi."
16 La Anu muvikala tovola'i vile noxi'a aloxo 'o, "Itema vile
sou lavuluti ne, xaixu munene'a mu'oki.
17 La anu muxavutala aloxo 'o, 'Eni a'oxo a loxovaa? Xo eni
silo tani vile umomomo sou apitanu la'ilalixo no anu uasi.'
18 La muvikala aloxo 'o, 'Mane, eni a'oxo aloxo 'o. Eni
amamulonu tani kitukitu'a sou la'ilalixo mo atulusou api-
tanu tani ta tatilasi sou la'ilalixo xe lavulutixeni.

---

* **12:6:** Asarioni ne, lamoli noxi'a ta Iutaia. Lexe nenge tano'u Asarioni mavulovexa mo mulu'e no lia ta'uve mo muxatele vile (16), la anu uxali loxo Denalia vile. ✡ **12:7:** Luk 12:24; Apo 27:34 ✡ **12:11:** Mak 13:11; Luk 21:12-15 ✡ **12:15:** 1Ti 6:9-10

19 Mo sou eni melo taleli uvikalaleli aloxo ˈo, “Eni ne,
mixomixo tavuˈalo misevile manina. Umomomo sou uai no
anu tauu ie tavuˈalo. La sou eni amaˈila laixe mo aˈani mo
aie mo axolu aˈosaˈosasi.” ’
20 Ia Lataua muvikalanu aloxo ˈo, ‘Kisine muxovulaulau
manina! Vaimomo no ˈolovoxo ˈo si, la nini nasoli avile. La
mixemixene ane nelalaxii muai no tani ne, ˈenaˈei unoˈu ne?’
21 ✡ˈIlixo ane loxo ne, uxali noxiˈa ta mitema ane ipitanu
mimii sou no lia ˈo. Ia no iou Lataua, la aneˈi ta mitema
vitanisi mo iˈa lavuluti uasi.”

Ngaxavutala Piena Mamu
(Mat 6:25-34)

22 Iesu muvikalaneˈi ta mitema mukalu, la sou mu-
vikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo, “Aloxo ne, la sou
ngaxavutala piena no anu maulingenge mamu. Mo mamu
sou ngavikala lexe, ‘Nenge taˈou mii maˈia xe tasakii mii
maˈia sou vasimenge?’
23 Xo maulinenge ne, anu mutila no anu laˈilali xe vasi-
menge ne anu mutila no anu tokolomo.
24 Loxo ngaxavutalaneˈi ta ˈola. Aneˈi ilavusou itotou no
xai mo imolo laˈilali uasi. Kalumo aneˈi siˈa tani sou ipitanu
laˈilalixaˈa no anu uasi. Ia Lataua molu ulosiˈa laˈilali. Io,
ngingi ne, loxo ta ngiala uasi. Ngingi ngatatila manina
musuku noxiˈa mo ngauaulixaˈa!
25 Ia lexe vile no nixi noxinge ne uxavutala piena sou
maulixu uxolu maxuvee sevile, la anu umomomo sou molu
usukunu maulixu ulai sevile la? Uasi manina.
26 Lexe ngingi ngamomomo sou ngaˈoxonu mii se ane
kituˈa ne uasi, la tavaˈu loxovaa la sou ngaxavutala piena
no anu mimii ukalusi la?
27 Ngaxavutala lexe kungalo seseenu ne uleme a loxovaa?
Anu uxaxaisou uˈoxonu tokolomou uasi. Ia avikalangengi
lexe Solomoni ne munoˈu mimii lailaixe no lia ˈo mukalusi,
ia kungalo seseenu muuaulixu tokolomoxu ne.
28 Ia lexe Lataua utokolomo sese seseenu ane uleme
vaimomo ˈo xe neˈiela la ta mitema ixotosou sou iˈelaxu,
la anu utokolomongengi laixe manina musuku uuaulixu
sese seseenu ne. Ae, ngingi ta mitema ane ngeuaulixu ne,
ngemulaxu tangengi noxou Lataua ne kituˈasi.
29 Aloxo ne, la sou mamu sou ngingi ngaxavutala piena no
anu mii maˈia sou ngaˈou mo ngaiexu.
30 Xo ta mitema ane ilavusou Lataua uasi no lia ˈo ne, aneˈi
ixavutala piena sou ikakamulinu mimii ane ne. Ia Maminge
mulavusou lexe mimii ane ne, anu laixe sou ngingi nganoˈu.
31 La sou laixe lexe ngingi ngakamulinu saxisaxilaˈu noxou
Lataua tei, la sou Anu ulosinge mimii ane ne.

✡ **12:21:** Mat 6:19-20

32 Ngingi moosou e loxo ta sipsip laˈoluxaˈa sevile kituˈa
ne, ngaˈume mamu. Xo Maminge muˈosa lexe Anu ulosinge
sou ngasaxilaˈu tuala ane anu usaxilaˈu.
33 ✡La sou ngingi ngalosiˈa ta mitema lavulutimengi sou
ilotonu. Xe nganoˈu lamolisou, la ngalosiˈa ta mitema aneˈi
iˈa lamoli uasi. Io nganoˈu tiva sou lamoli ane ulavusou
ukakaa uasi sou ngataa mimii lailaixe no anu, mo ngamu-
laxu teitexi no opo loxotolo e mimii ukukasou uasi. Xo no
tuala ane ne, la ta mitema sou pakali ilai ˈalai no anu uasi
mo ta totoxae ixotosou uasi.
34 Xo no tuala ane mimii lalaixe noxinge uai no anu ne, la
tangengi a uxolu lai ne kalumo.”

Ngaxolu sou Ngautiti
(Mat 24:45-51)

35-36 ✡Iesu muvikalanu la aloxo ˈo, “Ngasakiinu malomengi
ataxu mo ngautupokoxu sou ngalalaxii sou xaixai mo
ngaˈelaxu telusinge ukaakaa loxo ta mitema ane ixomaiou
tila noxiˈa molu no anu laˈilali tila sou taulaˈi mine ulivu
uneˈe. No voxo ane anu uneˈe xe upolopolo no aitenga, la
aneˈi ikisiinu aitenga noxou alaxu vilesisi.
37 Anu laixe lexe tila noxiˈa uneˈe la uxalisiˈa ta mitema
sou xaixai noxou mine aneˈi ixoxomaiou. Eni avikalangengi
manina musuku. Anu molu usakiinu maloxu ataxu mo
utupokoxu ka uvikalaneˈi lexe ixolu no anu luu sou laˈilali
mo Anu molu ulosiˈa laˈilali.
38 Mo anu laixe lexe tila noxiˈa uneˈe, la uxalisiˈa ta mitema
sou xaixai noxou no ˈolovoxo lixinu, uasi la no maxasesela
mine aneˈi ixoxomaiou.
39 ✡Ia ngalavusou aloxo ˈo. Lexe moosou tani ulavusou
voxo ngiou ane itema sou pakali uneˈe no anu, la anu
umomomo sou upelemasaxanu itema sou pakali ne uˈuna
no taasou uasi.
40 Aloxo ne, la sou ngingi kalumo ngaxolu sou ngautitisi, xo
Itema ˈOlu uneˈe no anu voxo ngiou ane ngingi ngaxavutala
lexe Anu uneˈe uasi.”
41 Pita mulomu aloxo ne, la mutaliˈisou Iesu aloxo ˈo,
“Tilasixe, nini nevikala tovolaˈi uneˈe noxixesi, uasi ulai
noxiˈa ta mitema ukalusi kalumo?”
42 Tila mukolinu aloxo ˈo, “Ioxe, moosou tani muˈitaloneˈi
ta mitema sou xaixai noxou no avolu itema vile noxou sou
usaxilaˈa. Ia anu itema ne, anu uvikala lexe uˈoxonu mii
vile, la anu uˈoxonu manina mo uˈoxonu laixe ukalusi. Anu
ulosiˈa ta mitema sou xaixai laˈilalixaˈa no aso iou e moosou
tani musosovosou, la ˈenaˈei ane itema laixe sou uˈoxonu
xaxai ane loxo ne?

✡ **12:33:** Luk 18:22 ✡ **12:35-36:** Mat 25:1-13 ✡ **12:39:** Mat 24:43-44; 1Te 5:2

43 Anu laixe lexe moosou tani ulivu uneˈe, la uxalisou
itema sou xaixai noxou ne uˈoxo xaixai aloxo ne.
44 ✡Eni avikalangengi manina musuku lexe moosou tani
ne, anu uˈitalonu mimii noxou ukalusi no avolu sou anu
usaxilaˈu.
45 Ia lexe itema sou xaixai noxou moosou tani ne, uxavu-
tala lexe, ‘Tila noxilo ne ulivu palea uasi.’ La sou anu uavuti
sou uveˈa ta mulu mo ta sema sou xaixai noxou moosou tani
xe uˈaniˈani mo uie xoo mole uˈoxovulaulau.
46 Xe tila noxou itema sou xaixai ne, ulivu uneˈe no anu
voxo e anu uxavutala lexe anu uneˈe no anu uasi mo no
voxo ngiou ane ulavusou uasi, la anu ulosou navunavu tatila
misevile mo uxexee ulai upita noxiˈa ta mitema ane ilavusou
Lataua uasi.
47 ✡Itema sou xaixai noxou tila vile ane anu mulavusou
masaxa noxou tila noxou, ia ulalaxi mo uˈoxonu mii ane tila
noxou mumasaxau ne uasi, la upuapuasou alaxu tavuˈalo
manina.
48 Ia ˈenaˈei ane ulavusou masaxa noxou tila uasi, ia
ususunoxu xaixai e umomomo sou tila noxou upuapua-
souxu, la anu upuapuasou alaxu taˈeisi. Xo aneˈi ane ta
mitema milosiˈa mimii tapiena ne, la ta mitema ilinga lexe
ikolinu tapiena sio. Xe aneˈi ane ta mitema milosiˈa mimii
tavuˈalo noxiˈa ne, la ta mitema ivikala lexe ikolinu tavuˈalo
la.”

Kalipala
(Mat 10:34-36)

49 Iesu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Eni eneˈe ˈo sou alea navu
uluˈe no lialia ˈo. Mo eni emasaxa lexe navu ane ne, uˈani
paleasi la eni aˈosa.
50 ✡Ia, ulai iliˈi, la eni aˈulo no anu ˈulo sou soli. Mo
vaimomo ˈo, eni opoole tuˈumaxu sio xo xaixai ane ne, eni
akalusou uao.
51 Loxo ˈo io, ngingi ngaxavutala lexe eni eneˈe ˈo sou
akalusou ˈotoˈoto no lia ˈo. Uasi, eni avikalangengi lexe eni
eneˈe ˈo sou akalikalipalaneˈi ta mitema.
52 Vaimomo ˈo mo ulai iliˈi, la ta mitema taˈuve no tani
vile ne, ikalipala mo ixali tamei. Tatalu iˈoto noxiˈa tamei
xe tamei iˈoto noxiˈa tatalu.
53 ✡Ikalipala, la mamiˈa uˈoto noxou ˈolu xe ˈolu uˈoto
noxou momu, xe neniˈa iˈoto noxie ˈilie sema xe ˈilie sema
iˈoto noxie nenie, xe nenie iˈoto noxie uaˈaˈne xe uaˈaˈne iˈoto
noxie.”

Lavulavusou Imuxaxu Kila Sou Voxo Ngiongiou
(Mat 16:2-3; 5:25-26)

✡ **12:44:** Mat 25:21, 23 ✡ **12:47:** Iak 4:17 ✡ **12:50:** Mak 10:38-39 ✡ **12:53:** Mai 7:6

54 Iesu muvikalane'i ta molomolo noxou mukalu, la Anu
muvikalane'i ta mitema laoluxa'a aloxo 'o, “Lexe ngingi
ngamaisou tamuxala utulu utelo no xalee ane aso u'una no
anu, la ngingi ngapalea ngavikala lexe, ‘Uali asou usili.’ La
anu usili manina.
55 Xe no voxo ane atume uili molu lu'e no luaki utelo, la
ngavikala lexe, ‘Vaimomo 'o, la tani ialuxu.’ La anu uxali
manina.
56 Ngingi ta mitema sou kalakalavoi! Ngingi ngelavusou
voxo sou mimii ane uxali no lia 'o mo teitexi no loxotolo. Ia
loxovaa, la sou ngingi ngalavusou mii ma'ia ane uxaxali no
anu voxo ano 'o uasi 'o?
57 Ia tava'u loxovaa, la sou ngingi menge ngatilovosou mii
ane laixe xe mii ane masua uasi 'o?
58 No anu voxo ane ngingi nongou itema ane utelo
vaikala noxine ngamuamua'i ngalai noxou itema sou
utilovosou vaikalamengi, la natovonu peki'aine sou namo-
mosou vaivaikala no mine ngingi nongou uao no vote'i io.
Nini na'oxo aloxo ne uasi, la anu usu'aneni nalai noxou
itema sou uvelunu vaikalamengi. La itema sou utilovosou
vaikala u'italoneni nalai noxou itema sou xaixai noxou, la
anu usu'aneni na'una no taasou navunavu.
59 La eni avikalaneni aloxo 'o. Nini naxolu no anu taasou
navunavu ne, utalo no anu voxo ane nini naleanu Leputa
vile kaluxusou.”

13

Itema Uxiu Opoonu Uasi, La Anu Uulua

1 Ioxe, no mine Iesu muvika-lane'i mukalu, la sou ta
mitema mose'i mia'alou si'a ta mitema ne Xalilaia e Pilato
mupalusi'a sou muve'ave'a la sialuxa'a ilou musiali mukei
ilou sialuxa'a ta sipsip e ane'i i'oxe i'elaxa'a ulai noxou
Lataua.
2 ✡La Iesu muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi ngexavutala lexe
'ili'ilixo masumasua noxi'a ta mitema ane ne, muuaulixu
'ili'ilixo masumasua noxi'a ta mitema ane mose'i sie Xalilaia
ne, la sou anu muve'ave'a ne?
3 Eni avikalangengi lexe uasi manina. Ia lexe ngingi
ngaxiu opongengi uasi, la ngingi latala ukalusi kalumo ne
ngaulua aloxo ne.
4 Xe ta mitema mavulovexa mo mulu'e no lia ta'uve
mo muxatele tatalu e tani veveeni ne Siloamu mulapau
la muatasi'a mo misoisoli ne, la ngingi ngexavutala lexe
'ili'ilixo masumasua noxi'a ne muuaulixu 'ili'ilixo masuma-
sua noxi'a ta mitema ane ixoxolu ne Ielusalemu ne?

✡ **13:2:** Ioa 9:2

5 Eni avikalangengi lexe uasisi manina. Ia lexe ngingi
ngaxiu opongengi uasi, la ngingi kalumo ngaulua aloxo
nesi.”
6 Mukalu, la sou Anu muvikalane'i no anu vaikala tovola'i
vile aloxo 'o, “Itema vile mutounu lovo vile no anu xai sou
ovu uaini noxou, ia ili'i la anu mune'e sou mumaisou lexe
munene'a. Ia uxalisou temanu uasi.
7 ✡La sou anu muvikalanu itema ane usaxila'u xai sou ovu
uaini noxou ne aloxo 'o, ‘No 'a tauu ie tatalu mukalu, la eni
ene'e ekakamuli ovu ano 'o temanu. Ia axalisou vile uasi. La
sou naxeta'u mo uxexee! Xo loxovaa, la sou anu upaipalunu
lialia lovoxu vitanisi 'o.’
8 ✡La sou itema sou usaxila'u xai ne, mukolinu aloxo
'o, ‘Tila, namalanixu uxolu no anu tauu ie vile 'o la, mo
amamulonu lialia no tava'u xe asuanu mosomoso no tava'u
sou uleme laixe.
9 Ia lexe unene'a no tauu ie ane uuli o, la anu laixe musuku.
Ia lexe unene'a uasi, la sou naxeta'u mo uxexee.’ ”

Iesu Mupamauline Sema Vile Ane Xine Tavulenu Mukilikalu

10 No anu voxo Tavuna vile, la Iesu ulolosi'a ta mitema
lavulavu no anu vaikala noxou Lataua no nano no taasou
lalotu noxi'a ta Iutaia.
11 La sema vile ane mixoxolu ne, ulee masua vile muxolu
noxie, la sou mu'oxonu xine tavulenu mukilikalu maxu-
veeni umomomo loxo tauu ie mavulovexa mo mulu'e no lia
ta'uve mo muxatele tatalu. Milanga aloxo nesi, ia umomomo
sou imexi itelo uasi.
12 Xe Iesu mumaisie, la mu'avalie mine'e noxou sou
muvikalane aloxo 'o, “Eiseo, eni exexeenu pipiena noxine
mukalu ne.”
13 Mukalu, la Anu mu'italonu avolu noxie, xe alaxu vilesisi
'o, la ane mimexi mutelo mo mi'itinu Lataua ualasou.
14 ✡Ia itema sou usaxila'u taasou lalotu noxi'a ta Iutaia mu-
maisou Iesu mupamauline no anu voxo Tavuna, la la'iaxu
misevile. La sou muvikalane'i ta mitema aloxo 'o, “Nenge
voxo sou xaixai noxinge muxatele vilesi. La ngingi ngane'e
noxou Iesu sou upamaulingengi no anu voxovoxo ane ne, io
no anu voxo Tavuna uasi.”
15 ✡Ioxe, Tila mulomu aloxo ne, la muvikalanu itema ne
aloxo 'o, “Ngingi ta mitema sou kalakalavoi! Xo ngingi
vilevilesi ngalavusou ngalulusi'a ta mimiimengi loxo ta bu-
lumakaumengi ilo'a ta donkimengi no taasi'a sou ngalaixa'a
sou iie no voxo Tavuna ne.
16 Ia sema ane 'o ne, ane Avalaamu 'ilusunu vile, ia Satani
musakisakiine mumomomo loxo tauu ie mavulovexa mo
mulu'e no lia ta'uve mo muxatele tatalu. La sou umomomo

✡ **13:7:** Luk 3:9 ✡ **13:8:** 2Pi 3:9, 15 ✡ **13:14:** Mul 20:9-10; Lap 5:13-14
✡ **13:15:** Luk 14:5

sou eni axexeenu tuˈumaxu noxie ˈo no anu voxo Tavuna ˈo uasi?”
17 Anu muvikala aloxo ne, la ta ulua noxou ne mimaela masua. Ia ta mitema ne miˈosa manina no anu xaixai lailaixe mukalusi ane Anu uˈoxoˈoxonu ne.

Vaikala Tovolaˈi sou Masitati Ngiaxu Ilou Iisi
(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

18 Iesu muavuti la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Saxisaxilaˈu noxou Lataua ne, anu aloxo mii maˈia? Eni atovolaˈinu a loxovaa?
19 Anu aloxo masitati ngiaxu kituˈa e itema vile mutounu no xaixu. Ia iliˈi xe muleme muxali tatila loxo ovu vile, la ta ngiangiala iˈoxonu iomusiˈa no anu avoavolu.”
20 Anu mutaliˈi la aloxo ˈo, “Mii maˈia ane sou, eni atovolaˈinu saxisaxilaˈu noxou Lataua no anu?
21 Anu aloxo iisi sevile kituˈa e sema vile minoˈu sou mipitanu mixiunu ilou veleti ane tatila, la musoxolixu veleti ane ne.”

Pekiaˈinge sou Ngaˈuna no Anu Aitenga Kituˈa
(Mat 7:13-14, 21-23)

22 Ioxe, Iesu mumuamuaˈi sou ulai ne Ielusalemu, la muˈuna no tuatuala sou mulosiˈa ta mitema lavulavu no anu vaikala noxou Lataua.
23-24 La mitema vile mutaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Tila, ta mitema ta ˈeisi mane inoˈu mauli ane kaluxu uasi, ne?”
La Iesu muvikalaneˈi ta mitema aloxo ˈo, “Ngapita xavingengi sou ngaˈuna no anu aitenga ane kituˈa ne. Xo avikalangengi lexe ta mitema tavuˈalo itovonu sou iˈunalai, ia imomomo uasi.
25 ✡Xo loxo moosou tani uavuti xe utatusou aitengaxu tani, la ngingi nganeˈe ka ngatulu no ale sou ngapolopolo, io ngalinga aloxo ˈo, ‘Tila, nakisi aitengasixe.’
Ia, anu ukolinu vaikalamengi aloxo ˈo, ‘Eni alavusinge lexe ngingi menge neˈei uasi.’
26 La ngingi ngavikalanu aloxo ˈo, ‘Nenge nengeˈa tepita sou teˈani mo teie ano. Mo nini netulu no voteˈisixe sou nelosiexixu lavulavu no anu vaikala noxou Lataua.’
27 ✡Ia anu ukolinengi la aloxo ˈo, ‘Eni alavusinge lexe ngingi menge neˈei uasi. Ngingi ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua, ngaxexee mo ngalai vaˈaxu.’
28 ✡Io, ngingi ngamaisiˈa Avalaamu ilou Aisaki mo Iakovo iloˈa ta mitema sou palomatana ixoxolu no tuala noxou Lataua, la ngingi ngatama mo anangenge ukalakiki. Xo ngingi ngaxolu no ale.
29 ✡Ia ta mitema ilutu meˈa no tuatuala no xalee lia tamiˈa ineˈe ixolu no luusiˈa sou laˈilali no tuala noxou Lataua.

✡ **13:25:** Mat 25:10-12 ✡ **13:27:** Lex 6:8 ✡ **13:28:** Mat 8:11-12 ✡ **13:29:** Lex 107:3

30 ✡Manina musuku lexe ta mitema ane ixavutala lexe iliˈi,
la aneˈi ixali iuli, xe aneˈi ane ixavutala lexe ixolu iuli, la
aneˈi ilai iliˈi.”

Iesu Mutamasiˈa ta Mitema ne Ielusalemu

31 No voxo ane ne, la ta Palisaio seˈi mineˈe noxou Iesu sou
mivikalanu aloxo ˈo, “Nalutu mo naxexesou tuala ano ˈo, io
nalai no tuala vile vaˈaxu. Xo Elodesi umasaxa lexe uvene.”
32 La Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngalai mo ngavikalanu
mivulaulau ne lexe eni akusaiˈa ta ulee ta masumasua mo
apamaulineˈi ta mitema vaimomo ˈo mo neˈiela. Xe no anu
voxo tatalusou, la eni akalusou xaixai noxilo.
33 Mii maˈia ane uxali noxilo vaimomo ˈo mo neˈiela mo
ualisa ne, ia eni axaxaisi. Xo itema sou palomatana vile
umomomo sou usoli no ale ne Ielusalemu uasi!
34 Iauo, ngingi ta Ielusalemu o, ta Ielusalemu o, ngingi ta
mitema sou ngaveˈa ta mitema sou palomatana mo ngaveˈa
aneˈi ane Lataua mupalusiˈa mineˈe noxinge no anu kulu mo
isoli. Alaxu tapiena musuku, la eni emasaxa sou apitaneˈi ta
ˈilinge loxo kokoˈa neniˈa ipitaneˈi ta ˈilie no laaxu vivisie. Ia
ngingi ngamasaxa uasi.
35 ✡Ngamaisou. Iliˈi, la Lataua umamulonu tualasinge mo
anu usaxilaˈu la uasi. Eni avikalangengi lexe umomomo sou
ngamaisilo la uasi, ulai utalo no voxo ane ngingi ngavikala
lexe Lataua ualusou anu ane Tila mupalusou muneˈe ˈo.”

14

Iesu Mupamaulinu Itema Vile no Taasou Palisaio Vile

1 No voxo Tavuna vile, la Iesu mulai muˈani no tani noxou
tila noxiˈa ta Palisaio. La ta mitema ane mipita no tani ne,
miutitisou laixe.
2 Ia itema vile e muxolu no talaxu Iesu ne, pipiena vile
muˈoxonu la avolu ilou tavaˈu ne musoxosoxo.
3 ✡Iesu mumaisou itema ne, la Anu mutaliˈisiˈa ta Palisaio
iloˈa ta mitema ane milavu manina no anu lapuloto noxou
Mosesi ne aloxo ˈo, “Loxovaa, lapuloto noxou Mosesi mu-
vikala laixe lexe tapamaulinu itema no anu voxo Tavuna,
uasi?”
4 Ia aneˈi mixolu tani mukiisi. La sou Anu mutetelisou
mitema ne sou mupamaulinu. Mukalu, la mupalusou mulai.
5 ✡Io mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Lexe ngingi vile ˈolu vile,
uasi la bulumakau vile ulapau uluˈe no taxa sou lexa no
voxo Tavuna, la umomomo sou ngingi ngapalea ngatokinu
ngatelonu uasi?”
6 La aneˈi iˈa vaikala vile sou ikolinu uasi.

✡ **13:30:** Mat 19:30 ✡ **13:35:** Lex 118:26 ✡ **14:3:** Luk 6:9 ✡ **14:5:** Mat 12:11; Luk 13:15

7 Ioxe, Iesu mumaisiˈa ta mitema ane mineˈe mipita sou
iˈani ne, mitomutomusou luuluu laixesi sou aneˈi mixolu no
anu, la Anu muvikalaneˈi no anu vaikala tovolaˈi aloxo ˈo,
8 ✡ “No voxo ane itema vile uˈavalinge sou ngalai no anu
laˈilali sou taulaˈi, la mamu sou ngatomutomusou luuluu
laixe. Xo loxo ˈo io anu muˈavalou itema vile tatila noxinge
kalumo a uxali uao.
9 Lexe anu uxali, la itema e mualinge ne uneˈe la uvikalan-
gengi lexe, ‘Ngaxexesou luu ne mo mitema tila ˈo uxolu no
anu.’ La ngingi ne, ngamaela maninasi ka ngalai ngaxolu
iliˈi.
10 Ia lexe ialinge sou ngalai ngaˈani, la ngalai ngaxolu
no luu iliˈi manina. Mo sou itema e mualinge ne uneˈe la
uvikalangengi lexe, ‘Ta menexilo, ngasuku ngatelo no anu
luu ane laixe uuli o.’ La ta mitema ane mineˈe mipita sou
iˈani ne, iˈitinu ualasinge.
11 ✡Xo ta mitema ane aneˈi meˈa itelailixaˈa, la Lataua
uluˈelailixaˈa, xe aneˈi ane meˈa iluˈelailixaˈa, la Lataua
utelailixaˈa.”
12 Muvikalaneˈi ta mitema e mixali mipita sou laˈilali
ne mukalu, la sou Anu muvikalanu mitema e mualiu ne
aloxo ˈo, “No mine nini naˈoxonu laˈilali sou aso, xe sou
ˈoloˈolovoxo, la mamu sou naaliˈa ta menexine mo ta vivine
mo ta tulaneni iloˈa ta minemineni xe ta tema tualasine e iˈa
lavuluti piena. Xo nini naaliˈa maasi, la aneˈi ialine kalumo
sou ikolinu laˈilalixene ne.
13 Ia uasi. Nini naˈoxo laˈilali, la naaliˈa ta mitema ane iˈa
lavulutiiˈa uasi mo aneˈi ane vasimeˈa musoisoli mo aneˈi
ane tavaˈa mukilikalu xe aneˈi ane ieˈi seleveenu.
14 ✡Mo sou Lataua ualusine. Xo aneˈi ta mitema ane
loxo ne, imomomo sou ikoli laˈilalixene ne uasi. Ia Lataua
ukolinu xaixai noxine ne no anu voxo ane ta mitemau itulu
sou imauli.”

Vaikala Tovolaˈisou Laˈilali Toxoxaˈa
(Mat 22:1-10)

15 ✡Itema vile no taiineˈi no anu luusou laˈilali ne, mulomu-
sou Iesu muvikala aloxo ne, la anu muvikalanu Iesu aloxo
ˈo, “Lataua ualusiˈa ta mitema aneˈi ane iliˈi la iˈani no anu
laˈilali no tuala noxou.”
16 La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Itema vile mulalaxiinu
laˈilali vile toxoxaˈa ka mualiˈa ta mitema tavuˈalo sou lexe
ineˈe iˈani no anu laˈilali ane ne.
17 Io, voxo sou ˈaniˈani muxali, la anu mupalusou itema
sou xaixai noxou vile sou lexe ulai uvikalaneˈi aneˈi ane anu
muˈaveliˈa ne lexe, ‘Nganeˈe, xo laˈilali mulalaxii mukalu.’
18 Ia ta mitema latala ane ne, aneˈi miavuti sou mivikala
lexe aneˈi imomomo sou ilai uasi xo aneˈi ˈauˈau. Vile noxiˈa

---

✡ **14:8:** Xav 25:6-7 ✡ **14:11:** Mat 23:12; Luk 18:14 ✡ **14:14:** Ioa 5:29 ✡ **14:15:** Luk 13:29

muvikala tei aloxo ˈo, ‘Eni amomomo sou alai uasi, xo eni elotonu xai vile alavuasi, mo eni alai mo amaisou.’
19 Xe tameisiˈa muvikala aloxo ˈo, ‘Eni amomomo sou alai uasi, xo eni elotoneˈi ta bulumakau mavulovexa mo eni amuamuaˈi alalaisou atovoneˈi lexe ixaxai alovoxaa?’
20 ✡Xe tatalusiˈa kalumo muvikala aloxo ˈo, ‘Eni amomomo sou alai uasi, xo eni a uao etaulaˈi alavua ˈo.’
21 Aloxo ne, la sou itema sou xaixai noxou ne mulivunoxu vaikalaiˈa mulai noxou tilasou. La tilasou ne laˈiaxu ka muvikalanu itema sou xaixai noxou ne aloxo ˈo, ‘Napalea nalai no voteˈi ta tatila xe voteˈi kitukituˈa sou tuala ane ne, mo nataxusiˈa ta mitema ane iˈa lavulutiiˈa uasi mo aneˈi ane vasimeˈa musoisoli xe aneˈi ane ieˈi seleveenu iloˈa aneˈi ane tavaˈa mukilikalu mo naneˈeneˈi no taasilo.’
22 Ioxe, la sou itema sou xaixai noxou ne muˈoxonu aloxo ne mukalu, la muvikalanu tilasou aloxo ˈo, ‘Tila, eni eˈoxo loxo nini nevikalaleli, ia tani uˈanaˈana uao.’
23 La tilasou muvikalanu la aloxo ˈo, ‘Nalai no ale no voteˈi ta tatila mo namulinu voteˈi kitukituˈa sou xai xe naxalisiˈa, la naneˈeneˈi no taasilo. Mo sou taasilo uˈanaˈana.
24 Eni avikalangengi lexe ta mitema aneˈi ane eˈavaliˈa, ia ineˈe uasi ne umomomo sou iˈou laˈilalixo ˈo sevile uasi.’ ”

ˈIlixo sou Tamulinu Iesu
(Mat 22:1-10)

25 Ta mitema tavuˈalo mimulinu Iesu, la anu muxiu vaxa noxiˈa sou muvikalaneˈi aloxo ˈo,
26 ✡ “Lexe itema vile uneˈe noxilo, ia tanu vulusiˈa momu ilee nenu mo semau iloˈa ta ˈolu mo ta vimovimou xe tanu vulusiu maulixu kalumo uasi, la anu umomomo sou uxali molomolo noxilo uasi.
27 Mo loxo itema vile utavulenu tuˈutuˈumaxu mo usoli loxo eni asoli o uasi, la anu umomomo sou uxali loxo molomolo noxilo uasi.
28 Ia lexe vile noxinge ne umasaxa lexe utulusou tani vile veveeni, la uxolu mo uxavutala laixe tei lexe misomisou tani ane ne lamolisou taˈei xe umaisou lexe anu lamoliu umomomo sou ukalusou xaixai sou utulusou tani ne.
29 Xo loxo ˈo io, anu usokou tani ne, io ukalusou uasi xe ta mitema imaisou aloxo ne, la aneˈi ikekeiou.
30 Io ivikala lexe, ‘Ngamaisou! Maulamenge soxu ne, musokou sou mutulusou tani ne, ia umomomo sou ukalusou uasi.’
31 Mo lexe tatananu tuala vile ˈalaˈalai sou uˈoto noxou tatananu tuala ane vile ˈolele, la anu uxolu mo uxavutala laixe tei o lexe anu umomomo sou iloˈa ta mitema sou ˈotoˈoto noxou ane itemaxu mavulovexa mavulovexa taˈuve (10,000) iˈoto, la imomomo sou iuaulixaˈa ane vile iloˈa ta mitema sou ˈotoˈoto noxou ane itemaxu mavulovexa mavulovexa mavulovexa (20,000) ne.

✡ **14:20:** 1Ko 7:33 ✡ **14:26:** Luk 9:23

32 Ia lexe anu ulavu lexe umomomo sou uuaulixu tatananu
tuala ane vile ˈolele uasi xe anu uao no paxa sio, la anu
usosovosou noxou itema vile sou ulai uvikalanu tatananu
tuala ane vile lexe nenge nengei taˈoto mamu.
33 Anu aloxo nesi, lexe vile noxinge usuˈanu miumiu
ukalusi uasi, la anu umomomo sou uxolu molomolo noxilo
uasi.
34 Au ne, anu laixe. Ia lexe tuˈaxu ne tasiaˈuxu, la nenge
talivunoxu tuˈaxu ne a loxovaa?
35 Anu umomomo sou uˈoxo lialia lovoxu uasi mo umo-
momo sou tapita ilou mosomoso sou uˈoxonu lialia lovoxu
sou laˈilali uleme no anu uasi. Aneˈi isuanu vitanisi.
Itema ane sangalou a uxolu sou ulomu, la anu ulomusou
vaikala noxilo ˈo.”

15

Vaikala Tovolaˈisou Sipsip Vile Muˈoxovau
(Mat 18:12-14)

1 Ioxe, iliˈi la ta mitema sou itaxusou lamoli iloˈa ta mitema
sou ˈiliˈilixo masumasua mineˈe mipita mixaliliiou Iesu sou
ilomu noxou.
2 ✡Ia ta Palisaio iloˈa ta mitema sou lapuloto
mimunumunuxu Iesu aloxo ˈo, “Itema ane ne, ulavusou
upita noxiˈa ta mitema sou ˈiliˈilixo masumasua mo iloˈa
iˈani ipipita kalumo.”
3 Xe Iesu mulavusou xavutalaiˈa aloxo ne, la sou Anu
muvikalaneˈi no anu vaikala tovolaˈi vile aloxo ˈo,
4 ✡ “Lexe ngingi vile ta sipsipiu itemaxu taˈuve, ia vile
noxiˈa tasiaˈuxu. La anu uˈumesiˈa aneˈi ane itemaxu tamiˈa
mo mavulovexa mo muxatele tamiˈa ne ixolu no tani taatexa
ne sou iˈaniˈani, io anu ulai ukakamulinu ane vile e tasiaˈuxu
ne xoo mo uxalisou.
5 Xe uxalisou ukalu, la uˈosasou la utavulenu no laxasou,
6 sou ulaixu no tuala. Uxali no tuala, la uˈavaliˈa ta menexu
iloˈa ta tema tualasou ineˈe ipita, io uvikalaneˈi lexe, ‘Nenge
nengeˈa taˈosa. Xo eni exalisou sipsipxeni e tasiaˈuxu ˈole.’
7 Eni avikalangengi lexe anu aloxo nesi, lexe itema vile sou
ˈiliˈilixo masumasua uxiu opoonu, la ˈosaˈosasou toxoxaˈa
ane uxali teitexi no opo loxotolo, uuaulixu ˈosaˈila aneˈi ane
itemaxu tamiˈa mo mavulovexa mo muxatele tamiˈa aneˈi
mixiu oponeˈi tei mo milapu no iou Lataua.

Vaikala Tovolaˈisou Lamoli Tasiaˈuxu

8 Mo lexe sema vile lamolie siliva mavulovexa, ia vile
tasiaˈuxu. La ane iˈelaxu telu ka isilapa tani mo ikamuli laixe
mo ixalisou.

✡ **15:2:** Luk 5:30 ✡ **15:4:** Ese 34:11, 16; Luk 19:10

9 Xe ixalisou ukalu, la ane iˈavaliˈa ta menexie iloˈa ta tema
tualasie ineˈe ipita, io ivikalaneˈi lexe, ‘Nenge nengeˈa taˈosa.
Xo eni exalisou lamolixeni e tasiauxu ˈole.’
10 Eni avikalangengi lexe anu aloxo nesi, lexe itema vile
sou ˈiliˈilixo masumasua uxiu opoonu, la ˈosaˈosasou tox-
oxaˈa uxali no talaxaˈa ta angelo noxou Lataua.”

Vaikala Tovolaˈisou Itema Muˈumesou Momu

11 Iesu muavuti sou musolonu vaikala noxou aloxo ˈo,
“Itema vile iloˈa ta ˈolu ta mulu tamei ne mixoxolu.
12 La ˈolu ane kituˈa muvikalanu momu aloxo ˈo, ‘Mamilo,
nini nalosilo mixemixeni e nini nemulaxu muai vaˈaxu sou
lexe nini nasoli la eni anoˈu ne, nalosilo a vaimomo ˈo.’ La
sou momu muvelunu miumiu mulosiˈa ta ˈolu tamei ne.
13 Maxuveeni uasi, io ˈolu ane kituˈa ne mutaxusou mi-
umiu mukalusi sou mulutu mulai no tuala vile no paxa
manina. La muvelunu miumiu mukalusi no anu ˈilixosou
lexamana noxou.
14 Xe mukalusou miumiu avile aloxo ne, io tausoli toxoxaˈa
muxali no xalexalee tuala ne mukalusi, la anu muxamuli
lexe anu xou ˈani vile la sou uˈou uasi.
15 La sou anu mulai sou lexe uxaxai noxou itema vile sou
tuala ane ne. La itema ane ne, mupalusou mulai no xalee lia
ane ta memeeu ixolu sou iˈaniˈani no anu sou lexe uˈaˈaneˈi.
16 Anu muxamulinu lexe musolixu manina mo umomomo
sou uˈou laˈilalixaˈa ta memee. Ia itema vile ulosou mii vile
sou uˈou uasi.
17 Muxamuli tuˈutuˈumaxu aloxo ne, la sou xavutalau
mulivu. La muvikala aloxo ˈo, ‘Ta mitema ta piena sou xaixai
noxou mamilo ne, iˈaniˈani ia laˈilalixaˈa paˈusou a uai sio.
Ia eni ne, esolixo manina mo ˈaso asoli.
18 ✡Eni aavutisi mo alutu alivu alai noxou mamilo mo
avikalanu lexe, “Mamilo, eni eˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua
mulai noxou Lataua teitexi no opo loxotolo mo noxine
kalumo.
19 Mo umomomo sou nini namoxoˈilo lexe eni ˈiline la uasi.
Eni axolu loxo itema vile sou xaixai noxinesi.” ’
20 La sou anu muavuti sou mulivu mulai noxou momu.
Xe anu uao uneneˈe no paxa sio, io momu mumaisou la
anu tanu mutamasou manina. La sou anu muiave mulai
noxou ˈolu ne, sou muaulaxu xe mutimunu xaleenu sou
muˈosasou.
21 La ˈolu muvikalanu aloxo ˈo, ‘Mamilo, eni eˈoxonu
ˈiliˈilixo masumasua mulai noxou Lataua teiteixi no opo lox-
otolo mo noxine kalumo. Mo umomomo sou nini namoxoˈilo
lexe eni ˈiline la uasi.’
22 Ia momu muvikalaneˈi ta mitema sou xaixai noxou
aloxo ˈo, ‘Ngapalea! Nganoˈu tokolomo lailaixe noxilo ne
nganeˈenu mo ngatokolomonu no anu. Mo nganoˈu ˈolaˈola

✡ **15:18:** Lex 51:4

mo ngane'e nataanu no avolu. Xe ngano'u siove mo nataanu
sou tava'u.
23 Xe ngano'u bulumakau 'ilie vile mulu ane lovoxu man-
ina mo ngavau. Ngavau sou ta'oxo la'ilali tila mo ta'osa.
24 ✡Xo 'alixeni mulu 'o mu'umesilo loxo musoli, ia mulivu
mune'e noxilo loxo anu mumauli la.' La sou ane'i miavuti
sou mi'osasou.
25 No voxo ngiou ane ne, la 'olu laposalaxu ne, anu muxolu
no xai. Xe no mine mulivu mune'e muxali 'alai no tani, la
mulomusi'a ta mitema ilelexe mo ilelei.
26 La sou anu mu'avalou itema sou xaixai noxou momu
vile mune'e sou mutali'isou lexe mii ma'ia ane ane'i
i'oxo'oxonu ne?
27 La anu itema sou xaixai noxou momu ne, mukolinu
aloxo 'o, 'Vivine anu a muxali mo mamine muvau bu-
lumakau 'ilie vile mulu ane lovoxu manina. Xo anu mulivu
mune'e muxali noxou laixesi mo uulua uasi.'
28 Vimou mulomusou aloxo ne, la la'iaxu mo umasaxa
sou u'una no tani uasi. La sou momu muuatulai sou
muxolixolinu sou lexe u'unalai no tani.
29 Ia anu muvikalanu momu aloxo 'o, 'Nalomu, no tauu-
tauu ie tavu'alo mukalu o ne, eni exaxai noxine loxo itema
sou napalupalusousi mo alavusou aloloxoloxu vaikalameni
uasi. Ia nini nalavusou sou nalosilo mee 'olu vilesi loxo 'o
sou nexi noxi'a ta menexilo ta'ou mo ta'osa uasi.
30 Ia 'iline soxu ane ne, anu mulai muvelunu mimemimeni
no anu 'ilixo sou lexamana noxou, ia mulivu mune'e la nini
nevauxou bulumakau vile mulu ane lovoxu!'
31 La momu muvikalanu aloxo 'o, ''Alixeni, nini ne nexox-
olu noxilosi mo mimii latala noxilo ne, nini na'aninisi.
32 Ia laixe lexe nenge nenge'a tapita sou ta'ani mo ta'osa,
xo vivine soxu ne mu'umesinge loxo musoli, ia mulivu
mune'e 'o loxo mumauli la.' "

16

Vaikala Tovola'isou Itema sou Kalavoi Mu'oxonu Xaixai Laixe

1 Mukalu, la Iesu muvikalane'i ta molomolo noxou aloxo
'o, "Itema vile sou usaxila'u lamoliu itema sou lavuluti vile
mupaipalunu lamoliu tila noxou. La sou ta mitema mose'i
milai mia'aloxu noxou tilasou ne.
2 La sou tila noxou mu'avalou sou mutali'isou lexe, 'Nini
ne'oxo mii ma'ia, la sou ta mitema mia'aloxene noxilo? Nini
naxolu loxo itema sou usaxila'u lamolixeni la uasi. Nini
nakalu, io nini nakaukavunu a'alosou lamolixeni ukalusi mo
nalosilo.'
3 La sou itema sou usaxila'u lamoliu tilasou ne, anu molu
muvikala aloxo 'o, 'Tila noxilo uxexeleli no anu xaixai ane
anu mulosilo 'o, la eni a'oxonu mii ma'ia? Xo eni xavileli sou

✡ **15:24:** Ep 2:1, 5

aˈasiˈasi uasi mo eni amaelasou alingalinga mimii noxiˈa ta mitema.
4 Anu ane, eni exalisou voteˈi vile sou aˈoxonu no mine tila noxilo uxexeleli no anu xaixai noxilo lai ˈo, la ta mitema iˈosasilo mo iˈavalilo aˈunalai no taasiˈa.’
5 Anu muxalisou voteˈi vile aloxo ne, la sou anu muˈavaliˈa ta mitema vilevilesi e minoˈu tilasou miumiu ia ikolinu uao. Aneˈi mineˈe, la sou mutaliˈisou vile noxiˈa tei aloxo ˈo, ‘Nini nenoˈu miumiu tila noxilo taˈei sou nakolinu?’
6 La anu mukolinu aloxo ˈo, ‘Eni enoˈu vata sou ovu olivu temanu lexaxu vexasou itemaxu taˈuve (100).’
La sou anu muvikala lexe, ‘Nanoˈu uoli voloxu e ekaukavunu mii ane nini nenoˈu ne, mo naxolu no lia palea sou naxiu mo nakaukavu mavulovexa taˈuve.’
7 Mukalu, la mutaliˈisou tameisiˈa lexe, ‘Nini nenoˈu taˈei sou nakolinu?’
La anu mukolinu aloxo ˈo, ‘Eni enoˈu tiva sou uiti temanu itemaxu taˈuve.’
La anu muvikala lexe, ‘Nanoˈu uoli voloxu e ekaukavu mii ane nini nenoˈu ne mo naxiu uxali loxo itemaxu tamiˈa (80).’
8 Anu itema sou kalavoi, ia muˈoxonu xaixai laixe no anu lavulavu noxou aloxo ne, xe tila noxou mulavusou, la muˈitinu ualasou. Xo ta mitema ane ilavusou Lataua uasi no lia ˈo, iuaulixaˈa aneˈi ane milavusou Lataua no anu xaixai sou lialia ˈo.
9 La sou eni avikalangengi ta molomolo noxilo lexe, ngaxaxai laixe no anu mimii sou lialia ˈo sou ngamolo ta menexinge ane imaxaˈu ˈiliˈilixomengi, mo sou iliˈi xe mimemimengi ne ukalu, la Lataua uˈavalinge ngalai ngaxolu no tuala ane kaluxu uasi.
10 ✡Aloxo ne, la sou lexe itema vile umomomo sou usaxilaˈu mii ane kituˈa laixe, la anu umomomo sou usaxilaˈu mii ane tatila laixe kalumo. Ia lexe itema vile umomomo sou usaxilaˈu mii ane kituˈa laixe uasi, la anu umomomo sou usaxilaˈu mii ane tatila laixe uasi kalumo.
11 La sou lexe ngingi ngamomomo sou ngasaxilaˈu mimii ane sou lia ˈo laixe uasi, la ˈenaˈei uˈitalongengi sou ngasaxilaˈu mimii ane maninasou?
12 Mo lexe ngingi ngamomomo sou ngasaxilaˈu itema vile miumiu laixe uasi, la ˈenaˈei uitimengi mimii sou ngasaxilaˈu?
13 ✡Mo eni avikalangengi kalumo lexe, itema sou xaixai vile umomomo sou uxaxai noxiˈa ta tatila noxou tamei uasi. Xo maasi, xe xavutalau ukalipala, la anu umasaxau vile uasi, io umasaxau ane vile. Xe anu uxaxai noxou vilesi, ia tanu vulusiou ane vile. Aloxo ne, la sou ngingi ngamomomo sou ngaxaxai noxou Lataua xe ngaxaxaisou lamoli kalumo uasi.”

✡ **16:10:** Luk 19:17-26 ✡ **16:13:** Mat 6:24

14 Ta Palisaio ane taneʹi uxolu no anu lamoli musuku
milomusou Iesu muvikala aloxo ne, la aneʹi mipilikeu.
15 ✡La sou Iesu muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Ngingi ta mitema
sou ngatoongenge lexe ngingi ta mitema ta laixe no ieʹi ta
mitema, ia Lataua mulavusou mii maʹia ane muxolu no
tangengi ne. La sou ʹenaʹei ane ta mitema iʹitinu ualasou
ne, Lataua umasaxau uasisi manina.”

Iesu Mulosiʹa Lavulavu Moseʹi La

16 ✡Iesu muvikalaneʹi ta Palisaio la aloxo ʹo, “Vaikala sou
lapuloto noxou Mosesi mo vaivaikala noxiʹa ta mitema sou
palomatana muneʹe mutalo noxou Ioanesi. Musoko no voxo
ane ne, la eni esokou aʹalo laixe sou saxisaxilaʹu noxou
Lataua sou alutunoxu ulai no tuatuala. La ta mitema tapiena
xavineʹi sou imasaxa lexe iʹuna no anu.
17 ✡Ia mimii latala teitexi no loxotolo mo lialia ʹo, iliʹi la
ukalu. Ia vaikala sevile kituʹa no nano no ʹa lapuloto noxou
Mosesi ne, umomomo sou ukalu uasi.
18 La sou itema ukusaie semau, io uʹuluxe sema vileli,
la anu mususunoxu taulaʹi. Xe mulu vile ane unoʹe sema
e mulue musuʹane ne, la anu mususunoxu taulaʹi noxou
kalumo.”

Itema sou Lavuluti Tapiena Ilou Lasaro

19 Iesu musolo vaikala noxou la aloxo ʹo, “Itema vile sou
lavuluti tapiena muxoxolu. Ia utaa tokolomoxu lauoinu
veveeni no ale, xe utaa ane keakea laixe no nano. Mo uʹou
laʹilali lailaixesi no voxovoxo.
20 Io, no aitengaxu taasou ne, la itema vile sou lingalinga
ualasou lexe Lasaro e xalexalevi mutomunu vasimolu, anu
a uxoxolu ne.
21 Anu umasaxa lexe uʹou laʹilali ʹutuʹutuxu ane ulapau no
luusou laʹilali noxou itema sou lavuluti piena ne. Ia ta aʹaa
ineʹe la ixamexamesou xalexalevinu.
22 Ioxe, iliʹi xe itema sou lingalinga ne musoli, la ta
angelo mitavule mulai mipamotonu muxolu muvaisaʹinu
Avalaamu. Xe iliʹi la itema sou lavuluti tapiena ne kalumo
musoli, la miʹasixu.
23 La mulai muxolu no tualasiʹa ta mitema ane misoisoli
la anu muxamulinu navunavu tatila. Xe iou mutelo, la
mumaisou Avalaamu muxolu no paxa, ia Lasaro anu mu-
vaisaʹinu.
24 La sou muʹava mulai noxou aloxo ʹo, ‘Ae, ʹilisuleli
Avalaamu, eni examuli navunavu tatila no anu navu ʹo. La
sou nini tanenixo mo napalusou Lasaro utoo avolu simisou
no lexa mo uneʹe umulaxu no levexo mo uʹoxo lelemesou.’
25 Ia Avalaamu muvikalanu aloxo ʹo, ‘ʹIlusuleli, naxavutala
lexe no mine nini nemauli nexoxolu no lia, la nini nenoʹu

✡ **16:15:** Mat 23:28; Luk 18:9-14 ✡ **16:16:** Mat 11:12-13 ✡ **16:17:** Mat 5:18

mimii ane lailaixe. Ia Lasaro ne, anu munoˈu mimii ane
masumasuasi. Ia vaimomo ˈo, la anu uxolu laixe mo uˈosa
ˈo, ia nini a naxolu no anu navunavu ne.
26 Xe kalumo xo, vanunu toxoxaˈa anu a uxolu no nixi
noxinge nengeˈa, la sou evile lai ˈo umasaxa lexe ulai noxine
ne, la umomomo uasi, xe evile lai noxine ne, umasaxa lexe
uneˈe noxixe ˈo, la umomomo uasi kalumo.’
27 La sou anu muvikalanu Avalaamu aloxo ˈo, ‘Ioxe, la sou
eni alingaine nini ˈilusuleli. Napalusou Lasaro ulai no tani
noxou mamilo,
28 xo eni ta vivilo taˈuve ane a ixoxolu no anu ne. La sou
Lasaro upeletotosiˈa, mo sou aneˈi kalumo la ineˈe no tuala
sou navunavu ˈo uasi.’
29 Ia Avalaamu muvikalanu aloxo ˈo, ‘Nalomu, lapuloto
noxou Mosesi mo vaivaikala noxiˈa ta mitema sou palo-
matana anu a muxolu ne sou aneˈi ilomu no anu.’
30 Xe anu muavuti la muvikalanu la aloxo ˈo, ‘ˈIlusuleli
Avalaamu, navikala aloxo ne uasi. Xo lexe itema vile musoli,
ia utulu mo ulai noxiˈa la sou aneˈi ixiu oponeˈi.’
31 La Avalaamu muvikalanu aloxo ˈo, ‘Lexe aneˈi ilomusou
lapuloto noxou Mosesi mo vaivaikala noxiˈa ta mitema sou
palomatana uasi, la aneˈi imomomo sou ilomuxu itema vile
e musoli ka mumauli ne sou ixiu oponeˈi uasi kalumo.’ ”

17

ˈIliˈilixo Ane Uolexaˈa ta Mitema sou Isusu Noxou Lataua
(Mat 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

1 Iesu muvikalaneˈi ta Palisaio mukalu, la muvikalaneˈi
ta molomolo noxou la aloxo ˈo, “Mimii ane uolexaˈa ta
mitema sou isusu noxou Lataua ne, anu a uxoxolu. Ia itema
ane uolexaˈa ta mitema sou isusu noxou Lataua ne, Lataua
ulosou navunavu.
2 Lexe itema vile uolexu vile noxiˈa ta mitema ane imux-
amuxaxu taneˈi noxilo loxo ta molomolo ta kituˈa sio sou
isusu noxou Lataua, la laixe lexe isakiinu lavoˈo vile tatila
no xolanu mo ilea uluˈelai no luaki, mo sou Lataua ulosou
navunavu uasi.
3 ✡Aloxo ne, la sou ngingi ngasaxilaˈinge laixe.

Ia lexe menexinge vile ane mumulaxu tanu noxou Lataua
io uˈoxonu ˈilixo vile masua, la nakaitolonu. Xe lexe anu
upalaˈalixu susu noxou noxine mo uxiu opoonu, la nini
naxiu tumalineu.
4 Mo lexe anu uˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua noxine alaxu
muxatele tamei no anu voxo vile, ia anu uneˈe noxine alaxu
muxatele tamei sou upalaˈalixu ˈiliˈilixo masumasua noxou
ne, la nini naxiu tumalineu.”

✡ **17:3:** Mat 18:15

5 Ta mitema sou xaixai noxou Iesu mivikalanu Tila aloxo
ˈo, “Naˈoxonexi mo tamuxamuxaxu tanexi pekiaˈu noxou
Lataua!”
6 ✡La sou anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Lexe ngingi ngamux-
amuxaxu tangengi noxou Lataua kituˈasi umomomo loxo
ovu masitati ngiaxu, la ngingi ngamomomo sou ngavikalanu
ovu vile ˈo lexe, ‘Naluvuneni no mukuluxene mo nalai
natouneni no luaki,’ la anu ulomungengesi.”
7 Iesu musolonu vaikala noxou aloxo ˈo la, “Lexe ngingi
vile ne, upalusou itema sou xaixai noxou sou lexe uxaxai no
xaixu mo usaxilaˈa ta sipsipiu, xe ulivu uneˈe, la loxovaa anu
uvikalanu lexe, ‘Naneˈe avile mo naxolu mo naˈani.’ Uasi.
8 Ia anu uvikalanu lexe, ‘Nalalaxii laˈilalixo mo natavulenu
ilou lexasou uneˈe sou aˈou mo aiemolu, io nini natutu-
lumaieli. Xe eni aˈani mo aie ukalu, la sou nini naˈani xe
naie.’
9 Mo lovoxaa anu uvikala laixe noxou itema sou xaixai
noxou ne xo anu mulomusou muˈoxonu mii ane anu mu-
vikalanuxu ne? Uasi.
10 Aloxo ne, la sou ngingi kalumo lexe ngaˈoxonu mii ane
tilasinge uvikalangengixu ne, la sou ngavikala lexe, ‘Nexi
minu ne ta mitema sou xaixai noxine vitanisi. Nexi teˈoxo
xaixaimexisi ane nini nelosixe.’ ”

Iesu Mupamaulineˈi ta Mitema Mavolovexa Ane Vulukali Muˈiˈa

11 Iesu muvikalaneˈi mukalu, la mulutu sou lexe ulai ne
Ielusalemu. La mumuamuaˈi mulai mumulinu pilixasou
xalee lia tila ne Samalia xe Xalilaia.
12 Anu sou uˈuna no tuala vile, la ta mitema mavulovexa
ane vulukali muˈiˈa ne, mineˈe mimaisou Iesu no voteˈi. La
aneˈi mitulu no paxasi,
13 ✡ia miˈava tatila mulai noxou lexe, “Tila Iesu, nini
taneninexe!”
14 ✡Ia no mine Iesu mumaisiˈa, la muvikalaneˈi aloxo
ˈo, “Ngalai mo ngamaxaˈinge noxiˈa ta ailiˈi.” Xe aneˈi
mimuamuaˈi milalai no voteˈi, la vasimeˈa laixe mukalu.
15 La sou vile noxiˈa mumaisou vasimolu lexe muxali laixe
mukalu, la muˈavaˈava tatila sou muˈitinu Lataua ualasou
mo mulivu muneˈe noxou Iesu.
16 Muneˈe, la mulapau muluˈe noxou Iesu tavaˈu sou
muvikala laixe mulai noxou. Ia itema ane ne sie Samalia
mo.
17 Iesu mumaisou itema ne aloxo ne, la mutaliˈisou aloxo
ˈo, “Eni epamaulingengi ta mitema mavulovexa, ia muxatele
tamiˈa aneˈi ˈava?

✡ **17:6:** Mat 17:20; 21:21 ✡ **17:13:** Liv 13:45-46 ✡ **17:14:** Liv 14:2-3; Mat 8:3-4

18 La ilivu ineˈe mo iˈitinu Lataua ualasou ua. Ia itema
aasila soxu vilesisi ˈo, mulivu muneˈe sou muˈitinu Lataua
ualasou ˈo.”
19 Mukalu, la Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Natulu mo nalai.
Xo nini nemuxamuxaxu taneni noxilo, la sou nini vasimene
muxali laixe.”

Saxisaxilaˈu Noxou Lataua a Muxali ne
(Mat 24:23-28, 37-41)

20 Ioxe, no voxo vile, la ta Palisaio mitaliˈisou Iesu lexe
saxisaxilaˈu noxou Lataua uneˈe talu? La sou Iesu mukolinu
taliˈi noxiˈa aloxo ˈo, “Saxisaxilaˈu noxou Lataua ne uxali
loxo mii e nenge tamaisou no anu ienge uasi.
21 Mo umomomo sou ta mitema ivikala lexe, ‘Anu ˈa lai ˈo.’
mo ivikala lexe, ‘Anu ˈa ˈolele.’ uasi. Xo ngamaisou, Lataua
Anu ˈa usasaxilaˈinge ne.”
22 Mukalu, la muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo,
“Ngemasaxa lexe ngamaisou Itema ˈOlu no anu voxo vilesisi
ˈo, ia voxo sou umomomo sou ngamaisou la uasi, a uneneˈe.
23 ✡Ia ta mitema ivikalangengi lexe, ‘Anu ˈa ˈolele.’ mo
ivikala lexe, ‘Anu ˈa lai ˈo.’ Ia mamu sou ngalomuxaˈa mo
ngamulineˈi.
24 Xo voxo noxou Itema ˈOlu ne, uxali loxo leleˈe ulami e
ukaasou opo loxotolo ukalusi.
25 Ia tei no anu, la Anu utavulenu tuˈutuˈumaxu tapiena
mo ta mitema vaimomo ˈo ixiu tumaliˈa noxou.
26 Mii maˈia ane uxali no xovo ane ne, anu iou vilesisi aloxo
no anu voxo noxou Noa.
27 No anu voxo ane ne, la ta mitema iˈaniˈani mo iie mo
itataulaˈixaˈa ngatongatoˈo mulai muxali no voxo ane Noa
muˈunalai no anu lasipi tatila. Io alipaa toxoxaˈa muxali
mole muˈuoˈuosiˈa mikalu avile.
28 ✡Mo anu iou vilesisi aloxo no anu voxo noxou Loti
kalumo. No anu voxo ane ne, la ta mitema iˈaniˈani mo iie
mo ilotolotonu mimii mo imomolo mimii sou ta mitema iloto
noxiˈa mo itotou laˈilali xe itutulusou tatani.
29 Ia no anu voxo ane Loti mulutu muˈumesou tuala ne
Sodomu, la navu ilou lavoˈo axeaxexaxu mulapalapau molu
no opo loxotolo muluˈe muˈelaxaˈa mikalu avile.
30 Voxo ane Itema ˈOlu uxali ne, anu iou vilesisi kalumo
aloxo ne.
31 ✡No anu voxo ane ne, la umomomo sou mitema ane
uxolu teitexi no tani laxaˈu ne, ulivu uluˈe no taasou sou
utaxusou miumiu la uasi. Xe anu aloxo nesi, la itema ane
mulai no xaixu ne, ulivu uneˈe no taasou sou unoˈu mii vile
la uasi.
32 ✡Ngaxavutalane Loti semau.

✡ **17:23:** Mak 13:21; Luk 21:8 ✡ **17:28:** Tav 18:20; 19:25 ✡ **17:31:** Mat 24:17-18
✡ **17:32:** Tav 19:17, 26

33 ✡Lexe itema ane tanuxu maulixu sou lia ˈo, la anu
uxovulaunu mauli ane kaluxu uasi, xe itema ane uxovaunu
maulixu sou lia ˈo, la anu unoˈu mauli ane kaluxu uasi.
34 Eni avikalangengi lexe no anu ˈolovoxo ane ne, la ta
mitema tamei iai ipita no luu vile, ia ta angelo inoˈu vile ulai
io vile usuˈa uai ne.
35-36 Mo ta sema ta tamei iˈulaluu laˈilali, la ta angelo ineˈe
inoˈe vile, io vile isuˈa ixolu ne.”
37 Xe ta molomolo noxou milomusou aloxo ne, la mi-
taliˈisou aloxo ˈo, “Tila, mii ane ne, uxali ˈa neˈei?”
La Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “No anu xalee lia ane vasimeˈa
ta mitema misoisoli utaˈolu no anu, la ta suluvi nenu ineˈe
ipita sou iˈiˈa ta mitema e misoisoli ne.”

18

Vaikala Tovolaˈisie Sema Vaalu Vile Milinga Pekiaˈu Noxou Itema sou Uilevinu Vaivaikala

1 ✡Ioxe iliˈi, la Iesu muvikalaneˈi ta molomolo noxou no
anu vaikala tovolaˈi vile sou ulosieixaˈa lexe ikilaka utotomu,
io isuanu ˈilixo sou lakilaka uasi.
2 La sou Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “No anu tuala vile,
la mitema sou itilovosou vaivaikala vile a muxolu ne. Ia
anu ulavusou umamaˈu noxou Lataua mo uxavutalaneˈi ta
mitema uasi.
3 Mo sema vaalu vile ane a mixolu no tuala ane ne kalumo.
Ia ane ineˈe utotomu noxou itema sou utilovosou vaivaikala
ne sou ilinga noxou lexe, ‘Nasuˈulileli no anu vaivaikala ane
uluaxeni utulusilo no anu.’
4 Ane mineˈe milinga noxou alaxu tavuˈalo mukalu tei, la
anu ulomuxe uasi. Ia iliˈi, la tanu muvikala aloxo ˈo, ‘Eni
ne, amamaˈu noxou Lataua uasi mo axavutalaneˈi ta mitema
uasi,
5 ia xo sema vaalu ano ˈo imoloˈinasilo utotomu ˈo, la eni
asuˈuline no anu vaivaikala ane uluaie utulusie no anu. Mo
sou mamu sou ane ineˈe utotomu sou itotosaleli.’ ”
6 La Anu musolo vaikala aloxo ˈo, “Ngalomusou mii maˈia
ane itema masua sou utilovosou vaivaikala mulemolu.
7 La sou loxovaa, ta mitema ane Lataua musosovosiˈa
lexe ta naˈu itama noxou no voxovoxo utotomu, la Anu
umomomo sou usuˈulineˈi no anu vaivaikala ane ta uluaiˈa
itulusiˈa no anu uasi? Mo anu uˈoxolooxaˈa, io usuˈulineˈi
uasi?
8 Eni avikalangengi aloxo ˈo. Lataua usuˈulineˈi no anu
vaivaikala paleasi. Ia loxovaa, Itema ˈOlu uneˈe, la umo-
momo sou Anu umaisiˈa ta mitema no lialia ˈo imuxamuxaxu
taneˈi noxou Lataua? Uasi.”

Vaikala Tovolaˈisiˈa Palisaio Ilou Itema sou Utaxusou Lamoli

✡ **17:33:** Luk 9:24 ✡ **18:1:** Kol 4:2; 1Te 5:17

9 Ta mitema moseˈi mixavutala lexe aneˈi mimulinu la-
puloto noxou Mosesi, la sou aneˈi ta mitema ta laixe, io
iluˈelailixaˈa ta mitema moˈsei sou ixavutala lexe aneˈi ta
laixe uasi. La sou Iesu muvikalaneˈi no anu vaikala tovolaˈi
vile aloxo ˈo,
10 “Ta mitema tamei milai no tani tila noxou Lataua sou
ilinga. Vile noxiˈa ilou ne, anu Palisaio xe vile ne anu itema
sou utaxusou lamoli.
11 Io, ilou milai, la Palisaio mutulu sou mukilakasou no
tanu aloxo ˈo, ‘Lataua, eni alemo laixe ulai noxine xo eni
loxo ta mitema moˈsei ane ipakali mo iˈoxonu ˈiliˈilixo
masumasua mo isusu no anu taulaˈi xe loxo itema ane sou
utaxusou lamoli e utulu no paˈumelo ˈo uasi.
12 ✡Ia eni amitema sou alavusou apelemu alaxu tamei no
anu voxo taˈuve mo muxatele tamei mo alavusou avelunu
mimii ukalusi noxilo sou aitinu mavulovexasou ulai noxine.’
13 ✡Ia itema sou utaxusou lamoli ne, mutulu vaˈaxu noxou
Palisaio mo iou utelo no opo loxotolo uasi. Ia mutangat-
ulu sou muˈotuˈotunu lutunu, io muvikala lexe, ‘Lataua,
tanenixo xo eni itema sou ˈiliˈilixo masumasua.’
14 ✡La sou avikalangengi lexe itema ane sou utaxusou
lamoli ne mulivu no tani, la Lataua mumoxoˈu lexe anu
itema mulapu. Ia Palisaio ne aloxo ne uasi. Xo ta mitema
tavuˈalo aneˈi ane iˈitinu ualasiˈa ne, la Lataua uluˈelailixaˈa,
xe aneˈi ane iluˈelailixaˈa, la Lataua uˈitinu ualasiˈa.”

Mineˈeneˈi ta Molomolo Noxou Iesu

15 Iesu muvikalaneˈi aloxo ne xe mukalu, la ta mitema
mineˈeneˈi ta ˈiliˈa ta keakea noxou sou lexe Iesu umulaxu
avolu noxiˈa sou ualusiˈa. Xe ta molomolo noxou mimaisiˈa
aloxo ne, la mikaitoloneˈi.
16 Ia Iesu muˈaveliˈa ta molomolo ta kitukituˈa mineˈe
noxou, io muvikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo, “Ngax-
exesiˈa ta molomolo ta kitukituˈa nesi mo ineˈe noxilo. Io
ngaˈapixaˈa uasi. Xo ta mitema ane loxo ta molomolo ta
kitukituˈa ˈo, aneˈi imomomo sou ixolu no anu saxisaxilaˈu
noxou Lataua.
17 ✡Eni avikalangengi manina musuku aloxo ˈo. Itema vile
umasaxa sou uxali loxo ta molomolo ta kitukituˈa ˈo uasi, la
umomomo sou Lataua usaxilaˈu uasi.”

Tila sou Lalotu Noxiˈa ta Iutaia E Anu Itema sou Lavuluti (Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 ✡Tila vile sou lalotu noxiˈa ta Iutaia mutaliˈisou Iesu
aloxo ˈo, “Itema laixe sou ulosixe lavulavu, mii maˈia ane
lexe eni aˈoxonu la sou eni anoˈu mauli ane kaluxu uasi no
anu?”

✡ **18:12:** Ais 58:1-4; Mat 23:23 ✡ **18:13:** Lex 51:1 ✡ **18:14:** Mat 23:12
✡ **18:17:** Mat 18:3 ✡ **18:18:** Luk 10:25

19 Xe Iesu muavuti la mukolinu aloxo ʼo, “Tavaʼu loxovaa
ane nini nemoxoʼilo lexe eni laixe ʼo? Itema vile laixe uasi,
ia Lataua Anusisi.
20 ✡Nini nelavu no anu lapuloto noxou Mosesi e muvikala
lexe, ‘Ngingi ane ngetaulaʼi, la ngasusunoxu taulaʼingenge
uasi. Mo mamu sou ngavau itema vile usoli. Mo mamu
sou ngapakali. Mo mamu sou ngakalavoinu itema vile
vitanisi sou ngavikala lexe manina teitexi. Xe ngatoxoneʼi
ta maminge iloʼa ta neninge.’ ”
21 Xe anu muavuti, la muvikalanu Iesu aloxo ʼo, “Lapuloto
ane ne, eni emulinu no mine eni molomoloxo mo muneʼe
mutalo vaimomo ʼo.”
22 Xe Iesu mulomu noxou aloxo ne, la sou muvikalanu lexe,
“Mii vilesisi a naʼoxo uao. Nalai mo nanoʼu lavulavulutimeni
ukalusi mo ta mitema ilotonu, xe nanoʼu lamolisou la sou
naitiʼa aneʼi ane iʼa mimii uasi. Xe nini naʼoxo aloxo ne, la
sou mimii lailaixe ane uai teitexi no opo loxotolo ne, nini
naʼanini. Ia naneʼe mo namulileli.”
23 Xe itema ne mulomusou vaikala noxou aloxo ne, la
iou mupalulu. Xo anu mulavusou lexe anu lavulavulutiu
tavuʼalo misevile.
24 Iesu mumaisou itema ne la muvikalanu aloxo ʼo, “Ta
mitema ane lavulutiiʼa tavuʼalo musuku ne, anu pekiaʼu
musuku noxiʼa sou iʼunalai no anu saxisaxilaʼu noxou
Lataua!
25 Manina lexe anu seʼisisi sou kameli vile uʼunalai no anu
umo vile taxanu, ia itema ane lavulutiu piena musuku ne,
anu pekiaʼu misevile noxou sou uʼunalai no anu saxisaxilaʼu
noxou Lataua.”
26 Xe aneʼi ane milomusou vaikala noxou aloxo ne, la aneʼi
mitaliʼisou Iesu aloxo ʼo, “La sou ʼenaʼei ane sou unoʼu mauli
ane kaluxu uasi ne?”
27 La Iesu mukolineʼi aloxo ʼo, “Mii maʼia ane ta mitema
imomomo sou iʼoxonu uasi ne, Lataua umomomo sou
uʼoxonu.”
28 Xe Pita muavuti la muvikalanu aloxo ʼo, “Nexi texiu
tumalixeu mimii latala noxixe ne mukalu, ia teneʼe ʼo sou
temulineni!”
29 Xe Iesu muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Eni avikalan-
gengi manina musuku aloxo ʼo. Lexe itema vile uʼumesou
taasou mo semau mo ta vimovimou mo momu ilee nenu xe
ta ʼoluʼolu sou lexe uʼitalonu maulixu ulai noxou Lataua sou
usaxilaʼu,
30 la anu unoʼu mimii tavuʼalo uuaulixu mimii ane anu
muʼumesou tei no mine anu uxolu no lia ʼo xe iliʼi no mine
anu usoli, la unoʼu mauli ane kaluxu uasi.”

Iesu Mutotokalasou Soli Noxou Alaxu Tatalusou (Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

✡ **18:20:** Mul 20:12-16; Lap 5:16-20

31 ✡Ioxe, Iesu muvikalane'i aloxo ne xe mukalu, la muno'a
ta molomolo noxou mavulovexa mo mulu'e no lia tamei
mine'e 'alai noxou sou muvikalane'i aloxo 'o, "Nenge
nenge'a sou tanuna ne Ielusalemu 'o, mo sou mimii latala
ane ta mitema sou palomatana mikaukavunusou Itema 'Olu
ne, uxali manina.
32 ✡La sou ta mitema ino'u sou i'italonu ulai no avo'a ta
mitema ane'i ane ilavusou Lataua uasi, sou imolovila'isou
mo ikekeiou mo ituvesou xe ipuapuasou mo ivau usoli.
33 Uai no anu lulu voxo tamei xe tatalusou, la Anu utulu."
34 ✡Ia ta molomolo noxou ilamana no anu mimii ane Iesu
mulemolu ne uasi. Xo laaxu ne mutalume noxi'a, la sou ane'i
ilavusou mii ma'ia ane Anu ulelemolu ne uasi.

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Iou Seleveenu
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Ioxe, Iesu ilo'a ta molomolo noxou milai mixali 'alai
ne Ieriko, la itema vile iou seleveenu a muxoxolu no vote'i
pa'umolu ne. Anu uxoxolu ne sou ulingalinga mimii noxi'a
ta mitema.
36 No voxo ane ne, anu mulomusi'a ta mitema tavu'alo
imuamua'i inene'e, la mutali'isi'a aloxo 'o, "Mii ma'ia ane,
uxaxali ne?"
37 La ane'i mikolinu aloxo 'o, "Iesu sie Naseleti Anu a une'e
ulai ne."
38 La anu mu'ava mulai noxou Iesu aloxo 'o, "Iesu, nini
Deviti 'ilusunu, nini tanenixo!"
39 Ia ane'i ane miulaxunu Iesu ne mikaitolonu, la
mivikalanu lexe anu uxolu tasiau, ia anu ulomuxa'a uasi,
anu mu'ava mu'oki mulai noxou Iesusi aloxo 'o, "Deviti
'ilisunu, nini tanenixo."
40 Xe Iesu mulomu aloxo ne, la sou mutulu sou mu-
vikalane'i lexe ine'enu itema ne noxou. Xe mine'e mixalixu
'alai noxou, la Iesu mutali'isou aloxo 'o,
41 "Nini nemasaxailo lexe eni a'oxonu mii ma'ia noxine
ne?"
La anu mukolinu aloxo 'o, "Tila, emasaxa lexe ieli ukala
mo amalei laixe."
42 La sou Iesu muvikalanu aloxo 'o, "Eni emasaxa lexe
nini ieni ukala mo namalei laixe. Xo nini nemuxaxu taneni
noxilo, la sou ieni mukala."
43 Alaxu vilesisi 'o, la iou mukala sou mumalei, la sou anu
mu'iti Lataua ualasou mo mumulinu Iesu. Xe ta mitema
mukalusi ne mimaisou, la ane'i kalumo mi'itinu Lataua
ualasou.

19

Iesu Mu'avalou Sakiasi

✡ **18:31:** Luk 24:44 ✡ **18:32:** Luk 9:22, 44 ✡ **18:34:** Mak 9:32

1 Ioxe, Iesu mu'unalai no tuala ne Ieriko, la mulai a vile
sou lexe ulai ne Ielusalemu.
2 La itema vile a muxolu no tuala ne, ualasou lexe Sakiasi.
Anu tila noxi'a ta mitema sou itaxusou lamoli, xe anu itema
sou lavuluti tavu'alo.
3 Ia mumasaxa lexe umaisou Iesu ne lexe Anu itema ma'ia.
Ia umomomo sou umaisou uasi. Xo anu aii ataxu xe ta
mitema tapiena musuku mitaluxu.
4 La sou anu muiave muuli no anu vote'i ane Iesu unene'e
no anu, la mutelai no ovu lovo vile sou lexe umaisou Iesu no
mine anu une'e.
5 Ioxe, Iesu mune'e xe muxali no lia no ovu tava'u, la
Anu iou mutelo xe mumaisou Sakiasi no anu ovu ne, la
sou muvikalanu lexe, “Sakiasi, napalea nalu'e no lia. Xo
vaimomo 'o, eni alai avile sou axolu no tani noxinesi.”
6 La sou anu mupalea mulu'e no lia sou mu'osasou Iesu
sou mulailixu no taasou.
7 ✡Ta mitema mukalusi ne, mimaisou aloxo ne, la miavuti
sou mimunumunuxu aloxo 'o, “Ngamaisou, Anu a mulai
muxolu sou u'ani no tani noxou itema sou 'ili'ilixo masuma-
sua.”
8 ✡Ia Sakiasi muavuti, la mutulu sou muvikalanu Tila
aloxo 'o, “Tila nalomu noxilo. Eni akalipalanu mimii noxilo
ukalusi mo avelu xalee vilesi'a ta mitema ane i'a lavuluti
uasi. Mo lexe eni e'oxo loloxu itema vile sou epakalinu miu
vile, la eni akolinu miu ne alaxu tami'a.”
9 ✡La Iesu muvikalanu aloxo 'o, “Vaimomo 'o, Lataua
mupamauline'i ta tema tani ane 'o. Xo itema ane 'o ne
kalumo anu Avalaamu 'ilusunu vile.
10 ✡Xo Itema 'Olu ne mulu'e no lialia 'o sou ukamuline'i ta
mitema, xe upamauline'i ane'i ane mixovulau.”

Vaikala Tovola'isou Mina Mavulovexa*
(Mat 25:14-30)

11 Ane'i ixolu sou ilolomu noxou, la Anu muvikalane'i no
anu vaikala tovola'i vile. Xo anu muxali 'alai ne Ielusalemu
loxo ne, la ta mitema mixavutala lexe imaisou saxisaxila'u
noxou Lataua no ie'i paleasi.
12 La sou Anu muvikala aloxo 'o, “Itema tila vile mulutu
sou mulai no tuala vile no paxa, sou lexe isosovosou sou
uxali tatananu tuala, ka io sou ulivu une'e.
13 La sou anu mu'avali'a ta mitema sou xaixai noxou
mavulovexa mine'e noxou sou muvelunu lamoli e ilemolu
lexe Mina ne vilevilesi momoxa'a. Io muvikalane'i aloxo 'o,
‘Ngaxaxaisou lamoli ano 'o utalo no anu voxo ane eni alivu
ane'e.’

✡ **19:7:** Luk 15:2 ✡ **19:8:** Mul 22:1; Iti 5:6-7 ✡ **19:9:** Luk 13:16; Apo 16:31
✡ **19:10:** Luk 15:4; Ioa 3:17; 1Ti 1:15 * **19:10:** Mina ne, lamoli noxi'a ta Iutaia sosovosou loxo Denalia itemaxu ta'uve.

14 Ia ta tema tualasou imasaxau uasisi manina, la sou
misosovosiˈa ta mitema seˈi sou mipalusiˈa mimulinu sou
mivikalaneˈi ta mitema no tuala ane anu mulai no anu ne
aloxo ˈo, ‘Nexi tamasaxau itema ane ne sou uxali tatananu
tualasixe uasi.’
15 Ia aneˈi misosovosou sou muxali tatana tuala mukalu, la
mulivu muneˈe no tualasou. Muxali no tualasou, la mukala
anaxuiˈa ta mitema sou xaixai noxou ane anu muvelunu
lamoliu noxiˈa, mo sou ulavu lexe aneˈi mixaxaisou mo
mixalisou xolanu taˈei mukalu.
16 Vile noxiˈa muneˈe noxou tei la muvikalanu aloxo ˈo,
‘Tila, Mina noxine vile ane nini nelosilo ne, muxalixu xolanu
Mina mavulovexa la.’
17 ✡La tila noxou muvikalanu aloxo ˈo, ‘Itema laixe sou
xaixai noxilo, nini nexaxai laixe musuku. Xo nini nexaxai
laixe no anu mii se ane kituˈa ˈo, la eni amuxaxene sou
nasaxilaˈu tuala mavulovexa.’
18 Xe iliˈi, la ane tameisiˈa muneˈe sou muvikalanu aloxo ˈo,
‘Tila, Mina noxine vile ane nini nelosilo ne, muxalixu xolanu
Mina taˈuve la.’
19 La tila noxou muvikalanu aloxo ˈo, ‘Eni amulaxene sou
nini nasaxilaˈu tuala taˈuve.’
20 Xe iliˈi, la ane tatalusiˈa muneˈe la muvikalanu aloxo
ˈo, ‘Tila, Mina noxine vile ane nini nelosilo ne, anu ˈa. Eni
ekuponu mo etalumeu muaisi.
21 Xo nini namitema sou xaixai pekiaˈu. Mo nini nalavusou
naˈumenu mimii ane nini namulaxu uasi xe nalavusou
naluvunu xai temanu ane nini natounu uasi. La sou eni
eˈumolu laxuneni.’
22 La tila noxou muvikalanu aloxo ˈo, ‘Nini namitema sou
xaixai masua manina noxilo, la sou eni alosine navunavu
aloxo nini nelemolu ne. Xo nini nelavu lexe eni amitema
sou xaixai pekiaˈu mo eni alavusou aˈumenu mimii ane
eni amulaxu uasi xe alavusou aluvunu xai temanu ane eni
atounu uasi.
23 Ia tavaˈu loxovaa, la sou nini namulaxu lamolixeni no
anu taasou lamoli, mo sou eni alivu aneˈe la anoˈu ilou
xolanu ua?’
24 Mukalu, la sou anu muvikalaneˈi aneˈi ane itulutulu no
paˈumolu aloxo ˈo, ‘Ngaˈumenu Mina vilesisi ane noxou ne,
mo ngalosou itema ane muxalixu Mina mavulovexa.’
25 La aneˈi mivikalanu aloxo ˈo, ‘Tila, anu ne munoˈu Mina
mavulovexa mukalu!’
26 ✡La sou anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, ‘Eni avikalangengi
aloxo ˈo. Ta mitema ane minoˈu mimii seˈi ne, la Lataua
ulosiˈa moseˈi la, xe aneˈi ane inoˈu mii sevile kituˈasi, la
Lataua uxexeenu avile.

✡ **19:17:** Luk 16:10 ✡ **19:26:** Mat 13:12; Luk 8:18

27 Ia aneˈi ta uluaxeni ane imasaxa lexe eni axali tatananu
tuala noxiˈa uasi ne, nganoˈa ineˈe noxilo mo ngaveˈa
isolisoli no talaxo ˈo.’ ”

Iesu Muˈunalai ne Ielusalemu
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Ioa 12:12-19)

28 Iesu muvikala aloxo ne mukalu, la Anu muavuti sou
mulutu muvaxa ne Ielusalemu.
29 Xe muxali ˈalai no tuala ne Vetepaxe ilee Vetania e ˈalai
no laxaˈilu vile ilemo lexe Olivu, la mupalusiˈa ta molomolo
tamei noxou mo muvikalaneˈi aloxo ˈo,
30 “Ngongou ngalai no tuala e no laxungengi ne, xe
ngaˈunalai, la ngamaisou donki ˈilie mulu vile ane mitalisou
ka misakiinu mo a ututulu ne. Donki ne, evile utelo mo
uxolu no anu uao. Ia ngongou ngalulusou mo nganoˈu uneˈe
noxilo.
31 Lexe ngongou ngalulusou, io lexe itema vile utaliˈisinge
ngongou lexe, ‘Loxovaa ane ngingi ngongou ngalulusou
donki ne?’ la ngongou ngakolinu lexe, ‘Tila noxixe mu-
masaxau sou uˈoxonu xaixai no anu.’ ”
32 Aneˈi tamei ane Iesu mupalusiˈa miuli ne, milai mixali.
La mixalisou mimii ane Iesu mulemo noxiˈa ne muˈisalilisi.
33 Xe no mine aneˈi ilou ilulusou donki ˈilie mulu ne, la ta
moosou mitaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Loxovaa ane ngingi ngongou
ngalulusou donki ˈilie ne?”
34 La aneˈi ilou mikolineˈi aloxo ˈo, “Tila noxixe mu-
masaxau sou uˈoxonu xaixai no anu.”
35 Ilou minoˈu xe milai mixalixu noxou Iesu, la sou
aneˈi ilou minoˈu ˈalaˈalasou vasimeˈa veveveeni ne sou
mixavulalanu vaxa no latanu donki ne, ka sou Iesu mutelo
mutalupexa no anu.
36 Xe mulutu mulai, la ta mitema mixavulalanu ˈalaˈalasou
vasimeˈa veveveeni ne no voteˈi.
37 Anu muneˈe xe muxali ˈalai no voteˈi molu no laxaˈilu
ne Olivu mulue, la ta molomolo noxou tavuˈalo mipita sou
misoko miˈosa mo miˈavaˈava sou miˈitinu Lataua ualasou,
xo taneˈi mumulinu xavi no ˈa sosovo tavuˈalo ane anu
muˈoxonu no ieˈi.
38 ✡La aneˈi miˈavaˈava aloxo ˈo,
“Lataua ualusou tatananu tuala ane IAUE mupalusou mo a
unene ˈe ˈo.
Mo taˈitinu Lataua ualasou teiteixi manina,
xo Anu mulosinge opo seˈisisi molu no opo loxotolo
muneˈe noxinge no lia ˈo.”
39 Ia ta Palisaio moseˈi no taiineˈi ta mitema tavuˈalo
ne, mivikalanu Iesu aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe lavulavu,
nakaitoloneˈi ta molomolo noxine.”

✡ **19:38:** Lex 118:26; Luk 2:14

40 La Iesu muvikalane'i aloxo 'o, “Eni avikalangengi
lexe ane'i ixolu tasia'usi, la lavolavo'o 'o molu uavuti sou
u'ava'ava.”
41 Iesu mune'e muxali 'alai ne Ielusalemu xe mumaisou
tuala tila ane ne, la mutamasi'a ta mitema ane mixolu no
anu ne.
42 La muvikala aloxo 'o, “Ngingi, laixe lexe vaimomo
'o ngingi ngalavusou mii ma'ia ane ulosinge opo se'isisi,
ia mii ane ne anu mutalume mo ngingi ngamomomo sou
ngamaisou uasi.
43 Ia ili'i no anu voxo vile, la ta uluamengi ine'e ivimelun-
genge mo ixalilingenge sou ialivulangengi avile.
44 ✡Ane'i ialivulangengi, la ipalepeipeingengi ngongi'a ta
'ilinge ane ngexolu no nano ne. Mo umomomo sou ane'i
imalanixu lavo'o vile uai no latanu vile uasi, xo ngingi
ngatongonu voxo ane Lataua mune'e noxinge o uasi.”

Iesu Mukusai'a ta Mitema no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Ioa 2:13-22)

45 Ili'i, la Anu mu'unalai no nano no taasou lalotu tatila
noxou Lataua, la musoko sou mukusai'a ta mitema e mi-
tata'olu mimii sou ta mitema ilotonu.
46 ✡La muvikalane'i aloxo 'o, “Ane'i mikaukavu no nano
no Lavuku Tavuna teinu aloxo 'o. ‘Taasilo ne, ilemo lexe anu
taasou lakilaka ulai noxou Lataua,’ ia ngingi nge'oxo muxali
loxo taasi'a ta mitema sou pakali sou italume no anu.”
47 ✡No voxovoxo utotomu, la Iesu ulosieixa'a ta mitema
lavulavu no anu vaikala noxou Lataua no nano no taasou
lalotu tatila noxou Lataua. Ia ta tatila noxi'a ta aili'i mo ta
mitema sou lapuloto ilo'a ta tatila noxi'a ta Iutaia e mixolu
no nano no taiine'i ta mitema, itovo lexe ivau.
48 Ia ane'i ixalisou vote'i vile sou ivau no anu uasi. Xo ta
mitema tavu'alo mukalusi ne, ane'i mimasaxa manina sou
ilomusou vaikala noxou Iesu.

20

Ane'i Mitali'isou Iesu Lexe 'Ena'ei Mulosou Xavi ne
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 No voxo vile, la Iesu mulolosi'a ta mitema lavulavu no
anu vaikala noxou Lataua mo mua'aloxu a'alo laixe noxou
no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. La ta tatilasi'a
ta aili'i mo ta mitema sou lapuloto ilo'a ta tatila noxi'a ta
Iutaia mipita mine'e noxou Iesu,
2 sou mitali'isou aloxo 'o, “Navikalanexi lexe xavi ma'ia
ane muxolu noxine ne, la sou nini na'oxo'oxonu mimii ane
ne no anu 'o? Mo 'ena'ei mulosine xavi ane ne?”

✡ **19:44:** Luk 21:6 ✡ **19:46:** Ais 56:7; Iel 7:11 ✡ **19:47:** Luk 21:37

3 La sou Anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni kalumo
ataliˈisingexu taliˈi vile. Ngavikalaleli.
4 Ioanesi, anu itema sou uˈulosiˈa ta mitema ˈo ne, anu
molu no opo loxotolo? Uasi, anu molu noxiˈa ta mitema?”
5 La sou aneˈi mivikalaneˈi ngatongatoˈo aloxo ˈo, “Maasi,
xe nenge tavikala lexe anu molu no opo loxotolo, la Anu
utaliˈisinge lexe, ‘Ia loxovaa, la sou ngingi ngamuxamuxaxu
tangengi noxou uasi ˈo?’
6 Xe nenge tavikala lexe anu molu noxiˈa ta mitema, la ta
mitema tavuˈalo ˈo ivenge no anu lavoˈo, xo aneˈi milavusi
lexe Ioanesi ne, anu itema vile sou palomatana.”
7 La sou aneˈi mikolinu aloxo ˈo, “Nexi talavusou lexe anu
molu neˈei uasi.”
8 La Iesu muvikalaneˈi lexe, “Eni kalumo apalaˈalixu xavi
maˈia ane eni aˈoxoˈoxonu mimii ane ne no anu ˈo uasi.”

Vaikala Tovolaˈisiˈa ta Mitema Ane Isaxilaˈu Xaisou Ovu Uaini
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 ✡Muvikalaneˈi aloxo ne xe mukalu, la musolonu vaikala
noxou no anu vaikala tavolaˈi vile aloxo ˈo, “Itema vile
mutounu xaisou ovu uaini vile. Xe mukalu, la muˈitalonu
xai ane ne no avoˈa ta mitema seˈi sou aneˈi ixaxaisou ia anu
mulutu sou mulai no tuala vile no paxa sou lexe anu uxolu
maxuveeni manina.
10 Ioxe no anu voxo ane sou xaisou ovu uaini ne temanu
xe momoxo sou iˈelexu, la anu mupalusou itema sou xaixai
noxou vile mulai noxiˈa ta mitema ane misaxilaˈu xai ne, sou
lexe unoˈu temanu seˈi noxiˈa. Ia aneˈi mivau mukalu, la
mipalusou mulivu vitanisi.
11 Xe anu muavuti, la mupalusou itema sou xaixai noxou
vile sou mulai la. Ia aneˈi mivau kalumo, mo mipamaelanu
manina, ka mipalusou mulivu vitanisi la.
12 Xe anu muavuti, la mupalusou tatalusiˈa la, sou mulai.
Ia aneˈi mivau mo siasialuxu, ka misuˈa mulai no ale no xai.
13 Miˈoxoneˈi aloxo ne, la sou moosou xai ne muvikala
aloxo ˈo, ‘Eni aˈoxonu mii maˈia la? Ioxe, eni apalusou
ˈalixeni e emasaxau misevile ˈo ulai noxiˈa, la mane aneˈi
itoxonusi.’
14 Ia ta mitema e ixaxai no xai ne mimaisou moosou xai
ˈolu ne, la mivikalaneˈi ngatongatoˈo aloxo ˈo, ‘Itema ane
ˈo ne, ulai iliˈi la ualasou utelo no anu momu xaixu ˈo ane.
Nganeˈe mo nengeˈa tavaˈu mo usoli, mo sou ulai liˈi la nenge
ualasinge utelo no anu xai ano ˈo.’
15 La sou aneˈi misuˈanu mulai no ale no vimelusou xai mo
mivau musoli.
Ioxe, iliˈi la sou moosou xai ne, anu uˈoxonu mii maˈia
noxiˈa ta mitema ane ne?

✡ **20:9:** Ais 5:1

16 Anu molu ulutu uneˈe ka uveˈaveˈa ta mitema ane ne
isoisoli ukalusi, io sou anu uˈitalonu xai ane ne ulai noxiˈa ta
mitema seˈi vaˈaxu li.”
Ta mitema milomusou aloxo ne, la mivikala lexe, “Mamu
sou mii ane loxo ne uxali.”
17 Xe Iesu muavuti la mumatakisiˈa, io mutaliˈisiˈa aloxo
ˈo, “Ngingi ngelavusou vaikala ane mikaukavunu no nano
no Lavuku Tavuna teinu ˈo laaxu? Muvikala aloxo ˈo,
‘Lavoˈo e ta mitema sou itulusou tani misuˈanu ne,
anu muxali lavoˈo vile laixe manina sou utetelisou tani.’
18 ✡Ta mitema latala ukalusi ane ilapau xe ituvu no anu
lavoˈo ane ne, la imamulo manina. Xe lavoˈo ane ne, ulapau
utuvu noxou itema vile, la umutanu avile.”
19 Ta mitema sou lapuloto iloˈa ta tatilasiˈa ta ailiˈi mika-
mulinu voteˈi sou lexe itetelisou avile no anu, xo aneˈi
milavu lexe Anu muvikala tovolaˈi ne muˈisalili noxiˈasi.
Ia aneˈi mimamaˈu noxiˈa ta mitema tavuˈalo ne, la sou
itetelisou Iesu uasi.

Taliˈisou Talea Lamoli Ulai Noxou Kaisari
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 ✡Ioxe, aneˈi ikakamuli voteˈi vile sou itetelisou Iesu no
anu, la sou aneˈi mipalusiˈa ta mitema moseˈi sou itovotovole
Iesu, io aneˈi mikalavoi lexe aneˈi ne ta mitema ta laixe.
Aneˈi mimasaxa lexe ilomusou Iesu ulemolu mii vile ususu,
la sou aneˈi itetelisou mo iˈitalonu no avolu itema anu ane
mutetelisou xavi sou usaxilaˈu tuala.
21 La sou aneˈi mitaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe
lavulavu, nexi telavu lexe nini navivikala mo nalosiexixu
mii maˈia ane mulapu, io nini naxavutala ualasiˈa ta mitema
uasi, ia nini nalavusou nalosiexixu voteˈi laixe noxou Lataua
no anu vaikala manina noxou.
22 Io, loxovaa, anu laixe lexe nenge talea lamoli ulai noxou
Kaisari?”
23 La Iesu mulavusou kalakalavoi noxiˈa, la mutaliˈisiˈa
aloxo ˈo,
24 “Nganoˈu Denalia vile uneˈe mo amaisou. ˈEnaˈei kisou
mo ualasou ane muxolu no anu lamoli ˈo?”
25 La aneˈi mikolinu lexe, “Kaisari noxou.”
Xe Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo, “Mii ane noxou
Kaisari, la ngalivunoxu ulai noxou Kaisari, xe mii ane noxou
Lataua, la ngalivunoxu ulai noxou Lataua.”
26 Aloxo ne, la sou aneˈi imomomo sou ixalisou susu vile
no anu vaikala noxou no ieˈi ta mitema sou itetelisou no anu
uasi. Ia aneˈi mikuluke no anu vaikala lakolisou molu noxou,
la mixolu tasiaˈuxaˈa avile.

Taliˈi Noxiˈa ta Sadokaio
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

✡ **20:18:** Ais 8:14-15 ✡ **20:20:** Luk 11:54

27 Xe ili'i, la ta Sadokaio mose'i mine'e mixali noxou Iesu
sou mitali'isou. Xo ane'i xavutalai'a lexe ta mitema isoli, io
ulai ili'i la umomomo sou imauli la uasi.
28 ✡Ioxe, la sou ane'i mitali'isou Iesu aloxo 'o, "Itema
sou ulosixe lavulavu, vaikala muai no anu kaukavu noxou
Mosesi mune'e noxixe aloxo 'o. 'Lexe itema vile utaula'i xe
ili'i la usoli. Ia upalane'i ta 'olu noxie semau ne uasi, la
laixe lexe vimou kokope u'uluxe vimou vaaluu ne, mo sou
upalane'i vimou ta 'olu noxie.'
29 Ioxe, no voxo vile, la itema vile ta 'olu muxatele tamei
ixoxolu. Ilo'a mixoxolu, la ane aili'isi'a ne mutaula'i, xe ili'i
la musoli. Ia upalane'i ta 'olu noxie semau ne uasi.
30 Xe vimo'a ane tameisi'a ne muavuti, la mu'uluxe sema
vaalu ne. Ia anu kalumo musoli, ia upalane'i ta 'olu noxie
uasi.
31 Mo vimo'a tatalusi'a kalumo ne aloxo nesi. Anu aloxo
nesi, mole ane'i muxatele tamei mukalusi ne, miuluxe sema
vilesisi ne, ia vile noxi'a upalaa 'olu vile noxie uasi.
32 Xe ili'i, la sema ne kalumo misoli.
33 Ioxe, ulai ili'i no anu voxo ane sou ta mitema ane
misoisoli itulu sou imauli, la 'ena'ei noxi'a ane'i muxatele
tamei ne, semau maninasou, xo loxo ane'i mukalusi ne
mi'uluxe sema vilesisi ne?"
34 Xe Iesu muavuti la mukoline'i aloxo 'o, "Ta mitema sou
voxo vaimomo 'o ne, ane'i itaula'ixa'a ngato'o.
35 Ia ta mitema ane Lataua mupelemasaxane'i sou isoli, ia
imauli ili'i ne, la ane'i imomomo sou itaula'ixa'a ngato'o la
uasi.
36 Mo ane'i imomomo sou isoli la uasi. Ane'i ixali loxo ta
angelo. Mo ane'i ixali Lataua ta 'olu, xo Anu mutulusi'a no
anu soli mo mimauli.
37 ✡No anu a'alosou ovu mukaakaa, la Mosesi mu-
pala'anixu lexe itema ane musoli ne umauli la. Xo anu
mulemolu Tila lexe, 'Anu Lataua noxou Avalaamu mo noxou
Aisaki xe noxou Iakovo.'
38 La sou Tila ne, anu Lataua noxi'a ane'i ane misoisoli
uasi, ia Anu noxi'a ane'i ane imauli. Xo ta mitema latala
ukalusi ne, ane'i imauli noxou Latauasi."
39 Mose'i noxi'a ta mitema sou lapuloto milomusou aloxo
ne, la mivikala aloxo 'o, "Itema sou ulosixe lavulavu, nini
nekoline'i laixe."
40 Aloxo ne, la sou ane'i itovo sou itali'isou la uasi.

'Ena'ei 'Olu Ane Kalisito 'o?
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Mukalu, la sou Iesu mutali'isi'a aloxo 'o, "Tava'u loxo-
vaa, la sou ane'i ivikala lexe Kalisito ne, Deviti 'ilusunusi?

✡ **20:28:** Lap 25:5 ✡ **20:37:** Mul 3:6

42 ✡Ia Deviti molu mupalaˈalixu no anu Lavuku sou Lexe
aloxo ˈo.
‘IAUE muvikalanu Tila noxilo aloxo ˈo.
“Navaisaˈileli no avolo tema
43 ulai utalo no anu voxo ane sou
eni amuxaxaˈa ta uluameni no tavaˈine laaxu.’ ”
44 Deviti molu mumoxoˈu lexe anu Tila noxou. Ia loxovaa,
la anu Tila ne, Deviti ˈilusunu la?”
45 Ta mitema tavuˈalo ne uao ilolomu sio, la Iesu mu-
vikalaneˈi ta molomolo noxou aloxo ˈo,
46 “Ngasaxilaˈinge laixe noxiˈa ta mitema sou lapuloto.
Xo aneˈi imasaxa lexe itaanu tokolomoiˈa veveeni, io sou
ixixaoxao. Mo imasaxa lexe ta mitema ixalisiˈa no tilovolovo
la itoxoneˈi xe isexelaxaˈa. Xe no taasou lalotu noxiˈa ta
Iutaia, la imasaxa lexe ixoxolu no anu puloulou ane uuli
laixesi. Xe ixalisou laˈilali toxoxaˈa, la imasaxa lexe ixolu no
anu puloulou ane uulisi ne kalumo aloxo ne.
47 Xe iavuti, la ikalavoineˈi ta sema ta vaalu sou ikalusou
miamiˈa no nano no taasiˈa. Xe ikalavoi sou ilinga veveeni
misevile sou lexe ta mitema imaisiˈa. Ta mitema ane loxo ne,
ulai iliˈi, la Lataua ulosiˈa navunavu tatila manina.”

21

Sema Vaalu Vile Miˈitalonu Lamoli Mulai Noxou Lataua
(Mak 12:41-44)

1 Iesu muvikalaneˈi mukalu xe iou mutelo, la mumaisiˈa
ta mitema sou lavulavuluti piena mineˈe sou miˈitalonu
lamoliiˈa sou ulai noxou Lataua no anu taasou lamoli ne.
2 La Anu mumaisie sema vaalu vile kalumo ne ie lamoli se
kituˈasi, mineˈe miˈitalonu Leputa* tamei.
3 ✡Xe Iesu mumaisie aloxo ne, la muvikala aloxo ˈo, “Eni
avikalangengi manina musuku lexe sema vaalu ane ˈo ne, ie
lamoli se kituˈasi, ia lamoli soxu e ane mileanu ne, anu tatila
musuku mo muaˈalixu noxiˈa aneˈi ane mileanu ˈo.
4 Xo aneˈi ane latala e mileanu lamoli ne, aneˈi mileanu
loxo ne, ia lamoliiˈa pienanu a uai sio. Ia ane sema vaalu ˈo
ne, ie mii vile la sou uai uasi. Soxu e minoˈu ne, ane mileanu
mulai mukalusi ne. Ia vile uai sou iloto laˈilali no anu la
uasi.”

Sosovosou Voxo Kaluxusou
(Mat 24:1-14; Mak 13:1-13)

5 Xe ta molomolo noxou moseˈi mivikalanusou taatani ane
muxolu no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua ne
aloxo ˈo, “Namaisou taatani ano ˈo ne, mitulusou no anu
lavolavoˈo lailaixe mo mitokolomonu no anu mimii lailaixe
ane ta mitema milosou Lataua.” Ia Iesu muvikalaneˈi aloxo
ˈo,

✡ **20:42:** Lex 110:1 * **21:2:** Leputa ne, ta Iutaia lamoliiˈa. Lexe ipitanu Leputa 128, la uxali loxo Denalia vile. ✡ **21:3:** 2Ko 8:12

6 ✡ “Ngingi ngemaisou taatani e lailaixe ˈo, ia ulai iliˈi la
lavolavoˈo ano ˈo ne, umomomo sou vile uvoutulo no lataanu
menexu vile uasi. Xo tapiena ukalusi ne imamulonu, ka
ipeinu uluˈelai no lia.”
7 La aneˈi mitaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Itema sou ulosixe
lavulavu, nini navikalanexi lexe, Talu, la mimii ane ne uxali?
Xe sosovo maˈia uxali tei sou uvikala lamana noxixe lexe
mimii ane ne, anu ˈaso uxali maninasou?”
8 Xe Iesu muavuti, la mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngasaxilaˈinge
laixe, xo loxo ˈo io ta mitema ikalavoingengi. Ta mitema
tavuˈalo ixali, la imoxoˈu ualasilo, io ivikala lexe, ‘Eni anu
ˈa.’ mo ivikala lexe, ‘Voxo kaluxusou anu ˈa uxali.’ Ia ngingi
ngalomuxaˈa uasi.
9 No mine ngingi ngalomusou aˈalosiˈa ta mitema iˈotoˈoto
mo ngalomusou aˈalosou tuˈutuˈumaxu ane uxali no lialia
ˈo, la ngaˈoloˈolo mo ngaˈume mamu. Xo mimii ane ne, anu
uxali tei o, ia voxo kaluxusou ne anu a uxali avile ne uasi.”
10 Iesu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Ta mitema sou tuala vile
iavuti, la iˈoto noxiˈa ta mitema sou tuala vile ane vaˈaxu.
Mo ta mitema noxou tatananu tuala vile iavuti, la iloˈa ta
mitema noxou tatananu tuala vile ane vaˈaxu ne iˈoto.
11 Xe no xalexalee tuatuala moseˈi, la uniuni toxoxaˈa
ukunikuni mo soli uxali mo pipiena iouiou uxali no tuatuala
mo mimii ane nenge taˈumolu ne uxali xe sosovo toxoxaˈa
molu no opo loxotolo uxali kalumo.
12 Ia mimii ane ne uxali uao, la ta mitema itetelisinge sou
ivenge mo aneˈi ilalingenge no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia
mo no taasou navunavu mo ilai itulusinge no talaxaˈa ta
tatananu tuatuala iloˈa aneˈi ane isaxilaˈu tuatuala, xo ngingi
ngemulileli.
13 No anu voteˈi ane ne, la ngingi ngaaˈaloxu ualasilo ulai
noxiˈa.
14 ✡Ia mamu sou ngaxavutala piena tei lexe maasi la
ngavikala loxovaa no mine aneˈi italiˈisinge.
15 ✡Xo eni melo alosinge lavulavu sou vaikala ane umo-
momo so ta uluamengi ne ikolinu vaikalamengi mo italox-
olingenge uasi.
16 ✡Ia ta maminge iloˈa ta neninge mo ta vivinge iloˈa ta
mingemingengi mo ta menexinge ne kalumo iˈitalongengi
ngalai no avoˈa ta uluamengi, la aneˈi ivenge ngingi moseˈi
ngasoli.
17 Ta mitema ukalusi ne, imasaxainge uasisi manina xo
ngingi ta noxilo.
18 Ia Lataua usaxilaˈinge, la sou kisinge laxusou vile
umomomo so tasiaˈuxu uasi.

✡ **21:6:** Luk 19:44 ✡ **21:14:** Luk 12:11-12 ✡ **21:15:** Apo 6:10 ✡ **21:16:** Mat 10:21-22

19 Ia loxo ngingi ngatulu pekiaʼinge, la nganoʼu mauli ane
kaluxu uasi.
20 Ia no mine ngingi ngamaisiʼa ta mitema sou ʼotoʼoto
ixalilixu tuala tila ne Ielusalemu, la ngalavu lexe voxo sou
aneʼi imamulonu tuala ne, anu a muneʼe ʼalai.
21 La sou aneʼi ane ixolu no xalee lia tila ne Iutaia ne, iʼume
ilai no laʼolaoʼlu mo aneʼi ane ixolu no nano ne Ielusalemu
ne, iʼume ilai no ale xe aneʼi ane ixolu no aleale ne, la iʼuna
no tuala tila ne uasi.
22 ✡Xo voxo ano ʼo ne sou Lataua ulosiʼa ta mitema
navunavu loxo mimii latala ane aneʼi mikaukavunu no nano
no Lavuku Tavuna teinu uxali manina.
23 Anu voxo ane ne uxali, la anu voxo masua manina
noxiʼa ta sema ane opooponeʼi iloʼa aneʼi ane isusuneʼi
ta ʼiliʼa sio! Xo tuʼutuʼumaxu tatila uxali no lialia ʼo mo
Lataua laʼiaxuiʼa ta mitema ne Ielusalemu, la sou Anu ulosiʼa
navunavu.
24 ✡Aneʼi ta mitema sou ʼotoʼoto ne, iveʼa moseʼi no anu
laviso mo isoisoli xe aneʼi itaxusiʼa moseʼi sou ipaxeleneʼi ilai
no tuatuala vaʼavaʼaxu ukalusi. Ia ta mitema ane ilavusou
Lataua uasi ne, imalomaloxoʼu tuala tila ne Ielusalemu ne,
ulai utalo no anu voxo noxiʼa ukalu.
25 ✡No anu voxo ane ne, la sosovo iouiou uxali no anu aso
mo soʼio iloʼa ta oto. La xasi toxoxu uvausu no luaki mo
luluxu, la ta mitema latala no tuatuala no lialia ʼo ne, aneʼi
iʼoloʼolo mo ixavutala piena.
26 Xe aneʼi milavu lexe mii maʼia ane sou uxali no lialia
ʼo, la sou aneʼi miʼume manina mole ieʼi muxalixalili sou
ilapau. Xo ta mimii loxo ta oto mo taʼumali iloʼa koiʼuxaxai
mo tavaivolo no opo loxotolo ikunikuni ukalu.
27 ✡No voxo ane ne, la ta mitema imaisou Itema ʼOlu mine
uluʼe no anu xavi mo lamanaxu toxoxaʼa, ia uxolu no anu
tamuxala.
28 Lexe mimii ane ne usoko sou uxali, la ngaavuti ngatulu
mo ngamexi xolangengi utelo sou ngamalei teiteixi, xo
Lataua anu ʼaso upamaulingengi.”
29 Xe Anu muavuti la muvikalaneʼi no anu vaikala tovolaʼi
vile aloxo ʼo, “Ngamaisou ovu lovo vile iloʼa ovuovu tavuʼalo.
30 No voxo ane ovuovu xolanu uxali xe uxataxata, la ngingi
ngalavu lexe voxo sou aso muxali ʼalai mukalu.
31 Anu aloxo ne, la sou ngingi ngamaisou mimii ane ne
uxali, la ngalavu lexe saxisaxilaʼu noxou Lataua a muxali
ʼalai mukalu.
32 Eni avikalangengi manina musuku aloxo ʼo. Ta mitema
sou voxo ano ʼo isoisoli uao, ia mimii ane eni elemolu lamana
noxinge ne, anu uxali.

✡ **21:22:** Iel 5:29; 46:10; Ose 9:7 ✡ **21:24:** Lex 79:1; Pal 11:2 ✡ **21:25:** Ais 13:10; Ese 32:7; Ioe 2:31; Pal 6:12-13 ✡ **21:27:** Tan 7:13; Mat 26:64; Pal 1:7

33 Mimii latala teitexi no opo loxotolo mo no lialia ˈo ne,
ulai la ukalu. Ia vaivaikala noxilo ne umomomo sou ukalu
uasi.
34 La sou ngingi ngasaxilaˈinge laixe, xo loxo ˈo io opon-
gengi tuˈumaxu no anu mimii sou lialia ˈo, loxo laˈilali
lailaixe mo lexa pekipekiaˈu xe mimii lailaixe sou vasi-
menge. Lexe ngingi ngaˈoxo aloxo ne xe voxo ane ne uxali
noxinge, la ngakuluke loxo memee uˈamo no anu uoi,
35 xo anu uxali noxiˈa ta mitema ukalusi aneˈi ane ixoxolu
no anu lialia ˈo.
36 Mo ngingi ngaxolu sou ngautiti mo ngakilaka ulai
noxou Lataua utotomu, mo sou ngingi ngamomomo sou nga-
maxalexu mimii ukalusi ane sou uxali ne mo ngamomomo
sou ngatulu no talaxu Itema ˈOlu.”
37 No voxovoxo utotomu, la Iesu ulolosieixaˈa ta mitema
lavulavu no anu vaikala noxou Lataua no nano no taasou
lalotu tatila noxou Lataua. Ia no ˈoloˈolovoxo utotomu, la
Anu ulai no ale no laˈolu e ilemolu lexe Olivu sou uxolu lai
ne no ˈolovoxo.
38 Xe no kakau manina, la ta mitema tavuˈalo mukalusi
mineˈe noxou sou ilolomu noxou no nano no taasou lalotu
tatila noxou Lataua.

22

Iudasi Uˈitalonu Iesu no Avoˈa ta Mitema
(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Ioa 11:45-53)

1 Ioxe, voxo sou Ixutuxu Veletixaˈa Vitanisi sou isosovosou
voxo ane Lataua Mupolopepeeneˈi Ta Isilaeli a muxali ˈalai.
2 La ta tatilasiˈa ta ailiˈi iloˈa ta mitema sou lapuloto
mimasaxa lexe ivau Iesu mo usoli, ia iˈumeˈa ta mitema, la
sou ikakamuli voteˈi seˈi la, sou lexe ixexeenu no anu.
3 ✡Ia Satani muˈuna noxou Iudasi e ilemo lexe Isikarioti
e anu vile noxiˈa ta molomolo noxou Iesu mavulovexa mo
muluˈe no lia tamei.
4 La sou Iudasi mulutu mulai noxiˈa ta tatilasiˈa ta ailiˈi
iloˈa ta mitema sou isaxilaˈu tani tila noxou Lataua sou iloˈa
mivikalasou lexe anu uˈitalonu Iesu noxiˈa a loxovaa?
5 Iloˈa mivikala, la sou aneˈi misakii vaikala lexe aneˈi
mimasaxa sou ilosou lamoli.
6 La Iudasi muˈosasou xavutalaiˈa ane ne, la sou anu
mukakamulinu voxo taiinu vile lexe ta mitema ipita noxou
uasi, la sou anu uˈitalonu no avoˈa.

Iesu Iloˈa ta Molomolo Noxou Miˈani Kaluxusou
(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Ioa 13:21-30)

7 ✡Xe voxo sou Ixutuxu Veletixaˈa Vitanisi muxali, la aneˈi
ilavusou iveˈa ta sipsip ta ˈiliˈa sou iˈoxonu laˈilali sou
ixavutalanu voxo ane Lataua mupolopepeeneˈi.

✡ **22:3:** Ioa 13:2, 27 ✡ **22:7:** Mul 12:1-27

8 La Iesu mupalusiʹa Pita ilou Ioanesi la muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Ngingi nongou ngalai mo ngalalaxinenge laʹilali ane
usosovosou voxo ane Lataua Mupolopepeenenge Ta Isilaeli
no anu.”
9 La sou aneʹi ilou mitaliʹisou lexe, “Nemasaxa lexe nexi
talalaxii laʹilalinenge ne a neʹei?”
10 La Anu mukolineʹi aloxo ʹo, “Ngingi ngaʹunalai no tuala
tila ne, la ngaxalisou itema vile utatavulenu lexa vexasou
mutau lexa no anu. La ngamulinu ngalai ngaʹunalai no tani
e anu uʹunalai no anu ne.
11 La ngavikalanu tatananu tani ne aloxo ʹo, ‘Itema sou
ulosixe lavulavu mutaliʹi lexe, “Tani kaveutuxu ane sou nexi
noxiʹa ta molomolo noxilo taʹani sou tasosovosou voxo ane
Lataua Mupolopepeenenge Ta Isilaeli ava?” ’
12 La sou anu ulosiengixu kaveutu vile tila muxolu teitexi.
Valovalo mo luuluusou mo mimii seʹi kalumo ne mulalaxii
mukalu, ia ngongou ngalai, la sou ngalalaxiinu laʹilainenge
ane.”
13 Xe aneʹi ilou milai, la mimaisou mimii ne aloxo Iesu
mulemolu noxiʹa ilou nesi. la sou ilou milalaxiinu laʹilalixaʹa
iloʹa.
14 Xe voxo ngiou sou aneʹi iʹani muxali, la sou Iesu iloʹa ta
mitema sou xaixai noxou mixolu no luusou laʹilali.
15 La Iesu muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Eni emasaxa manina
lexe nenge nengeʹa taʹani laʹilali sou usosovosou voxo ane
Lataua Mupolopepeenenge Ta Isilaeli ʹo ukalu, la sou eni
aʹuna no anu tuʹutuʹumaxu.
16 Eni avikalangengi aloxo ne, xo umomomo sou eni aʹou
laʹilali ano ʹo la uasi, ulai utalo no anu voxo ane nenge
nengeʹa tapita sou taʹani teitexi no tuala noxou Lataua.”
17 Anu munoʹu paku xe muvikala laixe mulai noxou
Lataua mukalu, la muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Nganoʹu paku ʹo
mo ngingi ukalusi ngaie no anu.
18 Xo eni avikalangengi lexe eni aiexu uaini temanu lexaxu
ʹo la uasi, ulai utalo no anu voxo ane Lataua molu usax-
ilaʹinge nengeʹa ukalusi.”
19 Muvikalaneʹi aloxo ne xe mukalu, la Anu munoʹu veleti
vile ka muvikala laixe mulai noxou Lataua. Xe mukalu, la
museʹiseʹinu sou mulosiʹa, io muvikala lexe, “Eni vasimelo
ano ʹo ane alosinge ʹo. Ngaʹoxonu mii ano ʹo sou ngaxavuta-
laleli no anu.”
20 Aneʹi miʹani mukalu, la Anu munoʹu paku ka muʹoxo
aloxo ne la, io muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Eni asoli xe sialuxo
unixi, la paku ano ʹo ne usosovosou vaikala alavua e nenge
ngengeʹa Lataua tasakiinu. Sialuxo ne, anu sou unixisinge.
21 ✡Ia itema ane sou uʹitaloleli no avoʹa ta mitema ne, anu
a noxou taʹaʹani tapita no luusou laʹilali ʹo.

✡ **22:21:** Lex 41:9; Ioa 13:21-22

22 Ia xo Itema ʼOlu ne Anu usoli aloxo Lataua mulemolu,
ia itema ane uʼitalonu no avoʼa ta mitema ne, Lataua ulosou
navunavu tatila.”
23 La sou aneʼi miavuti sou mitalitaliʼisiʼa ngatongatoʼo
lexe ʼenaʼei noxiʼa ane uʼoxonu mii ane loxo ne.
24 ✡Xe kalumo aneʼi miʼotosou anaxaʼa sou lexe ʼenaʼei
noxiʼa ane anu tilasiʼa.
25 ✡La sou Iesu muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ta tatananu tuat-
uala noxiʼa ta mitema ane ilavusou Lataua uasi ne, aneʼi
isaxilaʼa ta mitemaiʼa pekiaʼu, xe aneʼi ane isaxilaʼa ta
mitemaiʼa ne, aneʼi meʼa ilemeʼa lexe aneʼi ta mitema sou
iʼoxonu mimii ane laixesi ulai noxiʼa ta mitemaiʼa.
26 ✡Ia noxinge ne, aloxo ne uasi. Ane utila noxinge, la anu
uxolu loxo anu kituʼasi, mo anu ane usaxilaʼa ta menexu, la
anu uxolu loxo itema sou xaixai noxiʼasi.
27 ✡Xo itema vile uxolu sou uʼani, xe vile ulalaxiinu laʼilali
mo utavalinu uneʼe noxou, la ʼenaʼei noxiʼa ilou ane anu tila?
Nenge telavu lexe anu ane uxolu sou uʼani ne, anu tila. Ia
eni exolu no nixi noxinge loxo amitema sou xaixai noxinge
vitanisi.
28 Ia ngingi ngetulu no paʼumelo no mine tovotovo iouiou
muxali noxilo.
29 La sou eni alosinge xavi sou ngasaxilaʼa ta mitema loxo
mamilo mulosilo xavi sou asaxilaʼa ta mitema noxou.
30 ✡Mo sou ngingi ngaʼani mo ngaie no luusou ʼani noxilo
no tualasilo mo ngaxolu no anu luusiʼa ta tatananu tuatu-
ala sou ngatilovosiʼa ta mitema laʼoluxaʼa mavulovexa mo
muluʼe no lia tamei sie Isilaeli.
31 Saimoni, Saimoni, nalomu. Satani mutaliʼisou Lataua,
la anu mupelemasaxanu sou lexe utovo uʼumuʼumungengi
loxo iʼumuʼumunu uiti temanu.
32 ✡Ia eni ekilakasine nini Saimoni, mo sou naʼumesilo
avile uasi. Xe no mine nini nalivu naneʼe noxilo, la naʼoxo
pekiaʼa ta menexine.”
33 Ia anu muvikalanu aloxo ʼo, “Tila, eni emasaxa lexe
amulineni sou nenge nengei talai taxolu no anu taasou
navunavu mo nengei tasoli.”
34 La Iesu muvikalanu aloxo ʼo, “Pita, avikalaneni lexe
vaimomo ʼo, kokoʼa mulu vile uʼava uao, la nini nasingisilo
alaxu tatalu lexe nini nalavusilo uasi.”
35 ✡Xe mukalu, la Iesu muvikalaneʼi ta molomolo noxou
aloxo ʼo, “No mine eni epalusinge ngelai vitanisi, io ngingi
nganoʼu tiva sou lamolimengi mo lakelangenge xe siovesou
tavaʼinge uasi. La ngingi ngemasaxau mii vile?”
La aneʼi mikolinu aloxo ʼo, “Nexi tamasaxau mii vile la
uasi.”

✡ **22:24:** Luk 9:46 ✡ **22:25:** Mat 20:25-27; Mak 10:42-45 ✡ **22:26:** Mat 23:11; Mak 9:35 ✡ **22:27:** Ioa 13:12-15 ✡ **22:30:** Mat 19:28 ✡ **22:32:** Ioa 17:15 ✡ **22:35:** Luk 9:3; 10:4

36 La Anu muvikalane'i la aloxo 'o, “Ia vaimomo 'o,
lexe ngingimengi tiva sou lamoli a uai, la ngano'u ilou
lakelangenge kalumo. Xe lexe ngingimengi laviso uasi, la
ta mitema ilotonu tokolomomengi xe ngano'u lamolisou, la
ngalotomengi laviso vile.
37 ✡Xo avikalangengi lexe kaukavusilo vile muxolu no anu
Lavuku Tavuna ne aloxo 'o, ‘Ta mitema mivikala lexe Anu
itema vile noxi'a ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua.’ La sou
kaukavusilo ane ne, anu uxali maninasi, mo anu asou uxali
maninasou noxilo 'o.”
38 La ta molomolo noxou mivikala lexe, “Tila, namaisou.
Laviso tamei ano 'o.”
La Anu muvikalane'i lexe, “Anu mumomomo ane.”

Iesu Mukilaka no La'olu ne Olivu
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Ili'i, la Iesu mulutu sou mulai no ale no la'olu ne Olivu
loxo Anu ulavusou u'oxonu utotomu, la ta molomolo noxou
mimulinu.
40 Ane'i milai mixali no la'olu ne, la Anu muvikalane'i
aloxo 'o, “Ngaxolu mo ngakilaka, mo sou tovotovo uxal-
isinge, io utaloxonixinge uasi.”
41-42 Anu muvikalane'i mukalu, la musuku mulai va'axu
sevile loxo talea lavo'o la uxali no anu, io muxola'u tava'u
mo mutangatulu sou mukilaka. La mulinga noxou momu
aloxo 'o, “Mamilo, lexe nini namasaxa la naxexeenu soli
noxilo 'o mo uxexesilo. Ia namulinu masaxa noxilo uasi,
namulinu masaxa noxinesi.”
43 Anu mulinga aloxo ne, la angelo vile molu no opo
loxotolo mupala'a noxou sou mu'oxonu pekia'unu.
44 Ia Anu muxamuli tu'umaxu musuku sio, la sou mukilaka
pekia'u la, mole sasaiou musiali mulapalapau loxo sialu
mulu'e no lia.
45 Xe Anu muavuti, la mulivu mulai noxi'a ta molomolo
noxou. La muxalisi'a no mine iai, xo xavine'i mukalu sou
tama.
46 La muvikalane'i aloxo 'o, “Tava'u loxovaa, ane ngingi
ngaai 'o? Ngaavuti mo ngakilaka, mo sou tovotovo uxal-
isinge, io utaloxonixinge uasi.”

Mitetelisou Iesu
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Ioa 18:3-11)

47 Iesu uao uvivikala sio, io ta mitema tavu'alo mixali
mine'e noxou. Ia vile noxi'a ta molomolo noxou mavulovexa
mo mulu'e no lia tamei e ualasou lexe Iudasi ne, muulax-
une'i ta mitema ane ne. Anu mune'e 'alai noxou Iesu sou
mutimunu xaleenu.
48 La Anu Iesu mutali'isou aloxo 'o, “Iudasi, nini netimunu
Itema 'Olu xaleenu sou na'italonu no avo'a ta mitema?”

✡ **22:37:** Ais 53:12

49 Xe aneˈi ane mimulinu Iesu mimaisou mii ane muxali
noxou ne, la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Tilasixe, loxovaa nexi
tapooposiˈa no anu lavilavisomexi ˈo?”
50 La sou vile noxiˈa mumainu laviso la muxotonu itema
vile sou xaixai noxou tilasiˈa ta ailiˈi ne sangalou no xalee
tema.
51 Ia Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Naˈoxo aloxo ne la uasi!”
Io, muˈitalonu avolu no anu tanixu laviso, la sialuxu la uasi.
52 Mukalu, la sou Iesu muvikalaneˈi ta tatilasiˈa ta ailiˈi
iloˈa ta mitema sou isaxilaˈu tani tila noxou Lataua mo ta
tatila noxiˈa ta Iutaia aloxo ˈo, “Ngeˈoxo lexe eni eulaxunu
ˈotoˈoto vile, la sou ngingi ngeneˈe la ngetaxusou lavilaviso
ilou kulukuluvololou ˈo?
53 No voxovoxo ˈo nenge nengeˈa texoxolu a no nano no
taasou lalotu tatila noxou Lataua ne, ia ngingi ngakasilo
sou ngatetelisilo uasi. Ia ane ˈo voxo ngiou ngaˈangingi sou
ngatetelisilo no mine xavi sou isivoxo uxaxai.”

Pita Musingisou Iesu

(Mat 26:57-58, 67-75; Mak 14:53-54, 66-72; Ioa 18:12-18, 25-27)

54 ✡Xe Iesu muvikala mukalu, la aneˈi mitetelisou sou
minoˈu milaixu miˈunanu no tani noxou kisiˈa ta ailiˈi. La
Pita mumulineˈi muiliˈi vaˈaxu no paaxa.
55 La aneˈi mitauxu navu no nano no nixinu vimelusou
tani noxou ne, ia mixolu mixixaonu. La Pita kalumo a
muxolu no taiineˈi ne.
56 Ia sema sou xaixai noxou kisiˈa ta ailiˈi ne, mimaisou
mine muxoxolu ne, la navu mukaasou. La sou ane mimalei
ˈalai vaxa noxou, io mivikala lexe, “Itema ano ˈo ne, anu
muxolu noxou Iesu ˈa.”
57 Ia anu musingisou aloxo ˈo, “Seo, eni alavusou itema ane
ne uasi.”
58 Xe iliˈi sevile la, la itema vile la mumaisou, la muvikala
aloxo ˈo, “Nini kalumo ne, nini vile noxiˈa anesi.”
Ia Pita mukolinu la aloxo ˈo, “Soxu ˈo, eni uasi.”
59 Ioxe, iliˈi no anu aso voˈuxu vile mukalu, la itema vile
la muvikala pekiaˈu aloxo ˈo, “Maninasi lexe aliku ˈo ne anu
muxolu noxou, xo aneˈi iloˈa ne sie Xalilaia.”
60 Ia Pita mukolinu aloxo ˈo, “Soxu ˈo, eni alavusou mii
maˈia ane nini navivikalasou ne uasi.” Xe anu uao uvivikala
sio, la kokoˈa mulu vile muˈava.
61 La sou Tila noxou muxiu sou mumatakisou Pita, la
Pita muxavutalanu vaikala ane Tila muvikalanuxu aloxo ˈo,
“Vaimomo ˈo, kokoˈa mulu vile uˈava uao, la nini nasingisilo
alaxu tatalu lexe nini nalavusilo uasi.”
62 La sou anu mulai no ale sou mutama tatila musuku.

Ta Mitema sou ˈOtoˈoto Mimolovilaˈisou Iesu

✡ **22:54:** Mak 14:53-54

63 Ioxe, ta mitema ane misaxilaˈu Iesu ne, miavuti sou
mimolovilaˈisou xe mivavau.
64 Miˈoxo aloxo ne mukalu, la sou misakii iou no anu
lavalava, io mimolovilaˈisou lexe, “Nalemolu ˈenaˈei ane
uveve ne?”
65 Xe aneˈi milavixu no anu vaivaikala masumasua moseˈi
la.

Iesu Mutulu no Laxuneˈi Pilato Ilou Elodesi
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Ioa 18:19-24)

66 Aneˈi miˈoxonu Iesu aloxo ne xe lamana mupau, la
laˈoluxaˈa ta tatila noxiˈa ta Iutaia iloˈa ta tatilasiˈa ta ailiˈi
mo ta mitema sou lapuloto mineˈe mipita, io mitulusou Iesu
no laxuneˈi.
67 ✡Io mivikalanu aloxo ˈo, “Lexe nini Kalisito, la
navikalanexi.”
La Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Lexe eni avikalangengi lexe
eni Kalisito, la ngingi ngamomomo sou ngamuxaxu tangengi
no anu vaikala noxilo ne uasi.
68 Xe lexe Eni ataliˈisinge lexe Eni ˈenaˈei, la ngingi ngamo-
momo sou ngakolileli uasi.
69 ✡Ia usoko vaimomo ˈo mo ulai iliˈi, la Itema ˈOlu ne uxolu
no luusou no xalee tema noxou Lataua sou xavi.”
70 La sou aneˈi mukalusi ne mitaliˈisou aloxo ˈo, “La sou
lexe nini ne, Lataua ˈOlu?”
La Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngetaliˈisilo ne mani-
nasou lexe eni Lataua ˈOlu.”
71 Mukolineˈi aloxo ne, la sou aneˈi mivikala aloxo ˈo,
“Loxovaa, la sou nenge takamulinu itema vile sou uneˈe
upalaˈalixu susu noxou la? Uasi, xo nenge telomusou Anu
molu mulemolu no anaxu aloxo ne.”

23

1 La sou aneˈi latala e mipita ne, miavuti sou milutunoxu
milaixu noxou Pilato.
2 Milaixu noxou, la aneˈi misokou sou mitelo vaikala
noxou aloxo ˈo, “Nexi texalisou mitema ˈo ne lexe
muˈoxovulaulaunu xavutalaiˈa ta mitema no tualasixe.
Xe Anu muvikala lexe mamu sou talea lamoli ulai noxou
Kaisari, xe Anu molu muvikala lexe anu Kalisito e tatananu
tuala.”
3 La sou Pilato mutaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Nini ne, tatananu
tuala noxiˈa ta Iutaia ne?”
La Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Ani, anu aloxo nini nelemolu
nesi.”
4 Mukalu, la sou Pilato muvikala lamana mulai noxiˈa ta
tatilasiˈa ta ailiˈi iloˈa ta mitema tavuˈalo ne aloxo ˈo, “Eni
axalisou tavaˈu susu vile sou talosou itema ane ˈo navunavu
no anu uasi.”

✡ **22:67:** Ioa 3:12 ✡ **22:69:** Apo 7:56

5 Ia ane'i mi'olosou vaikalasi lexe, “Anu musoko mulosi'a
ta mitema lavulavu no xalee lia tila ne Xalilaia, la sou
mune'e ne Iutaia mo mune'e muxali avile lai 'o. La sou Anu
muavutinoxu ta mitema opone'i sou i'oto'oto.”
6 Pilato mulomusi'a mivikala aloxo ne, la mutali'isi'a lexe
anu itema ne sie Xalilaia.
7 ✡Xe anu mulavusou lexe Iesu ne muxolu no anu saxila'u
noxou Elodesi, la anu mupalusou mulai noxou, xo anu
kalumo a muxolu ne Ielusalemu no anu voxo ane ne.
8 No mine Iesu mulai muxali xe Elodesi mumaisou, la
anu mu'osa manina. Xo mulomusou a'alosou mimii ane
anu mu'oxo'oxonu, la mumasaxa lexe umaisou Iesu ne
maxuveeni musuku mo mumasaxa lexe umaisou sosovo se'i
e Anu uo'xonu kalumo.
9 La sou anu mutali'isou no anu tali'i tapiena, ia Iesu
ukolinu uasi.
10 La sou ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta mitema sou lapuloto
ane mitulutulu ne, mitelo anaxa'a pekia'u noxou.
11 Mukalu, la sou Elodesi ilo'a ta mitema sou 'oto'oto noxou
mi'oxomaulanu mo mimolovila'isou sou mitaa tokolomo
lailaixe noxou, ka io sou mipalusou mulivu mulai noxou
Pilato.
12 Tatei, la Elodesi ilou Pilato ne, imolosilane'i ngaton-
gato'o. Ia no anu voxo ane nesi, la ilou mivaitami laixe.
13 La Pilato mu'avali'a ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta tatila
noxi'a ta Iutaia mo ta mitema e mine'e mipita,
14 la muvikalane'i aloxo 'o, “Ngingi ngene'enu itema 'o
noxilo sou ngevikala lexe anu mu'oxovulaulaunu xavuta-
lai'a ta mitema sou iavutinoxu 'oto'oto. Ia eni etali'i masianu
laixe sou mimii e ngevikala lexe Anu mu'oxonu no iengi 'o, la
axalisou tava'u susu vile sou talosou itema ane 'o navunavu
no anu uasi.
15 Mo Elodesi kalumo ne anu uxalisou susu tava'u vile
noxou uasi, la sou anu mupalusou mulivu mune'e noxixe
'o. Nenge telavusou lexe itema ano 'o, u'oxo susu vile e
umomomo sou eni avikala lexe anu usoli no anu uasi.
16-17 Aloxo ne, la sou eni apuapuasousi, ka io sou alulusou
ulai.”
18 Ia ane'i ta mitema mikeinoxu anaxa'a toxoxa'a lexe,
“Naxexeenu itema ane ne mo usoli! Ia nalulusou Valavasi
une'e noxixe!”
19 [Xo Valavasi ne, anu itema vile e muavutinoxu 'oto'oto
vile noxi'a ta mitema sou isaxila'u tuala tila 'o, la muve'ave'a
ta mitema. La sou ane'i mitatuxu muxolu no nano no taasou
navunavu.]
20 Pilato mumasaxa lexe anu ululusou Iesu mo ulai, la sou
anu mulinga la, sou lexe ilulusou Iesu.
21 Ia ane'i mi'ava'ava toxoxa'a la aloxo 'o, “Ngalilixu no
ovu valautu! Ngalilixu no ovu valautu!”

✡ **23:7:** Luk 3:1

22 Alaxu tatalusou la, la anu muvikalane'i aloxo 'o, “Anu
itema ano 'o mu'oxonu susu ma'ia manina? Eni axalisou
tava'u susu vile sou tava'u usoli no anu uasi. La sou eni
apuapuasousi, ka alulusou mo ulai.”
23 Ia ane'i miuolotete manina sou milinga pekia'u ulai
noxou Pilato lexe anu ulilixu no ovu valautu. Ane'i milinga
pekia'u aloxo ne, la sou Pilato mulomuxa'a
24 sou mumulinu masaxa noxi'a.
25 La sou itema e muavutinoxu 'oto'oto mo muve'ave'a ta
mitema misoli, ne ane'i mitatuxu no nano no taasou navu-
navu ne, anu mululusou aloxo ane'i ta mitema milingau.
Ia mu'italonu Iesu mulai no avo'a ta mitema sou 'oto'oto
sou lexe i'oxonu mii ma'ia noxou no anu masaxa noxi'a ta
mitema ne.

Ane'i Mililinoxu Iesu no Anu Ovu Valautu
(Mat 27:31-44; Mak 15:21-32; Ioa 19:17-27)

26 La sou ta mitema sou 'oto'oto milaixu Iesu sou lexe
ililixu no ovu valautu, la mitetelisou itema vile ualasou
lexe Saimoni e tualasou ne Kilene, sou mutavulenu ovu
valautu noxou Iesu, io Iesu mumuamua'i mumuli sou ilou
milai. Anu molu no tuala vile 'alai ne Ielusalemu, ia mune'e
mupolopepeene'i sou lexe u'unalai no tuala tila.
27 La ta mitema tavu'alo mimulinu Iesu, la ta sema se'i
itatama tatila sou imumulinu Iesu.
28 La Iesu muxiu vaxa noxi'a io muvikalane'i aloxo 'o,
“Ngingi ta sema sie Ielusalemu, mamu sou ngatatamasilo,
ia lexe ngingi ngatatamasinge ngongi'a ta 'ilinge.”
29 ✡Xo ili'i, xe voxo vile uxali, la ngingi ngavikala lexe,
‘Lataua ualusi'a ta sema ane imomomo sou ivo'o keakea uasi
xe ualusi'a ane'i ane xaluasi'a ta 'ili'a uxalixu keakea uasi
mo ualasi'a ane'i ane susune'i, ia imomomo sou isusune'i ta
'ili'a uasi.’
30 ✡No anu voxo ane ne, la ane'i ivikalanu la'ola'olu 'o lexe,
‘Ngingi ngalu'e mo ngasu'asixe!’ mo ivikalanu laxalaxa'ilu
'o lexe, ‘Ngingi ngalu'e mo ngatalumeixe!’
31 Xo lexe itema u'oxonu mimii ane ne no mine loxo ovu
xale'asi io, la mii ma'ia uxali no mine ovu uxalo?
32 Ioxe, no voxo ane ne, la ta mitema sou 'oto'oto mino'a
ta mitema tamei sou 'ilixo masua kalumo milaixi'a lexe ive'a
ilo'a Iesu.
33 Ia ane'i milaixa'a xe mixali no tani vile ilemo lexe Itema
Xavananu, la ane'i mililixu Iesu no ovu valautu. Mo ane'i
ta mitema sou 'ilixo masua ne kalumo, mililixa'a ilou, la
mililixu vile no avolu tema xe vile no avolu ae.
34 ✡La Iesu muvikala aloxo 'o, “Mamilo, nini naxiu tuma-
lineu 'ilixo ane ane'i i'oxonu noxilo 'o, xo ane'i ilavusou lexe
mii ma'ia ane ane'i i'oxonu ne uasi.” Ia ane'i mi'oxonu vila'i
vile sou mimila'anu tokolomou Iesu noxi'a vilevilesi.

✡ **23:29:** Luk 21:23 ✡ **23:30:** Ose 10:8; Pal 6:16 ✡ **23:34:** Lex 22:18; Ais 53:12

35 ✡Io, ta mitema mitutulu sou mimamalei, ia ta tatila
noxiˈa ta Iutaia mimolovilaˈisou la mivikalanu aloxo ˈo,
“Anu mupamaulineˈi ta mitema vaˈavaˈaxu, ia lexe anu
Kalisito noxou Lataua e Anu musosovosou lexe Anu naˈu, la
Anu molu upamaulinu.”

36 ✡La ta mitema sou ˈotoˈoto kalumo mimolovilaˈisou, ka
mineˈe ˈalai noxou sou lexe ilosou uaini ane sixula.
37 La aneˈi mivikala aloxo ˈo, “Ia lexe nini tatananu tuala
ne Iutaia, la nini mene napamaulineni.”

38 Aneˈi mililixu Iesu no ovu valautu, la mikaukavu vaikala
lamana vile misakiinu teitexi noxou Iesu kisou aloxo ˈo,
“Itema ane ˈo ne, Anu tatananu tuala noxiˈa ta Iutaia.”

39 Ia vile noxiˈa tamei e mililixaˈa iloˈa Iesu ne, muvikala
masua mulai noxou Iesu aloxo ˈo, “Lexe nini Kalisito, la
napamaulinenge nengeˈa!”

40 Ia ane vile mulomusou mine muvikala loxo ne, la
mukaitolonu sou muvikala aloxo ˈo, “Nini namamaˈu noxou
Lataua uasi? Nenge nengeˈa, tenoˈu navunavu iou vilesisi.

41 Ia navunavu noxinge nengei ˈo, anu umomomo no anu
ˈilixo e nenge nengei teˈoxonu. Ia itema ane ˈo, uˈoxonu ˈilixo
vile masua uasi.”

42 La anu muvikalanu Iesu aloxo ˈo, “Iesu, lexe nini nalai
xe naxali no tuala noxou Lataua, la naxavutalaleli.”

43 La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Eni avikalaneni manina
lexe vaimomo ˈo, la nenge nengei taxolu no opo loxotolo e
Lataua uxolu no anu.”

Iesu Musoli
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Ioa 19:28-30)

44 Xe iliˈi no mine aso anu asou ukulupa, la isivoxo
mutaasou xalexalee tuatuala mukalusi, mole aso iou tatalu
no ˈoloˈolovoxo.
45 ✡Xo aso lamanaxu ne, mukalu xe lavalava e mulili no
nano no tani tila noxou Lataua ne, mukakaa tamomolu
teitexi mulai mupeˈe no lia.

46 La Iesu muˈava toxoxaˈa aloxo ˈo, “Mamilo, eni aˈitalonu
uleeleli ulai no avone.” Anu muvikala aloxo ne mukalu, la
mulapulapu ulu sou musoli.

47 Ioxe, itema tila sou uulaxuneˈi ta mitema sou ˈotoˈoto
itemaxu taˈuve mumaisou mii ane muxali noxou Iesu, la
muˈitinu Lataua ualasou, la muvikala aloxo ˈo, “Manina
musuku lexe itema ano ˈo ne, Anu mulapu manina.”

48 Ia ta mitema tavuˈalo ane mineˈe mipita sou misasax-
isou mimii e miˈoxo noxou Iesu ne, la aneˈi taneˈixu mo
mitamasou toxoxaˈa, ka milivu milai no taasiˈa.

✡ **23:35:** Lex 22:7-8 ✡ **23:36:** Lex 69:21 ✡ **23:45:** Eva 6:19-20; 10:19-20

49 Ia ta mitema tavuˈalo ane milavusou Iesu iloˈa ta sema
ane mimulinu Iesu iloˈa meˈa ne Xalilaia ne, mitutulu no
paxa, io mimaisou mimii ane aneˈi miˈoxonu noxou ne.

Iosepu Muˈasixu Iesu
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Ioa 19:38-42)

50-52 Xe Iesu musoli mukalu, la itema vile ualasou lexe
Iosepu mulai noxou Pilato sou mulingau Iesu vasimolu. Anu
vile noxiˈa ta tatila sou ipotosou tuˈutuˈumaxu noxiˈa ta
mitema mo anu itema vile laixe mo mulapu manina. Ia anu
uˈosasou vaikala ane ta menexu misakiinu sou miˈoxonu
noxou Iesu ne uasi. Ia anu molu no tuala ne Alimatia no
xalee lia tila ne Iutaia mo anu uxomaiou saxisaxilaˈu noxou
Lataua uneˈe.
53 Pilato muvikala ee noxou Iosepu, la sou anu mulai
mulaxalixu Iesu vasimolu teitexi no ovu valautu sou muluˈe
no lia. Mukalu, la sou munoˈu lavalava vile keakea sou
mukupoonu Iesu vasimolu no anu. Mukupoonu mukalu, la
sou mutavulenu vasimolu mulailixu no lulu vile no lavoˈo
taxanu. Io lulu ane ne iˈasixu itema vile no anu uao.
54 Xo voxo ane ne, anu voxo sou lalaxii sou voxo Tavuna.
Mo anu a ˈalai sou voxo Tavuna usoko.
55 Ta sema ane iloˈa Iesu meˈa ne Xalilaia, mineˈe ne
mimulinu Iosepu sou milai mimaisou lulu xe mimaisou
Iosepu lexe uˈasixu Iesu a loxovaa.
56 ✡Aneˈi mimaisou mukalu, la aneˈi milivu milai no tani
sou milalaxiinu lamalasile ilou lexa ane tumaˈu lailaixe. Ia
aneˈi mimaˈila no voxo Tavuna sou mimulinu lapuloto sou
voxo ane ne.

24

Iesu Mutulu no Anu Soli
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Ioa 20:1-10)

1 Voxo Tavuna mukalu, xe iliˈi no anu voxo vile no kakau
manina, la ta sema minoˈu lamalasile ane aneˈi milalaxiinu
ne sou milaixu no lulu.
2 Aneˈi milai la mimaisou lavoˈo e mipipalou sou mutaluxu
lulu anaxu ne, mipipalou mo muxexee.
3 Ia aneˈi miˈuna sou lexe imaisou Tila Iesu vasimolu, la
uai la uasi.
4 Aneˈi mitutulu taneˈi lili, io alaxu vilesisi, la ta mitema
tamei tokolomoxaˈa keakea loxo leleˈe lamixu ne, ilou mixali
mitulu no paˈumeˈa.
5 La ta sema ne, miˈume la mitangatulu mulai no lia. Ia
ta mitema tamei ne mivikalaneˈi aloxo ˈo, “Tavaˈu loxovaa,
la sou ngingi ngakakamulinu itema ane mumauli ne no
tualasiˈa ta mitema ane misoisoli ˈo?

✡ **23:56:** Mul 20:10; Lap 5:14

6 ✡Anu uxolu ʼo la uasi. Anu mumauli ne! Ngingi
ngaxavutalanu vaivaikala ane Anu muvikalangengixu no
mine uao ngingi ngongiʼa ngexolu ne Xalilaia sio.
7 Anu muvikalangengi lexe Itema ʼOlu ne, iʼitalonu ulai no
avoʼa ta mitema sou ʼiliʼilixo masumasua sou ililixu no ovu
valautu mo ivau usoli, xe voxo tatalusou, la Anu umauli la.”
8 Aneʼi ta mitema tamei ne, mivikalaneʼi aloxo ne, la sou
aneʼi mixavutalanu vaikala noxou Iesu.
9 No mine aneʼi meʼa no lulu milivu milai, la miaʼaloxu
mimii ane aneʼi mimaisou ne noxiʼa aneʼi mavulovexa mo
muluʼe no lia vile iloʼa ta mitema ane iloʼa mixolu ne.
10 Ta sema ane miaʼaloxu mimii ane ne noxiʼa ta mitema
sou xaixai noxou Iesu ne, ualaualasiʼa aloxo. Vile noxiʼa
ualasie lexe Malia sie Maxatale xe vile ualasie lexe Ioana xe
vile ualasie lexe Malia ane Iakovo nenu mo ta sema moseʼi
la.
11 Ta sema miaʼaloiʼa aloxo ne, ia aneʼi imuxamuxaxu
taneʼi no anu vaikalaiʼa ne uasi, xo vaikalaiʼa ne mutama
mii vitanisi.
12 Xe Pita muavuti, la muiave mulai no lulu. Xe muxali,
la mulanga sou muiaʼili muʼunasi, la mumaisou lavalava
keakea ne muxexe mutaʼolu vitanisi. La sou anu mulivu
mulai, ia muxavutala piena no anu mii ane muxali ne.

Iesu Iloʼa ta Mitema Tamei Mivivikala no Voteʼi Ulai ne Emausi
(Mak 16:12-13)

13 Xe no voxo ane nesi, la ta molomolo tamei noxou Iesu
ilou milutu ne Ielusalemu sou lexe ilai no tuala vile ilemo
lexe Emausi. Tuala tila ne Ielusalemu xe tuala ne Emausi
ne, lovaxaʼa ilou loxo Kilo Mita mavulovexa mo muluʼe no
lia vile.
14 Aneʼi ilou mimuamuaʼi milai, la ilou mivivikalasou
mimii tavuʼalo e muxali noxou Iesu.
15 Ilou mivivikala aloxo ne, la Iesu muneʼe ʼalai noxiʼa ilou
sou iloʼa mimuamuaʼi mikei.
16 Ia aneʼi ilou imomomo sou itongonu lexe anu Iesu ane
uasi, xo mii vile mutaluxaʼa.
17 La Anu mutaliʼisiʼa aloxo ʼo, “Ngingi ngongou ngamua-
muaʼi ʼo, la ngavaaveisou mii maʼia ne?”
Anu mutaliʼisiʼa aloxo ne, la aneʼi ilou mitulusi mole ieʼi
mupalulu.
18 Xe vile noxiʼa ilou ualasou lexe Kileopa muavuti, la
mutaliʼisou aloxo ʼo, “Nini vile noxiʼa ta mitema tavuʼalo
mineʼe mipita ne Ielusalemu, ia loxovaa la sou ninisisi
nalavusou mimii ane muxali malao ne Ielusalemu ne uasi?”
19 La Iesu mukolineʼi lexe, “Mii maʼia ane muxali ne
Ielusalemu ne?” La aneʼi mikolinu aloxo ʼo, “Nexi
tevaaveisou mimii e muxali noxou Iesu sie Nasaleti. Anu
itema sou palomatana mo mii maʼia ane Anu muvikala mo

✡ **24:6:** Luk 9:22

mu'oxonu ne, xaviinu misevile no iou Lataua mo noxi'a ta
mitema kalumo.
20 Ia ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta tatilasinge ne, mi'italonu
no avolu Pilato sou misakii vaikalasou la mivau mo mililixu
no ovu valautu.
21 ✡Ia nexi temolo tanexi lexe Anu itema ane ne sou
ululusixe no anu sakisaki noxi'a ta Romu. La ane'i mililixu
no ovu valautu mo mivau musoli. Mo voxo tatalusou ane
vaimomo 'o.
22 La ta sema se'i noxixe mi'oxonexi tekuluke. Xo no mine
kakau manina 'o, la ane'i milai no lulu,
23 ia imaisou Iesu vasimolu uasi. La sou ane'i milivu
mine'e la mivikalanexi lexe ane'i mimaisi'a ta angelo mo ta
angelo mivikalane'i lexe anu mutulu no anu soli.
24 ✡Xe ane'i mose'i noxixe kalumo milai no lulu, la mi-
maisou mimii iouvilesisi aloxo ta sema milemolu ne, ia
ixalisou Iesu vasimolu uasi."
25 Xe Iesu muavuti, la muvikalane'i ilou aloxo 'o, "Ngingi
ngongou ne, ta mitema sou xovulaulau! Mo kalumo ngingi
kisinge lamana sou ngamuxaxu tangengi no anu vaivaikala
noxi'a ta mitema sou palomatana uasi!
26 ✡Aloxo ne, la loxovaa la sou ngingi ngalavusou lexe
Kalisito ne utavule tu'utu'umaxu tei, ka io sou u'unalai no
lamana noxou Lataua no opo loxotolo uasi?"
27 ✡Xe Anu muavuti, la muvikalane'i ilou sou mululusou
vaivaikala laaxu e Lavuku Tavuna mukalusi loxo usoko
no anu lavuku noxou Mosesi mo noxi'a ta mitema sou
palomatana mikaukavunusou anu Iesu.
28 Xe ane'i ilo'a mimuamua'i milai mixali 'alai no tuala ane
lexe ane'i ilou ilai no anu ne, la Iesu mumaxa'u lexe Anu
uluale sou ulai avile.
29 La sou ane'i ilou mitalosou lexe, "Nenge'a taxolu xo aso
mulu'elai mo anu asou 'olovoxo." La sou Anu mu'una sou
ilo'a mixolu no nano no tani ne.
30 Xe ili'i, la ane'i ilo'a mixolu no luusou la'ilali sou lexe
ilo'a i'ani. La Iesu muno'u veleti vile sou muvikala laixe no
anu mulai noxou Lataua, ka muse'ise'inu sou mulosi'a ilou.
31 Anu mu'oxonu aloxo ne, la mii e mutaluxu ie'i ilou ne,
muxexe mo mitongonu lexe Anu Iesu. Ia alaxu vilesisi 'o, la
Anu tasi'uxu mo ane'i ilou imaisou la uasi.
32 La sou ane'i ilou mivivikalane'i ngato'o aloxo 'o, "No
mine nenge nenge'a temuamua'i no vote'i, io Anu mu-
vivikalanenge sou mululusou vaikala laaxu e muxolu no
anu Lavuku Tavuna teinu ne, la nenge nengei texamuli lexe
oponenge mu'osa manina."
33 Ane'i mivikala aloxo ne mukalu, la alaxu vilesisi 'o, la
ilou miavuti sou mitulu milivu ne Ielusalemu. Mixali, la

✡ **24:21:** Luk 19:11; Apo 1:6 ✡ **24:24:** Ioa 20:3-10 ✡ **24:26:** Luk 9:22 ✡ **24:27:** Lex 22:1-21; Ais 53

mixalisiʹa aneʹi mavulovexa mo muluʹe no lia vile iloʹa ta
menexiʹa a ipipita ixoxolu.
34 ✡La aneʹi mivikalaneʹi aloxo ʹo, “Manina musuku lexe
Tilasinge ne, mutulu no anu soli ne mo Anu mupalaʹa noxou
Saimoni!”
35 La sou ilou miaʹaloiʹa no anu mimii ane muxali noxiʹa
ilou no voteʹi, mo miaʹaloiʹa kalumo lexe no mine Iesu
museʹinu veleti ka mulosiʹa ilou, la aneʹi ilou mitongonu lexe
Anu Iesusi Anu anesi.

Iesu Mupalaʹa Noxiʹa ta Molomolo Noxou
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Ioa 20:19-23; Apo 1:6-8)

36 Ta molomolo noxou uao iaʹaloiʹa ngatongatoʹo, io Iesu
molu muxali mutulu no taiineʹi sou muvikalaneʹi aloxo ʹo,
“Opo seʹisisi noxou Lataua uxolu noxinge.”
37 ✡La aneʹi mikuluke mo miʹume, xo mixavutala lexe aneʹi
mimaisou ulee xaleʹa ane.
38 Ia Anu mutaliʹisiʹa aloxo ʹo, “Tavaʹu loxovaa, la sou
ngingi ngekuluke mo ngexavutala piena?
39 Ngamaisou avolo ilou tavaʹilo mo ngakasilo. Xo enisi
ano ʹo mo xiasileli ilou xileli a uxolu ʹo. Ia ulee xaleʹa vile
ne, vasimolu loxo eni e ngingi ngamaisilo ʹo uasi.”
40 Anu muvikalaneʹi aloxo ne mukalu, la sou mumaxaʹu
avolu ilou tavaʹu noxiʹa.
41 La aneʹi miʹosa mo mikuluke manina musuku, ia imo-
momo sou imuxamuxaxu taneʹi noxou manina uasi. La anu
Iesu mutaliʹisiʹa aloxo ʹo, “Ngingi ngenge laʹilali seʹi ʹa uai
ne?”
42 La sou aneʹi milosou sinana paʹusou vile e mixutuxu sou
lexe Anu uʹou.
43 La Anu munoʹu sou muʹou no ieʹi.
44 ✡Muʹou mukalu, la muvikalaneʹi la aloxo ʹo, “No voxo
ane uao nenge nengeʹa texoxolu ʹo, la eni evikalangengi
aloxo ʹo. Mimii mukalusi e mikaukavunusilo no anu Lavuku
noxou Mosesi mo noxiʹa ta mitema sou palomatana xe no
anu Lavuku sou Lexe ne, uxali manina.”
45 Mo Anu mulamanalixu xavutalaiʹa sou ilavusou
vaivaikala muxolu no anu Lavuku Tavuna.
46 La Anu muvikalaneʹi la aloxo ʹo, “Vaivaikala ane muxolu
no anu Lavuku Tavuna teinu ne muvikala aloxo ʹo. Kalisito
ne, Anu utavule tuʹutuʹumaxu xe voxo tatalusou, la Anu
utulu no anu soli,
47 sou lexe aneʹi ane ixiu oponeʹi mo ipalaʹanixu ʹiliʹilixo
masumasua noxiʹa noxou Lataua mo imuxaxu taneʹi noxilo,
la anu Lataua uxiu tumalouu ʹiliʹilixo masumasua noxiʹa. La
sou aneʹi isoko iaʹaloxu aʹalo ane ne ne Ielusalemu tei, ka sou
iaʹaloxu ulai noxiʹa ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi.

✡ **24:34:** 1Ko 15:4-5 ✡ **24:37:** Mat 14:26 ✡ **24:44:** Luk 9:22

48 ✡Ngingi ngemaisou mimii ane muxali no iengi, la sou
ngingi ngaaˈaloxu aˈalo ane ne.
49 ✡Ioxe, iliˈi la eni alosinge mii ane Mamilo musakiinu
vaikala sou lexe Anu ulosinge. Ia ngingi ngaxolu mo
ngaxomaiou mii ane ne no tuala tila ˈo, ulai utalo no anu
voxo ane Lataua ulosinge xavi ane molu teitexi.”

Lataua Mulivunoxu Iesu Mulai no Opo Loxotolo
(Mak 16:19-20; Apo 1:9-11)

50 Iesu muvikalaneˈi aloxo ne mukalu, la Anu munoˈa sou
iloˈa milai ne Vetania la Anu mutolosou avolu mulai teitexi
sou mualusiˈa.
51 Anu uao ualusiˈa sio, la Lataua munoˈu Iesu sou
muˈumesiˈa mulai teiteixi no opo loxotolo.
52 La aneˈi mixolaˈu tavaˈa sou milotu mulai noxou.
Mukalu, la aneˈi miˈosa manina sou milivu milai ne
Ielusalemu.
53 Xe iliˈi, la aneˈi ixoxolu no nano no taasou lalotu tatila
noxou Lataua ne, sou iˈitiˈitinu Lataua ualasou utotomu.

✡ **24:48:** Ioa 15:27; Apo 1:8 ✡ **24:49:** Ioa 14:16; 15:26; Apo 1:4

A'ALO LAIXE NOXOU IESU KALISITO ANE IOANESI MUKAUKAVUNU

Vaikala lamana

No nano no anu lavuku noxou Ioanesi la anu mupa'alixu Iesu lamana lexe Iesu ne "Anu vaikala noxou Lataua," e muxali itema la mune'e muxolu no tainenge. Ioanesi mukaukavunu a'alo laixe noxou Iesu 'o, xo umasaxa lexe ta mitema iitisou la imuxaxu tane'i noxou Iesu lexe Anu Lataua 'Olu mo ilavusou lexe Anu itema nesi ane Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe upalusou une'e sou ulivulixa'a ta mitema xe no mine ane'i imuxaxu tane'i noxou la sou ino'u mauli ane kaluxu uasi (20:31).

Tei la Ioanesi mua'aloxu Iesu lamana lexe, "Iesu anu vaikala noxou Lataua e muxolu tei." Xe ili'i la anu mua'aloxu sosovo mose'i Iesu mu'oxonu, mo sou nenge ta-lavusou lexe anu Iesusi ane Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe une'e sou ulivulixa'a ta mitema xe talavusou laixe lexe anu Lataua 'Olu. Mo Ioanesi mulamanalixu sosovo e Iesu mu'oxonu laaxu, mo mua'aloxa'a ta mitema mose'i mimux-axu tane'i noxou Iesu la mimulinu, ia leviani mixilili la mux-axu tane'i uasi. No anu mautunu 13-17, la Ioanesi mua'aloxu mii ma'ia muxali no 'olovoxo e mine'e mitetelisou Iesu. Mo mua'aloxu Iesu ilo'a ta molomolo noxou mixolu mipita sou mupeletotosi'a mo mupateteline'i mo mukilakasi'a xe mulalaxine'i. No anu a'alo kaluxusou noxou Ioanesi la anu mua'aloxu Iesu no mine mine'e mitetelisou la mino'u mulai sou mitulusou no anu vaivaikala mo mivau xe mivau mukalu lamililixu teitexi no ovu valautu. Xe mua'aloxu Iesu no mine musoli xe mutulu la mupala'a noxi'a ta molomolo noxou.

No anu mautunu 8:1-11, la mua'aloxe sema e mi'oxonu 'ilixo sou vote'i la ta mitema mitetelisie mine'ene noxou Iesu. A'alo ane ne mimuxaxu sosovo mose'i no anu, xo no mine mipitanu a'alo sou muxali lavuku xe ane'i ane mixiunu vaikala 'o tatei la mixexeenu muai va'axu ia i'unanu no anu a'alo uasi, ia leviani mikaukavu mu'una loxo a'alo vile.

Mii vile tamaisou Ioanesi muvivikala tavu'alo no anu ane mauli ane tano'u noxou Iesu Kalisito no voxovoxo utotomu. Mauli ane ne ta mitema isoko sou ino'u vaimomo 'o mo ili'i noxi'a ane'i ane imuxaxu tane'i noxou Iesu lexe Anu vaikala manina, mo tava'u mauli xe xavi. Mii tatila manina Ioanesi muvikala no anu ane mimii e sou usu'ulinu ta mitema maulixa'a no voxovoxo loxo lexa, veleti, telu, itema sou usaxila'a ta sipsip ilo'a ta sipsipiou xe ovu uaini ilou uaini tematemanu. Mimii ane ne Iesu muvikala tovola'isi no anu. Ia anu maninasou, la Anu mu'oxonu vaikala tovola'i sou mauli no anu ulenenge.

Aʹalo muai no nano aloxo ʹo

Vaikala anu muxali itema 1:1-18
Iesu musokou xaixai noxou 1:19-51
Iesu muxalixu lamana xaixai noxou 2:1–11
Voxo kalukaluxusou no ale xe no nano ne Ielusalemu 12:1-19
Iesu mutulu xe mupalaʹa noxiʹa ta molomolo noxou 20:1-29
Tavaʹu lavuku ane ʹo aloxo ʹo 20:30-31
Iesu mupalaʹa alaxu vile la noxiʹa ta molomolo noxou 21:1-25

Vaikala Anu Muxali Itema

1-2 ✡Tatei manina no mine Lataua ukoinu mii uao, la vaikala anu muxolu. Anu ilou Lataua mixolu. Mo anu vaikala ne, Anu Latauasi.
3 ✡Mimii latala mukalusi ne, muxali no anu vaikala nesi, io mii vile uxali no anu voteʹi vile la uasi.
4 ✡Mauli muxolu no Anu mo mauli ane ne, Anu ulosiʹa ta mitema lamana.
5 ✡Lamana uiei no nano no isivoxo, ia isivoxo utaloxolixu uasi.
6 ✡Lataua mupalusou itema vile muneʹe, ualasou lexe Ioanesi.
7 Anu muneʹe sou uaʹalo xe uvikala lamana no anu lamana ne. Mo sou ta mitema latala ilomusou, la imulaxu taneʹi no Anu.
8 Anu ane muneʹe ne, anu lamana uasi, ia anu muneʹe sou uaʹaloxu lamana nesi.
9 ✡Lamana maninasou e ulosiʹa ta mitema latala lamana ne, Anu a uneneʹe uluʹe no lia ʹo.
10 Anu muxolu no lia ʹo mo mimii latala no lia ʹo ne, muxali noxousi. Ia ta mitema no lia ʹo itongonu uasi.
11 Muneʹe no tualasou manina, la ta tema tualasou mipianu.
12 Ia, aneʹi ane ipianu uasi, imulaxu taneʹi no anu ualasou, la Lataua umoxoʹa lexe aneʹi Lataua ta ʹolu.
13 ✡Aneʹi ixali no anu masaxa noxou Lataua, ia no anu voteʹi sou taulaʹi mo xavutala noxou itema vile mo masaxa noxou itema vile uasi. Aneʹi ixali no anu masaxa noxou Latauasi.
14 ✡Ioxe, Lataua mupalusou vaikala ane ne muneʹe no lia ʹo, la Anu muxali itema mo muxolu no taiinenge. Mo, nenge temaisou xavi noxou ʹOlu vilesisi molu noxou Momu ne. Itema ane ne, Anu itema sou alauna mo Anu uvikala la uvikala maninasi.
15 La sou Ioanesi muʹava mulai noxiʹa ta mitema sou uvikala lamana aloxo ʹo, “Eni eaʹalomengixu itema ano ʹo

---

✡ **1:1-2:** Ioa 17:5; 1Ioa 1:1-2; Pal 19:13 ✡ **1:3:** 1Ko 8:6; Kol 1:16-17; Eva 1:2 ✡ **1:4:** Ioa 5:26 ✡ **1:5:** Ioa 3:19 ✡ **1:6:** Mat 3:1; Luk 1:13-17, 76 ✡ **1:9:** Ioa 8:12 ✡ **1:13:** Ioa 2:11; 3:3-6; 1Pi 1:23 ✡ **1:14:** Pil 2:7

tei lexe itema ane uxali ili'i noxilo ne, Anu tila noxilo xo Anu
muxolu tei."
16 Anu mu'ana'ana no anu alauna manina, la sou Anu
mu'italonu alauna noxou mune'e noxinge utotomu.
17 ✡Xo Lataua mulosou Mosesi lapuloto noxou, ia alauna
mo vaikala manina noxou Lataua ne, muxali manina noxou
Iesu Kalisito.
18 ✡Itema vile umaisou Lataua iou uasi. Ia itema vilesisi
Anu muxolu noxou Momu pa'umolu nesi, mupala'alixu
Momu noxi'a ta mitema. Anu Lataua 'Olu mo Anu Lataua
kalumo.

Ioanesi Anu Itema sou U'ulosi'a ta Mitema Mua'aloxu Vaikala Manina
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:15-17)

19 Ioxe, ili'i la ta tatila noxi'a ta Iutaia ne Ielusalemu
mipalusi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ilo'a ta Levi
mine'e mitali'isou Ioanesi lexe anu 'ena'ei.
20 Anu utalumeiou vaikala vile uasi, anu muvikalane'i
lamana aloxo 'o, "Eni Kalisito uasi."
21 ✡La sou ane'i mitali'isou la, "Ia nini 'ena'ei manina?
Nini Eliasi?" Anu mukoline'i aloxo 'o, "Uasi." La ane'i
mitali'isou la, "Nini itema sou palomatana e mia'aloxene
tatei ano?" Anu muvikalane'i lexe, "Eni uasi."
22 La sou ane'i mitali'isou la lexe, "Ia nini 'ena'ei manina?
Navikalanexi lamana mo sou nexi talivu la talai tavikalane'i
ane'i ane mipalusixe tene'e 'o lexe nini 'ena'ei manina."
23 ✡Anu mukoline'i, la muvikala loxo Aisaia e itema sou
palomatana mulemolu tatei aloxo 'o, "Eni loxo itema vile
u'ava'ava no xalee lia vitanisi. Anu u'ava aloxo 'o, 'Ngamo-
mosou vote'isou IAUE.' "
24 Ta Palisaio se'i mitutulu no taiine'i ta mitema ne,
25 mitali'isou aloxo 'o, "Nini nevikala lexe nini Kalisito xe
nini Eliasi mo itema sou palomatana ane ne uasi. Ia tava'u
loxovaa la nini na'ulosi'a ta mitema 'o?"
26 La Ioanesi mukoline'i aloxo 'o, "Eni a'ulosi'a ta mitema
no anu lexasi. Ia itema vile a ututulu no taiingengi ne, ia
ngingi ngalavusou uasi.
27 ✡Anu itema ane une'e ili'i noxilo ne, eni amomomo
sou alulusou lamotasou siovexu tava'u uasi, xo Anu mutila
musuku."
28 Tei la Ioanesi mu'ulo'ulosi'a ta mitema no xalee vile no
tuala ne Vetania no xaleenu lexa Ioridani. Ia anu musuku
mune'e ne Vetania la mimii ane ne, muxali ane.

Iesu Anu Sipsip 'Olu Noxou Lataua

29 ✡No voxo vile ili'i, la Ioanesi mumaisou Iesu mumua-
mua'i mune'e noxou, la muvikalane'i aloxo 'o, "Ngamaisou

✡ **1:17:** Mul 34:28; Rom 6:14 ✡ **1:18:** Mul 33:20; Ioa 6:46; 1Ti 6:16 ✡ **1:21:** Lap 18:15, 18; Mat 11:14 ✡ **1:23:** Ais 40:3 ✡ **1:27:** Ioa 1:15 ✡ **1:29:** Ais 53:6-7; 1Pi 1:18-19

ane! Anu Sipsip ˈOlu noxou Lataua e uneˈe sou ulivulixaˈa
ta mitema ineˈe ˈalai noxou Lataua xo aneˈi mixolu vaˈaxu!
30 ✡Itema e eni elemolu tei lexe, ‘Anu uneˈe iliˈi noxilo ne,
Anu mutila musuku noxilo. Xo Anu muxolu tei.’ Anu ano.
31 Eni kalumo alavusou itema ane ne uasi. Ia eni eneˈe sou
aˈulosiˈa ta Isilaeli no anu lexa sou aneˈi ilavusou lexe itema
ane ne Anu ˈenaˈei.”
32 ✡La sou Ioanesi muvikala lamana aloxo ˈo, “Eni emaisou
Uleenu Tavuna molu no opo loxotolo muluˈe loxo kuau vile
la muxolu noxou.
33 Eni kalumo alavusou itema ane ne uasi. Ia anu ane
mupalusilo sou aˈulosiˈa ta mitema no anu lexa muvikalaleli
lexe, ‘Namaisou itema ane Uleenu Tavuna muluˈe muxolu
noxou, la Anu ane sou uˈulosiˈa ta mitema no anu Uleenu
Tavuna ane.’
34 ✡Eni emaisou, la sou eni apalaˈalixu lexe Anu Lataua
ˈOlu.”

Tatalu Mixali ta Molomolou Iesu

35 No voxo vile iliˈi, la Ioanesi iloˈa ta molomolou ta tamei
itutulu,
36 ✡ia anu iou mulai la mumaisou Iesu umuamuaˈi ulalai.
La sou muvikaloneˈi aloxo ˈo, “Ngamaisou Sipsip ˈOlu noxou
Lataua! Anu ane!”
37 Aneˈi ilou milomusou aloxo ne, la aneˈi ilou miavuti sou
mimulinu Iesu.
38 Iesu iou mulivu la mumaisiˈa ilou a imulinu inene'e, la
sou mutaliˈisiˈa ilou aloxo ˈo, “Ngongou ngemasaxau maˈi?”
La aneˈi mivikalanu lexe, “Rabi (vaikala ane ne, laaxu lexe
anu itema sou ulosiˈa ta mitema lavulavu.) Nini nexoxolu no
tani anevaa?”
39 Iesu mukolineˈi ilou aloxo ˈo, “Nganeˈe mo ngamaisou.”
La sou Anu muolene'i sou milai mimaisou tani e Anu muxolu
no anu. Mixali no tani, la aso iou tamiˈa no ˈoloˈolovoxo. No
voxo ane ne, la aneˈi iloˈa mixolu.
40 ✡Vile noxiˈa e mulomusou vaikala noxou Ioanesi la
mumulinu Iesu ne, ualasou lexe Andeleasi, anu Saimoni Pita
vimou.
41 Anu mulutu la anu uˈoxonu mii vile uasi, anu muavuti
la mulai mukamulinu vimou Saimoni sou muvikalanu lexe
nexi texalisou Mesaia (Anu Kalisito).
42 ✡La sou anu muolenu Saimoni sou mulai noxou Iesu.
Iesu mumaisou la muvikalanu aloxo ˈo, “Saimoni. Nini
Ioanesi ˈolu. Vaimomo ˈo, la eni amoxoˈine lexe nini Kepasi
(uala ane ne, ixiunu la uxali lexe Pita).”

Iesu Muˈavaliˈa Pilipi Ilou Natanaeli

✡ **1:30:** Ioa 1:15 ✡ **1:32:** Mat 3:16 ✡ **1:34:** Mat 3:17 ✡ **1:36:** Ioa 1:29
✡ **1:40:** Mat 4:18-20 ✡ **1:42:** Mat 16:18

43 No voxo vile ili'i, la Iesu muavuti sou ulai ne Xalilaia, la
Anu muxalisou Pilipi. Mumaisou Pilipi la muvikalanu aloxo
'o, “Nane'e mo namulileli.”
44 Pilipi ilo'a Andeleasi ilou Pita tualasi'a vilesisi ne Vete-
saida.
45 ✡Pilipi mulutu mulai la muxalisou Natanaeli la mu-
vikalanu aloxo 'o, “Nexi texalisou itema ane Mosesi
mua'aloxu no nano no lavuku sou lapuloto mo ta mitema sou
palomatana mia'aloxu no anu lavuku noxi'a kalumo. Anu
Iesu, Iosepu 'olu. Anu sou tuala ne Nasaleti.”
46 Natanaeli muavuti la muvikalanu lexe, “Loxovaa mii
vile laixe uxali no tuala ne Nasaleti? Uasisi manina.” Ia Pilipi
muvikalanu aloxo 'o, “Nane'e mo mene namaisou.”
47 Iesu mumaisou Natanaeli unene'e la muvikalane'i lexe,
“Ngamaisou! Itema ne, anusie Isilaeli manina. Anu ulavu-
sou ukalavoi uasi.”
48 La sou Natanaeli muavuti la mutali'isou Iesu aloxo 'o,
“Nini nelavusilo a loxovaa?” La sou Iesu mukolinu aloxo 'o,
“No mine Pilipi u'avaline uao, la eni emaisine nexoxolu no
ovu lovo tava'u.”
49 ✡Natanaeli mupala'alixu lexe, “Rabi. Nini Lataua 'Olu
mo nini tatananu tuala tila ne Isilaeli.”
50 La Iesu mukolinu vaikala noxou aloxo 'o, “Nini nem-
ulaxu taneni noxilo xo eni emaisine nexoxolu no ovu lovo
tava'u. Ia mii ane eni emaisine ne, anu mii kitu'asi. Io ili'i la
sou nini namaisou xaixai noxilo se'i ta tatila.
51 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Ili'i la ngamaisou
opo loxotolo ukisi la ngamaisi'a ta angelo noxou Lataua
ilulu'e noxou Itema 'Olu xe itetelai.”

2

Iesu Muxiunu Lexa Muxali Uaini

1 Iesu mu'avali'a Pilipi ilou Natanaeli mukalu xe voxo
tamei ili'i no anu, la la'ilali vile sou taula'i alavua muxali
no tuala ne Kana no xalee lia tila ne Xalilaia. La Iesu nenu
milai kalumo.
2 Mo anu Iesu ilo'a ta molomolou ne, mi'avali'a sou milai
no anu la'ilali sou taula'i ne.
3 No mine uaini mukalu, la Iesu nenu mivikalanu Iesu lexe
uaini mukalu.
4 ✡La Iesu mukoline aloxo 'o, “Sema 'o, mii ane ne, nini
na'anini. Eni na'axe uasi. Xo eni voxo noxilo uxali uao.”
5 Iesu nenu miavuti la mivikalane'i ta mitema sou xaixai
sou la'ilali ne aloxo 'o, “Mii ma'ia ane Anu uvikalangengixu,
la nga'oxonusi.”
6 Io, no nano no tani ne, lexa vexasou muxatele vile a uai
sou ta mitema i'una la iui avo'a no anu. Xo anu 'ilixo noxi'a

✡ **1:45:** Lap 18:18; Ais 7:14; 9:6; Iel 23:5; Ese 34:23 ✡ **1:49:** Mat 14:33; 16:16; Mak 3:11 ✡ **1:51:** Tav 28:12 ✡ **2:4:** Ioa 7:30; 8:20

ane'i ta Iutaia aloxo ne. Ane'i mi'oxonu lexa vexasou no anu lavo'o. Io itau lexa u'una no anu xe u'ana'ana, la itiitisou se'i uxali loxo Lita itemaxu tami'a (80) xe se'i Lita itemaxu muxatele vile (120).

7 Iesu muvikalane'i ta mitema sou xaixai sou la'ilali lexe, "Ngatau lexa u'unalai no lexa vexasou mo u'ana'ana." La ane'i milomuxusi ka mitau mu'ana'ana.

8 La sou Iesu muvikalane'i lexe, "Ioxe, ngasixolo se'i mo ngano'u ulai noxou itema ane usaxila'u la'ilali ne. La ane'i mi'oxo aloxo ne."

9 Lexa ne muxiu la muxali uaini. Mino'u uaini milai milosou itema sou usaxila'u la'ilali, la anu mutovo muiexu. Ia anu ulavusou lexe mino'u uaini ane ne a ne'ei uasi. Ta mitema ane ane'i misixolonu ne, ane'isi milavusou. La sou anu mu'avalou mulu ane mutaula'i alavua ne mune'e.

10 Anu muxali la itema sou usaxila'u la'ilali muvikalanu aloxo 'o, "No anu la'ilali aloxo 'o, la ta mitema tavu'alo ilavusou ivelunu uaini lailaixe tei xe ili'i no mine ta mitema i'ana'ana manina, la sou ane'i ivelunu uaini masumasua sevile 'ole. Ia nini na'oxo loxo ne uasi. Nini nevelunu uaini lailaixe no mine tesokou la'ilali mo mune'e mukalu 'o."

11 Iesu mu'oxonu sosovo ane ne alavua no tuala ne Kana no xalee lia tila ne Xalilaia. Anu mumaxa'u xavi noxou, la sou ta molomolou mimaisou la mimulaxu tane'i noxou.

Iesu Mukusai'a ta Mitema Isosova Mimii no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

12 ✡Ioxe, Iesu mumaxa'u xavi noxou ne Kana mukalu xe ili'i, la Anu ilo'a nenu mo ta vimovimou mo ta molomolou milutu sou milai lu'e ne Kapenaumu. Milai mixolu lu'e ne voxo se'i.

13 ✡Io, voxo tila noxi'a ta Iutaia sou isosovosou voxo ane Lataua Iou Muvaxai'a muxali 'alai, la Iesu muavuti sou mulutu mununalai ne Ielusalemu.

14 Anu muxali ne Ielusalemu, la mu'unalai no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. La Anu mumaisi'a ta mitema e mitata'olune'i ta bulumakau mo ta sipsip mo ta kuau sou ta mitema ilotone'i xe ta mitema e ilavusou ivalavala lamoli,

15 la sou Anu mu'oxo kulue sou mupuapuasi'a ta mimii mo mukusai'a ta mitema ilo'a ta mimii loxo ta sipsip ilo'a ta bulumakau milai no ale. Ia muavuti la mupeinu lamoli'a xe muvuluvexanu valovalo e ta mitema ivalavala lamoli no anu ne.

16 Xe muvikalane'i ta mitema e ane'i itata'olune'i ta kuau sou ilotone'i aloxo 'o, "Ngano'a ta kuaumengi mo ngalai no ale! Ngexiu tani noxou Mamilo Lataua muxali loxo taasou ilotoloto no anu."

✡ **2:12:** Mat 4:13 ✡ **2:13:** Mul 12:1-27

17 ✡Ta molomolou mimaisou mii ane ne, la mixavutalanu
kaukavu vile muxolu no nano no Lavuku Tavuna teinu.
Mikaukavunu aloxo ˈo, “Eni asou akalu, xo talelixu taasine
misevile.”
18 Ta tatila noxiˈa ta Iutaia mimaisou mii e Iesu muˈoxonu
ne, la mivikalanu aloxo ˈo, “Namaxaˈu sosovo vile mo sou
nexi tamaisou la talavu lexe ˈei muvikala laixe lexe nini
neˈoxonu mii ane ne.”
19 ✡Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngamamulonu tani
tila noxou Lataua ane ne, la eni atulusou voxo tatalusi.”
20 Ta tatila noxiˈa ta Iutaia laˈiaxaˈa la miavuti mikolinu
vaikala noxou aloxo ˈo, “Tani ˈo ne, nexi tetulusou tauu ie
itemaxu tamei mo muxatele vile (46). Ia nini nevikala lexe
natulusou voxo tatalusi?”
21 ✡Ia Anu mulemolu tani tila noxou Lataua e ta mitema
itulusou ne uasi. Anu mulemolu vasimolu.
22 ✡Io, no voxo iliˈi no mine Iesu usoli xe utulu, la ta
molomolou mixavutalanu vaikalau. La sou aneˈi imulaxu
taneˈi no anu Lavuku Tavuna mo vaikala e Anu mulemolu
ne.
23 ✡No mine aneˈi misosovosou voxo sou Lataua Iou
Muvaxaiˈa ukalu uao xe Iesu muxolu ne Ielusalemu, la
ta mitema tavuˈalo mimaisou sosovo e Anu muˈoxonu la
mimulaxu taneˈi no ualasou.
24 Ia Anu umulaxu tanu noxiˈa uasi, xo Anu mulavusiˈa mo
umasaxa umuli xavutalaiˈa uasi.
25 Anu umasaxa lexe evile uaˈaloxu uasi. Xo Anu mulavu-
sou ta mitema taneˈi mukalusi.

3

Iesu Mulosou Nikodimo Lavulavu

1 ✡Ioxe, no voxo vile la itema vile ualasou lexe Nikodimo,
anu Palisaio vile mo anu itema tila vile noxiˈa ta Iutaia
2 muneˈe noxou Iesu no ˈolovoxo. La muvikalanu aloxo ˈo,
“Rabi, nexi telavusou lexe Lataua mupalusine neneˈe loxo
itema sou ulosiˈa ta mitema lavulavu. Lexe Lataua uxolu
noxine uasi, la umomomo sou nini naˈoxonu sosovo ane ne
uasi.”
3 ✡Iesu mukolinu vaikalau aloxo ˈo, “Eni avikalaneni man-
ina musuku. Lexe itema vile uxali alavua uasi, la umomomo
sou umaisou saxisaxilaˈu noxou Lataua uasi.”
4 Nikodimo muavuti la mutaliˈisou aloxo ˈo, “Loxovaa,
umomomo sou itema vile aululu ulivu uˈunalai noxie nenu
opoone, la ivoˈonu la?”
5 ✡Iesu mukoli aloxo ˈo, “Eni avikalaneni manina musuku.
Lexe itema vile uxali alavua no anu lexa mo Uleenu Tavuna
uasi, la anu umomomo sou uˈunalai no ˈa saxisaxilaˈu noxou
Lataua uasi.

✡ **2:17:** Lex 69:9 ✡ **2:19:** Mat 26:61; 27:40 ✡ **2:21:** 1Ko 6:19 ✡ **2:22:** Luk 24:6-8; Ioa 12:16 ✡ **2:23:** Ioa 7:31 ✡ **3:1:** Ioa 7:50; 19:39 ✡ **3:3:** Mat 18:3; 1Pi 1:23 ✡ **3:5:** Ese 36:25-27

6 ✡Mauli ane muxali no anu masaxa noxiˈa ta mitemasi ne,
la anu mauli ane ne ukalu vitanisi. Ia mauli ane muxali no
anu Uleenu Tavuna, anu mauli ane ne kaluxu uasi.
7 Eni evikalaneni lexe nini naxali alavua la, io mamu nini
nakuluke no anu vaikala ane ˈo.
8 Nini namaisou atume uili ulai no anu masaxa naˈu mo
nalomusou luluxusi, ia nalavusou lexe molu ava xe ulai ava
uasi. Ta mitema ane maulixaˈa ane uxali no anu Uleenu
Tavuna ne, anu aloxo nesi.”
9 Nikodimo mutaliˈisou aloxo ˈo, “Mole, anu uxali a loxo-
vaa?”
10 Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Nini namitema sou nalosiˈa ta
Isilaeli lavulavu ane, ia nalavusou mii ane ne uasi?
11 Avikalaneni manina musuku. Nexi talemolu maˈia nexi
telavusou mo temaisou. Ia ngingi ta mitema ngaˈosasou mo
nganoˈu uasi.
12 Eni evikalangengixu mii sou no lia ˈo, ia ngingi nga-
mulaxu tangengi no anu uasi. Io lexe eni avikalangengixu
mii sou teitexi no opo loxotolo, la sou ngingi ngamulaxu
tangengi no anu a loxovaa?
13 Itema vile ulai teitexi no opo loxotolo uao, ia itema vile
molu teitexi no opo loxotolo muluˈe, Anu anusisi Anu Itema
ˈOlu.
14 ✡Loxo Mosesi muˈitinu sinana veveeni no xalee lia
vitanisi, aneˈi iitinu Itema ˈOlu kalumo,
15 ✡sou lexe ˈenaˈei ane umulaxu tanu noxou la unoˈu
mauli ane kaluxu uasi.”
16 ✡Lataua tanunenge nenge ta mitema no xalee lia
mukalusi, la sou mulosinge ˈOlu vilesisi mo sou lexe anu
ane umulaxu tanu noxou ˈOlu ne, la usoli uasi, unoˈu mauli
kaluxu uasi.
17 ✡Anu Lataua mupalusou ˈOlu muluˈe sou utulusiˈa
ta mitema no lia ˈo no anu vaivaikala uasi, muluˈe sou
upamaulineˈi.
18 ✡ˈEi ane umulaxu tanu noxou, la anu utulu no anu
vaivaikala uasi. ˈEi ane umulaxu tanu no anu Lataua
ˈOlu vilesisi ualasou uasi, la anu mutulu no anu vaivaikala
mukalu ne.
19 ✡Tavaˈu itulu no anu vaivaikala ne, aloxo. Lamana
muluˈe no lia mukalu, ia ta mitema mimasaxau lamana ne
uasi, imasaxau isivoxo. Xo ˈiliˈilixo noxiˈa ne, masumasua
misevile.
20 Aneˈi ane iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua ne,
imasaxau lamana ne mo ilai no lamana ne uasi. Xo aneˈi
imasaxa lexe ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa ne upalaˈa no ieˈi
ta mitema uasi, utalumesi.

✡ **3:6:** Ioa 1:13 ✡ **3:14:** Iti 21:9; Ioa 8:28; 12:32 ✡ **3:15:** Ioa 20:31 ✡ **3:16:** Ioa 3:36; 10:28; Rom 5:8; 8:32; 1Ioa 4:9-10 ✡ **3:17:** Luk 19:10 ✡ **3:18:** Ioa 5:24 ✡ **3:19:** Ioa 1:5, 9; 8:12

21 Ia anu ane u'oxonu 'ili'ilixo ane laixe ne, anu unene'e
no lamana, la sou ta mitema ilavusou manina lexe anu
mu'oxonu 'ili'ilixo ane manina no anu xavi noxou Lataua.

Ioanesi Anu Itema sou U'ulosi'a ta Mitema Muvikala Lamana Noxou Iesu Lexe Anu 'Ei

22 ✡Iesu ilou Nikodimo mivivikala mukalu xe ili'i, la Iesu
ilo'a ta molomolou milutu ne Ielusalemu sou milai no xalee
vile no xalee lia tila ne Iutaia. La mixolu voxo se'i sou Iesu
mu'ulosi'a ta mitema.
23 Mo Ioanesi kalumo u'ulosi'a ta mitema no tuala ne
Ainon 'alai ne Salimu. Xo no xalee lia ane ne, lexa tavu'alo.
Ta mitema tavu'alo inene'e noxou Ioanesi sou u'ulosi'a.
24 No voxo ane ne, Ioanesi, itatuxu no anu taasou navu-
navu uao.
25 No voxo ane ne, la ta molomolou Ioanesi ilo'a Iutaia vile
mi'otosou anaxa'a sou vote'i sou itema vile u'ulo sou uxali
malemalenga no iou Lataua a loxovaa.
26 La sou ane'i milutu milai noxou Ioanesi la mivikalanu
aloxo 'o, “Rabi, itema e ngingi ngongou ngexolu no xalee
vile ne Ioridani xe nini nepala'alixu noxixe ne, Anu a
u'ulo'ulosi'a ta mitema mo ta mitema latala a ilalai noxou
sio.”
27 Anu mukoline'i aloxo 'o, “Lexe Lataua no opo loxotolo
ulosou itema vile mii vile uasi, la anu umomomo sou uno'u
uasi.
28 ✡Ngingi ngelomusilo eni evikalangengixu aloxo 'o, ‘Eni
Kalisito uasi. Lataua mupalusilo sou euli noxousi.’
29 Itema vile utaula'i alavua la sema ne anu semausi. Ia
menexu e mune'e no anu la'ilali sou taula'i alavua ne, uxolu
mo ulomusou xolinu la 'osa'ila noxou u'oki manina. La sou
eni kalumo a'osa manina xo mii ne muxali manina.
30 Xo Anu ualasou utelai, ia eni ualasilo ulu'elai.”
31 ✡Anu ane molu teitexi, Anu tila no anu mimii mukalusi.
Ia Anu ane molu no lia 'o, Anu sou lia 'osi mo uvikala loxo
itema vile sou lia 'osi. Anu ane molu no opo loxotolo, Anu
tila no anu mimii mukalusi.
32 ✡Itema ane ne mupala'alixu mimii ane mumaisou mo
mulomusou. Io itema vile u'osasou sou uno'u vaikala ane
Anu mulemolu ne uasi.
33 'Ei ane u'osa sou uno'u vaikalau ne, anu musosovosou
lexe Lataua anu manina.
34 Anu ane Lataua mupalusou mulu'e ne, Anu uvikala
vaivaikala noxou Lataua. Xo Lataua mulosou Uleenu
Tavuna mukalusi.
35 ✡Momu mumasaxau 'Olu misevile, la sou mu'italonu
mimii latala mukalusi no avolu.
36 ✡'Ei ane umulaxu tanu noxou Lataua 'Olu ne, la uno'u
mauli ane kaluxu uasi. Ia lexe 'ei ane ulomuxu vaikala

✡ **3:22:** Ioa 4:1-2 ✡ **3:28:** Mat 11:10; Ioa 1:20 ✡ **3:31:** Ioa 8:23 ✡ **3:32:** Ioa 3:11 ✡ **3:35:** Mat 11:27; Ioa 5:20 ✡ **3:36:** Ioa 3:16-18; 1Ioa 5:12

noxou Lataua 'Olu uasi, la umomomo sou umauli uasi xo la'ia noxou Lataua a uxolu noxou.

4

Iesu Muvikala Noxie Sema sie Samalia

1-2 ✡Iesu anu molu u'ulosi'a ta mitema uasi, ta molomolo noxou me'a mi'ulo'ulosi'a. Ia no mine ta Palisaio milomu lexe Iesu mu'ulosi'a ta mitema mo ane'i mixali loxo ta molomolou, la itiitisi'a muaulixu itiitisi'a ta molomolo noxou Ioanesi.

3 Ioxe Tila mulavu aloxo ne, la sou Anu mu'umesou xalee lia tila ne Iutaia sou mulivu mulai to'o no xalee lia tila ne Xalilaia la.

4 Ia muavuti sou lexe ulai la muxavutala lexe u'unalai no xalee lia tila ne Samalia tei o.

5 ✡Mu'unalai la muxali no tuala ne Sikari 'alai no lia e Iakovo mu'italonu mulai noxou 'olu Iosepu.

6 Iesu mumuamua'i xoo mole mutotosa la mulai muxali no anu lexa iou vile Iakovo mu'asou la muma'ila ne, la aso mukulupa.

7-8 Iesu muavuti la mupalusi'a ta molomolou milai no tuala sou ilotoxa'a la'ilali. Io Iesu anusisi muxoxolu ne, la sema Samalia vile mine'e sou lexe itau lexa. Iesu mumaisie la muvikalane lexe, "Natau lexa sevile une'e mo aie."

9 ✡Ane miavuti la mivikalanu aloxo, "Nini namitema sie Iutaia xe eni sie Samalia. Ia tava'u loxovaa la nini nevikalaleli sou atauxene lexa o?" Ane mivikalanu aloxo ne, xo ta Iutaia ilo'a ta Samalia ilavusou ixolu ipita uasi.

10 ✡Iesu mukoline aloxo 'o, "Lexe nini nalavusou mii molu noxou Lataua ane Anu mulosine vitanisi mo nalavusou itema e mulingau lexa noxine sou lexe uiexu, la nini natali'i noxou mo sou Anu ulosine lexa sou mauli."

11 La sema ne mivikalanu aloxo 'o, "Tila, nini mii vile sou natau lexa no anu uasi, mo lexa iou ne muxolu no lia manina. La sou nini natau lexa sou mauli a loxovaa?

12 ✡Nini natatila loxo mutu'uovunenge Iakovo uasi. Anu mu'italonu lexa iou 'o sou nexi taie no anu. Anu ilo'a ta 'olu mo ta mimii ta temene kalumo miie no anu."

13 Iesu mukoline aloxo 'o, "Lexe 'ena'ei uie no anu lexa ane 'o, la usoliu lexa la.

14 ✡Ia lexe anu ane uie no anu lexa ane eni alosou, la anu umomomo sou usoliu lexa la uasi. Lexa e eni alosou ne, uxali loxo lexa luuxu no nano no tanu la ulosou mauli kaluxu uasi."

15 Sema miavuti la mivikalanu aloxo 'o, "Tila, nalosilo lexa ane ne, la sou eni aiexu la asoliu la uasi, mo ane'e 'o sou atau lexa 'o la uasi."

✡ **4:1-2:** Ioa 3:22 ✡ **4:5:** Tav 33:19; Ies 24:32 ✡ **4:9:** Esi 4:1-5 ✡ **4:10:** Ioa 7:37-38; Pal 21:6 ✡ **4:12:** Ioa 8:53 ✡ **4:14:** Ioa 6:35

16 La Iesu muvikalane aloxo ˈo, “Nalai naˈavalou mulu-
meni mo uneˈe.”
17 Sema mikolinu lexe, “Eni muluxeni uasi.” La Iesu mu-
vikalane la, “Nini nevikala lexe mulumeni uasi ne, manina.
18 Xo tei la ta mulumulumeni taˈuve, ia vaimomo ane
ngingi ngongou ngaxoxolu ne, anu mulumeni manina uasi.
La sou nini nevikala ne manina.”
19 Sema mikolinu Iesu aloxo ˈo, “Tila, eni elavusou lexe
nini itema sou palomatana vile.
20 ✡Ta totoxosixe ilolotu no laxaˈilu ano ˈo, ia ngingi ta
Iutaia ngavikala lexe nenge talotu lai ˈo uasi, talotu ne
Ielusalemusi.”
21 Iesu muvikalane sema lamana aloxo ˈo, “Nini namulaxu
taneni no ˈa vaikala noxilo. Voxo a uneneˈe sou ngingi
ngalotu noxou Maminge no laxaˈilu ˈo mo ne Ielusalemu ne
uasi.
22 ✡Ngingi ta Samalia ngalavusou ngalotu noxou ˈenaˈei
uasi. Ia nexi ta Iutaiasi telavusou lexe talotu noxou ˈenaˈei
manina. Xo itema sou upamaulinenge uxali noxixe nexi ta
Iutaia.
23 Ia voxo e lexe ta mitema ilotu manina ulai noxou
Maminge a uneneˈe a muneˈe mukalu. Ia lexe ta mitema
e ilotu manina noxou Maminge no anu uleeneˈi mo oponeˈi
maninasou. Xo Maminge ukakamulineˈi ta mitema aloxo ne.
24 ✡Xo Lataua anu uleenu la sou aneˈi ane ilotu noxou, la
ilotu no anu uleeneˈi mo oponeˈi maninasou.”
25 Sema mivikalanu Iesu aloxo ˈo, “Eni elavusou lexe
Mesaia e ilemo lexe Kalisito, Anu a uneneˈe. No voxo
ane Anu uneˈe, la sou Anu ululusou mimii tavuˈalo uneˈe
noxixe.”
26 ✡Iesu muvikalane lamana aloxo ˈo, “Itema ne, ane enisi
o ane avivikalaneni.”

Ta Molomolou Iesu Milivu Mineˈe La

27 Iesu ilee sema ne ivivikala aloxo ne, la ta molomolo
noxou milotoxaˈa laˈilali mo milivu mixali. Mineˈe mixali
la mimaisou Iesu uvivikalane sema ne, la mikuluke. Ia vile
noxiˈa utaliˈisou uasi lexe, “Nemasaxau maˈi noxie?” mo
“Tavaˈu loxovaa la sou ngingi ngongie ngavivikala ˈo?”
28 Xe sema miavuti la miˈitalonu lexaxe vexasou muai ne,
ia milivu milai no tuala. Mixali no tuala, la mivikalaneˈi ta
mitema no tualasie aloxo ˈo,
29 “Nganeˈe mo ngamaisou itema vile e Anu mupalaˈalixu
mimii tavuˈalo no anu maulixo. Male Anu Kalisito ane.”
30 Aneˈi milomusou vaikalaie la milutu sou milai mi-
maisou.

✡ **4:20:** Lap 12:5-14; Lex 122:1-5
✡ **4:22:** 2Ta 17:29-41; Ais 2:3; Rom 9:4-5
✡ **4:24:** Rom 12:1; 2Ko 3:17; Pil 3:3
✡ **4:26:** Mak 14:61-62

31 No mine ta mitema ineˈe ixali uao, la ta molomolou
mivikalanu aloxo, “Tila, nexi temasaxa lexe nini naˈani
sevile o.”
32 Ia Anu muavuti la muvikalaneˈi aloxo, “Eni laˈilalixo a
uai. Ia ngingi ngalavusou uasi.”
33 La ta molomolou mivikalaneˈi ngatoˈo lexe, “Evile
muneˈe muitixu laˈilali male.”
34 ✡Iesu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Laˈilalixo ne, ane
eni amulinu masaxa noxou Anu ane mupalusilo eneˈe sou
akalusou xaixai noxou.
35 ✡Ngingi ngavikala lexe, ‘Uao soˈio tamiˈa a uxolu sou
ngamolo laˈilali uxali,’ ia eni avikalangengi aloxo ˈo, ngatulu
mo ngamaisou xai laixe o. Laˈilali a lingamo sou ngalai
ngamolou.
36 Vaimomo ˈo itema sou umolo laˈilali ne, munoˈu
lakolisou xaixai noxou mo vaimomo ˈo umolo laˈilali sou
mauli kaluxu uasi. La sou itema utotou xai xe itema sou
umolo laˈilali ne, ilou iˈosa mo ixolu ipita.
37 Anu vaikala ane ne manina lexe, ‘Itema vile sou utotou
xe itema vile sou umomolou.’
38 Eni apalusinge ngalai sou ngamolo laˈilali no xai e ngingi
ngatou uasi. Ta mitema moseˈi sasaieˈi no anu, ia ngingi
ngalai sou ngamolousi.”

Ta Mitema sie Samalia Tavuˈalo Aneˈi Mimulaxu Taneˈi Noxou Iesu

39 Sema mipalaˈalixu noxiˈa ta Samalia lexe anu Iesu
mululusou mimii tavuˈalo no anu maulixe. Aneˈi tavuˈalo
milomusou aloxo ne, la mimulaxu taneˈi noxou.
40 La sou aneˈi mineˈe noxou la mivikalanu mimasaxa lexe
iloˈa ixolu. La iloˈa mixolu voxo tamei.
41 No anu vaikalausi, la ta mitema tavuˈalo la mimuxaxu
taneˈi noxou.
42 ✡Aneˈi mivikalane sema ne aloxo ˈo, “Nexi temulaxu
tanexi noxou xo nini neneˈe neaˈalomexi o uasi. Nexi mexe
telomusou mo telavu manina lexe itema ano ˈo Anu itema
sou upamaulinenge no lia ˈo.”

Iesu Mupamaulinu Itema sou Xaixai Noxou Tatananu Tuala ˈOlu

(Mat 8:5-13; Luk 7:1-10)

43 Iloˈa mixolu voxo tamei mukalu, la Iesu mulutu sou
mulai toˈo no xalee lia tila ne Xalilaia.
44 ✡Xo Iesu anu molu muvikala lexe, “Itema sou palo-
matana vile, ta tema tualasou itoxonu uasi.”
45 ✡Anu mulutu xe muxali ne Xalilaia, la ta mitema
miˈosasou. Xo aneˈi mimaisou sosovo ane Iesu muˈoxonu
ne Ielusalemu no voxo e misosovosou voxo sou Lataua Iou
Muvaxaiˈa.

✡ **4:34:** Ioa 6:38 ✡ **4:35:** Luk 10:2 ✡ **4:42:** 1Ioa 4:14 ✡ **4:44:** Mat 13:57
✡ **4:45:** Ioa 2:23

46-47 ✡Io Iesu mulutu la mulai no tuala ne Kana la. Tei
la Anu muxiunu lexa muxali uaini. Iesu muxali ne Kana,
la itema vile sou xaixai noxou tatananu tuala ne Xalilaia
muxolu ne Kapenaumu, mulomu lexe Iesu molu ne Iutaia
mune'e muxali ne Xalilaia la mulai noxou Iesu. Xo anu 'olu
pipiena mu'oxonu mo 'alai sou usoli. Anu mulai noxou Iesu
la mulingau sou lexe ilou ilai mo upamaulinu.
48 ✡Iesu muvikalanu aloxo 'o, "Ngingi ngamaisou sosovo
noxilo uasi, la ngamulaxu tangengi noxilo uasisi manina."
49 Itema sou xaixai noxou tatananu tuala ne Xalilaia
muavuti la muvikalanu aloxo 'o, "Tila, nane'e mo nengei
talai ua, 'alixe usoli maasi."
50 ✡Iesu muvikalanu aloxo 'o, "Nalivu mo nalai. Xo 'iline
a mumauli mukalu." Anu mumulaxu tanu no anu vaikala
noxou Iesu la mulutu mulai.
51 Anu uxali no tualasou uao, la ta mitema e ixaxai noxou
ne mixalisou la mivikalanu lexe 'olu mumauli.
52 Anu muavuti la mutali'isi'a lexe mumauli talu. La ane'i
mikolinu aloxo 'o, "Vasimolu ialuxu a mukalu no aso iou vile
mei no 'olo'olovoxo."
53 Molomolo momu mulomusi'a la mulavu lexe 'olu mu-
mauli no aso iou vile no 'olo'olovoxo no mine Iesu mu-
vikalanu lexe, "'Iline mumauli." La sou anu ilo'a ta mitema
no taasou mimulaxu tane'i noxou Iesu.
54 ✡Sosovo tamei sou ne, muxali no mine Iesu mulutu ne
Iutaia mune'e muxali ne Xalilaia.

5

Iesu Mupamaulinu Itema Vile no Kupa no Lexa ne Betesida

1 Ili'i no anu Iesu mupamaulinu molomolo ne Kana
mukalu, la Anu mulivu mununa ne Ielusalemu no voxo vile
tila noxi'a ta Iutaia.
2 No voxo ane ne, la kupa vile ilemo lexe Vetesaida no anu
vaikala noxi'a ta Alamu, muxolu no nano ne Ielusalemu 'alai
no aitenga vile ilemolu lexe Aitengasi'a Ta sipsip. Io no kupa
ne la tani alelaxu ta'uve mitulusou muxoxosou.
3-4 No kupa pa'umolu ne, la ta mitema tavu'alo lavileo
iouiou mu'oxone'i a miai. Se'i no taiine'i ie'i seleveenu xe
se'i tava'a mukilikalukalu xe se'i xine'i musoisoli.
5 Ia itema vile no taiine'i ne, pipiena toxoxa'a muxolu
noxou mumomomo loxo tauu ie mavulovexa tatalu mo
muxatele tatalu (38).
6 Iesu mumaisou mii e uai la mulavusou lexe pipiena
muxolu noxou maxuveeni misevile. Muavuti la mutali'isou
aloxo 'o, "Loxovaa nini nemasaxa lexe namauli?"
7 Anu muavuti la mukolinu aloxo 'o, "Tila, itema vile sou
usu'ulileli sou ulu'elailixo no kupa no mine ixiunu lexa uasi,

✡ **4:46-47:** Mat 8:5-6; Ioa 2:1-11 ✡ **4:48:** Ioa 2:18; 1Ko 1:22 ✡ **4:50:** Mat 8:13
✡ **4:54:** Ioa 2:11

la sou eni anoʼu mauli uasi. Lexe eni atovo sou aluʼelai la
aneʼi ane iuli noxilo ne italuxo.”
8 ✡Iesu muavuti la muvikalanu aloxo ʼo, “Natulu mo
nataxusou misimisine mo namuamuaʼi nalai.”
9 Alaxu vilesisi la itema ne mumauli la mutavulenu mis-
omisou la mumuamuaʼi mulai.
Ia no voxo ane ne, voxo tavuna.
10 ✡Ta tatilasiʼa ta Iutaia mimaisou itema e Iesu mu-
pamaulinu la mivikalanu aloxo ʼo, “Nalavusou lexe voxo
tavuna vaimomo o uasi? Nini umomomo sou natavulenu
misimisine mo namuamuaʼi no voxo vaimomo o uasi.”
11 Ia anu mukolineʼi aloxo ʼo, “Itema vile mupamaulileli
muvikalaleli aloxo ʼo, ‘Nalutu mo nataxusou misimisine mo
namuamuaʼi nalai.’ ”
12 Aneʼi mitaliʼisou aloxo ʼo, “Itema ʼenaʼei ane mupalu-
sine sou lexe nataxusou misimisine mo namuamuaʼi?”
13 Itema ane ne, ulavusou itema e mupamaulinu ne uasi.
Xo ta mitema tavuʼalo mipita la umaisou Iesu la ua. Anu
mulai.
14 Iliʼi la Iesu muxalisou itema ne no nano no taasou lalotu
tatila noxou Lataua la muvikalanu aloxo ʼo, “Namaisou, nini
nemauli mukalu. Nini naʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua la uasi.
Loxo ʼo io tuʼumaxu tila vile uxali noxine la.”
15 Itema ne muavuti la mulai muvikalaneʼi ta tatilasiʼa ta
Iutaia aloxo ʼo, “Itema e mupamaulileli ne anu Iesu.”
16 Aneʼi milavu lexe Iesu mupamauli itema ne no voxo
tavuna, la sou aneʼi miʼoxo masuanu.
17 Anu muvikalaneʼi ta Iutaia aloxo ʼo, “Mamilo uxaxai
utotomu xoo mo a muxali no voxo vaimomo. La sou eni
kalumo axaxai.”
18 ✡Iesu umulinu lapuloto vile noxiʼa ta tatilasiʼa ta Iutaia
sou voxo tavuna uasi mo muvikala lexe Lataua anu Momu xe
anu Lataua. Tavaʼu aloxo ne, la sou ta Iutaia mitovo ikamuli
voteʼi seʼi sou lexe ivau.

Lataua Mulosou ʼOlu Xavi sou Uʼoxo Xaixai Noxou

19 ✡Iesu muvikalaneʼi ta Iutaia aloxo ʼo, “Eni avikalangengi
manina musuku. Itema ʼOlu anusisi la umomomo sou
uʼoxonu mii vile uasi. Anu uʼoxonu mii maʼia e mumaisou
Momu uʼoxonusi. Xo mii maʼia Momu uʼoxonu la anu ʼOlu
kalumo uʼoxonu.
20 Momu umasaxau ʼOlu, la sou ulosiouxu mii maʼia sou
uʼoxonu. Iliʼi la Momu ulosiouxu xaixai seʼi ta tatila no
anu xaixai e Anu muʼoxonu tei. Ia ngingi ngamaisou la
ngakuluke no anu.
21 Loxo Momu utulusiʼa ta mitema ane misoisoli, la anu
ʼOlu kalumo upamaulineʼi ta mitema e Anu umasaxa lexe
aneʼi imauli.

✡ **5:8:** Mat 9:6 ✡ **5:10:** Nee 13:19; Iel 17:21 ✡ **5:18:** Mat 26:4; Ioa 7:1; 10:30
✡ **5:19:** Ioa 5:30

22 ✡Momu molu utulusou itema vile no anu vaivaikala uasi.
Anu muʹitalonu xaixai ane ne noxou ʹOlu.
23 ✡La sou aneʹi tavuʹalo itoxonu ʹOlu loxo itoxonu Momu.
Aneʹi ane itoxonu ʹOlu uasi, la itoxonu itema e mupalusou
ʹOlu ne uasi.
24 ✡Eni avikalangengi manina musuku. ʹEi ane ulomusou
vaikala noxilo mo umulaxu tanu noxou ane mupalusilo
eneʹe, la unoʹu mauli ane kaluxu uasi mo itulusou no anu
vaivaikala uasi. Xo Anu muaulixu soli mo mumauli.
25 Eni avikalangengi manina musuku. Voxo ane ta mitema
misoisoli ilomusou Lataua ʹOlu xolinu a uneneʹe. Ia voxo
ane ne, a muxali vaimomo o. Aneʹi ane ilomusou la imauli.
26 Xo loxo mauli ane muxolu noxou Momu, a muʹitalonu
noxou ʹOlu kalumo.
27 Momu muʹitalonu xaixai e sou utulusiʹa ta mitema no
anu vaivaikala mulai noxou ʹOlu.
28 Ngingi ngakuluke no anu vaikala ano ʹo uasi. Xo voxo
sou ta mitema miai no lulu ilomusou ʹolu xolinu mo iuatu a
uneneʹe.
29 ✡Aneʹi ane mimulaxu taneʹi noxou la itulu sou imauli,
ia aneʹi ane imulaxu taneʹi uasi, la itulu sou itulu no anu
vaivaikala sou ʹilixo masua noxiʹa.

Ta Mitema Moseʹi Kalumo Mivikala Lexe Iesu Anu ʹEnaʹei

30 ✡Enisisi la eni amomomo sou aʹoxonu mii vile uasi.
Eni atulusiʹa ta mitema no anu vaivaikala, la alomusou
vaikala noxou Mamilo tei, ka sou aʹoxonu xaixai noxilo. La
eni aʹoxonu xaixai noxilo laixesi. Xo eni aʹoxonu no anu
masaxa noxilo uasi, aʹoxonu no anu masaxa noxou ane anu
mupalusilo eneʹe o.
31 Lexe eni melo aaʹaloxo, la ta mitema imomo sou ilo-
muxu vaikala noxilo uasi.
32 Ia vile ane uaʹaloxo a muxolu ne mo eni elavu lexe aʹalo
ane ne anu manina.
33-34 Ia lexe anu uaʹaloxo uasi, la anu mii vile no anu
uasi. Ngingi ngepalusiʹa ta mitema milai noxou Ioanesi, la
anu muaʹaloxu mii ane manina. Ia eni elemolu aʹalo noxou
Ioanesi sou lexe Lataua upamaulingengi.
35 Ioanesi anu loxo lalamo ane mukaakaa sou mulosiʹa ta
mitema lamana. La ngingi ngeʹosasou lamana ane ne, ia
ʹosaʹila noxinge ne uxolu maxuvee uasi.
36 ✡Ia mii ane anu uaulixu aʹaloxo noxou Ioanesi a muxolu
ne. Mii ane ne, anu xaixai e Mamilo mulosilo sou lexe
akalusou mo eni a aʹoxoʹoxonu, muvikala lamana lexe
Mamilo mupalusilo eneʹe.
37 ✡Mamilo ane mupalusilo Anu molu mupalaʹalixo. Ia
ngingi ngalomusou xolinu mo ngamaisou vasimolu mo

✡ **5:22:** Ioa 5:27; Apo 10:42 ✡ **5:23:** Pil 2:10-11; 1Ioa 2:23 ✡ **5:24:** Ioa 3:15-18 ✡ **5:29:** Tan 12:2; Mat 16:27; Apo 24:15 ✡ **5:30:** Ioa 5:19; 6:38 ✡ **5:36:** Ioa 3:2; 14:11 ✡ **5:37:** Mat 3:17; Ioa 5:32; 8:18

38 vaikala noxou uxolu noxinge uasi. Xo ngingi ngamulaxu
tangengi noxou itema e Momu mupalusou mune'e uasi.
39 ✡Ngingi ngaitiiti lailaixe no anu Lavuku Tavuna teinu,
xo ngaxavutala lexe ngano'u mauli ane kaluxu uasi no anu.
Ia uasi. Kaukavu muxolu no nano ne, muvivikalasilosi.
40 Ia ngingi ngamasaxa ngane'e noxilo sou ngano'u mauli
ane ne uasi.
41 Eni amasaxa lexe ta mitema i'itinu ualasilo uasi.
42 Ia eni elavusinge, mo elavu lexe alauna noxou Lataua
uxolu noxinge uasi.
43 Eni ene'e sou asosovosou ualasou Mamilo, ia ngingi
nga'osasilo uasi. Ia lexe itema vile une'e sou usosovosou
ualasousi, la ngingi nga'osasousi.
44 Ngingi nga'osasou nga'itinu ualasinge ngato'o, ia ngingi
ngatovo nga'oxonu xaixai vile sou lexe Lataua anu Anusisi
umaisou la u'itinu ualasinge no anu uasi. La sou ngingi
ngamulaxu tangengi noxilo a loxovaa?
45 Ngaxavutala lexe eni atulusinge no anu vaivaikala
no iou Mamilo uasi. Itema e anu utulusinge no anu
vaivaikala ne, anu Mosesi e ngingi ngaloopala noxou lexe
usu'ulingengi.
46 ✡Lexe ngingi ngamulaxu tangengi noxou Mosesi, la
ngingi ngamulaxu tangengi noxilo kalumo. Xo Mosesi
mukaukavu lavuku noxou, la anu mukaukavu a'aloxosi.
47 Ia ngingi ngamulaxu tangengi no anu kaukavu noxou
Mosesi uasi, la ngingi ngamomomo sou ngamulaxu tangengi
no anu vaikala e eni alelemolu o uasi.”

6

Iesu Mulosi'a ta Mitema 5,000 Veleti
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Iesu muvivivkalane'i ta Iutaia mukalu xe ili'i, la mulivu
muto'o no xalee vile no kupa ne Xalilaia, ualasou vile lexe
Tiberia.
2 La ta mitema tavu'alo mimulinu. Xo ane'i mimaisou
sosovo ane Anu mu'oxonu noxi'a ta mitema e lavileo
mu'oxone'i.
3 La sou Iesu ilo'a ta molomolou mitelai mixolu no laxa'ilu
vile.
4 No voxo ane ne, la voxo sou ta Iutaia isosovosou voxo sou
Lataua Iou Muvaxai'a mune'e 'alai.
5-6 Iesu iou muvaxa la mumaisi'a ta mitema tavu'alo
misevile inene'e noxou, la Anu mulavusou ma'ia lexe Anu
u'oxonu. Ia Anu muavuti la mutovonu Pilipi. La mutali'isou
aloxo 'o, “Nenge talotoxa'a ta mitema la'ilali sou i'ou a
ne'ei?”

✡ **5:39:** Luk 24:27 ✡ **5:46:** Apo 3:22

7 Pilipi mukolinu aloxo ʼo, “Lexe nenge talotonu laʼilali no
anu Denalia itemaxu mavulovexa (200), la anu umomomo
noxiʼa kalumo uasi. Anu mumomomo sou itema vilevilesi
unoʼu kituʼa sesi ane.”
8 Ia vile noxiʼa ta molomolou Iesu, ualasou lexe Andeleasi,
Saimoni Pita vimou muvikalanu Iesu aloxo ʼo,
9 “Molomolo soxo vile ano ʼo. Anu munoʼu veleti taʼuve
mixutuxu no anu bali ngiaxu xe ta sinana moso tamei. Ia
anu umomomosiʼa ta mitema tavuʼalo a loxovaa?”
10 Iesu muvikalaneʼi ta molomolou lexe ivikalaneʼi ta
mitema mo ixolu no lia. No xalee ane ne, la iaʼeiaʼe
muleme tapiena. Ta mitema mixolu no lia ne, la itiitisiʼa ta
mulusi muaulixu itemaxu itemaxu mavulovexa mo itemaxu
mavulovexa taʼuve (5,000).
11 Aneʼi mixolu no lia mukalu, la Iesu munoʼu veleti ilou
sinana sou muvikala laixe mulai noxou Lataua. Xe mukalu
la Anu muvelunu mulai noxiʼa ta mitema sou miʼou.
12 Aneʼi miʼani mo miʼanaʼana mukalu la Iesu mupalusiʼa
ta molomolou mo muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngavilaʼisou veleti
paʼusou usuʼa uasi. Ngataxusou mo ngapitanu.”
13 Iesu muvikalaneʼi aloxo ne, la sou aneʼi mitaataa
veleti paʼupaʼusou muʼuna no lakelakela ʼole la muxali loxo
mavulovexa mulelia tamei.
14 Aneʼi mimaisou sosovo e Anu muʼoxonu ne la mivikala
aloxo ʼo, “Manina musuku. Itema ʼo ne, Anu itema sou
palomatana vile e Lataua mupalusou muneʼe no lia ʼo ano.”
15 ✡Iesu mulavusou lexe ta mitema ineʼe sou itetelisou sou
uxali loxo tatananu tuala tila noxiʼa, la Anu muʼume mulivu
mulai no laxaʼilu la.

Iesu Mumuamuaʼi Teitexi no Lexa Kupa
(Mat 14:22-27; Mak 6:45-52)

16 No ʼoloʼolovoxo, la ta molomolou Iesu miluʼelai no kupa
paʼumolu.
17 Milai mixali la mitelo no anu uaxa sou lexe ilai xalee
vile ne Kapenaumu. Aneʼi mitelo no anu uaxa, ia lexe ilutu
la ʼolovoxo. Ia anu Iesu uneʼe iloʼa ikei uao.
18 Io aneʼi milutu milai maxuvee sevile la atume toxoxaʼa
muxali la muavutilixu kupa loxoʼu.
19 Aneʼi mivovole uaxa milai mixali loxo Kilo Mita tamiʼa
o taʼuve, la aneʼi mimaisou Iesu mine mumuamuaʼi no kupa
loxou muneʼe ʼalai noxiʼa. Aneʼi mimaisou aloxo ne, la
miʼoloʼolo.
20 Ia Anu muavuti la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Enisi ane.
Ngaʼume uasi.”
21 Mimaisou la miʼosasou mo minoʼu mutelo no anu uaxa
ne. Alaxu vilesisi, la uaxa muxali no tasiʼi no tuala ane lexe
ilalai no anu.

Ta Mitema Aneʼi Mikamulinu Iesu

✡ **6:15:** Ioa 18:36

22 Voxo vile ili'i, la ta mitema e mixolu no xalee vile no
kupa pa'umolu milavusou lexe uaxa vilesisi a muai mo ta
molomolou Iesusi mitelai no anu mo milai, ia Anu uasi.
23 Ia uaxa se'i molu ne Tiberia mune'e muxali no xalee
lia 'alai e Tila muvikala laixe mulai noxou Lataua, mo
muvelunu veleti mulai noxi'a ta mitema sou mi'ou.
24 Ta mitema milavu lexe Iesu ilo'a ta molomolou ixolu ne
uasi, la sou mitelotelo no uaxa sou milai mikamulinu Iesu ne
Kapenaumu.

Iesu Anu Veleti sou Mauli

25 Ane'i mixalisou Iesu no kupa xalee vile, la mitali'isou
aloxo 'o, "Tila, nini nene'e 'o talu?"
26 Anu mukoline'i aloxo 'o, "Eni avikalangengi manina
musuku. Ngemaisou sosovo noxilo, ia ngakakamulileli xo
ngingi nge'ou veleti mo nge'ana'ana.
27 ✡Mamu ngaxaxai sou la'ilali ane ukalu vitanisi, ngax-
axai sou la'ilali ane ulosinge mauli ane ukalu uasi. La'ilali
ane ne, anu Itema 'Olu molu ulosinge, xo Momu Lataua
musosovosou lexe Anu u'oxonu xaixai noxou."
28 Ane'i miavuti la mitali'isou aloxo 'o, "Nexi ta'oxonu
mii ma'ia, la sou ta'oxonu xaixai noxou Lataua? Anu
umasaxainge lexe nenge ta'oxonu."
29 ✡Iesu mukoline'i aloxo 'o, "Xaixai noxou Lataua e Anu
umasaxa lexe ngingi nga'oxonu ne aloxo 'o. Ngamulaxu
tangengi noxou itema e Lataua mupalusou mune'e."
30 ✡La ane'i mitali'isou la, "Sosovo ma'ia nini na'oxonu sou
nexi tamaisou la tamulaxu tanexi noxine? Ia nini na'oxonu
ma'ia?"
31 ✡Tatei la ta totoxosixe mi'ou veleti ilemolu lexe Mana
no xalee lia vitanisi aloxo mikaukavunu no nano no Lavuku
Tavuna teinu, "Anu mulosi'a veleti molu no opo loxotolo sou
mi'ou."
32 Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni avikalangengi manina
musuku. Mosesi ulosinge veleti molu no opo loxotolo uasi. Ia
eni Mamilo ulosinge veleti maninasou molu no opo loxotolo.
33 Veleti noxou Lataua ne, Anu molu no opo loxotolo
mulu'e sou ulosi'a ta mitema no lia 'o mauli."
34 Ane'i miavuti la mivikalanu aloxo 'o, "Tila, naitinexe
veleti ane ne utotomu."
35 ✡Iesu muavuti la muvikalane'i lamana aloxo, "Eni veleti
sou mauli. 'Ei ane une'e noxilo la anu umomomo sou usolixu
uasi. Mo 'ei ane umulaxu tanu noxilo la umomomo sou
usoliu lexa la uasi.
36 Ia eni evikalangengi lexe ngemaisilo ne, ia ngamulaxu
tangengi uasi.

✡ **6:27:** Ioa 6:48-58 ✡ **6:29:** 1Ioa 3:23 ✡ **6:30:** Mat 16:1; Ioa 2:18 ✡ **6:31:** Mul 16:14-15; Iti 11:7-9; Lex 78:24 ✡ **6:35:** Ioa 4:14

37 Aneˈi ane Mamilo ulosilo la ineˈe noxilo, ia aneˈi ane
ineˈe noxilo la umomomo sou eni akusaiˈa uasi.
38 Tavaˈu xo eni melo no opo loxotolo eluˈe, la eni aˈoxonu
xaixai no anu masaxa noxilo uasi, no anu masaxa noxou ane
mupalusilo eneˈe.
39 ✡Masaxa noxou ane mupalusilo eneˈe ne, aloxo ˈo.
Mamu sou eni axovulaunu itema vile anu mulosilo, ia
atulusiˈa ukalusi no voxo ane sou kaluxu.
40 Xo masaxa noxou Mamilo ne aloxo ˈo, ˈenaˈei ane
umaisou ˈOlu mo umulaxu tanu noxou, la unoˈu mauli ane
ukalu uasi. Eni atulusou itema ane ne no voxo ane sou
kaluxu.”
41 Aneˈi ta Iutaia mimunumunuxu Iesu, xo Anu muvikala
lexe Anu veleti molu no opo loxotolo muluˈe.
42 ✡Aneˈi mivikala aloxo ˈo, “Iesu anu Iosepu ˈolu mo nenge
telavusiˈa momu ilee nenu. Ia loxovaa la Anu muvikala lexe
Anu molu no opo loxotolo muluˈe ˈo?”
43 Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngamunumunu
mamu.”
44 ✡ “Mamilo e Anu mupalusilo eneˈe ˈo, Anu umasaxa lexe
evile uneˈe noxilo uasi, la anu umomomo sou uneˈe noxilo
uasi. Ia ˈei ane uneˈe noxilo ne, la eni atulusou no anu voxo
sou kaluxu.
45 ✡Kaukavu vile no anu lavuku noxiˈa ta mitema sou
palomatana muvikala aloxo ˈo, ‘Lataua ulosiˈa ta mitema
lavulavu,’ ia ˈenaˈei ane ulomu mo ulavusou Mamilo la uneˈe
noxilo.
46 ✡Evile umaisou Mamilo uasi. Ia anu ane molu noxou
Latauasi anusisi mumaisou.
47 ✡Eni avikalangengi manina musuku. ˈEnaˈei ane umu-
laxu tanu, la unoˈu mauli kaluxu uasi.
48 ✡Eni veleti sou mauli.
49 Ta totoxosinge miˈou veleti ilemolu lexe Mana no xalee
lia vitanisi, ia misoisoli mukalu.
50 Ia Anu veleti maninasou ˈa ane molu no opo loxotolo
muluˈe lexe itema vile uˈou la usoli uasi.
51 Eni veleti sou mauli e molu no opo loxotolo muluˈe. Ia
ˈei ane uˈou veleti ne, la anu unoˈu mauli kaluxu uasi. Veleti
ano ˈo, anu vasimelo e ulosiˈa ta mitema no lia mauli.”
52 Ta Iutaia milomusou vaikala noxou Iesu mukalu, la aneˈi
miˈotosou anaxaˈa ngatoˈo. Mivikala aloxo ˈo, “Itema ˈo
muvikala lexe ulosinge vasimolu mo taˈou a loxovaa?”
53 Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni avikalan-
gengi manina musuku. Lexe ngingi ngaˈou Itema ˈOlu
vasimolu mo ngaiexu sialuxu uasi, la nganoˈu mauli uasi.
54 ˈEnaˈei ane uˈou vasimelo mo uiexu sialuxo, la unoˈu
mauli kaluxu uasi. La sou eni atulusou no anu voxo kaluxu.

✡ **6:39:** Ioa 10:28-29; 17:12 ✡ **6:42:** Mat 13:55 ✡ **6:44:** Ioa 6:65 ✡ **6:45:** Ais 54:13 ✡ **6:46:** Ioa 1:18 ✡ **6:47:** Ioa 3:15-16 ✡ **6:48:** Ioa 6:32, 58

55 Xo vasimelo anu la'ilali manina mo sialuxo anu lexa
maninasou sou ngaiexu.
56 'Ei ane u'ou vasimelo mo uiexu sialuxo, la eni axolu
noxou mo anu uxolu noxilo.
57 ✡Aloxo Mamilo e Anu itemasou mauli mupalusilo ene'e
mo emauli, 'ena'ei ane u'ou vasimelo ne la anu kalumo
umauli noxilosi.
58 Anu veleti molu no opo loxotolo mulu'e. Ta totoxosinge
mi'ou veleti ilemo lexe Mana tatei, la misoisoli. Ia 'ei ane
u'ou veleti ane 'o, la anu uno'u mauli kaluxu uasi."
59 Iesu muxolu no nano no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne
Kapenaumu, la Anu mulosi'a vaivaikala ane ne.

Iesu Anu Vaikala sou Mauli Maninasou

60 Ta molomolou tavu'alo milomusou vaivaikala ane ne,
la mivikala aloxo 'o, "Vaivaikala ane ne, telomusou la laixe
uasi. Nexi tamasaxa talomusou uasi."
61 Iesu mulavusi'a lexe ane'i imunumunu la muvikalane'i
aloxo 'o, "Loxovaa ngelomusou vaikala noxilo la mu'oxo
xavutalamengi masua?
62 Ngamaisou Itema 'Olu utelai no tuala e Anu muxolu tei
no anu, la ngingi nganavaa?
63 Anu ane ulosinge mauli ne, anu Uleenu Tavuna. Mimii
sou vasimenge ne, anu mii vitanisi. Vaivaikala ane eni
evivikalangengixu ne, Anu uleenu mo mauli.
64 ✡Ia se'i no taiingengi imulaxu tane'i no anu vaikala
noxilo uasi." Iesu muvikala aloxo ne, xo Anu mulavusi'a
ane'i ane imulaxu tane'i noxou uasi xe mulavusou tei 'ei ane
u'italonu no avo'a ta mitema.
65 ✡Musolo vaikala la aloxo 'o, "Tava'u aloxo ne, la sou eni
evikalangengi tei aloxo 'o, 'Lexe Mamilo usu'ulinu uasi, la
evile umomomo sou une'e noxilo uasi.' "
66 Ta molomolou tavu'alo milomusou vaivaikala noxou
Iesu aloxo ne, la tavu'alo noxi'a mi'ume milailai la ilo'a ikei
la ua.
67 Iesu mutali'isi'a ta molomolou mavulovexa mulelia
tamei aloxo 'o, "Loxovaa ngingi kalumo nga'umesilo
ngalai?"
68 ✡Vile noxi'a ualasou lexe Saimoni Pita mukolinu aloxo
'o, "Tila, nexi talai noxou 'ena'ei? Vaikala noxine anu ulosixe
mauli e kaluxu uasi.
69 Nexi temulaxu tanexi mo telavusou lexe nini itema e
Lataua musosovosine lexe nini Anu na'u."
70 Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Eni melo esosovosinge
ngingi mavulovexa mulelia tamei. Ia vile no taiingengi ne,
uleenu masua vile a muxolu noxou."
71 Iesu mulemolu Iudasi, anu Saimoni Isikarioti 'olu. Anu
vile noxi'a ta molomolou mavulovexa mulelia tamei e ili'i la
anu u'italonu Iesu no avo'a ta mitema.

✡ **6:57:** 1Ioa 3:24 ✡ **6:64:** Ioa 13:11 ✡ **6:65:** Ioa 6:44 ✡ **6:68:** Mat 16:16

7

Iesu Mulai Mumaisou Voxo Tila Noxiʹa ta Iutaia sou Tani Alelaxu Tavuna Noxou Lataua

1 ✡Xe iliʹi, la Iesu ununalai no xalee lia tila ne Iutaia uasi.
Xo ta tatila noxiʹa ta Iutaia ilooxu sou lexe ivau. La sou
Anu muxolu mo muxixaoxao no nano no xalee lia tila ne
Xalilaiasi.
2 ✡Io, voxo tila noxiʹa ta Iutaia misosovosou voxo e ta
totoxosiʹa mixolu no tani alelaxu tavuna noxou Lataua no
xalee lia vitanisi, muxali ʹalai.
3 La Iesu ta vimovimou mivikalanu aloxo ʹo, “Mamu nini
naxolu lai ʹo, nalai nuna no xalee lia tila ne Iutaia mo sou ta
molomolomeni imaisou sosovo seʹi nini naʹoxonu.
4 Nini naxali lamana no ieʹi ta mitema, la mii maʹia
naʹoxonu ne, natalumeu uasi. Napalaʹalixu mo ta mitema
tavuʹalo imaisine.”
5 ✡Xo ta vimovimou kalumo imulaxu taneʹi noxou uasi.
6 La sou Iesu muvikalaneʹi aloxo ʹo, “Voxo noxilo a uxali
uao. Ia voxovoxo ne, ngingi ngaʹangingisi.
7 Ta mitema no lia ʹo imasaxainge, ia imasaxailo uasi. Xo
eni apalaʹalixu ʹiliʹilixo masumasua ane aneʹi iʹoxoʹoxonu.
8 Ngingi ngalai no anu voxo tila ne. Ia eni umomomo sou
alai uasi. Xo voxo noxilo uxali uao.”
9 La sou Anu muxolu ne Xalilaia.
10 Ta vimovimou milutu la milai sou voxo tila ne. Iliʹi la
anu Iesu mumulineʹi mulai, ia upalaʹa noxiʹa ta mitema uasi.
Mutalumesi.
11 No anu voxo tila ne, la ta tatila noxiʹa ta Iutaia imaisou
Iesu iou uasi, la mitaliʹisiʹa ta mitema lexe Anu a uxolu neʹei?
12 Ta mitema tavuʹalo imunumunu noxiʹa ngatoʹo sou Iesu.
Seʹi ivikala lexe Anu itema laixe, xe seʹi ivikala lexe Anu
ukalakalavoineʹi ta mitema.
13 Ia aneʹi ta mitema ivikala tatila uasi. Xo miʹumeʹa ta
tatila noxiʹa ta Iutaia.
14 No nixi no anu voxo tila noxiʹa ta Iutaia, la Iesu
muʹunalai no nano no taasou lalotu noxou Lataua sou
musokou mulosiʹa ta mitema lavulavu.
15 ✡Ta tatila noxiʹa ta Iutaia milomusou vaikala noxou Iesu,
la mikuluke la mitaliʹi aloxo ʹo, “Itema ano ʹo uvivikala loxo
ʹo xo mulai munoʹu lavulavu neʹei?”
16 ✡Iesu mukolineʹi aloxo ʹo, “Lavulavu e eni elosiʹa ta
mitema ne, anu noxilo uasi. Anu molu noxou ane mu-
palusilo eneʹe.
17 Lexe vile umulinu masaxa noxou Lataua, la anu ulavu-
sou lexe lavulavu noxilo molu noxou Lataua ʹo molu nox-
ilosi.
18 ✡Anu ane uvikala no anu lavulavu noxousi, la anu
umasaxa lexe ta mitema iʹitinu ualasou. Ia anu ane umasaxa

✡ **7:1:** Ioa 5:18 ✡ **7:2:** Liv 23:34 ✡ **7:5:** Apo 1:14 ✡ **7:15:** Mat 13:54; Luk 2:47 ✡ **7:16:** Ioa 12:49; 14:10 ✡ **7:18:** Ioa 8:50

lexe uˈitinu ualasou ane mupalusou uneˈe ˈo, anu uvikala
manina mo ukalavoi uasi.
19 ✡Mosesi mulosinge lapuloto noxou ne. Ia evile noxinge
umulinu lapuloto ne uasi. Ia tavaˈu loxovaa la ngingi
ngavelo asoli?”
20 ✡Aneˈi mikolinu vaikala noxou aloxo ˈo, “Uleenu vile
masua a muxolu noxine! ˈEi umasaxa lexe uvene?”
21 Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni eˈoxonu xaixai maˈia tila
ne, la sou ngingi ngexavutala piena no anu ˈo.
22 ✡Mosesi mulosinge voteˈisou xooxoo ungasiˈa ta molo-
molo. Ia anu molu noxou Mosesi uasi, molu noxiˈa ta
totoxosinge. La sou ngingi ngamuli lapuloto noxou sou
xooxoo ungasiˈa ta molomolo no voxo tavuna.
23 ✡Ngingi ngavikala lexe ngamulinu lapuloto noxou
Mosesi sou xooxoo ungasiˈa ta molomolo, la ngingi
ngaˈoxonu no voxo tavuna kalumo. Ia loxovaa la eni
epamaulinu itema no voxo tavuna kalumo, la ngingi
laˈiangenge o?
24 Iengi umaisou itemasi ka ngavikala lexe itema anu laixe
uasi la anu masua aloxo ˈo uasi. Ngalavusou itema laixe
ukalu, la sou ngavikala lexe anu itema laixe uasi la anu
masua.”

Aneˈi ta Mitema Mimasaxa Lexe Ilavusou Iesu Anu ˈEi Manina

25 Io, ta mitema seˈi ne Ielusalemu milomusou vaikala
noxou Iesu, la mivikala lexe, “Anu itema ane ta mitema
imasaxa lexe ivau ˈole ane?
26 Anu ane uvivikalaneˈi aneˈi tavuˈalo ne, ia aneˈi ilea
vaikala vile noxou uasi. Ta tatila noxiˈa ta Iutaia, male
ilavusou lexe Anu Kalisito uasi?
27 ✡Ia nenge telavusou itema ne mo telavusou tualasou. Ia
lexe Kalisito uxali, la evile umomomosou ulavusou lexe anu
molu neˈei uasi.”
28 ✡Iesu uao ulolosiˈa ta mitema lavulavu no nano no
taasou lalotu tatila noxou Lataua. Muavuti la muˈava aloxo
ˈo, “Manina, ngingi ngelavusilo mo ngelavusou tualasilo. Ia
eni aneˈe ˈo no anu masaxa noxilo uasi. Eni eneˈe no anu
masaxa noxou ane mupalusilo. Anu ne manina. Ngingi
ngalavusou itema ane ne uasi.
29 Ia enisi elavusou. Xo eni melo noxou mo anu mupalusilo
eneˈe.”
30 ✡No anu vaivaikala noxou ne, la aneˈi mitovonu lexe
itetelisou, ia evile utetelisou uasi. Xo voxo noxou a uxali uao.
31 Ta mitema tavuˈalo mimulaxu taneˈi noxou la
imunumunu sou ivikala aloxo ˈo, “Lexe Kalisito uxali la

✡ **7:19:** Apo 7:53; Rom 2:21-24 ✡ **7:20:** Ioa 8:48; 10:20 ✡ **7:22:** Tav 17:9-13; Liv 12:3 ✡ **7:23:** Ioa 5:8-10, 16 ✡ **7:27:** Ioa 7:41; 9:29 ✡ **7:28:** Mat 11:27; Ioa 8:55 ✡ **7:30:** Ioa 7:44

male anu uˈoxonu sosovo seˈi uaulixu sosovo noxou itema ˈo?”

Ta Mitema Mipalusiˈa ta Mitema sou Isaxilaˈu Tani Tila Noxou Lataua sou Itetelisou Iesu

32 Ta Palisaio mixolu no taiineˈi ta mitema la milomusiˈa mimunumunusou Iesu. La sou aneˈi ta tatilasiˈa ta mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip iloˈa ta Palisaio mipalusiˈa ta mitema sou isaxilaˈu tani tila noxou Lataua sou lexe ilai itetelisou.
33 La Iesu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Nenge nengeˈa taxolu maxuvee uasi. Xo eni alivu alai noxou anu ane mupalusilo eneˈe.
34 ✡Ngingi ngakakamulileli la ngaxalisilo uasi mo umomomo sou ngingi nganeˈe no tuala e eni alai no anu uasi.”
35 Ta tatila noxiˈa ta Iutaia milomu aloxo ne, la mivikalaneˈi ngatoˈo aloxo ˈo, “Itema ˈo umasaxa lexe ulai neˈei, la sou nenge tamaisou uasi o. Loxovaa anu ulai noxiˈa ta mineminenge seˈi miˈume la milai mixolu no tuala tila ne Elenasi* sou ulosiˈa lavulavu?
36 La sou Anu muvikala lexe, ‘Ngingi ngakakamulileli, la ngaxalisilo uasi,’ mo ‘Umomomo sou ngingi nganeˈe no tuala e eni alai no anu uasi.’ Ia laaxu vaikala noxou ne a loxovaa?”

Iesu Anu Mulemo Lexa sou Mauli

37 ✡No anu voxo kaluxu sou voxo tila noxiˈa ta Iutaia, la anu Iesu mutulu mo muˈava tila aloxo ˈo, “ˈEi ane usoliu lexa, la uneˈe noxilo mo uie.
38 ✡ˈEi ane umulaxu tanu noxilo, la lexa sou mauli usiali no nano no tanu loxo Lavuku Tavuna teinu mulemolu.”
39 ✡Lexa sou mauli ne, anu Uleenu Tavuna e ˈei ane umulaxu tanu noxou Iesu, la anu unoˈu iliˈi. Xo no voxo ane ne, la Iesu ulivu ulai noxou Momu teitexi no opo loxotolo uao. La sou Lataua upalusou Uleenu Tavuna uluˈe uasi.

Ta Mitema Mikalipala Mixali Laoluxaˈa Tamei

40 ✡Ta mitema milomusou vaikala noxou Iesu la seˈi mivikala aloxo ˈo, “Manina. Itema ˈo Anu itema sou palomatana e Lataua mupalusou muluˈe no lia ˈo ˈa,”
41 ✡ia seˈi mivikala aloxo ˈo, “Anu Kalisito.” Xe seˈi mivikala aloxo ˈo, “Kalisito ne, umomomo sou uxali ne Xalilaia uasi.
42 ✡Xo Lavuku Tavuna muvikala lexe Kalisito uxali noxiˈa Deviti ta ˈiluˈilusunu mo uxali ne Vetiliemu e Deviti muxolu no anu tei.”
43 La sou xavutalaiˈa muxali iouiou noxou Iesu la aneˈi mikalipala.

✡ **7:34:** Ioa 8:21; 13:36 * **7:35:** Elenasi ne aneˈi ta mitema ta Xiliki. ✡ **7:37:** Liv 23:36; Ais 55:1; Ioa 4:14 ✡ **7:38:** Ais 58:11 ✡ **7:39:** Ioa 16:7; 20:22; Apo 2:4 ✡ **7:40:** Ioa 6:14 ✡ **7:41:** Ioa 1:46 ✡ **7:42:** Lex 89:3-4; Mai 5:2

44 Mose'i mimasaxa lexe itetelisou Iesu, ia evile sou
utetelisou uasi.

Ta Tatilasi'a Imulaxu Tane'i Noxou Iesu Uasi

45 Ili'i la ta mitema sou isaxila'u tani tila noxou Lataua
milivu mixali noxi'a ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta
sipsip ilo'a ta Palisaio. La ane'i mitali'isi'a aloxo 'o, "Loxovaa
la ngano'u itema ne une'e ua?"
46 ✡Ane'i ta mitema sou isaxila'u tani tila noxou Lataua
mikoline'i aloxo, "Evile uvivikala aloxo itema 'o tatei uasi."
47 Ta Palisaio milomu aloxo ne, la mivikalane'i aloxo 'o,
"Itema ne mukalavoingengi kalumo ne?
48 ✡Ngemaisixe nexi ta tatilasinge mo ta Palisaio o temu-
laxu tanexi noxou? Uasi manina.
49 Ane'i tavu'alo mipita ne ilavusou lapuloto noxou Mosesi
uasi. La sou Lataua u'oxo masuane'i ne."
50 ✡Io, vile noxi'a ualasou lexe Nikodimo anu itema e
mune'e noxou Iesu tei muvikalane'i aloxo 'o,
51 "No anu lapuloto noxinge, la umomomo sou tatulusou
itema vile no anu vaivaikala vitanisi uasi. Talomu noxou
laixe mo talavusou mii ma'ia ane anu mu'oxonu, la sou
tatulusou no anu vaivaikala."
52 ✡Ane'i miavuti la mivikalanu aloxo 'o, "Male nini sie
Xalilaia kalumo? Namalei laixe no anu Lavuku Tavuna, la
sou nini nalavusou lexe itema sou palomatana vile uxali ne
Xalilaia uasi."
53 Aloxo ne, la sou ane'i milivulivu no taataasi'a.

8

Ane'i Mine'e ne Sema Vile sou Vote'i Noxou Iesu

1 Ia Iesu mulai no laxa'ilu vile ilemo lexe Olivu.
2 No kakau manina, la Iesu mulivu mulai mu'unalai no
nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. La ta mitema
tavu'alo milai noxou. Iesu mumaisi'a, la sou muxolu no lia
sou mulosi'a lavulavu.
3 La ta mitema sou lapuloto ilo'a ta Palisaio milai noxie
sema vile sou vote'i e i'oxo'oxo 'ili'ilixo sou vote'i. La mino'e
sema ne, mine'ene sou mitulusie no talaxa'a ta mitema
4 la mivikalanu Iesu aloxo 'o, "Tila, sema 'o ne nexi
texalisie no mine i'oxo'oxo 'ili'ilixo sou vote'i.
5 ✡Ia lapuloto noxou Mosesi muvikalanenge lexe 'ena'ei
ane u'oxonu 'ili'ilixo ane ne, la tava'u no anu lavo'o mo usoli.
Ia nini navikalanexi a loxovaa?"
6 Ane'i mitali'isou aloxo ne sou itovonu lexe anu uleanu
vaikala vile, la sou itulusou no anu vaivaikala. Ia Iesu
mutangatulu sou mukaukavu no lia no anu avolu simisou.

✡ **7:46:** Mak 1:22 ✡ **7:48:** Ioa 12:42 ✡ **7:50:** Ioa 3:1-2 ✡ **7:52:** Ioa 7:41-42
✡ **8:5:** Liv 20:10; Lap 22:22-24

7 ✡Ane'i italitali'isou la, la sou Iesu mutulu la muvikalane'i
aloxo 'o, "'Ei ane mulavusou lexe anu u'oxonu 'ilixo vile
masua uasi, la uvee no anu lavo'o tei."
8 Muvikalane'i aloxo ne mukalu, la mutangatulu no lia sou
mukaukavu la.
9 Ane'i milomusou aloxo ne, la ta tatila milaa tei, la sou
ane'i ta mitema milaa vilevilesi. Ia Iesu ilee sema ne,
ane'isisi mixolu.
10 Iesu muavuti mutulu la mutali'isie sema aloxo 'o, "Se
'o, ta mitema milai ne'ei? Evile utulusine no anu vaivaikala
uasi?"
11 ✡Sema miavuti la mikolinu aloxo 'o, "Tila, evile uasi."
Iesu muavuti la muvikalane aloxo 'o, "Mo eni kalumo
atulusine no anu vaivaikala uasi. Nalai, ia na'oxonu 'ilixo
masua la uasi."

Iesu Anu Telusi'a ta Mitema no Lia 'o

12 ✡Iesu muvikalane'i ta mitema aloxo 'o la, "Eni telusi'a ta
mitema no lia ukalusi. 'Ei ane umulileli la anu umuamua'i
no isivoxo uasi manina. Anu uno'u lamana sou mauli."
13 Ta Palisaio milomusou aloxo ne la mivikalanu aloxo
'o, "Nini navivikalasinesi. Navikala aloxo ne, la ta mitema
imomomosou ilomuxu vaikala noxine uasi."
14 ✡Anu mukoline'i aloxo 'o, "Eni avivikalasilo, la vaikala
noxilo ne manina. Xo eni elavusou lexe eni melo ne'ei mo
alivu la alai ne'ei. Ia ngingi ngalavusou lexe eni melo ne'ei
mo eni alai ne'ei uasi.
15 ✡Ngingi ngamaisou itema vilesi ka ngavikala lexe anu
itema laixe o masua. Ia eni a'oxo aloxo ne uasi.
16 ✡Lexe eni avikala lexe itema anu laixe o masua, la
vaikala noxilo ne anu manina. Xo enisisi uasi. Nexi noxou
Mamilo ane mupalusilo ene'e, tavikala lexe anu itema vile
laixe o masua.
17 ✡Xo lapuloto noxinge ne, mikaukavu lexe ta mitema
tamei ivikala lamana la anu vaikala noxi'a ne manina.
18 ✡Nexi noxou Mamilo e mupalusilo ene'e ne, tavikala
lamanasilo."
19 Ane'i miavuti la mitali'isou la, "Mamine 'ava?" Anu
mukoline'i aloxo 'o, "Ngingi ngalavusilo mo ngalavusou
Mamilo uasi. Ia lexe ngalavusilo, la ngalavusou Mamilo
kalumo."
20 ✡Iesu mulosi'a ta mitema lavulavu no nano no taasou
lalotu tatila noxou Lataua, la Anu mulemolu vaivaikala ane
ne no pa'umolu tani e ta mitema ilavusou ilea lamoli ulai
noxou Lataua no anu. Ia evile sou utetelisou uasi. Xo voxo
noxou uxali uao.

Iesu Muvikala lexe Ane'i ta Mitema Imomomo sou Ilai no Anu Tuala Ane Anu Ulai no 'a Uasi

---

✡ **8:7:** Lap 17:7 ✡ **8:11:** Ioa 5:14 ✡ **8:12:** Ais 49:6; Ioa 1:4-9; 9:5; 12:46 ✡ **8:14:** Ioa 5:31-32; 7:28 ✡ **8:15:** Ioa 12:47 ✡ **8:16:** Ioa 5:30; 8:29 ✡ **8:17:** Lap 19:15 ✡ **8:18:** 1Ioa 5:9 ✡ **8:20:** Ioa 7:30

21 ✡Iesu muavuti la muvikalane'i la lexe, “Eni asou alai. Ia
ngingi ngakakamulileli la ngamaisilo uasi. Ngingi ngasoli la
ngaxolu va'axu noxilo. Tuala ane eni alai no anu ne, ngingi
ngamomomo sou ngalai no anu uasi.”
22 Ane'i ta tatila noxi'a ta Iutaia milomusou aloxo ne,
la mitali'isi'a ngato'o aloxo 'o, “Anu muvikala lexe nenge
umomomo sou talai no tuala ane anu ulai no anu ne uasi.
Ia loxovaa anu molu uvau?”
23 ✡Anu musolonu vaivaikala noxou la aloxo 'o, “Ngingi
ngexali no lia 'o, la sou ngingi sou no lia 'osi. Ia eni melo
teitexi, la sou eni sou no lia 'o uasi.
24 La sou eni evikalangengi lexe ngingi ngasoli la ngingi
ngaxolu va'axu noxilo. Lexe ngingi ngamulaxu tangengi no
'a vaikala noxilo e eni elemolu lexe eni 'ena'ei uasi, la ngingi
ngasoli la ngingi ngaxolu va'axu noxilo.”
25 La ane'i mitali'isou la aloxo 'o, “Nini 'ena'ei?” Anu
mukoline'i aloxo 'o, “Vaivaikala noxilo musoko tei xe
mune'e mutalo vaimomo 'o, anu molu uvikalangengi
lamana lexe eni 'ena'ei.
26 Vaikala tavu'alo sou avikalangengi lexe ngingi
ngamitema ta laixe uasi la ngingi ta masua, a uxoxolu.
Ia anu ane mupalusilo ene'e ne, anu manina. Mii ma'ia
eni alomusousi noxou la avikalane'i ta mitema no lia 'o no
anu.”
27 Ane'i ta Iutaia ilavusou lexe Anu uvivikalane'ixu Momu
uasi.
28 ✡La sou Anu muvikalane'i la aloxo 'o, “No voxo ane
ngingi nga'itinu Itema 'Olu utelai, la ngingi ngalavusou lexe
eni 'ena'ei xe eni alemolu mii vile no anu masaxa noxilo uasi,
ia eni alemolu mii ma'ia e Mamilo mulosilosi.
29 Anu ane mupalusilo ene'e ne, anu a uxolu noxilo, ia
u'umesilo uasi. Xo eni a'oxonu ma'ia la anu u'osasiloxusi.”
30 No anu vaivaikala noxou ne, la ta mitema tavu'alo
mimulaxu tane'i noxou.

Nexi ta Mutu'u Ovuxu Avalaamu

31 Anu muvikalane'i ta Iutaia ane'i mimulaxu tane'i noxou
aloxo 'o, “Ta'ei ane itetelisou lavulavu ane eni elosinge, la
ane'i ixali ta molomolo noxilo manina.
32 La sou ane'i ilavusou vaikala manina, mo vaikala
manina ne, molu ululusi'a.”
33 ✡Ane'i mikolinu aloxo 'o, “Nexi ta mutu'u ovuxu
Avalaamu mo evile usakisakinexi uasi. Io tava'u loxovaa,
la sou nini nevikala lexe ilulusixe?”
34 ✡Anu mukoline'i la aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina
musuku. 'Ei ane u'oxo'oxo 'ili'ilixo masumasua la 'ilixo ane
ne musakisakiinu.

✡ **8:21:** Ioa 7:34; 13:33 ✡ **8:23:** Ioa 3:31 ✡ **8:28:** Ioa 3:14 ✡ **8:33:** Mat 3:9
✡ **8:34:** Rom 6:16, 20

35 Itema sou ipalupalusou ne, uxolu talo noxou tatananu
taasou uasi, ia ʻolusi anu uxoxolu ne utotomu.
36 La sou ʻolu ululusinge la evile usakisakingengi la uasi
manina.
37 Eni elavu lexe ngingi Avalaamu ta mutuʻu ovuxu.
Ia vaikala noxilo uxolu no tangengi uasi, la sou ngingi
ngavikala lexe ngavelo mo asoli.
38 Eni avivikalangengixu mii maʻia ane eni emaisou noxou
Mamilo. Ia ngingi ngaʻoxonu mii maʻia ane Maminge
mulosiengixu.”
39 ✡Aneʻi mivikala aloxo ʻo, “Nexi mutuʻu ovunexe
Avalaamu.” La Anu mukolineʻi la aloxo ʻo, “Manina lexe
ngingi mutuʻu ovungenge Avalaamu, la ngingi ngamulinu
ʻilixo maʻia ane anu muʻoxonu.
40 Eni eaʻalomengixu mii ane manina molu noxou Lataua,
ia ngingi ngamasaxa lexe ngavelo mo asoli. ʻIlixo ane ne,
Avalaamu uʻoxonu uasi.
41 ✡Ngingi maminge uʻoxonu ʻilixo ane ne, la sou ngingi
ngamulinu ne.” Aneʻi mikolinu aloxo ʻo, “Nexi ta ʻolovoteʻi
uasi. Nexi Mamixe vilesisi, ane anu Lataua.”
42 Anu muvikalaneʻi aloxo ʻo, “Lexe ngingi Lataua ta ʻolu,
la ngingi ngamasaxailo. Xo eni melo noxou Lataua mo a
eneʻe ʻo. Eni eneʻe no anu masaxa noxilo uasi, ia anu Lataua
molu mupalusilo eneʻe.
43 Loxovaa, vaikala noxilo lamana noxinge uasi? Anu
lamana uasi, xo tavaʻu aloxo ʻo. Sangalinge umomomo sou
ulomusou vaikala noxilo laixe uasi.
44 ✡Ngingi ngexali noxou maminge anu Satani mo ngaʻosa
sou ngamulinu masaxa noxou maminge ne. Tei manina anu
itema sou uveʻa ta mitema mo utetelisou vaikala manina
uasi. Xo vaikala manina ne, uxolu noxou uasi. Anu
ukalavoineʻi ta mitema la anu uvikala no anu vaikala noxou.
Xo anu itema sou kalavoi mo anu kalavoi momu.
45 Ia eni avikala manina musuku, la sou ngingi ngamulaxu
tanengi no anu vaikala noxilo uasi.
46 ✡Evile uvikala manina lexe eni esusu no anu mii maʻia?
Eni asusu no anu mii vile uasi. Ia lexe eni avikala manina
musuku, la loxovaa la ngingi ngamulaxu tangengi noxilo ua?
47 ✡ʻEnaʻei ane noxou Lataua, la anu ulomusou vaikala
noxou. Tavaʻu xo ngingi ngalomuxu uasi, la ngingi noxou
uasi.”

Iesu Muvikala Lexe, “Avalaamu Uxali Uao Ia Enisi a Exolu”

48 ✡Ta Iutaia milomusou vaikala noxou la mikolinu aloxo
ʻo, “Nexi tevikala manina lexe nini itema sie Samalia mo
uleenu vile masua a muxolu noxine.”

✡ **8:39:** Mat 3:9 ✡ **8:41:** Ais 63:16 ✡ **8:44:** 1Ioa 3:8 ✡ **8:46:** 2Ko 5:21; 1Pi 2:22 ✡ **8:47:** 1Ioa 4:6 ✡ **8:48:** Mak 3:21-22

49 Anu muvikalane'i aloxo 'o, “Eni uleenu vile masua
uxolu noxilo uasi. Eni atoxonu Mamilo, ia ngingi ngatoxoleli
uasi.
50 Eni a'iti ualasilo uasi. Ia itema vile mo molu u'itinu
ualasilo. Anu molu umaisou xaixai noxilo lexe eni e'oxonu
laixe o uasi la masua.
51 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Lexe 'ei ane
umulinu vaikala noxilo, la anu umomomo sou usoli uasi.”
52 Ta tatila noxi'a ta Iutaia miavuti la mivikalanu la aloxo
'o, “Vaimomo 'o nexi telavusou lexe uleenu vile masua a
uxoxolu noxine! Avalaamu ilo'a ta mitema sou palomatana
misoisoli mukalu. Ia nini nevikala lexe 'ei ane umulinu
vaikala noxine la umomomo sou usoli uasi.
53 Loxovaa nini tatila noxou mutu'u ovunexe Avalaamu?
Ia anu ilo'a ta mitema sou palomatana misoisoli. Ia nini
navikala loxo 'o xo nini 'ena'ei manina?”
54 Anu mukoline'i aloxo 'o, “Lexe eni melo a'itinu ualasilo,
la anu uala ne mii vitanisi. Anu ane u'itinu ualasilo ne, anu
Mamilo e ngingi ngalemolu lexe Anu Lataua noxinge.
55 Ia ngingi ngalavusou uasi. Enisisi elavusou. Lexe eni
avikala lexe alavusou uasi, la eni itema sou kalavoi loxo
ngingi ne. Eni elavusou, la sou amulinu vaikala noxou.
56 Mutu'u ovungenge Avalaamu muxavutalanu voxo nox-
ilo la anu mu'osa. Xe anu mumaisou muxali, la mu'osa.”
57 Ta Iutaia mivikalanu aloxo 'o, “Nini tauu iexene uxali
loxo mavulovexa ta'uve uao, ia loxovaa la nevikala lexe
nemaisou Avalaamu?”
58 ✡Anu mukoline'i aloxo 'o, “Eni avikalangengi manina
musuku. No voxo ane Avalaamu uxali uao, la eni a exolu.”
59 Ane'i milomusou vaikala noxou Iesu aloxo ne, la mino'u
lavo'o sou lexe ivau no anu. Ia Anu mutalume la mu'ume no
nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, la mulai no ale.

9

Iesu Mupamaulinu Itema Vile Iou Seleveenu no Mine Nenu Mivo'onu

1 Iesu ilo'a ta molomolou mimua-mua'i milai la mixalisou
itema vile iou seleveenu no mine nenu mivo'onu mo.
2 ✡Ane'i ta molomolou mimaisou itema ne, la mitali'isou
Iesu aloxo 'o, “Tila, tava'u loxovaa, la sou itema 'o iou
seleveenu no mine nenu mivo'onu mo 'o? Loxovaa momu
ilee nenu mi'oxonu 'ilixo masumasua, uasi anu mu'oxonu,
la sou anu iou seleveenu o?”
3 ✡Anu mukoline'i aloxo 'o, “Momu ilee nenu mo anu
i'oxonu 'ilixo masumasua uasi. Xaixai noxou Lataua uxali
no 'a mauli noxou, la sou ta mitema imaisou lamana no ie'i.

✡ **8:51:** Ioa 5:24 ✡ **8:58:** Ioa 1:1 ✡ **9:2:** Ese 18:20; Luk 13:2, 4 ✡ **9:3:** Ioa 11:4

4 Aso a uxoxolu o, la nenge taˈoxonu xaixai noxou e
mupalusilo eneˈe. Xo ˈolovoxo uxali la umomomo sou
taˈoxonu xaixai vile la uasi.
5 ✡No mine eni axolu no lia ˈo, la eni telusiˈa ta mitema no
lia ˈo ukalusi.”
6 ✡Anu muvikala aloxo ne xe mukalu, la mutuve muluˈe no
lia sou muxiunu lia ilou tuvexu. Xe mukalu la munoˈu sou
muteinu muvaxa no iou itema ne. La muvikalanu aloxo ˈo,
7 “Nalai mo naˈuinu ieni no kupa ne Siloamu (laaxu
vaikala Siloamu ne, lexe itema e mipalusou mulai).” Itema
ne mulai muˈuinu iou mukalu, la mumalei laixe xo iou
lamana mukalu. La anu mulivu no taasou.
8 Anu muxali no tani, la ta mitema no tuala noxou iloˈa
ta mitema e mimaisou uxolu ulingalinga, mivikala aloxo ˈo,
“Itema e ulingalinga mimii, anu male ane?”
9 Seˈi mivikala lexe, “Anusi ane.” Xe seˈi mivikala lexe,
“Uasi, itema ne, iou loxo anu ane iou seleveenu.” Ia anu
molu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Enisi ano!”
10 La aneˈi mitaliˈisou lexe, “Loxovaa la ieni muxali
lamana?”
11 La anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Itema vile ualasou lexe Iesu
muxiunu lia ilou tuvexu la muteinu no ieli. Mo mupalusilo
lexe alai aˈuinu ieli no kupa ne Siloamu. Eni elai eˈuinu la
sou ieli muxali lamana o.”
12 Aneˈi miavuti la mitaliˈisou aloxo ˈo, “Itema ne anu
ˈava?” Anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni alavusou uasi.”
13-14 Iesu muxiu lia ilou tuvexu muxali loxo pita mo
muteinu no iou itema e iou seleveenu ne, no voxo tavuna.
La sou itema ne ta tulanu minoˈu mulai noxiˈa ta Palisaio.
15 Milai mixali noxiˈa ta Palisaio mukalu, la ta Palisaio
kalumo mitaliˈisou lexe, “Nini neˈoxo a loxovaa la sou ieni
lamana o?” La anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Itema ne muteinu
pita no ieli mo mupalusilo elai eˈuinu ieli. La sou emalei
laixe o.”
16 Ta Palisaio seˈi miavuti la mivikala aloxo ˈo, “Nexi
telavusou lexe Lataua upalusou itema ane ne, uneˈe ˈo
uasi. Xo anu utaxanu voxo tavuna uasi.” Ia seˈi noxiˈa
mivikala aloxo ˈo, “Loxovaa la anu itema masua, ia anu
muˈoxonu sosovo ne?” Xavutalaiˈa muxali iouiou la sou
aneˈi mikalipala.
17 ✡La sou aneˈi mitaliˈisou itema iou seleveenu la aloxo
ˈo, “Itema e muˈoxonu ieni lamana ne, nini nexavutala lexe
anu ˈenaˈei?” Anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Anu itema sou
palomatana vile.”
18 Ta tatila noxiˈa ta Iutaia imulaxu taneˈi no anu vaikala
noxou lexe anu iou seleveenu ia muxali lamana, la uasi. La
sou miˈavaliˈa momu ilee nenu mineˈe.

✡ **9:5:** Mat 5:14; Ioa 8:12 ✡ **9:6:** Mak 8:23 ✡ **9:17:** Ioa 4:19

19 Aneˈi miavuti la mitaliˈisiˈa ilou aloxo ˈo, “Ngingi
ngongou ˈilinge e nenu mivoˈonu la iou seleveenu ano? Ia
tavaˈu loxovaa, la sou iou laixe o?”
20 Aneˈi ilou mikolineˈi aloxo ˈo, “Nexi telavusou lexe anu
ˈilixe mo nenu mivoˈonu la iou seleveenu.
21 Ia nexi talavusou lexe ˈenaˈei mupamaulinu, la sou iou
muxali lamana a loxovaa o uasi. Ngataliˈisou la sou anu
molu uvikalangengi. Xo anu muleme muxali tila mo anu
tanu.”
22 Aneˈi ilou mivikala aloxo ne, xo ta tatila noxiˈa ta Iutaia
misakiinu vaikala lexe ˈei ane upalaˈalixu lexe Iesu anu
Kalisito, la umomomo sou iloˈa ixolu ipita sou ilotu uasi.
23 Tavaˈu aloxo ne, la sou momu ilee nenu mivikala lexe
ngataliˈisou xo anu muleme muxali tila mo anu tanu.
24 Aneˈi miˈavalou itema e iou seleveenu alaxu tameisou
la, la mivikalanu aloxo ˈo, “Nini navikala manina lexe mii
maˈia muxali noxine la sou naˈitinu Lataua ualasou. Nexi
telavusou lexe itema ne Anu itema masua.”
25 Anu mukolinu vaikala noxiˈa la muvikala aloxo ˈo, “Eni
alavusou lexe Anu itema masua uasi la itema laixe o uasi.
Ia mii vilesisi eni elavusou lexe ieli seleveenu ia vaimomo ˈo
ieli lamana.”
26 Aneˈi miavuti la mitaliˈisou la aloxo ˈo, “Itema ane ne,
muˈoxonu mii maˈia noxine la sou ieni lamana o?”
27 Anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni evikalangengi tei, ia ngingi
ngalomu noxilo uasi. Tavaˈu loxovaa la ngatalitaliˈisilo
la. Male ngingi kalumo ngamasaxa lexe ngaxali loxo ta
molomolo noxou?”
28 Aneˈi milomusou vaikala noxou aloxo ne la milavixu
aloxo, “Ninisi ane nini namolomolo noxou. Ia nexi ta
molomolou Mosesi.
29 Nexi telavusou vaikala noxou Lataua anu muvikalanu
Mosesi. Ia nexi talavusou itema ane ne lexe molu ˈava uasi.”
30 Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni ekuluke xo ngingi
ngevikala lexe ngalavusou itema ne molu neˈei uasi. Ia eni
elavusou lexe itema ne, mupaipounu ieli la lamana.
31 ✡Nenge telavusou lexe Lataua ulomuxaˈa ta mitema
e mixolu vaˈaxu noxou uasi. Mo telavusou lexe ˈei ane
utoxonu Lataua mo umulinu masaxa noxou, la Lataua
ulomusou mii maˈia anu ulemolu ulai noxou.
32 Tatei mo muneˈe mutalo vaimomo ˈo, evile ulomusou
aˈalo vile sou itema vile nenu mivoˈonu la iou seleveenu, ia
itema vile upaipounu mo iou lamana, uasi.
33 Lexe Lataua upalusou uneˈe uasi, la umomomo sou
uˈoxonu mii vile loxo ne uasi.”
34 ✡No anu vaikala noxou ne la aneˈi mikolinu aloxo ˈo, “No
mine nenine mivoˈoneni mo muneˈe mutalo vaimomo ˈo,
nini itema masua manina. Ia tavaˈu loxovaa la nini nalosixe
lavulavu o?” Aneˈi miavuti la mikusau mulai no ale.

✡ **9:31:** Lex 34:15 ✡ **9:34:** Lex 51:5

Ta Mitema Aneʼi Imulaxu Taneʼi Noxou Iesu Uasi La Aneʼi Loxo Ieʼi Seleveenu

35 Iesu mulomusou lexe aneʼi mikusau itema ne, la Anu
mulai mukamulinu. Muxalisou itema ne la muvikalanu
aloxo ʼo, “Nini namulaxu taneni noxou Itema ʼOlu o uasi?”
36 Anu mukolinu vaikala noxou aloxo ʼo, “Tila,
navikalalelixu itema ne, mo sou eni amulaxu taleli noxou.”
37 Iesu muvikalanu aloxo ʼo, “Nini nemaisou. Anu ane
ngongou ngavivikala ne.”
38 Anu itema ne muvikalanu lexe, “Tila, eni emulaxu taleli
noxine.” La sou anu muxolaʼu tavaʼu voʼuxu muluʼelai sou
mulotu noxou.
39 Anu muvikalanu la aloxo ʼo, “Eni eneʼe ʼo sou atulusiʼa
ta mitema no anu vaivaikala. Eni aʼoxonu aloxo ne sou lexe
ta mitema ane ieʼi seleveenu ne, ieʼi uxali lamana, ia aneʼi e
ieʼi lamana ne uxali seleveenu.”
40 ✡Ta Palisaio seʼi mixoxolu ne milomusou vaikala noxou
Iesu la mitaliʼisou aloxo ʼo, “Loxovaa nexi kalumo iexi
seleveenu?”
41 Iesu mukolinu taliʼi noxiʼa aloxo ʼo, “Lexe ngingi iengi
seleveenu la umomomosou ngingi ngasusu uasi. Ia ngingi
ngevikala lexe iengi lamana, la susu noxinge a uxoxolu o.”

10

Iesu Anu Itema Laixe sou Usaxilaʼa ta Sipsip

1 Iesu muvikalaneʼi ta Palisaio la aloxo ʼo, “Eni avikalan-
gengi manina musuku. Itema vile uʼuna no aitengaxu
vimelusiʼa ta sipsip uasi, ia uiliʼesou vimelu la anu itema sou
pakali mo itema sou utaxusou mii vitanisi.
2 Ia itema ane uʼunalai no aitenga ne, anu itema sou
usaxilaʼa ta sipsip.
3-4 Itema sou usaxilaʼu aitenga ne, ukisiinu aitengasou
itema ne sou uʼunalai. Anu umoxoʼu ualasiʼa ta sipsipiu
la itongo xolinu, la sou imulinu sou iloʼa ilai no ale. Aneʼi
iuatulai ukalu, la anu uulaxuneʼi.
5 Ia lexe itema vilemo uneʼe uulaxuneʼi, la aneʼi iʼumeʼume
xo ilavusou itema ne mo itongonu xolinu uasi.”
6 Iesu muvikala latilovo ne, ia aneʼi ilavusou laaxu mii
maʼia e Anu mulelemolu ne uasi.
7 Aneʼi ilavusou uasi, la sou Iesu muvikalaneʼi la aloxo
ʼo, “Eni avikalangengi manina musuku. Eni aitengaxu
vimelusiʼa ta sipsip.
8 ✡Aneʼi ane miuli noxilo ne, aneʼi ta mitema sou pakali mo
ta mitema sou itaxusou mimii vitanisi. Ia ta sipsip ilomuxaʼa
uasi.
9 Enisi eni aitenga. ʼEi ane uʼuna noxilo la anu umauli mo
uʼuna xe ulaa ulai no ale sou uʼaniʼani iaʼeiaʼe.

✡ **9:40:** Mat 15:14 ✡ **10:8:** Iel 23:1-2; Ese 34:2-3

10 Itema sou pakali uneˈe sou upakali mo uveˈa xe uˈoxo
masuaneˈi ta sipsip. Ia eni eneˈe sou lexe aneˈi imauli mo
mauli ne uˈanaˈana.
11 ✡Eni amitema laixe sou asaxilaˈa ta sipsip. Xo eni aˈosa
sou asolisiˈa ta sipsip noxilo.
12 ✡Itema sou usaxilaˈa ta sipsip uˈavalou itema vile sou
uneˈe uxaxai noxou. Ia no voxo sou aˈaa vova uxali, la itema
ne anu uˈumesiˈa ta sipsip mo ulai. Xo anu tatananeˈi ta
sipsip manina uasi. La sou aˈaa vova ne uneˈe ungangasiˈa
xe ulelemulineˈi.
13 Tavaˈu xo anu uxaxaisou lamolisi la uxavutalaneˈi ta
sipsip uasi.
14 Eni amitema laixe sou asaxilaˈa ta sipsip. Eni elavusiˈa
xe aneˈi milavusilo.
15 ✡Aloxo Mamilo mulavusilo xe eni elavusou Mamilo. Mo
eni a sou auluasiˈa ta sipsip.
16 ✡Ta sipsip seˈi ixolu no nano no vimelu uasi, la sou
eni anoˈa iˈuna. Aneˈi itongonu xolileli mo ixali laˈoluxaˈa
vilesisi.
17 ✡Tavaˈu Mamilo umasaxailo, xo eni auluasiˈa ta sipsip
sou eni alivunoxu maulixo.
18 Evile umomomo sou ukalusou maulixo vitanisi uasi. No
anu masaxa noxilo, eni aˈitalonu maulixo. Eni amomomo
sou aˈitalonu maulixo mo amomomo sou alivunoxu. Mamilo
muvikalaleli lexe eni aˈoxonu aloxo ne.”
19 Ta tatila noxiˈa ta Iutaia milomusou vaikala noxou Iesu
aloxo ne, la aneˈi mikalipala.
20 Xo tavuˈalo noxiˈa mivikala aloxo ˈo, “Uleenu vile masua
a uxolu noxou, la sou uˈoxonu uxovulaulau ne. Loxovaa la
ngingi ngalolomu noxou ne?”
21 Xe seˈi mivikala aloxo ˈo, “Anu uvivikala la uvikala loxo
itema e uleenu masua uxolu noxou uasi. Uleenu masua
umomomo sou upamaulinu itema iou seleveenu uasi.”

Aneˈi ta Iutaia Imulaxu Taneˈi Noxou Iesu Uasi

22 No imama ane ne, la voxo tila noxiˈa ta Iutaia sou
isosovosou voxo sou mikisiinu tani tila noxou Lataua muxali
ne Ielusalemu.
23 No voxo ane ne, la anu voxo sou sivo mo tani lelemesou.
Iesu muˈunalai no tani tila noxou Lataua la mumuamuaˈi no
matavalaxu tani ilemolu lexe matavala noxou Solomoni.
24 Ta Iutaia mimaisou Iesu la mineˈe mipita mixaliliiou
la mivikalanu aloxo ˈo, “Nini neˈoxonexi texavutala piena
maxuveeni misevile lexe nini ˈenaˈei manina. Lexe nini
Kalisito, la navikalanexi lamana.”
25 La Anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni evikalangengi, ia ngingi
ngamulaxu tangengi no anu vaikala noxilo uasi. Sosovo

✡ **10:11:** Lex 23:1; Pal 7:17 ✡ **10:12:** Apo 20:29 ✡ **10:15:** Mat 11:27; 1Ioa 3:16
✡ **10:16:** Ais 56:8; Ese 34:23 ✡ **10:17:** Pil 2:8-9

ane eni eˈoxonu no anu xavi noxou Mamilo, Anu molu
uvikalangengi lamana lexe eni ˈenaˈei manina.
26 Ngingi ngamulaxu tangengi noxilo uasi, xo ngingi ta
sipsip noxilo uasi.
27 Ta sipsip noxilo itongonu xolileli mo eni elavusiˈa, la sou
aneˈi imulileli.
28 ✡Eni alosiˈa mauli ane kaluxu uasi mo aneˈi imomomo
sou isoli la uasi. Ia evile umomomo sou utokineˈi no avolo
uasi.
29 Mamilo ane Anu mulosilo ta sipsip ne, Anu tila no anu
mimii latala ukalusi. Evile umomomo sou utokineˈi no avolu
uasi.
30 Xo nexi noxou Mamilo ne, nexi vilesisi.”
31 Ta Iutaia milomusou vaikala noxou aloxo ne, la minoˈu
lavoˈo sou lexe ivau la.
32 Ia Anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Eni elosiengixu sosovo
tavuˈalo Anu molu noxou Mamilo. Ia loxovaa sosovo anevaa
masua no iengi, la sou ngingi laˈiangengeilo lexe ngavelo no
anu lavoˈo?”
33 ✡Aneˈi mikolinu aloxo ˈo, “Nexi tavene no anu lavoˈo sou
sosovo vile masua uasi. Tavaˈu manina aloxo. Nini nevikala
masua mulai noxou Lataua. Xo nini namitemasi ia nevikala
lexe nini Lataua.”
34 ✡La Anu mukolineˈi la aloxo ˈo, “Nenge telavusou lexe
kaukavu vile muxolu no nano no Lavuku Tavuna teinu.
Mikaukavu aloxo ˈo, ‘Eni evikalangengi lexe ngingi ngexali
loxo ta latalataua.’
35 Lavuku Tavuna ulavusou uxiuxiu uasi. Io Lataua
mumoxoˈa ta mitema tei e minoˈu vaikala noxou lexe aneˈi
loxo ta latalataua.
36 Ia ngingi ngaxavutalanu itema e Lataua musosovosou
lexe Anu naˈu mo mupalusou muluˈe no lia ˈo loxovaa?
Tavaˈu loxovaa la sou ngingi ngevikala lexe eni evikala
masua mulai noxou lexe, ‘Eni Lataua ˈOlu?’
37 Lexe eni aˈoxonu xaixai noxou Mamilo uasi, la ngamu-
laxu tangengi noxilo uasi.
38 ✡Ia lexe eni aˈoxonu xaixai noxou, la ngamulaxu tan-
gengi no anu vaikala noxilo uasi, ngamulaxu tangengi no
anu xaixai e eni eˈoxonu. Mo sou ngingi ngalavusou lexe
Mamilo a muxolu noxilo xe eni exolu noxou.”
39 Anu muvikala aloxo ne mukalu, la aneˈi itovo lexe
itetelisou la ua. Anu muˈume la mulai.
40 ✡Anu muˈume mulai la muxisaˈisou lexa ne Ioridani sou
mulai muxolu no xalee lia e Ioanesi muˈulosiˈa ta mitema tei.
41 Anu mulai muxolu ne, la ta mitema tavuˈalo milai noxou
la mivikalanu aloxo ˈo, “Ioanesi uˈoxonu sosovo vile uasi. Ia
mii maˈia ane anu muaˈalosou itema ˈo ne, anu manina.”

✡ **10:28:** Ioa 3:16; 6:39 ✡ **10:33:** Liv 24:16 ✡ **10:34:** Lex 82:6 ✡ **10:38:** Ioa 14:10-11 ✡ **10:40:** Ioa 1:28

42 No xalee lia ne, la ta mitema tavuˈalo mimulaxu taneˈi
noxou.

11

Lasarusu Musoli

1 ✡Ioxe, itema vile ualasou lexe Lasarusu, anu mupipiena.
Tualasou ne Vetania iloˈa Mata ilee vimoe Malia.
2 ✡Malia e vimoe Lasarusu mupipiena ne, ane sema sou e
inixiu ueli tumaˈu lailaixe noxou tatila tavaˈu ka iiasou no
anu laxusie.
3 Lasarusu mupipiena, la sou ta vimovimou ta sema tamei
ne misova vaikala mulai noxou Iesu lexe, “Tila, itema e nini
nemasaxau misevile ne pipiena muˈoxonu.”
4 ✡Anu mulomusou la muvikala aloxo ˈo, “Pipiena ane ne
sou uˈoxonu itema usoli uasi. Anu sou ta mitema imaisou
Lataua xaviinu la iˈitinu ˈOlu ualasou no anu.”
5 Anu mumasaxaiˈa Mata ilee vimoe Malia mo Lasarusu
manina,
6 la sou Anu mulomu lexe Lasarusu mupipiena, la Anu
muxolu ne voxo tamei la.
7 Xe iliˈi, la Anu muvikalaneˈi ta molomolou aloxo ˈo,
“Nengeˈa talivu talai ne Iutaia la.”
8 Aneˈi ta molomolou miavuti la mivikalanu aloxo ˈo, “Tila,
maxuveeni uasi, la ta Iutaia mivikala lexe ivene no anu
lavoˈo mo nasoli. Ia nini navikala lexe nenge talivu talai
noxiˈa la?”
9 Iesu mukolineˈi aloxo ˈo, “Itema vile umuamuaˈi no aso
usokou no kakau mo ulai uxali no ˈolovoxo, la umomomo
sou ulapau uasi. Xo anu umuamuaˈi no lamana.
10 Ia itema ane umuamuaˈi no ˈolovoxo, la anu ulapau. Xo
lamana sou umuamuaˈi no anu uasi.”
11 Anu muvikala aloxo ne xe mukalu, la mulai sou mu-
vikalaneˈi ta molomolou aloxo ˈo, “Menexinge Lasarusu
soxu a muai. Ia eni alai sou atulusou.”
12 Ta molomolou miavuti la mivikalanu aloxo ˈo, “Tila, lexe
anu uai, la anu uai ne la sou laixenu la utulu.”
13 Ia Anu mulemolu soli noxou Lasarusu. Ia ta molomolou
mikalavoi lexe anu mulemolu ne uai si.
14 La sou Anu muvikalaneˈi lamana aloxo ˈo, “Lasarusu
musoli.
15 Ia eni eˈosa xo eni alai noxou uasi sou lexe ngingi
ngamulaxu tangengi noxilo iliˈi. Nengeˈa talai noxou.”
16 ✡Ia Tomasi ualasou vile lexe Didimasi, muvikalaneˈi ta
menexu aloxo ˈo, “Nenge nengeˈa Tila talai mo tasoli.”

Iesu Muvikala Lexe, “Eni Amitema sou Atulusiˈa ta Mitema Misoisoli Mo Alosiˈa Mauli”

✡ **11:1:** Luk 10:38-39 ✡ **11:2:** Ioa 12:3 ✡ **11:4:** Ioa 9:3 ✡ **11:16:** Mak 14:31

17 Lasarusu musoli mo miˈasixu voxo tamiˈa mukalu, la
Iesu iloˈa ta molomolou milai mixali ne Vetania.
18 Tuala ane ne, muxolu ˈalai ne Ielusalemu mo mumo-
momo loxo Kilo Mita tatalu.
19 Ta Iutaia tavuˈalo mineˈe mixolu noxiˈa Mata ilee Malia
sou mivaitaoneˈi ilou. Xo vimoˈa muˈumesiˈa.
20 Mata milomu lexe Iesu a muxali, la milai noxou. Ia Malia
mixolu no tanisi.
21 Mata milai mixali noxou Iesu, la mivikalanu aloxo ˈo,
“Tila, lexe nini naxolu ˈo, la vivilo umomomo sou usoli uasi.
22 Ia eni elavusou lexe mii maˈia nini nalinga ulai noxou
Lataua, la Anu ulosinesi.”
23 Iesu muvikalane aloxo ˈo, “Vivine maasi ˈo la utulu.”
24 ✡Ane mivikalanu aloxo ˈo, “Eni elavusou lexe no voxo
ane ta mitema misoisoli itulu, la anu utulu kalumo.”
25 Anu muvikalane la aloxo ˈo, “Eni amitema sou atulusiˈa
ta mitema misoisoli mo alosiˈa mauli. ˈEi ane umulaxu tanu
noxilo, la anu usoli no anu vasimolu ia uleenu umauli.
26 Ia ˈei ane umauli mo umulaxu tanu noxilo, la anu
umomomo sou usoli uasi. Loxovaa nini nemulaxu taneni no
anu vaikala ane ne?”
27 ✡Ane mivikalanu aloxo ˈo, “Ani. Tila. Eni emulaxu taleli
lexe nini Kalisito Lataua ˈOlu e Anu mupalusou sou lexe
uluˈe no lia ˈo.”
28 Ane mivikala aloxo ne xe mukalu, la milivu milai no
tani sou miˈavalie vimoe Malia mineˈe noxie. La mivikalane
aloxo ˈo, “Tila anu a muxali mo Anu muˈavaline.”
29 Malia milomu aloxo ne, la alaxu vilesisi milutu milai
noxou.
30 Iesu uˈunalai no tuala ne Vetania uao. Anu muxolu no
xalee e Mata milai mixalisou no anu.
31 Ta Iutaia e mineˈe sou mivaitaˈo ne, iloˈa Malia mixolu
no tani. Ia aneˈi mimaisie Malia milutu sou milai, la
aneˈi mimuline xo mikalavoi lexe ane ilai itama no lulusou
Lasarusu.
32 Malia milutu milai mixali no xalee e Iesu mututulu ne,
xe mimaisou la milapau muluˈe no tavaˈu sou mixavutalane
noxou. La mivikalanu aloxo ˈo, “Tila, lexe nini naxolu ˈo, la
vivilo umomomo sou usoli uasi.”
33-34 Anu mumaisie Malia iloˈa ta Iutaia mineˈe ne mitama,
la laˈiaxu xe tanu lili. La sou mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Ngeˈasixu
ava?” Aneˈi mikolinu aloxo ˈo, “Tila, naneˈe mo namaisou.”
35 La Anu mutama.
36 Aneˈi ta Iutaia mimaisou Iesu mine mutama la mivikala
aloxo ˈo, “Ngamaisou. Anu tanuxu misevile.”
37 ✡Xe seˈi noxiˈa mivikala aloxo ˈo, “Itema ne, mupa-
maulinu itema iou seleveenu. Ia loxovaa la upamaulinu
Lasarusu ua?”

Aneˈi ta Iutaia Tavuˈalo Imulaxu Taneˈi Noxou Iesu Uasi

✡ **11:24:** Ioa 6:40 ✡ **11:27:** Ioa 6:69 ✡ **11:37:** Ioa 9:6-7

38 Iesu laˈiaxu xe tanu lili la, la mulai muxali no lulu. Lulu
ne miˈasou no tavaˈu maea, ia mitaulovonu no anu lavoˈo
vile.
39 La Anu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngaxexeenu lavoˈo ne.”
Mata e ane vimoe musoli ne, mivikalanu aloxo ˈo “Tila,
vaimomo ˈo anu tumaˈu. Xo anu voxoxu tamiˈa sou ano.”
40 Anu muavuti la muvikalane aloxo ˈo, “Tei la eni evikala-
neni lexe nini namulaxu taneni noxilo, la sou nini namaisou
xavi noxou Lataua.”
41 La sou aneˈi mixexeenu lavoˈo no lulu anaxu ne. Iesu
iou mulai teitexi la mulinga aloxo ˈo, “Mamilo. Eni alemolu
laixe musuku ulai noxine, xo nini nelomusou linga noxilo.
42 Eni elavusou lexe utotomu ne nini nalomusou linga
noxilo. Ia eni alinga aloxo ne sou ta mitema itulutulu ˈo
imulaxu taneˈi lexe nini nepalusilo eneˈe.”
43 Anu mulinga aloxo ne mukalu, la muˈava aloxo ˈo,
“Lasarusu, nauatu!”

Vaikala Noxou Iesu Anu Mupalaˈalixu ne Utulusiˈa ta Mitema no ˈa Vaivaikala
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

44 La anu muuatu no ale, ia lavalava e mikuponu vasimolu
no anu ne, a uxoxolu no vasimolu. La sou Anu muvikalaneˈi
aloxo ˈo, “Ngalulusou mo ulai.”
45 ✡Ta Iutaia tavuˈalo ane mineˈe noxie Malia ne, mimaisou
mii maˈia ane Iesu muˈoxonu ne la mimulaxu taneˈi noxou.
46 ✡Ia seˈi noxiˈa mimaisou aloxo ne, la milai noxiˈa ta
Palisaio sou miaˈaloiˈa no anu mii maˈia ane Iesu muˈoxonu
ne.
47 La sou ta tatila noxiˈa ta mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip
iloˈa ta Palisaio, miˈavaliˈa ta tatila sou isaxilaˈa ta Iutaia
mineˈe mipita. La mivikala aloxo ˈo, “Itema ˈo muˈoxonu
sosovo tavuˈalo, ia nenge taˈoxo mii maˈia ulai noxou?
48 Lexe nenge ienge uvaxaˈusi, la ta mitema tavuˈalo
imulaxu taneˈi noxou. Ia ta Romu ilomusou lexe ta mitema
tavuˈalo imulinu, la aneˈi ineˈe la ikalusinge mo inoˈu
lianenge.”
49 Vile no taiineˈi ne, ualasou lexe Kaiapasi anu kisiˈa ta
mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip no nano no anu tauu ie ane ne,
anu muxolu. La muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ngingi ngalavusou
mii vile uasisi manina.
50 Ngingi ngalavusou uasi? Laixe lexe itema vilesisi unoˈu
tanixaˈa ta mitema mo usoli la ta mitema iulua uasi.”
51 Anu mulemolu no anu xavutala noxousi uasi. Anu kisiˈa
ta mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip no tauu ie ane ne. La
sou anu mutotokalasou Iesu aloxo ne. Muvikala lexe Iesu
usolisiˈa ta Iutaia

✡ **11:45:** Ioa 7:31 ✡ **11:46:** Luk 16:31

52 ✡ilo'a Lataua ta 'olu ane mi'ume milai mixolu no
tuatuala ne, sou ulivilixa'a ine'e ipita vilesisi.
53 ✡La no voxo ane ne, la ane'i ikamuli vote'i sou lexe ivau
usoli.
54 Aloxo ne, la sou Iesu umuamua'i no ie'i ta tatila noxi'a
ta Iutaia la uasi. Mulutu la ilo'a ta molomolou milai no xalee
vile 'alai no xalee lia vitanisi. Xe ili'i la ane'i milai no tuala
vile ilemo lexe Epalaimu mo mixolu.
55 Voxo tila noxi'a ta Iutaia misosovosou voxo sou Lataua
Iou Muvaxai'a a muxali 'alai. Voxo ane ne uxali uao, la ta
mitema tavu'alo no tuatuala milailai ne Ielusalemu milalaxi
sou i'oxonu mimii se'i sou Lataua uxexeenu susu ma'ia ane'i
mi'oxonu.
56 Ta mitema mixali ne Ielusalemu, la mikamuli Iesu.
Mitulu no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, la
mitali'isi'a ngato'o aloxo 'o, “Ngingi ngexavutala loxovaa?
Anu une'e no anu voxo tila 'o kalumo?”
57 Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ilo'a ta
Palisaio mimulaxu vaikala noxi'a ta mitema lexe, “Ngingi
ngamaisou Iesu iou, la ngane'e ngavikalanexi lamana lexe
Anu a uxolu ne'ei. La sou nexi talai tatetelisou.”

12

Sema Vile Minixi'u Ueli E Tuma'u Lailaixe noxou Iesu Kisou
(Mat 26:6-16; Mak 14:3-9)

1 ✡Voxo muxatele vile a uxolu sou voxo tila noxi'a ta Iutaia
isosovosou voxo sou Lataua Iou Muvaxai'a uxali. La Iesu
ilo'a ta molomolou milivu mine'e ne Vetania. No tuala ane
ne, anu Lasarusu e Iesu mutulusou uxoxolu no anu.
2 ✡Ta mitema mixutuxu la'ilali sou ilo'a Iesu mixolu mi'ani.
Ane'i mi'oxonu aloxo ne sou imaxa'u 'osa'ila noxi'a ulai
noxou. Mata mivau la'ilali mulai no luu, ia Lasarusu a
muxolu no taiine'i ane'i ilo'a Iesu i'ani'ani.
3 ✡Ia Malia mino'u ueli e tuma'u lailaixe tu'umaxu mumo-
momo loxo Gramu itemaxu mavulovexa mo itemaxu ta'uve
(300) ia lamoli tatila sou ilotonu no anu, la mine'e minixiu
noxou Iesu tava'u. Minixi'u mukalu la miiasou no anu
laxusie. La tuma'u lailaixe ne, mutaasou tani no nano ne
mukalusi.
4 Ia molomolou vile ualasou lexe Iudasi Isikarioti anu e ili'i
la u'italonu Iesu no avo'a ta mitema. Muavuti la muvikala
aloxo 'o,
5 “Loxovaa la ueli e tuma'u lailaixe 'o uai mo ta mitema
ilotonu ua? Ilotonu la tano'u Denalia itemaxu mavulovexa
mo itemaxu ta'uve (300) sou usu'uline'i ta mitema ane i'a
mimii uasi.”

✡ **11:52:** Ioa 10:16 ✡ **11:53:** Ioa 5:18 ✡ **12:1:** Ioa 11:1, 43 ✡ **12:2:** Luk 10:40
✡ **12:3:** Luk 7:37-38

6 Anu muvikala aloxo ne sou kalavoisi. Anu uxavutalane'i
ta mitema ane i'a mimii uasi, 'ole uasi. Anu itema sou pakali
xo anu musaxila'u lamoli'a la upakalinu no voxovoxo.
7 Iesu mulomusou vaikala noxou, la muvikalanu aloxo 'o,
"Ieni uvaxaie sema 'o. Eni elavu lexe sema 'o misaxila'u ueli
ane tuma'u lailaixe ne sou voxo e ane'i i'asixo 'ole.
8 ✡Ta mitema e i'a mimii uasi ne, ngingi ngongi'a ngaxolu
maxuveeni. Ia eni amomomo sou nenge'a taxolu maxuveeni
uasi."
9 Ta Iutaia tavu'alo milomu lexe Iesu anu uxolu ne Betania,
la mine'ene'e. Ane'i mine'e sou imaisou Iesusi uasi, mine'e
sou imaisou Lasarusu e Iesu mutulusou 'ole kalumo.
10 Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip mivivikala
sou ikamuli vote'i sou ivau Lasarusu kalumo.
11 ✡Xo ta Iutaia tavu'alo mimaisou Iesu mutulusou
Lasarusu, la mi'umesi'a mo mimulaxu tane'i noxou la
mimulinu.
12 No voxo vile ili'i, la ta mitema tavu'alo ane mine'e ne
Ielusalemu sou voxo tila ne milomu lexe Iesu a unene'e ne
Ielusalemu.
13 ✡La ane'i milai sou milooxu la mimolo xoolou volo-
voloxu. Mi'ava mulai noxou Iesu aloxo 'o,
"Napamaulinexi!
Lataua ualusine xo nini nene'e sou nasosovosou.
Lataua ualusou tatananu tuala ne Isilaeli!"
14 Iesu unene'e ne Ielusalemu ne la muno'u donki 'ilie vile
la mutelo muxolu no latanu. Xo kaukavu vile muxolu no
nano no Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
15 ✡"Ta Sioni ta 'iliili'a ta sema, nga'ume uasi.
Ngamaisou, tatananu tuala noxinge a unene'e.
Anu muxolu no latanu donki 'ilie vile."
16 ✡Tei la ta molomolou Iesu ilavusou mimii ane muxali
ne uasi. Ia no voxo ane Iesu musoli xe mutulu, la ane'i
mixavutalanu kaukavu muai no nano no Lavuku Tavuna
teinu ne mulelemolu anu Iesusi. La sou mixavutalanu mimii
e ta mitema mi'oxo noxou ne.
17 Ta mitema tavu'alo e mimaisou Iesu mutulusou
Lasarusu ne, misolo a'alo sou Lasarusu mulai noxi'a ta
mitema.
18 Ane'i milomusou a'alo sou Lasarusu aloxo ne, la sou
ane'i milai sou milooxu Iesu.
19 Ta Palisaio mimaisi'a ta mitema aloxo ne la mivikalane'i
ngato'o lexe, "Nenge tetovonu vote'i iouiou sou lexe
tatetelisou, la uasi. Ngamaisou! Ta mitema tavu'alo no
tuatuala ukalusi a imulinu ukalu."
20 Ta mitema minene'e sou ilotu no 'a voxo tila ne, la ta
Xiliki se'i kalumo a mine'e.

✡ **12:8:** Lap 15:11 ✡ **12:11:** Ioa 11:45 ✡ **12:13:** Lex 118:25-26; Ioa 1:49
✡ **12:15:** Sek 9:9 ✡ **12:16:** Ioa 2:22

21 Ane'i mine'e noxou Pilipi, anu sou tuala ne Vetesaida no
xalee lia tila ne Xalilaia, la mivikalanu aloxo 'o, “Tila, nexi
temasaxa lexe tamaisou Iesu.”
22 Pilipi mulutu la mulai noxou Andeleasi sou ilou milai
mivikalanu Iesu.
23 ✡Anu muvikalane'i ilou aloxo 'o, “Voxo ane sou Itema
'Olu usoli muxali 'alai mukalu la Lataua uitinu ualasou.
24 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Lexe uiti ngiaxu
vile ulapau no lia ia u'ui uasi, la uleme uasi. Ia lexe ulapau
no lia ia u'ui, la sou anu uleme mo unene'a.
25 ✡Itema ane anu umasaxau maulixu sou lia 'o, la anu
uxovulaunu. Ia itema ane umasaxau maulixu sou lia 'o uasi,
la uno'u mauli no lia 'o mo uno'u mauli ane kaluxu uasi.
26 'Ei ane umasaxa lexe uxali itema sou xaixai noxilo, la
umulilelisi. Mo nexi noxou taxolu tapita. Itema ane uxaxai
noxilo, la Mamilo uitinu ualasou.

27 ✡Vaimomo 'o eni tale lili manina. Ia eni avikala loxovaa?
Eni avikala lexe, ‘Mamilo, nini naxexeenu tu'utu'umaxu ane
no voxo ane une'e.’ Ia uasi, eni elavu lexe ene'e sou voxo ane
'o.
28 Mamilo, nini namaxa'u xavineni noxi'a ta mitema mo
sou ane'i imaisou la i'itinu ualasine.” La Lataua muvikalanu
molu no opo loxotolo mulu'e aloxo 'o, “Eni emaxa'u xavi
noxilo mukalu. Ia eni amaxa'u alaxu vile la.”
29 Ta mitema tavu'alo e mitulutulu 'alai noxou Iesu ne,
mivikala lexe milomusou lele'e mupau. Ia se'i mivikala
aloxo 'o, “Uasi, angelo vile muvikalanu.”
30 Ia Anu muvikalane'i aloxo 'o, “Vaikala e ngelomusou ne,
anu sou usu'ulileli uasi. Anu sou usu'ulingengi.
31 Vaimomo 'o, anu voxo sou Lataua utulusi'a ta mitema
no lia 'o ukalusi no anu vaivaikala. Mo ukusau itema e anu
usaxila'a ta mitema no lia 'o ulai no ale.
32 ✡Ia no mine ane'i i'itileli atelai, la eni apitane'i ta mitema
ine'e noxilo.”
33 ✡Anu muvikala aloxo ne sou uvikala lamana lexe Anu
usoli a loxovaa.
34 ✡Ta mitema milomusou la mivikala aloxo 'o, “Nexi
telomu lexe Lavuku Tavuna muvikala lexe Kalisito umo-
momo sou usoli uasi. Ia loxovaa la nini nevikala lexe Itema
'Olu i'itinu utelai. Anu Itema 'Olu ne, 'ena'ei manina?”
35 ✡Anu muvikalane'i la aloxo 'o, “Lamana ne a uxolu
noxinge, ia umomomo sou uxolu maxuveeni uasi. Lamana
uao a uxolu 'o, la ngingi ngamuamua'i xo isivoxo uxali
la usu'asinge. Itema ane umuamua'i no isivoxo, la anu
ulavusou lexe ulai 'ava uasi.

✡ **12:23:** Ioa 13:31-32; 17:1 ✡ **12:24:** 1Ko 15:36 ✡ **12:25:** Mat 16:25 ✡ **12:27:** Lex 6:3; 42:5; Mat 26:38 ✡ **12:32:** Ioa 3:14 ✡ **12:33:** Ioa 19:6 ✡ **12:34:** Lex 110:4; Ais 9:7; Tan 7:14 ✡ **12:35:** Ioa 8:12

36 ✡Uao lamana uxoxolu ʼo, la ngamulaxu tangengi no anu,
mo sou ngaxali loxo lamana ta ʼolu.”

Iesu muvivikalaneʼi aloxo ne mukalu, la Anu mulai sou
mutalume.
37 Anu muʼoxonu sosovo tavuʼalo mo mimaisou, ia imu-
laxu taneʼi noxou uasi.
38 ✡Xo Aisaia, itema sou palomatana mukaukavunu tatei a
muxali manina ʼo. Muvikala aloxo ʼo,
“IAUE, ʼei umulaxu tanu no anu vaikala noxixe?
Xe nini nemaxau xavineni mulai noxiʼa ta ʼei?”
39 Aneʼi imulaxu taneʼi noxou Iesu uasi, xo Aisaia muvikala
la aloxo ʼo,
40 ✡ “Anu muʼoxo ieʼi seleveenu mo mutatusou oponeʼi.
Tavaʼu aloxo ne xo anu umasaxa lexe
aneʼi umomomo sou itongonu xaixai noxou Lataua
mo ilavusou mo ilivu ulai noxou sou upamaulineʼi la
uasi.”
41 ✡Aisaia muvikala aloxo ne xo anu mumaisou Iesu solixu
la vaivaikala noxou ne sou Iesusi.
42 ✡Ia tavuʼalo noxiʼa ta tatila noxiʼa ta Iutaia ne mimulaxu
taneʼi noxou Iesu ia ipalaʼalixu taneʼi uasi. Xo miʼume noxiʼa
ta Palisaio. Ta Palisaio milavu lexe aneʼi imulaxu taneʼi
noxou la ikusaiʼa mo iloʼa ixolu ipita sou ilotu uasi.
43 ✡Aneʼi ta tatilasiʼa ta Iutaia ne imasaxa lexe ta mitema
iʼitinu ualasiʼasi, io imasaxa lexe Lataua uʼitinu ualasiʼa uasi.
44 Iesu muʼava mulai noxiʼa ta mitema aloxo ʼo, “ʼEi ane
umulaxu tanu noxilo, la anu umulaxu tanu noxilosi uasi.
Anu umulaxu tanu noxou ane mupalusilo eneʼe kalumo.
45 ✡ʼEi ane umaisilo, la anu umaisou anu ane mupalusilo
eneʼe kalumo.
46 Eni eneʼe no lia ʼo loxo lamana sou lexe anu ane
umulaxu tanu noxilo ne uxolu no isivoxo uasi.
47 ✡ʼEi ane ulomusou vaikala noxilo ia umulinu uasi, la eni
umomomo sou atulusou no anu vaivaikala uasi. Xo eni eneʼe
sou aloxo ne uasi, eneʼe sou apamaulineʼi ta mitema no lia
ʼo.
48 ʼEi ane uxiu tumalou noxilo mo unoʼu vaivaikala noxilo
uasi, la anu utulu no anu vaivaikala. Vaikala ane eni
alelemolu ʼo, anu molu utulusou itema no anu vaivaikala no
voxo kaluxusou.
49 Vaivaikala e eni alelemolu ʼo, eni aʼoxonu no anu
xavutalaxeni uasi. Anu ane mupalusilo eneʼe, anu molu
uvikalalelixu, la sou eni apalaʼalixu noxinge.
50 Eni elavusou lexe vaikala noxou Mamilo ne, uxalilixu
mauli ane kaluxu uasi. La sou vaikala ane eni alelemolu ʼo
ne, anu molu muvikalalelixu la sou eni alelemolu.”

✡ **12:36:** Ep 5:8 ✡ **12:38:** Ais 53:1 ✡ **12:40:** Ais 6:10 ✡ **12:41:** Ais 6:1
✡ **12:42:** Ioa 9:22 ✡ **12:43:** Ioa 5:44 ✡ **12:45:** Ioa 14:9 ✡ **12:47:** Ioa 3:17

13

Iesu Muˈuinu ta Molomolou Tavaˈa

1 Ioxe, voxo tila noxiˈa ta Iutaia isosovosou voxo sou
Lataua Iou Muvaxaiˈa uxali uao, la Iesu mulavusou lexe anu
voxo noxou a muneˈe ˈalai. Voxo sou uˈumesou lia no lia
ˈo, ia ulivu ulai noxou Momu. Anu mumasaxaiˈa aneˈi ta
naˈu no lia ˈo, la sou Anu mulosieixu alauna noxou mukalusi
mulai noxiˈa.
2 ✡No mine aneˈi mipita sou iˈani, la Satani mulosou
Iudasi Isikarioti, Saimoni ˈolu xavutala masua sou lexe anu
uˈitalonu no avoˈa ta mitema.
3 ✡Iesu mulavu lexe Momu muˈitalonu mimii latala
mukalusi no avolu mo anu molu noxou mo ulivu ulai noxou,
4 la sou Anu muavuti mutulu sou muxexeenu tokolomo
noxou. Anu muxexeenu mukalu, la munoˈu lavalava vile sou
iiasiiasi no anu la mutupokonu no vaimolu.
5 La munixiu lexa muluˈe no anu latotope vile. Munixiu
mukalu, la musokou sou muˈuinu tavaˈa ta molomolou xe
uiasoiasou no anu lavalava sou iiasiiasi e mutupokonu ˈole.
6 Muˈuinu tavaˈa xe muneˈe muxali noxou Saimoni Pita, la
anu muvikalanu aloxo ˈo, “Tila, lovoxaa la sou nini nauinu
tavaˈilo?”
7 Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Mii maˈia ane eni aˈoxoˈoxonu
ˈo nini nalavusou uasi. Ia iliˈi la sou nini nalavusou.”
8 Ia Pita muvikalanu la aloxo ˈo, “Mamu, nauinu tavaˈilo
uasi.” Anu muvikalanu la aloxo ˈo, “Ia lexe eni auinu
tavaˈine uasi, la umomomo sou nenge nengei taxaxai tapita
uasi.”
9 Saimoni Pita muvikalanu aloxo ˈo, “Tila, aloxo ne la
nauinu tavaˈilosi uasi. Nauinu avolo ilou kisilo kalumo.”
10 ✡Iesu muvikalanu la aloxo ˈo, “Itema ane muˈulo mukalu
la umomomo sou uˈulo la uasi. Anu uuinu tavaˈusi. Xo
vasimolu ne malemalenga. Ia ngingi malemalengaˈinge
mukalu, ia ngingi latala ne uasi.”
11 Xo Iesu mulavusou lexe vile no taiineˈi ne, uˈitalonu no
avoˈa ta mitema, la sou Anu muvikalaneˈi lexe aneˈi latala
ne malemalenga ukalusi uasi.
12 Anu muˈuinu tavaˈa mukalu la mutaa tokolomou, la sou
mulivu mulai muxolu no tanixu. Anu muavuti la mutaliˈisiˈa
aloxo ˈo, “Ngingi ngelavusou mii maˈia ane eni eˈoxonu
noxinge ˈo?
13 Ngingi ngamoxoˈilo lexe itema sou ulosinge lavulavu mo
tilasinge. Anu laixe sou lexe ngingi ngamoxoˈilo aloxo ne. Xo
eni amitema aloxo ne.
14 ✡Aloxo eni tilasinge mo itema sou ulosinge lavulavu
eˈuinu tavaˈinge la ngingi ngaˈuinu ta menexinge tavaˈa
ngatongatoˈo kalumo.

✡ **13:2:** Luk 22:3; Ioa 13:27 ✡ **13:3:** Ioa 3:35; 16:28 ✡ **13:10:** Ioa 6:64, 70-71; 15:3 ✡ **13:14:** Mat 20:28; Luk 22:27

15 ✡Eni eˈoxou aloxo ne sou ngingi ngamaisou la nga-
mulinu aloxo ˈo eni eˈoxo noxinge.
16 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Itema sou xaixai
vile ne, anu utila noxou tilasou uasi. Mo itema sou upalu-
palusou ne, utila noxou anu ane mupalusou ne uasi.
17 Ngingi ngelavusou mimii e eni elosiengixu mukalu. Ia
lexe ngingi ngaˈoxonu la Lataua ualusinge.
18 ✡Eni avivikalasinge ngingi latala uasi. Ia eni elavusiˈa ta
mitema ane eni esosovosiˈa. Ia kaukavu vile muai no nano
no Lavuku Tavuna teinu muxali manina. Mikaukavunu
aloxo ˈo, ‘Itema ane nexi noxou tavaˈisuxu laˈilali ˈo ne, anu
sou utaxapalisilo.’
19 ✡Mii ane uxali noxilo uao, la eni avikalangengixu tei.
Mo sou mii ane ne uxali, la ngingi ngamulaxu tangengi lexe
itema ane ne enisi.
20 ✡Eni avikalangengi manina musuku. ˈEnaˈei ane uˈosa
sou unoˈu itema ane eni epalusou, la anu uˈosa sou unoˈilo
kalumo.” La ˈenaˈei ane uˈosasilo mo unoˈilo, la anu
uˈosasou ˈei ane mupalusilo eneˈe.

Iudasi Anu sou Uˈitalonu Iesu no Avoˈa ta Mitema sou ˈOtoˈoto
(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

21 Iesu muvikalaneˈi aloxo ne mukalu, la tanu lili manina
la sou muvikalaneˈi lamana aloxo ˈo, “Eni avikalangengi
manina musuku. Vile no taiingengi ne, anu asou uˈitaloleli
no avoˈa ta mitema.”
22 Ta molomolou milomusou aloxo ne, la aneˈi mimatak-
isiˈa ngatoˈo. La taneˈi lili lexe ˈenaˈei no taiineˈi ne manina.
23 Molomolou vile ane anu mumasaxau musuku a uxoxolu
ˈalai no paˈumolu.
24 Saimoni Pita muavuti la iou mukeau la mumunu mulai
noxou aloxo ˈo, “Natali ˈisou lexe anu mulemulu ˈenaˈei
manina?”
25 Molomolo ane Iesu mumasaxau musuku ne, mutao
mulai iliˈi no tumalou Iesu la mumunu aloxo ˈo, “Tila, ˈenaˈei
manina ne?”
26 Anu mukolineˈi aloxo ˈo, “Anu moosou ane eni atoonu
veleti uˈuna no latotope ia alosou, la anu ane.” Anu muvikala
aloxo ne mukalu, la munoˈu veleti matovinu vile la mutoonu
muˈuna no latotope. Mutoonu mukalu la mulosou Iudasi
Isikarioti, anu Saimoni ˈolu.
27 ✡Alaxu vilesisi Iudasi munoˈu veleti mukalu, la Satani
muˈuna noxou. Iesu mulavu aloxo ne, la muvikalanu
aloxo ˈo, “Mii maˈia ane nini nemasaxa lexe naˈoxonu, la
napasipaa naˈoxonu.”

✡ **13:15:** Pil 2:5; Kol 3:13; 1Pi 2:21 ✡ **13:16:** Mat 10:24 ✡ **13:18:** Lex 41:9
✡ **13:19:** Ioa 14:29; 16:4 ✡ **13:20:** Mat 10:40 ✡ **13:27:** Ioa 13:2

28 Ta molomolou ane iloˈa miˈaniˈani no luu ne, ilavusou
lexe tavaˈu loxovaa la sou Iesu muvikalanu aloxo ne uasi.
29 Xo anu usaxilaˈu lamoliˈa la sou seˈi noxiˈa mikalavoi
lexe Iesu mupalusou sou ulai ulotoxaˈa laˈilali sou voxo tila
ne. Xe seˈi mikalavoi lexe anu ulai sou uloto mimii sou
uitixaˈa aneˈi ane xaˈa mimii uasi.
30 Iudasi munoˈu veleti mukalu, la alaxu vilesisi la mulai
no ale. Anu mulutu mulai no ale la tani isivoxo.

Iesu Mulosiˈa ta Molomolou Lapuloto Alavua

31 ✡Anu mulai no ale mukalu la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo,
“Vaimomo ˈo, ta mitema iˈitinu Itema ˈOlu ualasou la sou ta
mitema iˈitinu Lataua ualasou no anu mii maˈia Itema ˈOlu
muˈoxonu.
32 ✡Lexe ta mitema iˈitinu Lataua ualasou noxou Itema
ˈOlu ne, la Lataua kalumo Anu molu uˈitinu Itema ˈOlu
ualasou. Anu uˈitinu ualasou alaxu vilesisi.
33 ✡Ta molomoloxeni. Nenge nengeˈa taxolu maxuveeni
uasi. La ngingi ngakamulileli. Ia ngaxalisilo uasi. Xo eni
evikalaneˈi ta tatila noxiˈa ta Iutaia ia avikalangengixu la
aloxo ˈo, ‘No tuala e eni alai no anu ne, umomomo sou ngingi
ngalai no anu uasi.’
34 ✡Ia eni alosinge lapuloto alavua aloxo ˈo. Ngingi
ngamasaxainge ngatoˈo. Aloxo eni emasaxainge ˈo, la sou
ngingi kalumo ngamasaxaiˈa ta menexinge.
35 Ngingi ngamasaxaiˈa ta menexinge, la sou ta mitema
imaisinge la ilavusou lexe ngingi ta molomolo noxilo.”
36 Ioxe Saimoni Pita muavuti la mutaliˈisou aloxo ˈo, “Tila,
nini nalai neˈei?” Anu mukolinu aloxo ˈo, “Tuala e eni alai no
anu ne, umomomo sou nini namulileli no ˈa vaimomo uasi.
Io iliˈi la sou nini namulileli.”
37 Pita mutaliˈisou la, “Tila, lovoxaa la sou eni amulineni
vaimomo la ua? Eni emasaxa lexe eni asolisine.”
38 Iesu muvikalanu la aloxo ˈo, “Nini nevikala lexe nini
nasolisilo ne manina? Eni avikalaneni manina musuku.
Kokoˈa uˈava uao la nini nasingisilo alaxu tatalu.”

14

Iesu Anu Voteˈi sou Ulai Noxou Lataua Maminge

1 Iesu musolonu vaikala noxou la aloxo ˈo, “Mamu sou
tangengi lili mo ngaxavutala piena. Ngamulaxu tangeni
noxou Lataua mo ngamulaxu tangengi noxilo kalumo.
2 No tani noxou Mamilo ne, la kaveutu tavuˈalo a uxolu.
Mo eni alai sou apaipounu kaveutusinge. Ia lexe aloxo ne
uasi, la eni amomomo sou avikalangengixu aloxo ˈo uasi.

✡ **13:31:** Ioa 12:23 ✡ **13:32:** Ioa 17:5 ✡ **13:33:** Ioa 7:33-34 ✡ **13:34:** Ioa 15:12, 17; 1Ioa 3:23; 2Ioa 1:5

3 ✡Ia lexe eni alai apaipounu kaveutusinge ukalu, la sou
alivu aneˈe sou anoˈinge sou nengeˈa talai taxolu tapita no
tuala ane ne.
4 Ngingi ngelavusou voteˈi ane eni alai no anu ne.”
5 Tomasi mutaliˈisou aloxo ˈo, “Tila, nexi talavusou lexe
nini nalai neˈei uasi. Loxovaa la sou nexi talavusou voteˈi
ane nini nalai no anu ne?”
6 ✡Anu mukolinu aloxo ˈo, “Eni voteˈi mo manina mo
mauli. Evile umomomo sou ulai noxou Mamilo no anu voteˈi
vile la uasi. Uneˈe noxilo tei, xo enisisi voteˈi ulai noxou
Mamilo.
7 ✡Ia lexe ngingi ngelavusilo, la ngingi ngelavusou Mamilo
kalumo. Ia vaimomo ˈo ngingi ngelavusou mo ngemaisou.”
8 Pilipi mulomusou vaikala noxou Iesu la muvikalanu
aloxo ˈo, “Tila, nalosiexixu Mamine mo sou umomomo sou
masaxa noxixe.”
9 ✡Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Pilipi, nenge nengeˈa texolu
maxuveeni, ia lovoxaa la nini nalavusilo uao? Itema ane
mumaisilo, la anu mumaisou Mamilo kalumo. Ia loxovaa
la nini nevikala lexe alosiengixu Mamilo ˈo?
10 ✡Loxovaa nini namulaxu taneni lexe eni exolu noxou
Mamilo mo Anu muxolu noxilo uasi? Vaivaikala ane eni
avivikalangengixu ne, naˈaxeni uasi. Mamilo ane Anu
muxolu noxilo ne, Anu muˈoxonu xaixai naˈu.
11 ✡Ngamulaxu tangengi no anu vaikala ane eni elemolu
lexe eni exolu noxou Mamilo xe Anu muxolu noxilo. Ia lexe
ngingi ngamulaxu tangengi no anu vaikala noxilo uasi, la
ngamulaxu tangengi no anu sosovo e eni eˈoxonu.
12 ✡Eni avikalangengi manina musuku. Itema ane umu-
laxu tanu noxilo, la anu umomomo sou uˈoxonu xaixai loxo
eni eˈoxonu. Mo anu uˈoxonu xaixai ne, la xaixai noxou
uuaulixu xaixai noxilo, xo eni alivu ulai noxou Mamilo.
13 ✡Mo eni aˈoxonu mii maiˈa ngingi ngalingau no ualasilo.
La sou anu ˈOlu uˈitinu Momu ualasou.
14 Ngingi ngamasaxau mii maiˈa noxilo la ngalinga no
ualasilo, la eni aˈoxonu.

Iesu Muvikala Lexe Usovanu Uleenu Tavuna Uneˈe

15 ✡Lexe ngingi ngamasaxailo la ngingi ngamulinu lapu-
loto noxilo.
16 ✡La sou eni alinga noxou Mamilo, la Anu upalusou itema
vile sou usaxilaˈinge. Anu uneˈe la uxolu noxinge utotomu.
17 ✡Itema ane ne, anu Uleenu Tavuna maninasou e uxolu
noxinge utotomu. Ia uluˈe no lia ˈo, la ta mitema iˈosasou
inoˈu uasi, xo aneˈi imaisou mo ilavusou uasi. Ia ngingisi

✡ **14:3:** Ioa 12:26 ✡ **14:6:** Ioa 11:25; Rom 5:1-2 ✡ **14:7:** Ioa 8:19 ✡ **14:9:** Ioa 12:45; Kol 1:15; Eva 1:3 ✡ **14:10:** Ioa 12:49 ✡ **14:11:** Ioa 10:38 ✡ **14:12:** Mak 16:19-20 ✡ **14:13:** Mat 7:7; Ioa 15:16 ✡ **14:15:** Ioa 15:10; 1Ioa 5:3 ✡ **14:16:** Ioa 14:26; 15:26; 16:7 ✡ **14:17:** Ioa 16:13

ngelavusou, xo Anu uxolu noxinge mo uxolu no nano no
tangengi.
18 Eni amomomo sou aˈitalongengi vitanisi loxo ta ˈoloxola
uasi. Eni alivu uneˈe noxinge la.
19 ˈAlaˈalaisou eni aˈumesinge, la sou ta mitema umomomo
sou imaisilo la uasi. Ia ngingisi ngamaisilo. Xo eni emauli, la
sou ngingi kalumo ngamauli.
20 ✡No anu voxo ane ne, la ngingi ngalavusou lexe eni
exolu noxou Mamilo mo ngingi ngexolu noxilo mo eni exolu
noxinge.
21 ˈEi ane utetelisou mo umulinu lapuloto noxilo, la itema
ane ne anu mumasaxailo. Itema ane umasaxailo ne, la
Mamilo umasaxau mo eni kalumo amasaxau, la sou eni
apalaˈalixo noxou.”
22 Iudasi, anu Iudasi Isikarioti uasi mutaliˈisou Iesu aloxo
ˈo, “Tila, loxovaa la nini nevikala lexe nini namaxaˈine
noxixesi? Ia tavaˈu loxovaa la sou nini namaxaˈine noxiˈa
ta mitema no lia ˈo ua?”
23 Anu mukolinu aloxo ˈo, “ˈEnaˈei ane umasaxailo la anu
umulinu vaikala noxilo. La Mamilo umasaxau itema ne, la
sou nexi noxou taneˈe taxolu tapita.
24 ✡Ia anu ane umasaxailo uasi, la umulinu vaivaikala
noxilo uasi. Vaivaikala e ngingi ngelomusou noxilo ne,
anu vaivaikala noxilo uasi. Anu vaivaikala ane ne, noxou
Mamilo e mupalusilo eneˈe.

25 Nenge nengeˈa uao taxoxolu ˈo, la eni avikalangengixu
mimii ne.
26 Ia itema sou usaxilaˈinge ne, anu Uleenu Tavuna. Eni
taliˈisou Mamilo la Anu upalusou uluˈe. La sou Anu
ulosiengixu mimii tavuˈalo mo usuˈulingengi sou ngaxavu-
talanu vaivaikala noxilo ukalusi.
27 Eni aˈumesinge la alosinge opo seˈisisi. Opo seˈisisi ane
eni alosinge ˈo, anu vilemo. Anu loxo ta mitema no lia ˈo
ilosinge uasi. Ngingi tangengi lili mo ngaˈume uasi.
28 ✡Ngingi ngelomusou vaivaikala eni elemo noxine ne.
Evikalangengi tei aloxo, ‘Eni aˈumesinge mo alai, la sou alivu
aneˈe.’ Lexe ngingi ngemasaxailo la ngingi ngaˈosa lexe eni
alai noxou Mamilo. Xo anu Mamilo Anu tila noxilo.
29 ✡Mii ane uxali uao, la eni evikalangengixu tei. Mo sou
anu ulai xe uxali manina, la ngingi ngamulaxu tangengi no
anu.
30 Eni amomomo sou avikala tapiena noxinge uasi. Xo
itema sou usaxilaˈu lia no lia ˈo, anu a uneneˈe. Ia anu
xaviinu sou uˈoxonu mii vile noxilo uasi.

✡ **14:20:** Ioa 17:21-23 ✡ **14:24:** Ioa 7:16 ✡ **14:28:** Ioa 20:17 ✡ **14:29:** Ioa 13:19

31 Ia anu uneˈe. La uuaulixo uasi, la sou ta mitema ilavu
lexe eni emasaxau Mamilo mo eˈoxonu mii maˈia ane anu
Mamilo muvikalalelixusi. Ioxe ngatulu mo talai.

15

Iesu Anu Ovu Uaini Maninasou

1 Eni loxo ovu uaini maninasou. Mamilo anu moosou xai.
2 ✡Avolo vile uneneˈa uasi, la Mamilo ulixinu uxexeenu.
Ia avolo vile uneneˈa mo temanu, la Anu usaxilaˈu mo
uxexeenu malumalusou no anu mo sou uneneˈa laixe.
3 Ia ngingi ne, no anu vaivaikala noxilosi la muˈoxongengi
ngexali malemalenga mukalu.
4 Ngingi ngaxolu noxilo mo eni axolu noxinge. Ovu
avolu vile uxolu no aiinu uasi, la umomomo sou uneneˈa
uasi. Aloxo ngingi ngaxolu noxilo uasi, la umomomo sou
nganeneˈa uasi.
5 Eni loxo ovu uaini, ia ngingi loxo avoavolu. Itema vile
uxolu noxilo xe eni axolu noxou, la anu uneneˈa laixe. Ia lexe
itema vile uxolu vaˈaxu noxilo, la umomomo sou uˈoxonu
mii vile uasi.
6 ✡Lexe itema vile uxolu noxilo uasi, la anu aloxo ovu avolu
ane mixexeenu ia milai misuˈa laˈoluxu sou uˈela.
7 Ngingi ngaxolu noxilo xe vaikala noxilo uxolu noxinge,
la ngalingau mii maˈia ane ngingi ngamasaxau, la anu uxali.
8 ✡Ngingi nganeneˈa laixe xe ngaxali ta molomolo noxilo,
la Mamilo unoˈu uala tila.
9 Aloxo Mamilo mumasaxailo, la eni emasaxainge kalumo.
La sou ngingi kalumo ngamasaxainge ngatoˈo aloxo eni
emasaxainge.
10 ✡Lexe ngingi ngamulinu lapuloto noxilo, la ngingi
ngamasaxainge ngatoˈo aloxo eni emasaxainge. Aloxo eni
emulinu lapuloto noxou Mamilo, la eni emasaxau Mamilo
aloxo Mamilo mumasaxailo.
11 Eni evikalangengi aloxo ne, mo sou ˈosaˈila noxilo uxolu
noxinge mo ˈosaˈila noxinge ne uˈanaˈana manina.
12 ✡Lapuloto noxilo ne aloxo ˈo. Ngamasaxainge ngatoˈo
aloxo eni emasaxainge.
13 ✡Itema vile umasaxaiˈa ta menexu mo usolisiˈa, la anu
ˈilixo ane ne anu mutila musuku.
14 ✡Lexe ngingi ngamulinu vaikala e eni elomolu, la ngingi
ngaxolu ta menexilo.
15 Eni amoxoˈinge lexe ta mitema sou ipalupalusiˈa uasi.
Xo aneˈi ilavusou mii maˈia ane tilasiˈa uˈoxonu uasi. Ia
eni amoxoˈinge lexe ta menexilo. Xo eni elosinge mii maˈia
mukalusi ane eni elomusou noxou Mamilo.

✡ **15:2:** Mat 3:10 ✡ **15:6:** Mat 7:19; 13:42 ✡ **15:8:** Mat 5:16 ✡ **15:10:** Ioa 14:15; 1Ioa 2:5 ✡ **15:12:** Ioa 13:34 ✡ **15:13:** Ioa 10:11; 1Ioa 3:16 ✡ **15:14:** Mat 12:50

16 Ngingi ngasosovosilo uasi. Eni esosovosinge sou ngalai
mo nganeneˈa. La neneˈangenge ne, uxolu laixesi. Xe
mii maˈia ane ngingi ngalingau no ualasilo, la Mamilo anu
ulosingesi.
17 ✡Lapuloto noxilo aloxo ˈo. Ngamasaxainge ngatoˈo.

Ta Mitema sou Lia ˈo Iˈoxo ˈIliˈilixo Masua Noxiˈa ta Molomolo Noxou Iesu

18 Ia lexe ta mitema no lia ˈo imasaxainge manina uasi, la
ngalavusou lexe aneˈi miˈoxonu noxilo tei aloxo ne.
19 ✡Lexe ngingi loxo ta mitema no lia ˈo, la aneˈi imasax-
ainge loxo ngingi ta naˈa. Ia ngingi ta mitema no lia ˈo uasi,
xo eni esosovosinge mo elaangengi. La sou ta mitema no lia
ˈo, imasaxainge manina uasi.
20 ✡Ngaxavutalanu vaikala ane eni elemolu tei lexe itema
sou ipalupalusou ne, anu utila noxou tilasou uasi. Lexe ta
mitema iˈoxoleli masua la aneˈi iˈoxo masuangengi kalumo.
Ia lexe aneˈi imulinu vaivaikala noxilo, la aneˈi imulinu
noxinge kalumo.
21 Aneˈi ilavusou itema e mupalusilo eneˈe uasi, la sou
aneˈi iˈoxo masuangengi xo aneˈi milavusou lexe ngingi ta
noxilo.
22 Ia lexe eni aneˈe avikalaneˈi lamana uasi, la aneˈi isusu
uasi. Ia vaimomo eni evikalaneˈi lamana, la sou voteˈi vile
sou italumeu susu noxiˈa uasi.
23 ✡Anu ane umasaxailo manina uasi, la anu umasaxau
Mamilo kalumo uasi.
24 Lexe eni aˈoxonu xaixai e evile uˈoxonu uasi no taiineˈi
uasi, la aneˈi isusu uasi. Ia vaimomo aneˈi mimaisou sosovo
moseˈi noxilo, ia aneˈi imasaxaixe noxou Mamilo uasi.
25 ✡Aneˈi miˈoxonu ˈilixo aloxo ne, sou umomomo sou
kaukavu vile muai no nano no Lavuku Tavuna teinu,
Mikaukavunu aloxo ˈo, ‘Ta mitema iˈoxo masualeli vitanisi.’
26 ✡No mine eni apalusou itema sou usaxilaˈinge, anu
Uleenu Tavuna maninasou molu noxou Mamilo uneˈe, la
Anu uvikala lamanasilo.
27 Ngingi kalumo ngavikala lamanasilo. Xo ngingi ngex-
olu noxilo no mine eni esokou xaixai mo muneˈe muxali
vaimomo ˈo.

16

1 Eni evikalangengi aloxo ne, mo sou ngingi ngaˈumesilo
mo ngalai vaˈavaˈaxu uasi.
2 ✡Iliˈi la ta mitema ikusainge mo ngongiˈa ngalotu ngapita
uasi. Aloxo ne la voxo vile a uneneˈe sou aneˈi tavuˈalo

✡ **15:17:** Ioa 13:34 ✡ **15:19:** Ioa 17:14 ✡ **15:20:** Ioa 13:16 ✡ **15:23:** Luk 10:16 ✡ **15:25:** Lex 35:19; 69:4 ✡ **15:26:** Ioa 14:26 ✡ **16:2:** Mat 24:9; Luk 6:22; Ioa 9:22

ivenge la ikalavoi lexe aneˈi iˈoxonu xaixai noxou Lataua ane.
3 ✡Aneˈi iˈoxonu aloxo ne, xo ilavusixe noxou Mamilo uasi.
4 Eni evikalangengixu mii ne, mo sou voxo ane ne uxali la ngingi ngaxavutalanu vaikala noxilo. Eni avikalangengi aloxo ne tei uasi, xo nenge nengeˈa texolu.

Iesu Mulemolu Xaixai Noxou Uleenu Tavuna

5 Ia eni ˈalaˈalai sou alai. Alai noxou ane anu mupalusilo eneˈe. Ia vile noxinge utaliˈisilo lexe eni alai neˈei ne uasi.
6 Xo eni evikalangengi aloxo ne, la ngingi tamangenge mulokolangenge manina.
7 ✡Ia eni avikalangengi manina. Eni aˈumesinge la anu laixe. Xo eni aˈumesinge uasi, la itema sou usaxilaˈinge umomomo sou uneˈe uasi. Ia lexe eni alai, la eni apalusou uneˈe noxinge.
8 Anu uneˈe la ta mitema itongonu laixe lexe susu a loxovaa mo ˈilixo ane mulapu a loxovaa mo Lataua utulusiˈa no anu vaivaikala ne, a loxovaa.
9 Susu ne laaxu aloxo ˈo. Aneˈi imulaxu taneˈi noxilo uasi.
10 Mo ˈilixo ane mulapu ne laaxu aloxo ˈo. Eni alai noxou Mamilo la ngingi umomomo sou ngamaisilo uasi.
11 ✡Lataua utulusiˈa no anu vaivaikala ne, laaxu aloxo ˈo. Iesu mutaloxolixu itema sou usaxilaˈu lia no lia ˈo mukalu.
12 ✡Eni vaikala tavuˈalo a uxolu sou lexe avikalangengixu. Ia eni avikalangengi uasi. Xo ngingi umomomo sou nganoˈu uasi.
13 Ia lexe anu Uleenu Tavuna maninasou uneˈe, la sou Anu molu ulosiengixu mimii latala mo ngalavusou manina. Anu umomomo sou uvikala no anu masaxa noxou uasi, Anu ulemolu maˈia ane anu mulomusousi. Mo uvikalangengixu mii maˈia ane uxali iliˈi.
14 Anu uˈitinu ualasilo. Xo Anu unoˈu vaivaikala noxilo la sou ulosiengixu.
15 Mimii latala noxou Mamilo ne, Anu muˈitalo muneˈe noxilo. Tavaˈu aloxo ne, la sou evikala lexe Uleenu Tavuna unoˈu vaikala noxilo sou ulosiengixu.
16 ✡Eni ˈalaˈalai sou aˈumesinge la umomomo sou ngamaisilo la uasi. Ia maxuveeni uasi, la ngamaisilo la.”

Tama Iliˈi La Uxalixu ˈOsaˈila

17 Ta molomolou seˈi noxiˈa ne, mitaliˈisiˈa ngatoˈo aloxo ˈo, “Anu muvikala lexe Anu ˈalaˈalai sou uˈumesinge mo umomomo sou tamaisou la uasi, xe maxuveeni uasi la tamaisou la. Mo Anu muvikala lexe Anu ulai noxou Momu. Ia vaikalau ne, laaxu a loxovaa?

✡ **16:3:** Ioa 15:21 ✡ **16:7:** Ioa 14:16 ✡ **16:11:** Ioa 12:31 ✡ **16:12:** 1Ko 3:1-2 ✡ **16:16:** Ioa 14:19

18 Mo Anu muvikala lexe maxuveeni uasi, ia vaikalau ne
laaxu a loxovaa? Nenge talavusou ma'ia ane Anu ulelemolu
ne uasi."
19 Iesu mulavu lexe ane'i imasaxa itali'isou no anu vaikala
ane ne, la Anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngingi ngatali-
tali'isinge ngato'o no anu vaikala ane evikalangengi lexe
maxuveeni uasi la ngamaisilo la ua, xe maxuveeni uasi la
ngamaisilo la, laaxu?
20 Eni avikalangengi manina musuku. No mine ngingi
ngatatama mo ngamatengaleisilo, la ta mitema no lia 'o ane'i
i'osa. Ia tama noxinge ne, ili'i la uxalilixu 'osa'ila.
21 Loxo voxo 'alai sou sema ivo'o la ane ixamulinu navu-
navu. Ia ivo'onu keakea ukalu, la ixavutalanu navunavu ne
la ua. Ane ixolu sou i'osasou 'ilie muxali no lia 'o.
22 Vaimomo 'o, ngingi ngatama. Ia ili'i la eni amaisinge
la. Aloxo ne, la 'osa'ila noxinge utila manina. Ia itema vile
umomomo sou uxexeenu 'osa'ilo noxinge uasi.
23 ✡No anu voxo ane ne, ngingi umomomo sou ngalingau
mii vile noxilo uasi. Eni avikalangengi manina musuku.
Mamilo ulosinge mii ma'ia ane ngingi ngalingau no anu
ualasilo.
24 Tei manina utalo vaimomo 'o la ngingi ngalavusou
ngalingau mii vile no anu ualasilo uasi. Ngalinga la ngingi
ngano'u. La 'osa'ila noxinge ne utila manina.

Iesu Xaviinu Muualixu Xavi Ane sou Lia 'o

25 Eni avivikalangengi la avivikala latilovosi. Ia voxo a
unene'e sou avikalangengi latilovo la uasi. Avikalangengi
lamanasou Mamilo.
26 No voxo ane ne, ngingi ngalinga ulai noxou Mamilo no
anu ualasilo. Ia eni avikala lexe eni akilakasinge ulai noxou
uasi.
27 ✡Xo Mamilo mumasaxainge aloxo ngingi ngemasaxailo
mo ngamulaxu tangengi noxilo lexe eni melo noxou Lataua.
28 Mamilo mupalusilo elu'e no lia 'o. Ia eni a'umesinge no
lia 'o mo alivu alai noxou Mamilo."
29 Ta molomolou miavuti la mivikalanu aloxo 'o, "Manina.
Nini nevikala lamana. Ia navikala latilovo la uasi xo nini
nelavusou tali mai'a muxolu no 'a ta mitema xavutalai'a.
30 Vaimomo 'o nexi telavusou lexe nelavusou mimii
latala mukalu mo nevikalanexixu. Ia evile umomomo sou
utali'isinexu uasi. Aloxo ne la sou nexi telavusou lexe nini
mene noxou Lataua mo nene'e."
31 Iesu muvikalane'i aloxo 'o, "Ae, Vaimomo 'o, ngingi
ngamulaxu tangengi noxilo?
32 ✡Ngalomu! Voxo a unene'e, ia anu a muxali sou
nga'ume'ume ngalivu ngalai no tuatualasinge. Ngingi

✡ **16:23:** Mat 7:7 ✡ **16:27:** Ioa 14:21, 23 ✡ **16:32:** Mat 26:31, 56

ngaˈumesilo, mo enisisi axolu. Ia enisisi uasi xo Mamilo a
muxolu noxilo.
33 ✡Eni evikalangengixu mimii ne mo sou opo seˈisisi
noxilo uxolu noxinge. No lia ˈo, la ngingi ngaxalisou
tuˈutuˈumaxu. Ia ngatulu pekiaˈinge xo eni etaloxolixu xavi
sou lia ˈo.”

17

Iesu Mukilaka sou Usuˈulineˈi ta Molomolo Noxou

1 Iesu muvikalaneˈi aloxo ne mukalu, la iou mulai teitexi
no opo loxotolo, la mulinga aloxo ˈo, “Mamilo, naitinu
ualasou ˈiline, mo ˈiline uˈitinu ualasine.”
2 Aloxo nini nelosou ˈiline xavi sou usaxilaˈa ta mitema
ukalusi no lia ˈo. La sou Anu ulosiˈa ta mitema aneˈi e nini
nelosiˈa mauli ane ukalu uasi.
3 ✡Aneˈi ane inoˈu mauli kaluxu uasi ne aloxo ˈo, aneˈi
ilavusine lexe nini Lataua vilesisi mo manina, mo ilavusou
Iesu Kalisito ane nini nepalusou muneˈe.
4 ✡Xaixai e nini nelosilo sou lexe eni aˈoxonu ne, eni
eˈoxonu mukalu. La ta mitema mimaisou xavi noxine no
anu xaixai ane eni eˈoxonu.
5 ✡Tatei nini nakoinu mimii no lia uao la eni enoˈu xavi tila
loxo nenge nengei texolu tepita. Ia vaimomo ˈo, Mamilo nini
nalosilo xavi ane ne la xo eni alivu alai noxine.
6 Eni epalaˈalixene noxiˈa aneˈi ane nini nelaaneˈi no lia
ˈo mo nelosilo. Aneˈi ta naˈanini ia nini nelosilo la aneˈi
mimulinu vaivaikala noxine.
7 Mo aneˈi milavusou lexe mimii latala nini nelosilo ne,
molu noxinesi.
8 Xo vaivaikala nini nelosilo xe eni elosiˈa, la miˈosasou
mo minoˈu. Aneˈi milavu manina lexe eni melo noxine mo
mimulaxu taneˈi lexe nini nepalusilo eneˈe.
9 Eni akilakasiˈa ta mitema ane nini nelosilo, xo aneˈi nini
ta noxine. Ia eni akilakasiˈa ta mitema no lia ˈo uasi.
10 Aneˈi ane ta noxilo ne, nini ta naˈanini. Mo aneˈi ane ta
noxine ne, eni ta naˈaxeni. La sou aneˈi iˈitinu ualasilo.
11 Eni axolu maxuveeni no lia ˈo uasi. Alivu ulai noxine,
ia ta mitema noxilo ixolu no lia ˈo. Mamilo, nini itoxoneni
misevile. Nini nasaxilaˈa no anu xavi no anu ualasilo ane
nini nelosilo. Mo sou aneˈi ixali vilesisi loxo nenge nengei.
12 ✡No mine nexi noxiˈa texoxolu, la eni esaxilaˈa no anu
xavi ane nini nelosilo. La sou aneˈi isuˈa uasi, ia itema vilesisi
sou usuˈa ne, anu anusisi musuˈa sou umomomosou vaikala
muai no nano no Lavuku Tavuna teinu.
13 Vaimomo ˈo eni alivu ulai noxine. La sou eni avikalaneni
aloxo ˈo no mine eni axoxolu no lia ˈo. Mo sou aneˈi inoˈu
ˈosaˈila muˈoki manina noxilo.

✡ **16:33:** Ioa 14:27; Rom 5:1; 1Ioa 5:4 ✡ **17:3:** 1Ioa 5:20 ✡ **17:4:** Ioa 4:34
✡ **17:5:** Ioa 1:1 ✡ **17:12:** Ioa 6:39; 13:18

14 Eni elosiˈa vaivaikala noxine, la ta mitema no lia ˈo
imasaxaiˈa uasi. Xo aneˈi sou no lia ˈo la uasi loxo eni.
15 ✡Eni alinga ulai noxine sou lexe nini nalaaneˈi no lia
ˈo uasi. Eni elinga lexe nini natulu xaliausiˈa sou nataluxu
itema ane masua.
16 Aneˈi sou no lia ˈo uasi aloxo eni kalumo.
17 Ia eni emasaxa lexe nini nasosovosiˈa no anu vaikala
noxine anu manina lexe aneˈi ta naˈanini.
18 ✡Aloxo nini nepalusilo eneˈe no lia ˈo, la eni kalumo
epalusiˈa.
19 Eni melo asosovosilo sou aˈoxo xaixai noxine, la sou
aneˈi meˈa milosiˈa lexe aneˈi ta naˈanini.

Iesu Mukilakasiˈa Aneˈi Ane Imulaxu Taneˈi Noxou

20 Eni akilakasiˈa aneˈisisi uasi. Akilakasiˈa aneˈi ane iliˈi
ilomusou aˈalo noxiˈa, la imulaxu taneˈi no anu kalumo.
21 Mamilo, eni akilakasiˈa aloxo ne, mo sou aneˈi ixali
vilesisi loxo nini nexolu noxilo mo eni exolu noxine. Ta
mitema no lia ˈo imaisiˈa ixali vilesisi, la imulaxu taneˈi lexe
nini nepalusilo eneˈe ˈo.
22 ✡Xe eni elosiˈa xavi e nini nelosilo, mo aneˈi ixali vilesisi
aloxo nenge nengei.
23 Eni exolu noxiˈa xe nini nexolu noxilo. Mo sou aneˈi
kalumo ixali vilesisi manina. La sou ta mitema no lia ˈo
ilavusou lexe nini nepalusilo eneˈe mo nini nemasaxaiˈa loxo
nemasaxailo.
24 Mamilo, eni emasaxa lexe ta mitema ane nini nelosilo
ineˈe mo noxiˈa taxolu no tuala e eni alai axolu no anu. Mo
sou aneˈi imaisou xavi ane nini nemasaxailo la sou nelosilo
no mine nakoinu mimii no lia ˈo uao.
25 “Mamilo lailaixe. Ta mitema no lia ˈo ne, ilavusine uasi.
Ia eni elavusine mo ta mitema ane nini nelosilo milavusou
lexe nini nepalusilo eneˈe.
26 Eni epalaˈalixene noxiˈa mo aneˈi milavusine mukalu.
Ia eni asolonu sou apalaˈalixene la. Mo sou aneˈi imasaxaiˈa
ngatoˈo loxo nini nemasaxailo la eni axolu noxiˈa.”

18

Iudasi Muˈitalonu Iesu no Avoˈa ta Mitema sou ˈOtoˈoto (Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

1 Iesu mukilaka mukalu la iloˈa ta molomolou milai mix-
isaˈisou lexa ne Kedoroni. Mixisaˈi mukalu la milai mixali
no xalee vile e no sasila sevile a muxolu. La sou Anu iloˈa ta
molomolou miˈunalai no sasila ne.
2 Anu Iudasi ane anu uˈitalonu Iesu no avoˈa ta mitema,
mulavusou xalee ane ne. Xo Iesu iloˈa ta molomolou
ilavusou ilai ixoxolu ane.
3 La sou Anu muulaxuneˈi ta mitema sou ˈotoˈoto ne Romu
iloˈa ta mitema isaxilaˈu tani tila noxou Lataua e ta tatilasiˈa

✡ **17:15:** Mat 6:13; 2Te 3:3 ✡ **17:18:** Ioa 20:21 ✡ **17:22:** Apo 4:32

ta mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip xe ta Palisaio mipalusiˈa.
Aneˈi mineˈe la mitetelisou telu no avoˈa xe tavi ilou viso.
4 Iesu mulavusou mimii ane sou lexe uxali noxou, la sou
Anu mulai mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “ˈEnaˈei manina ane ngingi
ngeneˈe sou ngakakamulinu?”
5 Aneˈi mikolinu aloxo ˈo, “Iesu, Anu sie Nasaleti.” La Anu
muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni ano.” Ia Iudasi ane uˈitalonu no
avoˈa ne, a ututulu no taiineˈi.
6 No mine Iesu muvikala lexe, “Eni ano,” la aneˈi miˈume
milivu la milapalapau.
7 Iesu muavuti la mutaliˈisiˈa la aloxo ˈo, “ˈEnaˈei manina
ane ngingi ngeneˈe sou ngakakamulinu?” la aneˈi mikolinu
la aloxo ˈo, “Iesu, Anu sie Nasaleti.”
8 Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni evikalangengi lexe eni
ano. Lexe ngingi nganeˈe sou ngakakamulileli, la iengi
uvaxaiˈa ta mitema ˈo.”
9 ✡Mo sou vaikala ane Iesu mulemolu tei lexe, “Eni axovu-
launu evile nini nelosilo uasi,” uxali manina.
10 Ia Saimoni Pita mutetelisou viso vile, ia muavuti la
mulaanu no taasou. Mulaanu mukalu la muxotonu itema
sou xaixai noxou kisiˈa ta mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip,
sangalou tema. Itema e Pita muxotonu sangalou ne, ualasou
lexe Malukusi.
11 ✡Iesu muavuti la muvikalanu Pita aloxo ˈo, “Namulaxu
visomeni ulivu no taasou. Loxovaa umomomo sou eni aie
no anu paku sou navunavu ane Mamilo ulosilo uasi?”

Aneˈi Milalixu Iesu Noxou Anasi
(Mat 26:57-58; Mak 14:53-54; Luk 22:54)

12 La sou ta mitema sou ˈotoˈoto iloˈa tilasiˈa mo ta mitema
sou isaxilaˈu tani tila noxou Lataua ane aneˈi ta tatilasiˈa ta
Iutaia mipalusiˈa, mitetelisou Iesu. Mukalu la misakisakiinu
avolu.
13 Misakiinu mukalu la milailixu noxou Anasi, anu Ka-
iapasi leuanu. Anu Kaiapasi muxolu kisiˈa ta mitema sou
iˈelaxaˈa ta sipsip no anu tauu ie ane ne.
14 ✡Anu moosou e tei la muvikalaneˈi ta tatilasiˈa ta Iutaia
lexe anu laixe lexe itema vilesisi usolisiˈa ta mitema.

Saimoni Pita Muvikala Lexe Anu Ulavusou Iesu Uasi La
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Minoˈu Iesu milailixu la Saimoni Pita ilou Iesu molo-
molou vile mimulinu. Molomolou ane ne, kisiˈa ta mitema
sou iˈelaxaˈa ta sipsip mulavusou. La sou anu mumulinu
Iesu mulai avile no nano no vimelusou taasou kisiˈa ta
mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip ne.
16 Pita mutulu no ale no aitenga paˈumolu ne. Ia molomolo
ane kisiˈa ta mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip mulavusou ne,

✡ **18:9:** Ioa 17:12 ✡ **18:11:** Mat 26:39 ✡ **18:14:** Ioa 11:49-51

mulivu mune'e la muvikalane sema sou isaxala'u aitenga ne,
la sou Pita mu'una.
17 Pita mu'una mukalu, la sema ne mimaisou la mitali'isou
aloxo 'o, “Nini molomolou itema ane ne uasi, ne?” La Pita
mukoline aloxo 'o, “Uasi. Eni uasi.”
18 Sivo kalumo, la ta mitema sou xaixai noxou tatananu
tani ilo'a ta mitema sou isaxila'u tani tila noxou Lataua
mitauxu navu mo mitulu mixoxosou mo mitutu'e. La anu
Pita kalumo mulai mutulu no taiine'i sou utu'e navu.
19 Ioxe ili'i la kisi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip
mutali'isou Iesusi'a ta molomolou mo vaivaikala ane anu
mulosi'a ta mitema.
20 Anu mukolinu vaikala noxou aloxo 'o, “Eni utotomu la
ta Iutaia ine'e ipita no taasou lalotu noxi'a mo no nano no
taasou lalotu tatila noxou Lataua, la elosi'a lavulavu. Eni
atalume ia alosi'a ta mitema vaikala vile uasi. Eni etulu mo
evivikala no ie'i ta mitema tavu'alo.
21 Ia loxovaa la nini netali'isilo 'o? Lexe nini natali'isi'a
ta mitema e ane'i milomusou vaivaikala noxilo, la sou ane'i
me'a ilemolu noxine lexe eni evikala a loxovaa. Xo ane'i
milavusou mii mai'a eni elemolu.”
22 Iesu muvikalanu aloxo ne la itema vile sou usaxila'u
tani tila noxou Lataua a ututulu no pa'umolu ne, muavuti la
mulai musavalou no xaleenu. La muvikalanu aloxo 'o, “Nini
nekolinu tila aloxo ne xo ma'ia?”
23 Iesu muavuti la mukolinu aloxo 'o, “Loxovaa eni ele-
molu mii vile masua, la navikala lamana no anu vaikala
ma'ia ane eni esusu no anu. Ia lexe eni evikala laixesi, la
loxovaa la nini nene'e nesavalilo?”
24 Anasi mulomusou vaivaikala noxou Iesu mukalu, la
mupalusou mulai noxou leuanu Kaiapasi. Ia ilulusou lamota
no avolu uasi.
25 Io, Saimoni Pita mutulu mutu'e navu ne, la ta mitema
mitali'isou aloxo 'o, “Nini molomolou itema ane ne, uasi
ne?” Pita musingisou la muvikala aloxo 'o, “Uasi. Eni uasi.”
26 Itema vile sou xaixai noxou kisi'a ta mitema sou
i'elaxa'a ta sipsip muvikalanu aloxo 'o, “Nini nevikala lexe
eni amaisine uasi? Uasi, eni emaisine no mine ngingi
ngongou ngexolu no xaleenu e telai tetetelisou no anu.”
Itema ane ilou Pita mi'oxosou anaxa'a ne, anu itema e Pita
muxotonu sangalou tulanu vile.
27 ✡Pita mulomusou aloxo ne, la musingisou la. Vaikalau
ulai mo ulapau uao, ia alaxu vilesisi la koko'a mu'ava.

Ane'i Milalixu Iesu Noxou Pilato
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 Ioxe, Iesu mulai noxou Kaiapasi mukalu, la ta tatilasi'a
ta Iutaia mino'u sou mulai no tani tila noxou itema ane
ta Romu misosovosou lexe anu usaxila'u xalee lia tila ne
Iutaia. Ane'i mino'u milailixu no kakau manina. Ia milai

✡ **18:27:** Ioa 13:38

mixali la aneˈi iˈunalai no tani uasi. Xo aneˈi ta tatilasiˈa ta
Iutaia ixavutala lexe iˈunalai no tani tila la ixali masua no
iou Lataua la umomomo sou iˈou laˈilali sou voxo tila noxiˈa
sou isosovosou voxo sou Lataua Iou Muvaxaiˈa uasi.
29 Pilato muuatu la mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Ngingi ngex-
alisou susu maˈia noxou itema ˈo, la sou nganeˈenu sou
ngatulusou no anu vaivaikala ˈo?”
30 Aneˈi mikolinu aloxo ˈo, “Lexe Anu ususu uasi, la nexi
umomomo sou tanoˈu uneˈe noxine uasi.”
31 ✡Pilato muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Nganoˈu itema ane ˈo
mo ngalai ngatulusou no anu vaivaikala umomomo no anu
lapuloto noxinge.” Ia ta Iutaia miavuti la mivikalanu aloxo
ˈo, “Nexi umomomo sou tavau itema vile uasi.”
32 ✡Tei la Iesu mulemolu solixu aloxo ne. La sou mimii
ane ne muxali sou umomomo sou vaikala noxou ne uxali
manina.
33 Pilato muuatu muvikalaneˈi mukalu la mulivu
muˈunalai no taasou la muˈavalou Iesu mulai noxou la
mutaliˈisou aloxo ˈo, “Nini tatananu tuala ne Iutaia?”
34 Iesu muavuti la mutaliˈisou aloxo ˈo, “Nini mene nex-
avutala lexe eni itema aloxo ne? Uasi, ta mitema moseˈi
mivikalanenixo aloxo ne?”
35 ✡Pilato mukolinu aloxo ˈo, “Eni amitema sie Iutaia
uasi. Ia ta mitema tualasine iloˈa ta tatilasiˈa ta mitema sou
iˈelaxaˈa ta sipsip, mineˈeneni noxilo. Ia nini neˈoxo mii
maˈia manina?”
36 Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Eni tualasilo no lia ˈo uasi. Lexe
tualasilo no lia ˈo, la aneˈi ane ivulu noxilo iloˈa ta tatilasiˈa ta
Iutaia iˈoto la umomomo sou itetelisilo uasi. Ia eni tualasilo
no lia ˈo uasi.”
37 Pilato mulomusou aloxo ne, la muvikalanu aloxo ˈo,
“Nini tatananu tuala ane, ne?” Iesu mukolinu aloxo ˈo la,
“Nini nevikala manina lexe eni tatananu tuala. Eni nenilo
mivoˈoleli mo eneˈe no lia ˈo sou lexe apalaˈalixu vaikala
manina. ˈEnaˈei ane umulinu vaikala manina ne, la anu
ulomu noxilosi.”

38 Pilato mulomusou aloxo ne la mutaliˈisou aloxo ˈo,
“Vaikala manina ne, maˈia?” Mutaliˈisou mukalu la mulai
no ale la, la sou muvikalaneˈi ta Iutaia aloxo ˈo, “Eni axalisou
susu vile noxou uasi.
39 Ia no voxo sou ngasosovosou voxo e Lataua Iou Mu-
vaxaiˈa, la eni alavusou alaanu itema vile uxolu no nano
no taasou navunavu uuatu. Ia ngingi ngemasaxa lexe eni
alulusou tatananu tuala noxinge ˈo?”
40 Aneˈi miˈava mulivu aloxo ˈo, “Uasi, Anu uasi. Nalulusou
Valavasi!” Anu Valavasi ne, anu itema sou upakapakali.

✡ **18:31:** Ioa 19:6-7 ✡ **18:32:** Ioa 3:14; 12:33 ✡ **18:35:** Ioa 1:11

19

Pilato Muvikala Lexe Iliilixu Iesu no ʼa Ovu Valautu

1 La sou Pilato munoʼu Iesu mulai sou mipuapuasou.

2 ✡Ta mitema sou ʼotoʼoto mipalipaxoxonu savovolu la mitaa no kisou loxo tatananu tuala vile xe minoʼu tokolomo malivololoonu vile veveeni la mitaanu no vasimolu.

3 Aneʼi mitelonu mimii no vasimolu mukalu la milai lalalaxu noxou la mivikalanu aloxo ʼo, “Nexi taʼosasine. Xo nini tatananu tuala ne Iutaia!” Xe miavuti la misavasavalou.

4 Pilato mulivu muuatulai no ale noxiʼa ta Iutaia la, la muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngalomu, maasi la eni anoʼu uuatu noxinge, mo sou ngingi ngalavusou lexe eni axalisou susu vile noxou uasi.”

5 No mine Iesu muuatu la mutaanu savovolu e aneʼi mipalipaxoxonu no kisou mo tokolomo malivololoonu vile veveeni. Iesu muuatu mukalu la Pilato muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Anu itema ano ʼo.”

6 Ta tatilasiʼa ta mitema sou iʼelaxaʼa ta sipsip iloʼa ta mitema sou isaxalaʼu tani tila noxou Lataua mimaisou Iesu la alaxu vilesisi, miʼava aloxo ʼo, “Nalilixu! Nalilixu!” Ia Pilato muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ngingi menge nganoʼu mo ngalilixu. Xo eni axalisou susu vile noxou uasi.”

7 Aneʼi miavuti la mivikalanu la aloxo ʼo, “Nexi lapuloto noxixe a muxolu. No anu lapuloto ne, la Anu usoli. Xo Anu muvikala lexe Anu Lataua ʼOlu.”

8 Pilato mulomu aloxo ne la muʼume misevile.

9 ✡La anu mulivu mulai no nano no taasou la, la mutaliʼisou Iesu aloxo ʼo, “Nini mene neʼei?” Ia Iesu ukolinu vile uasi.

10 Pilato muvikalanu la aloxo ʼo, “Nini namasaxa lexe navikalaleli uasi? Nalavusou lexe eni xavi umomomo sou alulusine mo alilixene no ovu valautu uasi?”

11 ✡Iesu mukolinu aloxo ʼo, “Lataua uvikala laixe lexe nini naʼoxonu aloxo ne uasi, la umomomo sou nini naʼoxonu mii vile noxilo uasi. La sou anu ane muʼitaloleli no avone ʼo ne, anu muʼoxonu susu tatila manina.”

12 ✡No anu vaivaikala noxou Iesu ne, la Pilato ukakamuli voteʼi sou lexe ululusou Iesu. Ia ta Iutaia miʼava la aloxo ʼo, “Lexe nini nalulusou itema ulai, la nini navulu noxou Kaisari uasi. Itema ane anu molu uvikala lexe anu tatananu tuala vile, la anu uluau noxou Kaisari kalumo.”

13 Pilato mulomu aloxo ne, la munoʼu Iesu muuatu. Anu muuatu la muxolu no anu luu sou ulomusou vaivaikala. Ia tani sou ulomusou vaivaikala ne, ilemolu lexe Lavoʼo Sou Voteʼi. No anu vaikala noxiʼa ta Alamu, la ilemolu lexe Gabata.

14 No voxo ane ne, la anu voxo sou ilalaxi laʼilali sou voxo tila noxiʼa sou isosovosou voxo sou Lataua Iou Muvaxaiʼa.

✡ **19:2:** Luk 23:11 ✡ **19:9:** Mat 27:12 ✡ **19:11:** Ioa 10:18; Apo 2:23; Rom 13:1
✡ **19:12:** Luk 23:2; Apo 17:7

La anu aso mukulupa. Pilato muvikalane'i ta Iutaia la aloxo
'o, “Tatananu tuala noxinge ano 'o.”
15 La ane'i mi'ava aloxo 'o la, “Naxexeenu mo ulai! Nax-
exeenu mo ulai! Mo nalilixu!” Pilato muavuti la mutali'isi'a
la aloxo 'o, “Loxovaa eni alilixu tatananu tuala noxinge 'o?”
Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip milomu aloxo
ne, la mikolinu aloxo 'o, “Nexi mexi tatananu tuala vile uasi.
Kaisari anusisi.”
16 Mivivikala mukalu la Pilato muno'u Iesu sou mulai
mu'italonu no avo'a ta mitema sou ilai ililixu no ovu valautu.
17 La sou ta mitema sou 'oto'oto mino'u Iesu mulai. Ane'i
milai la milosou ovusou sou ililixu no anu, la molu mutavu-
lenu. Anu mutavulenu mulai no xaleenu ane ilemolu lexe lia
sou xavanane'i ta mitema. No anu vaikala Alamu, la ilemolu
lexe Xoluxata.
18 Ane'i milai mixali la mililixu Iesu ilo'a ta mitema tamei
no anu ovu valautu. Mililixu vile xalee levi xe vile xalee levi,
ia Iesu mulili no nixi.
19 Pilato mupalusou vile noxi'a sou mukaukavunu vaikala
aloxo 'o, “Iesu sie Nasaleti, anu tatananu tuala noxi'a ta
Iutaia.” La mulai mulilinu teitexi no ovu valautu.
20 Anu mukaukavunu la mukaukavunu no anu vaikala
noxi'a ta Alamu xe ta Romu xe ta Xiliki. La ta Iutaia tavu'alo
miitisou kaukavu ane ne, xo xaleenu ane mililixu Iesu no
anu ne, muxolu 'alai no tuala ne Ielusalemu.
21 Ta tatilasi'a ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip ne Iutaia
mila'u latala la milai mixali noxou Pilato. La mivikalanu
aloxo 'o, “Nakaukavu lexe anu tatananu tuala noxi'a ta
Iutaia uasi, ia nakaukavunu lexe anu molu muvikala lexe
anu tatananu tuala noxi'a ta Iutaia.”
22 Pilato mukoline'i aloxo 'o, “Mii ma'ia ane eni
ekaukavunu, la eni ekaukavunu.”
23 Ane'i ta mitema sou 'oto'oto mino'u Iesu la mililixu no
ovu valautu. Mililixu mukalu la mivelunu tokolomou muxali
tami'a, la sou vilevilesi momoxa'a. Ia siovesou tokolomou
veveeni ne muai. Anu siovesou ne molu teitexi mulai muxali
no lia, ia isimesimenu uasi. Muxolu ovunusi.
24 ✡Ane'i miavuti la mivikalane'i ngato'o aloxo 'o,
“Nenge'a takakanu uasi. Ta'oxonu vila'i vile sou talavusou
lexe 'ena'ei noxinge uno'u.” Ane'i mi'oxonu aloxo ne sou
umomomo sou vaikala vile muai no nano no Lavuku Tavuna
teinu uxali manina. Muvikala aloxo 'o, “Ane'i mivelunu
tokolomoxenisi'a mo mi'oxonu vila'i vile sou siovexeni.”
25 ✡Ane'i mi'oxo'oxonu miumiu aloxo ne, ia 'alai noxou
Iesu mine mililixu ne la nenu ilee vimoe mo Malia ane Kilopa
semau mo Malia sie Maxatalene a itutulu.
26 ✡Iesu mulili teitexi, ia iou mulu'e la mumaisie nenu
ilou molomolou e Anu mumasaxau piena 'ole a itutulu. La
muvikalane nenu aloxo 'o, “Sema 'o, 'iline ane.”

✡ **19:24:** Lex 22:18 ✡ **19:25:** Mat 27:55-56 ✡ **19:26:** Ioa 13:23

27 Mo muvikalanu molomolou kalumo aloxo ʼo, “Nenine
ane.” No voxo ane nesi la molomolou Iesu ne, munoʼe
mulailixe no taasou sou musaxilaʼe.

Iesu Anu Musoli
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28 ✡Iliʼi la Iesu mulavusou lexe Anu mukalusou mimii
latala mukalu, la muvikala lexe, “Esoliu lexa.” Muvikala
aloxo ne sou kaukavu vile muai no nano no Lavuku Tavuna
uxali manina.
29 ✡Aneʼi milomusou Iesu muvikala aloxo ne, la minoʼu
kateni la mitaanu no nano no uaini sixula. Xo uaini
vexasou vile mitau muʼanaʼana a mututulu ne. Uaini sixula
muʼanaʼana no anu kateni mukalu, la mitotolenu no anu
ovu vile avolu telexu. Ovu ne, ilemolu lexe Isopi. Mukalu
la mitolosou mutelai noxou Iesu anaxu sou muiexu.
30 Anu muiexu mukalu, la muvikala aloxo ʼo, “Mukalu.”
Muvikala aloxo ne mukalu, la mutangatulu sou muʼitalonu
uleenu mulai noxou Momu.

Itema sou ʼOtoʼoto Vile Noxiʼa Mulaanu Lalumiso Muvaxa Noxou Iesu Vaimolu

31 ✡No voxo ane ne, la anu voxo sou ilalaxi laʼilali sou voxo
tila noxiʼa. Ia loxo neʼiela la anu voxo tavuna iouvilemo
ne uxali. La sou ta tatilasiʼa ta Iutaia milai mivikalanu
Pilato lexe ilai ixoxolasou tavaʼa mo inoʼu vasimeʼa iluʼe mo
iʼasixaʼa lumamo. Xo imasaxa lexe vasimeʼa ulili no ovu
valautu no voxo tavuna uasi.
32 La sou ta mitema sou ʼotoʼoto milai mixoxolasou tavaʼu
itema ane mililixu tei. Mukalu la sou mixoxolasou tavaʼu
menexu la. Aneʼi ane mililixaʼa iloʼa Iesu mikei.
33 Aneʼi mixoxolasou tavaʼa ilou mukalu, ia mineʼe sou
lexe ixoxolasou Iesu tavaʼu la ua. Xo aneʼi mimaisou lexe
Anu musoli.
34 Ia vile noxiʼa ta mitema sou ʼotoʼoto mulaanu lalumiso
muvaxa noxou Iesu vaimolu, la sialuxu ilou lexaxu munixi
alaxu vilesisi.
35 ✡Itema ane mumaisou mimii e miʼoxonu noxou Iesu,
la anu muvikala lamana no anu. Anu vaikala noxou ne
manina. Anu mulavusou lexe anu uvikala manina no anu
mii maʼia ane anu mumaisou, mo sou ngingi ngamulaxu
tangengi noxou.
36 ✡Ixoxolasou Iesu tavaʼu uasi. Xo kaukavu vile muai
no Lavuku Tavuna teinu uxali manina. Muvikala aloxo ʼo,
“Umomomo sou ixolaʼu xinu vile uasi.”
37 ✡Mo kaukavu vile la muvikala aloxo ʼo, “Aneʼi ieʼi ulai
noxou ane mitoʼomolu.”

Aneʼi Mimulaxu Iesu Vasimolu no Nano no ʼa Lulu Vile Alavua
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

✡ **19:28:** Lex 22:15 ✡ **19:29:** Lex 69:21 ✡ **19:31:** Lap 21:22-23 ✡ **19:35:** Ioa 21:24 ✡ **19:36:** Mul 12:46; Iti 9:12; Lex 34:20 ✡ **19:37:** Sek 12:10; Pal 1:7

38 Ioxe Iosepu sie Alimatia, anu molomolou Iesu vile.
Ia anu upala'alixu noxi'a ta tatilasi'a ta Iutaia lexe anu
molomolou uasi. Xo mu'ume'a. Io, anu mulutu la mulai
noxou Pilato sou mutali'isouxu Iesu vasimolu. La Pilato
muvikalanu laixe lexe anu ulai uno'u. La sou anu mulai
mulu'enu Iesu vasimolu mukalu la muno'u sou mulailixu.
39 ✡Ia Nikodimo anu itema e mune'e noxou Iesu tei no
'olovoxo, anu mune'e kalumo. Mune'e la muno'u mii vile
tuma'u lailaixe. Mii ane ne, anu mupitanu ilou lamalasile
tuma'u lailaixe xe aloe, la tu'umaxu muxali loxo Kilo Gramu
mavulovexa tatalu.
40 Ane'i ilou mino'u Iesu vasimolu, la mimulaxu mii
tuma'u lailaixe ne vaxa no vasimolu. Ilou mimulaxu
mukalu, la mikuponu no anu lavalava. Ane'i mimulinu loxo
ane'i ta Iutaia i'oxonu noxi'a ta mitema isoisoli.
41 No xaleenu ane mililixu Iesu, la xai oiixu sevile a muxolu
ne. Ia no nano no xai oiixu ne, la mi'asou lulu vile alavua a
muxolu ne. Ia i'asixu evile no anu uao.
42 No voxo ane ne, la ane'i ta Iutaia ilalaxiinu la'ilali sou
voxo tila. La sou ane'i ilou mino'u Iesu vasimolu ne, la milai
mi'asixu no lulu ane ne. Xo anu lulu ne, muxolu 'alai sesi.

20

Iesu Anu Mumauli
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

1 Voxo vile ili'i no anu Voxo Tavuna, la Malia sie Maxatal-
ene mi'emo no sivosivo sou milai no lulusou Iesu. Milutu xe
milai mixali la mimaisou lavo'o e mitatusou aitenga no anu
ne, mixexeenu.
2 Mimaisou aloxo ne, la miiave milivu milai noxi'a Sai-
moni Pita ilou molomolo ane Iesu mumasaxau piena. La
mivikalane'i aloxo 'o, “Mo se'i mino'u Tila vasimolu. Ia nexi
talavusou lexe mimulaxu vasimolu ne'ei uasi.”
3 Ane'i milomusou aloxo ne, la miiave milai no lulu.
4 Ane'i ilou miiave milai, la molomolo ane vile muaulixu
Pita, la muxali no lulu tei.
5 Anu mulai muxali, la mutulu no aitengasi, ia muia'ili
mu'unalai. Iou mu'unalai la mumaisou lavalavasi a muai.
Ia anu u'unalai uasi.
6 Ia Saimoni Pita muili'i xe mune'e muxali la mu'unalai no
nano avile.
7 La mumaisou lavalava a muai. Mo mumaisou lavalava
vile la ane ane'i miisinu kisou no anu ne, mupipinu la
mumulaxu va'axu no anu lavalava ane se'i 'ole.
8 Pita mu'unalai mukalu, la sou molomolo ane muxali no
lulu tei 'ole, mumulinu sou mu'unalai. Anu mu'unalai xe
mumaisou mimii ne, la mumulaxu tanu.

✡ **19:39:** Ioa 3:1-2

9 ✡Ane'i ilou mimaisou mimii ane ne, ia ane'i ilou ilavusou
vaivaikala muai no nano no Lavuku Tavuna teinu lexe Iesu
usoli xe utulu uasi.
10 Ilou mimaisou mukalu, la milivu no tani.

Iesu Muxali Noxie Malia sie Maxatalene
(Mak 16:9-11)

11 Ia ane Malia mitulu mitatama no lulu pa'umolu ne. Ane
mitulu mitatama ne, ia miia'ili mu'unalai no lulu.
12 La mimaisi'a ta angelo tamei mitokolomoxu mii kea
mukalusi. Vile muxolu no kisou xe vile muxolu no tava'u.
13 Ane'i ilou mimaisie la mitali'isie aloxo 'o, "Sema 'o,
natatamasou ma'i?" Ane mikoline'i ilou aloxo 'o, "Mo se'i
mino'u Tila noxilo vasimolu milailixu. Ia eni alavusou lexe
ane'i mimulaxu ne'ei uasi."
14 ✡Ane mivikala mukalu, ia iei muxiu la mimaisou Iesu a
ututulu. Ia ane ilavusou lexe anu Iesu uasi.
15 Iesu mumaisie la muvikalane aloxo 'o, "Sema 'o. Natata-
masou ma'i? Nini nakakamuli 'ena'ei?" Ane mimaisou Iesu
la mikalavoi lexe Anu itema sou usaxila'u xalee lia ane ne.
La mivikalanu aloxo 'o, "Tila, lexe nini neno'u vasimolu
nelailixu, la navikalaleli lexe nini nemulaxu 'ava? Mo sou
eni alai la ano'u."
16 La Iesu muvikalane aloxo 'o, "Malia." La ane iei muxiu
mulai noxou, la mivikalanu no anu vaikala Alamu aloxo 'o,
"Raboni. (Laaxu lexe tisa.)"
17 ✡Iesu muvikalane aloxo 'o, "Natetelisilo mamu. Xo eni
alivu alai noxou Mamilo uao. Ia nalivu nalai mo navikalane'i
'ta vivilo lexe eni alivu ulai noxou Mamilo, anu Lataua noxilo
mo ane'i Mami'a mo Lataua noxi'a kalumo.' "
18 Malia sie Maxatalene milai la mia'aloi'a ta molomolou
aloxo 'o, "Eni emaisou Tila. Mo Anu muvikalaleli lexe eni
ane'e aa'alomengi."

Iesu Muxali Noxi'a ta Molomolo Noxou
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 No 'olo'olovoxo no voxo ane ne, la ta molomolou Iesu
mipita no tani vile. Ia mitatusou aitenga mukalusi, xo
mi'ume'a ta tatilasi'a noxi'a ta Iutaia. La Iesu mune'e
mutulu no taiine'i la muvikalane'i aloxo 'o, "Opo se'isisi
uxolu noxinge."
20 ✡Anu muvikalane'i aloxo ne mukalu, la mulosieixa'a
avolu ilou vaimolu. Ane'i mimaisou Tila noxi'a aloxo ne, la
mi'osa manina.
21 Anu muvikalane'i la aloxo 'o, "Opo se'isisi uxolu
noxinge! Aloxo Mamilo mupalusilo ene'e, eni apalusinge
ngalai kalumo."
22 Muvikala aloxo ne mukalu, la mutauunu tauuxu mulai
noxi'a. La muvikalane'i aloxo 'o, "Ngano'u Uleenu Tavuna.

✡ **20:9:** Apo 2:24-32; 1Ko 15:4 ✡ **20:14:** Luk 24:16; Ioa 21:4 ✡ **20:17:** Rom 8:29; Eva 2:11-12 ✡ **20:20:** Ioa 16:22; 1Ioa 1:1

23 ✡Lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu ˈiliˈilixo masumasua
itema vile uˈoxonu, la eni kalumo axiunu tumalilou. Ia
lexe ngingi ngaxiunu tumalingeu uasi, la eni kalumo axiunu
tumalilou uasi.”

Iesu Muxali Noxou Tomasi

24 No mine Iesu muneˈe muxali noxiˈa ne, la Tomasi
ualasou vile lexe Didimasi anu iloˈa ixolu uasi. Anu vile
noxiˈa aneˈi ta molomolou mavulovexa mulelia tamei.
25 Anu muxali la aneˈi mivikalanu lexe nexi temaisou Tila.
Ia anu muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Manina lexe eni
amaisou lalili tanixu no avolu mo akelelixu avolo simisou no
lalili tanixu mo akelelixu avolo no vainu, la sou eni amulaxu
taleli noxou.”
26 Voxo muxatele tamei mukalu, la aneˈi ta molomolou
mipita no tani la. No voxo ane ne, la anu Tomasi iloˈa. Aneˈi
mitatusou aitenga, ia Iesu muneˈe la mutulu no taiineˈi la
muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Opo seˈisisi uxolu noxinge!”
27 Anu muavuti la muvikalanu Tomasi aloxo ˈo, “Namu-
laxu avone simisou uneˈe ˈo. Mo namaisou avolo. Mo
namexiinu avone uneˈe mo namulaxu no vaileli. Xavutala-
meni ukalipala mamu. Namulaxu tanenisi.”
28 Iesu muvikalanu aloxo ne, la Tomasi muvikalanu aloxo
ˈo, “Nini Tila noxilo mo nini Lataua noxilo.”
29 ✡La Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Tavaˈu xo nini nemaisilo,
la sou nini nemulaxu taneni? Aneˈi ane imaisilo uasi, ia
imulaxu taneˈi noxilo, la Lataua ualusiˈa.”

Laaxu Lavuku Ano ˈo

30 Iesu muˈoxonu sosovo tavuˈalo misevile no ieˈi ta molo-
molou. Ia eni akaukavunu ukalusi uasi.
31 ✡Eni ekaukavunu aˈalo ane ˈo sou lexe ngingi ngaitisou
la ngamulaxu tangengi lexe Iesu anu Kalisito, Lataua ˈOlu
mo ngamulaxu tangengi noxou la ngingi nganoˈu mauli ane
kaluxu uasi.

21

Iesu Muxali Noxiˈa ta Molomolo Noxou Muxatele Tamei

1 Ioxe, iliˈi la Iesu mulai muxali noxiˈa ta molomolou la no
kupa ne Tiberia paˈumolu. Aˈalosou ne aloxo ˈo.
2 No mine Iesu mulai muxali noxiˈa la, la ta molomolou
seˈi mixolu mipita. Ualaualasiˈa aloxo ˈo. Saimoni Pita mo
Tomasi ualasou vile lexe Didimasi mo Natanaeli tualasou ne
Kana no xalee lia tila ne Xalilaia mo Sebedaio ta ˈolu iloˈa ta
molomolou tamei.
3 ✡Saimoni Pita muavuti la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Eni
alai mo alapu sinana.” La aneˈi mivikalanu lexe, “Nenge
nengeˈa.” La sou aneˈi miuatuuatulai sou mitelo no anu

✡ **20:23:** Mat 16:19 ✡ **20:29:** 1Pi 1:8 ✡ **20:31:** Ioa 3:15; Rom 1:17; 1Ioa 5:13
✡ **21:3:** Luk 5:4-7

uaxa. Ia no ˈolovoxo veveeni ne, la aneˈi ilapuunu sinana
vile uasi.
4 No kakau manina, la Iesu mutulu no tasiˈi. Ia ta
molomolou itongonu lexe Anu Iesu uasi.
5 Anu muavuti la muˈava mulai noxiˈa aloxo ˈo, “Ta
molomolo! Ngelapu sinana seˈi?” La aneˈi mikolinu lexe,
“Uasi Nexi matalanexe.”
6 La Anu muvikalaneˈi la aloxo ˈo, “Ngaleanu kaengenge
ulai no uaxa paˈumolu no xalee tema, la sou ngingi ngalapu
seˈi.” Aneˈi mimulinu vaikala noxou aloxo ne, la minoˈa ta
sinana tavuˈalo. La umomomo sou ilapuuneˈi itelo uasi.
7 ✡La sou molomolo ane Iesu mumasaxau musuku, mu-
vikalanu Pita aloxo ˈo, “Anu Tila ane!” Saimoni Pita mulo-
musou aloxo ne, la alaxu vilesisi xo anu utokolomo laixe uasi
la anu musakiinu tokolomou laixe, la sou muiliˈe muluˈelai
no lexa.
8 Ia ta molomolou ane mixolu no uaxa ne, milapunu uaxa
ilou kae ane ta sinana miˈuna miˈanaˈana no anu ˈole. Aneˈi
milapuunu sou ilai no tasiˈi. Xo tasiˈi ne no paxa uasi.
Mumomomo loxo Mita itemaxu taˈuvesi.
9 Milai mixali no tasiˈi la mimaisou Iesu uxuxutuxaˈa
sinana ilou veleti no navu.
10 Aneˈi milai mixali mukalu, la Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo,
“Ngamolo sinana seˈi ngelapunu ne uneˈe.”
11 ✡Saimoni Pita mutelai no uaxa la mulapunu kae mulai
no tasiˈi. Ta sinana tatila tavuˈalo miˈuna no kae. Itiitisiˈa
mumomomo loxo itemaxu taˈuve mo mavulovexa taˈuve mo
tatalu (153), ia kae ukakaa uasi.
12 Iesu muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Nganeˈe mo ngaˈani.” Aneˈi
mineˈe la evile utaliˈisou lexe nini ˈenaˈei uasi. Xo aneˈi
milavusou lexe Anu Tila.
13 Iesu muneˈe la muvelunu sinana ilou veleti mulai
noxiˈa.
14 ✡Anu musoli xe mutulu, ia iliˈi la Anu mupalaˈa noxiˈa
ta molomolou alaxu tatalusou ano.

Iesu Muvikalanu Pita Lexe Uaˈaneˈi ta Sipsip Noxou

15 Aneˈi miˈani mukalu, la Iesu mutaliˈisou Saimoni Pita
aloxo ˈo, “Saimoni, Ioanesi ˈolu. Loxovaa nini nemasaxailo,
la masaxa noxine mutila noxiˈa aneˈi ane ˈo?” La anu
Pita mukolinu aloxo ˈo, “Ani. Tila, nini nelavusou lexe eni
emasaxaine.” La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Naˈaˈaneˈi ta
sipsipxeni ta ˈiliˈa.”
16 ✡Iesu mutaliˈisou la aloxo ˈo, “Saimoni, Ioanesi ˈolu.
Loxovaa nini nemasaxailo?” La anu mukolinu aloxo ˈo,
“Ani. Tila, nini nelavusou lexe eni emasaxaine.” La Iesu
muvikalanu la aloxo ˈo, “Nasaxilaˈa ta sipsipxeni.”

✡ **21:7:** Mat 14:29; Ioa 13:23 ✡ **21:11:** Luk 5:6 ✡ **21:14:** Ioa 20:19, 26
✡ **21:16:** Apo 20:28

17 Iesu mutaliˈisou Pita alaxu tatalusou la aloxo ˈo, “Sai-
moni, Ioanesi ˈolu. Loxovaa nini nemasaxailo?” Ia Pita
opoonu tuˈumaxu xo Iesu mutaliˈisou alaxu tatalu lexe,
“Loxovaa nini nemasaxailo?” La sou Pita mukolinu aloxo
ˈo, “Tila, nini nelavusou mimii latala mukalu. Nelavusou
lexe eni emasaxaine.” La Iesu muvikalanu aloxo ˈo, “Nini
naˈaˈaneˈi ta sipsipxeni.
18 Eni avikalaneni manina musuku. No mine nini namaulu
la natokolomo no anu masaxa noxine mo nalai neˈei no
anu masaxa noxine. Ia no mine nini naaululu, la natolosou
avone la evile utokolomoneni mo uulaxuneni ulailixene no
xalee ane nini namasaxa nalai no anu uasi.”
19 ✡Iesu muvikala aloxo ne sou Pita usoli a loxovaa la
uˈitinu Lataua ualasou no anu. Anu muvikalanu aloxo ne
mukalu, la muvikalanu lexe, “Namulileli!”

Vaikala Noxou Vile Noxiˈa ta Molomolo Noxou Ane Anu Mumasaxau Musuku

20 ✡Pita iou muxiu la mumaisou molomolo ane Iesu mu-
masaxau mumulineˈi. Moosou e miˈaniˈani la muxoxolu
ˈalai no paˈumolu mo mutaliˈisou lexe, “Tila, ˈenaˈei ane sou
uˈitaloneni no avoˈa ta mitema?”
21 Pita mumaisou la mutaliˈisou Iesu aloxo ˈo, “Tila, loxo-
vaa noxou?”
22 Iesu mukolinu aloxo ˈo, “Lexe eni emasaxa lexe anu
umauli ulai uxali no mine eni alivu aneˈe, ia anu mii noxine
uasi. Nini namulileli.”
23 Iesu muvikala aloxo ne, la sou ta molomolou mikalavoi
lexe molomolo ane ne usoli uasi. Ia Iesu uvikala aloxo ne
uasi. Anu muvikala aloxo, “Lexe eni emasaxa lexe anu
umauli ulai uxali no mine eni alivu aneˈe, ia anu mii noxine
uasi.”
24 ✡Molomolo ane nesi, ane anu muvikala lamana no anu
mimii ane ne mo mukaukavunu. La nexi telavusou lexe
vaikala noxou ne manina.
25 ✡Iesu muˈoxonu mimii tavuˈalo misevile. Lexe aneˈi
kaukavunu aˈalosou ukalusi, la male lia xalee ukalusi no lia
ˈo ne, uˈanaˈana no anu lavuku e aneˈi mikaukavunu, mo
taiinu vile sou imulaxu lavuku vile no anu uasi.

✡ **21:19:** Mat 16:24-25; 2Pi 1:14 ✡ **21:20:** Ioa 13:23-25 ✡ **21:24:** Ioa 19:35
✡ **21:25:** Ioa 20:30

A'ALO SOU XAIXAI NOXI'A TA APOSELI
Vaikala lamana

Luka tei la mukaukavu lavuku vile ilemolu lexe a'alo laixe Luka mukaukavunu. Ia lavuku ane xaixai noxi'a ta aposeli 'o ne anu Luka mukaukavunu kalumo sou musolonu a'alo noxou. No anu lavuku ane 'o ne, mii tatila no nano no anu ane a'alosi'a ta molomolo noxou Iesu mi'oxonu tatei. Nenge tamisou lexe no anu xaviinu Uleenu Tavunasi la sou muulaxune'i ta aposeli sou mia'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito. Misoko ne Ielusalemu la milai no tuatuala no xalee lia tila ne Iutaia mo ne Samalia xe milai no xalexalee lia ukalusi. (1:8) Lavuku sou xaixai noxi'a ta aposeli ne mua'aloxu tava'u lalotu mine musoko no taine'i ta Iutaia la musuku mulai muxali tatila no xalexalee lialia mukalusi. Luka umasaxa lexe uvikalane'i ta mitema lamana lexe lalotu noxou Iesu ne muxali sou utaloxolixu saxisaxila'u noxi'a ta Romu e misaxila'a uasi. Mo muvikala lexe xaixai noxi'a ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou Iesu xe milosou maulixa'a la mimulinu Iesu ne, anu mumomomo sou vaikala noxou Lataua e musakiinu tatei noxi'a ta Isilaeli.

Lavuku ane 'o mua'aloxu xaixai noxi'a ta aposeli sou milai mia'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito mulai no aleale no xalexalee lia mose'i la xe misokou lalotu no tuatuala mose'i la. No nano no anu a'alo 'o la mivalavalanu muxali xulumuxu tatalu. (1) Vile, a'alosou Iesu mine mulivu mutelai teitexi no opo loxotolo xe lalotu ne Ielusalemu musoko no anu xaviinu Uleenu Tavuna. (2) A'alosou xaixai musuku mulai no xalexalee lialia tila ne Pilistia. (3) Xe tatalusou, la xaixai musuku mulai muxisa'i sou luaki tila ne Meditaliani la mulai muxali ne Romu.

Mii tatila manina no nano no anu xaixai noxi'a ta aposeli ane xaixai no anu Uleenu Tavuna. No voxo sou Pentikosi la Uleenu Tavuna mune'e mu'ana'analixa'a ta molomolo noxou Iesu ne Ielusalemu. Mo musolonu sou mulosi'a xavi mo muulaxune'i xe mu'oxonu pekia'a ta temanu lalotu ilo'a ta kisokisou no anu lalotu. No anu a'alo sou xaixai noxi'a ta aposeli 'o la mua'aloxu a'alo veveveeni mose'i sou Iesu Kalisito ta aposeli mia'aloi'a ta mitema no anu. La sou no anu xavi no anu a'alo laixe ne, la nenge temaisou lexe ta mitema tavu'alo mimuxaxu tane'i noxou Iesu, la sou lalotu muleme muxali pekia'u.

No nano no anu a'alo noxou Luka 'o, la tamaisou a'alosou xaixai noxou Paulo sou mulai mua'aloxu a'alo laixe no tuatuala leviani. No nano no anu a'alosou Paulo ne, voxo leviani la anu uvikala lexe, “nexi.” No anu vaikala mautunu se ne, la ta mitema sou lavulavu mose'i mi'oxo lexe Luka

male ilou Paulo mixixao no voxo leviani, la sou no anu aˈalo noxou la muˈoxo lexe, “nexi.”

Aˈalo muai no nano aloxo ˈo

Iesu mulalaxineˈi ta molomolo noxou sou ilai iaˈalo xe mulivu mulai teitexi no opo loxotolo 1:1-26
- a. Iesu iloˈa ta molomolo noxou misakii vaikala xe mupalusiˈa 1:1-11
- b. Lakolisou Iudasi 1:12-26

Ta molomolo noxou Iesu misoko miaˈalo ne Ielusalemu 2:1–8:3

Misolonu aˈalo laixe mulai ne Iutaia xe ne Samalia 8:4–12:25

Paulo musokou xaixai noxou 13:1–28:31
- a. Paulo musokou muamuaˈi noxou 13:1–14:28
- b. Ta kisokisou no anu lalotu mipita mivivikala ne Ielusalemu 15:1-35
- c. Muamuaˈi noxou Paulo ta tameisou 15:36–18:22
- d. Muamuaˈi noxou Paulo tatalusou 18:23–21:16
- e. Misakisakinu Paulo ne Ielusalemu, la mulai ne Kaisalia xe mukalu la mulai ne Romu 21:17–28:31

Iesu Mutelai no Opo Loxotolo

1 ✡Eni Luka akaukavu ulai noxine Teopilo aloxo ˈo, aˈalo
ane tei ne sou mimii latala ane Iesu musoko sou muˈoxonu,
mo mulosieˈixaˈa ta mitema lavulavu no anu.
2 ✡Mo muneˈe mutalo no voxo ane Lataua munoˈu mute-
lailixu teitexi no opo loxotolo. Ia tei no mine Anu utelai uao,
io no anu xavi noxou Uleenu Tavuna, la Anu mupelaˈa ta
mitema sou xaixai noxou. Aneˈi e Anu musosovosiˈa sou
xaixai lexe aneˈi iˈoxonu.
3 ✡Tei, la muxamuli navunavu tatila sou soli, xe iliˈi la
mumauli la. Xe no nano no anu voxo itemaxu tamei, la
mupalapalaˈa noxiˈa ta aposeli noxou ne sou mumaxaˈu mo
muˈoxonu mimii seˈi sou aneˈi ilavusou manina lexe Anu
mumauli. Xe Anu muvikalaneˈi no anu saxisaxilaˈu noxou
Lataua kalumo.
4 ✡No voxo vile iliˈi no mine Iesu musoli xe mutulu la Anu
iloˈa uao ixolu sou iˈaniˈani o, la Anu muvikalaneˈi pekiaˈu
aloxo ˈo, “Mamu sou ngaˈumesou tuala ne Ielusalemu,
ia ngaxoxolu ne mo ngaxomaiou Uleenu Tavuna ane
Mamilo muvikala lexe ulosinge loxo ngingi ngelomusou eni
evikalangengi no anu.
5 ✡Ioanesi muˈulosiˈa ta mitema no anu lexa, ia maxuveeni
uasi, la ngingi ngaˈulo no anu Uleenu Tavuna.”
6 ✡Ioxe, no mine aneˈi mixolu mipita, la mitaliˈisou Iesu
aloxo ˈo, “Tilasixe, loxovaa vaimomo ˈo sou nini nasuˈulinexi
ta Isilaeli sou talivunoxu tualasixe mo mexe tasaxilaˈu?”

✡ **1:1:** Luk 1:3 ✡ **1:2:** Mak 16:19; Luk 24:49-51 ✡ **1:3:** Luk 24:36-49; Apo 10:41
✡ **1:4:** Luk 24:49; Ioa 14:16-17; Apo 2:33 ✡ **1:5:** Mat 3:11 ✡ **1:6:** Luk 24:21

7 ✡La Anu mukoline'i aloxo 'o, “Voxo sou ngalivunoxu
tualasinge ne, Mamilo molu musosovosou no anu masaxa
noxou, ia anu mii sou ngingi ngalavusou no anu uasi.
8 ✡Ia, ili'i no mine ngano'u xaviinu Uleenu Tavuna xe
ulu'e uxolu noxinge, la sou ngingi ngaa'aloxu ualasilo ne
Ielusalemu mo no xalee lia tila ne Iutaia mo Samalia ukalusi
xe ulai uxali no xalexalee lia ukalusi.”
9 Anu muvikalane'i aloxo ne mukalu, la ane'i uao itutulu
imamaisou sio, io Lataua muno'u mutelailixu teiteixi la
tamuxala mutaluxu mole ane'i imaisou la uasi.
10 No mine ane'i uao itutulu sou iutitiiou no mine mutelai,
io alaxu vilesisi 'o, la ta mitema ta tamei tokolomoxa'a
keakea mixali mitulu no pa'ume'a.
11 ✡La ilou mivikalane'i aloxo 'o, “Ngingi ta mitema sie
Xalilaia, tava'u loxovaa la sou ngatulu ngamamalei utetelai
no loxotolo loxo ne? Iesu e Lataua muxexeenu noxinge sou
mulaixu teitexi no opo loxotolo ne, Anu ulai la ulivu une'e
iouvilesisi aloxo ngingi ngetulu ngemaisou mutelai ne.”

Mateasi Muno'u Tanixu Iudasi

12 ✡Iesu mutelai mukalu, la ane'i me'a no laxa'ilu vile
ilemo lexe Olivu sou milivu milai ne Ielusalemu. Laxa'ilu
ane ne, muxolu 'alaisi ne Ielusalemu. La umomomo sou
imuamua'i sou ilai ilotu no voxo tavuna.*
13 ✡No mine ane'i mi'unalai no tuala tila mukalu, la mitelai
no tani kaveutuxu vile muxolu teitexi e ane'i ixoxolu no anu.
Ane'i e ixoxolu ne, ualaualasi'a aloxo 'o. Vile noxi'a ane Pita,
xe tameisi'a ane Ioanesi, xe tatalusi'a ane Iakovo. Xe se'i
noxi'a ane Andeleasi mo Pilipi mo Tomasi mo Vatolomaio
mo Mataio mo Iakovo ane Alipaio 'olu mo Saimoni anu itema
vile noxi'a ta mitema ane imasaxa lexe ane'i me'a isaxila'u
tualasi'a, xe Iudasi e Iakovo vile la 'olu.
14 Ane'i opone'i vilesisi sou ikilaka pekia'u ulai noxou
Lataua utotomu. La ta sema mose'i ilo'a Malia e Iesu nenu
mo ta vimovimou mipita noxi'a kalumo sou mikilaka.
15 Ili'i no mine ane'i ta mitema sou imuxamuxaxu tane'i
noxou Iesu mipita, la itiitisi'a mumomomo loxo itemaxu
muxatele vile (120). La Pita mutulu no taine'i sou muvikala
aloxo 'o,
16 ✡“Ngingi ta vivilo 'o, tatei la Uleenu Tavuna muxolu
noxou Deviti la Anu mu'oxonu sou mulemolu vaikala vile
sou Iudasi e anu muulaxune'i ta mitema e mitetelisou Iesu.
Mo vaikala muai no Lavuku Tavuna teinu ne, anu a muxali
manina 'o.
17 Iudasi ne, anu itema vile e nenge nenge'a texolu mo
texaxai tepita.

✡ **1:7:** Mak 13:32 ✡ **1:8:** Mat 28:19; Luk 24:48 ✡ **1:11:** Mat 26:64; Luk 21:27
✡ **1:12:** Luk 24:50-53 * **1:12:** Anu umomomo loxo 1Km. ✡ **1:13:** Mat 10:2-4
✡ **1:16:** Lex 41:9

18 ✡Ia ta mitema milosou lamoli loxo lakolisou ʻilixo vile
masua e anu muʻoxo noxou Iesu, la sou anu mulotonu lia
vile no anu. Ia iliʻi, la anu mulapau no anu lia ane ne la
opoonu mupau la tamusinu mulaalaa.
19 Anu musoli aloxo ne, la ta mitema mukalusi ne
Ielusalemu milomusou aʻalosou la milemolu lia ane ne
ualasou lexe Akeludama no anu vaikala noxiʻa ne laaxu lexe
lia e sialu munixisou.”
20 ✡La Pita muvikala aloxo ʻo, “Mimii muxali noxou Iudasi
aloxo ne, xo mikaukavunu muai no anu Lavuku sou Lexe
aloxo ʻo,
‘Tanixu uxolu vitanisi mo itema vile uxolu no anu mamu.’
Xe no anu vaikala vile la, la muvikala aloxo ʻo,
‘Itema vile unoʻu tanixu no anu xaixai sou uulaxunu ane ne
o.’
21 Anu aloxo ne, la sou nenge tasosovosou itema vile no
nixi noxinge e nenge nengeʻa Tila Iesu texoxolu mutotomu,
22 ✡musoko no mine Ioanesi muʻulosou mo muneʻe mutalo
no mine Lataua munoʻu Iesu mo muʻumesinge mulai teit-
eixi. Itema ane ne sou nenge nengeʻa taaʻaloxu aʻalosou soli
mo tulu noxou Iesu.”
23 Pita muvikala aloxo ne mukalu, la aneʻi milemeʻa ta
mitema ta tamei sou iuaʻuli sou vile unoʻu tanixu Iudasi. Vile
ualasou lexe Iosepu e ilemo lexe Valusavasi mo ualasou vile
la lexe Iusuto, xe tameisou ualasou lexe Mateasi.
24 Mukalu, la aneʻi mixolu sou mikilaka aloxo ʻo, “Tilasixe,
nini nelavusou xavutalamexi mukalusi, la sou nini nalosiex-
ixu itema ʻenaʻei noxiʻa aneʻi tamei ʻo
25 sou uxali aposeli noxou Iesu mo unoʻu tanixu Iudasi. Xo
anu muʻumesou xaixai noxou mulai no tualasou sou unoʻu
navunavu no anu ʻilixo ane anu muʻoxonu.”
26 Ioxe, aneʻi miavuti, la miʻoxonu vilaʻi vile sou lexe
isosovosou vile noxiʻa ilou. La sosovo noxiʻa ne, muʻisalili
noxou Mateasi. La sou aneʻi mimuxaxu loxo anu vile noxiʻa
aneʻi ta aposeli noxou Iesu mavulovexa mo muluʻe no lia
vile.

2

Uleenu Tavuna Muluʻe

1 ✡No anu voxo e ilemolu lexe Pentikosi* muxali, la aneʻi
muka-lusi ne mipita no tani vile.
2 Xe alaxu vilesisi ʻo, la milomusou mii vile luluxu loxo
atume toxoxaʻa molu no opo loxotolo muluʻe muʻanaʻana no
tani e aneʻi mixolu no anu ne.

✡ **1:18:** Mat 27:3-8 ✡ **1:20:** Lex 69:25; 109:8 ✡ **1:22:** Mak 1:9; 16:19; Ioa 15:27
✡ **2:1:** Liv 23:15-21; Lap 16:9-11 * **2:1:** Naitisou Ualauala laalaaxu no anu Laʻ
ilali sou Pentikosi.

3 ✡Xe mimalei loxo ʼo, la mimaisou mii vile loxo navu
lamixu loxo itema levexu mulapau muluʼe muxolu no kisiʼa
momoxaʼa ta mitema ne mukalusi.
4 La aneʼi miʼanaʼana no anu Uleenu Tavuna mole ta
mitema mukalusi ne misoko sou mivikala no anu vaivaikala
iouiou. Xo Uleenu Tavuana muxolu noxiʼa, la sou aneʼi
mimomomo sou miʼoxo aloxo ne.
5 Ioxe, no voxo ane ne la ta Iutaia e ilavusou itaxaanu
Lataua meʼa no tuatuala mukalusi no lia ʼo ne, mineʼe mipita
ne Ielusalemu.
6 Xe aneʼi milomusou mii e luluxu ne, la ta mitema tavuʼalo
mukalusi mineʼe mipita. Xo milomusou vaivaikalaiʼa
vilevilesi noxiʼa no mine ta mitema ne milelemolu no
anaxaʼa muʼisalili, la aneʼi taneʼi lili manina.
7 Aneʼi mikuluke manina, la sou mivikalaneʼi ngatongatoʼo
lexe, “Aneʼi ta mitema ane aneʼi ivivikala ʼo ne, aneʼi sie
Xalilaia mukalusi.
8 Ia loxovaa, la sou nenge ta mitema ukalusi ʼo telomusou
vaivaikalamenge muʼisalili aneʼi ilelemolu ʼo?
9 Nenge ta Palutoi mo ta Medoi mo ta Elamitai mo ne
Mesopotamia mo ne Iutaia mo ne Kapadokia mo ne Pontasi
mo ne Asia
10 mo ne Pulixia mo ne Pamfulia mo ne Aixiputo mo no
xalee lia seʼi no nano ne Livia e muxolu ʼalai ne Kilene mo
aneʼi ane mixixaoxao meʼa ne Romu,
11 ia moseʼi aneʼi ane ta Iutaia xe moseʼi aneʼi ta mitema e
imulimulinu lalotu noxiʼa ta Iutaia, mo nenge ta Kureta iloʼa
ta Alavia telomusiʼa aneʼi miaʼaloxu xaixai toxoxaʼa noxou
Lataua no anu vaivaikalamenge muʼisalili.”
12 Aneʼi milomusiʼa aloxo ne, la moseʼi mikuluke mo taneʼi
lili no anu, la sou aneʼi mivikalaneʼi ngatongatoʼo lexe, “Mii
ane muxali vaimomo ʼo, anu mii maʼia manina?”
13 Xe moseʼi miavuti, la mimolo-vilaʼisiʼa la mivikala aloxo
ʼo, “Aneʼi miiexu uaini tapiena musuku, la sou mixovulaulau
aloxo ne.”

Pita Muaʼalo

14 Aneʼi mivikala aloxo ne, la sou Pita iloʼa aneʼi
mavulovexa mo muluʼe no lia vile mitulu sou anu mu-
vikala toxoxaʼa mulai noxiʼa ta mitema tavuʼalo ne aloxo ʼo,
“Ngingi ta menexilo ta Iutaia mo ngingi ta mitema tavuʼalo
ane ngexolu no nano ne Ielusalemu ʼo, ngingi ngamulaxu
sangalinge laixe mo ngalomusou mii e eni alemolu noxinge
ʼo.
15 Ngingi ngevikala lexe aneʼi ta mitema ʼo miiexu lexa
uaini tapiena musuku, la sou mixovulaulau ʼo? Uasi manina.
Anu a uao aso iou taʼuve mo muxatele tamiʼa no kakau ʼosi!

✡ **2:3:** Mat 3:11

16 Ia eni avikalangengi lexe mii ane muxali ʼo ne, anu mii
e itema sou palomatana ualasou lexe Ioeli mulemolu tatei, a
muxali ʼo.
17 ✡Anu muvikala aloxo ʼo,
‘Lataua muvikala aloxo ʼo, no anu voxo kalukaluxusou,
la Eni anixiu Uleenu uluʼe noxiʼa
ta mitema ukalusi mo ta ʼiliʼiliʼa ukalusi sou ipalomatana.
Mo ta maulusiʼa imaisou no ieʼi tei mii loxo aipiepiena ane
Lataua uʼoxonu iliʼi xe ta aululusiʼa imaisou mii ane ne no anu aipiepiena.
18 Mo no voxo ane ne, la Eni unixiʼu Uleenu uluʼe noxiʼa
ta mulu xe ta sema sou xaixai noxilo sou ipalomatana.
19 Xe Eni amaxaʼu mii sou ta mitema imaisou
la taneʼi lili no anu teitexi no opo loxotolo xe sosovo iouiou no anu lia ʼo
loxo sialuxaʼa ta mitema unixi no anu ʼotoʼoto mo navu
xe umuumu utomu tuatuala ukalusi.
20 Xe aso ne, uxali isivoxo mo soʼio ne uxali lauoinu loxo sialu tei io,
ka sou voxo tatila noxou Tila e lamanaxu ane tuʼutuʼumaxu musuku
mo ta mitema imamaʼu no anu ne, uxali.
21 Ia ʼei ane ukilaka no anu Tila ualasou, la Lataua upamaulinu.’
22 Ngingi ta mitema sie Isilaeli, ngalomusou vaikala ane
eni elemolu ʼo. Lataua mupelemasaxanu Iesu sie Naseleti ne
sou muʼoxonu xaixai tatila ane ngemaisou la tangengililiiou
mo sosovo iouiou no nixi noxinge aloxo ne la sou ngingi
ngelavusou lexe Lataua molu muʼoxonu mii ane ne noxou
Iesu.
23 Lataua muʼitalonu itema ane ne no avonge, la ngingi
ngongiʼa ta mitema ta masua ngelilixu mo ngevau musoli
no ovu valautu. Mii ane muxali noxou ne, Lataua mumulinu
xavutala noxou ane Anu molu muxavutala sou lexe uʼoxonu
mo mulavusou tei.
24 Ia Lataua mutulusou no anu soli mo muxexeenu navunavu sou soli noxou, xo anu ne soli umomomo sou utetelisou
uasi.
25 ✡Aloxo ne, la sou Deviti muvikalasou aloxo ʼo,
‘Eni† amaisou Tila uxolu ʼalai utotomu noxilo.
Xo Anu muxolu no avolo tema,
la sou mii vile uʼoxoleli aʼume mo aʼoloʼolo uasi.
26 Aloxo ne, la sou opoleli laixe mo aʼosa ulai noxou Tila.
Xe eni axolu la aloopala no anu mii ane laixe.
27 xo nini namomomo sou ieni uvaxaʼilosi
sou alai no lulusiʼa ta mitema ane misoisoli uasi

✡ **2:17:** Ioe 2:28-32 ✡ **2:25:** Lex 16:8-11 † **2:25:** Pita mulemolu lexe “eni” ane Iesu mulemolu.

mo nini umomomo sou ieni uvaxaˈu itema ane nini nesosovosou
lexe nini naˈanini ne uˈui no lulu uasi.
28 Ia nini nelosielixu voteˈi sou mauli
mo nini naˈanaˈananixilo no anu ˈosa no ieni.’
29 ✡Ta vivilo, eni emomomo sou avikalangengi maninasou
lexe ˈilusununenge Deviti ne musoli mo miˈasixu, ia lousou
ne muxolu tatei mo, mo muneˈe muxali vaimomo ˈo.
30 ✡Ia Deviti ne, itema sou palomatana, la sou anu mulavu-
sou lexe Lataua musakiinu vaikala noxou lexe manina
teitexi sou usosovosou ˈilusunu vile unoˈu tanixu mo uxali
tatananu tuala.
31 ✡Xe mumaisou mii ane sou uxali iliˈi, la anu muto-
tokalasou soli mo tulu noxou Kalisito lexe Lataua umalanixu
ulai no lulusiˈa ta mitema ane misoisoli uasi mo umalanixu
vasimolu uai uˈui no lulu uasi.
32 Lataua mutulusou Iesu ne mo mumauli, la sou nexi
latala mukalusi temaisou mii ane ne muxali manina.
33 ✡Anu mutulu, la mutelai teitexi mo muxolu noxou
Lataua no avolu tema. La Momu mulosou Uleenu Tavuna
ane Anu musakii vaikalasou lexe ulosou. Mulosou mukalu,
la sou anu Iesu munixiu muluˈe noxixe la sou ane vaimomo
ˈo ngingi ngemaisou mo ngelomusou ne.
34 ✡Deviti ne utelai no opo loxotolo uasi, ia anu muvikalasi
lexe, ‘Tila muvikalanu Tila noxilo aloxo ˈo.
35 Navaisaˈileli no avolo tema ulai utalo no anu voxo ane
sou eni amulaxaˈa ta uluameni no tavaˈine laaxu.’
36 ✡Anu aloxo ne, la sou laixe lexe nenge ta Isilaeli ukalusi
ne talavusou manina lexe Iesu e Lataua musosovosou lexe
Anu Tila mo Kalisito ane, Anu ane ngingi ngelilixu no anu
ovu valautu.”
37 Pita muaˈalo aloxo ne mukalu xe ta mitema milomusou,
la taneˈi ialuxu manina. La sou aneˈi mitaliˈisou Pita iloˈa
ta aposeli moseˈi ne aloxo ˈo, “Ta vivixe, nexi taˈoxonu mii
maˈia?”
38 Xe Pita muavuti la mukolinu taliˈi noxiˈa ne aloxo
ˈo, “Ngingi vilevilesi ngaxiu opongengi mo ngaˈulo no anu
ualasou Iesu Kalisito, mo sou Lataua ululusou susu noxinge,
la ulosinge Uleenu Tavuna.
39 ✡Mii ane ne, Lataua musakiinu vaikalasou lexe ulosinge
ngongiˈa ta ˈiliˈilinge mo ta mitema ukalusi aneˈi ane ixolu
vaˈaxu. Xo Tila Lataua noxinge uˈaliˈa ineˈe noxou.”
40 Pita mupeletotosiˈa pekiaˈu no anu vaikala piena moseˈi
la aloxo ˈo, “Ngaˈumengengi noxiˈa ta mitema ane ˈilixoneˈi
masumasua manina vaimomo ˈo.”
41 ✡No voxo ane ne, la aneˈi ane minoˈu vaikala noxou
la sou miˈulo ne, itiitisiˈa muxali loxo itemaxu mavulovexa

✡ **2:29:** 1Ta 2:10 ✡ **2:30:** 2Sa 7:12; Lex 89:3-4; 132:11 ✡ **2:31:** Lex 16:10 ✡ **2:33:** Apo 5:32; 7:55-56 ✡ **2:34:** Lex 110:1 ✡ **2:36:** Apo 5:30-31 ✡ **2:39:** Ais 57:19 ✡ **2:41:** Apo 2:47; 4:4

mavulovexa mo itemaxu mavulovexa taˈuve (3,000) mutelo
no anu ititisiˈa aneˈi ane mimulinu Iesu tei.

Ta Mitema Mixolu Oponeˈi Vilesisi

42 ✡Ioxe, aneˈi mixolu la aneˈi xavineˈi sou milomusou
vaivaikala noxiˈa ta aposeli noxou Iesu mo ipitapita utotomu
sou iseˈinu veleti sou iˈou xe ikikilaka ulai noxou Lataua.
43 La aneˈi tapiena vilevilesi ne, mimamaˈu xo imaxaˈa lexe
aneˈi noxou Iesu ta aposeli noxou Iesu miˈoxonu mii ane ta
mitema imaisou la taneˈi liliiou mo sosovo iouiou.
44 ✡Xe aneˈi latala ane imuxamuxaxu taneˈi noxou Iesu ne
oponeˈi vilesisi la iveluvelu mimii noxiˈa ngatongatoˈo.
45 Moseˈi noxiˈa miˈitalonu lialiaxaˈa mo miˈamiˈa sou ta
mitema ilotonu xe inoˈu lamolisou, la ilosiˈa ta mitema aneˈi
ane iˈa mimii uasi.
46 No voxovoxo utotomu ne, aneˈi iˈosaˈosa sou ipitapita no
nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, mo iseˈiseˈi veleti
no taataasiˈa vilevilesi mo iˈani ipita no anu opo manina.
47 ✡Mo iˈitinu Lataua ualasou mo ta mitema ukalusi
oponeˈi uˈosasiˈa kalumo. Xe Tila musukunu itiitisiˈa aneˈi
ane Lataua upamaulineˈi utetelo no voxovoxo.

3

Pita Mupamaulinu Itema Vile Tavatavaˈu Musoisoli

1 Ioxe, no voxo vile no aso iou tatalu no ˈoloˈolovoxo, la Pita
ilou Ioanesi mimuamuaˈi milai sou lexe ikilaka ulai noxou
Lataua no nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua loxo
aneˈi ilavusou iˈoxoˈoxonu.
2 La ta mitema mitavulenu itema vile ne tavaˈu musoisoli
lumamo no mine nenu mivoˈonu mo. No voxo utotomu ne,
aneˈi ilavusou itavulenu itema ane ne sou ineˈenu iˈitalonu
no anu aitengaxu taasou lalotu tatila noxou Lataua vile
ilemo lexe, “Aitenga Lailaixe” sou ulingalingau mimii noxiˈa
ta mitema ane iˈuna no nano no taasou lalotu tatila ane ne.
3 Anu muxolu xe mumaisiˈa Pita ilou Ioanesi no mine sou
lexe ilou iˈuna, la mulinga lamoli noxiˈa ilou.
4 ✡Ia aneˈi ilou mimatakisou itema ne. Xe Pita muavuti la
muvikalanu aloxo ˈo, “Nini ieni uneˈe mo namaisixe.”
5 Xe itema ne muavuti la mumatakisiˈa ilou, xo muloopala
lexe aneˈi ilou ilosou mii vile loxo lamoli.
6 ✡Ia Pita muavuti la muvikalanu aloxo ˈo, “Eni xeni lamoli
uasi. Ia mii maˈia ane eni atetelisou ˈo nesi a, eni emasaxa
sou alosine. No anu xavi no ualasou Iesu Kalisito sie Nasaleti,
la eni avikalaneni lexe natulu mo namuamuaˈi.”
7 Muvikalanu aloxo ne mukalu, la sou anu mutetelisou
avolu tema, io musuˈulinu sou mutulusou. Xe alaxu vilesisi
ˈo, la tavatavaˈu ilou tavaˈu voˈuvoˈuxu e musoisoli ne,
muxali pekiaˈu.

✡ **2:42:** Apo 20:7 ✡ **2:44:** Apo 4:32-35 ✡ **2:47:** Apo 6:7; 11:21 ✡ **3:4:** Apo 14:9 ✡ **3:6:** Apo 4:10; 16:18

8 La sou anu mupisikei sou mutulu xe mumuamuaʹi
sou mumulineʹi ilou miʹunalai no nano no taasou lalotu
tatila noxou Lataua. Anu mumuamuaʹi, la muiliʹeliʹe xe
muʹitiʹitinu Lataua ualasou.
9 Xe ta mitema latala ne, mimaisou no mine mumuamuaʹi
xe uʹitiʹitinu Lataua ualasou ne,
10 la aneʹi mitongonusi lexe anu itema e muxoxolu sou
mulingalinga no aitengaxu taasou lalotu tatila noxou Lataua
vile e ilemo lexe, “Aitenga Lailaixe” ne, anu ane. Aneʹi
mimaisou mii ane ne muxali noxou ne, la aneʹi mixavutala
piena xe mikuluke manina no anu.

Pita Muaʹalo Noxiʹa ta Mitema La

11 No mine itema sou lingalinga ne uvaitaoneʹi Pita ilou
Ioanesi, la ta mitema latala ane mimaisou la mikuluke
ne, miiaveiave mineʹe noxiʹa no tani tila noxou Lataua
paʹumolu ilemo lexe, “Matavala noxou Solomoni.”
12 Xe Pita mumaisiʹa aloxo ne, la anu muvikalaneʹi aloxo
ʹo, “Ngingi ta mitema sie Isilaeli, loxovaa ane ngingi ngeku-
luke no anu mii ane muxali ʹo? Mo loxovaa ane ngingi
ngamatakisixe noxou ʹo? Male, ngingi ngexavutala lexe
nexi noxou mexi xavi tatila mo temulimulinu ʹiliʹilixo ane
Lataua mumasaxau, la sou nexi tepamaulinu itema ʹo la anu
a umuamuaʹi ʹo? Uasi.
13 ✡Ia avikalangengi aloxo ʹo. Lataua noxiʹa Avalaamu
ilou Aisaki mo Iakovo mo noxiʹa ta ʹiluʹilusinenge ne, Anu
muʹitinu itema sou xaixai noxou vitanisi e Iesu ne. Ngingi
ngeʹitalonu no avoʹa ta mitema sou lexe ivau usoli la Pilato
mumasaxa lexe ululusou, la ngingi ngexiu tumalingeu no
iou.
14 Ngingi ngexiu tumalingeu itema ane muʹitalonu
maulixu noxou Lataua mo muʹoxonu ʹiliʹilixo muisalili
mukalusi, ia ngelinga noxou Pilato lexe anu ululusou itema
ane muvau itema usoli ne uneʹe noxinge.
15 Ngingi ngevau itema ane sou ulosinge mauli ne musoli.
Ia Lataua mutulusou no anu soli xe nexi noxou temaisou mii
ane ne, la nexi taaʹalomengi no anu.
16 Nexi noxou Ioanesi temulaxu tanexi no anu xavi no
ualasou Iesu, la sou itema ane ngingi ngemaisou mo ngelavu-
sou ne anu muxali laixe aloxo ngingi ngemaisou. Iesu molu
muavutinoxu tanexi sou temuxaxu noxou, la sou itema ʹo
mumauli.
17 ✡Ioxe, ta vivilo. Eni elavu lexe ngingi ngongiʹa ta tati-
lasinge ngalavusou Iesu laixe uasi, la sou ngingi ngeʹoxonu
ʹilixo ane ne noxou.
18 Ia Lataua mutotokalasou noxiʹa ta mitema sou palo-
matana tatei mo lexe Kalisito ne unoʹu navunavu. La sou

✡ **3:13:** Mul 3:6, 15; Luk 23:13-25; Apo 2:23 ✡ **3:17:** Luk 23:34; 1Ti 1:13

mii ma'ia ane Anu mutotokalasou ne muxali manina loxo
ngingi nge'oxonu 'ilixo masua noxou.
19 ✡La sou ngingi ngaxiu opongengi mo ngalivu ngalai
noxou Lataua, mo sou Anu ululusou susu noxinge.
20 Lexe ngingi nga'oxo aloxo ne, la Tila ulosinge voxo
sou ma'ila mo ngano'u xavi la upalusou Kalisito ane Anu
musosovosou singe une'e. Itema ane ne, Anu Iesu.
21 Anu uxolu teitexi no opo loxotolo ne ulai utalo no voxo
ane Lataua u'oxonu mimii ukalusi uxali alavua loxo Anu
musakii vaikalasou tatei noxi'a ta mitema sou palomatana
noxou.
22 ✡Xo tatei, la Mosesi muvikala aloxo 'o, 'Tila anu Lataua
noxinge usosovosou itema sou palomatana vile taingengi ne
la aloxo Anu musosovosilo. Ngingi ngalomuxu vaivaikalau
ukalusi.
23 Ia 'ena'ei ane umasaxa sou ulomuxu vaikalau uasi,
la Lataua uxexeenu noxi'a ta mitema noxou mo ukalusou
maulixu.'
24 Manina musuku lexe ta mitema sou palomatana ukalusi
musoko noxou Samueli mune'e ne mitotokalasou voxovoxo
'o ne alaxu tavu'alo mukalu.
25 ✡Ngingi ne, ta 'ilu'ilusune'i ta mitema sou palomatana
ilo'a ta mitema ane Lataua musakii vaikala tei noxi'a. La
Lataua muvikalanu Avalaamu aloxo 'o, 'Noxou 'ilusuneni
vile, la eni aalusi'a ta mitema ukalusi no lialia 'o.'
26 ✡Ioxe, la sou Lataua musosovosou itema sou xaixai
noxou vitanisi sou mupalusou mune'e noxinge tei sou lexe
ualusinge mo usu'ulingengi vilevilesi sou ngaxiu tumalingeu
'ili'ilixo masumasua noxinge."

4

Pita Ilou Ioanesi Mitulu no Anu Vaivaikala Noxi'a ta Iutaia

1 Ane'i Pita ilou Ioanesi uao ivivikala noxi'a ta mitema sio,
la ta aili'i ilo'a ta Sadokaio mo tila noxi'a ta mitema sou
isaxila'u taasou lalotu tatila noxou Lataua mixali ne'e.
2 Xe ane'i la'iaxa'a manina xo ane'i ilou ilosie'ixa'a ta
mitema mo ia'aloxu tulu noxou Iesu mo ivikala lexe ane'i
ane isoisoli ne ane'i kalumo itulu.
3 La ane'i mitetelisi'a ilou, sou mimulaxa'a no taasou
navunavu xo 'olovoxo mukalu. Ane'i mixolu no nano ne
'olovoxo vile lololi.
4 ✡Ia ane'i tapiena ane milomusou vaivaikala noxi'a ilou
ne mimulaxu tane'i noxou Iesu. La sou itiitisi'a ta mulu
musuku mutelo loxo 5,000.
5 'Olovoxo mukalu xe kakau, la ane'i ane ta Iutaia isaxila'a
ta mitema ilo'a ta tatila sou tuala mo ta mitema sou lapuloto
mipita ne Ielusalemu.

✡ **3:19:** Apo 2:38 ✡ **3:22:** Lap 18:15, 18-19 ✡ **3:25:** Tav 22:18 ✡ **3:26:** Apo 13:46 ✡ **4:4:** Apo 2:41

6 La kisiˈa ta ailiˈi e ualasou lexe Anasi iloˈa ta tema taasou
ualasiˈa lexe Kaiapasi mo Ioanesi mo Alekisanda iloˈa moseˈi
noxiˈa mipita kalumo.
7 La mitulusiˈa Pita ilou Ioanesi no talaxaˈa sou mitaliˈisiˈa
ilou aloxo ˈo, “No anu xavi anevaa ane ngingi ngongou
ngepamaulinu itema ˈo no anu? Mo ˈenaˈei mupelemasaxan-
gengi sou ngeˈoxo loxo ne?”
8 Xe Uleenu Tavuna muˈanaˈana noxou Pita, la mukolineˈi
aloxo ˈo, “Ngingi sou ngasaxilaˈa ta mitema mo ngingi ta
tatila sou tuala!
9 Lexe ngingi ngeˈavalixe sou ngataliˈisixe noxou vaimomo
ˈo sou ˈilixo laixe ane nexi noxou temaxaˈu mulai noxou
itema e tavaˈu musoisoli mo ngingi ngetaliˈisixe lexe anu
mumauli a loxovaa,
10 ✡la ngingi mo ta mitema sie Isilaeli ukalusi ne ngalavu-
sou mii ano ˈo. Nexi tavikalangengi lexe itema ane ututulu
no iengi ˈo ne, anu mumauli no anu xavi noxou Iesu Kalisito
sie Naseletisi ane ngingi ngevau musoli no anu ovu valautu
ia Lataua mutulusou no anu soli.
11 ✡Lavuku Tavuna teinu muvikalasou Iesu anu aloxo
ˈo, ‘Anu lavoˈo e ngingi ta mitema sou ngatulusou tani
ngexexeenu musua, ia anu muxali lavoˈo vile laixe manina
sou utetelisou tani.’
12 ✡Nenge tamomomo sou taxalisou mauli noxou itema
vile la uasi. Xo Lataua ulosinge uala vile la no lia ˈo sou nenge
tanoˈu mauli no anu uasi.”
13 Aneˈi mimaisiˈa ilou lexe aneˈi iˈumeˈa uasi xe aneˈi
milavusiˈa ilou lexe aneˈi ta mitema vitanisi mo iˈa lavulavu
uasi, la aneˈi mikuluke manina ia mitongoneˈi lexe aneˈi
mixolu noxou Iesu tei.
14 Ia tavaˈu lexe aneˈi mimaisou itema ane ilou mipa-
maulinu ne a ututulu no paˈumeˈa ilou, la aneˈi iˈa vaikala
vile sou ilemolu la uasi.
15 La sou aneˈi ta mitema ne mivikalaneˈi ilou lexe ixexee
mo ilai vaˈaxu. Aneˈi mixexeneˈi milai mukalu, io aneˈi
mixolu sou mivivikalaneˈi mo mitalitaliˈisiˈa ngatongatoˈo
aloxo ˈo,
16 “Nenge taˈoxonu mii maˈia noxiˈa ta mitema tamei ˈo?
Xo ta mitema latala e ixoxolu ne Ielusalemu ˈo ne, milavusou
sosovo tatila ane aneˈi ilou miˈoxonu mo umomomo sou
nenge tasingisou uasi.
17 Ia nenge tavikalaneˈi ilou pekiaˈu lexe mamu sou ilou
iaˈaloxu Iesu ualasou ne la. Aloxo ne, la sou nenge tataluxu
voteˈisou aˈalo ne mo mamu sou usuku ulai noxiˈa ta mitema
moseˈi la.”
18 ✡Mivivikala mukalu, la sou miˈavaliˈa ilou milivu miˈuna
la, sou mivikalaneˈi ilou pekiaˈu lexe mamu sou aneˈi

✡ **4:10:** Apo 3:6, 13-16 ✡ **4:11:** Lex 118:22 ✡ **4:12:** Mat 1:21 ✡ **4:18:** Apo 5:28

ivivikala mo ilosieʼixaʼa ta mitema no anu xavi no ʼa ualasou Iesu.
19 ✡Ia Pita ilou Ioanesi mikolineʼi aloxo ʼo, “Ngingi menge
ngaxavutala laixe lexe anu laixe no iou Lataua sou nexi
talomuxu vaikalamengi? Uasi, nexi talomuxu vaikalau
Lataua?
20 Xo nexi umomomo sou tatomunu ananexe no anu mii
maʼia ane nexi temaisou mo telomusou ne uasi.”
21 Mukalu, la aneʼi mivikala pekiaʼu moseʼi la noxiʼa ilou,
io sou mimalanixiʼa ilou milai. Aneʼi imomomo sou ixalisou
voteʼi vile la sou ilosiʼa ilou navunavu no anu uasi, xo ta
mitema latala mukalusi ne miʼitiʼitinu Lataua ualasou sou
mii ane aneʼi ilou miʼoxonu ne.
22 Itema ane aneʼi ilou mimaxaʼu sosovo sou mipamaulinu
ne, tauu ʼiexu muuaulixu tauu ie itemaxu tamei.

Aneʼi Milinga Noxou Lataua

23 Aneʼi mimalanixiʼa Pita ilou Ioanesi mukalu, la sou
aneʼi ilou milivu milai noxiʼa ta menexiʼa sou miaʼaloxu
vaivaikala latala e ta tatilasiʼa ta ailiʼi iloʼa ta tatila sou tuala
milemolu.
24 ✡Xe aneʼi milomusou mukalu, la aneʼi mipita sou
milinga mulai noxou Lataua aloxo ʼo, “Tila, nini nekoinu
mimii tavuʼalo mukalusi ane muxolu teitexi no loxotolo mo
no lialia ʼo xe no luaki kalumo.
25 ✡Xe nini nevikala noxou itema sou xaixai noxine Deviti,
ʼilusunexi tatei no anu Uleenu Tavuna, la anu muvikala lexe,
‘Tavaʼu loxovaa, la sou ta mitema aneʼi ane ta Iutaia uasi ne
laʼiaxaʼa musuku
mo aneʼi misakiinu vaikala sou lexe iʼoto noxou Tila
ia vaikala noxiʼa ne vitanisi ʼo?
26 Mo ta tatananu tuatuala iloʼa ta tatila sou isaxilaʼa ta
mitema milalaxii
mo mipita sou lexe iʼoto noxiʼa Tila ilou Kalisito noxou.’
27 ✡Vaivaikala ane ne, manina musuku. Xo Elodesi ilou
Pontio Pilato iloʼa ta mitema aneʼi ane ta Iutaia uasi mo
ta Isilaeli no tuala tila ane ʼo mipita sou miʼoto noxou
itema malemalenga e Lataua naʼu sou xaixai noxine vitanisi,
ualasou lexe Iesu e nini nesosovosou.
28 ✡La aneʼi miʼoxo mii ane ne aloxo nini nesakiinu xavu-
talameni tatei mo nemasaxa lexe naʼoxonu no ʼa xavineni
mo uxali.
29 ✡Aloxo ne, la sou Tila nini naxavutala no anu ʼiliʼilixo
noxiʼa ane aneʼi iʼoxonu sou nexi taʼume no anu mo naʼoxo
pekiaʼinge nexi ta mitema sou xaixai noxine, mo sou nexi
taaʼaloxu vaikalameni ia taʼume uasi.
30 Mo nini nalosixe xavi sou nexi tapamaulineʼi ta mitema
no anu pipienaxaʼa mo nexi taʼoxonu sosovo iouiou ilou mii

✡ **4:19:** Apo 5:29 ✡ **4:24:** Mul 20:11; Nee 9:6; Lex 146:6 ✡ **4:25:** Lex 2:1-2
✡ **4:27:** Mat 27:1-2; Luk 23:7-11; Apo 3:13 ✡ **4:28:** Apo 2:23 ✡ **4:29:** Ep 6:19

ane ta mitema imaisou la taneˈi liliiou no ˈa ualasou Iesu,
Anu itema malemalenga sou xaixai noxine.”
31 Aneˈi milinga aloxo ne mukalu, la tani ane aneˈi mixolu
mipita no anu ne, mukunikuni. Tani mukunikuni, la aneˈi
miˈanaˈana no anu Uleenu Tavuna, la sou aneˈi miaˈaloxu
vaikala noxou Lataua, ia iˈume uasi.

Ta Mitema Noxou Lataua Misuˈulineˈi Ngatongatoˈo

32 ✡La sou ta mitema tavuˈalo ne, mimulaxu taneˈi noxou
Iesu, mo oponeˈi ilou xavutalaiˈa ne muxali vilesisi. La vile
noxiˈa uvikala lexe mimii noxou ne anu anusisi naˈu uasi. Ia
aneˈi ivelunu mimiiˈa ne noxiˈa ngatongatoˈo.
33 Xe ta aposeli ne, aneˈi misolonu sou miaˈalo xavineˈi no
anu soli mo tulu noxou Tila Iesu, la Lataua mualusiˈa aneˈi
mukalusi muˈoki manina.
34 ✡Itema vile loxo xou laˈilali mo lavuluti uasi uxolu
no taiineˈi ne uasi. Xo aneˈi ane xaˈa lia mo siˈa tanitani
miˈitalonu sou ta mitema ilotonu uneˈe noxiˈa, la aneˈi
mitavulenu lamoli
35 mo milaixu mimulaxu no talaxaˈa ta aposeli sou
mivelunu noxiˈa ta mitema aneˈi ane loxo xaˈa laˈilali mo iˈa
lavuluti uasi.
36 Io itema vile no anu mata noxiˈa ta Levi ne ualasou lexe
Iosepu sie Kipulosi. Ia ta aposeli ne, mimoxoˈu ualasou vile
la lexe Valunavasi laaxu lexe itema vile sou xolixoli.
37 Anu xaixu vile a muxolu, la anu muˈitalonu noxiˈa ta
mitema sou milotonu. Xe munoˈu lamolisou, la muneˈenu
mumulaxu no talaxaˈa ta aposeli.

5

Ananiasi Ilee Semau Sapila

1 Ioxe, itema vile ualasou lexe Ananiasi muxolu no taiineˈi.
Ia semau ne, ualasie lexe Sapila. Aneˈi kalumo miˈitalonu
liaxaˈa vile sou ta mitema milotonu.
2 ✡Ia anu mutalumeu lamolisou lia ne paˈusou lexe anu
naˈu. La semau kalumo ne, milavusou aloxo ne. Ia anu
muneˈenu lamoli paˈusousi sou muˈitalonu no talaxaˈa ta
aposeli.
3 ✡La Pita mutaliˈisou aloxo ˈo, “Ananiasi, loxovaa ane
nini nemalanixu Satani sou musaxilaˈine, la sou nini
nekalavoinu Uleenu Tavuna mo netalumeu lamolisou liax-
ene paˈusou sou lexe naˈa nini ˈo?
4 Nini nelavu lexe ta mitema iloto liaxene uao, la liaxene ne
nini naˈaninisi. Xe iliˈi no mine ta mitema milotonu mukalu
xe nenoˈu lamolisou mukalu, la nini naˈaninisi. Ia mii maˈia
muˈoxoneni, la sou neˈoxonu ˈilixo masua ane ˈo? Nini
neˈoxo loloxaˈa ta mitema uasi, ia neˈoxo loloxu Lataua!”

✡ **4:32:** Apo 2:44 ✡ **4:34:** Apo 2:45 ✡ **5:2:** Apo 4:34-35 ✡ **5:3:** Ioa 13:2

5 Xe Ananiasi mulomusou aloxo ne, la anu mulapau
mulu'esi mole musoli avile. Xe ta mitema milomusou
a'alosou mii ane muxali noxou Ananiasi ne, la ane'i
mukalusi mimama'u manina.
6 Musoli mukalu, la ta maulisi'a mine'e miluvonu vasi-
molu ka mitavulenu milaixu no ale sou mi'asixu.
7 Xe ili'i maxuveeni sevile, la semau kalumo mine'e mi'una
no tani ane ane'i mipita no anu ne. Ia ilavusou mii ma'ia ane
muxali noxou mulue ne uasi.
8 La Pita mutali'isie aloxo 'o, “Navikalaleli. Lamolisou
liangenge nongou mulumeni Ananiasi ne, anu ase 'osi?”
La ane mikolinu tali'i noxou aloxo 'o, “Ani, anu aloxo
nesi.”
9 La sou Pita muvikala aloxo 'o la, “Loxovaa ane ngingi
nongou mulumeni ngepita xavutalamengi sou ngetovo
Uleenu Tavuna noxou Tila 'o? Namalei, ta mitema ane
mi'asixu mulumeni ane'i a ixali itulu no ale no aitenga ne,
mo maasi 'o la ane'i itavuleneni ilaixine no ale kalumo.”
10 Pita muvikala aloxo ne mukalu, la sema ne misoli avile
mole milapau milu'e no tava'u. Xe ta maulusi'a mi'una
la mimaisie no mine misoli miai, la sou ane'i mitavulene
milaixe no ale sou mi'asixe noxou mulue pa'umolu.
11 La ta mitema mukalusi noxou Lataua mo ane'i ane
milomusou a'alosi'a ilou ne, mimama'u manina.

Ta Mitema Tavu'alo Mimauli

12 ✡Xe ta aposeli ne, miavuti la mi'oxonu sosovo iouiou
mo mii ane ta mitema imaisou la tane'i liliiou no taiine'i ta
mitema. Xe ane'i mukalusi ane mimulaxu tane'i noxou Iesu
milavusou sou mine'e mipita no Matavala noxou Solomoni.
13 Ta mitema ane va'ava'axu ne mimaisi'a la mi'iti
ualasi'asi, ia ine'e ipita noxi'a uasi xo ane'i mimama'u.
14 Io, ta mitema ta mulu xe ta sema tavu'alo ne mimulaxu
tane'i noxou Tila mole 'iti'itisi'a ne musuku mutelai.
15 Ta mitema mimaisi'a ta aposeli mi'oxonu sosovo iouiou,
la sou ta mitema mine'ene'i ane'i ane mipipiena sou misia'u
luuluusi'a xe mo'emo'esi'a no vote'i pa'umolu no mine Pita
umuamua'i uvaxa une'e no anu. Mo sou lexe Pita xalexu
ulaisi'a se'i, la ane'i laixene'i.
16 Mo ta mitema tapiena kalumo me'a no tuatuala ane
'alai ne Ielusalemu ne mine'e. La mitavulene'i ane'i ane
mipipiena ilo'a ane'i ane ta uleenu ta masumasua mi'oxo
masuane'i ne, mine'ene'i la ane'i mipamuine'i mukalusi.

Ta Tatila sou Ivelunu Vaivaikala Mi'oxo Masuane'i ta Aposeli

17 Io kisi'a ta aili'i ilo'a ta menexu mukalusi ane'i ane
muxolu no anu la'oluxa'a ta Sadokaio ne misangalakone'i
manina,

✡ **5:12:** Apo 2:43; 14:3

18 la sou aneˈi mitetelisiˈa ta aposeli, mo mitatuxaˈa no
nano no taasou navunavu.
19 ✡Ia no anu ˈolovoxo, la angelo noxou Tila mukisiinu
aitengaxu taasou navunavu, la mulalixaˈa milai no ale, io
muvikala aloxo ˈo,
20 “Ngalai, ngatulu no nano no anu taasou lalotu tatila
noxou Lataua, mo ngaaˈaloiˈa ta mitema no anu vaivaikala
sou mauli ane alavua ˈo ukalusi.”
21 Ia no mine lamana upau ˈo, la aneˈi miˈuna no anu
taasou lalotu tatila noxou Lataua loxo milomusou angelo
muvikalaneˈi, mo misokou sou milosiˈa ta mitema lavulavu.
Xe no mine kisiˈa ta ailiˈi iloˈa ta menexu mixali, la aneˈi
miˈavaliˈa ta tatila sou itilovosou vaivaikala xe ta tatilasiˈa ta
Isilaeli mukalusi sou mineˈe mipita, la mikalaa anaxaˈaiˈa ta
aposeli no taasou navunavu, sou inoˈa ta aposeli ineˈe noxiˈa.
22 Ia no mine aneˈi mixali no anu taasou navunavu, la ta
tatila sou xaixai noxiˈa ne ixalisiˈa ia ta aposeli ne ixolu uasi.
La sou aneˈi milivu milai sou miaˈalo lexe,
23 “Nexi temaisou taasou navunavu ne mitatusou laixe mo
ta mitema sou isaxilaˈu ne mitulutulu no aitenga, ia no mine
nexi tekisiinu aitenga, la taxalisou itema vile no nano uasi.”
24 Xe no mine milomusou aˈalo aloxo ne, la tila noxiˈa ta
mitema sou isaxilaˈu taasou lalotu tatila noxou Lataua mo
ta tatilasiˈa ta ailiˈi ne taneˈi lili xe mixavutala piena lexe mii
ane ne muxali a loxovaa.
25 La itema vile muneˈe sou muvikala lexe, “Ngalomu, ta
mitema ane ngingi ngetatuxaˈa no taasou navunavu ne aneˈi
a itutulu no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua
mo a ilosiˈa ta mitema lavulavu.”
26 Aloxo ne, la tila noxiˈa ta mitema sou isaxilaˈu taasou
lalotu tatila noxou Lataua iloˈa ta tatila sou xaixai noxou
milai sou mineˈeneˈi ta aposeli. Ia aneˈi iˈoxo masuaneˈi uasi.
Xo aneˈi miˈume lexe loxo ˈo io ta mitema iveˈa no anu lavoˈo.
27 Aneˈi mineˈeneˈi ta aposeli, la mineˈe mitulusiˈa no ieˈi
ta mitema ane ipita sou ilomusou xe ivelunu vaivaikala. La
kisiˈa ta ailiˈi mutalisiˈa aloxo ˈo,
28 ✡ “Nexi tevikalangengi pekiaˈu lexe mamu sou ngalosiˈa
ta mitema lavulavu no anu uala ane ne. Ia ngingi ngelosiˈa
ta mitema mukalusi ne Ielusalemu ne lavulavu noxinge, mo
ngingi ngaˈoxo lexe ngatelonu vaikala sou susu sou sialuxu
itema ne noxixe.”
29 ✡La Pita mo ta aposeli moseˈi la ne mikolineˈi ta ailiˈi ne
aloxo ˈo, “Nexi temulinu vaikala noxou Lataua, ia tamulinu
vaikala noxiˈa ta mitema uasi.
30 Lataua noxiˈa ta xaixasixe mutulusou Iesu no anu soli e
ngingi ngevau la ngelilinoxu no anu ovu valautu.

✡ **5:19:** Apo 12:7-10 ✡ **5:28:** Mat 27:25 ✡ **5:29:** Apo 4:19

31 ✡Io Lataua mutelaixu la muxolu no avolu tema sou
muxali loxo tatananu tuala ˈOlu mo mitema sou pamauli sou
lexe usuulineˈi ta Isilaeli sou ixiu oponeˈi mo Anu uxiunu
tumalouu ˈilixo masumasua noxiˈa.
32 La sou nexi ne ta mitema sou aˈalosou mimii ane
ne. Mo Uleenu Tavuna kalumo ane Lataua mulosiˈa aneˈi
ane milomuxu vaikala noxou ne Anu kalumo mitema sou
aˈalosou mimii ane ne.”
33 Xe no mine aneˈi milomu aloxo ne, la aneˈi laiaxaˈa
masua mo mimasaxa lexe iveˈa isoisoli.
34 Ia Palisaio vile ualasou lexe Xamalieli anu itema sou
lavulavu no anu lapuloto mo ta mitema mukalusi ne itoxonu.
Anu muavuti mutulu no nano no anu pitapita ne la muvikala
pekiaˈu lexe ilaixaˈa ta aposeli ne no ale sevile ˈo.
35 Ka sou anu muvikaleneˈi ta mitema ane mipita ne
aloxo ˈo, “Ta mitema sie Isilaeli, ngaxavutala laixe no anu
mii maˈia ane ngingi ngamasaxa lexe ngaˈoxonu noxiˈa ta
mitema ane ˈo.
36 ✡Xo taalu se ˈo, la Tiudasi muxali muvikala lexe anu
itema tila. La sou ta mitema itemaxu itemaxu vile (400)
mimulinu. Ia ta mitema mivau musoli, la ta mitema
mukalusi ane mimulinu ne mipaxele mole xaixai noxou ne
tasiauxu vitanisi.
37 Xe iliˈi noxou, la Iudasi ane sie Xalilaia ne mupalaa no
anu voxo sou ˈitiˈitisiˈa ta mitema, la mulapunu xavutalaiˈa
ta mitema tavuˈalo sou lexe iˈoto sou ixexeenu itema sou
usaxilaˈu lialia ne Xalilaia. Ia anu kalumo ne ta mitema
mivau musoli la aneˈi mukalusi ane mimulinu kalumo ne
aneˈi mipaxele mole milailai.
38 Aloxo ne la sou, no anu mii ane vaimomo ˈo ne,
eni apeletotosinge lexe ngaxexesiˈa ta mitema ane ne mo
ngamalanixiˈa ilai. Xo lexe xavutalaiˈa mo xaixai noxiˈa ne
molu noxiˈa ta mitemasi la anu xaixai ne tasiau mo ukalu.
39 Ia lexe anu molu noxou Lataua, la ngingi ne umomomo
sou ngatalosiˈa ta mitema ane ne uasi. Ia ngingi ne loxo
ngaˈotoˈotoxu Latauasi.”
40 ✡Vaivaikala noxou ne mulapunu xavutalaiˈa, la sou aneˈi
miˈavaliˈa ta aposeli miˈuna mo mipuapuasiˈa. Mukalu la
aneˈi mivikaleneˈi pekiaˈu lexe iaˈalo no anu Iesu ualasou
mamu. Io mimalanixiˈa milai.
41 ✡La ta aposeli mixexee no anu pitapita ne, io milai
la miˈosa xo Lataua mulavusiˈa mo muxavutala lexe aneˈi
imomomo sou itavulenu maela no anu ualasou Iesu.
42 Voxovoxo utotomu ne, aneˈi ipitapita no taasou lalotu
tatila noxou Lataua mo ta taasiˈa ta mitema, ia aneˈi italo
uasi sou ilosiˈa ta mitema lavulavu mo miaˈalo aˈalo laixe
lexe Iesu ne Anu Kalisito.

✡ **5:31:** Apo 2:33-34; Ep 1:20; Eva 2:10; 12:2 ✡ **5:36:** Apo 21:38 ✡ **5:40:** Apo 4:18 ✡ **5:41:** Mat 5:10-12; 1Pi 4:13

6

Misosovosi'a ta Mitema Muxatele Tamei sou Isu'uline'i ta Mitema sou Xaixai.

1 ✡No anu voxovoxo ane ne, no mine 'iti'itisi'a ta mitema
ane ane'i mimuxaxu tane'i noxou Iesu muxali ta tatila,
la ta Iutaia ane milavusou mivikala no anu vaikala Xiliki
no taine'i ne mikalapuu mulai noxi'a ane'i ane milavusou
mivikala no anu vaikala Evalaio. Xo no anu voxovoxo sou
lavilelusou la'ilali, la ta sema ta vaalu noxi'a ne ino'u lavilelu
umomomosi'a uasi.
2 La sou ane'i ta aposeli mavulovexa mo mulu'e no lia
tamei mipitane'i ta mitema ane ane'i imuxaxu tane'i noxou
Iesu mukalusi sou mivikalane'i aloxo 'o, "Anu laixe nox-
ixe uasi sou ta'italonu xaixai sou taa'aloxu vaikala noxou
Lataua io tavelunu la'ilali.
3 Io ta vivixe, ngasosovosi'a ta mitema muxatele tamei no
taingengi ne e ta mitema milavusi'a lexe ane'i mi'ana'ana no
anu Uleenu Tavuna mo ane'i ta mitema sou lavulavu laixe
kalumo. La sou nenge tamuxaxu xaixai ane ne ulai noxi'a
sou isaxila'u.
4 Io nexi ta'italonu xavutalamexi no anu lakilaka mo
xaixai sou taa'aloxu vaikalasi."
5 Xavutala ane ne ane'i la'oluxa'a lololi ne mi'osasou,
la ane'i misosovosou Sutepano itema e muxamuxaxu tanu
pekia'u mo mu'ana'ana no anu Uleenu Tavuna, xe Pilipi
mo Purokorusi mo Nikanolu mo Timoni mo Parumenasi mo
Nikolasi sie Antioki e umulinu lalotu noxi'a ta Iutaia.
6 Ane'i mitulusi'a ta mitema ane ne no ie'i ta aposeli.
La ane'i mikilakasi'a mo mimulaxu avo'a teitexi noxi'a sou
mialusi'a.
7 ✡La sou vaikala noxou Lataua mutaasou tani. La
'iti'itisi'a ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu
ne Ielusalemu ne muxali tatila mupaleasi. Mo ta aili'i
tavu'alo milomuxu vaikala noxou Lataua sou mimuxaxu
tane'i.

Ta Iutaia Mitetelisou Sutepano

8 Ioxe Sutepano ne anu mu'ana'ana no anu alauna mo
xavi noxou Lataua, la mu'oxonu mii ane talavusou uasi mo
sosovo iouiou no taine'i ta mitema.
9 Ia ta mitema ta Iutaia miavuti sou mi'oto no anaxa'a
mulai noxou Sutepano. Ane'i ne ta mitema sou taasou lalotu
ane milemo lexe ta mitema manamana'a. Ane'i ta mitema
sie Kilene mo sie Alekisandolia mo no xalee lia tila tamei ne
Kilikia xe Asia kalumo.
10 ✡Ia ane'i imomomo sou itulu mo itooxu lavulavu noxou
mo Uleenu Tavuna ane anu muvikala no anu ne uasi.
11 La sou ane'i mitalume sou miavutilixa'a ta mitema
mose'i sou lexe ivikala aloxo 'o, "Nexi telomusou Sutepano

✡ **6:1:** Apo 4:35 ✡ **6:7:** Apo 2:41; 16:5 ✡ **6:10:** Luk 21:15

muvikala la mulemolu vaikala mose'i masua mulai noxou
Mosesi mo noxou Lataua.”
12 La sou ane'i miavutinoxu la'ia no opone'i ta mitema mo
ta tatilasi'a mo ta mitema sou lavulavu no anu lapuloto, la
ane'i mitetelisou Sutepano sou mine'e mitulusou no ie'i ta
mitema ane mipita sou vaivaikala ne.
13 Ane'i mitulusi'a ta mitema sou a'alo kalakalavoi ne sou
mivikalane'i aloxo 'o, “Itema ane 'o ne muvikala masua no
anu Tani Tavuna mo no anu lapuloto noxou Mosesi.
14 Xo nexi telomusou muvikala lexe ‘Iesu e sie Naseleti
ne umamulonu Tani Tavuna mo uxiunu 'ili'ilixo ane Mosesi
mulosinge.’ ”
15 La ane'i mukalusi ane mixoxolu no anu pitapita ne
mimatakisou Sutepano. La ane'i mimaisou lexe iou ne
muxali loxo angelo vile noxou Lataua iou.

7

Sutepano Muvikala Mulai Noxi'a ta Tatila sou Ilomusou Vaivaikala

1 Xe kisi'a ta aili'i mutalisou aloxo 'o, “Loxovaa, vaivaikala
ane mitelonu noxine 'o anu manina?”
2 ✡La anu mukolinu aloxo 'o, “Ta vivilo, mo ta mamamilo.
Ngalomu noxilo. Lataua e ta'itinu ualasou teitexi manina
ne mupala'a noxou 'ilusunenge Avalaamu, mo no mine
anu muxolu ne Mesopotamia io ulai ne Harani uao, la
muvikalanu aloxo 'o,
3 ‘Natulu mo na'umesou lialiaxene mo ta temanu taasine,
io nalai no anu lialia vile ane Eni alosienixu.’
4 ✡La sou anu mulutu sou mu'umesou lialia noxi'a ta
Kaludia io mulai sou muxolu ne Harani. Xe ili'i no mine
Avalaamu momu musoli, mukalu, la Lataua mupalusou
mune'e sou muxolu no anu lialia ane ngingi ngaxoxolu no
anu 'o.
5 ✡Ia Anu ulosou mii vile sou lexe anu na'u no anu lialia
lai 'o uasi mo lialia sevile loxo tatulu no anu ne uasi. Ia
Lataua musakii vaikala noxou lexe anu mo ta 'iu'ilusunu ili'i
ne mulosi'a lialia ane ne loxo ane'i na'a sou ixolu no anu.
Muvikala aloxo nesi io no voxo ane ne, la Avalaamu ne 'olu
vile uasi.
6 ✡La Lataua muvikalanu aloxo 'o, ‘Ta 'ilu'ilusuneni ne ilai
la ixali loxo ta mitema vilemo no anu tuala va'axu mo ixali
ta mitema sou ipalupalusi'asi mo ta mitema va'axu i'oxo
masuane'i umomomo no anu tauu lele'e itemaxu itemaxu
vile (400).
7 ✡Ia Eni alosi'a ta mitema ane i'oxo masuane'i mo anu
navunavu xe ili'i la ane'i ilaa ixexee no anu xalee tuala tila
io ine'e ilotu noxilo no tuala ane 'o.’

✡ **7:2:** Tav 11:31; 12:1 ✡ **7:4:** Tav 11:31–12:5 ✡ **7:5:** Tav 12:7; 15:18; 17:8
✡ **7:6:** Tav 15:13-14; Mul 12:40 ✡ **7:7:** Mul 3:12

8 ✡La Lataua muvikalanu Avalaamu sou lexe xooxoo ungasiˈa aloxo sosovo sou mii ane Lataua musakiinu vaikalasou. Xe iliˈi la Avalaamu muxalixu ˈolu Aisaki, io Aisaki nenu mivoˈonu mo voxo muxatele tatalu mukalu, la xooxoo mungasou. Xe iliˈi, la Aisaki muxalixu ˈolu Iakovo, la Iakovo muxali ta xaixasinge mavulovexa mo muluˈe no lia tamei, mamiˈa ane.

9 ✡Ia xo ta xaixasinge mavulovexa mo muluˈe no lia vile ne miavuti la misangalakonu vimoˈa vile ualasou lexe Iosepu, la sou misovanu mulai noxiˈa ta mitema sou miˈoxonu muxali loxo itema sou ipalupalusousi ne Aixiputo. Miˈoxo aloxo ne ia Lataua uˈumesou uasi. Anu musaxilaˈu laixe.

10 ✡Mo musuˈulinu no anu tuˈumaxu noxou, io mulosou xavutala laixe mole no mine anu ulai uvikala noxou mutuxu tuala ne Aixiputo e ualasou lexe Palao ne la anu uisuxu lavulavuu ne. La sou anu musosovosou sou muxali itema sou usaxilaˈu xalexalee tuatuala mo tanitani noxou mukalusi.

11 ✡Ia no voxo ane ne, la tauu soli tatila muxali no xalexalee tuatuala mukalusi ne Aixiputo mo ne Kanani kalumo. Aloxo ne, la muxalixu soli sou laˈilali toxoxaˈa mole ta xaixasinge ne imomomo sou iˈani la uasi.

12 Xe Iakovo mulomu loxo ˈo la lexe tuala tila ne Aixiputo ne laˈilali ta piena a muai no taataasou laˈilali. La sou anu mupalusiˈa ta xaixasinge sou misokou muamuaˈi noxiˈa sou milai ne Aixiputo ka milivu mineˈe la. Xe laˈilali mukalu.

13 ✡La sou aneˈi milutu alaxu tameisou sou milai. Xe vimoˈa Iosepu mupalaˈanixu lexe anu ne aneˈi vimoˈa ane. La sou motuxu tuala Palao mulavusiˈa kalumo lexe aneˈi ne Iosepu ta minuminu.

14 ✡Xe iliˈi la sou Iosepu mukala anaxuiˈa momu Iakovo iloˈa ta minuminu mukalusi e sosovosiˈa muxali loxo itemaxu tatalu mo mavulovexa mo taˈuve (75) sou aneˈi mineˈe,

15 ✡miluˈe ne Aixiputo mole anu iloˈa ta xaixasinge mukalusi ne misoisoli a lai ne.

16 ✡Misoisoli lai ne la sou mitavutavuleneˈi milivunixiˈa ne Sikemu sou milai miˈasixaˈa no ˈa tanixu lulusiˈa e Avalaamu mulotonu noxiˈa ta Amolu ne Sikemu.

17 ✡No mine voxo ˈalaˈalai sou Lataua mumasaxa lexe umomomo sou vaikala e musakiinu noxou ˈilusunenge Avalaamu la sosovosiˈa ta mitema ne Isilaeli e mixolu no nano ne Aixiputo ne mulai teitexi manina.

18 No voxo ane ne la mutuxu tuala e musaxilaˈu tuala tila ne Aixiputo tei ne musoli, io vile alavua muneˈe munoˈu

---

✡ **7:8:** Tav 17:9-14; 21:4 ✡ **7:9:** Tav 37:11, 28; 39:2, 21-23 ✡ **7:10:** Tav 41:37-44 ✡ **7:11:** Tav 41:54; 42:1-2 ✡ **7:13:** Tav 45:1-4, 16 ✡ **7:14:** Tav 45:9-11; 46:27 ✡ **7:15:** Tav 46:1-7; 49:33 ✡ **7:16:** Tav 23:2-20; 33:19; Ies 24:32 ✡ **7:17:** Mul 1:7-8

tanixu sou usaxila'u tuala tila ne Aixiputo ne ulavusou
Iosepu ne uasi.
19 ✡Anu mumaisi'a ta Isilaeli no mine mixali ta piena mu-
lolutu xe anu muavuti la mu'oxo loloxa'a sou lexe ipeine'i ta
'ili'a ta keakea ne mo sou isoisoli.
20 ✡No voxo ane ne la Mosesi ne nenu mivo'onu kalumo.
Mo anu uao keakeaxusi la Lataua mu'osasou manina, io
mitalumeu muxolu no nano no tani noxou momu so'io
tatalu.
21 ✡Ia no mine ane'i mi'italonu mulai muxolu no ale,
la mutuxu tuala Palao 'olu sema mino'u sou mituvu'u la
muxali loxo ane 'ilie.
22 Xe Mosesi muxali tatila, la muno'u lavulavu mukalusi
e noxi'a ta Aixiputo mo anu xaviinu mulolutu sou uvivikala
xe umamaxa'u xaviinu kalumo.
23 Ia no mine anu tauu lele'exu itemaxu tamei mukalu, la
anu mumasaxa lexe uxixao sou umaleisi'a ta tema taasou ta
Isilaeli.
24 ✡Xe anu muxixaosi'a aloxo ne, la mumaisou itema
sie Aixiputo vile muvau itema sie Isilaeli vile, la sou anu
muavuti mukolinu itema sie Isilaeli ne sou muvau itema sie
Aixiputo ne musoli.
25 Mosesi mu'oxo aloxo ne xo anu muxavutala lexe ta
tema tualasou ne imomomo sou ilavusou lexe Lataua mu-
sosovosou sou ulivunixi'a, ia ane'i ilamana no anu mii ane
ne uasi.
26 Xe no voxo vile ili'i la, la Mosesi mumaisi'a ta Isilaeli
tamei me'a mi'oto'oto. Ia anu mulai sou lexe utululune'i
ilou, la mulai muvikalane'i aloxo 'o, ‘Ae, ngingi ngongou
vivinesi a ne. Ia loxovaa la sou ngingi ngongou menge
ngavilaisinge la loxo ne?’
27 Ia ane musokou 'oto'oto ne musounu Mosesi sou mu-
tali'isou aloxo 'o, ‘'Ena'ei musosovosine sou lexe naxali nini
itema sou naulaxunexi mo nailevinu 'ilixomexi loxo ne?
28 ✡Nini na'oxo lexe navelo asoli loxo nevau itema sie
Aixiputo vile musoli mei 'o?’
29 ✡Xe Mosesi mulomusou aloxo ne, la muavuti sou
mu'ume avile mulai no xalee lia ne Midiani. La mutaula'i
mole mupalane'i ta 'olu ta mulu tamei.
30 ✡Ia tauu lele'e itemaxu tamei mukalu xe ili'i no anu la
angelo vile mune'e muxali noxou Mosesi no xalee lia vitanisi
'alai no anu la'olu ne Sinai. Angelo ne muxali no anu navu
vile mu'ani no anu ovu vile.
31 No mine anu mumaisou aloxo ne, la anu mukuluke,
la musuku mulai 'alai sou lexe umaisou laixe. La sou
mulomusou Tila muvikala.
32 La muvikalanu aloxo 'o, ‘Eni Lataua noxi'a ta xaixas-
inge. Eni Lataua noxou Avalaamu mo Aisaki xe Iakovo.’ No

✡ **7:19:** Mul 1:11-22 ✡ **7:20:** Mul 2:2 ✡ **7:21:** Mul 2:3-10 ✡ **7:24:** Mul 2:11-15
✡ **7:28:** Mul 2:14 ✡ **7:29:** Mul 2:21-22; 18:3-4 ✡ **7:30:** Mul 3:1-10

mine Mosesi mulomu aloxo ne la mu'ume mo umasaxa sou
umaisou mii ne uasi.
33 La sou Tila muvikalanu aloxo 'o, ‘Naxexeenu siovesou
tavaine ne xo lialia ane nini natutulu no anu 'o ne anu
Tavuna.
34 Eni emaisou tu'utu'umaxu ane muxali noxi'a ta
tamitemaxeni e ixolu ne Aixiputo ne anu manina. Mo Eni
alomusou tamaxa'a, la sou Eni elu'e 'o sou lexe axexee
tu'utu'umaxu ane ne noxi'a. Aloxo ne la sou Eni emasaxa
lexe apalusine nalivu nalai ne Aixiputo.’
35 ✡Anu Mosesi anusi ane loxo ta mitema mixililiiou mo
mivikalanu lexe, ‘'Ena 'ei musosovosine sou lexe naxali nini
itema sou naulaxunexi mo nailevinu 'ilixomexi loxo ne?’
Anu anesi ane Lataua upalusou sou uxali loxo itema sou
uulaxune'i mo ululusi'a no anu xavi e mune'e noxou angelo
ne muxali no anu navu vile mu'ani no anu.
36 ✡Aloxo ne la sou anu Mosesi mulutu mulai sou mulaane'i
ta mitema ta Isilaeli mixolu ne Aixiputo no anu sosovo iouiou
e ta mitema imaisou la ilavusou uasi ne no nano ne Aixiputo
mo no Luaki Laouinu xe no xalee lia vitanisi kalumo no nano
no anu tauu lele'e itemaxu tamei.
37 ✡Anu Mosesi muvikalane'i ta Isilaeli lexe, ‘Lataua
usosovosou vivinge vile no nixi noxi'a ne sou uxali itema sou
palomatana loxo eni.’
38 ✡Xe anu Mosesi muavuti la muvikalane'i la aloxo 'o, ili'i
la ta xaixasinge ipita no xalee lia vitanisi la Mosesi nesi anu
ilo'a ixolu. La sou anu mutelai no la'olu ne Sinai la angelo
muvikalanu no 'a vaikala noxou Lataua anu sou mauli
mo kaluxu uasi. La sou vaikala ne ane nenge telomusou
vaimomo 'o.
39 Ia ta xaixasinge ne imasaxa sou ilomusou vaikala noxou
Mosesi uasi. Ane'i misuunu Mosesi xo opone'i pekia'usi sou
imasaxa lexe ilivu ne Aixiputosi.
40 ✡La sou ane'i mivikalanu Aloni lexe, ‘Nexi talavusou
lexe mii ma'ia ane muxali noxou Mosesi e anu itema ane
munoinge ne Aixiputo sou mune'enenge lai 'o uasi. Aloxo
ne la sou vaimomo nini napuinexi ta lataua sou iulaxunexi
no vote'i.’
41 ✡No voxo ane ne la ane'i miavuti la mipuinu bulumakau
'olu vile sou milotu noxou aloxo lataua kalavoi noxi'a ne mo
miiamau no anu mimii mose'i xe mi'osasou.
42 ✡Aloxo ne la sou Lataua muxiu tumalou noxi'a sou lexe
ane'i ilotu noxi'a ta 'oto sou opo loxotolo, sou umomomo sou
vaikala vile no anu Lavuku noxi'a ta mitema sou palomatana
mikaukavunu lexe,
‘Loxovaa ngingi ta Isilaeli ne,

✡ **7:35:** Mul 2:14 ✡ **7:36:** Mul 7:3; 14:21; Iti 14:33 ✡ **7:37:** Lap 18:15 ✡ **7:38:** Mul 19:3 ✡ **7:40:** Mul 32:1 ✡ **7:41:** Mul 32:2-6 ✡ **7:42:** Amo 5:25-27

no mine ngingi ngexolu tauu lele'e itemaxu tamei no
xalee lia vitanisi,
la ngingi ngave'a ta bulumakau ilo'a ta sipsip sou
ngeiamane'i mine'e noxilo?
Uasi.
43 Xo tani alelaxu ane ngingi ngatavulenu ne Eni taasilo uasi.
Anu taasou lataua kalavoi e ualasou lexe Moleki
mo ngingi ngatavulenu sosovosou 'oto noxou lataua
kalavoi e ualasou lexe Lepani.
Ngingi ngepuine'i ta lataua kalakalavoi ane ne sou lexe
ngalotu noxi'a.
Aloxo ne la sou Eni akusainge no xalee lia tila ane lexe
ngingi nga'angingi
sou ngalai ngaxolu no xalee lia tila ne Vaviloni ia ulai la.'
44 Ia avikalangengi lexe no mine ta xaixasinge mixolu no
xalee lia vitanisi la mitulusou tani alelaxu noxou Lataua
xe Lataua muxolu noxi'a la sou mupamuxanu Mosesi sou
mutulusou no anu kaukavuxu anu mumaisou mu'isalili.
45 ✡La sou ta xaixasinge ilo'a Iosua mine'e ne misukunu
tani alelaxu noxou Lataua ane ne sou milaixu no xalee
lia ane lexe ilai ixolu no anu. Aloxo ne la sou Lataua
musu'uline'i sou muxexene'i ta mitema sou xalee lia ane ne,
io Anu muxolu noxi'a sou mupamuxune'i la mulai muxali no
mine Deviti muxali.
46 ✡Io Deviti ne Lataua mumasaxau misevile, la sou anu
mulinga noxou Lataua lexe anu utulusou taasou lalotu sou
Lataua noxou Iakovo uxolu no anu.
47 ✡Ia ili'i, no mine Solomoni muxali, la sou anu molu
mutulusou taasou lalotu maninasou.
48 Ia aloxo ne uasi xo Lataua e uxolu teiteixi manina ne
itema vile utulusou taasou sou uxoxolu no anu uasi. Aloxo
itema sou palomatana muvikala lexe,
49 ✡ 'Tila muvikala aloxo ne.
Opo loxotolo ne anu pulolou e eni axolu mo asaxila'u
mutuxu tuala noxilo.
Xe lialia ne sou atulusou tavailo no anu.
Ia tani iou ma'ia ane ngingi ngatulusou lexe Eni taasilo
ne
xe tanixu ma'ilaxo 'ava?
50 Xo Eni avolosi ane molu mu'oxonu mimii mukalusi ane
ne.' "
51 ✡Xe Sutepano muavuti la muvikalane'i ta tatila aloxo
'o, "Ngingi ta mitema sou sangalinge mutomu xe opongengi
pekia'u, la sou ngamulinu Uleenu Tavuna uasi loxo ta
xaixasinge.
52 ✡Aloxo ne la sou vaimomo 'o eni atali'isinge lexe,
itema sou palomatana anevaa ane ta xaixasinge mi'oxo laixe

✡ **7:45:** Ies 3:14-17 ✡ **7:46:** 2Sa 7:1-16 ✡ **7:47:** 1Ta 6:1-38 ✡ **7:49:** Ais 66:1-2
✡ **7:51:** Ais 63:10 ✡ **7:52:** Mat 23:31

noxou tatei uasi. Ane'i mive'ave'a ta mitema ane'i ane lexe ine'e sou ia'aloxu itema sou 'ilixo muisalili e lexe une'e. Mo vaimomo 'o Anu itema ne mune'e, ia ngingi ngemuxaxu no avo'a ta mitema ta masua sou mivau musoli.
53 Ngingi ngeno'u lapuloto noxou Lataua e ta angelo mivikalangengixu, ia ngingi ngamulinu uasi."

Ane'i Mivau Sutepano Musoli no Anu Lavo'o

54 Xe no mine ane'i milomusou Sutepano muvikala aloxo ne, la ane'i laiaxa'a mu'oki mo anaxa'a mukalakiki.
55 ✡Ia Sutepano ne mu'ana'ana no anu Uleenu Tavuna xe mutala mutelo no loxotolo la mumaisou lamanaxu Lataua xe mumaisou Iesu no mine ututulu noxou Lataua no xalee no avolu tema.
56 ✡La sou anu muvikalane'i aloxo 'o, "Ngamalei 'o, Eni emaisou opo loxotolo mukisi, mo emaisou Itema 'Olu Anu a ututulu noxou Lataua no xalee no avolu tema."
57 Xe ane'i miavuti la misovolou sangali'a xe miungaunga toxoxa'a manina, io ane'i mukalusi miave milai noxou.
58 La sou mikusau milaixu va'axu no ale no tuala tila ne sou mivau no lavo'o sou lexe usoli. Ia no mine maulu vile e ualasou lexe Saulo ne anu mututulu ne la ta mitema e mitelo vaikala noxou kalumo ne mose'i mita'olunu tokolomoi'a no tava'u.
59 Xe no mine ane'i ivavau no anu lavo'o tei aloxo ne, la anu mulinga noxou Tila aloxo 'o, "Tila Iesu, nano'u uleleli."
60 ✡Io anu muxola'u tava'u vulenu mulu'e no lia sou mu'ava toxoxa'a, io mulinga lexe, "Tila nalulusou susu noxi'a." Anu muvikala aloxo ne mukalu, la anu mulapau sou musoli.

8

A'alo sou ta Mitema Mi'oxonu Masuane'i ta Mitema sou Lalotu Noxou Iesu

1 Xe Saulo mumaisou la opoonu vilesisi no anu 'ilixo ane ane'i mi'oxonu sou mivau Sutepano musoli. Ta mitema mi'oxonu masuane'i mo mipaxelene'i ta mitema noxou Iesu. Mo no anu voxo ane ne la ta mitema ne Iutaia mive'ave'a ta aposeli ane mixolu ne Ielusalemu, la mi'ume'ume milai no xalee lia tila ne Iutaia mo ne Samalia, io ta aposeli ane'isisi a mixolu ne Ielusalemu.
2 Ta mitema mose'i milavusou mimulinu 'ilixo noxou Lataua laixe mi'asixu Sutepano mo mitamasou tatila muoki manina.
3 ✡Ia Saulo ne anu muavuti sou mu'oxo masuane'i ta mitema sou lalotu noxou Iesu, la anu mu'una no 'a tani vilevilesi ne sou mulapune'i ta mulu mo ta sema milaa la sou mulai mutatuxa'a no 'a taasou navunavu.

✡ **7:55:** Lex 110:1 ✡ **7:56:** Kol 3:1 ✡ **7:60:** Luk 23:34 ✡ **8:3:** Apo 9:1, 13; 22:4; 26:9-11

Pilipi Mulai ne Samalia

4 Io ta mulu mo ta sema noxou Iesu aneˈi ane miˈume
mipaxele ne miaˈaloxu vaikala noxou Lataua no tuatuala
ane aneˈi milai no anu ne.
5 Xe Pilipi muluˈelai no tuala tila ne Samalia, la muaˈaloxu
Kalisito mulai noxiˈa.
6 Xe no mine ta mitema tavuˈalo milomusou aˈalo ane Pilipi
muaˈaloxu, xe mimaisou sosovo iouiou ane anu muˈoxonu
muxali. La aneˈi mimulaxu sangaliˈa sou milomu laixe no ˈa
vaikala ane anu mulemolu.
7 Aneˈi ane ta uleenu ta masumasua tavuˈalo mixolu noxiˈa
ne miungaunga mo milaa sou mixexesiˈa. Mo ta mitema
tavuˈalo aneˈi ane vasimeˈa musoisoli xe aneˈi ane tavaˈa
mukilikalukalu ne mixali laixe la.
8 La sou ta mitema no ˈa tuala tila ane ne miˈosaˈosa tatila
manina.

Saimoni Itema sou Kasila

9 Ioxe, Itema vile ualasou lexe Saimoni muxolu no ˈa tuala
tila ne Samalia. No voxo seˈi la anu itema sou kasila mo aalu
iouiou, la ta mitema ne Samalia mikuluke mo mimamaˈu
noxou xo anu muˈoxe anu itema tila vile.
10 Mole ta mitema ualasiˈa ta tatila mo aneˈi ane ta mitema
vitavitanisi ne aneˈi mimaisou la mivikalasou lexe, “Anu
itema ane ˈo xavi noxou Lataua e tatila ne a uxolu noxou.”
11 Aneˈi mimulimulinu ne xo anu mumolololoxaˈa ta
mitema la aneˈi mikuluke sou anu muˈoxoˈoxonu aalu noxou
ne maxuveeni no ieˈi.
12 Ia no mine aneˈi mimuxaxu taneˈi no anu aˈalo laixe sou
saxisaxilaˈu noxou Lataua mo no anu ualasou Iesu Kalisito
ane Pilipi muaˈaloxu, la ta mulu mo ta sema ne kalumo aneˈi
miˈulo.
13 Xe Saimoni ne mumulaxu tanu la muˈulo kalumo. Xe
Pilipi mulai no tuatuala neˈei ne la anu mumulinu mulai
kalumo. Anu mumaisou sosovo iouiou mo xavi tatila anu
Pilipi muˈoxonu la anu mumamaˈu no anu.
14 No voxo ane ta aposeli mixolu ne Ielusalemu xe milomu
lexe ta mitema ne Samalia mimasaxau mo minoˈu vaikala
noxou Lataua la aneˈi mitaliˈisiˈa Pita ilou Ioanesi sou milai
noxiˈa.
15 Aneˈi milai xe mixali la ilou mikilakasiˈa ta mitema
noxou Lataua sou lexe Lataua ulosiˈa Uleenu Tavuna.
16 Xo Uleenu Tavuna uluˈe mo uxolu noxou vile noxiˈa uao,
aneˈi miˈulo no anu ualasou Tila Iesusi.
17 ✡Aneˈi Pita ilou Ioanesi milingasiˈa mukalu, la ilou
miˈitalonu avoˈa no kisikisiˈa, la sou Uleenu Tavuna muluˈe
sou muxolu noxiˈa.
18 No mine Saimoni mumaisou lexe ta aposeli mimulaxu
avoˈa teitexi no kisiˈa xe Uleenu Tavuna muˈuna sou muxolu
noxiˈa la anu mulosiˈa lamoli.

✡ **8:17:** Apo 19:6

19 Io muvikala lexe, “Ngalosilo xavi ane ne kalumo mo sou
eni amuxaxu avolo noxou itema ˈenaˈei ne, la Uleenu Tavuna
uneˈe uxolu noxou.”
20 Ia Pita mukolinu vaikala noxou aloxo ˈo, “Umomomo
sou lamolimeni mo nini kalumo ne ngongou tasiaungenge
ukalusi, xo nini ne nexavutala lexe nini namomomo sou
nalotonu xavi noxou Lataua ane ulosinge vitanisi ne no ˈa
lamoli.
21 Nini umomomosou napita noxixe no anu xaixai ano ˈo,
xo tavaˈu lexe taneni ne uisalili noxou Lataua iou uasi.
22 Naxiu oponeni mo naxiu tumalineu ˈilixo masumasua
noxine ane neˈoxoˈoxonu mo nalinga ulai noxou Lataua, la
sou Anu uxiu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua no taneni.
23 Naˈoxo aloxo ne xo eni emaisine lexe ˈilixo sou isuisu
muˈanaˈana noxine mo taneni ne sixula xe nini namitema
sou ˈilixo masua utotomu.”
24 Xe Saimoni muavuti la mukolinu Pita aloxo ˈo, “Nalin-
gasilo ulai noxou Lataua, mo sou mimii e nini nelemolu ne
umomomo sou uxali noxilo mamu.”
25 No mine aneˈi mivivikala lamana no anu mii ane Lataua
muˈoxonu no anu maulixaˈa mo miaˈaloxu vaikala noxou
Tila mukalu, la aneˈi ilou milivu milai ne Ielusalemu. Milivu
milai, la miaˈaloxu aˈalo laixe noxou Iesu Kalisito no ˈa
tuatuala ta piena ne Samalia.

Pilipi Ilou Itema sie Etiopia

26 Ioxe angelo vile noxou Tila muvikalanu Pilipi aloxo ˈo,
“Naavuti mo nalai no ˈa sivo uˈuna la namulinu voteˈi ane
upolo no xalee lia vitanisi muluˈe ne Ielusalemu e mulai
muxali ne Xasa.”
27 La sou anu muavuti sou mulutu mulai. Xe mumuamuaˈi
no voteˈi la muxalisou itema Etiopia vile. Itema ne anu tila
noxiˈa, xe itema sou usaxilaˈu tuala noxie tatananu tuala
semau e ualasie lexe Kandasi sie Etiopia. Mo anu mulavusou
usaxilaˈu lamoli mo mimii ukalusi noxie tatananu tuala
semau. Anu muneˈe ne Ielusalemu sou ulotu.
28 Xe mulivu muneˈe, la muxolu no anu tavaˈu tamei
e oosi ulapunu, ia uitiiti no anu lavuku noxou itema sou
palomatana Aisaia.
29 Ia Uleenu Lataua muvikalanu Pilipi lexe, “Nalai naxolu
ˈalai no anu tavaˈu tamei e oosi ulapunu.”
30 La sou Pilipi muiave mulai no ˈa tavaˈu tamei e oosi
ulapunu ne la mulomusou itema ne mii ne uitiiti no ˈa
lavuku noxou Aisaia e itema sou palomatana. La sou Pilipi
mutaliˈisou lexe, “Nini nelavusou mii maˈia ane nini naitisou
ne.”
31 La anu muvikala lexe, “Lexe itema vile ulamanalixu
noxilo uasi, la sou eni alavusou a loxovaa?” La sou anu
muˈavalou Pilipi mutelo sou muxolu muvaisaˈinu,

32 ✡itema sie Etiopia ne io anu muitiiti no anu Lavuku
Tavuna teinu mautunu ane ne muvikala aloxo ʼo,
“Itema miulaxunu loxo sipsip sou milai mivau musoli.
Mo Anu loxo sipsip ʼolu e ta mitema mixotosou laxusou,
ia Anu utulu tasiausi, mo uvikala uasi.
33 Ta mitema milu'elaixu mo mituluṣou no anu vaivaikala
ia ivelunu ʼilixo noxou laixe uasi.
Evile umomomo sou uaʼaloxaʼa ta xaixasou uasi,
xo mixexeenu mo uxolu no lia ʼo la uasi.”
34 Xe muitiiti mukalu, la mutaliʼisou Pilipi aloxo ʼo,
“Navikalaleli lexe itema sou palomatana ʼo muʼoxonu aʼalo
ne sou ʼo, sou itema vile mo?”
35 La sou Pilipi muavuti sou musoko muaʼalo no anu
Lavuku Tavuna e itema muitisou ne la muaʼaloxu aʼalo laixe
noxou Iesu.
36 ✡Aneʼi mimulinu voteʼi milalai, la mixali no lexa vile. Xe
itema sie Etiopia ne muavuti la muvikala muʼoxe, “Namalei
lexa ʼo mii maʼia ane utaluxo la sou eni aulo uasi.”
37 Xe Pilipi muavuti la muvikalanu, “Lexe nini namuxaxu
taneni ukalusi, la nini umomomo sou naʼulo.” La anu
mukolinu vaikala aloxo ʼo, “Eni amuxaxu taleli lexe Iesu
Kalisito ne Anu Lataua ʼOlu.”
38 La sou anu itema ne muvikalanu itema sou utavulenu
tavaʼu tamei e oosi mulapunu sou utulusou la mutulu. Io
Pilipi ilou itema ne mikei milu'e no lexa. No nano no lexa la
Pilipi muʼulosou.
39 No mine aneʼi meʼa no lexa miuatu no ale la Tila Uleenu
mupalea munoʼu Pilipi mulai vaʼaxu. Mole itema sie Etiopia
ne umomomo sou umaisou la uasi, ia anu muʼosaʼosasi sou
mulai no tuala.
40 ✡Pilipi tasiauxu ne la muxali ne Azoto. La sou mumua-
muaʼi sou muaʼaloxu aʼalo laixe sou Iesu Kalisito no tuatuala
ta tatila mukalusi ne xo mole muxali ne Kaisalia.

9

Saulo Muxiu Opoonu

1 ✡No voxo ane ʼo, la Saulo ne laʼiaxu muʼoki mo masaxa
lexe uveʼa ta molomolo noxou Tila sou isoli. La sou anu
mulai muxali noxou kisiʼa ta ailiʼi noxou Lataua,
2 sou mutaliʼisou lexe ukaukavunu uoli voloxu mo ulosou
sou ulaixu noxiʼa ta kisokisou no ʼa taasou lalotu noxiʼa ta
Iutaia ne Temasukasi. Sou lexe anu uxalisiʼa ta mulu mo
ta sema moseʼi aneʼi mimulinu voteʼi noxou Iesu aneʼi ane
ixolu lai ne, la anu utetelisiʼa mo usakisakineʼi sou uneʼeneʼi
ne Ielusalemu.
3 Ioxe muʼoxonu aloxo ne xe muneʼe ʼalai ne Temasukasi,
xe alaxu vilesisi ʼo la lamana molu teitexi no opo loxotolo
mukaa xaviinu muluʼe muieisou.

✡ **8:32:** Ais 53:7-8 ✡ **8:36:** Apo 10:47 ✡ **8:40:** Apo 21:8 ✡ **9:1:** Apo 8:3

4 La sou anu mulapau mulai no lia, io mulomusou itema
vile muvikalanu lexe, “Saulo, Saulo, Loxovaa la sou nini
naˈoxonu masualeli ˈo?”
5 La sou Saulo muavuti, la mutali lexe, “Nini ˈenaˈei,
nini Tila?” La sou Anu mukolinu, “Eni Iesu e nini naˈoxo
masumasualeli.
6 Ia natulu mo nalai naˈuna no ˈa tuala tila ne, la sou ivikala
nenixu mii maˈia ane sou nini naˈoxonu.”
7 Ta mitema ane iloˈa Saulo mimuamuaˈi ne mitulu tasi-
ausi, aneˈi milomusou itema vile muvivikala ia imaisou uasi.
8 Xe Saulo muavuti no lia sou mutulu xe iou mukaa la
mumaisou mivile uasi. La sou aneˈi mitilaˈu no avolu sou
miˈunalaixu ne Temasukasi.
9 Anu muxolu voxo tatalu ne iou isivoxosi mo uˈani xe uie
uasi.
10 Itema vile anu muxolu ne Temasukasi ualasou lexe
Ananiasi anu molomolo vile noxou Iesu. Tila muˈava muneˈe
noxou no anu mii loxo aipiepienasi aloxo ˈo, “Ananiasi.” La
anu mukoli ˈava lexe, “Tila, eni ano ˈo.”
11 La sou Tila muvikalanu aloxo ˈo, “Nalutu mo nalai
no tani noxou Iudasi no ˈa voteˈi ane ualasou lexe ‘voteˈi
muisalili.’ La nataliˈisou itema vile ualasou lexe Saulo sie
Tasisi, anu a uxoxolu sou ulinga ulai noxou Lataua.
12 Xe no anu mii e loxo aipiepiena ne la anu mumaisou
itema vile ualasou lexe Ananiasi uneˈe la umulaxu avolu no
kisou lexe sou iou lamana la.”
13 Xe Ananiasi muavuti la mukolinu aloxo ˈo, “Tila eni
elomusou aˈalo ta piena sou itema ane ne, mo ˈiliˈilixo
masumasua ane anu muˈoxo noxiˈa ta mitema noxine ne
Ielusalemu.
14 Mo anu munoˈu xavi noxiˈa ta kisikisiˈa ta ailiˈi la sou
anu muneˈe ne sou lexe utetelisiˈa mo usakisakineˈi aneˈi
ukalusi, xo aneˈi ne ilotu mo ilinga no ˈa ualasine.”
15 ✡Ia Tila muvikalanu la aloxo ˈo, “Nalai, xo eni es-
osovosou itema ane ne sou uxali itema sou xaixai noxilo sou
uaˈaloxu ualasilo ulai noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi, mo ta tatananu tuala, mo ta Isilaeli ta ˈiluˈilusuneˈi
kalumo.
16 ✡La Eni alosou tuˈutuˈumaxu ta piena sou anu utavulenu
no mine anu uaˈaloxu ualasilo.”
17 Ioxe la sou Ananiasi mulutu mulai sou muˈuna no tani
ane ne, la mumulaxu avolu no kisou xe muxexee la muvikala
lexe, “Vivilo Saulo, Tila Iesu e mupalaa noxine no voteˈi no
mine nini neneˈe ˈo, mupalusilo eneˈe noxine sou lexe nini
namalei lamana mo naˈanaˈana no anu Uleenu Tavuna.”
18 Xe alaxu vilesisi ˈo, la mii loxo sinana xaxasinu e muxolu
no iou ne mulapau sou muxexesou iou la anu mumalei la. La
sou anu muavuti muˈulosou,
19 mo muˈani laˈilali, la sou anu xaviinu mulivu muxali la.

✡ **9:15:** Apo 26:2, 6; 27:24; Rom 1:5 ✡ **9:16:** 2Ko 11:23-28

Saulo Musoko Xaixai ne Temasukasi Xe ne Ielusalemu

La sou Saulo ilo'a ta molomolo noxou Iesu mixolu voxo mose'i la ne Temasukasi.
20 Mukalu, la sou anu muavuti sou musoko mua'alo no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia lexe Iesu Anu Lataua 'Olu.
21 ✡Xe ta mitema mukalusi ane milomusou a'alo noxou ne la ane'i mikuluke la mitali'i lexe, "Loxovaa, itema ne mu'oxo masua noxi'a ta mitema ane milotu mo milinga no 'a ualasou Iesu ne Ielusalemu, anu ane? Mo tava'u aloxo ne la sou anu mune'e lai 'o, sou usakisakine'i mo ulaixa'a noxi'a ta tatilasi'a ta aili'i?"
22 ✡Ia Saulo xaviinu muxali tatila sou mua'alo lamana laixe noxi'a ta Iutaia ane'i ane mixolu ne Temasukasi ne lexe Iesu ne Anu Kalisito. Ane'i milomu a'alo aloxo ne la ane'i tane'i lilisi ia mixolu.
23 Ili'i xe voxo ta piena mukalu, la sou ta Iutaia misakii vaikala sou lexe ivau usoli.
24 Ia Saulo mulavusou xavutalai'a ne. Ane'i milutu la sou no aso mo no 'olovoxo no anu tuala tila aiaitengaxu sou lexe ivau usoli.
25 ✡Ia ta molomolo noxou mino'u no 'olovoxo ka mi-taanu no 'a lakela tatila io mikalaanu muuatu no taxa sou mi'italonu mulu'elai no ale no anu vimelu sou tuala tila ne.
26 ✡Anu mulai xe muxali ne Ielusalemu la anu mutovo sou lexe upita noxi'a ta molomolo noxou Iesu, ia ane'i mukalusi ne mi'umolu, xo mimulaxu tane'i lexe anu ta molomolo vile noxou Iesu manina ane ne uasi.
27 ✡Ia Valunavasi muno'u sou mulaixu noxi'a ta mitema sou xaixai. Anu mua'aloi'a sou Saulo mumaisou Tila mo Tila muvikala noxou no vote'i, mo mua'aloi'a kalumo sou mua'alo pekia'u no anu ualasou Iesu ia u'ume uasi ne Temasukasi.
28 La sou Saulo muxolu noxi'a ne mo muxixao papaxe no nano ne Ielusalemu sou muvikala pekia'u no anu ualasou Tila.
29 Anu muvivikala la ilo'a ta Iutaia ane milavusou ivikala no anu vaikala Xiliki, mi'oto sou anaxa'a. La ane'i mitovo sou lexe ivau usoli.
30 No mine ta vimovimou milavusou xavutalai'a ne, la ane'i misaxanu milu'elaixu ne Kaisalia mole mipalusou mulai ne Tasisi.
31 Aloxo ne la sou, ta mitema sou lalotu no nano mukalusi ne Iutaia, mo Xalilaia xe Samalia milavusou la sou ta mitema mixolu se'isisi laixe. Xo Uleenu Tavuna musu'uline'i mo mu'oxo pekia'a la sou ane'i mixali ta piena mo no 'a maulixa'a ne la ane'i mimama'u mo mixolu no laaxu Tilasi.

Ainiasi Ilee Dokasi

✡ **9:21:** Apo 8:3 ✡ **9:22:** Apo 18:28 ✡ **9:25:** 2Ko 11:32-33 ✡ **9:26:** Xal 1:17-19 ✡ **9:27:** 1Ko 9:1

32 Ioxe, no mine Pita muavuti xe mumuamuaˈi mulai no
xalexalee tani mukalusi no lia tila ane ne, la anu mununa
mumaisiˈa ta mitema noxou Lataua e mixolu ne Luda.
33 Anu mulai ne la muxalisou itema vile ualasou lexe Aini-
asi ne vasimolu misoisoli io muai no luu tauu ie muxatele
tatalu.
34 Ia Pita muvikala mulai noxou aloxo ˈo, “Ainiasi, Iesu
Kalisito upamaulineni mo nini naxali laixe. Naavuti natulu
mo napaipounu luusine.” Xe alaxu vilesisi anu muavuti
mutulu.
35 La ta mitema mukalusi ane mixolu ne Luda mo Saroni
ne mimaisou aloxo ne, la aneˈi mixiu oponeˈi sou milai
noxou Tila.
36 Sema molomolo vile noxou Iesu ualasie lexe Tavita
ualasie no anu vaikala Xiliki lexe Dokasi mixolu no tuala
ne Iopa. Ane ne ilavusou iˈoxo ˈiliˈilixo laixe mo ilavusou
isuˈulineˈi ta mitema ane iˈa mimii uasi.
37 No voxo ane ne la ane mipipiena mo misoli. La vasimele
ne miˈulosou ka mimulaxe no ˈa tani lalaxu ane teitexi.
38 Tuala ne Luda ne muxolu ˈalai se ne Iopa nesi. La sou
no mine ta molomolo noxou Iesu milomusou Pita lexe anu a
muxolu ne Luda, la aneˈi mipalusiˈa ta mulu ta tamei milai
noxou sou milingau lexe, “Nini napalea naneˈe noxixe io
navoxovoxo mamu.”
39 Ioxe Pita muavuti, la iloˈa ilou milai, xe milai mixali la
aneˈi milai minoˈu mitelaixu no ˈa tani lalaxu ane teitexi. Ta
sema ta vaalu mukalusi mitulu mixaliline ˈi, ia mitatama xe
mimaxamaxaˈu tokolomo veveeni mo tokolomo seˈi la, ane
Dokasi miˈoxonu no mine iloˈa mixoxolusi ˈo.
40 Ia Pita mupalusiˈa milailai no ale mukalusi, io sou anu
muluˈe muxo no ˈa tavaˈu vulenu sou mulinga noxou Lataua.
Xe mukalu la muxiu mulai no anu vasimele sema e misoli ne,
io muvikala lexe, “Tavita naavuti natulu.” La ane iei mukaa
la, xe mimaisou Pita, la ane miavuti mitalupexa.
41 Anu mutetelisie no avolu io musuˈuline sou mutulusie,
ka Pita muˈaval iˈa ta mitema noxou Lataua iloˈa ta sema ta
vaalu mineˈe sou anu mumaxae noxiˈa lexe ane mimauli la.
42 Ta mitema ta piena ne Iopa mukalusi ne milomusou
aˈalo sou mii ane Pita muˈoxonu ne, la ta mitema ta piena
mimulaxu taneˈi noxou Tila.
43 La Pita muxolu voxo ta piena ne Iopa noxou itema vile
ualasou lexe Saimoni. Saimoni ne anu itema sou uˈoxonu
mii iouiou no anu ta mimii sosoieˈi.

10

Kolunelio Musova Itema Vile sou Muˈavalou Pita

1 Itema vile muxolu ne Kaisalia ualasou lexe Kolunelio anu
tila noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto. No nano no anu laˈoluxaˈa
ilemo lexe ta mitema sou ˈotoˈoto noxiˈa ta Itali.

2 Anu itema ne ilo'a ane'i mukalusi e mixolu no tani noxou
ne mimama'u mo mixolu no laaxu Lataua mo mimulinu
'ilixo noxou Lataua laixe, anu ulavusou uitinu lamoli mo
mimii ulai sou usu'uline'i ta mitema ne Iutaia ane i'a mimii
uasi, mo mulavusou ukilaka noxou Lataua utotomu.
3 Xe no voxo vile no anu aso iou tatalu no 'olo'olovoxo, la
anu mumaisou mii vile loxo aipiepiena, la anu mumaisou
angelo vile noxou Lataua mune'e mupalaa noxou io mu-
vikala lexe, “Kolunelio.”
4 La Kolunelio mumatakisou ne no 'a 'umesi ia mutali'i
lexe, “Mii ma'ia ne, Tila?” La angelo mukolinu tali'iou aloxo
'o, “Lataua mulomusou lingalinga noxine mulai noxou mo
xavutalasou mimii ane nini ne'oxonu sou neitinu lamoli
mo mimii mulai sou musu'uline'i ta mitema ane i'a mimii
uasi ne muxolu no 'a xavutala noxou Lataua mo Anu
mumasaxau.
5 Ioxe, napalusi'a ta mitema ilai ne Iopa, mo ikamulinu
itema vile ualasou lexe Saimoni, ualasou vile la lexe Pita sou
i'avalou une'e.
6 Anu a uxoxolu noxou Saimoni ane vile itema sou u'oxonu
mii iouiou no anu ta mimii sosoie'i, ne taasou mutulu no
luaki pa'umolu.”
7 Angelo ane muvivikala noxou ne mulai mukalu, la
Kolunelio mu'avali'a ta mitema sou xaixai noxou tamei
xe itema sou 'oto'oto vile noxou anu kalumo ne ulavusou
umulinu 'ilixo noxou Lataua laixe. Xe anu ulavusou sou
uxolu noxou Kolunelio utotomu.
8 Kolunelio mua'aloi'axu mimii mukalusi, ane muxali
noxou ne mukalu la sou mupalusi'a sou milutu milai ne Iopa.

Pita Mumaisou Mii loxo Aipiepiena

9 Ta mitema ane Kolunelio mupalusi'a milai ne la miai no
vote'i. Xe kakau la ane'i miavuti mimuamua'i la, xe aso
lixinu la ane'i mixali 'alai ne Iopa. No voxo ngiou ane ne
la Pita mutelai no tani laxa'u sou ukilaka noxou Lataua.
10 La anu musolixu mo mumasaxa sou u'ani, ia ane'i a
uao milalaxiinu la'ilalisio io anu mumaisou mii vile loxo
aipiepiena.
11 Anu mumalei sou lexe opo loxotolo mukisi io mii vile iou
loxo lavalava tatila mitetelisou no 'a telexu tami'a io milu'e
no lia.
12 No nano no 'a lavalava ne ta mimii iouiou ane'i ane
imuamua'i no 'a tava'a tami'a mo talaxavale iouiou sou
lialia xe ta ngiala sou ivava no va'a ne mi'ana'ana no anu.
13 La Pita mulomusou itema vile muvikala lexe, “Pita,
natulu mo nave'axene ta mimii ne se'i mo na'i'a.”
14 ✡Ia Pita muvikala aloxo 'o, “Tila, umomomo sou eni
a'oxo loxo ne uasi, xo eni a'ou mii vile ane nuni'u no ieni
mo tavuna sou eni a'ou mii no ieni ne uao.”
15 ✡Ia vaikala mune'e noxou alaxu tameisou la, “Mimii ne

✡ **10:14:** Liv 11:1-47; Ese 4:14 ✡ **10:15:** Mak 7:15, 19

Lataua muˈoxonu muxali malemalenga ne mamu sou nini
nalemolu lexe nuniˈu.”
16 Mii ane ne muxali alaxu tatalu mukalu, xe alaxu vilesisi
ˈo la lavalava ne mulivu mutelai no opo loxotolo.
17 Ioxe, Pita anu a muxavutala piena no anu mii ane
anu mumaisou ne lexe laaxu a loxovaa, la ta mitema ane
Kolunelio mupalusiˈa mineˈe ne mitaliˈisiˈa ta mitema sou
tani noxou Saimoni mo aneˈi a mineˈe mitulu no ˈa aitengaxu
vimelu sou tani.
18 Xe aneˈi miˈava sou mitaliˈi lexe Saimoni e ualasou vile
lexe Pita anu a uxoxolu ne.
19 Ia Pita anu a uao uxavutalasi o sou mii ane loxo
aipiepiena e anu mumaisou ne la Uleenu Tavuna muvikala
muneˈe noxou lexe, “Saimoni nalomu, ta mitema tatalu aneˈi
a ikakamulineni.
20 Naavuti mo naluˈelai no lia mo nongiˈa ngalai io nax-
avutala piena mamu, xo eni epalusiˈa a mineˈe ne.”
21 Pita muluˈe no lia la muvikalaneˈi ta mitema ne aloxo ˈo,
“Eni itema e ngingi ngekakamulileli ne eni ano ˈo. Io tavaˈu
loxovaa la sou ngingi ngeneˈe ˈo?”
22 La ta mitema ne mikolinu taliˈi noxou lexe, “Nexi mexe
noxou Kolunelio e tila noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto teneˈe
ˈo, anu itema laixe mo ulavusou umamaˈu mo uxolu no
laaxu Lataua, xe ta mitema ta Iutaia ta piena mukalusi ne
ilavusou itoxonu. Ia Angelo noxou Lataua muvikalanu lexe
anu uˈavaline naneˈe no tani noxou mo sou lexe anu ulomu
noxine no anu maˈia ane nini nalemolu.”
23 La sou Pita muˈunaneˈi ta mitema ne no nano no tani
sou musaxilaˈa no anu ˈolovoxo ane ne.

Pita Mulai no Tani Noxou Kolunelio

Xe lamana no voxo ane vile la sou iloˈa milutu milai. Ta
vimovimoˈa moseˈi noxou Iesu ne Iopa ne milutu sou iloˈa
milai.
24 Xe no voxo vile ane iliˈi, la iloˈa mixali ne Kaisalia. Ia
Kolunelio ne anu muxolu sou muloopalaneˈisi la muˈaliˈa
ta minuminu iloˈa ta menexu maninasou mineˈe mipita no
tani noxou.
25 No voxo mine Pita muxali muˈuna no tani, la Kolunelio
mualaxu la muxolaˈu tavaˈu muluˈe noxou Pita tavaˈu sou
mulotu.
26 ✡Ia Pita mutulusou la muvikala lexe, “Natulu, xo eni
kalumo ne eni amitemasi.”
27 Pita muvikala noxou ia muˈuna la muxalisiˈa ta mitema
ta piena mipita ia mixoxolu.
28 Xe anu muavuti la muvikalaneˈi aneˈi ane mixolu, ne
aloxo ˈo, “Ngingi menge ngalavu lexe lapuloto muvikala
pekiaˈu lexe mamu sou itema Iutaia vile uxolu upita mo
uxixaosiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi. Ia Lataua

✡ **10:26:** Apo 14:13-15; Pal 19:10

mumaxaˈuieli lexe mamu sou eni alemolu itema vile lexe
nuniˈu mo malemalenga uasi mamu.
29 La sou no mine ngingi ngeˈavalilo lexe eni aneˈe, la eni
aloloxolo ngenge uasi. Ia eni ataliˈisinge lexe ngeˈavalilo
eneˈe sou maˈia?”
30 La Kolunelio mukolinu taliˈi noxou aloxo ˈo, “Voxo
tamiˈa Mukalu. Eni ekilaka mulai noxou Lataua. Eni exolu
no tani noxilo no aso iou iouvilesisi aloxo ˈo ne aso iou tatalu.
Xe emalei loxo ˈo la, itema vile tokolomou muiei musuku
muxali mutulu no talaxo alaxu vilesisi la mii ane ne muxali
no talaxo la anu voxo tamiˈa mulai mukalu.
31 Io muvikala aloxo ˈo, ‘Kolunelio, Lataua mulomusou lin-
galinga noxine mulai noxou mukalu, mo Anu muxavutalanu
ˈilixo noxine ane nini neˈoxonu sou neitinu lamoli mo mimii
mulai sou musuˈulineˈi ta mitema ne ane iˈa mii uasi.
32 La sou mupalusiˈa ta mitema moseˈi milai ne Iopa sou
iˈavalou itema ane ualasou lexe Saimoni e ualasou vile lexe
Pita, ia anu muxolu no tani noxou Saimoni ane vilemo e
uxoxolu no luaki paˈumolu. Saimoni ne anu itema sou
uˈoxonu mimii iouiou no anu ta mimii sosoieˈi.’
33 Aloxo ne, la sou eni epalea epalusiˈa milai miˈavaline,
mo nini neˈoxonu ˈilixo laixe sou neneˈe mo ano ˈo nexi
mukalusi ˈa tepita no iou Lataua sou talomu no anu
vaivaikala ukalusi ane Tila mulosine sou navikalanexixu.”
34 ✡Ioxe Pita muavuti sou muvikala aloxo ˈo, “Vaimomo
ˈo, eni elavusou lexe Lataua ulavusou uˈoxonu ˈilixo laixe
noxiˈa ta Iutaiasi uasi,
35 ia umasaxaiˈa ta mitema no ˈa xalexalee lia ukalusi aneˈi
ane ilavusou ixoo no laaxu mo iˈoxonu ˈilixo ane muisalili.
36 Vaikala ane ˈo ne Lataua mulosixe nexi ta mitema
sie Isilaeli muvikala sou aˈalo laixe sou opo seˈisisi noxou
Lataua e noxou Iesu Kalisito. Anu Tila noxinge mukalusi.
37 ✡Ngingi ngelavusou mii maˈia ane muxali musoko ne
Xalilaia mo muˈanaˈana no tuatuala mukalusi ne Iutaia iliˈi
no anu aˈalo sou ˈuloˈulo ane Ioanesi muaˈaloxu.
38 ✡Ngingi ngelavusou lexe anu Iesu Kalisito sie Naseleti ne
Lataua mulosou Uleenu Tavuna mo muˈanaˈana no anu xavi
tatila. Mo Anu mumuamuaˈi no tuatuala mo muxaxai laixe
noxiˈa ta mitema mo mupamaulineˈi ta mitema ane satani
muˈoxo masuaneˈi xo Lataua anu muxolu noxou.
39 Nexi ne ta mitema sou taaˈaloxu mimii mukalusi ane
Anu muˈoxonu no xalexalee tuatuala no lia ˈo noxixe ta
Iutaia mo ta Ielusalemu. Aneˈi mililixu no anu ovu valautu
la mivau musoli.
40 Ia no voxo tatalusou la Lataua mutulusou la, mo
muˈoxonu mupalaˈa mo ta mitema mimaisou.
41 ✡Ta mitema ne Iutaia ukalusi ne imaisou uasi, ia nex-
isi ane temaisou. Io loxo Lataua musosovosixe sou nexi

✡ **10:34:** Lap 10:17; Rom 2:11 ✡ **10:37:** Mat 4:12-17 ✡ **10:38:** Mat 3:16; Luk 4:17-21 ✡ **10:41:** Luk 24:42-43; Apo 1:8

taaˈaloxu lamana. Nexi noxiˈa teˈani mo teie iliˈi no mine
Anu mutulu la no ˈa soli.
42 ✡Anu muvikala pekiaˈu noxixe sou lexe taaˈaloxu ulai
noxiˈa ta mitema mo tavikala lamana lexe Anu ne Lataua
musosovosou lexe Anu uxali itema sou ulavusou ulevinu
ˈilixoiˈa ta mitema ane imaumauli mo aneˈi ane misoisoli.
43 ✡Ta mitema sou palomatana mukalusi ne aneˈi
miaˈaloxu la mivikala lexe no anu Ualasou la ta mitema
ukalusi e imulaxu taneˈi noxou ne, Lataua ululusou susu
noxiˈa.”
44 ✡No mine Pita anu uvivikala loxonesi ˈo, la Uleenu
Tavuna muneˈe noxiˈa aneˈi mukalusi ane milomusou aˈalo
ne.
45 Aneˈi ta mitema ta Iutaia mimuxaxu taneˈi noxou Lataua
e iloˈa Pita mineˈe ne mikuluke xe Lataua munixiu Uleenu
Tavuna muluˈe noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi
kalumo.
46 ✡Xo aneˈi milomusiˈa mivivikala no anu vaikala iouiou
mo miˈitiˈitinu ualasou Tila. La sou Pita muvikala lexe,
47 “Umomomo sou itema vile utalosiˈa sou iˈulo mamu? Ia
aneˈi minoˈu Uleenu Tavuna iou vilesisi aloxo nenge tenoˈu
ne.”
48 ✡La sou anu muvikala pekiaˈu noxiˈa lexe aneˈi iˈulo no
anu ualasou Iesu Kalisito. Aneˈi miˈulo mukalu la mitaliˈisou
Pita sou lexe iloˈa ixolu voxo moseˈi.

11

Pita Muaˈaloiˈa Aneˈi ne Ielusalemu sou Mii Maˈia Ane Anu Muˈoxoˈoxonu

1 No voxo ane ne, la ta aposeli xe ta vimovimoˈa ane aneˈi
mixolu ne Iutaia milomu lexe ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi kalumo aneˈi a milomusou vaikala noxou Lataua.
2 No mine Pita muxali ne Ielusalemu la aneˈi ta mitema ane
xooxoo ungasiˈa mo mimulaxu taneˈi noxou Lataua laˈiaxaˈa
la anaxasou.
3 ✡La sou aneˈi mivikala Pita aloxo ˈo, “Loxovaa la sou
nini nelai no taasiˈa ta mitema ane xooxoo ungasiˈa uasi mo
nongiˈa ngeˈani no taasiˈa ne.”
4 La sou Pita muavuti sou muaˈaloiˈa sou mimii mukalusi
ane muxali aloxo ˈo,
5 ✡ “No mine uao eni exolu ne Iopa io, ekilaka, la emaisou
mii vile loxo aipiepiena, la emaisou mii vile iou loxo lavalava
tatila molu no opo loxotolo muluˈe. Mii vile mutetelisou no
ˈa telexu tamiˈa io muluˈenu noxilo.
6 Ioxe eni emasaxa lexe alavusou mimii ne la sou eni
emalei laixe no anu la etongoneˈi ta mimii iouiou aneˈi ane
imuamuaˈi no tavaˈa tamiˈa mo ta vova mo talaxavale iouiou
sou lialia xe ta ngiala sou ivava no vaˈa.

✡ **10:42:** Apo 17:31; 1Pi 4:5 ✡ **10:43:** Ais 53:5-6; Iel 31:34; Apo 2:38 ✡ **10:44:** Apo 11:15; 15:8 ✡ **10:46:** Apo 2:4; 19:6 ✡ **10:48:** Apo 19:5 ✡ **11:3:** Apo 10:28; Xal 2:12 ✡ **11:5:** Apo 10:9-48

7 La elomusou itema vile muvikalaleli lexe, ‘Pita, natulu
mo navauxene ta mimii ne seˈi mo naˈiˈa.’
8 Ia eni evikala aloxo ˈo, ‘Tila, umomomo sou eni aˈoxo loxo
ne uasi, xo eni aˈou mii vile ane nuniˈu no ienu mo tavuna
sou eni aˈou mii no ieni uao.’
9 La vaikala muneˈe noxilo alaxu tameisou la, ‘Mimii ane
Lataua muˈoxonu muxali malemalenga ne, mamu sou nini
nalemolu lexe nuniˈu.’
10 Mii ane ne muxali aloxo ne alaxu tatalu mukalu, la
lavalava e iloˈa ta mimii no nano no anu ne mulivu mutelai
no opo loxotolo.
11 No mine lavalava mutelai no opo loxotolo mukalu, la
alaxu vilesisi la ta mitema tatalu ne itema vile e muxolu
ne Kaisalia mupalusiˈa ne, aneˈi mixali no tani ane nexi
texoxolu no anu.
12 Xe Uleenu Tavuna muvikalaleli lexe, ‘Ngongiˈa ngalai io
naxavutala piena uasi,’ la sou ta vivilo muxatele vile ne nexi
noxiˈa temuamuaˈi telai teˈuna no taasou itema ne.
13 Teˈuna mukalu, la sou itema ne muaˈalo mexi lexe anu
mumaisou angelo vile mutulu no iou no nano no tani noxou.
La sou angelo ne muvikalanu lexe, ‘Napalusiˈa ta mitema seˈi
ilai ne Iopa, mo ikamulinu Saimoni e ualasou vile lexe Pita.
Mo ivikalanu lexe uneˈe noxine,
14 ✡sou uvikalaneni no anu vaikala mo sou Lataua upa-
maulingengi ngongiˈa ta tema taasine ukalusi.’
15 ✡Ioxe itema e muˈavalilo ne muvivikala mukalu, xe
eni esokosou evivikala sio, la Uleenu Tavuna muluˈe noxiˈa
iouvilesisi loxo no mine muluˈe noxinge tei.
16 ✡La sou eni exavutalanu vaikalau Tila e muvikala lexe,
‘Ioanesi uˈulosiˈa ta mitema no anu lexa, io ngingi ne Lataua
uˈulosinge no anu Uleenu Tavuna.’
17 La sou ngingi ngelavusou vaimomo ˈo Anu Lataua
mulosiˈa mii iou vilesisi aloxo mulosinge ne si. No mine
nenge temulaxu tanenge noxou Tila Iesu Kalisito. Aloxo ne
la sou eni itema maˈia sou ataluxu masaxa noxou Lataua ulai
noxiˈa.”
18 ✡Ioxe ta mitema milomusou vaikala noxou Pita, la
xavutala sou laˈiaxaˈa ne mukalu mo anaxaˈa mutomu, ia
miˈosasi sou miˈiti Tila ualasou sou mivikala aloxo ˈo, “Mii
vile uasi, Lataua mumasaxa lexe ta mitema aneˈi ane ta
Iutaia uasi ne ixiu oponeˈi mo inoˈu mauli.”

Ta Mitema ne Antioki Misoko sou Milavusou Iesu Kalisito

19 ✡Ioxe, no mine ta mitema mivau Sutepano musoli xe iliˈi,
la aneˈi miˈoxo lexe iveˈaveˈa ta mitema ane aneˈi milavusou
Iesu mo mimuxaxu taneˈi noxou. La sou aneˈi miˈumeˈume
la mipaxele sou milailai ne Ponisia, xe Kipulosi mo Antioki

✡ **11:14:** Apo 16:31 ✡ **11:15:** Apo 2:4 ✡ **11:16:** Apo 1:5 ✡ **11:18:** Apo 13:48; 14:27 ✡ **11:19:** Apo 8:1-4

sou mia'aloxu a'alo laixe sou Iesu noxi'a ta Iutaia ane'isisi.
Io ia'aloxu noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi mamu.
20 Ia se'i noxi'a ne ane'i sou tuala ne Kipulosi mo tuala ne
Kilene milai mipita ne Antioki sou mia'aloxu a'alo laixe sou
Tila Iesu noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi kalumo.
21 La sou Lataua xaviinu muxolu noxi'a aloxo ne, xe ta
piena mixiu opone'i la sou mimuxaxu tane'i noxou Tila.
22 ✡Xe ta mitema sou lalotu ane'i ane mixolu ne Ielusalemu
milomusou a'alo ane ne, la sou mipalusou Valunavasi sou
mulai ne Antioki.
23 No mine muxali la mumaisou lexe Lataua mualusi'a ta
mitema laixe manina la anu mu'osa. La sou anu muavuti-
noxu xavutalai'a sou imuxaxu tane'i noxou Tila utotomu.
24 Xe anu Valunavasi ne itema laixe manina. Mo Uleenu
Tavuna muxoo noxou la anu itema sou muxamuxaxu tanu,
xe ta mitema ta piena mixiu maulixa'a sou mine'e noxou Tila
mukalusi.
25 ✡Ioxe, Valunavasi muavuti la mulai ne Tasisi sou muka-
mulinu Saulo.
26 Anu muxalisou Saulo mukalu, la sou mutilonu sou ilou
mivaxa ne Antioki. Mo ilo'a ta mitema mixolu tauu ie vile,
sou milosie'ixa'a ta mitema ta piena no anu vaikalau Lataua.
La sou no voxo ane ne ta molomolo noxou Iesu mo ta mitema
ane ilavusou Lataua uasi ane'i mino'u uala lexe ta mitemau
Kalisito.
27 No voxo ane ne kalumo, la ta mitema sou palomatana
se'i me'a ne Ielusalemu milu'e ne Antioki.
28 ✡Ioxe vile noxi'a ualasou lexe Axavosi ne mutulu xe no
anu xavi Uleenu Tavuna, la anu muvikala palomatana, lexe
tausoli vile toxoxa'a uxali no tuatuala ukalusi no lia 'o, la ili'i
no anu Kulaudio uxolu loxo tatananu tuala, la anu muxali.
29 No mine ta molomolo noxou Iesu Kalisito milomusou
Axavosi muvikala palomatana aloxo ne, la sou ane'i mipi-
tanu xavutala sou isu'uline'i ta vimovimo'a ne Iutaia no anu
lamoli xe mimii sevile umomomo no anu maulixa'a.
30 ✡Ane'i mi'oxonu aloxo ne mukalu, la sou mipalusi'a
Valunavasi ilou Saulo milaixu noxi'a ta tatila sou lalotu.

12

Elodesi Muvau Iakovo Musoli Io Mutatuxu Pita no Anu Taasou Navunavu

1 No voxo ane ne la, tatananu tuala Elodesi musokou
'oto'oto ane ne sou muve'avea' ta temanu lalotu noxou Iesu.
2 La sou anu muvikalane'i sou mivau Iakavo e Ioanesi
vimou ne no anu laviso la musoli.
3 Xe Elodesi mulavusou lexe ta Iutaia mimasaxau mii
ane anu mu'oxonu ne la sou anu mutatuxu Pita kalumo.
Mu'oxnu mii ane ne muxali no anu Voxo e Ixutuxu Veletixa'a
Vitanisi.

✡ **11:22:** Apo 4:36 ✡ **11:25:** Apo 9:30 ✡ **11:28:** Apo 21:10 ✡ **11:30:** Apo 12:25

4 La sou anu mutetelisou Pita sou mutatuxu no anu taasou
navunavu. Anu muˈitalonu Pita no avoˈa ta mitema sou
ˈotoˈoto laˈoluxaˈa tamiˈa sou misaxilaˈu. Minoˈa ta mitema
tamitamiˈa no nano noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto laˈoluxaˈa
tamiˈa ne sou mixali loxo mavulovexa mo muluˈe no lia
taˈuve mo muxatele vile sou isaxilaˈu. Elodesi muˈoxonu
aloxo ne xo umasaxa lexe utulusou Pita no anu vaivaikala
no ieˈi ta mitema tavuˈalo iliˈi no anu voxo e isosovosou sou
Lataua Mupolopepeeneˈi ta Isilaeli no anu.
5 La sou Pita muxolu no nano no taasou navunavu. Ia
ta tema lalotu ikilakasou pekiaˈu ulai noxou Lataua sou
usuˈulinu.

Angelo Mulaanu Pita no Anu Taasou Navunavu

6 Ioxe Elodesi musosovosou voxo vile sou lexe utulusou
Pita no anu vaivaikala. Ia tei no anu voxo ane ne xe no
ˈolovoxo, la Pita muai no taineˈi ta mitema sou ˈotoˈoto tamei
xe misakisakiinu no anu seni tamei kalumo. Xe ta mitema
sou isaxilaˈu aitengaxu taasou navunavu ne kalumo aneˈi a
mitutulu sou isaxilaˈu aitenga.
7 Xe alaxu vilesisi ˈo la, angelo vile noxou Tila muxali
mutulu la lamanaxu mukaa no nano no taasou navunavu
ne. La angelo mukopesou Pita no vainu sou mutulusou la
muvikala aloxo ˈo, “Napalea natulu.” Muvikalanu aloxo
ne, la seni e misakiinu Pita no anu ne mululu no avolu la
mulapau muai no lia.
8 La angelo muvikalanu lexe, “Nanoˈu tokolomomeni ane
veveeni mo nasakiinu utupokonexe mo namuxaxu siove sou
tavaˈine mo namulileli.” La Pita muˈoxonu aloxo ne.
9 La sou muavuti mumulinu angelo sou mulai no ale. Ia
anu ulavusou lexe anu umulinu angelo manina sou ane uasi.
Anu muxavutala lexe anu mumaisou mii loxo aipiepiena
ane.
10 ✡Ia uasi anu mumulinu angelo manina. La sou ilou
mipolopepeenu aitenga vile mo tameisou xe tatalusou la anu
aitenga pekiaˈu sou ulai no tuala tila. Aitenga ane ne pekiaˈu
ia molu mukisi vitanisi. La sou aneˈi ilou miuatu no ale la
mimuamuaˈi mimulinu voteˈi milai, la alaxu vilesisi angelo
muˈumesou Pita sou mulai.
11 La sou Pita xavutalau muxali lamana. Sou muvikala
lexe, “Ae, eni eˈoxo lexe eni emaisou mii loxo aipiepiena
ano ˈo si, la uasi. Eni emaisou mii manina. Tila mupalusou
angelo noxou vile ane muneˈe musuˈulileli no anu navunavu
ane ta Iutaia iˈoxe iˈoxo umulinu masaxa noxou Elodesi sou
iˈoxonu noxilo.”
12 Anu mulavusou lexe Lataua musuˈulinu, la sou anu
mulai no tani noxie Malia e Ioanesi e ualasou vile lexe
Maluko nenu. Ta mitema ta piena aneˈi a mipipita sou
ikilaka ulai noxou Lataua.

✡ **12:10:** Apo 5:19

13 Anu muxali no tani ne la mutulu no ale io mupolopolo
no aitenga, la sou sema sou xaixai vile e ualasie lexe Loda.
Ane mineˈe sou lexe ikisiinu aitenga, la ua.
14 Ane mitongonu Pita xolinu, la ane miˈosa misevile la
ikisiinu aitenga la ua, miiave milivu sou miˈava kakaa mulai
noxiˈa ta menexie lexe, “Pita anu a ututulu no ale no aitenga
ˈo.”
15 Xe ta menexie miavuti la mivikalane aloxo ˈo, “Nini
nexovulaulau ne.” La ane pekiaˈe sou mivikala pekiaˈu lexe,
“Manina, anu a ututulu no aitenga ˈo,” La sou aneˈi miˈoxe,
“Male nini nemaisou angelo* noxou ane.”
16 No mine aneˈi ixixilieˈi ngatoˈo loxo ne, la Pita anu a
upolopolo no aitengasi ˈo. La sou aneˈi mimaisou la mineˈe
mikisi aitenga, la sou mimaisou lexe anu Pita maninasou, la
aneˈi mikuluke manina.
17 Xe anu muavuti, la muavimaxuxuneˈi no avolu sou lexe
ivikala mamu. Io anu muaˈaloiˈa no anu mii maˈia ane Tila
muˈoxonu noxou sou mulaanixu no anu tani sou navunavu,
sou muatu no ale. La sou anu muvikalaneˈi lexe, “Ngaˈaloiˈa
Iakovo iloˈa ta vivinge no anu mii ˈo.” Io anu mulutu sou
mulai no tuala vile vaˈaxu.
18 ✡Ia no kakau manina ˈo, la ta mitema sou ˈotoˈoto
ne mixovulaulau manina, la sou aneˈi miavuti sou mitali-
taliˈisiˈa ngatoˈo lexe, “Pita mulai neˈei?”
19 Xe Elodesi mulomu aloxo ne, la mupalusiˈa ta mitema
sou mikamulinu Pita, xe anu uxolu uasi, la sou anu utulusiˈa
ta mitema sou isaxilaˈu aitenga no anu vaikala sou lexe
iveˈa isoisoli xo aneˈi isaxilaˈu Pita laixe uasi. Xe iliˈi, la
anu Elodesi muvula ne Iutaia sou mulai telo ne Kaisalia sou
muxolu lai ne.

Elodesi Musoli

20 No mine Elodesi laˈiaxuiˈa ta mitema siˈe Taia xe Saidoni,
la aneˈi mipita laˈoluxaˈa vilesisi sou milai mimaisou. Tei la
Valasutosi munoˈu vaikala lamana noxiˈa sou usuˈulineˈi la
mutaliˈisou Elodesi lexe opoonu uai seˈisisi noxiˈasi xo aneˈi
milavusou lexe aneˈi inoˈu laˈilali no anu tuala tila ane anu
musaxilaˈu nesi.
21 Ioxe, no voxo ane ne, la Elodesi mutokolomoxu
tokolomo sou mutuxu tuala noxou mo muxolu no anu
puloulou noxou anu mutuxu tuala ne. La musosovosou voxo
vile sou lexe uvivikala noxiˈa no anu. La sou anu mupitaneˈi
sou muvikalaneˈi.
22 No mine anu muvivikala noxiˈa, la ta mitema miˈavaˈava
lexe, “Lataua vile a uvivikala o, itema uasi.”

---

* **12:15:** Loopala noxiˈa ta Iutaia lexe ta mitema vilevilesi ne uleeneˈi a uxolu la sou uxali noxiˈa no mine imauli. Imauli uasi isoli ne la ilavusiˈasi lexe angelo noxiˈa ane. ✡ **12:18:** Apo 5:22-24

23 ✡Xe alaxu vilesisi ʼo la angelo noxou Tila muvau avile
a alalainesi xo anu muʼiti ualasou io Lataua uasi. La sou ta
polikoka mingangasou la musoli avile.
24 ✡Aloxo ne la sou vaikala noxou Lataua muxali pekiaʼu
mo muleme mulai no tuatuala mukalusi.
25 ✡La sou Valunavasi ilou Saulo mikalusou xaixai ne
Ielusalemu mukalu la sou mukasi noxou Ioanesi e ualasou
lexe Maluko sou iloʼa meʼa ne Ielusalemu sou milai ne
Antioki.

13

Misosovosiʼa Valunavasi Ilou Saulo sou Mipalusiʼa Milai Miaʼaloxu Vaikala Noxou Lataua no Tuatuala

1 Ioxe, ta mitema ane aneʼi mimuxaxu taneʼi noxou Iesu e
mixolu ne Antioki ne seʼi ne ta mitema sou palomatana xe
seʼi ne ta mitema sou ilosiʼa lavulavu sou ʼilixo laixe noxou
Lataua. Vile noxiʼa anu Valunavasi mo Simeoni e ualasou
vile lexe Nixelu xe Lukio anu itema sie Kilene mo Saulo xe
Manaeni. Manaeni ne ilou tatananu tuala Elodesi mivaitami
no mine no molomoloxaʼa.
2 ✡No mine aneʼi iloʼa ta mitema ne mipita sou mipelemu
mo milotu noxou Tila, la Uleenu Tavuna muvikalaneʼi aloxo
ʼo, “Ngakalipalaneʼi Valunavasi ilou Saulo mo ngaxexeneʼi
ilou ixolu vaʼaxu sou iʼoxonu xaixai ane Eni eʼavaliʼaxu.”
3 ✡La sou aneʼi mipelemu mo milingasiʼa xe miʼitalonu
avoʼa noxiʼa ilou sou mialusiʼa mukalu, la sou mipalusiʼa ilou
milai.

Valunavasi Ilou Saulo Milai Mixali ne Kipulosi

4 No voxo ane ne, la Uleenu Tavuna muxolu noxiʼa la
mulutulixaʼa ne Antioki sou miluʼe no Selukia, la mitelo no
anu lasipi mivaxa no laʼolu ne Kipulosi.
5 ✡No mine aneʼi mixali ne Salamisi, la milai no taasou
lalotu noxiʼa ta Iutaia sou misoko miaʼaloxu vaikalau Lataua.
No voxo ane ne, la Ioanesi e ualasou vile lexe Maluko ne iloʼa
kalumo sou musuulineʼi ilou no anu xaixai.
6 Aneʼi mixixaoxao no nano no laʼolu Kipulosi, xe mukalu,
la sou aneʼi miuatulai ne Paposi, la sou mixalisou itema vile
anu itema sou aalu iouiou vile e ualasou lexe Balu-Iesu e
itema siʼe Iutaia ne anu itema sou palomatana kalakalavoi.
7 Anu itema ane ne mulavusou ilou itema sou usaxilaʼu
laʼolu ane ne e ualasou lexe Seluxio-Paulo e anu itema
sou lavulavu laixe. Anu muʼavaliʼa Valunavasi ilou Saulo
milai noxou xo anu mumasaxa lexe ulomusou vaikala noxou
Lataua.
8 Ia itema sou lavulavu sou aalu iouiou ne ualasou vile
no anu vaikala Xiliki lexe Elimasi ne mumasaxa lexe uʼoxo
pekiaʼusou xavutala noxou itema sou usaxilaʼu laʼolu ne sou

✡ **12:23:** Tan 5:20 ✡ **12:24:** Ais 55:11 ✡ **12:25:** Apo 11:29-30; 15:37 ✡ **13:2:** Apo 9:15 ✡ **13:3:** Apo 6:6 ✡ **13:5:** Apo 12:12; 15:39

umuxamuxaxu tanu noxou Iesu uasi, la sou muvikala sou
muʼoxo latolosiʼa Valunavasi ilou Saulo.
9 Ia Saulo e ualasou vile lexe Paulo ne Uleenu Tavuna
muʼanaʼana noxou, la anu mumatakisou Elimasi ne la mu-
vikalanu aloxo ʼo,
10 “Nini satani ʼolu. Nini itema sou naʼoxo masuanu mimii
laixe. Nini neʼanaʼana no anu ʼilixo sou kalakalavoi ilou
iisuiisu, mo nini namitema sou naxiuxiunu mii ane Tila
muʼoxonu manina ne sou naxalixu uxali kalavoi.
11 ✡Mo namaisou vaimomo ʼo si, la Tila xaviinu uluʼe
noxine la ieni utomu mo namaisou lamana vile la uasi
maxuveeni sevile.” Xe alaxu vilesisi ʼo la mii e loxo tamuxala
isivoxoxu ne muneʼe mutomu iou, la sou anu mukamuli
itema vile sou lexe usuʼulinu sou utetelisou no avolu mo
usuʼulinu sou utilau.
12 Ioxe itema sou usaxilaʼu laʼolu mumaisou mii aloxo ne,
la mukuluke no anu vaikala Tila la sou xavutalau muavuti
sou mumuxamuxaxu tanu noxou Tila.

Valunavasi Ilou Paulo Miaʼaloxu Vaikala Noxou Lataua ne Antioki Ane Muxolu no Nano no Tuala Xalee Tila Pisitia

13 ✡Paulo iloʼa ta mitema e mimulinu ne mutelo no lasipi
meʼa ne Paposi milai ne Peluxa aneʼi mixolu no nano xalee
lia tila ne Pamfulia, la Ioanesi e ualasou vile lexe Maluko ne
muʼumesiʼa a lai ne sou mulivu mulai ne Ielusalemu.
14 Io aneʼi meʼa ne Peluxa ne mole milai mixali ne Antioki
anu muxolu no nano no xalee lia tila ne Pisitia. Xe no voxo
Tavuna, la aneʼi milai miʼuna no taasou lalotu noxiʼa ta
Iutaia sou mixolu no lia.
15 Ioxe aneʼi miitisou Lavuku sou lapuloto noxou Mosesi xe
vaikala ane ta mitema sou palomatana mikaukavunu. La iliʼi
sou ta tatila no ʼa taasou lalotu noxiʼa ta Iutaia ne mipalusou
itema vile sou mulai muvikalaneʼi Paulo ilou Valunavasi
aloxo ʼo, “Ta vivixe, nexi tamasaxa lexe ngingi nganeʼe
mo lexe mengi vaikala moseʼi lailaixe, la ngapeletotosiʼa ta
mitemamexi no anu.”
16 La Paulo mutulu la mutolosou avolu mulai noxiʼa ta
mitema sou lexe ixolu tasiau xo anu uvivikala. La sou
anu musoko sou muvikala aloxo ʼo, “Ngingi ta mitema sie
Isilaeli, mo ngingi ta mitema ane ta Iutaia uasi ia ngalavusou
ngalolotu ulai noxou ne, ngingi ngalomu uneʼe noxilo.
17 ✡Ngingi ta Isilaeli Latauamengi xo Anu musosovosiʼa ta
ʼiluʼilusungengi mukalu, la muʼoxoneʼi sou milai mixolu ne
Aixiputo mole mixali ta piena misevile, xe mukalu la sou
anu molu mulivunixaʼa no Anu xavi noxou sou milaa ne
Aixiputo.
18 ✡La Anu mutavule tuʼumaxu no anu ʼilixo noxiʼa mo
musaxilaʼa mumomomo loxo tauu ie itemaxu tamei no nano
no xalee lia vitanisi.

✡ **13:11:** Apo 9:8 ✡ **13:13:** Apo 15:38 ✡ **13:17:** Mul 1:7; 6:6; 12:51 ✡ **13:18:** Iti 14:34; Lap 1:31-32

19 ✡Xe Anu muavuti, la mualivulane'i ta mata muxatele
tamei ne Kanani. Io mu'italonu lialia ane ne noxi'a ta
mitema ne Isilaeli.
20 ✡La sou mimii ta piena muxali no nano no anu tauu ie
itemaxu mavulovexa tamei mo mavulovexa ta'uve (450). Xe
ili'i no mine ta Isilaeli mino'u lialia ane ne mo mixolu no
anu mukalu, la sou Lataua molu musosovosi'a ta mitema ane
sou lexe itulu ta kisikisi'a sou iulaxune'i ne mulai mutalo no
mine itema sou palomatana Samueli muxali.

21 ✡Xe ta mitema miavuti la milinga sou itema vile sou
uxali loxo ane'i i'a motuxu tuala vile. La sou Lataua mulosi'a
Saulo e Kisi 'olu xe anu no anu mata noxou Beniamini.
La anu muxali mutuxu tuala noxi'a la muxolu musaxila'a
mumomomo loxo tauu ie itemaxu tamei.
22 ✡Ia Lataua muavuti la, la muxexeenu, io musosovosou
Deviti sou muxali mutuxu tuala noxi'a. Xe Anu muavuti
la muvikala lamana noxi'a aloxo 'o, ‘Eni exexeenu Saulo
io esosovosou Deviti anu Iesi 'olu ne anu itema vile e Eni
elavusou opoonu lexe ulai la anu umulimuli masaxa noxilo
ukalusi.’
23 ✡La sou Lataua mulosi'a ta Isilaeli Iesu itema sou
pamauli ne loxo musakiinu vaikalasou. Lexe itema sou
pamauli uxali noxou Deviti.
24 ✡La sou no mine Iesu uxali uao, la Ioanesi e itema sou
u'ulosinge mua'alo la muvikalane'i ta mitema sie Isilaeli
lexe ixiu opone'i mo ixiu tumaliau 'ilixo masumasua noxi'a
mo sou anu Ioanesi u'ulosi'a.
25 ✡No voxo ane Ioanesi sou ukalusou xaixai noxou, la anu
mutalisi'a ta mitema aloxo 'o, ‘Ngingi ngemaisilo la ngexavu-
tala lexe eni 'ena'ei io? Eni itema e ngingi ngaxoxomaiou
Anu a eni 'o uasi. Ia ngingi ngalomu Anu itema ne ili'i xe
une'e la eni amomomo sou alulusou lamota sou siovesou
tava'u uasi, xo eni amitema vitanisi.’
26 Ioxe, ngingi ta vivilo e ngingi Avalaamu ta 'ilu'ilusunu,
xe ngingi ane ta Iutaia io ngemama'u noxou mo ngetox-
onu, ngingi ngalomu, vaikala sou mauli mune'e noxinge
muisalili.
27 Ia ta mitema ilo'a ta tatila ane'i ane mitulu loxo ta
kisokisou tuala tila ne Ielusalemu ilavusou Iesu loxo Anu
itema sou pamauli uasi. La mivau musoli. Ia ane'i mi'oxonu
aloxo ne la mumomomo sou vaikala noxi'a ta mitema sou
palomatana milemolu tei e ane'i iitisou mo ilomusou no
voxo Tavuna utotomu.
28 ✡Ixalisou susu vile noxou sou ivau usoli no anu uasi, ia
ane'i xavine'i vitanisi sou mivikalanu Pilato lexe uvau Iesu
usoli.

✡ **13:19:** Lap 7:1; Ies 14:1 ✡ **13:20:** Kis 2:16; 1Sa 3:20 ✡ **13:21:** 1Sa 8:5, 19; 10:20-24 ✡ **13:22:** 1Sa 13:14; 16:12; Lex 89:20 ✡ **13:23:** 2Sa 7:12-16 ✡ **13:24:** Mat 3:1-2 ✡ **13:25:** Ioa 1:20, 27 ✡ **13:28:** Mat 27:22-23

29 ✡Ane'i mi'oxo aloxo ne noxou sou mimomomo sou
mimii ane muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu.
Mukalu, la sou ane'i milaxanixu teitexi no ovu valautu sou
milu'e mimulaxu no anu lulu.
30 Ia Lataua mutulusou no anu lulu sou soli la mumauli.
31 ✡Ili'i no anu la ta mitema ukalusi e ilo'a Iesu mimua-
mua'i no vote'i me'a ne Xalilaia sou mitelai ne Ielusalemu
mimaisou no voxo ta pieana.
32 Ioxe la sou mii e nexi taa'alomengi a'alo laixe no anu 'o
ne nexi taa'alomengi sou itema e Lataua musakiinu vaikala
sou noxi'a ta 'ilu'ilusunenge tatei lexe upalusou une'e sou
ulivulinenge.
33 ✡Aloxo ne, la sou Anu mutulusou Iesu no 'a lulu sou
soli sou lexe umomomo sou vaikala ane Anu musakinusinge
noxi'a ta 'ilu'ilusunenge tatei. Vaikala sou mii ane ne
mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku sou Lexe
tameisou muvikala aloxo 'o, ‘Nini ne nini 'alixeni. Vaimomo
'o Eni axolu loxo Eni Mamine.’
34 ✡Aloxo ne, la sou anu Momu ne mutulusou no anu lulu
sou soli, mo uai u'ui no anu lulu ne uasi. Anu muvikala aloxo
'o, ‘Eni emasaxa lexe aalusine no anu aalu iou vilesisi aloxo
Eni ealusou mutuxu tuala Deviti. Aalu ane laixe anu uxali
manina.’ La sou mii ane Anu mulemolu ne muxali manina
loxo Anu musakiinu vaikalasou.
35 ✡La sou vaikala vile kalumo muxolu no anu Lavuku sou
Lexe muvikala aloxo 'o, ‘Nini umomomo sou namalanixu
Itema sou xaixai noxine e malemalenga ne uai u'ui no nano
no lulu ne uasi.’
36 Ioxe la sou nenge telavusou lexe Deviti ne no mine uao
mumauli mo muxoxolu no lia 'o, la anu itema sou umulinu
masaxa noxou Lataua mo anu u'oxo xaixai laixe manina.
Ia ili'i no mine anu musoli, xe miasixu no anu lulusi'a ta
'ilu'ilusunu, la vasimolu ne muai mu'ui no nano no lulu ne.
37 Io Itema ane ne Lataua mutulusou no anu lulusou soli,
la vasimolu uai u'ui no lulu ne uasi.
38 Aloxo ne la sou ta vivilo eni emasaxa lexe ngingi
ngalavusou laixe aloxo 'o, no anu soli noxou Iesusi la anu
muxexeenu susu noxinge aloxo nexi tea'alomengixu.
39 ✡Io lapuloto noxou Mosesi ne umomomo sou uxexeenu
'ilixo masumasua noxinge sou ngaxali ngaisalili uasi. Ia
Anu itema ane ne si Anu mumomomo sou uxexeenu 'ilixo
masumasua noxi'a ta mitema ane'i ane imuxamuxaxu tane'i
noxou, la sou Anu uleme'a lexe ta mitema lailaixe.
40 La sou ngingi ngaxaxai laixe, xo loxo 'o io mii e
ta mitema sou palomatana milemolu tatei ne uxali u'oxo
masuangengi.
41 ✡‘Ngingi ta mitema e ngamolovila'isou Lataua.

✡ **13:29:** Mat 27:59-60 ✡ **13:31:** Apo 1:3, 8 ✡ **13:33:** Lex 2:7 ✡ **13:34:** Ais 55:3 ✡ **13:35:** Lex 16:10 ✡ **13:39:** Rom 10:4 ✡ **13:41:** Ava 1:5

Xe ngakuluke, mo ngasoli.
Xo Eni aˈoxonu mii vile uxali no nixi noxinge.
La sou lexe itema vile uvikalangengi no anu mii ane lexe
Eni aˈoxonu ne,
la ngingi ngamuxaxu tangengi no anu uasi.’ ”

42 No mine Paulo muaˈalo mukalu xe ilou Valunavasi milaa
no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia, la ta mitema mitalisiˈa ilou
sou lexe no Voxo Tavuna ane iliˈi la, ilou ilivu ineˈe la sou
iaˈaloiˈa la no anu vaikala ne.
43 Iliˈi no mine aneˈi milaa no alalotu, la ta mitema ta Iutaia
ta piena xe ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi io imulinu
lalotu moxiˈa ta Iutaia sou iloˈa ta Iutaia milotu mipita
no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia ne mimulineˈi Paulo ilou
Valunavasi. Sou ilou mipeletotosiˈa sou lexe itulu pekiaˈa
aloxo ne si no anu alauna noxou Lataua.
44 Xe iliˈi no anu Voxo Tavuna ane ne, la sexasisisou ta
mitema ukalusi no anu tuala tila ane ne mineˈe mipita sou
milomusou vaikala noxou Tila.
45 Ioxe no mine ta Iutaia mimaisou lexe ta mitema ta piena
musuku milomuxu vaikala noxou Tila, la sou aneˈi oponeˈi
masuau Paulo xe mivikala tumalou noxou xe mivikala
masumasua no anu aˈalo noxou kalumo.
46 ✡Aloxo ne, la sou Paulo ilou Valunavasi mivikala pekiaˈu
io iˈume uasi ia ilou mivikalaneˈi aloxo ˈo, “Vaikalau Lataua
ne tanixu lexe taaˈaloxu tei a noxinge ne. Ia xo ngingi
ngexiunu tumalingeu, la iou loxo ngingi ngexavutala lexe
nganoˈu mauli ane kaluxusou uasisi uasi. La sou ngingi
ngalomu. Nexi noxou vaimomo ˈo taxiu ulai noxiˈa ta
mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi.
47 ✡Xo Tila mupalusixe la muvikala aloxo ˈo,
‘Eni apalusine sou nalaixu lamana ane ˈo noxiˈa ta mitema
aneˈi ane ta Iutaia uasi.
Mo sou ta mitema ukalusi no lialia ˈo inoˈu mauli ane
kaluxusou uasi.’ ”
48 Xe ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi ne milomusou
vaikala ane ne, la aneˈi miˈosa mo miitinu Tila ualasou
sou vaikala noxou. La sou ta mitema ta piena e Lataua
musosovosiˈa sou lexe inoˈu mauli ane kaluxusou uasi ne
mixali ta mitema sou imuxamuxaxu taneˈi.
49 Aloxo ne, la sou vaikala noxou Tila mutaasou xalee lia
tila ane ne mukalusi.
50 Xe ta Iutaia laˈiaxaˈa la sou miˈuna taneˈi noxiˈa ta sema
e ualasiˈa tatila aneˈi ane milavusou ilotu noxou Lataua mo
ta kisokisou sou xalee lia tila ane ne. La sou aneˈi miavuti sou
miˈoxe iveˈaveˈa Paulo ilou Valunavasi sou mikusaiˈa milai
vaˈaxu no xalee lia tila noxiˈa.
51 ✡Xe aneˈi ilou miavuti, la mivutasou lomulo no tavaˈa
mulai noxiˈa io ilou mixililiieˈi ia milai ne Ikonia.

✡ **13:46:** Apo 3:26; 18:6 ✡ **13:47:** Ais 49:6 ✡ **13:51:** Mat 10:14; Apo 18:6

52 La ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne
mixamulinu ˈosaˈosa mo miˈanaˈana no anu Uleenu Tavuna.

14

Valunavasi Ilou Paulo Mixali Mixolu ne Ikonia

1 No mine Paulo ilou Valunavasi mixali ne Ikonia, la
miˈuna no nano no anu tani sou lalotu noxiˈa ta Iutaia
loxo aneˈi ilavusou iˈoxoˈoxonu utotomu xe misokou sou
miaˈaloxu vaikalau Lataua. La miaˈaloxu laixe manina, la
sou ta Iutaia ta piena xe ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi ta
piena musuku mimuxamuxaxu taneˈi noxou Iesu.
2 Ia ta Iutaia ane imuxaxu taneˈi uasi ne miˈuna taneˈi
noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi sou iloˈa laˈiaxaˈa
mo oponeˈi masuaiˈa ta mitema aneˈi ane mimuxaxu tamei
noxou Iesu.
3 ✡La aneˈi ilou mixolu maxuveeni lai ne mo mivikala
pekiaˈu sou Tila io ilou iˈume uasi. La Anu mulosiˈa xavi
sou miˈoxonu sosovo iouiou xe mii ane talavusou uasi. Anu
mumaxau lexe aˈalo sou alauna noxou ne anu maninasou.
4 La ta mitema no nano no anu tuala tila ne mikalipala
laˈoluxaˈa tamei. Laˈoluxaˈa vile mivulu noxiˈa ta Iutaia, xe
laˈoluxaˈa vile mivulu noxiˈa ta aposeli.
5 ✡Xe no mine ta Iutaia iloˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi miavuti, la mipita noxiˈa ta kisikisiˈa, sou lexe iˈoxo
masuaneˈi ta aposeli mo iˈoxo lexe iveˈa no anu kulu mo isoli.
6 Ia aneˈi ilou milavusou mii ane ta mitema mivikala
lexe iˈoxonu ne, la aneˈi ilou miˈume milai no tuala tila
ta tamei ne Lisita xe ne Delube mo no tuala moseˈi la no
paˈupaˈumolu ne no xalee lia tila ne Likaonia.
7 La aneˈi ilou misolo xaixai sou miaˈaloxu aˈalo laixe no
tuatuala ane ne.

Valunavasi Ilou Paulo Mia'alo ne Lisita Xe ne Delube

8 Xe itema vile lai ne Lisita ne, no mine nenu mivoˈonu mo
la tavaˈu ne mukilikalu la umuamuaˈi uasi muxoxolusi.
9 Anu muxolu sou mulomu no mine Paulo muaˈalo. La
Paulo mumatakisou xe mumaisou lexe anu mumuxaxu tanu
sou lexe uxali laixe la,
10 la sou muˈava lexe, “Naavuti mo natulu.” Aloxo ne, la
itema ne mupisikei sou mutulu la mumuamuaˈi a vile.
11 ✡No mine aneˈi ta mitema ane mineˈe mipita mimaisou
mii maˈia ane Paulo muˈoxo ne, la aneˈi miˈava no anu
vaikala noxiˈa Likaonia aloxo ˈo, “Ta lataua mixali loxo ta
mitema mo miluˈe mixali noxinge ˈo.”
12 Aneˈi mivikala aloxo ne la mimoxoˈu Valunavasi lexe
Seusu, xe Paulo mimoxoˈu lexe Elumesi xo anu Paulo ne tila
sou uˈoxonu vaivaikala.
13 La tani sou lalotu noxou lataua ilemo lexe Seusu ne
mutulu se ˈalai no aitengaxu vimelu sou tuala tila ne. La sou

✡ **14:3:** Mak 16:20; Eva 2:4 ✡ **14:5:** Apo 14:19 ✡ **14:11:** Apo 28:6

ailiˈi sou munoˈa ta bulumakau ta mulu moseˈi mo seseenu
moseˈi misakiinu tavalanu muneˈenu no aitengaxu tuala tila
xo anu iloˈa ta mitema ane mineˈe mipita ne, imasaxa lexe
iˈiaiamaiˈa Paulo ilou Valunavasi no anu sou ilotu noxiˈa.
14 Ia no mine ta aposeli Paulo ilou Valunavasi milomusou
mii ane ne, la aneˈi mikakakanu tokolomoiˈa, ia miiave
miuna noxiˈa ta mitema ane mineˈe mipita ne, la miˈavaˈava
aloxo ˈo,
15 ✡ “Ngingi ta mitema ˈo, tavaˈu loxovaa la sou ngingi
ngeˈoxo ˈilixo ano. Nexi kalumo ne nexi ta mitemasi aloxo
ngingi ne. Ia nexi taaˈaloxu aˈalo laixe ulai noxinge lexe
ngingi ngaxiu tumalinge no anu mimii vitavitanisi ane
ngingi ngalotu no anu ne. Io ngaxiu ulai noxou Lataua anu
mumauli mo mukoinu loxotolo mo lialia xe luaki ilou mimii
mukalusi mo ta mimii ane muxolu no nano no anu.
16 ✡Tatei la Lataua iou muvaxaiˈa ta mitema no xalexalee
tuatuala no lia ˈo sou mimulinu ˈilixo noxiˈa vilevilesi.
17 ✡Ia Anu mupalaˈalixu mii vile noxou. Anu mumaxaˈu
ˈilixo laixe sou mulosinge laˈiua molu no loxotolo muluˈe
noxinge, mo Anu mulosinge laˈilali temanu no anu voxovox-
osou mo mulosinge laˈilali ta piena, la muˈoxonenge teˈosa
manina.”
18 Aneˈi ilou mivikala aloxo ne, ia ta mitema ne pekiaˈa sou
iˈoxo iaiama ne sia, la aneˈi ilou mixamuli ialuxu manina mo
mitalosiˈa.
19 ✡Ka sou, ta Iutaia moseˈi meˈa ne Antioki xe Ikonia
mineˈe, la milapunu xavutalaiˈa ta mitema ane mineˈe
mipita ne sou mivau Paulo no anu kulu, mukalu la
milavelavenu milaixu no ale no anu vimelusou tuala tila ne
la misuanu muai ne xo mikalavoi lexe anu musoli.
20 Ia ta mitema noxou Iesu mipita mixaliliiou, la anu
muavuti mutulu sou mulivu muˈunalai no tuala tila. No voxo
ane vile, la anu ilou Valunavasi milutu sou milai ne Delube.

Aneˈi La Ilivu Noxiˈa Paulo Ilou Valunavasi

21 Aneˈi miaˈaloxu aˈalo laixe no tuala tila ne la ta mitema
ta piena mixali ta mitema noxou Iesu. Io aneˈi ilou milivu
milai ne Lisita xe ne Ikonia mo ne Antioki,
22 ✡sou miˈoxo pekiaˈu oponeˈi aneˈi ane ta mitema noxou
Iesu, mo mipeletotosiˈa sou lexe itulu pekiaˈa no anu mux-
amuxaxu taneˈi ane ne la mivikalaneˈi aloxo ˈo, “Nenge
tamuamuaˈi no anu voteˈi sou tuˈutuˈumaxu ta piena tei ka
sou taˈuna no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua.”
23 Mo aneˈi misosovosiˈa ta tatila noxiˈa ta mitema ilotu
noxou Iesu vilevilesi ne, mo aneˈi ilou mipelemu sou mik-
ilaka, sou miˈitaloneˈi aneˈi ane mimulaxu taneˈi ne noxou
Tila.

✡ **14:15:** Lex 146:6; Apo 10:26 ✡ **14:16:** Apo 17:30 ✡ **14:17:** Iel 5:24 ✡ **14:19:** Apo 17:13; 2Ko 11:25 ✡ **14:22:** Apo 15:32; 1Te 3:3

24 Ioxe ili'i, la Paulo ilou Valunavasi mimuamua'i no nixi
no anu xalee lia ne Pisitia, la mixali no anu xalee lia ne
Pamfulia.
25 Xe mia'aloxu vaikala noxou Lataua no tuala tila ne
Peluxa, mukalu la milu'e no tuala tila ne Atalia.
26 ✡Ane'i ilou mitelo no lasipi ne Atalia, la milivu milai ne
Antioki. Tuala tila ane ne tei la ane'i ilou mixolu no anu mo
ta mitema noxou Lataua mi'italone'i milai no anu alauna
noxou Lataua, sou lexe i'oxonu xaixaine anu a mikalusou
mo a milivu mine'e ne.
27 ✡Io ane'i mixali lai ne, la mipitane'i ta mitema e ilotu
noxou Iesu ne mukalusi, sou mia'aloi'axu mimii mukalusi
ane Lataua mu'oxonu noxi'a, mo mukisinu aitenga noxi'a ta
mitema ane'i ane ta Iutaia uasi sou ane'i mimuxaxu tane'i
noxou.
28 La ane'i ilo'a ta mitema noxou Iesu ne mixolu lai ne
maxuveeni.

15

Mipita sou Vaivaikala ne Ielusalemu

1 ✡Ioxe ta mitema mose'i me'a ne Iutaia milu'e ne Antioki,
la milosiexa'a ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou
Iesu no anu lavulavu aloxo 'o, “Lexe xooxoo ungasinge
umulinu 'ilixo ane Mosesi mulosixe lavulavu sou uasi, la
umomomo sou ngingi ngamauli uasi.”
2 ✡Mii ane ne muavutinoxu Paulo ilou Valunavasi opone'i,
la ilo'a mi'otosou anaxa'a sou. La sou ane'i misosovosi'a
Paulo ilou Valunavasi ilo'a mose'i la ane mimuxaxu tane'i
noxou Iesu sou lexe ilai telo ne Ielusalemu sou imaisi'a ta
mitema sou xaixai ilo'a ta tatila noxi'a ta mitema noxou
Lataua mo imomosou vaikala ane ne.
3 La sou ta mitema ilotu noxou Iesu mipalusi'a sou milai.
Xe ane'i mimuamua'i mipolo ne Ponisia xe ne Samalia, la
mia'aloxa'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi ne mixiu milai
noxou Lataua. A'alo ane ne muxalixu 'osa'ila tatila noxi'a ta
mitema mukalusi ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu.
4 ✡No mine mixali ne Ielusalemu, la ta mitema e ilotu
noxou Iesu ilo'a ta aposeli mo ta tatila noxi'a ta mitema
noxou Lataua misexelaxa'a, xe ane'i mia'aloxu mimii
mukalusi e Lataua mulosi'a xavi sou mi'oxonu.
5 Ia ta Palisaio mose'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu
miavuti la mivikala lexe, “Ta mitema ane'i ane ta Iutaia
uasi ne anu laixe lexe xooxoo ungasi'asi mo ane'i imulinu
lapuloto noxou Mosesisi.
6 Ioxe, ta aposeli ilo'a ta tatila noxi'a ta mitema ilotu noxou
Iesu mipita sou mimaisou mii ane ne.

✡ **14:26:** Apo 13:1-2 ✡ **14:27:** Apo 15:4, 12 ✡ **15:1:** Xal 5:2 ✡ **15:2:** Xal 2:1
✡ **15:4:** Apo 14:27

7 ✡No mine vaikala ta piena muxali no anu, la Pita muavuti
sou muvikala mulai noxiˈa aloxo ˈo, “Ta vivilo, ngingi
ngelavusou lexe tatei, la Lataua musosovosilo no taingengi
sou lexe aˈaloxu aˈalo laixe sou Iesu Kalisito noxiˈa ta mitema
aneˈi ane ta Iutaia uasi mo sou aneˈi ilomusou la imuxaxu
taneˈi.
8 ✡Lataua e mulavusou ta mitema mukalusi oponeˈi ne
musosovosiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi la sou
mulosiˈa Uleenu Tavuna aloxo mulosinge ne si.
9 Anu muˈoxonu ˈilixo iouvilemo noxinge ta Iutaia xe
iouvilemo noxiˈa aneˈi ta Iutaia uasi. Aneˈi mimuxaxu
taneˈi noxou Tila, la sou oponeˈi muxali malemalenga no iou
Lataua.
10 ✡La sou loxovaa ane ngingi ngaˈoxe ngatovonu Lataua
vaimomo ˈo? Tavaˈu loxovaa la sou ngamuxaxu mii ane
tuˈumaxu no laxasiˈa ta molomolo noxou Iesu sou imulinu
lapuloto noxou Mosesi e umomomo sou ta xaixaisinge mo
nenge kalumo tamomomo sou tatavulenu uasi ˈo?
11 ✡Aloxo ne uasi, nenge temuxaxu tanenge, la nenge
temauli xo Tila Iesu mulosinge alauna noxou aloxo aneˈi
nesi.”
12 Pita muvikala aloxo ne, la ta mitema mukalusi e aneˈi
mipita ne mixolu tani mukii. Sou milomu mulai noxiˈa
Valunavasi ilou Paulo miaˈaloiˈa sou sosovo iouiou xe mii
ane talavusou uasi e Lataua mulosiˈa xavi sou muˈoxonu no
taineˈi ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi.
13 ✡No mine aneˈi miaˈalo mukalu, la Iakovo muavuti
mutulu la muvikalaneˈi aloxo ˈo, “Ta vivilo, ngalomu noxilo.
14 Saimoni muaˈalomengi lamana no anu soko mii ne
Lataua mumaxaˈu masaxa noxou sou munoˈa ta mitema
aneˈi ane ta Iutaia uasi mo muˈoxoneˈi mixali ta mitema
noxousi.
15 Mo vaivaikala noxiˈa ta mitema sou palomatana ne
muisalili ilou ane nenge teaˈaloxu aloxo aneˈi mikaukavunu
nesi,
16 ✡ ‘Iliˈi, la eni alivu aneˈe xo tani alelaxu noxou Deviti ne
mulapau mo mumamulo,
ia Eni atulusou la mo apaipounu.
17 Mo sou ta mitema pausiˈa umomomo sou ikamuli Tila,
mo ta mitema aneˈi ukalusi ane ta Iutaia uasi ne Eni
aˈaliˈa
mo ixali ta mitema noxilo.
Tila e uˈoxonu mimii ukalusi ne muvikala aloxo ˈo.
18 Anu mupalaˈanixu tatei mo.’
19 Eni xavutalaxeni aloxo ne, ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi ia ixiu ineˈe noxou ne talosiˈa tuˈumaxu sou itavule
mamu.

✡ **15:7:** Apo 10:1-43 ✡ **15:8:** Apo 10:44; 11:15 ✡ **15:10:** Mat 11:30; Xal 3:10
✡ **15:11:** Xal 2:16; Ep 2:5-8 ✡ **15:13:** Xal 2:9 ✡ **15:16:** Amo 9:11-12

20 ✡Ia laixe lexe nenge takaukavu ulai noxiˈa sou
tavikalaneˈi lexe, mamu sou ngingi ngaˈou laˈilali ane
nuniˈu xo aneˈi miiamanu noxiˈa ta lataua kalakalavoi, mo
ngapolopepeenu ˈilixo sou voteˈi loxo iˈoxo susu noxiˈa ta
sema, mo ngaˈou mii sou poosi ane miailiˈosou mo musoli
ne mamu, mo sialuxu a uxolu no anusi ˈo.
21 Xo tatei mo ne ta mitema miaˈaloxu lapuloto noxou
Mosesi no anu tuatuala tatatila mukalusi, mo no voxo
Tavuna utotomu ne, la miitisou no nano no tani sou lalotu
noxiˈa ta Iutaia.”

Uoli Voloxu Ulai Noxiˈa ta Mitema Aneˈi Ane ta Iutaia Uasi Ia Mimuxaxu Taneˈi Noxou Iesu

22 Ioxe, ta aposeli iloˈa ta mitema noxou Lataua iloˈa ta tati-
lasiˈa mukalusi misakii xavutala la misosovosiˈa ta mitema
seˈi noxiˈa ne, ka mipalusiˈa iloˈa Paulo ilou Valunavasi
milai ne Antioki. Aneˈi misosovosiˈa Iudasi e milemo lexe
Valusavasi xe Sailasi. Aneˈi ilou e miuli noxiˈa ta mitema
aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne.
23 Uoli voloxu ane aneˈi misovanu noxiˈa ilou ne
mikaukavunu aloxo ˈo, “Nexi ta vivinge ta mitema sou xaixai
iloˈa ta tatilasiˈa ta mitema ane Iesu mupalusiˈa tasovanu
uoli voloxu ane ˈo ulai noxinge ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi ia aneˈi imuxaxu taneˈi noxou Iesu aneˈi ane ixolu no
tuala tila ne Antioki mo no xalee lia tila ne Silia xe ne Kilikia
mukalusi. Sexela ilou ˈosaˈosa ulai noxinge.
24 Nexi telomu lexe ta mitema moseˈi meˈa noxixe ˈo milai
noxinge mo aneˈi a miˈoxo vulaulaunu xavutalamengi no
anu vaivaikala noxiˈa. Ia nexi tapalusiˈa uasi.
25 La sou nexi mukalusi tesakiinu xavutala mo tasosovosiˈa
ta mitema moseˈi sou tepalusiˈa iloˈa ta menexinge manina
e Valunavasi ilou Paulo ilai noxinge.
26 Ta mitema ane ne aneˈi miˈitalonu maulixaˈa sou uala-
sou Tila noxinge Iesu Kalisito.
27 Aloxo ne, la sou nexi tepalusiˈa Iudasi ilou Sailasi. Sou
ivikala imulinu vaikala e tekaukavunu ne no ˈa anaxaˈa la.
28 ✡Xo anu laixe noxou Uleenu Tavuna xe noxinge kalumo
lexe sou nexi tamuxaxu tuˈumaxu ta piena noxinge mamu.
Ia ngingi ngamulinu ˈiliˈilixo aloxo ˈo si.
29 Mamu sou ngingi ngaˈou laˈilali ane aneˈi miiamanu mu-
lai noxiˈa ta lataua kalakalavoi, mo ngaˈou mii ane sialuxu
uasi, mo mii sou poosi ane miailiˈosou mo musoli ne xiasinu
mamu, xe ngapolopepeenu ˈilixo sou voteˈi loxo iˈoxo susu
noxiˈa ta sema. Laixe sou lexe ngingi ngapolopepeenu mimii
ane ne la laixe noxinge. Vaikala noxixe anu anesi.”

✡ **15:20:** Mul 34:15-17; Liv 17:10-16 ✡ **15:28:** Mat 23:4

30 La sou, aneˈi mipalusiˈa ta mitema milutu miluˈe ne
Antioki, la mipitaneˈi ta mitema noxou Lataua sou milosiˈa
uoli voloxu ane ne.
31 Xe ta mitema miitisou la miˈosasou vaivaikala sou
peletoto ane muxolu no nano no anu ne.
32 Iudasi ilou Sailasi ne aneˈi ta mitema sou palomatana
kalumo, la sou aneˈi ilou mivikala piena sou mipeletotosiˈa
mo miˈoxo pekiaˈa aneˈi ane imuxaxu taneˈi noxou Iesu.
33 Aneˈi ilou mixolu lai ne Antioki ne maxuveeni sevile,
ka sou aneˈi imuxaxu taneˈi noxou Iesu ne mialusiˈa no
anu opo seˈisisi, io mipalusiˈa milivu milai noxiˈa aneˈi ane
mipalusiˈa ne.
34 *
35 Ia Paulo ilou Valunavasi mixolu lai ne Antioki, la aneˈi
iloˈa ta mitema ta piena moseˈi mixaxai sou milosiˈa ta
mitema lavulavu mo miaˈaloxu vaikala noxou Tila.

Paulo Ilou Valunavasi Oponeˈi Vilesisi Uasi

36 Mo voxo seˈi iliˈi, la Paulo muvikala noxou Valunavasi
lexe, “Nenge talivu talai mo tamaisiˈa ta vivinge no anu
tuala ta tatila ukalusi ane nenge teaˈaloxu vaikala noxou Tila
noxiˈa, mo tamaisiˈa lexe xoluxoluxaˈa a loxovaa.”
37 ✡La Valunavasi mumasaxa lexe unoˈu Ioanesi e ualasou
vile lexe Maluko sou iloˈa ilou ilai.
38 ✡Ia Paulo umasaxa aloxo ne uasi, xo tavaˈu lexe anu
muˈumesiˈa ne Pamfulia, mole iloˈa isolonu xaixai ilai ua.

Paulo Mumuamuaˈi sou Xaixai Tameisou

39 La sou, aneˈi ilou miˈotosou anaxaˈa ta piena sou mii ane
ne. Mole aneˈi ilou mikalipala, la Valunavasi munoˈu Maluko
la ilou mitelo no lasipi sou milai ne Kipulosi.
40 Ia Paulo musosovosou Sailasi, xe ilou milutu la aneˈi
ane ta mitema noxou Iesu miˈitaloneˈi milai no anu alauna
noxou Tila sou ilou milai.
41 Aneˈi ilou milai la mimuamuaˈi mipolo no anu xalee lia
tila ne Silia xe ne Kilikia sou miˈoxo pekiaˈa ta mitema noxou
Lataua.

16

Timoti Mumulineˈi Paulo Ilou Sailasi

1 ✡Paulo mulai muxali ne Delube, ka mulai ne Lisita.
La itema vile noxou Iesu ualasou lexe Timoti anu muxolu
no tuala tila ane ne. Nenu ne ane sema Iutaia vile mo
mimuxaxu tane noxou Iesu. Io momu ne anu itema sie Xiliki.
2 ✡Ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne
Lisita mo ne Ikonia mivikalasou lexe anu itema laixe.

---

* **15:34:** Ia Sailasi muxavutala lexe uxolu lai ne. ✡ **15:37:** Apo 12:12, 25
✡ **15:38:** Apo 13:13; Kol 4:10 ✡ **16:1:** Apo 14:6; 2Ti 1:5 ✡ **16:2:** Pil 2:19-22

3 Mo Paulo mumasaxa sou unoˈu ilou ilai. La sou Paulo
muvikalasou xooxoo mungasou xo tavaˈu lexe ta Iutaia aneˈi
ane mixolu lai ne aneˈi mukalusi milavusou lexe Timoti
momu ne anu itema sie Xiliki.
4 ✡No mine aneˈi mimuamuaˈi milai no tuatuala ta tatila
la miaˈaloxu vaivaikala ane aneˈi ta aposeli iloˈa ta tatila
noxiˈa ta mitema noxou Lataua misakii xavutalasou lai ne
Ielusalemu sou lexe ta mitema imulinu.
5 La sou ta mitema sou lalotu mixali pekiaˈa no anu ˈilixo
sou imuxaxu taneˈi, la sou sosovosiˈa muleleme mutelai
tatila no voxovoxo.

Paulo Mumaisou Itema Vile ne Makedonia no Anu Mii Loxo Aipiepiena

6 ✡Paulo iloˈa Sailasi ilou Timoti mimuamuaˈi mipolo
no xalee lia tila ne Pilixia mo Xalatia, xo Uleenu Tavuna
mutaluxaˈa sou miaˈalo no ˈa vaikala no nixi no xalee lia tila
ne Asia
7 Xe no mine aneˈi mixali ne Pilixa ne Misia, la mitovo sou
lexe iˈunalai no xalee lia tila ne Vetinia, ia Uleenu noxou Iesu
muvikalaneˈi lexe ilou ilai mamu.
8 La sou aneˈi mipolo mivaxa ne Misia, la miluˈe mixali ne
Toloasi.
9 No ˈolovoxo, la Paulo mumaisou mii loxo aipiepiena ne,
sou itema vile ne Makedonia mututulu la muvikalanu Paulo
sou mulingau lexe. “Napolo naneˈe lai ne Makedonia mo
nasuˈulinexi.”
10 Paulo mumaisou mii e loxo aipiepiena mukalu xe iliˈi, la
nexi tepalea telalaxi sou telutu telai ne Makedonia. Xo nexi
telavu manina lexe Lataua muˈavalixe sou talai taaˈaloxu
aˈalo laixe sou Iesu Kalisito ulai noxiˈa ta mitema no xalee
ane ne.

Litia Mixiu Mineˈe Noxou Iesu

11 La sou nexi tetelo no lasipi ne Toloasi, la teiave telapu
mulai sou telai ne Samatoreki, xe no anu voxo vile la tesuku
telai ne Neapolisi.
12 Xe telutu lai ne, la temuamuaˈi telai ne Pilipai. Tuala
ane ne ta Romu mixolu no anu, mo anu tuala tila vile muuli
no xalee lia tila ne Makedonia. La nexi texolu lai ne voxo
moseˈi.
13 No anu Voxo Tavuna, la nexi telaa no aitengaxu tuala
tila sou telai no ale no lexa vile paˈumolu. Nexi telai ne xo
texavutala lexe taxalisou tanixaˈa ta mitema sou ikilaka no
anu vile sou takilaka no anu, la nexi texalisiˈa ta sema e
mipita mixoxolu ne la sou tetalupexa teluˈe no paumeˈa la
tesoko sou teaˈalo mulai noxiˈa.
14 Vile noxiˈa ta sema e mixolu ne ualasie lexe Litia ane
sema sie tuala tila ne Taiatila ane milavusou misovanu
tokolomo kakato. Mo ane milavusou milotu noxou Lataua.

✡ **16:4:** Apo 15:23-29 ✡ **16:6:** Apo 18:23

Mo Tila mukisiinu opoone sou ilomu laixe no anu aˈalo ane
Paulo muaˈaloxu.
15 No mine ane iloˈa aneˈi mukalusi e mixolu no tani noxie
ne miˈulo mukalu, la ane milingaixe, la mivikala aloxo ˈo,
“Lexe ngingi ngexavutala lexe eni emuxaxu taleli manina
noxou Tila, la nganeˈe mo ngaxolu no tani noxilo.” La sou
ane milingaixe pekiaˈu mole nexi temulinu linga noxie ne.

Mitatuxaˈa Paulo Ilou Sailasi no ˈa Taasou Navunavu

16 Xe voxo vile, la nexi telai no anu tanixaˈa ta mitema
sou ikilaka no anu. La texalisie sema sou ipalupalusie vile
vuanga ne uleenu masua muxolu noxie, la ulosie lavulavu
sou ilavusou mii e uxali uao la ane iaˈaloxu tei. Ane miˈoxo
aloxo ne, la ta tatilasie xaixaie ne, aneˈi minoˈu lamoli tatila
no anu.
17 ✡Ia no voxo ane ne, la ane mimulinexi noxiˈa Paulo, la
iˈavaˈava aloxo ˈo, “Ta mitema ane ne aneˈi ta mitema noxou
Lataua e muxolu teitexi manina ta mitema sou xaixai sou
iaˈalomengi no anu voteˈi sou tanoˈu mauli.”
18 Ane mivivikala aloxo ne voxovoxo utotomu, xo mole
Paulo ne mutotosa, la sou muxiu sou muvikalanu uleenu
masua ne aloxo ˈo, “No anu Ualasou Iesu Kalisito, la eni
avikalaneni lexe, nalaa mo naxexesie sema vuanga ne.”
Alaxu vilesisi la uleenu masua ne muxexesie sema vuanga
ne.
19 Ioxe ta tatilasie sema vuanga ne mimaisou aloxo ne, la
laiaxaˈa xo voteˈi sou lamoliˈa e inonoˈu ane tasiauxu ne.
La sou aneˈi milasilasineˈi Paulo ilou Sailasi sou minoˈa ilou
mineˈeneˈi no ieˈi ta tatila no tanixu pitapita.
20 ✡Aneˈi minoˈa ilou milaixiˈa noxiˈa ta kisikisiˈa sou
ilomusou vaivaikala ne Romu, la mivikalaneˈi aloxo ˈo, “Ta
mitema ane ˈo, aneˈi ta mitema sie Iutaia. Ia aneˈi mineˈe
ˈo la, miˈoxo ˈilixo masumasua no nano no anu tuala tila
noxinge.
21 Aneˈi ilosieˈi ta mitema sou tuala tila noxinge ˈiliˈilixo
noxiˈa e nenge ta Romu umomomo sou taˈoxonu uasi xo anu
umulinu lapuloto noxinge uasi.”
22 ✡Xe ta mitema mukalusi miavuti, la mipitaxaˈa ilou
sou mipuapuasiˈa ilou. Xe ta kisikisiˈa sou xalee tuala tila
ne mivikala pekiaˈu ulai noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto, la
mikakaa tokolomo ia ilou xe mipuapuasiˈa ilou no anu puate.
23 Miveˈa ilou alaxu ta piena aloxo ne mukalu, la sou
mitatuxaˈa ilou no nano no taasou navunavu. Io mivikalanu
itema sou usaxilaˈu aitenga sou lexe utatuxaˈa ilou pekiaˈu
mo usaxilaˈu aitenga laixe.
24 Itema sou usaxilaˈu aitenga mulomusou vaikala pekiaˈu
ane ne, la muitaloneˈi ilou milai no nano no anu kaveutu vile

---

✡ **16:17:** Mak 1:24 ✡ **16:20:** Mak 13:9 ✡ **16:22:** 2Ko 11:25; 1Te 2:2

kitu'a no nano no anu taasou navunavu ne, io sou musakiinu
tava'a ilou no anu ovu alelaxu.
25 Ia no 'a 'olovoxo ane ne, la Paulo ilou Sailasi mixolu
sou ilingalinga xe ilelexesi sou iitinu Lataua Ualasou. La ta
menexi'a e ilo'a mixolu no nano no anu taasou navunavu ne
ixolu sou ilolomusi'a ilou.
26 Milomusi'a ilou aloxo ne, xe mikuluke loxo 'o la 'uni'uni
toxoxa'a mu'umu'umunu taasou navunavu ne, la lia mupau-
pau mo savana mutaotao, la sou aitenga mukisikisi, xe seni
e misakine'i ta mitema mukalusi avo'a ilou tava'a no anu ne
mululu kalumo.
27 ✡Ioxe itema sou usaxila'u aitenga mukuluke, xe mu-
malei loxo 'o la aitengaxu taasou navunavu mukisikisi, xe
anu muavuti la muxavutala lexe ta mitema mukalusi e
mixolu no nano no taasou navunavu ne ane'i a miumeume
mukalu. La sou anu muavuti muno'u laviso sou lexe molu
uvau sou usoli.
28 Ia Paulo mu'avakaka mulai noxou lexe, “Navila'isi ne
sou navene nasoli mamu xo nexi a taxoxolu 'o.”
29 Xe anu itemasou usaxila'u aitenga ne muavuti la mu'ava
lexe ino'u telu une'e, xe muno'u telu mukalu, la sou anu
muiave mu'una, la mu'olo'olo mo mu'ume manina, la sou
mulapau mulu'e noxi'a Paulo ilou Sailasi talaxa'a.
30 ✡La sou anu muno'a ilou milaa mukalu, la mutalisi'a ilou
lexe, “Ngingi ta tatila tamei 'o, eni a'oxonu ma'ia la sou ano'u
mauli ane laixe?”
31 La sou ane'i ilou mukolinu aloxo 'o, “Nini namuxaxu
taneni noxou Tila Iesu. La sou ngingi nongi'a ta tema taasine
ngano'u mauli ane lailaixe ne.”
32 Xe ane'i ilou miavuti, la mia'aloi'a ilo'a ta tema taasou
no anu vaikala noxou Tila.
33 No 'olovoxo ane ne si, la itema sou usaxila'u aitenga ne
muno'a ilou sou mulai mu'uinu xalexalevine'i ilou no anu
lamalasile. Xe mukalu, la Paulo ilou Sailasi mi'ulosi'a ilo'a
ta tema taasou ne a no 'olovoxo nesi.
34 Mukalu, la anu mukasi noxi'a Paulo ilou Sailasi sou ilo'a
milai no taasou sou mulosi'a 'ani mose'i sou mio'u. Mo ane'i
ilo'a ta tema taasou mi'ana'ana no 'a 'osa'osa manina xo
ane'i mukalusi mimuxamuxaxu tane'i noxou Lataua.
35 Xe no 'a kakau ane ne, la ta kisikisi'a sou ilomusou
vaivaikala mipalusi'a ta mitema sou ino'a ta mitema ilaixa'a
no taasou navunavu sou lexe ilai ivikalanu itema ane usax-
ila'u aitengsou lexe, “Napalusi'a ta mitema tamei ne ilai.”
36 La sou itema sou usaxila'u aitenga ne muvikalanu Paulo
no anu vaivaikala aloxo 'o, “Ta kisikisi'a sou ilomusou
vaivaikala mipalusi'a ta mitema sou ino'a ta mitema ilaixa'a
no taasou navunavu mine'e mivikalaleli lexe eni alulusinge

✡ **16:27:** Apo 12:18-19 ✡ **16:30:** Apo 2:37

ngongou Sailasi mo ngalai, la sou ngongou ngalai ia opo
se'isisi uxolu noxinge ngongou."
37 Ia Paulo muavuti, la muvikalane'i ta mitema sou ino'a ta
mitema ilaixa'a no taasou navunavu aloxo 'o, "Nexi noxou
texamulinu navunavu sou mivexe noxou no ie'i ta mitema
tavu'alo mo mitatunexe noxou no nano no taasou navunavu.
Ia nexi noxou ne nexi ta mitema sie Romu. Ia ane'i italisixe
noxou mo ilavusixe lexe nexi tesusu manina 'o uasi. La
sou loxovaa la ane'i i'oxe ngingi ngane'e ngavikalanexi
noxou sou talai vitanisi 'o. Uasisi manina. Ane'i me'a ine'e
ipalusixe noxou talaa."
38 Ioxe ta mitema sou ino'a ta mitema ilaixa'a no taasou
navunavu ne mia'aloi'a ta kisikisi'a sou ilomusou vaivaikala
lexe Paulo ilou Sailasi ne ane'i ta mitema sie Romu. Xe ane'i
milomu aloxo ne, la ane'i mimama'u manina.
39 La sou ane'i mine'e noxi'a ilou sou mivikalane'i ilou
aloxo 'o, "Ta vivixe nexi tatali'isinge ngongou sou ngalulu-
sou susu noxixe. Xo nexi talavusinge ngongou lexe ngingi
nenge nenge'a sie Romu uasi. La sou nexi te'oxongengi
masua loxo 'o." La ane'i milaalixa'a miuatula'i no taasou
navunavu. Mo mivikalane'i lexe, "Ngaxexee no tuala tila 'o."
40 La sou ane'i ilou milaa no taasou navunavu sou milai no
tani noxie Litia. Noxie Litia no tani ne, la ane'i ilou mixalisi'a
ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu ane'i a
mixoxolu lai ne sou ane'i ilou mipeletotosi'a, mukalu la sou
ane'i ilou milai.

17

Paulo Ilou Sailasi Mixolu ne Tesalonika

1 Ioxe, Paulo ilo'a ta menexu milutu ne Pilipai, la sou
milai mixali ne Ampipolisi xe Apolonia, la sou mixali ne
Tesalonika. La taasou lalotu noxi'a ta Iutaia vile a muxolu
no tuala tila ane ne.
2 Xe Paulo muavuti la mu'oxo 'ilixo loxo anu u'oxo'oxonu
sou mulai mu'una no nano no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia
mo no anu Voxo Tavuna tatalu lololi ne anu mu'oxo ane
sou ilo'a mivavei no anu vaikala e muxolu no nano no anu
Lavuku Tavuna noxou Lataua.
3 Sou mulamananixa'a sou lexe ilamana lexe Kalisito ne
une'e sou utavule tu'utu'umaxu mo usoli ka umauli la. La
sou anu muvikalane'i aloxo 'o, "Iesu anu ane eni a'aloxu
noxinge Anu ane Kalisito."
4 Aloxo ne, la sou ta mitema ta Iutaia se'i noxi'a mimuxam-
uxaxu tane'i ne mimuline'i Paulo ilou Sailasi. Mo ta Xiliki ta
piena ane'i ane milotu noxou Lataua xe ta sema ane ualasi'a
tatila ta piena kalumo mimuxaxu tane'i la mimuline'i ilou.
5 Ia ta Iutaia mimaisi'a aloxo ne, la ane'i opone'i masuai'a,
la sou mi'avali'a ta mitema ta masua ane'i ane ilavusou
ixixaoxao vitanisi, sou mipita la miavutinoxu xavutalai'a ta
mitema mukalusi no nano no tuala tila sou mi'ava'ava mole

laixaˈa, la sou milai mimamulonu tani noxou Iasoni sou lexe ikamulineˈi Paulo ilou Sailasi la ilaixaˈa sou itulusiˈa no ieˈi ta mitema.
6 Ia no mine aneˈi mikakamulineˈi xe ixalisiˈa uasi, la aneˈi minoˈa Iasoni iloˈa aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu seˈi sou milasilaseˈi milailixaˈa noxiˈa ta tatila sou tuala tila ane ne. Io aneˈi miungaunga mulai noxiˈa aloxo ˈo, “Ta mitema aneˈi ane ilavusou iˈoxo ˈilixo masumasua no tuatuala mukalusi aneˈi a mixali noxinge ˈo sou iˈoxo masuanu tuala tila naˈa nenge.
7 ✡Aneˈi mineˈe la Iasoni mumulaxaˈa no tani noxou. Aneˈi ta mitema mukalusi aneˈi ane ilavusou imulinu lapuloto noxou Kaisari* uasi. Xo aneˈi miˈoxo lexe mutuxu tuala noxiˈa vile anu ualasou lexe Iesu.”
8 Xe ta mitema ane mineˈe mipita iloˈa ta kisokisou sou tuala tila ne milomusou vaikala ane ne, la mikuluke mo mimamaˈu.
9 La sou ta kisokisou sou tuala tila ne mivikalaneˈi Iasoni iloˈa ane ta mitema ane mimulaxu taneˈi noxou Iesu seˈi minoˈu lamoli sou milaaneˈi no anu.

Paulo Ilou Sailasi Miaˈaloxu Aˈalo Laixe ne Belea

10 Ioxe alaxu vilesisi ˈo la no ˈolovoxo ne, ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne mipalusiˈa Paulo ilou Sailasi sou milai ne Belea. Ilou mixali ne Belea, la ilou milai miˈunalai a vile no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia.
11 Ta Iutaia seˈi ane mixolu ne Belea ne ˈilixoiˈa loxo aneˈi ane mixolu ne Tesalonika ne uasi. Aneˈi ta mitema ta lailaixe manina. La sou no mine aneˈi milomusou vaikala lailaixe noxou Paulo, la aneˈi mimasaxau manina xe utotomu ne aneˈi milavusou sou iitiitisou vaikala no ˈa Lavuku Tavuna la sou aneˈi mimasaxa lexe ilavusou vaikala e Paulo muaˈalo no anu ne lexe manina.
12 La sou ta Iutaia ta piena xe ta Xiliki ta sema aneˈi ane ualasiˈa tatila tapiena mo ta mulu ta Xiliki tapiena ne mimuxamuxaxu taneˈi.
13 Ia no mine ta Iutaia aneˈi ane mixolu ne Tesalonika milomu lexe Paulo muaˈaloxu vaikala noxou Lataua ne Belea la, sou aneˈi milaulatala sou mineˈe miavutinoxu xavutalaiˈa ta mitema aneˈi ane ne sou oponeˈi masua.
14 Xe alaxu vilesisi ˈo la, ta mitema aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne mipalusou Paulo mupolo mulai no luaki. Ia Sailasi ilou Timoti mixolu ne Belea.
15 Io ta mitema aneˈi ane misaxanu Paulo ne milai mixalixu ne Atenasi, xe sou lexe ilivu, la Paulo muvikala pekiaˈu noxiˈa lexe ilivu la ivikalaneˈi Sailasi ilou Timoti lexe ilou ipalea ineˈe noxou.

Paulo Muaˈaloxu Aˈalo Laixe ne Atenasi

✡ **17:7:** Luk 23:2; Ioa 19:12 * **17:7:** Naitisou Ualauala laalaaxu.

16 No mine Paulo muxoxomaiʹa Sailasi ilou Timoti ne
Atenasi, la anu mumaisou lataua kalakalavoi ta piena
muʹanaʹana no nano no tuala tila ane ne, la anu opoonu
mutamasiʹa ta mitema aneʹi ane ne.
17 ✡La sou anu iloʹa ta mitema ta Iutaia xe ta mitema
aneʹi ane ta Iutaia uasisi io milotu noxou Lataua ne mipita
mivivikala no nano no taasou lalotu noxiʹa ta Iutaia. Mo anu
no anu tanixu pitapita no voxovoxo sou iloʹa mivivikalaneʹi
ta mitema aneʹi ane mixixaoxao vitanisi.
18 Xe ta mitema sou lavulavu seʹi no ʹa laʹoluxaʹa aneʹi
ilemeʹa lexe ta Epikulosi† xe seʹi no ʹa laʹoluxaʹa aneʹi ileme'a
lexe ta Suloiki, iloʹa Paulo anaxaʹa muteloiʹa ngatoʹo, la sou
seʹi mivikala aloxo ʹo, “Itema ane muvikala xovulaulau ne
umasaxa lexe uvikala a loxovaa ne?” Xe seʹi miʹoxo lexe,
“Male itema ne uʹoxe uaʹalomenge sou latauaiʹa tuala vile
vaʹaxu.” Aneʹi mivikala iouiou noxou Paulo aloxo ne xo anu
muaʹaloiʹa noxou Iesu xe soli mo tulu noxiʹa ta mitema.
19 La sou aneʹi mikasi noxou Paulo sou milaixu noxiʹa ta
mitema sou isaxilaʹu lapuloto ilemolu lexe Aleopaxosu.‡ Sou
mivikalanu lexe, “Nexi temasaxa lexe talavusou lavulavu
alavua ane nini nalolosiʹa ta mitema ʹo.
20 Xo nexi telomusou mimii ane nini neaʹaloxu ne, la
mutama iou vilemo no ʹa sangalixe. La sou nexi temasaxa
lexe talavusou kalumo.”
21 Xe ta Atenai iloʹa ta mitema sou tuala vaʹavaʹaxu
e mipita ne Atenai ne milolomusou voxovoxo la aneʹi
mukalusi ne mimasaxa lexe ilai vaʹavaʹaxu uasi mixolu
anesi sou milolomusou vaikala sou alauna la aneʹi kalumo
mivivikalaneʹi ngatongatoʹo no anu.
22 Ioxe Paulo muavuti mutulu no ieʹi ta mitema mipita
noxiʹa e ilemolu lexe Aleopaxosu, ne la muvikala aloxo ʹo,
“Ngingi ta mitema sie Atenasi ʹo ne, eni emaisinge ngingi
ngalotu no anu lataua ta piena manina.
23 Xo no mine eni exolu ʹo, la eni emuamuaʹi no nano no
tuala ʹo, mo emaisou mimii mukalusi ane ngingi ngalotu
no anu. La eni exalisou valovalo vile mikaukavu no anu
lexe, ‘Lataua ane ʹo ne talavusou uasi.’ La sou Lataua ane
nesi ane eni aʹalomengi no Anu xo ngingi ngelotu noxousi ia
ngalavusou uasi.
24 ✡Lataua ane ne Anu Tila sou opo loxotolo mo lialia
kalumo, mo Anu mukoinu xalexalee tuatuala mo mimii
mukalusi. Mo itema vile utulusou taasou lalotu sou Lataua
uxoxolu no nano no anu uasi.
25 ✡La sou itema vile umomomo sou uʹoxo mii vile no
avolu, ka itema vile ulosou uasi xo Anu umomomo sou ulin-

✡ **17:17:** Apo 18:19 † **17:18:** Epikulosi xe Suloiki ne laoluxaʹa vile e misosovosou lavulavu iouvilemo e no nano ne Atenasi. ‡ **17:19:** Aleopaxosu ne anu leleʹe vile ne uxoxolu teitexi no laxaʹilu ualasou lexe Alesi ne lataua sou ʹotoʹoto noxiʹa ta Xiliki. ✡ **17:24:** 1Ta 8:27; Apo 7:48 ✡ **17:25:** Lex 50:12

gau mivile noxou evile uasi. Anu molusi ane mulosinge ta
mitema mukalusi mauli no anu tauuxu mo mimii mukalusi.
26 Itema vilesisi Lataua mukoinu nesi anu muxalixaˈa
ta mitema mukalusi no xalexalee tuatuala. Sou mu-
sosovosiˈa mixolu no xalexalee lialia mukalusi. Anu molu
musosovosou voxo ane aneˈi ixolu sou imauli no anu mo
mulosieixu pilipilixa sou lialiaxaˈa.
27 ✡Lataua muˈoxo aloxo ne sou lexe aneˈi ikamulinu la
ixalisou male, ia Anu uxolu vaˈaxu noxinge vilevilesi uasi.
28 Xo Anu Latauasi, la sou mulosinge mauli ilou xavi sou
texoxolu mo temuamuaˈi. Aloxo ne la sou ta mitema seˈi
noxinge ne milavusou la sou mivikala lexe, ‘Nenge ne Lataua
ta ˈolu kalumo.’
29 ✡Ioxe nenge ne nenge Lataua ta ˈolu, la sou mamu sou
nenge taxavutala lexe Lataua ne Anu loxo mii ane ta mitema
iˈoxonu no anu xoulu ilou siliva mo lavoˈo uasi. Xo Lataua
ne itema vile upuinu no avolu sou ulotu noxou uasi.
30 La sou Lataua ne mulavusiˈa ta mitema ane ilavusou
uasi tei ne, la anu umomomo sou uvikala ta piena noxiˈa
uasi. Ia vaimomo ˈo ne ta mitema mukalusi no xalexalee
tuatuala la Anu muvikalaneˈi pekiaˈu lexe ixiu oponeˈi.
31 ✡Xo Anu musosovosou voxo vile mukalu sou utulusiˈa
ta mitema ukalusi no xalexalee lialia no anu vaikala. Xo
tavaˈu lexe Anu muˈoxo ˈilixo lailaixe sou mupalusou Itema
vile e Anu musosovosou lexe uluˈe sou usolisinge no lia ˈo
mo Anu molu mutulu sou no anu lulu sou soli. Aloxo ne, la
sou ta mitema ukalusi imuxaxu taneˈi noxou no anu xaixai
ane Anu muˈoxonu.”
32 Ioxe no mine aneˈi milomusou Paulo muaˈaloxu soli ilou
tulu xe, la seˈi noxiˈa ne miavuti sou mimolovilaˈi noxou xe
seˈi mivikalanu lexe, “Nexi temasaxa lexe talomusou mii e
nini nelemolu ne la.”
33 Aloxo ne, la sou anu Paulo muavuti mulutu sou muˈume
mulai, la aneˈi mixoxolu ne.
34 Ia seˈi noxiˈa ne mimuxamuxaxu taneˈi mo mimulinu.
Vile noxiˈa ne Dionisiusi ne anu vile noxiˈa Aleopaxosu, xe
sema vile ualasie lexe Damalisi, mo ta mitema seˈi la.

18

Paulo Mulai Muxolu ne Kolinito

1 Iliˈi la Paulo mulutu ne Atenai, la sou anu muˈume
muvaxa ne Kolinito, sou mulai muxolu a lai ne.
2 ✡No mine anu muxolu lai ne, la muxalisou itema vile sie
Iutaia ne ualasou lexe Akuila ne nenu mivoˈonu no xalee lia
tila ne Pontasi ilee semau Pilisila. Ilou meˈa loxo no xalee
lia tila ne Itali milai loxo ne Kolinito, xo Kulaudio mutuxu
tuala ne Romu mumasaxa lexe ta Iutaia ixolu no tuala tila
ne Romu ne uasi. La sou Paulo muxalisiˈa ilou ne.

✡ **17:27:** Lex 145:18; Iel 23:23 ✡ **17:29:** Ais 40:18-20; 44:10-17; Apo 19:26
✡ **17:31:** Lex 96:13 ✡ **18:2:** Rom 16:3

3 ✡Sou ilo'a mixolu mixaxai xo ane'i ilou mi'oxonu xaixai
iouvilesisi loxo anu Paulo mu'oxonu nesi sou ilo'a isimesi-
menu lavalava sou tani alelaxu.
4 Xe no Voxo Tavuna utotomu, la anu mulai no taasou
lalotu noxi'a ta Iutaia sou ilo'a mivivikala ngatongato'o sou
anu mutovonu lexe ulapune'i ta Iutaia ilo'a ta Xiliki sou lexe
imuxaxu tane'i no 'a mii ma'ia ane anu ulelemolu.
5 ✡Xe no mine Sailasi ilou Timoti me'a ne Makedonia
milu'e, la Paulo ne muxaxai pekia'u utotomu sou mua'alo
a'alo ulai noxi'a ta Iutaia lexe umaxa'u Iesu ne Anu itema
sou pamauli.
6 ✡Ia ta Iutaia ne mimasaxa sou ilomu noxou Paulo uasi, la
mivikala masua noxou, la sou anu muvutasou tokolomoxu,
io muvikala mulai noxi'a aloxo 'o, “Lexe ngingi ngaxexee
noxou Lataua, la anu susu noxinge la. Io eni e'oxonu xaixai
noxilosinge mukalu. Ia vaimomo 'o sou eni alai noxi'a ta
mitema ane'i ane ta Iutaia uasi.”
7 La sou Paulo mulutu lai ne, la mulai no tani noxou itema
vile ualasou lexe Taitusi Iusutosi anu itema sou ulotu noxou
Lataua. Mo taasou ne mutulu 'alai no taasou lalotu noxi'a ta
Iutaia.
8 La Kilisuposi e itema sou usaxila'u taasou lalotu noxi'a
ta Iutaia mo ta mitema mukalusi ane'i mixolu no tani noxou
ne mimuxaxu tane'i noxou Tila. Mo ta mitema ta piena ne
Kolinito ne milomusou, la mimuxaxu tane'i mo mi'ulo.
9 No anu 'olovoxo vile, la Tila muvikalanu Paulo no anu mii
loxo aipiepiena 'o lexe, “Na'ume mamu, ia navikala ulalaisi
'o, mo natalo uasi.
10 ✡Xo Eni axolu noxine. Mo evile sou u'oto noxine mo
u'oxo masua noxine uasi. Tava'u lexe ta mitema noxilo ta
piena ane'i ixolu no nano no tuala tila ne.”
11 Aloxo ne, la sou Paulo muxolu lai ne tauu ie vile mo
pa'usou. Sou mulosi'a ta mitema lavulavu no 'a vaikala
noxou Lataua.
12 Xe no mine Xalio muxolu loxo itema sou usaxila'u xalee
lia tila ne Akaia, la ta Iutaia miavuti mipita sou mi'oxo masua
noxou Paulo mo milaixu sou mitulusou no anu vaivaikala.
13 La ane'i mia'alo aloxo 'o, “Itema ane 'o ne, anu mula-
punu xavutalaia'a ta mitema sou ilotu noxou Lataua io no 'a
ane umulinu lapuloto uasi.”
14 Xe lexe Paulo sou ukolinu vaikala noxi'a la ua, Xalio
muavuti la muvikalane'i ta Iutaia aloxo ne, “Lexe ngingi
ta Iutaia 'o, ngakalapu sou 'ilixo masua mo nga'alasou
lapuloto, la eni alomungenge.
15 Ia mii ano 'o ne sou talitali sou vaivaikala mo ualauala
mo lapuloto noxinge la sou ngingi menge ngalai mo ngamo-
mosou. Xo eni amasaxa sou avelunu vaivaikala sou mii ane
'o uasi.”

✡ **18:3:** Apo 20:34 ✡ **18:5:** Apo 17:14-15 ✡ **18:6:** Apo 13:46, 51; 20:26
✡ **18:10:** Ies 1:9; Ais 41:10

16 La sou anu mukusai'a mixexee no anu tanixu
vaivaikala.
17 Mu'oxone'i aloxo ne, la sou ane'i mitetelisou Sositenesi
e itema sou usaxila'u taasou lalotu noxi'a ta Iutaia ne,
la mivau 'alai no anu aitengaxu taasou tani e itulusi'a ta
mitema no anu vaivaikala no anu. Ia Xalio ne umaxa'u lexe
anu tanu u'oxonu mii ane ne sevile uasi.

Pilisila Ilou Akuila

18 ✡Paulo muxolusi o ne Kolinito ne voxo ta piena mukalu,
la anu Mu'italone'i ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i
noxou Iesu, io mutelo no lasipi sou mulai ne Silia. La Pilisila
ilou Akuila mitelo sou ilo'a milai. No mine anu utelo no lasipi
uao, muxolu ne Kenkulia si 'o, la anu muxotosou laxusou xo
tava'u lexe anu musakii vaikala vile mulai noxou Lataua.
19 Xe ane'i mixali ne Epeso, la Paulo mu'italone'i Pilisila
ilou Akuila lai ne, io anusisi mulai mu'una no taasou lalotu
noxi'a ta Iutaia sou ilo'a mixolu mivikalasou.
20 Xe ane'i mitali'isou lexe ilo'a ixolu maxuveeni si 'o, la
anu umasaxa uasi.
21 Ia no mine sou anu mulutu, la anu muvikala aloxo
'o "Lexe Lataua umasaxa, la eni alivu ane'e noxinge la."
Muvikala aloxo ne mukalu, la mu'italone'i mo muionei io
mutelo no lasipi ne Epeso sou mulai.
22 No mine anu muxali ne Kaisalia, la mutelo ne
Ielusalemu sou mu'osasi'a ta mitema ilotu noxou Iesu.
Mukalu la mulai mulu'e ne Antioki.

Paulo Mumuamua'i sou Xaixai Tatalusou

23 Paulo muxolu lai ne Antioki ne voxo mose'i xe ili'i la
anu muavuti mulutu lai ne sou mumuamua'i no tuatuala
mukalusi no xalee lia tila ne Xalatia xe Pilixia sou mu'oxo
pekia'a ta molomolo noxou Iesu.
24 Ia itema Iutaia vile ualasou lexe Apolosi nenu mivo'onu
ne Alekisandolia ne mune'e ne Epeso. Anu ne itema sou
vaivaikala laixe mo lavulavu tatila no anu Lavuku Tavuna.
25 Anu ne muno'u lavulavu no anu vote'i noxou Tila, mo
umasaxa uxali pekia'u no nano no opoonu, sou mua'alo
mo mulosi'a lavulavu sou Iesu muisalili. Ia anu mulavusou
'ulo'ulo ane noxou Ioanesi sou 'ulosi'a ta mitema 'o si.
26 Anu muavuti musoko sou mua'alo pekia'u io u'ume uasi
no nano no taasou lalotu noxi'a ta Iutaia. Xe Pilisila ilou
Akuila milomusou, la ane'i mi'avalou mulai no tani noxi'a
sou mia'alo noxou lamana laixe no anu vote'i noxou Lataua.
27 No mine anu Apolosi mumasaxa lexe ulai ne Akaia, la ta
mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu mipatetelinu
Apolosi no anu vaivaikala se'i mo mikaukavu mulai noxi'a
ta molomolou Iesu lai ne Akaia sou lexe ilooxu mo ino'u. Xe
Apolosi muxali la musu'uli tatila mulai noxi'a ane'i ane no
anu alauna noxou Lataua la ane'i mimuxaxu tane'i.

✡ **18:18:** Iti 6:18; Apo 21:24

28 ✡Xe anu mutulu no anu Lavuku Tavuna lexe Iesu ne Anu
Kalisito. La sou anu muˈotoxu vaikala pekiaˈu mulai noxiˈa
ta Iutaia no ieˈi ta mitema ta piena mo anu muluˈelailixu
xavutala masua noxiˈa ne.

19

Paulo Mulai ne Epeso

1 ✡Ioxe no mine Apolosi muxolu ne Kolinito, la Paulo
mumuamuaˈi mupolo no nano no laxatetelo no xalee lia tila
ne. La mulai muxali ne Epeso. Muxali lai ne la muxalisiˈa ta
molomolo noxou Iesu moseˈi.
2 ✡La anu mutaliˈisiˈa aloxo ˈo, “Loxovaa ˈo, no mine ngingi
ngemuxaxu tangengi, la Uleenu Tavuna muxolu noxinge?”
La aneˈi mikolinu taliˈi noxou aloxo ˈo, “Nexi talomusou
Uleenu Tavuna sevile uasi.”
3 La anu mutaliˈi la aloxo ˈo, “Ia loxovaa, ˈuloˈulo iou
anevaa ane ngingi ngeˈulo no anu?” La aneˈi mikolinu lexe,
“ˈUloˈulo noxou Ioanesi.”
4 ✡Xe Paulo muavuti la muvikalaneˈi lexe, “ˈUloˈulo noxou
Ioanesi ne anu ˈuloˈulo sou taxiu oponenge. Anu mu-
vikalaneˈi ta mitema sou imuxaxu taneˈi noxou Anu ane
uneˈe iliˈi noxou. Ane uneˈe iliˈi ne, Anu ane Iesu.”
5 Aneˈi milomusou vaikala ane ne, la aneˈi miˈulo no anu
ualasou Tila Iesu.
6 ✡Ioxe no mine Paulo mumulaxu avolu teitexi noxiˈa xe
Uleenu Tavuna muneˈe muxolu noxiˈa, la aneˈi mivikala no
anu vaikala iouiou mo miaˈaloxu palomatana noxou Lataua.
7 Aneˈi mukalusi ne itiitisiˈa loxo mavulovexa vile mo
muluˈe no lia tamei.
8 Xe Paulo muˈuna no anu taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia
ne la muvikala pekiaˈu ia uˈume uasi mumomomo loxo soˈio
tatalu. Anu iloˈa mivikala sou lexe ulapunu xavutalaiˈa no
anu saxisaxilaˈu noxou Lataua.
9 Ia moseˈi noxiˈa ne oponeˈi pekiaˈu mo imuxaxu taneˈi
uasi. La aneˈi mivikala masumasua sou voteˈi noxou Tila ane
ne no ieˈi ta mitema ta piena. La sou Paulo iloˈa ta mitema
aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu miˈumesiˈa milai
vaˈaxu. Aneˈi mipita sou mivikala no voxovoxo utotomu no
anu taasou lavulavu noxou Tilanosi.
10 Aneˈi mixaxai aloxo ne si mumomo mo tauu ie tamei.
Aloxo ne la sou ta Iutaia iloˈa ta Xiliki mukalusi aneˈi mixolu
no anu xalee lia tila ne Asia ne milomusou vaikala noxou
Tila.
11 ✡Lataua mulosou Paulo xavi iouvilemo sou muˈoxonu
sosovo iouiou aloxo ˈo.
12 ✡Ta mitema minoˈu lavalava xasixu la mineˈe mimux-
axu vaxa noxou Paulo vasimolu xe mukalu la minoˈu mulai

✡ **18:28:** Apo 9:22 ✡ **19:1:** 1Ko 3:6 ✡ **19:2:** Apo 8:16 ✡ **19:4:** Mat 3:11
✡ **19:6:** Apo 8:17; 10:44, 46 ✡ **19:11:** Apo 14:3 ✡ **19:12:** Apo 5:15

sou mimulaxu muvaxa noxi'a ta mitema e mipipiena no
vasime'a la ane'i laixene'i. Mo ta uleenu ta masumasua
mixexesi'a kalumo.
13 Ia ta Iutaia mose'i ane'i mixixaoxao sou mixexene'i ta
uleenu masumasua ne mitovonu sou lexe ikusai'a ta uleenu
ta masumasua no anu Ualasou Tila Iesu, la ane'i mivikala
aloxo 'o, "Nexi takusainge no nano no anu Ualasou Iesu e
Paulo mua'aloxu, la sou nexi tavikalangengi pekia'u lexe
ngalaa mo ngaxexee."
14 Sukeva e tilasi'a ta aili'i noxi'a ta Iutaia ta 'olu muxatele
tamei ane'i ilavusou i'oxo'oxonu aloxo ne.
15 Ia alaxu vile la uleenu masua vile ne muavuti la
mukoline'i aloxo 'o, "Iesu ne eni elavusou mo Paulo ne eni
elavusou, ia ngingi ngata'ei 'o?"
16 La sou itema ane uleenu masua muxolu noxou ne xavi-
inu mu'oki. Anu muili'e la mupeilauline'i xe muve'ave'a
masua mole misomisou vasime'a ne mukakaka mo vasime'a
ne siasialuxu la mi'ume milai no ale ne pangapanga'asi.
17 ✡Xe no mine ta Iutaia 'ilo'a ta Xiliki mukalusi ane'i
mixolu lai ne Epeso ne milavusou mii ane muxali ne, la ane'i
mimama'u la miitiitinu ualasou Tila Iesu.
18 Ta piena noxi'a ane mimuxaxu tane'i mukalu mine'e
mitulu no ie'i ta mitema latala ne io mivikala lamana no anu
'ilixo masumasua ane ane'i mi'oxonu.
19 Mo ta piena noxi'a ane'i ane milavusou mi'oxonu
kasila ilou saa mo aalu iouiou ne miitaxusou lavukui'a
e mikaukavu mimii ne no anu, ka mine'e mipita sou
mielaxu no ie'i ta mitema tavu'alo. Xe miitisou lamolisou
lavuku e mi'elaxu ne mipita la itiitisou muxali loxo itemaxu
mavulovexa ta'uve alaxu mavulovexa ta'uve (50,000).
20 Aloxo ne la sou vaikala noxou Tila muxali pekia'u mo
mulutu mulai no tuatuala mukalusi.
21 ✡No mine mimii ane 'o muxali mukalu, la Paulo mu-
muxau xavutala sou lexe ulai ne Ielusalemu la upolo ulai
ne Makedonia xe ne Akaia. Anu muvikala lexe, "Ili'i no
mine eni apolo alai ne ukalu, la eni alai amaisi'a ne Romu
kalumo."
22 Anu mupalusi'a ta mitema sou su'uli tamei noxou e
Timoti ilou Elasito sou milai ne Makedonia. Ia anu muxolu
sevile lai no xalee lia tila ne Asia.

'Oto'oto Lai ne Epeso

23 ✡No voxo ngiiou ane ne, la ta mitema mi'ava'ava mo
lai'axa'a muxali ne Epeso ne xo no anu vote'i noxou Tila.
24 Xo itema vile ualasou lexe Demeteliusi e itema sou
u'oxonu mimii no anu siliva muxaxai sou mu'oxonu taasou
lalotu tovolai sou kitukitu'a noxie lataua kalavoi Alutemisi.
Anu mu'oxo aloxo ne, la ta mitema sou xaixai mino'u lamoli
kitu'a uasi.

✡ **19:17:** Apo 5:11 ✡ **19:21:** Apo 23:11; Rom 1:13 ✡ **19:23:** 2Ko 1:8

25 Anu muˈavaliˈa ta mitema sou xaixai iloˈa ta menexiˈa
seˈi e ixaxai iloˈa la mineˈe mipita io anu muvikala aloxo ˈo,
“Ta menexixe ngingi ngelavu lexe nenge tenoˈu lamoli laixe
no anu xaixai ane ˈo.
26 Ia ngingi ngamaisou mo ngalomusou itema ane Paulo
anu mulapuneˈi mo muxovulauneˈi ta mitema ta piena lai
ne Epeso mo no anu xalee lia tila ne Asia mukalusi. Anu
muvikala lexe lataua ane ta mitema iˈoxonu no avoˈa ne anu
lataua maninasou uasi.
27 Vaikala ane ˈo ne uˈoxonu masuanu xaixai noxinge la
xaixai noxinge uxali mii vitanisi, la taasou lalotu noxiˈa
lataua tatila Alutemisi kalumo ne uxali mii vitanisi kalumo.
Mo ta mitema mukalusi no xalee lia tila ne Asia mo xalexalee
lialia ukalusi ne ilotu noxie la uasi, xo uala tatila noxie ne
mumasua mo ukalu vitanisi.”
28 No mine aneˈi milomusou aloxo ne, la aneˈi laˈiaxaˈa
masua mo miavuti sou miˈava lexe, “Alutemisi noxiˈa ta
Epeso ne ane tatila manina.”
29 ✡Alaxu vilesisi la tuala tatila ne ˈava toxoxu muxali no
anu mukalusi. Xe ta mitema miavuti la mitetelisiˈa Xaiusu
ilou Alisitaluko e tavaitamiou Paulo sou iloˈa mimuamuaˈi.
Aneˈi ilou ne sie Makedonia. Xe ta mitema mixasilisou
milapuneˈi ilou la iloˈa miˈuna no tani tilasou pitapita ne.
30 Ia Paulo ne mumasaxa sou upalaˈa noxiˈa ta mitema
latala ne, ia ta molomolo noxou ne miapixu la ulai uasi.
31 Mo ta menexu moseˈi kalumo e aneˈi ta tatila no xalee
lia tila ne Asia misovanu vaikala muneˈe noxou milingau
pekiaˈu lexe ulai no nano no tani tila sou pitapita ne mamu.
32 La sou ta mitema ta piena aneˈi mipita ne mixovu-
laulausi. Moseˈi miˈava sou milemolu mivile xe moseˈi ne
miˈava sou milemolu mii vilemo. La ta piena noxiˈa ne ilavu
lexe tavaˈu loxovaa la sou mineˈe mipita ne uasi.
33 La ta Iutaia misounu Alekisanda mulai muˈuli no ta-
laxaˈa. Io ta mitema moseˈi miˈavaˈava sou mipelaˈu. La anu
mukamiieˈi no avolu sou lexe anu uvikala lamana noxiˈa.
34 Ia no mine aneˈi milavusou lexe anu itema Iutaia vile,
la aneˈi mukalusi ne miˈava mukei umomomo loxo aso iou
tamei aloxo ˈo, “Alutemisi noxiˈa ta Epeso ne ane tatila
manina.”
35 La itema sou kaukavu no anu tuala tila ne mutulu la
mutolosou avolu sou ta mitema ixolu tasiau la muvikala
lexe, “Ta mitema sie Epeso, ta mitema mukalusi no lialia
ˈo, milavusou lexe tuala tila ne Epeso ne anu usaxilaˈu
taasou lalotu noxie tila Alutemisi ilou lavoˈo tavuna noxie
ane mulapau molu no loxotolo muluˈe.
36 La sou loxo mimii ano ˈo ne anu itema vile umomomo
sou usingisou uasi, mo ngingi ne ngaxoo tani ukisi io
ngaˈoxonu anangenge vitanisi mamu.

✡ **19:29:** Apo 20:4; 27:2; Kol 4:10; Plm 1:24

37 Ngingi ngeneˈe neˈi ta mitema ano ˈo lai ˈo, ia aneˈi
ipulumasou inoˈu mii vile no ˈa taasou lalotu mo ivikala
ipupuiou lataua mengi uasi.
38 Lexe aloxo ne la Demeteliusi iloˈa ta menexu ta mitema
sou xaixai ne lexe itelonu vaikala noxou evile. La voxo sou
vaivaikala mo itema sou ulomusou vaikala anu a uxolu. La
sou iloˈa imomomo sou vaikala sou.
39 Xe lexe mii maˈia la ane ngingi ngamasaxa lexe ngaxal-
ixu la sou ngingi ngamomosou no anu voxo sou pitapita.
40 Ia ano ˈo ne laixe uasi lexe nenge tanoˈu masua sou
tatulu no ˈa vaikala sou ˈotoˈoto no anu mimii ane muxali
vaimomo ˈo. Lexe aloxo ne la nenge tamomomo sou takoli
vaikala uasi xo mii ane ne tavaˈu uasi.”
41 Iliˈi no mine anu muvikala aloxo ne mukalu, la anu
mupalusiˈa ta mitema milailai.

20

Paulo Mumuamuaˈi ne Makedonia Xe ne Xiliki

1 Ioxe no mine anaxaˈa piena sou ˈotoˈoto toxoxu ne
mutalo, la Paulo muˈavaliˈa ta molomolo noxou Iesu mineˈe,
mo anu mupeletotosiˈa sou muˈoxo pekiaˈa, mukalu la
muˈitaloneˈi sou muioneˈi io mulutu sou mulai no xalee lia
tila ne Makedonia.
2 Anu mulalai no xalee lia ane ne, la muvikala no anu
vaikala sou peletoto ta piena lai noxiˈa ta mitema, xo la mulai
muxali ne Xiliki.
3 La anu muxolu lai ne soˈio tatalu. Xo ta Iutaia misakii
vaikala sou lexe ivau no mine anu ˈalai sou utelo no lasipi
sou ulai ne Silia. La sou anu mumuxaxu xavutala sou lexe
ulivu upolo ne Makedonia.
4 Aneˈi ane tavaitamiou Paulo sou iloˈa mimuamuaˈi milai
ane Supateli anu itema sie Belea e Pulosi ˈolu, xe Alisitaluko
ilou Sekundosi sie Tesalonika, xe Xaiosi sie Delube, xe Tukiko
ilou Tolopimosi sie xalee lia tila ne Asia xe Timoti kalumo.
5 Ta mitema ane ne miˈuli milai mixomaiexi ne Toloasi.
6 Ia nexi texolu ne Pilipai mutalo no mine voxo tatila sou
Ixutuxu Veletixaˈa Vitanisi mukalu, la sou nexi tetelo no anu
lasipi. Tetelo no lasipi sou telutu telai. Xe voxo taˈuve sou, la
nexi telai texali noxiˈa aneˈi ane mixomaieˈi ne Toloasi. La
nexi texolu voxo muxatele tamei.

Paulo Mutulusou Iutikasi no Anu Soli ne Toloasi

7 No anu voxo muxatele vilesou* no anu ˈolovoxo, la nexi
teneˈe tepita sou taseˈiseˈinu veleti. Paulo muaˈalo mulai
noxiˈa ta mitema. La anu muvikala mulalaisi ˈo xo mole
ˈolovoxo lixilixinu xo anu ulutu no voxo ane vile.
8 Tani lalaxu teitexi ne nexi tepita no anu ne lalamo sou ta
piena.

---

* **20:7:** Voxo muxatele vile ne anu voxo noxiˈa ta Iutaia sou iseˈiseˈinu veleti.

9 Itema maulu vile ne muxolu no anu aitenga sou sivo
ualasou lexe Iutikasi. Anu iou muvuvu manina ia Paulo
muvikala mulalaisi ˈo. Xe no mine anu mupasipaa ai
mukalu, la anu mulapau molu no anu tani lalaxu tatalusou la
mulai mutuvu no lia. Xe aneˈi miluˈe miitinu, la anu musoli
ne.
10 Xe Paulo muluˈe la musuˈanu muai vaxa teitexi noxou
itema maulu ne, la musavunoxu io muvikala lexe, “Ngaˈume
mamu. Xo anu a umauli.”
11 La sou anu mulivu mulai teitexi la, sou museˈi veleti mo
muoˈu. Xe iliˈi no mine Paulo muvivikala xo mole lamana,
la anu mulutu sou mulaa.
12 Ia ta mitema minoˈu itema maulu ne mumauli ne sou
iloˈa milai no taasiˈa, la taneˈi laixe manina.

Paulo Muvikala Laixe sou Muioneˈi ta Tatila Noxiˈa ta Mitema Noxou Lataua ne Epeso

13 Ioxe nexi teuli telai tetelo no lasipi, sou teiave telai
texali ne Asosi. La nexi texomaiou Paulo sou utelo no anu
lasipi. Anu muvikalanexi sou nexi taˈoxonu aloxo ne xo anu
umuamuaˈi no tavaˈu ulai uxali lai ne.
14 No mine anu muxalisixe ne Asosi, la nexi tetelonu no
anu lasipi sou noxiˈa telai texali ne Miteleni.
15 La nexi telutu lai ne xe voxo ane vile, la texali ˈalai ne
Kiosi, xe voxo ane vile la, la tevalautu tevaxa ne Samosi, xe
no anu voxo ane iliˈi la texali ne Miletosi.
16 Paulo musakiinu xavutala lexe aneˈi iiave ineˈe la
ipolopepeenu Epeso ne si, xo tavaˈu lexe anu mumasaxa sou
upaipalunu voxo maxuveeni no xalee lia tila ne Asia mamu.
Xo anu upalepalea lexe umomomo la uxali ne Ielusalemu no
anu voxo sou Pentikosi.
17 ✡Nexi texali ne Miletosi, la Paulo mukalaanu anaxuiˈa ta
tatila noxiˈa ta mitema noxou Lataua ne Epeso sou lexe ineˈe
noxou.
18 ✡No mine aneˈi mineˈe mixali, la anu muvikalaneˈi aloxo
ˈo, “Ngingi ngelavu sou maulixo anu a loxovaa no voxo lololi
ane eni exolu noxinge ˈo musoko no anu voxo ane eni eneˈe
eˈuna no anu xalee lia tila ne Asia.
19 Ta Iutaia misakii vaikala sou miˈoxo masualeli ne anu
axo tuˈumaxu mo tovotovo ta piena, ia eni etaloxolixo avilesi
sou eˈoxonu xaixai noxou Tila ilou ieli lexaxu piena.
20 Ngingi ngelavu lexe eni evikala pekiaˈu la aˈume uasi
sou aˈaloxu mii maˈia laixe ane sou usuˈulingengi. Ia eni
elosinge lavulavu ne no ieˈngi ta mitema ta piena mo tasinge
vilevilesi,
21 la eni evikala pekiaˈu ulai noxiˈa ta Iutaia iloˈa ta Xiliki.
Lexe aneˈi ne ixiu mo ilai noxou Lataua, mo imuxaxu taneˈi
noxou Tila noxinge Iesu.

✡ **20:17:** Apo 18:21 ✡ **20:18:** Apo 18:19–19:10

22 Mo ane ʼo ne masaxa pekiaʼu noxou Uleenu Tavunasi la
sou eni alai ne Ielusalemu, ia alavusou mii maʼia ane uxali
noxilo lai ne uasi.
23 ✡Eni elavusou lexe no anu tuatuala tatila ane eni alai
no anu ne Uleenu Tavuna uvikalaleli lamana lexe taasou
navunavu mo tuʼutuʼumaxu ta piena anu a ulooxo.
24 ✡Ia eni amaisou mauli noxilo ne anu loxo mii vitanisi
noxilo. Eni amasaxa akalusou iaveiave saisale mo amo-
momo sou xaixai ane Tila Iesu mulosilo ne ukalu manina.
Xaixai ane ne sou aʼaloxu lamana aʼalo laixe sou alauna
noxou Lataua.
25 Ia vaimomo ʼo eni elavu lexe umomomo sou vile noxinge
ngingi ane eni elai eaʼaloxu saxisaxilaʼu noxou Lataua
noxinge ne umaisilo la uasi.
26 Aloxo ne, la sou eni avikala lamana ulai noxinge,
vaimomo ʼo aloxo ʼo. Lexe vile noxinge usoli la eni susu
noxilo uasi.
27 Xo eni evikala pekiaʼu mo aʼume uasi sou aʼaloxu
masaxa lololinu noxou Lataua mulai noxinge ne.
28 ✡La sou ngingi menge ngasaxilainge nongiʼa ta mitema
noxou Lataua mukalusi loxo ta sipsip laʼoluʼoluxaʼa ne ane
Uleenu Tavuna musosovosinge sou ngasaxilaʼa. Ngaxali loxo
ngingi ta mitema sou saxilaʼu noxiʼa ta mitema laʼoluxaʼa
noxou Lataua ane Anu munoʼu uulusiʼa no anu sialuxu.
29 ✡Eni elavu lexe alutu alai io iliʼi, la ta aʼaa ta vova ta
laʼia iʼuna noxinge, la umomomo sou imalanixiʼa ta sipsip
laʼoluxaʼa ne uasi.
30 Mo loxo no nano nonixi noxinge ne la, ne ta mitema
moseʼi iavuti la aʼalo kalakalavoi sou ilapuneʼi ta mitema
aneʼi ane mimuxaxu taneʼi noxou Iesu sou imulineʼi.
31 ✡La sou ngaxolu la ngasaxilainge laixe. Ngaxavutala
lexe no anu tauu ie tatalu la no ʼolovoxo mo no aso ne eni
epelaʼinge utotomu mo ieli lexaxu unixisinge.
32 Mo vaimomo ʼo, eni aʼitalongengi ngalai no avolu Lataua
mo ngalai no anu vaikala sou alauna noxou ane. Vaikala anu
umomomo sou utulusinge pekiaʼu xe ulosinge mimii laixe
noxou noxiʼa aneʼi mukalusi ane anu ta naʼu manina.
33 ✡Eni aisuxu itema vile silivau ilou xoulu mo tokolomou
uasi.
34 ✡Ngingi menge ngelavusou lexe eni melo exaxai no
avolo tamei ʼo sou musuʼulinexi noxiʼa ta menexilo.
35 No anu mimii mukalusi ane eni eʼoxonu, la eni elosiengi
lexe no anu xaixai pekiaʼu io aloxo ʼo, la nenge tasuʼulineʼi
aneʼi ane mamalaxaʼasi. Taxavutalanu vaivaikala noxou
Tila Iesu muvikala aloxo ʼo, ‘Anu laixe lexe nenge taʼosa sou
taitinu mii ia taʼosa sou tanoʼusi uasi.’ ”

✡ **20:23:** Apo 9:16; 21:11 ✡ **20:24:** Apo 21:13; 2Ti 4:7 ✡ **20:28:** 1Ti 4:16; 1Pi 5:2-4 ✡ **20:29:** Mat 7:15; Ioa 10:12 ✡ **20:31:** 1Te 2:11 ✡ **20:33:** 1Ko 9:11-12 ✡ **20:34:** Apo 18:3; 1Te 2:9

36 No mine anu muvikala aloxo ne mukalu, la ilo'a
mukalusi mixolau tava'a mulu'e no lia sou mikilaka.
37 La ane'i mukalusi ne mitama tila noxou Paulo mo
miaulaxu xe mi'osasou.
38 Mii e muxalixu tama toxoxu noxi'a ane vaikalau e
mu'oxe ane'i imomomo sou imaisou iou la uasi. Mukalu la
sou ane'i misaxanu mulai no 'a lasipi.

21

Paulo Mutelo no Lasipi sou Mulivu ne Ielusalemu

1 Ioxe no mine nexi telutu, la teioone'i ta tatila noxi'a ta
mitema noxou Lataua, la nexi telai tetelo no lasipi. Nexi
tetelo no lasipi mukalu, la teiave teisalili telai ne Kosi xe ili'i
no voxo vile la, la texali ne Lodosi, xe mexe ne Lodosi ne, la
texali ne Patala.
2 La texalisou lasipi vile e lexe sou ulalai ne Ponisia. La sou
nexi tetelo no anu sou telai.
3 Telai la tepolopepee la'olu ne Kipulosi muxolu no avoxe
ae, la nexi telai te'isalili sou texali no xalee lia tila ne Silia,
la telai tetulu no tuala tila ne Taia. La ane'i milu'enu mimii
ane muai no anu lasipi.
4 ✡La nexi texalisi'a ta molomolo noxou Iesu. La nexi
texolu lai ne voxo muxatele tamei. Xe Uleenu Tavuna mu-
vikalane'i, la ane'i mivikalanu Paulo lexe ulai ne Ielusalemu
mamu.
5 Ia noxi'a texolu voxo muxatele tamei aloxo ne mukalu,
la sou nexi telutusou telai. La ane'i ilo'a ta semasemai'a mo
ta 'ili'ili'a mukalusi ne milutu sou misaxanexi mexe loxo no
tuala tila sou telai no luaki paumolu. La sou telai texolau
tavaixe mulu'e no lia sou tekilaka.
6 Mukalu, la sou nexi noxi'a teioonexi ngatongato'o. Sou
ane'i milivu no tuala xe nexi tetelo no lasipi sou telai.

7 Tetelo no lasipi ne Taia sou telai texali no tuala tila
ne Telemisi mukalu, la sou lexe temuamua'i la texalisi'a la
te'osasi'a ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu,
la noxi'a texolu voxo vile.
8 ✡Xe ili'i la nexi telutu sou texali no tuala tila ne Kaisalia.
Ia te'una texolu no tani noxou Pilipi, itema sou ua'aloxu
a'alo laixe. Pilipi ne anu itema vile anu vile noxi'a ane'i
ta mitema muxatele tamei e ta mitema misosovosi'a ne
Ielusalemu sou i'oxo xaixai sou isu'uline'i ta mitema noxou
Iesu.
9 Ta 'olu ta vuanga tami'a ne itaula'i uasi ia ane'i ipala-
matanane'i ta mitema no anu vaivaikala noxou Lataua.
10 ✡Nexi texolu lai ne voxo ta piena, la sou itema sou
palomatana vile ualasou lexe Axavosi ne molu ne Iutaia
mulu'e muxali ne Kaisalia.

✡ **21:4:** Apo 20:23 ✡ **21:8:** Apo 6:5; 8:40 ✡ **21:10:** Apo 11:28

11 ✡Xe muneˈe muxali noxixe mukalu, la munoˈu
utupokoxu Paulo, ka musakiinu avolu ilou tavaˈu no anu. Io
muvikala aloxo ˈo, “Uleenu Tavuna muvikalaleli lexe, ‘Mo
sou utupoko ˈo, ulai uxali ne Ielusalemu, la ta Iutaia isakiinu
aloxo ˈo ka iˈitalonu ulai noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi.’ ”
12 Xe nexi telomusou aloxo ne, la nexi noxiˈa ta mitema
aneˈi ane lai ne tavikala pekiaˈu lexe Paulo ne ulai ne
Ielusalemu uasi.
13 ✡Ia Paulo muavuti la mukolinexi aloxo ˈo, “Tavaˈu
loxovaa la sou ngingi ngatatamasilo e ngaˈoxo xavutalaxeni
mamalaxu ˈo? Ngalomu, eni elalaxii sou alai mo isakisakileli
ne Ielusalemu mo ivelo asoli kalumo no anu ualasou Tila
Iesu.”
14 Nexi tetovo temulesou aloxo ne, xe anu ulomunexe uasi,
la sou nexi texolu tasiausi ne ia tevikala lexe, “Mivile uasi,
mii maˈia ne Tila umasaxa lexe uˈoxonu, la uˈoxonusi.”

Paulo Muxali ne Ielusalemu

15 Ioxe iliˈi no voxo seˈi, la sou nexi telalaxinu mimemimexi
sou telutu telai ne Ielusalemu.
16 No mine nexi telutu ne Kaisalia ne la ta molomolo noxou
Iesu sie Kaisalia ne mimulinexi sou misaxanexi telai no
tani noxou Nesoni anu itema sie Kipulosi ne anu muxali
molomolo noxou Iesu tatei mo. La nexi taxolu no tani noxou
ne.
17 No mine nexi texali ne Ielusalemu, la ta mitema aneˈi
ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne minoˈixe la miˈosasixe
tatila manina.
18 Iliˈi no voxo vile la, la Paulo mukasi noxixe sou noxiˈa
telai temaisiˈa Iakovo iloˈa ta tatila noxiˈa ta mitema noxou
Lataua no mine mineˈe mipita.
19 ✡La Paulo muˈosasiˈa no anu xaixai noxou la muaˈaloiˈa
sou mimii e Lataua muˈoxonu muxali no tatexa noxiˈa ta
mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi.
20 ✡Xe aneˈi milomu la, miiti ualasou Lataua mo mivikala
Paulo lexe, “Vivixe, nini nelavu lexe ta Iutaia ta piena
manina aneˈi mimuxaxu taneˈi noxou Iesu mo aneˈi pekiaˈa
sou imulinu lapuloto noxou Mosesi.
21 Ia aneˈi milomu lexe ta Iutaia mukalusi e ixolu no nano
no taineˈi ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasisi lexe nini
nelosieˈi lexe mamu sou imulinu lapuloto noxou Mosesi. La
nini nevikalaneˈi lexe xooxoo ungasiˈa ta ˈiliˈa mamu mo
imulinu ˈiliˈilixo ane noxiˈa ta xasixasiˈa ne la mamu.
22 Ia nenge taˈoxo a loxovaa? Xo aneˈi ilomusine lexe nini
a nexali ˈo.
23 ✡La sou nini namulinu xavutalamexi vile e nexi tavikala-
neni. Nexi noxiˈa ta mitemamexi tamiˈa e misakiinu vaikala
ulai noxou Lataua a taxolu ˈo.

✡ **21:11:** Apo 20:23; 21:33 ✡ **21:13:** Apo 20:24 ✡ **21:19:** Apo 15:12 ✡ **21:20:** Apo 15:1, 5 ✡ **21:23:** Iti 6:1-20; Apo 18:18

24 Nini nanoˈa ta mitema ne mo ngongiˈa ngalai ngaˈoxonu
ˈiliˈilixo sou ngaxali malemalenga no iou Lataua. Mo nini
nalotonu mimii moseˈi sou aneˈi iamanu ulai noxou Lataua.
La sou isalanu kisiˈa laxusou ne. Naˈoxo aloxo ne mo sou
ta mitema ukalusi ilavusou lexe vaikala ane mitelo noxine
ne anu manina uasi. Ia aneˈi ilavu lexe nini nelavusou
namulinu lapuloto mulapu.
25 ✡Tei la nenge tekaukavunu vaikala vile aloxo ˈo sou
tesovanu mulai noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi
e mimuxaxu taneˈi noxou Iesu. La sou teˈuna tanenge
noxiˈa aloxo ˈo, ngingi ngaˈou laˈilali ane aneˈi miiamanu
mulai noxiˈa ta lataua kalakalavoi mamu, mo ngaˈou mii ane
sialuxu uasi, mo mii sou poosi ane miailiˈosou mo musoli ne
xiasinu mamu, mo ngapoloxalonu ˈilixo sou voteˈi.”
26 ✡Aloxo ne la sou Paulo mukasi noxiˈa ta mitema e iloˈa
misakiinu vaikala mulai noxou Lataua. Xe voxo vile iliˈi
la iloˈa mimulinu ˈilixo sou ixali malemalenga. La anu
muˈunalai no nano no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua
sou muvikalaneˈi ta ailiˈi lamana lexe voxo sou aneˈi ixali
malemalenga. Mo aneˈi vilevilesi iama ulai noxou Lataua.

Ta Iutaia Mitetelisou Paulo no Nano no Taasou Lalotu Tatila Noxou Lataua

27 Ia no mine voxo muxatele tamei asou ukalu no mine
aneˈi ixali malemalenga no iou Lataua, la ta Iutaia meˈa no
xalee lia tila ne Asia mimaisou Paulo no mine muxolu no
nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua. La sou aneˈi
miavutinoxu xavutalaiˈa ta mitema ta piena mukalusi sou
laiaxaˈau Paulo la sou mitetelisou.
28 La miˈava kaka lexe, “Ta Isilaeli, ngasuˈulinexi. Xo itema
ane ˈo itema sou ulosieˈi ta mitema mukalusi no tuatuala sou
ixililineˈi noxinge ta mitema ne Isilaeli mo ixililiiou no anu
lapuloto noxou Mosesi xe taasou lalotu tatila noxou Lataua
menge kalumo. Mo uˈoxo ˈilixo anenesi uasi. Anu munoˈa ta
mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi, sou miˈuna miˈoxo masuanu
tani tavuna noxou Lataua.”
29 ✡Aneˈi mivikala aloxo ne, xo tei la aneˈi mimaisou Tolop-
imosi sie Epeso iloˈa Pauloena miˈuna mixolu no tuala tila ne
la sou aneˈi mixavutala lexe Paulo mulaixu Tolopimosi ne no
nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua.
30 Ia aneˈi milomusou vaikala ane ne, la ta mitema
mukalusi ne Ielusalemu ne xavutalaiˈa muˈoxo iouiou, la sou
miiave mineˈe mipita sou mitetelisou Paulo sou milapunu
mulai no ale muxexee no anu taasou lalotu tatila noxou
Lataua. Xe miavuti la mutatusou aiaitenga alaxu vilesisi.
31 Ioxe no mine aneˈi miˈoxe ivau Paulo sou usoli aloxo
ne, la sou ˈavaˈavaxaˈa ilou aˈalo mulai muxalisou kisiˈa ta
mitema sou ˈotoˈoto sie Romu. Anu mulomu lexe ta mitema

✡ **21:25:** Apo 15:29 ✡ **21:26:** 1Ko 9:20 ✡ **21:29:** Apo 20:4

mukalusi sie Ielusalemu laˈiaxaˈa mo aneˈi miavutinoxu ˈotoˈoto.
32 Xe alaxu vilesisi ˈo la anu mukasi noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto iloˈa ta tatila noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto, ne sou iloˈa miave milai noxiˈa ta mitema e mipita sou miˈoxe ivau Paulo usoli ne. Xe aneˈi mimaisou kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto iloˈa ta mitema sou ˈotoˈoto noxou mineˈe si la aneˈi ivau Paulo la ua.

33 La sou kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto ne mutetelisou Paulo ia muvikala pekiaˈu noxou vile noxiˈa ne sou lexe usakiinu no anu seni tamei. Mukalu la sou anu mutaliˈisiˈa lexe anu itema ˈei xe anu muˈoxo maˈia.
34 Xe ta mitema ta piena e mipita ne miavuti la aneˈi vilevilesi miˈavaˈava iouiou xo mole kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto ne umomomo sou ulomusou vaikala manina vile no anu mii ane ne uasi, xo ˈava tavuˈalo. La sou anu muvikala pekiaˈu noxiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto lexe inoˈu Paulo mo ilaixu no taasiˈa.
35 No mine aneˈi milaixu la mitulusou no anu valovalo sou aitengasiˈa. Xe mimalei loxo ˈo la ta mitema mukalusi ne laˈiaxaˈau muˈokiˈoki sou iˈoxe ineˈe ivau Paulo usoli, la sou aneˈi mivoˈonu milutunoxu la.
36 ✡Xo aneˈi ta mitema mukalusi e mipita ne italo uasi, aneˈi iˈava pekiaˈusi lexe, “Ngavau usoli.”

Paulo Mupalaˈalixu Tanu Mulai Noxiˈa ta Iutaia

37 Ioxe ta mitema sou ˈotoˈoto iˈoxe ilaixu Paulo no nano no taasiˈa la ilaixu uao, ia anu mutaliˈisou kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto lexe, “Loxovaa, eni umomomo sou avikala sevile noxine?” La anu mukolinu lexe, “Ia nini nelavusou vaikala noxiˈa ta Xiliki ne?
38 ✡Eni emaisine la exavutala itema vile sie Aixiputo e tatei la muavutinoxu ˈotoˈoto noxiˈa ta tatila sou tuala tila, la mulapuneˈi ta mitema itemaxu mavulovexa mavulovexa tamei (4,000) e milavusou ˈilixosou ˈotoˈoto iouiou, la iloˈa milai mixolu no xalee lia vitanisi, taatei ne ane nini ˈo?”
39 Xe Paulo muavuti la mukolinu aloxo ˈo, “Eni itema sie Iutaia nenilo mivoˈoleli ne Tasisi e no xalee lia tila ne Kilikia mo eni itema sou tuala tila ane ne. Tuala ane ne anu uala no anu mutila. La sou laixe sou namalalixo mo avikala sevile noxiˈa ta mitema ˈo.”
40 Ioxe no mine kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto mupele-masaxanu Paulo mukalu, la sou Paulo mutulu no valovalo sou aitenga, la mutovolaˈi no avolu mulai noxiˈa ta mitema mo muvikalaneˈi sou lexe ixolu tasiau. La sou aneˈi mixolu tasiau, la anu muvikalaneˈi no anu vaikala Evalaio.

✡ **21:36:** Luk 23:18 ✡ **21:38:** Apo 5:36-37

22

1 La anu musokou muvikala aloxo ˈo, “Ta vivilo mo ta
mamilo, ngalomusilo mo eni apalaˈalixo noxinge vaimomo
ˈo lexe eni aˈoxo susu vile uasi.”
2 Xe no mine aneˈi mimuxaxu sangaliˈa sou lexe ilomu sou
vaikala noxou ˈo la milomusou muvikalaneˈi no anu vaikala
Evalaio. La sou aneˈi mixolu tasiau manina. Io sou anu
muvikalaneˈi aloxo ˈo,
3 ✡ “Eni amitema sie Iutaia manina e nenilo mivoˈoleli ne
Tasisi no xalee lia tila ne Kilikia. Ia eni exali tila no nano
no anu tuala tila Ielusalemu. La sou eni exali loxo itema
vile e exolu no laˈaxu Xamalieli sou mulosielixu lavulavu
toxotoxoxu no anu lapuloto noxinge nengeˈa ta xaixasinge.
Mo eni exaxai pekiaˈilo manina sou lexe amomomo sou
amulinu Lataua aloxo ngingi mukalusi ngaˈoxonu vaimomo
ˈo.
4 ✡Eni elavusou aveˈaveˈa ta mitema e imulinu voteˈi laixe
isoisoli. Mo eni alapuneˈi ta mulu iloˈa ta sema sou alai
aˈunaneˈi no taasou navunavu.
5 Aloxo ˈo kisiˈa ta ailiˈi iloˈa laˈoluxaˈa ta tatila noxiˈa
ta Iutaia umomomo sou ivikalangengixu ne, anu manina.
Mo aneˈi mikaukavunu vaikala vile siˈa ta vimovimoˈa e
mixolu ne Temasukasi la eni elaixu sou lexe asakisakineˈi
aneˈi ane mimuxaxu taneˈi noxou Iesu ne sou alaixaˈa no
taasou navunavu ne Ielusalemu sou ilosiˈa navunavu.
6 La sou eni emuamuaˈi xe exali ˈalai ne Temasukasi
no mine aso mukulupa muisalili ˈo, la alaxu vilesisi ˈo la
lamana vile toxoxaˈa muˈiei molu teitexi no loxotolo muluˈe
muieisilo.
7 Xe eni elapau la eluˈe no lia. La sou elomusou itema vile
muvikalaleli lexe, ‘Saulo, Saulo, loxovaa la sou nini neˈoxonu
masumasualeli ˈo?’
8 Xe eni eavuti la etalisou aloxo ˈo, ‘Tila, nini ˈenaˈei?’ La
sou Anu mukolileli aloxo ˈo, ‘Eni Iesu itema sie Naseleti ane
nini neˈoxo masumasualeli.’
9 No mine Anu muvivikalaleli loxo ne, la ta mitema ane
noxiˈa temuamuaˈi ne mimaisou lamanasi ia ilomusou itema
e uvikalaleli ne uasi.
10 Xe eni eavuti la etali sou aloxo ˈo, ‘Tila, eni aˈoxo
maˈia?’ La sou anu Tila muvikalaleli lexe, ‘Natulu, mo nalai
naˈunalai ne Temasukasi. Xo itema vile anu a uxoxolu lai ne
anu uvikalaneni no anu mii maˈia ane Lataua musosovosine
sou nini naˈoxonu.’
11 Xe ta mitema e aneˈi ane nexi noxiˈa temuamuaˈi
ne miavuti la mitilailo no avolo sou noxiˈa teˈunalai ne
Temasukasi, xo lamana tatila muiesou ieli la isivoxo mo
amalei uasi.
12 Xe itema vile ualasou lexe Ananiasi e itema vile umulinu
lapuloto noxinge laixe, mo ta mitema ta Iutaia ta piena
mixolu lai ne ilavusou itoxonu laixe,

✡ **22:3:** Apo 5:34 ✡ **22:4:** Apo 8:3

13 anu mune'e mutulu 'alai noxilo la muvikalaleli aloxo 'o,
‘Vivilo Saulo, ieni ukaa.’ Xe alaxu vilesisi 'o la eni ieli mukaa
la mo emaisou.
14 La anu muvikalaleli aloxo 'o, ‘Lataua noxi'a ta xaixas-
inge musosovosine sou lexe nalavusou masaxa noxou, mo
namaisou Itema ane itema sou 'ilixo mulapu, mo nalomusou
vaikalau e ulaa no anaxu uisalili.
15 Xo nini naxali loxo anu itemau sou naa'aloi'a ta mitema
mukalusi no anu mii ma'ia ane nini nemaisou xe nelomusou.
16 La sou vaimomo 'o nini naxoxomaio ma'ia 'o? Natulu
mo nalinga no ualasou la sou na'ulo mo uxexeenu 'ili'ilixo
masumasua noxine.’
17 Ioxe no mine eni elivu ne Ielusalemu, la elai eu'na no
taasou lalotu tatila noxou Lataua sou ekilaka. Ekilaka la
emaisou mii vile loxo aipiepiena.
18 ✡Mii e emaisou ne Tila muvivikalaleli aloxo 'o, ‘Napalea
naxexesou tuala tila ne Ielusalemu alaxu vilesisi mo nalai.
Xo ane'i imasaxa lexe ilomusou a'alosilo e nini naa'aloxu
uasi.’
19 ✡Ioxe eni eavuti la evikalanu aloxo 'o, ‘Tila, ane'i
milavusilo lexe tatei la eni elai no taasou lalotu noxi'a ta Iu-
taia mukalusi sou esakisakine'i mo eve'ave'a ta mitemameni
ane'i ane mimuxaxu tane'i noxine.
20 ✡Mo no mine ane'i mivau itema sou ua'aloxu ualasine
e ualasou lexe Sutepano, la eni etulu 'alai ne sou esaxila'u
tokolomoi'a veveeni ne xe emaisou no ieli no mine ane'i
mivau musoli mo sialuxu munixi loxo ne, la eni opoleli
vilesisi no anu mii ane ane'i mi'oxonu.’
21 ✡Xe, Tila muvikalaleli aloxo 'o, ‘Nalai, xo Eni apalusine
sou nalai no paxa noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi.’ ”

Paulo Muvikalane'i Lexe Eni Amitema sie Romu Manina

22 No mine ta mitema ta piena e mine'e mipita ne milo-
musou muvikala aloxo ne, la sou ane'i miavuti sou mi'ava
toxotoxoxu mo mikaikaitolonu io mivikala lexe, “Ngavau
usoli. Itema ane loxo ne umomomo sou uxolu no lia 'o uasi.”
23 Xe ane'i miavuti la miungaunga mo milulusou tokolomo
sou vasime'a sou mipeinu mulai teitexi xe mi'atonu lialia
sou mipei mulai teitexi.
24 La sou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto muvikala pekia'u
noxi'a lexe ta mitema sou 'oto'oto ilaixu Paulo no nano
no taasi'a. Io muvikalane'i lexe ipuapuasou mo itali'isou
pekia'u lexe tava'u loxovaa la sou ta mitema tavu'alo ne
mi'ava toxotoxoxa'a mulai noxou loxo ne.
25 ✡Xe no mine ane'i misakisakiinu mukalu sou lexe
ipuapuasou la Paulo muvikalanu tila noxi'a ta mitema sou
'oto'oto a ututulu. La sou anu muavuti la muvikala aloxo,
“Loxovaa, umomomo sou nini napuapua sou itema sie

✡ **22:18:** Apo 9:29-30 ✡ **22:19:** Apo 8:3; 26:9-11 ✡ **22:20:** Apo 8:1 ✡ **22:21:** Apo 9:15 ✡ **22:25:** Apo 16:37

Romu? A lexe nini natulusilo no anu vaivaikala tei io, ka
napuapuasilo loxo ne, la anu laixe.”
26 Xe tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto mulomusou aloxo
ne, la anu mulai noxou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto sou
muvikalanu aloxo 'o, “Nini na'oxo a loxovaa? E itema 'o ne
anu itema sie Romu.”
27 La sou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto mulai noxou Paulo
sou mutali'isou aloxo 'o “Navikalaleli nini itema sie Romu
manina?” La Paulo mu'oxe “Ani.”
28 Xe la kisi'a ta mitema sou 'oto'oto ne mukolinu aloxo
'o, “Eni elotonu xoluxolu noxilo no anu lamoli tatila.” Xe
Paulo muavuti la muvikalanu lexe, “Ia eni no mine nenilo
mivo'oleli la eni amitema sie Romu manina.”
29 ✡La sou alaxu vilesisi 'o la, ta mitema sou 'oto'oto
ilo'a kisi'a ta mitema sou 'oto'oto ne itali'i sou la uasi.
Anu mumama'u xo anu itema sie Romu manina ia anu
musakiinu no anu seni.

Ta Tatila sou Ivelunu Vaivaikala Milomusou Vaikala Noxou Paulo

30 Voxo vile ili'i, la kisi'a ta mitema sou 'oto'oto mumasaxa
lexe ta Iutaia ipala'anixu susu ma'ia ane Paulo mu'oxonu
manina. La sou anu mululusou no anu seni, io muvikala
pekia'u noxi'a ta tatilasi'a ta aili'i ilo'a ta tatila sou ivelunu
vaivaikala mukalusi sou mipita la sou anu mupalusou Paulo
mune'e sou mutulusou no ie'i.

23

1 Xe Paulo mumatakisi'a ta tatila sou ivelunu vaivaikala
ne la muvikalane'i lexe, “Ta vivilo, noxou Lataua iou la eni
emomomo sou e'oxo xaixaiou no anu xavutala lailaixesi mo
a mune'e mutalo vaimomo 'o, io axavutala lexe a'oxonu
'ilixo vile masua uasi.”
2 ✡Anu muvikala aloxo ne, la kisi'a ta aili'i e ualasou lexe
Ananiasi ne muvikala pekia'u noxi'a ta mitema e mitulu 'alai
noxou ne lexe isavalou anaxu ne.
3 ✡Ia Paulo muavuti la muvikalanu lexe, “Lataua usavaline
xo nini loxo vimelu e mikaukavunu mukea no ale io no
nano ne nuni'u. Nini nene'e nexolu sou netelo vaikala
sou lapuloto noxilo, ia nini mene la nealasou lapuloto sou
nepalusi'a misavalilo.”
4 Xe ane'i e mitutulu 'alai noxou Paulo ne miavuti la
mivikalanu lexe, “Ae, nini namama'u sou navikalanu kisi'a
ta aili'i noxou Lataua no anu vaivaikala aloxo ne uasi.”
5 ✡La sou Paulo muvikala lexe, “Ta vivilo, eni alavusou
itema ne lexe anu kisi'a ta aili'i noxou Lataua uasi. La sou
eni evikala loxo ne, ia eni emama'u xo vaikala noxou Lataua
vile muvikala aloxo 'o, ‘Mamu sou ngingi ngavikala masua
noxi'a ta tatilasinge.’ ”

✡ **22:29:** Apo 16:38 ✡ **23:2:** Ioa 18:22-23 ✡ **23:3:** Mat 23:27 ✡ **23:5:** Mul 22:28

6 ✡Ia Paulo mulavusiˈa lexe aneˈi seˈi noxiˈa ta tatila sou
ivelunu vaikala ne ta Sadokaio xe seˈi ne ta Palisaio mineˈe.
La sou anu muvikala tatila noxiˈa ta tatila sou ivelunu
vaikala aloxo ˈo, “Ta vivilo, eni amitema sou Palisaio mo
ˈiliˈa. La sou eni atulu no ˈa vaivaikala vaimomo ˈo, xo eni
aloopalanu tulu noxiˈa ta mitema aneˈi ane misoisoli no anu
lulu.”
7 No mine anu muvikala aloxo ne, la aneˈi mixavutala
iouiou mo miˈoto sou anaxaˈa, la sou ikalipala muxali nonixi
noxiˈa ta Palisaio iloˈa ta Sadokaio.
8 ✡Xo ta Sadokaio mivikala lexe angelo uxolu uasi, mo
uleenu uasi kalumo mo itema usoli ka utulu la uasi. Ia ta
Palisaio siˈa mimuxaxu taneˈi no anu mimii mukalusi ne lexe
anu manina.
9 Xe aneˈi miavuti la miˈava toxotoxoxu la sou ta mitema
sou lavulavu no ˈa lapuloto e aneˈi ta Palisaio ne miavuti
mitulu mitoloxaxa sou io mivikala lexe, “Nexi tamaisou
itema ane ˈo uˈoxo susu vile uasi. Ia loxo ˈo io uleenu vile,
uasi la angelo vile noxou.”
10 La aneˈi miˈotosou anaxaˈa mole ˈotoˈoto muxali tatila
manina. La sou kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto mumaisou la
mumamaˈu manina, xo loxo ˈo io Paulo uxoto mautu tamei
no avoˈa la sou muvikala pekiaˈu mo mupalusiˈa ta mitema
sou ˈotoˈoto miluˈe sou milaxinu Paulo noxiˈa sou milaixu no
taasiˈa.
11 ✡Iliˈi no ˈolovoxo ane ne, la Tila muxali mutulu ˈalai
noxou Paulo io muvikalanu aloxo ˈo “Natulu pekiaˈine mo
naˈume mamu. Xo Eni emasaxa lexe nini naaˈaloxu ualasilo
lai ne Romu ˈo loxo neaˈaloxu ne Ielusalemu.”

Ta Iutaia Misakiinu Vaikala sou Lexe Ivau Paulo Usoli

12 Xe no kakau ˈo, la aneˈi ta Iutaia mipita laoluxaˈa sou
misakii vaikala lexe ipelemu la iˈani mo iie uasi utalo no
mine ivau Paulo usoli.
13 Ta mitema e misakii vaikala ne aneˈi ta mitema itemaxu
tamei mo moseˈi la.
14 Aneˈi milai noxiˈa ta tatilasiˈa ta ailiˈi mo ta tatila noxiˈa
ta mitema noxiˈa ta Iutaia mivikalaneˈi lexe, “Nexi tesakii
vaikala pekiaˈu aloxo ˈo, nexi umomomo sou taˈani uasi
utalo no mine tavaˈu Paulo usoli.
15 ✡La sou vaimomo ˈo, ngingi ta tatila sou ngavelunu
vaivaikala ne ngelinga mulai noxou kisiˈa ta mitema sou
ˈotoˈoto vile sou ngaˈoxo loloxu lexe isaxanu Paulo uneˈe
noxinge sou ngataliˈisou laixe sou ngaxalisou susu noxou.
La sou nexi talooxu xe anu uneˈe la uneˈe uxali noxinge uao,
la nexi tavaˈu usoli.”
16 Ia no mine aneˈi mivivikala loxo ne, la Paulo vimou
sema ˈilie anu a muxoxolu ne, la sou mulomusou vaikala

✡ **23:6:** Apo 26:5 ✡ **23:8:** Mat 22:23 ✡ **23:11:** Apo 27:24; 28:16, 23 ✡ **23:15:** Apo 25:3

ane ne, la anu mulai no tani noxi'a ta mitema sou 'oto'oto
sou muvikalanu Paulo.
17 Xe Paulo mulomu aloxo ne, la mu'avalou tila vile noxi'a
ta mitema sou 'oto'oto la muvikalanu lexe, “Nano'u maulu 'o
mo nalaixu noxou kisinge, xo anu muno'u vaivaikala mose'i
sou uvikalanu no anu.”
18 La sou anu muno'u sou mulaixu noxou kisi'a, la mu-
vikalanu lexe, “Paulo e anu muxolu no taasou navunavu
mu'avalilo la muvikalaleli lexe ane'enu maulu 'o noxine xo
anu iou vaivaikala mose'i sou ulemolu noxine.”
19 Xe kisi'a ne muavuti, la mukasi noxou maulu ne avolu
sou ilou milai mitulu va'axu la mutalisou lexe, “Mii ma'ia
ane nini namasaxa lexe nane'e navikalalelixu 'o?”
20 La anu muvikalanu lexe, “Ta Iutaia misakii vaikala
vile mukalu, sou mi'oxe ne'iela, la i'oxo loloxene lexe
nasaxanu Paulo ulai noxi'a ta tatila sou ivelunu vaivaikala
sou itali'isou laixe no anu tava'u susu noxou.
21 Ia nalomuxa'a mo napalusou Paulo ulai noxi'a mamu.
Xo ta mitema itemaxu tamei noxi'a mo mose'i la ne ane'i a
ixoxolu iloloo mo mipelemu sou i'ani xe iie uasi ulai uxali
no mine ane'i ivau usoli. Mo ane'i a iloloo mo ixoxomaiou
vaikala makolinu noxine.”
22 La sou kisi'a ta mitema sou 'oto'oto ne mupalusou
maulu ne mulai la muvikalanu lexe, “Nini navikalanu itema
vile no anu mii e nevikalalelixu 'o mamu.”

*Mivulanu Paulo Mulai Noxou Peliki Tila Muxolu Musax-
ila'u Xalee Lia Tila ne Iutaia*

23 Xe anu tila noxi'a ne muavuti la mu'avali'a ta tatila
tamei noxi'a ta mitema sou 'oto'oto ne sou muvikala
pekia'u noxi'a ilou lexe, “Ino'a ta mitema sou 'oto'oto
itemaxu mavulovexa vile, xe ane'i ane mitelo noxi'a ta oosi
mavulovexa muxatele tamei, mo ane'i ane itavule lalumiso
itemaxu mavulovexa vile kalumo. Sou ngalutu maasi no a
aso iou muxatele tami'a no 'olovoxo 'o sou ngalai ne Kaisalia.
24 Nini nalosou Paulo ta oosi mose'i kalumo mo sou uiiave
no anu mo nasaxila'u laixesi sou nalai naxalixu noxou Peliki
anu itema sou usaxila'u xalee lia tila ne Iutaia.”
25 Kisi'a ta mitema sou 'oto'oto mukaukavunu uoli voloxu
vile kalumo sou ino'u ulai sou ilosou Peliki muvikala aloxo
'o,
26 “Eni Kulaudio Lusio, Eni esovanu aso laixe ulai noxine
mo ekaukavu vaivaikala ano 'o ulai noxine, nini tila Peliki e
nini nasaxila'u xalee lia tila ne Iutaia.
27 ✡Sou avikalaneni aloxo 'o. Itema ane 'o ne ta Iutaia
mitetelisou mo mi'oxo lexe ivau usoli. Ia eni noxi'a ta
mitema sou 'oto'oto noxilo teutululunu xo eni elavusou lexe
anu itema sie Romu.
28 ✡La sou eni emasaxa lexe alavusou lexe tava'u ma'ia la
sou ane'i milalixu sou utulu no 'a vaivaikala, la elaixu noxi'a
ta tatila sou ivelunu vaivaikala.

✡ **23:27:** Apo 21:30-33; 22:25-27 ✡ **23:28:** Apo 22:30

29 La eni exalisou lexe aneˈi mitaliˈitaliˈisou mo milaixu
sou utulu no ˈa vaivaikala ne sou lapuloto noxiˈa ta Iutaia.
Ia mii ane ne anu umomomo sou nenge tatelonu vaikala
sou noxou itema mo tavaˈu usoli xe tatatuxu no taasou
navunavu uasi.
30 ✡Ia no mine eni elomusou aneˈi misakiinu vaikalasou
lexe ivau usoli la sou eni epalusou mupalea mulai noxine.
Eni kalumo evikala pekiaˈu noxiˈa sou lexe ilai iaˈalomeni
no anu tavaˈu lexe aneˈi ilaixu sou utulu no ˈa vaivaikala
vitanisi noxou.”
31 Ioxe ta mitema sou ˈotoˈoto miavuti la mimulinu vaikala
pekiaˈu noxou tila noxiˈa la sou mukasi noxou Paulo sou iloˈa
milutu no ˈolovoxo lixinu ne sou milai mixali no tuala tila ne
Antipatilisi.
32 Xe no anu voxo vile iliˈi la ta mitema sou ˈotoˈoto
mitaliˈisiˈa aneˈi ane mitelo noxiˈa ta oosi sou misaxanu
Paulo milaixu ne Kaisalia. Io aneˈi seˈi milivu no taasiˈa.
33 No mine aneˈi ane mitelo noxiˈa ta oosi ne mixali ne
Kaisalia, la milosou Peliki anu itema sou usaxilaˈu xalee lia
tila ne Iutaia ne uoli voloxu ne xe milailixu Paulo kalumo
sou miˈitalonu no avolu.
34 Xe anu muitisou vaivaikala no anu uoli voloxu ne
mukalu, la sou mutaliˈisou Paulo lexe, “Nini itema sou xalee
lia tila ane ˈei?” La anu mukolinu lexe, “Eni itema sou xalee
lia tila ne Kilikia.”
35 Xe anu mulavusou aloxo ne, la muvikalanu lexe, “Eni
alomusine no mine aneˈi ane mitelo vaikala noxine ne ixali.”
La sou anu muvikala pekiaˈu noxiˈa sou lexe itatuxu Paulo
no tani tatila noxou Elodesi.

24

Paulo Mutulu no Anu Vaivaikala no Iou Peliki

1 Ioxe voxo taˈuve mupolo mukalu, la kisiˈa ta ailiˈi
Ananiasi iloˈa ta tatila noxiˈa ta Iutaia moseˈi mo itema
sou uvelunu vaikala e ualasou lexe Tetulusi ne miluˈe ne
Kaisalia sou mitelonu vaivaikalaiˈa noxou Paulo no iou tila
sou usaxilaˈu xalee lia tila ne Iutaia.
2 Xe no mine tila sou usaxilaˈu xalee lia tila ne Iutaia
muˈavalou Paulo muˈuna, la Telutulusi musokosou muxal-
ixu susu noxou Paulo no iou Peliki aloxo ˈo, “Nexi texolu
seˈisisi laixe maxuveeni no anu saxilaˈu noxine, Tila Peliki.
Mo xavutala laixe noxine anu mupaipounu mimii sou uxali
laixe no anu xalee tuala tila no nano ˈo.
3 Nexi talemo laixe noxine, tila Peliki no anu mimii ane
ne la nexi taˈosasine manina musuku no xalee xalee tuala
mukalusi.
4 Ia sou loxo nexi taˈoxoneni natotosa no anu vaivaikala
maxuveeni mamu. La sou eni alinga lexe nini naˈoxonu laixe
loxo sou nalomusou vaikala noxixe.

✡ **23:30:** Apo 23:16-23; 24:1-9

5 ✡Nexi texalisou itema ane ʼo lexe anu itema vile sou
uʼoxonu susu sou uaavutinoxu ʼotoʼoto no tainеʼi ta Iutaia
no xalexalee tuatuala mukalusi. Mo anu ne muuli noxiʼa
laʼoluxaʼa vile lalotu kalavoi e ilemeʼa lexe ta Nasalini.
6 ✡Mo mutovo sou lexe uʼoxo masuanu vimelu sou tani tila
noxou Lataua kalumo. La sou nexi tetetelisou.
7 *
8 Io muvikala pekiaʼu noxiʼa sou ta mitema itelo vaikala
noxou sou lexe ineʼe itulu no ieni sou vaivaikala. Ia
lexe nini mene natalitaliʼisou laixe, loxovaa nini nalavusou
vaivaikala ane nexi tatelonu noxou ʼo ne manina sou?”
9 Xe ta Iutaia miavuti la misolonu vaikala e mitelo noxou
Paulo ne la mivikala lexe vaivaikala ane Telutulusi mulemo
ne anu manina.
10 Xe no mine tila sou usaxilaʼu xalee lia tila mutovolaʼi
mulai noxou Paulo sou lexe uvikala, la anu mukolinu
aloxo ʼo, “Eni elavu lexe nini nexaxai sou nexililieʼi sou
tuʼutuʼumaxu noxiʼa ta mitema tauu ie tapiena no anu tuala
xalenu ano. La sou vaimomo ʼo eni aʼosasi sou aʼoxonu
vaikala ulai noxine sou latolosilo.
11 Lexe nini nataliʼi la nini umomomo sou nalavu lexe eni
alai telo ne Ielusalemu sou alotu ulai noxou Lataua voxo
mavulovexa mo muluʼe no lia tameisi io usuku uasi.
12 Ia ta mitemaxeni e mitelo vaikala noxilo ixalisilo lexe
nexi noxou itema vile taʼotosou ananexe no anu taasou
lalotu tatila noxou Lataua mo aavutilixu xavutalaiʼa ta
mitema laʼoluxaʼa no nano no anu taasou lalotu noxiʼa ta
Iutaia, mo no nano no tuala tila ne uasi.
13 Mo aneʼi imomomo sou ilemo lexe susu ane aneʼi itelonu
vaikala uneʼe noxilo ne manina ʼo uasi.
14 Ia anu aloxo ʼo, eni avikalaneni lexe eni elotu noxou
Lataua noxiʼa ta xaixasinge no mine emulinu voteʼi noxou
Tila ane ilemo lexe laʼoluxaʼa vile lalotu kalavoi. Eni
emuxaxu taleli no anu mimii mukalusi ane muisalili no
anu lapuloto noxou Mosesi mo mii ane ta mitema sou
palomatana mikaukavunu.
15 ✡Xe loopala noxilo ne anu iouvilesisi noxiʼa ta mitema
ta Iutaia ane ʼo. Nexi taloopala mulai noxou Lataua lexe iliʼi
la ta mitema ane ta lailaixe mo ta masumasua e misoisoli ne
itulu imauli la.
16 La sou eni pekiʼailo utotomu sou asaxilaʼu opoleli uxolu
uisalili no iou Lataua mo no ieʼi ta mitema kalumo.
17 Ioxe eni exolu no tuala vaʼavaʼaxu tauu ie ta piena
mukalu, la eni eneʼe ne Ielusalemu sou elailixu suʼuli
seʼi ulaisou usuʼulineʼi ta mitema ane xaʼa laʼilali ilou iʼa
tokolomo uasi. Xe eʼoxonu iaiama seʼi mulai noxou Lataua.
18 ✡No mine eni eʼoxonu iaiama sou axali malemalenga no
nano no taasou lalotu tatila noxou Lataua, la aneʼi mixalisilo

---

✡ **24:5:** Apo 17:6 ✡ **24:6:** Apo 21:28-30 * **24:7:** Ia kisiʼa ta mitema sou ʼotoʼoto ualasou lexe Lusio muneʼe no ʼa xavi sou mulaxinu muxexeenu no avoxe. ✡ **24:15:** Ioa 5:28-29 ✡ **24:18:** Apo 21:17-28

mine eni eˈoxonu loxo ne. La no voxo ane ne nexi noxiˈa ta
mitema tapiena uasi mo eni aˈuna no anu ˈava vile uasi.
19 Ia ta Iutaia moseˈi meˈa no xalee lia tila ne Asia a mixolu.
Ia laixe lexe ixali no ieni mo iaˈaloxu susu moseˈi noxilo lexe
aneˈi milavusou.
20 Ia lexe uasi la aneˈi ane mixolu ˈo ivikala lamana no anu
susu maˈia ane aneˈi mixalisou noxilo no ieˈi ta tatila sou
ivelunu vaivaikala.
21 ✡Ia mii vilesisi ane eni eˈavamolu no mine eni etulu no
ieˈi no ˈa aloxo ˈo, ‘Ta mitema ane misoisoli ne itulu imauli
la. Tavaˈu a loxo ne, la sou nini natulusilo no anu vaivaikala
no iengi vaimomo.’ ”
22 ✡Ia Peliki ne anu mulavu laixe no anu voteˈi noxou Tila
ane ne la sou musukunu voxo sou vaivaikala, la muvikala
lexe, “No mine kisiˈa ta mitema sou ˈotoˈoto ualasou lexe
Lusio uneˈe la sou eni alomusou mo alapunoxu vaivaikala
noxinge.”
23 Anu muvikala pekiaˈu noxou tila noxiˈa ta mitema sou
ˈotoˈoto sou uˈitalonu Paulo no anu taasou navunavu ia
ulosou navunavu pekiaˈu malaxo uasi ia no anu tani taiinu
moseˈi, la uapixaˈa ta menexu sou ineˈe noxou mo isuˈulinu
no anu mimii seˈi sou isaxilaˈu uasi.
24 Voxo moseˈi mupolo mukalu, la Peliki ilee semau
Dalusila ane sie Iutaia ne mineˈe mixali, la anu muˈavalou
Paulo muneˈe sou milomusou mine anu muaˈalo no anu
ˈilixosou itema umuxaxu tanu noxou Kalisito Iesu.
25 Xe no mine Paulo muaˈalo muvula no anu ˈiliˈilixo
lailaixe mo saxilaˈu muamuaˈinenge mo voxo sou Lataua
ututulusinge no anu vaivaikala iliˈi, la Peliki ne muˈume la
muvikala aloxo ˈo, “Aˈalo mutalo aloxo ne o sou vaimomo ˈo.
Io nini nalai. Io no mine eni axalisou voxo taiinu vile, la eni
aˈavaline naneˈe la.”
26 No ano voxo ngiou ane ne, la anu muloloopala lexe Paulo
uxolixolinu mo ulosou lamoli sou lexe ululusou, la sou anu
muˈavalou utotomu sou ilou mivivikala.
27 Tauu leleˈe tamei mukalu, la itema e ualasou lexe
Polukiusi Fesuto munoˈu Peliki tanixu. Ia Peliki mumasaxa
lexe uˈoxo ta Iutaia oponeˈi laixe noxou la anu iou muvaxau
Paulo muxolu no nano no anu tani sou navunavu ne.

25

Paulo Mutulu no Anu Vaivaikala no Iou Fesuto

1 Ioxe Fesuto muxali tila no xalee lia tila ne Iutaia. Anu
muxali muxolu no xalee lia tila ne Kaisalia voxo tatalu,
mukalu la anu mulai telo ne Ielusalemu.
2 ✡La ta tatila noxiˈa ta ailiˈi iloˈa ta tatila noxiˈa ta Iutaia
mixali mitulu no iou sou mixalixu vaivaikalasou susu maˈia
ane Paulo muˈoxonu.

✡ **24:21:** Apo 23:6 ✡ **24:22:** Apo 23:26 ✡ **25:2:** Apo 24:1

3 ✡Ane'i milinga pekia'u noxou Fesuto lexe ulomuxa'a sou
uvulanu Paulo ulai ne Ielusalemu xo ane'i milalaxi mo miloo
sou lexe ulai la ivau no vote'i.
4 Ia Fesuto muavuti la mukolinu vaikala noxi'a aloxo 'o,
"Paulo ne eni atetelisou uxolu lai ne Kaisalia. Ia eni melosi
a sexasisi sou alai lai ne.
5 La sou anu laixe lexe ngingi ngapalusi'a ta tatila mose'i
noxinge ne ine'e sou noxi'a talai mo i'oxo pekia'unu vaikala
sou susu utelo noxou mitema ne alai ne lexe anu mu'oxonu
mii mose'i mususu."
6 Anu ilo'a lexe ixolu voxo muxatele tatalu xe uasi la
voxo mavulovexa, la sou anu muulaxune'i sou mulu'elai ne
Kaisalia. Xe no anu voxo ane vile la, la anu muxolu sou
mutilovosou vaivaikala, la sou anu muvikala pekia'u lexe
ine'enu Paulo uxali no iou.
7 ✡Xe no mine Paulo mune'e muxali, la ta Iutaia ane'i
ane me'a ne Ielusalemu mine'e ne mitulu mixaliliiou sou
mixalixu vaikala ta piena sou susu masumasua mutelo
noxou e umomomo sou ane'i ivikala lexe anu manina no anu
uasi.
8 La sou Paulo muxilili la muvikala aloxo 'o, "Eni a'oxonu
susu vile no anu lapuloto noxi'a ta Iutaia uasi mo a'oxonu
susu vile no anu taasou lolotu tatila noxou Lataua uasi mo
a'oxonu susu vile noxou Kaisari uasisi manina."
9 Ia Fesuto mumasaxa lexe u'oxo ta Iutaia tane'i laixe
noxou, la sou muvikalanu Paulo aloxo 'o, "Lexe nini ne-
masaxa la nalaitelo ne Ielusalemu mo natulu no ieli mo alo-
musou vaivaikala noxine sou susu ma'ia ane ane'i mitelonu
noxine ne?"
10 Ioxe Paulo muavuti la mulivunoxu tali'i noxou aloxo
'o, "Eni vaimomo 'o si a atutulu noxou Kaisari no nano no
anu tani sou utilovosou vaivaikala noxi'a ta mitema 'o. La
sou anu laixe lexe nini natilovosou vaivaikala noxilo ano 'o.
Eni a'oxonu susu vile noxi'a ta Iutaia uasi aloxo nini mene
nelavusou laixe ne.
11 Ia lexe eni e'oxonu susu vile umomomo sou eni asoli
la eni amomomo sou a'ume uasi. Ia lexe vaivaikala ane ta
Iutaia mine'e mitelo noxilo ne anu manina uasi, la itema vile
umomomo sou u'italoleli alai no avo'a uasi. Eni amasaxa
lexe Kaisari ulomusou vaikala noxilo."
12 Ioxe ili'i no mine Fesuto muvivikala noxi'a ta mitema
ane'i ane sou ilosou xavutala ne mukalu, la sou anu
muvikalanu Paulo aloxo 'o, "Nini nemasaxa lexe Kaisari
ulomusou vaikala noxine. La sou nini nalai noxou."

Fesuto Mutali'isou Tatananu Tuala Axulipa sou Ulomusou Vaivaikala Noxou Paulo

13 Voxo mose'i mupolo mukalu, la tatananu tuala e Axulipa
ne ilee Belunike mixali ne Kaisalia sou imaxa'u latiloxo
noxi'a ulai noxou Fesuto.

✡ **25:3:** Apo 23:15 ✡ **25:7:** Apo 24:5-6

14 ✡Xe no mine ane'i mixolu voxo ta piena lai ne, la Fesuto
muvikalasou tu'umaxu noxou Paulo mulai noxou tatananu
tuala. La anu muvikala aloxo 'o, “Itema vile e uxoxolu 'o ne
Peliki mumulaxu no anu taasou navunavu mo a uxoxolu o
ia anu mulai.
15 La no mine eni elai ne Ielusalemu, la ta tatilasi'a ta aili'i
ilo'a ta tatila noxi'a ta Iutaia mixalixu vaikala sou susu e
mitelonu noxou. Mo milinga noxilo sou avikala lexe anu
itema sou umamulo lapuloto.
16 Ia eni evikalane'i lexe, ‘'Ilixo noxi'a ta Romu aloxo ne
uasi. Ia anu laixe lexe itema ne ilo'a ta mitema ane mitelonu
vaivaikala mutelo noxou ne ine'e itulu no anu vaivaikala, la
anu umomomo sou muxilili la muvikala no anu vaivaikala
ma'ia ane ane'i mitelo noxou ne.’
17 La sou no mine ane'i mimuleli lai ne, la eni alapu voxo
sou mii ane ne uasi. Ia no anu voxo ane vile ili'i, la eni exolu
sou e'avamolu pita sou vaivaikala. La sou evikala pekia'u
sou ine'enu itema ne no nano.
18 Xe no mine ta mitema sou itelo vaikala miavuti sou
ivikala, la ane'i mitelo vaikala sou susu vile uasi ane eni
exavutala lexe ane'i itelo vaikala no anu.
19 Ia ane'i ilo'a anaxa'a sou mii mose'i no anu lalotui'a mo
sou mitema ane musoli e ualasou lexe Iesu, ia Paulo mua'alo
lexe Anu mumauli.
20 La eni ne xavutalaxeni lamana sou atilovosou mo
axalisou mii ane loxo ne tava'u uasi. La sou eni etali'isou
aloxo 'o lexe anu umasaxa la ulai ne Ielusalemu, mo utulu
no anu vaivaikala sou susu ane ane'i mitelonu noxou ne lai
ne.
21 Ia xo Paulo mu'oxolinga noxou sou lexe utetelisou uxolu
utalo no mine tila noxi'a ta Romu molu ulomusou vaikala
noxou. La sou eni evikala pekia'u sou lexe itetelisou ixolu
utalo no mine eni apalusou ulai noxou Kaisari.”
22 Aloxo ne, la sou Axulipa muvikala mulai noxou Fesuto
lexe, “Eni emasaxa sou lexe eni melo alomusou vaikala
noxou mitema ane ne.” La anu mukolinu lexe “Ne'iela, la
sou nini nalomusou vaikala noxou.”

Paulo Mutulu no Iou Axulipa

23 No anu voxo ane vile, la Axulipa ilee Belunike mimulaxu
tokolomoi'a lailaixe, ka ilo'a kisi'a ta mitema sou 'oto'oto mo
ta mitema miulaxu tuala tatila mulai no nano no tani sou
pita. Xe no anu vaikala pekia'u noxou Fesuto, la ane'i mine'e
mi'unanu Paulo.
24 Xe Fesuto muavuti la muvikala aloxo 'o, “Tatananu
tuala Axulipa, mo ngingi ukalusi e ngene'e ngepita 'o, ngingi
ngamaisou itema ne. Ta Iutaia la'oluxa'a lololi ne mixalixu
masaxa noxi'a silo ne Ielusalemu mo lai ne Kaisalia, la ane'i
mi'ava'ava lexe anu umomomo sou uxolu umauli usuku la
uasi.

✡ **25:14:** Apo 24:27

25 Ia eni axalisou lexe anu uˈoxonu mii vile ane anu
umomomo sou anu usoli no anu uasi. Ia xo anu molu
mulinga mulai noxou tila noxiˈa ta Romu. La sou eni
emuxaxu xavutala lexe apalusou ulai ne Romu.
26 Ia eni alavusou mii vile manina sou Paulo, sou eni
akaukavunu mo ulai noxou tila ne uasi. Aloxo ne la sou eni
eneˈenu no ieni tatananu tuala Axulipa, mo aneˈi mukalusi
ˈo. Mo sou lexe nenge nengeˈa talomusou lexe taxalisou
tavaˈu susu ne, la sou eni akaukavunu ulai.
27 Xo eni exavutala lexe anu laixe uasi sou tapalusou
itema sou unoˈu navunavu vitanisi, io taaˈalo lamana no anu
vaivaikala sou susu ane mitelo noxou uasisi, uasi.”

26

1 La sou Axulipa muvikala mulai noxou Paulo aloxo ˈo,
“Laixe lexe nini mene navikalasine.” La Paulo muavuti sou
mutovolaˈi no avolu mo musokou sou muvikala sou muˈoxo
latolosou.
2 “Tatananu tuala Axulipa. Eni examuli laixe sou atulu
no ieni vaimomo ˈo sou loxo aˈoxonu latolosilo no anu
vaivaikala mukalusi ane ta Iutaia mitelonu noxilo.
3 Xo nini nelavu laixe no anu ˈiliˈilixo mukalusi noxiˈa ta
Iutaia mo no anu mimii ane telavusou taˈotosou ananexe
sou. La sou eni alinga noxine lexe naxolu seˈisisi mo nalomu
laixe uneˈe noxilo.
4 Ta Iutaia mukalusi ne milavusou maulixo mo xoluxoluxo
no mine molomoloxo mo milavusilo no mine eni esokou
xaixai noxilo no nano no xalee tuala tila noxilo mo ne
Ielusalemu kalumo.
5 ✡Aneˈi milavusilo maxuveeni mo lexe imasaxa la umo-
momo sou iaˈaloxu lexe eni emulinu voteˈi pekiaˈu noxixe
iouvilemo sou talotu noxou Lataua la eni ne exali axo
Palisaio vile.
6 ✡Ia loopala noxilo no anu mii maˈia ane Lataua musakii
vaikala sou noxiˈa ta xaixasinge, la sou eni a atulu no anu
vaivaikala sou vaimomo ˈo.
7 Vaikala e misakiinu ne ane ta mata noxinge ta Isilaeli
mavulovexa mo muluˈe no lia tamei iloloopala sou lexe
imaisou uxali manina no mine loxo aneˈi ilolotu noxou
Lataua no aso mo no ˈolovoxo utotomu. Nini tila. Ta Iutaia
itulusilo no anu vaivaikala ˈo xo eni loopala ane nesi.
8 Sou tavaˈu loxovaa ane ngingi ukalusi ngaxavutala lexe
ngingi ngamuxaxu tangengi lexe Lataua umomomo sou
utulusiˈa aneˈi ane misoisoli uasi ˈo?
9 ✡Eni kalumo exavutala lexe anu laixe sou eni aˈoxonu
mii mukalusi seˈi e umomomo sou uˈoxo masuanu Iesu sie
Naseleti ualasou.
10 Mo mimii ane nesi eni eˈoxonu ne Ielusalemu. No anu
xavi noxiˈa ta tatilasiˈa ta ailiˈi, la eni emuxaxaˈa ta mitema

✡ **26:5:** Pil 3:5-6 ✡ **26:6:** Apo 23:6; 28:20 ✡ **26:9:** Apo 8:3

ta piena noxou Lataua, no nano no anu tani sou navunavu,
mo no mine ta tilasiʹa iveʹa isoli, la eni kalumo apalaʹanixu
masaxa noxilo sou lexe aneʹi isoli.
11 Alaxu piena, la eni alutu alai no anu ta taasou lalotu
noxiʹa ta Iutaia mukalusi sou elosiʹa ialuxu mo etovo eveʹa
sou lexe ixiu tumaliʹa mo ivikala masua noxou Iesu. Eni
laʹiaxoiʹa manina la elai kalumo no tuala tatila vaʹavaʹaxu
sou aʹoxo masuaneʹi.
12 Mo no anu muamuaʹi ane loxo ne vile, la eni elalai ne
Temasukasi no anu xavi mo noxiʹa ta tatilasiʹa ta ailiʹi,
13 Tila noxilo, no anu aso mukulupa, la eni emuamuaʹi no
voteʹi, ia emaisou lamana vile molu no opo loxotolo ne kaaxu
muaulixu aso ia muiei muneʹe mutaasixe noxiʹa ta menexilo
e temuamuaʹi ne.
14 La nexi mukalusi ne telapalapau telai no lia. Ia,
eni elomusou itema vile muvikala muneʹe noxilo no anu
vaikala Evalaio aloxo ʹo, ‘Saulo, Saulo, Loxovaa ane nini
naʹoxonu masualeli ʹo? Anu pekiaʹu noxine sou nini naval-
inu tavaineu mii ane anaanaxu.’
15 La sou eni etaliʹi aloxo ʹo, ‘Nini ʹenaʹei, nini Tila?’ La Tila
mukolileli aloxo ʹo, ‘Eni Iesu ane nini naʹoxo masumasualeli
ʹo.
16 Ia naavuti natelo mo natulu no tavaine. Eni exali noxine
ne sou asosovosine aloxo itema sou xaixai noxilo vitanisi mo
aloxo itema sou uaʹaloxu mii maʹia ne nini namaisou noxilo
mo mii maʹia ane eni amaxaʹu noxine iliʹi.
17 Eni aʹumeneni noxiʹa ta mitema noxine mo noxiʹa ane
ta Iutaia uasi. Eni apalusine noxiʹa ta mitema aneʹi ta Iutaia
uasi,
18 ✡sou nakisiinu ieʹi mo naxiuneʹi me ʹa no anu isivoxo
ineʹe no anu lamana. Mo ixexee no anu xavi noxou satani
io ineʹe noxou Lataua mo sou Lataua ululusou susu noxiʹa
mo aneʹi inoʹu saxisaxilaʹu noxou Lataua loxo aneʹi ane
mimuxaxu taneʹi noxilo mo mixali ta mitema noxou Lataua
maninasou.’
19 Aolxo ne la sou tatananu tuala Axulipa, eni alomuxu mii
loxo aipiepiena e molu no opo loxotolo.
20 Tei ne eni esoko eaʹalo noxiʹa aneʹi ane mixolu ne
Temasukasi mo noxiʹa aneʹi ane mixolu ne Ielusalemu, mo
no xalee lia ne Iutaia mukalusi mo noxiʹa ta mitema aneʹi
ane ta Iutaia uasi kalumo. Eni eaʹalo lexe laixe sou aneʹi ixiu
oponeʹi no anu ʹilixo masumasua io ineʹe noxou Lataua, mo
ʹilixoneʹi umaxaʹu lexe aneʹi mixiu mukalu.
21 Tavaʹu aloxo ne, la sou ta Iutaia mitetelisilo no taasou
lalotu tatila noxou Lataua, mo miʹoxe ivelo asoli.
22 Ia Lataua musuʹulilelisi mo eni exolu laixe muneʹe
muxali no voxo ane vaimomo ʹo, la sou eni atulu pekiaʹilo
ʹo sou aaʹalo lamana ulai noxiʹa ta mitema vitavitanisi mo ta
mitema ta tatila kalumo. Eni avikala iouvilesisi no anu mii

✡ **26:18:** Ais 42:16; Ep 2:2; Kol 1:13

ma'ia ane ta mitema sou palomatana ilo'a Mosesi mivikala
lexe uxali uasi.
23 ✡Ane'i mivikala lexe Kalisito ne Anu utavule tu'umaxu
e Anu itema sou utulu tei no anu soli, la sou Anu ua'aloxu
lamana ulai noxi'a ta mitema noxou la mo ulai noxi'a ta
mitema ane'i ane ta Iutaia uasi kalumo."
24 No mine Fesuto mulomusou vaivaikala noxou Paulo ne
la sou muavuti la mukaitolonu Paulo la muvikalanu aloxo,
"Paulo, nini neno'u lavulavu tatila la sou lavulvau noxine ne
a uxovulaulaulixene mukalu."
25 La Paulo muavuti la muvikala aloxo 'o, "Tila Fesuto,
eni axovulaulau uasi. Mii ma'ia ane eni alelemolu ne, anu
manina mo mulapu.
26 Tatananu tuala Axulipa anu muno'u lavulavu no anu
mii ane eni umomomo sou avikala papaxe ulai noxou. Eni
elavu lexe mii vile no anu mimii ano 'o ne utalume noxou
uasi xo mimii ane 'o uxali no mailu'a uasi.
27 Tatananu tuala Axulipa, loxovaa nini nemuxaxu taneni
no anu vaikala noxi'a ta mitema sou palomatana? Eni elavu
lexe nini nemuxaxu taneni."
28 La Axulipa muvikalanu Paulo aloxo 'o, "Nini nexavutala
a loxovaa, no anu voxo ataxu se aloxo 'o ne, la nini
namomomo sou na'oxoleli axali itema noxou Kalisito?"
29 La sou Paulo muavuti mukolinu aloxo 'o, "Voxo ataxu
mo voxo veveeni ne anu mivile uasi, xo eni akilaka noxou
Latauasi ne ninisisi uasi, ia ane'i ukalusi ane ilolomu noxilo
vaimomo 'o ne umomomo sou ixali aloxo eni 'o. Ia eni
amasaxa lexe nini nasakii no anu seni uasi loxo eni 'o."
30 Xe tatananu tuala muavuti mutulu, la itema tila sou
usaxila'u xalee lia tila ne Iutaia mo Belunike mo ane'i ane
ilo'a mixolu ne mitulu kalumo.
31 No mine mipaxele sou milalaa, xe mivivikala ngaton-
gato'o la mivikala aloxo 'o "Itema ano 'o u'oxonu mivile
masua ane umomomo sou usoli mo uxolu no anu taasou
navunavu uasi."
32 La sou Axulipa muvikala mulai noxou Fesuto lexe,
"Itema ano 'o ne lexe anu ulinga sou utulu mo uvikala no
iou Kaisari uasi, la nini umomomo sou nalulusou ulai."

27

Paulo Mutelo no Lasipi sou Mulai ne Romu

1 Ioxe no mine nexi telutu sou lexe talai ne Itali, la ane'i
mipalusi'a ilo'a ta mitema e mixolu no taasou navunavu ne
milai noxou tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto e ualasou lexe
Iuliasi. Anu vile no nano no anu la'oluxa'a noxou tatananu
tuala Auxusuto.
2 ✡La sou nexi tetelo no lasipi vile e molu mune'e no tuala
tila ne Adolamitiami. La sou anu lasipi molu loxo lai ne

✡ **26:23:** Luk 24:44-47; 1Ko 15:20 ✡ **27:2:** Apo 19:29

te'una sou u'una uuatu no tuatuala mose'i muxolu no luaki pa'upa'umolu ne Asia. La sou telutu telai. La itema vile ualasou lexe Alisitaluko sie Tesalonika no xalee lia tila ne Makedonia anu a noxi'a tekei ne.
3 Xe no voxo vile ili'i la, la nexi telutu sou telai te'una ne Saidoni la Iuliasi mu'oxo 'ilixo laixe noxou Paulo sou mupelemasaxa noxou lexe ulai umaisi'a ta menexu mo uno'u la'ilali ilou mimii mose'i noxi'a.
4 Xe mukalu la nexi tetelo no lasipi la sou telutu telai la sivo toxoxa'a mune'e loxo no laxunexi, la sou nexi texexee te'una ne pa'umolu no 'a la'olu Kipulosi sou tepolopepeenu atume iou, xo atume ne xaviinu misevile sou u'oxe u'uoosixe.
5 La sou nexi teiave telai 'alai loxo no xalee lia tila ne Kilikia xe ne Pamfulia mukalu la sou nexi telai texali ne Mila no nano no xalee lia tila ne Lisia.
6 No mine nexi telai lai ne, la tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto mumaisou lasipi sie Alekisandolia vile ne mulutu sou lexe ulai ne Itali, la sou anu mu'italonexi no anu lasipi ane ne.
7 Ioxe nexi telutu lai ne la lasipi ne umomomo sou uiave xaviinu uasi mole nexi teiave se'isisi voxo tapiena mo ta mitema sou xaixai ne mitovo xavine'i sou mipamuxanu lasipi ne ia uiave xaviinu malaxo uasi xo sivo toxoxa'a mulivulivusou. Ia ane'i axiaxisi xo mole nexi telai texali no tuala tila ne Kuniidosi la sivo mutalunexe mole talai la ua. La sou nexi texiu telai no pa'umolu la'olu Kiliti sou te'ume tepolopepeenu atume iou. La nexi teiiave 'alai no kusinou ne Salumoni.
8 Xe ta mitema sou xaixai no lasipi ne miavuti la xavine'i manina sou mipamuxanu lasipi ne no luaki pa'umolusi, la sou nexi tene'e texali no tuala vile e ilemo lexe Tanixu lasipi laixe* ne muxolu 'alai no tuala tila ne Lasia.
9 La voxo ta piena mukalu ia sivo ne muxolu pekia'u xo mole mulaulixu sosovo sou voxo noxi'a ta Iutaia e sou ipelemu no anu la sou anu voxo sou xasi tatila la Paulo muvikalane'i sou upeletotosi'a lexe,
10 “Ngalomu, eni elavusou lexe nenge talai maasi, la taxalisou sivo tatila la ta'uo'uo mo lasipi ilou mimii tapiena 'o tasiauxu mo nenge kalumo.”
11 Ia tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto ne mulomusou Paulo muvikala aloxo ne, la anu ulomuxu uasi, ia anu mumulinu vaikala noxou itema sou usaxila'a ta mitema sou xaixai sou lasipi ne ilou moosou lasipi.
12 Ane'i mitulu lai ne la mixamulinu sivo tatila misevile xo anu voxo sou sivo kalumo, la sou ane'i italume no xalee vile laixe uasi. La sou ta mitema tavu'alo no lasipi ne mivikala lexe, “Nenge taxexee no tuala ane 'o mo talai ne Pinikusi mo tatalume no anu sivo tatila 'o.” Tuala ne Pinikusi ne muxolu

* **27:8:** No tanixu lasipi laixe sou u'una no anu.

no nano ne Kiliti no xalee mulai loxo no mine aso ulu'elai no anu.

Sivo Muavutinoxu Xasi Toxoxa'a

13 No mine ane'i mimaisou sivo ane mune'e loxo no xalee to'o no anu ne xaviinu uasi la ane'i mixavutala lexe laixe sou ilutu ilai, la sou ane'i milapu axa e misakii no lamota sou mivau tu'umaxu lasipi no anu ne mutelo mukalu, la sou ane'i milutu sou lexe ilai i'una ne Kiliti.
14 Ia maxuveeni uasi la, sivo vile xaviinu misevile. Sivo ane ne sivo molu mununa no anu la'olu. Sivo ane ne ilemo lexe, "sivo molu mununa."
15 Sivo toxoxa'a ne mune'e mutuvuvaxa no lasipi ne la mulivu sou pekia'u misevile mole ta mitema sou xaixai sou lasipi ne xavine'i sou ixiunu lasipi mo ilivu ne la umomomo uasi. La sou ane'i mi'italonu lasipi nesi sou sivo mutavulenu mulaixu no xalee ulai.
16 La sou mulai mupolopepeenu no anu la'olu vile kitu'a ilemo lexe Kauda. Xe no mine la'olu se ne mutaluxu sivo sevile la nexi tetovo xavinexi la sou telapunu lasipi kitu'a e lasipi ane tatila ulalapunu ne mune'e mutelo no anu lasipi ane tatila.
17 La ta mitema mimulaxu lasipi kitu'a teitexi no 'a lasipi tatila. La sou ta mitema mipolo lamota sou misakiinu mipita no lia no anu lasipi ane tila ne. Sou lexe utetelisou lasipi ane tila ne sou pekia'u. Mo sou no mine lexe anu uiave xe ulai utuvu no anu lialia ane muxolu no lia no luaki Silutisi ne, la anu upau uasi. Xe mukalu la sou ane'i milu'enu lavalava sou lasipi sou sivo mutavulenu lasipi.
18 Ia ili'i no voxo vile, la sivo ne ukalu uasi, anu muxali toxoxa'a mole ta mitema sou xaixai sou lasipi ne misokou sou mipeinu mimii se'i no lasipi ne sou muxexesou.
19 Xe no voxo tatalusou, la ane'i me'a mipeinu misomisou lasipi se'i.
20 Nexi temaisou lexe nexi umomomo sou tamaisou aso mo ta oto uasi voxo ta piena mo sivo tatila mu'oxo'oxone'i. La sou nexi ta piena ne texavutala lexe nexi tamomomo sou tamauli la uasi.
21 Voxo ta piena ne ta mitema i'ani la uasi. La sou Paulo muavuti mutulu no nixi io muvikala aloxo 'o, "Ngingi ukalu 'o, ngalomu. Lexe ngingi ngalomuxosi io nenge'a taxolu no la'olu ne Kiliti 'o, la umomomo sou nenge nenge'a taxalisou voxo masua ane 'o loxo 'o uasi, mo umomomo sou ngingi ngapeinu mimii ta piena loxo 'o uasi.
22 Ia vaimomo 'o avikalangengi lexe ngingi ukalusi opongengi uai se'isisi, xo umomomo sou ngingi vile tasiaungenge uasi. Mimii no lasipi ilou lasipisi anu tasiau.

23 Xo vaimomo no ˈolovoxo, la angelo noxou Lataua e eni
noxou mo elotu noxou ne muneˈe mutulu no paˈumelo.
24 ✡La muvikalaleli aloxo ˈo, ‘Paulo naˈume mamu, xo nini
nalai sou natulu no iou Kaisari xe Lataua ulosine mauli
noxinge ngingi ngexolu no lasipi ne.’
25 Aloxo ne, la sou anu laixe lexe ngingi umomomo sou
ngaˈume uasi. Xo eni amuxaxu taleli noxou Lataua lexe mii
ne uxali noxinge aloxo Anu mulemolu.
26 ✡Ia sivo utavulenu ulai uˈosonixu no laˈolu vile.”

Lasipi Muˈoso La Muvalavala

27 Xe no voxo mavulovexa mo muluˈe no lia tamiˈa sou no
ˈolovoxo, la nexi tepuati telai no luaki e ualasou lexe Adolia
no ˈolovoxo lixinu manina. Xe no ˈolovoxo lixinu ulai ˈalai,
la ta mitema sou xaixai no lasipi ne mixavutala lexe lasipi
ne no anu luaki paˈumolu.
28 Aloxo ne la sou aneˈi mikalanu mii e sou itilovosou lautu
no anu muluˈelai no lia no lexa xe mitelo mitilovosou, la
tilovosou lautu ne mumomomo loxo mita itemaxu tamei.
La aneˈi misuku sevile la, mukalu la mikalaanu mii e sou
itilovosou lautu no anu ne mulai no lia la. Xe milapunu
mutelo sou mitilovosou, la mitaxu muxali loxo mavulovexa
tatalu la laoutuxu muluˈelai.
29 Xe aneˈi mimamaˈu sou lexe loxo ˈo io lasipi ulai
utuvu no anu kulukulu, la aneˈi misuanu axa e misakii no
anu lamota ne tamiˈa lololi no tau lasipi mulai no lia sou
muvatuˈumaxu lasipi sou mutulu. Io aneˈi mikilaka sou lexe
lamana palea.
30 Ta mitema sou xaixai no anu lasipi ne mikamuli
voteˈi sou lexe iˈume no anu lasipi ne, la aneˈi milaxalixu
lasipi kituˈa e mitelo misakii teitexi ne sou mikalavoi lexe
aneˈi isuanu axa seˈi no anu uuli no lasipi kusinou sou
uvatuˈumaxu lasipi.
31 Xe Paulo muavuti la muvikalanu tila noxiˈa ta mitema
sou ˈotoˈoto ne aloxo ˈo, “A lexe ta mitema ne ixolu teitexi
no lasipi ˈo si, la ngingi ngamauli.”
32 Xe ta mitema sou ˈotoˈoto miavuti la mixotonu lamota
sou lasipi kituˈa ne sou mulapau muluˈelai no luaki.
33 Ioxe ˈalaˈalaisou lamana ukea la Paulo muavuti la
muvikalaneˈi aloxo, ‘Ngingi nganoˈu ˈani seˈi mo ngaˈou xo
ngaˈani uasi voxo mumomomo loxo mavulovexa vile mo
muluˈe lia tamiˈa mukalu.’
34 Aloxo ne la sou eni avikalangengi pekiaˈu lexe ngaˈou
laˈilali moseˈi mo ngaˈou sou uˈoxo pekiaˈinge. Xo ngalomu,
ngingi vile umomomo sou tasiaungenge uasi. Ngingi ta piena
ne maasi la ngamauli.”

✡ **27:24:** Apo 23:11 ✡ **27:26:** Apo 28:1

35 Anu muvikalane'i aloxo ne mukalu xe ili'i, la anu
muno'u veleti ka mutulu no talaxa'a sou muvikala laixe
noxou Lataua mukalu, la muse'ise'inu sou mulosi'a mio'u.
36 Xe ane'i mukalusi opone'i laixe mo mi'osa la me'a
mino'u la'ilali sou mio'u.
37 Nexi mukalusi e texolu no lasipi ne nexi ta mitema
itemaxu mavulovexa mo itemaxu tatalu mo mavulovexa vile
mo muxatele vile (276).
38 Ane'i mi'ani mukalu, la mipeinu uiti mose'i mulai no
luaki sou lexe papaxesou lasipi.

39 Xe no mine lamana mukea 'o, la ane'i imomomo sou
itongonu tani xalee ma'ia ne lexe ane'i ilalai no anu ne
uasi. Ia ane'i mimaisou luaki lalu'uxu minu vile ne mulai
no nano manina. Ia tasi'isou lailaixe misevile. La sou ane'i
mixavutala lexe ane'i umomomo sou iu'nalaixu lasipi no
anu. La lasipi ulai u'oso no lia.
40 Xe ane'i miavuti la mixotosou lamota sou axa e misaki-
inu sou uvau tu'umaxu lasipi ne la musua mutaolu no lia no
luaki ne. Xe miavuti la milulusou lamota sou lavole tatila
ta tamei e sou i'isalilinoxu lasipi no anu. Xe ane'i miavuti
la mitelaixu lavalava e sou sivo utuvu no anu la ulutunoxu
lasipi ne. Io sivo mutavulenu lasipi sou mu'unalaixu no tasi'i
ne.
41 Mu'unalai la ulai uxali no tasi'i uasi, xo mu'oso no anu
lia minuvile e muxolu no luaki tanu. La lasipi kusinou
mutotole pekia'u manina no anu, mole mutulu a vile. La sou
xasi mune'e mu'otu'otunu lasipi nesi xo mole muvalavala.

42 Xe ta mitema sou 'oto'oto miavuti la mi'oxo lexe
ive'ave'a ta mitema e mixolu no taasou navunavu e ilo'a
mixolu teitexi no lasipi ne sou isoli, xo loxo 'o io ipisikei ilu'e
no luaki la inoou sou ilai ixali no ale la i'ume'ume.
43 Ia tila noxi'a ta mitema sou 'oto'oto ne mumasaxa lexe
usu'ulinu Paulo, la sou anu mukaitolone'i ta mitema sou
'oto'oto lexe mamu sou ive'a ta mitema ane mixolu no anu
taasou navunavu e mitelo no lasipi. Ia anu muvikala pekia'u
noxi'a ta mitema e imomomo sou noou sou lexe ipisikei ilu'e
la sou inoou ilai ixali no tasi'i tei.
44 Xe ane'i ane ilavusou inoou uasi, la ipuati no anu ovu
alelaxu ilou lasipi alealelaxu e muvalavala ne sou ilai ixali no
anu no ale. Mu'oxo aloxo ne la sou ane'i tavu'alo mukalusi
ne milai mixali no tasi'i mo mimauli mole vile tasiauxu
uasisi.

28

Paulo Ena Mi'una no La'olu ne Maluta

1 Ioxe no mine nexi teuatu no ale mukalusi, la nexi temauli
la texalisou la'olu ne ualasou lexe Maluta.

2 ✡Ia ta moosou tuala no laˈolu ne mimaisixe, la miˈoxonu
ˈilixo lailaixe manina noxixe, sou miˈosasixe mo mitauxu-
sixe navu. Xo nexi sivevexe kalumo no anu laˈiua mo tani
lelemesou.
3 Xe Paulo muavuti la molu mumolo siala seˈi sou muneˈe
muˈitalonu no navu. Ia no mine Paulo muatonu ovu loxo
ne, la ulavu uasi ne sinana veveeni masua vile a muxolu
no nano no ovu ne. Ia anu muneˈe muˈtalonu ovu ne no
navu, xe sinana veveeni masua muxamulinu navu ialuxu,
la mupisikei muatu la mungasou Paulo avolu.
4 No mine ta moosou tuala no laˈolu ne mimaisou sinana
veveeni masua muˈalateinu Paulo avolu la mulili muluˈe.
Aneˈi mimaisou aloxo ne, la aneˈi mivikalaneˈi ngatongatoˈo
lexe, “Itema ane ˈo ne, mane anu itema masua sou uveˈa
ta mitema isoli. La sou anu usoli no anu voxo masua e
muxalisou no luaki ˈo uasi, ia vaimomo ˈo lataua sou ukoli
ulivu umasaxa lexe anu umauli la uasi.”
5 ✡Ia Paulo muavuti la musupeinu sinana veveenu masua
ne mulai muˈuna no navu ia tuˈumaxu vile mo pipiena vile
uxali noxou Paulo uasi.
6 ✡Ia ta moosou tuala no laˈolu ne mimaisou la itulu io
imolo taneˈi sou iutitiiou lexe avolu usoxo mo ulapau usoli
palea. Ia mimalei ta veveeni la Paulo avolu usoxo mo ulapau
mo usoli uasi, la sou aneˈi mixavutala lexe, “Itema ane ˈo,
anu itema uasi male anu lataua vile ane.”
7 Alai no lia ane mixolu no anu ne lialiaxu tila noxiˈa
ta mitema sou tuala ane ne e ualasou lexe Papulio. Anu
muˈosasixe mo mulailinexe no taasou. La texolu voxo tatalu
sou musaxilaixe laixe manina.
8 Ia momu ne mupipiena tatila manina. Mo anu a vasimolu
ialuxu xe nixinixi muˈoki noxou mo anu a muai. Ia Paulo
mulomusou la mulai noxou sou mulingasou xe mumulaxu
avolu vaxa noxou sou mupamaulinu.
9 Xe ta mitema sou tuala no laˈolu ane ne mimaisou aloxo
ne, la mineˈeneˈi ta mitema e mipipiena ne noxou sou
mupamauleneˈi kalumo.
10 Aneˈi mitaxanexi laixe manina. Xe no mine nexi sou
talutu, la miitimexi mimii ta piena manina sou misuˈulinexi.

Paulo Muxali ne Romu

11 Iliˈi no ˈa soˈio tatalu e nexi texolu no laˈolu ne la nexi
tetelo no lasipi. Lasipi mutulu no laˈolu ne no anu voxo sou
sivo tatila. Anu lasipi sou tuala tila ne Alekisandolia. Ia no
kusinou uˈuli ne kaukavuneˈi lataua kalavoi e ualasou lexe
Seusu ta ˈolu tamei.
12 Tetelo no anu la sou telai texali no tuala vile e ualasou
lexe Silakiusu la texolu lai ne voxo tatalu.
13 Xe telutu lai ne la telai texali no tuala tila ne Lexiumu. Xe
iliˈi no voxo vile la, la sivo mutoˈo la muneˈe mutavulenexi
xe voxo vile iliˈi, la nexi texali ne Puteoli.

✡ **28:2:** 2Ko 11:27 ✡ **28:5:** Mak 16:18 ✡ **28:6:** Apo 14:11

14 Texali lai ne la nexi texalisiʼa ta vivixe moseʼi la
miʼavalixe sou lexe noxiʼa taxolu la sou texolu voxo mux-
atele tamei mukalu la sou nexi teneʼe ne Romu.
15 No mine ta mitema mimulaxu taneʼi noxou Iesu mixolu
ne Romu ne milomusixe, la aneʼi mialanexe sou mineʼe
mixalisixe no voteʼi. Noxiʼa texalisixe ngatoʼo no mataona
vile e milemolu lexe Apiusu e tani sou isova laʼilali no anu
xe mataona vile la milemo lexe tani tatalu sou ta mitema iai
no anu. Xe Paulo mumaisiʼa la mulemo laixe musuku mulai
noxou Lataua mo munoʼu xavi manina.
16 No mine nexi texali ne Romu, la aneʼi mipalamatananu
Paulo sou ilou itema sou ʼotoʼoto vile aneʼisisi ixolu no tani
vile sou anu usaxilaʼu.

Paulo Muaʼaloxu Aʼalo Laixe Noxou Iesu ne Romu

17 Mixali mixolu voxo tatalu mukalu, xe iliʼi, la Paulo
muʼaliʼa ta tatila noxiʼa ta Iutaia, xe aneʼi mineʼe mipita
mukalu, la Paulo muvikalaneʼi aloxo ʼo, “Ta vivilo, eni aʼoxo
susu noxiʼa ta mitemamenge uasi mo mipoloxalonu ʼiliʼilixo
noxiʼa ta xaixasinge uasi, ia aneʼi mitetelisilo ne Ielusalemu,
mukalu la miʼitaloleli elai noxiʼa ta Romu.
18 ✡Aneʼi ta mitema ta Romu mitaliʼitaliʼisilo la sou mi-
masaxa lexe milulusilo ʼo xo eni aʼoxonu susu vile masua
sou asoli no anu uasi.
19 ✡Ia no mine ta Iutaia mixilili muʼoki no anu vaikala ane
noxiʼa ta Romu la sou eni elinga lexe atelai noxou Kaisari
sou molu ulomusou vaikala noxilo. Ia loxo eni atulusiʼa ta
mitema noxilo no anu vaikala sou mivile uasi.
20 ✡Tavaʼu aloxo ne, la sou eni emasaxainge sou lexe
amaisinge mo avivikala sevile noxinge. Xo loxo eni emuxaxu
taleli no anu mii maʼia ane nenge ta Isilaeli taxoxomaiou la
sou aneʼi misakileli no anu seni vaimomo ʼo anu anesi.”
21 Xe aneʼi miavuti la mikolinu vaikalau aloxo ʼo, “Nexi
talomusou vaikalasine vile molu ne Iutaia uneʼe uasi. Mo ta
vivinge moseʼi meʼa ne Iutaia loxo lai ne ineʼe sou iaʼalomexi
no anu mivile masua e nini neʼoxonu uasi.
22 ✡Ia laixe lexe nexi talomusou xavutalamengi. Xo nexi
telavusou lexe ta mitema ukalusi iʼoxo lexe anu masua
noxiʼa ta mitema laʼoluxaʼa alavua ne Iutaia.”
23 Aloxo ne, la sou aneʼi meʼa misosovosou voxosiʼa sou
utotomu no kakao ulai uxali no ʼolovoxo ne aneʼi tavuʼalo
milai mineʼe noxou Paulo no tani sou anu mulamanalixaʼa
no anu ʼilixo sou saxisaxilaʼu noxou Lataua, mo anu mu-
masaxa lexe mulapuneʼi ineʼe noxou Iesu no anu vaivaikala
muxolu no anu lapuloto noxou Mosesi xe lavuku noxiʼa ta
mitema sou palomatana.
24 La sou seʼi noxiʼa ne mimuxaxu taneʼi no anu aʼalo
noxou xe seʼi ne imuxaxu taneʼi uasi.
25 Aloxo ne la sou aneʼi miavuti sou miʼotosou anaxaʼa
mo imulaxu xavutalaiʼa vilesisi uasi mo miʼume milivu.

✡ **28:18:** Apo 26:31 ✡ **28:19:** Apo 25:11 ✡ **28:20:** Apo 26:6-7 ✡ **28:22:** Apo 24:14

La sou Paulo muvikalane'i no anu vaikala vile aloxo 'o,
“Uleenu Tavuna muxolu noxou itema sou palomatana Aisaia
la muvikalane'i ta xaixasinge no anu vaikala manina vile
aloxo 'o,
26 ✡ ‘Nalai noxi'a ta mitema ane ne, mo navikalane'i lexe
mii e ilolomusou ne umomomo sou ilavusou uasi.
Mo mii e imaisou ne umomomo sou itongonu uasi.
27 Xo ta mitema ne mitatusou opone'i
mo sangali'a kalumo ne mutomutomu
xe ie'i ne seleveenu mukalu la imalei uasi.
Loxo 'o io ie'i laixe xe imalei mo sangali'a laixe sou ilomusou vaikala
xe ilavusou vaikala laaxu la ixiunu opone'i la sou eni apamauline'i.’
28 Aloxo ne la sou, eni amasaxainge sou lexe ngalavusou
lexe vaikala ane Lataua upamaulinenge la Anu mulosi'a ta
mitema ane'i ane ta Iutaia uasi la ane'i ilomusou.”
29 *
30 Xe no mine anu muxolu tauu lele'e ta tamei lai ne, la
muxolu no anu taasou vile e sou ulolotonu utotomu. La anu
mu'osasi sou umasaxai'a lexe ane'i ine'e no tani noxou.
31 Xe anu muavuti la muvikalane'i mo u'ume uasi. Anu
mua'aloi'a no anu saxisaxila'u noxou Lataua mo mu-
losi'eixu lavulavu sou Tila Iesu Kalisito mo itema vile sou
utaluxu uasi.

✡ **28:26:** Ais 6:9-10 * **28:29:** Ili'i no mine anu muvikala aloxo ne, la ane'i ta Iutaia anaxa'a muteloi'a ngatongato'o toxoxa'a manina.

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA ROMU

Vaikala lamana

Paulo mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a ta temanu lalotu ne Romu, xo anu mumasaxa lexe uvikalane'i lamana lexe anu mumasaxa lexe ulai umaisi'a. Anu mumasaxa lexe ulai uxolu mo ilo'a ixaxai sevile mo mumasaxa lexe usu'uli sevile xe ukalu la sou anu ulai ua'aloxu a'alo laixe no xalee lia tila ne Sipeini. No anu uoli voloxu noxou Paulo, la anu muvikala lamana no anu a'alo laixe sou Iesu Kalisito mo no anu 'ilixo ma'ia ta mitema ane noxou Kalisito imulinu no anu maulixa'a.

Tei la Paulo musovanu aso laixe noxou mulai noxi'a ta temanu lalotu noxou Kalisito ne Romu, mo muvikalane'i lamana lexe anu ukilakasi'a utotomu. Xe il'i la anu mupala'alixu tava'u a loxovaa la sou anu mukaukauvunu uoli voloxu ne. Tava'u aloxo, “No anu vote'i sou tamuxaxu tanengesi la sou Lataua umoxo'inge lexe nenge ta mitema mulapu.” (1:17) Vaikala kisou sou a'alo noxou Paulo ane.

Paulo musolonu vaivaikala noxou sou mulamanalixu vaikala kisou ne la aloxo 'o. Ta mitema tavu'alo iouiou no lialia 'o ilo'a ta Iutaia mo ta Xiliki ne ane'i iouvilesisi. Ane'i tavu'alo ne, ane'i ta mitema sou susu mukalusi. Aloxo ne la sou Paulo mulamanalixu lexe, ta mitema ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito la Lataua ulivulixa'a la ilo'a Lataua ixolu xe ixali Iesu ta vimovimou. Mo lexe Lataua ulivulixu itema vile la itema ne maulixu uxiu uxali alavua. La ilou Lataua ixolu xe Uleenu Tavuna u'ana'ana noxou. Aloxo ne la sou xavi no anu susu xe soli umomomo sou usaxila'u xe utaloxolixu la uasi. No anu mautunu 5-8, la Paulo mululusou laaxu lapuloto noxou Lataua xe xaviinu Uleenu Tavuna no anu itema maulixu no mine umuxaxu tanu noxou Iesu. No anu mautunu 9-11, la Paulo mupala'alixu tu'umaxu noxou no anu masaxa noxou Lataua noxi'a ane'i ta Iutaia xe ta mitema ane ta Iutaia uasi. Paulo mukalusou vaivaikala noxou la muvikala lexe tei la Lataua musosovosi'a ta Iutaia ne lexe anu ta na'u mu'isalili, ia ane'i me'a la, la itongonu mii ma'ia e Lataua umasaxa lexe u'oxonu noxi'a ne uasi, la mixiunu tumali'a noxou Iesu. Ane'i mi'oxonu aloxo ne la ta mitema tavu'alo va'ava'axu mimuxaxu tane'i noxou Iesu. Xavutala talume noxou Lataua lexe ta Iutaia i'oxonu aloxo ne, mo sou no anu xaixai noxou Iesusi, la Lataua ulivulixa'a ta mitema ane va'ava'axu. La sou Paulo mu'oxu lexe anu susu noxi'a ta Iutaia xo mixiu tumali'a noxou Iesu la sou Lataua mualaunasi'a leviani. Ia anu muxavutala lexe male ili'i la ane'i ta Iutaia ilivu ine'e ixali ta mitema noxou Iesu la.

Xe kaluxusou vaivaikala noxou la anu muvikala no anu 'ilixo ma'ia ta mitema noxou Kalisito imulinu no anu

maulixaˈa. Anu muvivikala tavuˈalo no anu ˈilixo sou tamasaxainge ngatongatoˈo. Xe muvikala no anu ˈilixo sou taxolu no laaxaˈa mo talomuxaˈa ta mitema e ilaxunenge no anu xoluxolunenge xe muvikala kalumo no anu ˈilixo sou tasuˈulineˈi ta menexinge. Xe kaluxusou vaivaikala noxou manina la mukalusou no anu vaikala sou sexela xe ˈosaˈila.

Aˈalo muai no nano aloxo ˈo

Vaikala lamana xe vaikala kisou 1:1-17
Laˈia noxou Lataua mulai noxiˈa ta mitema sou susu 1:18–3:20
Voteˈi maˈia ta mitema iˈoxonu la sou Lataua umoxoˈa lexe aneˈi ta mitema mulapu 3:21–5:21
Mauli alavua taxalisou noxou Iesusi 6–8
Ta Isilaeli mixiunu tumaliˈa noxou Iesu 9–11
ˈIliˈilixo noxiˈa ta mitema noxou Kalisito 12:1–15:13
Vaikala kaluxusou ilou vaikala sou sexela 15:14–16:27

1 ✡Eni Paulo, amitema sou xaixai noxou Kalisito Iesu. Anu musosovosilo mo muˈavalilo, sou exali aposeli noxou, sou aˈaloxu aˈalo laixe noxou Lataua.
2 ✡Aˈalo laixe ne, Lataua muvikalaneˈi ta mitema sou palomatana tei la sou aneˈi mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua.
3 Anu aˈalo laixe ne sou ˈOlu Iesu, anu muxali loxo itema, xo anu mutuˈu ovuxu Deviti.
4 Xe no mine Lataua mutulusou no anu soli, la Uleenu Tavuna noxou Lataua mulosienge lexe anu Lataua ˈOlu ne xaviinu musuku. Anu Iesu Kalisito Tila noxinge.
5 ✡Mo noxousi la Lataua mualaunasixe, mo no anu ualasou, la sou eni exali aposeli noxou. Anu muˈoxonu aloxo ne mo sou noxixesi la sou aneˈi ane ta Iutaia uasi imuxaxu taneˈi noxou Iesu, xe imulinu vaivaikala noxou.
6 Mo ngingi kalumo ngelomusou ˈava noxou Iesu Kalisito xe ngemulinu vaivaikala noxou la ngingi kalumo ngexali ta mitema seˈi noxou ane.
7 ✡La sou eni ekaukavunu vaivaikala ane ˈo ulai noxinge ngingi tavuˈalo e Lataua mumasaxainge misevile mo muˈavalinge la ngexali ta mitema noxou ne Romu ukalusi. Eni akilaka lexe alauna mo opo seˈisisi noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge.

Paulo Umasaxa Lexe Uxaxasiˈa ta Romu

8 Tei la eni alemolu laixe noxou Lataua noxilo no ualasou Iesu Kalisito noxinge ukalusi, xo ta mitema tavuˈalo no xalexalee tuatuala mukalusi ˈo milomusou aˈalosinge lexe ngingi ngemuxaxu tangengi noxou Iesu Kalisito.
9 Xo Lataua e eni aˈoxonu xaixai noxou sou aˈaloxu aˈalo laixe sou ˈOlu mulavusou taleli mukalusi. Anusi mulavusou lexe eni axavutalangengi utotomu.

✡ **1:1:** Apo 9:15 ✡ **1:2:** Rom 16:25-26 ✡ **1:5:** Apo 26:16-18; Xal 2:7-9 ✡ **1:7:** Iti 6:25-26

10 ✡La sou no anu lakilaka noxilo. Mo utotomu la eni
akilaka aloxo ˈo, lexe no anu masaxa noxou la anu molu
uˈoxonu voteˈisilo ukisi, la sou eni aneˈe noxinge.
11 Xo eni emasaxa lexe amaisinge manina, la sou aalusinge
no anu alualu moseˈi no anu Uleenu Tavuna sou uxolu
noxinge mo uˈoxonu pekiaˈinge.
12 Ia xavutala noxilo aloxo, eni emasaxa lexe muxamux-
axu tangengi noxinge usuˈulileli xe eni noxilo usuˈulingengi
aloxo ne la sou anu usuˈulinenge nengeˈa ngatongatoˈo.
13 ✡Mo ta vivilo, eni emasaxa lexe ngalavu laixe lexe eni
alaxu tapiena exavutala sou aneˈe noxinge, ia mimii tavuˈalo
uˈauˈausilo la alai noxinge uasi mo a muxali vaimomo ˈo. Eni
amasaxa lexe aneˈe asuˈulingengi mo sou ngaxali ta mitema
noxou Iesu Kalisito loxo aneˈi ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi no tuatuala moseˈi ˈo.
14 Xo eni xaixai noxilo sou asuˈulineˈi ta Xiliki xe aneˈi ane
ta Xiliki uasi mo aneˈi ane milavu xe aneˈi ane ilavu uasi
kalumo.
15 Aloxo ne la sou eni opoleli muavuti lexe aneˈe noxinge
ne Romu mo aˈalomengi no anu aˈalo laixe sou Iesu Kalisito
kalumo.

Xavi sou Aˈalo Laixe Noxou Iesu

16 ✡Eni amaela sou aˈaloxu aˈalo laixe sou Iesu Kalisito
uasi, xo anu xavi noxou Lataua ane, mo anu xaviinu sou
ulivulixaˈa ta mitema e mimuxaxu taneˈi. Aneˈi ta Iutaia tei
xe ukalu la sou aneˈi ane ta Iutaia uasi kalumo.
17 ✡Xo no anu aˈalo laixe ne la Lataua mulosienge no anu
ˈilixo lailaixe noxou e Anu muxali lamana noxiˈa ta mitema.
Lexe nenge tamuxaxu tanenge no ˈa soko ulai utalo no ˈa
kaluxusou la sou anu umoxoˈinge lexe nenge ta mitema
telapu no iou. Aloxo vaikala mikaukavunu muai no nano
no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo
ˈo. “Ta mitema ane imuxaxu taneˈi, la Lataua umoxoˈa lexe
aneˈi ta mitema milapu mo aneˈi ixolu imauli.”

Laˈia Noxou Lataua Mulai Noxiˈa ta Mitema sou Susu.

18 Xo Lataua e muxolu teitexi no opo loxotolo ne laˈia
noxou muxali lamana noxiˈa ta mitema mukalusi e mixiunu
tumaliˈa noxou xe iˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua. No anu
ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa ne la mutatusou vaikala manina.
19 ✡La sou ta mitema ne milavusou ˈiliˈilixo tavuˈalo noxou
Lataua ne xo Anu molu mulamanalixu noxiˈa.
20 ✡Ioxe, musoko no mine Lataua mukoinu mimii latala
mukalusi mo muneˈe muxali vaimomo ˈo, la ta mitema
mimaisou mimii tavuˈalo e Lataua muˈoxonu ne. No anu
mimii nesi la ta mitema mimaisou ˈiliˈilixo talume seˈi
noxou Lataua mo mimaisou xaviinu kaluxu uasi mo aneˈi

✡ **1:10:** Apo 19:21; Rom 15:23 ✡ **1:13:** Apo 19:21 ✡ **1:16:** Mak 8:38; Apo 13:46; 1Ko 1:18-24 ✡ **1:17:** Ava 2:4; Rom 3:21-22 ✡ **1:19:** Apo 14:15-17; 17:24-28 ✡ **1:20:** Iop 12:7-9; Lex 19:1

milavusou Lataua lexe Anu a loxovaa. La sou itema vile
umomomo sou uvikala lexe eni alavusou Lataua uasi, uasi,
xo mimii tavuˈalo ne muai lamana no ieˈi ta mitema mo
milavusou lexe Lataua mukoinu mimii latala mukalusi ne.
21 ✡Aloxo ne la sou aneˈi milavusou Lataua manina, io
aneˈi iˈitinu ualasou mo ilemolu laixe noxou loxo anu
Lataua uasi. Ia xavutalaiˈa mo taneˈi ne isivoxo mutomu la
iˈoxovulaulausi loxo ilavu uasi.
22 ✡La sou aneˈi itooxaˈa la iˈoxo lexe aneˈi ta mitema sou
lavulavu, ia uasi, aneˈi mixovulaulau mukalu.
23 ✡Mo mixiunu tumaliˈa noxou Lataua e umauli kaluxu
uasi la ilotu noxou la uasi, ia ilotu noxiˈa ta mimii ane aneˈi
meˈa mipuineˈi e ixolu maxuveeni uasi loxo itema mo ta
ngiala mo ta mimii iouiou no lialia xe ta sinana veveeni.
24 La sou ta mitema mixiunu tumaliˈa noxou Lataua aloxo
ne la Lataua muxiunu tumalou noxiˈa la aneˈi mimulinu
masaxa masua sou vasimeˈa, sou iˈoxonu masuanu vasimeˈa
no anu ˈiliˈilixo masumasua sou voteˈi.
25 Mo aneˈi ne mixiunu vaikala manina noxou Lataua
la muxali loxo vaikala kalavoi, mo ilotu noxou Lataua e
mukoinu mimii latala mukalusi ne uasi, ia ilotu noxiˈa ta
mimii e anu mukoineˈi. Latauasi anu tavaˈu mimii latala
mukalusi la sou laixe lexe nenge ta mitema taˈitinu ualasou
utotomu mo kaluxu uasi. Manina.
26 Xo aneˈi miˈoxonu aloxo ne, la Lataua mutautaloneˈi
mixolu mimulinu masaxa masumasua sou vasimeˈa ne.
Aloxo ne la ta semasiˈa imulinu ˈilixo laixe sou taulaˈi la uasi,
aneˈi meˈa ixiuiˈa la, la sou iˈoxonu ˈilixo sou voteˈi.
27 ✡Mo anu iouvilesisi aloxo ne noxiˈa ta mulu kalumo,
imulinu ˈilixo laixe sou taulaˈi la uasi, ia oponeˈi uavuti loxo
navu sou ixiuiˈa ta menexiˈa la, la sou iˈoxonu ˈilixo sou
voteˈi. Ta mulu ane iˈoxonu ˈiliˈilixo sou maela noxiˈa ta
menexiˈa ne aneˈi meˈa minoˈu lakolisou ˈilixo masua noxiˈa
ne.
28 Aloxo ne la sou aneˈi ixavutala sou ixolu no laaxu
Lataua uasi, la anu muˈitaloneˈi milai mimulinu xavutala
masumasua noxiˈa sou iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua e
lexe iˈoxoˈoxonu uasi ne.
29 La maulixaˈa ne muˈanaˈana no anu ˈiliˈilixo masuma-
sua, la iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua aloxo ˈo, imulinu
ˈilixo laixe uasi, mo iisuxu ta menexiˈa miˈamiˈa mo iˈoxonu
loloxaˈa ta menexiˈa la inoˈu miˈamiˈa. Mo oponeˈi masuaiˈa
ta menexiˈa e miˈamiˈa tavuˈalo mo ilavilavi ilou iˈotoˈoto xe
xavutala sou isaxilaˈu mii vile uasi imamumamulonusi. Xo
aneˈi ta mitema sou munumunu.
30 ˈIliˈilixo ne muˈanaˈana noxiˈa mo imunumunuxaˈa
ngatongatoˈo mo ikalavoisiˈa ta mitema sou iˈoxonu ualasiˈa
masuasi. Mo mixali ta uluau Lataua, mo ipulipulinu anaxaˈa
iouiou mo itootooxaˈa xe iˈitiˈitinu ualasiˈasi. Mo ixoxolu la

✡ **1:21:** Ep 4:17-18 ✡ **1:22:** Iel 10:14; 1Ko 1:20 ✡ **1:23:** Lap 4:15-19; Lex 106:20
✡ **1:27:** Liv 18:22; 20:13; 1Ko 6:9

ixavutala voteʹi moseʹi sou ʹiliʹilixo masumasua alaalavua la sou iʹoxonu, la ilomuxaʹa ta mamiʹa iloʹa ta neniʹa uasi.
31 Mo xavutala vile laixe uxolu noxiʹa la uasi, mo ivikala lexe iʹoxonu mii vile la imulinu vaikalaiʹa mo iʹoxonu uasi, xe iʹoxonu laixe noxiʹa ta mitema uasi iʹoxoo masuaneʹisi.
32 Aneʹi milavusou lapuloto lailaixe noxou Lataua e, lexe ta mitema ane iʹoxonu ʹiliʹilixo aloxo ne, laixe lexe iveʹa isoisoli. Xo aneʹi isolonu sou iʹoxoʹoxonu ʹiliʹlixonesi uasi, aneʹi iʹitinu ualasiʹa aneʹi ane iʹoxoʹoxonu ʹiliʹilixo ne kalumo.

2

Lataua Utulusiʹa ta Mitema no Anu Vaivaikala

1 ✡Aloxo ne la sou ngingi ngaʹoxonu masuangengi sou ngasuʹanu anangenge ulai noxou menexinge no anu susu noxou. Ngingi ngaʹoxonu aloxo ne, la ngingi menge ngavivikalasinge la ane, mo ngingi menge ngaʹoxonu masuangengi la, xo ngingi ngaʹoxonu ʹiliʹilixo iouvilesisi aloxo menexinge ne uʹoxoʹoxonu ne.
2 Xo nenge telavusou lexe ta mitema ane iʹoxonu ʹiliʹilixo aloxo ne, la Lataua uʹoxonu ʹilixo laixe la ulosiʹa ulusou ʹilixo maʹia ane aneʹi miʹoxonu ne.
3 La sou nini namitema vitanisi no lia ʹo natilovosiʹa ta menexine ne no anu ʹiliʹilixoneʹi ne ia nini kalumo naʹoxoʹoxonu ne. La sou nini nexavutala a loxovaa? La sou nini namomomo sou naʹume no anu laʹia noxou Lataua?
4 ✡Mo Lataua muʹoxonu ʹilixo laixe manina la ukolinu susu noxine ne palea uasi, muxolu seʹisisi mo mulosine voxo maxuveeni sou lexe nini naxiu tumalineu ʹilixo masua. La sou ʹilixo laixe noxou Lataua e muʹoxonu noxine ne, nini nemaisou a loxovaa? Nini nemaisou loxo mii vitanisi, ne?
5 La sou nini netatusou oponeni xe naxiunu tumalineu ʹilixo masua uasi, la anu loxo nini mene natetelonu tuʹumaxu utelo noxine la. No anu voxo mine laʹia noxou Lataua uxali lamana no anu voxo mine Anu utulusiʹa ta mitema no anu vaivaikala.
6 ✡La Lataua ulosiʹa ta mitema vilevilesi ulusou umomomo no anu ʹiliʹilixo maʹia ane aneʹi miʹoxonu.
7 Noxiʹa aneʹi ane xavineʹi sou iʹoxoʹoxonu ʹilixo laixe mo ikakamuli voteʹi sou iloʹa Lataua ixolu teitexi no opo loxotolo, mo inoʹu uala tila, xe inoʹu mauli ane ukalu uasi, la Lataua ulosiʹa mauli ane kaluxu uasi.
8 ✡Ia noxiʹa aneʹi ane ixavutala noxiʹasi mo ixiunu tumaliʹa no anu vaikala manina xe imulinu ʹiliʹilixo masumasuasi, la laʹia noxou Lataua uxolu noxiʹa la inoʹu navunavu tatila manina.

✡ **2:1:** Mat 7:1-2; Ioa 8:7 ✡ **2:4:** Ep 1:7; 2Pi 3:15 ✡ **2:6:** Lex 62:12; Xav 24:12; Mat 16:27; 2Ko 5:10 ✡ **2:8:** 2Te 1:8

9 Tuˈutuˈumaxu mo navunavu uxali noxiˈa ta mitema
tavuˈalo e iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua aloxo ne. Ta
Iutaia tei xe iliˈi la noxiˈa aneˈi ane ta Iutaia uasi.
10 Ia Lataua ulosiˈa ta mitema ane miˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo
laixe opo seˈisisi xe uala tila. Usoko noxiˈa ta Iutaia tei xe
iliˈi la noxiˈa aneˈi ane ta Iutaia uasi.
11 Xo Lataua umomomo sou uˈoxonu tulatula noxou evile
uasi.
12 La sou ta mitema e ilavusou lapuloto uasi la iˈoxonu
ˈiliˈilixo masumasua ne iulua mo aneˈi ane milavusou lapu-
loto ia iˈoxoˈoxonu susu ne aneˈi iulua kalumo.
13 Xo ta mitema e milomusou lapuloto vitanisi la
imulimulinu uasi ne aneˈi ilapu no iou Lataua uasi. Ia aneˈi
ane milomusou lapuloto xe imulimulinu la Lataua uleme'a
lexe aneˈi ta mitema mulapu.
14 ✡Ta mitema e ta Iutaia uasi aneˈi vaˈaxu mo ne, aneˈi
iˈa lapuloto sou imulinu uasi, ia no anu xavutalaiˈasi la
imulimulinu ˈiliˈilixo loxo lapuloto mulemolu ne. Man-
ina aneˈi iˈa lapuloto uasi, ia xavutalaiˈa uulaxuneˈi sou
imulimulinu lapuloto ne, la xavutala noxiˈasi ne muxali loxo
lapuloto noxiˈa.
15 Musoko no mine aneˈi miˈoxonu aloxo ne, la
ˈilixoneˈi mumaxau lexe mii maˈia lapuloto mulemolu lexe
imulimulinu ne Lataua mukaukavunu muxolu no nano no
taneˈi. Mo no anu ˈiliˈilixo muxali muatu no anu xavutalaiˈa
ne mumaxaˈu lexe lapuloto muxolu no nano no oponeˈi
ne, manina mo voxo moseˈi la xavutalaiˈa uvikalaneˈi lexe
ngingi ngesusu xe uvikalaneˈi lamana lexe ngingi ngasusu
uasi.
16 Anu uxali no anu voxo e Lataua musosovosou sou
utulusiˈa ta mitema no anu vaivaikala sou ˈiliˈilixo talume
mo xavutala talume noxiˈa e mixolu la miˈoxoˈoxonu. Aloxo
no anu aˈalo laixe eni eaˈaloxu lexe Lataua uˈitalonu xaixai
sou utilovosiˈa ta mitema ukalusi ne no avolu Iesu Kalisito.

Ta Iutaia Ivikala Lexe Aneˈi Ixali Laixe no Anu Lapuloto

17 Ia vaimomo ˈo eni avikalangengi ta Iutaia lamana aloxo
ˈo, ngingi ngexavutala lexe no anu voteˈi sou ngamulinu
lapuloto laixe, la anu umomomo sou usuˈulingengi. Mo
mamu sou ngaˈitinu ualasinge la ngavikala lexe nexi ta
mitema noxou Lataua.
18 Ngingi ne ngelavusou masaxa noxou Lataua ne, mo
ngenoˈu lavulavu no anu lapuloto ne mukalusi sou nga-
mulinu ˈiliˈilixo maˈia mulapu.
19-20 ✡Ngingi ngexavutala manina lexe no anu maulin-
genge la ngingi ngenoˈu lavulavu manina no anu lapuloto,
mo ngelavusou mimii mukalusi la mii maˈia ngalemolu ne
anu manina Lataua nexi temomomo sou talosieˈi aneˈi ane

✡ **2:14:** Apo 10:35 ✡ **2:19-20:** 2Ti 3:5

ie'i seleselevenu vote'i, mo taxolu loxo telu sou ukaasi'a
ane'i ane ixoxolu no isivoxo mo taxali ta mitema sou talosie'i
ta mitema ane ixovulaulau no anu lavulavu, xe taxali ta tisa
noxi'a ta molomolo ta kitukitu.
21 ✡Laixe, sou lexe ngingi ngapotone'i ta mitema, ia
loxovaa ngingi umomomo sou ngapotongengi tei o uasi?
Ngingi ngavikalane'i ta mitema lexe ngapakali mamu, ia
male ngingisi ngapakali?
22 Mo ngingi ngavikalane'i ta mitema lexe ngongie menex-
ine semau ngaai mamu mo sema kalumo aloxo ne, ia
ngingisi ngalavusou nga'oxo'oxonu 'ilixo ane ne? Mo
ngingi ngamasaxai'a ta lataua kalakalavoi uasi, ia male
ngingi ngalavusou ngalai ngapakali no nano no taasou lalotu
noxi'a?
23 Ngingi nga'itinu ualasinge la ngavikala lexe, "Nexi
telavusou lapuloto noxou Lataua." Ia ngamulinu uasi, la
ngingi ngelavusou lexe ngingi nga'oxonu Lataua ualasou
masua uasi?
24 ✡Anu aloxo mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku
Tavuna muvikala aloxo 'o, "Xo no anu 'ilixo noxinge ta
Iutaiasi la ta mitema va'axu ivikala masua noxou Lataua."
25 Lexe ngingi ngamulinu lapuloto laixe la 'ilixo sou
xooxoo ungasinge ne anu maninasou, ia loxo ngingi nga-
mulinu lapuloto ne laixe uasi, la anu loxo xooxoo ungasinge
uasi.
26 ✡Ia lexe ane'i ane xooxoo ungasi'a uasi ia imulimulinu
'ili'ilixo laixe e lapuloto muvikalane'i sou imulinu, la ane'i
mixali loxo xooxoo mungasi'a.
27 La sou ngingi ne mikaukavunu lapuloto a muxolu sou
ngamulinu mo xooxoo mungasinge ia ngamulinu lapuloto
laixe uasi, la ane'i ane xooxoo ungasi'a uasi ipupuiengi xo
ane'i mimulinu lapuloto ia ngingi uasi.
28 Ia itema e muxolu Iutaia no anu ualasi ne anu Iutaia
maninasou uasi, 'ilixo sou xooxoo ungasinge ne, anu mii sou
vasimengesi uasi.
29 ✡Xo itema e uxali Iutaia no anu opoonu xe xavutalau
la anu Iutaia maninasou. Mo 'ilixo sou xooxoo ungasou ne
uxolu kalumo no nano no anu opoonu xe xavutalau, mo
uxali no anu 'ilixo sou umulinu lapuloto e mikaukavunu ne
uasi, anu mii Uleenu Tavuna uxalilixu noxou itema maulixu.
Itema aloxo ne no ie'i ta mitema la i'itinu ualasou uasi, ia
noxou Lataua, la Anu u'itinu ualasou.

3

'Ilixo Masua Umomo sou Ua'ulixu 'Ilixo Laixe Uasi

✡ **2:21:** Mat 23:3-4 ✡ **2:24:** Ais 52:5 ✡ **2:26:** Xal 5:6 ✡ **2:29:** Lap 30:6; Kol 2:11

1 Lexe ˈilixo sou xooxoo ungasinge anu mii sou vasi-
mengesi uasi, la sou ta Iutaia iuliuli noxiˈa aneˈi vaˈaxu a
loxovaa? Mo mii maˈia laixe uxali no anu ˈilixo sou xooxoo
ungasinge ne?
2 Lataua mulosinge mimii iouiou lailaixe manina no anu
voteˈi iouiou. Tei manina la Anu mulosiˈa ta Iutaia vaikala
noxou mo mumuxaxu tanu noxiˈa sou imulinu vaivaikala
ne.
3 Ia seˈi noxiˈa ne ilavusou imulinu vaikala ne uasi. La
sou a loxovaa noxiˈa? Mo lexe aneˈi imuxaxu taneˈi uasi, la
sou loxovaa no anu ˈilixo ne la aneˈi imomomo sou iˈoxonu
Lataua sou umulinu vaikala noxou uasi, ne?
4 ✡Uasisi manina! Ta mitema latala ne ta mitema sou
kalavoi mukalusi, ia Lataua anusisi ne uvikala la uvikala
maninasou utotomu. Aloxo kaukavu muai no nano no anu
Lavuku Tavuna teinu noxou ne muvikala aloxo ˈo.
“La sou no mine nini navivikala la ta mitema latala ne
imaisou lexe
vaivaikala noxine ne maninasou no mine itulu no anu
vaivaikala,
ia aneˈi ixavutala sou isuˈanu vaivaikala kalakalavoi seˈi
uneˈe noxine
la nini nauaulixaˈa.”
5 Lexe susu noxinge uxalilixu ˈilixo mulapu noxou Lataua
uxali lamana, la sou nenge tavikala a loxovaa? No mine
Lataua ulosinge lakolisou susu noxinge, la Anu muˈoxonu
ˈilixo masua ne? “Eni avivikala no anu xavutala noxiˈa ta
mitema aloxo ˈo.”
6 Uasisi manina! Lexe Lataua umulinu ˈilixo mulapu
utotomu uasi, la sou Anu umomomo sou utilovosiˈa ta
mitema laixe a loxovaa?
7 La sou no anu xavutala noxou itema la anu uxavutala
aloxo ˈo, “No mine eni asusu la Lataua unoˈu uala tila, xo
no anu susu noxilosi ne la sou ˈilixo mulapu noxou Lataua
ne uxali uatu lamana. Lexe eni eˈoxonu aloxo ne, ia loxovaa
la sou anu uˈoxo lexe eni amitema sou susu, la sou ulosilo
lakolisou susu noxilo ˈo?”
8 La sou anu aloxo ˈo, nenge taˈoxoˈoxonu susu mo sou
no anu voteˈi aloxo ne, la sou ˈilixo laixe uxali. Ta mitema
moseˈi ikalavoisixe, la ivikala lexe no anu aˈalo noxixe la
tevikala aloxo ne. Ta mitema e mivikala aloxo ne, aneˈi meˈa
inoˈu tuˈumaxusou.

Itema Vile Ulapu no Iou Lataua Uasi

9 ✡La sou nenge tavikala a loxovaa, nenge ta Iutaia
temulinu ˈilixo laixe ia aneˈi ta mitema vaˈaxu uasi? Uasisi
manina, la sou anu mumaxaˈu lexe, nenge ta Iutaia mo aneˈi
ta Iutaia uasi, nenge ta mitema sou susu mukalusi.

✡ **3:4:** Lex 51:4 ✡ **3:9:** Rom 1:18–2:24; 3:23

10 ✡Anu aloxo kaukavu muai no nano no Lavuku Tavuna
teinu muvikala aloxo 'o,
“Itema vile ulapu no iou Lataua uasi,
11 mo itema vile lavulavu noxou laixe uasi,
mo itema vile ukakamulinu Lataua uasi.
Itema vile aloxo ne uasisi manina.
12 Ane'i tavu'alo ne milai va'axu mukalu
la sou ane'i mukalusi ne mixali ta mitema ta masumasua mukalusi.
Vile noxi'a ulavusou u'oxonu 'ilixo laixe uasisi manina.”
13 ✡“Anaxa'a ne, mu'a'a loxo lulu anaxu a uxoxolu,
mo no anu vaivaikalai'a la ilavusou ikalakalavoi.”
“Mo anaxa'a ne mu'ana'ana no anu vaivaikala sou u'oxonu masuanu itema
loxo sinana veveeni lexaxu e u'oxone'i ta mimii la isoisoli.”
14 ✡“Mo vaivaikala e ulaa no anaxa'a ne sou vaikala masumasua
xe vaikala sou u'oxonu masuane'i ta menexi'asi sou ulosi'a tu'utu'umaxusi.”
15 ✡ “Mo tava'a uiavelixa'a utotomu sou iave ilai ive'a ta mitema isoisoli.
16 Xe ilai aloxovaa ne ixalixu mamulosi
xe ilosi'a ane'i mose'i tu'utu'umaxu no anu maulixa'asi.
17 Mo ilavusou 'ilixo sou opo se'isisi 'o uasi,
18 ✡mo uxali uatu no ie'i ne, ilavusou i'umolu Lataua uasi.”

19 Vaimomo 'o nenge telavusou lexe vaivaikala e lapuloto mulelemolu ne, anu muvivikala noxi'a ane'i ane mixolu no laaxu lapuloto ne. Aloxo ne, mo sou itema vile umomomo sou uvikala lexe, “Eni amitema laixe,” uasi. Nenge ta mitema tavu'alo no lialia mukalusi 'o ne, nenge ta mitema sou susu no iou Lataua mukalusi.

20 ✡Aloxo ne la sou no anu 'ilixo sou tamulinu lapuloto, la itema vile umomomo sou uvikala lexe eni elapu no iou Lataua. Uasisi manina. Lapuloto ne anu sou ulosienge sou susu noxinge.

Itema Umuxaxu Tanu Noxou Iesu La Anu Umoxo'u Lexe Itema Mulapu no Iou Lataua

21 Ia vaimomo 'o 'ilixo e Lataua mu'oxonu sou mumoxoinge lexe nenge ta mitema telapu no iou Lataua ne a muxali lamana mukalu. Anu uxali no anu vote'i sou tamulinu lapuloto uasi, anu muxali no anu vote'i vilemo. Vaikala muai no anu lapuloto noxou Mosesi mo lavuku noxi'a ta mitema sou palomatana milemolu 'ilixo ma'ia Lataua mu'oxonu.

22 ✡'Ilixo ne aloxo 'o, ta mitema ukalusi e imuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito, la Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu no iou, ia no anu vote'i vile la uasi.

✡ **3:10:** Lex 14:1-3; 53:1-3 ✡ **3:13:** Lex 5:9; 140:3 ✡ **3:14:** Lex 10:7 ✡ **3:15:** Ais 59:7-8 ✡ **3:18:** Lex 36:1 ✡ **3:20:** Lex 143:2; Rom 7:7; Xal 2:16 ✡ **3:22:** Xal 2:16

23 Xo nenge ta mitema latala ne tesusu mukalusi mo
tamomomo sou nengeˈa Lataua taxolu tapita mo taˈitinu
Lataua ualasou teitexi no opo loxotolo uasi.
24 ✡Ia Lataua mualaunasinge laixe, la sou no anu xaixai
noxou Kalisito Iesu la Anu munoˈinge telivu, la sou Lataua
mumoxoˈinge lexe nenge ta mitema telapu no iou. Nenge
texali ta mitema mulapu no iou Lataua ne no anu xaixai e
nenge menge taˈoxonu uasi, Lataua mulosinge vitanisi no
anu xaixai noxou Kalisito Iesu.
25 Lataua mukalanu ˈOlu Iesu muluˈe musoli, la sou
sialuxu munixi sou muxexeenu susu noxiˈa ta mitema aneˈi
ane mimuxaxu taneˈi no anu soli noxou Iesu. Anu muˈoxonu
aloxo ne sou mumaxaˈu lamana ˈilixo e Anu muˈoxonu sou
mumoxoˈinge lexe nenge ta mitema telapu. Xo tei, la ta
mitema isusu, ia Lataua laˈiaxu mo ukolinu susu noxiˈa ne
palea uasi, Anu muxolu iou muvaxaiˈasi.
26 Ia vaimomo ˈo Lataua mulosienge lexe Anusisi anu
mulapu. La sou aneˈi mukalusi ane mimuxaxu taneˈi noxou
Iesu la Lataua umoxoˈa lexe aneˈi milapu.
27 La sou nenge taˈitinenge no anu mii maˈia? Mii vile sou
nenge taˈitinenge no anu uasi. Mo tavaˈu aloxovaa la sou
nenge taˈitinenge ˈo? Xo nenge teˈoxo xaixai laixe? Uasi. Ia
no anu ˈilixo sou tamulaxu tanengesi.
28 La sou vaimomo ˈo nenge telavusou lexe, itema vile
umomomo sou uxali itema mulapu no iou Lataua no anu
voteˈi sou umulinu mii maˈia ane lapuloto muvikalanu sou
umulinu uasi, no anu voteˈi sou tamulaxu tanengesi.
29 ✡Ia loxovaa, Lataua ne Anu Lataua noxiˈa ta Iutaiasi?
Loxovaa anu Lataua noxiˈa aneˈi ane ta Iutaia uasi kalumo
uasi? Uasi, anu Lataua noxiˈa aneˈi ta Iutaia uasi kalumo.
30 ✡Aloxo ne la sou anu Lataua vilesisi, la sou aneˈi
ane xooxoo mungasiˈa imuxaxu taneˈi noxou Iesu la Anu
umoxoˈa lexe aneˈi ane ne ta mitema milapu. Anu iou vilesisi
aloxo ne noxiˈa aneˈi ane xooxoo ungasiˈa uasi kalumo.
31 ✡La sou nenge tavikala lexe ˈilixo sou tamulaxu tanenge
ne anu mii tila ne? Ia loxovaa lapuloto anu uxali mii vitanisi
ne? Uasisi manina! Laixe lexe nenge tatetelisou lapuloto
pekiaˈu kalumo.

4

Avalaamu Mumulaxu Tanu Noxou Lataua La sou Lataua Mumoxoˈu Lexe Anu Itema Mulapu

1 Avalaamu ne anu ˈilusunenge mo anu itema iouvilesisi
aloxo nenge ˈosi. Aloxo ne la sou nenge tavikala a loxovaa
no anu maulixu?

✡ **3:24:** Rom 5:1 ✡ **3:29:** Rom 10:12 ✡ **3:30:** Lap 6:4; Xal 3:20 ✡ **3:31:** Mat 5:17

2 Avalaamu mumulinu 'ilixo laixe la sou no anu 'ilixonesi,
la Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu. Lexe aloxo ne
la sou anu u'itinu ualasou no anu xaixai e anu mu'oxonu ne.
Ia no iou Lataua la anu muxali itema mulapu no anu vote'i
ane ne uasi.
3 ✡Xo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
noxou Lataua muvikala a loxovaa? Anu muvikala aloxo 'o,
"Avalaamu mumulaxu tanu noxou Lataua, la sou Lataua
mumoxo'u lexe anu itema mulapu."
4 Aloxo itema e uxaxai xe ilotonu la anu loxo mii milosou
vitanisi uasi, anu muno'u ne sou lakolisou xaixai noxou.
5 Xo anu aloxo itema e u'oxo'oxonu xaixai laixe uasi sou
uxali itema ulapu no iou Lataua, ia mumuxaxu tanu noxou
Lataua lexe Lataua umoxo'a ta mitema sou susu lexe ane'i
ta mitema milapu, mo umulaxu tanu kalumo, la sou Lataua
umoxo'u lexe anu itema mulapu.
6 No anu vaivaikala noxou Deviti la anu muvikala kalumo
lexe ta mitema ane imulimulinu 'ili'ilixo lailaixe sou ixali
ilapu no iou Lataua ne ane'isisi i'osa uasi. Ane'i ane
i'oxo'oxonu 'ili'ilixo laixe uasi kalumo ne i'osa.
7 ✡Mo muvikala kalumo aloxo 'o,
Ane'i ane Lataua muxiunu tumalou no anu susu noxi'a,
xe muxexeenu susu noxi'a la ane'i i'osa.
8 Mo itema 'ena'ei ane Lataua tanu vulusiou susu noxou ne,
la anu u'osa.
9 La sou loxovaa, ane'i ane xooxoo mungasi'asi i'osa? Uasi,
ane'i ane xooxoo ungasi'a uasi si i'osa? Nenge tevikala lexe,
"Avalaamu mumuxaxu tanusi la sou Lataua mumoxo'u lexe
anu itema mulapu."
10 Ioxe, la sou Lataua mumoxo'u Avalaamu lexe anu itema
mulapu ne a talu? No mine xooxoo mungasou, o uasi no
mine xooxoo ungasou uao? Uasi. Tei no mine xooxoo
ungasou Avalaamu uao, la Lataua mumoxo'u lexe anu itema
mulapu.
11 ✡Xo anu xooxoo ungasou uao, ia anu mumuxaxu
tanu noxou Lataua tei, la sou no anu 'ilixo sou xooxoo
mungasou ne Lataua mulosou loxo sosovo lexe anu itema
mulapu. Aloxo ne la sou ta mitema ane xooxoo ungasi'a
uasi ia mimuxaxu tane'i noxou Lataua ne anu Avalaamu ta
'ilusunu, mo Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema mulapu.
12 Mo anu 'ilusune'i ane'i ane xooxoo mungasi'a kalumo,
mo no anu 'ilixo sou xooxoo mungasi'asi uasi. Ia
ane'i xooxoo mungasi'a xe mimulinu 'ili'ilixo noxou
'ilusunenge Avalaamu mo mimuxaxu tane'i noxou Lataua,
loxo Avalaamu mu'oxonu tei no mine xooxoo ungasou uao.

Lataua Muxavutalanu Vaikalau E Musakiinu

✡ **4:3:** Tav 15:6; Xal 3:6 ✡ **4:7:** Lex 32:1-2 ✡ **4:11:** Tav 17:10-11

13 ✡Lataua musakiinu vaikala noxou Avalaamu ilo'a ta
'ilu'ilusunu lexe ulosi'a lialia ukalusi. Lataua mu'oxonu
aloxo ne xo Avalaamu mumulinu lapuloto laixesi uasi,
Lataua mu'oxonu aloxo ne xo anu mumuxaxu tanu xe anu
itema mulapu.
14 ✡La sou lexe ane'i ane mimulinu lapuloto laixe ne
ane'isisi ino'u mimii ukalusi e Lataua musakiinu vaikalasou
sou ulosinge ne, la 'ilixo sou tamuxaxu tanenge ne anu uxali
loxo mii vitanisi. Mo vaivaikala e Lataua musakiinu ne, anu
uxali loxo vaikala vitanisi kalumo.
15 ✡Xo lapuloto uxolu ia tamulinu laixe uasi, la anu
u'oxonu Lataua la'iaxu. Ia no mine lapuloto uxolu uasi, la
sou nenge talavusou lexe itema ususu uasi.
16 ✡La sou no anu alauna noxou Lataua la mumasaxau
Avalaamu misevile mo ta 'ilu'ilusunu e ixali ili'i la sou
Anu musakiinu vaikala noxou ne. Aloxo ne la sou no anu
'ilixo sou imulaxu tane'isi la mimii e Lataua musakiinu
vaikalasou ne Anu ulosi'a Avalaamu ta 'ilu'ilusunu. Anu
ulosi'a ane'i ane mimulinu lapuloto laixesi uasi, ulosi'a
ane'i ane mimuxaxu tane'i kalumo loxo Avalaamu. Nenge
mukalusi ne 'ilusunenge ane Avalaamu ne.
17 ✡Aloxo vaikala muxolu no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o, “Eni e'oxoneni nexali
'ilusune'i ta mitema no tuatuala no lia 'o mukalusi.” Mo anu
muxali loxo anu 'ilusunenge no iou Lataua. Anu mumuxaxu
tanu noxou Lataua e ulavusou utulusi'a ta mitema misoisoli
la imauli, xe Lataua e uvikalasi la mimii e uxali mo tamaisou
uasi ne anu uxali.
18 ✡Avalaamu ulavusou lexe Lataua u'oxonu mimii ne
uxali manina a loxovaa uasi. Ia anu muloopalasi, la sou
loopala noxou ne muxali maninasou lexe anu 'ilusune'i ta
mitema no lialia 'o mukalusi. Anu aloxo Lataua muvikalanu
ne, lexe “Ta 'ili'iline, mo ta 'ilu'ilusuneni xe ta xaixasine
maasi la ixali tavu'alo manina.”
19 ✡Avalaamu taulele'exu sexasisi sou uxali loxo itemaxu
ta'uve (100) mo tanu mumulinu maulixu la anu itema tila mo
vasimolu ne usoisoli. Mo anu mulavusou lexe Sela kalumo
imomomo sou ipalaa la uasi. Ia mimii ne utaloxolixu uasi,
anu mumuxaxu tanu noxou Lataua pekia'u.
20 Xo Lataua musakiinu vaikala lexe u'oxonu mimii ne
la sou Avalaamu muxavutala no anu la mumuxaxu tanu
pekia'u manina no anu vaivaikala ne la tanu usasalo uasi.
Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua la sou no anu muxam-
uxaxu tanu noxou ne mu'oxonu pekia'u mo mu'itinu Lataua
ualasou sou mii ma'ia ane Lataua u'oxonu noxou.
21 Mo xavutalau mutulu pekia'u lexe Lataua umomomo
sou u'oxonu mimii e anu musakiinu vaikalasou ne uxali
manina.

✡ **4:13:** Tav 17:4-6; 22:17-18; Xal 3:29 ✡ **4:14:** Xal 3:18 ✡ **4:15:** Rom 3:20; 5:13
✡ **4:16:** Xal 3:7 ✡ **4:17:** Tav 17:5 ✡ **4:18:** Tav 15:5 ✡ **4:19:** Tav 17:17

22 ✡Tava'u aloxo ne la sou Lataua mumoxo'u lexe anu
itema mulapu.
23 Aloxo ne la sou vaikala vile muxolu no nano no anu
Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o,
"Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu." Vaikala ane ne
sou Avalaamusi uasi.
24 Vaikala e mikaukavunu muxolu ne anu singe kalumo.
Xo nenge temuxaxu tanenge noxou Lataua lexe Anu mu-
tulusou Tila noxinge Iesu no anu soli, la sou Lataua mu-
moxo'inge lexe nenge ta mitema telapu.
25 ✡Lataua mukalanu Iesu mulu'e no lia 'o la ta mitema
mivau musoli sou muxexeenu susu noxinge. Ia Lataua
mutulusou no anu soli la mumauli la, aloxo ne la sou Lataua
mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu.

5

Opo Se'isisi Xe 'Osa'ila

1 La sou no mine nenge tamuxaxu tanenge noxou Lataua
la anu mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu. Mo noxou
Tila noxinge Iesu Kalisitosi la Anu muxalixu opo se'isisi no
tainenge nenge nenge'a Lataua.
2 Noxou Iesusi la Anu mukisiinu vote'isinge ta mitema
ane temuxaxu tanenge noxou Lataua. La sou vaimomo
'o nenge texolu no nano no anu alauna noxou, mo texolu
teloopalasi noxou Lataua sou uno'inge la nenge'a taxolu
ta'osa'osa teitexi no opo loxotolo.
3 ✡La sou nenge ta'osasou ane nesi uasi, nenge ta'osasou
tu'utu'umaxu ane muxali noxinge kalumo, xo nenge telavu-
sou lexe no anu tu'utu'umaxu ne la anu u'oxonu pekia'inge.
4 Mo tatulu pekia'inge no 'a tu'utu'umaxu, xe lexe
taua'alixu tu'utu'umaxu ne, la nenge taxolu sou taloopalasi.
5 Mo nenge taxolu taloloopalasi, la nenge tamomomo sou
tamaela uasi, xo Lataua mulosinge Uleenu Tavuna mune'e
muxolu noxinge, la mu'ana'analinenge no anu 'ilixo sou
tanengexa'a ta menexinge.
6 La sou ngamaisou, no mine nenge xavinenge sou menge
tasu'ulinenge la uasi, la Lataua musosovosou voxo sou
Kalisito mune'e musolisinge nenge ta mitema sou susu, la
mulivulinenge.
7 Mo anu umomomo sou itema vile usoli sou usu'ulinu
itema vile 'ilixonu mulapu uasi, ia lexe anu mumaisou itema
ne mu'oxonu 'ilixo laixe la sou anu male umomomo sou ulai
usoli sou usu'ulinu.

✡ **4:22:** Tav 15:6 ✡ **4:25:** Ais 53:4-5 ✡ **5:3:** Iak 1:2-3; 1Pi 1:5-7

8 ✡La nenge texolu loxo ta mitema sou susu ia Kalisito
mune'e musolisinge. No anu 'ilixo e Lataua mu'oxonu ne,
la mumaxa'u lamana lexe anu tanunenge misevile.
9 ✡La sou no mine Kalisito musoli xe sialuxu mu'uinenge,
la sou Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu.
La sou nenge telavusou lexe Anu usu'ulinenge laixe no anu
voxo sou la'ia noxou Lataua uxali.
10 Xo no mine nenge texolu tauluau Latauasio, la 'Olu
mune'e musoli, la sou no anu soli noxou ne la muxalixu opo
vilesisi muxolu no tainenge nenge'a Lataua. Vaimomo 'o
Lataua 'Olu muno'u mauli kaluxu uasi, mo nenge ane opo
vilesisi muxolu no tainenge nenge'a Lataua, talavu laixe lexe
nenge tano'u mauli no anu maulixu kalumo.
11 Mo no anu anenesi uasi, ia nenge ta'osa toxoxa'a
manina noxou Lataua kalumo no anu xaixai noxou Tila
noxinge Iesu Kalisito mu'oxonu, la sou muxalixu opo vilesisi
no tainenge nenge'a Lataua la.

Adamu Muxalixu Soli Ia Kalisito Muxalixu Mauli

12 ✡La sou nenge telavusou lexe itema vilesisi e Adamu
mu'oxonu susu, la sou susu muxali no lia 'o, la susu
muxalixu soli, mo no anu vote'i ane nesi la soli muno'a ta
mitema mukalusi, xo ane'i latala ne misusu mukalusi.
13 ✡Xo no mine lapuloto uxali no lia 'o uao, la susu muxolu
tei. Ia lexe lapuloto uxolu uasi, la Lataua umomomo sou
uxavutalanu susu vilevilesi noxi'a ta mitema uasi.
14 Ia musoko no anu voxo noxou Adamu mune'e mux-
ali no anu voxo noxou Mosesi ne soli muno'a mo mulai
muxali noxi'a ane'i ane i'oxonu susu iouvilesisi loxo Adamu
mu'oxonu uasi ne soli muno'a kalumo.

Adamu Musosovosou Itema Vile Ane sou Uxali Ili'i Anu Iesu Kalisito

15 Ia susu noxou Adamu ne iouvilesisi loxo mii lailaixe
Lataua mulosinge vitanisi uasi. Susu noxou itema vilesisi
la sou mu'oxone'i ta mitema tavu'alo la isoisoli. Ia alauna
noxou Lataua ne xavi musuku, la mutaasi'a ta mitema
tavu'alo mukalusi. No anu alauna noxou itema vilesisi Iesu
Kalisitosi, la Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta mitema
telapu, la sou anu loxo mii lailaixe Lataua mulosinge vitanisi.
16 Mo anu aloxo ne la, mii lailaixe e Lataua mulosinge
vitanisi ne mua'ulixu mii ma'ia ane susu noxou itema
vilesisi muxalixu ne. Mo no anu susu noxou itema vilesisi
nesi, la Lataua utilovosou 'ilixo noxi'a ta mitema la sou iulua.
Ia mii lailaixe e Lataua mu'oxonu noxinge vitanisi ne aloxo
'o, no mine ta mitema mi'oxonu susu tavu'alo ia Lataua
mumoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu.

✡ **5:8:** Ioa 3:16; 1Ioa 4:10 ✡ **5:9:** Rom 1:18; 2:5; Ep 2:3-5 ✡ **5:12:** Tav 3:6; Rom 6:23 ✡ **5:13:** Rom 4:15

17 Xo itema vilesisi muˈoxonu susu, la sou no anu susu
noxousi ne la soli muxali musaxilaˈu maulixaˈa ta mitema.
Ia alauna noxou Lataua xe mii lailaixe noxou e mulosinge
vitanisi ne muaˈulixu soli ne mo xavi musuku. Aloxo ne la
sou nenge talavusou manina aloxo ˈo, ta mitema e Lataua
mualaunasiˈa laixe xe mumoxoˈa lexe aneˈi ta mitema mi-
lapu ne ixolu imauli utotomu no anu xaixai noxou itema
vilesisi, Iesu Kalisito.
18 ✡Anu aloxo ne la sou anu muxali aloxo ˈo, itema vile
mususu mo no anu susu noxousi ne, la sou Lataua utulusiˈa
ta mitema ukalusi no anu vaivaikala. Mo anu aloxo itema
vilesisi muˈoxonu ˈilixo mulapu mo no anu ˈilixo noxousi ne,
la sou Lataua umoxoˈinge lexe nenge ta mitema telapu mo
ulosinge mauli.
19 ✡Xo anu iouvilesisi aloxo ˈo, itema vilesisi ulomuxu
Lataua uasi, la sou no anu susu noxousi ne la muˈoxoneˈi ta
mitema tavuˈalo mixali ta mitema sou susu. Mo anu kalumo
aloxo, itema vilesisi mulomuxu vaikala noxou Lataua la sou
no anu ˈilixo noxousi ne, la uˈoxoneˈi ta mitema tavuˈalo la
ixali ta mitema milapu.
20 La sou no mine ta mitema minoˈu lapuloto ia imulinu
uasi, la susu muxali muˈoki. Ia no mine susu uxali uˈoki la
alauna noxou Lataua uxali uˈoki manina.
21 ✡Anu aloxo susu muxolu musaxilaˈa ta mitema la mux-
alixu soli xe no anu alauna noxou Lataua, la anu uxolu
usaxilaˈa ta mitema. No anu xaixai noxou Tila noxinge Iesu
Kalisito, la sou Lataua mualaunasinge, mo mumoxoˈinge
lexe nenge ta mitema telapu xe tanoˈu mauli ane kaluxu
uasisi.

6

Adamu Muxalixu Soli Ia Kalisito Muxalixu Mauli

1 Ioxe, la sou nenge tavikala a loxovaa, taˈoxonu susu
ulalaisio mo sou alauna noxou Lataua uxali tatila ne?
2 Mii vile aloxo ne uasisi manina! Nenge tesoisoli mukalu
ne, mo teuaˈulixu ˈilixo sou soli ne, ia loxovaa la sou nenge
tatetelisou uxoxolu no anu maulinenge ulalai sio ˈo?
3 ✡Mo ngalavusou lexe nenge mukalusi ne teˈulo la texolu
noxou Iesu Kalisito, mo no anu ˈilixo ane ne, la anu loxo
nenge mukalusi teˈulo no nano no anu soli noxou ne. Ia
ngingi ngalavusou uasi?
4 ✡La sou no mine nenge teˈulo la aloxo nenge nengeˈa Iesu
tasoli mo miˈasinenge no lulu. Mo aloxo no anu xavi noxou
Maminge xe mutulusou Kalisito no anu soli, la nenge kalumo
tetulu taˈosasou Maminge no anu mauli alavua.

✡ **5:18:** 1Ko 15:22 ✡ **5:19:** Ais 53:11 ✡ **5:21:** Rom 6:23 ✡ **6:3:** Xal 3:27
✡ **6:4:** Kol 2:12

5 Lexe nenge nengeˈa Kalisito tepita xe tesoli mukei, la
nenge nengeˈa takei tatulu aloxo anu mutulu ne.
6 ✡Nenge telavusou lexe opo teinu noxinge ne a tevau
musoli ne, mo telilixu ilou Kalisito teitexi no ovu valautu ne,
la sou ukalusou xavi susu e uxolu uxaxai no anu vasimenge.
Anu aloxo ne la sou susu umomomo sou usaxilaˈinge la uasi.
7 Xo itema ane musoli la anu muxolu vaˈaxu no anu susu
ne.
8 Vaimomo ˈo, lexe nenge nengeˈa Kalisito tesoli mukei, la
nenge tamuxaxu tanenge lexe nenge nengeˈa tanoˈu mauli
ukei kalumo.
9 Xo nenge telavusou lexe Kalisito musoli mo mutulu ne, la
umomomo sou usoli la uasi, mo soli xaviinu sou utaloxolixu
la uasi.
10 Xo Anu musolisinge nenge latala ukalusi alaxu vilesisi
la mutaloxolixu xavi susu ne. Ia vaimomo ˈo Anu muxolu
mumauli mo muˈitinu Lataua ualasou.
11 ✡Ngingi kalumo ngaxavutalanu aloxo ˈo, ngingi kalumo
ne ngesoli mo susu xaviinu sou usaxilaˈinge la uasi. Ia
ngexolu ngepita noxou Kalisito Iesu la ngemauli mo ngongiˈa
Lataua ngexolu.
12 ✡Aloxo ne, la sou mamu sou susu uxolu usaxilaˈu
vasimenge mo uˈoxongengi la ngamulinu masaxa masua sou
vasimenge ne. Xo vasimenge ne anu usoli ane.
13 ✡Mo mamu sou ngaˈitalonu mingemingengi no vasi-
menge no anu susu, loxo anu mii sou ngaˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo
masumasua no anu. Ia anu laixe lexe ngaˈitalonu maulin-
genge ukalusi ulai noxou Lataua aloxo ta mitema e misoli
ia mitulu mimauli la. Mo ngalosou mingemingengi no vasi-
menge mo Lataua usaxilaˈu loxo anu mimii sou ngaˈoxonu
ˈiliˈilixo mulapu no anusi.
14 ✡Anu aloxo ne la susu usaxilaˈinge la uasi, xo ngingi
vaimomo ˈo ngaxolu no laaxu lapuloto la uasi, ngexolu no
nano no anu alauna noxou Lataua.

Nenge ta Mitema sou Taxaxai no Anu ˈIlixo Mulapu

15 Nenge taxolu no laaxu lapuloto la uasi, la sou nenge
tavikala a loxovaa? Male anu laixe sou nenge taˈoxonu susu
xo nenge texolu no nano no anu alauna noxou Lataua? Mii
vile aloxo ne uasisi manina!
16 ✡Ngingi ngelavusou aloxo ˈo, no mine ngaˈitalonu
maulingenge ulai noxou itema vile mo ngalolomuxu
vaikalau, la ngingi ngaxali loxo ta mitema sou ngaxaxai no
laaxu susu, la anu unoˈinge ulai no anu soli xe ngaxaxai sou
ngamulinu vaivaikala noxou Lataua laixe, la uˈoxongengi

✡ **6:6:** Xal 5:24 ✡ **6:11:** 2Ko 5:15; Xal 2:19 ✡ **6:12:** Tav 4:7 ✡ **6:13:** Rom 12:1 ✡ **6:14:** 1Ioa 3:6 ✡ **6:16:** Ioa 8:34; 2Pi 2:19

ngaxali laixe mo Lataua umoxo'inge lexe ngingi ngamitema
ngelapu. Ia ngingi ngalavusou aloxo ne uasi?
17 Ia nenge talemolu laixe musuku noxou Lataua xo ngingi
tei la ngexolu ngexaxai no laaxu susu mo ngexali ta mitema
sou xaixai noxou. Ia vaimomo 'o ngingi ngelomusou a'alo
maninasou no anu vaikala noxou Lataua la ngemulinu
maninasou no tangengi.
18 Ngingi susu musakisakingengi ia vaimomo 'o, Lataua
mululusinge la ngexali ta mitema sou xaixai vitanisi sou
'ilixo mulapu.
19 Eni evivikala ne, loxo nenge ta mitema tavivikala, mo
sou ulamana noxinge. Xo tei no mine ngingi ngalamana
uasi, la nge'italonu mingemingengi no vasimenge no anu
susu, la nga'oxonu 'ilixo laixe uasi mo nge'oxonu 'ili'ilixo
masumasua iouiou se'i no anu. Ia vaimomo 'o ngingi
ngelamana la u'oxongengi ngaxali ta mitema malemalenga.
20 No mine ngingi ngexolu ngexaxai no laaxu susu, la
ngaxolu no laaxu 'ilixo laixe mo ngamulinu uasi.
21 Ia ngingi ngeno'u mii ma'ia laixe no anu 'ili'ilixomengi
tei e vaimomo 'o ngingi ngamaela no anu 'o? 'Ili'ilixo ne
lakolisou ane soli nesi!
22 Ia vaimomo 'o Lataua mululusinge no anu sakisaki
sou susu mo mu'oxongengi ngexali ta mitema sou ngaxaxai
vitanisi noxou. La sou ulosinge lakolisou ane u'oxongengi
ngaxali malemalenga mo ngano'u mauli laixe utotomu mo
kaluxu uasi.
23 ✡Aloxo ne la sou ta mitema ane ixaxai no laaxu susu ne
ino'u lakolisou ane soli nesi. Ia mauli kaluxu uasi teno'u ne
Lataua mulosinge vitanisi no anu xaixai noxou Tila noxinge
Iesu Kalisito.

7

Vaikala Tovola'i no Anu Taula'i

1 Vaivaikala noxilo ane 'o ulai noxinge ngingi ta vivilo
ane ngelavusou lapuloto laixe aloxo 'o, no mine itema uxolu
umaumauli o, la anu muxolu no anu saxisaxila'u no anu
lapuloto, ia no mine usoli la lapuloto usaxila'u la uasi. Ngingi
ngalavusou aloxo ne uasi?
2 Eni atovola'inu aloxo, lexe sema itaula'i ia mulue usoli
uao, la ane mixolu no anu sakisaki sou taula'i noxou mulue
sio. Ia lexe mulue ne usoli, la sou sakisaki sou taula'i ne
usakiine la uasi,
3 la sou ane imomomo sou itaula'i la. Xo sakisaki sou
taula'i usakiine la uasi. Ia lexe mulue usoli uao ia ane ilai
iuluxu mulu vile la, la ilemele lexe ane sema sou vote'i.

✡ **6:23:** Rom 5:12, 15

4 ✡La sou anu iouvilesisi aloxo ne noxinge ngingi ta vivilo
ne kalumo. Ngingi vasimenge ne mupita noxou Kalisito
vasimolu, la anu loxo ngingi kalumo ngesoli mo ngaxolu no
anu saxisaxilaˈu no anu lapuloto la uasi. Vaimomo ˈo ngingi
ngexolu no anu saxisaxilaˈu noxou itema vilemo e musoli
xe mutulu mo ngexali ta mitema noxou, aloxo ne sou nenge
taˈoxonu ˈiliˈilixo lailaixesi no iou Lataua.
5 Xo no mine nenge texolu temulimulinu masaxa no anu
vasimengesi, la lapuloto muavutinoxu masaxa masua sou
vasimenge, xe muxaxai no anu maulinenge la teˈoxonu susu.
No anu ˈilixo ane nesi la neneˈaxu ane soli nesi.
6 ✡Ia vaimomo ˈo nenge tesoli, mo teˈumesou mimii e
musakisakinenge tei ne, mo usakisakinenge la uasi. La
sou vaimomo ˈo nenge taxaxai sou tamulimulinu lapuloto
e mikaukavunu muai no anu lavuku ne la uasi. Nenge
taˈoxonu xaixai no anu voteˈi alavua e Uleenu Tavuna
uavutinenge sou taˈoxonu.

Susu Muˈoxonu Masuanenge Latala Mukalusi

7 ✡Lexe lapuloto anu muavutinoxu masaxa masua sou
vasimenge, la sou nenge tavikala a loxovaa? Lapuloto
ne anu mii masua loxo susu ne? Vaikala vile uai aloxo
ne, uasisi manina! Ia lexe lapuloto uxolu sou usuˈulileli
uasi, la eni amomomo sou alavusou mii maˈia e susu ne
uasi, ia xo lapuloto muxolu la sou eni elavusou. Anu
aloxo ˈo, lapuloto muvikala lexe, “Naisuxu menexine miiu
vile mamu.” Lexe lapuloto uvikala aloxo ne uasi, la eni
amomomo sou alavusou lexe ˈilixo sou isuisu ne anu susu
uasi.
8 Ia susu mukamuli voteˈi sou vaikala e muxolu no anu
lapuloto ne, la muavutinoxu ˈilixo sou isuisu iouiou no nano
no opoleli. Lexe lapuloto ne uasi, la susu ne loxo anu mii
musoli.
9 No mine eni alavusou lapuloto uasi la eni enoˈu mauli,
ia no mine elavusou lapuloto la susu muasaxa mutelo
mupalaˈa xe mumauli. La eni esoli.
10 Eni emaisou aloxo ˈo, lapuloto noxou Lataua ne muneˈe
sou itema unoˈu mauli no anu. Ia eni la emaisou lexe, lapu-
loto ne muneˈe la ulosilo mauli uasi, muneˈe la muˈoxoleli
esoli.
11 ✡Xo susu mukamuli voteˈi no anu lapuloto ne xe muˈoxo
loloxo la muvelo esoli.
12 ✡Aloxo ne la sou anu loxo lapuloto ne anu malemalenga
mo lapuloto noxou Lataua ne malemalenga mo mulapu xe
lailaixe manina.

✡ **7:4:** Rom 6:2, 11 ✡ **7:6:** Rom 8:2; 6:4 ✡ **7:7:** Mul 20:17; Lap 5:21 ✡ **7:11:** Tav 3:13 ✡ **7:12:** 1Ti 1:8

13 Ia loxovaa, male mii e lailaixe ne muvelo la esoli? Mii
vile aloxo ne uasisi manina! Susuisi ane muvelo la esoli ne.
Anu muˈoxonu mii e lailaixe ne la muˈoxoleli esoli. Anu
muˈoxonu aloxo ne, sou uxalixu xaixai noxou lamana, la
nenge talavusou lexe susu ne anu mii masua manina. No
anu ˈilixo ane ne, la lapuloto noxou Lataua muxalixu xaixai
no anu susu ne muxali lamana manina, lexe anu mii masua.
Masua manina.
14 Xe nenge telavusou lexe lapuloto noxou Lataua ne
anu mii molu noxousi. Ia eni amitema sou opo teinu la
amomomo sou amulinu masaxa noxou Lataua uasi, xo susu
musakisakileli la exali amitema sou xaixai vitanisi noxou.
15 ✡Xo eni alavusou lexe tavaˈu loxovaa la sou eni
aˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo ˈo uasi. ˈIliˈilixo ane eni amasaxa
manina sou lexe aˈoxoˈoxonu ne, ane eni aˈoxonu uasi. Ia
ˈiliˈilixo e eni amasaxa sou aˈoxoˈoxonu uasisi manina ne,
ane eni alavusou aˈoxoˈoxonu utotomu ˈo.
16 Mo lexe eni aˈoxonu ˈiliˈilixo e eni amasaxau sou
aˈoxoˈoxonu uasi, la anu mumaxaˈu lexe lapuloto noxou
Lataua ne anu mii laixe no anu xavutala noxilo.
17 Aloxo ne, la anu mumaxaˈu lexe eni melo aˈoxonu mimii
ne uasi, ia susu e muxolu no nano no anu maulixosi ne ane
anu molu muˈoxonu ne.
18 Xo eni elavusou lexe mii vile laixe uxolu no nano no anu
maulixo uasi. Eni avivikala no anu opo teinu noxilosi. Anu
umomomo sou eni aˈoxonu ˈilixo laixe e eni emasaxa sou
aˈoxonu ne, ia eni aˈoxonu uasi.
19 La sou ˈilixo laixe e eni emasaxa lexe aˈoxonu, ane eni
aˈoxonu uasi, ia ˈilixo masua e eni amasaxau sou aˈoxonu
uasi ne, ane eni aˈoxoˈoxonu utotomu ˈo.
20 Ia vaimomo ˈo lexe eni aˈoxonu mimii e eni amasaxau
sou aˈoxoˈoxonu uasi, la anu mumaxaˈu lexe eni melo
aˈoxonu mimii ne uasi, ia susu e muxolu no nano no anu
maulixo ne ane anu molu uˈoxoˈoxonu ne.
21 La sou eni emaisou lexe ˈilixo ane ne muxolu musaxilaˈu
maulixo. La sou no mine eni amasaxa sou aˈoxonu ˈilixo
laixe la ˈilixo masua utalutaluxo.
22 Xo no nano no taleli manina, la eni emasaxau lapuloto
noxou Lataua ne.
23 ✡Ia eni emaisou lexe lapuloto vilemo a muxolu uxaxai
no anu milemileli no vasimelo mukalusi ˈo. Mo lapuloto ane
vilemo ne uˈoto no anu lapuloto noxou Lataua e uxolu no
anu xavutalaxeni ne. Lapuloto ane vile ne, anu lapuloto
sou susu, mo anu musakiskileli la musaxilau milemileli no
vasimelo mukalusi.
24 Eni tuˈumaxu ane ˈo muˈoxo masualeli manina! ˈEnaˈei
tanuxo la sou uxexeenu vasimolu soli e uxoxolu noxilo ˈo?
25 ✡Eni alemolu laixe noxou Lataua no anu xaixai noxou
Tila noxinge Iesu Kalisito sou musuˈulileli. La sou eni melo

✡ **7:15:** Xal 5:17 ✡ **7:23:** Xal 5:17; 1Pi 2:11 ✡ **7:25:** 1Ko 15:57

no anu xavutala noxilo la eni exolu no anu saxisaxilaˈu no anu lapuloto noxou Lataua, ia no anu opo teinu noxilo la eni exolu no anu lapuloto sou susu.

8

Uleenu Tavunasi Uxolu Noxinge La Ulosinge Mauli

1 La sou nenge ane texolu noxou Kalisito Iesu, la nenge tamomomo sou tatulu no anu vaivaikala sou lapuloto uasi.

2 Xo nenge nengeˈa Iesu texolu tepita, la lapuloto no anu Uleenu Tavuna mulosinge mauli, mo mulivulinenge no anu lapuloto sou susu xe soli.

3 Lapuloto umomomo sou usuˈulinenge uasi, xo opo teinu noxinge muˈoxonenge la xavinenge sou tamulinu lapuloto ne uasi. Ia mii e lapuloto umomomo sou uˈoxonu uasi ne Lataua molusi muˈoxonusinge ta mitema sou susu. Anu muneˈe sou muxexeenu susu noxinge, xe no anu vasimolu la mutaloxolixu susu xaviinu.

4 ✡Anu muˈoxonu aloxo ne sou ˈilixo laixe sou lapuloto uxali no anu maulinenge, xo vaimomo ˈo nenge tamuamuaˈi no anu opo teinu la uasi, nenge tamuamuaˈi no anu ˈilixo noxou Uleenu Tavuna.

5 Aneˈi ane imuamuaˈi no anu ˈilixo sou opo teinu, la masaxa noxiˈa ne uxolu no anu ˈiliˈilixo sou opo teinusi sou imulimulinu. Ia aneˈi ane imuamuaˈi no anu ˈilixo noxou Uleenu Tavuna, la xavutala noxiˈa ne sou imulinu masaxa noxou Uleenu Tavunasi.

6 Lexe itema uxavutala sou umulinu masaxa sou opo teinu la anu usoli, ia itema e xavutalau umulinu masaxa noxou Uleenu Tavuna, la anu unoˈu mauli mo opoonu uxolu seˈisisi.

7 Itema e xavutalau utulu sou umulinu masaxa sou opo teinu, mo utaloxolixu sou umulinu lapuloto noxou Lataua uasi, la anu muxali uluau Lataua.

8 Lataua uˈosasiˈa aneˈi ane imulinu masaxa sou opo teinu ne uasi.

9 ✡Ia ngingi ne ngamuamuaˈi no anu masaxa sou opo teinu la uasi, ia no anu Uleenu Tavuna. Ia lexe Lataua Uleenu uxolu noxinge manina, la ngingi ngamuamuaˈi no anu ˈilixo noxou Uleenu Tavuna. Mo lexe itema ane Kalisito Uleenu uxolu noxou uasi, la anu noxou Kalisito uasi.

10 ✡Ia lexe Kalisito uxolu noxinge, la uleengengi umauli xo ngingi ngexali ta mitema ngelapu no iou Lataua, ia vasimenge ne usoli, xo no anu susuisi.

11 Mo lexe Uleenu Lataua e mutulusou Iesu no anu soli uxolu noxinge, la Anu ane mutulusou Kalisito no anu soli ne Uleenu uxolu noxinge kalumo. Mo no anu xaixai no

---

✡ **8:4:** Xal 5:16, 25 ✡ **8:9:** 1Ko 3:16; 12:3 ✡ **8:10:** Xal 2:20

anu Uleenu la Lataua ulosou vasimenge e musoli ne mauli
kalumo.
12 Aloxo ne, la sou ta vivilo, nenge xaixai noxinge sou
tamulinu masaxa sou opo teinu mo taxolu taʹoxoʹoxonu
ʹiliʹilixo sou uasi.
13 ✡Lexe ngingi ngamulimulinu ʹiliʹilixo sou opo teinu la
ngingi ngasoli. Ia lexe no anu xavi Uleenu Tavuna, la ngingi
ngamomomo sou ngavau ʹiliʹilixo masumaua e uxoxolu no
anu vasimenge ne, la sou ngingi ngamauli.
14 Aneʹi ane Lataua Uleenu uulaxuneʹi no anu mua-
mua ʹixaʹa la aneʹi ixali Lataua ta ʹolu.
15 ✡ ✡Xo Uleenu ane Lataua mulosinge ne, anu sou
uʹoxongengi ngaxali ta mitema sou xaixai vitanisi la mo
ngaʹume la uasi. Ia Anu muʹoxongengi la ngexali Lataua ta
ʹolu. Mo no anu xavi Uleenu Tavuna, la nenge taʹava ulai
noxou lexe, “Aba* mamilo.”
16 ✡Uleenu Tavuna nesi usuʹulinu uleenenge, la nenge
tavikala ulaa uatu no ananenge lexe nenge Lataua ta ʹolu.
17 Vaimomo ʹo lexe nenge Lataua ta ʹolu, la nenge tamo-
momo sou tanoʹu mimii lailaixe ne. Mimii lailaixe ne Kalisito
munoʹu tei, la nenge kalumo tanoʹu aloxo Anu ne iliʹi. Lexe
nenge tanoʹu tuʹutuʹumaxu aloxo Anu munoʹu ne la sou
nenge kalumo tanoʹu uala tila loxo Anu munoʹu ne.

Nenge Tanoʹu Mauli Laixe Iliʹi

18 Eni no anu xavutala noxilo la emaisou aloxo ʹo, uala tila
mo xoluxolu laixe e tanoʹu iliʹi ne, uxali lamana la uaʹulixu
tuʹutuʹumaxu e nenge taxolu no anu vaimomo ʹo.
19 Xo ta mimii latala e Lataua mukoineʹi ne ixomaiou voxo
e Lataua musosovosou sou upalaʹalixaʹa ta ʹolu ixali lamana
ne uxali, la ixolu ne imolomolou taneʹi xe iutitiiou voxo ne
lexe uxali.
20 ✡Xo ta mimii latala e no lia ʹo ne mixolu aloxo nesi sou
ikalu vitanisi. Aneʹi ixali no anu masaxa noxiʹa uasi, Lataua
muʹoxoneʹi sou ixolu aloxo ne, ia aneʹi ixolu la imolomolou
taneʹisi.
21 Mo xavutalaiʹa utulu no anu voxo e Lataua mu-
sosovosou sou ululusiʹa no anu sakisaki sou ikalu vitanisi
mo iʹui ne, iloʹa Lataua ta ʹolu ixolu laixe, mo mii vile
usakisakineʹi la uasi.
22 Nenge telavusou lexe mimii latala e Lataua mukoinu
ne, muxamulinu navunavu tatila loxo navunavu e sema
ixamulinu sou ivoʹo keakea. La aneʹi latala ne a ixoxolu
itatama xe iungaunga mo muneʹe muxali vaimomo ʹo.
23 ✡La ta mimii nesi itatama xe iungaunga uasi, nenge ane
Lataua mulosinge Uleenu Tavuna loxo mii lailaixe tei ne,

✡ **8:13:** Xal 6:8; Kol 3:5 ✡ **8:15:** Mak 14:36; 2Ti 1:7 ✡ **8:15:** Xal 4:5-7; Pal 21:7
* **8:15:** Aba ne no anu vaikala Alamu la laaxu lexe mamilo. ✡ **8:16:** 2Ko 1:22
✡ **8:20:** Tav 3:17-19 ✡ **8:23:** 2Ko 5:2-4

nenge kalumo. Nenge kalumo taxamulinu navunavu mo
tatama no nano no tanengesi, la taxolu se'isisi xe taxolu
tautitiiou voxo sou Lataua upala'alinenge lexe nenge texali
anu ta 'olu ne uxali lamana noxinge, mo vasimenge ukalusi
uxiu uxali iouvilemo.
24 No anu loopala noxinge nesi, la Lataua upamaulinenge.
Ia lexe nenge temaisou mii ma'ia e nenge teloloopalanu ne
muxali la anu ane ne loopala maninasou uasi. 'Ena'ei uxolu
umolomolou tanu no anu mii ma'ia ane mumaisou muxali?
25 Ia lexe nenge taxolu ta molomolou tanenge no anu mii
e uxali uao, la nenge taxolu taxomaiou se'isisi.
26 Mo no anu vote'i iouvilesisi aloxo ne, no mine nenge
xavinenge uasi la Uleenu Tavuna une'e sou usu'ulinenge.
Nenge talavusou mii ma'ia sou takilakasou uasi la Anu
usu'ulinenge sou ukilakasou. Anu ukilaka la uvilivolo-
volonu anaxu la umomomo sou nenge talavusou mii ma'ia
e Anu ulelemolu ne uasi.
27 ✡Xo Anu mulavusou tanenge no nano mukalusi ne,
Anusisi mulavusou xavutalau Uleenu Tavuna, xo Uleenu
Tavuna mumulinu xavutala noxou Lataua la sou ukilakasi'a
ta mitema noxou.

Mii Vile Umomomo sou Uxexenenge no Anu Tanutanuxu Noxou Lataua Uasisi Manina

28 ✡Mo nenge telavusou lexe Lataua mu'oxonu mimii
latala muxaxai mupita ne sou u'oxone'i ane'i ane imasaxau
ixali laixe. Ane'i ta mitema e Anu mu'avali'a sou imo-
momosou mii ma'ia ukalusie anu Lataua muxavutala sou
u'oxonu ne uxali manina.
29 ✡Xo ane'i ane Lataua musosovosi'a tei mo mukali-
palane'i ne sou ixali loxo anu ta 'olu. La ta 'olu tavu'alo ixolu
la vimo'a laposalaxu ane 'Olu ne.
30 Mo ane'i ane Anu musosovosi'a, tei ne Anu mu'avali'a
kalumo. Mo ane'i ane Anu mu'avali'a, la mumoxo'a lexe
ane'i ta mitema milapu. Xe ane'i ane mumoxo'a lexe ane'i ta
mitema milapu, la Anu u'iti ualasi'a mo ulosi'a mauli laixe
noxou kalumo loxo Anu musakiinu vaikalasou tei.
31 ✡Ioxe la sou nenge tavikala a loxovaa no anu mii e
Lataua mu'oxonu ne? Lexe Lataua uvulu noxinge, la sou
'ena'ei umomomo sou u'oxonu masuanenge.
32 Anu u'apisou 'Olu uasi, ia mupalusou mune'esi sou
musu'ulinenge latala mukalusi. Lexe Anu u'apixu 'Olu uasi
ia mulosingesi, la sou Anu umomomo sou u'apisou mii
tavu'alo e lexe ulosinge vitanisi kalumo ne a loxovaa?
33 ✡Lataua musosovosinge lexe nenge ta na'u muisalili, la
sou 'ena'ei umomomo sou utulusinge no anu vaivaikala?

✡ **8:27:** Lex 139:1 ✡ **8:28:** Ep 1:11 ✡ **8:29:** Kol 1:18; Eva 1:6 ✡ **8:31:** Lex 118:6 ✡ **8:33:** Ais 50:8-9

Uasi. Lataua anusisi ulavusou umoxoˈinge lexe nenge ta mitema telapu.

34 ˈEnaˈei uvikala lexe nenge tamomosou tanoˈu lakolisou susu noxinge? Uasi. Kalisito Iesu anusisi ane musoli xe mutulu kalumo ne, mo Anu a mulai muxolu muvaisaˈinu Lataua no avolu tema e xaviinu musuku, mo uvivikalanu Lataua sou usuˈusuˈulinenge kalumo.

35 ˈEnaˈei umomomo sou uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Kalisito ˈo? Mo lexe tuˈumaxu uxali noxinge, mo lexe tanoˈu navunavu, mo ta mitema iˈoxonu masuanenge, mo tasolinenge mo menge tokolomo uasi, mo mii vile masua uxali sou uˈoxonu masuanenge xe ˈotoˈoto uxali noxinge, la loxovaa, mimii ne umomomo sou uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Kalisito? Uasisi manina.

36 ✡Manina, mimii ne uxali aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu, muvikala aloxo,

“Nexi texolu loxo ta mitema noxine,
aloxo ne la sou aneˈi ivexevexe tasoisoli.
Aneˈi imaisixe ne loxo nexi ta sipsip sou iveˈa isoli.”

37 Ia aloxo ne uasi, no anu tanutanuxu noxou Kalisito, la mimii ne uxali noxinge a loxovaa ne, ia utotomu ne umomomo sou utaloxolinenge uasi, nenge tauliuli manina.

38 Xo eni emuxaxu taleli manina lexe mii vile loxo soli mo mauli, mo ta angelo mo ta uleenu ta masumasua e xavineˈi musuku, mo mimii e muxolu vaimomo ˈo mo mimii ane uxali iliˈi, mo mimii iouiou e xaviinu musuku,

39 mo mimii sou teitexi mo mii no lialia ˈo, xe mimii moseˈi la muxolu no paˈumenge ˈo ne, umomomo sou uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Lataua uasisi manina. Tanutanuxu noxousinge ne no anu xaixai noxou Tila noxinge Kalisito Iesusi.

9

Lataua Iloˈa ta Mitema E Anu Musosovosiˈa Lexe Anu ta Naˈu Muisalili

1 Eni amitema noxou Kalisito, la sou vaivaikala noxilo ˈo ne manina, mo akalavoi uasi. Uleenu Tavuna muˈoxonu xavutalaxeni lamana mo no nano no taleli manina eni elavusou lexe vaivaikala noxilo ˈo ne manina.

2 Utotomu ne eni opoleli utatama mo axolu laixe uasi, xe axavutala tavuˈalo manina no nano no talelisinge ngingi ta Iutaia.

3 ✡Eni emasaxa lexe eni axexee noxou Kalisito mo asuˈa avile, aloxo ne la sou asuˈulingengi ta vivilo ane nenge nengeˈa texali no anu mata vilesisi.

✡ **8:36:** Lex 44:22 ✡ **9:3:** Mul 32:32

4 ✡Ane'i ta mitema ta Isilaeli, mo ane'i ta mitema e
Lataua musosovosi'a lexe anu ta 'olu maninasou. Ane'i
mimaisou Lataua xaviinu mo ilo'a Lataua mixalixu opo
vilesisi no taine'i la mupitane'i, mo mulosi'a lapuloto noxou
sou imulinu, mo mulosie'i 'ilixo sou lalotu xe ilo'a misakiinu
vaikala.
5 Mo ta xaixasi'a ilo'a ta 'ilusune'i mixali kisou matamata
mo no anu mata nesi la Kalisito muxali itema no anu. Mo
Kalisito anu Lataua mo mimii latala ne muxolu no anu
saxisaxila'u noxou la sou nenge ta'itinu ualasou utotomu mo
kaluxu uasi. Manina.
6 La sou anu loxo vaikala noxou Lataua musakiinu noxi'a
tei 'ole ne uxali mii vitanisi uasi. Xo eni elavusou lexe ta
mitema tavu'alo ne mixali no nano noxi'a ta Isilaeli ia ta
Isilaeli manina uasi.
7 ✡La sou nenge tavikala lexe, xo ane'i mutu'u ovuxa'a mo
mixali no anu sialuxu Avalaamu ta 'olu ne, uasi. Tei manina
la Lataua muvikala aloxo 'o, "Noxou Aisakisi la sou uxalixa'a
ta xaixasine ilo'a ta 'ili'iline."
8 ✡Laaxu vaikala ne aloxo 'o, ta molomolo ane mixali no
anu sialuxu Avalaamu la ane'i Lataua ta 'olu uasi, ia ane'i
ane mixali no anu vaikala e Lataua musakiinu lexe u'oxonu
xe no anu loopala la ane'i ino'u uala lexe Avalaamu ta 'olu.
9 ✡Xo vaikala e Lataua musakiinu lexe u'oxonu ne mu-
vikala aloxo 'o, "No anu voxo e eni esosovosou, la eni alivu
ane'e. Eni alivu une'e no voxo ne la no anu xavi Uleenu
Tavuna la Sala ivo'o 'ilie mulu vile."
10 Vaikala ane nesi uasi, ia noxie Liveka kalumo lexe,
Liveka ta 'ilie ta tamei ne mami'a vilesisi. Ane'i mami'a
vilesisi ne ane Aisaki, anu xasinge ne.
11-12 ✡Ia Lataua umulinu 'ilixo loxo Anu u'oxonu utotomu
sou molu usosovosou itema no anu masaxa noxousi, la
uxavutala no anu xaixai noxou itema ne uasi, ia Anu molu
u'avalou itema mo usosovosou. Aloxo ne la sou no mine
Liveka ivo'one'i ta 'ilie ta mulu tavunaxa'a ta sema ta tamei
ne uao, mo ilou ilavusou i'oxonu 'ilixo laixe xe masua uao,
la Lataua muvikalane aloxo 'o, "Ulai, la 'iline uxali tei uxolu
no laaxu ane kokope."
13 ✡Anu aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku
Tavuna noxou Lataua, muvikala aloxo 'o, "Eni esosovosou
Iakovo mo aalusou ia Esau ne eni aalusou uasi."
14 La sou nenge tavikala a loxovaa? Lataua mu'oxonu
'ilixo masua? Uasisi manina.
15 ✡Xo Anu muvikalanu Mosesi aloxo 'o, "Lexe eni
amasaxa lexe a'oxonu alauna sou itema vile, la eni a'oxonu
noxou, mo amasaxa lexe talelixu itema vile, la eni talelixu."

✡ **9:4:** Mul 4:22; Liv 1–10; Lex 147:19; Rom 15:8; Eva 9:5 ✡ **9:7:** Tav 21:12
✡ **9:8:** Xal 4:23 ✡ **9:9:** Tav 18:14 ✡ **9:11-12:** Tav 25:23 ✡ **9:13:** Mal 1:2-3
✡ **9:15:** Mul 33:19

16 ✡Aloxo ne la sou no anu alauna noxou Lataua, la molu
usosovosou itemasi, ia uxali no anu masaxa xe xaixai noxou
itemasi uasi.
17 ✡Xo loxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua mua'aloxu Lataua sou muvikalanu
tatananu tuala ne Axiputo Palao aloxo 'o, “Eni e'oxoneni
nexali tatananu tuala sou tava'u aloxo, eni amasaxa lexe
amaxa'u xavileli noxine mo sou ta mitema imaisou la
ia'aloxu uala tila noxilo no xalee tuatuala no lialia 'o
ukalusi.”
18 Anu aloxo nesi, la sou nenge telavusou aloxo ne, lexe
Lataua umasaxa ualauna sou itema vile, la anu ualaunasou
xe umasaxa utatusou itema vile xavutalau pekia'u la anu
utatusou.
19 La sou vile noxinge uavuti la uvikalaleli aloxo 'o, “Lexe
Lataua u'oxonu aloxo ne, ia loxovaa la sou Anu u'oxo lexe
nenge tesusu 'o? 'Ena'ei umomomo sou umulinu masaxa
noxousi ia ulomu no anu masaxa noxou Lataua uasi?”
20 ✡Ia nini namitema a loxovaa la sou namomomo sou
nalavixu Lataua no anu 'ilixo e Anu mu'oxonu ne? Loxovaa
umomomo sou lasopeni e i'oxonu no anu pilika ne umo-
momo sou upupuiou itema e u'oxonu ne, la uvikala lexe, “Ae
loxovaa la sou nini ne'oxoleli loxo 'o?”
21 ✡Itema e u'oxonu lasopeni ne, anu molu u'oxonu no anu
masaxa noxou. Anu umasaxa ukapikapi pilika lavo'onu vile-
sisi ia u'oxonu lasopeni ta tamei no anu, la anu umomomo.
Vile sou xaixai ta tatila xe vile sou ixaxai no anusi. Ia aloxo
ne la loxovaa umomomo uasi?
22 Lataua ulavusou u'oxonu aloxo ne kalumo. Anu
umasaxa lexe uxalixu la'ia noxou uxali lamana mo ta
mitema latala imaisou la ilavusou lexe Lataua anu xaviinu
musuku. Lasolasopeni e mulalaxii sou Anu umamulonu
ne, a muta'olu mulalaxii mukalu, ia Anu umamulonu palea
uasi muxolu maxuveni. Ia lexe Anu u'oxonu aloxo ne la a
loxovaa?
23 Mo Anu umasaxa kalumo lexe umaxa'u xaviinu ne uxali
lamana mo xoluxolu lailaixe manina e Anu mulalaxiinu tei
sou ulosi'a ta lasolasopeni ne sou ixolu no nano no alauna
noxou. Anu mulalaxiinu lasolasopeni ne tei manina sou
ulosi'a uala tila xe ino'u xoluxolu laixe.
24 Mo ta lasolasopeni e sou ixolu no anu alauna noxou
ne ane nenge ta mitema e Anu mu'avalinge. No anu mata
noxi'a ta Iutaiasi uasi, ia noxi'a ane'i ane Iutaia uasi kalumo.
25 ✡Aloxo Anu mulemolu no anu lavuku noxou Osea
muvikala aloxo 'o.
“Ta mitema e tei la eni amoxo'a lexe ta mitema noxilo uasi
ne,
eni amoxo'a lexe ta mitema noxilo.
Mo ane'i ane eni talelixa'a uasi ne, ili'i la eni talelixa'a.

✡ **9:16:** Ep 2:8 ✡ **9:17:** Mul 9:16 ✡ **9:20:** Ais 29:16; 45:9 ✡ **9:21:** Iel 18:6
✡ **9:25:** Ose 2:23

26 ✡Mo no xalee lia e eni evikalane'i lexe, ‘ngingi ta mitema
noxilo uasi’ ne,
no anu xalee lia vilesisi ane ne, la eni avikalane'i lexe,
ngingi Lataua e umauli utotomu mo xaviinu misevile ta
'olu.”
27 ✡Mo Aisaia muxavutala noxi'a ta Isilaeli la muvikala
aloxo 'o,
“Manina lexe ta Isilaeli ixali tavu'alo loxo io'i no tasi'i,
ia tata'eisi ane Tila upamauline'i.
28 Xo Tila mutilovosi'a ta mitema no lia 'o mukalu,
la sou Anu umomomo sou uvovoxo uasi,
upasipaanu voxo ne une'e ataxusi sou utulusi'a ta
mitema no lia 'o ukalusi no anu vaivaikala.”
29 ✡Mimii ne uxali aloxo Aisaia mulemolu tei. Anu mu-
vikala aloxo 'o,
“Lexe Tila xaviinu musuku usalasi'a ta xaixasinge se'i ixolu
tei uasi,
la nenge takalu kalumo loxo ta Sodomu ilo'a ta Xomola.”

Ta Isilaeli Imuxaxu Tane'i Uasi

30 La sou nenge tavikala a loxovaa? Nenge tavikala lexe
ane'i ane Iutaia uasi ne i'oxonu xaixai vile sou ixali ta
mitema ilapu uasi, ia ane'i mixali ta mitema milapu no iou
xo ane'i mimuxaxu tane'i noxou.
31 Ia ta Isilaeli e xavixavine'i sou imulimulinu lapuloto sou
lexe ixali ta mitema ilapu ne ixali ta mitema ilapu no iou
Lataua uasi.
32 ✡Tava'u loxovaa la sou ane'i ixali ta mitema ilapu ua ne?
Xo ane'i imuxaxu tane'i uasi. Ane'i mikalavoi lexe no anu
xaixaisi, la ane'i ixali ta mitema ilapu no iou Lataua. Ane'i
mitulaki la milapu no anu kulu sou itulaki no anu.
33 ✡Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua, muvikala aloxo 'o,
“Ngalomu, Eni emuxaxu kulu vile a muai no laxa'ilu ne
Ielusalemu,
sou u'oxone'i ta mitema itulakisou la ilapau.
Ia ane'i ane imuxaxu tane'i no anu la imomomo sou
iulu'a uasi.”

10

1 Ta vivilo, eni masaxa noxilo tatila lexe Lataua upa-
mauline'i ta Isilaeli, la utotomu ne eni akilaka noxou Lataua
sou mii nesi.
2 Xo eni elavusi'a manina, la avikala lamana aloxo 'o, ane'i
masaxa noxi'a tatila sou imulinu masaxa noxou Lataua, ia
ilamana laixe no anu masaxa noxou Lataua uasi.
3 Xo ane'i ilavusou mo itongonu 'ilixo ma'ia e Lataua
umulinu la sou umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu

✡ **9:26:** Ose 1:10 ✡ **9:27:** Ais 10:22-23 ✡ **9:29:** Ais 1:9 ✡ **9:32:** Ais 8:14
✡ **9:33:** Ais 28:16; 1Pi 2:6

ne uasi, la me'a i'oxe i'oxonu no anu xavine'isi sou ixali
ta mitema milapu. Mo italoxolixa'a noxou Latauasi mo
imulinu masaxa noxou la sou Anu molu umoxo'a lexe ane'i
ta mitema milapu uasi.
4 Xo nenge telavusou lexe Kalisito mune'e la mukalusou
'ilixo sou imulimulinu lapuloto ne, mo sou ane'i imuxaxu
tane'i noxou la ane'i latala ne ixali ta mitema milapu no iou
Lataua.
5 ✡Xo Mosesi mukaukavunu vaivaikala sou 'ilixo ma'ia
ane ta mitema imulinu la sou Lataua umoxo'a lexe ane'i
ta mitema milapu. La anu muvikala aloxo 'o, "Itema e
umulimulinu 'ili'ilixo sou lapuloto 'o laixe ukalusi, la anu
umauli."
6 ✡Ia ta mitema ane mixali ta mitema milapu xo ane'i
mimuxaxu tane'i noxou Lataua ne milavusou vaikala e
muai aloxo ne, "Mamu sou tangengi uvikala lexe, 'ena'ei
mumomomo sou ulai teitexi no opo loxotolo?" (Vaikala
ane loxo ne, anu loxo ngingi ngemasaxa lexe ngalivunoxu
Kalisito ulu'e.)
7 Mo mamu sou ngavikala lexe "'Ena'ei umomomo sou ulai
no lia no aso iou?" (Vaikala ane loxo ne, anu loxo ngingi
ngemasaxa lexe ngatulusou Kalisito utulu no anu soli la ane.)
8 Ia laaxu vaikala ne maninasou aloxo 'o, "Vaikala ne a
muxolu 'alai no paumenge ne, mo muxolu no anangenge xe
anu muxolu no tangengi." Anu vaikala ne, ane vaikala sou
lexe ngingi ngamuxaxu tangengi ne ane ngingi ngalolomu-
sou nexi taalomengixu utotomu o.
9 Lexe nini navikala lamana no anaxene no ie'i ta mitema
lexe, "Iesu anu Tila." Xe namuxaxu taneni lexe Lataua
mutulusou no lulu, la Lataua upamaulineni.
10 Xo nenge temuxaxu tanenge noxou la sou Lataua
umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu, xe no anangenge
tapala'alixu lexe nenge temuxaxu tanenge noxou la sou
Lataua upamaulinenge.
11 ✡Aloxo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o, "Ta mitema e mimux-
axu tane'i noxou, la imomomo sou iulua uasi."
12 ✡La sou ta Iutaia ilo'a ane'i ane ta Iutaia uasi ne ane'i
mixali vilesisi mo Anu muxali Tila noxi'a ane'i mukalusi mo
Anu ualusi'a ane'i ane ilavusou i'ava sou su'uli ulai noxou.
13 ✡La sou, "Ta mitema ukalusi e ilavusou ilinga sou su'uli
no ualasou Tila, la Anu upamauline'i."
14 Ia lexe ane'i imuxaxu tane'i noxou uasi, la sou ane'i
ilinga sou su'uli a loxovaa? Mo lexe ilomusou a'alosou uasi,
la sou imuxaxu tane'i noxou a loxovaa? Mo lexe itema vile
uaaloi'a uasi, la sou ane'i ilomusou a'alo ne a loxovaa?

✡ **10:5:** Liv 18:5 ✡ **10:6:** Lap 30:12-14 ✡ **10:11:** Ais 28:16 ✡ **10:12:** Apo 15:9 ✡ **10:13:** Ioe 2:32

15 ✡Mo lexe ipalusiʹa ta mitema sou ilai iaʹalo uasi, la sou
nexi taaʹalo a loxovaa? Aloxo kaukavu muai no nano no anu
Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo ʹo. “Anu
laixe manina noxiʹa ta mitema e sou ineʹe iaʹaloxu aʹalo laixe
noxinge.”
16 ✡Ia ta Isilaeli tavuʹalo iʹosasou aʹalo laixe ne uasi. Aloxo
Aisaia mulemolu tei aloxo ʹo, “Tila, ʹenaʹei umuxaxu tanu no
anu vaikala e nexi teaʹaloxu ne?”
17 La sou nenge telavusou lexe nenge talomusou vaikala
noxou Lataua, la sou nenge tamuxaxu tanenge. Nenge
talomusou aʹalo ne, anu molu noxou Kalisito.
18 ✡Ia eni ataliʹi aloxo, loxovaa aneʹi ta Iutaia ilomusou
aʹalo ne uasi? Uasi, aneʹi milomusou ne. Nenge telavusou
lexe,
“Ta mitema no xalexalee tuatuala no lia ʹo mukalusi ne
milomusou xolineʹi ne,
mo ta mitema mukalusi no lia ʹo milomusou aʹalo laixe
ne.”
19 ✡Eni ataliʹi la aloxo ʹo, loxovaa ta Isilaeli ilavusou vaikala
ne laaxu uasi? Ngingi ngexavutalanu vaikala noxou Mosesi?
Anu muvikala aloxo ʹo.
“Eni anoʹa ta mitema no xaleenu tuala vile e ualasiʹa uasi
xe mixolu mixovulaulausi, mo no anu ʹilixo e eni
aʹoxonu ne,
la uʹoxonu opongengi masuaiʹa xe laʹiangenge mo
ngaisu.”
20 ✡Mo Aisaia muvikala pekiaʹu kalumo aloxo ʹo,
“Ta mitema ane ikakamulileli uasi, a aneʹi mixalisilo ne.
Eni epalaʹalixo lamana noxiʹa aneʹi ane italiʹitaliʹisilo
uasi.”
21 ✡Ia Lataua muxavutalaneʹi ta Isilaeli, la muvikala no
anaxu Aisaia aloxo ʹo.
“No voxovoxo utotomu ne eni atolosou avolo mo axomaieʹi
ta mitema e ilomuxu vaikala noxilo uasi,
xe ilomu sou ixiu maulixaʹa uasi ne, lexe ineʹe noxilo.”

11

Lataua Mualaunasiʹa ta Isilaeli Moseʹisi

1 ✡Ioxe, eni ataliʹi la aloxo ʹo, loxovaa Lataua muxiunu
tumalou noxiʹa ta mitema noxou io? Mii vile aloxo ne uasisi
manina! Eni amitema vile sie Isilaeli kalumo ano ʹo, mo eni
vile noxiʹa Avalaamu ta xaixasou ano ʹo, mo eni amitema
vile no anu mata noxou Beniamini ano ʹo.
2 Lataua uxiunu tumalouiʹa ta mitema noxou e Anu mu-
sosovosiʹa tei lexe anu ta naʹu uasi. Loxovaa, ngaxavutalanu
aʹalosou Eliasi muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu

✡ **10:15:** Ais 52:7 ✡ **10:16:** Ais 53:1 ✡ **10:18:** Lex 19:4 ✡ **10:19:** Lap 32:21
✡ **10:20:** Ais 65:1 ✡ **10:21:** Ais 65:2 ✡ **11:1:** 1Sa 12:22; Lex 94:14; Pil 3:5

noxou Lataua uasi? Anu muvikala pekiaˈu mulai noxou
Lataua la muaˈaloxu ˈilixoneˈi ta Isilaeli aloxo ˈo.
3 ✡ “Tila, aneˈi miveˈavaˈa ta mitema sou palomatana
noxine misoisoli mukalu, mo mimamulonu valovalo sou
iˈelaxu mimii ulai noxine mukalu, ia enisisi a axoxolu ˈo, mo
aneˈi iˈoxo lexe ivelo asoli kalumo.”
4 ✡La Lataua mukolinu a loxovaa? Anu mukolinu aloxo ˈo,
“Eni tanaˈaxeni mo tasosovosiˈa ta mitema ta mulu itiitisiˈa
muxali loxo 7,000 a ixoxolu. Aneˈi ta mitema e ilavusou
ixolaˈu tavaˈa mo itangatulu no talaxu lataua kalakalavoi
Baalu, mo ilotu noxou uasi.”
5 La sou anu aloxo vaimomo ˈo kalumo, ta mitema xulu-
muxaˈa sevilesi a Lataua mualaunasiˈa la musosovosiˈa lexe
anu ta naˈu.
6 ✡Ia no anu alauna noxousi la sou Anu musosovosiˈa lexe
anu ta naˈu. Anu uxavutala no anu xaixai laixe noxiˈa e aneˈi
miˈoxonu ne la sou musosovosiˈa uasi. Lexe aneˈi miˈoxonu
xaixai laixe la sou Anu musosovosiˈa ne, la alauna ne anu
alauna uasi.
7 La sou nenge tavikala a loxovaa? Mii e ta Isilaeli
xavixavineˈi sou lexe inoˈu ne, ane inoˈu uasi, ia aneˈi
xulumuxaˈa sevilesi e Lataua musosovosiˈasi ne ane minoˈu.
Mo aneˈi moseˈi ne mitatusou taneˈi mukalu ne.
8 ✡Aloxo vaikala vile mikaukavunu muai no nano no anu
Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo ˈo,
“Lataua muˈoxoneˈi mixolu loxo itema e muai
muvaˈamiminu.
Mo muˈoxonu ieˈi seleveenu, la imalei la uasi xe
muˈoxonu sangaliˈa mutomu,
la ilomu la uasi, la muxolu aloxo ne muneˈe muxali
vaimomo ˈo.”
9 ✡Mo Deviti kalumo muvikala no anu mii ne aloxo ˈo.
“Eni amasaxa lexe, no mine ipita no anu lavilelu vile
toxoxaˈa mo iˈauˈausou,
la lavilelu ne uxali loxo mii sou uˈoxonu masuaneˈisi,
mo uxali loxo uoi sou iˈamo no anu,
mo loxo lulu sou ipatolo no anu xe uxali loxo mii sou
uˈoxoneˈi itulaki no anu,
la ulosiˈa tuˈutuˈumaxusi.
10 Mo ieˈi seleveenu la imalei la uasi,
xe naˈoxonu xineˈi ukilikalu la ulanga uxoxolu utotomu
aloxo ne.”

Lataua Mulivulixaˈa ta Mitema E ta Isilaeli Uasi

11 ✡Ioxe, eni emasaxa lexe atali ˈi la aloxo ˈo, no mine ta
Isilaeli milapau ne, la loxovaa aneˈi imomomo sou itulu
la uasi, mo isuˈa avile io? Mii vile aloxo ne uasisi man-
ina. Xo aneˈi mixiunu tumaliˈa noxou Lataua, la sou Anu

✡ **11:3:** 1Ta 19:10, 14 ✡ **11:4:** 1Ta 19:18 ✡ **11:6:** Xal 3:18 ✡ **11:8:** Lap 29:4; Ais 29:10 ✡ **11:9:** Lex 69:22-23 ✡ **11:11:** Apo 13:46

mulivulixaˈa aneˈi ane ta Iutaia uasi la muˈoxoneˈi ta Isilaeli
oponeˈi masuaiˈa xe miisu.
12 No mine ta Isilaeli mixiunu tumaliˈa noxou Lataua la
Anu musuˈulineˈi ta mitema no xalee lialia mukalusi ˈo laixe
manina. Mo no mine ta Isilaeli imulinu Lataua uasi, la Anu
muˈoxo laixe manina noxiˈa aneˈi ane ta Iutaia uasi. Ia lexe
ta Isilaeli ilivu uneˈe noxou Lataua, la Anu usuˈulineˈi ta
mitema latala ukalusi lailaixe manina.
13 La sou vaivaikala noxilo ˈo ne ulai noxinge ngingi ta
mitema ane ta Iutaia uasi aloxo ˈo. Lataua mupalusilo sou
alai axaxai noxinge, la muˈoxoleli eˈosa manina sou alai
axaxai ne,
14 La eni emolo taleli lexe male eni aˈoxonu aloxo ne, la
sou tatema tualasilo imaisou mii maˈia e Lataua uˈoxonu
noxinge ne xe iisu la sou ineˈe. No anu ˈilixo aloxo ne, la
sou eni amomomo sou alivulixaˈa moseˈi noxiˈa.
15 Ia Lataua umasaxaiˈa ta Isilaeli la uasi, la Anu muxalixu
opo vilesisi muxolu no taineˈi iloˈa ta mitema no lia ˈo sou
iloˈa mixolu. Ia lexe Anu unoˈa ta Isilaeli ilivu ineˈe noxou, la
anu uxali a loxovaa? Anu ulivulixaˈa la anu loxo ta mitema
ane misoisoli ne, itulu inoˈu mauli.
16 No mine lexe uiti uneneˈa xe lingamo la aneˈi inoˈu
moseˈi sou iˈoxonu veleti no anu, ia lexe aneˈi iˈoxonu veleti
no anu xe inoˈu vile ilosou Lataua loxo mii sou ilosou, la anu
loxo veleti ukalusi ne anu muxali loxo mii sou ilosou Lataua
ukalusi. Mo lexe ovu uliˈu ne anu noxou Lataua la avoavolu
kalumo ne anu noxou Lataua.
17 ✡Ta Isilaeli ne aloxo ovu olivu e muleme lailaixe ne, ia
Lataua mulixisou avoavolu moseˈi la muxexeenu musuˈa. Ia
ngingi ta mitema vaˈaxu mo ne aloxo olivu vova e muleme
no siasila, ia Lataua munoˈinge ngeneˈe, la muteinongenge
vaxa no anu ovu laixe ne ainu, sou ngenoˈu tanixu ane anu
muxexeenu ˈole. La vaimomo ˈo ngingi ngexolu laixe mo
ngenoˈu ˈani laixe molu no anu ovu uliˈu ne.
18 La sou ngingi ane ta Iutaia uasi ngaxavutala lexe ngingi
ngelaixe mo ngeuliuli no anu ovu avoavolu maninasou ne
uasi. Lexe xavutala aloxo ne muxolu noxinge, la anu laixe
lexe ngaxavutala tei aloxo ˈo. Ngingi ovu avoavolu ne
nganoˈu laˈilali la sou ngasuˈulinu ovu uliuliˈu uasi. Ovu
uliuliˈusi ane anu unoˈu laˈilali la sou usuˈulinu avoavolu ne.
19 Ngingi ngavikala lexe, “Lataua muxatelesou ovu
avoavolu ne muxexee la sou Anu munoˈinge la mulai
muteinonengi vaxa sou nganoˈu tanixu.”
20 Anu manina, Lataua muˈoxonu aloxo ne. Ia Anu
muxexeneˈi ne, xo tavaˈu aloxo ˈo, aneˈi imuxaxu taneˈi uasi,
ia ngingisi ngemuxaxu tangengi la sou ngexolu laixe loxo
Lataua ta ˈolu ne. Ia ngatoongenge no anu mamu, ia anu
laixe lexe ngingi ngamamaˈu kalumo.

✡ **11:17:** Ep 2:11-19

21 Ia ngaxavutala kalumo aloxo ʼo, xo loxo tei la Lataua
iou uvaxau ovu avoavolu e muxolu tei ne uasi, la sou Anu
uʼoxonu iouvilesisi noxinge kalumo aloxo ne.
22 ✡La sou ngaxavutala laixe, xo Lataua e xaviinu musuku
ne ulavusou uʼoxonu ʼilixo laixe noxinge xe uʼoxo masua-
nenge kalumo. Anu uʼoxo masuaneʼi aneʼi ane imulinu ʼilixo
noxou uasi, ia Anu uʼoxonu ʼilixo laixe noxinge lexe ngingi
ngaxolu pekiaʼinge sou ngamulimulinu ʼiliʼilixo noxou. Ia
lexe uasi la Anu upeesinge ngaxexee kalumo.
23 Mo lexe aneʼi ta Iutaia ane Anu mupepeesiʼa tei ne lexe
imuxaxu taneʼi la, la sou Anu unoʼa ineʼe la uteinoxaʼa ilivu
no anu ovu ainu ne kalumo la. Xo Lataua anusisi Anu molusi
umomomo sou uteinoxoʼa ilivu no tanixaʼa la.
24 Xo ngingi ta Iutaia uasi ne ngelavusou manina lexe
ngingi tei ne, ngingi ovu olivu e mutulu no siasila avoavolu
ane, ia Lataua mupeesinge la munoʼinge ngeneʼe sou
muteinongenge muvaxa no anu ovu olivu e laixe ne.
Anu aingengi manina ane ne uasi. La sou anu mii vile
pekiaʼu uasi, anu seʼisisi noxou Latauasi sou unoʼu ovu
avoavolu e mupepeesou muxexeenu tei ne ka uteiteinoxu
ulivulivulixaʼa no tanitanixaʼa la.

Lataua Muxavutala sou Upamauline'i ta Isilaeli Ukalusi

25 Ioxe ta vivilo, eni emasaxa lexe alamananixu vaikala
talume vile, mo ngingi ngalamana no anu aloxo ʼo, mamu
sou ngaitingengi lexe ngingi ta mitema sou lavulavu ane.
Vaikala talume ne aloxo ʼo, oponeʼi mo xavutalaiʼa ta Isilaeli
xalee vile ne mutatu mukalu. Xavutalaiʼa ne utatu uxoxolu
aloxo ne ulai utalo no mine itiitisiʼa ta mitema aneʼi ane ta
Iutaia uasi ne umomomo no anu itiiti e Lataua musosovosou
sou ixali ta mitema noxou.
26 ✡La sou Anu ulivulixaʼa ta Isilaeli ukalusi, aloxo
kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua
teinu muvikala aloxo ʼo,
“Itema sou pamauli molu ne Ielusalemu la uneʼe,
la sou Anu usuʼulineʼi ta mitema e Iakovo muxalixaʼa ne,
la sou Anu uxiuneʼi no anu ʼiliʼilixo masumasua noxiʼa.
27 ✡Mo no anu voxo ane ne, la Eni asakiinu vaikala noxilo,
nexi noxiʼa taxali no anu opo vilesisi uxolu no tainexi
no mine Eni axexeenu susu noxiʼa ukalusi.”
28 Xo ta Isilaeli mixiunu tumaliʼa no anu aʼalo laixe ne
la mixali tauluau Lataua, mo no anu ʼilixo nesi la sou
Anu musuʼulingengi aneʼi ane ta Iutaia uasi sou ngexali ta
mitema noxou Lataua. Ia tei manina la Lataua musosovosiʼa
sou ixali ta mitema noxou muisalili, mo Anu tanuxaʼasio.
Anu uʼoxonu aloxo ne noxiʼa xo muxavutalaneʼi ta tamutuʼu
ovuxaʼa tatei.

✡ **11:22:** Ioa 15:2, 4 ✡ **11:26:** Ais 59:20-21 ✡ **11:27:** Iel 31:33-34

29 Aloxo ne, la sou Anu mumaxau lexe, no mine Lataua
usosovosiˈa ta mitema xe ualusiˈa, la umomomo sou uxiunu
xavutalau la uasi.
30 Xo ngingi ta Iutaia uasi ne tei la ngalumuxu vaikala
noxou Lataua uasi, mo vaimomo ˈo, la ta Isilaeli ilolomu
la uasi kalumo, la sou no anu ˈilixo nesi la Lataua mualau-
nasinge.
31 Ngingi ngalolomu uasi tei, ia Lataua mualaunasinge anu
iouvilesisi aloxo ne, vaimomo ˈo ta Isilaeli ilomuxu vaikala
noxou Lataua la uasi, ia xo Anu mualaunasinge la Anu
ualaunasiˈa kalumo aloxo ngingi ne.
32 Xo Lataua iou muvaxau ˈilixo sou lolomu uasi ne
musakisakineˈi ta mitema mukalusi, xo Anu umasaxa lexe
umaxaˈu tanutanuxu noxou ne uxali lamana noxiˈa ta
mitema ukalusi.

Nenge Taˈitinu Lataua Ualasou

33 ✡ˈAe, ngamaisou Lataua ne lailaixe mo iouvilemo man-
ina, ˈiliˈilixo lailaixe mo xavutala lailaixe mo lavulavu
lailaixesi muˈanaˈana noxou manina, mo muluˈelai musuku.
Nenge ta mitema tamomomo sou talavusou laaxu xavutala
noxou ne ukalusi uasi, mo tamomomo sou tamulinu voteˈi
noxou ne ukalusi uasi.
34 ✡Xo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
noxou Lataua muvikala aloxo ˈo,
“ˈEnaˈei mulavusou xavutala noxou Tila?
Mo ˈenaˈei umomomo sou upelapelaˈu?”
35 ✡ “Mo ˈenaˈei mulosou Lataua maˈia tei,
la sou Anu mukolinu la mulosou lakolisou muneˈe
noxou?
Uasi! Evile uasi.”
36 ✡Xo Lataua anu mukoinu mimii latala mukalusi mo Anu
tavaˈu mimii latala mukalusi, mo mimii latala ne, Anu naˈu
mukalusi. La sou nenge taˈitinu ualasou utotomu mo kaluxu
uasi. Manina.

12

Nenge Maasi Talosou Lataua Maulinenge Ukalusi Ulai Noxou loxo Anu Mii Naˈu

1 ✡La sou ta vivilo, eni axavutala xo Lataua mualaunasinge
lailaixe manina, la sou eni avikalangengi pekiaˈu aloxo ˈo.
Laixe lexe ngingi ngalosou Lataua vasimenge ukalusi loxo
Anu mii naˈu uisalili. Mo no mine ngingi ngaxoxolu o
la ngingi ngaxali loxo Anu ta naˈu uisalili, mo ngaˈoxonu
ˈiliˈilixo lailaixesi e Anu umasaxau. Ngingi ngaˈoxonu aloxo
ne, loxo anu ˈilixo sou lalotu maninasou ulai noxou no anu
ulengengi.

✡ **11:33:** Ais 55:8-9 ✡ **11:34:** Ais 40:13; 1Ko 2:16 ✡ **11:35:** Iop 41:11 ✡ **11:36:** 1Ko 8:6 ✡ **12:1:** Rom 6:11, 13; 1Pi 2:5

2 Mo mamu sou ngamulinu 'ili'ilixo masumasua noxi'a ta
mitema no lialia 'o. Ia nga'italongengi ulai noxou Latauasi
mo Anu molu uxiunu xavutalamengi uxali alavua, mo
'ilixomengi uxali alavua kalumo. La sou ngingi ngamomomo
sou ngalavu laixe no anu masaxa noxou Lataua. La ngingi
ngalvusou 'ilixo laixe, mo 'ili'ilixo e Lataua umasaxau, mo
'ilixo e mumomomo laixe manina.
3 ✡Xo Lataua mualaunasilo la mulosilo xaixai noxou sou
axaxaisou, la sou eni amasaxa lexe avikalangengi vilevilesi
lamana aloxo 'o. Mamu sou ngingi ngaxavutala lexe ngingisi
lavulavumengi mo 'ili'ilixo noxingesi anu laixe mua'alixa'a
ane'i mose'i. Uasi. Ia anu laixe lexe ngingi ngaxolu se'isisi
mo tangengi umulimulinu 'ili'ilixomengi mo ngaxavutala
laixe umomomo no anu sosovo sou muxamuxaxu tangengi
e Lataua mulosinge.
4 ✡Nenge telavusou lexe nenge vilevilesi ne vasimenge
vilesisi, ia mineminenge tavu'alo mupita la sou anu mux-
alixu vasimenge ne ia mineminenge vilevilesi xaixaiiou
iouvilemo.
5 Anu iouvilesisi aloxo nenge ta mitema tavu'alo, ia noxou
Kalisito, la nenge texali vilesisi. Mo nenge texali tangatanga-
nenge mo tasu'usu'ulinenge ngatongato'o.
6 ✡No anu alauna noxou Lataua mu'oxonu mune'e
noxinge, la Anu mulosinge vilevilesi lavulavu sou xaixai
iouvilesisi uasi, loxo mii lailaixe Anu mulosinge vitanisi.
Lexe Anu mulosou itema vile lavulavu sou upalomatanane'i
ta mitema, la anu u'oxonu mo uvivikala, umomomo no anu
sosovo sou muxamuxaxu tanu noxou.
7 Mo lexe itema vile Anu mulosou lavulavu sou usu'uline'i
ta mitema, la anu laixe lexe anu u'oxonu maninasou mo
usu'uline'i ta mitema laixe, mo lexe vile Anu mulosou
lavulavu sou uxaxai loxo tisa sou ulosiexa'a ta mitema
no anu vaikalau Lataua, la anu laixe sou anu u'oxonu
maninasou xaixai loxo anu tisa.
8 Mo lexe itema vile muno'u lavulavu sou upeletoto mo
mamaatola, la anu laixe lexe anu u'oxonu maninasou sou
umamaatolane'i ta mitema. Mo lexe vile uno'u lavulavu sou
usu'uline'i ta mitema e pa'usi'a no anu mimii mose'i, la anu
laixe lexe anu u'oxonu aloxo ne, mo ulosi'a mimii ukalusi.
Mo lexe vile uno'u lavulavu sou uulaxune'i ta mitema, la anu
laixe lexe anu u'oxonu xaixai noxou sou usaxila'a ta mitema
laixe. Mo lexe itema vile ulavusou tanuxa'a ta mitema, la
anu u'oxonu ilou 'osa'ilasi.

Nenge Tamasaxai'a ta Menexinge Mo Tanengexa'a

✡ **12:3:** 1Ko 12:11; Ep 4:7; Pil 2:3 ✡ **12:4:** 1Ko 12:12, 27 ✡ **12:6:** 1Ko 12:4-11; 1Pi 4:10-11

9 No mine tangengixaˈa ta menexinge, la anu laixe lexe
ngingi tanengengixaˈa maninasou, ia ngakalakalavoi uasi.
Ngaˈumolu ˈilixo masumasua ia ngetetelisou ˈilixo laixe.
10 ✡Anu laixe lexe ngingi ngamasaxaiˈa ta menexinge
maninasou no tangengi loxo ta vivinge maninasou. Mo
anu laixe lexe ngingi utotomu ne ngaˈitinu ta menexinge
ualasiˈasi, ia ngingi uasi.
11 Ngingi xavingengi mo ngaxaxai utotomu, ia ngatotosa
uasi, la sou Uleenu Tavuna uavutilingenge no anu masaxa
sou ngaˈoxonu xaixai noxou Tila.
12 ✡Mo ngingi ngaxolu ngaloloopalasi la ngingi ngaˈosa,
lexe tuˈumaxu uxali noxinge, la ngatulu pekiaˈinge mo
ngakilaka utotomu.
13 ✡Lexe ta mitema noxou Lataua moseˈi iˈa mimii xe
xaˈa ˈani uasi, la ngingi ngasuˈulineˈi. Mo lexe taasila ineˈe
noxinge, la ngasaxilaˈa laixe.
14 ✡Mo lexe ta mitema iˈoxonu masuangengi, la ngaki-
lakasiˈa sou Lataua usuˈulineˈi, ia ngakilakaxaˈa sou Lataua
uˈoxo masuaneni mamu.
15 No mine ta mitema iˈosa, la ngalai mo ngongiˈa ngaˈosa,
xe itama la ngalai mo ngongiˈa ngatama.
16 ✡Mo ngaˈoxonu opongengi iouvilesisi aloxo ne noxiˈa
ta mitema ukalusi, mo ngaˈitingengi mamu, ia utotomu ne
ngaˈosa sou ngalai ngongiˈa ta mitema e ilavusou iˈoxonu
tilasiˈa uasi ne ngaxolu ngapita. Mo ngaˈitingengi lexe
ngingisi ngelavusou mimii latala mukalusi mamu.
17 ✡Lexe ta mitema iˈoxonu masua noxinge la ngakolinu no
anu masua mamu. Ngalaxaˈingengi laixe mo sou ngaˈoxonu
ˈilixo laixesi no ieˈi ta mitema.
18 Mo anu laixe lexe ngingi ngatovonu sou ngakamuli
votevoteˈi moseˈi sou ngaxalixu xoluxolu seˈisisi no tain-
gengi, ia ˈotoˈoto ilou lavilavi uxolu no taingengi mamu.
19 ✡Ta menexilo e eni emasaxainge musuku, lexe iˈoxonu
masuangengi, la laˈiangenge mo ngakolinu mamu, ia nga-
losou Lataua taiinu sou Anu molu ukolinu no anu laˈia
noxou. Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua, muvikala aloxo ˈo. “ˈIlixo sou lakoli ne,
Eni xaixai noxilo ane, Eni melo akolinu ˈilixo noxiˈa ne, mo
sou aˈoxonu masuaneˈi manina.”
20 ✡Aloxo ne la sou, “Lexe itema muˈoxonu masua noxinge
ne usolixu, la ngaˈaˈanu, xe usoliu lexa la ngaienu. No mine
ngingi ngaˈoxonu aloxo ne, la ngapamaelanu manina.”
21 Mamu sou iengi uvaxau ˈilixo masua utaloxolingenge, ia
ngingi ngataloxolixu no anu ˈilixo laixe noxinge.

✡ **12:10:** 1Pi 1:22 ✡ **12:12:** 1Te 5:16-18 ✡ **12:13:** Eva 13:2 ✡ **12:14:** Mat 5:44; 1Ko 4:12 ✡ **12:16:** Xav 3:7 ✡ **12:17:** 1Te 5:15 ✡ **12:19:** Lap 32:35; Mat 5:39 ✡ **12:20:** Xav 25:21-22; Mat 5:44

13

Ngingi Ngaxolu no Laxaˈa ta Tatilasinge no Tuala

1 ✡Ngingi latala ne ngaxolu no laxaˈa ta tatilasinge. Xo
nenge telavusou lexe ta tatilasinge e mixolu sou isaxilaˈinge
no lia ˈo ixali vitanisi uasi, Lataua molu mumulaxaˈa mo
mulosiˈa xavi sou isaxilaˈinge.
2 Aloxo ne la sou ta mitema e ilomuxaˈa ta tatilasiˈa uasi,
la anu loxo aneˈi ilomuxaˈa ta mitema e anu Lataua molu
mumulaxaˈa uasi. Ta mitema ane iˈoxonu ˈilixo aloxo ne, la
inoˈu lakolisou ne masua sou ˈilixo e aneˈi miˈoxonu ne.
3 ✡Ta tatila e mixolu sou isaxilaˈinge ne sou ta mitema ane
iˈoxonu ˈiliˈilixo laixe iˈumeˈa uasi, aneˈi mixolu ne sou aneˈi
ane iˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua iˈumeˈa la ixolu seˈisisi. La
sou lexe nini namasaxa lexe naxolu laixesi mo naˈume uasi,
la nini naˈoxonu ˈilixo lailaixesi, la sou anu uˈosasine mo
uˈitinu ualasine.
4 Xo tatilasinge ne anu itema sou xaixai noxou Lataua
ane, sou usuˈulineni la xoluxoluxene uxali laixe. Ia lexe
nini naˈoxonu ˈilixo masua la sou nini naˈume, xo nini
nelavusou lexe laviso e anu utetelisou ne, utetelisou vitanisi
uasi. Anu itema sou xaixai noxou Lataua, sou ukolinu la
ulosiˈa ta mitema ane ilavusou iˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua
navunavu.
5 Aloxo ne la sou anu laixe sou nenge taxolu no laxaˈa ta
tatilasinge, mo taˈume xo aneˈi ilosinge navunavu, la sou
nenge tamulinu vaivaikala noxiˈasi uasi. Ia nenge taˈoxonu
aloxo ne xo nenge telavusou manina lexe anu ˈilixo laixe sou
nenge tamulinu aloxo ne.
6 ✡Xo anu tavaˈu aloxo ne la sou nenge vilevilesi tasuˈanu
lamoli ne, xo ta tatilasinge ne aneˈi ta mitema sou xaixai
noxou Lataua, la sou utotomu ne iˈoxonu xaixai sou isax-
ilaˈinge laixe. La sou nenge tasuˈanu lamoli ne ulai sou
usuˈulineˈi.
7 Mo lexe ivikalangengi sou naleanu lamoli ulai noxiˈa sou
mimii moseˈi, la anu laixe lexe ngingi ngalosiˈa. Mo lexe
ivikalangengi sou ngasuˈanu lamoli ulai noxiˈa ta kisokisou
sou tuala, la anu laixe sou ngingi ngasuˈanu. Mo lexe
ngaxolu no laaxu tila noxinge, la ngalomusou vaikalau mo
ngamaxaˈu ˈilixo laixe noxinge noxou, mo lexe vile uxolu
kisinge, la laixe lexe ngingi ngatoxonu mo ngalomuxu, mo
ngaxolu no laaxu, xe ngaˈitinu ualasou.

Anu Laixe Lexe Nenge Tamasaxainge Ngatongatoˈo Manina Xo Voxo a ˈAlai Mukalu

8 ✡Lexe ngingi ngalingau mimii noxiˈa ta menexinge, la
ngakolinu uasi, uasi. Ngingi ngakolinu. Ia anu anesi

✡ **13:1:** Xav 8:15; Tit 3:1 ✡ **13:3:** 1Pi 2:13-14 ✡ **13:6:** Mat 22:21 ✡ **13:8:** Mat 22:39-40; Iak 2:8

ˈilixo sou ngamasaxainge ngatongatoˈo manina. Xo itema e umasaxaiˈa ta menexu musuku la anu mumulinu lapuloto noxou Lataua laixe mo mumomomo sou.

9 ✡Nenge telavusou lexe lapuloto noxou Lataua muvikalanenge aloxo ˈo, “Ngingi ane ngetaulaˈi, ngaˈoxonu ˈilixo sou voteˈi mamu, mo ngavau itema usoli mamu, mo ngapakali mamu xe ngaisuxu ta menexinge miˈamiˈa mamu.” Lapuloto ane ne ilou lapuloto moseˈi e muxolu la ne anu mupita muxali no anu vaikala vilesisi aloxo ˈo. “Anu laixe lexe nini namasaxaiˈa ta menexine laixe loxo nini nemasaxaine.”

10 ✡Itema e umasaxau menexu vile manina la anu umomomo sou uˈoxo masuanu uasi. Itema e uˈoxonu aloxo ne sou umasaxaiˈa ta menexu lailaixe, la anu mumulinu ˈilixo sou lapuloto manina.

11 ✡Xo eni avikalangengi sou ngaˈoxonu ˈilixo ne xo ngingi ngelavusou voxo vaimomo e nenge texolu no anu ˈo ne. Vaimomo ˈo anu voxo sou nenge taai la uasi, anu voxo sou nenge tatulu xo anu voxo sou tuˈtuˈumaxu la nenge tatulu pekiaˈinge. Xo no mine nenge temuxaxu tanenge alavua noxou Kalisito, la nenge texolu temolomolo tanenge no anu voxo sou Lataua upamaulinenge, la sou voxo ne no paxa la uasi, anu a muneˈe ˈalai mukalu.

12 ✡ˈOlovoxo ne anu asou ukalu, mo anu asou lamana ukea. La sou anu laixe sou nenge tatautalonu ˈiliˈilixo sou isivoxo ne mo uxolu, ia tanoˈu misomisou lamana mo tatelonu no vasimenge loxo tokolomo sou ˈotoˈoto.

13 ✡Anu laixe lexe nenge tamuamuaˈi uisalili loxo itema umuamuaˈi no lamana. Ia tamuamuaˈi no anu ˈilixo sou lavilelu toxotoxoxaˈa mo ˈilixo sou taiexu lexa pekiaˈu mo ˈilixo sou voteˈi mo tamulinu masaxa masua sou vasimenge mamu, mo talavilavinenge xe oponenge masumasuainge ngatongatoˈo mamu.

14 ✡Ia laixe lexe ngingi nganoˈu Tila Iesu Kalisito uneˈe uxolu no anu maulingenge. Mo ngaxavutala sou ngamulinu masaxa masua sou vasimenge la mamu.

14

Tatilovosou ˈIlixo Noxiˈa ta Menexinge Mamu

1 ✡Itema vile umuxaxu tanu ia loopala noxou ne pekiaˈu uao, la laixe sou nganoˈu uˈuna no anu lalotu, ia ngatovonu sou ngaˈotoxu no anu vaivaikala sou mimii iouiou mo ngaˈotoˈoto no ananenge uasi.

2 ✡Itema vile mumuxaxu tanu manina, la sou no anu muxamuxaxu tanu noxou ne, la anu uˈou laˈilali iouiou ne

---

✡ **13:9:** Mul 20:13-15, 17; Lap 5:17-19, 21 ✡ **13:10:** 1Ko 13:4-7 ✡ **13:11:** Ep 5:14; 1Te 5:6-7 ✡ **13:12:** 1Ioa 2:8 ✡ **13:13:** Luk 21:34; Ep 5:18 ✡ **13:14:** Ep 5:11 ✡ **14:1:** Rom 15:7 ✡ **14:2:** Tav 9:3-4

ukalusi, ia itema vile ane umuxaxu tanu pekiaˈu uasi la anu
uˈou kamakalasi.
3 ✡Ia itema e ulavusou uˈou laˈilali iouiou ukalusi ne,
laixe lexe upupuiou menexu e uˈou laˈilali iouiou uasi ne
mamu. Mo itema e ulavusou uˈou laˈilali ukalusi uasi ne,
laixe lexe upupuiou itema e ulavusou uˈou laˈilali ukalusi ne
mamu, mo uvavaaxu mamu. Xo itema ne Lataua munoˈu
mulivunoxu kalumo.
4 ✡Nini ˈenaˈei sou natilovosou ˈilixo noxou itema sou
xaixai noxou itema vilemo ne? Lexe anu utulu pekiaˈu no
anu xaixai noxou xe lexe ulapau no anu xaixai noxou, la anu
mii noxou tilasou. Ia anu utulu pekiaˈu no anu xaixai noxou
xo Tila anusi mumomomo sou uˈoxonu utulu pekiaˈu.
5 ✡No anu xavutala noxou itema vile, la anu uˈoxo lexe
voxo vile ne anu tila no anu voxo moseˈi. Xe no anu xavutala
noxou itema vile, la anu uˈoxo lexe voxo tavuˈalo ne anu
iouvilesisi. Ia ta mitema vilevilesi ilavusou no nano no taneˈi
manina muˈoki lexe xavutala anevaa anu manina.
6 Lexe itema vile usosovosou voxo vile loxo anu voxo tatila
sou ulotu no anu, la anu uˈoxonu aloxo ne sou uxavutalanu
Tila sou uvikala laixe ulai noxou. Mo itema vile ulavusou
uˈani laˈilali la anu uˈani ulai noxou Lataua. Mo itema e
ulavusou uˈou laˈilali ukalusi uasi ne anu uˈoxonu aloxo ne
sou uxavutalanu Tila, la sou anu uata ne. Mo anu kalumo
ulemolu laixe ulai noxou Lataua.
7 Nenge telavusou lexe no tainenge ˈo ne itema vile
maulixu ne anu molu usaxilaˈu uasi mo solixu, ne anu molu
usoli no anu masaxa noxou uasi.
8 ✡Lexe nenge taxolu tamaumauli la anu mii noxou Tila.
Mo lexe nenge tasoli la anu mii noxou Tila kalumo. La
sou lexe nenge taxoxolu ta maumauli mo lexe nenge tasoli
kalumo ne, la anu mii noxou Tilasi.
9 Tavaˈu aloxo nesi, la sou Kalisito musoli xe mutulu
kalumo, aloxo ne la sou uxali Tila noxiˈa aneˈi ane misoisoli
xe aneˈi ane imaumauli kalumo.
10 ✡Ia nini ˈenaˈei manina la sou nini namomomo sou
natilovosou ˈiliˈilixou vivine, xe natalotaloxolixu vivine ˈo?
Nenge telavusou lexe nenge latala ne iliˈi la taxali tatulu no
anu vaivaikala no iou Lataua.
11 ✡Xo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
noxou Lataua muvikala aloxo ˈo.
“Eni Tila, eni axolu amauli utotomu, eni evikala manina.
Ta mitema tavuˈalo no lia ˈo ineˈe noxilo la ixolaˈu tavaˈa
sou ilotu noxilo,
la ivikala lamana lexe eni Lataua maninasou.”
12 La sou nenge vilevilesi tatulu sou tapalaˈalixu ˈiliˈilixo
menge noxou Lataua.

✡ **14:3:** Kol 2:16 ✡ **14:4:** Mat 7:1; Iak 4:11-12 ✡ **14:5:** Xal 4:10-11 ✡ **14:8:** Xal 2:20 ✡ **14:10:** 2Ko 5:10 ✡ **14:11:** Ais 45:23; Pil 2:10-11

13 Aloxo ne la sou anu laixe lexe nenge takalu no anu
ˈilixo sou tatilovosou ˈilixo noxiˈa ta vivinge. Ia taxavutala
laixe mo tatovo tamulinu xavutala vileli, mo sou tatovo sou
taˈoxonu mii vile uxolu sou utaluxu voteˈisiˈa xe taˈoxonu
uai sou itulakisou la uˈoxoneˈi ilapau no anu susu mamu.
14 ✡Tila Iesu muˈoxonu xavutala noxilo lamana, la eni
elavusou manina lexe, laˈilali mii vile anu masua no iou
Lataua uasi. Ia lexe itema vile uxavutala lexe mii vile anu
masua no anu xavutalau, la anu laixe lexe anu mii ne uxolu
masua avile.
15 ✡Mo lexe nini naˈou mii vile no iou vivine vile, ia anu
vivine ne mulavusou lexe mii ne masua no iou Lataua, la
nini naˈoxonu masuanu opoonusi, ia tanenixu uasi Kalisito
musoli la mulivunoxu vivine ne, la sou nini navilaˈisou
opoonu no anu laˈilalixene ne mamu.
16 Lexe ngingi ngexavutala lexe mimii seˈi ne laixe, la
ngasaxilaˈinge laixe, loxo ˈo io no anu ˈilixomengisi la
uˈoxoneˈi aneˈi moseˈi la ivikala masua no anu mii ne.
17 Xo saxisaxilaˈu noxou Lataua ne anu mii sou laˈilali
xe mii sou lexa e taiexu ˈo uasi. Ia ˈilixo maninasou
sou saxisaxilaˈu noxou Lataua ne, ane ˈilixo mulapu, mo
opo seˈisisi, xe ˈosaˈila e Uleenu Tavuna uxalixu no anu
maulingenge.
18 Xo itema e umulinu ˈilixo aloxo ne, mo uˈoxonu xaixai
noxou Kalisito, la Lataua umasaxau no anu ˈilixo noxou, mo
ta mitema kalumo ivikalasou laixe.
19 ✡La sou anu laixe lexe nenge tatovonu xavinenge mo
taˈoxonu ˈiliˈilixo e umomomo sou uxalixu opo vilesisi no
tainenge, mo ˈiliˈilixo sou uˈoxonu pekiaˈu loopala noxiˈa ta
menexinge la uˈoxoneˈi ileme no anu uleeneˈi.
20 ✡Nini naxavutala no anu laˈilalisi la sou uvilaˈisou xaixai
noxou Lataua uasi. Laˈilali latala ne anu laixe sou ˈaniˈani,
ia lexe nini naˈou laˈilali vile e menexine vile uoˈou uasi xe
uˈoxonu ulapau, la nini neˈoxonu ˈilixo masua.
21 Lexe nini naˈou mimii iouiou mo naiexu lexa pekiaˈu
mo naˈoxonu mimii moseˈi la e anu umomomo sou uˈoxonu
vivine ulapau, la anu laixe lexe nini naˈoxonu mamu.
22 Aloxo ne la sou lexe nini nemuxaxu taneni no anu
mimii e nini naˈoxoˈoxonu ne a loxovaa, la anu mii noxinge
ngongou Latauasi. Mo itema e uxavutala lexe mimii e
sou ˈaniˈani ne anu laixe mukalusi ia mii vile sou uˈoxonu
masuanu uasi, la anu uˈosa manina.
23 Ia itema e uˈou mimii ne ia uxavutala tametamei no
anu ˈilixo e anu muˈoxonu ne, la anu muˈoxo masuanu. Xo
anu uˈani umulinu loopala noxou uasi, la sou mimii e nenge
taˈoxonu umulinu loopala noxinge uasi, la nenge tesusu.

✡ **14:14:** Apo 10:15; Tit 1:15 ✡ **14:15:** 1Ko 8:11-13 ✡ **14:19:** Rom 12:18; 15:2
✡ **14:20:** 1Ko 8:13

15

1 Nenge ane loopala noxinge pekiaˈu la xaixai noxinge
sou tasuˈulineˈi aneˈi ane loopala noxiˈa pekiaˈu uasi
no anu tuˈutuˈumaxu noxiˈa. Ia taxavutalanengesi sou
tasuˈusuˈulinengesi uasi.
2 ✡Ia anu laixe lexe nenge vilevilesi taxavutalaneˈi ta
vivinge kalumo, sou tasuˈulineˈi sou iˈoxonu ˈilixo laixe mo
tasuˈulineˈi sou taˈoxonu loopala noxiˈa utulu pekiaˈu.
3 ✡Xo nenge telavusou lexe Kalisito kalumo muneˈe la
uxavutala sou usuˈulinusi uasi. Ia aloxo vaikala muai no
nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala
aloxo ˈo, “Ta mitema mivikalasine masumasua, la vaikala
masumasua noxiˈa ne misuˈanu mutelo noxilo.”
4 ✡Xo vaikala tavuˈalo e mikaukavunu muai no nano
no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua tei ne, aneˈi
mikaukavunu sou talomusou la usuˈulinenge sou tanoˈu
lavulavu no anu. Vaivaikala ne sou upelapelaˈinge mo
uˈoxonu tanenge pekiaˈu sou tamuxaxu tanenge noxou
Latauasi.
5 Eni akilakasinge lexe Lataua anusisi upelapelaˈinge mo
Anu anusisi ulosinge xavi sou ngaxaxai ngapita mo opo
vilesisi uxolu no taingengi, mo Anu usuˈulingengi sou nga-
mulinu ˈilixo noxou Kalisito Iesu.
6 La sou ngingi ukalusi ne ngapita ngaxali no anu xavutala
vilesisi, mo ngapitanu anangenge sou ngaˈitinu Lataua uala-
sou. Anu Lataua xe anu Tila noxinge Iesu Kalisito Momu.
7 ✡Mo ngasexelangenge ngatongatoˈo mo nganoˈa ta
mitema ineˈe ngongiˈa ngaxolu ngapita, aloxo Kalisito
muˈoxonu noxinge tei, la musexelangenge sou munoˈinge
ngeneˈe ngexolu noxou. No anu ˈilixo ne la sou ngingi
ngaˈitinu Lataua ualasou.
8 ✡Mo eni avikalangengi aloxo ˈo, Kalisito muxali itema
sou xaixai sou usuˈulineˈi ta Iutaia, Anu muˈoxonu aloxo ne,
mo sou ulamana lexe vaikala noxou Lataua ne anu manina,
mo no anu ˈilixo ne, la anu umomosou vaikala e Lataua
musakiinu noxiˈa ta xaixasiˈa tatei.
9 ✡Anu aloxo ne, la sou ta mitema ane ta Iutaia uasi,
la iˈitinu Lataua ualasou no anu alauna noxou ne. Aloxo
vaikala mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu noxou Lataua muvikala aloxo ˈo,
“Tavaˈu aloxo ne, la sou eni aˈitinu ualasine no taineˈi ta
mitema ane ta Iutaia uasi.
Mo alexe lexesou aˈitinu ualasine.”
10 ✡Mo vaikala vile la mikaukavunu muai no nano no anu
Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala kalumo aloxo
ˈo,

✡ **15:2:** 1Ko 10:24, 33 ✡ **15:3:** Lex 69:9 ✡ **15:4:** 2Ti 3:16 ✡ **15:7:** Rom 14:1
✡ **15:8:** Mat 15:24 ✡ **15:9:** Lex 18:49; Apo 3:25 ✡ **15:10:** Lap 32:43

“Ngingi ta mitema ane ngaxali no anu mata noxiˈa ta Isilaeli uasi ne,
ngingi ngongiˈa ta mitema noxou Lataua ngaˈosa ukei.”
11 ✡Mo muvikala vile la aloxo ˈo,
“Ngingi ta mitema ane ta Iutaia uasi ne ngaˈitinu Tila ualasou,
mo ta mitema latala ukalusi no lia ˈo ilexe mo iˈitinu ualasou.”
12 ✡Mo Aisaia kalumo muvikala aloxo ˈo,
“Iesi xasou vile uxali iliˈi la usaxilaˈa ta mitema latala no xalexalee tuatuala no lia ˈo ukalusi.
Ta mitema ane ta Iutaia uasi ne mixolu sou imolomolo taneˈi noxousi sou uneˈe la usuˈulineˈi.”
13 Eni akilaka lexe Lataua e nenge taxolu taloloopala noxou sou ulosinge mii lailaixe ne, Anu molu uˈanaˈanalingenge no anu ˈosaˈila tatila xe opo seˈisisi loxo ngingi ngemuxaxu tangengi noxou sou uˈoxonu ne, mo no anu xavi Uleenu Tavuna la uˈanaˈanalingenge la ngaxolu sou ngaloopalasi.

Paulo Mulai Muaˈaloxu Aˈalo Laixe Noxiˈa ta Mitema E Ilavusou Lataua Uasi

14 Ta vivilo, eni no anu xavutalaxeni, la eni elavusou manina lexe ngingi ngalavusou ngaˈoxonu ˈilixo laixe utotomu. Mo ngingi ngenoˈu lavulavu no anu mimii iouiou mukalusi, la sou ngingi vilevilesi ne ngamomomo sou ngalosiengi ngatongatoˈo.
15 Ia vaikala noxilo seˈi e eni ekaukavunu ˈo ne anu pekiaˈu sevile, ia eni amamaˈu sou akaukavunu uasi. La eni emasaxa lexe alivunoxu xavutalamengi no anu mimii moseˈi sou ngaxavutala no anu la. Xo Lataua mualaunasilo.
16 ✡Ia musosovosilo sou exali itema sou xaixai noxou Kalisito Iesu sou alai aˈaloxu aˈalo laixe sou Kalisito Iesu noxiˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia uasi. Mo no anu xaixai noxilo ne, la eni axaxai loxo ta mitema sou ielaxaˈa ta sipsip, sou aˈaloxu aˈalo laixe noxou Lataua. Eni exali loxo ta mitema sou iˈelaxaˈa ta sipsip, mo emasaxa lexe anoˈa ineˈe sou alosou Lataua loxo anu mii naˈu sou talosou la Anu uˈosasiˈa manina. Mo Uleenu Tavuna muˈoxoneˈi mixali Anu ta naˈu muisalili.
17 Nexi noxou Kalisito Iesu texaxai tepita la sou eni aˈosasou xaixai noxou Lataua sou aˈoxonu.
18 Eni maasi la avikalangengi no anu mii vile la uasi, ia emasaxa lexe aˈalomengi no anu mii maˈia Kalisito muˈoxonu mukalu no anu maulixo, sou eulaxuneˈi ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi mineˈe sou mimulinu vaikala noxou Lataua. Anu musuˈulinu vaivaikala noxilo la muˈoxonu mimii moseˈi lailaixe muxali no avolo.

✡ **15:11:** Lex 117:1 ✡ **15:12:** Ais 11:10; Pal 5:5 ✡ **15:16:** Rom 1:5; 11:13

19 Mo no anu xavi no anu Uleenu Tavuna, la mulosilo xavi
sou eˈoxonu sosovo iouiou muxali. La esokou exaxai ne,
ne Ielusalemu mo exixaoxao sou eaˈaloxu aˈalo laixe sou
Kalisito mulai noxiˈa ta mitema mukalusi no tuatuala no
paxapaxa, la elai exali avile no xalee lia tila ne Ililikumu.
20 ✡Eni no anu masaxa tatila noxilo aloxo ˈo, eni amasaxa
sou aˈaloxu aˈalo laixe sou Kalisito ulai noxiˈa ta mitema
ane milavusou mukalu uasi, ia aˈaloiˈa aneˈi ane ilavusou
uao. Xo eni amasaxa sou atulusou tani teitexi no anu kokovu
itema vile mumulaxu tei uasi.
21 ✡Ia aloxo kaukavu vile mikaukavunu muai no nano no
anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo ˈo,
“Ta mitema e ilomusou aˈalosou tei uasisi manina ne aneˈi
ilomusou,
la aneˈi imaisou.
Xe aneˈi ane ilomusou vaikala noxou uasi ne,
ilomusou la ilavusou.”
22 ✡Xaixai nesi muˈauˈausilo no anu voxo tapiena la alai
axali noxinge uasi.

Paulo Umasaxa Lexe Ulai Umaisiˈa ta Romu

23 Ioxe aloxo eni elemolu tei lexe xaixai muˈauˈausilo la
aneˈe axali noxinge uasi. Ia vaimomo ˈo xaixai no xalee
ane ˈo ne mukalu, la sou eni xavutalaxeni mutulu sou aneˈe
noxinge. Xo xavutalaxeni mutulu sou lexe ane amaisinge ne
muxolu tatei mo mo muneˈe muxali vaimomo ˈo.
24 La sou lexe eni alai no xalee lia tila ne Sipeini la eni
exavutala lexe apolo uneˈe loxo noxinge mo amaisinge tei o,
ukalu la sou eni alai. Mo eni aˈosa sou amaisinge mo taxolu
tasexelanenge ngatongatoˈo xe nengeˈa taxolu sevile ukalu,
la sou ngingi ngasuˈulileli sou alai ne Sipeini.
25 ✡Ia vaimomo ˈo eni alai ne Ielusalemu mo asuˈulineˈi ta
mitema noxou Lataua ne tei o.
26 ✡Xo ta mitema moseˈi mixolu no taineˈi ta mitema noxou
Lataua no xalee lia tila ne Makedonia xe ne Akaia mipitanu
suˈuli seˈi sou ulai usuˈulineˈi ne Ielusalemu.
27 ✡Xo xavutala sou suˈuli ne aneˈi meˈa miˈosa sou
miˈoxonu, la sou no anu ˈilixo e aneˈi miˈoxonu ne anu laixe,
xo aneˈi mii vile ta Iutaia miˈoxonu mulai noxiˈa ia ikolinu
uasi. Mii e ikolinu uasi ne aloxo ˈo, aneˈi ta mitema ane
aneˈi ta Iutaia uasi ne, voteˈi sou suˈuli sou uleeneˈi ne a
noxiˈa ta Iutaiasi ne. La sou anu laixe sou aneˈi mikolinu
sou misuˈulineˈi no anu mimii sou vasimenge.
28 La sou eni alailixu suˈuli ˈo, mo lexe melo alai aˈitalonu
noxiˈa ukalu xe iliˈi lexe eni alai ne Sipeini, la sou eni apolo
uneˈe loxo noxinge mo amaisinge tei o, xe ukalu la sou eni
alai.

✡ **15:20:** 2Ko 10:15-16 ✡ **15:21:** Ais 52:15 ✡ **15:22:** Rom 1:13 ✡ **15:25:** 1Ko 16:1-4 ✡ **15:26:** Apo 24:17; 1Ko 16:1; 2Ko 8:1; 9:2, 12 ✡ **15:27:** 1Ko 9:11

29 ✡La eni elavusou lexe eni aneˈe noxinge, la alualu
e noxou Kalisito muxolu noxilo ˈo ne uˈanaˈana noxinge
manina.
30 ✡La sou vaikala pekiaˈu noxilo ulai noxinge ngingi ta
vivilo aloxo ˈo, ngasuˈulileli mo nengeˈa tapita sou taki-
laka pekiaˈu silo ulai noxou Lataua sou usuˈulileli. Xo
nenge temuxaxu tanenge noxou Tila noxinge Iesu Kalisito
mo Uleenu Tavuna muxalixu ˈilixo sou tanengexaˈa ta
menexinge muxolu no nano no oponenge.
31 Ngakilakasilo mo sou eni alai ne Ielusalemu, la ta
mitema noxou Lataua ane mixolu ne iˈosa sou inoˈu suˈuli
maˈia noxilo. Mo ngakilakasilo sou Lataua uˈumeleli no
avoˈa ta Iutaia moseˈi e ilavusou imuxaxu taneˈi noxou
Lataua uasi.
32 Mo lexe masaxa noxou Lataua, la eni aˈosa manina
no mine eni aneˈe amaisinge, la nengeˈa taxolu sevile mo
amaˈila mo anoˈu xavi la.
33 Eni akilaka lexe opo seˈisisi noxou Lataua uxolu noxinge
latala ukalusi utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

16

Paulo Musovanu Aso Laixe Mulai Noxiˈa ta Mitema Tavuˈalo

1 Eni emasaxa lexe ngingi ngaˈoxonu laixe noxie vivinge
Vipi. Ane sema ne utotomu la ixaxai sou isuˈulinu lalotu no
nano no tuala tila ne Senikilia.
2 La sou lexe ane ilai ixali noxinge, la eni emasaxa lexe
nganoˈe ineˈe ngongiˈa ngaxolu loxo nenge nengeˈa noxou
Tila, mo ngasexelaxe no anu ˈilixo noxinge nenge ta mitema
noxou Lataua. Mo lexe tuˈumaxu vile noxie, la ngingi
ngasuˈuline, xo ane misuˈusuˈulineˈi ta mitema tavuˈalo mo
misuˈulileli kalumo.
3 ✡Eni emasaxa lexe ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxie
Pilisila xe mulue Akuila. Aneˈi ta menexilo e nexi noxiˈa
texaxai tepita no anu xaixai noxou Kalisito Iesu.
4 Aneˈi ilou misuˈulileli laixe, xe ta mitema iˈoxo lexe
iveˈaxu suˈuli ne, la aneˈi ilou iˈume uasi. La sou eni amasaxa
lexe alemolu laixe noxiˈa ilou, ia enisisi uasi, aneˈi ta temanu
lalotu no tuatuala noxiˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia uasi
ne, oponeˈi kalumo aloxo ne.
5 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxiˈa ta temanu
lalotu e ilavusou ipita no tani noxiˈa ilou kalumo. Mo
ngasovanu aso laixe noxilo kalumo ulai noxou vivilo e
Epainetusi e eni emasaxau musuku. Anu anusisi muxiunu
maulixu mo mumuxaxu tanu noxou Kalisito tei noxiˈa ta
mitema mukalusi no xalee lia tila ne Asia.

✡ **15:29:** Rom 1:11 ✡ **15:30:** 2Ko 1:11; Kol 4:3; 2Te 3:1 ✡ **16:3:** Apo 18:2

6 Mo ngasovanu aso laixe tatila noxilo ulai noxie Malia
kalumo. Xo ane miˈoxonu xaixai tatila manina sou
misuˈulingengi.
7 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxiˈa Anitolonikusi
ilou Iuniasi kalumo. Ta tulaleli ta tamei ne nexi noxiˈa tekei
texolu no nano no taasou navunavu. Aneˈi ilou ualaisiˈa
muuliuli noxiˈa ta mitema sou xaixai noxou Lataua. Mo
aneˈi ilou mimuxaxu taneˈi noxou Kalisito tei noxilo.
8 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Amipiliatusi
anu menexilo no anu ˈilixo noxou Kalisito.
9 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Ulivanusi
anu nenge menexinge no anu xaixai noxou Kalisito. Mo
ngasovanu aso laixe noxilo kalumo ulai noxou Sitakisi anu
menexilo eni emasaxau manina.
10 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Apelisi
kalumo. Anu itema vile e ta mitema ilemolu lexe anu itema
sou umulimulinu Kalisito laixe. Mo ngasovanu aso laixe
noxilo ulai noxiˈa Alisitovulusi iloˈa aneˈi ane ixoxolu no tani
noxou.
11 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou tulaleli
Elotioni, mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxiˈa aneˈi ane
ixoxolu no tani noxou Nasisusi kalumo. Aneˈi ta mitema
noxou Tila.
12 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxiˈa Tilipina ilee
Tiliposa, aneˈi ta sema ta tamei ilavusou ixaxai xavineˈi
manina no anu xaixai noxou Tila. Mo ngasovanu aso
laixe noxilo ulai noxie Pesisi, ane sema vile ilavusou ixaxai
xaviine no anu xaixai noxou Tila kalumo.
13 ✡Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Luvusi, anu
itema laixe no anu xaixai noxou Tila, mo ulai noxie nenu, e
ane loxo nenilo kalumo.
14 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Asinikilitusi
mo Pelexoni mo Elemesi mo Patalovaisi mo Elemasi, xe ulai
noxiˈa ta vivilo e aneˈi iloˈa ixoxolu.
15 Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Piloloxusi mo
Iulia mo Neliusi ilee vimou mo Olinipasi xe ta mitema noxou
Lataua e aneˈi iloˈa ixoxolu ipita ne.
16 ✡Mo ta temanu lalotu noxou Kalisito lai ˈo misovanu
aso laixe kalumo ulai noxinge. Mo ngingi ukalusi ne
ngasexelangenge ngatongatoˈo no anu ˈilixo noxinge nenge
ta mitema noxou Lataua.
17 ✡Ioxe, eni peletoto pekiaˈu noxilo ulai noxinge ta vivilo
ne aloxo ˈo, ngalaxaˈingengi laixe noxiˈa ta mitema seˈi no
taingengi. Aneˈi maasi la ipupuiou vaikala e ngingi ngenoˈu
ne, la ixalixu mamulo xe valavala. La sou ngaxolu vaˈaxu
noxiˈa ta mitema aloxo ne.

✡ **16:13:** Mak 15:21 ✡ **16:16:** 1Ko 16:20; 1Pi 5:14 ✡ **16:17:** Mat 7:15; Tit 3:10

18 ✡Xo ta mitema ane iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo aloxo ne, ilavu-
sou iˈoxonu xaixai noxou Tila noxinge Kalisito uasi, aneˈi
ilavusou imulinu masaxa no anu vasimeˈasi. Mo aneˈi
ilavusou iˈoxonu vaikala soxu e lailaixe manina, mo iˈoxonu
vaikala tuˈatuˈaxu la iˈoxonu loloxaˈa aneˈi ane ilavu laixe
malaxo uasi.
19 ✡Xo ngingi ngalavusou ngamulimulinu vaikala noxou
Lataua laixe, la aˈalosinge muiaveiave mulai no tuatuala
mukalu mo ta mitema milomusou, la muˈoxoleli eni eˈosa
manina noxinge. Ia eni emasaxa lexe ngingi ngalavu laixe
no anu ˈilixo laixe xe ˈilixo masua la ngaˈume no anu.
20 ✡Mo anu voxo ˈalaisi sou Lataua opo seˈisisi uˈoxongengi
ngataxapalisou Satani uxolu no laangenge. Alauna noxou
Tila noxinge Iesu uxolu noxinge.
21 ✡Eni tangaxo Timoti e noxou texaxai tepita musovanu
aso laixe ulai noxinge kalumo. Mo ta tulaleli Lukiosi mo
Iasoni xe Sosipatele, aneˈi kalumo misovanu aso laixe ulai
noxinge.
22 Mo eni Tetiusi e ekaukavunu vaivaikala noxou Paulo
ˈo, esovanu aso laixe ulai noxinge kalumo no nano no anu
ualasou Tila.
23 ✡Mo Xaiosi kalumo musovanu aso laixe ulai noxinge.
Anu itema ne eni axoxolu no taasou, nexi noxiˈa ta temanu
lalotu mukalusi. Mo Elasito, anu itema sou usaxilaˈu lamoli
noxou kisou tuala tila ne xe vivinge Kuatosi, aneˈi ilou
kalumo misovanu aso laixe ulai noxinge.
24 Alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito uxolu noxinge
ukalusi utotomu. Manina.
25 ✡Ioxe, nenge taˈitinu Lataua ualasou, xo Anusisi mumo-
momo sou uˈoxongengi ngatulu pekiaˈinge, mo ngamuxaxu
tangengi manina no anu aˈalo laixe sou Iesu Kalisito e eni
eaˈalomengixu. Xo vaikala ne mutalume tatei ia vaimomo ˈo
ne a muxali lamana ne.
26 Mo vaimomo ˈo ne anu mulamana avile, mo no anu
vaivaikala noxiˈa ta mitema sou palomatana e mikaukavunu
ne, sou Lataua e kaluxu uasi ne mivikalanexi lexe nexi talai
taaˈaloiˈa ta mitema no anu vaivaikala noxiˈa ne. Mo sou ta
mitema no tuatuala ukalusi ilavusou xe ilamana, la imuxaxu
taneˈi noxou Lataua xe imulinu ˈiliˈilixo e Anu umasaxau.
27 Manina misevile, Lataua laixe Anusisi lavulavu noxou
mutila manina. La sou laixe lexe nenge taxolu mo tanenge
umulinu mimii ta tatila e Anu muˈoxonu no avolu Iesu
Kalisito ne. Lexe nenge tanenge umulinu laixe, la nenge
taˈitinu Lataua ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

✡ **16:18:** Pil 3:19; 2Pi 2:3 ✡ **16:19:** Rom 1:8; 1Ko 14:20 ✡ **16:20:** Tav 3:15 ✡ **16:21:** Apo 16:1-2; 19:22; 20:4 ✡ **16:23:** Apo 19:22; 1Ko 1:14 ✡ **16:25:** Rom 1:5; Ep 1:9; 3:5, 9; Kol 1:26

UOLI VOLOXU VILE ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA KOLINITO

Vaikala lamana

No anu voxo noxou Paulo, la anu mulai mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito no tuala tila ne Kolinito. Tuala tila ne Kolinito ne muxolu no xalee lia tila ne Akaia no xalee noxi'a ta Xiliki. Anu Paulo musokou lalotu xe mutounu lalotu no nano no tuala tila ne Kolinito ne. Ia no mine anu mu'umesi'a sou mulai muxaxai no xalexalee leviani, la tu'utu'umaxu muxali noxi'a ta temanu lalotu ne Kolinito. Tava'u aloxo ne la sou anu mukaukauvunu uoli voloxu ane 'o sou ulai umomosi'a no anu tu'utu'umaxu noxi'a ne.

Paulo tanuxa'a ta temanu lalotu ne Kolinito ne, xo loxo 'o io tu'utu'umaxu ne utaloxolixu muxamuxaxu tane'i, xe loxo 'o io u'oxone'i la imuinu 'ili'ilixo lailaixe la ua'a. Mo mulamanalixu talitali'i mose'i no anu 'ilixo sou taula'i lexe ane'i ane mitautaula'i imulinu 'ilixo sou taula'i laixe mo muvikala lexe tu'utu'umaxu uxali ne xo Uleenu Tavuna uulaxune'i no anu xavutalai'a sou ulosi'a xavutala laixe uasi. Mo muvikala no anu 'ili'ilixo no anu lalotu, mo xaixai iouiou e Uleenu Tavuna ulosi'a ta mitema vilevilesi, xe muvikalane'i lamana lexe ta mitema misoisoli ne, ili'i la itulu imauli la. Tu'utu'umaxu noxi'a ta Kolinito ne mu'oxonu Paulo opo tu'umaxu manina, la sou anu mulamanalixa'a no anu masaxa noxou Lataua la mua'aloxu a'alo laixe ne, sou ane'i ilavu laixe lexe vaikala noxou Lataua muvikala no anu tu'utu'umaxu ne aloxo ua.

No nano no anu mautunu 13, la mupala'alixu lamana lexe 'ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge manina ne, ane mii lailaixe Lataua mulosi'a ta mitema noxou. 'Ilixo ane ne, anu mua'ulixo 'ili'ilixo leviani.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-9
Kalikalipala muxali no nano no anu lalotu 1:10–4:21
'Ilixo sou vote'i 5–6
Vaikala sou taula'i 7
La'ilali i'elaxu ulai noxi'a ta lataua kalakalavoi 8:1–11:1
'Ili'ilixo sou lalotu maniasou 11:2–14:40
Iesu ilo'a ane'i ane mimuxaxu tane'i itulu imauli la 15
Vaikala lamana sou su'uli xe muamua'i noxou Paulo 16

1 Eni Paulo itema e Kalisito Iesu mupalusilo no anu masaxa
noxou Lataua la mu'avalilo mo vivinge Sosutenisi,
2 tekaukavu uoli voloxu ano 'o ulai noxinge ta mitema
sou lalotu noxou Lataua lai ne Kolinito. Kalisito Iesu
mu'avalinge mo ngexolu va'axu loxo ta mitema noxou
Lataua, mo ta mitema ukalusi no tuatuala ipita mo ilinga no

ualasou Tila noxinge Iesu Kalisito, anu Tila noxi'a mo Tila
noxinge kalumo.
3 Alauna mo opo se'isisi molu noxou Lataua Maminge mo
Tila Iesu Kalisito ulai noxinge.

Vaikala sou 'Osa

4 Eni utotomu ne alemo laixe ulai noxou Latauamenge
xo noxou Iesu Kalisito la Lataua mualaunangenge ngingi ta
Kolinito misevile.
5 Xo noxousi la Lataua mu'ana'analinenge no anu mimii
lailaixe sou Uleenu. Mimii lailaixe ane ne anu vaivaikala-
mengi mukalusi xe no anu lavulavumengi mukalusi.
6 Xo tava'u loxo a'alo laixe sou Kalisito ane nexi tea'aloxu
ne muxali pekia'u no nano noxinge.
7 Aloxo ne la sou ngingi ngaxoo va'axu no anu mimii
lailaixe vile noxou Lataua Uleenu ne uasi, no mine ngingi
ngaloopala sou ngaxoxomaiou Tila noxinge Iesu Kalisito
ulivu une'e.
8 ✡Anu Tila u'oxo peki'ainge ulai utalo no anu voxo
kaluxusou mo sou susu vile uxolu noxinge uasi no anu voxo
noxou Tila noxinge Iesu Kalisito.
9 ✡Lataua uvikala maninasi ne mu'avalinge nge'una no
anu pitapita sou mauli noxou 'Olu Iesu Kalisito anu Tila
noxinge mo Anu umulinu vaikala aloxo 'o.

Kalikalipalaa no Nano no Anu Lalotu

10 ✡Ioxe ta vivilo no anu ualasou Tila noxinge Iesu Kalisito,
la eni atali'isinge pekia'u ulai noxinge lexe ngingi latala
ukalusi ne opongengi vilesisi noxinge ngatongato'o mo sou
kalikalipalaa uxali nonixingengi mamu. Ngingi ngaxolu
ngapita laixe manina no anu xavuxavutala noxinge mo
masaxa noxinge ne uxali vilesisi.
11 Xo ta vivilo, Kuloe ta tulatulanu mose'i mivikalaleli lexe
vaikala sou 'oto'oto a uxolu noxinge ne.
12 ✡Ma'ia ane eni elemo noxinge ne aloxo 'o, ngingi vile
na'oxe,
“Eni amulinu Paulo,”
xe vile la,
“Eni amulinu Apolosi,”
xe vile la,
“Eni amulinu Kepasi,”
xe vile la,
“Eni amulinu Kalisito.”
13 Loxovaa, Kalisito ne muvalavala? Loxovaa, Paulo ane
musoli no anu ovu valautusinge? Loxovaa, ngingi nge'ulo
no anu ualasou Paulo?

✡ **1:8:** 1Te 3:13; 5:23 ✡ **1:9:** 1Te 5:24; 1Ioa 1:3 ✡ **1:10:** Pil 2:2 ✡ **1:12:** Apo 18:24-28; 1Ko 3:4

14 ✡Eni aˈosa musuku lexe eni aˈulosine nini vile uasi, ia
Kulisipasi ilou Xaiosi aneˈisisi.
15 La sou mamu sou itema vile uvikala lexe ngingi ngeˈulo
no anu ualasilo.
16 ✡Ia maninasi eni eˈulosiˈa Sutepano tatulatulaanu
kalumo. Xe iliˈi no anu ne eni axavutalanu lexe eni aˈulosou
evile la uasi.
17 Xo Kalisito mupalusilo sou lexe aˈulosiˈa ta mitema
uasi, ia sou aˈaloxu aˈalo lailaixe noxou Iesu Kalisito. Anu
mupalusilo sou aˈaloxu Lataua vaikalau no anu lavulavu
noxou itema uasi, xo mamu sou eni aˈoxo ovu valautu noxou
Kalisito uxali loxo mii vitanisi.

Kalisito ne Anu Xavutala Lailaixe Mo Xavi Noxou Lataua

18 ✡Xo vaikala sou ovu valautu ne anu laixe uasi no anu
lolomu noxiˈa ta mitema aneˈi ane ixoxolu ia uleeneˈi ne
ulai usoli, ia noxinge nenge ane Lataua upamaulinenge mo
ulosinge mauli, vaikala ane ne anu xavi noxou Lataua.
19 ✡Xo kaukavu sou muai no anu Lavuku Tavuna teinu
aloxo ˈo,
“Eni amamulonu xavutalaiˈa ta mitemasou xavutala lailaixe
mo aˈoxo lavulavuiˈa ta mitema sou lavulavu tatila uxali
mii vitanisi.”
20 ✡Itema sou xavutala laixe ne anu ava? Mo itema sou
lavulavu no anu lapuloto ne ava? Mo itema sou lavulavu sou
ˈotoˈoto no anu vaikala sou mimii no lia ˈo ne ava? Lataua
muˈoxonu lavulavu sou lia ˈo ne uxali laixe uasi.
21 ✡Xo no anu xavutala laixe noxou Lataua la anu
muˈoxonu pekiaˈu noxiˈa ta mitema no ˈa lialia sou meˈa
ilavusou no anu lavulavu noxiˈa uasi. Aneˈi ixavutala lexe
vaikala noxou Lataua laixe uasi. Ia Lataua muˈosasi no
anu vaikala ane nexi teaˈaloxu sou upamaulineˈi aneˈi ane
imuxaxu taneˈi no anu.
22 Ta Iutaia imasaxau sosovo iouiou xe ta Xiliki ikamuli
xavutala laixe.
23 ✡Ia nexi taaˈaloxu Kalisito solixu no anu ovu valautu.
Aˈalo ane ne anu loxo mii sou kuluke noxiˈa ta mitema ne
Iutaia, xe ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi la aneˈi iˈoxe
aˈalo ne aˈalo vulaulausi.
24 ✡Ia ta Iutaia iloˈa ta Xiliki ane Lataua muˈaveliˈa ne
miˈoxe Kalisito anu xavi mo xavutala laixe noxou Lataua.
25 ✡Xo mii maˈia noxou Lataua ane ta mitema iˈoxo lexe
anu laixe uasi. Ne anu tila mo muuaulixu lavulavu noxiˈa
ta mitema. Xe mii maˈia noxou Lataua ane ta mitema iˈoxo
lexe anu mamalaxusi ne mii pekiaˈu muuaulixu xavi noxou
itema.
26 ✡Ioxe ta vivilo, ngaxavutalangengi tei no voxo mine
Lataua muˈavalinge. La ta peina noxinge ne lavulavumengi

✡ **1:14:** Apo 18:8; Rom 16:23 ✡ **1:16:** 1Ko 16:15 ✡ **1:18:** Rom 1:16 ✡ **1:19:** Ais 29:14 ✡ **1:20:** Iop 12:17; Ais 19:12; 33:18; 44:25 ✡ **1:21:** Mat 11:25 ✡ **1:23:** Rom 9:32; 1Ko 2:14 ✡ **1:24:** Kol 2:3 ✡ **1:25:** 2Ko 13:4 ✡ **1:26:** Mat 11:25; Iak 2:5

tila no ieˈi ta mitema sou lialia ˈo uasi. Mo ta piena noxinge
ne nganoˈu xavi uasi. Xe ta piena noxinge ne sou uala ta
tatila uasi.
27 Ia Lataua muilou mii ane ta mitema iˈoxe laixe uasi
ne sou mupamaelaneˈi ta mitema sou lavulavu ta tatila no
anu. Xe Lataua muilou mii ane mamalaxu no lialia ˈo ne sou
mupamaelaneˈi ta mitema pekipekiaˈa no anu.
28 Mo anu muiloiˈa aneˈi ane ualasiˈa kituˈa no anu lialia
mo ta mitema iˈoxe aneˈi mii vitanisi. Xe mii vitanisi no ieˈi
ta mitema ne sou umamulonu mimii ane ta mitema sou lialia
ixavutala lexe anu mii tila.
29 ✡Aloxo ne mo sou itema vile umomomo sou utooxu no
iou Lataua uasi.
30 ✡Xo loxo noxousi la sou ngingi ngexolu noxou Kalisito
Iesu e muxali loxo lavulavu laixe noxinge molu noxou
Lataua. Xo noxou Iesu anu aloxo ˈo ˈilixo sou tamuamuaˈi
ulapusi mo taxolu loxo ta mitema noxou Lataua ane anu
mulivulinenge.
31 ✡Anu aloxo ne loxo Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe,
“ˈEna ˈei ane molu utooxu la anu utooxu Tila anusisi.”

2

Aˈalo sou Soli noxou Kalisito no Anu Ovu Valautu

1 Ta vivilo, no mine eni eneˈe noxinge eaˈalomengi lamana
no anu vaikala noxou Lataua, la eni eaˈalomengi no anu
vaikala pekipekiaˈu mo lavulavu tatila uasi.
2 Xo eni emasaxa lexe no mine eni exolu lai noxinge ne la
axavutala no anu mii vile la uasi, ia Iesu Kalisito anusisi mo
soli noxou no anu ovu valautu.
3 ✡Eni eneˈe noxinge ne eni mamalaxosi mo eˈoloˈolo
muˈoki xe eˈume.
4 ✡Vaivaikala noxilo mo aˈalo noxilo ne ulaa no anu
lavulavu tatila mo vaikala pekiaˈu uasi. Ia no anu vaikala
ane sou umaxaˈu xavi no anu Uleenu Tavuna.
5 Mo sou ngingi ngamuxaxu tangengi no anu lavulavu
laixe noxiˈa ta mitema uasi, ia no anu xavi noxou Lataua.
6 Manina, nexi tevivikala no anu aˈalo sou xavutala laixe
ulai noxiˈa ta mitema ane lingamoxaˈa. Ia xavutala laixe ane
ne anu sou lialia ˈo mo noxiˈa ta kisokisou sou lialia ˈo uasi
xo aneˈi ne ulai la tasiauxaˈasi.
7 Uasi, nexi tevivikala no anu xavutala talume laixe noxou
Lataua. Xavutala laixe e mutalume ne Lataua muitinexe
lumamo no mine ukoinu lialiaˈo uao.
8 Ta kisokisou vile sou lialia ˈo ne ulavusou uasi, xo lexe
aneˈi milavusou, la umomomo sou aneˈi ivau Tila sou mimii
laixe ˈo usoli no anu ovu valautu uasi.
9 ✡Ia uasi xo kaukavu muai no Lavuku Tavuna teinu aloxo
ˈo,

✡ **1:29:** Ep 2:9 ✡ **1:30:** Iel 23:5-6 ✡ **1:31:** Iel 9:24 ✡ **2:3:** Apo 18:9; 2Ko 10:1
✡ **2:4:** 1Te 1:5 ✡ **2:9:** Ais 64:4

“Mii ane itema vile umaisou uasi
mo sangalou ulomusou uasi
xe uxali no anu xavutalau uasi ne.
Lataua muloosi'a ane'i ane imasaxau Lataua Uleenu no tane'i manina.”
10 Ia Lataua mupala'alixu noxinge no anu Uleenu. Uleenu
ne ukakamulinu mimii ukalusi, mo loxo mimii utalume no
nano noxou Lataua ne anu mulavusou.
11 Xo itema vile ulavusou xavutalau itema vile uasi ia
mitema ne anu uleenusi ane molu mulavusou anu aloxo
itema vile ulavusou xavuxavutala noxou Lataua uasi, ia anu
Lataua Uleenusi molu mulavusou.
12 Nenge tano'u Uleenu ane sou lialia 'o uasi. Ia teno'u
Uleenu ane molu noxou Lataua. Sou lexe nenge talavusou
mii ma'ia ane Lataua mulosingesi.
13 La sou mii ma'ia e nenge tavivikala no anu ne itema
ulosoiengixu uasi. Ia no anu vaivaikala e Uleenu Tavuva
mulosiexixu. La sou nenge talamananixu mimii no anu
Uleenu manina no nano no anu vaivaikala noxou Uleenu.
14 Ia ta mitema ane Uleenu noxou Lataua uxolu noxi'a uasi
ne imomomo sou ino'u mii ane une'e no anu Uleenu noxou
uasi. Xo vaikala noxou Uleenu uxali mii vitanisi noxi'a mo
anu ulavusi'a uasi. Ia ane'i milavusou mii ma'ia ane Uleenu
ulemolu noxi'a ne.
15 Itema ane mu'ana'ana no anu Uleenu Tavuna ne, la anu
ulevinu mimii ukalusi, ia evile umomomo sou ulevinu uasi.
16 ✡Xo
“'Ena'ei mulavusou xavutala noxou Tila mo ulosou xavu-
tala?”
Ia nenge telavusou xavutala noxou Kalisitosi.

3

Kalikalipalaa no Nano no Anu Lalotu

1 Ta vivilo, eni evikalangengi ne loxo avikalane'i ta mitema
ane'i ane mi'ana'ana no anu Uleenu Tavuna uasi. Ia eni
evikalangengi loxo ta mitema ane'i ane mixolu no anu 'ilixo
sou lialia 'o si. Mo 'ilixoi'a loxo ta molomolosi no nano noxou
Kalisito.
2 ✡Eni uao elosinge sususi 'o ia alosinge la'ilali pekia'u uasi,
xo ngingi ngamomomo sou nga'ou uao. Manina xo ngingi ne
ngamomomo uao.
3 ✡Ngingi ne uao ngaxolu loxo ta mitema sou lialiasi 'o. Xo
'ilixo sou sangalako ilou 'oto'oto a muxolu noxinge ia ngingi
ne xavutala lexe ngingi ne ta mitema sou lialia uasi? Mo
ngingi ngalavusou lexe 'ilixomengi ne loxo ta mitema sou
lialia 'o si uasi?
4 ✡Xo no mine ngingi vile uvikala lexe,
“Eni amulinu Paulo,”

✡ **2:16:** Ais 40:13 ✡ **3:2:** Eva 5:12-13; 1Pi 2:2 ✡ **3:3:** 1Ko 1:10-11 ✡ **3:4:** 1Ko 1:12

xe vile u'oxe,
“Eni amulinu Apolosi.”

La sou loxovaa, 'ilixomengi ne mumaxa'inge lexe ngingi
ta mitema sou lialia 'o si uasi?
5 ✡Ioxe, Apolosi ne anu mii ma'ia? Xe eni Paulo ne eni
mii ma'ia? Ia nexi noxou ne ta mitema sou xaixai vitanisi
sou lexe ngingi ngamuxaxu tangengi noxou Tila. Xo Tila
mulosixe xaixai vilevilesi sou taxaxaisou.
6 Eni sou atotounu ovu ngiaxu xe Apolosi sou unixi'u
lexasou ia Latauasi anu u'oxonu uleme.
7 Aloxo ne la sou anu ane mutotounu ne mo anu ane
munixi'u lexasou ne ualasi'a uasi. Ia Latauasi xo Anu
u'oxonu mii uleme.
8 ✡La sou itema ane utounu ovu ngiaxu mo itema ane
unixi'u lexasou ne ane'i ilou mi'oxonu xaixai iou vilesisi.
Mo sou ulai la anu ulotone'i umomomo no anu xaixaii'a ilou
vilevilesi.
9 Xo nexi noxou ne tanganexesi sou xaixai noxou Lataua.
Xe ngingi ne aloxo Lataua xaixu mo Lataua taasou.

10 No anu alauna ane Lataua mulosilo la eni sou etulusou
tani tava'u aloxo itema ane muno'u lavulavu tatila sou
utulusou tani laixe. Io mose'i ane'i itulusou tani teitexi no
anu, ia ane vilevilesi ne ilaxa'i laixe sou itulusou a loxovaa.
11 ✡Xo evile umomomo sou utulusou lavo'o sou tani tava'u
vile la va'axu no anu ane mutulu tei ne uasi. Tani tava'u ane
tei ne anu Iesu Kalisito.
12 Mo lexe mose'i itulusou tani teitexi no anu tani tava'u
ne no anu mimii loxo xoulu ilou siliva mo lavo'o lailaixe e
lapeisou tila musuku xe ovu mo ia'eia'e ainu ilou uiti ainu,
13 ✡la sou xaixaiou ne umaxa'u mii ma'ia ane lailaixe no
anu. Xo no voxo ane ne mimii e mutalume ne uxali no
lamana. Anu upala'alixu no anu navu ne sou utovonu xaixai
maninasou noxi'a ta mitema vilevilesi.
14 Lexe tani ane itema vile utulusou ne uela uasi, la sou
moosou ne uno'u ulusou xaixaiou ne.
15 Ia lexe tani ne uela ukalusi la xaixaiou ne usu'a vitanisi,
la anu moosou ne u'ume uxexee no anu navu mo umauli.
16 ✡Loxovaa ngingi ngalavu lexe ngingi ne taasou lalotu
noxou Lataua mo Lataua Uleenu a uxolu noxinge ne uasi?
17 Ia lexe itema vile u'oxo masuanu taasou lalotu noxou
Lataua la Lataua u'oxo masuanu kalumo. Xo taasou lalotu
noxou Lataua ane ne anu tavuna noxou mo ngingi nesi ane
taasou lalotu noxou.
18 La sou mamu sou opongengi molu ukalavoingengi la. Xo
lexe vile noxinge ne uxavutala lexe anu itema sou lavulavu
no anu mimii sou lialia 'o, la laixe lexe anu uxali loxo itema
sou uxovulaulau mo sou ili'i la anu uxali loxo itema sou
lavulavu.

✡ **3:5:** Apo 18:4, 11, 27-28 ✡ **3:8:** Mat 16:27; Ep 2:20-22 ✡ **3:11:** Ais 28:16; 1Pi 2:4-6 ✡ **3:13:** 1Ko 4:5 ✡ **3:16:** 1Ko 6:19; 2Ko 6:16

19 ✡Xo xavutala laixe sou lialia ʼo ne anu loxo xavutala
vulaulausi noxou Lataua iou. Xo Lavuku Tavuna teinu
muvikala aloxo ʼo,
“Anu uavoixaʼa ta mitema sou xavutala laixe ne no anu
lavulavu tatila sou lialia ʼo.”
20 ✡Mo Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ʼo la,
“Tila mulavusou lexe xavuxavutala noxiʼa ta mitema sou
lavulavu ne anu mii vitanisi.”
21 Aloxo ne la sou mamu sou ngingi ngatooxaʼa ta mitema
la. Xo mimii ukalusi ne ngingi ngaangingisi.
22 Loxo Paulo ilou Apolosi mo Kepasi xe lialia ʼo ilou mauli
xe soli mo mimii ane muxolu vaimomo ʼo xe iliʼi kalumo ne
mimii ane ne ngingi ngaangingi ukalusi.
23 Mo ngingi ne noxou Kalisito xe Kalisito ne anu noxou
Lataua.

4

Ta Mitema sou Xaixai Noxou Kalisito Vitanisi

1 Aloxo ne, la sou ngingi ta mitema ngalavusixe lexe nexi
ta mitema sou xaixai noxou Kalisito vitanisi, mo loxo nexi ta
mitema sou tasaxilaʼu mii maʼia ane Lataua mutalumeiou.
2 ✡La sou laixe lexe ta mitema ane isaxilaʼu xaixai ne aneʼi
ixaxai sou laixe manina imulinu masaxa noxou Tilasiʼasi.
3 Lexe ngingimenge xe uasi la ta mitema sou ivelunu
vaivaikala ne ngailevinu ʼilixoxeni la eni taleli papaxexu
uasi. Manina xo eni melo ne alevinu ʼilixoxeni la uasi.
4 Aloxo ne la sou xavutalaxeni laixe ne anu mulamanasi.
Ia xavutalaxeni umomomo sou ulevileli uasi. Ia Tilasi anu
molu ulevileli no anu.
5 ✡La sou mamu sou ngingi ngailevingengi vitavitanisi tei
no mine voxo uao uasi ngaxomaiou Tilasi molu uneʼe. La mii
maʼia ane mutalume tei ne Anu uvulaxu uai lamana xe mii
maʼia uxolu utalume no xavutalaiʼa ta mitema, la anu uxali
lamana. La sou no voxo ane ne la ta mitema vilevilesi inoʼu
ʼosailaiʼa molu noxou Lataua.
6 ✡Ioxe ta vivilo eni emasaxa lexe alingainge sou nganoʼu
mimii noxixe noxou Apolosi sou usuʼulingengi mo sou ngingi
iengi umulinexi noxou no anu laaxu mimii e nexi talelemolu
e mikaukavu aloxo ʼo,
“Mamu sou ngalai ngaʼoki la ngapolopepeenu mimii e
mikaukavunu.”
La sou ngaitinu itema vile ngatelaixu xe ngataloxolixu vile
uluʼelai uasi.
7 ✡Xo ʼenaʼei muʼoxongengi la ngexali iouvilemo noxiʼa seʼi
ne? Mii maʼia ane ngingi ngenoʼu, ia Lataua ulosinge uasi?
Ia lexe ngingi ngenoʼu mii ne molu noxou Lataua mukalu, la
sou loxovaa la ngingi ngatoongenge.

✡ **3:19:** Iop 5:13 ✡ **3:20:** Lex 94:11 ✡ **4:2:** Luk 12:42 ✡ **4:5:** 1Ko 3:8 ✡ **4:6:** Rom 12:3 ✡ **4:7:** Rom 12:6

8 Xo mimii e ngemasaxau ne a ngenoʹu mukalu ne mo
ngingi ngexali loxo ta mitema sou lavuluti mukalu. Mo
ngingimenge ngexali loxo ta tatananu tuala io nexi uasi.
Laixe musuku sou ngingi ngexali loxo ta tatananu tuala
manina mo sou nexi kalumo taxali ta tatananu tuala loxo
ngingi.
9 Xo eni emaisou aloxo Lataua mumulanexe ta aposeli
ne mutulusixe iliʹi noxiʹa ta mitema laoluxaʹa teexu loxo ta
mitema ane sou iveʹa isoli no tatexaʹa. La ta mitema no
anu lialia ukalusi mimatakisixe mo ta angelo mimatakisixe
kalumo.
10 Nexi ne loxo ta mitema e xavutalaiʹa laixe uasi sou
Kalisito, ia ngingi ngexali loxo ta mitema sou lavulavu
musuku no nano noxou Kalisito mo nexi mamalanexesi ia
ngingi pekiaʹinge. Ngingi ualasinge tatila ia nexi ualasixe ne
kituʹasi.
11 ✡Xo tatei mo muxali vaimomo ʹo ne nexi tasosolinex-
esi mo limilanexe ʹesiʹesi xe tokolomonexe xasixasixusi xe
ivevexe kalumo la nexi sixe tani sou taxolu no anu uasi.
12 ✡Aloxo ne la sou nexi mexe teʹoxo xaixai ialuxu no
avoxe, no mine ta mitema isaʹisixe la nexi taalusiʹa xe aneʹi
iʹoxo masuanexi la nexi tatuluxusi,
13 no mine nexi talomusou vaikala masumasua e aneʹi
ilavinexe no anu ne la nexi takolinu no anu vaikala laixe mo
opo seʹisisi. Musoko ne muneʹe muxali vaimomo ʹo la nexi
texali loxo mosomoso e tasusuanu no ieʹi ta mitema ukalusi
no lialia ʹo.
14 Eni ekaukavunu vaikala ane ʹo mulai noxinge sou
apamaelangengi uasi, ia sou apeletotosinge loxo ngingi ta
ʹalixeni e talelingenge misevile.
15 ✡Mo lexe ngingi mengi ta mitema loxo 10,000 sou
isaxilaʹinge no nano noxou Kalisito, ia ngingi ta maminge ta
piena uasi. Xo no nano noxou Kalisito Iesu la eni exali loxo
maminge no anu aʹalo laixe noxou.
16 ✡Aloxo ne la sou eni alingainge sou ngamulinu tavaʹilo
tanixu.
17 ✡Tavaʹu aloxo ne la sou eni apalusou ʹalixeni Timoti ne
ulai noxinge. Anu ne eni talelixu misevile xo mumulaxu
taanu mulolutu noxou Tila. Sou lexe ulosoiengixu voteʹi sou
maulixu Kalisito Iesu e muxolu noxilo ʹo. Ioxe eni elosinge
lavulavu noxiʹa ta mitema ilotu noxou Iesu no anu tuatuala
vilevilesi ukalusi.
18 Xo seʹi noxinge ne uao ixolaxolasi ʹo. Xo aneʹi ixavux-
avutala lexe eni maasi amomomo sou aneʹe noxinge uasi.
19 Ia uasi xo eni aneʹe noxinge paleasi lexe Tila umasaxa
aloxo ne. No mine eni aneʹe la eni ataxunu mo alomusou

✡ **4:11:** 2Ko 11:23-27 ✡ **4:12:** Mat 5:44; 2Te 3:8 ✡ **4:15:** Xal 4:19 ✡ **4:16:** Pil 3:17 ✡ **4:17:** Apo 19:22

vaikalaiˈa ta mitema sou xolaxola e ivivikala ne uasi. Ia xavi maˈia ane aneˈi minoˈu ne.
20 ✡Xo saxisaxilaˈu noxou Lataua ne anu mii sou vaivaikalasi uasi, anu mii sou xavi.
21 La sou mii maˈia ane ngingi ngemasaxau mukalu? Xo loxovaa eni aneˈe noxinge ne la aneˈe anoˈu vuate, uasi aneˈe noxinge no nano no anu talelingenge mo uleenu sou opo seˈisisi?

5

Ngaxexeenu Vivinge Ane Uˈoxonu ˈIlixo sou Voteˈi

1 ✡Eni elomusiˈa ta mitema miaˈaloxeni lexe ˈilixo sou voteˈi a muxolu no nano noxinge ne. ˈIlixo ane ne anu masua manina xo ta mitema aneˈi ane imulaxu taneˈi noxou Iesu uasi ne iˈoxonu uasi, ia no nano noxinge ne la itema vile muˈoxo ˈilixo sou voteˈi noxie momu semau.
2 La ngingi ne ngetoongenge mo ngeˈoxo muitinu! Ia loxovaa la xavutalamengi navuxu mo utama la sou ngaxexeenu itema ane muˈoxonu ˈilixo masua loxo ne mo uxexesinge no taingengi ne uasi?
3 ✡Manina lexe eni a axolu noxinge no vasimelo uasi ne ia no a uleleli la eni a exolu noxinge ne. Mo eni eilevinu itema e muˈoxo ˈilixo ne loxo eni a exolu lai ne.
4 No mine ngingi ngapita no nano no ualasou Tilasinge Iesu, la eni a exolu noxinge ne no ˈa uleleli, mo xavi noxou Tilasinge Iesu a muxolu ne,
5 ✡la sou nenge taˈitalonu itema ane ne ulai noxou Satani mo sou vasimolu sou ˈilixo masua ne umamulo usuˈa ia uleenu umauli no voxo noxou Tila.
6 ✡ˈIlixomengi sou ngatotoongenge ne anu laixe uasi. Loxovaa ngingi ngalavusou lexe iisi sevile kituˈa ne tamulaxu no ˈa veleti latotopesou lololi la usoxolixu uxali tatila uasi?
7 ✡La sou ngaxexeenu iisi teinu, mo ngingi ngaxali loxo veleti latotopesou alavua e iisi sou uasi. Mo sou ngingi ngaxali laixe aloxo ne. Xo Kalisito Sipsip ˈOlu noxinge sou voxo ane Lataua mupolopepeeneˈi ta Isilaeli no anu ne anu a miiamanu mukalu ne.
8 ✡Aloxo ne la sou nenge tasolonu ˈosaˈila sou voxo tila aloxo ta Isilaeli miˈoxo no ˈa voxo ane ne no anu iisi teinu uasi mo iisi ane sou susu xe masaxa masumasua uasi, ia no anu veleti ane iisi no anu uasi anu veleti e malemalenga mo maninasi.
9 Tei la eni ekaukavumengi no nano no anu uoli voloxu noxilo lexe sou ngingi ngaxolu ngapita noxiˈa ta mitema sou iˈoxonu ˈilixo sou voteˈi ne uasi.

✡ **4:20:** 1Ko 2:4 ✡ **5:1:** Liv 18:7-8; Lap 22:30 ✡ **5:3:** Kol 2:5 ✡ **5:5:** 1Ti 1:20 ✡ **5:6:** Xal 5:9 ✡ **5:7:** Ais 53:7; 1Pi 1:19 ✡ **5:8:** Lap 16:3

10 Uasi ne laaxu lexe ngaxexesi'a ta mitema sou lialia 'o e
i'oxonu 'ilixo sou vote'i mo iisu la ipulumasi'a xe itangatulu
sou ilotu noxi'a ta lataua kalakalavoi ne uasi. Xo lexe ngingi
nga'oxo aloxo ne la umomomo sou ngingi ngaxexee sou
lialia 'o avile.
11 ✡Ia vaimomo 'o eni akaukavumengi lexe mamu sou
ngingi ngaxolu ngapita noxi'a ta mitema ane'i ane me'a
ileme'a lexe ane'i ne ta vivinge noxou Kalisito ia ane'i
milavusou 'ilixo sou vote'i mo valamoa* xe itangatulu ulai
noxi'a ta lataua kalakalavoi mo ane'i ane ivikala masuma-
sua noxi'a ta mitema xe iiexu lexa pekia'u u'oki mo iisu
la ipulumasi'a. Ta mitema ane loxo ne ngongi'a ngaxolu
ngapita mo nga'ani mamu.
12 Xaixai ma'i ane noxilo sou eni ailevinu 'ilixoi'a ta
mitema ane ixolu no ale no 'a lalotu? Ia loxovaa ngingi ne
umomomo sou ngailevinu 'ilixoi'a ane'i ane ixolu no nano
no 'a lalotu uasi?
13 ✡Xe ta mitema ane ilavusou ilotu uasi ne Lataua molu
uilevinu 'ilixoi'a.
"Ngaxexene'i ta mitema ane sou masaxa masumasua ne
ixexee no taingengi."

6

'Ilixo sou ta Mitema Noxou Lataua Itulu no 'a Vaivaikala

1 Ia lexe ngingi vile utelo vaikala noxou menexu sou mii
vile, la loxovaa anu uavuti sou ulaixu no laxune'i ta mitema
ane iisalili uasi sou iilevinu ia ulaixu noxi'a ta mitema noxou
Lataua uasi?
2 ✡Mo ngingi ngalavusou lexe Lataua ta mitemau ne ulai la
iilevine'i ta mitema sou lialia 'o? Mo lexe aloxo ne la loxovaa
la ngingi ngailevinu vaikala kitukitu'a e muxolu no taingengi
ne uasi?
3 Mo loxovaa ngingi ngalavu lexe nenge tamomomo sou
tailevinu 'ilixoi'a ta angelo. Loxovaa ngingi ngalavusou
aloxo ne uasi? La mimii sou lialia 'o ne nenge tailevinu laixe
sou mauli!
4 Aloxo ne la sou lexe vaivaikala ane loxo ne uxali no tain-
gengi la ngalaixu noxi'a ta mitema e ualasi'a uasi no nano no
'a lalotu ne mo ngatulu no ie'i sou iilevinu vaivaikalamengi!
5 Eni elemolu mii ane 'o sou apamaelangengi, xo loxovaa
anu se'isisi lexe vile no taingengi noxinge ne anu lavulavuu
umomomo sou uiilevinu vaivaikala ane loxo ne no taine'i
ane mimulaxu tane'i ne uasi?
6 Ia uasi xo ngingi vile ne ulai utulusou vimou no ie'i ta
mitema ane imuxaxu tane'i noxou Lataua uasi ne sou itelo
vaikala noxou!

✡ **5:11:** 2Te 3:6; Tit 3:10 * **5:11:** valamoa ne laaxu lexe matea. ✡ **5:13:** Lap 13:5; 17:7 ✡ **6:2:** Pal 20:4

7 Manina musuku lexe ˈilixo sou ngatulusinge ngaton-
gatoˈo no ˈa vaivaikala ne laaxu lexe ngingi ngauauli uasi
ngelapau mukalu. Ia loxovaa la sou ngingi ngamalalixaˈa
sou iˈoxo masuangengi ua? Xe loxovaa la sou ngingi nga-
malanixiˈa mo iˈoxonu ˈilixo sou ipulumau mimemimengi
ua?
8 Ia uasi xo ngingi menge la ne ngekalavoi sou ngepuluma
sou ngeˈoxo susu, ngingi ngeˈoxo mii aloxo ne noxiˈa ta
vivinge ne la.
9 ✡Ngalavu uasi lexe ta mitema ane iˈoxonu ˈilixo ma-
sumasua la umomomo sou ualasiˈa utelo sou mimii no
ˈa saxisaxilaˈu noxou Lataua uasi? Mamu sou opongengi
ukalavoingengi la. Ta mitema sou iˈoxo ˈilixo sou voteˈi mo
ta mitema ane ilotu noxou lataua kalakalavoi mo aneˈi ane
iˈoxo ˈilixo sou voteˈi noxiˈa ta sema ane mitautaulaˈi xe ta
mulu ane ixiuiˈa ngatongatoˈo xe ta mulu ane ˈilixoiˈa sou
iˈoxo ˈilixosou voteˈi,
10 mo ta mitema sou pulumasiˈa xe ta mitema sou
valamoa* mo aneˈi sou iiexu lexa pekiaˈu uˈoki mo
imunumunu xe aneˈi ane iisu la ipulumasiˈa la aneˈi ane
imomomo sou iˈunalai no ˈa saxisaxilaˈu noxou Lataua uasi.
11 ✡Moseˈi noxinge ne tei la ˈilixomengi aloxo ne. Ia
vaimomo ˈo la Lataua muˈulosinge mo ngexali laixe loxo anu
ta naˈu muisalili ne no anu ualasou Tila Iesu Kalisto mo no
anu Uleenu Lataua.

Vasimenge ne Anu Taasou Uleenu Tavuna

12 ✡Mimii to seˈi ne eni emomomo sou aˈoxonu. Ia mimii
tavuˈalo ne umomomo sou usuˈulileli uasi. Mii tavuˈalo ne
eni emomomo sou aˈoxonu ia umomomo sou eni amalalixu
mii vile usaxilaˈilo mo usakisakileli uasi.
13 ✡Laˈilali ne sou oponenge xe oponenge ne sou laˈilali
ia Lataua umamuloneˈi ilou ukei. Mo vosimenge ne mii
sou voteˈi uasi, ia anu mii noxou Tila, xe Tila a muxolu no
vasimenge.
14 ✡Xe no ˈa xaviinu la Lataua mutulusou Tila no ˈa soli mo
anu utulusinge kalumo.
15 ✡La sou loxovaa, ngingi ngalavusou lexe vasimenge ne
Kalisito vasimolu ane uasi? Loxovaa umomomo sou eni
anoˈu Kalisito vasimolu ka apitanu ilou sema sou voteˈi
vasimele? Umomomo uasi ane.
16 ✡Loxovaa ngingi ngalavu lexe ˈei ane upitanu vasimolu
noxie sema sou voteˈi ne la aneˈi ilou mixali vasimeˈa vilesisi.
Xo vaikalasou muai aloxo ˈo,
“ta tamei ipita la aneˈi vasimeˈa vilesisi.”

✡ **6:9:** Xal 5:19-21; Ep 5:5; Pal 22:15 * **6:10:** valamoa ne laaxu lexe matea.
✡ **6:11:** Tit 3:3-7 ✡ **6:12:** 1Ko 10:23 ✡ **6:13:** 1Te 4:3-5 ✡ **6:14:** Rom 8:11;
1Ko 15:20; 2Ko 4:14 ✡ **6:15:** Ep 5:30 ✡ **6:16:** Mat 19:5

17 ✡Ia anu ane ilou Tila ipita, la aneˈi ilou ixali vilesisi no
nano no anu Uleenu.
18 Ngaxexee no anu ˈilixo sou voteˈi xo susu ane seˈi
iˈoxonu ne no ale no vasimolusi, ia anu ane uˈoxonu susu
sou voteˈi la anu molu ususu no vasimolu la.
19 Loxovaa ngalavu lexe vasimenge ne taasou lalotu noxou
Uleenu Tavuna e Lataua mulosinge mo anu uxolu no nano
noxinge ne uasi? Ngingi ne ngingisisi la uasi.
20 ✡Xo ngingi ne Lataua munoˈu ˈulu tatilasinge misevile.
Aloxo ne la sou ngatoxonu Lataua no anu vasimenge ne.

7

Vaikala sou Taulaˈi

1 Ioxe vaimomo ˈo eni akolinu vaivaikala ane ngingi
ngekau-kavunu. Lexe itema utaulaˈi uasi ne anu laixe.
2 Ia tavaˈu aloxo ˈilixo sou voteˈi muxali muˈoki, la sou laixe
sou ta mulu vilevilesi ne itaulaˈixaˈa ta semaiˈa uisalilisi. Xe
ta sema vilevilesi ne kalumo itaulaixaˈa ta muluiˈa uisaˈilisi.
3 Mo sou mulue umomosou uˈoxo ˈilixo sou taulaˈi ne ulai
noxie semau xe semau iˈoxo aloxo ne kalumo ulai noxou
mulue.
4 Mo semau vasimele ne anesisi naesi uasi, ia mulue nau
kalumo. Iouvilesisi aloxo ne, mulue vasimolu ne anusisi
nausi uasi ia semau naˈe kalumo.
5 Io mamu sou ngaˈapisou vasimenge ngatoˈo noxinge la.
Ia laixe lexe ngingi ngongou ngaˈoxonu aloxo ne no voxo
seˈi mo sou opo seˈisisi sou ngingi ngasaxilaˈinge vaˈaxu
sou lakilakasi xe ukalu la nganeˈe ngapita la mo sou Satani
utovongengi xo loxo ngingi ngamomomo sou ngasaxilaˈinge
la uasi ne mamu.
6 Vaikala ane eni elemolu ˈo ne anu loxo vaikala manina
sou ngamulinu uasi. Vaikala ane ˈo sou usaxilaˈingesi.
7 Eni amasaxa lexe ta mitema ukalusi ne ixolu si aloxo
eni ataulaˈi uasi. Ia uasi xo ta mitema vilevilesi ne Lataua
mualusiˈa iouiou. Vile naˈu aloxo ˈo xe vile naˈu aloxo ˈolele.
8 Ano ˈo eni avikala ulai noxiˈa ta samula mo ta vaalu aloxo
ˈo. Anu laixe sou lexe aneˈi ixolu samulaxaˈa aloxo eni ˈosi.
9 ✡Ia lexe aneˈi meˈa imomomo sou isaxilaˈa uasi, la aneˈi
itaulaˈisi mo laixe, xo loxo ˈo io taneˈi ialuxu sou taulaˈixaˈa.
10 ✡Eni aˈitalonu vaikala pekiaˈu ano ˈo ulai noxiˈa aneˈi
ane mitautaulaˈi, eni avikala uasi anu Tila muvikala lexe
mamu sou sema iˈumesou mulue io ixolu vaˈaxu.
11 Ia lexe ane iˈoxonu aloxo ne, la ane ixolusi io itaulaˈi la
uasi xe uasi la ane ilivu sou itaulaˈixu mulue la. Xe mamu
sou mulu ukusaie semau ixexee.
12 Eni avikala ulai noxinge ngingi ane leviani ne aloxo,
eni avikala ia Tila uasi. Lexe vivinge vile uˈuluxe semau

✡ **6:17:** Ioa 17:21-23; Rom 8:9-11 ✡ **6:20:** 1Ko 7:23; 1Pi 1:18-19 ✡ **7:9:** 1Ti 5:14 ✡ **7:10:** Mat 5:32

ne imulaxu tane uasi ia imasaxa lexe ixolu noxousi la anu
umomomo sou ukusaie ixexee mamu.
13 Mo lexe sema vile iuluxu mulue vile ne umulaxu tanu
uasi, ia anu umasaxa lexe uxolu noxiesi ne la ane imomomo
sou ikusau uxexee mamu.
14 Xo sema mulue ane ulavusou umulaxu tanu uasi ne
muxali vaʼaxu loxo Lataua naʼu ne a noxie semau nesi,
xe mulu semau ane ilavusou imulaxu tane uasi ne, mixali
vaʼaxu loxo Lataua naʼu ne a noxou mulue nesi. Lexe aloxo
ne uasi, la ta ʼiliʼa ne ixali nuniiʼa, ia anu aloxo ne la sou aneʼi
ne mixali loxo Lataua ta naʼu.
15 ✡Ia lexe aneʼi ane imulaxu taneʼi uasi ia imasaxa lexe
iʼume ixexee la ngamalalixaʼa iʼoxonu aloxo ne. Mulu mo
sema ane mimulaxu taneʼi ne mii vile usakineʼi uasi, Lataua
muʼavalinge ne sou taxolu no anu opo seʼisisi.
16 ✡Xo nini semau, nelavu a loxovaa, lexe nini nemomomo
sou napamaulinu mulumeni uasi? Xe nini mulue nelavu a
loxovaa, lexe nini nemomomo sou napamauline semameni
uasi? Nexi talavusou uasi.

Utetelisou Mauli Iou Aloxo Lataua Mulosou no Mine Anu Muʼavalou

17 Anu aloxo ne la sou itema vilevilesi ne anu utetelisou
mauli iou aloxo Lataua mulosou no mine anu muʼavalou.
Vaikala ane ne eni alosinge ulai no anu lalolalotu noxinge
ukalusi.
18 Loxovaa itema vile xooxoo mungasou tei mukalu ia
Lataua muʼavalou? La mamu sou anu uxexeenu xooxoo
anaxu tanixu ne. Xe loxovaa itema vile xooxoo ungasou
uasi ia Lataua muʼavalou? La mamu sou anu umalanixu sou
xooxoo ungasou la.
19 ✡Xo xooxoo ungasinge ne anu mii vitanisi mo xooxoo
ungasinge uasi ne anu mii vitanisi kalumo. Ia mii ane
maninasi a lexe tamulinu lapuloto noxou Lataua.
20 Itema vilevilesi ne uxolu no nano no anu mauli e anu
muxolu no anu io Lataua muʼavalou.
21 Loxovaa nini nexolu loxo itema sou uxaxai vitanisi
no mine Lataua muʼavaline? La mamu sou mii ane ne
uʼoxo oponeni tuʼumaxu. Ia lexe umomomo sou nini mene
naululusine la sou tila anu ululusine no anu sakisaki, la
naʼoxonu aloxo ne.
22 ✡Xo anu ane muxolu loxo itema sou ipalupalusousi, ia
Tila muʼavalou ne la anu uxali loxo itema noxou Tila ane
mululu no anu sakisaki mo vasimolu papaxe. Xe iouvilesisi
aloxo ne la itema ane vasimolu papaxe, ia Tila muʼavalou, la
anu uxali loxo itema noxou Kalisito sou upalupalusousi.
23 Ngingi ne Lataua munoʼu ʼulu tilasinge la sou ngaxali
loxo ngamitema sou ta mitema ipalupalusingesi mamu.

✡ **7:15:** Rom 14:19 ✡ **7:16:** 1Pi 3:1 ✡ **7:19:** Rom 2:25; Xal 5:6; 6:15 ✡ **7:22:** Plm 1:16; 1Pi 2:16

24 Ta vivilo, nenge vilevilesi ne taxolu noxou Lataua no anu
mauli aloxo texolu no anu tei no mine anu mu'avalinge.
25 Ano 'o vaikalasi'a ta samula. Eni ano'u vaikala pekia'u
molu noxou Tila uasi. Ia eni avelunu vaikala ano 'o aloxo
eni Paulo ane no anu alauna noxou Tila la Anu uvikala ne
maninasi.
26 Xo tava'u loxo tu'utu'umaxu vaimomo 'o la eni exavu-
tala lexe anu laixe noxinge sou ngaxolu aloxo ngexolu ne.
27 Loxovaa nini netaula'i? Ia ngakamuli vote'i sou naxex-
eene semameni mamu. Xe loxovaa nini nataula'i uasi? La
nakamuli ne sema sou nauluxe mamu.
28 Ia lexe nini netaula'i la nini na'oxonu susu uasi. Xe
lexe vuanga vile itaula'i la ane i'oxonu susu uasi. Ia ane'i
ane itaula'i la ane'i ixalisou tu'utu'umaxu tapiena no anu
maulixa'a. Mo eni emasaxa sou aumengengi no anu mii ane
ne.
29 Ta vivilo, vaikala noxilo ne laaxu aloxo 'o. Voxo anu
a ataxu ne. Mo usoko 'o ulai la ta mulu ane mi'uluxa'a ta
semai'a ne ixolu aloxo ane'i ia sema uasi,
30 xe ane'i ane itatama ne ixolu loxo ilavusou itatama uasi,
xe ane'i ane i'osa'osa ne ixolu loxo ilavusou 'osa'osa uasi.
Mo ane'i ane ilavusou ilotonu mimii ne ixolu loxo ta mitema
ane'i i'a mimii sou imulaxu uasi.
31 ✡Xe ane'i ane ilavusou ixaxai no anu mimii sou lialia 'o
ne uxali loxo 'au'au tatila no anu maulixa'a uasi. Xo lialia 'o
ne ilou mimii no anu ne anu aso ukalu.
32 Eni amasaxa lexe masaxa sou tangengi utulu mimii sou
lialia 'o mamu. Itema ane utaula'i uasi ne anu tanu utulu
xaixai noxou. Tila anu umasaxa sou u'oxonu mimii ane Tila
umasaxau mo u'osasou.
33 Ia itema ane mutaula'i ne xavutalau u'au'au no anu
mimii ane sou lialia 'osi. Anu umasaxa sou u'oxonu mimii
ane semau imasaxau mo i'osasou.
34 La masaxa mo xavutala noxou ne mukalipala. Sema
ane itaula'i uasi mo vuangasi ne ane ixavutala u'oki no anu
xaixai noxou Tila. Masaxa tatila noxie ne lexe iitine ikalusi
ilai noxou Tila no anu vasimele mo uleene kalumo, ia sema
ane mitaula'i ne ixavuxavutala no anu mimii ane sou lialia
'osi. Ane imasaxa sou i'oxonu mimii ane mulue umasaxau
mo u'osasou.
35 Eni avivikala no anu vaikala ano 'o ne sou u'oxongengi
ngaxolu laixe, ia loxo eni akakapingenge uasi. Eni emasax-
ainge sou ngaxolu la ngamulinu 'ili'ilixo uisalili mo sou
nga'oxonu xaixai noxou Tila laixe io xavutalamengi uka-
likalipala mamu.
36 Lexe itema vile uxavutala lexe anu mu'oxonu 'ilixo laixe
uasi ulai noxie vuanga e misosovosiesi lexe anu u'uluxe ne
uasi, mo ane mixolu tauu lele'e piena mukalu io anu uxam-
ulinu masaxa sou taula'i, la anu u'oxonu axo mumasaxaie
ne. La anu ususu uasi. Ane'i ilou itaula'i.

✡ **7:31:** 1Ioa 2:17

37 Ia itema ane molu muˈoxonu xavutalau io evile upalu-
sou sou utaulaˈi uasi, mo umomomo sou usaxilaˈu masaxa
noxou la, xe xavutalau muxali pekiaˈu lexe anu uˈuluxe
vuanga ne uasi. La itema ane ne muˈoxonu mii laixe kalumo.
38 La sou anu ane muˈuluxe vuanga ne muˈoxonu mii laixe.
Ia anu ane uˈuluxe uasi ne, muˈoxonu mii laixe musuku.
39 ✡Sema ne ixolu no ˈa sakisaki sou taulaˈi noxou mulue no
voxo ane anu uxolu umauli. Ia lexe mulue usoli la ane ilulu
no anu sakisaki ane ne, mo ane imomomo sou itaulaˈixu
itema ˈenaˈei e ane imasaxau ia laixe lexe itema ne anu
noxou Tila.
40 Ia noxilo la eni exavutala lexe loxo ane ixolu aloxo nesi
la ane iˈosa manina. Mo eni exavutala lexe Lataua Uleenu a
muxolu noxilo ˈo.

8

Laˈilali Ane Iˈelaxu Ulai Noxiˈa ta Lataua Kalakalavoi

1 ✡Ioxe ano ˈo ne vaivaikala sou laˈilali ane miˈelaxu
mulai noxiˈa ta lataua kalakalavoi. Nenge telavu lexe nenge
mukalusi ne tenoˈu lavulavu. Ia lavulavu vitanisi ne uxalixu
ˈosaˈosa kalakalavoi mo nenge taˈitinenge. Ia tanengexaˈa ta
menexinge nesi uˈoxonenge taxali pekiˈainge.
2 ✡Itema ane uxavutala lexe anu mulavusou mii moseˈi ne,
anu ulavusou mii maˈia ane laixe lexe sou anu ulavusou ne
uasi.
3 Ia itema ane tanuxu Lataua no tanu ne, Lataua mulavu-
sou.
4 ✡Ano ˈo vaikala sou taˈou mii xiasinu ane miˈelaxu
ulai noxiˈa ta lataua kalakalavoi. Nenge telavu lexe lataua
kalakalavoi ne anu mii vitanisi manina no ˈa lialia ˈo. Mo
telavu lexe ta lataua moseˈi la uasi, ia Lataua vilesisi.
5 Mo loxo umomomo sou mimii ta piena ane ilemeˈa lexe
ta lataua loxo teitexi no opo loxotolo mo no ˈa lialia ˈo ne anu
manina ta lataua ne tapiena mo ta tatila ne tapiena,
6 ✡ia noxinge la Latauamenge anu a uxolu mo Anu vilesisi.
Anu Maminge e Anusi tavaˈu mimii mukalusi mo mauli-
nenge sou taxaxai noxou. Mo Tila noxinge ne Anu a uxolu
ia Anu vilesisi. Anu Iesu Kalisito e tavaˈu mimii mukalusi xe
tavaˈu maulinenge.
7 Ia ta mitema mukalusi ne ilavusou mii ane ˈo ne
uasi. Ta mitema seˈi a uao ixavutalasou ilotu no ˈa lataua
kalakalavoisi o la sou no mine aneˈi iˈou mii xiasinu la aneˈi
ixavutalanu lexe mii ane ne aneˈi miˈelaxu mulai noxiˈa ta
lataua kalakalavoi, mo loxo xavutalaiˈa mamalaxusi la aneˈi
ixamulinu loxo aneˈi nuniˈa.
8 La sou laˈilali ne umomomo sou uneˈe nenge ˈalai noxou
Lataua uasi. Mo lexe nenge taˈou uasi la umomomo sou

✡ **7:39:** Rom 7:2-3 ✡ **8:1:** Apo 15:29 ✡ **8:2:** Xal 6:3 ✡ **8:4:** Lap 4:39; 6:4; Xal 4:8 ✡ **8:6:** Ep 4:5-6

nenge taxali masua no iou Lataua uasi, xe lexe nenge ta'ou
la umomomo sou nenge taxali laixe no iou Lataua uasi.
9 ✡Ngingi ngasaxilainge laixe xo loxo 'o io ngingi
nga'oxonu aloxo ne umulinu vasimenge manamana'u ne la
u'oxone'i ane'i ane mamalaxa'a ne ikuluke mo ilapau no
anu uasi.
10 Xo lexe itema vile ane xavutalau mamalaxusi ne
umaisinge ngingi ane ngeno'u lavulavu ane loxo ne
nga'ani'ani no nano no taasou lalotu noxou lataua
kalakalavoi, la masaxa uxali noxou sou u'ou mii ma'ia
ane mi'elaxu mulai noxi'a ta lataua kalakalavoi ne.
11 ✡Aloxo ne la sou vivinge soxu ane xavutalau ma-
malaxusi e Kalisito musolisou ne, ngingi ngavila'isou no anu
xavutalamengi ane ne.
12 Mo lexe ngingi ngasusulixa'a ta vivinge aloxo ne mo nga-
mamulonu xavutalai'a se mamalaxu ne la ngingi ngesusu
noxou Kalisito.
13 ✡Aloxo ne la sou lexe mii ma'ia ane eni a'ou ne u'oxonu
vivilo sou ulapau no 'a susu, la eni umomomo sou a'ou mii
xiasinu ane ne la mamu. Mo sou eni a'oxonu sou ulapau
uasi.

9

Xaixai Muisalili Noxou Mitema Ane Iesu mupalusou

1 ✡Loxovaa eni vasimelo manamana'u uasi? Loxovaa eni
itema ane aposeli uasi? Loxovaa eni amaisou Iesu anu Tila
noxinge uasi? Ia loxovaa ngingi ne loxo neneaxu xaixaixeni
noxou Tila uasi?
2 ✡Mo lexe se'i i'oxe eni amitema ane Iesu mupalusilo
uasi ia ngingi nga'oxo lexe eni itema ane Iesu mupalusilo
noxinge. Xo ngingi ne aloxo sosovo sou xaixai noxilo noxou
Tila.
3 Anu vaikalaxeni 'o sou latolosilo ulai noxi'a ta mitema
ane ixolu sou iilevinu xaixaixeni.
4 ✡Loxovaa anu muisalili sou nexi tano'u la'ilalinexe xe
lexanexe kalumo uasi?
5 Mo loxovaa anu uisalili sou nexi tano'a ta semamexi ane
mimulamulaxu tane'i sou noxi'a taxixaoxao loxo ta aposeli
mo Tila ta vimovimou xe Kepasi kalumo uasi?
6 Loxovaa nexi noxou Valunavasi nexisisi ta'oxonu xaixai
no avoxe sou usu'ulinu xoluxolu nexesi?
7 Itema ane uxaxai loxo itema sou 'oto'otoi'a, la anu molu
umoloxou 'ani la? Xe 'ena'ei ane utou xai sou uaini vile
la anu umomomo sou u'ani no anu uasi? Xe 'ena'ei ane
utuvu'a ta sipsip uiexu susune'i lexaxu la uasi?

✡ **8:9:** Rom 14:13-15; Xal 5:13 ✡ **8:11:** Rom 14:15, 20 ✡ **8:13:** Rom 14:21
✡ **9:1:** Apo 22:17-18; 26:16; 1Ko 15:8-9 ✡ **9:2:** 2Ko 3:2-3 ✡ **9:4:** Luk 10:8

8 Loxovaa ngingi ngaxavutala lexe eni amulimulinu xavu-
talaiʼa ta mitemasiʼa eʼoxonu vaikala ane ʼo? Lapuloto
muvikala aloxo ne.
9 ✡Xo mikaukavunu no anu lapuloto noxou Mosesi aloxo
ʼo,
“Mamu sou ngasamalinu ta bulumakau anaxaʼa no mine
aneʼi uao iʼuveʼuveʼu laʼilali sosousou no alesi ʼo.”
Loxovaa? Lataua muvivikala ne siʼa ta bulumakau? Uasi.
10 ✡Anu aloxo ʼo vaikala tovolaʼi ane ne singe. Xo anu
umasaxa lexe nenge taʼoxo loxo itema ane umamulonu lialia
no xai. Xe itema ane uxexeenu laʼilali sosou. Aneʼi ilou
miʼoxo aloxo ne xo aneʼi ilou iloopala lexe ulai la aneʼi inoʼu
ʼulusou neneaxu xaixaiiʼa ilou ne.
11 ✡Anu aloxo nexi tetounu mii sou Uleenu nonixi noxinge
ʼo. Ia ngingi ngalosixe mii ane sou usuʼuli vasimenge la
loxovaa? Anu uisalili? Ia uasi. Xo nexi tanoʼu mii e nexi
tetounu nesi temanu.
12 ✡Ia lexe seʼi inoʼu mimii lailaixe moseʼi aloxo ne noxinge
la male nexi ne tanoʼu tavuʼalo manina. Ia xo mimii lailaixe
moseʼi e lexe nexi tanoʼu noxinge ne nexi talinga sou tanoʼu
uasi. Aloxo ne la sou nexi tatavulenu tuʼumaxu ne xo
tamasaxa sou tanoʼu uasi xo maasi la utaluxu voteʼi sou aʼalo
laixe sou Kalisito.
13 ✡Ngaxavutala lexe aneʼi ane ixaxai no nano no ʼa taasou
lalotu tatila noxou Lataua aneʼi inoʼu laʼilali no nano no ʼa
taasou lalotu tatila noxou Lataua ne. Xe aneʼi ane isuʼuli no
ʼa xaixai no nano no ʼa valovalo la aneʼi iʼani no anu mii ane
aneʼi miʼelaxu mulai mimulaxu no valovalo ne.
14 ✡Anu iouvilesisi aloxo Tila muvikala pekiaʼu lexe aneʼi
ane iaʼaloxu aʼalo laixe la aneʼi inoʼu xoluxolu lailaixe no
lialia ʼo sou aʼalo laixe ane ne.
15 Ia eni anoʼu mii vile uasi. Mo eni akaukavunu mimii
moseʼi sou anoʼu noxinge uasi. Eni asoli ne mii vitanisi, ia
eni aʼosasou aʼaloxu aʼalo laixe mo anoʼu mii vile uasi ne
anu tila.
16 ✡Aloxo ne la sou no mine eni aʼaloxu aʼalo laixe la
amomomo sou aʼitileli sou uasi xo eni aʼaloxu aʼalo laixe ane
ʼo no anu masaxa ane muavutilixo sou aʼalo. Masua manina
noxilo lexe eni aʼaloxu aʼalo laixe uasi.
17 La sou eni umomomo sou anoʼu ʼuluxeni sou xaixai ane
ʼo uasi. Xo eni melo aʼoxonu no ʼa masaxa noxilo uasi. Eni
eʼoxonu umulinu masaxa noxou.
18 Ioxe la sou eni anoʼu ʼuluxeni ane loxovaa? Xo mimii
e lexe eni anoʼu loxo ʼuluxeni noxiʼa ta mitema ʼo ane eni
anoʼu mimii uasi ʼo. Ia ʼulu vilesisi e lexe eni anoʼu ne ane
eni aʼaloxu aʼalo laixe ulai noxiʼa ta mitema.
19 La sou eni amasaxa lexe axolu vasimelo papaxesi. Ia
axali loxo itema sou xaixai vitanisi noxou itema vile uasi. Eni

✡ **9:9:** Lap 25:4; 1Ti 5:18 ✡ **9:10:** 2Ti 2:6 ✡ **9:11:** Rom 15:27 ✡ **9:12:** Apo 20:34; 2Ko 11:9 ✡ **9:13:** Lap 18:1-3 ✡ **9:14:** Mat 10:10; Xal 6:6 ✡ **9:16:** Iel 20:9

melosi aˈoxoleli axali loxo itema sou xaixai vitanisi noxiˈa ta
mitema ukalusi.
20 ✡Aloxo ne la sou no mine eni axolu no nixi noxiˈa ta
Iutaia la eni axali loxo aneˈi ta Iutaia. Mo sou ano a ineˈe. Xe
no mine eni axolu no nixi noxiˈa aneˈi ane imulinu lapuloto
la eni axali loxo eni amitema sou amulinu lapuloto ia eni
axolu no anu lapuloto uasi. Eni aˈoxo aloxo ne la sou eni
amomomo sou alapuneˈi aneˈe neˈi noxou Kalisito.
21 Ioxe no mine eni aneˈe noxiˈa aneˈi ane ilavusou lapu-
loto uasi la eni axali loxo itema e ulavusou lapuloto uasi. Ia
eni asusu no anu lapuloto noxou Lataua uasi. Eni emulinu
lapuloto noxou Kalisito. Eni aˈoxo aloxo ne mo sou alapuneˈi
aneˈi ane ilavusou lapuloto uasi ne ineˈe noxou Kalisito.
22 ✡La sou no ieˈi aneˈi ane imulamulaxu taneˈi pekiaˈu
uasi la eni kalumo axali loxo aneˈi ne sou alapuneˈi. Eni
amasaxa lexe amulinu ˈilixoiˈa ta mitema ukalusi mo sou no
ˈa ˈiliˈilixoiˈa nesi la asuˈulineˈi sou inoˈu maulixu Kalisito.
23 No ˈa ˈilixo ane eni aˈoxonu ne sou eni aˈosa sou aˈaloxu
aˈalo laixe noxiˈa ne mo neneˈaxu uxali la eni aˈosa misevile.
24 Ngingi ngalavu laixe xo no ˈa voxo sou saisale la ta
mitema tavuˈalo iiave no ˈa saisale ia vilesisi noxiˈasi anu
unoˈu ˈulu. Ngalavusou uasi ngaiave xavingengi mo sou
nganoˈu ˈulu ukalusi.
25 ✡Xo ta mitema ukalusi ane iˈoxonu vilavilaˈi sou saisale
no lia ˈo aneˈi taneˈi utulu pekiaˈu manina no anu. Xo
aneˈi imasaxa lexe iˈoxo aloxo ne mo sou inoˈu kisivaluiˈa.
Kisivalu ane aneˈi inoˈu ne ulai la ukalu. Ia ane nenge
taˈoxonu ˈo sou tanoˈu kisivalu ane kaluxusou uasi.
26 Aloxo ne la sou eni umomomo sou aiave loxo itema e
uiave masumasua mo utotosa uasi. Mo eni umomomo sou
aˈoto la asuanu avolo vitavitanisi loxo itema e usuˈanu avolu
vitavitanisi no nixi uasi.
27 ✡Eni avaˈu vasimelo uisalili mo sou aˈoxonu vasimelo ne
umulinu masaxa noxilo mo sou ulai xe eni aˈaloiˈa ta mitema
la eni kalumo anoˈu uuluxeni xo loxo ˈo io anoˈu uasi.

10

*Aˈalosiˈa ta Isilaeli Usuˈulingengi Xo loxo ˈo Io Ngalapau
no ˈa Tovotovo*

1 ✡Ta vivilo, eni emasaxa lexe ngingi ngalavu laixe lexe
tatei ne ta ˈiluˈilusunenge mixolu no laaxu sauma e maminge
mulosiˈa sou mupamuxaneˈi no ˈa voteˈi. La sou aneˈi
mimulinu sou mixisaˈi sou luaki.
2 La sou aneˈi miˈulo no ˈa sauma xe no ˈa luaki ne sou
mixali ta mitemau Mosesi.
3 ✡Xo aneˈi mukalusi ne miˈani no ˈa laˈilali sou Uleenu
iouvilesisi.

✡ **9:20:** Apo 21:20-26 ✡ **9:22:** 2Ko 11:29 ✡ **9:25:** Pil 3:14; 2Ti 2:4-5; 4:7-8
✡ **9:27:** Rom 8:13; 13:14 ✡ **10:1:** Mul 13:21-22; 14:22-29 ✡ **10:3:** Mul 16:35

4 ✡Mo miie no anu Uleenu iouvilesisi ne munixi loxo lexa
no ʼa lavoʼo tatila mo anu a iloʼa imuamuaʼi ne. Lavoʼo tatila
ane ne anu Kalisito.
5 ✡Ia Lataua uʼosasou tavuʼalo noxiʼa ne ʼilixoiʼa uasi. La
sou misoisoli mole vasimeʼa mutautaolu no xalee lia vitanisi.
6 ✡Ioxe la sou mii ane ne anu uxali loxo sosovo vile e
sou nenge tamaisou la usuʼulinenge sou tapoloxalonu ʼilixo
masumasua ane aneʼi miʼoxonu.
7 ✡La sou mamu sou ngingi ngalotu noxiʼa ta lataua
kalakalavoi loxo aneʼi seʼi noxiʼa miʼoxonu. Xo mikaukavunu no ʼa Lavuku Tavuna teinu aloxo ʼo,
“Aneʼi ixolu sou iʼani xe iie ukalu la aneʼi ilai sou
imolovilaʼisiʼa ta sema.”
8 ✡Mo nenge kalumo mamu sou taʼoxonu ʼilixo sou voteʼi
loxo aneʼi seʼi miʼoxonu. Xo no voxo ane ne la ta mitema
23,000 misoisoli no voxo vilesisi sou susu noxiʼa.
9 ✡Xe mamu sou nenge tatovonu Tila loxo aneʼi seʼi noxiʼa
miʼoxonu xo aneʼi miʼoxo aloxo ne la ta sinana veveeni
mingangasiʼa la misoisoli.
10 ✡La sou ngingi ngavikala masua noxou Lataua loxo seʼi
noxiʼa miʼoxonu mamu. Xo aneʼi miʼoxonu aloxo ne la
angelo sou uveʼa ta mitema isoli muneʼe muveʼa misoisoli.
11 Mii ane muxali noxiʼa ne anu loxo sosovo la sou aneʼi
mikaukavunu muxolu mo sou nenge tamaisou la taumolu
xo nenge taxolu no mine voxo kalukaluxusou.
12 La sou ngingi ngexavutala lexe ngingi ngetulu
pekiʼainge la ngalaxaʼi laixe xo loxo ʼo io ngalapau.
13 Tovotovo iouvilemo a muxali noxinge ne uasi ia iou-
vilesisi loxo uxaxali noxiʼa ta mitema ʼo si. Mo Lataua ne
umulinu vaikalausi, la sou Anu umalanixu tovotovo ane
umomomo sou ngingi ngauaulixu uasi ne uxali noxinge uasi.
Ia no mine tovotovo uxalisinge la Anu kalumo ne upolonu
voteʼisinge la sou ngingi ngamomomo sou ngalapau uasi.

Lavilelu Noxou Lataua Kalakalavoi Xe ʼAni Noxou Tila

14 Aloxo ne la sou ta menexilo emasaxainge, lexe
ngaʼume ngaxexee no anu ʼilixo sou lalotu noxiʼa ta lataua
kalakalavoi.
15 Eni avikala ulai noxiʼa ta mitema ane sou lavulavu, lexe
ngingimenge ngailevinu mii maʼia ane eni elemolu noxinge
ne.
16 ✡Paku sou tavikala laixe musuku no anu ne upitanenge
no nano no anu sialuxu Kalisito. Mo veleti ane nenge
taseʼiseʼnu ne upitanenge no nano no anu vasimolu Kalisito.
17 ✡Tavaʼu lexe veleti vilesi ne la sou nenge tavuʼalo ne
taxali vasimolu vilesisi. Xo nenge ukalusi ne tavaisuxu veleti
vilesisi ne.

✡ **10:4:** Mul 17:6; Iti 20:11 ✡ **10:5:** Iti 14:29-30 ✡ **10:6:** Iti 11:4, 34; 1Ko 10:11
✡ **10:7:** Mul 32:6 ✡ **10:8:** Iti 25:1-9 ✡ **10:9:** Iti 21:5-6 ✡ **10:10:** Iti 16:41-49
✡ **10:16:** Mat 26:26-28 ✡ **10:17:** Rom 12:5

18 ✡Xavutalamengi umulineˈi ta mitema ne Isilaeli. Aneˈi
ane iˈou mii e miˈelaxu ne la loxovaa ipita no ˈa valovalo
noxou Lataua.
19 ✡Loxovaa vaikalaxeni ne laaxu lexe mii ane miˈelaxu
mulai noxou lataua kalavoi ne anu mii vile manina mo
lataua kalavoi ne anu mii vile manina?
20 ✡Uasisi ane. Mii ane ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi
iˈelaxu ne aneˈi iˈelaxu ulai noxiˈa ta uleenu masumasua ia
ulai noxou Lataua uasi. Mo eni amasaxa sou ngingi ngapita
noxiˈa ta uleenu masumasua mamu.
21 ✡Mo umomomo sou ngingi ngaie no ˈa pakuxu Tila xe
pakuxaˈa ta uleenu masumasua kalumo uasi. Xe umomomo
sou ngingi ngaˈani no ˈa valovalo sou ˈani noxou Tila xe no ˈa
valovalo sou ˈani noxiˈa ta uleenu masumasua kalumo uasi.
22 ✡Loxovaa, nenge tatovo sou taˈoxonu Tila laˈiaxu mo
ulavinenge? Loxovaa, nenge pekiˈainge muaulixu anu
xaviinu?

Aneˈi Ane Imulaxu Taneˈi ne Vasimeˈa Papaxesi

23 ✡La sou mimii ta piena ne anu laixe sou nenge taˈoxonu
ia anu mimii ta piena ne umomomo sou usuˈulinu xolux-
olunenge uasi. Mo mimii ta piena ne anu laixe sou nenge
taˈoxonu ia anu mimii tapiena ne umomomo sou uˈoxo
maulixaˈa ta menexinge ne uleme pekiaˈu uasi.
24 ✡Mo mamu sou nenge taˈoxo lexe tasuˈulinengesi uasi.
Nenge tasuˈulineˈi ta menexinge kalumo.
25 La sou mimii ane xiasinu e ta mitema itaolunu la
nganoˈu noxiˈa mo ngaˈousi. Ia mamu sou ngaxavutala
piena no anu mo ngataliˈisou.
26 ✡Xo,
“Lialia mo mimii ta piena e muxolu no anu ˈo ne anu mii
noxou Tilasi.”
27 Mo aneˈi leviani e ilavusou imulaxu taneˈi uasi
iˈavalinge io ngamasaxa lexe ngalai xe ngaˈani la ngaˈou mii
maˈia ane mimulaxu no talangenge ne. Io ngaxavutala piena
no anu mo ngataliˈisou uasi.
28 ✡Ia lexe vile uvikalangengi aloxo ˈo,
“Mii ane ne milaixu sou miˈelaxu ulai noxiˈa ta lataua
kalakalvoi.”
La mamu sou ngingi ngaˈou. Ngaxavutala laixe xo itema ne
muvikalangengi io maasi xe ngingi ngaˈou la ngingi ngasusu
noxou itema ne.
29 La sou ngaxavutala laixe noxou itema xavutalau. Ia
ngingi ngaxavutala ngaangingi uasi. Ia tavaˈu loxovaa la sou
xavutalau itema vile mo ne usakingengi mo ulevingengi ne?

✡ **10:18:** Liv 7:6 ✡ **10:19:** 1Ko 8:4 ✡ **10:20:** Lap 32:17; Pal 9:20 ✡ **10:21:** 2Ko 6:15-16 ✡ **10:22:** Lap 32:21 ✡ **10:23:** 1Ko 6:12 ✡ **10:24:** Rom 15:1-2 ✡ **10:26:** Lex 24:1 ✡ **10:28:** 1Ko 8:7

30 ✡Ia lexe eni aˈou mii ane eni evikala laixe musuku no anu.
La sou loxovaa la itema vile mo ne uvikala masua noxilo
no anu? Eni elavusou lexe eni evikala laixe musuku noxou
Lataua mukalu la sou eni eˈou.
31 ✡La sou mii maˈia mukalusi ane ngingi ngaˈou xe ngaiexu
mo ngaˈoxonu ne sou ngaitinu Lataua ualasou no anu.
32 ✡Mamu sou ngasusulixaˈa seˈi noxiˈa ta Iutaia xe ta Xiliki
xe lalotu noxou Lataua sou ilapau no anu.
33 ✡Xo eni kalumo atovonu sou alosiˈa ta mitema ukalusi
ˈosaˈosa no ˈa voteˈi moseˈi. Xo eni melo amomomo sou
axalisou xeli xoluxolu laixe mo uasi. Xo xoluxolu laixe ne
noxiˈa ta mitema ukalusi sou aneˈi inoˈu mauli no anu.

11

1 ✡Ngamuli ˈiliˈilixo noxilo aloxo eni emulinu ˈiliˈilixo
noxou Kalisito.

ˈIliˈilixo sou Umaxaˈu Lalotu Maninasou

2 Eni aˈosasinge sou ngaxavutalaleli mo mimii tapiena
e eni epotongengi no anu la ngetetelisou pekiaˈu loxo eni
evikalangengi no anu.
3 ✡Ia vaimomo ˈo eni emasaxainge sou ngalavu lexe ngingi
ta mulu ukalusi kisinge ˈa Kalisito, xe ngingi ta sema kisinge
ˈa ta mulumengi, xe Kalisito kisou ˈa Lataua.
4 Xo ta mulu ukalusi aneˈi ane ilavusou ilinga mo ipalo-
matana io isuasou kisiˈa la aneˈi itaxaanu kisiˈa uasi.
5 Xe ta sema ukalusi aneˈi ane ilavusou ilinga mo ipalo-
matana io isuasou kisiˈa uasi la aneˈi itaxa anu kisiˈa uasi.
Anu aloxo aneˈi ane milui kisiˈa. La sou anu laixe lexe ta
sema isuasou kisiˈa.
6 Ia lexe sema ne ilavusou isuasou kisie uasi la ane
ixotosou laxusie mo uxali ataxusi. Xe lexe ane imaela sou
ixotosou laxusie, la ane isuasou kisie.
7 ✡Mamu sou itema usuˈasou kisou. Xo anu loxo to-
volaˈisou Lataua mo tokolomo noxou Lataua mo uˈitinu
Lataua. Ia sema ne ane tokolomo laixe noxou mulue.
8 ✡Xo mulu muxali noxie sema uasi. Sema mixali noxou
mulu.
9 Aloxo ne la sou anu ukoinu mulu ie sema uasi, mukoine
sema iu mulu.
10 Tavaˈu aloxo ne la sou sema isuasou kisie sou sosovosou
xavi ane ne sou ta angelo imaisou.
11 Tila la sema ixolu vaˈaxu mo xe mulu uxolu vaˈaxu mo
uasi, xo mulu ne anu sou usuˈuline sema xe sema ne sou
isuˈulinu mulu.
12 Aloxo ne xo sema mixali noxou mulu, la sou mulu
muxali noxie sema. Ia mimii ukalusi ne molu noxou Lataua.

✡ **10:30:** 1Ti 4:4 ✡ **10:31:** Kol 3:17 ✡ **10:32:** Rom 14:13 ✡ **10:33:** 1Ko 9:20-22
✡ **11:1:** 1Ko 4:16 ✡ **11:3:** Tav 3:16; Ep 5:23 ✡ **11:7:** Tav 1:26-27 ✡ **11:8:** Tav 2:18-23

13 La sou ngingi menge ngailevingengi la. Xo lexe sema ane
isuasou kisie uasi io ilinga noxou Lataua la ane miˈoxonu
ˈilixo laixe ane?
14 ˈIlixomenge nenge ta mitemasi ulosienge lexe itema
ane kisou laxusou veveenu la anu muˈoxo ˈilixo masua sou
maela.
15 Ia lexe sema e laxusie veveenu ne, la ane tokolomoxe?
Xo laxusie veveenu ne sou usuˈasou kisie.
16 Ia lexe itema vile umasaxa lexe uvikala tumalou no anu
mimii ane nenge tevikala no anu ˈo, ia nexi tamulinu ˈilixo
vile la uasi mo ta tema lalotu noxou Lataua iˈoxo aloxo ˈo.

Laˈilali Noxou Tila

17 Ioxe vaimomo ˈo eni emasaxa lexe avikalangengi no ˈa
ˈilixomengi seˈi e eni aˈosasinge no anu uasi. Xo no anu
pitapita noxinge sou vaivaikala la, ˈilixo laixe vile uxali no
anu uasi.
18 ✡Xo tei la eni elomu lexe no mine ngingi nganeˈe ngapita
loxo ta mitema no ˈa lalotu, la kalikalipala uxolu no nixi
noxinge ne noxiˈa seˈi. Eni elavusou manina.
19 Male lexe kalipala uxali no nixi noxinge aloxo ne la
sou ngingi ngatongongengi laixe sou ngalavusiˈa aneˈi ane
masaxa noxou Lataua muxolu noxiˈa manina.
20 La sou no mine ngingi ngapita loxo ne la laˈilali ane
ngingi ngaoˈou ne anu loxo laˈilali noxou Tila uasi.
21 Xo loxo ngingi vile ne uˈou, la vile no nixi noxinge ne,
uavuti ka uˈou ukalu avile mole utapaxaˈa seˈi. La sou vile
uxamuli lexe musolixu xe vile ulai uie mo uˈoxovulaulau.
22 Loxovaa taasinge sou ngaˈani mo ngaie no anu uasi? Mo
loxovaa ngexavutala lexe ta mitema e ilotu noxou Lataua ne
anu mii vitanisi la sou ngingi ngeˈoxoneˈi ta vivinge aneˈi ane
xaˈa laˈilali uasi mimaela no nano no anu ne? Mii maˈia ane
sou eni alemolu noxinge? Male ngeˈoxo lexe eni eˈosasinge
no ˈa ˈilixo ane ne? Uasi manina.
23 Xo vaikala ane eni enoˈu muneˈe noxou Tila ne eni
kalumo elosinge. No ˈolovoxo la Tila Iesu e mixiu tumaliˈa
noxou ne munoˈu veleti.
24 Xe no mine lexe sou useˈinu, la muvikala laixe musuku
no anu la muvikala aloxo ˈo, “Ane ˈo ne eni vasimelo e
alosinge mo ngingi ukalusi ngaˈou mo sou ngaxavutalaleli
no anu.”
25 ✡Mo iouvilesisi aloxo nesi no mine mioˈu laˈilali mukalu
la anu mutetelisou paku io muvikalasou la, “Paku ane ˈo
anu sosovo sou vaikala alavua ane misakiinu. Anu ˈo ne eni
sialuxo. Ngaˈoxo aloxo ne, ngingi ukalusi ngaie no anu mo
sou ngaxavutalaleli.”

✡ **11:18:** 1Ko 1:10-12 ✡ **11:25:** Mul 24:6-8; Eva 8:8-13

26 Aloxo ne la sou lexe ngingi vile uoˈu veleti ane ne xe uie
no ˈa paku ane ne la utotomu ne anu uxavutala soli noxou
Tila ne ulai utalo no mine anu ulivu uneˈe.
27 ✡La sou lexe ˈenaˈei ane muˈou veleti ane ne xe muie no
ˈa paku noxou Tila ne ia anu uxavutala laixe uasi no anu la
anu muˈoxo susu no anu Tila vasimolu ilou sialuxu ne.
28 La sou itema molu uxavutala tei ˈo xe iliˈi la anu uˈou
veleti ne xe uie no ˈa paku ane ne.
29 Xo lexe seˈi iˈani xe iie ia itaxa Tila vasimolu ne uasi la
vasimolu ne utulusiˈa no ˈa vaivaikalasou.
30 Anu aloxo ne la sou tavuˈalo noxinge ne, pekiaˈa uasi xe
seˈi mipipiena xe tavuˈalo ne misoisoli a vile.
31 Ia lexe nenge menge tailevi maulinenge laixe tei ˈo la
sou nenge tatulu no ˈa vaivaikala uasi.
32 ✡Ioxe no mine nenge tatulu no ˈa vaivaikala noxou
Tila, la anu loxo nenge texolu no laaxu tuˈumaxu sou ˈilixo
masua noxinge sou taxali uˈisalili mo sou nenge tatulu no
ˈa vaivaikala uasi loxo ta mitema sou lialia itulu no anu
vaivaikala.
33 La sou ta vivilo no mine ngingi nganeˈe ukalusi sou
ngaˈani la laixe sou ngaxomaieˈi ta menexinge seˈi ˈo.
34 Ia lexe vile noxinge ne usolixu la laixe sou uˈani no
taasou xo loxo ˈo io pitapita noxinge ne uxalixu ˈilixo
sou itelo vaikala noxinge. No mine eni aneˈe la sou eni
aisalilinoxu vaikala paˈusou noxinge.

12

Xaixai Iouiou Noxou Uleenu Tavuna

1 Ta vivilo eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou xavi iouiou
sou iˈoxo xaixai noxou Uleenu Tavuna.
2 ✡La sou ngingi ngalavu lexe no mine ngingi ngexolu
loxo ta mitema ane imulaxu taneˈi noxou Iesu uasi, la mii
vile ulapungengi ngalai noxiˈa ta lataua kalakalavoi ane
ivivikala uasi ne la ngingi ngalaisi.
3 ✡Aloxo ne la sou eni avikalangengi lexe vile noxinge ne
Uleenu Lataua uxolu noxou la umomomo sou ulevetesou
Iesu uasi. Mo lexe vile noxinge Uleenu Tavuna uxolu noxou
la umomomosou uvikala lexe, “Iesu ne Anu Tila,” uasi.
4 ✡Uleenu Tavuna ulosou xavi iouiou sou uˈoxonu xaixai,
ia anu Uleenu Vilesisi.
5 Mo xaixai iouiou kalumo, ia anu Tila vilesisi.
6 Lataua anusisi mulosi ˈa ta mitema ukalusi xaixai iouiou,
ia anu molu ulosiˈa xavi sou iˈoxonu.
7 No ˈa xaixai vilevilesi la Uleenu Tavuna ulosiˈa ta mitema
xavi mo sou isuˈulineˈi seˈi.

✡ **11:27:** Eva 10:29 ✡ **11:32:** Eva 12:5-6 ✡ **12:2:** Ava 2:18-19 ✡ **12:3:** 1Ioa 4:2-3 ✡ **12:4:** Rom 12:6

8 Io Uleenu Tavuna iouvilesisi nesi a ulosou itema vile xavi
sou uvivikala no ʼa xavutala laixe xe noxou itema vile la
ulosou xavi sou uvivikala no ʼa lavulavu laixe.
9 Uleenu iouvilesisi nesi ulosou itema xavi sou ulavusou
umulamulaxu tanu noxou Iesu, mo ulosou vile xavi sou
ukilakasiʼa ta mitema la imauli la.
10 Xe vile sou umaxaʼu sosovo sou xavi, mo vile sou uaʼalo
palomatana, xe vile sou uilevineʼi ta uleenu, mo vile sou
uvikala no anu vaikala iouiou xe vile sou uxiunu vaikalau
ane uvivikala no anu vaikala iouiou.
11 ✡Xe xaixai mukalusi ne anu xaixaiou Uleenu iouvilesisi.
Ia Anu mulosiʼa vilevilesi loxo no anu masaxa noxousi.

Vasimolu Vile ne Anu Lololisi Ia Vilevilesi ne Mixali Piena no Anu

12 ✡Vasimolu vile ne anu lololisi ia piena muxali no anu.
Mo vilevilesi ne piena ia aneʼi ixalixu vasimolu vilesisi. La
sou noxou Kalisito ne anu aloxo nesi.
13 ✡Xo nenge mukalusi ne teʼulo no anu Uleenu vilesisi sou
teʼuna no anu vasimolu vilesisi. Nenge ta Iutaia mo nenge ta
Xiliki xe nenge ta mitema sou ipalupalusinge mo ta mitema
ane evile usakisaki uasi. La sou nenge mukalusi ne tenoʼu
Uleenu vilesisi sou taiexu.
14 Ioxe la sou vasimolu vile ne piena ia uxalixu vilesisi uasi.
15 Lexe tavaʼu uvikala lexe, “Eni avolu uasi, la sou eni
noxou vasimolu ne uasi,” la anu umomomo sou tavaʼu ne
utolosou sou uxolu loxo vile no anu vasimolu ne kalumo.
16 Mo lexe sangalou uvikala lexe, “Eni iou uasi la sou eni
noxou vasimolu ne uasi,” la anu umomomo sou sangalou ne
utolosou sou uxolu loxo vile no anu vasimolu ne kalumo.
17 La sou lexe vasimolu lololi ne iousi la sou anu ulomu a
loxovaa? Lexe vasimolu lololi ne anu sangalousi la sou anu
utuma a loxovaa?
18 Ia maninasou. Lataua mumuxaxu vasimolu vilevilesi
ne no nano no anu vasimolu vile aloxo anu mumasaxau sou
uxali.
19 Lexe aneʼi ukalusi ne ixali loxo iouvilesisi la sou vasi-
molu ne uxolu a neʼei?
20 Anu aloxo ne la sou paʼupaʼusou ne piena ia vasimolu
ne vilesisi.
21 Mo iou ne umomomo sou uvikala ulai noxou avolu
lexe, “Eni emomomo io amasaxaine uasi,” uasi. Xe kisou
ne umomomo sou uvikala ulai noxou tavaʼu lexe, “Eni
emomomo io a masaxaine uasi,” uasi.
22 Xo anu aloxo ʼo, vasimolu paʼupaʼusou ane loxo ma-
malaxaʼa si ne anu umomomo sou aneʼi ixexee uasi.
23 Xe paʼupaʼusinge ane nenge taxavutala lexe tatoxoneʼi
malaxo uasi ne nenge tatoxoneʼi laixe. Xe vasimenge
paʼupaʼusou ane laixe umomomo sou tamaxaʼu uasi ne
nenge tatalumeu laixe,

✡ **12:11:** 1Ko 7:7 ✡ **12:12:** 1Ko 10:17 ✡ **12:13:** Xal 3:28

24 io paˈupaˈusinge aneˈi ipalaˈa ne tatalumeiei laixe uasi.
Ia Lataua mupitanu vasimolu paˈupaˈusou la muitalonu sou
tatoxonu tatila mulai no anu paˈupaˈusou ane uxolu vitanisi.
25 Anu aloxo ne mo sou kalikalipalaa uxali no nano no ˈa
vasimolu ne mamu, ia lexe paˈupaˈusou ne xavutalaneˈi ne
umomomo sou usaxilaˈa ngatongatoˈosi.
26 Lexe paˈusou vile unoˈu navunavu, la paˈupaˈusou
ukalusi ne iloˈa inoˈu navunavu. Mo lexe paˈusou vile unoˈu
tooxu, la paˈupaˈusou ukalusi ne iloˈa iˈosa.
27 ✡Ioxe ngingi ne vasimolu Kalisito, mo ngingi vilevilesi
ne anu vasimolu paˈupaˈusou.
28 ✡Xe no nano no anu ta mitema ilotu noxou Iesu la Lataua
musosovosiˈa ta mitema ane Iesu mupalusiˈa, xe tameisou
ane ta mitema sou palomatana, xe tatalusou ane ta mitema
sou ilosinge lavulavu, xe ta mitema sou iˈoxonu sosovo
iouiou, xe aneˈi ane inoˈu xavi sou iˈoxoneˈi ta mitema
ixali laixe, xe aneˈi ane sou suˈuli, xe aneˈi ane inoˈu xavi
sou iulaxunu xaixai, xe kaluxusou aneˈi ane ivikala no anu
vaikala iouvilemo.
29 Loxovaa, aneˈi mukalusi ne aneˈi ta mitema ane Iesu
mupalusiˈa? Aneˈi mukalusi ne ta mitema sou palomatana?
Mo aneˈi mukalusi ne ta mitema sou ilosinge lavulavu?
Loxovaa aneˈi mukalusi ne iˈoxonu sosovo iouiou?
30 Mo loxovaa, aneˈi mukalusi ne minoˈu xavi sou pamauli
iˈoxoneˈi ta mitema ixali laixe? Loxovaa, aneˈi mukalusi
ne ivikala no anu vaikala iouiou? Loxovaa aneˈi mukalusi
ne ixiunu vaikala iouvilemo ne? Uasi Lataua musosovosiˈa
vilevilesi sou iˈoxo xaixai ane ne.
31 ✡Ia ngingi ngamasaxau xavi sou xaixai lailaixe vaimomo
ˈo ne uˈoki.

13

Tanutanuxu

La sou Eni Alosiengixu Voteˈi Ane Laixe Manina

1 Lexe eni avivikala no anu vaikala iouvilemo noxiˈa ta
mitema mo noxiˈa ta angelo kalumo, ia tanutanuxu uxolu
no nano noxilo uasi, la eni ne aloxo xolalau utama piena xe
xalamo e mitixitixinu vitanisi.
2 ✡Lexe eni enoˈu xavi sou palomatana mo elavulavu no
anu xavutalaeˈu talume ukalusi mo lavulavu laixe ukalusi
no ˈa muxamuxaxu taleli ne tatila mo pekiaˈu umomomo sou
usukunu alaele ulai vaˈaxu. Ia tanutanuxu uxolu no nano
noxilo uasi, la eni ne a mii vitanisi.
3 Lexe eni alosiˈa mimii noxilo ukalusi ne ulai noxiˈa ta
mitema ane iˈa mimii uasi mo aˈitalonu vasimelo ulai noxiˈa

✡ **12:27:** Rom 12:5 ✡ **12:28:** Ep 4:11-12 ✡ **12:31:** 1Ko 14:1 ✡ **13:2:** Mat 17:20

ta mitema sou iˈelaxu no navu ia lexe tanutanuxu uxolu no
nano noxilo uasi, la eni amomomo sou anoˈu mii vile uasi.
4 Itema e tanuxaˈa ta menexu ne anu uxolu seˈisisi mo
umasaxaiˈa maninasou. Anu uiisuiisu uasi mo utooxu mo
uitinu uasi.
5 Mo anu uˈoxo ˈilixo masua uasi xe anu loxo tanuxusi uasi
mo anu loxo opoo laiˈa palea uasi xe anu loxo kalapusou susu
ane miˈoxonu noxou ne uasi.
6 ✡Tanutanuxu ne loxo sou ˈosaˈosa no anu ˈilixo masua
uasi ia ˈosaˈosa no nano no anu ˈilixo umuli vaikala laixe
maninasou.
7 ✡Xo anu usaxilainge utotomu, anu loxo sou umulaxu tanu
utotomu anu loxo uloopala utotomu mo anu utulu pekiaˈu
utotomu.
8 Tanutanuxu ne umomomo sou utalo uasi ia vaivaikala
sou palomatana anu a uxolu ne ia ulai la utalo mo vaivaikala
iouiou ne ulai la tasiau ukalu xe lavulavu ne ulai la uxexee
avile.
9 Xo nenge telavusou mimii paˈupaˈusousi mo nenge
taaˈalo no ˈa aˈalosou palomatana paˈupaˈusousi.
10 Ia no voxo mine mii ane lololinu ne uxali la mimii ane
paˈupaˈusou ˈo ne ukalu avile.
11 No voxo mine eni molomoloxo sio, la vaivaikalaxeni mo
xavuxavutalaxeni mo xamuxamuli noxilo ne anu iouvilesisi
aloxo ta molomolo nesi. Xe no mine exali loxo itema tila ˈo
la eni eˈitalonu ˈiliˈilixo noxiˈa ta molomolo ne mulai iliˈi no
tumalilo.
12 Vaimomo ˈo nenge tamaisou mimii xalexusi loxo no
anu titilo, ia iliˈi la nenge tamaisou Lataua ˈalaiou no ienge.
Vaimomo ˈo eni alavusou Lataua ne maninasou uasi ia iliˈi
la eni alavusou maninasou loxo Anu mulavusilo manina.
13 ✡Xo vaimomo ˈo mii tatalu anu a muxolu. ˈIlixo sou
tamuxamuxaxu tanenge mo taloopala sou tanoˈu mimii ane
lailaixe iliˈi xe tanutanuxu. Ia anu tila mo muuli noxiˈa
manina ane tanutanuxu.

14

Xavi sou Palomatana Mo Vaikala Iouvilemo

1 ✡La sou ngamulinu voteˈi sou tanutanuxu mo nga-
masaxau xavi iouiou sou iˈoxonu xaixai noxou Uleenu
Tavuna ne uˈoki. Laixe lexe nganoˈu xavi sou palomatana.
2 Xo itema ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne
uvivikala noxiˈa ta mitema uasi ia noxou Latauasi. Xo itema
vile ulavusou mii e anu ulelemolu ne uasi. Anu uaˈaloxu
mimii mutalume ne no anu uleenusi.
3 Ia ta mitema aneˈi palomatana ne ivivikala ulai noxiˈa ta
mitema sou aneˈi ileme pekiaˈa mo ipeletotoneˈi xe iˈoxonu
oponeˈi uai laixe.

✡ **13:6:** Rom 12:9 ✡ **13:7:** 1Pi 4:8 ✡ **13:13:** 1Te 1:3 ✡ **14:1:** 1Ko 12:31; 14:39

4 Anu ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne anu
usu'ulinu anusisi. Ia anu ane upalomatana ne anu
usu'uline'i ta mitema ilotu noxou Iesu sou ileme.
5 Eni emasaxainge vilevilesi ukalusi lexe ngavivikala no
anu vaikala iouvilemo ia emasaxa mu'oki lexe ngingi nga-
palomatana. Anu ane upalomatana ne anu tila mo muaulixu
anu ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo. Ia laixe lexe
anu uxiunu vaikala ne mo sou ta mitema ilotu noxou Iesu
ukalusi ne ino'u su'uli no anu la ileme.

6 Ioxe ta vivilo noxou Iesu, lexe eni ane'e noxinge ia
avivikala no anu vaikala iouvilemo la eni asu'ulingengi laixe
a loxovaa? Mo lexe eni a'alomengi no 'a mii ma'ia mutalume
ia apala'alixu mo lavulavu laixe xe vaikala palomatana la
alosinge vaikala sou usu'ulinu.
7 Mo loxo mimii ane mauli no anu uasi ia tamaxusi, loxo
kita xe susapu ne ta mitema imomomo sou ilavusou lexe
ma'ia ane ilelexe no anu ne a loxovaa no mine mimii ne
tamaxu vitanisi.
8 Mo aloxo ne la lexe xolalau utama lamana uasi, la 'ena'ei
ane uloo sou 'oto'oto?
9 La sou anu aloxo nesi noxinge, lexe ngingi ngavivikala no
anu vaikala ane ta mitema ilavusou uasi. La ane'i ilavusou
mii ane ngingi ngalelemolu ne a loxovaa? Anu aloxo ngingi
ngevivikala ne mulai no nixi vitanisi.
10 Manina vaikala tapiena iouiou anu a uxolu no anu lialia
'o, ia vile noxi'a ne laaxu uasisi, uasi.
11 Ia lexe eni alavusou vaikala ane itema vile uvikala no
anu ne laaxu uasi, la eni ne aloxo aasila noxou itema ane
uvivikala ne xe anu ne aloxo aasila noxilo.
12 La sou anu aloxo nesi noxinge. Xo loxo ngingi nge-
masaxa mu'oki sou ngano'u xavi iouiou sou i'oxonu xaixai
noxou Uleenu Tavuna. La ngatovo ngaxaxai pekia'inge sou
ngano'u xavi ane usu'uline'i ta mitema ilotu noxou Iesu sou
itulu pekia'a mo ileme.
13 Mo tava'u aloxo ne la sou itema ane uvivikala no
anu vaikala iouvilemo ne ukilaka lexe anu umomomo sou
uxiunu vaikalasou mii ma'ia ane anu mulemolu ne.
14 La sou lexe eni akilaka no anu vaikala iouvilemo la
uleelelisi a ukilaka io xavutalaxeni ne umaxa'u nene'axu
lakilakaxeni ne uasi.
15 Ioxe la sou eni a'oxonu mii ma'ia? Eni akilaka no anu
uleeleli mo no anu xavutalaxeni kalumo xe eni alexe lexe no
anu uleeleli la no anu xavutalaxeni kalumo.
16 Ia lexe nini naitinu ualasou Lataua no anu uleenenisi mo
navikala laixe musuku la sou itema vile vitanisi ane uxolu no
nixingengi ne ulavusou uvikala lexe manina a loxovaa? Xo
anu ulavusou mii ma'ia ane nini nalelemolu ne uasi.
17 Male nini navivikala laixe noxou Lataua ne anu laixe ia
itema ane vile 'olele ne anu uno'u su'uli vile uasi manina.

18 Eni avikala laixe noxou Lataua xo euaulingenge
mukalusi sou avivikala no anu vaikala iouvilemo.
19 Ia no mine ta mitema ilotu noxou Iesu ipita la laixe lexe
eni avikala no anu vaikala mautunu ta'uvesi ane ulamana
xe eni avikala sou ane'i ino'u lavulavu no anu, io anu tila no
anu vaikala 10,000 mautunu vaikala iouvilemo.
20 ✡Ioxe ta vivilo mamu sou xavutala-mengi loxo ta molo-
molo ta kitukitu'a. Ia ixavutala no anu 'ilixo masumasua la
ane'i loxo ta keakea. Xo ta keakea ne ilavusou i'oxonu 'ilixo
masua uasi. Io no anu xavutalamengi la nga'oxo aloxo ta
mitema ta tatila.
21 ✡Xo kaukavu muai no anu lapuloto aloxo 'o,

“ ‘Noxi'a ta mitema sou vaivaikala iouvilemo mo no anu
anaxa'a taasila,
la eni avivikala noxi'a ta mitema ane ne, eni a'oxonu
aloxo ne.
Ia ane'i imomomo sou ilomu noxilo uasi.’ Tila muvikala
aloxo ne.”

22 La sou vaikala iouvilemo ane loxo sosovo ne anu noxi'a
ane'i ane imulaxu tane'i uasi, ia noxi'a ane'i ane imulaxu
tane'i uasi. Xe vaikala palomatana ne noxi'a ane'i mimulaxu
tane'i. Ia ane'i ane mimulaxu tane'i uasi ne ane'i uasi.
23 ✡Ioxe lexe ta mitema ilotu noxou Iesu ipita io ane ukalusi
ne ivivikala no anu vaivaikala iouvilemo, ia ta mitema
mose'i ane ilavusou vaivaikala ne uasi xe imulaxu tane'i
uasi ne ilomusinge la ixavutala lexe ngingi xavutalamengi
mu'oxo vulusi.
24 ✡Ia lexe ngingi ngavikala palomatana io itema vile ane
umuxaxu tanu uasi xe vile ane ulavulavu uasi ne u'una, la
vaivaikalamengi ne uxiu opoonu xe ulavu lexe anu itema
sou susu la ngingi ta piena ukalusi ne ngailevinu 'ilixou ne,
25 la sou mii ane mutalume no nano no tanu ne anu a
uai no tatexa ne. La anu utaloxo ulu'e sou ulotu noxou
Lataua, la uvikala tama lexe, “Manina, Lataua anu a uxolu
no nixingengi 'o.”

Vote'i sou Muamua'ixu Lalotu

26 ✡Ioxe ta vivilo nenge tavikala a loxovaa? No mine
ngingi ngane'e ngapita sou ngalotu la vilevilesi ne ino'u
xaixai loxo lexe, xe vaikala sou lavulavu, mo mii mose'i ane
Lataua mumaxa'u no iengi xe vaikala iouvilemo. Mo ane
sou uxiunu vaikala iouvilemo. Mimii ane ne sou u'oxo lalotu
utulu pekia'u mo uleme.
27 Lexe mose'i ivivikala no anu vaikala iouvilemo, xe tamei
uasi la tatalusi ane'i ivikala, io ivikala ukeikei uasi, vile
uvikala ukalu la vile uvikala. Xe laixe lexe itema vile sou
uxiunu vaikalai'a ne anu a uxolu kalumo.

✡ **14:20:** Ep 4:14 ✡ **14:21:** Ais 28:11-12 ✡ **14:23:** Apo 2:13 ✡ **14:24:** Ioa 16:8 ✡ **14:26:** 1Ko 12:8-10

28 Ia lexe itema vile sou uxiunu vaikala ne uasi, la itema
ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne, uxolu tani ukisi
no anu pita sou lalotu ne. Io uvivikala noxousi xe noxou
Latauasi.
29 ✡Mo sou ta mitema sou palomatana tamei, uasi la
tatalusi ane ivikala, io aneʹi ane ixolu ne ilomulangiou mo
iilevinu vaikalaiʹa ne laixe manina.
30 Ia lexe Lataua ulosou itema vile e uxoxolu no lia ne mii
vile la itema ane muvivikala tei ne anu utalo.
31 Xo ngingi ukalusi ne ngemomomo sou ngapolomatana
vilevilesi mo sou ta mitema ukalusi ne ilamana mo pekiaʹa.
32 Ta uleenu sou vaikala palomatana ne aneʹi imulinu
vaikala noxiʹa ta mitema sou ipalomatana nesi.
33 Xo Lataua ne loxo anu Lataua sou uʹoxonu mimii
vitavitanisi uasi, ia anu Lataua sou opo seʹisisi.

Loxo no anu laʹolaʹoluxu noxiʹa ta mitema ilotu noxou
Iesu,
34 ✡mo ta sema ne ixolu tani ukisi no nano no a lalotu.
Aneʹi ne imomomo sou ivivikala uasi ia iluʹeneʹi sou imulinu
loxo lapuloto noxou Mosesi mulemolu.
35 Lexe aneʹi imasaxa sou ilavusou mii vile, la aneʹi
italiʹisiʹa ta muluiʹasi no taasiʹa, xo ta sema ivikala no nano
no ʹa lalotu ne anu mii sou maela manina.
36 Loxovaa vaikala noxou Lataua ne tavaʹu musoko a
noxinge ne? Uasi, loxovaa ngingi ta mitema ane nesi ane
ngenoʹu vaikala noxou Lataua ne? Ia evile inoʹu vaikalau
uasi.
37 ✡Mo lexe itema vile uxavutala lexe anu ne itema sou
palomatana, xe uasi la munoʹu xavi iouiou sou iʹoxonu
xaixai noxou Uleenu Tavuna ilavusou lexe mii maʹia ane
eni akaukavunu ulai noxinge ʹo ne anu loxo vaikala pekiaʹu
noxou Tila.
38 Ia lexe anu umulaxu xavutalau no anu uasi, la anu
kalumo ne ngamulaxu xavutalamengi no anu vaikalau ne
mamu.
39 Anu aloxo ne la sou ta vivilo ngaʹoxo masaxa noxinge
pekiaʹu sou ngapalomatanasi, io vaikala iouvilemo ne
ngatavuna sou mamu.
40 Ia ngaʹoxonu mii ukalusi ne umomomo laixe no anu
voteʹi sou muamuaʹixu lalotu.

15

Kalisito Mumauli La

1 Ioxe, ta vivilo, eni emasaxa sou alivunoxu xavutalamengi
sou aʹalo laixe noxou Iesu Kalisito ane eni eaʹaloxu noxinge
mo ngingi ngenoʹu mo sou ngingi ngatulu pekiaʹinge no anu
ne.

✡ **14:29:** 1Te 5:21 ✡ **14:34:** 1Ko 11:3; 1Ti 2:12 ✡ **14:37:** 1Ioa 4:6

2 No anu aˈalo ane nesi ane Lataua mupamaulingengi
no anu ne lexe ngingi ngateteli pekiaˈu no anu vaikala
ane eni eaˈaloxu noxinge ne xo lexe uasi la ngingi ne
ngamuxamuxaxu tangengi vitanisi.
3 ✡Xo mii maˈia ane eni enoˈu ne ane eni akalanu uneˈe
noxinge, aloxo anu mii tatila manina lexe Kalisito musoli sou
susu noxinge aloxo vaikalasou muai no anu Lavuku Tavuna
teinu ne,
4 ✡la sou miˈasixu xe mumauli mutulu la no anu voxo
tatalusou loxo vaikalasou muai no anu Lavuku Tavuna
teinu.
5 ✡Mo anu mupalaˈa noxou Pita xe mukalu la noxiˈa ta
molomolo noxou mavulovexa mo muluˈe no lia tamei.
6 Xe iliˈi no anu la anu mupalaˈa alaxu vilesisi noxiˈa ta
vimovimou moseˈi noxou sosovosiˈa loxo itemaxu itemaxu
vile mo itemaxu taˈuve (500). Piena moseˈi noxiˈa ne uao
imaumaulisio, ia moseˈi a misoisoli mukalu ne.
7 ✡Mukalu la anu mupalaˈa noxou Iakavo xe mukalu la
mupalaˈa noxiˈa ta aposeli ne mukalusi,
8 ✡mo kaluxusou la anu mupalaˈa noxilo kalumo. Eni ne
aloxo itema ane nenu mivoˈo lalaanu.
9 ✡La sou eni ne akituˈa noxiˈa ta aposeli ne mo lexe eni
laixe sou ilemelo lexe aposeli uasi. Xo eni eˈoxo masuaneˈi
ta mitema sou lalotu noxou Lataua.
10 ✡Ia no anu alauna noxou Latauasi la sou eni exali
amitema iou aloxo ˈo. Mo alauna noxou ane muneˈe noxilo
ne loxo mii vitanisi uasi. Eni exaxai pekiaˈilo mo euaulixaˈa
ta aposeli mukalusi ne. Io loxo eni uasi, ia alauna noxou
Latauasi ane muxolu noxilo sou eˈoxonu xaixai ne.
11 Mo lexe eni aˈalomengi xe ta menexilo iaˈalomengi,
la nexi noxiˈa taaˈaloxu vaikala iouvilesisi la sou ngingi
ngamulaxu tangengi no anu.

Ta Mitema Aneˈi Ane Misoisoli ne Imauli La

12 Ia lexe nexi teaˈalo lexe Kalisito mutulu mumauli la
no anu soli, la sou loxovaa moseˈi noxinge ne italiˈi lexe ta
mitema imomomo sou itulu la no ˈa soli uasi?
13 Mo lexe mauli la noxiˈa ta mitema ane misoisoli ne uasi
la Kalisito ne anu mutulu mumauli la uasi kalumo.
14 Ia lexe Kalisito ne utulu umauli la uasi la aˈalo noxixe
mo loopala noxinge ne anu mii vitanisi.
15 La sou aloxo ne la nexi loxo ta mitema sou aˈalo
kalakalavoi no anu mii ane Lataua muˈoxonu, xo nexi
teaˈaloxu Lataua lexe anu mutulusou Kalisito mumauli la no
anu soli. Ia manina lexe anu utulusou Kalisito umauli la uasi
aloxo ne la sou lexe aneˈi ane misoisoli ne itulu imauli la uasi.
16 Xo lexe aneˈi ane misoisoli ne itulu imauli la uasi la sou
lexe Kalisito ne anu utulu umauli la uasi avile.

✡ **15:3:** Ais 53:5-12 ✡ **15:4:** Mat 12:40; Apo 2:24-32 ✡ **15:5:** Mat 28:16-17; Luk 24:34 ✡ **15:7:** Apo 1:3-4 ✡ **15:8:** Apo 9:3-6 ✡ **15:9:** Ep 3:8; 1Ti 1:15 ✡ **15:10:** 2Ko 11:23

17 Mo lexe Kalisito ne utulu umauli la uasi, la loopala
noxinge ne anu mii vitanisi. Mo susu noxinge ne anu a uao
uxolusinge ne sio.
18 La sou aneˈi ane mimuxaxu taneˈi kalumo noxou
Kalisito ka misoisoli ne aneˈi misuasua mukalu.
19 Mo sou lexe loopala noxinge noxou Kalisito ne sou mauli
no anu lialia ˈosi la loopalasinge ne uaulixu masuanenge
avile mo ta mitema ukalusi no anu lialia ˈo.
20 Ia manina Kalisito ne mutulu mo mumauli la no anu
soli. Anu aloxo Anu mutulu tei ne sou aneˈi ane misoisoli la
imauli la.
21 ✡Xo loxo soli muneˈe noxou itema vile la mauli la noxiˈa
aneˈi ane misoisoli ne uneˈe noxou itema vile kalumo.
22 Xo anu aloxo ˈo noxou Adamu la ta mitema ukalusi isoli.
Xe noxou Kalisito la ta mitema ukalusi ne inoˈu mauli.
23 ✡Ia vilevilesi ne naˈa voxo mo, xe Kalisito, Anu loxo
itema ane mutulu tei xe no mine Anu ulivu uneˈe, la aneˈi
ane ta noxou ne itulu imauli.
24 Voxo kaluxusou uxali la Anu uitalonu saxisaxilaˈu ulai
noxou Momu Lataua. No mine anu Kalisito umamulonu mo
ukalusiˈa ta kisikisiˈa ta uleenu masumasua e pekipekiaˈa
mo xavineˈi mulolutu.
25 ✡Xo anu uulaxunu sou saxisaxilaˈu ulai utalo no mine
Kalisito utaoluneˈi ta uluau ukalusi ne no lia no laaxu xavi
noxou.
26 ✡Uluau ukalusou sou umamulonu mo ukalusou ane soli
ne.
27 ✡Xo “Lataua muˈitalonu mimii mukalusi ne no lia no
laaxu xavi noxou Kalisito.”
Io vaikala lexe mimii mukalusi ne muˈitalonu no laaxu ne
anu mulamanasi lexe Lataua e muˈitalonu mimii mukalusi
no tavaˈu Kalisito ne. Ia Lataua anu molusi uxolu no laaxu
uasi.
28 Ia no mine anu uˈoxonu mimii aloxo ne ukalu la sou
ˈOlu molu mumulinu Lataua e muˈitalonu mimii mukalusi
no laaxu ne, mo sou Lataua umomomo sou uxolu no anu
mimii ukalusi.
29 Ioxe lexe mauli la uasi la sou mii maˈia ane aneˈi e
miˈulosiˈa sou isuˈuineˈi ta mitema e misoisoli ne iˈoxonu?
Lexe aneˈi e misoisoli ne umomomo sou itulu imauli la uasi
avile la sou loxovaa no anu ˈuloˈulo ane miˈulosiˈa ta mitema
sou isuˈuineˈi ne?
30 ✡Xe loxovaa noxixe, la sou nexi taˈitalongengi no anu
tuˈutuˈumaxu utotomu ˈo?
31 Eni atavulenu soli no voxo utotomu evikala manina
aloxo ne xo ta vivilo loxo eni eˈosasinge sou ngexolu no nano
noxou Iesu Kalisito anu tila noxinge.
32 ✡Lexe eni eˈotoxaˈa ta mimii ta vova ne Epeso sou mii
masaxa noxilosi la mii maˈia ane eni enoˈu? Lexe aneˈi ane

✡ **15:21:** Rom 5:12 ✡ **15:23:** 1Te 4:16; Pal 20:5 ✡ **15:25:** Mat 22:44 ✡ **15:26:** Pal 20:14 ✡ **15:27:** Lex 8:6 ✡ **15:30:** Rom 8:36 ✡ **15:32:** Ais 22:13

misoisoli ne itulu imauli la uasi, la, “Nenge taˈani mo taie xo
neˈiela la nenge tasoisoli.”
33 Mamu sou ngamulinu kalakalavoi noxiˈa ta mitema. “Xo
ta mitema ta masumasua ne ivilaˈisou ˈilixo laixe ne.”
34 La sou ngatulu no anu lavulavu ane muxolu noxou
itema vile lailaixe lexe ngingi ngamulinu, io ngataluxu no
anu ˈilixo sou ngaˈoxonu susu. Mo seˈi noxinge ne ilavusou
Lataua uasi ne eni avikala aloxo ne sou apamaelangengi.

Vasimenge Ane Umauli La

35 Ia male itema vile utaliˈi lexe, “Ta mitema ane misoisoli
ne ulai la itulu imauli la a loxovaa ˈo? Vasimeˈa ne uxali iou
a loxovaa?”
36 ✡Xovulaulau! Mii maˈia ane nini natounu ne anu usoli
tei ˈo la sou anu upau sou uleme.
37 La sou no mine nini natounu la loxo natounu ovu lololi
e uxali iliˈi ne uasi, ia ngiaxu vitanisi. Male uiti ngiaxu, uasi,
la mii vilemo ngiaxu.
38 Ia Lataua ulosiˈa vasimeˈa loxo anu molu mumasaxau.
Mo ngiaxu iouiou vilevilesi ne anu ulosiˈa ainu vilevilesi mo.
39 Xe mimii no lia ˈo ne anu iouvilesisi uasi. Nenge
vasimenge mo xe ta mimii ane imuamuaˈi no ˈa lialia ne
vasimeˈa mo xe ta ngiala ne vasimeˈa mo ia ta sinana ne
vasimeˈa iouvilemo.
40 Anu aloxo ne la sou mimii sou loxotolo ne naˈu vasimolu
mo xe mimii sou lialia ne naˈu vasimolu mo. Ia mimii sou
loxotolo e lailaixe ne anu vasimolu iouvilesisi mo mimii
lailaixe sou lialia ˈo ne vasimolu iouvilemo.
41 Mo aso ne anu naˈu kaaxu lailaixe mo xe soˈio ne anu
naˈu kaaxu lailaixe mo. Ia ta oto ne naˈa kaaxaˈa mo. Io ta
oto kaaxaˈa ne uxali iouiou mo lailaixe manina.
42 Anu iou aloxo nesi no anu mauli la noxiˈa aneˈi ane mis-
oisoli. Vasimolu ane miˈasixu ne anu umasua ia vasimolu
ane utulu umauli la ne anu umomomo sou uui la uasi.
43 ✡No mine miˈasixu la vasimolu ne laixe uasi ia mutulu
mumauli la no anu mimii lailaixe. Miˈasixu la mamalaxusi
ia mutulu mumauli la no anu xavi tatila.
44 Vasimolu e miasixu ne anu sou lialia ˈo si ia anu
mumauli la, la vasimolu ne sou uleenu. La sou vasimolu sou
lialia ˈo xe vasimolu sou uleenu kalumo ne.
45 ✡La sou kaukavusou muai lexe, “Adamu anu tei ne
muxali loxo itema mumaulisi,” ia Adamu ane iliˈi ne muxali
loxo Uleenu sou ulosiˈa ta mitema mauli.
46 Xo uleenu ne uluˈe tei uasi. Vasimolu muluˈe tei ka sou
uleenu.
47 La sou itema ane tei ne anu molu no anu lomulo sou
lialia ˈo, xe itema ane tameisou ne anu molu no opo loxotolo.
48 Anu aloxo ta mitema sou lialia ˈo ne aneˈi loxo itema sou
lialia. Xe aloxo ta mitema sou opo loxotolo ne la sou aneˈi
loxo itema sou opo loxotolo.

✡ **15:36:** Ioa 12:24 ✡ **15:43:** Pil 3:20-21 ✡ **15:45:** Tav 2:7

49 Mo anu iouvilesisi aloxo nenge texali loxo ta mitema ane
sou lialia ʼo ia iliʼi la nenge taxali loxo itema ane sou opo
loxotolo.
50 Ioxe eni avikalangengi, ta vivilo lexe mii ane vasimenge
lialia ʼo ne umomomo sou uxolu kalumo no nano no ʼa
saxisaxilaʼu noxou Lataua uasi. Mo mii ane ukalu ne
umomomo sou upita ilou mii ane lailaixe mo kaluxu uasi,
uasi.
51 ✡Ngalomu, eni avikala ngengixu vaikala utalume vile
aloxo ʼo. Nenge moseʼi ne tasoli uasi, ia nenge ukalusi ne
taxiu vasimenge,
52 no mine ane ne uxali loxo ienge uʼamo no anu xoolau
utama kaluxusou. Xo no mine xoolau utama la aneʼi ane
misoisoli ne itulu imauli la, ia isoli la uasi, mo nenge ne
vasimenge uxiu ukalusi.
53 ✡La sou vasimolu ane umamulo ne utokolomo no anu
mimii lailaixe ane umamulo uasi. Mo vasimolu ane musoli
ne utokolomo no anu mimii ane sou umauli mo kaluxu uasi.
54 ✡No mine vasimolu ane umamulo ne utokolomoxu no
anu mimii lailaixe ane umamulo uasi. Xe vasimolu ane
sou soli ne utokolomoxu no anu mimii ane sou umauli mo
kaluxu uasi. Lexe mimii ane ne uxali la vaikala e mikauku-
vunu ne uxali maninasou aloxo ne. “Soli ne mumamulo
avile mo Lataua muuaulixu.”
55 ✡ “Soli, xavineni ava? Soli, tavimeni ava?”
56 ✡Xe tavi sou soli ne anu a ʼilixo masumasua mo xavi sou
ʼilixo masua ne anu ane lapuloto.
57 Ia talemolu laixe ulai noxou Lataua! Anu mulosinge
xavi sou tauauli no anu muneʼe noxou Tila noxinge Iesu
Kalisito.
58 Anu aloxo ne la sou ta vivilo e emasaxainge manina,
ngatulu pekiaʼinge io ngasasalo no anu mii vile uasi. Uto-
tomu ne ngalosinge ukalusi ulai no anu xaixai noxou Tila.
Xo ngingi ngelavu lexe xaixai noxinge no nano noxou Tila
ne anu vitanisi uasi.

16

Mipitanu Lamoliiʼa ta Mitema Noxou Lataua

1 ✡Ioxe ano ʼo vaikala sou lamoli ane mipitaiʼa ta mitema
noxou Lataua. Ngaʼoxonu mii maʼia e evikalaneʼi ta mitema
e ilotu noxou Iesu no tuatuala no nano ne Xalatia sou
iʼoxonu.
2 No anu voxo usoko sou voxosou lalotu utotomu, la ngingi
vilevilesi ne ngamulaxu lamoli moseʼi no paʼumolu. Paʼusou
no nano no anu lamoliu e unonoʼu. Ngapitanu uai, mo sou
eni aneʼe la ataxusou la uasi.

✡ **15:51:** Mat 24:31; 1Te 4:15-17 ✡ **15:53:** 2Ko 5:4 ✡ **15:54:** Ais 25:8 ✡ **15:55:** Ose 13:14 ✡ **15:56:** Rom 7:13 ✡ **16:1:** Rom 15:25-26; 2Ko 8:1-9

3 Xe no mine eni axali la alosiʹa ta mitema ane ngingi nge-
sosovosiʹa ne uoli voloxu sou vaikala lamana ilou lolovolo
noxinge ne sou ilaixu ne Ielusalemu.
4 Lexe anu laixe sou eni alai kalumo la aneʹi ivaitaoleli.

Kilaka Noxou Paulo

5 ✡Eni Apolo alai ne Makedonia xe iliʹi la sou aneʹe noxinge.
Xo eni Apolo alai aloxo ne Makedonia tei ne.
6 ✡Male eni axolu maxuveeni sevile noxinge male no ʹa
voxosou sivo mo tani lelemesou ne ukalu avile, mo sou
ngingi ngasuʹulileli no anu muamuaʹi xo lexe sou alai neʹei.
7 Eni amasaxa sou amaisingesi vaimomo ne loxo ex-
ixaosingesi ka alai uasi, eni eloopala lexe axolu maxuveeni
sevile noxinge, lexe Tila umasaxa aloxo ne.
8 Ia eni axolu lai ne Epeso ne ulai utalo no ʹa voxosou
Pentikosi.
9 ✡Xo aitenga tatila sou xaixai ane lexe eni axaxaisou ne
anu mukisi noxilo, xe ta mitema tapiena ane sou ivikala no
tumalilo ne aneʹi a ixoxolu.
10 ✡Io, lexe Timoti uneʹe la ngasaxilaʹu laixe lexe mii vile
uʹoxonu uʹume no mine anu uxoxolu noxinge ne mamu. Xo
anu uxaxaisou xaixai noxou Tila, iou aloxo eni ʹosi.
11 ✡Evile no voxo ane ne umomomo sou ngaitalonu nga-
lomuxu mo ngaʹosasou mamu. Ia no anu muamuaʹixu sou
ulivu uneʹe noxilo la ngaʹitalonu no ʹa opo seʹisisi. Eni
autitiʹa iloʹa ta vimovimou.
12 ✡Ano ʹo ne vaikalasou vivinge Apolosi. Eni epeletotosiʹa
pekiaʹu sou lexe ulai noxinge iloʹa ta vivinge. Anu umasaxa
sou ulai palea vaimomo ʹo uasi, ia anu ulai no mine anu
uxamulinu loxo voxo laixe noxou sou ulai.
13 Ngatulu mo ngaloosinge, mo xavingengi voxovoxo no
anu muxamuxaxu tangengi la sou ngaxali loxo ta mitema
sou ngatulu pekiʹainge mo ngaʹume uasi.
14 Ngaʹoxonu mimii ukalusi ne mo tanengexaʹa ta menex-
ine no anu alauna.
15 ✡Ngingi ngelavu lexe ta temanu tani noxou Sutepano ne
aneʹi mixiu tei milai noxou Iesu no nano ne Akaia mo aneʹi
miitineʹi milai no anu xaixai noxiʹa ta mitema noxou Lataua.
Ia ta vivilo eni apeletotosinge pekiaʹu,
16 sou ngaluʹengengi no laaxaʹa ta mitema aneʹi iou aloxo
ne mo aneʹi ukalusi e imulineʹi sou isuʹuli no anu xaixai ne.
17 Eni eʹosa no mine Sutepano ilou Potunatasi xe Akaikusi
mixali xo aneʹi mimomomosou miʹoxonu mii ane ne ngingi
ta Kolinito ngaʹoxonu uasi.

✡ **16:5:** Apo 19:21 ✡ **16:6:** Rom 15:24 ✡ **16:9:** Apo 19:8-10; 2Ko 2:12 ✡ **16:10:** 1Ko 4:17 ✡ **16:11:** 1Ti 4:12 ✡ **16:12:** 1Ko 3:6 ✡ **16:15:** 1Ko 1:16

18 Xo aneˈi miˈoxonu opoleli muai laixe mo noxinge
kalumo. Ta mitema ane loxo ne umomomo sou talavusiˈa
laixe.

ˈOsaˈila Kaluxusou

19 ✡Ta mitema ilotu noxou Iesu no xalee lia tila ne Asia
miˈitalonu ˈosaˈila noxiˈa muneˈe noxinge. Akuila mo Pilisila
miiongengi no nano no ualasou Tila, mo aneˈi ta mitema e
ilotu noxou Iesu ane ilavusou ipita no tani noxiˈa ne kalumo.
20 Ta vivinge mukalusi ane mixolu lai ˈo miˈitalonu ˈosaˈila
noxiˈa muneˈe noxinge. Ngasexelangenge ngatongatoˈo mo
ngatimunu xalengengi no ˈa ˈosaˈila noxou Lataua.
21 Eni Paulo melo akaukavunu ˈosaˈila ane ˈo no avolo.
22 ✡Lexe itema vile tanuxu Tila uasi, la unoˈu tuˈumaxu no
voxo mine Tila ulivu uneˈe. Nini naneˈe, Tila.
23 Alauna noxou Tila Iesu uxolu noxinge.
24 Tanutanuxu noxilo ulai noxinge ukalusi no nano noxou
Kalisito Iesu. Manina.

✡ **16:19:** Apo 18:2, 18, 26 ✡ **16:22:** Xal 1:8-9; Pal 22:20

UOLI VOLOXU TAMEISOU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA KOLINITO

Vaikala lamana

No anu uoli voloxu ane 'o ne Paulo mukaukavunu mulai noxi'a ta Kolinito, xo ta mitema mose'i no nano no tuala tila ne Kolinito mi'oxonu vaikala masumasua mose'i mulai noxou. Aloxo ne la sou anu mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a sou lexe uxalixu opo vilesisi no taine'i la.

No nano no anu vaivaikala noxou Paulo, la anu muvikala lamana no anu vaikala pekipekia'u e anu muvikalane'i no anu tei. Anu umasaxa lexe ulamanalixa'a no anu tava'u a loxovaa la sou anu mu'oxonu vaikala tu'utu'umaxu ne. Anu mu'oxonu aloxo ne, xe leviani noxi'a ilomu uasi, la misu'anu vaikala masumasua mulai noxou. Xe mupala'alixu 'osa'ila noxou, xo mulomusou lexe ta mitema milomu la mixiunu maulixa'a.

Xe mukalusou vaivaikala noxou la muvikalane'i ta Kolinito sou isu'uline'i ta mitema noxou Lataua ane xa'a mimii uasi no xalee lia tila ne Iutaia. Xe kaluxusou manina, la Paulo mulamanalixa'a lexe ta aposeli kalakalavoi mose'i 'a ixoxolu ne, la sou ane'i itovonu sou i'oxonu masuanu xe ipupuiou xaixai noxou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Paulo mulamanalixu 'ili'ilixonu xe xaixai noxou 1:1-7
Ipitanu su'uli ulai noxi'a ta mitema ne Ielusalemu 8–9
Paulo mulamanalixu no anu xaixai noxou 10:1–13:10
Vaikala kaluxusou ilou vaikala sou sexela 13:11-14

1 Eni Paulo itema e Kalisito Iesu mupalusilo no anu masaxa
noxou Lataua mo musosovosilo. Nexi noxou vivilo Timoti
takaukavu uoli voloxu ano 'o ulai noxinge ta mitema ilotu
noxou Iesu ne Kolinito, mo noxi'a ta mitema ane'i imulaxu
tane'i noxou Lataua no 'a tuatuala ukalusi no lia tila ne
Akaia.
2 Alauna mo opo se'isisi ulai noxinge molu noxou Lataua
Maminge mo anu Tila Iesu Kalisito

Anu Lataua sou Mamaatola Tapiena Ukalusi

3 ✡Ta'itinu Lataua e Tila noxinge Iesu Kalisito Momu,
anu tanutanuxu Momu anu Lataua sou mamaatola piena
ukalusi.
4 Anu e mamaatolanenge no anu tu'utu'umaxu noxinge
ukalusi, mo sou nexi tamomomo sou mamaatolane'i ane'i
ane tu'utu'umaxu se'i uxalisi'a no anu vaikalau Lataua ane
Anu mulosienge.

✡ **1:3:** Rom 15:5

5 ✡Xo anu aloxo tuˈutuˈumaxu noxou Kalisito unixi uˈuna
no anu maulinenge ˈo ne la mamaatola molu noxou Kalisito
ne iouvilesisi unixi uneˈe uˈanaˈana kalumo.
6 Lexe oponexi tuˈumaxu, la anu ne sou umamaatolanenge
no ˈa mauli noxixe, lexe nexi tanoˈu vaikala la anu ne sou
umamaatolanenge ane uxalixu ˈilixo sou ngaxolu seˈisisi mo
ngatavulenu tuˈutuˈumaxu ane loxo nexi tatavulenu ˈo.
7 Mo loopala noxixesinge ne anu pumuxu, xo nexi telavu
lexe aloxo tuˈutuˈumaxu noxixe ne ngingi ngatavulenu
kalumo la mamaatola noxixe ne ulai noxinge kalumo.
8 ✡Ta vivixe, nexi tamasaxa manina lexe ngingi ngelavu-
sou, sou tuˈutuˈumaxu ane nexi tetavulenu no anu xalee lia
tila ne Asia. Tuˈutuˈumaxu ane ne anu tatila manina mo
umomomo sou nexi tataloxolixu la uasi mole nexi ne lexe
tasoli avile.
9 Manina, no nano no tanexi la nexi taxamulinu tuˈumaxu
sou soli. Ia anu muxali ne sou lexe nexi tamomomo sou tasoa
noxixe mamu ia noxou Latauasi, Anu e utulusiˈa ta mitema
no ˈa soli.
10 ✡Anu mupamulinexi no anu masua sou soli ane loxo ne,
mo Anu upamaulinexi. Nexi teloopalanu lexe Anu usolonu
sou upamaulinexisi.
11 Xo aloxo ngingi ngesuˈulinexi no anu lakilaka noxinge.
La sou tapiena imomomo sou ivikala laixe noxou Latauа-
menge sou alauna laixe muneˈe noxixe loxo lakolisou laki-
laka noxiˈa tapiena.

Paulo Muxiunu Xavutala E Anu Muloonu

12 Ioxe nexi taˈitinexi aloxo, xavutalamexi laixe noxiˈa ta
mitema ne mumaxaˈixe lamana lexe no anu xoluxolunenge
nengeˈa no anu lialia ˈo ne la nexi texolu no anu ˈilixo vilemo
mo malemalenga ane molu noxou Lataua. Nexi teˈoxonu
aloxo ne loxo no anu xavuxavutala e talavusou lexe mii ane
laixe xe mii ane masua sou lialia ˈo uasi ia loxo no anu alauna
noxou Latauasi.
13 Xo nexi takaukavumengixu mii vile ane ngingi ngamo-
momo sou ngaitisou mo ngalavu sou uasi ne uasi. Eni
eloopala lexe ngingi ngalavusou mimii lamana ukalusi. Mo
eni eloopala lexe,
14 ✡aloxo ngingi ngelavusixe sevilesi ia ngingi ngalavusixe
ukalusi, la ngingi ngamomomo sou ngaˈosasixe ne aloxo nexi
taˈosasinge kalumo no anu voxo noxou Tila Iesu.
15 Anu aloxo ne xo eni exavutala pekiaˈu no anu mii ane
ˈo, eni emulaxu xavutala sou akilisinge tei o mo sou ngingi
ngamomomo sou nganoˈu suˈuli alaxu tamei.

✡ **1:5:** Lex 34:19 ✡ **1:8:** Apo 19:23; 1Ko 15:32 ✡ **1:10:** 2Ti 4:18 ✡ **1:14:** 2Ko 5:12; Pil 2:16

16 ✡Eni emulaxu xavutalaxeni lexe sou akilisinge no
mine alai ne Makedonia xe melo ne Makedonia aneˈe la
alivu aneˈe noxinge, xe iliˈi la sou ngingi ngasuˈulileli sou
ngasaxaleli sou alai ne Iutaia.
17 No mine eni emulaxu xavutalaxeni sou mii ane ne la,
loxovaa eni eˈoxonu papaxesi? Uasi loxovaa eni eˈoxonu
sou emulaxu xavutalaxeni loxo aneˈi ta mitema no lia ˈo
ixavutala ˈo si mo sou eni avikala ukeikei lexe “Ee, la ee”
no mine “Uasi, la uasi?” Aloxo ne uasi.
18 Ia manina sou aloxo Lataua anu umulinu vaikalausi, la
sou aˈalo noxixe ulai noxinge ne anu loxo “Ee,” xe “Uasi,” la
uasi.
19 ✡Xo Lataua ˈOlu Iesu Kalisito e nexi noxiˈa Sailasi mo
Timoti telaanu vaikalasou nonixi noxinge ne anu loxo “Ee,”
no mine “Uasi,” ne uasi ia noxou ne la anu utotomu ne “Ee,”
si.
20 ✡Xo mii vile uasi mii tapiena anu Lataua musakiinu
vaikalasou ne anu muxali “Ee,” noxou Kalisito. Anu aloxo
ne la sou noxousi ne la “manina” ne nenge taˈitinu Lataua
ualasou.
21 Ioxe la sou anu Lataua e mupitanenge no anu mauli
noxou Kalisito anu molu musosovosinge la sou nengeˈa
tatulu pekiˈainge.
22 ✡Mo muˈitalonu sosovo noxou mo mutomusinge lexe
nenge ta naˈu ne muxolu noxinge. Mo mumulaxu Uleenu
no nano no tanenge aloxo sosovo sou mii maiˈa ane Anu
ulosinge iliˈi.
23 Eni alemolu la Lataua mulavusou xavutalaxeni aloxo ne
mo eni talelingenge sou lexe alivu alai ne Kolinito uasi.
24 ✡Anu loxo nexi tauli sou taulaxu tangengi uasi. Ia nenge
nengeˈa taxaxai ne sou ˈosaˈosamengi. Xo tavaˈu aloxo,
ngingi ngamulaxu tangengi la ngatulu pekiˈainge.

2

1 ✡Aloxo ne la sou eni exavutala pekiaˈu lexe mamu sou
eni aˈoxonu navunavu vile la sou alai akilisinge.
2 Xo lexe eni aˈoxonu opongengi tuˈumaxu, la sou ˈenaˈei
la ane uxolu sou uˈoxoleli aˈosa? Ngingisi.
3 Eni ekaukavu aloxo ne mo sou loxo eni aneˈe la mamu
sou taleli utama noxiˈa ta mitema ia sou iˈoxoleli aˈosa ne.
Eni eloopala pekiaˈu noxinge mukalusi lexe ˈosa noxilo ne
uxolu ulai noxinge ukalusi kalumo.
4 ✡Xo eni ekaukavumengi ˈo no anu taleli utamasinge mo
uxoto toxoxaˈa xe ieli lexaxu piena, sou lexe aˈoxongengi

✡ **1:16:** 1Ko 16:5-6 ✡ **1:19:** Apo 18:5 ✡ **1:20:** Pal 3:14 ✡ **1:22:** 2Ko 5:5; Ep 1:13-14 ✡ **1:24:** 1Pi 5:3 ✡ **2:1:** 1Ko 4:21 ✡ **2:4:** Apo 20:31

ngatama uasi, ia sou loxo u'oxo oponengi ngalavusou man-
ina tanutanuxu noxilo singe no anu 'ilixo sou talulusou susu
noxi'a ta mitema sou susu.
5 Ioxe lexe itema vile muxalixu opo tu'umaxu, la anu
u'oxonu opoleli tu'umaxu uasi. Ia anu mu'oxongengi latala
mukalusi ne opongengi tu'umaxu, la laixe lexe ta'oxonu
uxali masua u'oki mamu.
6 Navunavu ane ta piena noxinge mitelonu noxou ne anu
mumomomo noxou.
7 Ia aloxo ne uasi, umomomo sou ngingi ngalulusou susu
noxou mo ngamamaatolanu, mo sou anu umomomo sou opo
tu'umaxu toxoxu ulu'elaixu a vile mamu.
8 Eni apela'inge aloxo ne mo sou ngingi nga'oxo pekia'unu
tanutanuxu noxinge sou ne la, mo sou anu ulavusou lexe
ngingi tangengixu.
9 Tava'u a loxovaa la sou eni ekaukavumengi ne sou
amaisinge lexe ngingi ngamomomo sou ngatulu peki'ainge
no anu tovotovo mo ngalomu sou ngamulinu mimii ukalusi
ne.
10 Lexe ngingi ngalulusou susu noxou itema vile la eni
kalumo alulusou susu noxou. Mo mii ma'ia ane eni elulusou
ne mo lexe mii vile sou alulusou la eni alulusou no iou
Kalisito ne singe.
11 ✡Mo sou Satani ne umomomo sou utaloxolinenge mamu
xo loxo nenge talavusou xavuxavutala talume noxou ne.

Ta Mitema Ane sou Ixaxaisou Vaikala Ane Musakii Alavua

12 ✡Ioxe no mine eni elutu elai ne Toloasi sou alaanu
vaikala sou a'alo laixe sou Kalisito la exalisou lexe Tila
mukisiinu aitengasilo lai ne.
13 ✡Ia xavutalaxeni ne uai se'isisi uao, xo tava'u lexe eni
axalisou vivilo Tito lai ne uasi. La sou eni eione'i io elai avile
ne Makedonia.
14 Ia laixe musuku noxou Lataua e uulaxunexi utotomu no
anu uauli noxou Kalisito mo taxavutalanu vaikala sou mii
ane loxo tumaulixu sou lavulavu laixe noxou ne tasukunu
ulai no xalexalee tani ukalusi no mine nenge talai.
15 Xo nexi ne loxo noxou Lataua la nexi aloxo lomolomo
tuma'u lailaixe ulai noxou Lataua sou Kalisito nonixine'i
ta mitema ane'i ane mimulaxu tane'i noxou Iesu mino'u
pamauli xe ane'i ane mimulaxu tane'i noxou Iesu uasi ane
sou isoisoli.
16 ✡Ane'i ane imulaxu tane'i noxou Iesu uasi la ane'i ne
tuma'a masua sou soli, xe ane'i ane imulaxu tane'i noxou
Iesu la ane'i tuma'a uliulixu sou mauli. Ioxe, mo 'ena'ei ane
mumomomo sou xaixai ane loxo ne?
17 Xo nexi ne loxo tapiena e i'oxonu sou ixixaolixu vaikalau
Lataua sou loxo ino'u mii no anu uasi. Anu aloxo ne uasi.

✡ **2:11:** Luk 22:31 ✡ **2:12:** Apo 14:27; 1Ko 16:9 ✡ **2:13:** Apo 20:1 ✡ **2:16:** Luk 2:34; 2Ko 3:5-6

Noxou Kalisito la nexi tavivikala no iou Lataua ne laixe maninasi, loxo ta mitema ane Lataua mupalusiʹa mineʹe.

3

1 ✡Ioxe mo loxovaa nexi a tasokou sou taʹitinu ualasixe la?
Uasi loxovaa nexi loxo ta mitema moseʹi sou tamasaxau uoli
voloxu sou uʹitinu ualasixe ulai noxinge, uasi molu noxinge?
2 ✡Ngingi nesi ne ane uoli voloxu noxixe e tekaukavunu
no nano no tanexi la ta mitema mukalusi milavusou mo
miitisou.
3 ✡Ngingi ngamaxaʹu lexe ngingi ne uoli voloxu molu
noxou Kalisito, neneʹaxu xaixai mexi kaukavusou ne no anu
suʹi uasi. Ia no anu Uleenu Lataua e muxolu umauli mo no
anu lavoʹo alelaxu uasi ia no nano noxiʹa ta mitema taneʹi.
4 Nexi tanexi mutulu pekiaʹu mo tevau tuʹumanexe noxou
Lataua xo nexi noxou Kalisito.
5 Anu loxo nexi mexe a ne temomomo sou teʹoxonu mimii
ane ne uasi, ia lavulavu noxixe sou xaixai ne molu noxou
Lataua.
6 ✡Anu muʹoxonexi temomomo sou taxali loxo ta mitema
sou isaxilaʹu vaikala ane musakii alavua ne loxo no anu
vaikala sou lapuloto e mikaukavu uasi ia no anu Uleenu, xo
vaikala sou lapuloto ne uvenge tasoli ia Uleenu ne ulosinge
mauli.

Lamanaxu Vaikala Ane Musakii Alavua

7 ✡Ioxe lexe xaixai ne muxalixu soli ne muxotonu kaukavu-
sou no ʹa lavoʹo ia muxali ilou lamanaxu mo ta Isilaeli
imomomo sou imataki uisalili ulai noxou Mosesi alaiou uasi
xo anu lamanaxu ia iliʹi la anu tasiauxu la,
8 la sou loxovaa? Xaixai ane no anu Uleenu ʹo lamanaxu
uʹoki manina.
9 ✡Mo lexe xaixai ane utulusiʹa ta mitema ʹilixoiʹa no
ʹa susu noxiʹa lamana sou ne, anu lamanaxu musuku
la lamanaxu xaixai ane uxalixu ʹilixo muisalili ne anu
lamanaxu toxoxaʹa manina.
10 Xo mii ane lamanaxu loxo ne tei e Mosesi mukaukavu, ia
tamomosou ilou lamana ane lapuloto alavua noxou Lataua
ne toxoxaʹa ane vaimomo ʹo la anu lamanaxu la uasi.
11 Mo lexe mii ane uxolu lavuu uasi ne lamanaxu aloxo ne,
la mii ane uxolu lavuu ne lamanaxu toxoxaʹa manina.
12 La sou no mine nexi taloopala aloxo ne la nexi
pumunenge manina.
13 ✡Nexi ne loxo Mosesi e muvausou alaiou sou utaluxaʹa
ta Isilaeli mo sou imataki sou no mine lamanaxu tasiauxu ne
uasi.
14 Ia xavutalaiʹa ne muxo lololi xo mune muxali vaimomo
ʹo ne pupuni ane ne uxolu no mine iitisou vaikala ane

✡ **3:1:** Apo 18:27; 2Ko 5:12 ✡ **3:2:** 1Ko 9:2 ✡ **3:3:** Mul 24:12; Iel 31:33; Ese 36:26-27 ✡ **3:6:** Iel 31:31; Ioa 6:63; 1Ko 11:25 ✡ **3:7:** Mul 34:29 ✡ **3:9:** Lap 27:26; Rom 1:17 ✡ **3:13:** Mul 34:33

musakii tei. Anu uxexee uasi xo loxo noxou Kalisitosi la sou
anu uxexee.
15 Mo loxo no anu voxo ane vaimomo ʼo ne no mine iitisou
lapuloto noxou Mosesi la pupuni ne utaluxu taneʼi.
16 ✡Ia no mine itema ʼenaʼei ane uxiu ulai noxou Tila, la
pupuni ane ne uxexesou.
17 ✡Ioxe Tila ne Anu a Uleenu ne mo neʼei e Tila Uleenu ux-
olu la sakisaki vile usakinenge uasi vasimenge manamanaʼu.
18 Mo nenge ukalusi ane tavaʼuvaʼusou alaienge uasi ne
nenge loxo titilo sou tamaisou lamana noxou Tila, mo taxiu
taxali loxo Anu ne la no anu lamana ʼuieii utatila voxovoxo
ne sou ane molu noxou Lataua e anu Uleenu ne.

4

Mimii Lailaixe Musuku Uxolu no Anu Vexavexasou no ʼa Lialia ʼo

1 Anu aloxo ne la sou loxo no anu alauna noxou Lataua la
Anu mulosixe xaixai ane ʼo. La sou nexi taʼolevalele uasi.
2 ✡Mo nexi taxexeenu ʼiliʼilixo ane tavuna mo ane tamaela
no anu ne. Nexi taʼoxonu ʼilixo sou kalakalavoi uasi mo
tapolo vile vaikala noxou Lataua uasi. Anu aloxo ne uasi.
Ia nexi taaʼaloxu vaikala manina ne ulamanasi. Aloxo ne ta
mitema itoxonexi mo ta mitema xavutalaiʼa ulamana la sou
ulai no anu xavutala laixe ne mumaxaiʼxe lamana noxiʼa ta
mitema ukalusi ne no iou Lataua.
3 Mo lexe aʼalo laixe noxou Iesu Kalisito ane nexi teaʼaloxu
ne pupuni mutaluxu, la pupuni mutaluxu ne noxiʼa aneʼi ane
sou isoisoli.
4 ✡Xo anu Satani lataua sou lialia ʼo ne mutatusou xavuta-
laiʼa ta mitema ane imulaxu taneʼi noxou Kalisito uasi ne mo
sou mamu sou aneʼi imaisou lamana no anu aʼalo laixe sou
lamanaxu Kalisito e Anu sosovo maninasou noxou Lataua
nesi.
5 Xo nexi talaa vaikalasixe la uasi, ia Iesu Kalisito ne, lexe
anu Tila, mo nexi mexe la ne aloxo ta mitema sou xaixai
noxou sou Iesu nesi.
6 ✡Xo Lataua anu e muvikala lexe, “Lamana uiei molu no
nano no ʼa isivoxo uuatu,” ne muʼoxonu lamanaxu muiei no
nano no tanexi sou ulosinge lamana sou talavusou laixe sou
lamanaxu Lataua no ʼa alaiou Kalisito ne.
7 ✡Ia nexi tenoʼu mii ane laixe musuku ne aloxo no anu
vexavexasou no lialia ʼo sou tamaxaʼu lexe xavi toxotoxoxaʼa
ukalusi ne anu molu noxou Latauasi ia nexi mexe takoiinu
uasi.
8 ✡Nexi ne texamuli tuʼutuʼumaxu muxaliliexi mukalusi, ia
umamulonexi uasi, mo tanexi lili ia tanexi utaloxo uasi.
9 Mo iʼoxo masuanexi ia nexisisi taxolu uasi, xe ipuasixe ia
ikalusixe uasi.

✡ **3:16:** Mul 34:34 ✡ **3:17:** Ioa 8:36; Rom 8:2 ✡ **4:2:** 2Ko 2:17; 1Te 2:5 ✡ **4:4:** Ep 2:2; Kol 1:15; Eva 1:3 ✡ **4:6:** Tav 1:3; Ais 9:2; 2Ko 3:18 ✡ **4:7:** 2Ko 5:1 ✡ **4:8:** 2Ko 1:8; 7:5

10 ✡Utotomu ne nexi taxixaolixu solixu Iesu no anu
vasimexe mo sou mauli noxou Iesu ne umomomo sou
upala'a no anu vasimexe kalumo.
11 ✡Xo nexi e tamauli ne ane tatavulenu soli sou Iesu mo
sou maulixu umomomo sou upala'a no anu vasimexe e sou
soli 'o.
12 Aloxo ne la sou soli anu a uxaxai no nano noxixe, ia
mauli anu a uxaxai no nano noxinge ta Kolinito.
13 ✡Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu muvikala aloxo 'o, “Eni emulaxu taleli, aloxo ne la sou
eni evikala ne.” No anu Uleenu ane nesi sou mulamulaxu
tanenge ne la sou nenge kalumo tamulaxu tanenge mo sou
tavikala aloxo ne.
14 ✡Anu aloxo ne xo nenge telavu lexe Anu ane mutulusou
Tila Iesu no anu soli ne utulusixe kalumo nenge'a Iesu mo
upitanenge nenge'a sou upamotoninenge no talaxu.
15 Mimii ukalusi ane 'o ne sou umomomosinge, mo sou
alauna ane u'ana'analinenge ta mitema tavu'avu'alo ne
umomomo sou uuavutinoxu vaikala 'osa laixe sou ane'i iiti
Lataua no 'a lamanaxu musuku ne.
16 ✡Anu aloxo ne la sou nexi ta'olevalele uasi. Manina loxo
vasimexe no ale anu a sou usoli ne ia tanexi no nano ne
uxaxali alavua no voxovoxo utotomu.
17 ✡Xo tu'utu'umaxu noxixe ne uxolu maxuveeni uasi,
uxolu voxo ataxusi. Ia Lataua ukolinexi no 'a lamana ane
uxolavu ane muuaulixu tu'utu'umaxu mukalusi ne mu'oki
manina mo ukalu uasi.
18 ✡La sou nexi tautitisou mii ma'ia ane no texa 'o uasi ia
mii ma'ia ane no anu. Xo mii ma'ia ane no texa ne anu ulai
la ukalu, ia mii ma'ia ane no anu ne anu tamaisou uasi ne.
Anu uxolu utotomu mo ukalu uasi.

5

Taasinge no Anu Opo Loxotolo

1 ✡Ioxe nenge talavu lexe taasinge sou taxolu no anu no
lia 'o ne umamulo, ia Lataua mutulusou taasinge vile. Anu
taasinge lavu'u ne a uxolu teitexi no opo loxotolo. Tani ane
ne ta mitema itulusou no avo'a uasi.
2 ✡Aloxo ne la sou nenge tanenge utulu mo temasaxa lexe
tano'u taasinge teitexi no opo loxotolo ne la sou usu'asinge
loxo tokolomomenge.
3 No mine loxo nenge ta tokolomo ne, la nenge vasimenge
vitanisi uasi.
4 Xo no mine nenge a uao taxoxolu no anu tani e uxolu
umamulosi ane 'o sio, la nenge tanenge utulu mo tatavule
tu'utu'umaxu ne. Xo nenge tamasaxa sou taxexeenu tani

✡ **4:10:** 1Ko 15:31 ✡ **4:11:** Rom 8:36 ✡ **4:13:** Lex 116:10 ✡ **4:14:** 1Ko 6:14
✡ **4:16:** Ep 3:16 ✡ **4:17:** Rom 8:17-18 ✡ **4:18:** Kol 1:16 ✡ **5:1:** 2Ko 4:7
✡ **5:2:** Rom 8:23

ane ʼo uasi, ia lexe tatokolomo no anu tasinge sou opo loxotolo. Aloxo ne mo sou mii maʼia ane sou usoli ne umomomo sou uxalixu mauli.
5 Ioxe, anu Latauasi ane mukoinenge sou tavaʼu aloxo ne. Mo mulosinge Uleenu aloxo sosovo sou mii maʼia ane anu muloonusinge iliʼi.
6 ✡Anu aloxo ne la sou utotomu ne nenge taloopala pekiaʼu mo talavu lexe loxo no mine nenge taxolu no ʼa tuala no vasimenge la nenge taxolu vaaxu noxou Tila.
7 Nenge taxolu ʼo ne tamulaxu tanengesi ia loxo tamaisou mii no ienge uasi.
8 ✡Nenge ne taloopala pekiaʼu, eni avikala mo emasaxa muʼoki lexe taxexesou vasimenge ʼo ia talai nengeʼa Tila taxolu no tuala noxou Lataua.
9 ✡La sou nenge xavinenge mo sou taʼoxonu uʼosasinge no mine loxo nenge taxoxolu no tuala no ʼa vasimenge no lia ʼo mo taxexee no anu vasimenge kalumo.
10 Xo nenge ukalusi ne taxali no tatexa no laxunu Kalisito sou ulosinge nenge vilevilesi ne lakolisou mii maʼia laixe xe masua ane nenge teʼoxonu no mine texolu no ʼa vasimenge no lia ʼo.

Xaixai sou Ulivunoxu Xolu Pita Noxinge Nengeʼa Lataua

11 Ioxe anu aloxo ne, mo nexi telavu lexe taʼumolu Tila ne a loxovaa la sou nexi tatovonu sou tavikalaneʼi ta mitema pekiaʼu sou. Mii ane lexe nexi taʼoxonu ne Lataua mulavusou. Mo eni eloopala lexe anu mulamana no ʼa xavutalamengi laixe kalumo.
12 Nexi a tatovo sou taʼitinexi noxinge la ne uasi. Ia takaukavu ano ʼo sou ngingi ngaʼosasou ʼilixonexi. Mo sou ngingi ngamomomo sou ngakolinu vaikalaiʼa aneʼi ane iʼosa sou mii ane imaisou no alesi ia no nano no taneʼi ne uasi.
13 Mo lexe nexi xavutalamexi uxovulaulau, la anu noxou Lataua, xe lexe nexi xavutalamexi ne muisalili, la anu loxo sou usuʼulingengi.
14 Xo tanutanuxu noxou Kalisito ne muavutilinexe xo nexi ne telamana laixe lexe itema vilesisi musoli siʼa ta mitema mukalusi, la sou anu aloxo ta mitema mukalusi ne misoli.
15 ✡Mo Anu musolisinge mukalusi sou lexe aneʼi ane ixolu imauli ne ixolu no ʼa masaxa naʼa la uasi ia imulinu masaxa noxou anu Kalisito e musolisiʼa ka mutulu mumauli la nesi.
16 La sou usoko vaimomo ʼo mo ulai iliʼi ne nenge tatilovosou itema vile no ʼa lavulavu sou lialia ʼo uasi. Mo loxo tei la nenge tetilovosou Kalisito no anu voteʼi ane loxo ne, ia nenge taʼoxonu la uasi ne.

✡ **5:6:** Eva 11:13-16 ✡ **5:8:** Pil 1:23 ✡ **5:9:** Kol 1:10; 1Te 4:1 ✡ **5:15:** Rom 14:7-8

17 ✡Anu aloxo ne, la sou lexe itema vile uxolu noxou
Kalisito la anu uxali alavua, ane tei ne a mulai ne io alavua
a muxali!
18 ✡Mimii ane ʼo ne anu molu noxou Lataua e mumo-
momosinge sou opo vilesisi la ne a noxou Kalisito nesi mo
mulosinge xaixai sou taʼoxo opo vilesisi noxiʼa ta mitema
kalumo la.
19 ✡Mo aʼalomexi ne lexe Lataua muʼoxonu opo vilesisi
noxiʼa ta mitema no lialia ʼo noxou Kalisito. La sou Anu
iou siʼisou susu noxiʼa ta mitema. Mo Anu muʼitalonu aʼalo
sou opo vilesisi la a muneʼe noxixe mo taaʼaloxu noxiʼa ta
mitema.
20 Anu aloxo ne la sou nexi ne tasosovosou Kalisito sou
taaʼaloxu, aloxo Lataua anu a uxolu noxixe ia uʼavaʼava ne.
Nexi tasolonu Kalisito anaxu sou tatalitaliʼisinge lexe opo
vilesisi noxou Lataua uxolu noxixe la.
21 ✡Xo Lataua muʼoxonu anu e uʼoxonu susu vile uasi ne
sou muxali loxo mususu ne singe, sou lexe nenge taxolu
noxou la nenge taxali taʼisalili noxou Lataua.

6

1 Ioxe loxo Lataua ta menexu sou taxaxai la nexi talin-
gainge lexe sou nganoʼu alauna noxou Lataua ia nga-
paipalunu vitanisi mamu.
2 ✡Xo anu uvivikala no nano no Lavuku Tavuna teinu aloxo
ʼo,
“No anu voxo sou aʼoxo laixe noxinge,
la eni elomusinge.
Mo no ʼa voxo sou pamauli la eni esuʼulingengi.”
Eni avikalangengi, io vaimomo ʼo ne anu voxo sou alauna
noxou Lataua mo vaimomo ʼo ne anu voxo sou pamauli.

Paulo Muxamulinu Ialuxu Masua

3 Nexi tamulaxu mii vile sou utaluxu voteʼisiʼa ta mitema
uasi, mo sou ipupuiou xaixaimexi uasi.
4 Ia no anu votevoteʼi ukalusi ne la nexi taʼitinexi lexe
nexi ta mitema sou xaixai noxou Lataua ne. Mo nexi tetulu
pekiaʼixe xe tetavulenu tuʼutuʼumaxu mo tanexi utama
piena.
5 ✡Xe aneʼi ipuapuasixe mo imulanexe no nano no ʼa
taasou navunavu xe ta mitema laiʼaixe la ilosixe navunavu
tatila manina. Mo taxaxai pekiaʼu xe ʼolovoxo utotomu ne la
taai laixe uasi. Xe tanoʼu ʼani laixe uasi.
6 ✡Mo no anu ʼilixo malemalenga xe lavulavu laixe mo
tataloxolinenge mo ʼilixo laixe noxiʼa ta mitema ne no anu
Uleenu Tavuna mo no anu ʼilixo sou tanexixaʼa ta mitema
manina.

✡ **5:17:** Rom 8:1; Xal 6:15 ✡ **5:18:** Rom 5:10 ✡ **5:19:** Rom 3:23-25 ✡ **5:21:** Eva 4:15 ✡ **6:2:** Ais 49:8 ✡ **6:5:** 2Ko 11:23-27 ✡ **6:6:** 1Ti 4:12

7 Vaivaikalamexi ne maninasi mo no anu xavi noxou
Lataua, la nexi tanoˈu ˈilixo muˈisalilisi aloxo mii sou ˈotoˈoto
no anu avoxe tema xe ae.
8 Mo no anu ˈilixo sou toxo xe ˈilixo sou pamaela mo
ikalapuunexi xe iˈiti ualasixe, mimii ne anu manina ia
mimaisou aloxo nexi ta mitema sou kalavoi. Ia mii vile uasi,
nexi tavikala maninasi.
9 ✡Ta mitema iˈoxe ilavusixe uasi ia milavusixe, mo lexe
tasoisoli ia nexi tamaumaulisio, xe mivexe ia ivexe tasoli
uasi.
10 Mo tanexi utama uˈoki ia utotomu ne taˈosaˈosasi xe nexi
mexi lavuluti uasi ia taˈoxoneˈi tapiena ixali ta mitema sou
lavuluti, nexi texolu vitanisi ia nexi tamaisou lexe nexi mexi
mimii tavuˈalo manina.
11 Nexi tevikala lamana mulai noxinge ta Kolinito, mo
tanexi muxavutalangengi.
12 Nexi ne a taˈapisou tanexi noxinge ne uasi, ia ngingisi
ane ngaˈapiˈapisou tangengi noxixe ne.
13 ✡Ia eni avikalangengi loxo ngingi eni ta ˈalixeni, ngingi
kalumo ne tangengi uxavutalanexi.

Mamu Sou Ngapita Noxiˈa ta Mitema Ane Imulaxu Taneˈi Noxou Iesu Uasi

14 ✡Mamu sou ngapita noxiˈa ta mitema ane imulaxu taneˈi
noxou Iesu uasi. Xo ˈiliˈilixo lailaixe xe ˈiliˈilixo masumasua
ne imomomo sou ipita a loxovaa? Mo loxovaa, maˈia ane
lamana ilou isivoxo ipita ne?
15 Xe Kalisito ilou satani ne isakii vaikala a loxovaa?
Mo mii maˈia ane mumomomo sou itema ane umulaxu
tanu noxou Kalisito xe ane umulaxu tanu uasi ne ivelusiˈa
ngatoˈo?
16 ✡Mo vaikala masaxa maˈia ane uxolu nonixineˈi taasou
lalotu noxou Lataua xe ta lataua kalakalavoi? Xo nenge ne
taasou lalotu noxou Lataua ane uxolu umaumauli. Aloxo
Lataua muvikalaneˈi ta mitema noxou lexe,

“Eni axolu noxiˈa mo amuamuaˈi nonixineˈi,
mo eni ne axali Lataua noxiˈa,
xe aneˈi ne ixali ta mitemaxeni.”

17 ✡“Anu aloxo ne la sou ngalaa ngaxexesiˈa
mo ngaxolu vaˈaxu anu Tila mulemolu.
Ngalaisou mii vile nuniˈu mamu
mo sou eni aˈosa sou anoˈinge nganeˈe.”

18 ✡“La sou eni axali loxo Maminge
xe ngingi ngaxali loxo ta ˈalixeni ta mulu mo ta sema
Tila xaviinu sou uˈoxonu mimii ukalusi Anu mulemolu.”

✡ **6:9:** 2Ko 4:10 ✡ **6:13:** 1Ko 4:14 ✡ **6:14:** Ep 5:11 ✡ **6:16:** Liv 26:12; 1Ko 3:16 ✡ **6:17:** Ais 52:11; Pal 18:4 ✡ **6:18:** 2Sa 7:14; Iel 31:9

7

1 Loxo nenge tenoˈu mii ane Lataua musakiinu vaikala-
sou ne la sou ta menexilo e eni emasaxainge misevile,
menge taˈoxonu sou taˈumenenge no anu mimii ukalusi
ane uˈoxonu vasimenge mo uleenenge nuniˈu, io nengeˈa
xavinexeu ane laixe xo tamamaˈu noxou Lataua mo taxali
laixe no voxo utotomu.

ˈOsaˈosa Noxou Paulo

2 Ngakisii tangengi. Nexi tasusunoxu evile uasi, nexi
taˈoxo masuanu evile sou utaloxo no ˈa tanutanuxu noxou
uasi, mo nexi taˈoxo loloxu evile sou tanoˈu miiumiiu uasi.
3 Eni alemolu mii ane ˈo loxo sou apupuiengi uasi. Eni
elemolu tei lexe masaxasinge no nano no tanexi ne umomo
loxo nengeˈa utotomu taxolu tapita xo mo tasoli.
4 Eni avikalangengi mo aˈume uasi. Mo aˈosasinge muˈoki.
Ngingi e mamaatolanenge toxoxaˈa mo no anu tuˈutuˈumaxu
mukalusi noxixe ne la ˈosaˈosa noxilo ne muˈoki avile.
5 ✡Xo no mine nexi teneˈe ne Makedonia, la vasimexe ˈo ne
umaˈila uasi, ia tuˈutuˈumaxu iouiou muxali. No paumexe la
ˈotoˈoto no ˈa vasimexe mo tanexi ne kalaua.
6 Ia Lataua anu e ulavusou umamaatolaneˈi ane taneˈi
utaloxo ne mumamaatolanexi no anu xali noxou Tito.
7 Mo loxo no anu xali noxou nesi uasi, ia anu mu-
vikalaleli sou suˈuli ane ngingi ngelosou xe ngemamaa-
tolanu kalumo, anu mumamaatolaleli kalumo. Anu mu-
vikalanexixu masaxa noxingesixe sou lexe ngamaisixe, mo
tangengi uxoto mo tangengi ialuxu sou ngaxavutalaleli la
sou ˈosaˈosa noxilo ne muˈoki avile.
8 ✡Manina lexe eni eˈoxo tangengi mutama no anu uoli
voloxu noxilo ia eni taleli uˈoxongenge uasi. Mo loxo eni
taleli uˈoxongengesou la eni emaisou lexe uoli voloxu noxilo
ne muˈoxo navungenge ia anu loxo sou voxo vaˈutunusi.
9 Ia vaimomo ˈo eni aˈosa, ne tavaˈu loxo sou tangengi
mutama ne uasi, ia tama no tangengi ne muulilaxungengi
sou ngaxiu ulai noxou Lataua. Xo tama no tangengi ne anu
mumulinu masaxa noxou Lataua la sou anu loxo nexi a
taˈoxonu masuangengi ne uasi.
10 ✡Tama no tanenge ane noxou Lataua ne sou uxalixu
ulai noxou Lataua ane uulaxunenge ulai no anu pamauli
mo tanenge utama la uasi, ia tama no tanenge ane sou
misomisou ne lialia ˈo ne uxalixu soli.
11 Ngamaisou lexe tama no tanenge ane noxou Lataua
ne muxalixu mimii noxinge aloxo ˈo ngavasivasinangenge
no anu ˈilixo masua. Xe nganoˈu laˈiasou sou ngamasaxa
lexe ngaˈoxonu ˈilixo muisalili mo laˈiangengeu susu xe
ngaungaunga no mine ngamaisou itema uˈoxonu susu mo

✡ **7:5:** 2Ko 2:13 ✡ **7:8:** 2Ko 2:4 ✡ **7:10:** Mat 27:3-5; Eva 12:16-17

xavutalamengi muavuti sou ngaˈoxonu ˈilixo laixesi. Mo
tangegni utamasiˈa ta mitema ane iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo ma-
sumasua xe ngakaitolonu itema e umulinu ˈilixo mulapu
uasi.
12 Mo loxo eni ekaukavunu mulai noxinge ne, anu loxo
sou mitema vile ane muˈoxonu susu, mo mitema ane
mususunoxu ne uasi, ia sou lexe no laaxunu Lataua la
ngingi ngamomomo sou menge ngamaisinge lexe ngeitin-
gengi ngeneˈe noxixe ne a loxovaa.
13 No anu mamaatola ne la, la nexi temasaxa sio sou
temaisou Tito lexe muˈosa a loxovaa, xo ngingi mukalusi ne
ngesuˈulinu la sou anu muxolu muˈosa.
14 Eni etoongenge noxou, xo ngapamaelaleli uasi. Ia anu
aloxo mimii mukalusi ane nexi telemolu mulai noxinge
ne maninasi, la sou nexi tatoongengesi noxou Tito ne mu-
maxaˈusi lexe anu manina kalumo.
15 Mo tanungenge toxoxaˈa sio no mine anu uxavutalan-
gengi lexe ngingi ukalusi ne ngalolomu mo ngelooxu no anu
ˈume xe ngetoxonu.
16 Eni aˈosa lexe mumomomo sou eni aloopala pekiaˈu
ukalusi noxinge sou ngingi ngaˈoxonu mii maˈia anu Lataua
umasaxau.

8

Mamaatola sou Iaiama Toxoxaˈa

1 ✡Mo vaimomo ˈo ta vivixe, nexi tamasaxainge sou
ngalavusou alauna ane Lataua mulosiˈa ta mitema e ilotu
noxou Iesu no tuatuala ukalusi no xalee lia tila ne Makedo-
nia.
2 Aneˈi ixolu no ˈa tovotovo ane ialuxu musuku xe aneˈi
iˈa mimii uasisi manina ia ˈosaˈosa noxiˈa ne muˈanaˈana
mutelo muˈoki manina no anu iaiama toxoxaˈa.
3 Xo eni aaˈalo lamana lexe aneˈi miitiu tapiena musuku
loxo aneˈi mimomomo sou iitiu, mo muˈoki musuku sio
muaulixu sosovo sou iitiu. Ane ne loxo aneˈi meˈa miˈoxonu
no anu masaxanaˈasi.
4 Aneˈi mitalisixe pekiaˈu sou lexe iˈuna no anu alauna mo
xaixai noxou ane ne ulai noxiˈa ta mitema noxou Lataua ne
Ielusalemu.
5 Mo aneˈi miˈoxonu loxo nexi teutitiou nesi uasi, ia tei
la aneˈi meˈa milosiˈa milai noxou Tila xe iliˈi la sou aneˈi
meˈa milosiˈa mineˈe noxixe ne mimulinu masaxa noxou
Latauasi.
6 La sou nexi tevikala pekiaˈu noxou Tito, xo anu musokou
xaixai ne tei, la sou lexe anu usolonu mo ukalusou xaixai sou
alauna ne singe.*

✡ **8:1:** Rom 15:26; 2Ko 9:1-2 * **8:6:** Tito anu mutaxusou lamoli.

7 ✡Ia lexe ngingi ngexali laixe manina no anu mimii latala
mukalusi loxo ngamulamulaxu tangengi mo vaivaikala-
mengi xe lavulavumengi mo tangengi sou su'uli xe no anu
masaxasixe la ngamaisinge lexe ngingi ngaxali laixe manina
kalumo no anu alauna ane 'o sou ngaitinu mii.
8 Eni avikala pekia'u noxinge uasi ia amasaxa sou
atovonu laixenu tanutanuxu noxinge ne lexe tatila no mine
atilovosou lexe masaxa sou su'uli noxi'a va'axu ne uxali
manina no tangengi maninasou.
9 ✡Xo ngingi ngelavusou alauna noxou Tila noxinge Iesu
Kalisito ne lexe Anu ne loxo itema sou lavuluti ia loxo
mu'oxosinge la sou muxali loxo itema sou lavuluti uasi mo
sou no anu 'ilixo sou mimii noxou ne la ngingi ngamomomo
sou ngaxali loxo ta mitema sou lavuluti.
10 Mo eni apela'inge laixe no 'a iaiama e ngingi ngaavuti
sou nga'oxonu. Tau lele'e ane mukalu 'o la ngingi ngeuli
no 'a iaiama ne sou ngeitiu, xo ngingi ngemasaxa sou
nga'oxonu aloxo ne.
11 Aloxo ne la sou vaimomo 'o ngakalusou xaixai ane ne
mo sou masaxa sou pekia'u sou lexe nga'oxonu ne, laixe sou
ngakalusou no anu ne.
12 ✡Xo lexe masaxa sou ngaitiu mii anu a uxolu noxinge ne,
la sou mii ane ngaitiu ne anu loxo mii laixe e anu u'osasou.
Lexe ane'i vilevilesi imasaxa imomomo sou ilosou la ane'i
ilosou, xe ane'i i'a uasi la anu mii vile uasi.
13 Masaxa noxixe ne sou lexe ane'i mose'i ixexee tu'umaxu
io i'italonu tu'umaxu noxingesi uasi ia lexe ngingi ngongi'a
ngaxamuli ialuxu ukei, la mimii ne umomomo laixesi.
14 No anu voxo vaimomo 'o la ngingi mimemimengi piena
ne ngaitiu sou umomomo sou mii ma'ia ane ane'i imasaxau,
mo sou ili'i xe mii ma'ia piena la iitiu sou umomomo sou
mii ma'ia ane ngingi ngamasaxau. Aloxo ne la sou mimii
umomomo laixe.
15 ✡Aloxo Lavuku Tavuna teinu mikaukavusou lexe,
“Anu ane mupitanu piena ne na'u tapiena musuku uasi,
xe anu mupitanu tata'eisisi ne na'u tata'eisisi avile
uasi.”

Mipalusou Tito Mulai ne Kolinito

16 Eni alemolu laixe noxou Lataua, e mumulaxu masaxas-
inge iouvilesisi loxo ane uxolu noxilo no nano noxou Tito
tanu kalumo sou tasu'ulingengi.
17 Xo nexi tetali'isou lexe ulai noxinge la anu u'osasi uasi,
ia anu a unene'e noxinge ne no anu masaxa maninasou xe
no anu xavutalasi.

✡ **8:7:** 1Ko 16:1-2 ✡ **8:9:** Mat 8:20; Pil 2:6-7 ✡ **8:12:** Mak 12:43-44 ✡ **8:15:** Mul 16:18

18 Mo nexi a tapalusou vivixe e ta temanu lalolalotu
mukalusi miˈitinu sou xaixai laixe noxou sou muaˈaloxu
aˈalo laixe noxou Iesu ne a ilou ilai.
19 Mii anenesi uasi, ia anu ne ta temanu lalolalotu mis-
osovosou sou muvaitaonexi no mine nexi tetavulenu iaiama
e nexi teˈoxonu sou tatoxonu anu Tila no anu mo, sou
tamaxaˈu masaxa maninasou noxixe sou suˈuli.
20 Nexi tamasaxa sou xavutalamengi masua lexe nexi
noxou tapolo xalonu iaiama no anu voteˈi vile uasi. No anu
voteˈi ane nexi taxaxai sou iaiama tatila o no anu laixesi.
21 Xo nexi tamasaxa sou taˈoxonu mii maˈia e muisalilisi
ne loxo no iou Latauasi uasi, ia no ieˈi ta mitema kalumo.
22 Mo vivixe vile la, nexi tapalusou iloˈa ilai ne anu
vivixe e tetovonu alaxu tavuˈalo no anu voteˈi piena mo
temaisou lexe anu ne masaxa noxou muˈoki. Xo anu
muloopala pekiaˈu toxoxaˈa muneˈe noxinge vaimomo ˈo
sou usuˈulingengi uˈoki manina.
23 Xe Tito ne, anu loxo menexilo sou noxou taxaixai nonixi
noxinge, io ta vivixe ne aneˈi loxo ta mitema sou aˈalo noxou
Iesu no anu lalolalotu xe sou uala tila noxou Kalisito.
24 ✡Aloxo ne la sou ngamaxaˈu lamanaxu tanutanuxu
noxinge ne ulai noxiˈa ta mitema ane ne mo taitingengi
no ˈa xaixai noxixesi, mo sou ta tema lalolalotu ukalusi ne
imomomo sou imaisou lexe manina.

9

1 ✡Manina lexe eni umomomo sou akaukavu ulai noxinge
sou iaiama ne mulai noxiˈa ta mitema noxou Lataua ne
Ielusalemu ne uasi.
2 Xo eni elavusou masaxa pekiaˈu noxinge sou suˈuli ne
mo eni etoongenge mulai noxiˈa ta Makedonia, eaˈaloiˈa
lexe no anu tauu leleˈe ane mukalu ˈo, ngingi ne Akaia ne
ngeloo sou ngaitinu suˈuli. Tangengi ialuxu ne muavutinoxu
xavutalaiˈa tapiena sou iˈoxonu.
3 Ia eni apalusiˈa ta vivixe mo sou iitingengi noxixe singe
sou mii ane ˈo ne uxali xalusousi mamu, ia laixe sou
ngingi ngaloo sou ngaˈoxo iaiama, loxo eni evikalaneˈi ta
Makedonia sou lexe ngingi ngaˈoxonu.
4 Xo lexe ta mitema seˈi ne Makedonia noxiˈa taneˈe xe
ixalisinge no mine ngaxolu ngaloo sou ngaˈoxo iaiama uasi,
la nexi tavikala vilesinge uasi nexi tamaela xe ngingi kalumo
ngamaela xo nexi teloopala pekiaˈu muˈoki noxinge.
5 La sou eni exavutala pekiaˈu sou apalusiˈa ta vivilo ˈo mo
sou ilai imaisinge tei mo ikalusou xaixai sou imomomo sou
iaiama ane ngingi ngesakii vaikalasou. La sou ngaitiu no ˈa
masaxa noxinge maninasou ia ngaitiu no ˈa masaxa noxiˈa
ta mitema uasi.

✡ **8:24:** 2Ko 7:13-14 ✡ **9:1:** 2Ko 8:1-7

Toutou Maninasou

6 ✡Ngaxavutalanu mii ano ʼo. ʼEnaʼei ane utotou kituʼasi
la ukokoli kituʼasi kalumo, xe ʼenaʼei ane utotou uʼoki la
ukokoli tapiena kalumo.
7 Mitema vilevilesi ne laixe lexe uitiu mii maʼia ane tanu
muvikala lexe sou uitiu, ia loxo no anu masaxa mo ʼilixo sou
opo manina ia no ʼa xavutala tamei uasi, mo no ʼa masaxa
noxou itema uasi. Xo Lataua umasaxau mitema ane uʼosa
sou uitiu mii.
8 Mo Lataua ne mumomomo sou uʼoxonu alauna ukalusi
ne uʼanaʼana noxinge, mo sou no anu mimii ukalusi utotomu
ne nganonoʼu mimii ukalusi ane ngingi ngaxaliliou, mo sou
ngaʼanaʼana no anu xaixai ane lailaixe.
9 ✡Aloxo mikaukavusou muai no nano no anu Lavuku
Tavuna teinu lexe,
“Anu muvelunu iaiama noxou muʼoki mulai noxiʼa ta
mitema aneʼi iʼa lavuluti uasi.
Xe ʼilixo muisalili noxou ne uxolu utotomu mo ukalu
uasi.”
10 ✡Mo Lataua anu e uveluvelunu mii ngiangiaxu ulai
noxou mitema sou utounu xe veleti sou taʼou ne uvelunu mo
uʼoxo tilanu tanixu mii ngiaxu noxinge mo uʼanaʼananixu
kokoli sou ʼilixo muisalili noxinge ne kalumo utelai uʼoki.
11 ✡Ngingi ne uʼoxongengi ngaxali loxo ta mitema sou
lavuluti no anu voteʼi piena ukalusi la sou ngingi ngamo-
momo sou ngaiaiama uʼoki no anu mimii ukalusi, xe loxo
nexi talaixu iaiamamengi maninasou ne la sou ta mitema
tavuʼalo ilemolu laixe ulai noxou Lataua.
12 Xo xaixai sou iaiama ane ngingi ngaʼoxonu ʼo ne, anu
loxo ngaitiʼa sou umomomo sou mii maʼia aneʼi iʼa uasi, ia
anu uxali uatu no anu vaikala piena sou vaikala laixe ulai
noxou Lataua kalumo.
13 Xo tavaʼu no anu xaixai sou iaiama noxou Lataua ane
ʼo e ngingi ngemaxaingexu loxo ngingi ngamulinu vaikala
lamana sou aʼalo laixe sou Kalisito, mo sou iaiama manina-
sou noxinge no anu lavilelu noxinge ngongiʼa mo noxiʼa ta
mitema ukalusi. La ta mitema iʼitinu Lataua no anu suʼuli
laʼoluxu noxinge ne.
14 Xe no anu lakilaka noxiʼa singe la taneʼi ulai noxinge, xo
tavaʼu no anu alauna tatila manina ane Lataua mulosinge
ne.
15 Vaikala ʼosaʼosa laixe ne ulai noxou Lataua sou iaiama
noxou ane vaikala umomomo sou tavikala vile no anu la uasi
ne.

10

Vaikala Pekiaʼu Noxou Paulo sou Xaixaiou Noxou Lataua

1 ✡Eni alinga ulai noxinge sou ngaxavutala ʼilixo ane ne

✡ **9:6:** Xav 11:24-25 ✡ **9:9:** Lex 112:9 ✡ **9:10:** Ais 55:10 ✡ **9:11:** 2Ko 1:11; 4:15 ✡ **10:1:** 1Ko 2:3

noxou Kalisito, la sou eni Paulo e nenge taxolu se'isisi mo
talu'enenge noxou Kalisito. Eni e no mine axolu noxinge la
amitema sou axolu tasiau ia eni amitema sou avikala pekia'u
no mine axolu va'axu.
2 ✡Eni alingainge lexe no mine eni ane'e la mamu sou
avikala pekia'u loxo. No mine eni ane'e noxinge la eni
umomomo sou avikala ulai noxi'a ta mitema mose'i ane
ixavutala mo ivikala ikalavoi lexe nexi taxolu tamauli no
anu 'ili'ilixo sou lialia 'osi uasi.
3 Manina nexi taxolu no anu lialia 'o, ia nexi ta'oxonu
'oto'oto noxixe loxo ta mitema sou lialia 'o i'oxonu uasi.
4 ✡Mimii sou 'oto'oto ane nexi ta'oto'oto no anu ne anu
mimii sou 'oto'oto sou lialia 'o uasi. Ia anu xavi noxou
Lataua sou umamulonu vimelu pekipekia'u ne ulu'e.
5 Nexi tamamulonu vaikala 'oto'oto mo ta mitema mose'i
me'a iavuti itooxa'a sou ioxe italuxu xavutala sou ilavusou
Lataua. Mo nexi talokilokisou xavutalai'a ta mitema ukalusi
sou ta'oxonu ilomu ulai noxou Kalisito.
6 Lexe ngingi ngalolomu laixe ukalu, la nexi ne taloo
sou ta'italonu tu'umaxu utelo noxi'a ta mitema ukalusi ane
ilavusou ilolomu uasi.
7 Ngingi ne ngamaisixe no anu mimii vasimolu no alesi. Ia
lexe mitema vile xavutalau pekia'u lexe anu noxou Kalisito,
la anu uxavutalanexi laixe la lexe nexi noxou Kalisito aloxo
anu nesi.
8 ✡Xo lexe eni atooxu xavi e Tila mulosixe mu'oki sevile
la, sou tatulusinge ngatelo io loxo sou talapungengi ngalu'e
uasi. La eni umomomo sou amaela sou atooxu sevile la uasi.
9 Eni amasaxa lexe eni avasi ieli sou a'oxongengi nga'ume
no anu uoli voloxu noxilo mamu.
10 Xo mose'i ivikala lexe, uoli voloxu noxou tu'umaxu mo
pekia'u musuku, ia anu mitema uxolu la anu mamalaxusi
mo vaivaikalau ne mii vitanisi.
11 Ta mitema ane loxo ne laixe sou ilamana lexe nexi a
loxovaa ane no anu uoli voloxu noxixe no mine nexi taxolu
va'axu mo nexi pekia'ixe la, nexi taxolu iouvilesisi noxinge
mo nexi pekia'ixe.

12 Nexi ta'oxonu loxo sou tano'u sosovo xe tamomosinge
noxi'a mose'i ane i'itinu ualasi'a mamu. Ia no mine ane'i
me'a itilovosi'a noxi'a la aloxo ne, mo me'a imomosi'a no
tane'i la aloxo ne, la ane'i ne ilavusou mii ma'ia ne uasi.
13 ✡Nexi ne, a loxovaa la, nexi tatoonexe uauli musuku
uasi, ia nexi tasolonu tooxu noxixe ulai no anu xaixai ane
Lataua mulosixe sou taxaxai sou, xaixai ne ane mune'e
muxali noxinge kalumo ne.
14 Nexi ne talai taalasou xaixai texu noxixe uasi, xo anu
aloxo ne la lexe nexi tane'e taxali noxinge uasi. Ia nexi ne
teuli sou tene'enu a'alo laixe sou Kalisito noxinge.

✡ **10:2:** 1Ko 4:21 ✡ **10:4:** Ep 6:13-17 ✡ **10:8:** 2Ko 13:10 ✡ **10:13:** Rom 12:3

15 La sou loxo nexi taalasou tou noxixe sou tatotou xai texu
ane ane'i va'axu mixaxaisou ne uasi. Nexi taloopala lexe, no
mine mulamulaxu tangengi noxou Kalisito uleme ulalai, la
xai noxixe nonixi noxinge ne usuku u'oki manina.
16 Anu aloxo ne la sou nexi tamomomo sou talaanu a'alo
laixe sou Kalisito no xalexalee lia uuli no laxungengi xo nexi
tamasaxa sou taitinexi sou xaixai ane muxali mukalu no anu
xai noxou itema vile uasi.
17 ✡Ia, "'Ena'ei ane lexe uitinu, la uitinu mii ane Tila
mu'oxonu."
18 ✡Xo anu loxo mitema ane molu u'iti'itinu la ne, anu
uxali laixe no iou Lataua uasi, ia mitema anu ane Tila molu
u'itinusi.

11

Paulo Xe ta Mitema sou Xaixai Kalakalavoi

1 Eni aloopala lexe ngingi ngamomomo sou ngamalalixo
no anu vaikala kalakalavoi noxilo uasi. Ia ngingi ne a
nge'oxo'oxonu loxo ne mukalu.
2 ✡Eni talelingenge aloxo Lataua anu tanungenge. Eni
esakiinu vaikala noxinge sou mulumengi vilesisi e Kalisito
mo sou eni amomomo sou alaixinge noxou aloxo lasove
malemalenga ilai noxousi.
3 ✡Ia eni taleli kalaua xo loxo Iva mikatululu no anu
looloo noxou iaulu io xavuxavutalamenge ne u'oxo vile la
umomomo sou uxexeenu xolu noxinge e laixe mo muisalili
mulai noxou Kalisito ne, la u'oxongengi ngalai va'axu.
4 ✡Xo lexe ta mitema mose'i ine'e ilaa vaikala sou Iesu ane
va'axu noxou Iesu ane nexi tea'aloxu vaikala sou, xe lexe
ngingi ngano'u uleenu vilemo no anu ane ngingi ngeno'u tei,
mo a'alo laixe ane vile mo no anu ane ngingi ngeno'u tei 'o,
la ngingi ngalooxu mo ngalomusousi ia ngamuline'i uasi.
5 ✡Ia eni axavutala lexe eni akitu'a sevile no laaxa'a ta
mitema sou xaixai iou ane mi'uli loxo ne uasi.
6 ✡Eni melo loxo amitema sou vaivaikala laixe uasi, ia
lavulavuxeni ne mu'oki. Nexi te'oxonu mii ane 'o lamana
laixe mulai noxinge no anu votevote'i piena mukalusi.
7 ✡Loxovaa anu susu sou eni alu'eleli la io atelainixinge
sou alaanu a'alo laixe noxou Lataua ulai noxinge vitanisi io
uulusilo uasi?
8 ✡Eni exaxaisinge ne io eno'u su'uli noxi'a lalolalotu
mose'i la sou no anu 'ilixo ne loxo eni epakaline'i.
9 Mo no mine eni exolu noxinge ne io emasaxau mii vile,
la eni elosinge ngingi vile ne tu'umaxu uasi, xo ta vivixe
ane me'a ne Makedonia mine'e ne misaxila'ilo no anu mii

✡ **10:17:** Iel 9:24; 1Ko 1:31 ✡ **10:18:** 1Ko 4:4 ✡ **11:2:** Ep 5:26-27 ✡ **11:3:** Tav 3:4, 13 ✡ **11:4:** Xal 1:8-9 ✡ **11:5:** 1Ko 15:10; 2Ko 12:11 ✡ **11:6:** 1Ko 2:1, 13 ✡ **11:7:** 1Ko 9:18 ✡ **11:8:** 2Ko 12:13; Pil 4:15-16

ane eni no anu uasi. Eni melo eutulululeli la sou alosinge
tuˈumaxu no anu voteˈi vile uasi, mo eni asolonu ˈilixo aloxo
ne sio.
10 Maninasou, loxo vaikala manina noxou Kalisito anu a
uxolu noxilo ˈo, la itema vile no nano no xalee lia tila ne
Akaia umomomo sou utalosou tooxu noxilo ne uasi manina.
11 Sou tavaˈu a loxovaa ne? Xo eni amasaxainge uasi?
Lataua mulavusou lexe eni emasaxainge manina.
12 Mo eni asolonu sou aˈoxoˈoxonu mii maˈia ane eni
aˈoxoˈoxonu ne lakolisou uasi. Mo sou aˈoxo latoloxaˈa aneˈi
ane imasaxa sou inoˈu taiinu ane sou lexe ta mitema imaisiˈa
lexe aneˈi mimomomo aloxo nexi ˈosi no anu xaixai ane aneˈi
itooxaˈa sou ne.
13 Xo ta mitema ane loxo ne, aneˈi ta mitema sou xaixai
manina uasi, ta mitema sou xaixai kalakalavoi, ixiuxiuneisi
loxo ta mitema ane Kalisito mupalusiˈa.
14 Mo tanenge liliu uasi, xo Satani ne molu uxixiunu sou
uxali loxo anu angelo vile sou lamana.
15 Anu mi sou kuluke uasi kalumo, lexe ta mitema sou
xaixai noxou Satani ne ixiuneˈi sou ixali loxo ta mitema sou
xaixai sou ˈilixo muisalilisi. Ia kaluxu noxiˈa ne umomomo
no anu ˈilixo noxiˈa lakolisousi.

Paulo Mutooxu sou Tuˈutuˈumaxu Noxou

16 Eni avikala la, ngamalanixu itema vile unoˈilo sou
xovulaulau uasi. Ia lexe ngingi ngaxavutala aloxo ne, ioxe
la nganoˈilo aloxo nganoˈu mitema ane uˈoxo vuluvulusi ne,
mo sou eni amomomo sou atooxo sevile kituˈa.
17 Mo eni melo avau tuˈumaxo no anu ˈilixo sou e etooxo
no anu ne, eni avivikala loxo Tila mumasaxa uasi, ia aloxo
mitema ane uxovulaulau uvivikala.
18 Xo loxo ta mitema tapiena aneˈi a itootooxaˈa loxo ta
mitema sou lialia iˈoxoˈoxonu ˈo, la eni kalumo ne atooxo.
19 Ngingi ngaˈosa sou ngalomu seˈisisi noxiˈa ta mitema
ane iˈoxo vuluvulusi xo loxo ngingi ne xavutalamengi laixe
musuku!
20 Manina musuku, xo ngingi ne ngalomu seˈisisi noxiˈa ta
mitema ane ipalupalusingesi mo ikalusou mimemimengi mo
ikalakalavoingengi mo iˈitineˈi iuli noxinge mo isavalinge no
alaiengi ne kalumo.
21 ✡Eni amaela sou avikala lamana lexe nexi ne ma-
malanexe musuku sou taˈoxonu aloxo ne. Maˈia ane itema
vile pekiaˈu sou uitinu, eni avivikala loxo itema ane uˈoxo
vuluvulusi, lexe eni kalumo pekiaˈilo sou aˈitileli no anu.
22 Loxovaa, aneˈi ta Evalaio? La eni kalumo. Loxovaa
aneˈi ta Isilaeli? La eni kalumo. Loxovaa aneˈi Avalaamu
ta xaixasou? La eni kalumo.
23 ✡Loxovaa aneˈi ta mitema sou xaixai noxou Kalisito?
Eni avikala loxo xavutalaxeni laixe uasi. Eni euli noxiˈa sio.

✡ **11:21:** Pil 3:5 ✡ **11:23:** Apo 16:23

Eni exaxai xavileli muˈoki musuku, exolu no nano no anu taasou navunavu alaxu piena musuku, mo mivelo muˈoki alaxu piena musuku, mo male asoli lalalaxu.

24 ✡Alaxu taˈuve la eni enoˈu vuate noxiˈa ta Iutaia mavulovexa tatalu mo muxatele tamiˈa.

25 ✡Alaxu tatalu la mivelo no anu maxei, alaxu vile la miˈotoxo no anu kulu, alaxu tatalu la uaxa tila mumamulosilo, la epaipalunu voxo vile xe ˈolovoxo vile no luaki loxousi.

26 ✡Eni emuamuaˈi mutotomu. Eni male apuati no anu lexa muˈaniˈani mo aulua no avoˈa ta mitema sou pakali no votevoteˈi, enoˈu masua noxiˈa ta tema tualasilo ta Iutaia la, enoˈu masua noxiˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia uasi, enoˈu masua no nano no tuala tila, enoˈu masua no sasila, enoˈu masua no luaki, mo masua noxiˈa ta vivilo e ilosiˈa lavulavu kalakalavoi noxiˈa ta mitema.

27 Eni exaxaisou xaixai ialuxu musuku mo no ˈolovoxo piena la aai uasi. Eni esolixo xe limilaxo ˈesiˈesi sou lexa mo voxo piena la aˈani uasi. Enixeni mimii sou utaluxu vasimelo uasi mo sivevelo la poluvuvu muvelo.

28 No paˈumolu mimii latala ane ne, la no voxo utotomu ne eni taleli ialuxu sou asaxilaˈa ta temanu lalolalotu ne ukalusi.

29 ˈEnaˈei ane mamalaxu io eni axamuli mamalaxo uasi? Uasi eni kalumo mamalaxo. Xe ˈenaˈei ane muˈoxo susu io eni taleli uˈelau uasi? Uasi eni kalumo taleli uˈelau.

30 Lexe eni aitileli la laixe lexe eni aitileli sou mimii ane umaxailo lexe eni mamalaxosi.

31 Anu Lataua e Tila Iesu Momu, Anu e laixe sou taˈitinu ualasou utotomu mo kaluxu uasi ne, mulavusou lexe eni akalakalavoi uasi.

32 ✡Ne Temasukasi la tatananu tuala Aletasi muvikalanu mitema sou usaxilaˈu xalee lia ane ne sou miloo sou aiaitenga sou tuala tila ne Temasukasi sou lexe itetelisilo.

33 Ia uasi xo eni ne mitaaleli no nano no lakela io mikalaleli eluˈe no anu aitenga sou sivo no vainu vimelu sou miluˈelalixo mole eˈume exexee no avolu.

12

Mii Loxo Aipiepiena Xe Palapalaˈanixu Palanga Noxou Paulo

1 Eni aitileli, mo loxo mii vile uxali uasi ne, ia eni asuku alai no anu mii loxo aipiepiena ˈo mo palapalaˈanixu palanga molu noxou Tila Lataua.

2 Eni elavusou mitema vile noxou Kalisito ane tauu leleˈe mavulovexa mo muluˈe no lia tamiˈa mulai mukalu ˈo la Uleenu Lataua mutelaixu no anu opo loxotolo tatalusou. Male loxovaa no anu vasimolu, xe uasi la no anu uleenu, eni alavusou uasi Latauasi mulavusou.

✡ **11:24:** Lap 25:3 ✡ **11:25:** Apo 14:19; 16:22 ✡ **11:26:** Apo 9:23; 14:5 ✡ **11:32:** Apo 9:23-25

3 Male loxovaa no anu vasimolu, xe uasi la no anu uleenu,
eni alavusou uasi Latauasi mulavusou.
4 Mutelai no anu tuala laixe noxou Lataua la anu mulo-
musou mimii ane umomomo sou mitema vile molu no anu
vaikalau uasi. Mimii ane ne tavuna sou mitema ua'aloxu.
5 Eni amasaxa sou aitinu mitema ane loxo ne, ia amasaxa
sou a'itileli la uasi. Eni a'itileli ne loxo sou mamalaxo nesi.
6 Mo lexe eni amasaxa sou a'itileli la, eni ne loxo itema
ane u'oxo vuluvulusi uasi, xo loxo eni ne avivikala no anu
vaikala maninasi. Ia eni a'oxonu a'itileli loxo ne uasi mo
sou itema vile uxavutala u'oki noxilo uaulixu malemalei mo
lolomu noxilo mamu.
7 ✡Sou loxo uutulululeli mo sou mamu sou eni melo
a'osasilo u'oki la sou xaixai tatila sou palanga ane eni ema-
maisou upala'a 'o. La sou Lataua mumalanixu mii anaanaxu
'o ne no nano no 'a xiasileli ne sou ulosilo navunavu. Mii ane
ne anu loxo mitemau Satani sou u'oxo masualeli.
8 Alaxu tatalu la eni elinga noxou Tila sou lexe uxexeenu
sou uxexesilo.
9 ✡Ia Anu muvikala mulu'e noxilo aloxo, “Alauna noxilo ne
anu umomomosine ukalusi, xo xavi noxilo ne anu uxali lololi
no mine nini mamalaxene.” Aloxo ne la sou eni a'itileli mo
a'osa no 'a mamalaxo noxilo ne. La sou ane'i ilavusou lexe
xavi noxou Kalisito a uxolu noxilo.
10 Anu tava'u aloxo ne, la sou loxo noxou Kalisito la eni
a'osa manina no anu mamalaxosi ne mo no nano no anu
vaikala sou italoxolixo ne mo no nano no anu ialuialuxu ne
mo i'oxo masualeli mo no anu tu'umaxu. Xo no mine eni
mamalaxosi ne la eni axali peki'ailo.

Xavutalau Paulosi'a ta Kolinito

11 ✡Eni e'oxoleli exali loxo mitema vile e e'oxo vuluvulusi,
ia ngingisi ane ngeulaxuleli sou nge'oxoleli loxo ne. Eni ne
lexe ngingi nga'itinu ualasilo, xo eni ne loxo a kitu'a sevile
no laaxa'a ta aposeli ia eni axolu no laaxa'a ta aposeli tei ne
uasi. Ia uasi eni amitema vitanisi.
12 ✡Mimii ane mumaxa'u mitema sou xaixai noxou ne
aloxo sosovo iouiou xe mii ane tanenge liliou la mii ane
xaviinu mo ane muxali nonixingengi ne no anu 'ilixo sou
etavule tu'utu'umaxu mu'oki.
13 ✡Eni a'oxongengi 'ilixo vile mo noxi'a ta temanu lalo-
lalotu va'ava'axu uasi. Ia mii ane 'osi, lexe eni ne alosinge
tu'umaxu uasi. Ngaxiu tumalingeu susu noxilo ane ne.
14 Eni a elalaxii sou axixaosinge sou iave tatalusou mo
eni amomomo sou alosinge tu'umaxu uasi. Xo mii ane eni
emasaxau ne anu a mimemimengi ne uasi, ia ngingi nesi
xo anu aloxo ta 'ili'a ne umomomo ixaxai sou isu'uline'i ta
mami'a ilo'a ta neni'a uasi, ia ta mami'a ilo'a ta neni'a ane
ixaxai sou isu'uline'i ta 'ili'a.

✡ **12:7:** Iop 2:6 ✡ **12:9:** Pil 4:11-13 ✡ **12:11:** 2Ko 11:5 ✡ **12:12:** Rom 15:19
✡ **12:13:** 2Ko 11:9

15 Aloxo ne la sou eni ne aˈosa manina sou apaipalunu
mimii ukalusi noxilo ne singe no ˈa uleengengi mo
apaipalunu maulixo. Ia lexe eni amasaxainge uˈoki, la
loxovaa ngingi ngamasaxailo sevile kituˈa?
16 Lexe ngingi aloxo ne, la eni ne alosinge tuˈumaxu uasi.
Mo eni loxo mitema sou kalakalavoi sou anoˈu lamoli uasi.
Ia moseˈi noxinge ne miˈoxo lexe eni amitema aloxo ne.
17 Loxovaa eni ekalusou mimemimengi noxiˈa ta mitema
ane epalusiˈa milai noxinge ne?
18 ✡Eni etaliˈisou Tito sou ulai noxinge mo epalusou
vivinge vile a sou ilou Tito ilai ne ukalavoi sou ukalusou
mimemimengi uasi, loxovaa, anu mukalusou? Loxovaa
nexi noxou taxaxai no anu xavutala iouvilesisi mo tamulinu
voteˈi iouvilesisi uasi?
19 Loxovaa ngingi ngexavuxavutala lexe nexi taˈoxo la-
tolosixe ulai noxinge? Nexi ne tevivikala no iou Lataua
aloxo aneˈi ane noxou Kalisito, mo ta vivixe e tamasaxainge
manina, mimii ukalusi ane nexi teˈoxonu ne, anu sou
uˈoxongengi ngatulu pekiˈainge.
20 Xo eni aˈume lexe no mine eni aneˈe la umomomo
sou axalisinge loxo eni emasaxainge lexe ngingi ngaxali
aloxo ne uasi. Mo umomomo sou ngingi ngaxalisilo loxo
ngingi ngemasaxailo lexe axali aloxo ne uasi. Eni aˈume sou
ˈotoˈoto mo sangalako mo opo laˈilaˈiaxaˈa xe matea sou mii
mo vaikala sou taloxolixaˈa ta mitema xe munumunu mo
totopaxa xe xovulaulau male a uxolu noxinge ne.
21 ✡Eni aˈume lexe no mine eni aneˈe la, la Lataua noxilo
uluˈeleli no laxungengi. La eni atamasiˈa ta piena aneˈi ane
misusu tei io ixiu tumaliˈa no ˈa ˈilixo nuninuniˈu ne uasi xe
ˈilixo sou voteˈi xe masaxa masumasua ane aneˈi miˈoxonu
ne.

13

Vaikala sou Tololovo Kaluxusou Noxou Paulo

1 ✡Ano ˈo ne, xixao noxilo ulai uoxinge tatalusou. “Mimii
ukalusi ne uxali manina loxo ta mitema ta tamei uasi ia
tatalu imaisou mo miaˈaloxu,” loxo Lavuku Tavuna teinu
mulemolu.
2 Vaikala sou tololovo ano ˈo ne eni elosinge no mine eni
exixao elai noxinge alaxu tameisou ne. Vaimomo ˈo eni
axolu vaˈaxu ˈo ia avikala la. Xo no anu lai noxilo la atalosiˈa
aneˈi ane misusu tei ne mo moseˈi la,
3 xo loxo ngamasaxa sou apalaˈalixu Kalisito lexe Anu
molu uvikala noxilo. Anu ne loxo mamalaxu sou uxax-
aisinge uasi, ia anu ne pekiaˈu misevile noxinge ne.

✡ **12:18:** 2Ko 8:6, 16-18 ✡ **12:21:** 2Ko 13:2 ✡ **13:1:** Lap 19:15; Mat 18:16; 1Ti 5:19

4 ✡Xo loxo sou talavusou manina la anu ne mivau musoli
no anu ovu valautu ne no mine Anu mamalaxusi. Ia Anu
uxolu mauli no anu xavi tatila noxou Lataua. Aloxo nesi
la nexi ne mamalanexe noxou, ia no anu xavi tatila noxou
Lataua la nexi taxolu tamauli noxou sou taxaxaisinge.
5 ✡Ioxe iengi umulingengi la sou ngamaisinge lexe loxo-
vaa ngingi ngexolu no anu mulamulaxu tangengi, menge
ngatovongengi la. Loxovaa ngingi ngalavu lexe Kalisito Iesu
anu a uxolu noxinge ne uasi? Ia lexe, manina uasi la ngingi
ngapolopepee pamauli ne.
6 Mo eni emulaxu taleli lexe ngingi ne ngalavusou lexe nexi
tapolopepee pamauli ne uasi.
7 Ioxe vaimomo ˈo nexi takilaka noxou Lataua lexe ngingi
ngaˈoxonu mii vile ususu mamu. Anu sou loxo ta mitema
imaisou lexe nexi tenoˈu pamauli nesi uasi. Mo aneˈi
imaisixe la nexi loxo tapolopepee pamauli ne ia ngingi ne
ngaˈoxonu mii maˈia ane muˈisalilisi.
8 Nexi taxaxai sou vaikala maninasi, ia tamomomo sou
taˈoxonu mii vile sou utaluxu uasi.
9 Nexi ne taˈosa no voxovoxo ane nexi mamalanexe ia
ngingi ne pekiaˈinge. Mo lakilaka noxixe ne singe sou
lingamongenge noxou Kalisito.
10 ✡Anu tavaˈu aloxo ne la sou eni exolu vaˈaxu ia
ekaukavunu mimii anoˈo ulai noxinge, mo sou no mine eni
aneˈe la umomomo sou aˈoxonu suˈu nonginge no anu xavi
ˈo mamu. Xavi ane Tila mulosilo ne sou umamulongengi
ngaluˈe uasi ia utulusinge pekiaˈu.

Sexesexela Kalukalusou

11 Kaluxusou la ta vivilo, ˈosaˈosa ulai noxinge lexe xavin-
gengi sou lingamongenge noxou Kalisito. Ngalomu no anu
peletoto noxilo, ngaˈoxonu xavutalamengi uxali vilesisi, mo
ngaxolu no anu opo seˈisisi. Mo sou tanutanuxu noxou
Lataua mo opo seˈisisi noxou umomomo sou uxolu noxinge.
12 Ngasexelangenge ngatongatoˈo mo ngatimunu xalen-
gengi no ˈa ˈosaˈila noxou Lataua. Ta mitema noxou Lataua
ukalusi isovanu sexela noxiˈa uneˈe noxinge.
13-14 Eni akilaka lexe umomomo sou alauna noxou Tila
Iesu Kalisito mo tanutanuxu noxou Lataua, xe noxou Uleenu
Tavuna uxolu noxinge ukalusi.

✡ **13:4:** Pil 2:7-8 ✡ **13:5:** 1Ko 11:28 ✡ **13:10:** 2Ko 10:8

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA XALATIA

Vaikala lamana

No nano no anu uoli voloxu noxou Paulo mulai noxi'a ta Xalatia 'o, la anu muvivikala no anu tu'tu'umaxu e muxali noxi'a ta Xalatia no mine ane'i ta mitema ane ta Iutaia uasi milomusou a'alo laixe la mimuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito. Xo tei la ane'i ta Iutaia maninasousi mimulinu Iesu. Ia no mine Paulo mune'e mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito, la ane'i ta mitema ane ta Iutaia uasi mixali ta molomolo noxou Iesu. La sou ane'i ta Iutaia maninasou mi'oxo lexe anu laixe sou ta mitema ane ta Iutaia uasi ne imulinu lapuloto noxou Mosesi loxo ane'i ta Iutaia mimulinu, la sou ane'i ixali ta mitema noxou Iesu. La sou Paulo muavuti la muvikalane'i lamana lexe no anu 'ilixo sou imulinu lapuloto laixe la ixali ta mitema mulapu uasi. Anu muvikalane'i lexe ta mitema ixali ta mitema mulapu no iou Lataua no anu vote'i sou imuxaxu tane'i noxou Iesusi.

Xo ta Iutaia mose'i milutu milai no xalee lia tila ne Xalatia la mivikalane'i ta mitema e mixali ta mitema noxou Iesu ne lexe ane'i imulinu lapluloto noxou Mosesi. No mine Paulo mulomusou aloxo ne la sou mukaukavu uoli voloxu 'o, sou muxamuxaxu tane'i xe mumomosou 'ilixo noxi'a e ta mitema ne misusunoxu no anu lavulavu kalakalavoi noxi'a ne. Paulo musokou la mu'oxo latolo sou xaixai noxou, la muvikala lexe xaixai noxilo 'o ne, Lataua molu musosovosilo. Mo muvikala lexe eni amulinu masaxa noxilo xe itema vile upalusilo sou a'oxonu xaixai ane 'o uasi. Lataua molu mu'avalilo sou exali aposeli, mo mulosilo xaixai ane 'o sou alai a'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito ulai noxi'a ta mitema ane imuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito, la ane'i ixali ta mitema mulapu no iou Lataua.

Paulo mukalusou vaivaikala noxou aloxo 'o, no mine nenge tamuxaxu tanenge noxou Kalisito, la Uleenu Tavuna ulaxunenge no anu 'ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge. No anu muxamuxaxu tanenge nesi la sou anu uxalixu nene'axu ane sou tamsasaxai'a ta menexinge.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-10

Paulo mulamanalixu xaixai noxou loxo aposeli xe 'ilixo sou muxamuxaxu tanenge 1:11–2:21

'Ilixo sou tamulinu lapuloto la taxali itema mulapu uasi no anu 'ilixo sou tamuxaxu tanenge noxou Iesusi 3:1–4:31

Noxou Kalisitosi la nenge taxali telapu 5:1–6:10

No anu soli noxou Iesu la nenge taxali alavua, ia no anu 'ilixo sou xooxoo ungasinge uasi 6:11-18

1 Eni aposeli Paulo. Ta mitema ipalusilo mo itema vile
ulosilo xaixai ane ʼo uasi. Ia Iesu Kalisito mulosilo xaixai
ane ʼo xe Momu Lataua e mutulusou no anu soli.
2 Nexi noxiʼa ta vivilo noxou Iesu e texoxolu ʼo
tekaukavunu uoli voloxo ane ʼo ulai noxinge ta temanu
lalotu ukalusi no xalee lia tila ne Xalatia.
3 Nexi takilaka lexe alauna mo opo seʼisisi noxou Maminge
Lataua mo Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge.
4 ✡Anu Kalisito mumulinu masaxa noxou Lataua Maminge
la muitalonu maulixu sou muxexeenu susu noxinge. Anu
muʼoxonu aloxo ne, la sou musuʼulinenge sou muxexenenge
no anu mauli masumasua sou lialia vaimomo ʼo.
5 Anu aloxo ne la sou laixe lexe nenge taʼitinu Lataua
ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

Aʼalo Laixe Vilesisi

6 Eni ekuluke manina no anu ʼilixo ngingi ngeʼoxonu ne.
Xo no anu alauna noxou Kalisito la Lataua muʼavalinge sou
ngexali ta mitema noxou, ia ngepalea alaxu vilesisi ngeʼume
la ngelai ngemulinu aʼalo vilemo ane mupolo vaʼaxu manina
no anu aʼalo laixe.
7 ✡Ta mitema moseʼi no taingengi itovonu sou ixovu-
laulaulingenge la ixiuxiunu aʼalo laixe sou Kalisito ne. Ia
aʼalo laixe sou Kalisito ne anu vilesisi mo uxiuxiu uasi. Mo
aʼalo vile la uasisi manina.
8 ✡Aʼalo laixe ne, nexi teaʼalomengixu tei. Ia lexe nexi, uasi
la angelo vile molu teitexi no opo loxotolo uluʼe uaʼalomengi
no anu aʼalo iouvilemo loxo ane nexi teaʼalomengixu tei ne,
la itema ane loxo ne, anu uulua no navu kaluxu uasi.
9 Nexi tevikalangengixu tei mo vaimomo ʼo eni avikalan-
gengixu la. Ia lexe evile uaʼalomengi no anu aʼalo laixe
iouvilemo no anu ane ngingi ngenoʼu tei, la anu laixe lexe
itema ne uulua no navu kaluxu uasi.
10 ✡Mo vaimomo ʼo ngingi ngexavutala a loxovaa. No anu
vaivaikala noxilo ʼo? Eni aʼoxonu sou ta mitema iʼosasilo
no anu, uasi ia eni aʼoxonu sou Lataua uʼosasilo. Lexe eni
aʼoxonusi sou ta mitema iʼosasilo no anu la eni amitema sou
xaixai noxou Kalisito uasi.

Aʼalo sou Paulo Mine Lataua Muʼavalou

11 ✡Ta vivilo, eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou laixe lexe
aʼalo laixe e eni eaʼaloxu noxinge tei ne, itema vile ukoinu
vitanisi uasi.
12 Mo itema vile ulosilo mo itema vile ulosielixu uasi. Ia
Iesu Kalisito molu mupalaʼalixu lamana noxilo.
13 ✡Ngingi ngelomusou aʼalosou mimii eni eʼoxoʼoxonu tei
no mine emulimulinu ʼiliʼilixo sou lalotu noxiʼa ta Iutaia, la

---

✡ **1:4:** Xal 2:20 ✡ **1:7:** Apo 15:1, 24 ✡ **1:8:** 1Ko 16:22 ✡ **1:10:** 1Te 2:4
✡ **1:11:** Mat 16:17 ✡ **1:13:** Apo 8:3

e'oxoo masuane'i ta mitema noxou Lataua manina xe etovo
sou lexe amamulonu lalotu ne ukalusi.
14 ✡Xo eni taleli utulu pekia'u manina sou amulimulinu
'ili'ilixo noxi'a ta 'ilu'ilusunexi. No anu 'ilixo ane ne la eni
e'oxoleli euliuli noxi'a ta maulu ta Iutaia ane lasililinexe
vilesisi.
15 ✡Ia no mine atie ivo'oleli uao, la Lataua musosovosilo xe
no anu alauna noxou la mu'avalilo. Eni exolu mulai muxali
no anu voxo anu molu musosovosou la sou,
16 Anu mupala'alixu 'Olu lamana noxilo. Anu mu'oxonu
aloxo ne mo sou eni amomomo sou a'aloxu a'alo laixe sou
'Olu ulai noxi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi. No mine
Anu mupala'alixu ne, la atali'isou itema vile uasi.
17 Mo atelai ne Ielusalemu sou amaisi'a ane'i ane mixali
ta aposeli tei noxilo uasi. Ia eni elutu alaxu vilesisi 'o la elai
exolu no xalee lia vitanisi ne Alevia. Xe ili'i la sou elivu ene'e
no tuala tila ne Temasukasi.
18 ✡Xe tauu lele'e tatalu mukalu, la sou eni etelai ne
Ielusalemu sou eno'u lavulavu se'i noxou Pita. La nexi
noxou texolu ne voxo mavulovexa mo mulu'e lia ta'uve (15).
19 No voxo mine eni elai exolu ne la amaisi'a ta aposeli
mose'i uasi, ia emaisou Iakovo e Tila vimou kokope.
20 Vaivaikala noxilo e akaukavunu ulai noxinge 'o ne
akalavoi uasi, evikala manina no iou Lataua.
21 ✡Xe ili'i la exixaoxao no xalee lia tila ne Silia xe ne
Kilikia.
22 Ia ta mitema noxou Kalisito mixolu no 'a ta taasou lalotu
no xalee lia tila ne Iutaia ne imaisou ieli tei uasi.
23 Ane'i milomusou a'alosilosi lexe, “Itema e tei la mu'oxo
masuanenge, anu a vaimomo 'o muxiu mo ua'aloxo a'alo
laixe no anu 'ilixo sou muxamuxaxu tanenge e tei la
mu'oxoo masuanu.”
24 Ane'i milomusou a'alosilo aloxo ne, la mi'itinu Lataua
ualasou.

2

Ta Aposeli Mi'osa sou Ilo'a Paulo Ipita

1 ✡Ioxe tauu ie mavulovexa mo mulu'e lia tami'a mukalu la
nexi noxou Valunavasi tetelai ne Ielusalemu la. Nexi noxou
telai la teno'u Tito noxi'a tekei tetelai.
2 Eni elai xo Lataua molu mupalusilo sou lexe alai. Xe no
mine exolu ne la noxi'a ta kisokisou no 'a lalotusi tevivikala,
mo ea'aloi'axu a'alo laixe ane eni ea'aloxu mulai noxi'a ta
mitema ane ane'i ta Iutaia uasi. Eni e'oxonu aloxo ne la
evikala noxi'asi ane'i ane mi'oxo lexe ane'i ta kisokisou. Xo
loxo 'o io ipupuiou xaixai noxilo e e'oxonu tei xe ane e'oxonu
vaimomo 'o la uxali mii vitanisi.

✡ **1:14:** Apo 22:3 ✡ **1:15:** Ais 49:1; Xal 2:7 ✡ **1:18:** Apo 9:26-27 ✡ **1:21:** Apo 9:30 ✡ **2:1:** Apo 15:2

3 Ia uasi, xo Tito e nexi noxiˈa telai ne anu Xiliki, ia
ipalusixe lexe tapasipaa sou noxou talai mo xooxoo ungasou
uasi.
4 ✡Mimii ane ne muxali xo seˈi ne ikalavoi lexe aneˈi ta
vivinge kalumo la mipakisi miˈuna mixolu no anu pita nox-
ixe. Aneˈi mineˈe mixolu no tainexi imamalei pakali sou ilo-
musou aˈalosou mauli maˈia Kalisito Iesu muˈoxonu noxinge
no mine mululusinge no anu sakisaki sou temulimulinu la-
puloto, la texolu vasimenge manamanaˈu. Ia aneˈi imasaxa
lexe iˈoxonexi taxali ta mitema sou xaixai vitanisi.
5 Aloxo ne, la sou nexi talomuxaˈa uasi, texolu maxuveeni
sevile, xo nexi temasaxa lexe aˈalo laixe maninasou ne uxolu
no anu maulingenge utotomu.
6 Ta mitema moseˈi mixolu loxo ta tatila sou lalotu. Ia no
anu xavutala noxilosi la aneˈi ane minoˈu uala tila xe aneˈi
ane inoˈu uala tila uasi ne, anu mii vitanisi no iou Lataua.
Xo Lataua ulavusou uxavutala no anu uala noxiˈa ta mitema
uasi. No anu vaivaikala noxilo la ta kisokisou e minoˈu uala
tila ne, ilemolu mii vile la uasi.
7 ✡Aneˈi mimaisou lexe Lataua mulosilo xaixai sou aˈaloxu
aˈalo laixe ulai noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia uasi. Xe
iouvilesisi aloxo mulosou Pita xaixai sou uaˈaloxu aˈalo laixe
ulai noxiˈa ta Iutaia.
8 Lataua mulosou Pita xavi sou uxaxai loxo aposeli noxiˈa
ta Iutaia, la sou anu iouvilesisi aloxo ne. Anu mulosilo xavi
sou axaxai loxo aposeli noxiˈa ta mitema aneˈi ane ta Iutaia
uasi.
9 Ta mitema mimaisiˈa Iakovo iloˈa Pita ilou Ioanesi mixali
loxo ta tatila no anu lalotu, ia aneˈi mimaisou lexe no anu
alauna noxou Lataua la mulosilo xaixai ane ˈo, la sou milapu
avoxe noxou Valunavasi sou misexelanexe sou texali loxo
ta vimovimoˈa maninasou. La sou nexi noxiˈa tesakiinu
vaikala lexe maasi la nexi noxou taxaxai noxiˈa ta mitema
ane aneˈi ta Iutaia uasi ia aneˈi la ixaxai ulai noxiˈa ta Iutaia
ulovo.
10 ✡Xe mivikalanexi noxou no anu mii vilesisi lexe no anu
xaixai noxixe la taxavutalaneˈi aneˈi ane iˈa mii uasi mixolu
no nano no lalotu noxiˈa mo tasuˈulineˈi. Mii ane ne muxolu
no anu xavutala noxilo tei sou lexe eni aˈoxonu.

Paulo Muxililiu Pita

11 Ia iliˈi no mine Pita muneˈe ne Antioki, la eni elavixu no
iou, xo anu muˈoxonu ˈilixo laixe uasi.
12-13 ✡Susu noxou ne aloxo ˈo, no mine Iakovo iloˈa aneˈi
moseˈi ixali uao, la Pita iloˈa ta mitema ane aneˈi ta Iutaia
uasi ilavusou iˈaniˈani. Ia no mine aneˈi mineˈe mixalixali,
la Pita muˈume la muxolu vaˈaxu noxiˈa ta mitema aneˈi
ane ta Iutaia uasi ne. Xo muˈume noxiˈa aneˈi xulumuxaˈa
ane ilavusou imulinu ˈilixo sou xooxoo ungasiˈa pekiaˈu
ˈole. Mo ta Iutaia moseˈi mimulinu miˈuna no anu kalavoi

✡ **2:4:** Xal 1:7; 5:1, 13 ✡ **2:7:** Apo 22:21 ✡ **2:10:** Apo 11:29-30 ✡ **2:12-13:** Apo 11:3

noxou ne, la sou no anu kalavoi ne mu'oxonu Valunavasi la
mususunoxu.
14 No mine eni emaisou lexe ane'i imulinu vaikala manina
sou a'alo laixe uasi, la sou eavuti la elavixu Pita no ie'i ane'i
latala ne aloxo 'o, “Nini ne Iutaia, ia nini xoluxoluxene loxo
ane'i ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi. Ia tava'u a loxovaa la
sou nini natovo sou lexe na'oxone'i imulinu xoluxolu noxi'a
ta Iutaia ne?
15 Nenge texali no anu mata noxou Iutaia no mine
mivo'onenge, ia nenge taxali no anu mata noxi'a ane'i ta
mitema ane'i ane ta Iutaia uasi e ilavusou i'oxo'oxonu susu
uasi.
16 ✡Mo nenge talavusou lexe Lataua umoxo'u itema vile
lexe anu itema mulapu no anu vote'i sou umulinu lapuloto
laixe uasi. Ia Anu umoxo'u lexe itema mulapu no anu vote'i
sou umuxaxu tanu noxou Kalisito Iesu. Aloxo ne, la sou anu
laixe lexe nenge tamuxaxu tanenge noxou Kalisito Iesu. No
anu vote'i ane nesi la sou Lataua umoxo'inge lexe nenge ta
mitema telapu, ia no anu vote'i sou tamulimulinu lapuloto
laixe uasi. Xo no anu vote'i sou tamulimulinu 'ili'ilixo sou
lapuloto laixe ne umomomo sou u'oxonu itema vile uxali
itema mulapu no iou Lataua uasi.
17 No mine nenge temulinu vote'i sou tamuxaxu tanenge
noxou Kalisito la sou nenge texali ta mitema telapu no iou
Lataua. La sou anu muai lamana lexe nenge ta Iutaia ne
nenge kalumo ta mitema sou susu iouvilesisi aloxo ane'i ane
ta Iutaia uasi 'ole. La sou laxovaa Kalisito umasaxa lexe
u'oxonu susu uxali utila? Uasisi manina!
18 Lexe eni atulusou ulivu mii ma'ia e eni emamulonu, la
anu mumaxa'u lexe eni amitema sou amulinu lapuloto uasi.
19 Ia no anu 'ilixo sou amulinu lapuloto la mulailixo no anu
vote'i sou soli. La sou no anu lapuloto la mu'oxoleli esoli, mo
sou lexe no anu vote'i anenesi la eni amomomo sou noxou
Lataua taxolu.
20 ✡Mo no mine mililinu Kalisito teitexi no ovu valautu,
la eni kalumo. La sou mauli ane muxolu noxilo 'o ne,
eni maulixo uasi, mauli noxou Kalisito ane uxolu noxilo 'o.
Mauli ane muxolu noxilo vaimomo 'o ne, eni emauli no anu
muxamuxaxu taleli noxilo noxou Lataua 'Olu e Anu tanuxo
la sou muitalonu maulixusilo.
21 Eni amasaxa sou avila'isou alauna noxou Lataua vi-
tanisi uasi. Xo lexe no anu vote'i sou tamulimulinu 'ili'ilixo
sou lapuloto laixe u'oxonu itema uxali ulapu no iou Lataua,
la soli noxou Iesu ne anu uxali mii vitanisi.”

3

Vote'i sou Lapuloto Xe Vote'i sou Muxamuxaxu Tanenge

✡ **2:16:** Apo 15:10-11; Rom 3:20-28; Xal 3:11 ✡ **2:20:** Xal 1:4

1 Ngingi ta Xalatia ne ngexovulaulau misevile! Nexi
telosiengixu Iesu Kalisito ne, mo ngingi ngemaisou mulili
no ovu valautu no iengi ne. Ia loxovaa, maasi evile muˈoxo
lolongenge sou xavutalamengi muxovulaulau ne?
2 Eni amasaxa lexe ataliˈisinge no anu taliˈi vile aloxo ˈo,
Ngingi ngenoˈu Uleenu Tavuna no anu voteˈi maˈia manina?
No anu voteˈi sou ngamulinu lapuloto laixe? Uasi, no anu
voteˈi sou ngelomusou aˈalo laixe noxou Iesu xe ngemuxaxu
tangengi no anu?
3 Loxovaa ngingi ngexovulaulau avile io? Ngamaisou,
tei la ngingi ngesokou muamuaˈi noxinge no anu xaviinu
Uleenu Tavuna, ia loxovaa ngingi ngatovo sou ngakalusou
no anu xavingengi io?
4 Loxovaa tuˈutuˈumaxu e muxali noxinge tei ne, ngingi
ngetavulenu vitanisi, ne? Ia noxilo la eni emaisou lexe
ngingi ngatavulenu vitanisi uasi.
5 Lataua mulosinge Uleenu Tavuna noxou mo muˈoxonu
sosovo seˈi no taingengi mo ngemaisou ne. Ia tavaˈu a
loxovaa la sou Anu muˈoxonu loxo ne? Xo ngingi ngemulinu
lapuloto laixe, ne? Uasi, no anu voteˈi sou ngelomusou aˈalo
laixe xe ngemuxaxu tangengi no anu, ne?
6 ✡Ngaxavutalanu maulixu Avalaamu loxo Lavuku Tavuna
teinu muvikala aloxo ˈo, “Anu mumuxaxu tanu noxou
Lataua, la sou Lataua mumoxoˈu lexe anu itema mulapu.”
7 Aloxo ne la sou ngingi ngalavusou laixe lexe aneˈi ane
imuxaxu taneˈi, la aneˈi Avalaamu ta ˈolu ane.
8 ✡Tei manina la Lataua mulavusou lexe iliˈi la aneˈi ane ta
Iutaia uasi imuxaxu taneˈi la Anu umoxoˈa lexe ta mitema
milapu. Aloxo ne la sou Anu muvikalanu Avalaamu muai
no nano no anu Lavuku Tavuna teinu aloxo ˈo, “Noxinesi la
Lataua ualusiˈa ta mitema ukalusi.”
9 Avalaamu mumuxaxu tanu la sou Lataua mualusou.
Anu iouvilesisi aloxo ne noxiˈa aneˈi ane imuxaxu taneˈi la
Lataua ualusiˈa.
10 ✡Ia Lataua uˈoxonu masuaneˈi aneˈi ane ixavutala lexe
no anu voteˈi sou imulinu lapuloto laixe la ixali ta mitema
ulapu no iou Lataua. Xo vaikala muai no nano no anu
Lavuku noxou Lataua muvikala aloxo ˈo, “Lexe ta mitema
ane imulinu vaivaikala muai no nano no anu lavuku sou
lapuloto laixe utotomu uasi, la Lataua uˈoxo masuaneˈi.”
11 ✡La sou anu muai lamana lexe Lataua umomomo sou
umoxoˈu itema vile lexe anu itema mulapu no anu voteˈi sou
umulinu lapuloto laixe uasi. Xo vaikala muai no nano no
anu Lavuku noxou Lataua muvikala aloxo ˈo, Ta mitema ane
mimuxaxu taneˈisi ane Lataua umoxoˈa lexe aneˈi ta mitema
milapu mo aneˈi inoˈu mauli.

✡ **3:6:** Tav 15:6 ✡ **3:8:** Tav 12:3; Rom 4:3, 16 ✡ **3:10:** Lap 27:26 ✡ **3:11:** Ava 2:4; Xal 2:16

12 ✡La sou vote'i sou tamulimulinu lapuloto laixe ne anu
mii sou muxamuxaxu tanenge uasi. Xo vaikala muai no
nano no anu Lavuku noxou Lataua muvikala aloxo 'o,
“Itama e umulimulinu lapuloto laixe ukalusi la anu uxalisou
mauli no anu.”
13 ✡Ioxe, no anu lapuloto la muvikala lexe, itema umulinu
lapuloto uasi la anu uulua. Ia Kalisito musu'ulinenge la
muno'u taninenge la muulua, la muxali loxo itema sou
uulua, la mulivulinenge. Sou umomomo sou vaikala muai
no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,
“Ta mitema ta'ei e ilili no ovu ne Lataua umaisi'a lexe ane'i
iuuluasi.”
14 Aloxo tei no mine Lataua mualusou Avalaamu la mu-
vikalanu lexe ualusi'a ta mitema ane ta Iutaia uasi. Mo no
anu xaixai noxou Iesu Kalisitosi la mulivulinenge, la sou
alualu ane ne muxali maninasou mukalu. Aloxo ne la sou
lexe nenge tamuxaxu tanenge la tano'u Uleenu Tavuna loxo
Lataua musakiinu vaikalasou tei.

Lapuloto Umomosou Uxexeenu Mii Ma'ia Lataua Musakiinu Vaikalasou Tei Uasi

15 Ta vivilo eni a'oxonu vaikala tovola'i vile no anu
maulinenge ta mitema aloxo 'o. Loxo itema vile sexasisi sou
usoli, la ilou vile isakiinu vaikala sou lexe anu uno'u tanixu,
la anu loxo vaikala ne anu musakii. Ia umomomo sou itema
vile uxexeenu xe umuxaxu vaikala vile no latanu la uasi.
16 ✡Anu aloxo tei la Lataua musakiinu vaikala noxou
Avalaamu xe noxou 'ilusunu. Vaikala vile muai no nano no
anu Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe, “Noxou 'ilusunu,”
laaxu lexe ta mitema tavu'alo uasi, ia muvikala lexe, “Noxou
'ilusuneni,” laaxu lexe vilesisi. Anu muvivikalasou 'ilusunu
vilesisi ne, ane Kalisito.
17 ✡Vaikala noxilo ne laaxu aloxo 'o, Lataua musakiinu
vaikala noxou Avalaamu tei, xe tauu ie itemaxu mavulovexa
tami'a mo mavulovexa tatalu (430) mulai mukalu xe ili'i la
lapuloto muxali. Lapuloto ne anu muxali ili'i manina, la sou
anu umomomo sou uxexeenu xe ukalusou mii ma'ia Lataua
musakiinu vaikalasou tei uasi.
18 ✡La sou loxo nenge tamulimulinu lapuloto laixe sou
tano'u mimii lailaixe e Lataua mulalaxiinu sou ulosinge, la
anu loxo nenge tano'u no anu vote'i sou ane musakii tei uasi.
Ia no anu alauna noxou Lataua mulosou Avalaamu no anu
vaikala e anu musakiinu.
19 ✡Lexe anu aloxo ne, la sou tava'u a loxovaa la sou
lapuloto anu muxolu? Lapuloto anu muxali xo Lataua
mumasaxa lexe susu tava'u uxali uatu lamana ulai uxali
no mine Avalaamu 'ilusunu e Anu musakiinu vaikalasou tei
'ole uxali. Lataua mulosi'a ta angelo lapuloto ne la ane'i

✡ **3:12:** Liv 18:5 ✡ **3:13:** Lap 21:23; Rom 8:3 ✡ **3:16:** Tav 12:7 ✡ **3:17:** Mul 12:40 ✡ **3:18:** Rom 4:14 ✡ **3:19:** Apo 7:38; Rom 5:20

mipalaˈalixu noxou itema sou utulu no nixi la sou anu itema
ne mupalaˈalixu noxinge.
20 Ia lexe Lataua ne Anu vilesisi la umomomo sou itema
sou utulu nonixi ne uxolu uasi.
21 ✡Lexe anu aloxo ne, la sou anu a loxovaa, lapuloto ne
mupupuiou vaikala e Lataua musakiinu tei? Uasisi manina!
Xo lexe Lataua mulosinge lapuloto vile la e umomomo sou
tanoˈu mauli no anu la anu laixe lexe nenge talomuxu mo
tamulinu laixe la sou nenge latala taxali ta mitema mulapu.
22 Ia vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
muvikala lexe, susu musakisakineˈi ta mitema mukalusi,
Lataua muˈoxonu aloxo ne mo sou nenge tamuxaxu tanenge
noxou Iesu Kalisito, la nenge tamomomo sou tanoˈu mii
maˈia ane Lataua musakii vaikalasou tei lexe ulosiˈa aneˈi
ane mimuxaxu taneˈi.
23 ✡Tei no mine ˈilixo sou tamuxaxu tanenge uxali uao,
la nenge texolu no anu sakisaki sou tamulimulinu lapuloto
mulai mutalo no mine ˈilixo sou tamuxaxu tanenge muxali
lamana noxinge
24 ✡La sou lapuloto ne anu loxo itema sou upelainge sou
usaxilaingesi sou uolenenge talai noxou Kalisito, aloxo ne
mo sou lexe nenge tamuxaxu tanenge la taxali ta mitema
mulapu.
25 Mo vaimomo ˈo ˈilixo sou tamuxaxu tanenge a muxali, la
sou lapuloto e tamulimulinu loxo upelainge ne usaxilainge
la uasi.

No Anu Voteˈi sou Tamuxaxu Tanengesi La sou Nenge Taxali Lataua ta ˈOlu

26 ✡Ngingi ngemuxaxu tangeni xe ngexolu noxou Kalisito
Iesu la sou ngexali Lataua ta ˈolu.
27 ✡Mo ngingi mukalusi e ngeˈulo no nano no ualasou
Kalisito ne ngenoˈu mo ngingi ngetokolomoxu Kalisito loxo
ngetaanu tokolomo veveeni.
28 ✡Mo ngingi ngexali loxo Kalisito ta naˈu la sou kalipala
uxolu no taingengi loxo ta Iutaia, mo ta Xiliki, mo ta mitema
sou xaixai vitanisi, mo ta mitema ixolu no anu masaxa noxiˈa
mo ta mulu xe ta sema uasi. Xo noxou Kalisito la kalikalipala
uasi ngingi latala ne ngexali vilesisi manina.
29 ✡Mo lexe ngingi noxou Kalisito, la ngingi Avalaamu
ta ˈiluˈilusunu xe ngingisi sou nganoˈu mii maˈia e Lataua
musakiinu vaikalasou tei lexe ulosiˈa Avalaamu ta minu-
minu iliˈi.

✡ **3:21:** Rom 8:2-4 ✡ **3:23:** Xal 4:3 ✡ **3:24:** Rom 10:4 ✡ **3:26:** Ioa 1:12
✡ **3:27:** Rom 6:3 ✡ **3:28:** Rom 10:12 ✡ **3:29:** Rom 4:13

4

1 Vaikala noxilo ne aloxo ʼo. Lexe itema vile ʼolu vilesisi
ne iliʼi la unoʼu miumiu momu ne, la uxali loxo anu miumiu
muisalili. Ia tei no mine anu mauluxu la anu muxolu loxo
itema sou xaixai vitanisi.
2 Anu uxolu no laxaʼa aneʼi ane misaxilaʼu iloʼa aneʼi ane
mitulu muuli ulai utalo no anu voxo e momu musosovosou
mulovo.
3 ✡Mo nenge kalumo aloxo ne. No mine nenge uao ta
molomolo la nenge texolu no laxaʼa ta uleenu e misaxilaʼu
loxotolo xe lialia ʼo. La miʼoxonenge texali ta mitema sou
xaixai vitanisi noxiʼa.
4 ✡Ia no anu voxo e Lataua musosovosou muxali manina la
mupalusou ʼOlu maninasou muluʼe. Nenu mivoʼonu muxali
loxo itema la muxolu no laaxu lapuloto.
5 Anu muʼoxonu aloxo ne mo sou unoʼu ulusinge ta
mitema texolu no laaxu lapuloto, xe uʼoxonenge taxali
Lataua ta ʼolu.
6 ✡Xo ngingi ngexali lataua ta ʼolu, la sou Anu mupalusou
Uleenu ʼOlu ne muneʼe muxolu no nano noxinge. Uleenu
ne uxolu noxinge la sou uavutilinenge sou taʼava lexe, “Aba,
Mamixe.”
7 La sou ngingi ngaxolu loxo ta mitema sou xaixai vitanisi
la uasi, ia ngexali loxo Lataua ʼolu. Xe no mine nini naxolu
loxo Lataua ʼolu la nini nalavusou lexe nini namomomo sou
nanoʼu mimii lailaixe noxou e Anu mulalaxiinu sou ulosiʼa
ta ʼolu.

Paulo Tanuxaʼa ta Xalatia

8 Tei manina la ngingi ngalavusou Lataua uasi, ngingi
ngexolu loxo ta mitema sou xaixai vitanisi noxiʼa ta mimii
e aneʼi Lataua uasi.
9 Ia vaimomo ʼo ngingi ngelavusou Lataua, uasi avikala
lexe Lataua mulavusinge. Ia tavaʼu loxovaa la sou ngingi
ngaxiu ngalivu ulai noxiʼa ta uleenu ta masumasua mo sou
e xavineʼi uasi ne. Loxovaa ngingi ngemasaxa lexe ngalivu
ngalai ngaxolu no laxaʼa mo ngaxali ta mitema sou xaixai
vitanisi noxiʼa la?
10 ✡Ngingi utotomu ne ngalavusou ngasosovosou voxo ta
tatila sou lalotu mo soʼio alavua xe lalotu ta tatila sou tauu
ie alavua.
11 Eni taleli umulinu ʼilixomengi la emamaʼu, xo loxo ʼo io
xaixai noxilo e epulipulileli sou eʼoxonu ne uxali mii vitanisi.
12 Ta vivilo, eni linga noxilo toxoxaʼa ulai noxinge lexe
laixe sou ngaxali aloxo eni ʼo. Xo eni ne exali aloxo ngingi
ne. Mo ngingi ngaʼoxonu susu vile uneʼe noxilo uasi.

✡ **4:3:** Kol 2:20 ✡ **4:4:** Ioa 1:14; Rom 1:3 ✡ **4:6:** Rom 8:15-17 ✡ **4:10:** Rom 14:5; Kol 2:16

13 Ngingi ngexavutalanu, tava'u a loxovaa la sou eni ene'e
ea'alomengi no anu a'alo laixe tei ne? Xo pipiena vile
mu'oxoleli.
14 No mine pipiena ne mu'oxoleli la vasimelo mamalaxu la
mulosinge tu'umaxu, la ngingi ngamatapialeli mo ngalevete-
silo uasi. Ia ngingi nge'osasi sou ngeno'ilo e'una exolu
noxinge loxo angelo noxou Lataua vile xe loxo Kalisito Iesu.
15 No anu voxo ane ne ngingi nge'osasilo misevile. Ia
'osa'ila noxinge ne mulai 'ava? Eni avikalangengi lexe no
anu voxo ane ne ngingi nge'oxonu aloxo ne, anu mumo-
momo loxo ngingi ngaluvunu iengi lavo'onu la ngalosilo.
16 Ia loxovaa, eni elaanu vaikala manina mulai noxinge la
sou mu'oxongengi ngemaisilo exali loxo uluamengi, ne?
17 Ngalomu, ane'i ta mitema ne iitine'i itulu noxingesi
sou inoinge, ia ixavutala sou isu'ulingengi uasi. Ane'i
masaxa noxi'a ne sou ikalipalanenge nenge'asi, mo sou
ngingi tangengi utulu noxi'asi sou ngasu'uline'i.
18 Lexe tanenge utulu manina sou ta'oxonu 'ilixo laixe
noxi'a ane'i mose'i la anu laixe. La nga'oxonu utotomu, no
mine nenge nenge'a taxoxolu mo no mine nenge nenge'a
taxolu uasi kalumo.
19 Ta 'alixeni, eni examulinu navunavu iouvilesisi loxo
sema ixamulinu navunavu sou ivo'o. Eni examulinu navu-
navu ane 'o singe, xo eni emasaxa lexe maulixu Kalisito
lololinu uxolu noxinge.
20 Eni talelingenge manina, xo vaimomo 'o nenge'a taxolu
uasi, ia lexe nenge nenge'a taxolu la eni amomomo sou
asu'ulingengi no anu vaikala lailaixe mose'i. Ia eni talelin-
genge manina, xo alavusou lexe asu'ulingengi no anu vote'i
a loxovaa uasi.

Axali Ilee Sala

21 Ioxe, ngingi ta mitema e ngamasaxa lexe ngaxolu
no laaxu lapuloto vaimomo 'o ngavikalaleli. Male ngingi
ngalavusou vaivaikala sou lapuloto uasi?
22 ✡Vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
mua'aloxu Avalaamu lexe anu muxalixa'a ta 'olu ta tamei.
'Olu vile muxalixu noxie sema e ane sema sou xaixai vitanisi
xe 'olu vile muxalixu noxie semau mu'isalili.
23 ✡'Olu ane muxali noxie sema sou xaixai vitanisi ne
mupaa no anu vote'i sou taxalixa'a ta 'ilinge 'o. Ia 'olu
ane mupaa noxie semau mu'isalili ne muxali no anu vaikala
noxou Lataua e musakiinu tei.
24 A'alo ane ne anu tovola'isi, xo ta sema ta tamei ne
misosovosou opo vilesisi e Lataua musakiinu vaikalasou ta
tamei. Axali misosovosou opo vilesisi e Lataua musakiinu

✡ **4:22:** Tav 16:15; 21:2 ✡ **4:23:** Rom 9:7-9

vaikalasou tei no laxaˈilu ne Sioni, mo ta ˈilie ne ixali ta
mitema sou xaixai vitanisi.
25 Axali ane misosovosou laxaˈilu ne Sioni muxolu no xalee
lia tila ne Alevia, xe musosovo sou Ielusalemu vaimomo ˈo.
Xo ane iloˈa ta ˈilie mixali ta mitema sou xaixai vitanisi.
26 ✡Ia Ielusalemu ane vile muxolu teitexi no opo loxotolo
ne anu Sala ne anu neninge maninasou ane.
27 ✡Xo vaikala vile muai no nano no anu vaikala noxou
Lataua teinu muvikala aloxo ˈo.
“Nini sema e nalavusou napalaa uasi
mo naxamulinu navunavu sou lavuloˈo uasi ne naˈosa,
mo nalexe lexe sou ˈosaˈila xe naˈavaˈava toxotoxoxaˈa
sou namaxaˈu ˈosaˈila noxine.
Xo maasi la ta ˈiline ixali tavuˈalo, uaˈulixe sema e
ipapalaa.”
28 ✡Ta vivilo, vaimomo ˈo ngingi aloxo Aisaki xo ngingi
ngexali Lataua ta ˈolu no anu voteˈi e anu musakiinu tei.
29 ✡No anu voxo ne la molomolo e mupaa no anu voteˈisou
ixalixaˈa ta molomolo ne muxiu la muˈoxonu masuanu
molomolo ane mupaa no anu xaviinu Uleenu Tavuna.
30 Ia vaikala noxou Lataua muvikala a loxovaa? Anu
muvikala lexe, Ngaxexene sema sou xaixai vitanisi ne ilou
ˈilie. Xo ˈilie ne umomomo sou ukalipala mimii noxou
molomolo e momu muxalixu noxie semau maninasou ne
uasi.
31 Aloxo ne la sou ta vivilo nenge telavusou lexe nenge
texali noxie sema sou xaixai vitanisi uasi, nenge texali noxie
sema e ane tilasie sema sou xaixai vitanisi.

5

Noxou Kalisitosi La sou Anu Mululusinge

1 Kalisito mululusinge no anu sakisaki sou lapuloto mo
nenge vasimenge manamanaˈu. La sou laixe lexe ngatulu
pakiaˈinge, mo iengi uvaxaiˈa ta mitema iˈoxongengi ngaxali
ta mitema sou xaixai vitanisi la mamu.
2 Ae, ngalomu, eni Paulo avikalangengi aloxo ˈo, lexe
ngingi ngamalalingenge sou xooxoo ungasinge, la xaixai
noxou Kalisito ne uxali mii vitanisi noxinge.
3 Ngingi ta mitema ukalusi e ngamalalingenge ulai sou
xooxoo ungasinge eni avikalangengi lamana la aloxo ˈo,
lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo ne la anu laixe lexe ngamulinu
lapuloto ukalusi.
4 Ngingi taˈei e ngaˈoxo lexe ngamulinu lapuloto laixe mo
sou ngaxali ngalapu no iou Lataua, la ngingi ngexolu vaˈaxu
noxou Kalisito. Mo ngexolu no nano no anu alauna noxou
Lataua la uasi.

✡ **4:26:** Eva 12:22; Pal 21:2, 10 ✡ **4:27:** Ais 54:1 ✡ **4:28:** Tav 15:4-5; Rom 9:7
✡ **4:29:** Tav 21:9-10; Ioa 8:35

5 Ia no anu xaviinu Uleenu Tavuna la nenge temuxaxu
tanenge noxou Lataua mo taxolu taloopalasi noxou sou
umoxoˈinge lexe nenge ta mitema mulapu.
6 ✡Xo lexe itema uxolu noxou Kalisito, la xooxoo ungasou
xe ane xooxoo ungasou uasi ne anu mii vitanisi. Ia ˈilixo sou
itema umuxaxu tanu la uavutinoxu opoonu sou umasaxaiˈa
aneˈi moseˈi, la anu ˈilixo ane ne anu mii maninasou.
7 Ngingi ngeiave no anu saisale ne la ngeiave laixesi. Ia
ˈenaˈei utalutaluxu voteˈisinge la sou muˈoxongengi nga-
mulinu vaikala manina ua, ne?
8 Xavutala ane loxo ne, anu molu noxou, Anu ane
muˈavalinge ne uasi.
9 ✡Ngamaisou isi kituˈasi, ia uˈoxonu veleti la usoxo tox-
oxaˈa.
10 ✡Eni emuxaxu taleli manina noxou Tila lexe Anu
usuˈulingengi la ngamulinu xavutala vile uasi, ˈei ane
muˈoxo aloxo ne, unoˈu ˈulusou susu noxou ne.
11 Ta vivilo, lexe eni a aˈalo no anu ˈilixo sou xooxoo un-
gasinge ulalaisio ia tavaˈu loxovaa la sou aneˈi iˈoxoˈoxonu
masualeli sio ˈo? Ia lexe eni avikala lexe xooxoo ungasiˈa ta
mulu, la vaikala sou ovu valautu ne umomomo sou uˈoxoo
masuanu xavutalamengi uasi.
12 Ta mitema e ixovulaulaulixu xavutalamengi ne, xavineˈi
lexe xooxoo ungasinge ukalusi. Ia lexe aneˈi imasaxa aloxo
ne, la anu laixe lexe aneˈi ixotosou vasivasimeˈa uxexee
avile.
13 ✡Ioxe ta vivilo, Lataua muˈavalinge sou ngaxolu vasi-
menge manamanaˈu. Ia no mine ngexolu vasimenge man-
amanaˈu aloxo ne, la mamu sou ngaxavutala lexe, nexi tex-
olu laixenenge, mo nexi tamomomo sou tamulinu masaxa
noxinge sou vasimenge. Ngingi ngaˈoxonu aloxo ne uasi, ia
laixe lexe ngamasaxainge ngatongatoˈo xe ngaxali ta mitema
sou xaixai noxinge ngatongatoˈo.
14 ✡Vaikala sou lapuloto mukalusi ne mupita muxolu no
nano no anu lapuloto vilesisi ane lexe, Nini namasaxaiˈa ta
menexine aloxo nini nemasaxaine.
15 Ia lexe ngingi ngalavilavi xe ngaˈotoˈoto ngatongatoˈo, la
ngalaxaˈi xo maasi la ngingi ngaulua ukei.

Mauli no Anu Uleenu Tavuna Xe Mauli sou Masaxa sou Vasimenge

16 Ioxe, la sou eni avikalangengi aloxo ˈo, laixe lexe Uleenu
Tavuna uulaxungengi no anu muamuaˈingenge. Lexe ngingi
ngaˈoxonu aloxo ne, la ngingi ngamomomo sou ngamulinu
masaxa sou vasimenge uasi.

✡ **5:6:** 1Ko 7:19; Xal 6:15 ✡ **5:9:** 1Ko 5:6 ✡ **5:10:** 2Ko 11:15; Xal 1:7 ✡ **5:13:** 1Pi 2:16 ✡ **5:14:** Liv 19:18; Rom 13:9

17 ✡Xo nenge telavusou aloxo ˈo, masaxa sou vasimenge
ne utovo sou utaloxolixu Uleenu Tavuna xe Uleenu Tavuna
ne utovo sou utaloxolixu masaxa sou vasimenge. Aneˈi ilou
iˈoto noxiˈa ngatongatoˈo, la mii maˈia e ngingi ngamasaxa
lexe ngaˈoxonu ne, ngamomomo sou ngaˈoxonu uasi.
18 Ia lexe Uleenu Tavuna uulaxungengi, la ngingi ngamo-
momo sou ngaxolu no laaxu lapuloto uasi.
19 ✡Ngingi ngelavusou masaxa sou vasimenge ˈiliˈilixo sou
ne aloxo ˈo, ˈiliˈilixo sou voteˈi mo ˈilixo e nuniˈu manina, xe
opo uavuti sou ˈilixo masumasua.
20 Mo ˈilixo sou lalotu noxiˈa ta lataua kalakalavoi mo ˈilixo
sou iˈoxonu taˈuluxu masua, mo ˈilixo sou molomolosilaneˈi
mo ˈotoˈoto xe lavilavi, mo opo masumasua, mo iisuiisu, mo
ˈilixo sou tatoonenge mo sangalako mo ˈilixo sou laˈia xe
ˈilixo sou kalikalipala.
21 Xe oponeˈi masuaiˈa ta menexiˈa e miˈamiˈa tavuˈalo mo
iiexu lexa pekiaˈu ulolutu la iˈitineˈi xe ipulipuli anaxaˈa.
Eni evikalangengixu tei, ia vaimomo ˈo avikalangengixu
la. Ta mitema ane ilavusou iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo aloxo ne,
umomomo sou iˈunalai no anu saxisaxilaˈu noxou Lataua
uasi.
22 Ia xaixai no anu Uleenu Tavuna uxalixu neneˈaxu aloxo
ˈo, ˈilixo sou tamasaxaiˈa ta menexinge manina, ˈilixo sou
ˈosaˈila, ˈilixo sou opo seˈisisi, ˈilixo sou laˈianenge palepalea
uasi, ˈilixo sou taˈoxonu ˈilixo laixesi noxiˈa moseˈi mo ˈilixo
sou tamuamuaˈi ulapusi xe ˈilixo sou taˈoxonu xaixai la
taˈoxonu maninasousi.
23 Mo ˈilixo sou xolu seˈisisi xe ˈilixo sou tataloxoli-
nenge. Vaikala no anu lapuloto vile uapinenge sou tamulinu
ˈiliˈilixo ane ne uasi.
24 ✡Aneˈi ane noxou Kalisito Iesu mipilixinu vasimeˈa ilou
masaxa masua sou vasimeˈa ne, la mililinu no ovu valautu
mo musoli ne.
25 Aloxo ne, la sou lexe nenge tenoˈu mauli laixe no anu
Uleenu Tavuna, la anu laixe lexe Anu molu uulaxunenge no
anu muamuaˈi noxinge.
26 ✡La sou anu laixe sou taˈitiˈitinenge mo taavuavutinoxu
oponenge ngatongatoˈo xe taiisuiisu nenge ngatongatoˈo
mamu.

6

Taˈoxonu ˈIlixo Laixesi

1 ✡Ta vivilo noxou Iesu, lexe ngingi ngelavusou vile
noxinge mulapau no anu susu, la anu laixe lexe ngingi ane
Uleenu Tavuna musaxilaˈinge ngalai ngasuˈulinu seˈisisi sou

✡ **5:17:** Rom 7:15-23 ✡ **5:19:** 1Ko 6:9-10 ✡ **5:24:** Rom 6:6; Kol 3:5 ✡ **5:26:** Pil 2:3 ✡ **6:1:** Mat 18:15

ngalivunoxu. Ia ngalaxaˈingengi, loxo ˈo io tovotovo uxali
noxinge la ngalapau kalumo.
2 ✡Mo anu laixe lexe ngatavulenu tuˈumaxu noxinge nga-
tongatoˈo, xo no anu voteˈi ane ne, la ngingi ngamulinu
lapuloto noxou Kalisito laixe.
3 Ia lexe itema vile uxavutala lexe anu muuliuli ia anu
uuliuli uasi, la molu muˈoxo loloxu ane.
4 Itema vilevilesi ne laixe lexe utilovosou xaixai noxou
lexe muˈoxonu xaixai laixe xe uˈoxonu laixe uasi. Lexe
anu utilovosou xaixai noxou xe muˈoxo laixe, la sou anu
umomomo sou utooxu no anu, ia utilovosou ˈilixo noxou
noxiˈa ane aneˈi moseˈi uasi.
5 ✡Xo itema vilevilesi utavulenu tuˈutuˈumaxu sou xaixai
noxou ulovo.
6 ✡Aloxo ˈo, lexe itema vile unoˈu lavulavu no anu vaikala
noxou Lataua, la laixe sou umilaˈanu mimii moseˈi lailaixe
noxou ne ulai noxou tisa noxou.
7 ✡Ngingi menge ngaˈoxo lolongenge mamu. Evile umo-
momo sou uˈoxo loloxu Lataua uasisi mania. Itema vile
utounu mii maˈia no xaixu ne, la anu unoˈu temanu mii ne
uˈisalili.
8 Lexe itema vile umulimulinu masaxa sou vasimolu, la
anu loxo anu utotou ane. Ia uxalixu neneˈaxu sou anu unoˈu
ne mamulosi. Ia lexe umulimulinu ˈiliˈilixo no anu Uleenu
Tavuna la loxo anu utotou ane. Xe iliˈi sou unoˈu temanu, la
neneˈaxu ane Uleenu Tavuna ulosou mauli lailaixe utotomu
mo kaluxu uasi.
9 La sou anu laixe lexe nengeˈa tatotosa sou taˈoxoˈoxonu
ˈiliˈilixo lailaixe mamu. Xo loxo nenge tapaupauxe uasi la
nenge tanoˈu temanu xai ne no anu voxo sou muˈisalili.
10 Aloxo ne la sou lexe nenge texalisou taiinu sou taˈoxonu
ˈilixo laixe noxiˈa ta mitema ukalusi, la laixe sou taˈoxonu.
Mo laixe lexe taˈoxonu maninasou ulai noxiˈa ta mitema ane
mimuxaxu taneˈi noxou Tila.

Vaikala Vateteli Xe Vaikala sou ˈOsaˈila

11 Ngamaisou kaukavu toxotoxoxaˈa no anu uoli voloxu ˈo
ne, eni melo ekaukavunu no avolo.
12 Ngalomu, ta mitema e xavineˈi, la ipalusinge sou lexe
xooxoo ungasinge ne iˈoxo lexe iˈoxonu aloxo ne, xo imasaxa
lexe inoˈu uala tila no ieˈi ta mitema. Aneˈi iˈoxonu aloxo ne
xo tavaˈu aloxo ˈo. Loxo ˈo io aneˈi imuxaxu taneˈi no anu
ovu valautu noxou Kalisito la ta mitema iˈoxonu masuaneˈi.
13 Aneˈi e xooxoo mungasiˈa ne ilavusou imulinu voteˈi
sou lapuloto laixe uasi, ia aneˈi xavineˈi sou lexe xooxoo
ungasinge. Mo sou aneˈi inoˈu uala tila no anu mii maˈia
miˈoxonu noxinge ne.
14 Ia eni aˈitinu ualasilo xe itema vile ualasou uasi, ia laixe
lexe aˈitinu ovu valautu noxou Tila noxinge Iesu Kalisitosi.

✡ **6:2:** Rom 15:1 ✡ **6:5:** Rom 14:12 ✡ **6:6:** 1Ko 9:11, 14 ✡ **6:7:** Rom 8:13

Xo no anu soli noxou no anu ovu valautu la ʼiliʼilixo sou lialia
ʼo musoli no anu xavutalaxeni. Mo anu loxo eni kalumo a
esoli no ovu valautu ne, la eni amomomo sou amulimulinu
ʼiliʼilixo no lialia ʼo uasi.
15 ✡La sou vaimomo ʼo ʼilixo sou xooxoo ungasinge ne anu
mii vitanisi xe xooxoo ungasinge uasi ne anu mii vitanisi
kalumo. Ia mii mutila ane lexe nenge texali alavua.
16 Eni akilaka lexe alauna mo opo seʼisisi noxou Lataua
uxolu noxiʼa aneʼi taʼei e ilavusou imulinu lapuloto ane ʼo.
Aneʼi ta mitema ane ne aneʼi ta Isilaeli maninasou noxou
Lataua.
17 ✡Ioxe sou akalusou vaivaikala noxilo la avikala aloxo
ʼo. Eni amasaxa sou itema vile ulosilo tuʼumaxu la uasi. Ta
mitema mivelo mo kulue tanitanixu a muxolu no vasimelo
ʼo, xo anu mumaxaʼu lexe eni itema sou xaixai maninasou
noxou Iesu.
18 Ta vivilo noxou Iesu, eni akilaka lexe alauna noxou Tila
noxinge Iesu Kalisito uxolu no anu ulengengi. Manina.

✡ **6:15:** Xal 5:6; 2Ko 5:17 ✡ **6:17:** 2Ko 4:10

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA EPESO

Vaikala lamana

Paulo mukaukavu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a ta Epeso, xo umasaxa sou ulamanalixa'a aloxo 'o. Xavutala noxou Lataua ne lexe upitanu mimii teitexi no opo loxotolo mo mimii no lialia 'o ne uxolu no laaxu Kalisito mo Anu uxolu kisou mimii ne ukalusi (1:10). La sou Lataua mu-masaxa lexe uavutinoxu ta mitema noxou sou ipita ixolu noxou Kalisito mo ixali vilesisi.

Paulo musokou vaivaikala noxou la mulamanalixu vaikala kisou lexe Lataua musosovosi'a ta mitema noxou la mupitane'i no anu vote'i a loxovaa. Anu mulamanalixu lexe no anu tanutanuxu noxou Lataua, la mu'oxone'i mixali vilesisi. No anu xaixai noxou Iesu la Lataua mululusou susu noxi'a, xe mulivulixa'a no anu sakisaki sou susu. Mo Anu mulosi'a Uleenu Tavuna loxo Anu sosovo noxou sou u'oxonu mimii lalaixe loxo Anu musakiinu vaikalasou tei (1:14). Xe tameisou la Paulo muvikala lexe ta mitema ane ilo'a Kalisito mipita ne ipita ixali vilesisi no anu maulixa'a. No anu viavaikala noxou Paulo la anu mu'oxonu vaikala tovola'i mose'i sou ulamanalixa'a ta mitema noxou Lataua lexe ane'i mipita noxou Iesu la ane'i mixali vilesisi. Anu mu'oxo lexe ta temanu lalotu ne loxo itema vasimolu ia Kalisito anu muxali kisou (4:1). Mo mutovola'inu vile lexe aloxo tani, ia Iesu anu loxo atolaxu tani (2:19-22). Xe aloxo sema ilou mulu mitaula'i, la Iesu aloxo sema mulue (5:22-32). No anu uoli voloxu ane 'o la nenge tamomomo sou tamaisou lamana mii ma'ia lailaixe Lataua mu'oxonu mulai noxi'a ta mitema noxou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Kalisito anu kisou mimii mukalusi 1:3-14
Lakilaka noxou Paulo 1:15-23
Noxou Kalisitosi la nenge temauli 2:1–3:21
'Ilixo sou lalotu maninasou 4:1–6:20
Vaikala sou sexela xe lakilaka 6:21-24

1 ✡Eni Paulo aposeli noxou Kalisito Iesu no anu masaxa noxou Lataua mupalusilo sou akaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxinge ngingi ta mitema noxou Lataua, mo ngingi ane ngemuxaxu tangengi noxou Kalisito Iesu ne Epeso.
2 Eni akilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge.

Alualu Noxou Kalisito Mune'e Noxinge

✡ **1:1:** Apo 18:19-21; 19:1

3 ✡Ta'itinu Lataua ualasou anu Tila noxinge Iesu Kalisito
Momu. Noxou Kalisito la sou Anu mualusinge no anu mii
lailaixe teitexi no opo loxotolo sou usu'uli uleenenge.
4 ✡Xo no mine Anu ukoinu mimii uao la, Anu mu-
sosovosinge. Mo no iou Lataua la nenge malemalenga mo
ta noxou la, ta mitema ixalisou susu vile noxinge uasi.
5 ✡No anu tanutanuxu noxou Lataua la Anu xavutalau lexe,
noxou Iesu Kalisito la Anu umoxo'inge lexe nenge taxali loxo
anu ta 'olu. Anu tanu mo masaxa tatila noxou aloxo ne.
6 La sou nenge ta'itinu Lataua ualasou no anu alauna
lailaixe ane Anu mulosinge vitanisi muxolu noxou Iesu anu
ane Anu tanuxu musuku.
7 ✡Alauna tatila mu'ana'ana noxou Lataua la muno'u
'ulusinge no anu sialuxu Iesu. La sou Anu mululusou susu
noxinge no anu alauna noxou.
8 No anu alauna noxou la Anu mu'ana'analinenge no anu
xavutala laixe mo lavulavu lailaixe.
9 ✡Mo Anu mumolo tanuou mii mai'a ane lexe Anu
u'oxonu no anu xaixai naxou Kalisito. Ia xavutalau ne tei
la mutalume, ia vaimomo 'o Anu mulosiengexu xavutala
noxou ne. Anu u'oxonu manina sou ne.
10 ✡Xavutala ne aloxo 'o, xavutalau ne. Mo voxo ulai ukalu
la Anu mupitanu mimii latala teitexi no opo loxotolo mo no
lia 'o mukalusi ne muxolu loxo kisi'a Kalisito.
11 ✡Mo noxou Kalisito la sou Anu xavutala mo masaxa
noxou anu ane mu'oxonu mimii latala mukalusi ne mu-
sosovosixe lexe nexi ta na'u maninasou.
12 Anu musosovosixe ta Iutaiasi tei, xo nexi teloopala
noxou Kalisito. La sou nexi ta'itinu Lataua no anu alauna
lailaixe noxou ne.
13 Mo ngingi kalumo ngelomusou vaikala manina noxou
Kalisito. La sou ngexali ngexolu noxou la anu a'alo lailaixe
sou Lataua mupamaulingengi. Mo ngemuxaxu tangengi
noxou Kalisito la sou mumomomo sou vaikala noxou Lataua
e musakii tei lexe umulaxu sosovo vile noxinge. Sosovo
noxou ne ane Uleenu Tavuna noxou.
14 ✡Nenge teno'u Uleenu Tavuna la sou nenge tamomomo
sou tano'u mimii lailaixe teitexi no opo loxotolo ane Lataua
mulalaxiinu sou ulosi'a tamitema noxou. La sou nenge
ta'itinu ualasou no anu alauna noxou singe.

Lakilaka Noxou Paulo

15 Aloxo ne la sou no mine eni elomusinge lexe ngingi nge-
muxaxu tangengi noxou Tila Iesu mo ngingi tangengixa'a ta
mitema noxou Lataua.
16 La sou eni axavutalangengi no anu lakilaka noxilo mo
alemolu laixe noxou Lataua utotomu.

✡ **1:3:** Ep 2:6 ✡ **1:4:** Ioa 15:16 ✡ **1:5:** Ioa 1:12 ✡ **1:7:** Ep 2:7; Kol 1:14
✡ **1:9:** Rom 16:25 ✡ **1:10:** Kol 1:16, 20 ✡ **1:11:** Rom 8:28-29 ✡ **1:14:** 2Ko
1:22

17 ✡Mo utotomu ne eni akilaka ulai noxou Lataua e Tila
noxinge Iesu Kalisito. Anu Maminge xavi musuku lexe
ulosinge Uleenu sou ulosinge xavutala lailaixe, mo ngalavu-
sou Lataua laixe, xe upalapala'alixu laaxu vaivaikala noxou
ane mutalume.
18 Mo eni akilaka kalumo lexe ukisiinu xavutalamengi
mo sou xavutalamengi ulamana no anu mii ma'ia ane anu
mu'avalinge la ngingi ngeloopala no anu, mo ngalavusou
laixe lexe lavuluti lailaixe ne Lataua ulosi'a ta mitema
noxou.
19 ✡Mo eni akilaka lexe nenge ta mitema ane tamuxaxu
tanenge noxou ne, talavusou xavi noxou Lataua a uxolu
noxinge. Xavi noxou Lataua e uxaxai noxinge ne anu uxaxai
la xavi musuku umomomo sou tatilovo sou uasi.
20 ✡Xe no mine musoli la no anu xavi noxou Latauasi
la mutulusou. No anu xavi ano 'o la Lataua mulaixu sou
muxolu no avolu tema teitexi no opo loxotolo.
21 ✡La Anu muxolu kisi'a ta uleenu ane mixolu teitexi no
opo loxotolo, mo muxolu kisi'a ta mitema e iulaxune'i ta
mitema no lia 'o mo ta tatila no lia ukalusi 'o xe ta uleenu
ane xavine'i musuku kalumo. Anu muno'u uala tila manina.
Uala tila ne sou vaimomo 'osi uasi, sou 'ili'i kalumo.
22 ✡Mo Lataua mumuxaxu mimii latala muxolu no laaxu
mo musosovo sou lexe Anu uxolu kisou mimii latala ukalusi,
mo uxolu kisou noxi'a ta mitema ilotu noxou Iesu.
23 ✡Lalotu ne anu Kalisito vasimolu. Anu muxolu mo
mu'ana'ana no anu mimii latala mukalusi mo mu'ana'ana
no anu lalotu noxou.

2

Nenge Tesoisoli Ia Kalisito Mutulusinge

1 ✡Ngingi tei la nge'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua mo
susu la muvau ulengengi musoisoli.
2 ✡No mine ngingi ngemulimulinu xoluxolu mo muamua'i
masumasua sou lialia 'o, mo ngemulinu 'ilixo noxou kisi'a ta
uleenu ta masumasua e musaxila'u la va'a vitanisi teitexi no
loxotolo. Anu uleenu ne ane uxolu uxaxai no nano no anu
maulixa'a ta mitema ane mose'i ilolomu uasi vaimomo 'o.
3 ✡Nenge nenge'a tei la texolu no taine'i mo xavutala-
menge muavuti la temulimulinu masaxa masua sou vasi-
menge sou umomomo sou masaxa no anu vasimenge. Nenge
te'oxonu aloxo ne, la nenge kalumo texo no nano no anu la'ia
noxou Lataua ane Anu mulalaxiinu sou ulosi'a ta mitema
ukalusi ane mose'i imulimulinu 'ili'ilixo ane ne.
4-5 ✡Manina susu noxinge te'oxo'oxonu la muvau ulee-
nenge musoisoli, ia xo no anu alauna mo tanu tanuxu

✡ **1:17:** Kol 1:9 ✡ **1:19:** Kol 1:11 ✡ **1:20:** Lex 110:1; 2Ko 13:4; Kol 2:12 ✡ **1:21:** Kol 1:16; 2:10 ✡ **1:22:** Lex 8:6 ✡ **1:23:** Rom 12:5; Ep 4:10, 15; Kol 1:18 ✡ **2:1:** Kol 1:21; 2:13 ✡ **2:2:** Kol 3:7; Tit 3:3 ✡ **2:3:** Kol 3:6 ✡ **2:4-5:** Rom 6:11-13

lailaixe noxou Lataua muʹanaʹana no anu alauna misevile la
sou mutulusinge temauli noxou Kalisito. Ani no anu alauna
tatila noxou Latauasi la sou Anu mupamaulingengi.
6 ✡Mo Anu mutulusinge nengeʹa Kalisito la mupalupexas-
inge no paʹumolu teitexi no opo loxotolo mo nengeʹa Iesu
Kalisito texolu tepita.
7 Anu muʹoxonu aloxo ne noxinge mo uʹoxonu kalumo
noxiʹa aneʹi ane iliʹi. Anu muʹoxonu aloxo ne sou umaxaʹu
alauna tatila noxou singe noxou Kalisito Iesu. Alauna tatila
noxou ne umomomo sou tatilovo sou uasisi manina.
8-9 ✡La sou no anu alauna noxou la, Anu mupamaulin-
gengi xo ngingi ngemuxaxu tangengi noxou. Mii ane ʹo,
ngaʹitinu ualasinge lexe ngingi ngeʹoxonu muxali no anu
xaixai noxinge, mo lakolisou xaixai noxinge uasi. Anu
Lataua molusi mulosinge vitanisi.
10 ✡Lataua anu mukoinenge, la sou Anu mupuinenge. Sou
nenge tamuamuaʹi no anu voteʹi sou ʹilixo laixe ane Anu
mulalaxiinu tei lexe nenge tamulinu.

Noxou Kalisito La Nenge Taxali Vilesisi

11 Aloxo ne la sou ngingi ane ngaxali no anu mata noxiʹa ta
Iutaia uasi ngaxavutala ulivu. Ta Iutaia ilemenge lexe ngingi
xooxoo ungasinge uasi, ia aneʹisisi xooxoo mungasiʹa. ʹIlixo
ane ne iʹoxo noxiʹa ta mulusi vasimeʹa mo ixaxaisou no ʹa
avoʹa.
12 ✡Mo ngaxavutala ulivu, tei no mine ngingi ngamuxaxu
tangengi noxou Kalisito uao, la ngingi ngexolu vaʹaxu noxou.
Mo ngaxavutalanu laixe, tei la ngingi ngexolu loxo ta asila
mo ngexali no anu mata noxiʹa ta Isilaeli uasi. Lataua
musakiinu vaikala mo mulosiʹa ta Isilaeli lapuloto, la ngingi
ngexolu vaʹaxu noxiʹa. Mo no mine ngingi ngexoxolu no
lia ʹo la ngaloopala sou nganoʹu mii vile laixe iliʹi uasi mo
ngalavusou Lataua uasi.
13 ✡Mo tei la ngingi ngexolu no paxa manina. Ia vaimomo
ʹo, no anu sialuxu Kalisito la munoʹinge ngelivu muneʹe ʹalai
noxou mo ngexolu ngepita noxou Kalisito Iesu.
14 ✡Xo noxou Kalisitosi la mulosinge opo seʹisisi mo
muʹoxonu xoluxolungenge muxali laixe. Tei la ta Iutaia
mimolosilangengi mo mikalipalangengi. Ia noxou Kalisito
la mumamulonu vimelu e muxolu no taingengi la ngingi
ngexali vilesisi.
15 ✡Mo anu soli noxou la Anu mumamulonu lapuloto
noxou Mosesi mo vaivaikala maumautunu ilou lapuloto sou.
Anu muʹoxonu aloxo ne sou mupitaneʹi ta mitema laʹoluxaʹa

✡ **2:6:** Kol 2:12 ✡ **2:8-9:** 1Ko 1:29-31; 2Ti 1:9 ✡ **2:10:** Tit 2:14 ✡ **2:12:** Rom 9:4; Kol 1:21 ✡ **2:13:** Kol 1:20 ✡ **2:14:** 1Ko 12:13 ✡ **2:15:** Kol 2:14

ta tamei ne, mixali alavua mo vilesisi. No anu ʼilixo ane ne
la sou Anu muxalilixu opo seʼisisi no tainenge.
16 ✡Mo no anu soli noxou no ovu valautu la Anu mupitaneʼi
ta mitema laʼoluxaʼa ta tamei ne mixali vilesisi muneʼe
noxou Lataua. No anu ovu valautu ne la Anu mukalusou
ʼilixo sou imolomolosilangengi ne.
17 ✡Mo Anu muneʼe la muaʼaloxu aʼalo laixe sou opo
seʼisisi. Anu muaʼaloxu noxiʼa aneʼi ane mixolu ʼalai xe
noxiʼa aneʼi ane mixolu no paxa kalumo.
18 La sou no anu mii maʼia ane Kalisito muʼoxonu ne
mukisiinu voteʼisinge ta Iutaia xe aneʼi ane ta Iutaia uasi.
Mo no anu Uleenu vilesisi muxolu noxinge la sou nenge
tamomomo sou talai noxou Maminge.
19 ✡Ngingi ngeʼoxonu aloxo ne la sou ngingi ngexolu loxo
ta asila la ua, ngingi ngexali loxo aneʼi mo ngexali ta mitema
noxou Lataua xe ngexali Lataua ta ʼolu.
20 ✡Mo ngingi ngexali loxo tani Lataua mutulusou. Nexi ta
mitema ane Iesu mupalusixe, mo ta mitema sou palomatana,
nexi aloxo lavoʼo sou tani tavaʼu. Ia Kalisito Iesu Anu loxo
lavoʼo mutila manina sou tani tavaʼu ne.
21 ✡Noxousi, xe nenge nengeʼa tapita la tani lololinu ne
utulu. Anu utulu la uxali taasou lalotu tatila noxou Tila sou
talotu ulai noxou Lataua no anu.
22 ✡Mo noxousi la Anu mutulusinge kalumo la ngexali
taasou Uleenu Lataua sou uxoxolu no anu.

3

Paulo Muaʼaloxu Aʼalo Laixe sou Iesu Mulai Noxiʼa Aneʼi Ane ta Iutaia Uasi

1 ✡Tavaʼu xo eni Paulo itema sou xaixai noxou Kalisito Iesu
esuʼulingengi ta mitema aneʼi ane ta Iutaia uasi, la sou exolu
no nano no taasou navunavu.
2 ✡Eni elavu sou lexe ngingi ngelomu sou lexe no anu
alauna noxou Latauamenge, la Anu musosovosilo sou
aʼoxonu xaixaisinge noxou.
3 ✡Mo mii maʼia ane mutalume tei ne mupalaʼa noxilo la
sou eni ekaukavu sevile no anu tei ne.
4 No mine ngingi ngaitisou la sou ngingi ngamomomosou,
ngalavusou lexe eni elavu manina no anu mii maʼia mu-
talume noxou Kalisito.
5 Mii maʼia ane mutalume noxiʼa ta mitema ane tatei,
vaimomo ʼo Uleenu mupalaʼalixu noxixe ta mitema sou ane
Iesu mupalusiʼa mo ta mitema sou palomatana noxou.
6 ✡Mii maʼia ane mutalume ne aloxo ʼo, no anu aʼalo laixe
sou Iesu Kalisito la muʼoxongengi ta mitema aneʼi ane ta

✡ **2:16:** Sek 9:10; Kol 1:20, 22 ✡ **2:17:** Ais 57:19 ✡ **2:19:** Ep 3:6 ✡ **2:20:** 1Ko 3:11 ✡ **2:21:** 1Ko 3:16 ✡ **2:22:** 1Pi 2:5 ✡ **3:1:** Pil 1:7, 13 ✡ **3:2:** Kol 1:25 ✡ **3:3:** Ep 1:9-10; Kol 1:26 ✡ **3:6:** Ep 2:13, 16-19

Iutaia uasi nengeʹa taxali vilesisi. Mo ngingi ta mitema aneʹi
ane ta Iutaia uasi nganoʹu mii maʹia ane Lataua musakiinu
vaikala sou tei noxou Iesu lexe ta Isilaeli inoʹu ne. No anu
xaixai noxou Kalisito Iesusi la ngingi nganoʹu kalumo.
7 ✡Lataua muʹoxoleli exali amitema sou xaixai noxou. Mo
no anu alauna noxou la Anu mulosilo xavi noxou la sou eni
exali itema sou xaixai noxou. Sou aʹaloxu aʹalo laixe sou
Iesu.
8 ✡Mo ta mitema noxou Lataua ne miuaʹulixo, ia eni ne
uasisi manina mo amii vitanisi. Ia Anu mualaunasilo laixe
la mulosilo xaixai sou aaʹaloxu aʹalo sou mimii laixe sou
Kalisito e tatilovo sou uasi ulai noxiʹa ta mitema aneʹi ane
ta Iutaia uasi.
9 La sou vaimomo ʹo eni aʹoxonu ulamana noxinge aloxo
ʹo. Lataua mukoinu mimii latala mukalusi la mimii latala
anu mutalume iou noxiʹa aneʹi tatei. Ia vaimomo ʹo Anu
mulosilo xaixai sou a aʹaloxu mimii maʹia ane mutalume ne.
Anu uʹoxonu uxali maninasou.
10 Tei la Anu mutalume iou ia vaimomo ʹo la Anu
muʹoxonu lalotu noxou muxali. Mo anu mumasaxa lexe
no anu lalotu noxou la aneʹi ane mixolu teitexi no loxotolo
mo ta tatila noxiʹa ta uleenu e misaxilaʹu loxotolo ilavusou
mo imaisou xavutala lailaixe iouiou noxou ne uxali lamana
noxiʹa.
11 Tatei manina la Lataua muxavutala lexe uʹoxonu mii
ane kaluxu uasi ne uxali, ia vaimomo ʹo no anu xaixai noxou
Kalisito Iesu Tila noxinge, la sou Anu muʹoxonu mimii ne
muxali manina.
12 ✡Xo nenge noxou Kalisito, mo nenge temuxaxu tanenge
noxou Kalisito la sou nenge tamamaʹu sou talai noxou
Lataua uasi.
13 La sou eni avikalangengi aloxo, ngaxavutala malaxo no
anu tuʹumaxu ane noxilo singe ʹo uasi xo eni aʹitingengi.

Lakilaka Noxou Paulo Siʹa ta Epeso

14 Tavaʹu aloxo ʹo, la sou eni axolau tavaʹilo voʹuxu uluʹelai
no talaxu la akilaka ulai noxou Maminge.
15 Aneʹi ane mixolu teitexi no opo loxotolo xe aneʹi ane
ixoxolu no lia ʹa. Mo Anu molu mumoxoʹu ualaualasiʹa, mo
aneʹi loxo ta mata noxou.
16 Eni akilaka ulai noxou Maminge lexe, no anu mimii
tavuʹalo lailaixe iouiou noxou, la Anu uʹanaʹanalingenge
no anu xavi Uleenu noxou mo uxolu no nano noxinge, la
uʹoxonu pekiaʹinge.
17 ✡La sou Kalisito umomomo sou uxolu noxinge xo ngingi
ngemuxaxu tangengi. Mo eni akilaka lexe ʹilixo sou tangengi
noxou Lataua tanengingenge ngatongatoʹo uxali utila no
anu maulingenge. Mo usiatoto loxo ovu uliʹu uluʹelai no lia.

✡ **3:7:** Kol 1:25 ✡ **3:8:** 1Ko 15:9-10 ✡ **3:12:** Ioa 14:6; Rom 5:2 ✡ **3:17:** Ioa 14:23; Kol 1:23; 2:7

18 Mo ngingi ngongiˈa ta mitema noxou Lataua nganoˈu
xavi, mo ngalavu sou manina ˈilixo noxou Kalisito sou
tanuxaˈa ta mitema. Masaxa noxou ne mutila manina mo
veveeni manina mo mulai teitexi manina xe muluˈelai no
lia manina.
19 La sou ngingi ngelavusou ˈilixo noxou Kalisito sou
tanungenge ne anu mutila manina mo muaulixu lavulavu.
Ia ngingi ngelavusou, la sou mimii ane noxou Lataua ne anu
uˈanaˈanalingenge no anu.
20 Ia noxou la Anu umomomo sou uˈoxonu mimii tavuˈalo.
Mimii ane ne muaˈulixu mimii ane nenge texavutalanu mo
tekilaka. Ia no anu xavi noxou ane uxolu uxaxai noxinge ne,
muaˈulixu mimii ane ne.
21 La sou no voxovoxo utotomu ta mitema ukalusi e ilotu
noxou Iesu taˈitinu ualasou Lataua no ualasou Kalisito Iesu
utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

4

Nenge Texali Vilesisi Noxou Kalisito

1 ✡Eni Paulo exolu no nano no taasou navunavu xo eni
eˈoxonu xaixai noxou Tila aloxo ne la sou, eni avikalangengi
pekiaˈu aloxo ˈo. Lataua muˈavalinge sou ngataxanu ˈava
noxou mo ngamulinu manina. Mo ngamulinu ˈiliˈilixo
mulapu noxou.
2 ✡Mo ngataloxolingenge manina noxiˈa ta menexinge mo
opongengi uai seˈisisi noxiˈa. Mo laˈiangengeiˈa paleaiˈa
uasi. Ngingi ngamulinu ˈiliˈilixo mulapusi. Mo tanengin-
genge ngatongatoˈo.
3 ✡Mo xavingengiu ˈilixo sou ngaxolu ngapita. No anu xavi
Uleenu la Anu ulosinge opo seˈisisi, la sou usakingengi la
ngaxolu ngapita mo ngaxali vilesisi.
4 Nenge texali vasimenge vilesisi mo Uleenu Tavuna vile-
sisi uxoo noxinge. Aloxo Lataua muˈavalinge la sou ngingi
ngaloopala no anu mii vilesisi. Mii vilesisi ne lexe Lataua
umomomosou vaikala noxou la ulosinge mimii lailaixe ane
Anu muˈavalingexu ne.
5 Tila anu vilesisi mo muxamuxaxu tanenge ne vilesisi xe
ˈilixo sou taˈulo ne anu vilesisi.
6 ✡Mo Lataua vilesisi anu Maminge nenge latala mukalusi.
Anu usaxilaˈa ta mitema mukalusi mo Anu uxaxai noxiˈa ta
mitema mukalusi xe Anu uxolu no nano noxiˈa ta mitema
mukalusi.
7 ✡Ia noxinge vilevilesi la Anu mualaunasinge laixe la sou
Kalisito mumilaˈanu mimii lailaixe noxou ne sou mulosinge.
8 ✡Tavaˈu aloxo ne la sou vaikala mikaukavunu muai no
nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ˈo.

✡ **4:1:** Kol 1:10 ✡ **4:2:** Kol 3:12-13 ✡ **4:3:** Kol 3:14-15 ✡ **4:6:** 1Ko 12:6
✡ **4:7:** Rom 12:3, 6 ✡ **4:8:** Lex 68:18

"No voxo ane Anu mutelai teitexi
la munoˈa ta mitema tavuˈalo mitilitiliˈusiˈa milai kalumo
la mumilaˈanu mimii lailaixe noxiˈa ta mitema."
9 ✡Ia Anu mutelai teitexi laaxu a loxovaa? Anu laaxu lexe
Anu muluˈe no lia ˈo mo muluˈelai no lia manina.
10 Anu ane muluˈe no lia ˈosi ane mutelai teitexi no loxotolo
mo muaˈulixu loxotolo ne ia mulai teitexi manina. Anu
muˈoxonu aloxo ne mo sou Anu uxolu no anu mimii latala no
lia ˈo mo opo loxotolo ukalusi la sou Kalisito uxali usaxilaˈu
mii mukalusi.
11 ✡Anusisi ane mulosiˈa ta mitema xaixai sou ixaxaisou.
Seˈi mulosiˈa xaixai sou mixali ta mitema ane Iesu mu-
palusiˈa. Moseˈi mulosiˈa xaixai sou mixali ta mitema sou
palomatana, moseˈi mixali ta mitema sou iaˈaloxu aˈalo laixe
sou Iesu ulai noxiˈa ta mitema moseˈi mixali ta mitema
sou isaxilaˈa ta mitema mo ilosiˈa ta mitema lavulavu sou
imulinu ˈiliˈilixo maˈia Lataua umasaxau.
12 Kalisito mulosiˈa ta mitema xaixai ane ne sou mulalax-
ineˈi ta mitema noxou Lataua sou iˈoxonu xaixai laixe noxou.
Aloxo ne la sou lalotu noxou Kalisito uleme xe utulu pekiaˈu.
13 ✡Anu usolonu ulai uxali no mine nenge taxali vilesisi
no anu muxamuxaxu tanenge, mo no anu lavulavu noxinge
noxou Lataua ˈOlu. Mo lalotumenge uleme uxali utila ulai
uxali no mine nenge maulinenge umomomo loxo Kalisito
noxou.
14 La sou nenge tamomomo sou taxolu loxo ta molomolo
la uasi. Mo mamu sou ngalomuxu vaivaikala noxiˈa ta
mitema sou isuisu mo kalakalavoi. Xo anu uˈoxongenge
la xavutalamenge ulai uneˈe loxo lasipi xasi mo atume
utavutavulenu.
15 ✡Ia tanengexaˈa ta menexinge mo tavikala maninasi
noxiˈa. La sou Anu uˈoxonenge taleme noxou Kalisito e Anu
kisinge.
16 No anu saxisaxilaˈu noxou la Anu muˈoxonu minemi-
nenge iouiou no vasimenge ne mupitanu mo mutoxotoxo
vaxa la sou muxali itema vasimolu. La sou no anu mine-
minenge iouiou no vasimenge ne uxaxaisou xaixai naˈu
vilevilesi la uxali tatila mo uleme loxo Kalisito tanunenge.

Ngaxolu loxo Lamana ta ˈOlu

17 ✡La sou eni avikalangengixu mimii ˈo mo apeletotosinge
no ualasou Tila lexe, mamu sou ngaxolu loxo ta mitema aneˈi
ane ta Iutaia uasi. Aneˈi xavutalaiˈa ne uxovulaulau vitanisi.
18 Mo xavutalaiˈa ne lamana uasi mo ieˈi isivoxo xe
mitatusou oponeˈi pekiaˈu la sou muˈoxoneˈi mixolu vaˈaxu
no anu mauli ane noxou Lataua.
19 Mo xavutala laixe ne musuˈa la sou muˈoxoneˈi la imaela
no anu ˈiliˈilixo masumasua ane iˈoxoˈoxonu ne uasi manina.

✡ **4:9:** Ioa 3:13 ✡ **4:11:** 1Ko 12:28 ✡ **4:13:** Kol 1:28 ✡ **4:15:** Kol 1:18; 2:19
✡ **4:17:** Rom 1:21; 1Pi 1:14

Mo miˈunalai manina no anu ˈiliˈilixo masumasua utotomu misevile.
20 Ia ngingi ngeneˈe sou ngalavusou Kalisito no anu voteˈi aloxo ne uasi.
21 Mo eni elavusou lexe ngingi ngelomusou aˈalosou, mo Anu mulosiengi mukalu. Sou ngamulinu vaikala manina ane muxolu noxou Iesu.
22 ✡Mo mulosiengi sou ngamulinu mauli ane ngemulimulinu tei ne uasi. Mo ngaxexeenu itema ane teinu e uxolu noxinge la uˈoxonu masuangengi la sou uavutilixu xavutala masumasua la sou uˈoxongengi ngaulua ne usuˈa.
23 ✡Mo xavutalamengi ne uxiu mo uxali alavua manina.
24 ✡Mo ngingi ngemulinu mauli alavua la ngexali itema ane alavua, loxo ta mitema Lataua mukoineˈi sou ixali loxo Anu, sou ngemulinu ˈiliˈilixo mulapu mo malemalenga manina mo ngexolu vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo masumasua manina.
25 ✡Aloxo ne la sou ngasuˈanu ˈilixo sou ngakalakalovoineˈi ta mingemingengi ia ngavikalaneˈi maninasi. Xo nenge vilevilesi ˈo tapita no anu Kalisito vasimolu.
26 ✡Lexe ngingi laˈiangenge la mamu sou uˈoxongengi ngasusu. Mo mamu sou laˈiangenge uxoxolu ulai uxali no aso uluˈelai.
27 Mo mamu sou ngalosou Satani taiinu vile.
28 La sou ˈei ane upakapakali ne mamu sou upakapakali. Ia laixe lexe anu uxaxai mo ususunu avolu uluˈelai no lia mo sou umolo mimii la usuˈulineˈi aneˈi ane xaˈa mimii uasi.
29 ✡Mo ngavivikala la mamu sou vaikala masumasua ulaa no anangenge. Ia ngaleanu vaivaikala lailaixesi sou uˈoxonu pekiaˈa aneˈi ane imasaxau suˈuli xe usuˈulineˈi no anu alauna aneˈi ane ilolomu kalumo.
30 ✡Xo voxo a uneˈe la sou Lataua mululusinge mo musosovosinge no anu Uleenu Tavuna noxou sou ulotongengi ngalivu. La sou mamu sou ngalosou Uleenu Tavuna noxou Lataua tuˈumaxu.
31 ✡La sou laixe lexe ngaxexeenu ˈilixo sou opo masumasua mo ˈilixo sou laˈiangenge mo ˈilixo sou ngakaikaitolo la ngaleanu vaikala masumasua noxiˈa ta mitema.
32 ✡Ia tangengixaˈa mo ngaˈoxonu ˈilixo sou opo seˈisisi noxiˈa ta menexinge ngatongatoˈo. Mo ngaxiunu tumalingeu ˈilixo maˈia aneˈi miˈoxonu muneˈe noxinge. Aloxo noxou Kalisito la Lataua muxiunu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua noxinge.

✡ **4:22:** Rom 8:13; Kol 3:9 ✡ **4:23:** Rom 12:2 ✡ **4:24:** Tav 1:26; Kol 3:10 ✡ **4:25:** Sek 8:16; Kol 3:8-9 ✡ **4:26:** Lex 4:4; Iak 1:19-20 ✡ **4:29:** Kol 4:6 ✡ **4:30:** Ais 63:10; Ep 1:13-14; 1Te 5:19 ✡ **4:31:** Kol 3:8 ✡ **4:32:** Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13

5

1 ✡Lataua tanungenge misevile loxo anu ta ʼolu, la sou laixe
lexe ngingi ngamulimulinu ʼiliʼilixo loxo Anu uʼoxoʼoxonu.
2 ✡Mo no anu xoluxolungenge la ngamasaxainge nga-
tongatoʼo. Aloxo Kalisito mumasaxainge la mulosou
maulixusinge loxo mii tumaʼu lailaixe mo iaiama lailaixe
manina uela ulai noxou Lataua.
3 La sou mamu sou ngaʼoxonu ʼiliʼilixo sou voteʼi mo
ʼiliʼilixo masumasua iouiou xe ngaisuisuxu ta menexinge
miʼamiʼa la ngavivikala sou. Xo ngingi ngexali ta mitema
noxou Lataua la ʼiliʼilixo ane ne ngaʼoxonu uasi.
4 Mo aʼalo masumasua mo aʼalo ane laixe uasi xe suku ma-
sumasua ngaʼoxonu uasi, ngasuʼanu mo usuʼa. Vaivaikala
aloxo ne anu laixe sou ngingi ngaʼoxoʼoxonu uasi, ia laixe
lexe ngingi ngavikala laixe noxou Latauasi.
5 ✡Xo ngingi ngelavusou laixe lexe ta mitema ane
iʼoxoʼoxonu ʼilixo sou voteʼi mo ʼiliʼilixo masumasua iouiou
mo isuisu ne aneʼi umomomo sou iʼunalai no anu saxisax-
ilaʼu noxou Kalisito mo Lataua e no anu opo loxotolo uasi.
Ta mitema ane aloxo ne, ʼiliʼilixo ane ne muxali loxo lataua
noxiʼa.

Tamuamuaʼi no Anu Lamana

6 ✡La sou mamu sou itema vile uʼoxonu lolongenge no
anu vaivaikala ane tematemanu uasi la ngamulinu. Xo laʼia
noxou Lataua uxolu noxiʼa aneʼi ane imulinu ʼiliʼilixo ane ne
xe ilolomu uasi.
7 Aloxo ne la sou mamu sou ngingi ngongiʼa ngaxolu
ngapita.
8 ✡Xo tei la ngingi ngexolu no isivoxo, ia vaimomo ʼo
Tila muʼoxongengi la ngingi ngexolu no lamana. La sou
ngamuamuaʼi loxo lamana ta ʼolu.
9 Xo ngingi lamana ta ʼolu la sou ʼiliʼilixo lailaixe mo
ʼiliʼilixo mulapu xe ʼilixo sou vaikala manina uxolu noxinge,
la anu umaxaʼu neneʼaxu lamana anesi.
10 Mo ngingi ngatovo ngatilovosou ʼiliʼilixo maʼia manina
ane ngingi ngaʼoxonu la Tila uʼosa no anu.
11 Ngaxolu vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua sou isivoxo
ne xo anu uxalilixu neneʼaxu vile laixe uasi. Ia nganoʼu
ʼiliʼilixo masumasua ne uatu mo ngamulaxu lamana.
12 Xo tamaela sou talemolu ʼiliʼilixo maʼia ane
miʼoxoʼoxonu mutalume ne.
13 ✡Ia lamana uxalilixu mii maʼia ane mutalume ne uxali
lamana.
14 ✡Xo no anu lamanasi la sou mimii latala e mutalume ne
muxali lamana. La sou umomomo sou vaikala aloxo ʼo.

✡ **5:1:** Mat 5:48 ✡ **5:2:** Mul 29:18; Eva 10:10 ✡ **5:5:** 1Ko 6:9-10; Kol 3:5 ✡ **5:6:** Rom 1:18; Kol 2:4, 8 ✡ **5:8:** Ioa 12:36; Ep 2:13; Kol 1:13; 1Pi 2:9 ✡ **5:13:** Ioa 3:20-21 ✡ **5:14:** Ais 26:19; Rom 13:11

“Nini ˈenaˈei neai, ne natulu.
Natulu no anu soli.
Mo Kalisito lamanaxu uieisine.”
15 ✡Mo ngasaxilaˈu muamuaˈingenge laixe ia mamu sou
ngamuamuaˈi loxo itema xavutalau laixe uasi, uasi. Nga-
muamuaˈi loxo itema xavutalau laixe.
16 Mo vaimomo ˈo anu voxo ngaˈangingi sou ngaˈoxonu
ˈiliˈilixo lailaixe xo vaimomo ˈo anu voxo masumasua. Xo
itema sou isivoxo uˈoxonu lolongenge.
17 Aloxo ne la sou ngaxolu ngaxovulaulau uasi, ia ngalavu
sou masaxa noxou Tila a loxovaa.
18 ✡Mo ngaiexu lexa pekiaˈu mamu xo anu sou uxovu-
laulaulingenge la ngasuˈa avile. Ia laixe lexe ngaˈanaˈana
no anu Uleenu Tavuna.
19 ✡Mo lexe ngavivikalangengi ngatongatoˈo la laixe lexe
ngavivikala no anu lexe e muai no nano no anu Lavuku sou
lexe, mo ngalexe la ngalexe lexe sou lalotu. Xe lexe maˈia
Uleenu uxalilixu no tangengi sou ngalexenu. Mo ngalexe no
anangenge mo ngalexe no nano no tangengi ulai noxou Tila.
20 ✡Mo utotomu la ngavikala laixe ulai noxou Lataua anu
Maminge no anu mimii tavuˈalo ukalusi no ualasou Tila
noxinge Iesu Kalisito.

Vaikala Ulai Noxiˈa ta Mulu Iloˈa ta Semasemaiˈa

21 ✡Ngingi ngaxolu no laangenge ngatongatoˈo xo ngingi
ngaˈume mo ngatoxonu Kalisito.
22 ✡Ta sema ngaxolu no laaxaˈa ta mulumulumengi mo
ngalomuxaˈa loxo ngingi ngexolu no laaxu Kalisito mo
ngelomuxu.
23 ✡Xo mulu anu muxolu kisie semau loxo Kalisito anu
muxolu kisou lalotu. Xo lalotu anu Kalisito vasimolu mo Anu
mupamaulinu.
24 Ia aloxo lalotu uxolu no laaxu Kalisito la ngingi ta sema
kalumo ngaxolu no laaxaˈa ta mulumulumengi no anu mimii
latala ukalusi.
25 ✡Mo ngingi ta mulu kalumo ngamasaxiˈa ta semasema-
mengi misevile. Aloxo Kalisito mumasaxau lalotu misevile
la mulosou maulixu sou.
26 ✡Mo muˈulosou lalotu mo muxali malemalenga manina
mo muxali ta naˈu no anu lexa xe no anu vaikala noxou.
27 ✡Mo umasaxa lexe ulalaxiinu lalotu noxou ne uxali laixe
mo uleleme manina no iou. Mo nuni vile mo xoxoa mo mimii
iouiou uxolu no anu lalotu noxou ne uasi. Anu umasaxa lexe
lalotu noxou ne uxolu vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo masumasua
mo ixalisou susu vile no anu uasi.

✡ **5:15:** Kol 4:5 ✡ **5:18:** Luk 21:34 ✡ **5:19:** Kol 3:16 ✡ **5:20:** Kol 3:17 ✡ **5:21:** 1Pi 5:5 ✡ **5:22:** Kol 3:18; 1Pi 3:1 ✡ **5:23:** 1Ko 11:3; Ep 1:22 ✡ **5:25:** Kol 3:19; 1Pi 3:7 ✡ **5:26:** Tit 3:5 ✡ **5:27:** 2Ko 11:2; Kol 1:22

28 Anu iouvilesisi aloxo ta mulu ngamasaxaiˈa ta semase-
mamengi manina aloxo ngamasaxainge manina. ˈEnaˈei ane
umasaxaie semau la anu mumasaxau kalumo.
29 Xo itema vile ulavusou uˈoxonu masuanu vasimolu uasi,
ia anu uaˈanu xe usaxilaˈu laixesi. Anu iouvilesisi aloxo
Kalisito uˈoxonu no anu lalotu.
30 Xo nenge vilevilesi tepita la sou texalilixu lalotu ne
vasimolu muxali.
31 ✡La sou vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu muvikala aloxo ˈo,
“Tavaˈu aloxo ne la sou mulu uˈumesiˈa momu ilee nenu la
ulai ilee semau ixolu ipita sou ixali vilesisi.”
32 ✡Vaikala ane ˈo ne laaxu tatila manina mo mutalume ia
eni elavusou lexe anu mulemo Kalisito ilou lalotu noxou.
33 Ia anu aloxo ne ulai noxinge ngingi ngamulu vilevilesi
lexe ngamasaxaie semameni manina aloxo ngingi nga-
masaxainge manina ne. Xe ngingi ngasema kalumo ngatox-
onu mulumengi.

6

Vaikala Ulai Noxiˈa ta Molomolo Mo ta Mamiˈa Iloˈa ta Neniˈa

1 ✡Ta molomolo, ngatoxoneˈi ta maminge iloˈa ta neninge.
Xo ngingi noxou Tila. Xo anu ˈilixo laixe sou ngamulinu ane.
2 ✡Vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
noxou Lataua mikaukavunu aloxo ˈo, “Ngatoxoneˈi ta
maminge iloˈa ta neninge.”
Xo anu lapuloto muai tei aloxo ne mo misakiinu vaikala-
sou aloxo ˈo,
3 “Lexe ngingi ngaˈoxonu aloxo ne la sou mimii maˈia
ane ngingi naˈoxonu ne uxali laixesi la ngaˈosa mo ngaxolu
maxuveeni no lia ˈo.”
4 ✡Mo vaikala ulai noxiˈa ta molomolo ta mamiˈa aloxo
ˈo. Mamu sou ngaˈoxoneˈi ta ˈilinge laˈiaxaˈa. Ia ngingi
ngaˈoxonu ˈilixo laixe mo ngamomosiˈa xe ngapotoneˈi no
anu vaikala noxou Tila.

Vaikala Ulai Noxiˈa ta Mitema sou Ixaxai Vitanisi Iloˈa ta Tatilasiˈa

5 ✡Mo ngingi ta mitema sou ixaxai vitanisi ngalomuxaˈa
ta tatilasinge no lia ˈo mo ngatoxoneˈi. Mo ngaˈume noxiˈa
la ngaˈoxonu xaixai laixe manina no ieˈi. Aloxo ngingi
ngaˈoxonu ulai noxou Kalisito.
6 Loxo ˈo io ngingi ngaˈoxo lexe ngaˈoxonu xaixai laixesi
no mine aneˈi ixoxolu imamaisingesi la iˈosasingexu. Ia
aloxo ne uasi, ngingi ngaˈoxonu xaixai loxo ngingi ta mitema

✡ **5:31:** Tav 2:24; Mat 19:5 ✡ **5:32:** Pal 19:7 ✡ **6:1:** Kol 3:20 ✡ **6:2:** Lap 5:16
✡ **6:4:** Lex 78:4; Xav 22:6; Kol 3:21 ✡ **6:5:** Kol 3:22-23; Tit 2:9-10; 1Pi 2:18

sou xaixai vitanisi noxou Kalisito mo opongengi uˈosa sou
ngamulinu masaxa noxou Lataua.
7 La sou ngaxaxai no opongengi maninasou. Xo xaixai e
ngingi ngaˈoxonu ne ngaˈoxonu ulai noxiˈa ta mitema uasi.
Ngingi ngaˈoxonu loxo ngaˈoxonu ulai noxou Tila.
8 ✡Xo ngingi ngelavusou lexe ta mitema sou ixaxai vitanisi
mo aneˈi ane ixaxai vitanisi uasi ne Tila ulosiˈa ˈulu sou
xaixai laixe noxiˈa ukalusi.
9 ✡Mo ngingi ta tatilasiˈa ta mitema sou ixaxai vi-
tanisi kalumo ngaˈoxonu ˈilixo laixe noxiˈa mo ngaˈoxoneˈi
iˈumenge mamu. Xo ngingi ngelavusou lexe ngingi ngongiˈa
ne Tila noxinge a uxolu teitexi no opo loxotolo mo iliˈi la
uˈoxonu tulatula noxou evile uasi.

Ngatelonu Tokolomo sou ˈOtoˈoto Noxou Lataua

10 Ioxe, vaimomo ˈo eni amasaxa akalusou vaivaikala
noxilo ulai noxinge aloxo ˈo. Ngingi ngongiˈa Tila ngepita,
mo no anu xavi musuku noxou la uˈoxongengi ngatulu
pekiaˈinge.
11 ✡La sou ngatelonu tokolomo sou ˈotoˈoto noxou Lataua
utelo no vasimenge. Mo sou utalungenge xe uˈoxongengi
ngatulu pekiaˈinge sou ngalooxu xavutala kalakalavoi
noxou Satani e lexe uˈoxonu noxinge.
12 ✡Xo ˈotoˈoto ane ˈo ne sou nenge taˈoto noxiˈa ta mitema
e vasimeˈa loxo nenge ˈo uasi. Nenge taˈoto noxiˈa ta uleenu
ane mixolu teitexi mo taˈoto noxiˈa ta uleenu ane iulaxuneˈi
ta uleenu, mo noxiˈa ta mimii ane xavineˈi musuku e
misaxilaˈu isivoxo no lialia ˈo. Xe taˈoto noxiˈa ta uleenu ta
masumasua e muxolu teitexi no loxotolo.
13 Aloxo ne la sou ngatelonu tokolomo sou ˈotoˈoto noxou
Lataua ne ukalusi mo uxoo no vasimenge. Mo sou no anu
voxo masua la ngingi ngaˈoto ulivu pekiaˈinge. Xe iliˈi no anu
ˈotoˈoto ne ukalu la ngingi ngatulu pekiˈainge mo ngalapau
uasi.
14 ✡Lexe ngingi ngamasaxa ngatulu pekiaˈinge la ngasaki-
inu vaikala manina loxo sini sou ngautupokolixu no
vaimenge, mo ˈiliˈilixo mulapu loxo siovexu lutungengi.
15 ✡Mo ngalalaxii sou ngalai ngaˈaloxu aˈalo laixe sou opo
seˈisisi noxou Lataua loxo siove sou tavaˈinge ngataanu no
tavaˈinge.
16 Mo mii vile mutila no anu tokolomo sou ˈotoˈoto ne sou
nganoˈu utotomu ane muxamuxaxu tangengi loxo xaliau.
Xo no anu xaliau ne la ngingi ngamomomo sou ngataluxu
lalumiso axexexaxu noxou itema masua e lexe utoˈomenge
no anu.

✡ **6:8:** 2Ko 5:10; Kol 3:24-25 ✡ **6:9:** Rom 2:11; Kol 4:1 ✡ **6:11:** Rom 13:12; 2Ko 10:4 ✡ **6:12:** 1Pi 5:8-9 ✡ **6:14:** Ais 11:5; 59:17; 1Te 5:8 ✡ **6:15:** Rom 10:15

17 ✡Mo ngaxavutalanu ʼilixo sou Lataua mupamaulingengi
uxolu no kisinge ngataanu loxo siove sou utaluxu kisinge.
Xe nganoʼu vaikala noxou Lataua ngatetelisou loxo lavisou
Uleenu Tavuna.
18 ✡Mo utotomu la ngaʼoxonu lakilaka iouiou ulai
noxou Lataua no anu xavi no anu Uleenu Tavuna, sou
usuʼulingengi no anu taitaiinu a loxovaa. Mo ngatetelisou
ʼilixo ane ne uxolu no anu xavutalamengi pekiaʼu. Mo
ngaloo xe ngakilakasiʼa ta mitema noxou Lataua utotomu.
19 ✡Mo ngakilakasilo kalumo lexe no mine eni avivikala
la Lataua ulosilo vaivaikala sou alemolu, mo sou eni aʼume
uasi la aʼaloxu aʼalo laixe noxou Iesu maʼia mutalume ne.
20 ✡Xo eni itema sou aʼaloxu aʼalo laixe noxou Iesu e
Lataua mupalusilo la sou eni misakileli no nano no taasou
navunavu ʼo. La sou ngakilakasilo mo sou eni aʼalo la aʼume
uasi mo aʼalo no anu mii maʼia ane lexe aʼaloxu.

Vaikala Kaluxusou

21 ✡Ia eni amasaxa lexe ngalavu laixe no anu xoluxoluxo
mo mimii maʼia ane eni aʼoxoʼoxonu ʼo la sou Tukikosi anu
vivilo e eni emasaxau musuku xe itema sou xaixai manina
noxou Tila molu uaʼalomengi no anu mimii ukalusi.
22 Anu tavaʼu aloxo ne la sou eni epalusou mulai noxinge
mo sou ngingi ngalavusou lexe nexi texolu a loxovaa xe
umamaatolasinge.
23 Mo eni akilaka lexe opo seʼisisi noxou Lataua Maminge
mo Tila Iesu Kalisito uxoo noxinge ta vivilo ngamasaxainge
misevile ngatongatoʼo mo ngamuxaxu tangengi.
24 Xe akilaka lexe alauna uxolu noxinge ukalusi e tangengi
noxou Tila noxinge Iesu Kalisito utotomu mo kaluxu uasi.
Manina.

✡ **6:17:** Eva 4:12 ✡ **6:18:** Luk 18:1; Kol 4:2; 1Te 5:17 ✡ **6:19:** Kol 4:3-4; 2Te 3:1 ✡ **6:20:** 2Ko 5:20; Plm 1:9 ✡ **6:21:** Apo 20:4; Kol 4:7-8; 2Ti 4:12

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA PILIPAI

Vaikala lamana

No mine Paulo musokou xaixai noxou la anu mulai ne Pilipai tei sou mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito. Pilipai ne anu tuala tila ne Iuropu no xalee lia tila ne Makedonia (Aposeli 16:8-15). Paulo mukaukavu uoli voloxu ane 'o no mine anu muxolu no nano no taasou navunavu ne Romu. No mine anu muxolu no taasou navunavu ne, la mulomusou a'alosi'a ta Pilipai lexe ta mitema mose'i mine'e mia'aloi'a no anu a'alo kalakalavoi mose'i, la muxovulauvaulixa'a. Ia no mine nenge taitiiti no nano no anu uoli voloxu 'o, la tamaisou mimii e mu'oxonu Paulo opo tu'umaxu no anu ne uasi. Mimii ne mutalume ia tamaisou lexe Paulo mumuxaxu tanu noxou Iesu pekia'u manina xe 'osa'ilasi mu'ana'ana noxou.

Paulo mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a ta Pilipai ne sou ulemolu laixe noxi'a. Xo tei no mine anu mu-masaxau su'uli, la ane'i misu'ulinu laixe. Mo anu umusaxa lexe u'oxonu pekia'a. Xo loxo 'o io ane'i ixavutalanu no anu tu'umaxu noxou xe tu'utu'umaxu noxi'a, la ulosi'a tu'umaxu la. La sou anu muvikalane'i lexe mii tatila Lataua mulosinge ane mauli. Mauli ne ngeno'u noxou Kalisito Iesu. La musolonu la lexe mauli e ngeno'u ne, ngeno'u no anu 'ilixo sou ngemulimulinu lapuloto noxi'a ta Iutaia uasi. Anu muvikalane'i lamana lexe mauli alavua e ane'i mino'u ne, xo ane'i mimuxaxu tane'i noxou Kalisito. Mo muvikalane'i lexe laixe lexe ane'i imulinu masaxa noxi'a mo i'itine'i mamu, ia imulinu 'ilixo noxou Kalisito. Anu u'itinu mo uxavutala lexe anu itema tila xe umulinu masaxa noxou uasi. Anu mutaloxolixu sou mu'oxonu xaixai e Lataua mupalusou sou u'oxonu. Mo muvikala lexe ta mitema e mixolu noxou Kalisito ne opo se'isisi noxou Lataua xe 'osa'ila u'ana'ana no anu mauilixa'a utotomu.

No anu uoli voloxu ane 'o la tamaisou lexe muvikala pekia'u no anu 'ili'ilixo sou 'osa'ila, tatulu pekia'inge, tapita xe xavinenge no anu mauli ane teno'u no mine temuxaxu tanenge noxou Kalisito. Xe tamaisou lexe no nano no anu uoli voloxu 'o, la nenge tamaisou lexe Paulo tanuxa'a ta temanu lalotu ne Pilipai manina.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Paulo mukilakasi'a ta Pilipai 1:3-11
Misakisakiinu Paulo la musu'ulinu a'alo laixe 1:12-26
Vateteli noxou Paulo 1:27–2:18
Tito ilou Epapulotitosi 2:19-30

Ngalaxaˈi noxiˈa ta uluamengi 3:1–4:1
Vateteli kaluxusou mo vaikala sou sexela xe kaluxusou 4:2-23

1 ✡Eni Paulo, nexi noxou Timoti ta mitema sou xaixai
noxou Kalisito Iesu, tekaukavunu vaivaikala ane ˈo ulai
noxinge ngingi ta mitema ane Kalisito Iesu ta naˈu mo ta
tatila sou isaxilaˈinge iloˈa ta mitema sou xaixai no ˈa lalotu
ne Pilipai.
2 Nexi noxou takilaka lexe alauna mo opo seˈisisi noxou
Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge.

Lakilaka Noxou Paulo

3 Eni alemo laixe musuku ulai noxou Lataua utotomu, no
mine eni axavutalangengi.
4 No mine eni akilakasinge ngingi latala, la no voxovoxo
ne eni aˈosa manina.
5 Xo musoko no mine nenge nengeˈa teaˈaloxu aˈalo laixe
sou Iesu mo muneˈe muxali vaimomo ˈo la nenge nengeˈa
texaxai tepita.
6 ✡Xo eni elavusou manina aloxo ˈo. Lataua musokou
xaixai laixe noxinge mo Anu a usosolonu sio xe ukalusou
manina no voxo ane Kalisito Iesu ulivu uneˈe la.
7 La sou anu laixe manina lexe eni axamulinu aloxo ne
singe ukalusi lexe Lataua usolonu xaixai noxou. Xo ngingi
latala ne, nenge nengeˈa texaxai tepita no anu xaixai laixe
ane Lataua mualaunasilo la mulosinge. Mo eni aˈosa sou
axavutalangengi utotomu no mine aneˈi misakisakileli, xe
no mine utotomu eni aˈoxo latolosou xe aˈoxo pekiaˈusou
aˈalo laixe noxou Iesu.
8 Lataua mulavusou manina lexe no nano no anu masaxa
noxou Kalisito Iesu la eni emasaxainge ngingi latala no nano
no taleli manina sou amaisinge.
9 La sou eni akilakasinge aloxo ˈo. Ngingi ngalavusou
vaikala maninasou musuku mo ngalavusou mii maˈia ane
laixe xe masua, la sou ˈilixo sou tangengingenge ngaton-
gatoˈo uxali pekiaˈu musuku.
10 ✡Mo eni akilakasinge la aloxo ˈo. Ngingi umomomo sou
ngatongonu mii maˈia ane maninasou mo ngaxolu vaˈaxu no
anu ˈiliˈilixo masumasua xe ixalisou susu vile noxinge uasi
ulai uxali no voxo ane Kalisito ulivu uneˈe.
11 Mo maulingenge uˈanaˈana no anu ˈiliˈilixo ane mulapu
molu noxou Iesu Kalisito sou ngingi ngalosou uala tila mo
ngaˈitinu ualasou Lataua.

Misakii Paulo La Anu Musuˈulinu Aˈalo Laixe sou Iesu

✡ **1:1:** Apo 16:12-40 ✡ **1:6:** 1Ko 1:8 ✡ **1:10:** 1Te 5:23

12 Ioxe, ta vivilo noxou Iesu. Eni emasaxa lexe ngingi
ngalavusou lexe mii maˈia ane muxali noxilo ˈo ne,
musuˈulinu aˈalo laixe sou musuku mulai no tuatuala.
13 ✡Anu aloxo ne, la sou ta mitema sou ˈotoˈoto isaxilaˈa
ta tatila sie Romu mukalusi iloˈa ta mitema latala moseˈi
milavusou lexe eni exolu no anu sakisaki xo eni amitema
sou xaixai noxou Kalisito.
14 Tavaˈu xo eni exolu no anu sakisaki, la sou mii ane ne
muˈoxonu pekiaˈa ta vivilo latala noxou Tila sou miaˈaloxu
vaikala noxou Lataua. Aneˈi miaˈalo la iˈume uasi, ia mitulu
pekiaˈa.
15 Ia anu manina xo seˈi iaˈaloxu Kalisito ualasou ia aneˈi
oponeˈi masuailo, mo iˈoxonu sou lexe iuaulixo no anu, xe
seˈi iaˈalo no anu xavutala laixe.
16 Aneˈi ane iaˈalo no anu xavutala laixe iˈoxo aloxo ne xo
aneˈi taneˈixo mo milavusou lexe Lataua mumulaxo lexe sou
aˈoxonu latolosou aˈalo laixe noxou Iesu.
17 Ia aneˈi ane iaˈaloxu Kalisito ualasou no anu opo masua
ne, iˈoxo aloxo xo aneˈi mimasaxa lexe ualasiˈa uxali tila
noxilo la iˈoxonu xaixai laixe uasi. Mo mimasaxa lexe aneˈi
iˈoxonu tuˈutuˈumaxu uneˈe noxilo no mine eni axoxolu no
anu sakisaki ˈo.
18 Ta mitema iaˈaloxu Kalisito ualasou no anu xavutala
iouiou. Seˈi iaˈalo no anu xavutala masua xe seˈi no anu
xavutala laixe. Ia anu mii vile uasi! Ia mii tila noxilo ne aloxo
ˈo. Eni emasaxa lexe ta mitema ilomusou aˈalosou Kalisito
ˈosi. Tavaˈu aloxo ne, la eni aˈosa. Ani, eni aˈosaˈosa utotomu
aloxo ne.
19 ✡Xo eni elavu lexe no anu lakilaka noxinge mo suˈuli
noxou Uleenu Tavuna noxou Iesu Kalisito, la anu usuˈuli sou
upamaulileli.
20 La sou eni emasaxa manina mo eloopala lexe eni umo-
momo sou amaela no anu mii vile uasi. Ia axolu pekiaˈilo mo
sou eni aˈitinu Kalisito ualasou vaimomo ˈo mo utotomu no
anu mii maˈia ane eni aˈoxonu mo alemolu. Mo eni aˈitinu
ualasou no mine eni amauli xe no mine eni asoli.
21 ✡Xo eni maulixo ne, noxou Kalisito ˈosi xe eni asoli la
anu mii laixe manina.
22 Ia lexe eni amauli no lia ˈo, la eni amomomo sou asolonu
xaixai noxilo mo asuˈulineˈi ta mitema tavuˈalo inoˈu Kalisito
no anu maulixaˈa. Ia eni asosovosou voteˈi anevaa? Eni
alavusou uasi!
23 ✡La sou mii ta tamei ne muatasilo manina. Ia masaxa
tila noxilo ne lexe eni alaisi mo axolu noxou Kalisito. La mii
ane ne, anu laixe manina musuku.
24 Ia, xo noxingesi la anu mii tatila lexe eni amauli no lia
ˈo.
25 Eni elavu manina aloxo ne, la sou eni elavusou lexe eni
axolu mo nenge nengeˈa taxolu mo tasolonu xaixai mo sou

✡ **1:13:** Apo 28:30 ✡ **1:19:** 2Ko 1:11 ✡ **1:21:** Xal 2:20 ✡ **1:23:** 2Ko 5:8

ngingi ngamulaxu tangengi pekiaˈu musuku noxou Iesu mo
ngaˈosa manina.
26 No mine eni aneˈe noxinge la, la ngingi ngatoxoleli
manina noxou Kalisito Iesu.
27 ✡Ioxe, eni avikalangengixu mii vile tatila aloxo ˈo. Ng-
amomosou muamuaˈingenge mo maulingenge umomomo
no anu aˈalo laixe noxou Kalisito. Xe no mine eni aneˈe
mo amaisinge, mo no mine eni axolu vaˈaxu ia alomusou
aˈalosinge, la eni alavusou lexe ngingi opongengi vilesisi.
Mo ngetulu pekiaˈinge xe xavutalamengi vilesisi mo ngetulu
ngepita sou ngexaxaisou aˈalo laixe sou Iesu sou ta mitema
imulaxu taneˈi no anu.
28 Mo eni elavusou lexe ngingi ngaˈumeˈa aneˈi ane ilea
anaxaˈa uneˈe noxinge uasi. Ngingi ngamaisou aloxo ne, la
anu sosovo lexe Lataua ukalusiˈa, ia Anu upamaulingengi.
Mii ane ne anu molu noxousi.
29 ✡Xo Anu mualaunasinge mo mupelemasaxangengi lexe
ngingi ngamuxaxu tangengi noxou Kalisito la nganoˈu navu-
navusou kalumo.
30 La sou vaimomo ˈo, ngingi ngexalisou tuˈutuˈumaxu
iouvilesisi aloxo ngingi ngemaisou muxali noxilo tei mo
ngelomusilo lexe mii ane ne ˈa uxoxolu noxilo sio.

2

*Iesu Mutaloxolixu La sou Laixe Lexe Nenge Kalumo Tat-
aloxolinenge*

1 Aloxo ne, la sou eni ataliˈisinge aloxo ˈo. Maulingenge
noxou Kalisito ne, muˈoxonu xavutalamengi pekiaˈu? Mo
tanutanuxu noxou muxolixolingengi? Mo ngingi ngongiˈa
Uleenu Tavuna ngexolu ngepita? Xe ngingi ngamasaxaiˈa
mo tangengixaˈa ta menexinge?
2 Lexe ngingi ngakolileli laixe, la eni avikalangengi aloxo
ˈo. Ngingi xavutalamengi vilesisi mo ngingi tangengixaˈa ta
menexinge no ˈa opo ilou xavutala vilesisi. Ngingi ngaˈoxonu
aloxo ne, la eni aˈosa manina.
3 ✡Mo eni avikalangengi la aloxo ˈo. Lexe ngingi ngaˈoxonu
mii maˈia, la mamu sou ngaxavutalangengisi mo ngaˈoxonu
sou aneˈi iˈitinu ualasingesi, ia ngataloxolingenge mo nga-
maisiˈa ta menexinge loxo aneˈi teitexi noxinge.
4 ✡Mamu sou ngingi ngaxavutalanu mimemimengisi mo
maulignengesi. Ia ngaxavutalanu ta menexinge miˈamiˈa
mo maulixaˈa kalumo.
5 La sou ngingi nganoˈu xavutala laixe aloxo noxou Kalisito
Iesu.

✡ **1:27:** Ep 4:1; 1Te 2:12 ✡ **1:29:** Apo 16:19-40 ✡ **2:3:** Xal 5:26 ✡ **2:4:** 1Ko 10:24

6 ✡Anu Lataua manina, ia uxavutala lexe Anu Lataua mo
utetelisou xavi noxou Lataua uasi.
7 ✡Ia Anu muxolu vitanisi loxo itema sou xaixaisi noxou
Lataua mo muxali loxo nenge ta mitema ʼosi.
8 ✡Mo ta mitema mimaisou loxo itema. Ia Anu mutalox-
olixu mo mumulinu masaxa nouxou Momu mulai mutalo no
anu soli noxou no mine mililixu teitexi no ovu valautu.
9 ✡Xo Anu muʼoxonu aloxo ne la sou Lataua mutelailixu
muxolu teitexi manina, mo mulosou uala ane mutila no anu
uala tavuʼalo mukalusi,
10 ✡mo sou no anu uala noxou Iesu ne, la ta mitema xe ta
mimii latala ukalusi teitexi no opo loxotolo, mo no lia ʼo, mo
no tuala noxiʼa aneʼi ane misoisoli ixolaʼu tavaʼa sou ilotu
noxou.
11 ✡Mo ta mitema latala ukalusi ipalaʼalixu Iesu Kalisito
lamana no ʼa anaxaʼa lexe, “Anu Tila.” La sou aneʼi iʼitinu
Lataua Maminge ualasou.

Ngakaakaa loxo ta Oto

12 La sou ta menexilo e eni emasaxainge misevile. Aloxo
ngelomuxo utotomu no mine nenge nengeʼa texolu mo
ngalomuxo lailaixe no mine eni eʼumesinge ʼo, ngasolonu
ngaxaxaisou mauli ane kaluxu uasi e ngenoʼu mukalu.
Ngaxaxaisou mauli ane ne, la ngaʼume mo ngamamaʼu.
13 Xo Lataua anu muxolu noxinge mo uxaxaisinge sou
ngaʼosasou ngamulinu masaxa noxou mo ngaʼoxonu xaixai
ane anu mumasaxa lexe ngingi ngaʼoxonu.
14 Mo ngaʼoxonu xaixai mii maʼia, la mamu sou
ngakalakalapu piena mo ngaʼotosou anangengesou.
15 ✡Mo sou ngingi ngaxali ta mitema ane imaisou susu vile
noxinge la ivikala piena no anu uasi. Mo ngaxali Lataua ta
ʼolu ane susu vile uxolu noxinge uasi no taiineʼi ta mitema
ane ta masumasua mo xavutalaneʼi masumasua. Ngaxolu
no taiineʼi, la ngakaakaa loxo ta oto.
16 Mo ngatetelisou vaikala sou mauli pekiaʼu. Ngaʼoxo
aloxo ne, la eni aʼitinu ualasinge no voxo ane Kalisito ulivu
uneʼe. Xo anu umaxaʼu lexe xavileli mo xaixai noxilo ne, mii
vitanisi uasi.
17 Ngingi ngemulaxu tangengi noxou Iesu, la sou
ngaʼoxoʼoxonu xaixai ulai noxou Lataua. Ia lexe eni asoli
mo sialuxo unixi no anu xaixai ne la loxo aneʼi inixiʼu uaini
loxo iaiama noxilo ulai noxou Lataua, la eni aʼosa mo nenge
nengeʼa taʼosasi.
18 ✡La sou laixe lexe ngingi kalumo ne, nenge nengeʼa
taʼosa.

✡ **2:6:** Ioa 1:1-2; 17:5 ✡ **2:7:** Ioa 1:14; 2Ko 8:9 ✡ **2:8:** Eva 5:8; 12:2 ✡ **2:9:** Apo 2:33; Ep 1:20-21; Eva 1:3-4 ✡ **2:10:** Rom 14:11 ✡ **2:11:** Rom 10:9 ✡ **2:15:** Tan 12:3; Pil 1:10; 1Te 2:19 ✡ **2:18:** Pil 3:1; 4:4

Timoti Ilou Epapulotitosi

19 Ia eni emasaxa manina lexe eni 'ala'alai sou apalusou
Timoti ulai noxinge lexe Tila Iesu uvikalaleli, la sou eni
kalumo a'osa no mine alomusou a'alosinge noxou.
20 Xo eni axalisou itema vile ane mulavusou masaxa noxilo
loxo anu Timoti 'o uasi. Anu uxavutalangengi loxo eni
axavutalangengi.
21 ✡Xo ta mitema ukalusi ne ixavutalanu mii noxi'asi ia
ixavutalanu mii noxou Iesu Kalisito uasi.
22 Ia ngingi ngelavusou lexe Timoti mu'oxonu xaixai laixe
noxou. Mo nexi noxou tapita taxaxaisou a'alo laixe noxou
Iesu loxo itema vile ilou 'olu.
23 La sou eni emasaxa manina lexe eni apasipaa apalusou
no voxo ane eni elavusou lexe mii ma'ia uxali noxilo.
24 Mo elavusou manina lexe eni kalumo 'ala'alai sou ane'e
noxinge lexe Tila uvikalaleli.
25 ✡Ia eni exavutala lexe eni apalusou Epapulotitosi ulivu
ulai noxinge. Anu vivilo noxou Iesu, mo noxou texaxai
tepita, xe anu mutulu no pa'umelo loxo itema sou 'oto'oto.
Mo anu kalumo itema sou uno'u vaikala ulai noxinge ane
ngepalusou mune'e sou usu'ulileli no anu mii ma'ia ane eni
emasaxau.
26 Eni apalusou ulivu, xo anu tanu u'oxongenge ngingi
latala mo umasaxa umaisinge la, la opo tu'umaxu. Xo ngingi
ngelomusou lexe anu pipiena mu'oxonu.
27 Anu mupipiena ne, manina mo sexasisi sou usoli, ia
uasi. Xo Lataua mualaunasou. Ia Anu ualaunasousi uasi,
Anu mualaunasilo kalumo sou musu'ulileli la eni axamulinu
tu'utu'umaxu malaxo loxo tei uasi.
28 Aloxo ne, la sou eni apasipaa mo apalusou ulai noxinge.
Mo sou ngingi ngamaisou la, la nga'osa. Xe eni kalumo
opoleli uai se'isisi sevile.
29 Anu ulai uxali noxinge, la ngingi ngasexelaxu mo
nga'osasou manina loxo ta mitema noxou Tila i'osasi'a mo
ngataxane'i ta mitema aloxo anu ne.
30 Xo 'ala'alaisi, la anu usoli no anu xaixai noxou Kalisito ia
uxavutalanu maulixu uasi. Ia anu mu'oxonu aloxo ne noxilo
sou muno'u taningenge. Xo ngingi nga'oxonu noxilo uasi.

3

'Ilixo Mulapu Maninasou

1 Ioxe, ta vivilo noxou Iesu. Eni avikalangengi aloxo
'o. Nga'osa noxou Tila! Vaivaikala ano 'o, ngingi ngelo-
musou ia eni atotosa sou akaukavunu la uasi, xo anu sou
usu'ulingengi.

✡ **2:21:** 2Ti 4:10 ✡ **2:25:** Pil 4:18

2 Ngingi ngasaxilaˈinge laixe noxiˈa ta mitema loxo
ta aˈaa mo ngasaxilaˈinge noxiˈa aneˈi ane iˈoxoˈoxonu
ˈiliˈilixo masumasua iloˈa aneˈi ane ikalavoi sou ixotoxoto-
sou vasimeˈasi.
3 ✡Ia nengesi xooxoo mungaasinge manina. Xo nenge
talotu noxou Lataua no anu Uleenu, mo nenge taˈitinu
Kalisito Iesu ualasou xe nenge tamulaxu tanenge no anu mii
maˈia ane nenge taˈoxonu uasi.
4 ✡Ia eni amulaxu taleli no anu mii maˈia ane eni aˈoxonu.
Ia mimii tavuˈalo no lia ˈo a uxolu sou amulaxu taleli no anu.
Ia lexe evile uxavutala lexe mimii seˈi a uxolu sou anu
umulaxu tanu no anu, la anu umomomo noxilo uasi. Xo
noxilo ne, tavuˈalo manina.
5 ✡Vile aloxo ˈo. Nenilo mivoˈoleli xe voxo muxatele
tatalusou, la xooxoo mungaasilo. Mo tameisou aloxo ˈo.
Eni itema Isilaeli no anu mata Beniamini xe eni Evalaio
maninasou. Eni Palisaio vile mo emulimulinu lapuloto
noxou Mosesi mukalusi.
6 ✡Xe eni emasaxau Lataua misevile la exaxai pekiaˈu,
sou eˈoxo masuaneˈi ta mitema ilalotu noxou Iesu mo evile
uxalisou susu vile noxilo no anu lapuloto noxou Mosesi
uasisi.
7 ✡Ia eni ekalavoi lexe mimii ane ne toxoxaˈa musuku
noxilo, ia uasi. Vaimomo ˈo eni elavu lexe mimii ne anu mii
vitanisi noxou Kalisito.
8 Mimii ane nesi uasi ia mimii latala mukalusi ne, eni
elavusou lexe anu kalumo mii vitanisi. Xo eni elavusou
mii maˈia ane toxoxaˈa musuku no mine eni elavusou lexe
Kalisito Iesu anu Tila noxilo. Noxousi, la eni esuˈanu mimii
ane ne mukalu. Xo eni elavusou lexe mimii ane ne mii
vitanisi loxo mosomoso. La sou eni esuˈanu, mo sou anoˈu
Kalisito,
9 ✡mo sou nexi noxou taxolu tapita. La Lataua umoxoˈilo
lexe eni itema mulapu, xo xavileli sou emulimulinu lapuloto
noxou Mosesi uasi, ia eni emulaxu taleli noxou Kalisito la
sou Lataua mumoxoˈilo lexe eni itema mulapu.
10 ✡Mo eni emasaxa lexe alavusou Kalisito mo xavi no
anu tulu noxou no anu soli xe nexi noxou tapita tanoˈu
tuˈutuˈumaxu vilesisi mo eni asoli loxo Anu musoli.
11 Mo eni eloopala manina lexe eni kalumo atulu no anu
soli.

Paulo Xaviinu sou Ukalusou Saisale Noxou

12 ✡Ia eni avikala lexe anoˈu mii ane ne uao. Mo eni axali
itema laixe manina uao. Ia eni xavileli sou anoˈu mii ane ne
ane Kalisito Iesu musosovosilo lexe eni anoˈu.
13 La sou ta vivilo noxou Iesu. Eni ne, melo axavutala
lexe anoˈu ukalusi uasi, ia mii vilesisi eni aˈoxonu. Eni

✡ **3:3:** Rom 2:29 ✡ **3:4:** Apo 22:3 ✡ **3:5:** Luk 1:59; Apo 23:6; 2Ko 11:22 ✡ **3:6:** Apo 8:3 ✡ **3:7:** Mat 13:44-46 ✡ **3:9:** Rom 3:21-22 ✡ **3:10:** Rom 6:3-5; 8:17 ✡ **3:12:** 1Ti 6:12, 19

talelivulusiou mii maˈia ane iliˈi no tumalilo ia ieli uuli mo
aˈatusilo sou anoˈu mii maˈia ane uai no talaxosi.
14 ✡Mo eni xavileli sou alai axali no anu sou anoˈu lakolisou
iave. Lakolisou iave ne, Lataua musosovosilo sou nexi noxou
taxolu teitexi loxo Kalisito Iesu muxolu noxilo.
15 ✡La sou nenge latala ane xavutalamenge muxali pekiaˈu
manina, la taxavutala loxo eni elemolu ne. Mo lexe seˈi xavu-
talaiˈa vilemo la Lataua ulamanalixu no anu xavutalaiˈa.
16 Ia mii tila manina ne aloxo ˈo. No anu xoluxolu ilou
muamuaˈinenge, la tamuli xoluxolu aloxo nenge tenoˈu tei
ne.
17 ✡Ta vivilo noxou Iesu, ngingi ngapita mo ngamulileli
no anu mii maˈia ane eni aˈoxoˈoxonu. Mo ngamalei laixe
noxiˈa aneˈi ane imulimulinexi.
18 Xo ta mitema tavuˈalo iulua no anu soli noxou Kalisito
no ovu valautu loxo eni evikalangengixu lalalaxu tei. Mo
vaimomo ˈo kalumo atamasiˈa, la avikalangengixu la.
19 ✡Aneˈi ta mitema ane loxo ne, iliˈi la iulua no ˈa navu. Mo
masaxa sou vasimeˈa ne muxali tila noxiˈa. Mo aneˈi iˈitinu
ualasiˈa no anu mii maˈia ane aneˈi iˈoxoˈoxonu. Ia iliˈi la
imaela. Xo xavutalaiˈa ne, muˈanaˈana no anu mimii sou no
lia ˈosi.
20 ✡Ia nenge ne tualasinge no lia ˈo uasi, tualasinge manina
ˈa uxolu teitexi no opo loxotolo. Nenge taxolu taxomaiou
itema sou pamauli teitexi molu no opo loxotolo uneˈe, Anu
Tila Iesu Kalisito.
21 ✡Anu ne, xaviinu musuku la umomomo sou usaxilaˈu
mimii latala ukalusi. La sou no anu xavi ane ne, Anu uxiunu
vasimenge ane usoli xe uˈui la uxali lailaixe manina loxo anu
noxou.

4

1 ✡La sou ta vivilo noxou Iesu e emasaxainge musuku.
Ngingi ngatulu pekiaˈinge noxou Tila aloxo eni evikalan-
gengixu. Eni talelingenge mo amasaxainge lexe amaisinge
la. Xo ngingi ngeˈoxoleli eˈosa. Ngingi ta menexilo ane
amasaxainge misevile! Noxingesi la anu loxo kisivalu
noxilo.

Peletoto Noxou Paulo

2 Ioxe, eni avikala pekiaˈu ulai noxiˈa Euotia ilee Suntoke
lexe oponeˈi uxali vilesisi noxou Tila.
3 ✡Ani, eni alingaine nini menexilo manina e nengei
texaxai tepita lexe nini nasuˈulineˈi ta sema ta tamei ne. Xo
aneˈi ilou iloˈa Kulemeni mo ta menexilo mukalusi mitulu no
paˈumelo sou noxiˈa teaˈaloxu aˈalo laixe noxou Iesu. Aneˈi
ualasiˈa ne, mikaukavunu mo muai no lavuku sou mauli.

✡ **3:14:** 1Ko 9:24 ✡ **3:15:** 1Ko 2:6 ✡ **3:17:** 1Ko 4:16 ✡ **3:19:** Rom 16:18
✡ **3:20:** Ep 2:6, 19 ✡ **3:21:** 1Ko 15:28, 42-53 ✡ **4:1:** 1Te 2:19-20 ✡ **4:3:** Luk
10:20

4 Ngingi ngaˈosa noxou Tila no voxovoxo utotomu. Mo eni
avika-langengi la lexe ngaˈosa.
5 ✡Ngaxolu seˈisisi mo ta mitema imaisou ˈilixo ane laixe
noxiˈa. Xo anu ˈalaˈalai sou Tila ulivu uneˈe.
6 ✡Xavutalamengi utulu no anu mimii tavuˈalo mamu. Ia
ngaxolu seˈisisi mo ngakilaka xe ngalingau mimii latala e
ngingi ngemasaxau noxou Lataua. Mo utotomu ne ngalemo
laixe noxou.
7 ✡Xo opo seˈisisi noxou Lataua anu tatila musuku. Nenge
umomomo sou talamana no anu uasi. Xo tamulaxu tanenge
ilou xavutalamenge ulai noxou Kalisito Iesusi.
8 Ta vivilo noxou Iesu, vaikala kaluxusou noxilo aloxo
ˈo. Ngaxavutalanu mimii ane maninasou. Mo ˈiliˈilixo ane
laixesi noxou Lataua. Mo ngaxavutalanu mimii ane mulapu,
mo ane malemalenga, mo mimii ane iˈosasingexu, xe ane
itaxangengi no anu mo iˈitingengi no anu mo mii aneˈi
imasaxau musuku.
9 ✡Ngaˈoxonu mii maˈia ane ngenoˈu lavulavu no anu mo
ngenoˈu noxilo mo maˈia ngelomusou eni evikalangengixu,
xe maˈia ane ngemaisilo eˈoxonu. La ngaˈoxonu ˈilixo ane ne
maninasou. Mo sou Lataua e mulosinge opo seˈisisi ne uxolu
noxinge.

Paulo Mulemolu Laixe no Anu Suˈuli

10 Eni aˈosa misevile noxou Tila xo ngingi ngemaxaˈu
tanengi muneˈe noxilo. Mo ngingi ngesolonu sou ngesaxi-
lailo. Ia voteˈi vile sou ngamaxaˈu uasi tei.
11 Eni avikalangengixu mii maˈia ne xo anu loxo eni no
nano no ˈa ane ne uasi. Eni enoˈu lavulavu sou no anu mimii
ane noxilo mo mimii tavuˈalo ane muxali.
12 Eni elavusou lexe axolu a loxovaa no voxo ane eni xeni
mimii uasi. Mo elavusou lexe axolu a loxovaa no mine xeni
mimii tavuˈalo. Mo elavusou lexe axolu a loxovaa no mine
xenixo ˈani tavuˈalo xe no mine asolixo. Xe elavusou lexe
axolu a loxovaa no voxo sou eni xeni mimii muˈoki xe eni
xeni mimii uasisi manina. La eni enoˈu lavulavu no anu mii
ane uxali no anu maulixo ne.
13 ✡Xo eni amomomo sou aˈoxonu mimii latala no anu xavi
noxou Kalisito ane Anu mulosilo.
14 Ia anu laixe lexe ngingi ngasuˈulileli no anu
tuˈutuˈumaxu noxilo.
15 ✡Ngingi ta Pilipai, ngaxavutalanu voxo ane eni esokou
sou eaˈaloxu aˈalo laixe noxou Iesu. No voxo ane eni
eˈumesie Makedonia la ngingisi ta mitema ilotu noxou
Iesu ne, ane ngesuˈulileli mo ngekolileli. Ia lalotu ukalusi
isuˈulileli sou ukolileli uasi.

✡ **4:5:** Eva 10:25; Iak 5:8-9 ✡ **4:6:** Mat 6:25-34; Kol 4:2 ✡ **4:7:** Ais 26:3; Ioa 14:27; Kol 3:15 ✡ **4:9:** Rom 16:20 ✡ **4:13:** 2Ko 12:10 ✡ **4:15:** 2Ko 11:9

16 No voxo ane eni exolu ne Tesalonika, la ngingi ngesovanu mimii ane eni emasaxau muneˈe noxilo alaxu moseˈi mo.
17 Anu manina, ia eni amasaxa sou anoˈu mimii ane lexe ngalosilo ne uasi. Ia amasaxainge lexe ngaˈoxonu lakolisou noxou Lataua utelo no latanu ˈiliˈilixo laixe.
18 La sou vaimomo ˈo eni enoˈu mimii latala moseˈi la. Ia vaimomo ˈo eni enoˈu mimii latala ane eni emasaxau. Xo Epapulotitosi musaxanu mii maˈia lexe ngalosilo ne anu munoˈu muneˈe noxilo. Anu aloxo iaiama ane tumaˈu lailaixe mielaxu mulai noxou Lataua. Anu mumasaxau mo opoo muˈosasou.
19 Lataua noxilo uxaxai no anu lavuluti lailaixe noxou Kalisito Iesu sou ulosinge ta mitema noxou mimii latala umomosinge ane ngingi ngamasaxau.
20 Taˈitinu Lataua Maminge ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

Vaikala sou Sexela Noxou Paulo Kaluxusou

21 Ngasexelaxaˈa ta mitema latala noxou Lataua no ualasou Kalisito Iesu. Ia aneˈi ta vivinge noxou Iesu ane nexi noxiˈa texolu ˈo misovanu sexela noxiˈa ulai noxinge kalumo.
22 Mo ta mitema latala noxou Lataua mo aneˈi ane mixolu no nano no tani tila noxou Kaisari* lai ˈo misova sexela muˈoki noxiˈa ulai noxinge.
23 Alauna mo saxisaxilaˈu noxou Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge. Manina.

* **4:22:** Namaisou ualauala laalaaxu.

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A
TA KOLOSI
Vaikala lamana

Tuala tila ne Kolosi ne muxolu no xalee lia tila ne Asia. Anu muxolu 'alai ne Epeso. Paulo usokou lalotu ne Kolosi uasi. Anu muxolu ne Epeso, ia no mine mupalusi'a ta mitema sou milai mia'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito la mose'i milai ne Kolosi ne.

Ta mitema mose'i no nano no anu lalotu ne Kolosi ne miavuti la mivikalane'i ta mitema lexe, itema umasaxa lexe Lataua upamulinu, la anu ulotu noxi'a "ta maliava ilo'a ta lele'e," mo umulinu 'ilixo mose'i noxi'a ta xaixasi'a loxo xooxoo ungasou xe umulinu lapuloto sou la'ilali laixe xe mimii mose'i la. No mine Paulo mulomusou aloxo ne, la sou anu mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a sou u'oxonu pekia'u xavutalai'a no anu a'alo laixe. Xo ta mitema ne mi'unanu lavulavu kalakalavoi ne sou utalox-olixu 'ilixo sou lalotu xe muxamuxaxu tane'isi. Aloxo ne la sou Paulo muvikalane'i lexe vote'i ane ne sou u'oxonenge talai va'axu noxou Kalisito. La muvikalane'i lexe Kalisito anusisi Anu muxolu kisou mimii latala mukalusi mo Anu anusisi muno'inge telivu ia vote'i ane ne umomomo sou usu'ulinenge uasi. Noxou Kalisitosi la Lataua mukoinu mimii latala no xalexalee lialia mukalusi, mo no anu xaixai noxou Kalisitosi, la Lataua milivulixu mimii latala mukalusi. Kalisito muxolu noxinge la nenge texali alavua xe temulinu 'ilixo noxou muisalili.

No mine Paulo mukaukavunu uoli voloxu 'o mukalu la mulosou Tukikosi sou muno'u mulailixu noxi'a ta Kolosi la Onisimasi muvaitaonu sou ilou milai. Onisimasi ne anu itema sou xaixai vitanisi noxou Pilimoni. No anu uoli voloxu noxou Paulo mulai noxou Pilimoni la Paulo muvivikalasou anu Onisimasi ne noxou tilasou ne.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-14
Kalisito anu tila no anu mimii ukalusi 1:15-23
Paulo muxaxaisou lalotu 1:24–2:7
Taxolu noxou Kalisito la tano'u mauli lololinu 2:8-23
Muamua'i sou mauli alavua 3:1–4:6
Vaikala sou sexela 4:7-18

1-2 Eni Paulo, eni aposeli noxou Kalisito Iesu. No anu masaxa noxou Lataua la eni exali aposeli. Nexi noxou vivinge Timoti tekaukavunu vaikala ane 'o ulai noxinge ngingi ta mitema noxou Lataua e ngemulimulinu no tuala ne Kolosi, ngingi ta vivixe ta mulu xe ta sema ane ngexolu va'axu no anu 'ilixo masumasua xe ngemuxaxu tangingi

pekiaˈu noxou Kalisito. Nexi takilaka lexe alauna mo opo seˈisisi noxou Lataua uxolu noxinge.

Vaikala Laixe Ilou Lakilaka Noxiˈa Paulo Ilou Timoti

3 ✡No anu lakilaka noxixe noxou utotomu ne nexi taxavu-
talangengi sou takilakasinge, la tavikala laixe musuku ulai
noxou Lataua anu Tilasinge Iesu Kalisito Momu.
4 Xo nexi telomusou lexe ngingi ngemuxamuxaxu tan-
gengi noxou Kalisito Iesu mo tangengixaˈa ta mitema noxou
Lataua mukalusi.
5 ✡Ngingi ngemulimulinu ˈiliˈilixo ane ne, xo ngingi nge-
molo tangengi lexe ngexomaiou mii maˈia ane Lataua mu-
muxaxu muai teitexi no opo loxotolo sou ulosinge iliˈi. Mo
ngingi ngelavusou mii ane ne no mine ngingi ngelomusou
vaikala manina no anu aˈalo laixe noxou Iesu e muneˈe
muxali noxinge.
6 Aˈalo laixe noxou Iesu ne, ta mitema noxou Lataua
miaˈaloxu mulai noxiˈa ta mitema no xalexalee tuatuala
mukalusi no lia ˈo, la ta mitema tavuˈalo mimulaxu taneˈi no
anu mo usukusuku ulai noxiˈa ta mitema tavuˈalo la. Anu
aloxo musoko sou muxaxai noxinge no taiingengi no voxo
ane ngingi ngelomusou xe ngelavusou alauna noxou Lataua
no anu vaikala manina sou aˈalo laixe noxou Iesu.
7 ✡Aˈalo laixe ane ne, Epapalasi muaˈalomengixu mo ngelo-
musou. Epapalasi ne, anu itema vile laixe sou xaixai noxou
Kalisito ane. Anu menexixe mo nexi tamasaxau misevile,
mo anu uˈoxonu xaixai laixe sou usuˈulinexi no anu xaixai e
nexi tamomomo sou taˈoxonu uasi.
8 Mo anu kalumo anu muvikalanexi no anu ˈilixo sou
ngamasaxaiˈa ta mitema noxou Lataua mamina xo Uleenu
Tavuna muxolu noxinge.

9 ✡Tavaˈu aloxo ne, la sou musoko no mine nexi telomusou
aˈalo sou ˈiliˈilixo laixe noxinge ne, la nexi tamaˈila sou
takilakasinge uasi. Mo utotomu no anu lakilaka noxixe, la
nexi takilaka ulai noxou Lataua lexe Uleenu usuˈulingengi
mo ulosinge no anu lavulavu no anu mii maˈia ane anu
umasaxainge sou ngingi ngaˈoxonu.
10 Mo nexi takilaka lexe xoluxolungenge uxali laixe loxo
Tila mumasaxau. Mo utotomu ne Anu uˈosasinge no anu mii
maˈia ane ngingi ngaˈoxonu mo xaixai tavuˈalo ne ngaˈoxo
laixe ukalusi xe ngingi lavulavumengi sou Lataua ne usuku
ulai aloxo ne.
11 ✡Mo nexi noxou takilaka lexe, no anu xavi tatila noxou
Lataua, la Anu uˈoxongengi xavingengi manina mo sou

✡ **1:3:** Ep 1:15-16 ✡ **1:5:** Ep 1:13; 1Pi 1:4 ✡ **1:7:** Kol 4:12; Plm 1:23 ✡ **1:9:** Ep 1:16-17 ✡ **1:11:** Ep 1:19; 3:16

ngingi ngamomomo sou ngatulu pekiaˈinge sou ngatavu-
lenu tuˈutuˈumaxu mo ngaxolu seˈisisi ulai uxali no mine
tuˈutuˈumaxu ukalu.
12 ✡Xe ngaˈosasou mo ngalemolu laixe musuku ulai noxou
Maminge ane Anu mulavusinge lexe ngingi ngamomomo
sou nganoˈu mimii lailaixe e Anu mulalaxiinu muai sou
ulosiˈa ta mitema noxou. Ta mitema noxou ne mixolu no
anu lamanaxu.
13 ✡Xo nenge texolu no nano no isivoxo, la isivoxo mu-
vausinge, ia Anu mulaanenge no anu xavi no anu isivoxo
ne, la mumulanenge no anu saxisaxilaˈu noxou ˈOlu e Anu
mumasaxau misevile.
14 ✡Noxou ˈOlu nesi, la Lataua mulotonenge telivu xe
mululusou susu noxinge.

Kalisito Anu Tila no Anu Mimii Mukalusi

15 ✡Ia Lataua ˈOlu ne, Anu aloxo Lataua e nenge ta mitema
tamomomo sou tamaisou uasi. Mo Anu mupaa tei no anu
mimii latala mukalusi e Lataua mukoinu.
16 Xo noxou ˈOlu nesi la sou Lataua mukoinu mimii latala
muxolu teitexi no opo loxotolo xe no lia ˈo. Mo Anu mukoinu
mimii ane nenge tamaisou xe ane nenge tamomomo sou
tamaisou uasi mo tatananu tuala mo ta uleenu ane aneˈi
xavineˈi muˈoki, xe ta mitema mitulu kisiˈa ta mitema xe
aneˈi ta tatila ane minoˈu xavi sou isaxilaˈa ta mitema. Ta
mitema latala ne anu Lataua ˈOlusi mukoineˈi, la sou aneˈi
ixolu loxo anu miumiu muisalili.
17 ✡Anu muxolu tei no anu mimii latala mukalusi la sou
Lataua mupitaneˈi noxou sou Anu usaxilaˈa.
18 ✡Mo Anu kisou lalotu xe lalotu ne anu vasimolu. Anusi
anu tavaˈu mauli mo Anusi musoli ka mutulu tei noxiˈa aneˈi
ane misoisoli, la sou Anusi tila no anu mimii latala mukalusi.
19 ✡Xo Lataua mumasaxa lexe maulixu lololi ne uxolu
noxou ˈOlu.
20 ✡Mo Lataua umasaxa lexe noxou ˈOlusi la ta mimii latala
teitexi xe no lia ˈo ne iloˈa ipita ixali vilesisi. Aloxo ne la sou
sialuxu ˈOlu munixisinge no ovu valautu sou mulosinge opo
seˈisisi.
21 ✡Xo ngingi tei la ngeˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua la
ngexolu vaˈaxu la ngexavutala lexe uluamengi ane Lataua.
22 ✡Ia vaimomo ˈo, no anu solixu Kalisito teitexi no ovu
valautu, la sou mupitangengi ngongiˈa ngexali vilesisi. Anu
muˈoxonu aloxo ne sou ngingi ngaxali malemalenga no mine
ngalai ngatulu no iou. Mo susu vile uxolu noxinge uasi xe
ngatulu no anu vaivaikala uasi.

✡ **1:12:** Ep 1:11, 18 ✡ **1:13:** Luk 22:53; Ep 2:2 ✡ **1:14:** Ep 1:7 ✡ **1:15:** Ioa 1:18; 2Ko 4:4 ✡ **1:17:** Ioa 1:1; 8:58 ✡ **1:18:** Apo 26:23; Ep 1:22-23; Pal 1:5 ✡ **1:19:** Kol 2:9 ✡ **1:20:** Ep 1:10 ✡ **1:21:** Rom 5:10; Ep 2:12 ✡ **1:22:** Rom 5:10; Ep 5:27

23 Ia ngingi ngemuxamuxaxu tangengi pekiaˈu manina.
Loxo ˈo io mii vile uneˈe ulapungengi la uxexengengi no anu
aˈalo laixe noxou Iesu e ngingi ngelomusou la ngemuxaxu
tangengi pekiaˈu no anu ne, mo xavutalamengi usasalo no
anu mii maˈia ngeloopalanu mamu. La sou eni Paulo exali
itema sou aˈaloxu aˈalo laixe ne, la sou nexi teaˈaloxu aˈalo
laixe ne mulai noxiˈa ta mitema mukalusi no lia ˈo.

Paulo Muxaxaisiˈa ta Mitema Noxou Lataua

24 La sou vaimomo ˈo, eni aˈosa sou atavulenu
tuˈutuˈumaxu sou asuˈulingengi. Mo eni emasaxa lexe
asuˈulineˈi ta mitema noxou Lataua. Xo ta tema lalotu ne
anu Kalisito vasimolu ane aneˈi. Xo navunavu ane Kalisito
mutavulenu sou usuˈulineˈi ta mitema noxou Lataua ne,
anu ukalu uao. La sou eni emasaxa lexe navunavu noxou
Kalisito ne, eni melo atavulenu mo akalusou.
25 ✡Lataua molu musosovosilo la sou eni exali itema sou
axaixaisiˈa ta mitema noxou Lataua mo asuˈulineˈi. Mo
muˈitalonu xaixai noxilo xe mupalusilo sou alosinge vaikala
noxou Lataua ukalusi, ia paˈusou uxolu uasi.
26 ✡Vaikala noxou ne, mutalume noxiˈa ta mitema
mukalusi ane mixolu tatei mo muneˈe muxali vaimomo ˈo.
Ia vaimomo ˈo ne anu mupalaˈa lamana noxiˈa ta mitema
noxou.
27 Lataua muˈoxonu aloxo ne, xo Anu mumasaxa lexe
aneˈi ane ta Iutaia uasi kalumo ilavusou mii maˈia lailaixe
muˈanaˈana noxou e mutalume ne uxali lamana. Mii maˈia
e mutalume ne, ane lexe Kalisito anu muxolu noxinge, mo
ngaloopala noxousi sou ulosinge mii maˈia lailaixe noxou.
28 Nexi taaˈaloxu Kalisito ulai noxiˈa ta mitema, la
tapelaˈaxu laixe mo talosieˈi ta mitema vilevilesi no anu
lavulavu laixe ukalusi. Mo sou lexe aneˈi iloˈa Kalisito ilai
itulu no iou Lataua, la anu Lataua umomomo sou umaisou
susu vile noxiˈa uasi.
29 ✡Aloxo ne, la sou no anu xavi noxou Kalisito e Anu
mulosilo ne eni axaxai xavileli misevile xe atoxavisilo sou
mii nesi.

2

1 Eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou lexe eni axaxai xav-
ileli manina mo atoxavisilo sou asuˈulingengi xe ta mitema
ta temanu lalotu no tuala tila ne Laodekia xe ta mitema ane
imaisilo xe ilavusilo uasi.
2 Eni aˈoxonu aloxo ne mo sou lexe aavutilingenge mo
aˈoxonu pekiaˈinge no anu ˈilixo sou ngamasaxainge manina
mo tanengingenge ngatongatoˈo mo opongengi vilesisi, mo
sou eni emasaxa lexe ngingi nganoˈu xavutala laixe la
uˈoxonu muxamuxaxu tangengi pekiaˈu, mo ngalavusou

✡ **1:25:** Ep 3:2, 7-8 ✡ **1:26:** Rom 16:25-26; Ep 3:5, 9 ✡ **1:29:** Ep 3:7, 20; Pil 4:13

vaikala noxou Lataua e mutalume ne. Vaikala noxou Lataua
e mutalume ne ane Kalisito nesi.
3 ✡Xavutala mo lavulavu lailaixe mukalusi e mutalume ne
muʹanaʹana noxou.
4 ✡La sou eni avikalangengi lexe mamu sou itema vile
uneʹe usiasiaʹu vaivaikala lailaixe sou ukalavoingengi la
uʹoxo lolongenge.
5 ✡Manina no vasimenge la nengeʹa taxolu tapita uasi, ia no
anu xavutalaxeni la anu loxo eni a nengeʹa taxoxolu ne, mo
eʹosa sou emaisinge ngexaxai laixe xe ngemuxaxu tangengi
pekiaʹu noxou Kalisito.

Nenge Taxolu Noxou Iesu La Tanoʹu Mauli Lololinu

6 Ngingi ngenoʹu Kalisito Iesu loxo Tila noxinge la sou anu
laixe lexe ngamulinu utotomu.
7 ✡Mo ngasiatoto noxou loxo ovu uliʹu muleme mulai
musiatoto no lia, mo loxo tani mutulu no anu atolaxu
pekiaʹu. Xe ngamuxaxu tangengi pekiaʹu no anu aʹalo laixe
e nexi taaʹaloxu ne, la ngelemo laixe.

8 Ngasaxilaʹinge laixe loxo ʹo io itema vile uneʹe uʹoxo
lolongenge no anu aʹalo kalakalavoi moseʹi la uʹoxongengi
ngamulinu lavulavu noxiʹa ta mitema. Ta mitema aloxo ne
mimulinu xavutala noxiʹa ta xaixasinge tatei xe ta uleenu
e ilavusou isaxilaʹu mimii teitexi xe no lialia ʹo, ia imulinu
xavutala noxou Kalisito uasi.
9 ✡Nenge telavusou lexe Kalisito anu muxali itema loxo
nenge ʹo ia Anu munoʹu maulixu lololi noxou Lataua.
10 ✡La sou Anu muxolu kisiʹa ta mimii mukalusi e xavineʹi
mo aneʹi ane minoʹu xavi sou ixaxai. Ia ngingi ne
noxou Kalisito la sou Lataua mulosinge mauli lololinu e
muʹanaʹana manina.
11 ✡Ngingi ngexolu noxou la ngingi kalumo xooxoo
mungasinge. Xooxoo mungasinge ne no anu ʹilixo noxiʹa ta
mitema iʹoxonu no vasimenge uasi. Noxou Kalisito la nenge
texexeenu ʹiliʹilixo masumasua sou opo teinu. La sou no anu
ʹilixo ane nesi la sou anu muxali loxo voteʹi maninasou sou
xooxoo ungasinge.
12 ✡Mo no mine ngekelele sou miʹulosinge la anu loxo
miʹasingenge ngongiʹa Kalisito mukei. Xe no mine ngingi
ngemuxaxu tangengi no anu tulu noxou Kalisito xe ngelai
ngekelele sou miʹulosinge, la no anu xavi noxou Lataua
e mutulusou Kalisito la anu loxo ngingi ngongiʹa Kalisito
ngetulu ngekei.

✡ **2:3:** 1Ko 1:24, 30 ✡ **2:4:** Rom 16:18 ✡ **2:5:** 1Ko 5:3 ✡ **2:7:** Ep 3:17 ✡ **2:9:** Ioa 1:14, 16 ✡ **2:10:** Ep 1:21-22 ✡ **2:11:** Rom 2:29 ✡ **2:12:** Rom 6:4

13 ✡Tei no mine ngemulinu masaxa masumasua sou vasi-
menge la ngeˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua xe xooxoo un-
gasinge uao, la anu muˈoxongengi ngesoisoli. Ia Lataua mu-
losinge ngongiˈa Kalisito mauli xe mululusou susu noxinge
mukalusi.
14 ✡Mo nenge tamulinu lapuloto noxou Mosesi laixe uasi
la anu muxalixu muatu lamana lexe nenge tesusu xo nenge
tamulinu muamuaˈixu xe voteˈisou uasi, la sou nenge tatulu
no anu vaivaikalasou. Ia Lataua muxexeenu vaikala sou
lexe tatulu no anu vaivaikala ne mo muxexeenu xaviinu la-
puloto ne la mulilinu teiteixi no ovu valautu noxou Kalisito.
15 No anu xavi no anu ovu valautu ne Lataua mukalusou
xavi noxiˈa ta uleenu iloˈa ta mimii ane xavineˈi muˈoki, la
muai lamana no ieˈi ta mitema lexe Anu muaˈulixaˈa xe aneˈi
xavineˈi uasisi manina.
16 ✡Aloxo ne la sou mamu sou itema vile uneˈe upelaˈinge
lexe laˈilali ane ˈo ngaˈou xe ngaiexu lexa ane ˈo xo lapuloto
muvikala aloxo ne. Mo upelaˈingexu voxo tavuna sou lalotu
mo pitapita ta tatila sou soˈio alavua xe voxo sou lalotu no
anu voxo muxatele ta tamei.
17 ✡Xo mimii mukalusi ne, anu tovolaˈisou mii maˈia ane
sou uxali iliˈisi. Ia Kalisito anu mii maninasou.
18 Mo lexe itema vile uaˈalomengi no anu mii vile anu
mumaisou no anu aipiepiena noxou mo uvikalangengi lexe
ngingi ngataloxolingenge mo ngalotu noxiˈa ta angelo, la
mamu sou ngalomuxu xo utaloxolingenge. Xo itema ane
loxo ne xavutalau ne muˈanaˈana no anu masaxa sou opo
teinusi, la utovonu lexe anu itema sou lavulavu manina.
19 ✡Itema ane loxo ne, anu utoxo noxou Kalisito anu
muxali kisinge uasi. Xo nenge tetoxo no anu kisinge ne
la vasivasimenge unoˈu ˈani ane, la sou uˈoxonu toxotoxo
no xinexinenge ilou leˈeleˈesinenge no vasimenge ne uxali
laixe. La sou vasimenge uleme uxali tatila no anu xavi noxou
Lataua.
20 ✡Tei la ngingi ngongiˈa Kalisito ngesoli mo ngaxolu no
laaxaˈa ta uleenu e misaxilaˈu mimii e teitexi no loxotolo xe
no lia ˈo uasi. Ia tavaˈu loxovaa la sou ngingi ngamulimulinu
lapuloto loxo ta mitema no lia ˈo? Lapuloto e ngamulimulinu
ne aloxo ˈo,
21 “Natetelisou mamu, mo naˈou mamu, xe nakasou
mamu.”
22 ✡Lapuloto ilou lavulavu e ta mitema milosiengixu ane
loxo ne molu noxiˈa ta mitemasi sou mimii e tanoˈu xe
taxaxai no anu la umamulo alaxu vilesisi.
23 Lapuloto ane loxo ne anu muxali no anu xavutala laixe,
xo anu sou uavutilinenge no anu lalotu mo uˈoxonenge

✡ **2:13:** Ep 2:1, 4-5 ✡ **2:14:** Ep 2:14-16; 1Pi 2:24 ✡ **2:16:** Rom 14:1-13 ✡ **2:17:** Eva 8:5 ✡ **2:19:** Ep 2:21; 4:16 ✡ **2:20:** Xal 4:3, 9; 1Ti 4:3 ✡ **2:22:** Mat 15:9

tataloxolinenge xe ulosou vasimenge navunavu toxoxaˈa.
Ia lapuloto ne umomomo sou usuˈulinenge sou ukalusou
masaxa masua sou opo teinu uasi.

3

Muamuaˈi no Anu Mauli Alavua

1 ✡Tei la ngingi ngesoli ia Lataua mutulusinge ngongiˈa
Kalisito, la sou laixe lexe tangengi utuluu mimii ane teitexi
e Kalisito mulai muxolu no anu puloulou laixe no paˈumolu
Lataua no avolu tema.
2 ✡Mo xavutalamengi utuluu mimii teitexi la tangengi
utuluu mimii no lialia ˈo uasi.
3 Xo ngingi ngesoli mo maulingenge maninasou ngongiˈa
Kalisito muxolu mutalume no nano noxou Lataua.
4 Kalisito anu tavaˈu maulingenge, la sou no mine Anu
uneˈe upalaˈalixu lamana la sou ngingi kalumo ngongiˈa anu
Kalisito ngakei ngapalaˈa no anu lamanaxu tatila.
5 ✡Aloxo ne la sou anu laixe lexe ˈiliˈilixo sou lialia e
muxolu no nano no anu maulingenge ne, ngavau mo usoli.
ˈIliˈilixo ne anu aloxo ˈo, ˈiliˈilixo sou voteˈi, mo ˈiliˈilixo ane
nuniˈu manina, mo masaxa tatila sou ˈilixo sou voteˈi, mo
masaxa masua sou ˈilixo masumasua, xe ˈilixo sou matea. Xo
ˈilixo sou matea ne anu aloxo ˈilixo sou lalotu no anu lataua
kalakalavoi.
6 Ta mitema ane ilomu uasi iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo ane loxo
ne, iliˈi la inoˈu laˈia noxou Lataua.
7 Tei no anu maulingenge la ngingi ngemulimulinu
ˈiliˈilixo ane.
8 ✡Ia vaimomo ˈo anu laixe lexe ngaxexeenu ˈiliˈilixo ane
ˈo ukalusi no anu maulingenge. ˈIliˈilixo ne aloxo ˈo, laˈia,
lavilavi, opo masumasua xe saˈisaˈi masumasua e ulaa no
anu anangenge.
9 ✡Aloxo ne la sou ngakalavoingengi ngatongatoˈo mamu,
xo ngingi ngexexeenu ˈiliˈilixo sou opo teinu ne,
10 ✡mo ngingi ngexali ta mitema ta alavua ne. Lataua e
mukoinu mimii ne Anu muˈoxongengi ngexali alavua, mo
mulosinge lavulavu, xe muˈoxongengi ngexali loxo Anu.
11 ✡La sou nenge texali ta mitema ta alavua mo nenge
texali ta mitema iouvilesisi. Mo mamu sou taxavutala lexe
nenge ta Xiliki mo ngenge ta Iutaia mo nenge ane xooxoo
mungasinge xe ane xooxoo ungasinge uasi, mo ta asila xe
nenge ane texolu no tuala no paxapaxa, mo nenge texolu ta
mitema sou xaixai vitanisi xe nenge ane texolusi. Xo Kalisito
anu Anusisi, mo Anusisi muxolu no nano noxinge.

✡ **3:1:** Mak 12:36; 16:19; Ep 1:20 ✡ **3:2:** Mat 6:33 ✡ **3:5:** Rom 6:6, 11; Ep 4:19; 5:3-6 ✡ **3:8:** Ep 4:25-29; 5:4 ✡ **3:9:** Ep 4:22, 25 ✡ **3:10:** Ep 4:24 ✡ **3:11:** Xal 3:28

12 ✡Lataua mumasaxainge misevile mo musosovosinge
la ngexali ta mitema noxou mukalusi. Aloxo ne la sou
anu laixe lexe ngatokolomongengi no anu ʼiliʼilixo aloxo ʼo,
ngamasaxaiʼa ta menexinge mo tangengixaʼa. Mo ngataloxolingenge xe ngaʼoxonu ʼilixo laixesi noxiʼa ta mitema xe ta
menexinge isusulingenge la laʼiangenge palepalea mamu.
13 ✡Ngavalangenge ngatongatoʼo mo lexe vile no taingengi
ulosinge tuʼumaxu la laixe lexe ngatavulenusi mo ngalulusou susu noxou loxo Tila mululusou susu noxinge.
14 ✡Mo ngamasaxainge ngatongatoʼo mo tangegningenge
manina. Xo ʼilixo ane ne muaʼulixu ʼiliʼilixo latala mukalusi,
mo ulavusou upitanu ʼiliʼilixo moseʼi ane lailaixe ne upita
uxali vilesisi.
15 ✡Ngingi vilevilesi ngexalixu Kalisito vasimolu xo Lataua
muʼavalinge sou ngaʼoxonu aloxo ne, mo opo seʼisisi noxou
ne anu molu mulosinge sou uxolu no nano no tangengi, la
sou anu umomomo sou uxalixu laixe ulai noxou Lataua.
16 ✡Laixe lexe vaikala noxou Kalisito uxolu uʼanaʼana no
nano no tangengi. Mo laixe lexe ngalosieʼixu moseʼi, mo
ngalosieʼi no anu xavutala laixe xe lavulavu laixe la sou
aneʼi imomomo sou iʼoxonu ʼilixo laixesi. La sou ngingi
ngalemolu laixe ulai noxou Lataua no nano no tangengi, mo
ngalexe lexe muxolu no nano no lavuku sou lexe no nano no
tangengi, mo lexe sou lalotu xe lexe e Uleenu Tavuna uxalixu
no nano no opongengi.
17 ✡Mo no anu vaivaikala noxinge mo no anu xaixai
noxinge mo no anu mimii latala ngaʼoxonu, la ngaʼoxonu no
anu ualasou Kalisito anu Tila noxinge. Mo ngalemolu laixe
ulai noxou Lataua anu Maminge no nano no ualasou.

ʼIliʼilixo sou ta Mitema Noxou Lataua Ixolu no Nano no Tani Vile Imulinu

18 ✡Ngingi ta sema ane ngetautaulaʼi ne, anu laixe lexe
ngingi ngaxolu no laaxaʼa ta mulumulumengi xo ʼilixo ane
ne anu mulovo no iou Lataua.
19 ✡Mo vaikala ulai noxinge ngingi ta mulu ngetaulaʼi
kalumo aloxo ʼo. Anu laixe lexe ngamasaxaiʼa ta semasemamengi manina, mo ngaʼoxo masuaneʼi mamu.
20 ✡Mo ngingi ta molomolo kalumo, anu laixe lexe ngalomuxaʼa ta maminge iloʼa ta neninge no anu mimii latala
ukalusi. Xo Tila umasaxau ʼilixo aloxo ne.
21 ✡Mo ngingi ta mamiʼa kalumo ngaʼoxoneʼi laiʼaxaʼa
mamu, xo maasi la aneʼi ixamuli lexe aneʼi imomomo sou
iʼoxonu mii vile laixe uasi.

✡ **3:12:** 1Pi 2:9 ✡ **3:13:** Ep 4:2, 32 ✡ **3:14:** Rom 13:8-10 ✡ **3:15:** 1Ko 12:27; Ep 4:4; Pil 4:7 ✡ **3:16:** Ep 5:19 ✡ **3:17:** 1Ko 10:31; Ep 5:20 ✡ **3:18:** Ep 5:22 ✡ **3:19:** Ep 5:25 ✡ **3:20:** Ep 6:1 ✡ **3:21:** Ep 6:4

22 ✡Mo ngingi ta mitema sou xaixai vitanisi, anu laixe
lexe ngalomuxaˈa ta tatilasinge no lia ˈo no anu mimii
latala ukalusi. Loxo ˈo io ngingi ngaˈoxo lexe ngaˈoxoneˈi
iˈosasinge la ngaˈoxo xaixai laixe no mine aneˈi ixoxolu ima-
maisinge. Ia ngaˈoxonu no nano no opongengi maninasou
loxo ngaˈoxonu ulai sou ngatoxonu Tila la ngaˈoxonu xaixai
laixesi.
23 No anu mimii maˈia ngaˈoxonu ne, la ngaxaxaisou no
nano no opongengi maninasou loxo ngingi ngaˈoxonu ulai
noxou Tila ia ngaˈoxonu ulai noxiˈa ta mitema uasi.
24 Ngingi ngelavusou lexe iliˈi la Tila ulosinge mimii ane
anu mulalaxiinu muai sou ulosiˈa ta mitema noxou loxo
ˈulusou xaixai noxinge. La sou anu loxo ngingi ngexolu ta
mitema sou xaixai vitanisi noxou Kalisito, mo Anusisi anu
Tilasinge.
25 ✡La sou itema ˈenaˈei ane uˈoxonu susu ne anu unoˈu
lakolisou susu noxou ne, xo Lataua utilovosou ˈilixoiˈa ta
mitema no anu ˈilixo iouvilesisi.

4

1 ✡Aloxo ne la sou ngingi ta tatilasiˈa ta mitema ane
ixaxai vitanisi noxinge ne, laixe lexe ngaˈoxonu ˈilixo laixesi
mo mulapu ulai noxiˈa. Xo ngingi ngelavusou lexe ngingi
Tilasinge vile a uxoxolu teitexi no opo loxotolo.

ˈIlixo sou Lakilaka Xe ˈIlixo sou Muamuaˈi Laixe

2 ✡Ngapilixinu maulingenge lololinu no anu ˈilixo sou
lakilaka. Xe no mine ngakilaka la ngalaxaˈingengi laixe mo
ngalemolu laixe ulai noxou Lataua.
3 ✡Mo ngakilakasixe kalumo, mo sou Lataua ukisiinu
aitengasou aˈalo laixe noxou e nexi taaˈaloxu. Aˈalo laixe
noxou Kalisito ne tei la mutalume ia vaimomo ˈo anu muxali
lamana mukalu. Ia ta mitema imasaxa lexe ilomusou aˈalo
laixe ne uasi, la sou miˈitaloleli no nano no taasou navunavu.
4 Mo ngakilaka lexe no mine eni aaˈaloxu aˈalo laixe ne la
ulamana xe umulinu masaxa noxou Lataua.
5 ✡Mo no mine ngingi ngongiˈa aneˈi ane imulaxu taneˈi
noxou Iesu uasi, la utotomu ne ngatovonu sou ngalalaxiinu
mo ngaˈoxonu ˈilixo laixesi ulai noxiˈa.
6 ✡Utotomu no anu vaivaikalamengi la ngaˈoxonu vaikala
laixesi umomomo sou tuˈaxu no anu lolomu noxiˈa ta
mitema. Xe no mine italiˈisinge no anu taliˈi moseˈi la anu
laixe lexe ngakolinu no anu xavutala laixesi.

Vaikala sou Sexela Noxou Paulo Kaluxusou

✡ **3:22:** Ep 6:5-8 ✡ **3:25:** Rom 2:11 ✡ **4:1:** Ep 6:9 ✡ **4:2:** Ep 6:18; Pil 4:6
✡ **4:3:** Rom 15:30; Ep 6:19 ✡ **4:5:** Ep 5:15-16 ✡ **4:6:** Ep 4:29; 1Pi 3:15

7 ✡Tukikosi anu vivinge e tamasaxau manina mo nexi
noxou taxaxai laixe utotomu noxou Tila, anu molu
ua'alomengixu xaixai e eni a'oxo'oxonu 'o.
8 ✡Eni epalusou mulai noxinge xo tava'u aloxo 'o. Anu
ulai mo sou ua'alomengixu xoluxolunexe lai 'o a loxovaa xe
u'oxonu pekia'inge no anu xoluxolungenge.
9 ✡Eni epalusou Onisimasi a ilou ikei ilai noxinge. Xo
Onisimasi ne anu vivinge maninasou e nenge tangengixu mo
anu u'oxo laixe noxingesi. Ane'i ilou la sou ia'alomengixu
mimii latala e muxali lai 'o.
10 ✡Alisitaluko, anu menexilo nexi noxou texolu no nano
no taasou navunavu mo musovanu aso laixe noxou mulai
noxinge mo Maluko e anu Valunavasi iau musovanu aso
laixe noxou kalumo mulai noxinge. Lexe anu ulai noxinge
la anu laixe sou ngasexelaxu mo ngano'u, aloxo evikalan-
gengixu mukalu ne.
11 Mo Iesu, ualasou vile ilemolu lexe Iasitusi, musovanu
aso laixe noxou kalumo ulai noxinge. Ane'i tatalu ne
ane'i ta Iutaia e imulaxu tane'i noxou Iesu nexi noxi'a e
taxaxai tapita, mo misu'ulileli laixe manina sou nexi noxi'a
taa'aloxu saxisaxila'u noxou Lataua.
12 ✡Mo temanu tualasinge Epapalasi musovanu aso laixe
noxou ulai noxinge kalumo. Anu itema vile sou xaixai
noxou Kalisito Iesu. Utotomu ne anu ukilakasinge pekia'u
lexe ngingi ngatulu pekia'inge mo ngamulinu masaxa noxou
Lataua xe nga'oxonu loxo ngingi totoxongengi no anu mo
ngamulaxu tangengi no anu mimii ukalusi.
13 Eni amasaxa lexe avikalangengixu aloxo 'o. Anu uxaxai
xaviinu manina sou usu'ulingengi ngongi'a ta temanu lalotu
ne Laodekia xe tuala tila ne Ielapolisi.
14 Mo Luka anu dokuta e nexi temasaxau musuku ilou
Temasi misovanu aso laixe noxi'a ulai noxinge kalumo.
15 Mo eni emasaxa lexe ngingi ngasovanu aso laixe noxilo
ulai noxi'a ta vivinge no tuala tila ne Laodekia mo ulai noxie
Nimpasi ilo'a ta temanu lalotu ixoxolu no taasie.
16 No mine ngingi ngaitisou uoli voloxu noxilo 'o ukalu
la laixe lexe ngalosi'a ta temanu lalotu ne Laodekia sou
iitisou kalumo, xe ngingi la ngano'u uoli voloxu ane noxi'a
ta Laodekia la ngaitisou.
17 ✡Mo ngavikalanu Akipasi lexe, “Naxaxaisou xaixai
noxou Tila e mulosine laixe mo nakalusou.”
18 ✡Vaivaikala ane 'o eni Paulo melo ekaukavunu no avolo
sou asova aso laixe ulai noxinge. Ngaxavutalaleli xo eni a
axoxolu no taasou navunavu 'o. Eni akilaka lexe alauna

✡ **4:7:** Ep 6:21 ✡ **4:8:** Ep 6:22 ✡ **4:9:** Plm 1:10-12 ✡ **4:10:** Apo 12:12; 13:13; 15:37-39; 2Ti 4:11 ✡ **4:12:** Kol 1:7; Plm 1:23-24 ✡ **4:17:** Plm 1:2 ✡ **4:18:** 1Ko 16:21

noxou Lataua uxolu noxinge. Utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

UOLI VOLOXU VILE ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA TESALONIKA

Vaikala lamana

Tuala tila ne Tesalonika ne anu tuala tila sou xalee lia tila ne Makedonia. No voxo mine Paulo mulutu ne Pilipai la anu mulai musokou lalotu ane no tuala tila ne. (Aposeli 17:1-9) No mine Paulo mulai mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito ne la ta mitema tavu'alo mimulinu vaikala noxou la mixali ta mitema noxou Kalisito. Ia no mine ta Iutaia mimaisou aloxo ne la opone'i masuau Paulo, la mikusau ne Tesalonika.

Ioxe ili'i no mine anu mulai muxolu ne Kolinito, la vaitamiou Timoti mune'e mua'alou sou mimii e muxali ne Tesalonika ne. Xe anu muavuti la ilou Timoti mikaukavu uoli voloxu mulai noxi'a sou u'oxonu xavutalai'a pekia'u. Mo muvikala laixe noxi'a sou mulomusi'a lexe ane'i mimuxaxu tane'i pekia'u noxou Iesu xe 'ili'ilixo lailaixe mi'oxonu sou mimasaxai'a ngatongato'o. Mo muvikalane'i lexe imulinu 'ilixo e ane'i mi'oxo'oxonu no mine ane'i ilo'a mixoxolu tei la ane'i mi'oxo'oxonu. Xe ta temanu lalotu mose'i male ilamana laixe uasi, la mi'oxonu talitali'i mose'i la sou Paulo mukolinu talitali'i noxi'a ne. Tali'i noxi'a ne lexe no mine Kalisito ulivu une'e, la Anu ulivu une'e a loxovaa? Mo ta mitema e mimuxaxu tane'i ia misoisoli tei no mine Kalisito ulivu une'e uao 'o, loxova, no mine Anu ulivu une'e la ane'i ino'u mauli kaluxu uasi kalumo? Xe Anu ulivu une'e no anu voxo ma'ia manina? Paulo mukolinu talitali'i noxi'a la muvikalane'i lexe imulimulinu 'ili'ilixo lailaixesi mo ixaxai tasiausi xe ixolu se'isisi mo ilalaxine'i sou ixomaiou voxo mine Kalisito ulivu une'e.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala sou 'osa'ila 1

Paulo mulamanalixa'a ta Tesalonika no anu xaixai noxi'a 2-3

Mauli ane Lataua u'osasou 4:1–5:22

Vaikala kaluxusou ilou lakilaka xe vaikala sou sexela 5:23-28

1 ✡Eni Paulo, nexi noxi'a Sailasi ilou Timoti tekaukavunu vaikala ane 'o mulai noxinge ngingi ta mitemau Lataua ne Tesalonika e ngingi ngongi'a Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito ngepita vilesisi.

Nexi talinga lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua umomomo sou uxolu noxinge.

Ane'i Milemo Laixe sou Xaixai Noxi'a ta Tesalonika

✡ **1:1:** Apo 17:1-9

2 Nexi taxavutalangengi ngingi latala mo talemo laixe
musuku ulai noxou Lataua no voxovoxo utotomu no ʼa
lakilaka noxixe.
3 ✡Mo nexi taxavutalangengi utotomu no iou Lataua
Maminge no anu ʼiliʼilixo laixe e ngingi ngemuxaxu tan-
gengi noxou la sou ngeʼoxonu, mo xaixai toxoxaʼa e ngingi
tangengixaʼa ta mitema la sou ngeʼoxonu sou ngesuʼulineʼi.
Xe taxavutalanu tulungenge pekiaʼu no anu tuʼutuʼumaxu
xo ngaʼosasou ngaloopala Tilasinge Iesu Kalisito mine ulivu
uneʼe.
4 Ngingi ngeʼoxo ʼilixo aloxo ne, xo ngingi ta vivixe e
Lataua tanunenge misevile. Nexi telavu lexe anu mu-
sosovosinge lexe ngingi ta naʼu.
5 ✡Xo nexi teaʼalomengixu aʼalo laixe noxou Iesu, la
tavikalangengixu no anu ananexesi uasi. Ia tevikalan-
gengixu no anu xavi mo no anu Uleenu Tavuna, la ngelavu
lexe temulaxu tanexi pekiaʼu no anu ane. Mo ngingi
ngelavusou ʼiliʼilixo e nexi teʼoxonu sou usuʼulingengi no
anu voxo ane nexi texolu noxinge ne.
6 ✡No voxo ane ngingi ngeʼosasou vaikala noxou Lataua
sou ngenoʼu xo Uleenu Tavuna muxaxai noxinge, no mine
ngingi ngexalisou tuʼutuʼumaxu tavuʼalo ne. La ngingi
ngemulimulinu ʼiliʼilixo noxixe mo noxou Tilasinge.
7 La sou ngingi ngemaxaʼu ʼiliʼilixo laixe sou ta mitema
latala ane imuxamuxaxu taneʼi noxou Iesu no xalee lia tila
ne Makedonia mo ne Akaia imaisou la imulinu.
8 Xe vaikala noxou Tila e ngingi ngeaʼaloxu ne, ulai noxiʼa
ta mitema ne Makedonia xe ne Akaiasi uasi, mulai noxiʼa
ta mitema no tuatuala ukalusi loxo xalamo tamaxu ulai
noxiʼa ta mitema. Mo aneʼi milomusou aʼalosinge lexe
ngingi ngamuxamuxaxu tangengi noxou Lataua. La sou nexi
umomomosou tavikalaneʼi no ʼa vaikala vile la uasi.
9 Xo ta mitema meʼa iaʼalongenge sou mimii ane muxali no
mine nexi teneʼe noxinge la ngeʼosasixe. Mo miaʼalongenge
lexe ngingi ngeʼumeʼa ta lataua sou kalakalavoi mo ngelivu
ngeneʼe noxou Lataua maninasou umauli utotomu sou lexe
ngingi ngaxaxai noxou,
10 mo ngingi ngaxomaiou ʼOlu Iesu ane musoli ia Lataua
mutulusou xe iliʼi la molu no opo loxotolo uluʼe mo upa-
maulinenge no anu laʼia noxou Lataua e uneneʼe.

2

Paulo Ena Mivikala no Anu Xaixai Noxou ne Tesalonika

1 Ioxe, ta vivixe. Ngingi menge ngelavusou xaixai ane nexi
teʼoxonu no voxo ane nexi texolu noxinge ne, anu muneneʼa.

✡ **1:3:** 1Ko 13:13; Kol 1:4-6 ✡ **1:5:** 1Ko 2:4-5 ✡ **1:6:** Apo 17:5-9

2 ✡Xe ngingi ngelavusou kalumo lexe no voxo ane nexi
tane'e noxinge uao, la nexi texolu ne Pilipai la nexi teno'u
navunavu mo mipamaelanexi. Ia no voxo ane nexi tene'e
texali noxinge, la Lataua noxinge musu'uilinexi sou lexe
nexi tetulu pekia'ixe noxi'a ta uluamexi mo tea'aloxu
vaikala noxou mulai noxinge.
3 Xo no voxo ane nexi telingainge sou lexe ngamuxaxu
tangengi noxou Iesu, la vaivaikalamexi ne upolo va'axu no
anu vaikala manina noxou Lataua mo uxali vitanisi sou
xavutala masumasua xe takalavoingengi uasi.
4 ✡Nexi vaikalamexi ne sou u'oxone'i ta mitema i'osa
uasi, ia anu sou u'oxonu Lataua u'osa, xo Anu mulavusou
oponexi. Nexi tavikala aloxo ne, xo Lataua mulosixe xaixai
sou lexe nexi taa'aloxu a'alo laixe noxou Iesu.
5 Mo ngingi ngelavusou lexe nexi ta'oxonu vaivaikala se'i
sou taxolixolingengi mo tavikalangengi sou ta'umenu mii
ma'ia ane noxinge ne uasi. Lataua kalumo Anu mulavusixe
aloxo ne.
6 Mo nexi taxaxai sou tano'u uala tila noxi'a ta mitema xe
noxinge uasi.
7 Nexi ta mitema sou xaixai noxou Kalisito, la nexi umo-
momosou tavikalangengi sou nasu'ulinexi. Ia nexi texolu no
taiingengi, la nexi texolu se'isisi loxo ta molomolo ta neni'a
isaxila'a sou ilosi'a susu.
8 Nexi temasaxainge misevile, la sou nexi te'osa sou
talosinge a'alo laixe noxou Lataua. Ia a'alo laixe noxou
Lataua nesi uasi, talosinge maulinexe kalumo. Xo ngingi
ngexali loxo nexi tanexingenge manina.
9 ✡Mo ngingi ta vivixe, ngelavu manina no anu xaixai
toxoxa'a e nexi te'oxonu mo tu'utu'umaxu e muxali noxixe
no voxo ane nenge'a texolu. Mo ngingi ngelavu lexe nexi
tea'aloxu a'alo laixe noxou Lataua mulai noxinge, la nexi
texaxai no aso xe no 'olovoxo sou talosinge tu'utu'umaxu
noxou evile uasi.
10 Mo ngingi ngongi'a Lataua ngemaisou lexe nexi texolu
no taiingengi ane ngemuxaxu tangengi noxou Iesu, la texolu
va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua loxo Lataua mumasaxau,
mo temulinu 'ili'ilixo mu'isalili xe ta'oxonu susu vile no
iengi sou ngavikala masua une'e noxixe uasi.
11 ✡Xe ngingi ngelavu lexe nexi te'oxonu 'ili'ilixo mulai
noxinge aloxo ta molomolo ta mami'a i'oxonu ulai noxi'a ta
'ili'a.
12 Ia nexi telosinge vaivaikala sou teavutilixu xavutala-
mengi mo tepeletotosinge xe texolixolingengi sou lexe ngingi
ngaxolu la maulingenge ne umomomo no anu masaxa

✡ **2:2:** Apo 16:19-24; 17:1-9 ✡ **2:4:** Xal 1:10 ✡ **2:9:** Apo 20:34 ✡ **2:11:** Apo 20:31

noxou Lataua e muˈavalinge sou ngaˈunalai no anu saxisax-
ilaˈu noxou mo nganoˈu mimii lailaixe ane Anu ulosinge.
13 ✡La nexi talemo laixe musuku ulai noxou Lataua no
voxovoxo utotomu. Xo no mine ngingi ngelomusou vaikala
noxou Lataua e nexi teaˈaloxu noxinge, la ngingi ngenoˈu
vaikala ane ne loxo vaikala noxou itema vile uasi, ia ngenoˈu
loxo anu vaikala noxou Lataua ane anu uxaxai noxinge
ngingi ta mitema ane ngemuxamuxaxu tangengi noxou Iesu.
14 ✡Ta vivixe, ngingi ngexali loxo ta mitema noxou Lataua
ne Iutaia. Aneˈi ta mitema ane ne, iloˈa Kalisito Iesu mipita
vilesisi. Ngingi ngenoˈu navunavu ne no avoˈa ta mitema sou
tualasinge, la anu aloxo ta mitema noxou Lataua ne Iutaia ne
minoˈu navunavu no avoˈa ta Iutaia.
15 ✡Aneˈi ta Iutaiasi ane mivau Tila Iesu musoli mo
miveˈaveˈa ta mitema sou palomatana kalumo, xe miku-
saixe. Aneˈi miˈoxonu ˈiliˈilixo aloxo ne, la sou Lataua
uˈosasiˈa uasi mo aneˈi mixali loxo ta uluaiˈa ta mitema
tavuˈalo mukalusi.
16 Aneˈi italutaluxu voteˈi sou lexe nexi tamomomo sou
taaˈaloxu aˈalo laixe ulai noxiˈa ta mitema ta tematana aneˈi
mata noxiˈa ta Iutaia uasi xo aneˈi imasaxa lexe Lataua
upamaulineˈi ta mitema ane ne uasi. Anu aloxo ne, la
sou aneˈi iˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua muˈokiˈoki tani
misevile. La sou opo laˈia noxou Lataua a muneˈe muxolu
noxiˈa mukalu ne.

Paulo Ena Mimasaxa Misevile sou Lexe Imaisiˈa ta Tesalonika La

17 Ioxe, ta vivixe. Nenge nengeˈa tekalipala mo texolu
vaˈaxu mo tamaisou ienge maxuveeni malaxu uasi, ia tanexi
a uxoxolu noxinge ne sio. Anu aloxo ne, la nexi masaxa
noxixe mutila musuku sou lexe tamaisinge la, la sou tepulili
lexe taneˈe noxinge.
18 Nexi tetovonu sou lexe taneˈe noxinge. Eni Paulosi, la
etovo lexe alai ka alai la, ia Satani utalutalunexe.
19 ✡Tavaˈu xo nexi temasaxa lexe tamaisinge la, xo no
iou Tila Iesu no mine Anu lailivuxu sou ulivu uneˈe la, la
mii maˈia ane uˈoxonexi sou taloopala mo taˈosa xe tanoˈu
kisivalu ane usosovosou lexe nexi teˈoxonu xaixai laixe? No
anu xaixai noxingesi ane.
20 Ani, manina musuku. Nexi taˈosasinge mo taˈitinu
ualasinge.

3

1 ✡Nexi texavutala lexe sou taneˈe noxinge ne maxuveeni
mukalu, la sou nexi texavutala lexe nexi noxou Sailasi a
taxolu ne Atenai,

✡ **2:13:** 2Te 2:13 ✡ **2:14:** Apo 17:5 ✡ **2:15:** Apo 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19
✡ **2:19:** Pil 2:15-16; 4:1; 2Te 1:4 ✡ **3:1:** Apo 17:15

2 ✡ia nexi tepalusou Timoti sou mulai noxinge. Timoti
ne, anu vivixe no anu ualasou Iesu mo itema sou xaixai
noxou Lataua sou uaˈaloxu aˈalo laixe noxou Kalisito. Nexi
noxou tepalusou mulai noxinge sou ngatulu pekiaˈinge mo
tapeletotosinge no anu muxamuxaxu tangengi noxou Iesu,
3 ✡mo sou seˈi noxinge ne ixolu ukalipala no anu
tuˈutuˈumaxu ane ngingi ngenoˈu uasi. Tuˈutuˈumaxu ane
ne, ngingi ngelavu manina lexe Lataua musosovosinge lexe
nenge tatavulenu.
4 Xo no voxo ane nenge nengeˈa texoxolu ˈo, la tevivikalan-
gengi lexe nenge tanoˈu tuˈutuˈumaxu iouiou. La ngingi
ngelavu lexe mii ane ne, anu muxali manina loxo nexi
tevikalangengixu tei.
5 Tavaˈu aloxo ne, la sou eni axomaiou voteˈi sou lexe
aneˈe noxinge ne maxuveeni mukalu, la sou eni epalusou
sou alavu lexe ngingi ngamuxamuxaxu tangengi noxou
Iesu a loxovaa? Xo eni exavutala lexe itema sou tovotovo
utovongengi muxamuxaxu tangengi noxou Iesu, la xaixai
noxixe ne, anu uxali mii vitanisi.

Timoti Muaˈalo Aˈalo Laixe Siˈa ta Tesalonika Mulai Noxou Paulo La Anu Muˈosa

6 ✡Ia Timoti muˈumesinge, la vaimomo ˈosi anu mulivu
muneˈe noxixe. Muxali noxixe, la muaˈalomexixu aˈalo laixe
singe lexe ngingi ngemuxamuxaxu tangengi manina noxou
Iesu mo ngemasaxainge ngatongatoˈo. Mo muvikalanexi
lexe utotomu ne ngingi ngaxavutalanexi laixe mo ngingi
ngemasaxa manina sou lexe ngamaisixe loxo nexi temasaxa
manina sou tamaisinge.
7 ✡Ta vivixe, nexi telavusinge aloxo ne, xo ngingi ngem-
ulaxu tangengi noxou Lataua la sou ngingi ngepeletotosixe
sou tatulu pekiaˈixe no anu tuˈutuˈumaxu ilou navunavu.
8 Nexi telavu lexe ngingi ngetulu pekiaˈinge noxou Tila,
la sou vaimomo ˈo nexi texamuli lexe vasimexe papaxe mo
teˈosa.
9 Nexi texavutalangengi, la nexi taˈosa misevile no iou
Lataua. La talemo vaikala laixe musuku anevaa ulai noxou
Lataua sou lakolisou ˈosa ane ngingi ngelosixe ne?
10 No voxo utotomu no aso xe no ˈolovoxo ne, nexi
talavusou telinga pekiaˈu ulai noxou Lataua lexe nexi taneˈe
tamaisinge la, sou lexe muxamuxaxu tangengi noxou Iesu
ne mamalaxu, la nexi tasuˈulingengi sou ngatulu pekiaˈinge.
11 ✡Nexi talinga lexe Lataua Maminge molu ilou Tila Iesu
noxinge iˈoxonu voteˈisixe sou nexi talai noxinge.

✡ **3:2:** Apo 16:1-3 ✡ **3:3:** 2Ti 3:12 ✡ **3:6:** Apo 18:5 ✡ **3:7:** 2Te 1:4 ✡ **3:11:** 2Te 2:16-17

12 Mo nexi talinga lexe Tila usuˈulingengi sou ngamasaxainge ngatongatoˈo manina mo ngamasaxaiˈa ta mitema vaˈavaˈaxaˈa ukalusi loxo nexi temasaxainge manina.
13 Xe nexi talinga lexe Lataua uˈoxonu opongengi pekiaˈu, mo sou ta mitema imaisou ˈiliˈilixomengi, la itoˈomenge no anu vaivaikala uasi mo ngaxolu malemalenga no iou Lataua Maminge no mine Tila noxinge Iesu Kalisito ulivu uneˈe iloˈa Lataua ta naˈu ane malemalenga ukalusi.

4

Ta Tesalonika Imulinu ˈIliˈilixo Ane sou Uˈoxonu Lataua Uˈosa

1 Ta vivixe, vaivaikala noxixe kaluxusou ne aloxo ˈo. Nexi telosiengixu ˈiliˈilixo ane sou lexe ngingi ngamulinu sou uˈoxonu Lataua uˈosa, la ngingi ngemulinu mukalu ne. Ia nexi noxiˈa Tila Iesu tavikalangengi pekiaˈu la lexe ngamulinu utotomu utotomu aloxo ne la.
2 Xo ngingi ngelavusou vaivaikala e nexi telosinge. Ia vaivaikala ane ne, anu molu noxou Tila Iesu.
3 ✡Mo ngelavu aloxo ˈo. Lataua mumasaxa lexe ngingi ngaxolu vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo masumasua. Mo ngaxiu tumalingeu ˈiliˈilixo sou voteˈi,
4 ✡mo ngingi vilevilesi ngalavu lexe ngasaxilaˈu vasimenge la ngaˈoxo ˈiliˈilixo ane Lataua mumasaxau mo ngataxaanu loxo mii ane Lataua mulosinge,
5 ia ngamulinu masaxa tatila sou ˈiliˈilixo sou voteˈi uasi loxo ta mitema ane ilavusou Lataua uasi ilavusou iˈoxoˈoxonu.
6 Mo ngaˈoxonu susu noxiˈa ta vivinge xe ngakalavoineˈi sou ngaˈumenu mii maˈia ane naˈa uasi. Xo Tila anu ulosiˈa ta mitema ane iˈoxonu ˈiliˈilixo ane ne navunavusou. Anu aloxo nexi tevikalangengixu pekiaˈu tei lexe mamu sou ngaˈoxonu.
7 ✡Xo Lataua muˈavalinge sou lexe taˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua uasi, ia taˈoxonu ˈiliˈilixo ane Anu mumasaxau.
8 ✡La sou anu ane uxiu tumalouu vaivaikala ane ne, la anu uxiu tumalouu vaivaikala noxiˈa ta mitema uasi, ia anu uxiu tumalouu vaivaikala noxou Lataua e ulosinge Uleenu Tavuna.
9 ✡Ia nexi tamomomo sou takaukavu vaikala seˈi sou ˈilixo sou tanengingenge ngatongatoˈo uasi, xo Lataua anu mulosiengixu mukalu ne.
10 Mo ngingi a ngelavusou ngamasaxaiˈa ta vivinge latala ne Makedonia. Ia nexi tavikala pekiaˈu lexe ulai noxinge

---

✡ **4:3:** 1Te 5:23; 1Pi 1:16 ✡ **4:4:** 1Ko 6:13 ✡ **4:7:** Eva 12:14; 1Pi 1:15-16 ✡ **4:8:** Luk 10:16; 2Ko 1:22 ✡ **4:9:** Ioa 13:34

ngingi ta vivixe lexe ngingi ngaˈoxonu utotomu utotomu
aloxo ne la.
11 ✡Mo ngingi ngaxolu seˈisisi mo ngaˈoxonu xaixai sou
usuˈuli maulinenge mo ngaxavutalanu xaixaimengi mo
ngaxaxaisou no avongesi loxo nexi tevikalangengi.
12 Mo sou ta mitema ane ilavusou Lataua uasi imaisinge,
la itoxongengi mo iˈosasou ˈiliˈilixo noxinge ne, xe ngingi
ngalingau laˈilali noxiˈa ta mitema seˈi uasi.

Lailivuxu Tila Iesu Kalisito

13 Ta vivixe, nexi temasaxa lexe ngingi umomomo sou
ngalavu noxiˈa ta mitema ane misoisoli, mo sou ngatamasiˈa
mamu loxo ta mitema tavuˈalo e imolo taneˈi noxou Lataua
mo ixomaiou voxo ane Iesu ulivu uneˈe uasi, itatamasi.
14 ✡Nenge tamuxamuxaxu tanenge noxou Iesu lexe Anu
musoli ka mumauli la. La sou nenge tamuxamuxaxu
tanenge lexe Lataua ilou Iesu iloˈa aneˈi ane minoˈu Iesu no
anu maulixaˈa ia misoli, ineˈeneˈe.
15 ✡No anu vaivaikala noxou Tila, la nexi tavikalangengi
aloxo ˈo. Nenge ane tamauli vaimomo ˈo mo ulai utalo no
voxo ane Tila ulivu uneˈe, la nenge umomomo sou tauli
noxiˈa aneˈi ane misoisoli tei uasi.
16 Xo no voxo ane Lataua uvikala toxoxaˈa mo ta angelo
iˈava xe xoolau noxou Lataua utama, la Tila anu molu no opo
loxotolo sou uluˈe no lia. La sou aneˈi ane minoˈu Kalisito no
anu maulixaˈa ia misoisoli ne, aneˈi itulu sou imauli la.
17 Xe iliˈi, la nenge ane tamauli mo a taxoxolu ˈo ne, Lataua
utokinenge nengeˈa aneˈi ane misoisoli sou talai teiteixi no
umuumu mo tamaisou Iesu. La sou nenge nengeˈa Tila
taxolu tapita utotomu mo kaluxu uasi.
18 Tavaˈu aloxo ne, la sou ngingi ngapeletotosinge nga-
tongatoˈo no anu vaivaikala ane nexi telemolu ne, mo sou
uavutilixu opongengi sou ngatulu pekiaˈinge noxou Iesu.

5

1 Ioxe, ta vivixe. Nexi umomomo sou takaukavu mo
tavikalangengixu voxo noxou Tila Iesu lexe Anu ulivu uneˈe
talu uasi,
2 ✡xo ngingi ngelavu laixe lexe voxo ane ne uxali ukuluken-
gengi loxo itema sou pakali uxali no ˈolovoxo lixinu.
3 ✡Xe no mine ta mitema ivikala lexe, “Nenge texolu laixesi
mo taˈumolu mii vile uasi,” la mii sou uˈoxo masuaneˈi
ne uxali ukulukeneˈi loxo navunavu uxali noxie sema sou
ivoˈonu ˈilie. Ia aneˈi imomomo sou imaxalexu mii ane ne
uasi.

✡ **4:11:** Ep 4:28 ✡ **4:14:** Rom 14:9; 1Ko 15:3-4, 12 ✡ **4:15:** 1Ko 15:51-52 ✡ **5:2:** Mat 24:42-43; 2Pi 3:10; Pal 3:3 ✡ **5:3:** Mat 24:39; Luk 21:34-35

4 Io, ta vivixe. Ngingi ngaxolu no isivoxo uasi, la sou voxo
ane ne uxali ukulukengengi loxo itema sou pakali uxali no
anu uasi.
5 ✡Ngingi latala ne, ngexali loxo aso xe lamana ta ʼolu, ia
nenge no anu ʼolovoxo xe isivoxo la uasi.
6 La sou nenge taxolu loxo ta mitema sou iai uasi, ia ienge
lamanasi mo tautitiiou xe nenge menge tasaxilaʼinge no anu.
7 Xo aneʼi ane iai ne, iai no ʼolovoxosi xe aneʼi ane iiexu
lexa pekiaʼu mo ixovulaulau ne, iiexu no ʼolovoxosi.
8 ✡Ia nenge ta mitema ane texolu no anu lamana, la sou
nenge menge tasaxilaʼinge laixe mo nenge tamuxamuxaxu
tanenge noxou Lataua mo tamasaxau manina aloxo itema
sou ʼotoʼoto utaanu tokolomo pekiaʼu sou utaluxu lutunu
xe tamolo tanenge mo taloopala Lataua sou upamaulinenge
aloxo itema sou ʼotoʼoto utaanu kisivalu e pekiaʼu sou
utaluxu kisou.
9 Xo Lataua musosovosinge sou lexe taxolu no anu laʼia
noxou uasi, ia upamaulinenge noxou Tilasinge Iesu Kalisito.
10 ✡Anu musolisinge sou lexe nenge nengeʼa anu Iesu
taxolu tapita no voxo ane Anu ulivu uneʼe. Ia lexe nenge
tamauli uasi ia tasoli, la anu mii vile uasi, nenge nengeʼa
tamauli mo taxolu tapitasi.
11 La sou ngingi ngapeletotosinge ngatongatoʼo mo
ngasuʼulingengi ngatongatoʼo aloxo ngingi ngaʼoxoʼoxo
vaimomo ʼo.

Vaikala Kaluxusou

12 Ta vivixe, nexi talingainge aloxo ʼo. Ngingi ngatoxoneʼi
aneʼi ane ixaxai pekiaʼu no taiingengi. Xo Tila musosovosiʼa
lexe aneʼi iulaxungengi mo imomosou xavutalamengi.
13 IʼoxonU xaixai aloxo ne, la sou ngingi ngatoxoneʼi xe
tanengixaʼa mo ngamasaxaiʼa manina. Mo ngingi ngongiʼa
ngaxolu, la opongengi uai seʼisisi.
14 ✡Mo ta vivixe. Nexi tapeletotosinge lexe ngingi ngamo-
mosiʼa aneʼi ane itotosa mo ixaxai uasi. Mo ngingi ngaʼoxo
pekiaʼa aneʼi ane imamaʼu mo ngasuʼulineʼi aneʼi ane uao
mamalaxaʼa. Xe ngingi ngaʼoxo seʼisisi noxiʼa ta mitema.
15 ✡Ia mamu sou ngakolinu ʼiliʼilixo masumasua e ta
mitema iʼoxo uneʼe noxinge. Ia no voxovoxo utotomu ne,
ngatovo sou ngaʼoxonu ʼiliʼilixo laixe noxinge ngatongatoʼo
mo ulai noxiʼa ta mitema ukalusi.
16 ✡Utotomu ne, ngaʼosaʼosa,
17 mo ngakilaka no voxovoxo utotomu.

✡ **5:5:** Rom 13:12 ✡ **5:8:** Ais 59:17; Ep 6:14, 17 ✡ **5:10:** Rom 14:8-9; 1Te 4:14
✡ **5:14:** 2Te 3:6, 11 ✡ **5:15:** Rom 12:17; 1Pi 3:9 ✡ **5:16:** Pil 4:4

18 ✡Mo ngalemo laixe musuku ulai noxou Lataua no anu
mimii tavu'alo ukalusi. Xo ngingi ta mitema ane noxou
Kalisito Iesu, la sou Lataua mumasaxainge lexe nga'oxonu
'ili'ilixo ane ne.
19 ✡Ia mamu sou ngasitanoxu ulee noxou Lataua loxo
nenge tasitanoxu navu.
20 Mo mamu sou ngaxiu tumalingeu vaikala palomatana
noxou Lataua.
21 ✡Ia ngatilovosou laixe vaikala tavu'alo ukalusi, mo sou
ngalavu lexe ane laixe manina la ngatetelisou,
22 xe ane masua la ngaxiu tumalingeusi.
23 ✡Nexi talinga lexe Lataua ane itema sou opo se'isisi
u'oxongengi ngaxali loxo ngingi ta na'u. Mo talinga lexe
Anu molu usaxila'u tanenge ilou uleenenge mo vasimenge,
mo sou Tila Iesu Kalisito ulivu une'e la uvikala masua une'e
noxinge uasi.
24 Lataua ane mu'avalinge ne, nenge telavu lexe Anu
umulinu vaikala noxou, la u'oxonu loxo Anu mulemolu.
25 ✡Ta vivixe. Ngalingasixe kalumo.
26 Xe ngasexelaxa'a ta vivinge ukalusi loxo ngingi ta
mitema noxou Lataua.
27 Mo eni avikalangengi loxo Tila uvikalangengi lexe
ngingi ngaitisou kaukavu ane 'o ulai noxi'a ta vivixe ukalusi.
28 Nexi talinga lexe alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito
uxolu noxinge.

✡ **5:18:** Ep 5:20 ✡ **5:19:** Ep 4:30 ✡ **5:21:** 1Ioa 4:1 ✡ **5:23:** 2Te 3:3 ✡ **5:25:** Kol 4:3; 2Te 3:1

UOLI VOLOXU TAMEISOU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA TESALONIKA

Vaikala lamana

Ta mitema no tuala tila ne Tesalonika ne, no mine Paulo ilou Timoti mikaukavu mulai noxi'a tei sou lailivuxu Kalisito ne, la ane'i xavutalai'a uai laixe uasi. Xo leviani mi'oxo lexe voxo sou Kalisito ulivu une'e ne, anu muxali. La sou Paulo ilou Timoti mikaukavunu uoli voloxu ta tameisou 'o la, sou imomosou xavutalai'a la.

Paulo mulamanalixa'a lexe voxo ne uxali uao. Anu muvikala lexe tei sou Kalisito ulivu une'e, la 'ilixo sou lolomu lailaixe ne usu'a, xe 'ili'ilixo masumasua ne utila manina. Mo ta mitema ixolu no laaxu itema vile ualasou lexe "'ilixo nuni'u manina" sou uulaxune'i. Mo itema ne uvikala masumasua noxou Kalisito.

Paulo muvikalane'i lexe itulu pekia'a no anu muxamuxaxu tane'i noxi'a mo itavulenu tu'utu'umaxu. Anu muvikalane'i lexe ixaxai xavine'i mo isaxila'a ngatongato'o laixe loxo anu Paulo ilo'a tavaitamiou i'oxo'oxonu.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1
Pateteli noxou Paulo 2
Tali'i sou su'uli no anu lakilaka 3

1 Eni Paulo, nexi noxi'a Sailasi ilou Timoti tekaukavu vaikala ane 'o mulai noxinge ngingi ta mitemau Lataua ne Tesalonika e ngingi ngongi'a Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito ngepita vilesisi.

2 ✡Nexi talinga lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge ilou Tila Iesu Kalisito umomomo sou uxolu noxinge.

Vaikala Laixe Musuku Ilou Linga Noxi'a Paulo Ena Mulai Noxou Lataua

3 Ta vivixe, utotomu ne nexi talavusou talemolu laixe musukusi singe ulai noxou Lataua mo anu laixe sou nexi ta'oxonu aloxo ne. Xo muxamuxaxu tangengi ne, anu muxali pekia'u maninasou mo 'ilixo sou ngingi vilevilesi tanengingenge ngatongato'o ne, anu muxali laixe.

4 ✡Anu aloxo ne, la sou ane nexi ta'itinu ualasinge no taiine'i ta mitema sou lalolalotu noxou Lataua. Xo ngingi ngetulu pekia'inge mo ngemuxamuxaxu tangengi noxou Lataua, la no anu tu'utu'umaxu tavu'alo xe tovotovo iouiou muxali noxinge ne, ngingi ngetavulenusi.

✡ **1:2:** Rom 1:7 ✡ **1:4:** 2Ko 7:4; 1Te 2:19

5 La mimii latala ane muxali noxinge ne, anu sosovo sou
lexe Lataua uiloinge no anu xavutala noxou ane mulapu.
Xo tuˈutuˈumaxu ilou tovotovo ane ngingi ngetatavule ne,
anu muˈoxongengi sou ngingi ngaxolu no nano no anu
saxisaxilaˈu noxou Lataua.
6 ✡Lataua anu mulapu, la sou Anu molu ukolinu
tuˈutuˈumaxu noxiˈa aneˈi ane milosinge,
7 ✡mo Anu umasaxa lexe uxexeenu tuˈutuˈumaxu ane
ngingi ngetavule ne, la ulosinge nengeˈa maˈila. Anu
uˈoxonu mii ane ne uxali no voxo ane Tila Iesu iloˈa ta angelo
noxou xavineˈi iˈumesou opo loxotolo, ia iluˈe ixali lamana
no anu navu lamixu.
8 ✡No voxo ane ne, la sou aneˈi ane ilavusou Lataua mo
ilomuxu aˈalo laixe noxou Tila noxinge Iesu uasi ne, Anu
ulosiˈa navunavu.
9 ✡Ta mitema ane ne, Lataua ulosiˈa navunavu sou ˈiliˈilixo
noxiˈa mo usuˈaneˈi avilesi ilai ixolu vaˈaxu manina noxou
Tila mo imaisou xavi laixe noxou la uasi.
10 ✡No mine Tila Iesu ulivu uneˈe, la ta mitema noxou
Lataua iˈitinu ualasou mo ta mitema aneˈi ane mimux-
axu taneˈi noxou iˈosasou misevile. Mo ngingi kalumo
ngaˈoxonu aloxo ne, xo ngingi ngemuxaxu tangengi no anu
aˈalo laixe noxou Iesu e nexi teaˈaloxu noxinge.
11 ✡Xe nexi texavutalanu mii ane ne mo ˈava noxou Lataua
noxinge la sou utotomu ne nexi talinga lexe Lataua noxinge
usuˈulingengi sou ngingi namulinu ˈiliˈilixo ane umomomo
no iou. Mo nexi talinga lexe no anu xavi noxou ne, la Anu
usuˈulingengi no anu voteˈi mulapu mo ngaˈoxonu ˈiliˈilixo
laixe mo xaixai tavuˈalo e ngingi ngemuxaxu tangengi noxou
Iesu sou lexe ngaˈoxonu.
12 La sou no mine ngingi ngaˈoxonu aloxo ne, la nexi
talinga sou lexe ngingisi ane ngaˈitinu ualasou Tila noxinge
Iesu xe Anu uˈitinu ualasinge kalumo no anu alauna noxou
Lataua noxinge xe Tila Iesu Kalisito.

2

Sosovo Seˈi Uxali Tei, Ka sou Kalisito Uneˈe

1 Ioxe, ta vivixe, nexi talingainge aloxo ˈo. No anu lailivuxu
Tilasinge Iesu Kalisito ane uneˈe la utokinenge no anu
sou nenge nengeˈa Iesu taxolu tapita, la nexi talinga lexe
ngalomusou vaikala ane ˈo laixe.
2 Nexi texavutala lexe ta mitema seˈi mivikalangengi lexe
voxo noxou Tila a muxali mukalu ne. Male, vile noxiˈa
mukalavoingengi no anu vaikala e ulee vile sou kalavoi
mulosou. Xe vile noxiˈa muaˈalomengixu mo vile noxiˈa

✡ **1:6:** Rom 12:19 ✡ **1:7:** 1Te 3:13 ✡ **1:8:** Ais 66:15 ✡ **1:9:** Ais 2:10 ✡ **1:10:** Kol 3:4 ✡ **1:11:** Kol 1:9; 1Te 1:2-3

mukalavoingengi lexe nexi tekaukavu aloxo ne. Ia ngingi
ngelomusiʹa mivikala aloxo ne, la mamu sou ngakuluke mo
ngaʹoloʹolo.
3 ✡Mo mamu sou ngalomuxu itema vile vaʹaxu ukalavoin-
gengi no anu voteʹi iouiou mo vaivaikala noxou vitanisi.
Xo voxo noxou Tila uxali uao, la ta mitema tavuʹalo ixiu
tumaliʹau Lataua xe itema e umasaxa umulinu lapuloto
noxou Lataua uasi uxali upalaʹa tei. Ia iliʹi, la itema ane ne,
Lataua ukalusou no tualasiʹa ta mitema misoisoli.
4 ✡Anu uxiu tumalou Lataua mo uxiu tumaloui'a ta mimii
ane ta mitema ilavusou ilotu noxiʹa. Ia anu molu uʹitinu
ualasou sou uxali tila noxiʹa mo uxolu teitexi no tani tila
noxou Lataua sou uvikala lamana lexe, “Enisi eni Lataua.”
5 Nenge nengeʹa texoxolu, la ngaxavu-talanu mimii ane
evikalangengixu ʹole uasi?
6 Mo ngingi ngelauvusou maʹia ane mutaluxu voteʹisou
itema ne, la sou anu uxali upalaʹa lamana vaimomo uasi, ia
anu uxali upalaʹa lamana no voxo ane Lataua ulemolu lexe
anu uxali.
7 Xo anu ane mutaluxu voteʹisou mo utetelisou ne, ulai
utalo no anu voxo ane sou anu uʹitalonu ulai. Ia vaimomo ʹo,
la uxaxai xaviinu, la Lataua unoʹu mo sou ulailixu vaʹaxu.
8 ✡La no voxo ane itema e umasaxa umulinu lapuloto
noxou Lataua uasi ne uxali upalaʹa lamana, xe Tila Iesu uvau
usoli no anu anaxu tauuxu ilou lamanaxu no mine anu ulivu
uneʹe.
9 ✡Ia itema ane umasaxa umulinu lapuloto noxou Lataua
uasi ne, uxali la uʹoxonu xaixai noxou Satani. Anu uʹoxonu
xaixai sou kalakalavoi ane ta mitema imaisou la taneʹi liliiou
xe uʹoxonu sosovo iouiou kalumo.
10 Mo anu uʹoxonu ʹiliʹilixo masumasua iouiou sou
ukalavoineʹi aneʹi ane imuamuaʹi no voteʹi ane ne sou
ilai iulua. Xo Lataua mulosiʹa vaikala manina sou lexe
upamaulineʹi no anu, ia aneʹi mixiu tumaliʹau mo imasaxau
sou inoʹu uasi.
11 Tavaʹu aloxo ne, la sou Lataua musovanu xavi sou
xovulaulau mulai noxiʹa, mo sou aneʹi imuxaxu taneʹi no
anu mimii sou kalakalavoi.
12 Tavaʹu sou ta mitema tavuʹalo ane imuxaxu taneʹi no
anu vaikala manina uasi, ia iʹosasou ʹiliʹilixo masumasua
sou iʹoxonu ne, Lataua utulusiʹa no anu vaivaikala.

Ngatulu Pekiaʹinge

13 ✡Ia, ta vivixe e Tila ulavusou umasaxainge misevile. Uto-
tomu ne, nexi talavusou talemolu laixe musuku ulai noxou
Latauasinge. Xo tatei no mine Lataua ukoinu mimii uao,
la Anu musosovosinge sou lexe upamaulingengi. Uleenu

✡ **2:3:** 1Ti 4:1; 1Ioa 2:18; 4:3 ✡ **2:4:** Ese 28:2; Tan 11:36 ✡ **2:8:** Ais 11:4; Pal 19:15 ✡ **2:9:** Pal 13:11-13 ✡ **2:13:** Ep 1:4; 2Te 1:3

Tavuana uxaxai noxinge mo uˈoxongengi ngaxali ta mitema
noxou Latauasi xe ngamuxaxu tangengi no anu vaikala
manina noxou.
14 La Anu muˈavalinge no anu aˈalo laixe noxou Tila Iesu
Kalisito noxinge e nexi teaˈaloxu sou lexe ngingi nganoˈu
mimii lailaixe ane Anu ulosinge.
15 La sou ta vivixe, ngatulu pekiaˈinge mo ngatetelisou
vaivaikala e nexi telosiengixu xe tekaukavu mo telelemolu
no ananexe la tesova mulai noxinge.
16 Tila noxinge Iesu Kalisito anusi ilou Lataua Maminge
mimasaxainge, la sou miˈoxonu alaunasinge mo utotomu
ne mipeletotosinge sou tatulu pekiaˈinge mo miˈxonenge
tamolo tanenge sou taloopala Iesu ulivu uneˈe.
17 La nexi talinga lexe aneˈi ilou iavutilixu opongengi
mo iˈoxongengi pakiaˈinge sou ngamulinu ˈiliˈilixo lailaixe
ukalusi mo ngavikala la ngavikala laixesi.

3

Ngalinga Noxou Lataua sou Usuˈulinexi

1 Ioxe, ta vivixe. Vaikala kaluxusou aloxo ˈo. Nexi
tataliˈisinge lexe ngingi ngalinga noxou Lataua sou
usuˈulinexi, mo sou nexi taaˈaloxu vaikala noxou Tila la ulai
upalea noxiˈa ta mitema no tuatuala ukalusi mo itoxonusi
loxo mulai noxinge la ngingi ngetoxonu.
2 Mo ngalinga noxou Latauasi lexe Anu uxexenexi no avoˈa
ta mitema ta masua ilou ˈilixoiˈa masua, xo ngingi ngelavu-
sou lexe ta mitema tavuˈalo ne imuxaxu taneˈi noxou Kalisito
uasi.
3 Ia Tila ne, Anu itema sou uvikala lexe uˈoxonu mii vile,
la Anu uˈoxonusi. La sou Anu uˈoxongengi pakiaˈinge mo
uvimelusinge noxou itema masua.
4 ✡Nexi noxiˈa Tila telavu manina lexe ngingi a
ngaˈoxoˈoxonu mo ngamulimulinu ˈiliˈilixo ane nexi
tevikalangengixu lexe ngingi ngaˈoxonusi utotomu.
5 Xe nexi talinga lexe Tila uulaxungengi, mo sou ngingi
ngamulinu manina ˈilixo noxou Lataua sou umasaxaiˈa ta
mitema mo ˈilixo noxou Kalisito sou mutulu pekiaˈu no anu
tuˈutuˈumaxu.

Vaikala Peletotosiˈa Aneˈi Ane Ixaxai Uasi

6 ✡Ioxe, ta vivixe. Nexi tavikalangengi pekiaˈu no anu
ualasou Tila Iesu Kalisito uvikalangengi lexe ngingi ngaxolu
vaˈaxu noxiˈa ta vivinge latala e ixolu vitanisi mo ixaxai uasi
xe imulinu vaivaikala e nexi telosiengixu ne uasi.

✡ **3:4:** 2Ko 7:16; Xal 5:10 ✡ **3:6:** Rom 16:17

7 ✡Xo ngingi menge ngelavusou lexe ngingi ngamulinu
ˈiliˈilixomexi a loxovaa? Nenge nengeˈa texoxolu, la nexi
taxolu vitanisi uasi,
8 ✡mo nexi tanoˈu laˈilalixaˈa ta mitema vitanisi uasi. Ia
nexi texaxai xavinexi no aso xe no ˈolovoxo, mo sou nexi
talosinge tuˈutuˈumaxu no anu xoluxolungenge uasi.
9 ✡Nexi umomomo sou tavika-langengi lexe ngalosixe mii
loxo laˈilali, ia nexi taˈoxo aloxo ne uasi. Xo nexi temasaxa
lexe tamaxaˈu ˈiliˈilixo ane laixe ulai noxinge sou ngamuli
ˈilixonexi.
10 Xo nenge nengeˈa texoxolu, la nexi telosinge lapuloto
vile aloxo ˈo, “ˈEi ane uxaxai uasi, la umomomo sou unoˈu
laˈilali vitanisi uasi.”
11 ✡Ia nexi telomusiˈa xo moseˈi no taiingengi ne lexe
ixolu vitanisi mo ixaxai uasi ia iˈauˈausou ivivikalasou xaixai
noxiˈa ta mitemasi.
12 ✡Nexi noxiˈa Tila Iesu Kalisito tavikalaneˈi ta mitema
ane ne pekiaˈu lexe aneˈi ixolu laixe mo iˈoxonu xaixai sou
usuˈulineˈi no anu laˈilalixaˈa.
13 ✡Ia ta vivixe. Ngingi ne, mamu sou ngatotosa sou
ngamulinu ˈiliˈilixo ane laixe.
14 Ia lexe itema vile noxinge ne umulinu vaivaikala e nexi
tekau-kavu xe telosiengixu uasi, la ngingi ngasaxilaˈinge
noxou itema ne mo ngaxolu vaˈaxu noxou. La sou anu
umaela no anu ˈiliˈilixo anu muˈoxonu ne.
15 ✡Ia ngingi ngamaisou itema ane ne loxo anu uluamenge
ne uasi, ia ngapeletotosou pekiaˈu sou ngapaipounu xavuta-
lau loxo anu vivinge manina noxou Iesu.

Vaikala Kaluxusou

16 Ioxe, nexi talinga lexe Tila anu itema sou tavaˈu opo
seˈisisi molu uˈoxongengi ngaxolu no anu opo seˈisisi no vox-
ovoxo utotomu e no voxo laixe xe no voxo ane tuˈutuˈumaxu
uxalisinge kalumo. Tila umomomo sou uxolu noxinge ngingi
latala ne ukalusi.
17 Eni Paulo, ia eni ekaukavunu vaivaikala no avolo sou es-
ova aso laixe mulai noxinge ne. Ia no mine eni akaukavunu
vaivaikala noxilo sou asova ulai noxiˈa ta mitema, la eni
alavusou akaukavunu no anu avolosi, mo sou aneˈi ilavusou
lexe sosovo noxilo ane.
18 Eni alinga lexe alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito
umomomo sou uxolu noxinge ngingi latala ukalusi.

✡ **3:7:** Pil 3:17 ✡ **3:8:** 1Te 2:9 ✡ **3:9:** 1Ko 9:4; 1Te 1:6 ✡ **3:11:** 1Ti 5:13
✡ **3:12:** 1Te 4:11 ✡ **3:13:** Xal 6:9 ✡ **3:15:** 1Te 5:14

UOLI VOLOXU VILE ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXOU TIMOTI

Vaikala lamana

Timoti anu maulu vile mumuxaxu tanu noxou Iesu, la muxali itema noxou Iesu. Anu sou tuala tila ne Lisita no xalee lia tila ne Xalatia. Nenu ne ane sema Iutaia xe momu ne anu Xiliki. No mine Paulo muxixaoxao no tuatuala sou mulai muaˈaloxu aˈalo laixe sou Kalisito, la Timoti mumulinu (Aposeli 16:1-3). No mine ilou mineˈe mixali ne Epeso la Paulo muitalonu Timoti muxolu ne sou usaxilaˈu lalotu ne, ia anu mulai ne Makedonia (1:3). Ia no mine anu mulavusou lexe ulivu uneˈe palea uasi, la sou anu mukaukavu uoli voloxu ane ˈo mulai noxou (3:14-15).

Mii tei Paulo mupelaˈu Timoti no anu ane lexe anu usaxilaˈa ta temanu lalotu laixe noxiˈa ta mitema moseˈi e itovo sou italoxolixu muxamuxaxu taneˈi noxiˈa noxou Iesu. Ta mitema ixavutala lexe mimii no lialia ˈo ne anu masua mukalusi. La sou lexe itema vile umasaxa lexe unoˈu mauli kaluxu uasi, la laixe lexe anu uˈou lailali moseˈi mamu xe utaulaˈi mamu (1:3-7; 4:1-8; 6:3-5, 20-21). Mii ta tameisou Paulo mupelaˈu Timoti no anu ane lexe usaxilaˈu lalotu xe uxaxaisou laixe. Xe mupelaˈuxu sou ˈiliˈilixo maˈia ta kisokisou lalotu iloˈa ta mitema sou xaixai no anu lalotu imulinu xe uxolu no anu maulixaˈa (3:1-13, 5:17-25), la sou aneˈi imomomo sou inoˈu xaixai no ˈa lalotu.

Vaikala kaluxusou la mupelaˈu Timoti no anu ˈilixo maˈia anu umulinu la sou anu uxali itema sou xaixai laixe noxou Iesu Kalisito. Xe mupelaˈu no anu xaixai noxou sou uxaxaisiˈa ta mitema e mimuxaxu taneˈi laˈuluxaˈa iouiou.

Aˈalo muai no nano aloxo ˈo

Vaikala lamana 1:1-2
Pateteli no anu lalotu xe xaixaisou lalotu 1:3–3:16
Paulo mupatetelinu Timoti no anu xaixai noxou 4:1–6:21

1-2 ✡Eni Paulo, ekaukavunu vaikala ane ˈo mulai noxine, nini Timoti. Nini loxo ˈalixeni manina, xo nemulaxu taneni noxou Kalisito Iesu. Eni ne, Lataua anu itema sou pamauli ilou Kalisito Iesu, mipalusilo lexe eni itema sou xaixai noxou Kalisito Iesu e nenge tamolo tanenge sou taxomaiou ulivu uneˈe.

Eni alinga lexe alauna mo tanutanuxu mo opo seˈisisi noxou Lataua Maminge nengeˈa mo Tila noxinge Kalisito Iesu umomomo sou uxolu noxine.

Nasaxilaˈine Noxiˈa ta Mitema sou Kalakalavoi

✡ **1:1-2:** Apo 16:1-3; Tit 1:4

3 Tei no mine eni elutu sou elai ne Makedonia, la eni
elingaˈine pekiaˈu lexe nini naxolu ne Epeso ne sio. Mo sou
navikalaneˈi ta mitema seˈi pekiaˈu lexe aneˈi ilosieixaˈa ta
mitema lavulavu ane iouvilemo ne uasi.
4 ✡Mo lexe aneˈi ixiu tumaliˈau aˈalo vitavitanisi ne mo
nana veveeni noxiˈa ta ˈiluˈilusuneˈi iloˈa ta xaixasiˈa ne.
Mimii ane loxo ne, uxovulaulaulixu xavutalaiˈa, xe anu
ulavusou usuˈulineˈi ta mitema sou imuxaxu taneˈi noxou
Lataua mo iˈoxonu xaixai noxou uasi.
5 Ia, tavaˈu vaikala pekiaˈu ane eni elosine ˈo ne, xo eni
emasaxa lexe aneˈi itetelisou ˈilixo sou imasaxaiˈa ta mitema.
Lexe aneˈi oponeˈi ne, malemalengasi mo maninasou xe
aneˈi imuxamuxaxu taneˈi maninasou noxou Iesu, la sou mii
tatalu ne, uxalixu ˈilixo ane sou imasaxaiˈa ta mitema.
6 Seˈi noxiˈa mipolo vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo ane ne, la sou
milai no anu vaikala vitavitanisi ne.
7 Aneˈi imasaxa lexe ilosieixu ta mitema no anu lapuloto
noxou Lataua, ia ilavusou mii maˈia ane aneˈi ilelemolu ne
mo ilavusou vaikalaiˈa tavaˈu ne uasi.
8 ✡Nenge latala telavusou lexe lapuloto noxou Lataua ne,
anu mii laixe lexe nenge tamulinu laixe.
9 Lapuloto ne, anu sou siˈa ta mitema mulapu uasi. Anu
sou usuˈulineˈi ta mitema ta masua aloxo ˈo. Ta mitema
ane ixiu tumaliˈau mo imulinu lapuloto uasi. Mo aneˈi
ane mixiu tumaliˈa noxou Lataua xe ilavusou iˈoxo ˈiliˈilixo
masumasua. Mo ta mitema ane ilavusou imasaxau ˈilixo
noxou Lataua uasi, ia imulinu ˈilixo sou lialia. Mo ta mitema
e ilavusou iveˈa ta mamiˈa iloˈa ta neniˈa mo ta mitema
isoisoli.
10 Mo ta mitema ane ilavusou iˈoxoˈoxonu ˈilixo sou voteˈi,
mo ta mulu ane ilavusou iˈoxo ˈilixo masua noxiˈa ta mulu
la, mo ta mitema ane ilavusou ipakalineˈi ta mitema sou
ilotoneˈi, mo ta mitema sou kalavoi xe ta mitema e iˈoxonu
pekiaˈu sou kalavoi noxiˈa, la ilemolu manina teitexi. Lapu-
loto ne, sou usuˈulineˈi ta mitema aloxo ne, mo usuˈulineˈi
aneˈi ane ixiunu tumaliˈa no anu ˈiliˈilixo seˈi laixe ane
vaikala manina noxou Lataua ulemo kalumo.
11 Lavulavu manina ne, anu muxolu no anu aˈalo laixe
noxou Lataua e Anu itema sou ualusinge. Anu muˈitalonu
muneˈe noxilo sou lexe eni aaˈaloxu.

Alauna Noxou Tila Muneˈe Noxou Paulo

12 ✡Eni alemolu laixe musuku ulai noxou Kalisito Iesu,
Tila noxinge ane Anu mulosilo xavi. Xo musosovosilo mo
mulavusilo lexe eni emomomo sou aˈoxonu xaixai noxou.
13 ✡Tei, la eni evikala masua mulai noxou Kalisito Iesu mo
eni eˈoxo masuaneˈi ta mitema e imulimulinu, mo eni eveˈa
ta mitema. Ia Lataua tanuxo, xo eni alavusou aˈalo laixe
noxou uao mo amuxaxu taleli noxou uao.

✡ **1:4:** 1Ti 4:7; Tit 1:14 ✡ **1:8:** Rom 7:12, 16 ✡ **1:12:** Apo 9:15; 1Ko 15:9-10; Xal 1:15-16 ✡ **1:13:** Apo 8:3; 9:1-5

14 La sou Tila noxinge muʹanaʹanalixo no anu alauna
noxou xe musuʹulileli sou emuxamuxaxu taleli noxou
Kalisito Iesu, la sou eni emasaxaiʹa ta mitema kalumo.
15 ✡Eni amitema vile sou ʹilixo masua ano, ʹilixo masua
noxilo muuli noxiʹa ta mitema sou ʹilixo masua mukalusi.
Ia Kalisito Iesu muluʹe no lia ʹo sou umapaulinenge ta
mitema sou ʹilixo masua. Vaikala ane ne, manina misevile,
mo anu umomomo sou ta mitema tavuʹalo ilomusou mo
imuxamuxaxu taneʹi no anu.
16 Eni amitema sou ʹilixo masua manina, ia Anu tanuxo
tei sou ulosieixu ta mitema lexe Anu itema sou laʹiaxuiʹa
palepalea uasisi manina. Aneʹi ta mitema ilavusou aloxo ne,
la sou aneʹi kalumo imuxaxu taneʹi noxou sou inoʹu mauli
ane kaluxu uasi.
17 Anu tatananu tuala sou usaxilaʹinge no voxovoxo uto-
tomu. Anu umomomo sou usoli uasi, mo itema vile umo-
momo sou umaisou uasi. Anu Anusisi Lataua manina.
Nenge tatoxonu mo taʹitinu ualasou no voxovoxo utotomu
mo kaluxu uasi. Manina.
18 Timoti, nini loxo ʹalixeni. Eni apeletotosine no anu
vaikala e ta mitema sou palomatana mivikalanenixu no anu
tei. Lexe nini namulinu vaikala ane ne, la naʹotoʹoto pekiaʹu.
19 Nini naʹotoʹoto, la namuxamuxaxu taneni mo oponeni
manina. Xo ta mitema seʹi ne, mixiu tumaliʹa no anu mii
tamei ne. La sou aneʹi misusu no anu muxamuxaxu taneʹi.
20 ✡Tamei noxiʹa ne, ualasiʹa aloxo ʹo Amenio ilou Alek-
isanda. La eni emuxaxaʹa ilou no avolu Satani, mo sou aneʹi
ilou ilavusou lexe ilea vaikala masua ulai noxou Lataua la
uasi.

2

Voteʹi sou Lalotu

1 La sou eni alingaine pekiaʹu tei aloxo ʹo. Nini nakilakasiʹa
ta mitema ukalusi. Lexe nini nakilakasiʹa, la nalinga ulai
noxou Lataua no anu mii maʹia ane aneʹi mimasaxau mo
nakilakasiʹa sou Lataua usuʹulineʹi mo navikala laixe ulai
noxou Lataua no anu mii maʹia ane anu muʹoxonu mulai
noxiʹa ta mitema.
2 Mo nakilakasiʹa ta tatananu tuatuala iloʹa ta tatila sou tu-
atuala kalumo. Mo sou nenge oponenge uai seʹisisi la taxolu
laixe. Taxolu la tamulinu ʹiliʹilixo ane Lataua mumasaxau
mo tatoxoneʹi ta mitema kalumo.
3 ʹIlixo sou lakilaka ane loxo ne, anu laixe misevile no iou
Lataua, Anu itema sou pamauli.
4 Anu umasaxaiʹa ta mitema tavuʹalo ukalusi sou lexe
imauli mo ilavu laixe no anu vaikala manina.
5 Xo nenge telavu lexe Lataua anu vilesisi, mo ailiʹi vilesisi
a muxolu sou upitaneʹi ta mitema iloʹa Lataua vilesisi, ailiʹi
ane ne, Anu ane Kalisito Iesu.

✡ **1:15:** Luk 19:10 ✡ **1:20:** 1Ko 5:5; 2Ti 4:14-15

6 ✡Anu muˈitalo maulixu sou ulosiˈa ta mitema latala. Mii
ane ne, muxali no voxo ane Lataua musosovosou.
7 ✡Tavaˈu aloxo ne, la sou anu Lataua musosovosilo sou
aaˈaloxu Iesu mo exali amitema sou xaixai noxou Iesu
Kalisito mo itema sou alosieixu ta asila sou imuxaxu taneˈi
mo ilavusou vaikala manina. Eni akalavoi uasi. Eni evikala
maninasi.
8 Eni emasaxa lexe nini nalosieˈixaˈa ta mulu no tuatuala
ukalusi sou lexe aneˈi itolosou avoˈa ulai teitexi sou ilinga.
Lexe aneˈi ilinga, la laˈiaxaˈaiˈa ta mitema mo oponeˈi tamei
uasi.
9 ✡Mo eni emasaxa lexe nini nalosieˈi ta sema no anu
voteˈisou tokolomoiˈa. Itokolomo, la ixavutala laixe, ka sou
itokolomo laixe no ieˈi ta mitema. Ia itokolomo no anu
tokolomo ane sou uˈoxonu ta mulu xavutalaiˈa masua uasi.
Ixiunu laxusiˈa uxali iouiou uasi mo iˈai xapo iouiou uasi mo
itokolomoxu mimii ane lamolisou toxotoxoxaˈa uasi.
10 ✡Ia aneˈi ivikala lexe itoxonu Lataua, la anu laixe
lexe iˈoxonu xaixai laixe. Aneˈi iˈoxonu aloxo ne, la anu
tokolomoxaˈa maninasou ane.
11 Eni emasaxa lexe aneˈi ta sema ne ilavu aloxo ˈo. Aneˈi
ixolu seˈisisi mo ilomuxu vaikala noxiˈa ta mulu.
12-14 ✡Anu aloxo ˈo Lataua mukoinu Adamu tei xe iliˈi, la
sou mukoine Iva. Mo Adamu ulomuxu vaikala noxou Satani
uasi, ia semasi ane milomuxu vaikala noxou Satani mo ane
miˈoxonu ˈilixo masua. La sou eni emasaxa lexe ta sema
ilosieixaˈa ta mulu mo ixolu tila noxiˈa ta mulu sou isaxilaˈa
uasi. Aneˈi ixolu seˈisisisi.
15 Lexe imuxamuxaxu taneˈi noxou Lataua xe imasaxaiˈa
ta mitema mo itetelisou ˈilixo laixe noxou Lataua no anu
xavutalaiˈa laixe, la sou no voxo ane sou aneˈi ivoˈoneˈi ta
ˈiliˈa, la anu Lataua usuˈuleneˈi.

3

Tila sou Usaxilaˈu Xaixai Noxiˈa ta Mitema Noxou Lataua

1 ✡Ioxe, itema vile umasaxa lexe uxali tila vile sou usaxilaˈu
xaixai noxiˈa ta mitema noxou Lataua, la anu umasaxa lexe
uˈoxonu xaixai laixe manina. Vaikala ane ne, anu manina
musuku.
2 ✡Lexe anu umasaxa aloxo ne, la ususu no ieˈi ta mitema
uasisi manina. Anu umasaxa lexe utaulaˈi, la uˈuluxe
sema vilesisi. Xavutalau lamana mo anu molu usaxilaˈu
muamuaˈixu. Xe ta mitema imaisou, la itoxonu. Xe anu
umaisiˈa ta mitema, la usexelaxaˈa mo usuˈulineˈi. Anu
ulaixe no anu xaixai sou ulosieixu ta mitema lavulavu.
3 Mo anu uiexu uaini, la uiexu tavuˈalo malaxo uasi. Mo
uˈotoˈoto uasi. Ia uˈoxo seˈisisi noxiˈa ta mitema mo iloˈa ta

---

✡ **2:6:** Rom 3:29-30; Xal 1:4 ✡ **2:7:** Apo 9:15; Xal 2:7-8; 2Ti 1:11 ✡ **2:9:** 1Pi 3:3-5 ✡ **2:10:** 1Ti 5:10 ✡ **2:12-14:** Apo 8:3; 9:1-5; 1Ko 14:34; 2Ko 11:3; Xal 3:1-6 ✡ **3:1:** Apo 20:28 ✡ **3:2:** Tit 1:6-9

mitema iˈoto sou anaxaˈa uasi. Mo umasaxau lamoli malaxo uasi.
4 Anu itema sou usaxilaˈe semau iloˈa ta ˈolu mo ta mitema ane ixolu no taasou laixe, mo ta ˈolu ilomuxu vaikalau mo itoxonu laixe.
5 Lexe anu ulavusou usaxilaˈa laixe uasi, la anu umomomo sou usaxilaˈa ta mitema noxou Lataua uasisi manina.
6 Itema vile muxiunu opoonu alavua, la umomomo sou unoˈu xaixai ane ne uasi. Xo anu uxali tila, la uˈitinu ualasou. Anu uˈoxonu aloxo ne, la Lataua ulosou navunavu loxo ulosou Satani.
7 ✡Xe ta mitema aneˈi ilavusou Lataua uasi, imaisou la aneˈi kalumo ivikala laixesi no anu xaixai noxou, mo sou aneˈi ivikala masua ulai noxou mo anu uˈamo no anu uoi noxou Satani uasi.

Ta Mitema sou Xaixai Noxiˈa ta Mitema Noxou Lataua

8 Ioxe, ta mitema seˈi imasaxa lexe ixali ta mitema sou xaixai noxiˈa ta mitema noxou Lataua sou isuˈulineˈi, la aneˈi kalumo xoluxoluxaˈa laixesi, mo sou ta mitema imaisiˈa, la ivikala masua ulai noxiˈa uasi, itoxoneˈisi. Aneˈi levexaˈa utatanga uasi mo iiexu uaini tavuˈalo uasi. Mo ikalavoineˈi ta mitema sou iˈumenu lamoliˈa ilou miˈamiˈa uasi.
9 Ia aneˈi ixavutala laixe mo itetelisou vaikala manina ane Lataua mulosienge nenge ta mitema ane temulaxu tanenge no anu.
10 Xe ngingi ngatovoneˈi tei mo lexe ngaxalisou susu vile noxiˈa uasi, la aneˈi ixali ta mitema sou xaixai noxiˈa ta mitema noxou Lataua.
11 ✡Xe ta semasemaiˈa kalumo xoluxoluxaˈa laixesi mo ta mitema imaisiˈa la ivikala masua ulai noxiˈa uasi, itoxoneˈisi. Aneˈi ilavixaˈa ta mitema uasi mo iiexu uaini tavuˈalo uasi. Aneˈi ivikala lexe iˈoxonu mii vile, la imulinu vaikalaiˈa mo iˈoxonusi.
12 Ioxe, nenge talivu uneˈe noxiˈa ta mitema sou xaixai noxiˈa ta mitema noxou Lataua. Aneˈi itaulaˈi, la iˈuluxe sema vilesisi mo isaxilaˈa ta ˈiliˈa laixe mo ta mitema ane ixolu no taasiˈa.
13 Aneˈi iˈoxonu xaixai noxou Lataua laixe, la ta mitema iˈitinu ualasiˈa. Mo aneˈi iˈume noxiˈa ta mitema uasi. Aneˈi itulusi mo ivikala lamana no anu muxamuxaxu taneˈi noxou Kalisito Iesu.
14-15 Eni emasaxa lexe aneˈe noxine, ia mii vile utetelisilo mo axali palea noxine uasi, la laixe lexe nini namalei no anu vaikala e eni ekaukavunu ˈo. Anu sou ulosienixu mii maˈia nini naˈoxonu ulai noxiˈa ta mitema noxou Lataua. Aneˈi ne, lalotu noxou Lataua ane usoli uasi. Aneˈi loxo loe xe vuluvulu sou vaikala manina noxou Lataua.
16 ✡Nenge tavikala manina lexe mii ane utalume ne, anu mutila musuku. Mii ane ne, anu no anu ˈilixo ane Lataua mumasaxau.

✡ **3:7:** 2Ko 8:21 ✡ **3:11:** Tit 2:3 ✡ **3:16:** Mak 16:19; Ioa 1:14; Kol 1:23

“Mii ane mutalume ne, muxali mupala'a itema manina,
mo Uleenu Tavuna mupala'alixu lexe Anu itema mulapu.
Ane'i ta angelo mimaisou,
mo ta mitema mia'aloxu ualasou noxi'a ta mitema no xalexalee tuatuala mukalusi.
La sou ta mitema no lia mimuxamuxaxu tane'i noxou.
Lataua muno'u mulivunoxu mulai no opo loxotolo.”

4

Vaikala Peletoto Ulai Noxou Timoti

1 Uleenu Tavuna muvikala lamana aloxo 'o. Ili'i, la ta
mitema se'i ixiu tumali'a mo imuxamuxaxu tane'i noxou
Lataua uasi. Ia ilomuxa'a ta uleenu sou ixovulaulaulixa'a
mo imulinu lavulavu noxi'a ta uleenu masua.
2 Lavulavu ane ne, molu noxi'a ta mitema sou kalakalavoi.
Ane'i ilavusou i'oxonu susu utotomu, ia ixamuli lexe ane'i
isusu uasi.
3 ✡Ane'i ivikala lexe ta mitema itaula'i uasi mo i'ou la'ilali
se'i uasi. Ia Lataua mukoinu la'ilali sou nenge ta mitema e
tamuxamuxaxu tanenge xe telavusou vaikala manina, ta'ou.
Ta'ou, la nenge tavikala laixe ulai noxou Lataua.
4 Lexe nenge tavikala laixe ulai noxou Lataua, la nenge
telavu lexe mimii tavu'alo e Lataua mukoinu ne, laixe
mukalusi. Mamu sou nenge tasu'anu.
5 Xo vaikala noxou Lataua mo lakilaka noxinge mu'oxonu
la'ilali ne, muxali loxo noxou Lataua.
6 Lexe nini nalosi'a ta mitema noxou Lataua vaikala ane
ne, la nini naxali loxo itema sou xaixai laixe noxou Kalisito
Iesu. La sou nini na'ana'analixene no anu vaivaikala
manina e nenge tamuxamuxaxu tanenge no anu mo no anu
lavulavu laixe e nini nemulinu.
7 ✡Xe nini naxiu tumalineu a'alo vitavitanisi sou no lia mo
a'alo vitavitanisi e ta sema ta tatila ilavusou ia'aloxu. Ia nini
naxaxaisine pakia'u, mo sou nini namulinu 'ilixo ane Lataua
mumasaxau.
8 Nini na'ilii vasimene, la anu laixe noxine sevile. Ia
namulinu 'ilixo ane Lataua mumasaxau, la anu laixe noxine
manina. Anu ulosine mauli sou vaimomo mo mauli ane sou
ili'i.
9 Vaikala ane ne, manina musuku, mo anu umomomo sou
ta mitema tavu'alo ilomusou mo imuxamuxaxu tane'i no
anu.
10 ✡Nexi taxaxai xavinexi mo ta'oto'oto pekia'u. Xo nexi
tamolo tanexi noxou Lataua, anu umauli mo kaluxu uasi.
La sou anu Lataua upamauline'i ta mitema ukalusi, mo
umasaxa manina lexe upamauline'i ane'i ane imuxamuxaxu tane'i noxou.

✡ **4:3:** Tav 9:3; Rom 14:6; 1Ko 10:30-31 ✡ **4:7:** 1Ti 1:4 ✡ **4:10:** 1Ti 2:3-4

11 Eni emasaxa lexe nini nasolonu nalosieixu ta mitema
lavulavu ane ne mo navikalane'i pekia'u lexe ane'i imulinu.
12 ✡Nini uao namaulu 'o. Ia eni emasaxa lexe nini
natulu pekia'ine, mo sou ane'i imaisine la ilevetesine uasi.
Nini na'oxonu 'ili'ilixo laixe, mo sou ta mitema imaisou
'ili'ilixoneni, la ane'i imulinu. Nini na'oxonu 'ilixo laixe no
anu vaikalameni, mo no anu muamua'ixene, mo no anu
'ilixo sou namasaxai'a ta mitema, mo no anu 'ilixo sou
muxamuxaxu taneni noxou Lataua, mo no anu 'ilixo sou
naxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua.
13 Lexe eni umomomo sou ane'e palea uasi, la nini nalail-
ixu maulixene no anu mii tatalu aloxo 'o. Naitisou vaikala
noxou Lataua ulai noxi'a ta mitema, mo naa'aloi'a laixe, xe
nalosie'i ta mitema no anu vaikala noxou Lataua.
14 ✡No voxo ane ta tatila noxi'a ta mitema noxou Lataua
mimuxaxu avo'a no kisine sou mialusine lexe nini na'oxonu
xaixai noxou Lataua, la ta mitema sou palomatana mivikala-
neni sou Lataua mulosine xavi, mo sou na'oxonu xaixai
noxine laixesi. Xavi ane Lataua mulosine muxolu noxine ne,
naxiu tumalineu uasi.
15 Utotomu ne, nini natovotovonu mii tatalu e eni evikala-
nenixu mo nalailixu maulixene manina no anu. La sou
ta mitema imaisine, la ilavu lexe xaixai noxine muxalixu
temanu.
16 Nini nasaxisaxila'ine laixe mo nasaxisaxila'u vaikala-
meni sou nalosieixu ta mitema no anu. Nini na'oxonu aloxo
ne utotomu, la anu usu'ulineni xe usu'uline'i ta mitema ane
ilomusou vaikalameni.

5

Vaikala Peletoto Ulai Noxi'a ta Mitema Se'i

1 Eni emasaxa lexe nini nakaitolonu aululu mamu.
Napela'u se'isisisi loxo mamine. Na'oxo aloxo ne ulai noxi'a
ta maulusine loxo ta vivine.
2 Mo na'oxo aloxo ne ulai noxi'a ta sema ta aululu loxo ta
nenine xe ta vuangasine loxo ta vivine ta sema, ia namaisi'a
ta vuangasine la naxavutala masua noxi'a mamu.
3 Eni emasaxa lexe nini natoxone'i ta sema ta vaalu ane
ane'isisi ixoxolu, mo evile sou usaxila'a uasi. La nini
nasu'uline'i.
4 Ia lexe sema vaalu vile ane ta 'ilie mo ta xaixasie a ilo'a
ixoxolu, la nini nasu'uline'i mo ilavu laixe no anu xaixai
ane muuli no anu xaixai tavu'alo. Xaixai ane ne aloxo 'o.
Ane'i imaxa'u 'ili'ilixo ane Lataua mumasaxau ulai noxi'a
ta mitema ane ilo'a ixoxolu no taasi'a mo ikolinu xaixai
toxoxa'a e ta mami'a ilo'a ta neni'a mo ta xaixasi'a mi'oxonu
sou misaxila'a no mine ane'i ta molomoloxa'a. Xo Lataua
mumasaxau 'ilixo ane ne misevile.

✡ **4:12:** Tit 2:15 ✡ **4:14:** 2Ti 1:6

5 Sema vaalu ane anesisi ixoxolu ne, ane imolo tane sou
ixomaiou Lataua sou usuʹuline mo ilavusou ilinga noxou
Lataua no voxovoxo.
6-7 Navikalaneʹi ta sema ta vaalu pekiaʹu lexe aneʹi iʹoxonu
aloxo ne. Mo sou ta mitema vaʹaxu imaisiʹa, la ivikala
masua noxiʹa uasi. Ia sema vaalu vile iʹoxoʹoxonu ʹiliʹilixo
sou voteʹi, la ane mixiu tumalie noxou Lataua, mo ane loxo
misoli mukalu.
8 Xe lexe itema vile ulavusou usaxilaʹa ta tulanu iloʹa ta
ʹolu xe semau uasi, la anu musuʹanu muxamuxaxu tanu
noxou Lataua. Anu uʹoxonu aloxo ne, la anu muxali masua
manina noxiʹa ta mitema ane ilavusou imuxamuxaxu taneʹi
noxou Lataua uasi.
9 Nasosovosiʹa ta sema ta vaalu ane lexe aneʹi ixali ta sema
sou xaixai noxiʹa ta mitema noxou Lataua, la nasovosiʹa e
tauu iexaʹa muuaulixu tauu ie itemaxu tatalu xe miʹuluxu
mulu vilesisi.
10 Mo aneʹi ualasiʹa muxali mupalaʹa lexe aneʹi ta sema
sou iʹoxoʹoxonu xaixai lailaixesi. Xaixai loxo isaxilaʹa ta
ʹiliʹa laixe mo isaxilaʹa ta mitema ane meʹa no tuala vaʹaxu
mo imulaxaʹa no laaxaʹa ta mitema, la iʹoxonu xaixai sou
isuʹulineʹi ta mitema noxou Lataua loxo iʹuinu tavaʹa. Mo
isuʹulineʹi ta mitema no anu tuʹutuʹumaxu noxiʹa xe aneʹi
ilailixu maulixaʹa no anu xaixai laixe ukalusi.
11 Ia ta sema ta vaalu ane ta aululu uao ne, nasosovosiʹa
sou lexe ixali ta sema sou xaixai noxiʹa ta mitema noxou
Lataua mamu. Xo xavutalaiʹa sou taulaʹi uavuti, la sou aneʹi
ixiunu tumaliʹa noxou Kalisito sou imasaxa itaulaʹi la.
12 Aneʹi mixiunu tumaliʹau vaikala e mivikala tei lexe
imulinu Kalisito. La sou ta mitema ilavu lexe aneʹi mixiunu
tumaliʹau, la ivikala lexe aneʹi misusu.
13 ✡Aneʹi iʹoxonu aloxo ne, ia aneʹi ilavusou ixaxai kalumo
uasi. Aneʹi ilavusou ixixaoxao vitanisi mo iʹuna no tatani sou
imunumunuxaʹa ta menexiʹa mo ipupuieʹi. Aneʹi ipupuieʹi
ta menexiʹa, la aneʹi ilemolu vaikala seʹi laixe no anu lolomu
noxiʹa uasi.
14 ✡La sou eni emasaxa lexe ta sema ta vaalu ane ta aululu
uao ne, itaulaʹi. Mo ipalaaneʹi ta ʹiliʹa mo isaxilaʹu taasiʹa.
Aneʹi iʹoxonu xaixai aloxo ne, la evile umomomo sou uvikala
masua ulai noxiʹa uasi.
15 Xo eni elavu lexe seʹi noxiʹa ne, mixiu mo mimulinu
Satani.
16 Lexe sema vile imuxamuxaxu tane noxou Iesu, ia no
tani noxie ne, sema vile vaalu iloʹa ixoxolu, la laixe lexe ane
isaxilaʹe. Mo sou ta mitema noxou Lataua itavule tuʹumaxu
uasi. Xo aneʹi sou isaxilaʹa ta sema ta vaalu ane aneʹisisi
ixoxolu mo evile usaxilaʹa uasi.
17 Ta tatila e isaxilaʹu xaixai noxiʹa ta mitema noxou
Lataua laixe ne, laixe lexe ta mitema ilotoneʹi laixe. Xe laixe
manina lexe ilotoneʹi aneʹi ane iaʹalo xe ilosieʹi ta mitema no
anu vaikala noxou Lataua tei.

✡ **5:13:** 2Te 3:11 ✡ **5:14:** 1Ko 7:9

18 ✡Xo vaikala noxou Lataua muvikala aloxo ʼo, “Ta bu-
lumakau ixaxai sou imalamalaxoʼu uiti ngiaxu sou sosou
uxexee, la umomomo sou isamali anaxaʼa uasi, mo sou aneʼi
isolixaʼa la iʼani uiti temanu seʼi.” Xe anu aloxo ʼo, “Ta
mitema sou xaixai noxiʼa ta mitema noxou Lataua ixaxai,
la ta mitema noxou Lataua ilotoneʼi kalumo.”
19 ✡Mamu sou nalomusou susu noxou tila vile noxiʼa ta
mitema noxou Lataua. Ia lexe ta mitema tamei, uasi la tatalu
imaisou mo ilavusou susu ane ne, la sou nini nalomusou.
20 ✡Aneʼi ane ilavusou iʼoxonu susu, la natulusiʼa uuli
no ieʼi ta mitema. Mo nakaitoloneʼi, mo sou ta menexiʼa
imaisiʼa, la imamaʼu.
21 No iou Lataua mo Kalisito Iesu xe ta angelo mu-
sosovosiʼa, la eni avikalaneni pekiaʼu lexe nini namulinu
vaikala e eni elosine ne. Mamu sou namasaxaiʼa ta mitema
seʼisi, ia namasaxaiʼa ta mitema tavuʼalo ukalusi.
22-23 Naiexu lexasi mamu. Naiexu uaini sevile sou
usuʼulinu oponeni xe uxexeenu pipiena e ulavusou uxali
noxine utotomu. Lexe nini namulaxu avone noxou itema
kisou sou nasovosou lexe uxali itema vile sou xaixai noxiʼa
ta mitema noxou Lataua, la naxavutala mo namalei laixe. La
sou namulaxu avone vaxa no kisou. Mo namulinu ʼiliʼilixo
masua noxiʼa ta mitema uasi. Nini naxolu vaʼaxu no anu.
24 Xo ta mitema seʼi miʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua mo
itulu no anu vaivaikala uao, ia ʼiliʼilixo masumasua noxiʼa
muxali mupalaʼa lamana. Ia ʼiliʼilixo masumasua noxiʼa ta
mitema seʼi ne, utalume xe iliʼi la sou anu uxali upalaʼa
lamana.
25 Anu aloxo ne, xaixai laixe noxiʼa ta mitema seʼi muxali
mupalaʼa lamana, ia xaixai laixe ane mutalume, iliʼi la sou
uxali upalaʼa lamana.

6

1 ✡Ioxe, ta mitema noxou Lataua ane ixolu loxo ta mitema
sou ipalupalusiʼa vitanisi xe itavule tuʼutuʼumaxu, la laixe
lexe aneʼi itoxoneʼi ta tatilasiʼa manina mo ilomuxaʼa laixe.
Aneʼi iʼoxonu aloxo ne, mo sou evile uvikala masua ulai
noxou Lataua mo vaikala noxou e mulosiengexu ʼiliʼilixo
noxou uasi.
2 ✡Lexe vile noxiʼa ta tatilasiʼa umuxamuxaxu tanu noxou
Iesu, la itema sou upalupalusou vitanisi ne uvikala lexe
anu kalumo itema noxou Lataua loxo eni. Tavaʼu aloxo
ne, la sou anu utaloxolixu tila noxou ne. Ia eni avikala
pekiaʼu lexe anu utaloxolixu tila noxou mamu. Anu uxaxai
laixe loxo itema sou upalupalusousi. Xo aneʼi ane inoʼu
mimii laixe no anu xaixai noxou itema sou upalupalusiʼa
ne, aneʼi ta mitema noxou Lataua mo ta mitema e Lataua

✡ **5:18:** Lap 25:4; Mat 10:10; 1Ko 9:9 ✡ **5:19:** 2Ko 13:1 ✡ **5:20:** Ep 5:11 ✡ **6:1:** Ep 6:5 ✡ **6:2:** Plm 1:16

mumasaxaiʹa manina. Nalosieixu ta mitema vaikala ane ʹo
mo napalaʹalixu sou imulinu.

Masaxa sou Lamoli

3 ✡Lexe itema vile ulosieixu vaikala vilemo, ia ulomuxu
vaikala manina noxou Tila noxinge Iesu Kalisito mo vaikala
e ulosiengexu ʹiliʹilixo noxou Lataua uasi,
4 la nenge telavu lexe anu itema vile sou uʹitinu ualasou
mo ulavusou mii vile uasi. Ia utalitaliʹi no anu mimii
tavuʹalo, ia talitaliʹi noxou ne usuʹulineʹi ta mitema uasi,
mo anu iloʹa iʹotosou anaxaʹa no anu vaikala manina noxou
Lataua. Anu uʹoxo aloxo ne, la uʹoxoneʹi ta mitema ixali
aloxo ʹo. Iisuiisuxaʹa ngatongatoʹo mo iʹotoʹoto sou anaxaʹa
ngatongatoʹo xe ikalavoisiʹa ta mitema ngatongatoʹo, ia
imuxamuxaxu taneʹi ngatongatoʹo noxiʹa uasisi manina
5 ✡mo iʹotoʹoto sou anaxaʹa utotomu. Xe aneʹi xavutalaiʹa
muxovulaulau mo taneʹi vulusiu vaikala manina noxou
Lataua. Xe aneʹi ixavutala lexe ʹiliʹilixo noxou Lataua ne,
anu voteʹi vile sou ikamuli lamoli no anu ane.
6-8 ✡Ia nenge telavu lexe tepaa no lia ʹo, la texali pangapan-
gaingesi. Tatavule mii vile sou taneʹenu uasi. Ia vaimomo
nenge texolu no lia ʹo, la tenoʹu laʹilali ilou tokolomo xe tani.
Io nenge tasoli, la tanoʹu mii vile no lia ʹo sou tauatulailixu
uasi, talai vitanisi. La sou ʹilixo sou tamuxamuxaxu tanenge
noxou Lataua, la anu usuʹulinenge misevile lexe nenge
taʹosasou mii maʹia ane nenge tatetelisou vaimomo ʹo.
9 Ia ta mitema seʹi ne, imasaxa lexe ixali ta mitema sou
lavuluti. Ta mitema ane aloxo ne, la aneʹi ilapau no anu
tovotovo xe iʹamo no anu uoi noxou Satani. Mo imulinu
masaxa masua sou lialia ʹo mo masaxa ane sou uʹoxoneʹi
masua. La sou iliʹi, la aneʹi iulua manina.
10 ✡Xo masaxa sou lamoli ne, anu tavaʹu vile sou uxalixu
ʹiliʹilixo masumasua tavuʹalo ane. Ta mitema seʹi, masaxa
noxiʹa no anu lamoli, la sou aneʹi mixovulaulau no anu mux-
amuxaxu taneʹi noxou Iesu mo mixamulinu tuʹutuʹumaxu
tavuʹalo ngatongatoʹo noxiʹa.

Xavineni no Anu ʹOtoʹoto Laixe

11 ✡Ia nini ʹo, nini namitema sou xaixai noxou Lataua. Nini
naxolu vaʹaxu no anu ʹiliʹilixo masumasua ane ne ukalusi.
Ia naxaxai xavineni sou namulinu ʹiliʹilixo ane mulapu mo
ʹiliʹilixo ane Lataua mumasaxau. Namuxamuxaxu taneni
noxou Iesu mo namasaxaiʹa ta mitema mo naxolu seʹisisi sou
natavule tuʹutuʹumaxu xe oponeni seʹisisi noxiʹa ta mitema.
12 ✡Nini namuxamuxaxu taneni noxou Lataua mo
naʹotoʹoto no anu ʹotoʹoto ane laixe. Natetelisou mauli
ane kaluxu uasi ane Lataua muʹavaline sou naxaxaisou, no

✡ **6:3:** Xal 1:6-9 ✡ **6:5:** 2Ti 3:8; 4:4; Tit 1:14 ✡ **6:6-8:** Iop 1:21; Pil 4:11-12; 1Ti 4:8; Eva 13:5 ✡ **6:10:** Ep 5:5 ✡ **6:11:** 2Ti 2:22 ✡ **6:12:** 1Ko 9:25-26; 2Ti 4:7

mine nini nepala'alixu taneni lexe Iesu anu Kalisito no ie'i
ta mitema.
13 ✡No iou Lataua e ulailixu mauli no anu mimii latala, xe
Kalisito Iesu e mupala'alixu laixe lexe Anu 'ei, mulai noxou
Pontio Pilato, la eni avikalaneni pekia'u
14 lexe namulinu vaikala e eni elosine mo nasusu uasi, mo
sou vaikala vile masua une'e noxine uasi. Nini naxaxai laixe
aloxo ne, mole ulai utalo no voxo ane sou Tila noxinge Iesu
Kalisito ulivu une'e no anu.
15 ✡No voxo ane Lataua molu musosovosou, la Anu
ukalanu Iesu Kalisito ulivu une'e. Lataua anu itema sou
ualusinge mo Anusisi usaxila'inge. Anu tatananu tuala
noxi'a ta tatananu tuatuala no lia 'o ukalusi mo anu Tila
noxi'a ta tatila ukalusi.
16 Anu anusisi ulavusou usoli uasi mo uxoxolu no anu
lamanaxu, ia evile umomomo sou ulai 'alai noxou uasi
manina. Tatei mo mune'e muxali vaimomo 'o, itema
vile umaisou uasi xe nenge tamomomo sou tamaisou uasi.
Tatoxonu mo xavi noxou uxoxolu kaluxu uasi. Manina.
17-19 ✡Nenge telavu lexe Lataua ulosinge mimii tavu'alo
sou u'oxonenge ta'osa. Tava'u aloxo ne, la sou ta mitema
sou lavuluti ne, i'itinu ualasi'a mamu. Mo imolo tane'i no
anu mimii ane umaxoa palea ne uasi, ia imolo tane'i noxou
Latauasi. Mo lexe ane'i imasaxa ino'u mauli ane kaluxu
uasi, la laixe lexe ane'i ta mitema sou lavuluti ne, i'oxonu
'ili'ilixo aloxo 'o sou usu'uline'i ili'i. I'oxonu xaixai laixe sou
usu'ulune'i ta mitema mo imaxa'u alauna noxi'a mo ivelu
mimii noxi'a. Eni emasaxa lexe nini navikalane'i ta mitema
sou lavuluti pekia'u lexe ane'i i'oxonu aloxo ne.
20-21 ✡Ioxe Timoti, nini naxiu tumalineu vaivaikala sou
lialia e temanu uasi mo vaikala ane vilemo no anu vaikala
noxou Lataua e ta mitema ilemo lexe lavulavu manina. Ta
mitema se'i mimulinu vaikala ane ne, la tane'i musauxalo
no anu muxamuxaxu tane'i mukalu. La sou nini nasaxila'u
vaivaikala ane eni elosine ne. Ioxe, vaikala noxilo utalo
aloxo ne.
Ia eni alinga lexe alauna noxou Lataua uxolu noxinge.

✡ **6:13:** Ioa 18:36-37 ✡ **6:15:** Pal 17:14 ✡ **6:17-19:** Mat 6:20; Luk 12:20-21
✡ **6:20-21:** 1Ti 1:6; 2Ti 2:18

UOLI VOLOXU TAMEISOU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXOU TIMOTI

Vaikala lamana

Timoti ne anu muxaxai iouvilesisi aloxo Paulo. La sou anu Paulo mukaukavu mulai noxou sou mupelaˈu sou umulimulinu ˈiliˈilixo lailaixesi. Mo umulinu vaikala noxou Lataua laixe xe uaˈaloxu aˈalo laixe sou Iesu Kalisito ulai noxiˈa ta mitema la uˈoxo maninasou. Mo no mine ta mitema ilosou tuˈutuˈumaxu, la anu utulu pekiaˈu mo uxaxaisou xaixai noxou e Lataua mulosou sou uxaxaisou ne.

Paulo mupelaˈu Timoti lexe ulomuxaˈa ta mitema ilavusou mii vile uasi ne mamu. Xo vaikala ane loxo ne, anu umomomo sou uxalixu mii vile laixe uasi, ia uxalixu mamulosi no anu lolomu noxiˈa ta mitema. Xe muvikalanu Timoti lexe anu umulinu ˈilixo noxou anu Paulo. Laixe sou umuxaxu tanu pekiaˈu mo opo seˈisisi uˈanaˈana noxou, mo umasaxaiˈa ta mitema moseˈi maninasou xe tuˈutuˈumaxu iouiou uxali noxou, la anu laixe lexe anu utavulenusi.

Aˈalo muai no nano aloxo ˈo

Vaikala lamana 1:1-2
Vaikala ˈosaˈila ilou peletoto noxou Paulo 1:3–2:26
Tuˈutuˈumaxu uxali no anu voxo kalukaluxusou 3:1-9
Paulo muaˈaloxu xaixai noxou 3:10–4:18
Vaikala kaluxusou xe vaikala sou sexela 4:19-22

1-2 ✡Eni Paulo, ekaukavunu vaikala ano ˈo mulai noxine nini Timoti. Eni emasaxaine loxo nini ˈalixeni maninasou. Lataua musakiinu vaikala noxou lexe ˈei ane umuxaxu tanu noxou Kalisito Iesu, la unoˈu mauli ane kaluxu uasi. La sou Lataua mupalusilo loxo itema sou xaixai noxou Kalisito Iesu sou aaˈaloiˈa ta mitema no anu aˈalo laixe ane ne.

Eni alinga lexe alauna mo tanutanuxu mo opo seˈisisi noxou Lataua Maminge nengeˈa mo Tila noxinge Kalisito Iesu, umomomosou uxolu noxine.

Vaikala Peletoto

3 ✡Eni avikala laixe ulai noxou Lataua e eni aˈoxoˈoxonu xaixai noxou, la alavusou axavutalaneni utotomu no anu linga noxilo. Lataua ane eni alavusou axaxai noxou loxo ta xaixasilo iloˈa ta ˈiluˈilusuleli mixaxai tei no anu oponeˈi maninasou.

4 Eni axavutalanu tama noxine, la eni emasaxa lexe eni amaisine la. Lexe eni amaisine, la eni aˈosa manina.

5 ✡Eni axavutalaneni no anu muxamuxaxu taneni manina noxou Kalisito Iesu. Xo tei, la xasine ualasie lexe Loi ilee nenine Onike, aneˈi mimuxaxu taneˈi noxou, la sou eni elavu

✡ **1:1-2:** Apo 16:1; 1Ti 1:2 ✡ **1:3:** Apo 23:1 ✡ **1:5:** Apo 16:1

lexe nini kalumo namuxamuxaxu taneni noxou loxo ane'i
ilou ne.
6 ✡Tava'u aloxo ne, la sou eni avikalaneni la lexe nini
naavutilixu mii laixe ane Lataua mulosine no voxo ane eni
emulaxu avolo no kisine.
7 ✡Uleenu ane Lataua mulosine ne, anu sou u'oxonenge
ta'ume uasi. Anu sou ulosinge xavi mo, sou u'oxonenge
tamasaxai'a ta mitema xe, sou usu'ulinenge sou tasaxila'u
muamua'inenge.
8 La sou mamu nini namaela sou naa'aloxu Tilasinge
ualasou, mo mamu namaela noxilo e eni axoxolu no taasou
navunavu, xo eni exaxai noxou Iesu. Ia eni emasaxa lexe
no anu xavi noxou Lataua, la nini natavulenu tu'utu'umaxu
sou a'alo laixe loxo eni atatavulenu 'o.
9 ✡Lataua mupamaulinenge mo mu'avalinge, sou lexe
nenge taxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua. Nenge
te'oxonu 'ili'ilixo laixe, la sou Anu upamaulinenge mo
u'avalinge uasi, Anu mu'oxonu aloxo ne, no anu xavutala
ilou alauna noxousi. Alauna ne, Anu mumaxa'u noxou
Kalisito Iesu tatei no mine Lataua ukoinu mimii uao.
10 ✡Ia vaimomo 'o, alauna ne muxali mupala'a lamana
noxou Kalisito Iesu, Anu itema sou pamauli. Anu mutalox-
olixu soli, ia no anu a'alo laixe noxou, la mulosinge mauli
ane kaluxu uasi.
11 ✡Lataua musosovosilo lexe eni aa'aloxu a'alo laixe xe
amitema sou xaixai noxou Iesu mo amitema sou alosieixu ta
mitema lavulavu.
12 Anu aloxo ne, la sou eni atavule tu'utu'umaxu 'o. Ia eni
amaela no anu uasi. Xo eni elavusou 'ei ane eni emulaxu
taleli noxou mo elavusou manina lexe Anu usaxila'u mii ane
eni e'italonu mulai noxou mole ulai utalo no voxo ane Anu
ulivu une'e la.
13 Mii ma'ia ane nini nelomusou noxilo, la nelavu lexe anu
vaikala noxou Lataua mo nalosieixu ta mitema no anu. Mo
namuxamuxaxu taneni noxou Kalisito Iesu mo namasaxai'a
ta mitema loxo Kalisito Iesu mumasaxaine.
14 ✡Eni emasaxa lexe nini nasaxila'u mii laixe ane Lataua
mu'italonu noxine laixe no anu xavi noxou Uleenu Tavuna
e uxolu noxinge.
15 Nini nelavusou aloxo 'o. Ta mitema noxou Lataua latala
no xalee lia tila ne Asia ne, ane'i mixiu tumali'a mune'e
noxilo mukalu ne. Ta tamei noxi'a ualasi'a lexe Pixelo ilou
Emoxenesi.
16 Ia eni alinga lexe Tila tanuxu Onesipolo ilo'a ta tema
tani noxou. Xo anu mu'oxonu opoleli mu'osa alaxu tavu'alo
misevile mo umaela noxilo sou ane'i misakileleli 'o uasi,
17 ia anu molu mune'e no tuala tila ne Romu, la anu
ukakamulileli misevile xoo mole muxalisilo.

✡ **1:6:** 1Ti 4:14 ✡ **1:7:** Rom 8:15 ✡ **1:9:** Ep 2:8-9; Tit 3:5 ✡ **1:10:** Eva 2:14
✡ **1:11:** 1Ti 2:7 ✡ **1:14:** 1Ti 6:20

18 Eni alinga lexe Tila tanuxu no voxo ane Iesu ulivu uneˈe
la. Xo nelavu laixe lexe no tuala tila ne Epeso ne, la anu
musuˈulileli laixe no anu mimii tavuˈalo misevile.

2

1 Ioxe, nini Timoti loxo ˈalixeni, nini natulu pekiaˈine no
anu alauna noxou Kalisito Iesu.
2 Vaivaikala e nini nelomusou noxilo no ieˈi ta mitema
tavuˈalo ne, nini naˈitalonu vaikala ane ne ulai noxiˈa ta
mitema e nini nemaisiˈa lexe aneˈi imomomo sou ilosieixu
ta mitema no anu kalumo.
3 ✡Nini natavule tuˈutuˈumaxu loxo itema sou ˈotoˈoto
laixe noxou Kalisito Iesu aloxo eni atatavulenu ˈo.
4 Lexe itema vile uxali loxo itema sou ˈotoˈoto, la anu
uˈoxonu xaixai sou ˈotoˈoto nesi, mo sou tila noxou uˈosasou.
Ia umomomo sou uˈoxonu xaixai seˈi e anu ulavusou
uˈoxonu no tualasou uasi.
5 ✡Xe itema vile sou uiave no anu iaveiave sou uuaulixaˈa
ta menexu, la anu umulinu lapuloto sou uauli, xe uasi la anu
umomomo sou uuaulixaˈa mo unoˈu kisivalu sou uuli no anu
iaveiave noxou uasi.
6 ✡Xe itema vile uxaxai no xai xaviinu misevile, la anu
itema sou unoˈu temanu tei.
7 Naxavutala laixe no anu vaivaikala eni elosine ne. Nini
naxavutala laixe, la Tila ulosine xavutala lamana sou nalavu
no anu mimii latala.
8 ✡Mo naxavutalanu Iesu Kalisito. Anu ˈilusunu ane Deviti
e tatananu tuala ne Isilaeli, mo Lataua mutulusou no anu
soli. Anu aˈalo laixe eni aaˈaloxu noxiˈa ta mitema ane.
9 ✡Eni aaˈaloxu aˈalo laixe noxou Iesu, la sou eni atatavule
tuˈutuˈumaxu mo aneˈi misakileli loxo itema ane sou
muˈoxonu susu. Ia vaikala noxou Lataua ne, umomomo sou
aneˈi isakiinu uasi.
10 Anu aloxo ne, la sou eni aˈosasou tuˈutuˈumaxu e mux-
alisilo sou asuˈulineˈi ta mitema ane Lataua musosovosiˈa
sou aneˈi inoˈu mauli noxou Kalisito Iesu mo ixolu noxou
utotomu no tuala ane lamanaxusi.
11-13 ✡“Lexe nenge tasoli loxo Anu musoli,
la nenge tamauli loxo Anu mumauli.
Xe lexe nenge taˈosasou tuˈutuˈumaxu e uxalisinge no
lia ˈo,
la nenge nengeˈa taxolu sou tasaxilaˈu tuala teitexi.
Xe lexe nenge tasingisou,
la Anu usingisinge kalumo.
Xe voxo seˈi, la nenge taxiu tumalingeu Iesu,
ia Anu ulavusou uxiunu tumalouinge uasi.
Xo Anu molu usingisou uasi.”

✡ **2:3:** 2Ti 1:8 ✡ **2:5:** 2Ti 4:8 ✡ **2:6:** 1Ko 9:7 ✡ **2:8:** Rom 1:3; 1Ko 15:4
✡ **2:9:** Ep 3:1, 13; Pil 1:12-14 ✡ **2:11-13:** Mat 10:33; Rom 3:3-4; 2Ko 4:11; Tit 1:2

Vaikala ane ne, anu umomomo sou nenge tamuxaxu
tanenge no anu.

Itema sou Xaixai Noxou Lataua E Anu Musosovosou

14 ✡Eni emasaxa lexe nini naavutilixu xavutalaiʹa ta
mitema no anu vaivaikala e eni alosine ne. Mo navikalaneʹi
pekiaʹu no iou Lataua aloxo ʹo. Mamu sou iʹotoʹotosou
anaxaʹa no anu vaivaikala. Xo iʹotoʹotosou anaxaʹa, la
usuʹulineʹi ta menexiʹa uasi. Ia uʹoxo masuaneʹi aneʹi ane
ilomusiʹa.
15 ✡Nini pekiaʹine sou nalailixu maulixene ulai noxou
Lataua loxo Anu musosovosine loxo nini itema sou xaixai
noxou. Nini namaela mamu, ia nalosieixu ta mitema laixe
no anu vaikala manina.
16 ✡Naxiu tumalineu vaivaikala vitavitanisi sou lia ʹo. Xo
aneʹi ane ivikala no anu vaikala vitavitanisi ne, aneʹi ixolu
vaʹaxu noxou Lataua,
17 ✡mo vaivaikala noxiʹa ne, uveʹa ta menexiʹa loxo vov-
olea vila masua manina. Tamei noxiʹa ualasiʹa lexe Amenaio
ilou Piletusi.
18 Aneʹi ilou mipolo vilenu vaikala manina. La aneʹi
ivikala lexe Lataua mutulusiʹa ta mitema misoisoli mukalu
ne. La sou aneʹi mixovulaulaulixaʹa ta mitema seʹi no anu
muxamuxaxu taneʹi noxiʹa.
19 ✡Ta mitema seʹi miʹoxonu aloxo ne, ia Lataua mutulusou
mii vile pekiaʹu manina loxo vuluvulu sou tani. Kaukavu
muxolu no anu aloxo ʹo. Vile lexe, “Tila mulavusiʹa ta
mitema ane aneʹi ta naʹu manina.” Xe vile aloxo ʹo, “Ta
ʹei ane ipalaʹalixu lexe Iesu anu Tila, la aneʹi ixiu tumaliʹau
ʹiliʹilixo masumasua.”
20 No nano no tani tatila, la mimii seʹi sou taʹani no anu
loxo paku ilou latotope mo lakupapa a uai. Ioxe, seʹi ne,
miʹoxonu no anu xoulu ilou siliva sou voxo tilasi xe seʹi, la
miʹoxonu no anu ovu ilou lialia, anu sou voxovoxo vitanisi.
21 La sou lexe itema vile uxolu vaʹaxu no anu ʹiliʹilixo
masumasua, la anu uxali itema sou xaixai noxou Tila, loxo
paku ilou latotope ane sou voxo tilasi. Anu uxolu vaʹaxusi
sou uʹoxonu xaixai noxou tatananu tani tila ne xe uloosi sou
xaixai laixe ukalusi.
22 ✡La sou nini naxiu tumalineu ʹilixo sou voteʹi ane
ta maulu ilavusou iʹoxoʹoxonu. Ia ngingi ngongiʹa aneʹi
ane ilinga noxou Tila no anu oponeʹi maninasou, nga-
mulinu ʹiliʹilixo ane laixe mo ngamuxamuxaxu tangengi
noxou Kalisito mo ngamasaxaiʹa ta mitema la opongengi uai
seʹisisi.
23 ✡Namuxaxu xaleeneniu vaivaikala vulaulau. Xo nini
nelavu lexe mii ane ne, uxalixu ʹotoʹoto sou anaxaʹa.
24 Mamu sou itema sou xaixai noxou Tila iloʹa ta menexu
iʹotoʹotosou anaxaʹa. Ia anu uʹoxo laixe noxiʹa ta mitema

✡ **2:14:** 1Ti 6:4; Tit 3:9 ✡ **2:15:** 1Ti 4:6 ✡ **2:16:** 1Ti 4:7 ✡ **2:17:** 1Ti 1:20
✡ **2:19:** Iti 16:5; Ais 52:11; Ioa 10:14; 1Ko 8:3 ✡ **2:22:** 1Ti 6:11 ✡ **2:23:** 1Ti 4:7

ukalusi, mo anu ulosieixu ta mitema no anu vaikala noxou
Lataua laixe xe anu itema sou laˈiaxuiˈa ta mitema palea
uasi.
25 Mo anu itema sou upelaˈa ta mitema seˈisisi ane aneˈi
imasaxau uasi. Anu upelaˈa ta mitema, la male Lataua up-
elemasaxaneˈi lexe ixiunu xavutalaiˈa mo ilavusou vaikala
manina.
26 Mo aneˈi xavutalaiˈa lamana, la iˈume no anu uoi noxou
Satani e mutetelisiˈa sou iˈoxonu xaixai noxou.

3

Voxo Kaluxu

1 ✡Ia eni emasaxa lexe nini nalavu aloxo ˈo. No voxo ane
voxo kaluxusou uxali, la tuˈutuˈumaxu tavuˈalo uxali.
2 Tuˈutuˈumaxu uxali, la ta mitema ne, taneixaˈasi mo
imasaxau lamolisi. Mo aneˈi imasaxa ixali tila mo iˈitinu
ualasiˈa. Ilea vaikala masumasua mo ilomuxaˈa ta neniˈa
iloˈa ta mamiˈa uasi mo ivikala laixe ulai noxiˈa kalumo uasi.
Aneˈi imulinu ˈiliˈilixo ane Lataua umasaxau uasi.
3 Mo aneˈi taneixaˈa ta mitema uasi, mo ixiunu tumaliˈau
ˈiliˈilixo masumasua uneˈe noxiˈa uasi. Mo ikalavoisiˈa ta
mitema. Mo aneˈi ilavusou isaxilaˈu muamuaˈixaˈa laixe
uasi. Mo aneˈi iˈoto, la ivea ta mitema. Mo aneˈi imasaxau
ˈiliˈilixo ane laixe uasi.
4 Aneˈi ixiu tumaliˈaiˈa ta menexiˈa mo aneˈi iavuti palea
sou imulinu xavutala masua noxiˈa. Xe aneˈi ixavutala lexe
aneˈisi ta laixe manina. Aneˈi imasaxau Lataua uasi, ia aneˈi
imasaxau mimii no anu vasimeˈa sou ˈosaˈosasi.
5 ✡Naxolu vaˈaxu noxiˈa ta mitema ane ne. Xo aneˈi
ikalavoi lexe mimulinu ˈiliˈilixo ane Lataua mumasaxau. Ia
uasi, no anu vasimeˈasi. Aneˈi mixolu vaˈaxu no anu xavi
sou ˈiliˈilixo ane Lataua mumasaxau.
6 Seˈi noxiˈa ne, iˈunalai no tanitani sou ivikala seˈisisi
ulai noxiˈa ta sema ane xavutalaiˈa mamalaxu sou ta sema
imulinu vaikalaiˈa. Aneˈi ta sema ne, milavu lexe misusu
tavuˈalo, ia oponeˈi uavuti sou iˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua
tavuˈalo la.
7 Aneˈi ta sema imasaxa lexe inoˈu lavulavu no anu vaikala
noxou Lataua utotomu, ia imomomo sou ilavu no anu
vaikala manina ne uasi.
8 ✡Ta mitema ane ne, aneˈi mitelo anaxaˈau vaikala man-
ina noxou Lataua, loxo Ianesi ilou Iamulesi mixiu tumaliˈau
Mosesi. Aneˈi ixavutala no anu mii masumasuasi, la sou
milapalapau no anu muxamuxaxu taneˈi noxou Lataua.
9 Ia aneˈi isolonu iˈoxonu ˈiliˈilixo ane ne uasi, xo ta mitema
latala imaisou mo ilavu lexe ˈilixoiˈa ne masumasua mukalu
loxo ta mitema tamei, Ianesi ilou Iamulesi.

Vaikala Peletoto Ulai Noxou Timoti

✡ **3:1:** 1Ti 4:1 ✡ **3:5:** Mat 7:15, 21; Tit 1:16 ✡ **3:8:** Mul 7:11

10 Ia nini nelavu manina no anu vaivaikala eni elosine,
mo muamuaʼixo mo mii ane eni exavutala sou aʼoxonu, mo
muxamuxaxu taleli noxou Lataua mo laʼiaxo palepalea uasi,
mo talelixaʼa ta mitema xe etavule tuʼutuʼumaxu ia eʼoxonu
xaixai noxou Lataua.
11 ✡Mo nini nelavu manina lexe ta mitema ne Antioki mo
Ikonia mo Lisita ne, aneʼi milosilo tuʼutuʼumaxu mo mivelo
masualeli loxo ʼo. Eni exalisou tuʼutuʼumaxu tavuʼalo, ia
eʼoxonu xaixai noxou Latauasi. Voxovoxo ne, eni exalisou
tuʼutuʼumaxu ne, ia Tila muʼumeleli no anu.
12 ✡Anu manina musuku lexe itema vile umuxaxu tanu
noxou Kalisito Iesu mo umasaxa lexe umulinu ʼiliʼilixo ane
Lataua mumasaxau, la anu uxalisou tuʼutuʼumaxu.
13 Ia ta mitema ta masua iloʼa ta mitema ane sou
ikalakalavoineʼi ta mitema lexe aneʼi ta mitema sou ilosieixu
vaikala noxou Lataua, la aneʼi iloʼa ikalavoineʼi ngaton-
gatoʼo. La sou aneʼi iloʼa ixali masua avile.
14 Ia nini natetelisou vaikala e nelomusou noxilo mo
nelavusou. Xo nini nelavusou lexe ʼei ane mulosine
lavulavu,
15 mo nelavusou Lavuku Tavuna no mine nini molo-
moloxene. Lavuku Tavuna ne, ulosine lavulavu, mo sou
nini namuxaxu taneni ulai noxou Kalisito Iesu, la Lataua
upamaulineni.
16 ✡Vaivaikala latala e muxolu no nano no Lavuku Tavuna
ʼo ne, Lataua mutausou. Anu usuʼulinenge sou talavu no anu
vaikala manina noxou Lataua xe upelaʼingexu susu maʼia
nenge teʼoxonu sou umomosinge mo ulosiengexu ʼiliʼilixo
ane mulapu.
17 Mo sou itema sou xaixai noxou Lataua ne, ulaxalaxaʼi no
anu laixe manina sou umomomo sou uʼoxonu xaixai laixe
ukalusi.

4

1 No iou Lataua ilou Kalisito Iesu e Anu utulusiʼa ta
mitema aneʼi ane imamauli xe aneʼi ane misoisoli no anu
vaivaikala mo Anu ulivu uneʼe no lia ʼo sou usaxilaʼinge, eni
avikalaneni pekiaʼu manina aloxo ʼo.
2 Nini xavineni sou naaʼaloxu vaikala noxou Iesu Kalisito
ulai noxiʼa ta mitema. Voxo seʼi, la aneʼi ilomuxene xe voxo
seʼi, la aneʼi imasaxa lexe ilomuxene uasi, ia nini naxaxaisi
sou naaʼaloiʼaxu utotomu. Napelaʼa ta mitema sou susu
noxiʼa mo nakaitoloneʼixu, ia naavutilixaʼa lexe sou imulinu
ʼiliʼilixo noxou Lataua. Nini nalosiʼa ta mitema lavulavu
aloxo ne, la nini naʼoxo seʼisisi noxiʼa mo laʼiaxene palea
uasi.
3 ✡Xo iliʼi, la ta mitema ilomuxu vaikala noxou Lataua
uasi. Ia sangaliʼa uavuavuti sou ilomusou vaikala ane aneʼi

✡ **3:11:** Apo 13:14-52; 14:5, 8-20 ✡ **3:12:** Mat 16:24; Ioa 15:20; Apo 14:22
✡ **3:16:** Rom 15:4 ✡ **4:3:** 1Ti 4:1

imasaxau, la sou aneʼi iʼavaliʼa ta mitema tavuʼalo sou
ilosieixu ta mitema lavulavu, sou ineʼe ilosieixu vaikala ane
aneʼi imasaxa lexe ilomusou.
4 Aneʼi ixiunu tumaliʼau vaikala manina noxou Lataua, ia
imulinu aʼalo vitavitanisi.
5 Ia eni avikalaneni pekiaʼu aloxo ʼo la. Nini nax-
avutala laixe utotomu mo natulu pekiaʼine mo natavule
tuʼutuʼumaxu ane uxali noxine xe naxaxai sou naaʼaloiʼaxu
ta mitema aʼalo laixe noxou Kalisito Iesu. Nini naʼoxonu
xaixai noxou Tila noxine, la naʼoxonu maninasousi.
6 ✡Xo eni ne, voxo sou soli noxilo ne a muneʼe ʼalai mukalu.
Lexe eni asoli, la sialuxo unixi loxo uaini ulai noxou Lataua.
7 ✡Eni eʼotoʼoto laixe no anu ʼotoʼoto loxo amitema sou
ʼotoʼoto vile laixe. Mo eni eiave no anu iaveiave noxilo
mukalu, loxo amitema sou aiave no anu saisale. Xe eni
etetelisou muxamuxaxu taleli noxou Iesu laixe mo muneʼe
mutalo vaimomo ʼo.
8 ✡La sou Lataua mulalaxiinu kisivalu vile noxilo. Kisivalu
ne, eni anoʼu sou euli no anu saisale no voxo ane Tila ulosilo.
Anu ulosilosi uasi, ulosiʼa aneʼi ane Lataua mumoxoʼa lexe
aneʼi ta mitema mulapu no voxo ane Anu utulusiʼa ta
mitema no anu vaivaikala. No voxo ane ne, la anu ulosiʼa
ta mitema latala e ixomaiou Iesu manina sou ulivu uneʼe
kalumo.

Paulo Mumasaxa Lexe Timoti Upalea Ulai Noxou

9 Eni alingaiʼine lexe nini napulili sou napalea uneʼe
noxilo.
10 ✡Xo Temasi muxolu noxilo tei, ia anu mumasaxau
ʼiliʼilixo sou lialia ʼo misevile, la sou anu muʼumesilo mo
mulai ne Tesalonika. Xe Kulesikesi kalumo mulai no xalee
lia tila ne Xalatia. Mo Tito kalumo mulai no xalee lia tila ne
Talematia.
11 Aneʼi miʼumesilo mukalu, ia nexi noxou Lukasi a taxox-
olu ʼo. Lexe nini naneʼe noxilo, la ngingi ngongou Maluko
nganeʼe. Xo anu usuʼulileli no anu xaixai noxilo.
12 Eni epalusou Tukiko sou mulai no tuala ne Epeso.
13 ✡Nini naneʼe noxilo, la nanoʼu tokolomoxeni veveeni
a muai no taasou Kalipo no tuala ne Toloasi. Xe nanoʼu
lavukuxeni. Ia taneni vulusi uasi, nanoʼu lavuku seʼi ane
miʼoxonu no anu sipsip sosou kalumo.
14 ✡Ia itema sou uʼoxonu mimii no anu kopa, ualasou
lexe Alekisanda ne, anu mulosilo tuʼutuʼumaxu tavuʼalo
misevile. Eni alingau Tila noxilo lexe anu ukolinu ʼiliʼilixo
ane anu muʼoxonu muneʼe noxilo ʼo.
15 Anu aloxo ne, la sou nini kalumo nasaxilaʼine noxou. Xo
anu ne, anu mutautalo ananexe no voxo ane nexi teaʼaloxu
aʼalo laixe noxou Kalisito Iesu.

✡ **4:6:** Pil 2:17 ✡ **4:7:** 1Ti 6:12 ✡ **4:8:** 1Ko 9:24-25 ✡ **4:10:** Apo 15:37-39; 2Ko 8:23; Kol 4:14 ✡ **4:13:** Apo 20:6 ✡ **4:14:** Ais 59:18; Rom 2:6

16 Xe no voxo ane aneˈi mitulusilo no anu vaivaikala tei,
la eni eˈoxo laixesousi. Ia itema vile utulu no paˈumelo sou
usuˈulileli uasi, ta menexilo miˈumesilo sou milailai mukalu.
Ia eni alinga ulai noxou Lataua lexe Anu ukolinu ˈilixo e aneˈi
miˈoxonu muneˈe noxilo ne uasi.
17 Aneˈi miˈumesilo, ia Tila noxilo ne uˈumesilo uasi. Anu
mutulu no paˈumelo sou mulosilo xavi sou eni eaˈaloxu aˈalo
laixe ukalusi ulai noxiˈa ta mitema, mo sou ta mitema no
xalexalee tuatuala ukalusi ne ilomusou. Anu Tila noxilo ne,
muˈumeleli mulivunoxilo no anu tuˈutuˈumaxu ane ne, loxo
anu muˈumeleli no anaxu mii vile ilemolu lexe laeoni.
18 La sou eni elavu manina lexe iliˈi, la Tila noxilo uˈumeleli
no anu ˈiliˈilixo masumasua e ta mitema iˈoxo uneˈe noxilo
mo ulailixo laixesi no tuala noxou teitexi no opo loxotolo.
Eni alinga lexe nenge taˈitinu Tila noxinge ualasou utotomu
mo ukalu uasi. Manina.

Vaikala Kaluxu

19 ✡Nasova aso laixe noxilo ulai noxie Pilisila ilou mulue
Akuila mo Onesipolo ilee semau iloˈa ta ˈolu.
20 ✡Elasito muxolu no tuala ne Kolinito, ia Tolopimosi ne,
eni eˈumesou no tuala ne Mileto, xo pipiena muˈoxonu ne.
21 Eni emasaxa lexe voxo sou laˈiua usoko uao, ia nini
napulili sou naneˈe noxilo. Uvuloi mo Puteni mo Lino iloˈa
Kalautia xe ta mitema noxou Lataua tavuˈalo misova aso
laixe mulai noxine.
22 Eni alinga lexe Tila uxolu noxine mo alauna noxou
uxolu noxinge kalumo.

✡ **4:19:** Apo 18:2; 2Ti 1:16-17 ✡ **4:20:** Apo 19:22; 20:4; Rom 16:23

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXOU
TITO
Vaikala lamana

Tito ne anu itema Iutaia uasi. Ia no mine Paulo mua'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito, la muxiunu opoonu mo mumuxaxu tanu, la muxali itema noxou Kalisito. Anu mumulinu Paulo mo musu'ulinu no anu xaixai noxou. La sou male Paulo muitalonu Tito muxolu no la'olu ne Kuleta sou usaxila'u lalotu lai ne. Aloxo ne la sou Paulo mukaukavu uoli voloxu ane 'o mulai sou mupelau lexe ta Kuleta ne 'ilixone'i laixe malaxo uasi. La sou lexe itema vile umasaxa uxali kisou vile no anu lalotu, la anu umulinu 'ili'ilixo lailaixesi. Xe ili'i la Paulo muvikalanu Tito lexe usu'uline'i ta mitema xulumuxa'a iouiou ne mo ulosi'a lavulavu no 'a xoluxoluxa'a. Ta mitema e la'oluxa'a ne ane, ane'i ta mulu ilo'a ta sema ta auaululu mo ta maulu ilo'a ta vuanga xe ta mitema sou xaixai vitanisi.

Xe sou mukalusou vaivaikala noxou la muvikalanu Tito lexe ulosie'i ta mitema 'ilixo sou imasaxai'a ngatongato'o mo opo vilesisi uxolu no taine'i. Ia ilavixa'a mo i'oto'oto xe ixalixu kalikalipala no anu lalotu mamu.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-4
'Ilixonu itema umomomo sou uxali kisou vile no anu lalotu 1:5-16
Xaixai noxi'a ane'i xulumuxa'a vilevilesi 2:1-15
Pelepeletoto noxou Paulo 3:1-11
Vaikala kaluxusou 3:12-15

1 Eni Paulo, eni ekaukavu vaikala ane 'o mulai noxine Tito.
Eni aposeli noxou Lataua mo amitema sou xaixai noxou Iesu
Kalisito. Xo Lataua musosovosilo lexe a'oxonu pakia'usou
muxamuxaxu tane'i noxi'a ta mitema e anu musosovosi'a
lexe ta na'u, mo asu'uline'i sou ilavusou vaikala manina
noxou Lataua, mo sou imulinu 'ili'iloxo ane Lataua mu-
masaxau.
2 ✡Eni a'oxonu xaixai ane ne, sou lexe ane'i imolo tane'i no
anu mauli ane kaluxu uasi. Mauli ane ne, Lataua e ulavusou
ukalavoi uasi, musakii vaikala noxou tatei no mine Anu
ukoinu mimii latala 'o uxali uao lexe Anu ulosi'a.
3 Ia ili'i no anu, la vaikala noxou muxali lamana no voxo
ane Anu musosovosou. Anu musosovosi'a ta mitema se'i
sou mia'aloxu vaikala noxou. No anu vote'i ane ne, la Anu
mu'oxonu vaikala noxou muxali mupala'a noxilo. La sou
Lataua, Anu itema sou mapauli, muvikala pekia'u mune'e
noxilo sou lexe eni aa'aloxu vaikala noxou.

✡ **1:2:** Kol 1:27

4 ✡Anu aloxo ne, la sou ane eni ekaukavu vaikala ane
ˈo mulai noxine Tito. Xo nini nemuxaxu taneni noxou
Iesu Kalisito, la sou nini nexali loxo eni ˈalixeni maninasou
mo muxamuxaxu tanenge noxinge nengei ne, anu muxali
vilesisi.
Eni alinga ulai noxou Lataua Maminge ilou Kalisito Iesu,
Anu itema sou pamauli lexe aneˈi iˈanaˈanalixene no anu
alauna mo iˈoxonu oponeni uai seˈisisi.

Xaixai Noxou Tito

5 Tavaˈu xo eni eˈitaloneni nexolu no laˈolu ne Kuleta ne,
sou lexe nini namomosou xaixai paˈupaˈusou e ukalu uao
mo nasosovosiˈa ta tatila noxiˈa ta mitema noxou Lataua no
tuatuala ukalusi ne Kuleta loxo eni evikalanenixu tei.
6 ✡Nasosovosiˈa, la nasosovosiˈa aneˈi e ilavusou iˈoxonu
susu no ieˈi ta mitema uasi xe ta semaiˈa vilesisi. Mo
ta ˈiliˈa ne, imuxamuxaxu taneˈi noxou Kalisito, mo sou
aneˈi umomomo sou iˈoxonu ˈiliˈilixo sou voteˈi mo itelo
anaxaˈaiˈa ta neniˈa iloˈa ta mamiˈa uasi.
7 Xo nelavusou lexe tila sou usaxilaˈu xaixai noxiˈa ta
mitema noxou Lataua ne, anu uˈoxonu xaixai noxou Lataua.
La sou mamu sou ususu no ieˈi ta mitema mo uˈitinu ualasou
mo opo ialuxu palea mo uiexu uaini tavuˈalo mo ulavusou
uˈotoˈoto xe ukalavoineˈi ta mitema sou uˈumenu lamoliˈa
ilou miˈamiˈa.
8 Ia laixe lexe anu itema sou usexelaxaˈa ta mitema mo
usuˈulineˈi mo umasaxau ˈiliˈilixo laixe tavuˈalo ukalusi mo
anu molu usaxilaˈu muamuaˈixu laixe. Anu itema sou
umulinu ˈiliˈilixo ane mulapu mo uxolu vaˈaxu no anu
ˈiliˈilixo masumasua,
9 mo anu utetelisou pekiaˈu vaikala manina e aneˈi milo-
siouxu mo anu umuxamuxaxu tanu no anu. La sou anu
umomomo sou uavutilixu oponeˈi ta mitema no anu vaikala
manina sou lexe aneˈi itulu pekiaˈu noxou Kalisito, mo
sou umomosiˈa ta mitema e imasaxa lexe imulinu vaikala
manina uasi, la sou aneˈi ilavu lexe aneˈi mipolo vaˈaxu.
10 ✡Xo ta mitema tavuˈalo ane mipolo vaˈaxu ne. Aneˈi
imasaxa lexe ilomuxu vaikala manina noxou Lataua uasi,
mo ivivikala vitavitanisi xe ixovulaulaulixaˈa ta mitema
no anu vaikala noxiˈa. Tavuˈalo noxiˈa ne, aneˈi xooxoo
mungaasiˈa ne.
11 ✡Aneˈi iˈoxo aloxo ne, sou lexe ikalavoineˈi ta mitema
sou iˈumenu lamoliˈa ilou miˈamiˈa. Aneˈi ixovulaulaulixu
xavutalaiˈa ta mitema latala no tani vilevilesi. La sou
navikalaneˈi pekiaˈu lexe mamu sou aneˈi ivivikala aloxo ne.
12 Itema sou palomatana vile noxiˈa ane anu muvikala
aloxo ˈo, “Ta mitema ne Kuletasi ane aneˈi ilavusou
ikalakalavoi utotomu, aneˈi ta mitema ta masua loxo ta
mimii ta vova mo ta pauxee.”

✡ **1:4:** Rom 1:7; 2Ko 8:23; Xal 2:3 ✡ **1:6:** 1Ti 3:2-7; 2Ti 2:24-26 ✡ **1:10:** 1Ti 4:7
✡ **1:11:** 2Ti 3:5-6; 1Pi 5:2

13 ✡Vaikala noxou ne, anu manina. La sou nini navikala
pekiaˈu ulai noxiˈa sou namomosou muxamuxaxu taneˈi
noxiˈa noxou Lataua uxali manina,
14 ✡mo mamu sou ilomusou aˈalo vitavitanisi noxiˈa ta
Iutaia mo lapuloto iouiou noxiˈa ta mitema ane ilavusou ixiu
tumaliˈau vaikala manina.
15 ˈEi ane mumulaxu tanu noxou Lataua, la mimii latala
ne anu masua no anu uasi. Ia ˈei ane mususu manina mo
umuxamuxaxu tanu noxou Kalisito uasi, la mii vile laixe
noxou uasi. Xo xavutalau mo tanu ne, masua mukalu.
16 ✡Aneˈi ivikala lexe aneˈi milavusou Lataua, ia
ˈiliˈilixoneˈisi mumaxaˈu lexe aneˈi mixiu tumaliˈa noxou
Lataua. La sou anu umasaxaiˈa uasisi manina, xo aneˈi
imulinu uasi mo aneˈi umomomo sou iˈoxonu xaixai vile
laixe uasisi manina.

2

Vaikala Peletoto Ulai Noxiˈa ta Mitema Seˈi

1 Ia nini nalosieixu ta mitema lavulavu no anu vaikala
manina noxou Lataua.
2 Nini nalosieixu ta mulu ta aululu, la navikalaneˈi aloxo ˈo.
Imuxamuxaxu taneˈi noxou Lataua mo taneˈixaˈa ta mitema
mo ixolu seˈisisi sou itavule tuˈutuˈumaxu. Mamu sou iiexu
uaini tavuˈalo mo ta mitema imaisou ˈilˈilixo laixe noxiˈa la
itoxoneˈisi xe aneˈi meˈa isaxilaˈu muamuaˈixaˈa laixe.
3 ✡Navikalaneˈi ta sema ta aululu kalumo lexe aneˈi
imulinu ˈiliˈilixo ane Lataua mumasaxau loxo itema sou
xaixai noxou Lataua umulinu, mo ivikala masua ulai noxiˈa
ta mitema uasi, mo iiexu uaini tavuˈalo malaxo uasi, ia ixolu
loxo ta sema sou ilosiˈa ta mitema lavulavu no anu mii maˈia
ane laixe.
4 Mo sou aneˈi imomomo sou ilosieixu ta sema lexe aneˈi
imasaxaiˈa ta mulumuluiˈa iloˈa ta ˈiliˈiliˈa mo
5 ✡meˈa isaxalaˈu muamuaˈixaˈa laixe mo ilai noxiˈa ta
mulu vaˈaxu uasi mo isaxilaˈu tani mo iˈoxo seˈisisi noxiˈa
ta mulumuluiˈa iloˈa ta ˈiliˈiliˈa xe ilomuxaˈa ta muluiˈa
laixe. La sou ta mitema ivikala masua no anu vaikala noxou
Lataua uasi.
6 Navikalaneˈi ta maulu kalumo lexe meˈa isaxilaˈu mua-
muaixaˈa laixe.
7 ✡Ia mii maˈia ane nini naˈoxonu, la anu upalaˈalixene
no ieˈi ta mitema lexe nini namitema sou xaixai laixe noxou
Lataua, la sou aneˈi imulineni. Nini nalosieˈixaˈa ta mitema,
la nalosieixu laixe mo namolovilaˈi no anu uasi,
8 ✡mo navivikala la navikala ulapusi mo sou ta mitema
ixalisou susu vile no anu uasi xe ta uluameni ivikala masua
uneˈe noxine uasi, ia imaela xo aneˈi vaikala vile sou ilea
noxinge nengei uasi.

✡ **1:13:** 2Ti 4:2 ✡ **1:14:** 1Ti 4:7 ✡ **1:16:** 1Ioa 1:6; 2:4 ✡ **2:3:** 1Ti 3:11 ✡ **2:5:** Ep 5:22 ✡ **2:7:** 1Ti 4:12 ✡ **2:8:** 1Pi 2:15

9 ✡Navikalane'i ta mitema sou ipalupalusi'a kalumo lexe
ane'i ixolu no laaxa'a ta tatilasi'a no anu mimii tavu'alo
ukalusi mo i'oxonu xaixai laixe sou ane'i i'osasi'a no anu,
ia mamu sou itelo anaxa'a.
10 Mo mamu sou ipakali mimii noxi'a, ia ilomuxa'a ta
tatilasi'a laixe. Ane'i ta tatilasi'a imaisou mii ma'ia ane ane'i
i'oxonu, la imulaxu tane'i noxi'a manina mo iisuxu vaikala
noxou Lataua, Anu itema sou pamauli.
11 Xo alauna noxou Lataua, anu muxali lamana sou upa-
mauline'i ta mitema latala.
12-13 ✡No voxo ane nenge tamolo tanenge sou taxomaiou
mii ane lailaixe – anu lailivu noxou Iesu Kalisito uxali no
anu lamana noxou, anu Lataua noxinge tila, Anu itema sou
pamauli, – la alauna noxou ne, anu ulosienge lexe no voxo
ane vaimomo, nenge taxiu tumalingeu 'ili'iloxo masua e
Lataua umasaxa uasi mo masaxa sou mimii tavu'alo sou no
lia 'o, ia tasaxila'u muamua'inenge laixe mo tamuamua'i
ulapu mo tamulinu 'ili'ilixo ane Lataua mumasaxau.
14 ✡Iesu Kalisito mu'italonu maulixu singe sou Anu
muno'inge mulivulinenge no anu 'ili'ilixo masumasua mo
mukalipalanenge loxo anu ta na'u manina, sou lexe nenge
tamasaxa lexe ta'oxonu xaixai ane laixesi.
15 ✡Vaikala ane eni elosine ne, nini navikalane'i ta mitema
no anu mo naavutilixa'a sou imulinu xe namomosi'a no
anu susu noxi'a, xo Lataua musosovosine lexe nini itema
sou xaixai noxou. Naxaxai laixe aloxo ne, mo sou evile sou
uvikala masua ulai noxine uasi.

3

'Ili'ilixo Laixe Ane Tito Umulinu

1 ✡Nini naavutilixu xavutalai'a ta mitema noxine, sou lexe
ixolu no laaxa'a ta mitema ane isaxila'a ilo'a ta tatilasi'a mo
ilomuxu vaikalai'a laixe mo ixolu iloo sou i'oxonu xaixai
lailaixesi.
2 Ipela'a se'isisi mo i'oxonu 'ilixo lailaixe ulai noxi'a ta
mitema tavu'alo ukalusi. Ia mamu sou ivikala masua noxou
itema vile mo i'oto'otosou anaxa'a.
3 ✡Xo tei, la nenge kalumo ne, xavutalemenge laixe
uasi la talomuxu vaikala noxou Lataua uasi mo ane'i
mikalavoinenge. Mo temulinu masaxa masua iouiou mo
'ili'iloxo sou vote'i, la anu musakinenge la umomomo sou
talulusou uasi mo texolu no anu 'ili'ilixo masua sou opo-
nenge masuai'a ta mitema mo teisunenge ngatongato'o, la
sou ane'i imasaxainge xe nenge tamasaxai'a uasi.
4 Ia, no mine tanutanuxu ilou alauna noxu Lataua, Anu
itema sou pamauli muxali mupala'a lamana noxinge,

✡ **2:9:** 1Ti 6:1 ✡ **2:12-13:** 1Ioa 2:16 ✡ **2:14:** Mul 19:5; Lap 7:6; Ese 37:23; Xal 1:4; 1Pi 2:9 ✡ **2:15:** 1Ti 4:12 ✡ **3:1:** Rom 13:1-7; 1Pi 2:13-14 ✡ **3:3:** 1Ko 6:9-11; Ep 2:1-2; 5:8

5 ✡la Anu upamaulinenge no anu ˈiliˈilixo laixe e nenge
teˈoxonu uasi. Anu mupamaulinenge no anu alauna nox-
ousi, la muˈulosinge no anu Uleenu Tavuna sou texali alavua
la.
6 ✡Lataua munixiˈu Uleenu Tavuna muluˈe muˈanaˈana
noxinge no anu xaixai noxou Iesu Kalisito, Anu itema sou
pamauli.
7 No anu alauna noxousi, la sou anu Lataua umoxoˈinge
lexe nenge taxali ta ˈolu ane mulapu no iou sou tanoˈu mauli
ane kaluxu uasi e nenge tamolo tanenge no anu.
8 Vaikala ane ne, anu manina misevile. Mo umomomo sou
nenge tamuxaxu tanenge no anu. La sou eni emasaxa lexe
nini navikala pakiaˈu ulai noxiˈa ta mitema no anu mimii
latala e eni elemolu, mo sou aneˈi ane imuxamuxaxu taneˈi
noxou Lataua ne, ixavutala laixe ka sou ilailixu maulixaˈa
no anu ˈiliˈilixo laixesi. Mii ane eni elemolu tei ne lexe aneˈi
imulinu, la anu mii laixe sou usuˈulineˈi ta mitema.
9 ✡Ia naxiu tumalineu talitaliˈi vitavitanisi mo nanasiˈa
ta ˈiluˈilusuneˈi iloˈa ta xasixasiˈa mo ˈotoˈotosou anaxaˈa
vitavitanisi xe ˈotoˈoto no anu lapuloto noxou Mosesi. Xo
mimii ane ne, umomomo sou usuˈulineni uasi mo anu mii
vitanisi.
10 ✡Ia lexe vile uxolu sou ukalipalaneˈi ta mitema noxou
Lataua, la navikalanu sou namomosou xavutalau. Lexe
naˈoxonu aloxo ne alaxu vile xe tamei, ia ulomuxu vaikala-
meni uasi, la naxexeenu.
11 Nini nelavusou lexe itema ane loxo ne, anu mupolo
vaˈaxu avile mo uˈoxoˈoxo susu. Mii ane ne, mumaxaˈu lexe
anu mususu manina.

Vaikala Kaluxusou

12 ✡No voxo ane lexe eni apalusou Atemasi, ia uasi la
apalusou Tukiko ulai noxine, la nini napulili sou naneˈe
noxilo ne Nikopoli. Xo eni emasaxa lexe no voxo sou laˈiua,
la eni axoxolu ˈole.
13 ✡Xe eni emasaxa manina lexe nini xavineni sou na-
palusiˈa Sena ilou Apolosi. Sena ne, anu itema sou lapuloto
ane. Nasuˈulineˈi ilou no anu mimii sou muamuaˈixaˈa, mo
sou aneˈi imuamuaˈi la ixamuli tuˈumaxu no anu mii vile
uasi.
14 ✡Ta mitema noxinge kalumo inoˈu lavulavu sou ilailixu
maulixaˈa no anu xaixai laixe sou ixalixu mii maˈia ane sou
usuˈulinu xoluxoluxaˈa no anu. Ia ipaupauxee mamu.
15 Ta mitema latala ane noxiˈa texolu ˈo, aneˈi misova
aso laixe mulai noxine. Mo milemo aso laixe noxixe ulai
noxiˈa ta mitema ane imuxamuxaxu taneˈi noxou Iesu mo
ane imasaxaixe.

✡ **3:5:** 2Ti 1:9; Eva 10:22 ✡ **3:6:** Apo 2:17-18 ✡ **3:9:** 2Ti 2:14, 16 ✡ **3:10:** Mat 18:15-17 ✡ **3:12:** Ep 6:21-22; Kol 4:7-8 ✡ **3:13:** Apo 18:24; 1Ko 3:5-6 ✡ **3:14:** Ep 4:28

Eni alinga lexe alauna noxou Lataua uxolu noxinge ngingi latala ne ukalusi.

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXOU
PILIMONI
Vaikala lamana

Pilimoni ne anu itema tila vile. Male anu temanu lalotu vile ne Kolosi. Itema sou xaixai vitanisi vile noxou ualasou lexe Onesimosi muˈume la mulai muxolu to tuala tila vile. Ia no mine anu muˈume mulai muxolu ne la muxalisou Paulo. Xe Paulo musuˈulinu la anu munoˈu Kalisito no anu maulixu, la muxali itema vile noxou Kalisito.

No voxo ane ne, anu Paulo muxolu no anu sakisaki, la umomomo sou ulai umaisou Pilimoni ne uasi. Ia anu mukakavunu uoli voloxu ˈo, la mulosou anu Onesimosi sou munoˈu mulailixu noxou tilasou ne. No nano no anu uoli voloxu ne, la anu muvikalanu Pilimoni ne lexe ulavixu itema sou xaixai vitanisi ne mamu. Xo anu Onesimosi ne muxali itema vile noxou Kalisito ne. La sou laixe lexe anu usexelaxu mo unoˈu ulivu loxo anu vimou maninasou.

Aˈalo muai no nano aloxo ˈo

Vaikala lamana 1-3
Vaikala sou ˈosaˈila xe lakilaka 4-7
Linga noxou Paulo mulai noxou Pilimoni sou Onesimosi 8-22
Vaikala kaluxusou 23-25

1 Eni Paulo, aneˈi misakisakileli mo eni a axoxolu no taasou navunavu, xo eni amitema sou xaixai noxou Kalisito Iesu.

Nexi noxou Timoti, anu loxo vivinge noxou Iesu Kalisito, tekaukavu kaukavu ane ˈo mulai noxine Pilimoni, nini menexixe maninasou ane nexi temasaxau xe nini itema sou xaixai noxixe vile.

2 ✡Eni ekaukavu mulai noxine Apia kalumo, nini loxo vivixe sema xe mulai noxine Akipasi kalumo, nini loxo itema sou ˈotoˈoto noxixe, xo nini nexaxai noxou Kalisito Iesu loxo itema sou ˈotoˈoto loxo nenge nengei texaxai no anu. Mo eni ekaukavu mulai noxiˈa ta mitema noxou Lataua kalumo ane aneˈi ilavusou ipipita no tani noxine.

3 Nexi talinga lexe alauna mo opo seˈisisi noxou Lataua Maminge ilou Tila noxinge Iesu Kalisito uxolu noxinge.

Linga Noxou Paulo

4 No mine eni alinga ulai noxou Lataua noxilo, la eni axavutalaneni mo avikala laixe ulai noxou uto-tomu.

5 Xo eni elomu lexe nini namuxamuxaxu taneni noxou Tila noxine Iesu mo namasaxaiˈa ta mitema noxou Lataua ukalusi.

6 Nenge nengeˈa tamuxamuxaxu tanenge noxou Lataua, la sou eni alinga lexe nini namaxaˈu no anu maulixene loxo

✡ **1:2:** Kol 4:17; 2Ti 2:3

nini nemuxaxu taneni noxou Lataua manina. La sou nini
nalavu manina no anu mimii latala laixe ane nenge teno'u
noxou Kalisito.
7 ✡Nini loxo vivilo, nini nemasaxai'a mo nesu'uline'i ta
mitema noxou Lataua sou imuxamuxaxu tane'i pekia'u
ulai noxou Kalisito, la sou eni e'osasine misevile mo nini
neavutilixo sou opoleli muai se'isisi.

Lingasou Onesimosi

8 Eni amomomo sou avikalaneni pekia'u no anu mii vile
sou lexe nini na'oxonu, xo nini loxo vivilo noxou Kalisito.
9 Ia, eni atali'isinexu aloxo ne uasi. Atali'isine se'isisi xo
eni elavu lexe nini itema sou namasaxai'a ta mitema noxou
Lataua. Eni aululu mukalu, ia ane'i misakisakileli mo a
axoxolu no taasou navunavu.
10 ✡Ia eni Paulo atali'isinexu Onesimosi, anu muxali loxo
'alixeni. Xo anu mumulaxu tanu noxou Iesu no mine eni
exoxolu no taasou navunavu.
11 Tei, la anu ulavusou u'oxonu xaixai laixe sou
usu'ulineni uasi, ia vaimomo anu mumomomo sou u'oxonu
xaixai laixe sou usu'ulinenge nengei.
12 La sou eni apalusou ulivu ulai noxine. Anu ne, e'eleli
manina ane.
13 No mine eni exoxolu no taasou navunavu, la emasaxa
lexe anu uxolu noxilo sou uno'u tanixene mo usu'ulileli sou
aa'aloi'a ta mitema a'alo laixe noxou Iesu Kalisito.
14 Ia lexe nini napelemasaxaleli uasi, la eni umomomo
sou amulinu masaxa noxilo uasi. Lexe nini nasu'ulileli sou
nalivunoxu Onesimosi ulivu noxine, la nini na'oxonu mii
ane ne, no anu masaxa noxinesi. Eni avikala pekia'u noxine,
la sou nini na'oxonu aloxo ne uasi.
15 Tava'u xo anu Onesimosi mu'umesine se kitu'a ne, male
nini nalivulixu une'e noxine mo sou uxolu noxine utotomu.
16 ✡Anu ulivu une'e uxolu noxine, la anu loxo itema
vitanisi sou napalupalusou uasi. Anu muxiu mo muxali loxo
vivine e nenge temasaxau. Eni emasaxau, ia nini kalumo
nemasaxau misevile, loxo itema sou ipalupalusou mo nenge
vivinge noxou tila, ia anu noxine kalumo.
17 La sou lexe nini menexilo sou nengei ta'oxonu xaixai
noxou Tilasinge, la na'avalou Onesimosi une'e noxine loxo
nini na'avalilo.
18 Xe lexe anu mususu noxine mo ukolinu lamolimeni uasi,
la eni akolinu.
19 Xo eni Paulo melo ekaukavu ano 'o. La sou eni melo
akolinu lamolimeni. Ia eni avikalaneni lexe nini nakolinu
xaixai e eni e'oxo mulai noxine sou nemuxaxu taneni noxou
Kalisito 'ole, uasi.
20 Vivilo. Eni emasaxa manina lexe nini nasu'ulileli, xo
nenge nengei tamuxamuxaxu tanenge noxou Tila noxinge.

✡ **1:7:** 2Ko 7:4 ✡ **1:10:** 1Ko 4:15; Kol 4:9 ✡ **1:16:** 1Ti 6:2

Nini naˈavalou Onesimosi uneˈe sou uxolu noxine, la eni opoleli uˈosasou Kalisito.

21 Eni ekaukavu aloxo ne, xo eni elavu lexe nini nalomuxu linga noxilo mo nini naˈoxonu xaixai seˈi e eni ataliˈisinexu uasi.

22 ✡Avikalangengi no anu mii vile la. Eni alingainge sou ngingi ngakilakasilo ulai noxou Lataua, mo sou eni alai noxinge. La sou eni emasaxa lexe nini napaipounu tani kapiutuxu vile sou lexe eni aneˈe, la aai no anu.

23 ✡Epapalasi musova aso laixe mulai noxine. Anu kalumo ne, aneˈi misakisakiinu mo nexi noxou texolu no taasou navunavu, xo anu kalumo muaˈaloxu Kalisito Iesu ualasou.

24 ✡Mo aneˈi ane nexi noxiˈa taxaxai tapita no anu xaixai noxou Lataua, ualasiˈa lexe Maluko mo Alisitaluko mo Temasi ilou Luka, aneˈi kalumo misova aso laixe mulai noxine.

25 Eni alinga lexe alauna noxou Tila Iesu Kalisito uxolu noxine.

✡ **1:22:** Pil 1:25; 2:24 ✡ **1:23:** Kol 1:7 ✡ **1:24:** Kol 4:10-14

UOLI VOLOXU ANE MULAI NOXI'A TA EVALAIO
Vaikala lamana

Uoli voloxu ane 'o mikaukavunu mulai noxi'a ta mitema xulumuxa'a ane mixali ta mitema noxou Kalisito. Ia ta mitema mose'i mi'oxo masuane'i xe milosi'a tu'utu'umaxu mose'i la mutaloxolixa'a no anu muxamuxaxu tane'i noxi'a. La anu muvikalane'i lamana lexe Iesu Kalisito anusisi umomomo sou ulosiengexu 'ilixo maninasou noxou Lataua.

Anu mulemolu mii tatalu: (1) Iesu anu Lataua 'Olu maniasou. Anu muxolu no lia 'o la mutavulenu tu'utu'umaxu tavu'alo. Mo anu muuliuli noxi'a ta mitema sou palomatana tatei ilo'a ta angelo xe Mosesi. (2) Iesu anu muuliuli noxi'a ta aili'i tatei. Lataua muvikalasou lexe Anu uxolu aili'i utotomu mo kaluxu uasi. (3) Iesu anu muxolu loxo kisi'a ta aili'i teitexi no opo loxotolo mo Anu umomomo sou ulivulixa'a ta mitema ane imuxaxu tane'i noxou. 'Ili'ilixo sou lalotu e Mosesi mulemolu ne, anu tovola'i sou xaixai noxou Iesusi ane.

Uoli voloxu ane 'o no anu mautunu 11 xe 12 la mua'aloxa'a ta mitema e mimuxaxu tane'i manina sou tatei. Sou ulosie'i ta mitema no anu 'ilixo sou tamuxaxu tanenge maninasou ulai utalo no anu voxo kaluxusou. Xe muvikala lexe no voxo tu'utu'umaxu uxalisi'a la imuxaxu tane'i noxou Iesu pekia'u. Mo ie'i ulai noxou Iesusi no voxo sou tu'utu'umaxu iouiou uxalisi'a.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-3

Kalisito anu muuliuli noxi'a ta angelo ilo'a ta aili'i xe Mosesi 1:4–7:28

Iesu anu muxali kisi'a ta aili'i teitexi no opo loxotolo 8–10

Tava'u 'ilixo sou muxamuxaxu tanenge 11–12

Vaikala kaluxusou ilou pelepletoto 13

Lataua Muvikalanu No 'a Anaxu 'Olu

1 Tatei la Lataua muvikalane'i ta xaixasinge alaxu tavu'alo
no anu vote'i iouiou no anaxa'a ta mitema sou palomatana.
2 ✡Ia vaimomo no anu voxo kalukaluxusou 'o, la Lataua
muvikalanenge no anaxu 'Olu. Anu musosovosou 'Olu ne
sou usaxila'u mimii latala ukalusi sou uxali ta na'u, mo no
avolu 'Olu nesi la Lataua mukoinu mimii latala no lialia 'o
mukalusi.
3 ✡Mo anu 'Olu ne mupala'alixu lamanaxu Lataua la
iaaxu muieisinge mukalusi. Mo anu iouvilesisi loxo
Lataua muisalili, mo no anu xavi no anu vaikala noxou la
mutetelisou mimii latala mukalusi muxolu pekia'u. Xe ili'i

✡ **1:2:** Ioa 1:3 ✡ **1:3:** Ioa 14:9; Kol 1:20; Eva 8:1

no mine Anu mukalusou xaixai noxou sou mukalusou susu
xe muˈoxoneˈi ta mitema mixali malemalenga mukalu, la
mulai mutalupexa no paumolu Tatananu tuala ane tatila
manina teitexi no opo loxotolo, la muxolu no avolu tema.
4 ✡Anu mulai muxolu ne la, Lataua mulosou uala ne tatila
manina muuliuli manina noxiˈa ta angelo, la sou Anu muxali
tatila noxiˈa ta angelo.
5 ✡Xo Lataua umoxoˈu angelo vile lexe,
“Nini, eni ˈalixeni mo vaimomo ˈo eni axali Maminesi.”
Mo muvikala kalumo lexe,
“Eni axali loxo Anu Momu. Xe Anu uxali loxo ˈalixeni.”
Ne, Lataua muvikalanu angelo vile aloxo ne? Uasi.
6 ✡Mo no mine Lataua mupalusou ˈOlu laposalaxu muluˈe
no lialia ˈo la Anu muvikala aloxo ˈo,
“Ta angelo noxou Lataua ukalusi ineˈe ilotu noxou.”
7 ✡Xe noxiˈa ta angelo la Lataua muvikalasiˈa aloxo ˈo,
“Anu Lataua uˈoxoneˈi ta angelo noxou ixali loxo atumesi
xe uˈoxoneˈi ta mitema sou xaixai noxou ixali loxo navu
lamixu.”
8 ✡Xe Anu muvikalasou ˈOlu aloxo ˈo,
“Lataua, nini nexolu no anu puloulousine sou Tatananu
tuala utotomu mo kaluxu uasi.
Mo nini nasaxilaˈa ta mitema noxine la naulaxuneˈi no
anu ˈilixo mulapusi.
9 Nini namasaxau ˈiliˈilixo ane mulapusi ia namasaxau
ˈiliˈilixo ane masumasua uasi.
Aloxo ne la sou Lataua noxine munixiˈu ueli sou ˈosaˈila
muˈanaˈana noxine
sou musosovosine lexe nini neuliuli noxiˈa ta menex-
ine.”
10 ✡Mo Lataua muvikalasou ˈOlu la aloxo ˈo,
“Tila, tatei manina no mine nekoinu mimii latala no lialia ˈo,
la nemuxaxu tavatavaˈu laixe sou muˈoxonu pekiaˈu.
Mo nekoinu loxotolo ilou mimii iouiou teitexi ne anu
neneˈaxu xaixai noxinesi.
11 Mimii ukalusi ne ulai la umamulosi
ia nini la naxolu aloxo nesi.
Mo lialia ilou loxotolo ne umanaunu loxo tokolomo
mamuxanu.
12 Mo ulai la napipinu loxo itema upipinu moˈe,
xe nakolinu alavua aloxo itema uxexeenu tokolomo
teinu
ia ukalanu tokolomo alavua.
Ia nini ne naxolu aloxo nesi,
mo tauu iexene ne kaluxusou uasisi manina.”
13 ✡Tei la Lataua muvikalanu ˈOlu lexe,

✡ **1:4:** Pil 2:9 ✡ **1:5:** 2Sa 7:14; 1Aˈa 17:13; Lex 2:7; Apo 13:33 ✡ **1:6:** Lap 32:43; Rom 8:29 ✡ **1:7:** Lex 104:4 ✡ **1:8:** Lex 45:6-7 ✡ **1:10:** Lex 102:25-27 ✡ **1:13:** Lex 110:1

“ˈAlixeni naneˈe mo natalupexa no paˈumelo no avolo tema
ulai umomomo
no mine eni amulaxaˈa ta uluameni no laaxene sou
namalomaloxoˈa no tavaˈine.”
Ia Anu muvikalanu angelo noxou vile aloxo ne a talu?
Uasi.
14 ✡Ta angelo ukalusi ne aneˈi ta uleenusi sou iˈoxonu
xaixai noxou Latauasi, sou upalusiˈa ilai isuˈulineˈi aneˈi ane
ulai la inoˈu mauli.

2

Pamauli Noxou Lataua ne Anu Mii Tatila Manina

1 Ioxe aloxo nenge telomusou tei lexe Lataua ˈOlu muuliuli,
la sou anu laixe sou nenge tatetelisou vaikala laixe ne
pekiaˈu. Mo talaxaˈi laixe, loxo ˈo io tasasalo la taxexesou.
2 ✡Tatei la vaikala ane mulaa no anaxaˈa ta angelo sou
mivikalaneˈi ta xaixasinge ne mupalaˈa lexe anu manina,
xo ta mitema mixolaˈu mo imulinu laixe uasi la mixalisou
tuˈumaxu umomomo no anu ˈilixoiˈa.
3 ✡Ane ne tatei ia vaimomo ˈo voteˈi sou pamauli lailaixe
a mupalaˈa. La sou lexe nenge taxiunu tumalingeu
xaixai tatila noxou Lataua ne, la sou nenge taˈume mo
tapolopepeenu laˈia noxou Lataua ne a loxovaa? Tei la Tatila
molu mupalaˈalixu voteˈi sou pamauli noxiˈa aneˈi tatei, xe
aneˈi ta ˈei ane milomusou, la miaˈaloxu noxinge vaimomo
ˈo lexe vaikala ne anu manina.
4 ✡Mo Lataua kalumo muvalaxu vaikalaiˈa lexe vaikala
ne anu manina, la muˈoxonu sosovo iouiou mo xaixai
pekipekiaˈu moseˈi, xe mumilaˈanu lavulavu sou xaixai
iouiou no anu Uleenu Tavuna mulai noxiˈa ta mitema
vilevilesi no anu masaxa noxousi.

Iesu Anusisi Anu Itema sou Pamauli

5 Aloxo ne, la sou no anu lialia alavua ane uxali iliˈi
e tevivikalasou ˈo, la Lataua usosovosiˈa ta angelo sou
iulaxunu uasi.
6 ✡Xo aloxo itema vile muvikala muai no nano no anu
Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ˈo,
“Itema ˈo anu ne mii maˈia manina ˈo,
la sou nini taneni uˈoxoxu malaxo ˈo?
Anu mii vitanisi,
ia tavaˈu loxovaa la sou nini nasaxilaˈu itema ˈOlu laixe
ˈo?
7 Nini neˈoxonu muxolu,
no laaxaˈa ta angelo no anu voxo ataxusesi.
Mo nemulaxu no anu tanixene lailaixe ne mo neˈitinu
ualasou
xe nelosou uala tila.

✡ **1:14:** Lex 34:7; 91:11 ✡ **2:2:** Xal 3:19 ✡ **2:3:** Eva 10:29; 12:25 ✡ **2:4:** Mak 16:20; 1Ko 12:4, 11 ✡ **2:6:** Lex 8:4-6

8 Xe nemulaxu sou mimii latala ukalusi e nekoinu ne
uxolu no anu saxisaxilaˈu noxou xe uxolu no laaxu.”
No mine Lataua muitalonu mimii mukalusi mulai no anu saxisaxilaˈu noxou la mii vile uxolu vitanisi uasi. Ia vaimomo ˈo nenge tamaisou itema usaxilaˈu mo ulaxunu mii vile uasi.
9 ✡Ia nenge tamaisou Iesu la Anu munoˈu uala tatila manina, xo tei la Anu muxolu no laaxaˈa ta angelo voxo ataxusi sou munoˈu tanixaˈa ta mitema sou musoli. La ane ne anu voteˈi sou alauna noxou Lataua sou usuˈulineˈi ta mitema. Xo Iesu mutaloxolixu mo mutavulenu tuˈutuˈumaxu mumomomo no anu soli, aloxo ne la sou Lataua muˈitinu ualasou xe mulosou uala tila xe mimii latala muxolu no laaxu.
10 Lataua anusisi Anu tavaˈu mimii latala mukalusi mo Anu molu mukoinu mimii latala mukalusi. La sou Anu mumasaxa lexe ta ˈolu tavuˈalo ne iˈunalai ixolu no nano no anu xoluxolu laixe noxou Lataua teitexi no loxotolo. Lataua muxalixu voteˈi sou pamauli ne ane noxou Iesusi nesi, la sou muˈoxonu mutavulenu navunavu. No anu navunavu ne la Anu muˈoxonu Iesu muuliuli manina sou mutulu moosou pamauli noxiˈa Lataua ta ˈolu. La sou ˈilixo e Lataua muˈoxonu ne anu lailaixe manina.
11 ✡La sou anu Iesu mukalipalaneˈi ta mitema milapu la mixali Lataua ta ˈolu xe aneˈi ta mitema e Anu mukalipalaneˈi ne, aneˈi mamiˈa vilesisi, la sou Anu umaela sou umoxoˈa lexe Anu ta vimovimou uasi.
12 ✡La muvikalanu Lataua aloxo ˈo,
“Eni amoxomoxoˈu ulasine mo apalaˈalixu noxiˈa ta vivilo.
Xe no mine nexi tapita sou talotu,
la eni alexenu lexe sou aˈitinu ualasine.”
13 ✡Mo muvikala la aloxo ˈo,
“Eni axolu aloopala noxou Latauasi sou uˈoxonu mii maˈia
Anu mulemolu.”
Xe muvikala la aloxo ˈo,
“Namalei, eni exolu no taineˈi Lataua ta ˈolu e Anu mulosilo.”
14 ✡Lataua ta ˈolu e Iesu mulemeˈa ne, ane aneˈi ta mitema imaumauli. La sou Iesu muxali itema aloxo aneˈi ne sou ulai no anu soli. Anu muˈoxonu aloxo ne sou mutaloxolixu Satani anu itema e xaviinu sou uˈoxoneˈi ta mitema isoisoli.
15 Mo ˈume sou soli musakisakiinu maulixaˈa ta mitema no anu xoluxoluxaˈa, la sou Iesu musoli sou mululusiˈa no anu sakisaki no anu ˈume sou soli ne.
16 Manina misevile, Iesu muneˈe muˈoxonu xaixai tatila ne sou usuˈulineˈi ta angelo uasi, ia Anu muˈoxonu xaixai ne sou musuˈulineˈi Avalaamu ta xaixasou.
17 Xo Anu anusisi sou usuˈulineˈi ta vimovimou la anu voteˈi vilesisi ane Anu uxali uisalili aloxo aneˈi nesi. Mo sou aloxo ne la Anu uxali kisiˈa ta ailiˈi e muˈanaˈana no anu ˈilixo sou alauna manina mo umulinu vaivaikala noxou

---

✡ **2:9:** Pil 2:8-9 ✡ **2:11:** Mat 25:40 ✡ **2:12:** Lex 22:22 ✡ **2:13:** Ais 8:17-18
✡ **2:14:** 1Ioa 3:8; Pal 12:10

Lataua la uˈoxonu xaixai noxou laixesi. Xaixai ne ane sou uxexeenu susu noxiˈa ta mitema.
18 Xe no mine tovotovo uxalisiˈa la Anu umomomo sou usuˈulineˈi xo Anu muxamulinu navunavu no anu tovotovo iouvilesisi aloxo aneˈi ixamulinu ne.

3

Iesu Munoˈu Uala Tila Muaˈulixu Mosesi

1 ✡Ioxe ta vivilo, noxou Iesu Lataua muxolu teitexi no opo loxotolo muˈavalinge mo mukalipalangengi lexe ngingi ta noxou muisalili ngaxolu. Mo ngaxavutala Iesu. Anu aposeli noxou Lataua mo kisiˈa ta ailiˈi e nenge temuxaxu tanenge noxou xe taaˈaloxu ualasou lamana.
2 Anu mumulinu vaikala noxou Lataua mo muxaxaisou xaixai ane Lataua musosovosou sou uxaxaisou ne laixe. Xaixai noxou ne anu iouvilesisi aloxo Mosesi muˈoxonu, sou muxaxaisiˈa ta mitema laixe loxo aneˈi Lataua taasou.
3 Ia Lataua mulosou Iesu uala tila manina muaˈulixu Mosesi. Aloxo nenge telavusou itema vile utulusou tani vile lailaixe manina la. Nenge tavikalasou tani ne malaxo uasi, ia talosou uala tila manina noxou moosou e mutulusou ne.
4 Aloxo tanitani ne itema vilevilesi mutulusou, ia Lataua anu molu muxalixu mimii latala mukalusi.
5 ✡Mosesi ne anu itema sou xaixai noxou Lataua mo mumulinu vaikala noxou Lataua la muˈoxonu xaixai laixesi sou musaxilaˈu tani noxou. Mo anu muvikala lamana no anu mii maˈia ane sou Lataua ulemolu iliˈi.
6 Ia Kalisito ne Anu Lataua ˈOlu la sou anu xaixai noxou ne sou musaxilaˈa ta mitema mukalusi loxo aneˈi tani noxou Lataua. La mumulinu vaikala noxou Lataua la, muˈoxonu maninasou xaixai noxou ne. La sou nenge ane tanenge utulu pekiaˈu mo taˈosaˈosa sou tanoˈu mii maˈia nenge texolu teloloopalanu sou tanoˈu, la nenge kalumo ne texolu loxo Lataua taasou.

Ta Mitema Ilomuxu Lataua Uasi ne Ilaxaˈi Laixe

7 ✡La sou anu aloxo Uleenu Tavuna mulemolu, Anu muvikala aloxo ˈo,
“Vaimomo ˈo lexe ngalomusou Lataua xolinu
la mamu sou ngatatusou opongengi pekiaˈu
8 ✡loxo ta ˈiliˈilisungengi miˈoxonu tatei.
Xo no voxo loxo mixolu no xalee lia ˈesiˈesi
la mixiunu tumaliˈa noxilo xe mitovoleli.
9 La mimaisou mimii ta tatila eˈoxonu muxali noxiˈa
mumomomo no anu tauu ie itemaxu ta tamei (40).
10 Xo ta mitema no anu taunu ane ne miˈoxonu laˈiaxo la eni evikala lexe,
‘Ta mitema ane ˈo ne, oponeˈi muxolu vaˈaxu noxilo manina,

✡ **3:1:** Iti 12:7; Eva 4:14; 7:26 ✡ **3:5:** Iti 12:7; Lap 18:15-19 ✡ **3:7:** Lex 95:7-11
✡ **3:8:** Mul 17:7; Iti 20:2-5

mo ilavusou imulinu vote'i noxilo e lexe imulinu ne la
uasisi.'
11 ✡La mi'oxoleli la'iaxo la eni evikalane'i aloxo 'o,
'Manina teitexi, ane'i imomomo sou i'unalai no nano no
tualasou ma'ila
noxilo uasisi manina.' "
12 Ta vivilo noxou Iesu, ngalaxa'ingengi laixe, loxo 'o io
vivinge vile no taingengi ne opo masumasua muxolu no anu
xavutalau la umomomosou umuxaxu tanu uasi la uxiunu
tumalou noxou Lataua e Anu umauli.
13 La sou anu laixe sou ngapatetelingengi ngatongato'o
no voxovoxo utotomu. Xo nenge tamaisou voxo vilevilesi
uxaxai la nenge tavikala lexe anu voxo ane vaimomo 'o
si, ia talavusou telexu uasi. Aloxo ne la sou anu laixe sou
ngasu'ulingengi ngatongato'o mo ngaavutinoxu xavutala-
mengi, loxo 'o io 'ilixo sou susu u'oxo loloxa'a se'i noxinge
la itatusou tane'i pekia'u.
14 No mine nenge temuxaxu tanenge noxou Lataua
pekia'u, la loopala noxinge ne pekia'u manina. Lexe nenge
tatulu peka'inge aloxo ne ulai utalo no telexu, la nenge
nenge'a Kalisito taxolu tapita.
15 ✡Aloxo Lavuku Tavuna teinu, muvikala aloxo 'o,
"Vaimomo 'o, lexe ngalomusou xolinu,
la mamu sou ngatatusou opongengi pekia'u loxo ta
'ilu'ilusungengi mi'oxonu tatei.
Xo ta 'iluilusungengi mi'oxonu tatei aloxo ne
la mixiunu tumali'a noxilo xe mitovoleli."
16 ✡Ane'i ta 'ei ane miavutinoxu Lataua opoonu la
la'iaxui'a no mine milomusou vaikala noxou la mixiunu
tumali'aou ne? Ane'i ta mitema mukalusi ane Mosesi
muulaxune'i milaa ne Aixiputo.
17 ✡Mo anu la'iaxui'a ta 'ei mumomomo no anu tauu ie
itemaxu ta tamei? Anu la'iaxui'a ane'i ta mitema e misusu
xe misoisoli la vasime'a muta'ota'olu no xalee lia 'esi'esi ne.
18 Xe noxi'a ta 'ei e Lataua muvikalane'i pekia'u lexe
umomomo sou i'unalai no nano no tualasou ma'ila noxou
uasi ne? Anu muleleme'a ta mitema e imulinu vaikala noxou
uasi.
19 La sou nenge tamaisou lexe ane'i imomomo sou i'unalai
no tuala sou ma'ila uasi, xo tava'u vilesisi aloxo 'o imulaxu
tane'i uasi.

4

Ta Mitema Noxou Lataua Ixolu Ima'ila

1 Vaikala e Lataua musakiinu tei lexe ta mitema ane'i ane
miloopalasi ane i'unalai no tuala sou ma'ila noxou ne anu a

✡ **3:11:** Iti 14:21-23 ✡ **3:15:** Eva 3:7-8 ✡ **3:16:** Iti 14:1-35 ✡ **3:17:** 1Ko 10:10

mukisi sio mo a ututulu sio. La sou nengeˈa talaxaˈi loxo ˈo
io seˈi noxinge maasi la iˈunalai no tuala ne uasi.
2 Nenge kalumo telomusou aˈalo laixe noxou Iesu e aneˈi
milomusou ne usuˈulineˈi uasi xo aneˈi milomusou ia imux-
axu taneˈi no anu uasi.
3 ✡Aloxo ne la sou vaimomo ˈo nenge ane temuxaxu
tanengesi ane tamomomo sou taˈunalai no tuala sou maˈila
ne, aloxo Lataua mulemolu. Anu muvikala aloxo ˈo,
“Aloxo ne la sou eni laˈiaxo, la evikalaneˈi lexe,
‘Manina teitexi, aneˈi imomomo sou iˈunalai no tuala
sou maˈila noxilo uasisi manina.’ ”
Lataua muvikala aloxo ne la anu manina, xo tatei no mine
Anu mukoinu mimii latala mukalusi, la Anu mulalaxiinu
tuala sou maˈila kalumo ne a muxolu.
4 ✡Aloxo vaikala vile muai no nano no anu vaikala noxou
Lataua sou voxo muxatele tamei muvikala aloxo ˈo “Lataua
mukalusou xaixai noxou xe no anu voxo muxatele tameisou
la Anu mumaˈila.”
5 ✡Mo aloxo no anu vaikala mautunu e nenge telomusou
tei la muvikala lexe, “Aneˈi imomomo sou iˈunalai no nano
no tuala sou maˈila noxilo uasisi manina.”
6 La sou anu mumaxaˈu lexe tuala sou maˈila ne anu a
uxoxolusio sou ta mitema moseˈi iˈunalai no anu, xo aneˈi
ane tatei milomusou aˈalo laixe noxou Iesu ia imulinu uasi
la iˈunalai uasi.
7 ✡Aloxo ne la sou Lataua musosovosou voxo vile la, la sou
voxo ne ane vaimomo ˈo. Anu muvikalaneˈi ta mitema tatei
no anu vaikala aloxo telomusou tei ne. Mo tauu ie tavuˈalo
mulai mukalu xe iliˈi la Anu mulemolu no anaxu Deviti la.
La Anu muvikala aloxo ˈo,
“Vaimomo ˈo lexe ngalomusou xolinu
la ngatatusou opongengi pekiaˈu mamu.”
8 ✡Lexe Iesua mulosiˈa ta mitema maˈila, la Lataua
usosovosou voxo vile la sou maˈila la uasi.
9 Aloxo ne la sou nenge talavusou laixe lexe voxo vile sou
maˈila noxiˈa ta mitema noxou Lataua a uxoxolusio. Maˈila
ne iouvilesisi aloxo voxo manina sou maˈila.
10 ✡Mo nenge telavusou lexe itema ane mukalusou xaixai
noxousi la anu uˈunalai no tuala sou maˈila noxou Lataua.
Anu iouvilesisi aloxo Lataua mukalusou xaixai noxou
mukalu, la sou anu mumaˈila.
11 Aloxo ne la sou anu laixe lexe nengeˈa xavinenge mo
sou taˈunalai no tuala sou maˈila ne. Loxo ˈo io seˈi noxinge
imulinu ˈilixo noxiˈa aneˈi taatei sou ilomu uasi la uˈoxoneˈi
ilapau la umomomo sou iˈunalai uasi.
12 ✡Xo vaikala noxou Lataua ne anu mauli mo anu xavi-
inu mo anaxu manina muaˈulixu laviso e anaxu tatamei.
Vaikala ne utoˈomolu itema la uˈunalai no nano manina no

✡ **4:3:** Lex 95:11; Eva 3:11 ✡ **4:4:** Tav 2:2 ✡ **4:5:** Lex 95:11 ✡ **4:7:** Lex 95:7-8 ✡ **4:8:** Lap 31:7; Ies 22:4 ✡ **4:10:** Eva 4:4 ✡ **4:12:** Ep 6:17; Pal 1:16; 19:13-15

anu uleenu ilou tanu upita xe ukalipala toxotoxo no anu
itema xinuxinu mo xinuxinu taxutaxulunu. Xe utilovosou
xavutalanu mo masaxa muxolu no nano no tanu.
13 Mimii e Lataua mukoinu mukalusi ˈo ne mii vile umo-
momo sou utalume no iou uasi. Mimii latala e Lataua
mukoinu ne muxolu lamana no iou mukalusi, upalaˈa xe
uai no tani keakea. Mo Anusisi utilovosou ˈiliˈilixomenge
ukalusi.

Iesu Anu Muxali Tatila Kisiˈa ta Ailiˈi Tatila Noxinge

14 ✡Ioxe kisiˈa ta ailiˈi tatila noxinge muˈunalai mo a
muxolu teitexi no opo loxotolo. Anu Iesu e Lataua ˈOlu. La
sou muxamuxaxu tanenge noxou e telemolu ne, anu laixe
sou nengeˈa tatetelisou pekiaˈu.
15 Xo nenge tovotovo uxali noxinge la nenge xavinenge
sou tataloxolixu uasi la uˈoxonenge pelesinge. Ia loxo ˈo io
nenge xavutalamenge uvikala lexe kisiˈa ta ailiˈi noxinge ne
loxo ˈo io tanunenge uasi. Uasi Anu tanunenge, xo tovotovo
iouiou e uxali noxinge vaimomo ˈo ne anu muxali noxou sou
mutovonu tei kalumo, ia Anu ususu uasi.
16 ✡La sou laixe lexe nenge talai alai no ˈa xoluxolu laixe
noxou Lataua ia taˈume uasi. Taˈunalai no nano no anu
alauna noxou. Lexe nenge talai noxou la sou tamaisou
alauna noxou xe tanutanuxu noxou noxinge. Mo lexe
tuˈumaxu uxalisinge la Anu usuˈulinenge.

5

1 Ioxe, voteˈisou itema uxali kisiˈa ta ailiˈi ne aloxo ˈo.
Lataua ulosou xaixai sou usosovosou itema vile no taineˈi
ta menexu la utulusou xe ulosou xaixai sou usosovosiˈa ta
mitema no anu mii maˈia iˈoxonu ulai noxou Lataua. Xe ta
mitema inoˈu mimii moseˈi sou ineˈe ilosou ailiˈi la uˈelaxu
mo uvau ukalu la uˈelaxu sou uxexeenu susu noxiˈa.
2 Xe ta mitema ane lavulavuiˈa uasi mo ane milai vaˈaxu
ineˈe noxou sou uxaxaisiˈa la umalalixaˈasi xo anu kalumo
ne pekiaˈu sou uxaxaisiˈa uasi.
3 ✡La sou no mine aneˈi inoˈa ta mimii ineˈe sou lexe
anu uˈelaxu sou uxexeenu susu noxiˈa la anu uˈoxonu sou
uxexeenu susu noxou kalumo.
4 ✡Itema uxali kisiˈa ta ailiˈi ne anu unoˈu uala tatila
manina, la sou itema vile umomomo sou ukelelixu uˈuna no
anu xaixai ˈo no anu masaxa noxousi uasi. Xo Lataua anusisi
uˈavalou itema ne la sou ulosou xaixai sou uxaxaisou loxo
anu muˈoxonu noxou Aloni taatei.
5 ✡Mo Iesu kalumo ne Anu aloxo ne, Anu molu muneˈesi ka
molu mulosou uala tila sou muˈoxonu muxali kisiˈa ta ailiˈi
uasi. Ia Lataua molu musosovosou sou uˈoxonu xaixai ane.
Xo loxo Anu mulemolu, la muvikalanu lexe,
“Nini ne, eni ˈalixeni, mo vaimomo ˈo eni exali Mamine.”

✡ **4:14:** Eva 3:1; 10:23 ✡ **4:16:** Eva 10:19 ✡ **5:3:** Liv 9:7; 16:6 ✡ **5:4:** Mul 28:1 ✡ **5:5:** Lex 2:7

6 ✡Mo no anu kaukavu vile muai no anu vaikala noxou
Lataua la Lataua muvikala la aloxo ʼo,
“Nini naxolu loxo ailiʼi vaimomo ʼo mo kaluxu uasi,
mo nenoʼu tanixu Melikisateki.”
7 ✡No anu voxo e Iesu muxolu mo mumauli loxo itema
no lia ʼo, la Anu mukilaka mutotomu mulai noxou Lataua,
xe muvikalanu sou usuʼulinu. Anu mukilaka toxotoxoxaʼa
xe mutama iou lexaxu munixi mulai noxou Lataua, xo
mulavusou lexe Lataua anusisi umomomo sou usuʼulinu no
anu soli. Lataua mulomuxu la mukolinu lakilaka noxou xo
Anu mutaloxolixu.
8 Manina anu Lataua ʼOlu, ia Anu mutavulenu
tuʼutuʼumaxu. Aloxo ne, la sou no anu tuʼutuʼumaxu ne
mulosou lavulavu lexe no anu ʼilixo sou umulinu masaxa
noxou Latauasi, xe ulolomuxusi, la utavulenu tuʼutuʼumaxu.
9 Xo Anu mumulinu masaxa noxou Momu laixe, la sou Anu
muxali kisiʼa ta ailiʼi laixe manina mo tavaʼu pamauli noxiʼa
ta mitema mukalusi ane imulinu masaxa noxou, xe ulosiʼa
mauli ane kaluxu uasi.
10 Xo Anu muʼoxonu aloxo ne la sou Lataua musosovosou
sou muxali kisiʼa ta ailiʼi tatila manina la munoʼu tanixu
Melikisateki.

Mamu sou Taxolu Tatovava loxo ta Molomolo ta Kitukituʼa

11 No anu ngiou ane Iesu muxali kisiʼa ta ailiʼi loxo Melik-
isateki ne, nexi tamomomo sou taaʼalomengixu tavuʼalo. Ia
nexi tamomomo sou talamanalixu ukalusi uasi, xo ngalomu-
sou laixe ia xavutalamengi ne utovava sio.
12 ✡Ngingi ngexolu no nano no anu lalotu mo ngexali
ta mitema noxou Kalisito maxuveni. Mo vaimomo ʼo ne
ngingi ngamomomo sou ngaxali ta tisa sou ngalosiʼa moseʼi
lavulavu. Ia uasi ngingi ngatovavasi la sou ngamasaxa lexe
ngaxolusi ia ta mitema seʼi ineʼe sou iaʼalomengi no anu
lavulavu se ngenoʼu tei noxou Lataua no anu vaikala la. Xo
ngingi ngamomomo sou menge nganoʼu laʼilali pekiaʼu mo
ngaʼou uasi. Ngingi uao ngaiexu susu loxo ta keakea sio.
13 Nenge telavusou lexe ta mitema e iiexu susu sio ne
aneʼi uao ta keakea sio, mo ilavusou ʼilixo mii maʼia laixe
xe masua uasi.
14 Ia laʼilali pekiaʼu ne ta mitema ta tatila naʼa. Aneʼi ta
mitema ane loxo ne aneʼi milavusou voteʼi sou itilovosou mii
maʼia ane masua xe mii maʼia ane laixe. Xo aneʼi mitotovonu
sou miʼoxoʼoxonu mutotomu no anu maulixaʼa.

6

Taxiu no Anu Xaixai sou Soli

1 Aloxo ne la sou anu laixe lexe nenge tasuku talai mo
tanoʼu lavulavu noxiʼa ta tatila, ia taxolu taninenge vilesisi

✡ **5:6:** Lex 110:4; Eva 6:20; 7:1 ✡ **5:7:** Mat 26:36-46; Pil 2:6-8 ✡ **5:12:** 1Ko 3:1-3

mo talivulivuxu lavulavu se teno'u tei no anu vaikala noxou
Kalisito uasi. Xo nenge talivulivuxu lavulavu se teno'u tei ne,
la anu aloxo nenge talalaanu savana sou tani utotomu ia tani
utulu uao. Aloxo ne la sou mamu sou tasolonu vaivaikala no
anu 'ilixo sou taxiunu tumalinge no anu 'ilixo masumausa
e mauli no anu uasi xe no anu 'ilixo sou tamuxaxu tanenge
noxou Lataua.
2 Mo mamu sou talivu talai taa'aloxu 'ilixo sou 'ulo'ulo
iouiou e nenge te'ulo no anu mo no anu 'ilixo sou tamuxaxu
avonge no kisi'a ta mitema, mo taa'aloxa'a ta mitema
misoisoli itulu mo tu'umaxu ane kaluxu uasi e ili'i la tano'u
lakolisou susu noxinge no mine tatulu no anu vaivaikala no
iou Lataua. La sou anu laixe lexe taxoxolu no anu a'alo aloxo
ne uasi tasuku mo tano'u a'alo e noxi'a ta tatila.
3 Ia lexe Lataua upelemasaxanenge lexe nenge ta'oxonu
aloxo ne, la nenge ta'oxonu.
4 Lexe ta mitema mose'i ne Lataua mulamanalixa'a mo
mutovone'i xe mixamulinu mii ma'ia lailaixe e Lataua
mulosi'a molu teitexi no opo loxotolo ne, mo Uleenu Tavuna
muxolu noxi'a.
5 Mo milomusou a'alo laixe no anu vaikala noxou Lataua
la lailaixe xe mixamulinu xavi noxou Lataua e sou uxali no
anu voxo vile ili'i.
6 ✡Ia lexe ane'i ilapau la ane'i imomomo sou ilivu ine'e sou
ixiunu opone'i uasi. Xo ane'i mi'oxonu aloxo ne la anu loxo
mivau Lataua 'Olu mo mililixu no ovu valautu alaxu vile la
xe mipamaelanu no ie'i ta mitema tavu'alo.
7 Voxo tavu'alo la'iua usili ulu'e no lialia, la lialia uiexu.
Mo lexe ta mitema itotou la'ilali no anu lialia ne xe lialia
ne uxalixu 'ani'ani tavu'alo sou usu'uline'i ta mitema ne, la
Lataua ualusou lialia ne.
8 ✡Ia lexe lialia ane lamota 'ana'anaxu ilou ia'eia'e ma-
sumasuasi uleme no anu, la lialia ne, anu masua. Anu aloxo
ne la tatananu xai ne uvikalasou lexe anu lialia masua mo
ulai ili'i sou kaluxusou la u'ela no navu.
9 Ta vivixe maninasou noxou Iesu, nexi tavivikala aloxo 'o
ulai noxinge, ia nexi temuxaxu tanexi lexe mamulo ne uxali
noxinge uasi. Xo no nano no tanexi la nexi temaisou xolux-
olungenge ne laixe umomomo sou Lataua upamaulingengi.
10 ✡Xo Lataua ne Anu ulavusou utilovosinge laixe ia
ususunoxu uasi. La sou umomomo sou tanu vulusiou xaixai
noxinge e nge'oxonu sou ngemaxa'u tanutanuxu noxinge
mulai noxou ne uasi. Tanutanuxu noxinge mulai noxou
ne, mupala'a muatu no anu su'uli noxinge mulai noxi'a ta
mitemaou. Mo 'ilixo sou alauna ne 'a ngasosolonu ulalai sio.
11 La sou nexi temasaxa lexe ngingi vilevilesi ne xavin-
gengi mo nga'oxonu xaixai iouvilesisi aloxo ne no anu

✡ **6:6:** Mat 10:22; Eva 10:26-27; 1Ioa 5:16 ✡ **6:8:** Tav 3:17-18; Mat 13:7, 22
✡ **6:10:** Eva 10:32-34

maulingenge ulai avile uxali no anu voxo sou ngano'u mii ma'ia e ngexolu mo ngelolopalanu.

12 Nexi temasaxa lexe ngatotosa mamu. Ia ngatovo sou ngatovotovola'inu 'ilixo noxi'a ane'i mimuxaxu tane'i maninasou mo mitaloxolixa'a xe mixolu se'isisi la mino'u mii ma'ia e Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe ino'u.

Mii Ma'ia E Lataua Musakiinu Vaikalasou Tei ne Uxali Maninasou

13 ✡Tatei no mine Lataua ilou Avalaamu misakiinu vaikala, la itema vile ualasou tila ua'ulixu Lataua uasi. La sou Lataua umomomo sou u'oxonu pakia'usou vaikalau la uvikala lexe manina teitexi no ualasou. Aloxo ne la sou Lataua muvikala lexe manina teitexi no ualasilo la.

14 La sou muvikala aloxo 'o, "Manina teitexi, eni aalusine mo a'oxone'i ta 'ili'iline ilo'a ta xaixasine ixali tapiena manina."

15 La Avalaamu utotosa uasi muxolu se'isisi maxuveeni xe ili'i la sou anu muno'u mii e Lataua musakiinu vaikalasou tei lexe ulosou ne.

16 Lexe ta mitema ivikala lexe manina teitexi no ualasou itema vile, la anu laaxu lexe itema ne anu ualasou tatila mua'ulixu noxi'a. Xe loxo ta mitema ixililiou itema vile la anu vote'i sou u'oxonu pekia'usou vaikala noxou aloxo. Anu uvikala lexe manina teitexi no ualasou itema vile tatila manina mua'ulixu la utomunoxu anaxa'a ane'i ane itovo sou lexe italoxolixu ne.

17 Xo tei la Lataua musakiinu vaikala lexe Anu mumasaxa lexe u'oxonu laixe noxi'a ane'i ane ino'u mimii laixe e Lataua musakiinu vaikalasou ili'i. La sou anu mu'oxonu pekia'usou vaikala noxou ne xe anu umomomo sou uxiunu xavutalau uasi la sou muvikala lexe manina teitexi.

18 ✡Aloxo ne la sou vaimomo 'o vaikala ta tamei anu a muxolu. Lataua musakiinu vaikala xe muvikala lexe manina teitexi. No anu mii ta tamei ne umomomo sou uxiu uasi. Xo no mine Lataua usakiinu vaikala sou mii vile la ulavusou ukalavoi uasi, xe uvikala lexe manina teitexi la ukalavoi uasi. Aloxo ne la sou mu'oxonu pekia'inge nenge ta mitema ane te'ume telai texolu 'alai noxou Lataua taxavutalanu mii ma'ia ane Anu musakiinu vaikalasou lexe tano'u, la sou u'oxonenge tatulu pekia'inge mo taxolu se'isisi xe taloopalanu mii ma'ia sou tano'u.

19 ✡Aloxo ne la sou mii e nenge teloopalanu ne anu muxolu loxo axa e pumuxu manina no anu ulenenge. Xo loopala ane ne mu'unalai no nano manina no anu taasou lalotu tatila noxou Lataua, la mu'unalai no nano manina no anu kaveutu e tavuna manina no tumalou lavalava tatila e mulili no nano ne.

✡ **6:13:** Tav 22:16-17 ✡ **6:18:** Iti 23:19 ✡ **6:19:** Liv 16:2-3

20 Iesu muulaxunenge mulai no nano no kaveutu ne sou
musuˈulinenge xo Anu muxali kisiˈa ta ailiˈi unoˈu tanixu
Melikisateki, ka uxolu utotomu mo kaluxu uasi.

7

Ailiˈi Melikisateki ne Anu Ualasou Tatila Manina

1 ✡Ioxe, Melikisateki anu tatananu tuala ne Salemu mo
anu ailiˈi noxou Lataua e Anu muxolu teitexi manina. No
mine Avalaamu ulai iloˈa ta tatananu tuala miˈoto xe anu
muaˈulixaˈa no anu ˈotoˈoto ne mukalu la mulivu muneˈe xe
Melikisateki muxalisou Avalaamu la anu mualusou.
2 Xe Avalaamu muavuti la muvelunu mimii e munoˈu
no anu ˈotoˈoto ne laˈoluxu mavulovexa, la mulosou Me-
likisateki laˈoluxu ane mavulovexasou paˈusou. Uala Me-
likisateki ne loxo taxiunu, la anu laaxu lexe anu tatananu
tuala e uˈoxonu ˈiliˈilixo mulapusi. Mo anu tatananu tuala
ne Salemu kalumo, la lexe taxiunu kalumo, la anu laaxu lexe,
tatananu tuala sou opo seˈisisi.
3 Melikisateki ne no nano no anu vaikala noxou Lataua ˈo
ulamanalinenge uasi. La sou anu mulamana lexe momu mo
nenu xe nanasou uasi. Mo voxo sou nenu mivoˈonu xe voxo
sou usoli uasi loxo Lataua ˈOlu, xe muxolu loxo ailiˈi utotomu
mo kaluxu uasi.
4 Loxo xavutalamenge umulinu la anu munoˈu uala tila
manina. Xo loxo mutuˈu ovunenge Avalaamu ne anu itema
tila kalumo ia mutongonu Melikisateki lexe anu mutila
noxou, la sou muvelunu mimii e munoˈu no anu ˈotoˈoto ne
la mulosou mavulovexasou paˈusou.
5 ✡Xo lapuloto noxou Mosesi muvikala lexe ta mitema
ukalusi ixexeenu mavulovexasou paˈusou la ilosiˈa ta ailiˈi e
aneˈi mixali noxou Levi. Manina aneˈi mukalusi ne tamutuˈu
ovuxu Avalaamu mo aneˈi ta vimovimoˈa ne, ia aneˈi ta Lev-
isi imomomo sou itaxusou mavulovexasou paˈusou noxiˈa ta
vimovimoˈa ne.
6 Ia Malikisateki ne anu uxali no anu mata noxou Levisi
uasi, ia anu munoˈu mavulovexasou paˈusou no anu mimii
e Avalaamu munoˈu no anu ˈotoˈoto. La mualusou Avalaamu
anu itema e Lataua musakiinu vaikala noxou.
7 Aloxo ne la sou nenge telavusou lexe itema e ualusou vile
ne anu tila noxou xe anu ane munoˈu alualu ne anu kokope
noxou anu ane mualusou.
8 Noxiˈa ta Isilaeli la ta Levi e inonoˈu mavulovexa-
sou paˈusou ne ilavusou isoisoli, ia Melikisateki ne anu
muaˈulixaˈa mo nenge telavusou lexe anu usoli uasi.
9 Mo asolonu vaikala noxilo, la nenge tavikala lexe
Avalaamu mulosou Melikisateki mimii mavulovexasou
paˈusou ne, la anu aloxo Levi utaxusou mavulovexasou
paˈusou ne anu kalumo mulosou.

✡ **7:1:** Tav 14:17-20 ✡ **7:5:** Iti 18:21

10 Xo no mine Avalaamu muxalisou Melikisateki no voteˈi
xe mulosou mavulovexasou paˈusou ne, la Levi upaa uao, ia
anu a muxolu no nano no vasimolu mutuˈu ovuxu Avalaamu
ne.

Iesu Anu Aloxo Melikisateki

11 Ioxe, lexe Lapuloto muvikala lexe aneˈi ane ixali no anu
mata noxou Levisi ane ixali ta ailiˈi, mo noxiˈasi la ta mitema
ixali laixe. La sou ailiˈi vile la umomomosou unoˈu tanixu
loxo Melikisateki ilou Aloni uasi.
12 Ia xaixai alavua noxou la anu laixe lexe lapuloto kalumo
uxiu uxali alavua.
13 Xo ailiˈi alavua e Lataua mulelemolu lexe anu uxolu ailiˈi
utotomu mo kaluxu uasi ne, anu no anu mata vilemo itema
vile no anu mata noxou uxaxai loxo ailiˈi no anu valovalo
sou uˈelaxu mimii tatei uasi.
14 ✡Ia nenge telavusou lamana lexe Tila noxinge ne anu
muxali no anu mata noxou Iuda. Mo Mosesi uˈoxonu vaikala
vile siˈa aneˈi mata ane ne lexe ixali ta ailiˈi uasi.
15 Ioxe nenge tamaisou lexe vaikala sou ailiˈi alavua
vilemo iouvilesisi loxo Melikisateki uxali, la anu muxali
lamana. La muaˈulixaˈa ta ailiˈi e ta Levi ne.
16 Xo ta Levi ne mixali ta ailiˈi loxo lapuloto muvikala, ia
Anu ne uasi. Anu muxali ailiˈi ne no anu xavi no anu mauli
ane uxolu utotomu mo kaluxu uasi.
17 ✡Xo vaikala vile muai no nano no anu Lavuku Tavuna
teinu muvikala aloxo ˈo,
“Nini naxolu loxo ailiˈi utotomu mo kaluxu uasi, aloxo
Melikisateki.”
18 La sou vaikala ane loxo ne, mumaxaˈu lexe Lataua
muxexeenu lapuloto ane teinu ne, xo anu xaviinu sou
usuˈulinenge la uasi, la muxali mii vitanisi.
19 ✡Xo ˈilixo sou tamulimulinu lapuloto noxou Mosesi ne
uˈoxonu mii vile lailaixe uasi ia mii muaˈulixu lapuloto ne
ane no anu ˈilixo sou loopalasi, la sou vaimomo ˈo nenge
tamomomosou taneˈe ˈalai noxou Lataua.
20 Lataua musosovosou Iesu sou muxali ailiˈi la Anu
muvikala lexe manina teitexi tei la moseˈi e mixali ta ailiˈi
tei ne Anu uˈoxonu aloxo ne noxiˈa uasi.
21 ✡Ia noxou Iesusi la vaikala vile muai no nano no anu
Lavuku Tavuna noxou Lataua teinu muvikala sou aloxo ˈo,
“Tatila muvikala lexe, manina teitexi tei lexe,
‘nini naxolu loxo ailiˈi utotomu,’ mo kaluxu uasi,
la umomomo sou uxiunu xavutalau uasi.”
22 ✡Xo Lataua muvikala aloxo ne, la sou anu laaxu lexe
Iesu anu muxalixu muuatu lamana opo vilesisi e Lataua
musakiinu vaikalasou muneˈe noxiˈa ta mitema.
23 Tatei la ta mitema tavuˈalo mixaxai loxo ta ailiˈi, ia
vaimomo ˈo misoisoli la ixolu isolonu xaixai noxiˈa la uasi.

✡ **7:14:** Ais 11:1; Mat 2:6; Pal 5:5 ✡ **7:17:** Eva 5:6 ✡ **7:19:** Eva 10:22; Iak 4:8
✡ **7:21:** Eva 5:6 ✡ **7:22:** Eva 8:6; 12:24

24 Ia Iesu anu umauli utotomu mo kaluxu uasi. Xo aloxo
ne, la Anu uxolu uxaxai ailiˈi kaluxu uasi.
25 ✡Aloxo ne la sou Anu umomomo sou upamaulineˈi
manina aneˈi ane ineˈe ˈalai noxou Lataua no anu ualasou.
Xo Anu uxolu ukikilakasiˈa utotomu.
26 Anu kisiˈa ta ailiˈi e nenge temasaxau ane, xo Anu
malemalenga manina, mo mulapu no iou Lataua, xe mii
vile nuniˈu uxolu noxou uasi. La sou Lataua mukalipalanu
muxexee noxiˈa ta mitema sou susu la mulai mutalupexasou
vaˈaxu teitexi no opo loxotolo.
27 ✡Anu ulavusou uˈelaxu mimii no voxovoxo utotomu
loxo ta kisikisiˈa ta ailiˈi tatei uasi. Xo ta ailiˈi tatei ne iˈelaxu
mimii sou susu noxiˈa xe ukalu, la sou iˈelaxu sou susu noxiˈa
ta mitema. Ia Iesu ne Anu uˈoxonu aloxo ne uasi, Anu
muˈitalonu maulixu teitexi no ovu valautu alaxu vilesisi ne
la anu ane si.
28 Lapuloto usosovosou kisiˈa ta ailiˈi ne, aneˈi ta mitemasi
ne mamalaxaˈasi. Ia iliˈi no anu lapuloto la Lataua mu-
sosovosou ˈOlu, la sou muˈoxonu vaikala e manina teitexi
ne sou. Mo Anu musosovosou ˈOlu ne Anu muxali kisiˈa ta
ailiˈi lailaixe manina uxolu utotomu mo kaluxu uasi.

8

Iesu Anu Muxali Kisiˈa ta Ailiˈi Noxinge Teitexi no Opo Loxotolo

1 Ioxe, vaikala e nenge talelemolu ne laaxu maninasou
aloxo ˈo. Nenge menge kisiˈa ta ailiˈi vile lailaixe a uxoxolu.
Anu muxolu mutalupexa no anu puloulou noxou tatananu
tuala ane tatila manina uxolu teitexi no opo loxotolo, la
mulai muxolu no paˈumolu no avolu tema.
2 Anu muxolu uxaxai loxo ailiˈi no taasou Lataua teitexi
no loxotolo. Tani ne anu tani alelaxu tavuna noxou Lataua e
Anu Lataua molu mutulusou, ia ta mitema itulusou no avoˈa
uasi.
3 Xo kisiˈa ta ailiˈi ne xaixai sou inoˈu mimii sou ilai ilosou
Lataua loxo anu naˈu xe iˈelaxu mimii ulai noxou, la anu Iesu
kalumo uˈoxonu xaixai iouvilesisi aloxo aneˈi miˈoxonu ne.
4 Lexe Anu uxolu no lia ˈo la Anu umomomo sou uxali loxo
ailiˈi uasi, xo ta ailiˈi a mixolu tei ˈo sou inoˈu mimii ulai
noxou Lataua loxo anu naˈu loxo lapuloto muvikala ne.
5 ✡Aneˈi mixolu mixaxaisou xaixai noxiˈa loxo ta ailiˈi no
nano no anu taasou lalotu no lialia ˈo. Taasou lalotu no
lia ˈo ne anu musosovosou xe tovolaˈi sou taasou lalotu
maninasou uxolu teitexi no opo loxotolo. Tavaˈu aloxo ne
la sou no mine Lataua muvikalanu Mosesi sou tani alelaxu
tavuna noxou Lataua la Anu mupeletotosou la muvikala
aloxo ˈo, “No mine nini natulusou taasou lalotu ne, la anu
laixe lexe nini natulusou umomomo aloxo eni elosienixu

✡ **7:25:** Rom 8:34 ✡ **7:27:** Eva 5:3 ✡ **8:5:** Mul 25:40; Kol 2:17; Eva 9:23

teitexi no laxaˈilu ne, ia natulusou no anu masaxa noxine mamu.”

6 ✡Ia xaixai noxiˈa ta ailiˈi moseˈi. Xo anu Iesu muxali loxo itema utulu nonixi sou uˈoxonu pekiaˈusou opo vilesisi alavua ne muaˈulixu ane muˈoxonu tei ne. Mo mimii e Lataua muxalixu opo vilesisi la musakiinu vaikala sou tanoˈu ne muaˈulixu mimii e muxalixu opo vilesisi la musakiinu vaivaikala noxiˈa aneˈi tatei lexe inoˈu ne.

7 Xo lexe susu vile uxali no anu opo vilesisi e Lataua musakiinu tei uasi, la umomomo sou opo vilesisi alavua uxali la uasi.

8 ✡Ia Lataua muxalisou susu noxiˈa ta mitema la muvikala aloxo ˈo,

“Tila muvikala lexe, ‘Ngalomu, eni esosovosou voxo vile a unene ˈe sou
eni axalixu opo vilesisi alavua no tani noxiˈa ta Isilaeli xe no tani noxiˈa ta Iuta.

9 Opo vilesisi nexi noxiˈa tesakinu ne
iou loxo ane eni eˈoxonu noxiˈa ta ˈilusuˈilusuneˈi tatei ne,
no mine eni etilaˈa no avoˈa sou elaalixaˈa ne Aixiputo mineˈe ˈo uasi.
Xo aneˈi imulinu vaikala e nexi noxiˈa tesakiinu sou opo vilesisi ne uasi,
la sou eni Tila exiunu tumalilo noxiˈa.’

10 Eni Tila avikala aloxo ˈo,
No anu voxo ane ne, axalixu opo vilesisi no nixineˈi ta Isilaeli ne aloxo ˈo.
Eni amuxaxu lapuloto noxilo uxolu no anu xavutalaiˈa
mo akaukavunu vaikala noxilo uxolu no nano no taneˈi.
Mo eni axolu loxo aneˈi Latauaiˈa xe aneˈi ixali loxo eni ta mitemaxeni.

11 Mo anu voxo ane ne la umomomo sou vile la uvikalaneˈi
xe ulosiouxu menexu vile mo vimou vile,
la uvikalaneˈi lexe, ‘Ngingi laixe lexe ngalavusou Lataua,’ la uasi.
Xo aneˈi tavuˈalo musoko noxiˈa ta kitukituˈa moso ˈo ne
mulai muxali noxiˈa ta kisokisou ta tatila ne milavusilo mukalusi,

12 Xo aneˈi milavusilo, la sou eni alulusou susu noxiˈa e miˈoxonu ne
la axavutalanu la uasi.”

13 Aloxo ne la sou no anu vaikala sou muxalixu opo vilesisi alavua la ne, la anu mumaxaˈu opo vilesisi ane Anu musakiinu tei ne anu teinu. Xe mii ane muxali teinu ne anu umomomo sou uxolu maxuveeni uasi, xo anu mamuxanu xe uˈui la ukalu vitanisi.

✡ **8:6:** Eva 7:22 ✡ **8:8:** Iel 31:31-34

9

'Ilixo sou Lalotu no Taasou Lalotu Ane no Lia 'o

1 ✡Ioxe, aloxo Lataua ilo'a ta Isilaeli misakiinu opo vilesisi
tei no anu 'ilixo sou ilotu ulai noxou, la Anu mulosi'a
lapulotosou sou imulinu. Mo tani alelaxu noxou Lataua
kalumo 'a muxolu no lia 'o.
2 No nano no tani alelaxu noxou Lataua ne mutulusou
aloxo 'o, no anu kaveutu ane i'una no anu tei ne la telu
tanixu sou itulusou no anu xe valovalo sou veleti. Veleti
e imulaxu no anu valovolo ne, anu Lataua na'u muisalili.
Kaveutu ne ilemolu lexe, "Kaveutu Tavuna."
3 ✡Xe kaveutu ta tameisou e mukaveutunu mutulu no
tumalou ane tei ne la mililixu lavalava sou muxixotonu.
Kaveutu ane ta tameisou ne. Kaveutu ane ne ilemolu lexe,
"Kaveutu Tavuna Manina."
4 ✡No nano no anu Kaveutu ane ne la valovalo sou
i'elaxu mii tuma'u lailaixe sou ia'uxuxu ulai noxou Lataua
mi'oxonu no anu xoulu a mutulu no nano. Mo kesi sou
opo vilesisi noxou Lataua misu'asou pa'upa'umolu no anu
xoulu. No nano no anu kesi ne la lisi xoulu vile mana muai
no nano no anu xe Aloni vilaxoxu malusou muleme no anu
xe lavo'o alelaxu sou lapuloto noxou Lataua ta tamei a muai
no nano.
5 ✡Xe no latanu kesi ne mipuine'i ta angelo ta tamei
mitulu miialanu vivisi'a teitexi no tanixu sialu e inixi'u sou
uxexeenu susu noxi'a ta mitema. Ta angelo ta tamei e mitulu
miialanu vivisi'a musu'asou kesi anaxu ne misosovosou
Lataua lexe Anu a muxolu no nano no anu kaveutu ne.
Ia vaimomo 'o nenge tamomomo sou tasisimulinu mimii
ukalusi uasi.
6 ✡Ioxe ilalaxiinu aloxo ne ukalu, la sou ta aili'i i'unalai no
nano no anu kaveutu ane tavuna no ale sou i'oxonu xaixaii'a
no voxovoxo ne.
7 ✡Ia kisi'a ta aili'i anusisi alaxu vilevilesi no anu tauu ie
vile u'unalai no nano no anu kaveutu ta tameisou e Tavuna
Manina 'ole. No mine u'unalai ne, la u'unalai vitanisi uasi,
anu uno'u sialu la u'unalailixu. Sialu ne anu ulai upeipeinu
no nano ne sou uxexeenu susu noxou xe uxexeenu susu
noxi'a ta mitema ane i'oxonu ia ilavusou uasi kalumo.
8 No anu 'ilixo ane ne la Uleenu Tavuna mulosienge aloxo
'o. Vote'i sou ta'unalai no nano no anu Kaveutu Tavuna
Manina no anu tani alelaxu noxou Lataua no lia 'o ne
ulamana noxinge uasi.
9 ✡Anu tani ne anu loxo sosovo sou ulosienge sou mimii
ane uxali no anu voxo vaimomo 'o no anu tani alelaxu sou
lalotu noxou Lataua. Ane'i ino'u mimii ine'enu sou ilosou
Lataua mo i'elaxu ulai noxou kalumo. Ia mimii latala ne
umomomo sou u'isalilinoxu xavutalai'a uasi.

✡ **9:1:** Mul 25:23–26:30 ✡ **9:3:** Mul 26:31-33 ✡ **9:4:** Mul 16:33; 25:10-16; 30:1-6; Iti 17:8-11; Lap 10:3-5 ✡ **9:5:** Mul 25:18-22 ✡ **9:6:** Iti 18:2-6 ✡ **9:7:** Liv 16:2-34 ✡ **9:9:** Eva 10:1-2

10 La sou mimii e miˈoxoˈoxonu ne anu loxo mii sou
ˈaniˈanisi xe mii sou iiexusi xe mii sou ˈuloˈulosi. Lapuloto
ane ne anu sou vasimengesi, ia Lataua mulosiˈa lapuloto sou
imulinu aloxo ne ulai uxali no anu voxo ane anu Lataua
uˈoxonu mimii uxali alavua.

Iesu Munixiˈu Sialuxu

11 Ia vaimomo ˈo Kalisoto muneˈe la muxolu loxo kisiˈa
ta ailiˈi sou mimii lailaixe ane muxali. Anu muˈunalai no
nano no anu tani sou lalotu alelaxu tavuna noxou Lataua
e lailaixe manina muaˈulixu tani sou lalotu alelaxu tavuna
noxou Lataua ane tatei. Tani alelaxu tavuna noxou Lataua e
Anu muneˈe muxolu uxaxai no anu ne anu lailaixe manina,
muaˈulixu ane ta mitema mitulusou no avoˈa. Xo anu mii
sou lialia ˈo uasi.

12 Mo no mine Anu muˈunalai no nano no anu Kaveutu
Tavuna Manina no tani alelaxu sou lalotu noxou Lataua ne,
la unoˈu sialuxu xoutu mo bulumakau mulu uasi. No mine
muˈunalai no nano no anu Kaveutu Tavuna Manina ne, la
munoˈu sialuxu muˈisalili ane mulai munixiˈu ne. Anu mulai
muˈoxonu aloxo ne lalalaaxu uasi, muˈoxonu alaxu vilesisi
mo anesi. Anu muˈoxonu aloxo ne sou mulotonenge telivu
sou tanoˈu mauli ane kaluxu uasi.

13 ✡Ia no anu ane tei, lexe ta mitema ixali nuniˈa no iou
Lataua la ta ailiˈi inoˈu sialuxu xoutu xe bulumakau mulu
ilou lomuloxe bulumakau sema e miˈelaxe la ipeipeinu utelo
noxiˈa ta mitema sou iˈulosiˈa no anu sou ixali malemalenga.
No anu ˈilixo ane ne la sou aneˈi ixali malemalenga no iou
Lataua xe sosovo lexe Anu ta naˈu muisalili.

14 ✡Ia sialuxu Kalisito muaˈulixu ane ne, mo Anu susu vile
uxolu noxou uasisi manina. Mo no anu xavinu Uleenu e
mumauli utotomu kaluxu uasi, la Anu muˈitalonu maulixu
mulai noxou Lataua loxo mii sou uˈela ulai noxou. La sou no
anu sialuxu ne la uˈuinu vasimengesi uxali malemalengasi
uasi. Anu uiasou susu noxinge la xavutalamenge uxali
malemalenga no iou Lataua. La sou taxavutalanu lexe no
anu ˈilixo sou tamulinu xaixai sou lapuloto tei e tanoˈu mauli
no anu uasi ne tamulinu la uasi. La sou nenge tamomomo
sou taˈoxonu xaixai noxou Lataua e mumauli utotomu mo
kaluxu uasi.

15 Tavaˈu xo Kalisito muˈoxonu aloxo ne, la sou Anu muxali
loxo itema utulu nonixi sou uˈoxonu pekiaˈu voteˈi sou opo
vilesisi ane alavua ne. Anu musoli ne sou mulotoneˈi no anu
susu noxiˈa no mine mixolu mimulimulinu ˈilixo sou ixalixu
opo vilesisi tei ne. Aloxo ne la sou ta mitema ane milomusou
ˈava noxou Lataua xe imulinu, la inoˈu mauli ane kaluxu
uasi e Lataua musakiinu vaikalasou tatei lexe ulosiˈa ta ˈolu
muisalili ne.

16 Anu aloxo ne, la sou anu aloxo ˈo, lexe itema vile
usoli ia umasaxa lexe ˈolu unoˈu tanixu no anu miumiu la

✡ **9:13:** Liv 16:15-16; Iti 19:9, 17-19; Eva 10:4 ✡ **9:14:** 1Pi 1:18-19

ukaukavunu lapepa vile loxo sou uxalixu opo vilesisi sou
ˈolu unoˈu tanixu. Ia anu umomomo sou unoˈu vitanisi uasi,
lexe momu usoli la sou anu umomomo sou unoˈu.
17 Xo lexe itema ne umaumauli sio la mimii ne uaisi. Ia
lexe anu usoli la sou neneˈaxu kaukavu no anu lapepa e
musakiinu ne uxali manina.
18 La sou anu iouvilesisi aloxo voteˈi sou ixalixu opo vilesisi
tei xe iˈoxo pekiaˈusou la inoˈu sialuxu bulumakau mulu xe
xoutu sou ilai inixiˈu. Iˈoxonu aloxo ne la uxalixu neneˈaxu
vile laixe uasi. Xo iˈoxonu xe ukalu la iˈoxonu la.
19 ✡Mo tei la Mosesi muˈoxonu aloxo, no mine mu-
pelapelaˈa ta mitema mukalusi no anu lapuloto noxou
Lataua sou imulinu mukalu, la munoˈu sialuxu bulumakau
mulu xe xoutu sialuxu la muxiunu ilou lexa. Xe mukalu la
munoˈu sipsip lauolauoinu laxusou la musakiinu muvaxa no
anu ovu isopu avolu telexu. Xe mukalu la muvolivolinu no
anu sialu ilou lexa la mumuainu mupeipeisou lavuku sou
lapuloto xe mupeipeisiˈa ta mitema kalumo.
20 No mine mumuainu la muvikalaneˈi ta mitema aloxo ˈo,
“Sialu ane ˈo ne anu muˈoxonu pekiaˈusou vaikala e Lataua
musakiinu noxinge sou ngamulinu.”
21 ✡Anu muˈoxonu aloxo ne mukalu, la muˈoxonu iouvile-
sisi aloxo ne no tani alelaxu tavuna noxou Lataua, xe no
anu mimii iouiou e muai no nano no tani tanu e inoˈu sou
ixaxaisou no anu lalotu no voxovoxo ne.
22 ✡Aloxo ne, la sou anu aloxo ˈo, no anu ˈilixo sou
lapuloto, la sialusi anu umomomo sou uˈuinu mimii latala
uxali malemalenga. Mo lexe sialuxu mii vile unixi uasi, la
umomomo sou Lataua uxexeenu susu noxiˈa ta mitema uasi.
23 ✡Mimii ane no anu tani alelaxu sou lalotu noxou Lataua
no lia ˈo ne anu tovolaˈi sou mii maˈia ane uxoxolu teitexi no
opo loxotolo ane. No lia ˈo la sialuxaˈa ta mimii uˈuinu mimii
uxali malemalenga no iou Lataua. Ia maninasou teitexi no
opo loxotolo la ˈilixo sou mimii uxali malemalenga ne no anu
sialu ane lailaixe manina.
24 Nenge telavusou lexe Kalisito uˈunalai no nano no anu
Kaveutu Tavuna noxou Lataua ane ta mitema mitulusou no
avoˈa uasi. Tani alelaxu ne anu musosovosou tani alelaxu
sou lalotu noxou Lataua manina sou ane Anu muˈunalai no
anu ne. Anu muˈunalai no nano no opo loxotolo muisalili.
Mo vaimomo ˈo Anu a uxoxolu no paˈumolu Lataua sou
usosovosinge no iou.
25 Anu muˈunalai teitexi no opo loxotolo lalalaxu sou
uˈitalonu maulixu noxou Lataua uasi. Loxo kisiˈa ta ailiˈi
uˈoxoˈoxonu utotomu no anu tauu ie vilevilesi. Anu unoˈu
sialuxaˈa ta mimii la uˈunalailixu no anu Kaveutu Tavuna
Manina sou unixiˈu ulai noxou Lataua. Sialu e anu ulai
unixiˈu ne anu naˈu uˈisalili uasi.

✡ **9:19:** Mul 24:6-8 ✡ **9:21:** Liv 8:15, 19 ✡ **9:22:** Liv 17:11 ✡ **9:23:** Eva 8:5; 10:1

26 ✡Lexe Anu uˈoxonu lalalaxu, la Anu unoˈu tuˈumaxu
alaxu tavuˈalo manina. Usoko no mine Lataua musoko
mukoinu mimii latala no lia ˈo mukalusi mo uneˈe uxali
vaimomo ˈo. Ia uasi. Anu mupalaˈa muneˈe la muˈitalonu
maulixu alaxu vilesisi manina. Xo voxo kalukaluxusou la
sou Anu muˈunalai muˈitalonu maulixu loxo mii sou iˈelaxu
ulai noxou Lataua. Anu muˈoxonu aloxo ne sou uxexeenu
susu.
27 Anu aloxo ta mitema ne isoli alaxu vilesisi, xe iliˈi la ixali
itulu no anu vaivaikala noxou Lataua.
28 Anu aloxo Kalisito muˈitalonu maulixu alaxu vilesisi sou
muxexeenu susu noxiˈa ta mitema latala mukalusi. Xe iliˈi la
anu uneˈe upalaˈalixu la. Ia no mine uneˈe la ne, la uneˈe sou
utavulenu tuˈutuˈumaxu no anu susu la uasi. Anu uneˈesi
sou unoˈa aneˈi ane mixolu mixoxomaiou sou ulivunoxaˈa.

10

Kalisito Muˈitalonu Maulixu Alaxu Vilesisi

1 Lapuloto noxou Mosesi tei ne anu tovolaˈi sou mii maˈia
lailaixe sou uxali iliˈisi. Ia anu mii maninasou uasi. Xo no
anu lapuloto la ineˈenu mii iouvilesisi utotomu no anu tauu
ie vilesisi sou iˈelaxu ulai noxou Lataua lalalaxu. Ia no anu
voteˈi ane ne umomomo sou uˈoxoneˈi ta mitema e mineˈe
milotu ne ixali malemalenga vile uasi.
2 Ia lexe aneˈi ineˈenu mimii sou iˈelaxu ulai noxou Lataua
xe mixamulineˈi lexe aneˈi mixali laixe mukalu, la umo-
momo sou ineˈe iˈoxonu lalalaxu la uasi. Xo aneˈi miˈoxonu
alaxu vilesisi ne, anu mumomomo.
3 Ia uasi, aneˈi iˈelaxaˈa ta mimii ulai noxou Lataua
utotomu no anu tauu ie vilevilesi, la sou anu uˈoxoneˈi
ixavutalanu susu noxiˈa la.
4 ✡Xo sialuxaˈa ta bulumakau ta mulu xe ta xoutu umo-
momo sou ukalusou susu avile uasi manina.
5 ✡Aloxo ne la sou no mine Kalisito sou uneˈe no lia ˈo, la
muvikalanu Lataua aloxo ˈo,
“Nini namasaxau mo taneni utulu no anu mimii e ineˈe
ilosine
xe mimii iˈelaxu ulai noxine uasi.
Ia nelalaxinusilo vasimelo vile sou axolu no anu.
6 Mimii e ineˈe iˈelaxu no navu ulai noxine mo ane iˈelaxu
sou uxexeenu susu ne,
nini namasaxau kalumo uasi.
7 La sou eni evikala aloxo ˈo,
‘Lataua, eni ano ˈo, sou amulinu masaxa noxine
loxo mikaukavunu vaikalasilo muai no anu Lavuku
Tavuna.’ ”
8 Tei la Anu muvikala no anu ˈilixo sou mimii iˈelaxu
mo ineˈenu mimii noxine loxo nini naˈanini mo iˈelaxu sou
uxexeenu susu, la nini namasaxau mo taneni utulu no anu

✡ **9:26:** Eva 10:10 ✡ **10:4:** Eva 9:13 ✡ **10:5:** Lex 40:6-8

uasi. Manina loxo aneˈi mimulinu lapuloto sou miˈoxonu, ia
nini namasaxau uasi.
9 Xe iliˈi la, la Anu muvikalanu Lataua aloxo ˈo, “Eni a enˈe
ˈo sou amulinu masaxa noxine.” La sou Lataua muxexeenu
ˈilixo sou iˈelaxaˈa ta mimii tatei ia muxalixu ane alavua sou
unoˈu tanixu ane tatei.
10 ✡Xo Iesu Kalisito mumulinu masaxa noxou Momu mo
muˈitalonu vasimolu alaxu vilesisi sou muxexeenu susu
noxinge, la sou nenge texali ta mitema ta malemalenga
manina.
11 ✡Mo aloxo ta ailiˈi vilevilesi ilavusou iˈoxoˈoxonu uto-
tomu sou iˈoxonu xaixai noxiˈa. Aneˈi itutulu ixaxai sou
iˈelaxu mimii ulai noxou Lataua, lalalaaxu xe iouvilesisi. Ia
umomomo sou uxexeenu susu uasisi manina.
12 Ia noxou Kalisito la muˈitalonu maulixu alaxu vilesisi
mulai noxou Lataua sou uxexeenu susu. Mo mii ane ne anu
umomomo sou ukalu uasi, uxolu utotomu. Anu muˈoxonu
aloxo ne mukalu, la mutalupexa noxou Lataua paˈumolu no
avolu tema.
13 ✡Mo Anu a uxoxomaiou voxo ane sou umalaxoˈa ta
uluau no tavaˈu.
14 Xo no anu mii e Kalisito muˈoxonu alaxu vilesisi mauli
noxou Lataua ne, la muˈoxoneˈi aneˈi ane ta naˈu miˈisalili
mixali malemalenga manina kaluxu uasi.
15 Mo Uleenu Tavuna muvikalanengexu mii ne kalumo.
Tei la Anu muvikala aloxo ˈo,
16 ✡ “Tila muvikala aloxo ˈo,
‘Eni axalixu ˈilixo sou opo vilesisi
mo amomosou vaikala noxiˈa no anu voxo ne aloxo ˈo.
Eni amulaxu lapuloto noxilo no oponeˈi
xe akaukavunu uxolu no anu xavutalaiˈa.’
17 ✡Xe mukalu la musolonu aloxo ˈo,
‘Susu noxiˈa mo ˈiliˈilixo masumasua e miˈoxoˈoxonu ne,
maasi la eni amomomo sou axavutalanu la uasi.’ ”
18 La sou lexe Lataua tanu vulusiu susu ne la taneˈenu mii
vile la sou uxexeenu susu la uasi.

Tamuxaxu Tanenge Mo Tatulu Pekiaˈinge

19 ✡Aloxo ne la sou ta vivilo noxou Iesu nenge telavusou
manina lexe no anu sialuxu Iesusi la sou nenge tamomomo
sou taˈunalai no anu Kaveutu ane Tavuna Manina. Ia taˈume
uasi.
20 ✡Nenge tamomomo sou taˈunalai no anu voteˈi alavua
e mauli no anu. Voteˈi alavua ne Anu molu mukisiinu sou
taˈunalai no anu. Taˈunalai la tapolo no anu lavalava tatila
loxo aitenga. Xo lavalava ne anu musosovosou vasimolu.
21 Mo nenge menge ailiˈi tatila a uxolu sou usaxilaˈa ta
temanu tani noxou Lataua.

✡ **10:10:** Eva 9:12 ✡ **10:11:** Mul 29:38 ✡ **10:13:** Lex 110:1 ✡ **10:16:** Iel 31:33; Eva 8:10 ✡ **10:17:** Iel 31:34 ✡ **10:19:** Eva 4:16 ✡ **10:20:** Mat 27:51

22 ✡La sou laixe lexe nenge tamuxaxu tanenge maninasou
mo talai ʻalai noxou Lataua no anu opo laixe manina-
sou. Xo Anu mupeipeisinge no anu sialuxu sou muʻuiinu
tanenge sou muxexeenu susu muxolu no anu mo mukalusou
susu masumasua teʻoxoʻoxonu no anu xavutalamenge. Xe
muʻuinu vasimenge no anu lexa ane malemalenga manina.
23 Mo mii maʻia nenge tepalaʻalixu lamana xe teloopala no
anu, la anu laixe lexe nenge tatetelisou pekiaʻu, mo tamux-
axu tanenge no anu. Xo Anu ane musakiinu vaikalasou tei
ne, uvikala la, uʻoxonu maninasou vaikalau.
24 Xe anu laixe lexe nenge taxavutalaneʻi ta menexinge.
Mo takamuli voteʻi sou ta tasuʻulineʻi mo taavutilixaʻa no
anu ʻilixo sou taneʻixaʻa ngatongatoʻo xe imulinu ʻiliʻilixo
lailaixesi.
25 ✡La sou anu laixe lexe nengeʻa tatotosa no anu ʻilixo
sou tapitapita mamu, loxo aneʻi moseʻi iʻoxoʻoxonu. Ia
tapitapita utotomu la nenge tamomomo sou tapeletotosinge
mo taʻoxonu pekiaʻinge ngatongatoʻo. Xo ngamaisou voxo
noxou Tila sou ulivu uneʻe a ʻalaʻalai mukalu.
26 ✡Mo lexe nenge tenoʻu lavulavusou vaikala e manina
ia iliʻi xe taxiunu tumalinge no anu mo tamulinu masaxa
noxinge sou taʻoxonu sususi, la mii vile la taʻelaxu sou
uxexeenu susu noxinge ne uasisi manina.
27 ✡Ia taʻume manina, mo taxomaiou voxo tila sou tatulu
no anu vaivaikala noxou Lataua. Mo navu tatila a mulalaxii
sou uʻelaxaʻa ta uluau Lataua.
28 ✡Mo nenge telavusou lapuloto noxou Mosesi muvikala
tei aloxo ʻo. Lexe itema vile umulinu lapuloto noxou Mosesi
uasi xe ususu, ia ta mitema ta tamei xe tatalu milavusou
xe iaʻaloxu la itema ne umomomo sou taneʻixu mo imoxo-
talosou uasi, ivau usoli avile.
29 ✡La sou ngingi ngexavutala a loxovaa noxou itema e
umaapitasou Lataua ʻOlu? Itema ne unoʻu tuʻumaxu tatila
manina. Xo no anu sialuxu Kalisitosi la uxalixu opo vilesisi.
La uʻuinu itema ne la uxali loxo Lataua naʻu muʻisalili. Ia
itema ne uʻoxonu sialu ne uxali loxo mii vitanisi manina, xe
upupuiou Uleenu Tavuna sou alauna.
30 ✡Nenge telavusou lexe Lataua muvikala aloxo ʻo, “ʻIlixo
sou lakoli ne eni naʻaxeni, eni melo akolinu susu noxiʻa.” Mo
muvikala la aloxo ʻo, “Tatila molu utulusiʻa ta mitema noxou
no anu vaivaikala.”
31 Ae, manina misevile, lexe itema vile uxomaiou voxo sou
Lataua e umauli utotomu ukolinu susu noxou, la anu uʻume
xe tanu kalaua manina.

✡ **10:22:** Liv 8:30; Ese 36:25; Ep 5:26 ✡ **10:25:** Eva 3:13 ✡ **10:26:** Eva 6:4-8 ✡ **10:27:** Ais 26:11 ✡ **10:28:** Lap 17:6; 19:15 ✡ **10:29:** Mat 12:30-32; 1Ko 11:27-29 ✡ **10:30:** Lap 32:35-36; Lex 135:14

32 Tangengi ulivu mo ngaxavutalanu voxo tatei no mine
vaikala lamana noxou Lataua muxali noxinge. No anu
voxo ane ne la tuˈutuˈumaxu ta tatila muxali noxinge mo
ngetavulenu tuˈutuˈumaxu, ia ngingi ngetulu pekiaˈinge.
33 Mo alaxu moseˈi la mitulusinge no ieˈi ta mitema
tavuˈalo la mitoˈotoˈomenge no anu vaivaikala moseˈi xe
mixilililiengi. Xe no mine miˈoxo masuaneˈi seˈi la ngingi
ngongiˈa ngenoˈu tuˈumaxu mukei.
34 ✡Mo no mine mimulaxa seˈi noxinge no taasou navu-
navu la ngigni tangengixaˈa la ngeˈoxo laixe noxiˈa. Mo no
mine mineˈe miˈumenu mimemimengi la ngingi ngeˈosasi.
Xo ngingi ngelavusou lexe mimii lailaixe noxinge manina-
sou e kaluxusou uasi a mulalaxii muaai.
35 La sou lexe ngingi ngetulu pekiaˈinge mo ngaxolu seˈisisi
tei aloxo ne la mamu sou ngasuˈanu ˈiliˈilixo ane ne. Xo iliˈi
la nganoˈu lakolisou lailaixe manina.
36 Laixe lexe ngatulu pekiaˈinge aloxo ne. Mo sou lexe
ngamulinu masaxa noxou Lataua laixe, la nganoˈu mii maˈia
ane Anu musakiinu vaivaikalasou lexe ngingi nganoˈu.
37 ✡ “Xo maxuveeni uasi. Voxo sou Anu uneˈe a ˈalaˈalai
mukalu.
La uneˈe ne. Mii vile utaluxu uasi, uneˈe ne upasipaasi.
38 Ia anu ane mulapu no anu muxamuxaxu tanu noxou la
anu uxolu,
ia anu ane usukusuku ulivu la eni aˈosasou uasi.”
39 Ia nenge ta mitema sou tasukusuku talivu mo ta ulua
avile uasi. Nenge ta mitema sou temuxaxu tanenge mo ta
mitema sou tanoˈu mauli.

11

Tavaˈu ˈIlixo sou Muxamuxaxu Tanenge

1 ✡Tavaˈu tamuxamuxaxu tanenge ne aloxo ˈo. Mii maˈia
ane nenge teloloopalanu sou tanoˈu ne, nenge tanoˈu. Mo
tamaisou no ienge uasi ne, ia nenge tanoˈu manina.
2 Ta mitema sou tatei mimuxaxu taneˈi la Lataua
muˈosasiˈaxu.
3 ✡Nenge temuxaxu tanenge la telavusou lexe loxotolo ilou
lialia muxali no anu vaikala noxou Latauasi. Aloxo ne la sou
mimii e nenge temaisou ˈo ne, Lataua mukoinu no anu mimii
e nenge tamomomosou tamaisou no ienge uasi.
4 ✡Aveli mumuxaxu tanu noxou Lataua xe muˈelaxu mimii
mulai noxou Lataua, la Anu muˈosasouxu. La mumasaxau
mimii e anu muˈelaxu ne, ia uˈosasou ane noxou Kaini uasi.
Xo Aveli mumuxaxu tanu la sou Lataua muˈosasouxu no anu
mimii e anu muˈelaxu mulai noxou ne. La mumoxoˈu lexe

✡ **10:34:** Mat 5:11-12; 6:20 ✡ **10:37:** Ava 2:3-4 ✡ **11:1:** 2Ko 5:7 ✡ **11:3:** Tav 1:1; Lex 33:6; Ioa 1:3 ✡ **11:4:** Tav 4:3-10

anu itema mulapu. La sou Aveli musoli, ia vaimomo ʼo no
anu muxamuxaxu tanu noxou ne, a uaʼalomenge sio.

5 ✡Enoko mumuxaxu tanu noxou Lataua, la Lataua
munoʼu mulailixu teitexi no opo loxotolo ia usoli uasi. Ta
mitema ikakamulinu, la ixalisou uasi, xo Lataua munoʼu.
Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe, tei no mine Lataua
unoʼu Enoko uao, la anu ʼilixonu ne lailaixe manina no iou
Lataua.
6 Ia itema e umuxaxu tanu noxou Lataua uasi la umo-
momo sou Lataua uʼosasou uasi. Xo itema ane uneʼe ʼalai
noxou ne anu laixe lexe umuxaxu tanu lexe Lataua anu
a uxolu. Mo umuxaxu tanu lexe Anu ulosiʼa aneʼi ane
ikakamulinu uluiʼa.
7 ✡Noa kalumo mumuxaxu tanu noxou Lataua la sou
Lataua muvikalanu lamana no anu mii maʼia sou uxali
iliʼi e Noa umaisou no iou uao. La sou anu mulomuxu
vaikala noxou Lataua la muʼoxonu lasipi vile. La anu ilee
semau mo ta ʼolu miʼunalai mixolu no nano no anu lasipi la
mimauli ia isoisoli uasi. No anu muxamuxaxu tanu noxou
Noa la anu mupalaʼalixu susu noxiʼa ta mitema no lialia ʼo
mukalusi. Xo anu mumuxaxu tanu noxou Lataua la sou
Lataua muʼosasou la mumoxoʼu lexe anu vile noxiʼa aneʼi
ane Lataua mumoxoʼa lexe aneʼi milapu.

8 ✡Mo Avalaamu kalumo mumuxaxu tanu noxou Lataua,
la sou no mine Lataua muʼavalou sou ulai no xalee lia vile e
Lataua mulosou lexe anu naʼu muisalili, la anu mulomuxu
vaikala noxou Latauasi. Ia anu ulavusou lexe no ʼa xalee
anevaa uasi, la anu mumuxaxu tanusi la mulai.
9 ✡Anu mumuxaxu tanu la mulai muxolu no anu lia xalenu
e Lataua muvikalanuxu tei lexe ulosou. La mutulusou tani
alelaxu sou muxolu no anu loxo aasila molu no tuala vile
muneʼe muxolu. Mo Aisaki ilou Iakovo kalumo aneʼi iloʼa
mixolu no anu tani alelaxu ne sou mixomaiou tuala tatila.
10 Xo anu tanu uʼoxoxu tuala tatila e Lataua molu mux-
avutalanu sou utulusou a loxovaa, xe mukalu la Anu molu
mutulusou. Tuala tatila ne anu tavaʼu pumuxu manina.

11 ✡Xo Avalaamu mumuxaxu tanu noxou Lataua la semau
Sala kalumo mimuxaxu tane lexe ane sema tila mo ilavusou
ipalaa uasi, xo ane miuaʼulixu tauu ie sou ipalaa. Ane
mimuxaxu tane noxou Latauasi lexe Anu umomomo sou
uʼoxonu mii maʼia musakiinu vaikalasou lexe uʼoxonu ne
uxali maninasou. La sou muʼoxone la sou ane imomomosou
ipalaa, la mivoʼonu ʼilie.
12 ✡Mo noxou itema vilesisi nesi Avalaamu anu itema
tila mo vasimolu musoisoli mo xaviinu sou upalaa la uasi.
Ia anu mumomomo sou muxalixaʼa ta xaixasou iloʼa ta
ʼilusuʼilusunu mixali tavuʼalo manina loxo ta oto teitexi no
loxotolo xe ioʼiioʼi no tasiʼi e taitisou la takalasou uasi.

✡ **11:5:** Tav 5:21-24 ✡ **11:7:** Tav 6:13–7:1 ✡ **11:8:** Tav 12:1-5 ✡ **11:9:** Tav 35:12 ✡ **11:11:** Tav 18:11-14; 21:2; Rom 4:19 ✡ **11:12:** Tav 15:5; 22:17

13 ✡Ane'i ta mitema ane ne mimuxaxu tane'i noxou Lataua
mulai no anu soli noxi'a. No mine mixoxolu no lia 'o la ino'u
mimii e Lataua musakiinu vaikalasou lexe ulosi'a ne uasi.
Ane'i mitulu la mimaisou mimii ne muxolu la'ala'a manina
noxi'a la misexelaxusi. La mivikala lamana lexe ane'i ta
asilasi mo ixolu maxuveeni uasi.
14 Ta mitema ane ivikala loxo ne, la anu mumaxa'u lexe
ane'i ikakamulinu tualasi'a maninasou a uao.
15 Mo lexe ane'i ixavutala no anu tualasi'a e ane'i
mi'umesou ia mine'e ane'i imomomo sou ilivu.
16 Ia uasi, ane'i xavutalai'a ututulu no anu tuala e lailaixe
manina. Tuala ne a teitexi no opo loxotolo. Aloxo ne la sou
Lataua umomomo sou umaela uasi no mine imoxo'u lexe
Anu Lataua noxi'a. Xo Anu mulalaxiinu tuala vile tatila si'a
sou ilai ixolu no anu.
17-18 ✡Lataua muvikalanu Avalaamu aloxo 'o, “Noxou
'iline Aisakisi la ta xaixaisine ilo'a ta 'ilu'iulusuneni ixali
tavu'alo.” Ia no mine Lataua mutovonu Avalaamu lexe uvau
'olu vilesisi ne mo u'elaxu ulai noxou, la anu mu'oxonusi xo
anu mumuxaxu tanu noxou Lataua.
19 ✡Xo Avalaamu muxavutala aloxo 'o, lexe Aisaki usoli
la Lataua umomomo sou utulusou la. La sou anu loxo
Avalaamu mulivunoxu 'olu no anu soli.
20 ✡Mo Aisaki mumuxaxu tanu noxou Lataua la mualusi'a
Iakovo ilou Esau sou xoluxoluxa'a ili'i.
21 ✡Mo Iakovo mumuxaxu tanu noxou Lataua, la sou
'ala'alai sou usoli la anu mualusi'a Iosepu ta 'olu. Anu
muteteli telixu no anu vilaxoxu sou mulotu mulai noxou
Lataua.
22 ✡Iosepu mumuxaxu tanu noxou Lataua kalumo, la sou
no mine 'ala'alai sou usoli, la anu muvikalane'i lexe ili'i
la ane'i i'umesie Aixiputo. Mo mupela'axu vasimolu sou
i'oxonu a loxovaa.
23 ✡Mo Mosesi nenu ilou momu mimuxaxu tane'i noxou
Lataua la no mine nenu mivo'onu mukalu la mutalumeiou
so'io tatalu. Xo ane'i mimaisou keakea ne loxo ta keakea
mose'i uasi mo anu iou lailaixe. Mo ane'i ilou i'ume sou
imamulonu lapuloto noxou tatananu tuala ne uasi.
24 Mo Mosesi mumuxaxu tanu noxou Lataua, la sou no
mine anu muxali tila, la anu umasaxa lexe ane'i ilemolu lexe
anu Palao 'olu 'ilie uasi.
25 Mo anu muxavutala lexe laixe sou uno'u tu'utu'umaxu
iouvilesisi aloxo ta mitema noxou Lataua inono'u ne. Anu
umasaxa umulinu 'ili'ilixo sou susu mo uxamulinu 'osa'ila
ane ataxu ne uasi.
26 Anu muxavutala lexe no mine ipamaelanu xo anu noxou
Kalisito, la anu mii tatila mo muuliuli manina. Mua'ulixu
lavuluti iouiou ne Aixiputo. Xo anu xavutalau utulu no anu
mii ma'ia lailaixe e sou anu uno'u loxo 'ulu noxou ili'i.

✡ **11:13:** Tav 23:4; 1A'a 29:15; Lex 39:12; 1Pi 2:11 ✡ **11:17-18:** Tav 21:12; 22:1-14
✡ **11:19:** Rom 4:17 ✡ **11:20:** Tav 27:27-29, 39-40 ✡ **11:21:** Tav 47:31–48:20
✡ **11:22:** Tav 50:24-25; Mul 13:19 ✡ **11:23:** Mul 1:22; 2:2

27 Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua la sou anu Mosesi
mu'ume mulaa ne Aixiputo. Mo tatananu tuala la'iaxuu ia
anu u'umolu uasi. Mo anu mutulu pekia'u xo anu mumaisou
Lataua e ta mitema imamaisou uasi no iou.
28 ✡Mo anu mumuxaxu tanu noxou Lataua la muvikalane'i
ta Isilaeli sou imulinu la'ilali sou Lataua mupolopepene'i ta
Isilaeli laixe la mi'ou no anu voxo e Lataua iou muvaxai'a
la mixolu laixe. Mo muvikalane'i la milutu sialu no aiaiten-
gasi'a mo sou angelo sou uve'a ta 'ili'a ta laposalaxa'a une'e
xe umaisou la upolopepeene'i.
29 ✡Ta Isilaeli mimuxaxu tane'i noxou Lataua la mix-
isa'isou luaki laolaoinu ne aloxo mimuamua'i no lia esisi. Ia
ta Aixiputo itovo sou lexe imuline'i la mi'uo'uo la misoisoli.
30 ✡Mo ta mitema mimuxaxu tane'i noxou Lataua. La
vimelu sou tuala tila ne Ieriko mumamumamulo no mine
ta mitema mimuamua'i mixixao alaxu muxatele ta tamei.
31 ✡Mo sema sou vote'i Le'evu mimuxaxu tane noxou
Lataua kalumo, la misu'uline'i ta mitema ta tamei e mi-
talume mine'e mimaisou tuala tila ne tanu. La ta mitema
e ilavusou imuxaxu tane'i noxou Lataua uasi iulua ia ane
iulua uasi.
32 ✡Xe eni maasi la amomomo sou a'aloxa'a Xitioni mo
Valaka mo Samusoni mo Ieputa mo Deviti mo Samueli xe ta
palomatana uasi. Xo taiinu sou a'aloxa'a uasi.
33 ✡Ane'i ta mitema ne mimuxaxu tane'i noxou Lataua
la mitaloxolixa'a ta tatananu 'oto'oto la mia'ulixa'a. Ane'i
mi'oxonu 'ilixo mulapu la sou mino'u mii ma'ia e Lataua
musakiinu vaikalasou tei lexe ulosi'a ne. Xe mitomunoxu
ta laeoni anaxa'a.
34 ✡Mo misitanoxu navu toxotoxoxa'a, mo mi'ume la laviso
umomomo sou uto'ome'a isoli uasi. Mo pelepelesi'asi ia
ane'i mixali xavine'i. Ia ili'i la ane'i xavine'i manina no anu
'oto'oto, la milelemuline'i ta mitema sou 'oto'oto no tuala
va'ava'axu.
35 ✡Xe mose'i misoisoli, ia mitulu mimauli la, la milivu
mulai noxi'a ta neni'a la. Xe mose'i ne ta uluai'a mitatuxa'a
no taasou navunavu mo mi'oxoo masuanu vasime'a manina
mo 'ala'ala'i sou isoli. Sou itovone'i lexe ixiunu tumali'a
noxou Lataua, ia uasi, xo ane'i tane'i mutuluu voxo lailaixe
sou Lataua utulusi'a no anu soli la imauli la. Ane'i milavusou
lexe ane'i isoli la Lataua utulusi'a la sou ino'u mauli lailaixe
manina.
36 ✡Mose'i noxi'a la misukune'i mo mimolovila'isi'a mo
mipuapuasi'a xe misakisakine'i la mimulaxa'a no taasou
navunavu.
37 ✡Mo mive'ave'a no anu kulu mo mixotosou vasime'a
no anu lasoo la mautunu ta tamei. Mose'i la mive'ave'a

✡ **11:28:** Mul 12:21-30 ✡ **11:29:** Mul 14:21-31 ✡ **11:30:** Ies 6:12-21 ✡ **11:31:** Ies 2:1-21; 6:21-25; Iak 2:25 ✡ **11:32:** Kis 4:6–5:31; 6:11–8:32; 11:1–12:7; 13:2–16:31; 1Sa 1:1–25:1; 16:1; 1Ta 2:11 ✡ **11:33:** Tan 6:1-27 ✡ **11:34:** Tan 3:23-27 ✡ **11:35:** 1Ta 17:17-24; 2Ta 4:25-37 ✡ **11:36:** 1Ta 22:26-27; Iel 20:2; 37:15; 38:6 ✡ **11:37:** 2A'a 24:21

misoisoli no anu laviso e iˈotoˈoto no anu. Moseˈi noxiˈa iˈa lavalava uasi, misakiinu sipsip ilou xoutu laxusousi la mixixaoxao, mo paˈusiˈa no anu mimii tavuˈalo sou vasimeˈa manina mo milosiˈa tuˈutuˈumaxu xe miˈoxo masuaneˈi manina.
38 La sou miˈume milai vaˈavaˈaxu sou mitalume. Seˈi miˈume milai mixolu no xalee lia ˈesiˈesi moseˈi no laxalaxaˈilu moseˈi no kulu taxataxanu xe seˈi milai mixolu no lia taxataxanu. ˈIlixo noxiˈa ne iouvilemo manina, muaˈulixu ˈilixo noxiˈa ta mitema no lialia ˈo mukalusi e aneˈi mixolu no taineˈi ne.
39 Aneˈi ta mitema mukalusi ne Lataua muˈitinu ualasiˈa xo aneˈi mimuxaxu taneˈi noxou. Ia vile noxiˈa ne unoˈu mii maˈia e Lataua musakiinu vaikalasou lexe ulosiˈa ne uasi.
40 Xo tei manina la Lataua mulalaxiinu mii vile lailaixe manina sou nenge latala tanoˈu. Ia Anu uxalixu noxiˈa aneˈi ane mixali tei palea uasi, xo Anu mumasaxa lexe nenge kalumo taxali laixe manina loxo aneˈi.

12

Lataua Ulavusou Umomosiˈa ta ˈOlu

1 ✡Ta mitema tatei latala ne milosienge no anu voteˈi sou tamuxaxu tanenge mo aneˈi mitulu mixalilinenge loxo tamuxala toxoxaˈa. Aloxo ne la sou laixe lexe nenge tasuˈanu mimii iouiou e tuˈutuˈumaxu xe susu iouiou e usakisakinenge la uˈoxonenge taiave xavinenge uasi ne mo usuˈa. Ia tatulu pekiaˈinge mo taiave no anu iaveiave sou uauli e Lataua musosovosinge sou taiave no anu.
2 La sou laixe lexe ienge ulai noxou Iesusi, Anu tavaˈu muxamuxaxu tanenge, mo iliˈi la Anusi ulosinge neneˈaxu mii e temuxaxu tanenge no anu. Mo Anu mulavusou lexe umulinu masaxa noxou Latauasi, la iliˈi la uˈosa xe uxolu laixe manina. No mine Anu muxavutalanu la mutavulenu tuˈumaxu la musoli no ovu valautu. Anu mutavulenu maela teitexi no ovu valautu, ia Anu uxavutala no anu uasi. Ia vaimomo ˈo Anu muxolu no anu puloulou no paˈumolu Lataua no avolu tema
3 Loxo ngaxavutalanu maulixu Iesu la ngamaisou lexe ta mitema sou susu mixililiou, ia Anu mutulu pekiaˈu. Anu muˈoxonu aloxo ne la sou laixe lexe ngingi kalumo ngatotosa mo opongengi usalulu mamu, ngatulu pekiaˈinge.
4 Manina ngigni ngeˈoto xavingengi sou ngataloxolixu susu, ia no anu ˈotoˈoto ne la sialungenge unixi uao.
5 ✡La sou loxovaa tangengi vulusiu peletoto noxou Lataua sou muˈoxonu pekiaˈinge loxo Anu ta ˈolu. La anu kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ˈo,
“ˈAlixeni, no mine Tila uˈoxonu mii vile noxine,

✡ **12:1:** 1Ko 9:24-25 ✡ **12:5:** Iop 5:17; Xav 3:11-12; Pal 3:19

la namaisou lexe mii vitanisi mamu,
mo no mine umomosine la oponeni tuˈumaxu mamu.
6 Xo Lataua ulavusou umomosiˈa aneˈi ane Anu tanuxaˈa,
mo no mine Anu unoˈu itema vile xe umoxoˈu lexe ˈolu,
la Anu ulavusou upuasou kalumo.”
7 ✡Aloxo ne la sou ngatulu pekiaˈinge no mine nganoˈu
tuˈumaxu mo iengi uvaxaˈu Lataua umomosinge loxo Anu ta
ˈolu. Loxovaa itema vile ulavusou upuasiˈa ta ˈolu no mine
isusu uasi? Uasi anu umomosiˈa.
8 Lataua ulavusou umomosiˈa ta ˈolu ukalusi. Ia lexe Anu
umomosinge uasi, la anu laaxu lexe ngingi ta ˈolu manina
uasi. Ngigni ta ˈolo voteˈi.
9 Mo loxo ngamaisou, nenge ta maminge no lia ˈo ilavusou
imomosinge, la sou nenge tatoxoneˈi. Lexe nenge tataxaneˈi
ta maminge no lia ˈo laixe, la anu laixe sou nenge tamulinu
maminge sou ulenenge, la sou nenge tamauli.
10 Ta maminge no lia ˈo ne imomosinge maxuveeni uasi
umomomo no anu masaxa noxiˈasi. Ia Lataua umomosinge
ne sou usuˈulinenge manina sou nenge tanoˈu ˈilixo male-
malenga noxou.
11 ✡No mine maminge ulosinge tuˈumaxu sou umo-
mosinge, la nenge taˈosasou uasi. Anu navunavu, ia iliˈi la
nenge tanoˈu lavulavu no anu, la taxolu seˈisisi sou tamulinu
ˈiliˈilixo mulapusi la tanoˈu neneaxu ne anu ane opo seˈisisi.
12 ✡Aloxo ne, la sou lexe avonge musoisoli mo ululili
vitanisi la ngaavutinoxu utelo mo ngaxaxai no anu. Mo lexe
tavaˈinge musoisoli la ngaavutinoxu mo ngatulu.
13 ✡Mo ngamuamuaˈi no anu voteˈi mulapu. Mo sou
tavaˈinge e musoisoli ne usoisoli la uasi, anu uxali laixe la.

Loxo Taxiunu Tumalinge Noxou Lataua, La Tuˈutuˈumaxu Uxali Noxinge

14 Xavingengi sou ngatovo ngaxalixu xoluxolu laixe mo
opo seˈisisi noxiˈa ta mitema ukalusi. Mo xavingengi sou
ngamulinu ˈiliˈilixo mulapu noxou Lataua, xo ta mitema ane
imulinu ˈiliˈilixo noxou Lataua, la imaisou Tila iou.
15 Ngalaxaˈingengi laixe, loxo ˈo io seˈi noxinge ineˈe ˈalai
no anu alauna noxou Lataua si ka iˈume ilivu. Mo loxo ˈo io
vile noxinge uxali loxo ovu vile la uliu e masua uluˈelai no
lia ne muxali no taingengi, la uxalixu tuˈutuˈumaxu noxinge
la uˈoxongengi ngaxali masua no iou Lataua.
16 ✡Ngalaxaˈingengi laixe mo sou vile noxinge uˈoxonu
ˈiliˈilixo sou voteˈi mo uxiunu tumalou noxou Lataua loxo
Esau muˈoxonu mamu. Anu muxavutala no anu laˈilali se
kituˈasi, la mulotonu no anu tanixu loxo anu laposalaxu.

✡ **12:7:** Lap 8:5 ✡ **12:11:** Iak 3:17-18 ✡ **12:12:** Ais 35:3 ✡ **12:13:** Xav 4:26
✡ **12:16:** Tav 25:29-34

17 ✡Ngingi ngelavusou lexe ili'i xe anu xavutalau muxiu
sou uno'u alualu laixe noxou momu la umomomo uasi mo
momu umasaxau uasi. Anu mutama sou lexe uno'u alualu-
sou ia vote'i vile sou anu uxiunu opoonu sou u'isalilinoxu
uasi.
18 ✡Ioxe, loxo ngingi la ngaxali no anu laxa'ilu mo ngaka-
sou uao. Ia ane'i ta Isilaeli tatei mixali no laxa'ilu ne Sinai
e ane'i mimomomo sou mixamulinu la mimaisou navu ilou
isivoxo toxoxa'a xe la'ave.
19 ✡Mo milomusou xolau mutama xe milomusou itema
xolinu tila muvivikalane'i, la mi'ume manina. Ane'i milo-
musou aloxo ne la sou milinga pekia'u noxou Mosesi lexe,
ane'i imasaxa lexe ilomu la uasi.
20 ✡Xo ane'i mimama'u no anu vaikala ne. Vaikala ne aloxo
'o, "Lexe itema vile xe ta mimemimengi ta temene ilo'a ta
vova mose'i ine'e ilaisou laxa'ilu 'o, la ngave'a no anu kulu
mo isoisoli."
21 ✡Ane'i mimaisou la mi'olo'olo manina mo Mosesi
kalumo. La muvikala lexe, "Eni e'ume xe e'olo'olo."

22 Ia ngingi ne ngalai no anu mii vile aloxo ne uasi. Ngingi
ngexali no laxa'ilu ne Sioni mo ngexali ne Ielusalemu teitexi
no opo loxotolo no anu tuala tila noxou Lataua e uxolu
umauli utotomu. Ngigni ngelai ngexali noxi'a ta angelo
tavu'alo e tavu'alo manina ixoxolu ipita sou i'osa'osa no anu.
23 Mo ngexali no anu pita noxi'a ta laposalaxa'a e ualasi'a
mikaukavunu muai teitexi no opo loxotolo. Ngingi ngexali
noxou Lataua e utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala, mo
ngexali noxi'a ta ulene'i ta mitema misoisoli tatei e 'ilixone'i
mulapu xe mixali laixe manina.
24 ✡Mo ngexali noxou Iesu anu itema utulu nonixi sou
u'oxonu pekia'usou 'ilixo sou opo vilesisi alavua, mo no anu
sialuxu e mupeinusinge. Sialuxu ne muxalixu a'alo laixe
mua'ulixu sialuxu Aveli.
25 ✡La sou ngalaxa'i laixe, mamu sou ngaxiunu tumalinge
noxou Lataua e uvikala. Tatei no lialia 'o la Mosesi mulosi'a
ta mitema vaikala pekia'u la ane'i imasaxa ilomusou mo
imulinu uasi, la vote'i vile sou i'ume no anu lakolisou uasi.
Ia Lataua muxolu teitexi no opo loxotolo mupeletotosinge ia
nenge talomuxu vaikala uasi la texiunu tumalinge noxou. La
sou loxovaa, nenge tamomomo sou ta'ume la tapoloxalonu
'ulusou susu noxinge ne? Uasisi manina.
26 ✡Xo tatei xe muvivikala la xolinu mu'umu'umunu lialia.
Ia vaimomo 'o Anu musakiinu vaikalasou aloxo 'o, "Alaxu
vile la eni akunoxu lialia la, ia lialiasi uasi loxotolo kalumo."

✡ **12:17:** Tav 27:30-40 ✡ **12:18:** Mul 19:16-20; Lap 4:11-12 ✡ **12:19:** Mul 20:18-21; Lap 5:22-27 ✡ **12:20:** Mul 19:12-13 ✡ **12:21:** Lap 9:19 ✡ **12:24:** Tav 4:10; Eva 8:6 ✡ **12:25:** Eva 2:1-3; 10:26-29 ✡ **12:26:** Axa 2:6

27 Lataua mulemolu lexe alaxu vile la Anu ukunoxu lialia
ilou loxotolo la mimii e Anu mukoinu ne uxexee, ia mii ane
ukunikuni uasi la anu uxolu.
28 La sou laixe lexe nenge talemolu laixe noxou Lataua mo
talotu noxou no anu ˈilixo ane Anu mumasaxau mo taˈitinu
ualasou mo tamamaˈusou la taxolu no laaxu. Xo nenge
telavusou lexe nenge texolu no anu saxisaxilaˈu noxou, la
saxisaxilaˈu noxou ne anu pumuxu manina.
29 ✡Xo Lataua noxinge ne anu loxo navu ialuxu manina e
uˈelaxu mimii la uˈela avile.

13

Vaikala sou Peletoto Kaluxusou

1 Ioxe, laixe lexe ngingi utotomu ne tangengixaˈa ta vivinge
noxou Iesu.
2 ✡Mo no mine ta asila meˈa no tuala vile ineˈe no tu-
alasinge la iengi uvaxaiˈa mamu ngaˈavaliˈa ineˈe no tani.
Tangengi vulusi mamu, xo no anu ˈilixo ane ne, la ta mitema
moseˈi miˈoxonu noxiˈa ta angelo ia ilavusou uasi.
3 Mo ngaxavutalaneˈi aneˈi ane mixolu no taasou navu-
navu loxo ngingi kalumo ˈa ngongiˈa ngexolu ne. Mo ngax-
avutalaneˈi aneˈi ane minoˈu tuˈumaxu loxo ngingi kalumo
nganoˈu tuˈumaxu.
4 ✡Xe ngiou no anu taulaˈi la ngataxanu laixe mo ngasax-
ilaˈu taulaˈingenge ne laixe. Ia ngailanu ˈilixo masumasua
sou voteˈi no anu uasi. Xo ngingi ngelavusou lexe Lataua
utulusiˈa no anu vaikala aneˈi ane itaxanu taulaˈi uasi xe
iˈoxonu ˈilixo sou voteˈi.
5 ✡Mo mamu sou masaxa sou lamoli utila no anu maulin-
genge. Mii maˈia ngenoˈu ne la anu mumomomo ane. Xo
Lataua muvikala aloxo ˈo, “Eni amomomo sou aˈumesinge
mo ieli uvaxainge ngaxolu vitanisi uasi.”
6 ✡La sou nenge taˈoxo pekiaˈinge no anu vaikala ne aloxo
ˈo,
“Tila anu ulavusou usuˈulileli,
la sou eni aˈume uasi.
Ta mitema iˈoxonu mii maˈia noxilo?”
7 ✡Ngaxavutalaneˈi ta kisokisou no anu lalotu e miulax-
ungenge xe miaˈaloxu vaikala noxou Lataua tatei muneˈe
noxinge. Ngaxavutalanu maulixaˈa mimuamuaˈi no anu
xe ˈilixo sou mimuxaxu taneˈi a loxovaa la ngatovosou
ngamulinu.
8 Iesu Kalisito ne muxolu iouvilesisi tatei mo vaimomo ˈo
xe iliˈi mo kaluxu uasi.

✡ **12:29:** Lap 4:24; 9:3 ✡ **13:2:** Tav 18:1-8; 19:1-3; Rom 12:13 ✡ **13:4:** Ep 5:5
✡ **13:5:** Lap 31:6, 8; Ies 1:5 ✡ **13:6:** Lex 118:6 ✡ **13:7:** 1Ko 4:16

9 ✡Aloxo ne la sou, ngalomusou potopoto iouvilemo io
ngamulinu mo ulapungengi ngalai vaˈaxu mamu. Anu
laixe lexe opongengi utulu no anu alauna noxou Latauasi,
xo anusi uˈoxonu pekiaˈinge. Ia tangengi utulu no anu
lapuloto iouiou sou laˈilali vitanisi uasi. Xo ˈilixo ane loxo
ne umomomo sou usuˈulineˈi ta mitema sou imulinu uasi.
10 Nenge valovalo vile noxinge ˈa uxoxolu no tani alelaxu
sou lalotu noxou Lataua. Mo ta mitema e ilavusou ixaxai no
nano no taasou lalotu noxiˈa ta Iutaia ne ilavusou inoˈu ˈani
no anu uasi.
11 ✡Kisiˈa ta ailiˈi utavulenu ta mimii sialuxaˈa la unoˈu
uˈunalailixu no anu Kaveutu ane Tavuna Manina sou unixiˈu
loxo mii sou uxexeenu susu. Ia ta mimii vasimeˈa ne
ixutuxaˈa no ale no tanixu pita noxiˈa ta Isilaeli tei.
12 ✡Mo aloxo Iesu kalumo ne munoˈu navunavu no ale no
anu aitengaxu vimelusou tuala tila, sou sialuxu unixisiˈa ta
mitema la ixali malemalenga.
13 ✡La sou laixe lexe nenge kalumo talai noxou no ale no
anu tanixu pitapita ne, mo sou nengeˈa tatavulenu maela
ukei.
14 ✡Xo no lialia ˈo nenge tualasinge tatila vile ulavusou
uxoxolu avile uasi. Ia nenge tanenge uˈoxoxu tuala tila ane
iliˈi sou uxali.
15 ✡Aloxo ne la sou anu laixe sou nenge taˈitinu Lataua
ualasou utotomu no ualasou Iesu, la ˈilixo ne anu uxolu loxo
mii nenge taˈoxonu ulai noxou sou uˈelaxu sou uxexeenu
susu noxinge. Xe tavikala laixe sou ulaa no ananenge la Anu
uˈosasou.
16 ✡Mo ngaˈoxonu ˈilixo laixe noxiˈa ta menexinge mo
ngaitixaˈa xe ngaitiˈa mimii. Tangengi vulusiou ˈilixo ne sou
ngaˈoxonu uasi. Xo ˈilixo ne anu loxo mii ngeˈoxonu mulai
noxou Lataua. ˈIlixo ane ne Anu uˈosasou manina.
17 ✡Ngaxolu no laaxaˈa ta tatilasinge mo ngalomuxaˈa
xo aneˈi ilavusou isuˈulingengi xe isaxilaˈinge. Xe iliˈi la
iaˈaloxu noxou Lataua no ˈa xaixai noxiˈa miˈoxonu. No
mine ngingi ngaˈoxonu aloxo ne, la aneˈi iˈosa sou iˈoxonu
xaixai noxiˈa laixe, ia oponeˈi tuˈumaxu uasi. Ia lexe ngingi
ngalosiˈa opo tuˈumaxu la aneˈi imomomo sou isuˈulingengi
laixe uasi.
18 ✡La sou ngakilakasixe xo nexi temasaxa manina lexe
tamulinu ˈiliˈilixo lailaixe utotomu, xe nexi telavusou lexe
tanexi muxolu malemalenga manina.
19 Eni linga pekiaˈu noxilo ulai noxinge lexe ngakilakasilo
pekiaˈu mo sou eni apalea aneˈe noxinge.

✡ **13:9:** Rom 14:17 ✡ **13:11:** Liv 16:27 ✡ **13:12:** Ioa 19:17 ✡ **13:13:** Eva 12:2 ✡ **13:14:** Eva 11:10, 16; 12:22 ✡ **13:15:** Lex 50:14, 23 ✡ **13:16:** Pil 4:18 ✡ **13:17:** 1Te 5:12 ✡ **13:18:** Apo 24:16; 2Ko 1:12

20 ✡Tila noxinge Iesu, Anu itema xaviinu sou usaxilaˈa
ta sipsip, mo sialuxu muˈoxo pekiaˈusou opo vilesisi sou
xoluxolu laixe mo kaluxu uasi. Lataua mutulusou no anu
soli mo Lataua anu tavaˈu opo seˈisisi.
21 Anu molusi uˈoxonu pekiaˈu ˈiliˈilixo lailaixe e muxolu
no anu maulingenge umomomo sou ngamulinu masaxa
noxou laixe. No anu xaixai noxou Iesu Kalisito la sou
uˈoxonenge latala taˈoxonu ˈiliˈilixo e Anu mumasaxau. Xe
taˈitinu ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.
22 Ta vivilo noxou Iesu, eni emasaxa lexe ngalomusou
vaivaikala peletoto noxilo ˈo laixe manina. Xo uoli voloxu
e eni ekaukavunu ˈo ne veveeni uasi.
23 Mo emasaxa aˈalomengi lexe vivinge Timoti ˈa milulu-
sou mo mulaa no taasou navunavu. Ia lexe anu uneˈe uxali
noxilo palea, la nexi noxou takei taneˈe sou tamaisinge.
24 Ngasovanu aso laixe noxixe ulai noxiˈa ta kisokisou no
anu lalotu iloˈa ta mitema latala noxou Lataua ukalusi. Mo
ta mitema ne Itali e mineˈe mixolu ˈo, misovanu aso laixe
noxiˈa mulai noxinge kalumo.
25 Eni akilaka lexe alauna noxou Lataua uxolu noxinge
latala ukalusi utotomu.

✡ **13:20:** Iel 32:40; Ese 37:26; 1Pi 2:25

UOLI VOLOXU ANE
IAKOVO
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA ISILAELI
Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Iakovo 'o ne, anu mukaukavunu vaikala lailaixe tavu'alo no nano sou usu'uline'i ta mitema sou imulinu no anu maulixa'a. Anu mukakavunu vaikala tovola'i tavu'alo sou usu'uline'i ta mitema xavutalai'a mo ilavusou xe ixavutalanu vaivaikala noxou laixe.

Anu muvikala lexe itema e umuxaxu tanu noxou Iesu ne anu umomomo sou uxolu vitanisi uasi. Anu u'oxonu 'ilixo laixe noxi'a ane'i mose'i, la sou anu umaxa'u lexe itema ne mumuxaxu tanu maninasou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1
Tovotovo iouiou 1:2-18
Talomusou la ta'oxonu 1:19-27
Ngaixengengi mamu 2:1-13
Muxamuxaxu tanenge xe u'oxonu 'ilixo laixe maninasou 2:14-26
Tasaxila'u ananenge 3:1-12
Lavulavu iou ta tamei 3:13-18
Ngataloxolingenge noxou Lataua 4
Peletoto ulai noxi'a ta mitema sou lavuluti 5:1-6
Tu'utu'umaxu uxalisinge la ngaxolu se'isisi 5:7-12
Ngakilaka la ngamuxaxu tangengisi 5:13-20

1 ✡Eni Iakovo, amitema sou xaixai vitanisi noxou Lataua
mo noxou Tila Iesu Kalisito. Eni ekaukavunu vaivaikala ane
'o ulai noxinge ngingi ta Isilaeli mata mulelia tamei e ngelai
ngexolu no xalexalee tuatuala mukalusi no lia 'o. Eni asova
aso laixe ulai noxinge.

Tovotovo Iouiou

2 ✡Ngingi ta vivilo ta mitema noxou Lataua, no mine
tovotovo iouiou uxalisinge, la nga'osasou manina!
3 ✡Xo ngingi ngelavu lexe tovotovo ane ne utovonu mux-
amuxaxu tangengi noxou Lataua ia utaloxolingengi uasi la
Anu umaxa'u lexe ngingi xavingengi sou ngatulu pekia'inge
no anu.
4 Ia lexe ngingi nga'oxonu aloxo ne utotomu, la
'ili'ilixomengi uxali laixe la. La sou ngingi ngaxali pekia'inge
manina mo ngaxali laixe, ia 'ilixo vile pa'usinge no anu uasi.
5 ✡Ia lexe vile noxinge iu lavulavu laixe uasi, la anu
ulinga ulai noxou Latauasi. Xo Anu u'osasou ulosiouxusi,
ia ulavusou uapisou uasi.

✡ **1:1:** Mat 13:55; Apo 15:13; Xal 1:19; 1Pi 1:1 ✡ **1:2:** Rom 5:3-5 ✡ **1:3:** 1Pi 1:7
✡ **1:5:** Xav 2:3-6

6 Ia no mine anu ulinga, la anu umuxaxu tanu noxou
Latauasi. Ia mamu sou anu uxavutala tapiena, xo anu ane
uxavutala piena la anu loxo xasi no luaki ane sivo utausou
la ulai uneʼe.
7 Itema ane loxo ne, la mamu sou anu uxavutala lexe Tila
ulosou mii maʼia ane anu mumasaxau.
8 Xo anu itema sou xavutala tamei mo nenge umomomo
sou tamulaxu tanenge no anu mii maʼia ane anu uʼoxonu
uasi.
9 Aloxo ne, la sou itema vile noxou Lataua ane iu mimii
uasi ne, laixe lexe anu uʼosa. Xo anu mumulaxu tanu noxou
la anu muʼitinu ualasou.
10 ✡Mo laixe lexe itema sou lavuluti kalumo uʼosa no mine
Lataua uxexeenu lavulutiu la mutaloxolixu ualasou. Xo
itema loxo ne, ukalu vitanisi loxo iaʼeiaʼe seseenu.
11 Aso utelo xe atume utavule ialuxu, la uxutuxu iaʼeiaʼe
seseenu. La sou iaʼeiaʼe seseenu lailaixe ne, uxali masua mo
uxalo la ulapau. Aloxo ne, la sou itema sou lavuluti kalumo
ukalu vitanisi no mine anu uxaxaisou lavulutiu ne.
12 Ia Lataua ualusou anu ane utulu pekiaʼu no anu tovo-
tovo, xo no mine anu muaulixu ne la Lataua ulosou kisivalu
sou mauli aloxo anu musakii vaikala tei lexe ulosiʼa aneʼi
ane mimasaxau.
13 Lexe tovotovo uxali noxou itema vile, la mamu sou
uvikala lexe tovotovo ane ne molu noxou Lataua. Xo
evile umomomo sou utovonu Lataua, mo sou uʼoxonu ʼilixo
masua uasi. Mo Lataua kalumo utovonu evile sou uʼoxonu
ʼilixo masua uasi.
14 Ia voteʼi sou tovotovo uʼoxonenge vilevilesi ne aloxo ʼo.
Masaxa masua sou visimenge muxolu tei, la sou anu molu
ulapunenge sou nenge taʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua.
15 Xe iliʼi, la masaxa masua mumauli no oponenge. Xe iliʼi,
la anu muxali muuatu sou taʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua. La
sou ʼiliʼilixo masumasua ne, muxali muʼoki, la sou neneaxu
ane soli ne si.
16 Ta mitema noxou Lataua e eni emasaxainge! Mamu sou
ta mitema iʼoxoo lolongenge.
17 Xo mimii latala molu teitexi noxou Lataua ne lailaixe
manina, ia mii vile masua uasi molu teitexi noxou Maminge
e anu mukoinu lamana no opo loxotolo. Ia anu uxiuxiu loxo
xaleenenge uasi.
18 ✡Anu musosovosinge lexe nenge texali ta ʼolu no mine
nenge temulinu vaikala manina. La sou Lataua unoʼinge tei
no anu mimii latala e anu mukoinu mukalusi.

Talomusou La Taʼoxonu

19 La sou ta mitema noxou Lataua e eni emasaxainge,
ngingi ngaxavutalanu vaivaikala ane ʼo laixe. Eni emasaxa

✡ **1:10:** Ais 40:6-7 ✡ **1:18:** Ioa 1:13

lexe ngingi ngavikala tapiena uasi, ia ngalomungenge nga-
tongatoˈo. Mo emasaxa lexe ngingi ngaxavutala laixe tei ka
sou ngavikala, ia mamu sou laˈiangenge palea.
20 ✡Xo ngingi laˈiangenge ngatongatoˈo, la ˈilixo ane ne
umomomo sou usuˈulingengi sou ngaˈoxonu ˈiliˈilixo ane
Lataua mumasaxau uasi.
21 ✡La sou ngaxiu tumalingeu ˈiliˈilixo masumasua mo
ˈiliˈilixo ane uˈoxo masuaneˈi ta mitema, ia ngaˈosa sou
nganoˈu vaikala noxou Lataua mo ngaxaxaisou no anu
maulingenge. Vaikala noxou ne, Lataua mutounu no opon-
gengi loxo ta mitema mitounu ovu ngiaxu no xai sou upa-
maulingengi.
22 ✡Ia ngalomusou vaikalasi uasi, ngamulinu mii maˈia
ane anu mulemolu. Ia ngamulinu uasi, la ngingi menge
ngakalavoingengi.
23 Xo vaikala ane ne manina, anu ane ulomusousi ia
umulinu uasi, la anu loxo itema e mumaisou xaleexu no anu
titilo.
24 Ia anu mumaisou mukalu, xe mulai ia alaxu vilesisi la
iou siˈisou lexe anu iou a lovoxaa.
25 ✡Ia lexe itema vile umalei lailaixe no anu lapuloto
ane mululusiˈa ta mitema muxali maninasou noxou Iesu
mo uˈoxonu aloxo ne utotomu, la anu umomomo sou tanu
vulusiou mii maˈia ane anu mulomusou ne uasi, ia anu
uˈoxonusi. La sou itema ane loxo ne, Lataua ualusou no anu
mii maˈia ane anu uˈoxonu.
26 ✡Lexe itema vile uvikala lexe anu itema sou lalotu ia anu
usaxilaˈu vaivaikalau laixe uasi, la anu molu mukalavoinu.
No anu ˈilixo noxou ane ne, la lalotu noxou ne mii vitanisi.
27 Lalotu ane Lataua Maminge uˈosasou ne, anu lalotu
maninasou mo kalavoi vile no anu uasi. Lexe itema vile
uvikala lexe anu itema sou lalotu maninasou, la anu usax-
ilaˈa ta oloxola iloˈa ta sema ta vaalu no anu tuˈutuˈumaxu
noxiˈa. Mo anu usaxilaˈu no anu ˈiliˈilixo masumasua
noxiˈa ta mitema ane ilavusou Lataua uasi, mo sou ˈiliˈilixo
masumasua noxiˈa ne uxoo masua uasi.

2

Mamu sou Ngailoinge

1 ✡Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Ngingi ngemulaxu
tangengi noxou Tila noxinge Iesu Kalisito ane nenge taˈitiˈiti
ualasou utotomu, la sou mamu sou ngailoinge.
2 Ioxe, no mine ngingi ngapita no taasou lalotu noxinge,
la ta mitema tamei miˈuna. Ilou miˈuna, la vile noxiˈa ilou
mutaataa tokolomo iouiou lailaixe no vasimolu, ia tokolomo

✡ **1:20:** Liv 7:9 ✡ **1:21:** Kol 3:8; 1Pi 2:1 ✡ **1:22:** Mat 7:26; Rom 2:13 ✡ **1:25:** Rom 8:2; Iak 2:12 ✡ **1:26:** Lex 141:3 ✡ **2:1:** Apo 10:34; Iak 2:9

ne lamolisou toxotoxoxaˈa. Ia vile noxiˈa ilou ne, mutaa
tokolomo masumasuasi.
3 Ngamaisiˈa aloxo ne, la ngataxanu ane mutokolomo
lailaixe. La ngavikalanu lexe, “Naneˈe mo naxolu no anu luu
laixe ˈo.” Ia ngavikalanu soxu e mutokolomo masumasuasi
ne lexe, “Nalai natulu ˈole.” Xe uasi la, “Naneˈe naxolu no lia
no tavaˈilo.”
4 Lexe ngingi ngaˈoxo ˈiliˈilixo aloxo ne, la ngingi
ngailoinge manina ane mo ngailevineˈi manina, xo xavutala
masua muxolu noxinge.
5 ✡Ta vivilo ta mitema noxou Lataua e eni emasaxainge,
ngalomusou vaikala noxilo aloxo ˈo. Ngingi ngelavusou
manina lexe Lataua musosovosiˈa ta mitema aneˈi ane iˈa
lavuluti uasi no lia ˈo sou lexe aneˈi ixali ta mitema sou
lavuluti no iou Lataua, xo aneˈi mimuxaxu taneˈi noxou.
Mo musosovosiˈa sou iˈunalai no anu saxisaxilaˈu noxou, xo
anu musakii vaikala tei lexe anu upelemasaxaneˈi aneˈi ane
mimasaxa iˈunalai.
6 Ia ngingisi ngepamaelanu itema e iu lavuluti uasi. Ia
ˈenaˈei ane miˈoxo masuangengi? Mo ˈenaˈei mimasaxa
sou itulusinge no anu vaivaikala? Aneˈi ane ta mitema sou
lavuluti.
7 Mo aneˈi ivikala masua sou uala lailaixe noxou itema ane
ngingi noxou.
8 ✡Lexe ngingi ngamulinu lapuloto toxoxaˈa muxolu no
nano no anu Lavuku Tavuna teinu, la ngingi ngemu-linu
ˈilixo laixe. Lapuloto toxoxaˈa ne, mikaukavu aloxo ˈo,
“Ngamasaxaiˈa ta mitema aloxo ngingi ngemasaxainge.”
9 ✡Ia lexe ngingi ngeixexaˈa ta mitema, la ngingi ngeˈoxo
ˈilixo masua. Xo ngingi ngamulinu lapuloto ane Lataua
muvikalangengi lexe ngamulinu uasi.
10 ✡Vaikala ane ne, manina. Xo anu ane umulinu lapuloto
noxou Lataua latala ukalusi, ia ususu no anu mii vile la anu
unoˈu navunavusou xo anu mumamulonu lapuloto latala
mukalu ne.
11 ✡Xo anu ane muvikala lexe, “Mamu sou ngalai noxiˈa
aneˈi ane mitautaulaˈi.” ne muvikala kalumo aloxo ˈo,
“Mamu sou ngavau itema usoli.” Lexe ngingi ngalai noxiˈa
aneˈi ane mitaulaˈi uasi, ia ngevau itema musoli la ngingi
ngemamulonu lapuloto mukalu.
12 ✡La sou ngingi ngavikala mo ngaˈoxonu maˈia, la ngax-
avutala laixe. Xo Lataua utulusinge no anu vaivaikala
sou lapuloto noxou ane anu ngapamaulinenge sou nganoˈu
navunavu uasi.
13 ✡Xo lexe itema vile uˈoxo alauna sou menexu vile uasi,

✡ **2:5:** 1Ko 1:26-28 ✡ **2:8:** Mat 19:19; Xal 5:14 ✡ **2:9:** Lap 1:17 ✡ **2:10:** Liv 19:37; Iti 20:7-12, 24; Mat 5:19 ✡ **2:11:** Mul 20:13-14; Rom 13:9 ✡ **2:12:** Xal 6:2; Iak 1:25; 1Pi 2:16 ✡ **2:13:** Mat 5:7; 18:32-35

la Lataua u'oxo alaunasou kalumo uasi. Ia itema vile u'oxo alaunasou menexu vile, la Lataua kalumo u'oxonu alaunasou no mine Lataua utulusou no anu vaivaikala.

Muxamuxaxu Tanenge Noxou Lataua ne, Uxalixu 'Ili'ilixo Lailaixe

14 Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Lexe itema vile uvikala lexe anu umuxamuxaxu tanu noxou Lataua ia 'ili'ilixo ne laixe uasi, la sou muxamuxaxu tanu noxou Lataua ne upamaulinu a loxovaa? Uasisi manina. Anu umomomo sou upamaulinu uasi.

15 ✡Ioxe, eni atovola'i sou ulamanalingenge aloxo 'o. Lexe vile noxinge noxou la'ilali mo iu tokolomo uasi,

16 ia vile noxinge uvikalanu lexe, "Lataua ualusine. Nalai na'ani laixe mo nataa tokolomomeni sou u'oxo vasimene ialuxu." Ia ulosou mii vile sou usu'ulinu vasimolu uasi, la vaikala ne usu'ulinu a loxovaa? Uasisi manina.

17 Aloxo ne, la sou muxamuxaxu tanenge noxou Latauasi ia menexu 'ili'ilixo laixe uasi, la muxamuxaxu tanenge ne musoli loxo itema.

18 ✡Xe itema vile muvikala lexe, "Ta mitema mose'i imuxamuxaxu tane'i noxou Lataua xe se'i i'oxo 'ili'ilixo laixe."

Ia eni avikalanu aloxo 'o, "Nini natovo namaxa'u loopalasi noxine noxou Lataua ia menexu 'ili'ilixo laixe uasi une'e noxilo. Ia eni, la amaxa'u loopala noxilo noxou Lataua no anu 'ili'ilixo laixe noxilo ulai noxine. La sou ta mitema imaisou."

19 Ngingi ngemuxaxu tangengi lexe Lataua vilesisi a uxoxolu. La anu mii vile uasi. Ia ta ulee ta masumasua kalumo mimulaxu tane'i aloxo ne la i'olo'olo.

20 Ngingi ngexovulaulau misevile. Muxamuxaxu tangengi noxou Latauasi ia menexu 'ili'ilixomengi laixe uasi, la muxamuxaxu tangengi ne, mii vitanisi. Ia ngingi ngamasaxa ngalavu laixe no anu?

21 ✡Tatei, la mutu'u ovunenge Avalaamu muaisou 'olu Aisaki no valovalo sou ulosou Lataua. Xe no mine anu mu'oxonu aloxo ne, la Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu.

22 ✡Ngingi ngelavu lexe anu umuxaxu tanu noxou Latauasi uasi, anu mumulinu vaikala noxou Lataua mo mu'oxonu. La sou 'ilixo ma'ia ane anu mu'oxonu ne, anu mumaxa'u lexe Avalaamu mumuxaxu tanu noxou Lataua manina.

23 ✡La kaukavu vile no nano no Lavuku Tavuna teinu ne muxali manina. Kaukavu ne aloxo 'o, "Avalaamu mumuxaxu tanu noxou Lataua, la sou Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu." La sou ane'i mimoxo'u lexe anu Lataua menexu.

✡ **2:15:** 1Ioa 3:17 ✡ **2:18:** Xal 5:6 ✡ **2:21:** Tav 22:9-12 ✡ **2:22:** Eva 11:17-18
✡ **2:23:** Tav 15:6; 2A'a 20:7; Ais 41:8

24 La sou ngingi ngelavu aloxo ʼo. Itema vile umuxaxu tanu
noxou Latauasi uasi, ia anu uʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo laixe, la
Lataua umoxoʼu lexe anu itema mulapu.
25 ✡Anu aloxo noxou Avalaamu, Lataua mumoxoʼe Reebu
ane sema sou voteʼi kalumo lexe ane sema milapu? Xo ane
misuʼulineʼi ta mitema e Iosua mupalusiʼa la miʼume milai
no voteʼi vileli.
26 La sou nenge telavusou aloxo ʼo. Itema vile umuxaxu
tanu noxou Lataua ia uʼoxonu ʼiliʼilixo laixe uasi, la muxa-
muxaxu tanu ne anu musoli loxo itema uleenu uxolu noxou
uasi.

3

Tasaxilaʼu Ananenge

1 Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Ngingi ngelavusou
aloxo ne, la sou mamu sou ngingi tavuʼalo ngaxali ta mitema
sou ngelosieixaʼa ta mitema noxou Lataua lavulavu. Xo
ngingi ngelavusou lexe nenge ta mitema ane loxo ne, la
Lataua utulusinge no anu vaivaikala tapiena. Ia anu utu-
lusiʼa ta mitema vitavitanisi no anu vaivaikala tapiena uasi.
2 Xo nenge latala ne, tasusu no anu ʼiliʼilixo iouiou. Lexe
itema vile ususu no anu vaivaikalau uasi, la anu itema
lailaixe, mo umomomo sou usaxilaʼu no anu ʼiliʼilixo iouiou.
3 Ioxe, eni atovolaʼi sou ulamanalingenge aloxo ʼo. No
mine nenge tamasaxa lexe oosi ulomunenge, la tasamali
anaxu. La sou nenge tasaxilaʼu sou ulai a loxovaa no anu
masaxa noxingesi.
4 Xe vile la aloxo ʼo. Lasipi ne, anu mii toxoxaʼa ia
lavolesou e uxolu iliʼi no taʼu ne isusuʼa nesi. Ia no mine
atume utavulenu, la itema sou uulaxunu lasipi ne usaxilaʼu
lavole ne sou lasipi ulai a loxovaa no anu masaxa noxousi.
5 Anu aloxo samalisou oosi anaxu xe lavolesou lasipi,
ananenge ne anu mii isusuʼa no vasimenge kalumo. Ia
nenge tavivikala no anu, la anu uʼiti ualasinge lexe nenge
tamomomo sou taʼoxonu mii toxoxaʼa. Ngaxavutalanu navu
latoxonu. Anu mii kituʼasi, ia uʼani la lokoma toxoxaʼa ne
uʼelasi.
6 ✡Ananenge ne, anu kalumo loxo navu mo anu loxo tuala
vile e ta mitema sou iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua. Anu
muxolu no vasimenge, ia anu uʼoxonu masua vasimenge
latala ukalusi. Xe anu uʼelaxu muamuaʼi noxinge no anu
maulinenge loxo navu. La sou anu uʼela no anu navu ane
uʼaniʼani mo kaluxu uasi.
7 Ta mitema imomomo sou isaxilaʼa ta mimii ta vova
iouiou mo ta ngiala mo ta mimii ane ixalaxala no lia xe ta
mimii iouiou no luaki. Tei mo muneʼe muxali vaimomo ʼo.

✡ **2:25:** Ies 2:1-21; Eva 11:31 ✡ **3:6:** Mat 12:36-37; 15:11, 18-19

8 ✡Ia evile umomomo sou usaxilaˈu anaxu uasi. Anaxu ne,
umaˈila sou ulemolu vaikala masumasua uasi loxo lamotaxu
uveˈa ta mitema isoisoli.
9 No anu ananenge ne, la nenge taˈitinu Tila noxinge
mo Maminge ualasou xe no anu ananenge ne, la nenge
tameletaloneˈi ta mitema ane Lataua mukoineˈi loxo anu.
10 No anu ananenge vilesisi, la nenge taˈitinu ualasou
Lataua xe tameletaloneˈi ta mitema. Ia ta mitema noxou
Lataua, mamu sou ngaˈoxo aloxo ne.
11 Loxovaa? Umomomo sou lexa laixe xe lexa sixula ilou
ikei iuatu no lexa iouvilesisi? Uasisi manina.
12 Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Loxovaa? Umomomo
sou ovu lovo uneneˈa la uxalixu ovu olivu temanu? Mo
umomomo sou ovu uaini uneneˈa la uxalixu lovo temanu?
Uasisi manina. Anu aloxo lexa sixula umomomo sou uxalixu
lexa laixe uasi.

Lavulavu no Lia ˈo Xe Lavulavu Molu Teitexi

13 Mo vile no taiingengi uvikala lexe anu mulavusou ˈilixo
maˈia ane laixe xe masua sou umulinu mo anu mulavu-
sou lexe anu umuamuaˈi laixe no lia ˈo a loxovaa. Anu
uvikala aloxo ne, la laixe lexe anu uˈoxonu ˈiliˈilixo laixe sou
umaxaˈu lavulavu noxou mo utaloxolixu no anu maulixu.
14 Ia lexe ngingi ngaxavutala masua noxiˈa ta menexinge
mo ngaxavutalangengisi ngemasaxau manina mii maˈia
aneˈi minoˈu, la mamu sou ngingi ngaˈiti ualasingesi. Lexe
ngingi ngaˈoxo aloxo ne, la ngingi ngexiu tumalingeu vaikala
manina noxou Lataua.
15 Lavulavu ane loxo ne, anu molu noxou Lataua uluˈe
uasi. Ia anu mii sou no lia ˈosi mo anu noxou Uleenu Tavuna
uasi, ia anu molu noxou uleenu masua.
16 Xo no mine ngingi ngaxavutala masua noxiˈa ta
menexinge mo ngaxavutalangengisi xe ngemasaxau manina
mii maˈia aneˈi minoˈu, la ngingi ngakalikalipala no anu
xoluxolungenge mo ngaˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua.
17 Ia itema ane unoˈu lavulavu molu noxou Lataua, la anu
umulinu ˈiliˈilixo ane Lataua mumasaxau tei. Mo anu opo
seˈisisi noxiˈa ta menexu, mo umasaxa sou ulomusiˈa mo
aneˈi ilemolu maˈia la anu ulomuxaˈa mo anu itema sou
alauna manina mo anu uˈoxonu ˈiliˈilixo laixe sou usuˈulineˈi
ta mitema mo anu uixexaˈa ta mitema uasi xe anu ukalavoi
lexe anu mulavusou uasi.
18 ✡La sou itema vile uˈoxo opo seˈisisi noxiˈa ta menexu la
anu loxo itema utounu laˈilali ngiaxu no xai mo usuˈulineˈi
sou iˈoxo opo seˈisisi ngatongatoˈo, la tavuˈalo noxiˈa
imulinu ˈiliˈilixo sou isuˈulineˈi ngatongatoˈo aloxo Lataua
mumasaxaiˈa sou lexe iˈoxonu.

✡ **3:8:** Rom 3:13 ✡ **3:18:** Mat 5:9; Eva 12:11

4

Nga'italonu Maulingenge Ulai Noxou Lataua

1 ✡Ia mose'i noxinge i'oxonu opo se'isisi noxi'a ta
menexi'a uasi. Tava'u loxovaa la sou ngingi nga'oto'oto
mo nga'oto'otosou anangenge ngatongato'o? Eni akoli aloxo
'o. Masaxa masua ane muxolu no opongengi mo u'oto'oto
no anu xavutalamengi laixe ne, anu tava'u 'oto'oto no
taiingengi ane.
2 Ngingi ngemasaxau mii vile manina, ia ngano'u uasi. Mo
ngingi ngeisuxu ta menexinge mi'ami'a la ngave'a isoisoli,
ia umomomo sou ngano'u mii ma'ia ane ngingi ngemasaxau
uasi. La sou ngingi nga'otosou anangenge mo nga'oto'oto. Ia
ngingi umomomo sou ngano'u uasi, xo ngingi ngalinga ulai
noxou Lataua uasi.
3 No mine ngingi ngalinga ulai noxou Lataua, la ngano'u
uasi. Xo xavutalamengi sou mii ma'ia ane ngingi ngelingau
ne, laixe uasi. Ngingi ngelingau ne sou u'oxongengi nga'osa
no anusi.
4 ✡Ngingi ta mitema sou ngexiu tumalingeu Lataua! Ngingi
ngalavusou mii ane 'o uasi? Anu manina lexe ngingi nge-
masaxau 'ili'ilixo masumasua no lia 'o, la ngingi ngamasaxa
ngamulinu 'ilixo noxou Lataua uasi. Mo 'ei ane umasaxau
'ili'ilixo no lia 'o, la anu uxali uluau Lataua.
5 Mo ngingi ngaxavutala lexe vaikala noxou Lataua ane 'o
ne, mii vitanisi? anu muvikala aloxo 'o, “Lataua muisuxu
uleenenge manina ane anu mu'italo noxinge.”
6 ✡Ia anu uisuxu uleenengesi uasi. Anu mualaunasinge
tatila manina. La sou vaikala noxou muvikala lexe, “Lataua
uxiu tumaloui'a ane'i ane i'iti ualasi'a, ia anu ualaunasi'a
ane'i ane mitaloxolixa'a.”
7 ✡La sou eni akaitolongengi pekia'u aloxo 'o. Ngingi
ngaxolu no laaxu Lataua mo ngatulu pekia'inge mo sou
ngakusa'u Satani, la anu u'ume.
8 ✡Mo ngingi ngalivu ngane'e 'alai noxou Lataua, mo sou
Anu kalumo une'e 'alai noxinge. Ngingi nga'ui avonge xo
ngingi ta mitema sou 'ili'ilixo masumasua. Mo ngaxavuta-
lanu Latauasi, xo ngingi xavutalamengi mukalipala no anu
'ilixo sou lia xe 'ilixo noxou Lataua.
9 La sou laixe lexe opongengi tu'umaxu mo tangengin-
genge mo ngatama ngaelieli. Mo laixe lexe ngakeke uasi ia
ngatama, xe nga'osa uasi ia ngalokungengi.
10 ✡Ngingi nga'oxo aloxo ne mo ngataloxolingenge no iou
Lataua, la Anu u'itinu ualasinge.

✡ **4:1:** Rom 7:23 ✡ **4:4:** Rom 8:7; 1Ioa 2:15 ✡ **4:6:** Xav 3:34; 1Pi 5:5 ✡ **4:7:** Ep 6:12 ✡ **4:8:** Ais 1:16; Sek 1:3; Mal 3:7 ✡ **4:10:** Iop 5:11; 1Pi 5:6

11 Ta vivilo ta mitema noxou Lataua, mamu sou ngalea
anangenge noxinge ngatongatoˈo. Lexe vile noxinge uvikala
masua noxou vimou mo utulusou no anu vaivaikala, la anu
uvikala masua no anu lapuloto noxou Lataua mo muilevinu.
No mine ngingi ngailevinu lapuloto noxou Lataua, la ngingi
ngamulinu uasi ia ngenoˈu tanixu lapuloto mo ngexolu sou
ngailevineˈi ta mitema.
12 ✡Ia itema vilesisi Anu mulosinge lapuloto mo Anu sou
uilevingesi Anu a uxoxolu. Anu umomomo sou upamauli-
nenge xe ukalusinge. Ia ngingi ne, ngingi ˈei sou ngailevineˈi
ta menexinge? Uasi.

Mamu sou Ngaˈitingengi

13 ✡Ioxe, ngalomu noxilo. Ngingi ane ngavikala lexe,
“Maasi uasi neˈiela, la nenge talai no tuala vile se ˈole, uasi.
Talai la taxolu tauu ie vile mo taˈoxonu xaixai sou tanoˈu
lamoli no anu.”
14 ✡Ngingi ngavikala aloxo ne, ia ngingi ngalavusou mii
maˈia ane uxali neˈiela uasi manina. Ia eni atovolaˈi maulin-
genge a loxovaa ane? Maulingenge ne aloxo umuumu ane
uxalisi ka tasiauxu.
15 Ngingi ngavikala aloxo ne uasi, ia laixe lexe ngavikala
aloxo ˈo, “Lexe masaxa noxou Tila, la sou nenge taxolu mo
taˈoxoˈoxonu mimii maˈia ane nenge temasaxau.”
16 Ngingi ngalavusou ngavikala aloxo ne uasi. Ia ngingi
ngaˈitinu ualasinge lexe ngingi ngamomomo sou ngasaxilaˈu
mimii ukalusi. ˈIlixo ane ne, anu masua.
17 ✡La sou anu ane mulavusou mii maˈia ane laixe lexe
uˈoxonu la uˈoxonu. Ia anu mulavusou ia uˈoxonu uasi, la
anu mususu.

5

Peletoto Ulai Noxiˈa ta Mitema sou Lavuluti

1 Ioxe, ta mitema sou lavuluti. Ngingi ngatama mo
ngaelielisou tuˈutuˈumaxu ane ˈalaˈalaisou uxalisinge.
2 ✡Tuˈutuˈumaxu ane ne, uxali noxinge manina. Lavuluti-
mengi ne umamulo vitanisi mo tokolomomengi ne ta suˈuve
itotokolonu.
3 Xe lamolimengi kalumo ne ukukakuka. No mine
ngamaisou lamolimengi ukukakuka, la mii ane ne anu
usosovosou lexe Lataua utulusinge no anu vaivaikala ka
sou uleangengi ngalai no navu. La sou ngatama, xo ngingi
ngesua laˈoluxu lavulutimengi no anu voxo kaluxusou.
4 ✡Ngamaisou! Ta mitema e miluvunu xai temanu noxinge
ia ngingi ngamomosiˈa uasi ne, aneˈi ikakatu lexe ngingi

✡ **4:12:** Rom 2:1; 14:4 ✡ **4:13:** Luk 12:18-20 ✡ **4:14:** Lex 39:5, 11; Xav 27:1
✡ **4:17:** Luk 12:47 ✡ **5:2:** Mat 6:19 ✡ **5:4:** Lap 24:14-15

ngamomosiˈa. La katu noxiˈa ne, Tila xaviinu musuku mulomusou.

5 ✡Ngingi ngexolu no lia ˈo la xoluxolungenge laixe manina mo ngekalusou masaxa noxinge no anu mimii iouiou sou musuˈulingengisi. Ngingi aloxo ta memee e iˈaniˈani xoo mole ixali totongotongolixu la iveˈaveˈa.

6 Mo ngingi ngetulusiˈa ta mitema ta lailaixe no anu vaivaikala mo ngeveˈaveˈa misoisoli. Ia aneˈi ilea anaxaˈa uneˈe noxinge uasi.

Ngatuluxu Tuˈutuˈumaxu

7 ✡La sou ta vivilo ta mitema noxou Lataua, ngingi ngatulu pekiaˈinge ulai utalo no mine Tila ulivu uneˈe la. Ngaxavutalanu tatananu xai. Anu utotou laˈilali no xaixu, la anu uxomaiou voxo sou laˈilali uleme laixe ulai utalo no voxo sou laˈiua usokou.

8 ✡Ngingi kalumo ngaxomaiou mo ngamulaxu tangengi pekiaˈu. xo voxo sou Tila ulivu uneˈe ne ˈalai.

9 Mo ta vivilo ta mitema noxou Lataua, mamu sou ngalea anangenge noxinge ngatongatoˈo. Ia ngingi ngaˈoxo aloxo ne, la Lataua utulusinge no anu vaivaikala. Itema sou utulusinge no anu vaivaikala, anu a utulu ˈalai no aitenga.

10 Ta mitema noxou Lataua, ngingi ngamulinu ˈilixo aloxo ta mitema sou palomatana miˈoxonu. Aneˈi mituluxu tuˈutuˈumaxu no mine aneˈi miaˈaloxu Tila ualasou.

11 ✡Ngamaisou! Nenge telavu lexe Lataua ualusiˈa aneˈi ane mituluxu tuˈutuˈumaxu. Ngingi ngelomusou aˈalosou Iopu lexe anu mutuluxu tuˈutuˈumaxu kalumo mo ngemaisou mii maˈia ane Tila muxalixu noxou. No anu ane ne, la nenge telavusou lexe Tila anu itema sou tanutanunenge mo ualaunasinge manina.

12 ✡Ioxe, ta vivilo ta mitema noxou Lataua, mii tila no anu vaivaikala noxilo vile la aloxo ˈo. Mamu sou ngavikala lexe manina teitexi mo manina no lia ˈo xe manina neˈei neˈei la. Mo no mine ngavikala lexe “Ani,” la vaikalamengi uxali manina loxo ngingi ngelemolu xe ngavikala lexe “Uasi,” la vaikalamengi uxali manina loxo ngingi ngelemolu la. Ia lexe ngaˈoxo aloxo ne uasi, la Lataua utulusinge no anu vaivaikala.

Ngakilaka La Ngamulaxu Tangengi Noxou Lataua Manina

13 Lexe vile noxinge utavule tuˈutuˈumaxu, la laixe lexe anu ukilaka. Mo lexe vile noxinge uˈosa, la laixe lexe anu ulexe mo uˈitinu Lataua ualasou.

✡ **5:5:** Luk 16:25 ✡ **5:7:** Lap 11:14; Iel 5:24 ✡ **5:8:** Rom 13:11-12; 1Pi 4:7
✡ **5:11:** Mul 34:6; Iop 1:21-22; 2:10; Lex 103:8 ✡ **5:12:** Mat 5:34-37

14 ✡Xe vile noxinge pipiena uˈoxonu, la laixe lexe anu
uˈavaliˈa ta tatilasou lalotu ineˈe ikilakasou mo iˈulosou no
anu ueli. Aneˈi iˈoxonu aloxo ne no anu ualasou Tila.
15 ✡Xo itema vile umulaxu tanu noxou Lataua manina, ia
ukilakasou itema e pipiena muˈoxonu, la itema ne umauli
mo Tila utulusou. Lexe anu muˈoxonu ˈiliˈilixo masua
moseˈi, la Lataua uxiu tumalouu.
16 La sou ngapalaˈalixu ˈiliˈilixo masumasua noxinge ulai
noxiˈa ta menexinge ngatongatoˈo mo ngakilakasinge nga-
tongatoˈo. Ngaˈoxo aloxo ne, la Lataua upamaulingengi. Xo
lakilaka noxou itema mulapu ne, uxaxai la xaviinu musuku.
17 ✡Aloxo Eliasi. Anu itema loxo nenge ˈosi. Ia anu
mukilaka xaviinu lexe laˈiua umomomo sou usili uasi, la
laˈiua usili uasi no xalee ane ne no tauu ie tatalu mo soˈio
muxatele vile.
18 ✡Xe anu mukilaka la, la laˈiua musili. La sou musilisou
lialia, la laˈilali no xai muleme.
19 ✡Ta vivilo ta mitema noxou Lataua! Lexe vile no
taiingengi mupolo vaˈaxu no anu vaikala noxou Lataua, la
laixe lexe vile noxinge ulivunoxu uneˈe.
20 ✡Ngaxavutala vaivaikala ane ˈo. ˈEi ane usuˈulinu
itema sou ˈiliˈilixo masua xe ulivunoxu no anu xoluxolu
masumasua, la Lataua upamaulinu no anu soli mo usuˈasou
ˈiliˈilixo masumasua tavuˈalo noxou.

✡ **5:14:** Mak 6:13 ✡ **5:15:** Mat 17:18-20 ✡ **5:17:** 1Ta 17:1; 18:1 ✡ **5:18:** 1Ta 18:42-45 ✡ **5:19:** Xal 6:1 ✡ **5:20:** Xav 10:12; 1Pi 4:8

UOLI VOLOXU VILE ANE
PITA
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA MITEMA NOXOU LATAUA
Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Pita 'o ne, mukaukavu sou u'oxonu pekia'a ta mitema no 'a lalotu e mimuxaxu tane'i noxou Iesu, ia mitavulenu tu'utu'umaxu toxotoxoxa'a. Anu muvikala lexe laixe sou ane'i xavutalanu a'alo laixe sou Iesu Kalisito la. A'alo ne aloxo 'o. Iesu musoli xe ili'i la mutulu la mo musakiinu vaikala lexe ili'i la Anu ulivu une'e la. La sou anu laixe lexe ane'i ixolu se'isisi sou ixomaiou.

Anu muvikala lexe tu'utu'umaxu e muxali noxi'a ne sou utovonu muxamuxaxu tane'i noxi'a. Aloxo ne, la anu laixe lexe ane'i itulu pekia'a ulai uxali no voxo ane Iesu Kalisito ulivu une'e la, la sou Anu ulosi'a 'ulusou.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-2
Ta'itinu Lataua ualasou so alauna xe vote'i sou pamauli noxou 1:3-12
Ngaxolu va'axu no anu 'ilixo masumasua 1:13–5:11
Tava'u kaukavu ane 'o 5:12
Vaikala sou sexela kaluxusou 5:13-14

Pita ne Anu Itema sou Xaixai Noxou Iesu Kalisito

1 Eni Pita, eni aposeli noxou Iesu Kalisito, eni ekaukavunu
vaivaikala ane 'o mulai noxinge ngingi ta asila noxou Lataua
ane ngelongolau tani la ngelai ngexolu no xalexalee lia ta
tatila ne Pontosi, mo ne Xalatia, mo ne Kapodosia, mo ne
Asia, xe ne Bitinia.
2 ✡Lataua Maminge mulavusinge mo musosovosinge xo
nenge texali malemalengainge no 'a xaixai noxou Uleenu,
mo ngalomuxu Iesu Kalisito la sou Anu u'ulosinge no anu
sialuxu. Eni akilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou
Lataua u'ana'ana mo uxolu noxinge.

Ta'osasou Lataua sou Loopala Ane Kaluxu Uasi

3-4 ✡Mo nenge ta'osasou Latauamenge anu Iesu Kalisito
Tila noxinge Momu, xo Anu mutulusou Iesu no anu soli,
ilou tulu noxou la nenge teno'u mauli alavua, xo Anu
mualaunasinge. No anu mauli ane ne u'oxo pekia'inge
sou taloopala no anu mauli ane kaluxu uasi ane uai teitexi
no opo loxotolo. Mimii ane ne umomosou umamulo mo
nuninuni'u mo ukalu vitanisi uasi.

✡ **1:2:** Rom 8:29; 2Te 2:13 ✡ **1:3-4:** Kol 1:12

5 ✡Ngingi ngemulaxu tangengi noxou Iesu la ngano'u
mauli ane kaluxu uasi e Lataua mulalaxiinu sou ngano'u
uxali manina sou no voxo kaluxusou, xo Anu usaxilainge no
anu xavi noxou.
6 ✡Aloxo ne la sou ngingi nga'osa manina xo tu'utu'umaxu
ane muxali noxinge la mu'oxongengi ngetama ne umomomo
sou uxolu maxuveeni uasi.
7 ✡La sou tu'utu'umaxu ne sou utovonu muxamuxaxu tan-
gengi lexe ngingi ngamuxaxu tangengi maninasou. Aloxo
xoulu e i'elaxu sou mosomoso uxexee ia xoulu maninasousi
uxali, anu iouvilesisi aloxo muxamuxaxu tangengi ne, la
muxamuxaxu tangengi ne mua'ulixu xoulu, xo xoulu ne
anu ukalu vitanisi. Lexe ngingi ngatulu pekia'inge no anu
muxamuxaxu tangengi ulai uxali no voxo ane Iesu Kalisito
uxali lamana la Lataua u'osasinge mo uitinu ualasinge.
8 ✡Ia ngingi ngamaisou Iesu Kalisito uasi ia tangengixu,
mo vaimomo 'o ngingi ngamaisou uasi. Ngingi ngamuxaxu
tangengi noxou la nga'osa manina, 'osa'ila ane ne umo-
momo sou ngaa'aloxu la ngakamuli vaikala lexe ngaa'aloxu
a loxovaa. Uasisi manina. Xo 'osa'ila ane ne sou teitexi no
opo loxotolo.
9 Ngingi nga'osa aloxo ne xo neneaxu muxamuxaxu tan-
gengi ane lexe ngingi ngano'u mauli ane kaluxu uasi noxou
Lataua.
10 ✡No anu mauli ane kaluxu uasi ne, la ta mitema sou
palomatana mikakamuli laixe mo tali'i tavu'alo no anu, ia
mipalomatana no anu lexe mauli ane kaluxu uasi ne ngingi
nga'angingi.
11 ✡Mo Uleenu Kalisito muxolu noxi'a ta mitema sou palo-
matana la anu muvikalane'ixu mo mupala'alixu navunavu
ane uxali noxou Kalisito xe ili'i no anu la Anu uno'u uala tila.
Uleenu muvikalane'ixu tei loxo ne la sou ane'i mikakamuli
xe mixavuxavutala lexe itema 'ena'ei manina xe imamaanu
ma'ia manina ane anu une'e.
12 Mo muvikalane'i lamana lexe mimii ane ane'i mia'aloxu
ne umomomo sou uxali no imamaa noxi'a uasi, ia anu
muxali no anu imamaa noxinge. Ia vaimomo 'o Lataua
mupalusou Uleenu Tavuna molu teitexi no opo loxotolo
mulu'e mo no anu xavi no 'a Uleenu Tavuna, la ta mitema
sou a'alo mia'aloxu a'alo laixe mulai noxinge. Mo no anu
a'alo laixe ne la ta angelo iisu mo imasaxa lexe imaisou
kalumo.

Ngaxolu Va'axu no Anu 'Ilixo Masumasua

13 Ioxe, aloxo ne la sou, ngaxavutala laixe mo xavutala-
mengi uloo, mo ngaxolu se'isisi, mo ngaloopala manina no

✡ **1:5:** Ioa 10:28; 17:11 ✡ **1:6:** Iak 1:2; 1Pi 5:10 ✡ **1:7:** Xav 17:3; Sek 13:9; Mal 3:3; Iak 1:3 ✡ **1:8:** Ioa 20:29; 2Ko 5:7 ✡ **1:10:** Mat 13:16-17 ✡ **1:11:** Lex 22; Ais 53; Luk 24:26-27

anu alauna noxou Lataua e no anu voxo sou Iesu Kalisito
ulivu une'e la ulosinge.
14 ✡Xo tei ngingi ngalavu uasi, la nge'oxonu 'ili'ilixo ma-
sumasua, ia vaimomo 'o la ngingi ngelavusou aloxo ne la
sou mamu sou nga'oxonu la. Ngalolomu aloxo ta molomolo
ilolomu.
15 Ia ngingi ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua
aloxo Anu ane mu'avalinge ne Anu tavuna.
16 ✡Xo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu
muvikala aloxo 'o, "Ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo ma-
sumasua, xo eni exolu va'axu no anu 'ili'ilixo masumasua."
17 ✡No mine ngingi ngavivikala ulai noxou Lataua, la
ngingi ngamoxo'u lexe Mamixe, xo Anu utilovosou xaixai
noxinge vilevilesi ane ngingi nge'oxo'oxonu, mo no anu
tilovo noxou ne la Anu utilovosou laixe manina umomomo
sou u'oxonu tulatula vile no anu uasi. Aloxo ne la ngingi
ngaxolu se'isi'si mo ngamama'u noxou Lataua xo tuala ane
ngingi ngaxoxolu no anu no voxovoxo 'o ne anu tualasinge
manina uasi. Ngingi ngaxolu loxo ta asilasi.
18 Mo ngingi ngelavusou lexe tei la ngingi ngemaisou
'ili'ilixo ane mauli no anu uasi noxi'a ta 'ilu'ilusungengi
la ngemulinu la sou Lataua mulotongengi ngelivu no anu
mimii ane anu ukalu vitanisi loxo siliva mo xoulu uasi,
19 ✡Anu mulotongengi ngelivu no anu sialuxu Kalisito ne
lailaixe misevile loxo sipsip 'olu e mii vile loxo xalevi mo
vuvuli u'oxonu vasimolu uasi.
20 ✡Anu Lataua mulavusou Kalisito tei no mine ukoinu
mimii latala no lia 'o uao. Ia no voxo kaluxusou la Anu
muxali lamana sou usu'ulingengi.
21 ✡La sou no anu xaixai noxou Kalisito, la ngingi nge-
muxaxu tangengi mo ngaloopala noxou Lataua. Xo Anu
mutulusou Kalisito no lulu la mulosou uala tila.
22 ✡La sou ngingi vaimomo 'o ngelomusou a'alo laixe mo
ngamulinu xo Anu mu'oxongengi ngexali malemalenga. Mo
sou ngingi tangengixa'a ta vivinge noxou Iesu ngatongato'o
no tangengi manina.
23 Ngingi ngelolomusou a'alo laixe ane ne vaikala noxou
Lataua ane kaluxusou uasi mo ngemulimulinu la Anu
mu'oxongengi ngexali alavua. Mauli alavua e ngingi
ngeno'u ne aloxo ovu ngiaxu e ulapau la u'ui vitanisi uasi,
ia anu aloxo ane ulapau la uleme.
24 ✡Xo,
"Ta mitema tavu'alo ne aloxo ia'eia'e
mo tokolomoxa'a ne lailaixe aloxo ia'eia'e seseenu.

✡ **1:14:** Rom 12:2; Ep 2:3; 4:17-18 ✡ **1:16:** Liv 11:44-45; Mat 5:48 ✡ **1:17:** Rom 2:11; Pal 2:23 ✡ **1:19:** Apo 20:28; Eva 9:12-14 ✡ **1:20:** Ep 1:4; 2Ti 1:9-10 ✡ **1:21:** Ioa 14:6; Rom 5:1-2 ✡ **1:22:** Ioa 13:34; Rom 12:10 ✡ **1:24:** Ais 40:6-8

Mo iaˈeiaˈe uxalo la sesenu ulapau.
25 Ia vaikala noxou Tatila aloxo ne uasi.
Anu umauli utotomu mo kaluxusou uasi.”
Vaikala ne ane aˈalo laixe e miaˈalomengi no anu.

2

1 ✡Aloxo ne, la sou ngasuˈanu ˈiliˈilixo sou ngalea anangenge ulali noxiˈa ta vivinge ngatongatoˈo, mo ngakalakalavoi mo ngavivikala la vaikalamengi temanu uasi, mo ngaiisuiisu, xe saisaˈi masumasua ulaa no anangenge uasi.
2 Aloxo ta keakea ipaa alavua la imasaxa lexe iiexu susu noxiˈa ta neniˈa, la sou ngingi kalumo ngasoliu mo ngamasaxau susu ane lailaixe manina. Susu lailaixe ne ane vaikala noxou Lataua lexe ngingi nganoˈu la uˈoxongengi ngaleme mo nganoˈu mauli ane kaluxu uasi.
3 ✡La sou ngingi ngatovo ngaˈoxonu aloxo ne la ngamaisou alauna noxou Tila.

Lavoˈo sou Mauli Xe ta Mitema Ane Lataua Musosovosiˈa

4 Ta mitema mipianu lavoˈo sou mauli ne, ia ngingi nganeˈe noxou xo lavoˈo sou mauli ne Lataua musosovosou mo no iou la Anu lailaixe manina.
5 ✡Mo ngingi kalumo aloxo lavoˈo sou mauli e Lataua Uleenu utulusou taasou no anu, aloxo ne la ngingi ngaxali ta ailiˈi noxou Lataua manina. Xo no anu xaixai noxou Iesu Kalisito la ngingi ngelosou maulingenge mulai noxou Lataua loxo mii maˈia ane lailaixe anu mumasaxau manina.
6 ✡Xo vaikala muai no nano no ˈa Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ˈo,
“Ngamaisou, eni Lataua amuxaxu lavoˈo
sou tani tavaˈu uai ne Sioni.
Lavoˈo sou tani tavaˈu ne eni esosovosou
xo Anu lailaixe misevile.
Lexe Anu ane umuxaxu tanu noxou
la anu umomomo sou umaela uasisi manina.”
7 ✡La sou Iesu muxali loxo lavoˈo lailaixe sou tani tavaˈu noxinge ngingi ane ngemuxaxu tangengi noxou, ia aneˈi ane imaxaxu taneˈi uasi aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu. Vaikala ane ne muvikala aloxo ˈo,
“Ta mitema sou itulusou tani mipianu lavoˈo ne,
ia lavoˈo ane ne muxali lavoˈo sou tani tavaˈu manina-
sou.”
8 ✡Mo, vaikala vile la muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo ˈo,
“Lavoˈo ane ne ta mitema itulakisou la ilapau,
mo kulu toxoxaˈa utaluxaˈa,”

✡ **2:1:** Ep 4:22; Iak 1:21 ✡ **2:3:** Lex 34:8 ✡ **2:5:** Ep 2:21-22; Pal 1:6 ✡ **2:6:** Ais 28:16; Ep 2:20 ✡ **2:7:** Lex 118:22 ✡ **2:8:** Ais 8:14

xo ane'i ilomuxu mo imulinu vaikala noxou Lataua uasi. La
sou ane'i itulaki, loxo Lataua muxavutalanu lexe ane'i i'oxo
aloxo ne.
9 ✡Ia ngingi ne Lataua musosovosinge mo mukalipalangengi
ngexali ta mitema noxou manina, mo mu'oxongengi ngexali
loxo ta aili'i sou ngaxaxai no nano no tani noxou tatananu
tuala. Anu mu'oxonu mo musosovosinge aloxo ne sou lexe
ngingi nga'aloxu mii ma'ia lailaixe ane Lataua mu'oxonu
noxinge sou mulivulingenge no isivoxo ngeuatu no anu
lamana lailaixe misevile noxou.
10 ✡Tei ne ngingi ta mitema noxou Lataua uasi, ia vaimomo
'o la ngingi ta mitema noxou Lataua. Xo tei la ngingi
ngalavusou alauna noxou Lataua uasi, ia vaimomo 'o ne
ngingi ngelavusou.
11 ✡Ta menexilo e eni emasaxainge misevile, ngingi aloxo
ta asila e me'a no tuala vile ine'e ixolu maxuveeni uasi
ne avikalangengi pekia'u aloxo 'o. Ngaxolu va'axu no
anu masaxa masua sou vasimenge ane u'oto'oto no anu
xavutalamenge.
12 ✡Mo nga'oxonu 'ili'ilixo lailaixesi no ie'i ta mitema ane
imuxaxu tane'i noxou Lataua uasi. Mo sou ane'i ivikala
masua noxinge lexe, “Ngingi ta mitema sou 'ili'ilixo ma-
sumasua,” ia ane'i imaisou 'ili'ilixo lailaixe noxinge la i'itinu
Lataua ualasou no voxo ane Anu ulivu une'e.

Ngalomuxa'a ta Tatilasinge no Tuala Mo Tatananu Tuala

13 ✡La sou ngaxolu no laxa'a ta tatilasinge no tuala mo
lapuloto ane ane'i mi'oxonu loxo ngingi noxou Tila Iesu
Kalisito. Mo ngalomuxu tatananu tuala ane anu mutila
manina,
14 mo ta kisi'a ta mitema no 'a tuala sou ane'i ilosi'a ta
mitema sou susu tu'utu'umaxu xe iiti ualasi'a ta mitema ane
i'oxonu 'ili'ilixo lailaixesi.
15 ✡Xo anu masaxa noxou Lataua lexe ngingi nga'oxonu
aloxo ne la vaikala vile umomomo sou ulaa uasisi manina
no anaxa'a ta mitema e ivikala lailaixe uasi xe ilavu uasi.
16 Mo ngingi ngamuamua'i aloxo ta mitema e Iesu Kalisito
mululusinge, ia ngingi ngaxavutala lexe Kalisito mulu-
lusinge la ngingi ngamomomo sou ngatalumeiou 'ilixo ma-
sumasua noxinge. Uasi, ia ngamuamua'i aloxo ta mitema
sou xaixai noxou Lataua.
17 ✡Xe ngataxane'i ta mitema latala mo tangengixa'a ta
vivinge noxou Lataua, mo ngamama'u noxou Lataua, la
ngataxanu tatananu tuala tila.
18 ✡Ngingi ta mitema sou xaixai ane ngaxaxai no nano no
tani, ngaxolu no laxa'a mo nga'ume noxi'a ta tatilasinge.

✡ **2:9:** Lap 7:6; 14:2; Ais 9:2; Apo 26:18; Ep 5:8 ✡ **2:10:** Ose 2:23 ✡ **2:11:** Xal 5:17, 24 ✡ **2:12:** Mat 5:16 ✡ **2:13:** Tit 3:1 ✡ **2:15:** 1Pi 3:16 ✡ **2:17:** Rom 12:10 ✡ **2:18:** Ep 6:5

Ngalomuxaˈa mo ngatoxoneˈi aneˈi ane ipaipoungengisi, ia
ngalomuxaˈa mo ngaˈume noxiˈa aneˈi ane ipaipoungengi
uasi kalumo.
19 Lexe ˈenaˈei ane unoˈu navunavu, ia uˈoxonu susu vile
uasi mo tamaxu uxolu no nano no opoonusi ia uxolu seˈisisi
la anu mumulinu masaxa noxou Lataua manina. Xo ˈenaˈei
ane anu uˈoxonu aloxo ne la Lataua uˈosasou.
20 ✡Ia lexe ˈenaˈei ane ivauxu susu noxou ia uxolu seˈisisi,
la sou anu uxali a loxovaa? Anu unoˈu sou susu noxou lexe
ngingi ngaˈoxonu ˈiliˈilixo lailaixesi ia nganoˈu navunavu
vitanisi mo ngaxolu seˈisisi la anu ˈilixo ane ne Lataua
uˈosasinge no anu.
21 ✡Xo aloxo Lataua muˈavalinge xo Kalisito munoˈu navu-
navusinge mo musolisinge. No anu voteˈi ane ne la Anu
mulosiengexu lexe ngingi ngamulinu xuaˈu.
22 ✡“Kalisito uˈoxonu susu vile uasi,
mo vaikala masua vile ulaa no anaxu uasi.”
23 ✡Ta mitema mivivikalasou masumasua ia anu ukoloneˈi
uasi mo aneˈi mitetelisou xe mivau la Anu ulivuxaˈa mo
uˈume uasi. Ia Anu muˈitalonu maulixusi mulai noxou
Lataua e Anu utilovosou ˈiliˈilixo noxiˈa ta mitema la
utilovosou laixesi.
24 ✡Anu mutavule susu noxinge no vasimolu teitexi no
ovu valautu. Anu muˈoxonu aloxo ne la sou nenge taxolu
vaˈaxu no anu susu mo tamulinu ˈiliˈilixo mulapu. No anu
navunavu mo vovomasou ane ne la Anu mupamaulingengi.
25 ✡Xo ngingi aloxo ta sipsip e mixovulaulau la milai
vaˈaxu, ia vaimomo ˈo ngingi ngelivu ngeneˈe noxou itema
sou usaxilaˈa ta sipsip mo tila sou usaxilaˈu tangenge.

3

Vaikala Ulai Noxiˈa ta Mulu Iloˈa ta Semasemaiˈa

1-2 ✡Aloxo ne la sou ngingi ta sema ane ngetaulaˈi ngax-
olu no laxaˈa ta mulumulumengi, mo sou lexe ta mulu-
mulumengi aneˈi ilomuxu vaikala noxou Lataua uasi ixi-
unu maulixaˈa. Aneˈi ixiunu maulixaˈa no anu vaivaikala
noxinge uasi, ia lexe imaisinge ngaˈumolu Lataua xe no anu
ˈiliˈilixo lailaixe noxingesi la sou aneˈi ixiunu maulixaˈa.
3 ✡Mo no anu tokolomomengi la, ngingi ngasakisakiinu
laxusinge mo ngatokolomoxu tokolomo ane miˈoxonu no
anu xoulu xe tokolomo ane lailaixe musuku sou vasimengesi
uasi.
4 Ia ngatokolomonu tangengi no nano no anu ˈiliˈilixo
lailaixe ane umomomo sou ukalu vitanisi uasi, loxo ˈilixo
sou ngaxolu no laxaˈa mo ˈilixo sou ngaxolu seˈisisi no anu

✡ **2:20:** 1Pi 3:14, 17 ✡ **2:21:** Mat 16:24; Ioa 13:15 ✡ **2:22:** Ais 53:9 ✡ **2:23:** Ais 53:7; 1Pi 3:9 ✡ **2:24:** Ais 53:5-6; Rom 6:11 ✡ **2:25:** Ese 34:5-6; Mat 9:36; Ioa 10:14; Eva 13:20-21 ✡ **3:1-2:** Ep 5:22 ✡ **3:3:** 1Ti 2:9

uleengengi xo anu ʼiliʼilixo ane ne anu lailaixe manina no
iou Lataua.
5 Xo ta sema ta tatila taatei mimulinu ʼiliʼilixo ane ne, la
aneʼi mimulaxu taneʼi xe miloopala noxou Lataua. Aneʼi
miʼoxonu aloxo ne, la sou tokolomoxaʼa ne lailaixe manina
mo ixolu no laxaʼa ta mulumuluiʼa.
6 ✡Aloxo Sala milomuxu mulue Avalaamu xe iʼavalou lexe
tila, lexe ngingi kalumo ngaʼoxonu ʼiliʼilixo lailaixesi mo
ngaʼume no anu mii vile uasi, la ngingi ngexali loxo Sala ta
ʼiliʼilie.
7 ✡Aloxo ne la sou ngingi ta sema ta mulumuluiʼa kalumo
ngaxavutala laixe no mine ngingi ngongiʼa ngaxoxolu la
ngapaipouneʼi xe ngataxaneʼi xo aneʼi vasimeʼa pekiaʼu uasi.
Xo aneʼi kalumo inoʼu mauli ane lailaixe noxou Lataua,
ngingi ngaʼoxonu aloxo ne la sou mii vile umomomo sou
utaluxu lakilaka noxinge uasi.

Tatavulenu Tuʼutuʼumaxu sou ʼIlixo Laixe

8 Ioxe vaikala kaluxusou aloxo ʼo ngingi latala ne xavu-
talamengi mo opongengi uxali vilesisi mo tangengixaʼa ta
vivinge noxou Iesu mo ngaʼoxonu ʼilixo lailaixesi ulai noxiʼa
ta vivinge xe ngaxolu no laxaʼa.
9 Mo lexe ta mitema iʼoxo masuangengi mo ivikalasinge
masumasua la mamu sou ngakolinu no anu ʼilixo masua xe
vaikala masua, ia ngakilakasiʼa sou Lataua ualusiʼa utotomu.
Xo Lataua muʼavalinge lexe ngingi ngaʼoxonu aloxo ne la sou
anu ualusinge.
10 ✡Xo Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo
ʼo,
“Anu ane umasaxa lexe maulixu uxolu maxuveeni
mo umaisou aso ulai uʼuna,
la usaxilaʼu anaxu no anu vaikala masumasua
xe vaikala kalakalavoi.
11 Mo anu uxiunu tumalou no anu ʼiliʼilixo masumasua
ia uʼoxonu ʼiliʼilixo lailaixesi mo opo seʼisisi noxiʼa ta
mitema.
Anu laixe lexe uʼoxonu aloxo ne utotomu.
12 Xo Tila umaisiʼa mo usaxilaʼa aneʼi ane iʼoxoʼoxonu
ʼiliʼilixo mulapu
mo ikilaka la anu ulomuxaʼa.
Ia Anu uxiu tumaloui'a
aneʼi ane iʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo masumasuasi.”
13 Lexe ngingi ngaʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo lailaixesi, la sou
ʼenaʼei umomomo sou uʼoxonu masuangengi?
14 ✡Xo lexe ngingi ane ngaʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo lailaixesi ia
nganoʼu tuʼutuʼumaxu no anu la ngaxavutala tapiena mo
ngaʼume uasi xo Lataua ualusinge.

✡ **3:6:** Tav 18:12 ✡ **3:7:** Ep 5:25 ✡ **3:10:** Lex 34:12-16 ✡ **3:14:** Ais 8:12-13; Mat 5:10; 1Pi 2:20; 4:14

15 Ia ngamulaxu Kalisito Tila no nano no tangengi mo
ngaxoxolu la ngalalaxii utotomu xo ta mitema ineʼe la
italiʼisinge lexe loopala noxinge ne laaxu a loxovaa, la
ngakolineʼi laixesi.
16 ✡Ngatoxoneʼi mo ngakolineʼi seʼisisi la ngakolineʼi no
anu vaikala xati uasi, ngataloxolingenge mo ngataxaneʼi mo
ngamulinu xavutala lailaixesi. Mo sou ta mitema imoxoʼinge
mo ivikalasinge masumasua ia imaisinge ngaʼoxoʼoxonu
ʼiliʼilixo lailaixesi loxo ngingi noxou Kalisito la aneʼi meʼa
ixiu imaela no anu vaivaikalaiʼa la.
17 Xo lexe masaxa noxou Lataua lexe ngingi nganoʼu
navunavu no anu ʼiliʼilixo lailaixe la anu laixe, ia lexe
ngingi nganoʼu navunavu no anu ʼiliʼilixo masumasua la anu
lakolisou ʼilixo masua noxinge.
18 Xo Kalisito musoli sou susu noxinge alaxu vilesisi.
Anu susu vile noxou uasi, ia musoli sou susu noxinge sou
ulivulinenge talai noxou Lataua. Anu muxali itema la ta
mitema mivau musoli ia Lataua mutulusou no anu Uleenu.
19 No mine Anu musoli la Uleenu mulai muaʼaloxu vaikala
noxou Lataua mulai noxiʼa ta mitema ane misoisoli la
uleeneʼi mulai muxolu no taasou navunavu.
20 ✡Ta mitema ne tatei no anu voxo noxou Noa no mine
anu muʼoxonu lasipi, la Lataua muxomaieʼi lexe ixiunu
maulixaʼa ia ilomu uasisi manina. Aneʼi ilomu uasi la sou
ta mitema muxatele tatalusi mimauli no anu lexa toxoxaʼa.
21 La sou lexa ne anu sosovosou ngaʼulo no anu la Lataua
upamaulingengi vaimomo ʼo. Ngingi ngaʼulo ne sou ngaxex-
eenu nuni no vasimenge uasi ia anu loxo ngingi ngasakiinu
vaikala ulai noxou Lataua lexe ngingi ngaʼoxonu ʼiliʼilixo
lailaixesi no iou. Xo no anu soli ilou tuluxu Iesu Kalisito la
sou Lataua mupamaulingengi.
22 Mo vaimomo ʼo Anu mulai muxolu teitexi no opo
loxotolo no avolu Momu tema xe aneʼi ane xavineʼi muʼoki
ilomuxu la iloʼa ta angelo ixolu no laaxu.

4

Xoluxolu Laixe Noxou Lataua

1 ✡Aloxo Kalisito muxamulinu navunavu no vasimolu la
sou ngingi kalumo nganoʼu xavutala laixe aloxo ne. Xo anu
ane munoʼu navunavu no vasimolu la anu susu vile noxou
la uasi.
2 La sou no mine ngingi ngamauli ngaxoxolu no voxovoxo
no lia ʼo la ngamulinu masaxa masua sou vasimenge uasi, ia
ngamulinu masaxa noxou Latauasi.
3 ✡Xo ngingi ngepaipalunu voxo latala mukalu la
ngemulinu ʼiliʼilixo masumasua ane ta mitema e imulaxu

✡ **3:16:** 1Pi 2:12 ✡ **3:20:** Tav 6–7 ✡ **4:1:** Rom 6:2, 7 ✡ **4:3:** Ep 2:2-3

tane'i noxou Lataua uasi i'oxo'oxnu. 'Ili'ilixo masumasua ne
anu aloxo 'o, 'ilixo sou vote'i, mo ngemulinu masaxa masua
sou vasimenge, mo 'ilixo sou ngeiexu lexa pekia'u utotomu,
mo 'ilixo sou lavilelu utotomu xe ngamulinu lapuloto noxou
Lataua uasi la ngelotu noxi'a ta lataua kalakalavoi.
4 Ta mitema ane imulaxu tane'i noxou Lataua uasi ikuluke
manina mine ngingi ngamuline'i no anu 'ilixo masumasua
noxi'a uasi, la ane'i ivikalasinge masumasua manina.
5 ✡Ane'i me'a imomosou vaikala ulai noxou Lataua e
Anu ulalaxii sou utilovosou 'ili'ilixo noxi'a ta mitema ane
imaumauli xe ane'i ane misoisoli.
6 Anu a'alo laixe ne mia'aloxu kalumo mulai noxi'a ane'i
ane misoisoli. No anu solixa'a ne ane ta mitema anu
Lataua utulusi'a no 'a vaivaikala. Ia anu a'alo laixe ne anu
mia'aloxu noxi'a aloxo ne la sou ane'i imauli no 'a ulene'i
aloxo Lataua umasaxai'a sou imauli.
7 ✡Xo voxo sou mimii latala no lia 'o 'ala'alai sou ukalu. La
sou ngaxolu se'isisi mo ngasaxila'u xavutalamengi laixe mo
ngaloo no anu lakilaka.
8 ✡La sou tangengixa'a ta vivinge manina xo 'ilixo ane ne
anu mutila no anu 'ili'ilixo latala mukalusi mo anu usu'asou
susu latala manina.
9 ✡Mo ta vivinge ine'e no taasinge la ngongi'a ngasexelan-
genge ngatongato'o mo ngasaxila'a laixe, ia ngavivikalasi'a
ili'i la uasi.
10 ✡Lataua mualaunasinge laixe la mulosinge xaixai iouiou
vilevilesi la sou ngingi ngaxaxaisou. La sou ngingi ngaxax-
aisou xaixai iou ma'ia noxinge vilevilesi ne sou ngasu'uline'i
ta vivinge no nano no anu tangengi manina.
11 Lexe vile noxinge uno'u xaixai sou ua'aloxu vaikala
noxou Latauasi la anu ua'alo, xe vile noxinge uno'u xaixai
sou usu'uline'i ta mitema la anu u'oxonu aloxo ne no anu
xavi ane Lataua mulosou. Aloxo ne la sou Lataua uno'u uala
utila no anu mimii latala ane nenge ta'oxonu. Xo no anu
xaixai noxou Iesu Kalisito la nenge ta'oxonu aloxo ne la sou
Lataua uno'u uala utila mo xavi utotomu mo kaluxu uasi.
Manina.

Tatavulenu Tu'utu'umaxu sou Taxali Loxo ta Mitema Noxou Kalisito

12 Ta menexilo e eni emasaxainge misevile, navunavu mo
tu'utu'umaxu uxali sou utovongengi ia mamu sou ngaku-
luke no anu lexe mii vilemo a uxali ne.
13 ✡Ia nga'osa lexe ngingi ngano'u navunavu loxo Kalisito
muno'u, la sou no voxo ane Anu ulivu une'e ilou xavi la
ngingi nga'osa manina mo ngaili'eli'e.

✡ **4:5:** Apo 10:42 ✡ **4:7:** Rom 13:11-12 ✡ **4:8:** 1Pi 1:22 ✡ **4:9:** Eva 13:2
✡ **4:10:** Rom 12:6-8 ✡ **4:13:** Apo 5:41; Iak 1:2; 1Pi 1:6-7

14 ✡Lexe ngingi ngamulinu Kalisito, ia ta mitema
ivikalasinge masumasua la Lataua Uleenu e xavi musuku
uxolu noxinge mo ualusinge.
15 Ia mamu sou vile noxinge unoˈu navunavu loxo itema
uvau itema usoli, mo itema sou pakali, mo itema sou uˈoxo
ˈiliˈilixo masumasua xe loxo itema sou usaxou ta mitema
miˈamiˈa.
16 Ia lexe ngingi nganoˈu tuˈutuˈumaxu loxo ta mitema
imulaxu taneˈi noxou Kalisito la mamu sou ngamaela, ia
ngaxolu loxo itemau Lataua xo Anu unoˈu tuˈutuˈumaxu ane
ne.
17 Ioxe, xo voxo a muxali sou Lataua utilovosou ˈiliˈilixo
noxiˈa ta mitema. Lexe anu usokou noxinge nenge ta mitema
e temulaxu tanenge noxou Kalisito, la sou loxovaa noxiˈa
aneˈi ane imulinu vaikala noxou Lataua uasi iliˈi?
18 ✡Mo sou vaikala vile muai no anu Lavuku Tavuna teinu
muvikala aloxo ˈo,
“Lexe anu mii pekiaˈu noxou Lataua sou usuˈulineˈi
ta mitema aneˈi ane milapu,
ia anu pekiaˈu musuku noxou sou usuˈulineˈi
aneˈi ta mitema ane mixiunu tumaliˈa noxou Lataua
la iˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua.”
19 La sou aneˈi ane Lataua umasaxa lexe inoˈu
tuˈutuˈumaxu no anu ˈiliˈilixo iˈoxonu laixe mo iˈitalonu
maulixaˈa ulai noxou Lataua anu mukoinu mimii latala mo
Anu usaxilaˈa laixe loxo Anu muvikala.

5

Ta Tatila sou Lalotu Iloˈa ta Maulu

1 Ioxe vaikala ane ˈo ulai noxiˈa ta tatila sou lalotu ane
mixolu no taingengi. Eni apeletoto loxo tatila vile no anu
lalotu kalumo mo eni emaisou Kalisito munoˈu navunavu
manina no ieli la no anu voxo ane Anu ulivu uneˈe no ˈa
lamanaxu.
2 ✡Vaikala ane ˈo aloxo ˈo. Ngasaxilaˈa ta mitema noxou
Lataua mixolu no taingengi laixe loxo itema sou usaxilaˈa
ta sipsip mo ngamaisiˈa mo ngaulaxuneˈi laixe. Mo ngax-
axai loxo ta mitema ivikalangengi sou ngaˈoxonusi uasi
mo ngaxaxaisi sou lamolisi uasi, ia ngaxaxai loxo ngingi
ngamasaxa mo ngaˈosa sou ngaˈoxonu manina loxo Lataua
umasaxainge lexe ngaˈoxonu.
3 ✡Mo ngingi ngaˈoxonu tilasinge noxiˈa ta mitema uasi ia
ngaulaxuneˈi loxo ta sipsip imulinu tatananeˈi.
4 Ngingi ngaˈoxonu aloxo ne, xe Tila noxiˈa ta mitema e
usaxilaˈa ta sipsip ulivu uneˈe la ngingi nganoˈu kisivalu
lailaixe. Kisivalu ane ne anu umomomo sou kaluxu uasi.

✡ **4:14:** 1Pi 2:20 ✡ **4:18:** Xav 11:31 ✡ **5:2:** Ioa 21:15-17; Apo 20:28 ✡ **5:3:** 2Ko 1:24; Pil 3:17; Tit 2:7

5 ✡Ioxe peletoto ane ʼo ulai noxinge, ngingi ta maulu
kalumo aloxo ʼo. Ngalomuxaʼa ta tatilasinge mo
ngaluʼengengi no laaxaʼa ta tatilasinge xo,
“Lataua uxiu tumaloui'a aneʼi ane italoxolixaʼa mo ixolu
seʼisisi uasi,
ia Anu uualusiʼa aneʼi ane iluʼeneʼi.”
6 ✡La sou ngataloxolingenge mo ngaxolu seʼisisi no laaxu
Lataua anu xaviinu sou usaxilaʼinge, xe iliʼi no anu voxo ane
Lataua musosovosou uxali, la Anu uitinu ualasinge.
7 ✡Aloxo ne la sou ngalosou tuʼutuʼumaxu maʼia muxolu
no anu xavutalamengi, xo Anu tanungenge.
8 ✡Ngaxolu seʼisisi mo ngaloo laixe xo uluamengi satani
uxixaoxao mo ungiulele loxo laeoni ukakamuli itema sou
uʼou.
9 ✡La sou ngatulu pekiaʼinge no anu muxamuxaxu tan-
gengi mo ngaʼapixu la ngakusaʼu, xo ngingi ngalavusou lexe
ta vivinge no xalexalee tuatuala no lia ʼo ukalusi kalumo
inoʼu navunavu iouvilesisi.
10 Ia Lataua itema sou alauna tatila Anu muʼavalinge xo
no anu xaixai noxou Kalisito, la sou Lataua muʼavalinge
taʼunalai no anu lamana noxou ane kaluxu uasi. Aloxo
ne la sou navunavu ngingi nganoʼu ne umomomo sou
uxolu maxuveeni uasi. Navunavu ane ne sou uʼoxongengi
ngaxali lailaixe manina mo Lataua ulosinge xavi sou ngatulu
pekiaʼinge xe uʼoxonu pekiaʼu muxamuxaxu tangengi.
11 Xavi noxou Lataua uxolu mo kaluxu uasi, manina.

Vaikala sou ʼOsa Kaluxusou

12 ✡No anu suʼuli noxou Sailasi eni emaisou anu loxo vivilo
manina. Eni ekaukavunu vaikala pelepeletoto ataxu se ʼo
ulai noxinge ne anu alauna noxou Lataua maninasou ane
eni apalaʼalixu ulai noxinge la sou no anu alauna ne ngatulu
pekiaʼinge.
13 ✡Ta mitema sou lalotu noxou Lataua mixolu ne Vaviloni
misova vaikala sou ʼosa mulai noxinge mo Maluko e loxo
ʼalixeni musovanu aso laixe ulai noxinge kalumo.
14 Mo ngasexelaxaʼa ta menexinge ngatongatoʼo la ngasex-
elaxaʼa loxo ngingi ngemasaxaiʼa maninasou. Eni akilaka
lexe opo seʼisisi uxolu noxinge ngingi latala ane noxou
Kalisito.

✡ **5:5:** Xav 3:34; Ep 5:21; Iak 4:6 ✡ **5:6:** Mat 23:12; Luk 14:11; Iak 4:10 ✡ **5:7:** Mat 6:25-30 ✡ **5:8:** 1Te 5:6 ✡ **5:9:** Ep 6:11-13; Iak 4:7 ✡ **5:12:** Apo 12:2, 25; 13:13; 15:22, 37-40 ✡ **5:13:** Apo 12:2; 2Ti 4:11

UOLI VOLOXU TAMEISOU ANE PITA
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA MITEMA NOXOU LATAUA
Vaikala lamana

Uoli voloxu ta tameisou noxou Pita ˈo ne, mukaukavunu mulai noxiˈa ta mitema e mixali ta mitema noxou Kalisito tatei. Anu mukaukavu mulai noxiˈa xo ta tisa kalakalavoi moseˈi iˈoxo loloxaˈa no anu lavulavu kalakalavoi la uˈoxonu muxamuxaxu taneˈi noxiˈa utaloxo xe uˈoxoneˈi la imulinu ˈiliˈilixo lailaixe la uasi. Mo muvikalaneˈi lexe itetelisou vaikala noxiˈa ta aposeli e milosiˈa pekiaˈu. No anu voteˈi ane ne la sou aneˈi imomomo sou ilavusou Lataua xe Tila Iesu Kalisito maninasou. Xo aneˈi ta aposeli ne mimaisou Iesu no ieˈi xe milomusou lapuloto noxou.

Ta mitema moseˈi mivikala lexe Iesu umomomo sou ulivu uneˈe la uasi. La sou anu muvikalaneˈi lexe Iesu ne ulivu uneˈe manina. Ia Anu ulive uneˈe palea uasi ne, xo Lataua "umasaxa lexe itema vile uulua uasi, ia Anu mumasaxa lexe ta mitema ukalusi ixiunu oponeˈi la sou Anu uxolu seˈisisi sou uxomaieˈi" (3:9).

Aˈalo muai no nano aloxo ˈo

Vaikala lamana 1:1-2
Sosovo xe ˈava noxou Lataua 1:3-21
Ta tisa kalakalavoi 2:1-22
Voxo noxou Tila 3:1-16
Nenge tasaxilaˈinge mo taxomaiou Tila 3:17-18

1 Eni Saimoni Pita itema sou xaixai noxou Iesu Kalisito mo eni Aposeli, ekaukavunu vaivaikala ane ˈo mo esovanu mulai noxiˈa aneˈi ane no anu ˈiliˈilixo mulapu noxou Lataua noxinge mo Anu itema sou pamauli Iesu Kalisito mulosieˈi la sou aneˈi mimuxaxu taneˈi kalumo iouvilesisi laixe aloxo nexi ˈo.
2 Xo ngingi ngelavusou Lataua mo Iesu anu Tila noxinge, la sou eni akilaka lexe alauna mo opo seˈisisi noxou uˈanaˈana noxinge manina.

Lataua Musosovosinge Mo Muˈavalinge

3 Aloxo nenge telavusou lexe Tila Iesu anu Lataua e no anu uala tila Anu munoˈu mo ˈiliˈilixo lailaxe noxou Anu muˈavalinge, la no anu xavi noxou mo Anu mulosinge mimii tavuˈalo nenge temasaxau sou usuˈulinu maulinenge mo tamuamuaˈi no anu ˈiliˈilixo noxou Lataua.
4 No anu ˈiliˈilixo ne la sou Anu ulosinge mimii ta tatila xe lailaixe ane Anu musakiinu vaivaikalasou tei lexe ulosinge, la sou no anu mimii e Anu ulosinge ne, usuˈulingengi sou ngamulinu ˈilixo noxou Lataua, mo usuˈulingengi la ngaxolu

va'axu no anu 'ilixo masumasua noxi'a ta mitema e imulinu
masaxa masumasua sou vasime'a iulua mo ino'u navunavu.
5 Xe tava'u aloxo ne, la sou ngatovonu xavingengi sou
ngamuxaxu tangengi manina sou menexu 'ilixo lailaixe ne,
la sou ngingi ngalavusou Lataua.
6 ✡Mo lexe ngingi ngalavusou Lataua la sou ngingi ng-
amomomo sou ngamulinu masaxa sou vasimenge uasi,
mo lexe ngingi ngamulinu masaxa sou vasimenge uasi, la
ngingi ngamomomo sou ngatulu pekia'inge no voxo sou
tu'utu'umaxu uxalisinge, mo lexe ngingi ngamomomo sou
ngatulu pekia'inge la sou ngamuamua'i no anu 'ili'ilixo
noxou Lataua,
7 mo lexe ngamuamua'i no anu 'ili'ilixo noxou Lataua
la sou ngingi tangengixa'a ta vivinge ngatongato'o, xe lexe
ngingi tangengixa'a ta vivinge ngatongato'o la tangengixa'a
no nano no tanengi maninasou.
8 Xo lexe 'ili'ilixo ane ne uxolu no nano no anu maulin-
genge la anu uleme mo uxali tatila, la ngingi ngalavusou Tila
noxinge Iesu Kalisito la ngingi ngaxali loxo mii vitanisi mo
unene'a mo ngiangiaxu uasi, uasi.
9 Ia lexe 'ei ane 'ili'ilixo ane ne uxolu no anu maulixu uasi
la anu loxo itema iou seleveenu mo umalei ulai no paxa uasi,
anu ulavusou lexe 'ili'ilixo masumasua e anu mu'oxonu tei
'olele ne Lataua uxexee uasi.
10 La sou ta vivilo, ngatovonu xavingengi manina mo
nga'oxonu 'ava mo sosovo noxou Lataua noxinge uxali
maninasou. Xo lexe ngingi nga'oxonu aloxo ne, la mivile
umomomo sou utaloxolingenge uasi manina.
11 Lexe ngingi ngamulinu vote'i ane ne la aitenga ukisi
noxinge la ngingi nga'unalai no tuala saxisaxila'u noxou Tila
noxinge mo itema sou pamauli Iesu Kalisito teitexi no opo
loxotolo e kaluxu uasi.

Palomatana sou Vaikala Noxou Lataua

12 La sou ngingi ngalavusou mimii ane ne mo ngatulu
pekia'inge no anu vaikala manina ane ngingi ngeno'u
vaimomo, ia eni amomomo sou axiu tumaliloinge uasi mo
aavuavutilixu xavutalamengi utotomu no anu mimii ne.
13 Eni axavutala lexe anu laixe sou eni aavuavutilixu
xavutalamengi no mine eni uao axoxolu loxo tani alelaxu
noxou Lataua.
14 ✡Xo aloxo Tila noxinge Iesu Kalisito muvikalaleli lamana
mo eni elavusou lexe sexasisi sou tasaxanu vasimelo ulai no
lia.
15 Mo eni atovo xavileli manina sou aavuavutilixu xavu-
talamengi utotomu mo sou ili'i no anu soli noxilo la ngingi
umomomo sou ngaxavutalanu mimii ne.

✡ **1:6:** Xal 5:22-23 ✡ **1:14:** Ioa 21:18-19; 2Ko 5:1

16 ✡Nexi taaˈalomengi no anu aˈalosou lailivuxu Tila
noxinge Iesu Kalisito mo xavi noxou ˈo ne, xo nexi temaisou
manina no iexi, ia loxo tamulinu aˈalo vitanisi mo xavutala
noxiˈa ta mitema uasi.
17-18 ✡Xo no mine nexi noxou Iesu texolu teitexi no alaele
tavuna, la nexi temaisou Lataua anu Momu mutoxonu mo
mulosou uala tila. Mo nexisisi telomusou xolinu Lataua
mulaa no anu lamanaxu e xaviinu musuku ne molu teitexi
no opo loxotolo muvikala aloxo ˈo,
“Anu ˈalixeni ane, e eni talelixu misevile mo opoleli uˈosasou
misevile.”
19 La sou nexi temaisou mo telavusou manina lexe
vaivaikala noxiˈa ta mitema sou palomatana ne anu muxali
sou, la sou anu laixe lexe ngingi kalumo ngamuxaxu no
tangengi, xo anu Iesu loxo telu ukaakaa no isivoxo mo ulai
utalo no mine lamana ukea loxo xuae sou lamana ukaa no
nano no opongengi.*
20 Mo mii mutila lexe ngingi ngalavusou ne aloxo ˈo,
vaivaikala noxiˈa ta mitema sou palomatana e mikaukavunu
muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua ne
iˈoxonu no anu xavutalaiˈasi uasi.
21 ✡Xo vaivaikala noxou Lataua uxali no anu masaxa
noxou itema vile uasisi manina. Ia Lataua anusisi molu
ulosiˈa ta mitema sou palomatana vaivaikala la sou aneˈi
ivivikala no anu xavi Uleenu Tavuna.

2

Ta Mitema sou Ilosieixaˈa Lavulavu Kalakalavoi

1 ✡Ia, tatei la ta mitema sou palomatana kalakalavoi
mixolu no taineˈi ta Isilaeli. La sou anu iouvilesisi aloxo ta
mitema sou ilosinge lavulavu kalakalavoi kalumo ixolu no
taingengi. Aneˈi itoke iˈuna la ilosiengi lavulavu kalakalavoi
la ixovulaulaulinenge mo ngapolo vaaxu. La aneˈi mixiunu
tumaliˈa noxou Tila noxiˈa e mulotoneˈi milivu. Aneˈi
miˈoxonu aloxo ne, ia sexasisi sou iuluamulinu.
2 No anu kalakalavoi noxiˈa ne, la ta mitema tavuˈalo
imulinu ˈilixo masumasua no anu masaxa masumasua sou
vasimeˈa sou imaela no anu, la sou uˈoxoneˈi ta mitema la
ivikala masumasua no anu voteˈi manina sou.
3 Xo no anu masaxa noxiˈa ta mitema sou ilosinge lavulavu
kalakalavoi ne iisuxu mimii tavuˈalo la iˈoxo vaivaikala
kalakalavoi moseˈi no anu xavutalaiˈasi sou iˈoxo lolongenge
la inoˈu lamolimengi. Xo Lataua e Anu utulusiˈa no anu
vaivaikala mo uˈoxo masuaneˈi muloo tatei mo sou ukalusiˈa
ne uai uasi anu ˈa uxoxolu.

✡ **1:16:** Mat 17:1-5 ✡ **1:17-18:** Mat 17:5 * **1:19:** Ulai utalo no mine lamana ukea ne anu voxo sou ta mitema itulu no anu vaivaikala. ✡ **1:21:** 2Ti 3:16; 1Pi 1:11-12 ✡ **2:1:** Mat 24:11; Iud 1:4

4 ✡Xe ngingi ngelavusou lexe ta angelo miˈoxonu susu la
Lataua utatalosiˈa uasi, ia mupeineˈi muluˈelai no taxa e
isivoxo toxoxaˈa mo tuala sou navunavu sou ixomaiou voxo
sou itulu no anu vaivaikala.
5 ✡Xo ta mitema tatei miˈoxo susu la Anu utatalosiˈa uasi,
Anu muˈoxonu alipaa toxoxaˈa la mukalusiˈa ta mitema e
imulinu ˈiliˈilixo noxou Lataua uasi. Ia Anu musaxilaˈu Noa
anusisi itema sou aˈalo no anu ˈiliˈilixo mulapu noxou Lataua
iloˈa ta mitema muxatele ta tameisi mimauli.
6 ✡Mo anu muˈoxonu masuanu sou muˈelaxu tuala tatila
tamei ne Sodomu xe ne Xomola la muxali lomulosi. Anu
muˈoxonu aloxo ne sou mumaxaˈu mii maˈia ane sou uxali
iliˈi no ˈa maulixaˈa ta mitema e imulinu ˈiliˈilixo lailaixe
noxou Lataua uasi.
7-8 ✡Mo Loti anusisi Lataua muˈumenu xo anu muxolu no
taineˈi ta mitema e iˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua manina.
No voxovoxo utotomu la anu mulolomusiˈa xe mumaisiˈa
miˈoxoˈoxonu ˈiliˈilixo ne la tanu mutamasiˈa manina, xo
aneˈi imulinu ˈilixo mulapu uasi.
9 Anu aloxo ne la sou ta mitema e imulimulinu ˈiliˈilixo
lailaixe noxou Lataua, tovotovo uxalisiˈa la Tila mulavusou
voteˈi anevaa sou uˈumeneˈi, la usolonu sou ulosiˈa navu-
navu aneˈi ane imulinu ˈiliˈilixo mulapu uasi ulai utalo no
voxo ane sou aneˈi itulu no anu vaivaikala.
10 ✡Mii ane ˈo ne uxali manina noxiˈa aneˈi ane xavutalaiˈa
uavuti sou imulinu masaxa masua sou vasimeˈa la mixiu
tumaliau vaikala noxiˈa ta tatilasiˈa. Ta mitema ne miˈoxonu
tilasiˈa la iˈume uasi la mivikala masua noxiˈa aneˈi ane ta
lailaixe ixoxolu teitexi.
11 ✡La sou aneˈi ta angelo e ixoxolu teitexi ne xavineˈi
musuku muaulixaˈa ta mitema ne, ia ilavusou iˈotosou
anaxaˈa no iou Tila uasi.
12 ✡Xo ta mitema ne aneˈi aloxo ta mimii e Lataua
mukoineˈi mixolu no lia ˈo imulimulinu masaxa sou
vasimeˈasi, ia ilavusou ixavutala uasi mo aneˈi loxo ta mimii
e mixali mixolu no lia ˈo sou ta mitema iveˈaveˈa la isoisolisi.
Ia ta mitema ne ivikala masua no anu mii maˈia e aneˈi
ilavusou uasi. Aneˈi iulua kalumo aloxo ta mimii e Lataua
mukoineˈi.
13 Aneˈi inoˈu lakolisou navunavu maˈia ane aneˈi
miˈoxonu mulai noxiˈa ta mitema. Mo aneˈi ixavutala lexe
no anu ˈilixo sou ngingi ngongiˈa ngaˈani ngapita la anu
mauli ane. Aneˈi iˈoxonu mimii no aso uieiei sou umomomo
sou masaxa sou vasimeˈa, xe aneˈi iˈoxonu aloxo ne la imaa
nunisinge mo ipamaelangengi no anu ˈilixo masumasua
noxiˈa.
14 Aneˈi masaxa lexe imulineˈi ta sema sou voteˈisi mo
masaxa tatila noxiˈa sou iˈoxonu ˈiliˈilixo sou voteˈi ia
iˈoxonu aloxo ne la ukalusou masaxa noxiˈa uasi, sisixaˈa
sio. Mo aneˈi ilapuneˈi ta mitema e xavutalaiˈa pekiaˈu uasi

✡ **2:4:** Iud 1:6 ✡ **2:5:** Tav 6–8; 2Pi 3:6 ✡ **2:6:** Tav 19:24; Iud 1:7 ✡ **2:7-8:** Tav 19:1-16 ✡ **2:10:** Iud 1:7-8, 16 ✡ **2:11:** Iud 1:9 ✡ **2:12:** Iud 1:10

la iˈoxonu ˈiliˈilixo ne kalumo. Mo aneˈi milavu manina no
anu ˈilixo sou isuisu. Aneˈi miˈoxonu aloxo ne la aneˈi mixolu
no laaxu tuˈutuˈumaxu noxou Lataua.
15 ✡Aneˈi miˈoxonu aloxo ne, la imulinu voteˈi noxou
laixe uasi mipolopepeenu mo milai vaˈaxu, mimulinu voteˈi
noxou Balamu anu Beori ˈolu. Anu mumasaxau lamoli la
muˈoxonu susu.
16 ✡Ia Lataua laˈiaxu xo anu muˈoxonu susu sou umasaxau
lamoli noxou tatananu tuala la sou donki anu mii vile
ulavusou uvivikala uasi ne, muxiunu xolinu loxo itema mo
mutaluxu xavutala noxou itema sou palomatana ne no anu
susu noxou.
17 ✡Ta mitema ne aneˈi aloxo pupulu e lexa no anu uasi
mo aloxo tamuxalaxu uali e laˈavexu uali uneˈe la utavulenu
ulai. Aneˈi ta mitema ne Lataua mulalaxiinu tualasiˈa sou
ilai ixolu no anu ne isivoxo manina mo kaluxu uasi.
18 Aneˈi ipulipulinu anaxaˈa vitanisi mo itooxaˈa no anu
susu noxiˈa ne. Mo iˈoxonu ˈilixo masua no anu masaxa
masua sou vasimeˈa sou itovo ilapuneˈi ta mitema ane itovo
iˈume noxiˈa ta mitema e imulimulinu voteˈi mukilikalu ne.
19 Mo aneˈi ivikalaneˈi ta mitema lexe imulineˈi la aneˈi
ilulusiˈa, ia aneˈi ta mitema ne susu musakisakineˈi la ilulu
uasi. Aneˈi mixali loxo itema sou xaixai vitanisi, xo loxo
itema vile umulaxu mii vile uuli no anu maulixu la anu uxali
loxo itema sou ipalupalusou no anu mii ne.
20 ✡Xo no anu lavulavu noxiˈa noxou Tila noxinge mo
itema sou pamauli Iesu Kalisito, la ta mitema miˈume no
anu ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa ta mitema e sou iˈoxonu
masuaneˈi. Xe iliˈi la aneˈi milivuu ˈiliˈilixo ne la mixali
masua avile, xo tei la anu masua ia ane ˈo la anu masua a
vile.
21 ✡La sou anu laixe lexe mamu sou aneˈi inoˈu lavulavu
no anu voteˈi sou ˈilixo mulapu ne. Xo aneˈi milavusou xe
mukalu la mixiunu tumaliˈa no anu lapuloto noxou Lataua
e Anu molu mulosieˈixu.
22 ✡La sou aneˈi miˈoxonu aloxo ne la anu mumomomo sou
vaikala vile sou peletotosinge aloxo ˈo, “Aˈaa uexi xe ukalu
la ulivu ulai uˈou la.” Mo aloxo, “Memee uˈulo no lexa xe
ukalu la ulai umalinga no pita la.”

3

Voxo sou Tila Ulivu Uneˈe

1 Ta menexilo e eni amasaxaine misevile, kaukavu ta tamei
sou ˈo eni akaukavunu ulai noxinge la. No nano no anu
kaukavu ta tamei la anu vaivaikala sou aavuavutilixu xavu-
talamengi mo uˈoxongengi sou ngaxavutalanu vaivaikala
ane laixesi.

✡ **2:15:** Iti 22:7; Iud 1:11; Pal 2:14 ✡ **2:16:** Iti 22:28-35 ✡ **2:17:** Iud 1:12-13
✡ **2:20:** Mat 12:45 ✡ **2:21:** Luk 12:47-48 ✡ **2:22:** Xav 26:11

2 ✡Eni amasaxa lexe ngingi ngaxavutalanu vaivaikala
noxi'a ta mitema sou palomatana noxou Lataua tatei mo
lapuloto noxou Tila noxinge mo itema sou pamauli e ta
aposeli noxou Lataua mia'alomengixu.
3 ✡Mii mutila laixe lexe ngingi ngalavusou tei aloxo 'o,
no anu voxo kalukaluxu sou la ta mitema e imulimulinu
masaxa masua sou vasime'a imolovila'isou lalotu noxinge.
4 ✡La ane'i ivikala imolovila'i lexe, “Anu musakiinu
vaikala tei lexe Kalisito ulivu une'e, la ava'a? Ta
'ilusulusunenge misoisoli mukalu no musoko no mine
Lataua musokou mimii mune'e muxali vaimomo 'o la mimii
uxiu uasi a uxolu no tanixu 'o si.”
5 ✡Ia ane'i ixavutala laixe uasi tane'i vulusi lexe tatei
manina no mine Lataua musokou sou mukoinu mimii la
mukoinu loxotolo mo lia muxali muatu no anu lexa. Mimii
ne anu mukoinu muxali no anu vaikalasi.
6 ✡Mo no anu lexa ne kalumo la anipaa toxoxa'a
mukalusi'a ta mitema no lia 'o tatei.
7 Ia loxotolo ilou lia e uxoxolu vaimomo 'o ne imulinu
vaikala noxou Lataua, mo ixolu iloo sou navu uasi. Ane'i
ixoxolu aloxo ne ulai utalo no anu voxo ane Lataua utulusi'a
ta mitema e imulinu 'ili'ilixo noxou Lataua uasi itulu no anu
vaivaikala mo iulua.
8 ✡La sou ta menexilo e eni amasaxainge misevile, mamu
sou tangengi vulusiou mii ane 'o aloxo 'o. Voxo vile noxou
Tila ne anu aloxo tauu ie itemaxu mavulovexa ta'uve (1,000)
mo tauu ie itemaxu mavolovexa ta'uve (1,000) ne aloxo voxo
vilesisi.
9 ✡Mo ta mitema mose'i milavusou lexe Tila u'oxoo se'isisi
sou u'oxonu mimii uxali loxo anu musakiinu vaikala sou
tatei. Ia aloxo ne uasi, anu uxolu se'isisi mo uxomaiengi, xo
umasaxa lexe itema vile noxinge uulua uasi. Anu umasaxa
lexe ta mitema latala ixiunu opone'i ukalusi

Loxotolo Alavua Mo Lia Alavua.

10 ✡Tila uxolu se'isisi mo uxomaiengi ia voxo sou Tila ulivu
une'e ne aloxo itema sou pakali. Mo no voxo ane ne la
loxotolo upau la luluxu tatila loxo lele'e xe alaxu vilesisi la
tasiauxu avile mo ta mimii iouiou mixolu teitexi no loxotolo
mo no lia 'o mo lia ilou xaixai iouiou e ta mitema i'oxo'oxonu
no lia 'o ne umamulo mo u'ela ukalusi.
11 Ioxe lexe no anu vote'i anenesi la mimii latala ne
ukalu, la sou ngingi ngamauli a loxovaa? Lexe ngingi
ngamasaxa lexe ngamauli la, ngaxolu va'axu no anu 'ili'ilixo
masumasua mo ngamulinu 'ili'ilixo noxou Lataua.
12 Mo ngingi ngaxolu ngaloloopalasi lexe voxo noxou
Lataua ne uvoovoxo uasi uxali upasipaasi. Ia no anu voxo

✡ **3:2:** Iud 1:17 ✡ **3:3:** 1Ti 4:1; Iud 1:18 ✡ **3:4:** Mat 24:48 ✡ **3:5:** Tav 1:6-9 ✡ **3:6:** Tav 7:11; 2Pi 2:5 ✡ **3:8:** Lex 90:4 ✡ **3:9:** Ava 2:3; 1Ti 2:4 ✡ **3:10:** Mat 24:29, 35; Luk 12:39; 1Te 5:2

ane ne la loxotolo u'ela ukalusi mo ta mimii iouiou mixolu
no anu mo ta mimii ane mixolu no lia 'o kalumo ne navu
uieine'i la isiali vitanisi.
13 ✡Mo sou nenge taxolu taloloopalasi no anu mii ma'ia e
Anu musakiinu vaikala sou tatei. Anu ane loxotolo alavua
mo lia alavua mo 'ili'ilixo mulapusi u'ana'ana no anu.
14 La sou ta menexilo e eni amasaxainge misevile, lexe
ngingi ngaxoxolu sou ngaxomaiou voxo ne uxali la nga-
tovonu xavingengi manina sou nga'oxonu susu vile mo
ixalisou susu vile mo vuvuli vile uxolu noxinge uasi. Ngingi
nga'oxonu aloxo ne xe no mine Anu une'e la opongengi uai
se'isisi xo ngingi ngongi'a ngaxolu.
15 ✡Nenge'a talavusou laixe lexe Tila anu uxolu se'isisi mo
uxoxomaienge ne xo Anu umasaxa lexe nenge latala tamauli
ukalusi. Aloxo vivinge nenge'a Paulo e nenge temasaxau mi-
sevile, Lataua mulosou lavulavu la Anu mukaukavu mulai
noxinge la mulelemolu kalumo.
16 No anu kaukavu noxou mukalusi ne la Anu muvivikala
no anu mimii iouvilesisi ane. Mo no nano no anu kaukavu
noxou ne la Anu muvivikala no anu mimii mose'i pekia'u
sou nenge talavusou. La sou ta mitema mose'i ilavusou
uasi mo xavutalai'a pekia'u uasi, itovo lexe ilulusou laaxu
la ikalakalavoi no anu. Ane'i mi'oxonu no anu a'alo mose'i
muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua kalumo.
Ane'i mi'oxonu aloxo ne la iuluasi.
17 ✡Aloxo ne la sou ta menexilo e eni amasaxainge mi-
sevile, ngingi ngelavusou mimii ne, la sou ngasaxila'inge
laixe. Loxo 'o io ngamulinu 'ili'ilixo noxi'a ta mitema e
imulinu lapuloto noxou Lataua uasi la u'oxongengi ngalai
va'axu. Ngingi nga'oxonu aloxo ne mamu, xo ngingi
nga'oxonu aloxo ne la u'oxongengi ngalapau no anu mux-
amuxaxu tangengi.
18 La ngingi ngaleme no nano no anu alauna mo lavulavu
noxinge noxou Tila noxinge mo itema sou pamauli Iesu
Kalisito. Eni akilaka lexe ta'itinu Tila noxinge ualasou
vaimomo 'o mo utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

✡ **3:13:** Ais 65:17; 66:22; Pal 21:1, 27 ✡ **3:15:** Rom 2:4 ✡ **3:17:** Mak 13:33; 1Ko 10:12

KAUKAVU VILE ANE
IOANESI
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA MITEMA NOXOU LATAUA VAIKALA SOU MAULI
Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Ioanesi ane mukaukavunu tei 'o ne tava'u ta tamei. Anu umasaxa lexe usu'uline'i ta mitema sou ilo'a Lataua ilou 'Olu Iesu Kalisito ixolu ipita utotomu. Xe mupeletotosi'a lexe ilaxaine'i noxi'a ta tisa kalakalavoi. Xo maasi la i'oxonu loloxa'a la ilai va'axu noxou Lataua. Ta tisa kalakalavoi i'oxo lexe mimii no lialia 'o ne, anu masua. Mo Iesu anu Lataua 'Olu kalumo. Xo Anu mune'e muxolu no lialia 'o la muxali itema loxo nenge ta mitema 'o si, mo mu'oxonu 'ili'ilixo loxo nenge ta mitema no lia 'o ta'oxo'oxonu 'o. Ane'i mivikala aloxo 'o lexe itema vile umasaxa ilou Lataua ixolu, la anu laixe lexe anu uxavu-talanu mimii no lialia 'o uasi. 'Ilixo lailaixe xe 'ilixo sou tamasaxai'a ta menexinge ne anu mii sou lialia 'o uasi. La sou ngaxavutala sou ngamulinu 'ili'ilixo ane ne.

Ioanesi muvikala lamana lexe, ilomuxa'a sou imulinu lavulavu ane ne uasi. Anu muvikala lexe Iesu anu muxali itema maninasou. La sou ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou Iesu ne imasaxau Lataua xe imasaxai'a ngatongato'o.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-4
'Ili'ilixo sou lamana xe isivoxo 1:5–2:27
Lataua ta 'olu xe Satani ta 'olu 2:28–4:6
Tamulinu 'ilixo noxou Lataua 4:7–5:12
Vaikala kaluxusou 5:13-21

1 ✡Mii ane muxolu tatei no mine Lataua ukoinu mimii uao ne, nexi telomusou mo temaisou no iexi mo temaisou laixe manina mo tekasou. Anu vaikala sou mauli ane nexi taa'aloxu 'o.
2 ✡Mauli ane ne muxali, la nexi temaisou. La sou nexi tavikala lamana no anu 'o, xe taa'aloxu mauli ane ukalu uasi ulai noxinge. Mauli ane kaluxu uasi ne, Anu ilou Momu Lataua mixolu mipita, ia Anu muxali noxixe.
3 Tava'u xo nexi taa'alomengixu mii ane nexi temaisou mo telomusou ne, nexi temasaxa lexe nenge nenge'a taxali vilesisi. Taxali vilesisi, la nenge tapita noxou Maminge ilou 'Olu, Iesu Kalisito.
4 ✡Nexi tekaukavunu vaivaikala ane 'o, sou lexe nenge taxali vilesisi, la nexi ta'osa manina.

Tamulimulinu 'Ilixo sou Lamana

✡ **1:1:** Ioa 1:1 ✡ **1:2:** Ioa 1:14 ✡ **1:4:** Ioa 16:24

5 ✡Lataua anu lamana, ia ʻilixo sou isivoxo vile uxolu
noxou uasisi manina. Anu aʻalo ane ne, nexi telo-musou
noxou Iesu Kalisito, la sou nexi taaʻalomengixu.
6 ✡Lexe nenge tavikala lamana lexe nenge noxou Lataua
texali vilesisi, ia nenge tamuli-mulinu ʻiliʻilixo sou isivoxo, la
nenge tekalavoi mo tamulinu vaikala manina noxou Lataua
uasi.
7 Ia lexe nenge tamulimulinu ʻiliʻilixo sou lamana loxo anu
umulimulinu, la nenge nengeʻa taxolu tapita mo sialuxu ʻOlu
Iesu munixisinge la sou nenge noxou Lataua taxali laixe no
anu ʻilixo masumasua ukalusi.
8 ✡Lexe nenge tavikala lexe nenge taʻoxonu ʻilixo vile
masua uasi, la nenge xavutalamenge ukalavoinenge, mo
vaikala manina noxou Lataua uxolu noxinge uasi.
9 Ia lexe nenge tapalaʻalixu ʻiliʻilixo masumasua noxinge,
la Lataua uxiu tumalouu ʻiliʻilixo ne, mo ukalipalanenge no
anu ʻiliʻilixo masumasua, xo Lataua uvikala lexe uʻoxonu
mii maʻia, la umulinu vaikala noxou, la uʻoxonu mii laixesi.
10 Lexe nenge tavikala lexe nenge taʻoxonu ʻiliʻilixo ma-
sumasua uasi, la nenge tavikala lexe Lataua anu itema sou
kalavoi. Mo vaikala manina noxou Lataua uxolu no nano no
maulinenge uasi.

2

1 ✡Ta molomoloxeni e eni amasa-xainge, ngalomu. Tavaʻu
xo eni ekaukavu vaivaikala ane ne, xo eni emasaxa lexe
ngingi ngaʻoxonu ʻilixo vile masua uasi. Ia lexe evile
uʻoxonu susu vile, la anu mii vile uasi. Xo nenge telavusou
lexe itema vile sou utulu no paʻumenge sou usuʻulinenge, la
uvivikala ulai noxou Maminge, Anu a muxolu. Itema ane
anu mulapu manina, anu Iesu Kalisito.
2 ✡Anu mulosou maulixu sou munoʻinge mulivulivunenge
no anu ʻiliʻilixo masumasua noxinge. Anu muʻoxonu aloxo
ne singesi uasi, sou siʻa ta mitema no xalee xalee tuatuala
ukalusi kalumo.
3 Lexe nenge tamulimulinu lapuloto noxou Lataua, la
telavu lexe nenge telavusou Lataua.
4 Itema vile uvikala lexe anu mulavusou Lataua, ia
umulinu lapuloto noxou Lataua uasi, la anu itema sou
kalavoi mo vaikala manina noxou Lataua uxolu noxou uasi.
5 ✡Ia lexe itema vile umulinu vaikala manina noxou
Lataua, la anu tanuxu menexu manina loxo Lataua tanuxu.
ʻIlixo ane ne, uxolu noxinge, la nenge telavu lexe nenge
texolu noxou.

✡ **1:5:** 1Ti 6:16; Iak 1:17 ✡ **1:6:** 1Ioa 2:4 ✡ **1:8:** Lex 32:5; Xav 28:13 ✡ **2:1:** Eva 7:25-26 ✡ **2:2:** Ioa 1:29; Kol 1:20; 1Ioa 4:10 ✡ **2:5:** Ioa 14:21, 23

6 Evile uvikala lexe uxolu noxou Lataua, la laixe lexe anu
umulinu Iesu xuaˈu.
7 ✡Ta menexilo e eni amasaxainge, ngalomu. Eni
akaukavunu lapuloto vile alavua ulai noxinge uasi, eni
akaukavu lapuloto ane teinu e ngingi ngelomusou no mine
ngemuxaxu tangengi noxou Kalisito. Lapuloto ane teinu ne,
anu aˈalo ane ngingi ngelomusou.
8 ✡Ia eni akaukavunu lapuloto ano o loxo lapuloto alavua
ulai noxinge. ˈIlixo noxou Iesu mo ˈilixo noxinge mumaxaˈu
lexe lapuloto ane ne, anu manina. Xo ˈilixo sou isivoxo, anu
asou ukalu, ia lamana maninasou mukaasinge mukalu.
9 ✡Itema vile ane anu uvikala lexe anu muxolu no anu
lamana, ia tanuxu vimou uasisi, la anu a uxoxolu no isivoxo
sio.
10 ✡Ia anu ane tanuxu vimou, la anu muxolu no anu
lamana. La sou anu ususu no anu ˈilixo vile masua uasi.
11 ✡Ia anu ane tanuxu vimou uasi, la anu muxolu no
isivoxo mo uxixaoxao no isivoxo. La ulavusou lexe anu ulai
neˈei uasi, xo isivoxo la anu umalei uasi.
12 Ta molomoloxeni e amasaxainge, eni akaukavumengi,
xo Lataua muxiu tumalouu ˈiliˈilixo masumasua noxinge no
anu ualasou Tila Iesu.
13 Mo kaukavu kalumo ulai noxiˈa ta mamiˈa, xo ngingi
ngelavusou Iesu ane muxolu tatei no mine Lataua ukoinu
mimii uao. Mo kaukavu kalumo ulai noxiˈa ta maulu, xo
ngingi ngetaloxolixu itema masua.
14 Mo kaukavu kalumo ulai noxiˈa ta molomoloxeni e
amasaxaiˈa la, xo ngingi ngelavusou Maminge Lataua. Mo
ulai noxiˈa ta mamiˈa la, xo ngingi ngelavusou Iesu ane
muxolu tatei no mine Lataua ukoinu mimii uao. Xe ulai
noxiˈa ta maulu la, xo ngingi xavingengi mo vaikala noxou
Lataua mumauli noxinge, la ngetaloxolixu itema masua.

Mamu sou Tangengixu Mimii sou Lia ˈO

15 ✡Mamu sou tangengixu lia xe mimii sou lia ˈo uasi. Lexe
itema vile tanuxu mimii sou lia ˈo, la tanutanuxu noxou
Maminge Lataua uxolu noxou uasi.
16 ✡Xo mimii latala sou lia ˈo ne, anu molu noxou Maminge
Lataua uasi, ia anu molu no lia ˈosi. Mimii sou lia ˈo ne,
aloxo ˈo. Masaxa sou vasimenge loxo ta mitema imasaxau
lamoli mo ˈilixo sou voteˈi moseˈi la. Mo ta mitema iisuiisu,
xe iˈitinu ualasiˈa no anu mii maˈia ane itetelisou mo no anu
mii maˈia ane aneˈi miˈoxonu.
17 ✡Mimii latala sou lia ˈo mo masaxa noxiˈa ta mitema sou
mimii no lia ˈo, ulai la ukalu. Ia itema ane anu umulinu

✡ **2:7:** Ioa 13:34; 2Ioa 1:5-6 ✡ **2:8:** Ioa 1:9; Rom 13:12 ✡ **2:9:** 1Ioa 4:20
✡ **2:10:** Rom 14:13 ✡ **2:11:** Ioa 12:35 ✡ **2:15:** Rom 8:7 ✡ **2:16:** Rom 13:14
✡ **2:17:** Mat 7:21

masaxa noxou Lataua, la anu umauli no voxovoxo, ia usoli uasi.

Ngasaxila'inge Noxi'a ta Uluau Kalisito

18 ✡Ta molomoloxeni e amasaxainge, ngalomu. Nenge 'a sou taxali 'alai no anu voxo sou kaluxu. Ngingi ngelomusou lexe uluau Kalisito a unene'e. Ia vaimomo 'o, ane'i ta uluau Kalisito tavu'alo a mixalixali. Ane'i mixalixali, la sou telavu lexe nenge asou taxali 'alai no anu voxo sou kaluxu.

19 ✡Ane'i mi'umesinge mo milai, la mumaxa'u lexe ane'i ta noxinge uasi. Manina lexe ane'i ta noxinge, la ane'i ixolu mo nenge nenge'a taxolu, ia uasi.

20 ✡Ia ngingi, Uleenu Tavuna anu a muxolu noxinge. Mo ngingi latala ngelavusou vaikala manina noxou Lataua.

21 Eni akaukavu aloxo 'o, xo ngingi ngelavusou vaikala manina noxou Lataua e kalavoi vile uxolu no anu uasi. La lexe ngingi ngalavusou uasi, la eni amomomo sou akaukavu aloxo ne uasi.

22 ✡'Ei ane anu itema sou kalavoi? Anu ane uvikala lexe Iesu Kalisito ane e itemasou ulivulinenge uasi, la anu itema sou kalavoi ane. Itema ane loxo ne, anu uluau Kalisito mo uvikala lexe Maminge Lataua mo 'Olu Iesu ixolu uasi.

23 ✡Itema ane uvikala lexe 'Olu Iesu ne uxolu uasi, la Maminge Lataua uxolu noxou uasi. Ia itema ane mulavusou 'Olu Iesu, la Maminge Lataua muxolu noxou.

24 Ngatetelisou mii ane ngingi ngelo-musou tei no mine ngingi ngemuxaxu tangengi noxou Kalisito. Lexe anu a uxolu, la ngingi kalumo ngaxolu noxou 'Olu Iesu mo.

Maminge Lataua

25 Lexe nenge tatetelisou mii ane ne, la Kalisito musakii vaikala sou lexe ulosinge mauli ane ukalu uasi.

26 Eni ekaukavumengi ne, si'a ta mitema ane ine'e sou itovo ixolulaulaulingenge.

27 ✡Ngingi ne, ngeno'u Uleenu Tavuana mo Anu a muxolu noxinge, la sou itema vile une'e sou ulosinge lavulavu la uasi. Xo Uleenu Tavuna ulosiengixu mimii latala mo Anu manina, ia Anu kalavoi uasi. Ngingi ngaxolu noxou Kalisito loxo Uleenu Tavuna anu mulosiengixu.

Lataua ta 'Olu

28 La sou, ta molomoloxeni e amasa-xainge, ngalomu. Ngaxoxolu noxou Kalisito, mo sou Anu ulivu une'e, la ngingi nga'olo'olo mo ngamaela noxou uasi.

✡ **2:18:** Mat 24:5; 2Ioa 1:7 ✡ **2:19:** Apo 20:30 ✡ **2:20:** 1Ko 2:15; 2Ko 1:21; 2Ioa 1:2 ✡ **2:22:** 1Ioa 4:3; 2Ioa 1:7 ✡ **2:23:** Ioa 5:23; 1Ioa 4:15; 5:1 ✡ **2:27:** Ioa 16:13

29 ✡Ngingi ngelavu lexe Lataua anu itema sou mulapu, la
ngingi ngelavu lexe aneʼi ane imulinu ʼilixo ane mulapu ne,
Lataua ta ʼolu.

3

1 ✡Ngamaisou! Tanutanuxu noxou Lataua Maminge
noxinge, Anu mutila musuku, la sou Anu mumoxoʼinge lexe
nenge ta ʼolu mo vaimomo ʼo nenge taxolu loxo anu ta ʼolu
manina. Tavaʼu xo ta mitema no lia ʼo ilavusinge uasi, xo
aneʼi ilavusou Lataua uasi.
2 ✡Ta menexilo e amasaxainge, ngalomu. Nenge telavusou
lexe nenge Lataua ta ʼolu, ia nenge talavusou lexe iliʼi, la
nenge taxali a loxovaa la, uasi. Ia nenge telavu lexe iliʼi no
mine Kalisito ulivu uneʼe, la nenge taxali loxo Anu, xo nenge
tamaisou loxo anu Lataua.
3 ʼEi ane anu umolo tanu no anu xali noxou Kalisito ne,
anu uxolu vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua loxo Anu.
4 Aneʼi ane iʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua ne, imulinu la-
puloto noxou Lataua uasi. Xe aneʼi ane iʼoxonu ʼiliʼilixo
masumasua ne, mixiu tumaliʼau Lataua mo lapuloto noxou
ne, mii vitanisi no maulixaʼa.
5 ✡Ia ngingi ngelavusou lexe Kalisito muluʼe no lia ʼo sou
uxexee ʼiliʼilixo masumasua noxinge. Xo Anu ʼilixo vile
masua uxolu noxou uasi.
6 Itema ane uxolu noxou Kalisito uasi, la anu uʼoxoʼoxonu
ʼiliʼilixo masumasua uasi. Anu ane usolonu sou uʼoxoʼoxonu
ʼiliʼilixo masumasua, la anu mutongonu mo mulavusou
Kalisito uasi.
7 Ta molomoloxeni e amasaxainge. Ngalomu. Ngasax-
ilaʼinge laixe noxiʼa ta mitema sou kalavoi, xo isusulingenge.
Anu uʼoxonu ʼilixo laixe no iou Lataua, la anu itema vile
mulapu no iou Lataua loxo anu Kalisito mulapu.
8 ✡Anu ane uʼoxonu ʼiliʼilixo masumasua ne, anu noxou
Satani, xo Satani musokou ʼilixo masumasua no mine Lataua
musokou sou mukoinu mimii latala mo muneʼe muxali
vaimomo ʼo. Tavaʼu aloxo ne, la sou Lataua ʼOlu muluʼe no
lia ʼo sou ukalusou xaixai noxou Satani.
9 ✡La sou anu ane molu noxou Lataua ne, anu usolonu
sou uʼoxonu ʼilixo vile masua uasi, manina musuku lexe anu
umomomo sou usolonu la uasi. Xo Lataua maulixu muxolu
noxou.
10 No anu ʼilixo ane ne, la sou talavu lexe ta ʼei ane
Lataua ta ʼolu xe ta ʼei ane Satani ta ʼolu. Xe aneʼi ane
iʼoxonu ʼiliʼilixo masua, la aneʼi Lataua ta ʼolu uasi. Mo aneʼi
ane imasaxaiʼa ta vimovimoʼa noxou Lataua uasi, la aneʼi
kalumo aloxo ne.

✡ **2:29:** 1Ioa 3:10 ✡ **3:1:** Ioa 1:12-13; 16:3 ✡ **3:2:** 2Ko 3:18 ✡ **3:5:** Ioa 1:29; 1Pi 2:22-24; 1Ioa 2:2 ✡ **3:8:** Ioa 8:44 ✡ **3:9:** 1Ioa 5:18

Ngamasaxainge Ngatongato'o

11 ✡Lapuloto ane ngingi ngelomusou tei no mine ngingi
ngemulaxu tangengi noxou Iesu ne, aloxo 'o. Ngingi nga-
masaxainge ngatongato'o.
12 ✡Ia mamu sou ngamulinu 'ilixo noxou Kaini. Anu noxou
Satani, la sou muvau vimou la musoli. Tava'u a lovoxaa, la
sou anu muvau? Anu muvau, xo mumaisou lexe mii ma'ia
ane anu mu'oxonu ne, laixe uasi, ia mii ma'ia ane anu vimou
mu'oxonu ne, laixesi no iou Lataua.
13 ✡Ia, ngingi ta mitema noxou Lataua, io ta mitema sou lia
'o imasaxainge uasi, la ngakuluke mamu.
14 ✡Nenge telavusou lexe nenge texolu va'axu noxou
Lataua la nenge loxo tesoli, ia nenge telivu noxou la nenge
loxo temauli. Nenge telavu aloxo ne xo nenge temasaxainge
ngatongato'o. 'Ei ane umasaxai'a ta vimovimou uasi, la anu
ulavusou Iesu uasi mo anu uxolu loxo anu musoli.
15 ✡Anu ane umasaxai'a ta vimovimou uasi, anu itema sou
uve'a ta mitema isoisoli. Mo nenge telavusou lexe itema loxo
ne, umomomo sou uno'u mauli ane ukalu uasi, uasi.
16 ✡Iesu Kalisito mu'italonu maulixusinge, la no anu soli
noxou ne, nenge telavusou 'ilixo sou tamasa-xainge ngaton-
gato'o. La sou eni evikalangengi pekia'u lexe nenge kalumo
ta'italonu maulinenge si'a ta vivinge.
17 ✡Ia lexe itema vile iu lavuluti tavu'alo, mumaisou vimou
vile iu lavuluti uasi, la tanuxu uasi, la anu tanutanuxu noxou
Lataua uxolu noxou a loxovaa?
18 ✡Ta molomoloxeni e amasaxainge, ngalomu.
Tanengexa'a no anu ananenge ilou vaikalasi mamu. Lexe
nenge tanengexa'a manina, la tasu'uline'i maninasou.
19-20 Ta'oxonu aloxo ne, la nenge telavu lexe vaikala
manina noxou Lataua muxolu noxinge mo telavu lexe xavu-
talamenge uvikala lexe nenge tesusu, ia oponenge uai se'isisi
no iou Lataua. Xo xavutala noxou Lataua ne, anu iouvilemo
mo mulavusou 'ilixo latala mukalusi.
21 ✡Ta menexilo e amasaxainge. Ngalomu. Lexe xavutala-
menge uvikala lexe nenge tasusu uasi, la tanenge lili no iou
Lataua uasi.
22 Mo tano'u mii ma'ia e nenge temasaxa lexe Anu
ulosinge. Xo nenge temulinu lapuloto noxou Lataua mo
te'oxonu xaixai lailaixe, la Anu u'osasinge.
23 ✡Lapuloto noxou Lataua e anu muvikala pekia'u lexe
nenge tamulinu ne aloxo 'o. Ngamuxamuxaxu tangengi no
anu ualasou noxou Iesu Kalisito, Lataua 'Olu mo ngamasax-
ainge ngatongato'o.

✡ **3:11:** Ioa 13:34 ✡ **3:12:** Tav 4:8 ✡ **3:13:** Ioa 5:18-19 ✡ **3:14:** Ioa 5:24 ✡ **3:15:** Pal 21:8 ✡ **3:16:** Ioa 13:1; Xal 1:4 ✡ **3:17:** Lap 15:7 ✡ **3:18:** Iak 2:15-16 ✡ **3:21:** Eva 4:16 ✡ **3:23:** Ioa 6:29; 13:34

24 ✡Ane'i ane imulinu lapuloto noxou Lataua ne, ane'i
ixolu noxou Lataua xe Anu uxolu noxi'a kalumo. Nenge
telavusou no anu Uleenu Tavuna ane anu Lataua mulosinge
lexe Lataua uxolu noxinge.

4

Ngamaisi'a ta Uleenu Laixe

1 ✡Ta menexilo e amasaxainge, ngalomu. Mamu sou
ngamuxaxu tangengi noxi'a ta uleenu ukalusi. Ngamaisi'a
laixe lexe ane'i me'a noxou Lataua, uasi me'a vilemo. Xo ta
mitema sou palomatana kalavoi tavu'alo milaa milu'e no lia
'o mukalu.
2 ✡Ta uleenu ane ivikala manina lexe Iesu Kalisito anu
muxali itema manina, la ane'i ta uleenu ane ne me'a noxou
Lataua. No anu palapala'alixu noxi'a, la ngingi ngalavusou
lexe uleenu ane ne, Anu noxou Lataua manina.
3 ✡Ia ta uleenu ane ipala'alixu lexe Iesu Kalisito ane uxali
itema manina uasi, la ane'i me'a noxou Lataua uasi. Anu
uleenu noxou uluau Kalisito e ngingi ngelomusou lexe anu
unene'e. Ia vaimomo 'o, anu muxali.
4 ✡Ngingi ta molomoloxeni e amasaxainge. Ngalomu.
Ngingi noxou Lataua e Anu muxolu noxinge ne la sou xavi
e mulosinge ne, muaulixu anu ane muxolu no lia 'o. La sou
ngingi ngetaloxolixa'a ta uluau Kalisito mukalu.
5 ✡Ane'i sou no lia 'osi mo mii ma'ia ane ane'i ilemolu ne,
sou no lia 'osi kalumo. La sou ta mitema no lia 'o, ilomuxa'a.
6 Ia nenge noxou Lataua mo 'ei ane mulavusou Lataua,
la anu ulomu noxinge, ia 'ei ane noxou Lataua uasi, la anu
ulomu noxinge uasi. No anu 'ilixo ane nesi, la sou nenge
tatongonu uleenu ane manina xe ane sou kalavoi.

'Ilixo Noxou Lataua sou Tamulinu

7-8 Ta menexilo e amasaxainge, ngalomu. Nenge telavu-
sou lexe 'ilixo sou tamasaxai'a ta mitema ne molu noxou
Latauasi. La sou 'ei ane umasaxai'a ta menexu, la anu
Lataua 'olu mo mulavusou Lataua. Ia 'ei ane umasaxai'a ta
menexu uasi, la anu Lataua 'olu mo ulavusou Lataua uasi.
Io, nenge telavusou Lataua mo telavusou lexe anu itema
sou umasaxai'a ta mitema, la sou laixe lexe nenge kalumo
tamasaxainge ngatongato'o.
9 ✡Lataua mupalusou 'Olu anu vilesisi mulu'e no lia 'o, sou
mulosinge, la sou nenge temauli. No anu soli noxou 'Olu
Iesu, la Anu mumaxa'u tanutanuxu singe.

✡ **3:24:** 1Ioa 4:13 ✡ **4:1:** Mat 7:15; 1Te 5:21; 1Ioa 2:18; 2Ioa 1:7 ✡ **4:2:** 1Ko 12:3 ✡ **4:3:** 1Ioa 2:18 ✡ **4:4:** Mat 12:29; 1Ioa 5:4-5 ✡ **4:5:** Ioa 8:47; 15:19 ✡ **4:9:** Ioa 3:16

10 ✡Nenge tanengexu Lataua tei uasi, ia Anusi tanunenge la
sou mupalusou 'Olu Iesu mulu'e sou mulosou maulixu singe
sou muno'inge mulivulivunenge no anu 'ili'ilixo masuma-
sua noxinge. Anu mulosou maulixu singe sou uxolixolinu
Lataua no anu la'ia noxou. Mii ane Lataua mu'oxonu singe
ne, Anu 'ilixo manina sou umasaxai'a ta mitema.
11 Ta menexilo e amasaxainge, ngalomu. Lataua mu-
masaxainge misevile, la sou eni avikalangengi pekia'u lexe
nenge kalumo tamasaxainge ngatongato'o.
12 ✡Io, itema vile umaisou Lataua iou uasi tatei mo mune'e
muxali vaimomo 'o. Ia lexe nenge tamasaxainge ngaton-
gato'o, la Lataua uxolu noxinge mo 'ilixo noxou Lataua sou
umasaxai'a ta mitema umauli noxinge no anu maulingenge.

13 ✡Lataua mulosinge Uleenu, la sou nenge telavusou lexe
nenge texolu noxou xe Anu muxolu noxinge.
14 La sou nenge temaisou lexe Maminge Lataua mupalu-
sou 'Olu mulu'e no lia 'o sou upamauline'i ta mitema. La
nenge taa'a'aloi'a ta mitema no anu.
15 Lexe 'ei ane upala'alixu lexe Iesu anu Lataua 'Olu, la
Lataua uxolu noxou xe anu uxolu noxou Lataua.
16 La sou nenge telavusou lexe Lataua umasaxainge mo
tamuxamuxaxu tanenge no anu.

Lataua anu itema sou umasaxai'a ta mitema. La sou 'ei
ane utetelisou 'ilixo ane ne, la anu uxolu noxou Lataua xe
Lataua uxolu noxou.
17 Nenge taxolu noxou Lataua xe Lataua uxolu noxinge,
la 'ilixo sou tamasaxai'a ta mitema umauli noxinge no
anu maulingenge. La sou nenge ta'olo'olo no voxo sou
tatulu no anu vaivaikala uasi. Xo nenge temulinu 'ilixo sou
tamasaxai'a ta mitema loxo Anu mu'oxonu no lia 'o.
18 'Ei ane ulavusou umasaxai'a ta menexu, la no voxo
sou utulu no anu vaivaikala la anu u'ume uasi. Xe 'ilixo
sou umasaxai'a ta menexu umauli manina noxou, la anu
u'ume uasisi manina. Ia 'ei ane anu mulavu lexe umasaxai'a
ta menexu uasi, la anu u'ume xo mulavusou lexe Lataua
ulosou navunavu. Anu ane u'ume, la 'ilixo sou umasaxai'a
ta menexu umauli noxou uasi.

19 Nenge tamasaxainge ngatongato'o xo Lataua mumasax-
ainge tei.
20 'Ei ane uvikala lexe umasaxau Lataua, ia umasaxai'a
ta vimovimou uasi, la anu itema sou kalavoi. Mo anu
ane umaisi'a ta vimovimou, ia umasaxai'a uasi, la anu
umomomo sou umasaxau Lataua ane anu umaisou uasi ne,
uasi.

✡ **4:10:** Rom 5:8-10; 1Ioa 2:2 ✡ **4:12:** Ioa 1:18 ✡ **4:13:** 2Ko 1:22; 1Ioa 3:24

21 ✡'Ei ane umasaxau Lataua, la eni avikalanu pekia'u lexe
anu umasaxai'a ta vimovimou kalumo. Lapuloto ane ne,
Lataua mulosinge.

5

Tamuxamuxaxu Tanenge Noxou Lataua 'Olu

1 ✡Mo 'ei ane anu umuxamuxaxu tanu vaikala lexe Iesu
anu Kalisito, la anu Lataua 'olu manina. Ia 'ei ane anu
umasaxau Maminge Lataua, la anu umasaxau 'Olu Iesu
kalumo.
2 Lexe nenge tamulinu lapuloto noxou Lataua xo
tamasaxau Lataua, la nenge telavu lexe nenge temasaxai'a
Lataua ta 'olu.
3 ✡Lexe nenge tamasaxau Lataua, la tamulinu lapuloto
noxou. Ia tamulinu, la pekia'u uasi, se'isisisi.
4 Xo nenge temuxaxu tanenge noxou Iesu, la tetaloxolixu
xavi sou lia 'o. Xe 'ei ane anu muxali Lataua 'olu, la anu
utalotaloxolixu 'ili'ilixo masumasua no lia 'o.
5 Anu ane umuxamuxaxu tanu lexe Iesu anu Lataua 'Olu,
la anu utalotaloxolixu 'ili'ilixo masumasua sou no lia 'o.
6 ✡Iesu Kalisito anu mulu'e no lia 'o, la Anu mu'ulo no anu
lexa xe musoli la sialuxu musiali. Anu mune'e, la u'ulo no
lexasi uasi, Anu mu'ulo no anu lexa xe musoli la sialuxu
musiali kalumo. Uleenu Tavuna anu ukalavoi uasi, ia Anu
kalumo uvivikala lamana lexe Iesu anu Lataua 'Olu.
7 Ia Uleenu Tavunasi uasi, mii tamei kalumo mivikala
lamana aloxo ne.
8 ✡Ane'i lexa xe sialu. La sou ane'i tatalu ivikalasou Iesu,
la vaikalai'a vilesisi.
9 ✡Nenge tamulaxu tanenge no anu vaikala noxi'a ta
mitema, la manina lexe nenge tamulamulaxu tanenge no
anu vaikala manina noxou Latauasi. Ia Anu muvikala lexe
Iesu anu Lataua 'Olu.
10 ✡'Ei ane umuxamuxaxu tanu noxou Lataua 'Olu, la
utetelisou vaikala lexe Iesu anu Lataua 'Olu no anu maulixu.
'Ei ane umuxaxu tanu noxou Lataua uasi, la anu mu'oxonu
Lataua muxali loxo itema sou kalavoi. Xo anu umulaxu tanu
no anu vaikala noxou Lataua lexe Iesu anu Lataua 'Olu, uasi.
11 Lataua muvikala lexe ulosinge mauli ane ukalu uasi. Xe
mauliu ane ne, muxolu noxou 'Olu Iesu.
12 ✡'Ei ane anu uno'u 'Olu, la anu uno'u mauli. Ia 'ei ane
anu uno'u Lataua 'Olu uasi, la anu uno'u mauli uasi.

Vaikala sou Kaluxu

13 ✡Ioxe, eni ekaukavunu vaivaikala ane ne ulai noxinge
ngingi e ngamuxamuxaxu tangengi noxou Lataua 'Olu, mo

✡ **4:21:** Mak 12:29-31 ✡ **5:1:** 1Ioa 4:15 ✡ **5:3:** Ioa 14:15, 23-24 ✡ **5:6:** Ioa 1:29-34 ✡ **5:8:** Ioa 15:26 ✡ **5:9:** Ioa 5:32-37 ✡ **5:10:** Ioa 5:36-40 ✡ **5:12:** Ioa 3:36 ✡ **5:13:** Ioa 20:31

sou ngingi ngalavu laixe lexe ngingi ngeno'u mauli ane
ukalu uasi.
14 ✡Nenge telavusou Lataua manina lexe mii ma'ia ane
nenge talinga no anu masaxa noxou, la Anu ulomunengesi.
15 Lexe nenge telavu lexe Anu ulomunenge, la mii ma'ia
ane nenge telingau ne, telavu lexe nenge teno'u mukalu.
16 ✡Ioxe, 'ei ane anu mumaisou itema vile noxou Lataua
u'oxonu 'ilixo vile masua sou u'oxonu usoli uasi, ia anu
ukilakasou, la Lataua ulosou mauli. Eni avivikalasi'a ane'i
ane i'oxonu 'ilixo vile masua sou u'oxone'i isoli uasi. Ia 'ilixo
vile masua u'oxone'i ta mitema, la isoisoli. Ia eni avikalane'i
lexe ikilakasou uasi.
17 'Ili'ilixo masumasua, anu masua no iou Lataua. Ia se'i
anu u'oxone'i ta mitema isoisoli uasi.
18 ✡Nenge telavu lexe 'ei ane muxali Lataua 'Olu, la umo-
momo sou usolonu 'ili'ilixo masumasua uasi. Anu usaxila'u,
la sou Satani umomomo sou u'oxonu mii vile masua noxou
uasi.
19 Mo nenge telavu lexe nenge kalumo Lataua ta 'olu mo
telavu lexe Satani usaxila'u lia 'o mukalusi.
20 Mo nenge telavu kalumo lexe Lataua 'Olu mulu'e no lia
'o sou mulosinge lavulavu, la sou nenge talavusou lexe 'ei
Anu Lataua manina. La sou nenge texolu noxou Lataua mo
noxou 'Olu Iesu Kalisito kalumo. Anu Lataua manina mo
Anu mauli ane ukalu uasi.
21 La sou, ta molomoloxeni e amasaxainge, ngalomu.
Ngasaxila'inge laixe noxi'a ta maliava sou kalavoi.

✡ **5:14:** Ioa 14:13-14; 1Ioa 3:21-22 ✡ **5:16:** Mat 12:31 ✡ **5:18:** 1Ioa 3:9

KAUKAVU TAMEISOU ANE
IOANESI
MUKAUKAVU MULAI NOXIE SEMA VILE
Vaikala lamana

Uoli voloxu ane ʼo ne, tila vile no anu lalotu mukaukavunu mulai noxie sema vile e anu mumasaxaie mulolutu iloʼa ta ʼilie. Ta mitema tavuʼalo miʼoxo lexe vaikala ne laaxu lexe ta temanu lalotu no anu taasou lalotu vile. Anu muvikalaneʼi lexe imasaxaiʼa ngatongatoʼo xe ilaxaineʼi noxiʼa ta mitema sou kalakalavoi no anu kalakalavoi noxiʼa.

Aʼalo muai no nano aloxo ʼo

Vaikala lamana 1-3
Tamulinu ʼilixo sou tamasaxainge maninasou 4-6
Ngalaxaʼingengi noxiʼa ta mitema sou kalakalavoi 7-11
Vaikala kaluxusou 12-13

1-2 Eni atatila. Akaukavunu vaivaikala ane ʼo ulai noxine nini sema ngongiʼa ta ʼiline e Lataua musosovosine. Tavaʼu xo vaikala manina noxou Lataua mumauli noxinge mo muxolu noxinge no voxovoxo utotomu, la sou eni eʼosa manina. Ia enisisi aʼosa uasi, aneʼi ane milavusou vaikala manina noxou Lataua kalumo miʼosasinge.

3 Nenge telavusou vaikala manina noxou Lataua mo temasaxainge ngatongatoʼo, la sou eni emasaxa lexe alauna mo tanutanuxu mo opo seʼisisi noxou Lataua Maminge ilou ʼOlu Iesu Kalisito uxolu noxinge.

4 ✡Eni emaisiʼa ta ʼiline seʼi mimulinu vaikala manina noxou Lataua loxo anu Maminge muvikala pekiaʼu lexe nenge tamulinu. Eni emaisiʼa aloxo ne, la sou eʼosa manina misevile.

5 ✡La sou vaimomo ʼo, eni akaukavunu lapuloto vile alavua noxine nini sema uasi. Ia ekaukavunu lapuloto e Lataua mulosinge tei no mine nenge temuxaxu tanenge noxou Iesu. Lapuloto ne muvikala pekiaʼu lexe tamasaxainge ngatongatoʼo.

6 Tamasaxainge ngatongatoʼo, la nenge tamulimulinu lapulapuloto noxou. Aloxo ngingi ngelomusou tei lexe Lataua muvikala pekiaʼu lexe ngingi ngemulinu ʼilixo sou ngamasaxaiʼa ta mitema.

7 ✡Ngingi ngamulinu lapuloto noxou Lataua lexe ngamasaxainge ngatongatoʼo, xo ta mitema tavuʼalo ilavusou ikalavoineʼi ta mitema a milaa miluʼe no lia ʼo mukalu. No anu vaivaikala noxiʼa, la ivikala lexe Iesu Kalisito anu uxali itema manina uasi. Ta mitema e ivikala aloxo ne ne, aneʼi ikalavoineʼi ta mitema xo aneʼi ta ulua Kalisito.

✡ **1:4:** 3Ioa 1:3 ✡ **1:5:** 1Ioa 2:7 ✡ **1:7:** 1Ioa 4:1-3

8 La sou ngasaxila'inge laixe noxi'a, loxo 'o io ngaxovu-
launu lakolisou xaixai laixe e nge'oxonu no lia 'o uasi. Ia
ngano'u lakolisou umomomo no anu xaixai e nge'oxonu.
9 'Ei ane upolopepeenu mii ane Kalisito mulosiengexu
mo utetelisou uasi, la Lataua uxolu noxou uasi. Ia 'ei ane
utetelisou mii ane ne, la Maminge ilou 'Olu ixolu noxou.
10 Xe lexe itema vile une'e no tani noxine, ia une'enu mii
ane Kalisito ulosiengixu uasi, la na'osasou mo na'avalou ulai
no tani noxine uasi.
11 Ia 'ei ane u'osasou mo u'avalou ulai no tani noxou, la
anu u'oxonu 'ili'ilixo masua loxo anu u'oxo'oxonu ne.
12 Eni vaivaikala tavu'alo lexe akaukavumengixu a uxolu.
Ia eni amasaxa lexe akaukavunu no anu su'i uasi. Emasaxa
lexe alai noxinge mo nenge'a taxolu tapita sou tavivikala.
Lexe nenge'a taxolu tapita, la nenge ta'osa manina.
13 Vaivaikala noxilo asenesi. Ia vivine ane 'o Lataua
musosovosie ta 'ilie misovanu aso laixe ulai noxinge.

KAUKAVU TATALUSOU ANE IOANESI
MUKAUKAVU
Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Ioanesi tatalusou ʼo ne, tila vile no anu lalotu mukaukavunu mulai noxou tila vile no anu lalotu ualasou lexe Xaiosi. Anu muʼosasou Xaiosi xo anu usuʼulineʼi ta mitema noxou Lataua laixe. Xe mu-vikalanu lexe ulaxaʼinu laixe noxou itema vile ualasou lexe Diotelepasi.

Aʼalo muai no nano aloxo ʼo

Vaikala lamana 1-4
Vaikala sou ʼosaʼila muai noxou Xaiosi 5-8
Diotelepasi muʼoxonu ʼilixo laixe uasi 9-10
Demeteliusi muʼoxonu ʼilixo laixe 11-12
Vaikala kaluxusou 13-15

1 ✡Eni atatila. Eni akaukavunu vaivaikala ane ʼo ulai noxine, nini Xaiosi e eni emasaxaine misevile.
2 Menexilo e eni emasaxaine. Eni alinga ulai noxou Lataua lexe mii maʼia ane nini naʼoxonu la uxali laixesi, mo maulixene uxali laixesi loxo uleeneni muxolu laixe.
3 ✡Ta mitema noxou Lataua seʼi mineʼe miaʼaloxene lexe nini namulimulinu vaikala manina noxou Lataua no anu maulixene, la eni eʼosa misevile.
4 Xo eni alavusou aʼosasi no mine eni alomu lexe ta mitema e imulimulileli ne imulimulinu vaikala manina noxou Lataua.
5 Menexilo e eni emasaxaine. Eni alomusou lexe no mine ta mitema sou xaixai noxou Lataua muxali noxine, la nini netoxoneʼi mo nesuʼulineʼi laixe. Ia ieni uvaxaiʼa loxo aneʼi ta asila uasi.
6 ✡Aneʼi miaʼaloiʼa ta mitema noxou Lataua no anu mii maʼia ane nini neʼoxonu noxiʼa xo nini tanenixaʼa. Nini napalusiʼa ta mitema aloxo ne la, la naʼoxonu laixe ulai noxiʼa kalumo no anu ʼilixo ane Lataua mumasaxau.
7 ✡Aneʼi milai sou miaʼaloiʼa ta mitema e ilavusou Lataua uasi sou Iesu ualasou. Ia aneʼi inoʼu suʼuli vile noxiʼa uasi.
8 La sou eni avikala pekiaʼu lexe nenge tamaxaʼu alauna noxinge mo suʼuli noxinge ulai noxiʼa ta mitema aloxo ne. Mo sou nenge nengeʼa taxaxaisou vaikala manina noxou Lataua.
9 Eni ekaukavu mulai noxinge ta mitema noxou Lataua, ia Diotelepasi anu umasaxa lexe uuli no anu xaixai noxou Lataua. La anu ulomunenge uasi.
10 La sou lexe eni aneʼe mo aaʼalomengixu ʼiliʼilixonu. Anu itema sou umunumununenge mo uʼoxonu aʼalo seʼi

---

✡ **1:1:** Apo 19:29; Rom 16:23 ✡ **1:3:** 2Ioa 1:4 ✡ **1:6:** Tit 3:13 ✡ **1:7:** 1Ko 9:11-12

kalakalavoisinge. Anu uˈoxonu aloxo nesi uasi. Anu umaisiˈa ta mitema sou xaixai noxou Lataua inene'e, la uˈosasiˈa mo uˈavaliˈa sou ine'e uasi. Mo anu uˈapixaˈa ta mitema ane iˈosasiˈa mo iˈavaliˈa ta mitema sou xaixai noxou Lataua lexe ine'e. Mo iloˈa ixolu ipita uasi, ukusaiˈa ilai vaˈaxu no ˈa lalotu.

11 ✡Menexilo e amasaxaine. Mamu sou namulinu ˈilixo masua, ia namulinu ˈilixo laixe. ˈEi ane uˈoxonu ˈilixo laixe, la anu itema vile noxou Lataua. Ia ˈei ane uˈoxonu ˈilixo masua, la anu umaisou Lataua uasi.

12 Io, Demeteliusi ne, ta mitema latala mukalusi mivikala laixesou. Xe ˈiliˈilixo noxou molu uvikala lexe anu itema laixe. La sou nenge kalumo tavikala laixesou mo nini nelavusou lexe aˈalo noxixesou ne manina.

13 ✡Eni vaivaikala tavuˈalo lexe akaukavumengixu a uxolu. Ia eni amasaxa lexe akaukavunu no anu suˈi uasi.

14 Emasaxa lexe alai noxine palea mo nenge taxolu tapita sou tavivikala.

15 Vaikala noxilo asenesi. Ia emasaxa lexe opo seˈisisi uxolu noxine. Mo ta menexine ˈo isovanu aso laixe ulai noxine. Xe nini nasovanu aso laixe kalumo noxilo ulai noxiˈa ta menexilo ne vilevilesi.

✡ **1:11:** 1Ioa 3:6-10 ✡ **1:13:** 2Ioa 1:12

UOLI VOLOXU ANE
IUDASI
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA MITEMA NOXOU LATAUA
Vaikala lamana

Uoli voloxu noxou Iudasi 'o ne anu iouvilesisi loxo uoli voloxu noxou Pita ta tameisou. Anu mupelea'a lexe ilaxa'ine'i noxi'a ta tisa kalakalavoi e i'oxo lexe ane'i mimuxaxu tane'i noxou Iesu kalumo. Anu muvikalane'i lamana lexe itulu pekia'a no anu muxamuxaxu tane'i noxou Iesu e mino'u tei ne. Ia itema vile umomomo sou uxiunu vikalasou mii ane temuxaxu tanenge no anu tei ne uasi (3).

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1-2
Tava'u loxova la sou Iudasi mukaukavu 'o 3-4
Ngalaxa'ingengi noxi'a ta tisa kalakalavoi 5-16
Ngamuxaxu tangengi maninasou xe ngatulu pekia'inge 17-23
Vaikala kaluxusou 24-25

1 ✡Eni Iudasi, eni ekaukavunu vaivai-kala ane 'o ulai noxinge ngingi ane Lataua Maminge mu'avalinge. Anu mumasaxainge xe ngingi ngaxolu no anu saxisaxila'u noxou Iesu Kalisito. Eni amitema sou xaixai vitanisi noxou mo eni Iakovo vimou.
2 Eni alinga lexe 'ili'ilixo sou alauna mo opo se'isisi xe 'ilixo sou ngamasaxainge ngatongato'o uleme no anu maulingenge.

Ta Mitema Mose'i Ilosiengixu A'alo Vilemo

3 Ta menexilo e eni emasaxainge. Eni emasaxa manina lexe apasipaa mo akaukavu ulai noxinge sou ngapamauli ane nenge nenge'a teno'u, ia eni akaukavu aloxo ne uasi, elavusou lexe eni akaukavunusi mo avikalangengi pekia'u lexe ngingi ngatulu pekia'inge no anu muxamuxaxu tangengi ane Lataua mu'italonu mulai noxi'a ta mitema noxou tei.
4 ✡Xo ta mitema mose'i mitalume mo mi'una mixolu no taiingengi. Ia ta mitema aloxo ne, Lavuku Tavuna muvikala tatei lexe Lataua utulusi'a no anu vaivaikala, xo ane'i mixiu tumali'au mo ane'i mixiunu vaikala sou alauna noxou Lataua sou imulinu 'ili'ilixo masumasua xe misingisou Iesu Kalisito ane Anusisi usaxila'inge mo Tila noxinge.
5 ✡Ngingi ngelavusou mii ane 'o mukalu ne. Ia eni emasaxa lexe avikalangengi la. Tila mulaane'i ta mitema noxou ne

✡ **1:1:** Mat 13:55 ✡ **1:4:** Xal 2:4; 2Pi 2:1 ✡ **1:5:** Mul 12:51; Iti 14:29-30

Aixiputo, ia ili'i la anu mukalusi'a ane'i ane imulaxu tane'i
noxou uasi.
6 ✡Mo ta angelo ane Lataua mulosi'a xaixai ne, ia mialasou
pilixasou xaixai noxi'a la anu musakisakine'i no anu lamota
ane umomomo sou uxoto uasi mo mitatuxa'a no isivoxo ulai
utalo no voxo tila ane itulu no anu vaivaikala.
7 ✡Mo anu aloxo ta Sodomu ilo'a ta Xomola mo ane'i ane
mixolu 'alai noxi'a. Ane'i milosou maulixa'a no anu 'ili'ilixo
sou vote'i mo masaxa masua noxi'a ne mu'oxone'i la ixiui'a
la. Ta mitema aloxo ne mitovola'inu lexe ane'i ta mitema
loxo ne ino'u navunavu no anu navu ane kaluxu uasi.
8 Ia ta mitema ane mitalume mo mixolu no taiingengi
ne, ane'i imulimulinu 'ili'ilixo masumasua aloxo ane'i ne.
Ane'i ta mitema sou aipiepiena mo ane'i me'a i'oxo masua
vasime'a mo mixiu tumali'au xavi noxou Lataua la mivikala
masua noxi'a ane'i ane ta lailaixe ixoxolu teitexi.
9 ✡Ia no mine tila noxi'a ta angelo Mikaeli ilou Satani
mi'otosou anaxa'asou Mosesi vasimolu, la anu ulea vaikala
vile masua noxou Satani uasi ia anu muvikala lexe, "Tila
ukaitoloneni!"
10 ✡Ia ane'i ne, ivikala masua no anu mii ma'ia ane
ilavusou uasi. Ia mii ma'ia ane milavusou no mine mipaa
no lia 'o ne, anu aloxo lavulavu noxi'a ta a'aa e xavutalai'a
uasi. Lavulavu aloxo ne, anu molu u'oxo masuane'i.
11 ✡Ane'i ixalisou tu'utu'umaxu tatila! Xo ane'i imulinu
'ili'ilixo noxou Kaini mo ane'i mimasaxau lamoli la
mimulinu kalavoi noxou Balamu. Xe ane'i mixiu tumali'ai'a
ta mitema ane Lataua musosovosi'a loxo Kora mu'oxonu.
12 ✡Xe ngingi ngemasaxainge ngatongato'o ia ngapita sou
nga'ani, la ane'i itaxa uasi ine'e ixolu i'ani ulu'esi. La 'ilixo
noxi'a ne, anu loxo nuni vile muxolu no anu lavalava kea.
Mo ane'i me'a isaxila'asi, la sou ane'i loxo tamuxala vitanisi
e atume utavutavulenu ia la'iua uxali no anu uasi. Mo ane'i
loxo ovu ane voxosou sou unene'a ia temanu uasi muxalo
la miluvunu. Ta mitema ane loxo ne, isoli alaxu tamei aloxo
ovu ne.
13 Mo ane'i 'ili'ilixone'i ne, imaelamulinu loxo xasi no
luaki une'e upei la livilivixu. Mo ane'i aloxo ta oto ane ixolu
tanixa'a vilesisi uasi, la Lataua umulaxa'a no isivoxo manina
ane ukalu uasi.
14 ✡Adamu 'ilusunu, anu Enoko mupalomatanangengisi'a
ta mitema ne aloxo 'o, "Ngamaisou, Tila unene'e ilo'a ane'i
ane noxousi. Itiitisi'a ne tavu'alo tavu'alo manina.
15 Anu une'e sou utulusi'a ta mitema ukalusi no anu
vaivaikala mo ulosi'a ta mitema latala ane mixiunu tu-
mali'au noxou Lataua navunavu. Xo ane'i mi'oxonu 'ili'ilixo
masumasua ane umomomo no iou Lataua uasi, mo ane'i
itaxaanu uasi la ane'i milea anaxa'a noxou."

✡ **1:6:** 2Pi 2:4 ✡ **1:7:** Tav 19:1-25; 2Pi 2:6, 10 ✡ **1:9:** Tan 10:13, 21; 12:1; Sek 3:2; 2Pi 2:11; Pal 12:7 ✡ **1:10:** 2Pi 2:12 ✡ **1:11:** Tav 4:7-8; Iti 16:1-35; 2Pi 2:15; 1Ioa 3:12 ✡ **1:12:** 2Pi 2:13, 17 ✡ **1:14:** Tav 5:18, 21-24

16 Ta mitema ane ne, ikaalapu utotomu mo ikamuli
susu noxiˈa ta mitema mo imulimulinu masaxa masua sou
vasimeˈa. La iˈitinu ualasiˈa xe iˈitinu ta mitema ualasiˈa
vitanisi sou inoˈu miˈamiˈa.

Ngasaxilaˈixe Laixe

17 Ia ta menexilo e eni emasaxainge. Ngaxavutalanu
vaivaikala ane ta mitema ane Tilasinge Iesu Kalisito mu-
palusiˈa mitotokalasou.
18 ✡La aneˈi mivikalangengi aloxo ˈo, “No anu voxo kaluxu-
sou, la ta mitema imolovilaˈisou aˈalo laixe xe imulinu
masaxa masua noxiˈa ane Lataua uˈosasou uasi.
19 Ta mitema ane ne, mo Uleenu Tavuna uxolu noxiˈa uasi,
aneˈi sou ikalipalangengi la sou aneˈi imulinu masaxa ane
muxolu noxiˈa no mine mipaa no lia ˈo.
20 ✡Ia ngingi ta menexilo e eni emasaxainge. Ngingi nga-
mulaxu tangengi noxou Lataua anusisi mo ngasuˈulingengi
mo ngaˈoxonu pakiaˈinge ngatongatoˈo loxo ngingi ngapita
sou ngatulusou tani vile mo ngakilaka no anu xavi noxou
Uleenu Tavuna.
21 La ngaxolu loxo Lataua mumasaxainge mo ngaxomaiou
voxo ane Tilasinge Iesu Kalisito mualaunasinge sou ulosinge
mauli ane kaluxu uasi.
22 Ngaˈoxo alaunasiˈa aneˈi ane ixavutala piena
23 ✡Mo ngapamaulineˈi aneˈi ane sou iˈela no navu mo
ngaˈoxo alaunasiˈa ta mitema moseˈi la ngasaxilaˈinge
laixe. Mo ngaxolu vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo masumasua e
iˈoxoˈoxonu loxo ngaˈumolu lavalava e pita muteiteisou.

Taˈitinu Lataua Ualasou

24 Nenge taˈitinu ualasou anu ane umomomo sou usax-
ilaˈinge la ngalapau uasi mo ngasusu uasi la unoˈinge ngalai
ngaxolu no paˈumolu ane lailaixe. Ngaxolu la ngaˈosaˈosasi.
25 ✡Anu Lataua anusisi mupamaulinenge noxou Iesu
Kalisito anu Tila noxinge. La sou nenge taˈitinu ualasou
mo tataxanu mo taˈosasou saxisaxilaˈu mo xavi noxou mu-
soko tatei no mine anu mukoinu mimii mo muneˈe mutalo
vaimomo ˈo xe iliˈi la mo kaluxu uasi. Manina.

✡ **1:18:** 2Pi 3:3 ✡ **1:20:** Kol 2:7 ✡ **1:23:** Sek 3:2; Pal 3:4 ✡ **1:25:** Rom 16:27; 2Pi 3:18

PALAPALA'ALIXU NOXOU IOANESI
VAIKALA LAMANA
Vaikala lamana

Palapala'alixu noxou Ioanesi 'o ne mukaukavunu no mine ta mitema mi'oxonu masuane'i ta mitema noxou Lataua, xo ane'i mimuxaxu tane'i lexe Iesu Kalisito anu Tila noxi'a. Anu umasaxa lexe u'oxonu pekia'a ta mitema noxou Lataua no anu muxamuxaxu tane'i noxi'a mo sou itulu pekia'a no anu voxo sou tu'utu'umaxu.

Lavuku ane 'o mua'aloxu mimii ane uxali ili'i. Ta mitema noxou Lataua male milamana no anu mimii ane 'o ia ane'i ane ilolotu uasi ne ilamana uasi. Laaxu vaikala tovotovola'i no nano 'o aloxo 'o. Iesu Kalisito anu Tila mo no avolu la Lataua umamulone'i ta uluau ilo'a Satani. No mine Iesu ukalusou xaixai noxou la Lataua u'itinu ualasi'a ta mitema ane mimuxaxu tane'i pekia'u xe mitulu pekia'a. La ilo'a Lataua ixolu mo tu'umaxu vile uxalisi'a la uasi. Xo Lataua ulosi'a 'ulusou xaixai laixe noxi'a mo Anu u'oxonu mimii uxali alavua.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-8
Malemalei noxou Ioanesi xe uoli voloxu mulai no 'a taasou lalotu muxatele tamei 1:9–3:22
Puloulou teitexi no opo loxotolo 4-5
Sakisaki muxatele tamei 6:1–8:1
Xoolau muxatele tamei 8:2–11:19
Ta mitema misosovosou mimii iou xe mii ma'ia muxali 12-14
Ta angelo muxatele tamei mo tu'utu'umaxu muxatele tamei 15-16
Vaviloni ane loxo sema sou vote'i 17:1–19:5
Sipsip 'Olu utaula'i 19:6-10
Iesu Kalisito ulivu une'e 19:11-21
Misakisakiinu Satani muxolu tauu ie itemaxu mavulovexa ta'uve 20:1-6
Mikalusou Satani avile 20:7-10
Voxo sou ta mitema itulu no anu vaivaikala 20:11-15
Loxotolo ilou lia xe Ielusalemu alavua 21:1–22:5
Vaikala kaluxusou 22:6-21

1 ✡Vaivaikala ane 'o, Lataua mulosou Iesu Kalisito tei lexe upala'alixu noxi'a ta mitema sou xaixai vitanisi noxou sou ilavusou mii ma'ia ane 'ala'alasi sou uxali maninasou. La sou anu Iesu muavuti, la mupalusou angelo vile noxou sou mune'e mulosielixu eni itema sou xaixai vitanisi noxou, ualasilo lexe Ioanesi.

2 Angelo mulosielixu mimii mukalu, la eni ekaukavunu mimii latala e eni emaisou. No anu kaukavu noxilo ne,

✡ **1:1:** Pal 22:6

eni eaˈaloxu vaivaikala manina noxou Lataua mo vaivaikala
manina noxou e anu Iesu mupalaˈalixu.
3 ✡Ia Lataua ualusou ˈei ane uitisou vaivaikala e anu mu-
totokalasou, mo anu ualusiˈa aneˈi ane ilomusou mii maˈia
ane eni ekaukavunu mo imulaxu no taneˈi. Xo ˈalaˈalaisi sesi
sou mimii e eni emaisou ne, uxali manina.

Vaivaikala Noxou Lataua Ulai Noxiˈa ta Mitema Noxou ne Asia

4 ✡Eni alinga lexe alauna mo opo seˈisisi noxou Lataua
uxolu noxinge ngingi ta mitema noxou no tuala muxatele
tamei no xalee lia tila ne Asia. Ia enisisi alinga aloxo ne
uasi. Anu ane muxolu tatei mo muxolu vaimomo ˈo mo iliˈi
la anu uneˈe iloˈa ta uleenu muxatele tamei e ixoxolu ˈalai
no paˈumolu,
5 ✡mo alauna mo opo seˈisisi noxou Iesu Kalisito uxolu
noxinge. Anu muˈoxonu xaixai laixe sou muaˈaloxu aˈalo
laixe noxou Lataua mo Anu mumauli tei noxiˈa ta mitema
e misoisoli, xe Anu usaxilaˈa ta tatanaanu tuatuala no lia ˈo
kalumo.
Iesu tanunenge, la sou musolisinge mo sialuxu munixi sou
mululusinge no anu sakisaki sou ˈiliˈilixo masumasua.
6 ✡No anu soli noxou ne, la Anu muˈuna-lailinenge no anu
saxisaxilaˈu noxou Lataua mo nenge texali loxo ta ailiˈi sou
taxaxai noxou Lataua, anu Maminge. La sou nenge taˈitinu
ualasou mo Anu molu usaxilaˈinge no anu xavi mo lamana
noxou no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi! Manina.
7 ✡Ngamaisou! Anu a uneneˈe no anu tamuxala, la
ta mitema latala imaisou mine uneneˈe. Mo aneˈi ane
mitoˈomolu kalumo imasiou. La ta mitema latala no lia ˈo
ne, itama. Ani, mii ne, uxali manina.
8 ✡Lataua anu Tila mo xaviinu musuku misevile, muxolu
tatei mo muxolu vaimomo ˈo mo iliˈi la Anu uneˈe, muvikala
lexe, “Eni exolu tatei mo, mo iliˈi la eni axolu.”

Eni Emaisou Kalisito

9 Eni Ioanesi, eaˈaloxu vaikala manina noxou Lataua mo
eni apalaˈalixu vaikala noxou Iesu Kalisito, la sou aneˈi
mikusailo elai exolu no laˈolu vile ilemo lexe Patomosi. Eni
vivinge, xo nenge nengeˈa tamulinu Iesu, la sou nenge tax-
axamulinu navunavu, ia taxolu seˈisisi mo tatulu pekiaˈinge
no anu tuˈutuˈumaxu, mo nenge taxomaiou voxo ane Lataua
usaxilaˈinge.
10 Ia no voxo sou lalotu, la Uleenu Tavuna muˈanaˈana
noxilo, la elomusou ˈava tatila no tumalilo loxo itema vile
mutaunu xoolau.

✡ **1:3:** Pal 22:7, 10 ✡ **1:4:** Mul 3:14-15; Pal 3:1; 4:5 ✡ **1:5:** Lex 89:27; Kol 1:18
✡ **1:6:** 1Pi 2:9; Pal 5:10; 20:6 ✡ **1:7:** Tan 7:13; Sek 12:10; Mat 24:30; Ioa 19:34-37;
1Te 4:17 ✡ **1:8:** Pal 21:6; 22:13

11 La muvikala aloxo ʼo, “Nakaukavunu no anu mipipinu
mii maʼia ane nini namaisou mo nasova ulai noxiʼa ta
mitema noxou Lataua no tuala muxatele tamei ano, tuala
ne Epeso mo ne Sumuna mo ne Peluxamo mo ne Tiatila mo
ne Saludesi mo ne Piladelupia xe ne Laodekia.”
12 Eni elomusou aloxo ne, la exiu sou lexe amaisou ʼei ane
muvikalaleli ne. La emaisou mii sou itulusou telu xoulu no
anu muxatele tamei, ia mulalami manina.
13 ✡Ia no taiinu, la emaisou itema vile loxo Itema ʼOlu
mutaa tokolomo veveeni molu teitexi la mulai muxali no lia
no tavaʼu. Mo emaisou utupoko xoulu vile mulamilami no
lutunu.
14 ✡Mo emaisou kisou laxusou ne mukea manina loxo
sipsip laxusou xe loxo tamuxala mo iou ne uvaxa loxo navu
lamixu.
15 Mo tavaʼu ne loxo barasi ulamilami e mixutu la mo-
somoso vile uxolu no anu uasisi. Mo xolunu ne loxo lexa
utaloxo no kisou ulu.
16 ✡Mo utetelisiʼa ta oto muxatele tamei no avolu tema, mo
lavisou vile anaxu tamei ne anaxu misevile mulaa muuatu
no anaxu. Xe iou ne loxo aso e ukaa lailaixe.
17 ✡Eni emaisou aloxo ne, la elapau loxo itema musoli
muluʼe no tavaʼu. La sou Anu mumulaxu avolu tema noxilo,
la muvikalaleli lexe, “Naʼume mamu, xo eni exolu tei mo iliʼi
la eni axolu,
18 mo eni tavaʼu mauli, la sou eni esoli. Ia namaisou, eni
emauli mo umomomo sou asoli la uasi. Mo eni amomomo
sou atulusou itema vile musoli mo alaaneʼi aneʼi ane mixolu
no tualasiʼa ta mitema misoisoli.
19 Ioxe, nini nakaukavunu mii maʼia ane nini nemaisou
mo mii maʼia ane nini namaisou vaimomo ʼo mo mii maʼia
ane sou uxali iliʼi.
20 Ia, laaxu ta oto muxatele tamei e nini nemaisiʼa
etetelisiʼa no avolo tema mo mii sou itulusou telu xoulu no
anu muxatele tamei ne, aloxo ʼo. Ta oto muxatele tamei ne,
musosovosiʼa ta angelosiʼa ta mitema noxou Lataua no tuala
muxatele tamei, xe mii sou itulusou telu no anu muxatele
tamei ne, musosovosiʼa ta mitema noxou Lataua no tuala
muxatele tamei.”

2

Vaikala Ane ʼo Ulai Noxiʼa ta Epeso

1 ✡ “Nini nakaukavu vaivaikala ane ʼo ulai noxou angelo
noxiʼa ta mitema noxou Lataua ne Epeso. Itema e utetelisiʼa
ta oto muxatele tamei no avolu tema xe umuamuaʼi no
taiinu mii sou itulusou telu xoulu no anu muxatele tamei ane
mulamilami ne, uvikala aloxo ʼo,

✡ **1:13:** Tan 7:13; 10:5 ✡ **1:14:** Ese 43:2; Tan 7:9; 10:6; Pal 2:18; 19:12 ✡ **1:16:** Eva 4:12; Pal 2:12; 19:15 ✡ **1:17:** Ais 44:6; 48:12; Pal 2:8; 22:13 ✡ **2:1:** Pal 1:16

2 ✡‘Eni elavusou ˈiliˈilixomengi mo xaixai tatila e ngingi
ngeˈoxonu. Mo eni elavu lexe ngingi ngatulu pekiaˈinge
no anu tuˈutuˈumaxu mo ngingi ngamomomo sou ngatulu
noxiˈa ta mitema ta masua la uasi. Mo eni elavusou lexe
ngingi ngetovoneˈi aneˈi ane mikalavoingengi lexe aneˈi ta
mitema noxou Iesu sou upalupalusiˈa la ngelavusiˈa lexe
aneˈi ta mitema sou kalakalavoisi.
3 Mo ngingi ngetulu pekiaˈinge mo ngexolu seˈisisi no anu
tuˈutuˈumaxu xo ngingi ngemulileli no ualasilo ia ngingi
ngatotosa uasi.
4 Ia eni akalapuusinge. Xo ngingi tei la ngemasaxailo, ia
vaimomo ˈo la ngamasaxailo uasi.
5 ✡La sou ngingi ngaxavutalanu ˈilixo laixe ngingi
ngemulinu tei. Ia vaimomo ˈo ngingi ngelapau! La
sou ngingi ngaxiu mo ngamulinu ˈiliˈilixo ane ngingi
ngeˈoxoˈoxo tei sou ngamasaxailo. Lexe ngingi ngaxiu
uasi, la eni aneˈe axexeenu mii sou itulusou telu no anu
noxinge no tanixu ne asukunu ulai vaˈaxu.
6 Ia eni aˈiti ualasinge, xo ngingi ngamasaxau ˈiliˈilixo
noxiˈa aneˈi ane mimulinu xavutala noxou Nikolasi uasi
manina aloxo eni kalumo.’
7 ✡ˈEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu
Tavuna muvikalaneˈi ta mitema noxou Lataua no anu laixe.
Xe anu ane ualulixu ˈotoˈoto, la eni apelemasaxanu sou uˈou
ovu sou mauli ngiaxu. Ovu ne, mutulu no nano no tuala laixe
noxou Lataua.”

Vaikala Ane ˈo Ulai Noxiˈa ta Sumuna

8 “Nini nakaukavu vaivaikala ane ˈo ulai noxou angelo
noxiˈa ta mitema ne Sumuna. Itema e sokoˈu mo kaluxu xe
musoli ia mumauli la ne, Anu uvikala aloxo ˈo,
9 ✡‘Eni elavusou lexe ngingi ngaxamulinu navunavu mo
mengi mimii uasi, ia noxou Iesu Kalisito la ngingi mengi
mimii tavuˈalo. Mo eni elavu lexe ta mitema ane aneˈi
ikalavoi lexe aneˈi ta Iutaia ne, ivikala masuasinge. Ia aneˈi
ta Iutaia manina uasi, aneˈi ta mitema noxou Satani.
10 ✡Ia mamu sou ngaˈume no anu navunavu e ˈalaˈalai sou
ngingi ngaxalisou. Eni avikalangengi lexe itema masua anu
Satani umulaxaˈa seˈi noxinge no nano no taasou navunavu
sou utovongengi mo ngingi ngaxolu no anu navunavu ane
ne voxo mavulovexa. Ia ngingi ngatulu pekiaˈinge ulai utalo
no voxo ane ngingi ngasoli, la eni alosinge mauli ane kaluxu
uasi loxo eni alosou itema e muuli no anu saisale kisivalu.’
11 ✡ˈEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu
Tavuna muvika-laneˈi ta mitema noxou Lataua no anu laixe.

✡ **2:2:** 1Ioa 4:1 ✡ **2:5:** Pal 3:3 ✡ **2:7:** Tav 2:9; Pal 22:2, 19 ✡ **2:9:** 2Ko 11:14-15; Pal 3:9 ✡ **2:10:** 2Ti 4:8; Iak 1:12 ✡ **2:11:** Pal 20:14; 21:8

Xe anu ane uaulixu ˈotoˈoto, la anu umomomo sou uulua no anu soli tameisou uasi.”

Vaikala Ane ˈo Ulai Noxiˈa ta Peluxamo.

12 “Nini nakaukavu vaivaikala ane ˈo ulai noxou angelo noxiˈa ta mitema ne Peluxamo. Itema e utetelisou laviso anaxu tamei ia laviso ne anaxu misevile ne, uvikala aloxo ˈo,

13 ‘Eni elavusou lexe ngingi ngaxoxolu no tani ane ne Satani musaxilaˈu. Ia ngingi ngamulimulileli kalumo. Xe no voxo ane ta mitema no tualasinge e Satani muxolu no anu ne mivau Antipasi sou musoli, la ngingi ngaxiu tumalingeilo uasi. Io anu ne, anu muˈoxonu xaixai laixe sou muaˈaloxu ualasilo.

14 ✡Ia eni akalapuusinge no anu mimii moseˈi, xo ta mitema seˈi no taiingengi ne mimulinu vaivaikala e Balamu mulosieˈixu. Tatei, la anu mulosiouxu Balaki sou muˈoxoneˈi ta Isilaeli sou misusu la miˈou laˈilali e milosiˈa ta Maliava sou kalakalavoi. Xe miˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua sou voteˈi.

15 Aloxo ta mitema moseˈi no taiingengi kalumo mimulinu vaivaikala e Nikolasi mulosieˈixu.

16 La sou ngaxiu. Ia lexe ngingi ngaxiu uasi, la eni ˈalaˈalai sou alivu aneˈe noxinge. Aneˈe la aˈotoxaˈa no anu laviso no anaxo.’

17 ✡ˈEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvika-laneˈi ta mitema noxou Lataua no anu laixe. Xe anu ane ualulixu ˈotoˈoto, la eni aitiu laˈilali ilemo lexe mana e mitalumeu. Mo eni alosou lavoˈo kea vile. No anu lavoˈo kea ne, la mikau-kavunu uala vile alavua no anu, ia anu ane unoˈu lavoˈo ane nesi ulavusou.”

Vaivaikala Ane ˈo Ulai Noxiˈa ta Tiatila

18 ✡ “Nini nakaukavu vaivaikala ane ˈo ulai noxou angelo noxiˈa ta mitema noxou Lataua ne Tiatila. Lataua ˈOlu e iou loxo navu lamixu xe tavaˈu loxo barasi ulamilami ne, uvikala aloxo ˈo,

19 ‘Eni elavusou ˈiliˈilixomengi mo ˈilixo sou ngemasaxau Kalisito mo muxamuxaxu tangengi noxou mo xaixai e ngingi ngaˈoxoˈoxonu ulai noxiˈa ta menexinge mo elavu lexe ngingi ngetulu pekiaˈinge no anu tuˈutuˈumaxu. Mo elavu lexe ˈiliˈilixo e ngingi ngaˈoxoˈoxonu ne muaulixu ˈilixo ane ngingi ngeˈoxo tei.

20 ✡Ia eni akalapuusinge, xo ngingi iengi muvaxaie sema to ne ualasie lexe Iseveli. Ane mele milemele lexe ane sema palomatana vile. Ane milosieˈixaˈa ta mitema sou xaixai noxilo vitanisi sou miˈoxonu ˈiliˈilixo masumasua sou voteˈi mo miˈou laˈilali ane milosiˈa ta Maliava sou kalakalavoi.

✡ **2:14:** Iti 22:1–25:2; 31:16; 2Pi 2:15 ✡ **2:17:** Mul 16:4, 14-15, 33-34; Ais 62:2; Ioa 6:48-50 ✡ **2:18:** Pal 1:14-15 ✡ **2:20:** 1Ta 16:31; 2Ta 9:22

21 Eni elosie voxo moseʹi sou lexe ixiu no anu ʹiliʹilixoie sou voteʹi ne, ai ane imasaxa uasi.
22 La sou eni alosie pipiena mo ixamuli navunavu tatila mo iailixu no luusie. Mo eni alosiʹa aneʹi ane mitaulaʹi ia milai noxie navunavu toxoxaʹa lexe aneʹi ixiu tumaliʹau ʹiliʹilixo noxie uasi.
23 ✡Mo eni aveʹaveʹa aneʹi ane mimulimuline isoisoli. La sou ta mitema noxou Lataua ukalusi ne, ilavu lexe eni elavusou manina ta mitema taneʹi ilou xavutalaiʹa mo eni akoli ulai noxinge no anu mii maʹia ngingi vilevilesi ngaʹoxonu.
24 Ia eni avikalangengi ngingi ta mitema paʹusou ne Tiatila e ngingi ngamulinu vaivaikalaie mo ngalavusou mii noxou Satani ane mutalume uasi. Eni amomomo sou alosinge tuʹutuʹumaxu seʹi uasi.
25 ✡Ia ngatetelisou mii maʹia ane ngingi ngenoʹu ulai utalo no mine eni alivu aneʹe.’
26 ✡ʹEi ane uuaulixu ʹotoʹoto mo uʹoxonu mii maʹia ane eni emasaxau ulai utalo no anu voxo ane anu usoli ne, la eni alosou xavi sou usaxilaʹa ta mitema no xalexalee tuatuala ukalusi.
27 ‘Anu usaxilaʹa no anu vilaxoxu aeni ane xaviinu musuku sou umamuloneʹi ta mitema loxo latotope ane miʹoxonu no anu lia utuxusi aloxo eni enoʹu xavi noxou Mamilo.
28 ✡Mo eni alosou xuae sou lamana ukea.’
29 ʹEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna muvikalaneʹi ta mitema noxou Lataua no anu laixe.”

3

Vaivaikala Ane ʹo Ulai Noxiʹa ta Saludesi

1 ✡ “Nini nakaukavu vaivaikala ane ʹo ulai noxou angelo noxiʹa ta mitema noxou Lataua ne Saludesi. Itema ane mutetelisiʹa ta ulee muxatele tamei noxou Lataua mo ta oto muxatele tamei uvikala aloxo ʹo, ‘Eni elavusou ʹiliʹilixomengi. Ta mitema ivikala lexe ngingi loxo ngemauli, ia uasi to ngingi loxo ngesoisoli.
2 Ngingi ngatulu mo ngaavutunoxou mii maʹia ane uxoxolu noxinge sio ia ʹalaʹalaisou ukalu. Xo eni amaisou ʹiliʹilixomenge uxali laixe mo umomomo no iou Lataua noxilo uasi.
3 ✡La sou ngaxavutalanu mii maʹia ane ngingi ngelomusou mo ngenoʹu. La sou ngamulinu mo ngaxiu tumalingeu ʹiliʹilixo masumasua. Ia lexe ngingi ngatulu uasi, la eni aneʹe akulukengengi loxo itema sou pakali uneʹe. Ia ngingi ngalavusou aso iou ane eni eneʹe no anu uasisi manina.

✡ **2:23:** Lex 7:9; Iel 17:10; Pal 20:12-13 ✡ **2:25:** Pal 3:11 ✡ **2:26:** Lex 2:8-9 ✡ **2:28:** Pal 22:16 ✡ **3:1:** Pal 1:4, 16 ✡ **3:3:** Mat 24:43-44; 1Te 5:2; Pal 2:5; 16:15

4 ✡Ia ta mitema moseʼi no taiingengi ne Saludesi ne, aneʼi
mitaanu tokolomo nuniʼu uasi. Nexi noxiʼa tatokolomoxu
tokolomo kea mo noxiʼa tamuamuaʼi takei, xo aneʼi mimo-
momo.
5 ✡Anu ane muuaulixu ʼotoʼoto ne, la anu utokolomoxu
tokolomo kea loxo aneʼi. La sou eni umomomo sou aiasou
ualasou no anu lavuku sou mauli uasisi manina. Ia eni
amoxoʼu ualasou no iou Mamilo iloʼa ta angelo noxou.’
6 ʼEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu Tavuna
muvikalaneʼi ta mitema noxou Lataua no anu laixe.”

Vaivaikala Ane ʼo Ulai Noxiʼa ta Piladelupia

7 ✡ “Nini nakaukavunu vaivaikala ane ʼo ulai noxou angelo
noxiʼa ta mitema noxou Lataua ne Piladelupia. Vaivaikala
ane ʼo ne, noxou ane noxou Lataua mo uvikala lexe uʼoxonu
maʼia la Anu umulinu. Anu utetelisou xavi sou usaxilaʼu
siliko sou aitenga. Loxo Deviti la sou Anu ukisiinu aitenga, la
umomomo sou evile utatusou uasi. Xe Anu utatusou aitenga,
la umomomo sou evile ukisiinu uasi.
8 ✡Eni elavusou ʼiliʼilixomengi, la sou ngamaisou eni ekisi-
inu aitengasinge mo a ututulu no laxungengi. Aitengasinge
ne, umomomosou evile utatusou uasi. Mo eni elavusou lexe
ngingi xavi sevile a uxoxolu, la ngingi ngemulinu vaivaikala
noxilo mo ngatalume noxilo uasi.
9 ✡Ia ngamaisou, ta mitema ane ipita noxou Satani aneʼi
meʼa imoxoʼa lexe aneʼi ta Iutaia ia uasi, aneʼi ta mitema sou
kalakalavoi. La eni aʼoxoneʼi ineʼe itangatulu no tavainge
mo ilavusou lexe eni emasaxainge.
10 ✡Ngingi ngemulinu vaivaikala noxilo mo tuʼutuʼumaxu
muxalisinge la ngexolu seʼisisi, la sou eni asaxilaʼinge no anu
voxo sou tovotovo. Voxo sou tovotovo ne, anu ʼalaʼalai sou
uxali no xalexalee tuatuala no lia ʼo ukalusi sou utovoneʼi
aneʼi ane mixolu no lia ʼo.
11 Eni ʼalaʼalai sou alivu aneʼe, la sou ngingi ngatetelisou
pekiaʼu mii maʼia ane ngingi ngenoʼu, mo sou evile umo-
momo sou uʼumenu kisivalu no kisinge muxamuxaxu uasi.
12 ✡Anu ane muaulixu ʼotoʼoto ne, la eni aʼoxonu loxo
atulusou tani tila noxou Lataua noxilo. Anu umomomo
sou uxexee uasi mo eni akaukavunu ualasou Lataua noxilo
no anu. Mo eni akaukavunu ualasou tuala noxou Lataua
noxilo, anu Ielusalemu alavua. Ielusalemu alavua ne, anu
molu teitexi noxou Lataua noxilo uluʼe. Mo eni akaukavunu
ualasilo alavua no anu kalumo.
13 ʼEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu
Tavuna muvikalaneʼi ta mitema noxou Lataua no anu laixe.”

Vaivaikala Ane ʼo Ulai Noxiʼa ta Laodekia

✡ **3:4:** Iud 1:23 ✡ **3:5:** Mul 32:32-33; Mat 10:32; Luk 12:8 ✡ **3:7:** Ais 22:22 ✡ **3:8:** 1Ko 16:9 ✡ **3:9:** Ais 45:14; 49:23; 60:14; Pal 2:9 ✡ **3:10:** Luk 21:19; 2Ti 2:12 ✡ **3:12:** Ais 62:2; 65:15; Pal 14:1; 21:2

14 “Nini nakaukavunu vaivaikala ane ˈo ulai noxou angelo
noxiˈa ta mitema noxou Lataua ne Laodekia. Vaivaikala ane
ˈo ne, noxou itemasou Manina, Anu uvikala lexe uˈoxonu
mii maˈia la Anu umulinu vaikala noxou mo Anu muaˈaloxu
aˈalo laixe noxou Lataua mo Anu usaxilaˈu mimii latala ane
Lataua mukoinu mukalusi.
15 ✡Ia eni elavusou ˈiliˈilixomengi. Ngingi xavingengi
malaxo uasi sou ngamulinu vaivaikala noxilo loxo lexa
lelemesou xe ialuxu uasi. La sou eni emasaxa lexe ngingi
ngaxali loxo lexa ialuxu, xe uasi la ngaxali loxo lexa leleme-
sou.
16 Tavaˈu xo ngingi loxo lexa ialuxu mo lexa lelemesou
uasi, ia ngingi loxo lexa ialuxu malaxo uasi, la eni ˈalaˈalai
sou aexingengi uuatu no anaxo.
17 ✡Ia ngingi ngavikala lexe. ‘Eni amitema sou lavuluti.
Eni enoˈu mimii iouiou mukalu, la sou eni emasaxau mii
vile la uasi.’ Ia ngingi ngalavusou lexe xoluxolungengi ne
masumasua uasi. Ta maula moso ngalavusou lexe ngingi
ngexolu vitanisi mo iengi seleveenu xe paxapaxainge uasi.
18 ✡La sou eni apeletotosinge lexe ngingi ngalotonu xoulu
noxilo ane mielaxu no navu mo muxali alavua la sou
ngingi ngaxali itema sou lavuluti, la sou ngingi ngalotonu
tokolomo kea noxilo mo ngataanu sou utaluxu vasimenge
e paxapaxaˈu, la ngamaela uasi. Mo ngalotonu lamalasile
noxilo sou iengi, mo sou ngamalei.
19 ✡Aneˈi ane eni emasaxaiˈa, la eni akaitoloneˈi mo
apuasiˈa. La sou xavingengi mo ngaxiu ˈiliˈilixomengi.
20 ✡Ngamaisou! Eni a atutulu no aitenga mo apolopolo.
Lexe ˈei ane ulomusilo mo ukisiinu aitenga, la eni aˈunalai
mo nexi noxou taˈani tapita.
21 Noxou anu ane muaulixu ˈotoˈoto ane ne, la eni apam-
atolanu sou nexi noxou taxolu no xavi muxolu no anu, loxo
eni euaulixu ˈotoˈoto ne la nexi noxou mamilo texolu no
luusou.
22 ˈEi ane sangalou, la ulomusou vaikala ane Uleenu
Tavuna muvikalaneˈi ta mitema noxou Lataua no anu laixe.”

4

Luusou no Opo Loxotolo

1 ✡Anu mulosilo vaivaikala ne mukalu xe eni emalei, la
emaisou aitenga vile mukisi no opo loxotolo. La eni elo-
musou itema xolinu loxo xoolau e muvikalaleli tei muvikala
aloxo ˈo, “Natelo mo alosienixu mii maˈia ane uxali manina
iliˈi no vaivaikala ane elosine.”

✡ **3:15:** Rom 12:11 ✡ **3:17:** Luk 12:21; 1Ko 4:8 ✡ **3:18:** Ais 55:1 ✡ **3:19:** 1Ko 11:32; Eva 12:6; Pal 2:5 ✡ **3:20:** Ioa 14:23 ✡ **4:1:** Pal 1:1, 10

2 ✡Eni elomusou vaivaikala ne mukalusi ka Uleenu Tavuna
mu'ana'ana noxilo, la emaisou itema vile uxoxolu no luu no
opo loxotolo.
3 ✡La vasimolu ne kaukavuxu loxo lavo'o vevesinu xe lauo-
lauoinu. Xe muloxu lele'e kaukavuxu vevesinu muxixaonu
luu ne.
4 ✡Mo no anu luu itemaxu vile mo tami'a ne ta tatila
itemaxu vile mo tami'a a mixolu mixixaonu ne la ta tatila
itemaxu vile mo tami'a ixoxolu no anu. Mo ane'i mi-
tokolomo no anu tokolomo kea xe mitaanu kisivalu mi'oxo
no anu xoulu.
5 ✡Ia no luu ane no nixi, la lele'e ulamilami xe upaupau la
luluxu uvalivalixumu. Xe no talaxu, la telu muxatele tamei
ukaakaa. Anu ta ulee noxou Lataua muxatele tamei.
6 ✡Mo no talaxu, la emaisou mii vile loxo laxalasi toxoxa'a
loxo luaki mulamilami. Mo no nixi no luu ne, la eni emaisi'a
ta mii tami'a mitulu mixixaonu luu ne. Ia ane'i ta mitema,
ne ie'i tavu'alo misevile mutaasou vasime'a, ili'i xe u'uli.
7 Vile noxi'a ne, anu iou loxo laeoni. Tameisou ne, iou loxo
bulumakau mulu. Tatalusou ne iou loxo itema xe tami'asou
ne, iou loxo nenusuluvi uvavava teitexi.
8 ✡Ta mii tami'a ne, ane'i vilevilesi vivisi'a muxatele
vile, mo ie'i tavu'alo mutaataasou mukalusi, mo mutaasou
vivisi'a laalaaxu kalumo. Ia no aso xe no 'olovoxo, la ane'i
ima'ilasou ivikala aloxo 'o uasi. Ivikala lexe,
"Lataua malemalenga mo malemalenga mo malemalenga.
Anu Tila mo xaviinu musuku misevile.
Anu muxolu tei mo vaimomo 'o xe ili'i la ulivu une'e."
9 No mine ta mii ne i'itinu ualasou mo itaxaanu xe ilemo
laixe noxou anu ane muxolu no luu mo umauli no voxovoxo
utotomu mo kaluxu uasi,
10 ✡la ta tatila itemaxu vile mo tami'a italoxo ulu'elai no
talaxu itema e uxolu no luu sou ilotu noxou ane umauli
no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi. Ane'i miluvusou
kisivalui'a mo mimulaxu no talaxu, la mivikala aloxo 'o.
11 "Nini Tilasixe xe Lataua noxixe,
nini umomomo sou i'itinu ualasine mo itaxaneni,
xe i'osasine sou xavi noxine. Xo nini nekoinu mimii
latala mukalusi
mo no anu masaxa noxine la ane'i mixali mo mixolu."

5

Kaukavu Ane Mipipinu Xe Sipsip 'Olu

1 ✡Mo itema uxolu no luu ne ia no avo tema, la eni emaisou
kaukavu vile mipipinu muai. Kaukavu ne, mikaukavunu
xalee vile xe xalee vile mo misakiinu no anu sakisaki
muxatele tamei.

✡ **4:2:** Ais 6:1 ✡ **4:3:** Ese 1:28 ✡ **4:4:** Pal 3:18 ✡ **4:5:** Ese 1:13; Sek 4:2; Pal 1:4; 8:5; 11:19; 16:18 ✡ **4:6:** Ese 1:5-10, 22; 10:14 ✡ **4:8:** Ais 6:2-3; Ese 1:18; 10:12 ✡ **4:10:** Pal 19:4 ✡ **5:1:** Ais 29:11; Ese 2:9-10

2 Mo eni emaisou angelo vile xavi misevile muʹava tatila
aloxo ʹo, “ʹEi umomomosou ululusou sakisaki mo uxavu-
lalanu kaukavu ne?”
3 Ia evile uxolu teitexi no opo loxotolo mo no lia ʹo xe
no nano no lia umomomo sou uxavulalanu kaukavu ne mo
umaisou uasi.
4 Eni atatama xo ixalisou evile umomomo sou uxavulalanu
kaukavu ne mo umaisou uasi.
5 ✡La vile noxiʹa ta tatila muavuti la muvikalaleli aloxo ʹo,
“Natama uasi. Namaisou! Laeoni molu no anu mata Iudasi
mo Anu Deviti uliʹu muaulixu Satani. La sou Anu mumo-
momosou ululusou sakisaki muxatele tamei xe uxavulalanu
kaukavu ne.”
6 ✡Anu muvikalaleli mukalu, la eni emaisou Sipsip ʹOlu
ututulu no nixi no luu. La ta mii tamiʹa iloʹa ta tatila
mixixaonu. Sipsip ʹOlu ne, anu loxo mivau mo sikilinu
muxatele tamei xe iou muxatele tamei. Iou muxatele tamei
ne, anu ta ulee noxou Lataua muxatele tamei ane mipalusiʹa
miluʹe no lia ʹo mukalusi.
7 Anu muavuti la muneʹe noxou itema e uxoxolu no luu ne
sou munoʹu kaukavu ane mipipinu muai no avolu tema.
8 ✡Anu munoʹu mukalu, la ta mii tamiʹa iloʹa ta tatila
itemaxu vile mo tamiʹa mixolaʹu tavaʹu sou milotu noxou.
Aneʹi vilevilesi mitetelisou susapu xe paku miʹoxo no anu
xoulu ia mii iʹelaxu la tumaʹu lailaixe muʹanaʹana no anu.
Tumaʹu lailaixe ne, anu lakilaka noxiʹa ta mitema noxou
Lataua.
9 ✡La aneʹi milexe lexe vile alavua aloxo ʹo,
“Nini nemomomo sou nanoʹu kaukavu ne mo nalulusou
sakisaki,
xo nini neuluasiʹa mo no anu sialuxene,
la nini nenoʹu ulusiʹa ta mitema noxou Lataua ane mata
noxiʹa iouiou
mo vaikalaiʹa iouiou mo vasimeʹa kaukavunu iouiou no
xalee xalee tuatuala mukalusi.
10 ✡Mo nini nesosovosiʹa mo mixali ta tatanaanu tuala
xe ta ailiʹi sou ixaxai noxou Lataua noxinge.
La sou aneʹi isaxilaʹa ta mitema latala no lia ʹo ukalusi.”
11 ✡Milexe mukalu, la emaisiʹa ta angelo tavuʹalo mo
elomusou xoloneʹi. Ia itiitisiʹa tavuʹalo musuku mo umomo-
mosou taʹitisiʹa uasi. Aneʹi mixixaonu luu iloʹa ta mii tamiʹa
xe ta tatila.
12 La milexe tatila manina aloxo ʹo,
“Sipsip ʹOlu anu muulua ne,
umomomosou unoʹu xavi mo lavuluti mo lavulavu
noxou Lataua
xo Anu xaviinu.
Xe nenge tataxaanu mo taʹiti ualasou mo taʹosasou.”

✡ **5:5:** Tav 49:9; Ais 11:1, 10; Pal 22:16 ✡ **5:6:** Sek 4:10; Ioa 1:36; Pal 13:8 ✡ **5:8:** Lex 141:2; Pal 8:3-4 ✡ **5:9:** Lex 33:3; 40:3; 96:1; 98:1 ✡ **5:10:** Mul 19:6; Ais 61:6; Pal 1:6; 20:6 ✡ **5:11:** Tan 7:10; Eva 12:22

13 Mo elomusiʹa ta mimii latala mukalusi no opo loxotolo
mo no lia ʹo mo no laaxu lia mo no luaki milexe. Aneʹi latala
mukalusi mixolu no anu ne, milexe aloxo ʹo.
“Itema ane muxolu no luu mo Sipsip ʹOlu ne,
nenge taʹosasiʹa mo ta tataxaneʹi
xe taʹitinu ualasiʹa no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi,
xo aneʹi xavineʹi sou isaxilaʹu mimii latala ukalusi.”
14 Aneʹi milexe mukalu, la ta mii tamiʹa mivikala lexe
“Manina,” xe ta tatila mixolaʹu tavaʹa sou milotu noxiʹa.

6

Sakisaki

1 ✡Mo eni emaisou Sipsip ʹOlu mululusou sakisaki vile no
anu sakisaki muxatele tamei. La eni elomusou vile noxiʹa
ta mii tamiʹa ne muvikalaleli la xolinu loxo leleʹe upau la
luluxu. Muvikala aloxo ʹo, “Naneʹe.”
2 ✡Eni emalei la oosi kea vile a ututulu no talaxo. Itema ane
muxolu no oosi lataanu ne, mutetelisou pasiko mo milosou
kisivalu. La anu muiave mulai loxo itema muuliuli no anu
ʹotoʹoto.
3 Xe no mine anu mululusou sakisaki tameisou, la eni
elomusou tameisou noxiʹa ta mii tamiʹa ne muvikala aloxo,
“Naneʹe.”
4 La oosi vile ane lauolauoinu loxo navu ututulu no talaxo.
La itema muxolu no latanu oosi ne, aneʹi milosou xavi sou
uxexeenu opo seʹisisi noxiʹa ta mitema no lia ʹo ukalusi mo
sou aneʹi iveʹa ngatongatoʹo isoisoli. Aneʹi milosou viso vile
tatila.
5 Xe no mine anu mululusou sakisaki tatalusou la eni
elomusou tatalu sou noxiʹa ta mii tamiʹa ne muvikala aloxo
ʹo, “Naneʹe.” Eni emalei, la oosi vile ane muxusi a ututulu
no talaxo. Itema ane muxolu no oosi latanu ne, mutetelisou
mii sou itilovosou no avolu.
6 La eni elomusou mii vile xolinu loxo itema no taiineʹi ta
mii tamiʹa ne. La anu muvikala aloxo ʹo, “Uiti ngiaxu Lita
vile* umomomo no anu Denalia† vile. Xe bali ngiaxu Lita
tatalu umomomo no anu Denalia vile. Ia ngaʹoxo masuanu
ueli ilou uaini uasi. Ia ngasaxilaʹu uulusou laixe.”
7 Xe no mine anu mululusou sakisaki tamiʹasou, la eni
elomusou kaluxusou noxiʹa ta mii tamiʹa ne muvikala aloxo
ʹo, “Naneʹe.”
8 ✡Eni emalei, la oosi vile ane kuakuala a ututulu no talaxo.
Itema ane muxolu no oosi latanu ne, ualasou lexe soli. La
tualasiʹa ta mitema misoisoli muxolu ʹalai noxou. Ia Lataua
mulosiʹa xavi sou iveʹaveʹa ta mitema no lia ʹo no xalee

✡ **6:1:** Pal 4:6; 5:1 ✡ **6:2:** Sek 1:8; 6:1-6 * **6:6:** Lita vile ne loxo Kilo vile no ʹa lalaisi. † **6:6:** Denalia vile noxiʹa ta Romu ane anu uulu sou itema vile unoʹu sou muxaxai no anu no voxo vile lololi no xai ane lingamo. ✡ **6:8:** Iel 15:1-3; Ese 5:12, 17; 14:21

tami'asou. Ive'ave'a no anu viso mo kaetoto xe pipiena
masumasua. Mo ta mimii ta vova no lia 'o ive'ave'a.
9 Xe no mine anu mululusou sakisaki ta'uvesou, la
eni emaisi'a ta mitema e mive'ave'a uleene'i no valovalo
laaxu. Ane'i mive'ave'a xo ane'i mimulinu vaivaikala noxou
Lataua xe mimuxamuxaxu tane'i noxou Iesu mulai mutalo
no mine misoisoli.
10 La ane'i mi'ava tatila aloxo 'o, "Nini Tila e usaxilaixe mo
ninisisi Lataua noxixe xe nini itema sou kalavoi uasi. Nexi
taxolu voxo ta'ei, la sou nini natulusi'a ta mitema ixolu no
lia no anu vaivaikala mo nakolinu sialunexe?"
11 ✡La anu mulosi'a tokolomo kea vilevilesi mo mu-
vikalane'i lexe, "Ngaxolu maxuvee sevile 'o, mo ngaxomaie'i
ta mitema sou xaixai vitanisi noxilo ane ane'i ta vivinge
noxou Iesu mo ive'a isoisoli 'o loxo ane'i mi'oxonu noxinge.
Lexe itiitisi'a umomomo ukalu, la sou eni akolinu."
12 ✡Xe no mine anu mululusou sakisaki muxatelevilesou
xe eni emalei, laliua toxoxa'a muxali. La aso muxali suinu
loxo tokolomo vile muximuxi mi'oxonu no anu mee laxusou
mo so'io muxali lauolauoinu loxo sialu.
13 ✡Mo ta oto teitexi no loxotolo milapalapau milu'e no lia
loxo atume toxoxa'a u'elesou ovu lovo ngangingangisou la
ulapalapau ulai no lia.
14 ✡Xe loxotolo tasiauxu loxo mipipinu kaukavu, la lax-
alaxa'ilu ilou la'ola'olu no luaki mivulasou tanixa'a.
15 ✡Mimii ne muxali, la ta tatanaanu tuatuala mukalusi
ilo'a ta 'ili'ili'a mo ta tatila sou xaixai noxi'a ta mitema sou
'oto'oto mo ta mitema sou lavuluti mo ta mitema xavix-
avine'i mo ta mitema sou xaixai vitanisi ilo'a ta mitema ane
ane'i me'a isaxila'a mukalusi no lia 'o ne, milai mitalume no
taxataxa mo no lavo'o laalaaxu.
16 ✡La ane'i mi'ava mulai no laxalaxa'ilu mo lavolavo'o
lexe, "Ngalapau ulu'e mo ngatalumeiou iexi noxou ane ane
muxolu no luu mo sou umaisixe uasi mo no anu la'ia noxou
Sipsip 'Olu.
17 ✡Xo voxo toxoxa'a sou la'ia noxi'a ilou a muxali 'o la 'ei
umomomo sou utuluxu?"

7

Lataua Musosovosi'a ta Isilaeli 144,000

1 ✡Anu mululusou sakisaki muxatele vile mukalu, la eni
emaisi'a ta angelo tami'a mitulutulu no xalee lia kusikusi-
nou tami'a. Ane'i mitulutulu sou mitaluxu atume iou tami'a,
la uilisou lia mo luaki xe ovuovu uasi.
2 Mo eni emaisou angelo vile molu no xalee ane aso utelo
no anu unene'e la mutetelisou sosovo noxou Lataua ane
umauli. Anu mune'e la mu'ava toxoxa'a mulai noxi'a ta

✡ **6:11:** Pal 7:9, 13; 19:14 ✡ **6:12:** Mat 24:29; Apo 2:20; Pal 8:12; 11:13; 16:18 ✡ **6:13:** Ais 34:4 ✡ **6:14:** Pal 16:20 ✡ **6:15:** Ais 2:10, 19, 21 ✡ **6:16:** Luk 23:30 ✡ **6:17:** Ioe 2:11; Mal 3:2 ✡ **7:1:** Iel 49:36; Tan 7:2

angelo tami'a e Lataua mulosi'a xavi sou i'oxo masuanu lia
ilou luaki.
3 ✡Aloxo 'o, “Ngingi ngaxolu 'o, mo nenge nenge'a tateinu
sosovo no 'alaie'i ta mitema sou xaixai vitanisi noxou Lataua
noxinge tei 'o. Xe ukalu, la sou ngingi nga'oxo masuanu lia
ilou luaki mo ovuovu.”
4 ✡Mu'ava aloxo ne mukalu, la eni elomusou itiitisi'a ane'i
ane mino'u sosovo ne muxali loxo 144,000 no anu mata
noxi'a ta Isilaeli mukalusi.
5 Mata noxou Iudasi mino'u sosovo itiitisi'a muxali loxo
12,000.
Mo mata noxou Lubeni 12,000 mo mata noxou Gado 12,000.
6 Mo mata noxou Aseli 12,000 mo mata noxou Napitali 12,000
mo mata noxou Manase 12,000
7 mo mata noxou Simeoni 12,000 mo mata noxou Levi 12,000
mo mata noxou Isikali 12,000
8 mo mata noxou Sevuloni 12,000 mo mata noxou Iosepu
12,000
xe mata noxou Beniamini 12,000.

Ta Mitema Tavu'alo Mitaanu Tokolomo Kea

9 Eni emaisou itiitisi'a ta Isilaeli mukalu xe emalei la,
emaisi'a ta mitema tavu'alo manina umomomo sou taitisi'a
uasi ane mata noxi'a iouiou mo vasime'a kaukavuxu iouiou
mo vaikalai'a iouiou no xalexalee tuatuala mukalusi. Ane'i
mitutulu no talaxa'a itema muxolu no luu ne ilou Sipsip 'Olu,
la mitaanu tokolomo kea mulalusi xe mitetelisou xoolou
volovoloxu no avo'a.
10 ✡La ane'i mi'ava tatila aloxo 'o,
“Lataua noxinge ane muxolu no luu ilou Sipsip 'Olu upa-
maulinenge.”
11 Ane'i mi'ava tatila aloxo ne, la ta angelo ane mitulu
mixixaone'i itema muxolu no luu ilo'a ta tatila mo ta mii
tami'a milapau milu'elai no talaxo itema muxolu no luu ne
sou milotu noxou Lataua.
12 ✡Ia mivikala aloxo 'o,
“Manina lexe nenge ta'osasou Lataua noxinge mo ta'itinu
ualasou
mo talemolu laixe noxou xe ta taxanu no voxovoxo
utotomu mo kaluxu uasi.
Xo anu itema sou lavulavu mo xavi noxou ne xaviinu
misevile.
Manina.”
13 La vile noxi'a ta tatila mutali'isilo aloxo 'o, “Ane'i ta 'ei
e mitaanu tokolomo kea mo me'a ne'ei?”
14 ✡La ekolinu aloxo 'o, “Tila, nini nelavusi'a.” La
anu muvikala lexe, “Ane'i ta mitema ne, ane'i miuaulixu
tu'utu'umaxu toxotoxoxa'a la mi'uinu tokolomoi'a no anu
sialuxu Sipsip 'Olu la muxali kea.

✡ **7:3:** Ese 9:4, 6; Pal 9:4 ✡ **7:4:** Pal 14:1, 3 ✡ **7:10:** Pal 5:6-7 ✡ **7:12:** Pal 5:12 ✡ **7:14:** Tan 12:1; Mat 24:21

15 La sou aneʼi milai mixolu no luu talaxu Lataua sou
ixaxai noxou no taasou no aso xe no ʼolovoxo. La itema ane
muxolu no luu ne uxolu noxiʼa.
16 ✡La aneʼi isolixaʼa mo isoliu lexa la uasi. Mo aso
umomomo sou uveʼa mo ialuxaʼa la uasi.
17 ✡Xo Sipsip ʼOlu e muxolu no nixi no luu ne anu usaxilaʼa
loxo itema sou usaxilaʼa ta sipsip mo anu uoleneʼi ilai no lexa
sou mauli iou. Xe Lataua uiasou ieʼi lexaxu.”

8

Sakisaki Muxatele Tameisou

1 Xe no mine Sipsip ʼOlu mululusou sakisaki muxatele
tameisou, la teitexi no opo loxotolo ne tani mukii maxuvee
sevele.
2 La eni emaisiʼa ta angelo muxatele tamei mitulu no
talaxu Lataua. Aneʼi mitulu mukalu, la anu mulosiʼa xoolau
muxatele tamei.
3 ✡Xe eni emalei, la angelo vile la munoʼu mii e tumaʼu
lailaixe vexasou miʼoxo no anu xoulu muneʼe mutulu no
anu valovalo. La Lataua mulosou mii tumaʼu lailaixe
tavuʼalo manina sou uʼelaxu ulai noxou ilou lakilaka noxiʼa
ta mitema noxou no anu valovalo e miʼoxonu no anu xoulu
mutulu no talaxu itema muxolu no luu.
4 No avolu angelo ne, la mii tumaʼu lailaixe iauxuxu
ilou lakilaka noxiʼa ta mitema noxou Lataua mutelai noxou
Lataua.
5 ✡La angelo munoʼu navu no valovalo ne sou mutaa
muʼuna no anu mii tumaʼu lailaixe vexasou la muʼanaʼana.
Mukalu, la anu munoʼu sou muleanu muluʼe no lia ʼo. La
leleʼe ulamilami mo luluxu uvalivalixumu xe laliua uku-
nikuni.

Xoolau

6 Angelo muʼoxonu mimii ne mukalu, la ta angelo mux-
atele tamei e mite-telisou xoolau muxatele tamei ne ʼalai sou
itaunu.
7 ✡Angelo vile noxiʼa mutaunu xoolau noxou, la aesi
lavolavonu mo navu mupita ilou sialu muxali mulapalapau
muluʼe no lia ʼo. La sou ta mitema mo ovuovu no anu xalee
tatalusou lia ʼo mo iaʼeiaʼe latala mukalusi muʼela.
8 Xe angelo tameisou noxiʼa mutaunu xoolau noxou, la mii
vile loxo laxaʼilu toxoxaʼa uʼeʼela ia meleanu muluʼelai no
luaki. La xalee tatalusou luaki sialu mukalusi.
9 Mo ta mimii no luaki xalee tatalusiʼa misoisoli xe xalee
tatalusiʼa lasipi tavuʼalo ne mumamumamulo mukalu.
10 Xe angelo tatalusou noxiʼa mutaunu xoolau noxou, la
oto tatila vile uʼeʼela loxo telu molu teitexi no loxotolo
mulapau muluʼe no xalee tatalusou lexalexa mo pupupulu.

✡ **7:16:** Ais 49:10 ✡ **7:17:** Lex 23:2; Ais 25:8; Pal 21:4 ✡ **8:3:** Mul 30:1-3; Pal 5:8 ✡ **8:5:** Mul 19:16-19; Liv 16:12; Pal 11:19; 16:18 ✡ **8:7:** Mul 9:23-26; Ese 38:22; Ioe 2:30

11 ✡Oto ne ulasou lexe sixula. La sou xalee tatalusou
lexalexa ne muxali sixula mukalusi xe ta mitema tavuˈalo
miiexu la misoisoli.
12 ✡Xe angelo tamiˈasou noxiˈa mutaunu xoolau noxou,
la xalee tatalusou aso ilou soˈio mo ta oto ne mivau la
muxali isivoxo. La sou xalee tatalusou aso ilou ˈolovoxo ne
lamanasou uasi.
13 ✡Xe eni emalei, la emaisou suluvi nenu vile uvavava
teitexi nonixi manina mo elomusou uˈavaˈava tatila aloxo ˈo,
“Tuˈutuˈumaxu uxali manina noxinge ngingi ane ngaxolu no
lia ne. Xo ˈalaˈalaisou ta angelo tatalu e itaunu xoolau noxiˈa
uao itaunu.”

9

1 ✡Xe angelo taˈuvesou noxiˈa mutaunu xoolau noxou,
la eni emaisou oto vile molu teitexi no loxotolo mulapau
muluˈe no lia. Anu muluˈe, la milosou siliko sou ukisiinu
aitenga sou taxa e kaluxu uasi.
2 ✡Ia no mine anu mukisiinu, la navu umuxu muuatu
no anu loxo itauxu saavu toxoxaˈa. La umuxu isivoxoxu
mutaasou aso ilou loxotolo.
3 La ta musiaˈe ta taula mixali no anu navu umuxu ne, la
xavineˈi loxo ta tanga sou miluˈe no lia ˈo.
4 ✡La mivikalaneˈi lexe umomomo sou iˈoxo masuanu
iaˈeiaˈe ilou sesesee mo ovuovu no lia ˈo uasi, ia imaisiˈa ta
mitema ane sosovo noxou Lataua uxolu no ˈalaieˈi uasi la
ikasiˈasi.
5 Aneˈi milosiˈa xavi sou iveˈaveˈa isoisoli uasi, ia ilosiˈa
navunavusi soˈio taˈuve. Xe navunavu ane aneˈi ixamulinu
ne, anu loxo tanga uvenge la taxamulinu.
6 ✡No nano no voxo ane ne, la ta mitema ikakamuli
solixaˈa, ia isoli a loxovaa? Mo aneˈi imasaxa lexe isoli, ia
soli uˈumeˈa ulai.
7 ✡Ia ta taula ne, ieˈi loxo ta oosi sou ˈotoˈoto. Mo no
kisikisiˈa, la mitaataa loxo kisivalu miˈoxo no anu xoulu, xe
ieˈi loxo ta mitema.
8 ✡Laxusiˈa ne loxo ta sema laxusiˈa xe anaxaˈa loxo laeoni
anaxu.
9 ✡Xe no anu tokolomoiˈa, la mii sou siovesou lutuneˈi
miˈoxonu no anu aeni xe vivisiˈa luluxu loxo ta oosi mo karisi
tavuˈalo ipasipaa iiave sou ilai iˈoto.
10 Xe aneˈi xelaˈa loxo tanga e utuvanenge no anu, la xavi
no anu xelaˈa ne umomomo sou ulosiˈa ta mitema navunavu
uxolu soˈio taˈuve.

✡ **8:11:** Iel 9:15 ✡ **8:12:** Ese 32:7; Pal 6:12-13 ✡ **8:13:** Pal 9:12; 11:14 ✡ **9:1:** Pal 20:1 ✡ **9:2:** Tav 19:28; Mul 10:12-15; Ioe 2:2, 10 ✡ **9:4:** Pal 7:3 ✡ **9:6:** Iop 3:21; Iel 8:3 ✡ **9:7:** Ioe 2:4 ✡ **9:8:** Ioe 1:6 ✡ **9:9:** Ioe 2:5

11 Xe ane'i tilasi'a kalumo, tila ne anu angelo sou taxa e
kaluxu uasi. Ualasou no anu Evalaio la ilemolu lexe Abadoni
xe no anu vaikala noxi'a ta Xiliki la ilemolu lexe Apolioni.*
12 La tu'utu'umaxu vile a mukalu ne. Ia ta tamei la a uxali
uao.
13 Xe angelo muxatele vilesou noxi'a mitaunu xoolau
noxou, la eni elomusou 'ava vile muxali no anu sikilinu
tami'a utulu no anu valovalo ia mi'oxonu no anu xoulu no
talaxu Lataua.
14 Anu muvikalanu angelo muxatele vilesou noxi'a e
utetelisou xoolau ne aloxo 'o, "Nalulusi'a ta angelo tami'a
e misakisakine'i mixolu no lexa tila ne ualasou lexe no anu
si Iuplatesi."
15 La sou ta angelo tami'a e mixolu miloo sou aso ngiou
ilou voxo mo so'io xe tauu ie ane Lataua musosovosou sou
ilulusi'a. Lataua ululusi'a sou ilai ive'ave'a xalee tatalusi'a
ta mitema isoisoli.
16 La eni elomusou itiitisi'a ta mitema sou 'oto'oto mixolu
no latane'i ta oosi mumomomo loxo 200 milioni.
17 Xe no malemalei noxilo loxo aipiepiena, la eni emaisi'a
ta mitema sou 'oto'oto mixolu no latane'i ta oosi aloxo
'o. Ane'i tokolomoi'a ne, mii sou siovesou lutune'i vile
vilesi muxolu no lutune'i. Ia mii sou siovesou lutune'i
ne, kaukavuxu lauolauoinu manina loxo navu mo 'ela'ela
manina xe kuakuala loxo taupea. Mo ta oosi ne, kisi'a loxo
ta laeoni ia navu ilou umuxu mo taupea ialuxu ulaa no
anaanaxa'a.
18 La ane'i mive'ave'a xalee tatalusi'a ta mitema no anu
mii masumasua tatalu ane navu ilou umuxu mo taupea
ialuxu ulaa no anaanaxa'a.
19 Ta oosi ne, xavine'i muxolu no anaxa'a ilou xela'a mo
xela'a iaulu xe kisou a uxolu no anu. La ane'i i'oxonu
masuane'i ta mitema no anu.
20 ✡Ia ta mitema ane isoisoli no anu mii masumasua
tatalu uasi ne, ixiunu tumali'a no anu mii ma'ia ane ane'i
mi'oxonu no avo'a uasi. Ane'i ikalu no anu 'ilixo sou ilolotu
noxi'a ta ulee masumasua sou kalakalavoi ilo'a ta mimii ane
mipuine'i no anu xoulu ilou siliva mo barasi xe lavo'o ilou
ovu uasi. Ane'i ta mimii ne, ilavusou imamalei mo ilolomu
xe imuamua'i uasi.
21 Mo ane'i ixiunu tumali'a no anu 'ilixo sou ive'a ta
mitema isoisoli mo 'ilixo sou saasaa iouiou mo 'ili'ilixo
masumasua iouiou sou vote'i xe 'ilixo sou pakali uasi.

10

Angelo Xe Kaukavu Vile Kitu'a Mipipinu

1 Mo eni emaisou angelo vile la xaviinu musuku molu
teitexi no opo loxotolo mulu'e. Anu mulu'e la tamuxala

* **9:11:** Ualasou laaxu ne lexe itema sou umamulo mimii. ✡ **9:20:** Lex 115:4-7; 135:15-18; Tan 5:23; Pal 16:9, 11

mutaasou vasimolu mukalusi mo muloxu lele'e muxolu no
kisou mo iou loxo aso xe tava'u loxo atola navu u'ani'ani no
anu.
2 Mo anu mutetelisou kaukavu vile kitu'a mipipinu mux-
avutala muai no avolu. Anu mutulusou tava'u tema no luaki
xe tava'u ae mutulusou no lia.
3 Anu mutulu mukalu, la muunga toxoxa'a loxo laeoni. No
mine anu muunga, la lele'e muxatele tamei mukululu sou
muvikala.
4 ✡Xe no mine lele'e muxatele tamei muvikala, la eni sou
lexe asoko'u akaukavunu mii ma'ia ane eni elomusou ne.
La ua, eni elomusou 'ava vile molu teitexi no opo loxotolo
mulu'e noxilo aloxo 'o, "Napala'alixu mo nakaukavunu
vaikala ane lele'e muxatele tamei mulemolu uasi."
5 ✡La angelo e eni emaisou tava'u vile mutulu no luaki
xe vile no lia mutolosou avolu tema mulai teitexi no opo
loxotolo,
6 sou musosovo lexe manina teitexi noxou anu ane umauli
utotomu mo kaluxu uasi mo mukoinu loxotolo ilou lia mo
luaki ilo'a ta mimii mixolu no anu. Xe mukalu, la muvikala
lexe, "Lataua uvoovoxo la uasi!
7 ✡Ia no mine angelo muxatele tameisou noxi'a utaunu
xoolau noxou, la mii ma'ia noxou Lataua e mutalume ne,
uxali lamana ukalusi aloxo anu muvikalane'i ta mitema sou
xaixai vitanisi noxou ane ta mitema sou palomatana."
8 Anu muvikala aloxo ne mukalu, la 'ava e eni elomusou tei
molu teitexi no opo loxotolo mulu'e noxilo la muvikalaleli la
aloxo 'o "Nalai mo nano'u kaukavu mipipinu ane muxavu-
lala uai no avolu angelo e tava'u vile mutulu no luaki xe vile
no lia 'ole."
9 ✡La sou eni elai noxou angelo ne sou lexe ulosilo kaukavu
kitu'a ane mipipinu. La anu muvikalaleli aloxo 'o "Nano'u
mo na'ou. Na'ou, la tu'axu no anaxene loxo unuxu ia sixula
no oponeni."
10 La eni elai eno'u kaukavu kitu'a mipipinu noxou angelo
avolu la e'ou. La tu'axu no anaxo loxo unuxu ia sixula no
opoleli.
11 La anu muvikalaleli lexe, "Nini nalai mo napalomatane'i
no anu mii ma'ia uxali ili'i noxi'a ta mitema tavu'alo ane
mixolu no tuatuala mo, vaivaikalai'a iouiou xe ta tatanaanu
tuala."

11

Ta Mitema Tamei Mipalomatananu

1 ✡Angelo muvikalaleli aloxo ne mukalu, la milosilo lukae
mautunu vile loxo vilaxo sou itilovosou mimii no anu. La

✡ **10:4:** Tan 12:4, 9 ✡ **10:5:** Lap 32:40; Tan 12:7 ✡ **10:7:** Amo 3:7 ✡ **10:9:** Ese 2:8–3:3 ✡ **11:1:** Ese 40:3; Sek 2:1-2

mivikalaleli lexe, “Nalai mo natilovosou tani tila noxou
Lataua mo valovalosou xe naitisiˈa ta mitema ane ilotu no
anu.
2 ✡Ia ieni uvaxau mo natilovosou taiinu ane muxolu no
ale no tani tila noxou Lataua uasi, xo taiinu ane ne milosiˈa
ta asila. La aneˈi imaapitasou tuala tila noxou Lataua soˈio
itemaxu tamei mo tamei.
3 Ia eni apelemasaxaneˈi ta mitema tamei sou ipalomatana
no anu vaikala noxilo voxo 1260. Aneˈi ilou itokolomoxu
tokolomosou tama.”
4 ✡Aneˈi ilou ane ovu olivu tamei xe mii sou itulusou telu no
anu tamei e ututulu no talaxu. Lataua anu tila sou usaxilaˈa
ta mitema no lia ˈo mukalusi.
5 ✡Ia lexe evile utovosou uˈoxo masuaneˈi, la navu ulaa no
anaxaˈa sou uˈelaxaˈa ta uluaiˈa. La sou ˈei ane umasaxa
uˈoxo masuaneˈi, la anu usolisi.
6 ✡La sou aneˈi ta mitema tamei ne Lataua ulosiˈa xavi
sou itatusou loxotolo la laˈiua usili uasi no mine aneˈi ilou
ipalomatana no anu vaikala noxou. Mo ulosiˈa xavi sou
ixiunu lexa uxali sialu xe ipuapuasiˈa ta mitema no lia ˈo
ukalusi no anu tuˈutuˈumaxu iouiou alaxu tavuˈalo no ˈa
masaxa noxiˈa.
7 ✡Xe no mine aneˈi ilou ipalomatana no anu vaikala noxou
Lataua ukalu, la mii vova e uxolu no taxa ane kaluxu uasi ne
ulaa uuatusou iloˈa iˈoto. Iloˈa iˈoto la anu xaviinu musuku
la uveˈa ilou isoisoli.
8 ✡La vasimeˈa ilou usuˈanu uai no voteˈi no tuala tila
itovolaˈinu lexe Sodomu ilee Aixiputo. No anu tuala tila ane
ne, la aneˈi mililixu Tila noxiˈa ilou no ovu valautu ane.
9 La ta mitema ane vasimeˈa kaukavunu iouiou mo
mata iouiou mo vaivaikalaiˈa iouiou no xalexalee tuatu-
ala mukalusi ineˈe imamaisou vasimeˈasi voxo tatalu mo
paˈusou, ia imasaxa sou inoˈu mo iˈasixu uasi.
10 Mo aneˈi ane ixoxolu no lia ˈo iˈosasiˈa la isovaiˈa mimii
ngatongatoˈo. Xo ta mitema sou palomatana tamei milosiˈa
tuˈutuˈumaxu ne misoisoli.
11 ✡Ia voxo tatalu xe paˈusou mukalu, la tauuxu Lataua sou
mauli muˈuna noxiˈa ilou, la ilou mitulu. Aneˈi mimaisiˈa
ilou aloxo ne, la mimamaˈu manina misevile.
12 ✡Aneˈi ilou mitulu mukalu, la milomusou ˈava toxoxaˈa
molu teitexi no opo loxotolo muluˈe noxiˈa ilou aloxo ˈo,
“Ngongou ngatelo.” La aneˈi ilou mitelai no anu tamuxala,
ia ta uluaiˈa mitulu mimaisiˈa ilousi.
13 ✡No mine aneˈi ilou mitelaisi ka laliua toxoxaˈa manina
mukunikuni, la xalee mavulovexasou tuala tila ne muma-
mulo. Xe ta mitema itiitisiˈa muxali loxo 7,000 misoisoli

✡ **11:2:** Luk 21:24; Pal 13:5 ✡ **11:4:** Sek 4:3, 11-14 ✡ **11:5:** 2Sa 22:9; Lex 97:3 ✡ **11:6:** Mul 7:17-20; 1Sa 4:8; 1Ta 17:1 ✡ **11:7:** Tan 7:21; Pal 12:17; 13:7; 17:8 ✡ **11:8:** Luk 13:34 ✡ **11:11:** Ese 37:5, 10 ✡ **11:12:** 2Ta 2:11 ✡ **11:13:** Pal 6:12; 16:18

no anu. Ia ane'i ane isoisoli uasi ne mimama'u la mi'itinu
Lataua uxolu no opo loxotolo ualasou.
14 ✡La tu'utu'umaxu tameisou a mukalu ne. Ia tatalusou a
'ala'alaisi sou uxali.

Xoolau Muxatele Tameisou

15 ✡Xe angelo muxatele tameisou noxi'a mutaunu xoolau
noxou, la 'ava tavu'alo toxotoxoxa'a molu teitexi no opo
loxotolo mivikala aloxo 'o,
"Ta mitema no tuatuala mukalusi no lia 'o ne,
mixali Tilasinge ta na'u mo Kalisito noxou.
La Anu usaxila'a no voxovoxo utotomu mo kaluxu uasi."
16 La ta tatila itemaxu vile mo tami'a e mixolu no luusi'a
no talaxu Lataua ne, mitangatulu mulu'elai no lia sou milotu
noxou,
17 ia mivikala aloxo 'o,
"Nini Tila mo Lataua xavineni musuku misevile nemauli tei
mo nemauli vaimomo 'o.
Nexi talemolu laixe ulai noxine, xo nini xavineni musuku
la sou nini nasaxila'a ta mitema no lia 'o.
18 ✡La ane'i ta mitema no lia 'o la'iaxa'a.
Ia voxosou la'ia noxine a muxali.
La nini natulusi'a ta mitema misoisoli no anu vaivaikala
sou nalosi'a lakolisou xaixai noxi'a ane'i ane ta mitema sou xaixai vitanisi
ane mipalomatana no anu vaikala noxine ilo'a ta mitema noxine
mo ane'i ane ino'u uala tila uasi xe ane'i ane mino'u uala tila la mitoxoneni.
Mo nakalusi'a ane'i ane mi'oxo masuane'i ta mitema."
19 ✡Ane'i mivikala aloxo ne mukalu, la tani tila noxou
Lataua teitexi no opo loxotolo mukisi. La eni emaisou
lavokisi sou vaikala noxou Lataua ane musakii no anu no
nano no taasou lalotu noxou Lataua. Mo emaisou lele'e
ulamilami mo upaupau la luluxu uvalivalixumu. Mo laliua
ukunikuni xe aesi lavolavo'o toxotoxoxa'a ulapalapau.

12

Sema Ilou Iaulu Toxoxa'a

1 Mo sosovo vile toxoxa'a muxali no opo loxotolo ne aloxo
'o. Sema vile mitokolomo no anu aso xe so'io no laaxu tava'e
mo kisivalu xe ta oto mavulovexa mo mulelia tamei mixolu
no anu kisie.
2 ✡Ane opoone mo voxo sou lavulo'o mune'e 'alai, la
miungaunga xo mixamuli navunavu toxoxa'a.
3 ✡Mo sosovo vile la muxali no opo loxotolo la aloxo 'o.
Iaulu vile toxoxa'a ia lauolauoinu mo kisou muxatele tamei

✡ **11:14:** Pal 9:12 ✡ **11:15:** Mul 15:18; Lex 10:16; Tan 2:44; 7:14 ✡ **11:18:** Lex 110:5; 115:13; Rom 2:5; Pal 20:11-13 ✡ **11:19:** Eva 9:4; Pal 8:5; 15:5; 16:21 ✡ **12:2:** Mai 4:10 ✡ **12:3:** Tan 7:7

mo sikilisou mavulovexa xe kisivaluxu muxatele tamei mux-
olu no kisou.
4 ✡La anu muvali xelaˈu, la xalee tatalusiˈa ta oto no
loxotolo milapalapau miluˈe no lia. Ia anu muavuti la
mulai mutulu no talaxe sema ˈalaˈalai sou ivoˈo sou lexe ane
ivoˈonu keakea ne la anu uˈou.
5 ✡Ia sema ne mivoˈo, la ˈilie mulu. Anu sou usaxilaˈa ta
mitema no lia ukalusi no anu vilaxoxu miˈoxonu no anu
aeni. La no mine ane mivoˈonusi ka mitokinu mulai noxou
Lataua sou muxolu no luusou.
6 Ia sema ne, miˈume milai mixolu no xalee lia vitanisi.
Xalee lia ane ne, Lataua mulalaxiinu sou ane ilai ixolu no
anu mo anu usaxilaˈe voxo 1,260.
7 ✡Ia teitexi no opo loxotolo, la ˈotoˈoto toxoxaˈa muxali no
taiineˈi Mikaeli iloˈa ta angelo noxou xe iaulu toxoxaˈa iloˈa
ta angelo noxou.
8 Ia anu xaviinu uasi, la miˈumesou tualasiˈa teitexi no opo
loxotolo.
9 ✡La iaulu toxoxaˈa iloˈa ta angelo noxou ne, mileaneˈi
miluˈe no lia ˈo. La sou anu uxovulaulaulixaˈa ta mitema
latala mukalusi no lia ˈo. Anu sinana veveeni muxolu tatei
ne ilemolu lexe ulee masua xe Satani.
10 ✡La eni elomusou ˈava toxoxaˈa molu teitexi no opo
loxotolo aloxo ˈo,
“vaimomo ˈo, voxo sou pamauli mo xavi mo saxisaxilaˈu
noxou Lataua noxinge.
Xe xavi noxou Kalisito noxou a muxali.
Xo itema sou ukaitoloneˈi ta vivinge noxou Iesu no iou
Lataua
no aso xe no ˈolovoxo ne, mileanu muluˈe.
11 Ia aneˈi mitaloxolixu no anu sialuxu Sipsip ˈOlu
mo no anu vaikala noxou Lataua ane aneˈi miaˈaloxu.
Mo aneˈi ixavutala no anu maulixaˈa malaxo uasi
mo iˈume uasi ulai utalo no mine soli uxalisiˈa.
12 ✡Aloxo ne, la sou ngingi ane ngexolu no opo loxotolo ne
ngaˈosa!
Ia tuˈumaxu ulai noxiˈa aneˈi ane mixolu no lia mo no
luaki,
xo ulee masua muluˈelai noxinge.
Anu maasi, la laˈiaxu misevile xo anu mulavusou lexe
voxo noxou asou ukalu.”
13 La sou no mine anu mulavusou lexe aneˈi mileanu
muluˈe no lia, la anu mumulimuline sema e mivoˈonu
keakea mulu sou lexe uvee.
14 ✡Ia sema ne, milosie suluvi nenu toxoxaˈa vivisou tamei
sou lexe ane ivava no anu la ilai ixolu no xalee lia vitanisi
ane Lataua mulalaxiinu. Ane ilai ixolu ne no Anu usaxilae,

✡ **12:4:** Tan 8:10 ✡ **12:5:** Lex 2:9; Ais 7:14; 66:7; Pal 19:15 ✡ **12:7:** Iud 1:9
✡ **12:9:** Tav 3:1, 14; Luk 10:18; 22:31; Pal 20:2 ✡ **12:10:** Iop 1:9-11; Sek 3:1
✡ **12:12:** Ais 44:23; 49:13 ✡ **12:14:** Tan 7:25; 12:7

umomomo loxo tauu ie tatalu mo so'io muxatele vilesi, mo
sou ane ixolu va'axu noxou sinana veveeni ne.
15 Ioxe anu iaulu toxoxa'a ne muavuti la mu'exinu lexa
mulaa no anaxu loxo lexa mu'ani sou lexe utavulene sema
ne ulailixe.
16 Ia lialia musu'uline sema ne la mu'a'a sou mumaluku-
sou lexa e iaulu toxoxa'a mu'exinu ne mu'una no lia tanu
mukalusi.
17-18 ✡Anu mumaisou aloxo ne la la'iaxuie sema ne mis-
evile la sou anu muavuti la mulutu sou mulai u'oto noxie
sema ne ta 'ili'ilie ilo'a ta minemine. Ane'i ane milomuxu mo
mimulimulinu lapuloto noxou Lataua mo mimuxaxu tane'i
no anu vaikala manina noxou Iesu. La anu iaulu toxoxa'a
mulai mutulu no tasi'i.

13

Ta Mimii ta Vova Tamei

1 ✡Ioxe, eni emaisou mimii ne mukalu xe emalei, la
emaisou mi vova vile muxali muatu no luaki. Anu kisou
muxatele ta tamei mo sikilinu mavulovexa xe kisivalu
mavulovexa muxolu teitexi no anu sikiliu 'ole. Mo kaukavu
muxolu no kisou vilevilesi. Kaukavu ne anu vaivaikala
masumasua sou Latauasi.
2 ✡Mo eni emaisou mi vova ne, iou loxo pusi vova toxoxa'a
(ta mii kea ilemolu lexe leopard) mo tava'u loxo mii vile
ilemolu lexe bea xe anaxu loxo laeoni. Anu muatu la
iaulu toxoxa'a ne mulosou xavi mo mulosou puloulou noxou
xe xavi tatila sou anu uxaxai loxo anu. 3 ✡No anu kisou
muxatele tamei 'ole la vile iou loxo mivau musoli mo xavax-
avanu xe velavelamolusi ia muvesa. Xe ta mitema tavu'alo
mimaisou aloxo ne la mikuluke, la mimulinu mukalusi.
4 Mo ane'i tavu'alo milotu noxou iaulu toxoxa'a ne xo anu
mulosou mii vova ne xavi tatila, la ta mitema milotu noxou
kalumo, la ivivikala lexe, "'Ena'ei anu aloxo mii vova ne? Mo
'ena'ei umomomo sou u'oto noxou?"
5 ✡La anu mii vova ne mipelemasaxanu sou utilatila anaxu
mo uvivikala sou Lataua masumasua. Anu muno'u xavi ne
sou uxaxai umomomo loxo so'io itemaxu ta tamei mo ta
tamei (42).
6 Aloxo ne la sou anu utilatila anaxu mo uvivikala sou
Lataua masumasua mo ualasou mo taasou e anu uxoxolu no
anu xe ane'i mixolu teitexi no opo loxotolo kalumo.
7 ✡Mo anu mipelemasaxanu kalumo sou u'oto noxi'a ta
mitema noxou Lataua la ua'ulixa'a. Mo anu muno'u xavi
sou usaxila'a ta mitema vasime'a kaukavuxunu iouiou mo
matamata iouiou mo vaikalai'a iouiou xe xalexalee tuatuala
no lia 'o ukalusi.
8 ✡La ta mitema tavu'alo e mixolu mimauli no lia 'o
ukalusi e tei no mine Lataua musokou mukoinu mimii la,

✡ **12:17-18:** Pal 11:7 ✡ **13:1:** Pal 12:3; 17:3, 7-12 ✡ **13:2:** Tan 7:4-6 ✡ **13:3:** Pal 17:8 ✡ **13:5:** Tan 7:8, 25; 11:36; Pal 11:2 ✡ **13:7:** Pal 11:7 ✡ **13:8:** Lex 69:28; Pal 17:8; 20:12, 15; 21:27

ukaukavunu ualasiʹa uai uasi no nano no anu lavuku sou
mauli noxou Sipsip ʹOlu e mivau ne aneʹi ilotu noxou mii
vova ne.
9 ʹEi ane sangalou la ulomusou vaikala ane ʹo laixe.
10 ✡Lexe ʹei ane sou imulaxu no taasou navunavu, la anu
umulaxu ulaisi, mo ʹei ane sou ivau usoli no anu laviso la anu
ivau usoli no anu laviso. La sou lexe mimii ane ʹo uxali la
ta mitema noxou Lataua itulu pekiaʹu no anu muxamuxaxu
taneʹi.
11 Ioxe eni emaisou mimii ane ne mukalu la emaisou mii
vova vile la muxali mutelo no lia. Mii vova ne sikilinu ta
tamei mutulu no kisou loxo Sipsip ʹOlu mo uvivikala loxo
iaulu toxoxaʹa.
12 Anu mii vova ne muxali la munoʹu tanixu mii vova tei
sou muxaxai no anu xavi noxou. La muʹoxonu lia mo ta
mimii mixolu no lia ʹo milotu noxou mii vova e iou loxo
mivau musoli mo xavaxavanu xe velavelamolusi ia muvesa
ne.
13 ✡La muʹoxonu sosovo seʹi toxotoxoxaʹa no ieʹi ta
mitema. Sosovo vile toxoxaʹa muʹoxonu no ieʹi ta mitema
ane muʹoxonu navu molu teitexi no loxotolo muluʹe no lia
ʹo.
14 Xo no anu xavi anu munoʹu ne, la muʹoxonu sosovo
toxotoxoxaʹa no anu sou munoʹu tanixu mii vova ane tei.
La muʹoxo loloxaʹa ta mitema e mixoxolu no lia ʹo. Anu
muavuti la muvikalaneʹi lexe ipuinu mii vile iouvilesisi
aloxo mii vova tei ne mo itulusou. Anu mii vova ne mivau
no anu laviso la xavaxavanu xe velavelamolu mo muvesa ia
usoli uasi.
15 Mo anu milosou xavi sou mutaunu tauuxu mulai no
anu mii e mipuinu iou loxo mii vova tei mo sou uʹoxonu
uvivikala, mo sou lexe aneʹi ane imasaxa sou ilotu no anu
mii ne uasi, la iveʹaveʹa isoisoli.
16 ✡Mo anu muavuti la muvikalaneʹi ta mitema tavuʹalo
sou imulaxu sosovo vile no avoʹa tema xe no ʹalaieʹi. Aneʹi
ta mitema ane ualasiʹa uasi mo aneʹi ane ualasiʹa mo aneʹi
aneiʹa lavuluti xe aneʹi aneiʹa lavuluti uasi mo ta mitema
ixoxolusi ia mivile usakisakineʹi uasi xe ta mitema sou
ipalupalusiʹa tavuʹalo ne inoʹu ukalusi.
17 Mo sou anu ane unoʹu sosovo sou ualasou mii vova ne
xe itiiti noxou uasi la umomomo sou ulotoloto xe usovanu
mimii uasi.
18 La sou lexe ʹei ane mulavu manina la utovo uxaxaisou
itiiti ne anu musosovo sou itema itiiti noxou. Anu itiiti noxou
itema ne aloxo ʹo itemaxu mavulovexa tatalu mo itemaxu
tatalu xe muxatele vile (666).

14

Ta Mitema Noxou Sipsip ʹOlu Ilexenu Lexe Alavua

✡ **13:10:** Iel 15:2; 43:11; Pal 14:12 ✡ **13:13:** 1Ta 18:24-39; Mat 24:24; Pal 19:20
✡ **13:16:** Pal 14:9-11; 16:2; 20:4

1 Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu xe emalei la, emaisou
Sipsip 'Olu mutulu teitexi no alaele ne Sioni. Anu ilo'a ta
mitema e mikaukavunu Sipsip 'Olu xe Momu Lataua ualasi'a
no 'alaie'i. Ane'i ta mitema ne itiitisi'a mumomomo loxo
144,000.
2 ✡Xe elomusou mii vile luluxu teitexi no loxotolo luluxu
loxo lexa utaloxo no kisou matala mo loxo lele'e upau la
luluxu. Mo eni elomusou mii ne luluxu loxo tamaxu susapu
e ta mitema mipita xe mivau la mutatama.
3 ✡La emaisi'a ta mitema itiitisi'a loxo 144,000 mitulu
talaxa'a mulai no anu puloulou noxou Lataua mo noxi'a ta
mimii tami'a e mimauli xe noxi'a ta tatila. Ane'i mitulu
no talaxa'a ne la ilelexenu lexe vile alavua. Lexe ne ane'i
ta mitema e Lataua mupamauline'i e itiitisi'a loxo 144,000
ane'isisi milavusou.
4 Ane'i ta mitema ne misaxila'u maulixa'a la malemalenga
mo i'oxonu masuane'i no anu 'ilixo sou ilai noxi'a ta sema
uasi, mo ilavu sou 'ilixo ane ne uasisi manina. Mo ane'i
imulimulinu Sipsip 'Olu utotomu mo lexe anu ulai a loxovaa
la ane'i imulinusi. Xo ane'i Lataua mupamauline'i no taine'i
ta mitema mo loxo xai iou vile temanu lingamo tei la anu
Lataua mo Sipsip 'Olu na'a.
5 Mo vaikala kalavoi vile ulaa no anaxa'a uasi, xo ixalisou
susu vile no anu maulixa'a uasisi manina.

Vaivaikala Noxi'a ta Angelo Tatalu

6 Mo emalei la, la emaisou angelo vile muvava teitexi
no nixi manina. Anu mune'e sou ua'aloxu a'alo laixe ane
kaluxu uasi noxi'a ane'i ane mixolu no lia 'o no xalexalee
tuatuala no lia 'o ukalusi mo matamata iouiou mo vaikalai'a
iouiou xe ta mitema vasime'a kaukavuxu iouiou.
7 Anu mu'ava tatila aloxo 'o, “Nga'ume noxou Lataua
mo ngaitinu ualasou xo voxo noxou Lataua a muxali sou
utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala. La sou ngalotu
noxou Lataua e Anu mukoinu loxotolo ilou lia mo luaki xe
pupupulu sou lexa.”
8 ✡Ioxe angelo ta tameisou muvava mumulinu ane tei
la mu'ava kalumo lexe, “Tuala tatila ne Vaviloni a mu-
mamumamulo mukalu. Ani, anu mumamulo mukalu ne
xo anu loxo sema sou vote'i e mi'oxone'i ta mitema no
xalexaleenu tuatuala no lia 'o la mi'una no nano no anu
'ili'ilixo masumasua sou vote'i noxie. Anu aloxo ane milosi'a
uaini pekia'u la ane'i miiexu.”
9 ✡Ioxe angelo tatalusou muvava mumuline'i ta angelo
ta tamei tei la mu'ava ta tatila aloxo 'o, “Lexe 'ena'ei ane
mulotu noxou mii vova ne mo mulotu no anu mii e mipuinu

✡ **14:2:** Pal 1:15; 19:6 ✡ **14:3:** Ais 42:10; Pal 5:9; 7:4 ✡ **14:8:** Ais 21:9; Iel 51:7-8; Pal 17:2; 18:2-3 ✡ **14:9:** Pal 13:12-17

iou loxo anu ne xe munoˈu sosovo noxou muxolu no ˈalaiou
xe uasi la no avolu,
10 ✡la anu kalumo uiexu uaini noxou Lataua. Anu uaini
noxou Lataua ne anu laˈia noxou e loxo uaini pekiaˈu e Anu
munixiˈu no anu paku ia mii vile uˈunalaxu uasi. Itema ane
ne, ne uela no navu mo taupea no ieˈi ta angelo noxou Lataua
mo no iou Sipsip ˈOlu.
11 ✡La navu e iˈelaxaˈa no anu ne mo utoˈitoˈisiˈa ne umuxu
ne ulai teitexi mo kaluxu uasi. ˈEnaˈei ane ulotu noxou mii
vova mo no anu mii e mipuinu iou loxo mii vova ne xe unoˈu
sosovo sou ualasou la unoˈu umaˈila no anu navu ne no aso
xe no ˈolovoxo uasi.
12 ✡Lexe mimii ne uxali la ta mitema noxou Lataua e
imulinu lapuloto noxou mo imuxaxu taneˈi noxou Iesu itulu
pekiaˈa.”
13 Ioxe angelo tatalusou ne muvivikala mukalu, la elo-
musou vaikala molu teitexi no loxotolo muvikala aloxo ˈo,
“Nakaukavunu vaikala ane ˈo lexe, ‘Usoko vaimomo ˈo,
aneˈi ane imuxaxu taneˈi noxou Tila ia isoisoli la iˈosa xo
Lataua ualusiˈa’ Angelo muvikala aloxo ne mukalu la Uleenu
Tavuna muvikala kalumo aloxo ˈo, ‘Ani manina aneˈi imaˈila
no anu xaixai ane aneˈi miˈoxoˈoxonu xo aneˈi inoˈu lakoli
sou xaixai lailaixe ane aneˈi miˈoxoˈoxonu.’ ”

Laˈilali no Lia ˈo Lingamo sou Kokoli

14 ✡Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu, xe emalei la, la
emaisou itema vile loxo itema ˈolu muxolu no anu tamuxala
kea ne anu mutaanu kisivalu miˈoxonu no anu xoulu, xe no
avolu la mutetelisou laviso vile anaxu manina.
15 Xe ieli mulai la emaisou angelo vile molu no nano no
vimelu sou taasou noxou Lataua mulaa muatu la muˈava ta
tatila mulai noxou itema e muxolu no anu tamuxala aloxo
ˈo, “Nanoˈu lavisomeni mo nakokoli. Xo laˈilali no lia ˈo anu
lingamo mukalu xe anu voxo sou kokoli anu muxali.”
16 La sou itema e muxolu no anu tamuxala ne mutangatulu
muluˈe no lia xo laˈilali tavuˈalo no lia ˈo ne lingamo
mukalusi la sou anu muvalitusou.
17 Mo ieli mulai la emaisou angelo vile la mulaa muatu no
opo loxotolo. Anu muatu la mutetelisou laviso vile anaxu
manina kalumo no avolu.
18 ✡Xe emaisou angelo vile e musaxilaˈu valovalo sou navu
no taasou Lataua muatu la muˈava tatila mulai noxou angelo
e mutetelisou laviso anaxu ne aloxo ˈo, “Nanoˈu lavisomeni
anaxu misevile ne mo navalitusou uaini kolekolesou no lia
mo napitanu xo anu momoxo mukalu.”
19 Angelo ne mulomusou vaivaikala ne mukalu la mutan-
gatulu muluˈe no lia ˈo sou muvalitusou uaini kolekolesou no

✡ **14:10:** Tav 19:24; Lex 75:8; Ais 51:17, 22; Iel 25:15-16; Ese 38:22; Pal 16:19; 20:10
✡ **14:11:** Ais 34:10 ✡ **14:12:** Pal 13:10 ✡ **14:14:** Tan 7:13 ✡ **14:18:** Ioe 3:13

lia mupitanu, mukalu la mulea mulai. Anu lavoˈo alela sou
umutanu uaini kolekolesou ne anu sosovo sou laˈia noxou
Lataua manina ane.
20 ✡Anu mutaˈolunu uaini kolekolesou ne no lavoˈo alela
mukalu la ta mitema mimalamalaxoˈu no tavaˈa sou lexaxu
ulai uxali uaini. Aneˈi miˈoxonu aloxo ne no ale no tuala
tatila, la sialu munixi muatu no anu lavoˈo alela ne la
musiali mulai muxali loxo kilomita itemaxu mavulovexa mo
itemaxu taˈuve (300 kilomita) xe kupaxu mutelo muxali no
anu samalisou sou oosi anaxu. (Mita vile mo paˈusou).

15

Ta Angelo Muxatele Tamei Mo Tuˈutuˈumaxu Muxatele Tamei

1 Eni emaisou mimii ne mukalu xe ieli mulai teitexi no lox-
otolo la, la emaisou sosovo vile tatila manina mo iouvilemo.
Eni emaisiˈa ta angelo muxatele tamei xe tuˈutuˈumaxu
kaluxusou muxatele tamei. Xo anu laˈia masua manina
noxou Lataua kaluxusou ane la ukalu.
2 Mo ieli mulai la emaisou mii vile loxo laxalasi toxoxaˈa
loxo luaki ilou navu kalumo. Mo emaisiˈa aneˈi ane mi-
uaulixu mii vova ne mo no anu mii e mupuinu iou loxo anu
ne xe no anu itiiti sou ualasou ne itutulu no anu luaki ne
paˈumolu. Aneˈi minoˈu susapu noxou Lataua anu mulosiˈa.
3 ✡La aneˈi milexenu lexe vile noxou Mosesi anu itema sou
xaixai noxou Lataua mo lexe noxou Sipsip ˈOlu. Lexe ne
aloxo ˈo,
“Lataua Tila xaviinu musuku misevile.
Nini nalavusou naˈoxonu mimii ta tatila xe lailaixe
manina.
Nini itema mulapu mo navikala maninasi.
Nini tatanaanu tuala noxiˈa ta mitema no lia ˈo ukalusi.
4 ✡Ninisisi nexolu vaˈaxu no anu ˈiliˈilixo masumasua.
La sou ˈenaˈei umomomo sou uˈumene Tila mo uˈitinu
ualasine uasi?
Tuatuala no xalexalee lia ukalusi ne ineˈe ipita la ilotu
noxinesi.
Xo ˈiliˈilixo mulapu noxine ne muxali manina.”
5 ✡Mo eni emaisiˈa milexe mukalu xe ieli mulai teitexi no
loxotolo la, la emaisou taasou lalotu anu tani alelaxu noxou
Lataua sou aˈalo manina mukisi.
6 Mo ieli mulai la emaisiˈa ta angelo muxatele ta tamei ne
mitokolomo no anu lavalava kea. Lavalavaiˈa ne maenaxu
misevile mo misakiinu utupoko vile miˈoxonu no anu xoulu
la ulamilami miutupokoxu no lutuneˈi. Aneˈi miuatu la
miuatu ilou tuˈutuˈumaxu muxatele tamei ne.
7 Aneˈi miuatu mukalu la vile noxiˈa ta mii tamiˈa e mi-
mauli ne munoˈu latotope xoulu muxatele tamei la mulosiˈa.

✡ **14:20:** Ais 63:3; Pal 19:15 ✡ **15:3:** Mul 15:1; Lex 139:14; 145:17 ✡ **15:4:** Lex 86:9; Iel 10:6-7 ✡ **15:5:** Mul 38:21

Latotope muxatele tamei ne muʼanaʼana no anu laʼia masua
manina noxou Lataua. Anu Lataua e umauli utotomu mo
kaluxu uasi.
8 ✡Xe ieli mulai la navu umuxu ilou lamanaxu Lataua mo
xavi noxou mutaasou taasou lalotu noxou ne la umomomo
sou evile uʼunalai no anu taasou lalotu noxou ne uasi. Mulai
muxali no mine ta angelo muxatele tamei minoʼu latotope
sou tuʼutuʼumaxu muxatele tamei noxou Lataua mukalu.

16

Tavulu sou Laʼia Masua Manina Noxou Lataua Muxatele Tamei

1 Eni emaisou aloxo ne mukalu, la elomusou ʼava vile
tatila molu no taasou lalotu noxou Lataua muʼava muatu
noxiʼa ta angelo muxatele tamei ne aloxo ʼo, “Ngalai mo
nganixiʼu tavulu muxatele tamei sou laʼia masua manina
noxou Lataua ne uluʼe lai no lia.”
2 ✡Aneʼi ta angelo ne milomu aloxo ne mukalu, la angelo
ane muuli mulai munixiʼu tavulu noxou no anu latotope
ne mulai no lia. Anu munixiʼu tavulu ne muluʼe la xalevi
toxotoxoxaʼa ilou navunavu sou toxotoxoxaʼa muxali no
vasimeʼa ta mitema e minoʼu sosovo noxou mii vova ne xe
milotu no anu mii e mipuinu iou loxo mii vova ne.
3 ✡Ioxe angelo ta tameisou muavuti la mulai munixiʼu
tavulu noxou ne no luaki. La luaki muxiu muxali sialu. Sialu
ne loxo ivau itema usoli la sialuxu, la muʼoxoneʼi ta mimii
iouiou e mixolu no luaki tanu ne misoisoli mukalusi.
4 Xe angelo tatalusou ne munixiʼu tavulu noxou muluʼe
no lexa xe no pupupulu sou lexa ne la muxiu muxali sialu
mukalusi.
5 Xe eni elomusou angelo e musaxilaʼu lexalexa ne mu-
vikala aloxo ʼo,
“Lataua nini nexolu vaimomo ʼo mo nexolu tei.
Nini nexolu vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua
mo natulusiʼa ta mitema no anu vaivaikala la nini
naʼoxonu ʼilixo ulapu.
Xo nini nevikala la aneʼi itulu no anu vaivaikala loxo
nini nelemolu ne.
6 Xo aneʼi miveʼaveʼa ta mitema iloʼa ta mitema sou palo-
matana noxine misoisoli.
La sou nini nelosiʼa sialu sou iiexu mumomomo sou
ʼilixo maʼia aneʼi miʼoxonu.”
7 ✡Mo elomu la, la elomusou ʼava molu no anu valovalo
muatu kalumo aloxo ʼo,
“Manina, Tila Lataua anu xaviinu musuku misevile,
nini nevikala lexe natulusiʼa ta mitema no anu
vaivaikala

✡ **15:8:** 1Ta 8:10-11; 2Aʼa 5:13-14; Ais 6:4 ✡ **16:2:** Mul 9:10; Pal 13:12-17
✡ **16:3:** Mul 7:17-21 ✡ **16:7:** Lex 19:9; Pal 15:3

la nini naˈoxonu manina sou vaikalameni la naˈoxo
ˈilixo ulapu
la natulusiˈa no anu vaivaikala.”
8 Xe angelo tamiˈasou mulai munixiˈu tavulu noxou no aso
iou, sou uˈoxonu aso uiei xaviinu la uieisiˈa ta mitema loxo
navu.
9 ✡Xo no anu aso ialuxu e utoˈitoˈisiˈa ta mitema ne la aneˈi
ivivikala masumasua no ualasou Lataua. Anu Lataua ne
Anusisi xavi sou usaxilaˈu tuˈutuˈumaxu ne, la aneˈi ixiunu
oponeˈi mo iˈitinu ualasou uasi.
10 ✡Xe angelo taˈuvesou mulai la munixiˈu tavulu noxou no
anu puloulou noxou mii vova e muxali muatu no luaki ne la
tuala e anu musaxilaˈu ne isivoxo mutomu. Xe muˈoxoneˈi
ta mitema mixolu ne mixamulinu navunavu toxoxaˈa la
mingangasou levexaˈa.
11 Mo minoˈu navunavu ilou xalevi toxotoxoxaˈa la
imasaxa ixiunu oponeˈi no anu ˈiliˈilixo masumasua noxiˈa e
miˈoxonu ne uasi. Ia ivikala masumasua noxou Lataua sou
teitexi.
12 ✡Xe angelo muxatele vilesou munixiˈu tavulu noxou no
lexa tila ne Iupulatesi. Anu munixiˈu la muˈoxonu lexa tatila
ne musii sou ulalaxiinu voteˈisiˈa ta tatanaanu tuala no aso
uxali sou ineˈe.
13 Mo eni emalei la emaisiˈa ta uleenu ta masumasua tatalu
ieˈi loxo ta vaˈe milaa muatu. Vile mulaa muatu no anaxu
iaulu toxoxaˈa ne mo vile mulaa no anaxu mii vova ne xe vile
mulaa muatu no anaxu itema sou palomatana kalakalavoi
ne.
14 ✡Aneˈi ta uleenu masumasua manina ne ilavusou
iˈoxonu sosovo seˈi uxali. La sou ilai itaxusiˈa ta tatanaanu
tuatuala no xalexalee lia ukalusi mo ineˈe ipita sou iˈoto no
anu voxo tatila noxou Lataua e xavi musuku.
15 ✡“La sou ngalomu laixe, eni aneˈe loxo itema sou pakali.
Anu ane uxolu ulalaxii mo ulosou tokolomou laixe la anu
uˈosa xo Lataua ualusou, Xo umomomo sou anu umuamuaˈi
pangapangaˈu mo umaela no ieˈi ta mitema uasi.”
16 ✡La sou aneˈi ta uleenu ta masumasua ne milai mipi-
taneˈi ta tatanaanu tuatuala ne no xaleenu lia vile ilemolu
no anu vaikala noxiˈa ta Evalaio lexe Aamaxetoni.*
17 Xe angelo muxatele tameisou muavuti la mulai mu-
nixiˈu tavulu noxou mutelo teitexi no vaˈa vitanisi. Xe no
nano no taasou lalotu noxou Lataua, la vaikala vile muˈava
ta tatila muatu no puloulou noxou Lataua aloxo. “Anu a
mukalu.”
18 ✡La leleˈe lamixu mukelekelele mo luluxu muvaliva-
ixumu xe laliua mukunikuni toxoxaˈa manina. Laliua ne
toxoxaˈa manina xo no mine ta mitema mixolu no lia ˈo la

✡ **16:9:** Pal 9:20-21 ✡ **16:10:** Mul 10:22; Ais 8:21-22 ✡ **16:12:** Ais 11:15
✡ **16:14:** Pal 19:19 ✡ **16:15:** Mat 24:43-44; Pal 3:3 ✡ **16:16:** Sek 12:11
* **16:16:** Aamaxetoni ne ilemolu no anu vaikala ngiala la lexe Armagedon.
✡ **16:18:** Pal 4:5; 8:5

laliua vile toxoxaˈa aloxo ne uxali uasi ia ane ˈo ne tatila e tatila manina.
19 ✡Laliua toxoxaˈa ne mukuni la tuala tatila ne Vaviloni museˈiseˈi muxali alelaxu tatalu. Mo tuala tatila no xalexalee tuatuala no lia ˈo mumamumamulo mukalusi. Lataua muxavutalaneˈi tuala tatila ne Vaviloni no ˈiliˈilixo noxiˈa la muˈoxoneˈi miiexu paku sou uaini noxou. Paku sou uaini e ane miiexu ne muˈanaˈana no anu laˈia masua manina noxou Lataua.
20 ✡Laliua ne mukuni la muˈoxonu laˈolaˈolu no luaki ne tasiauxu mo laxalaxaˈilu ne tasiauxu ia uxolu la uasi.
21 ✡Xe muˈoxonu laˈiua tavaˈu toxotoxoxaˈa loxo aesi lavoˈo molu teitexi no loxotolo muluˈe noxiˈa ta mitema. Laˈiua e tavaˈu toxotoxoxaˈa loxo lavoˈo ne tuˈumaxu mumomomo loxo kiloxelemu itemaxu ta tamei mo taˈuve (45kg). Xo anu muˈoxonu laˈiua tavaˈu loxo lavoˈo ne muluˈe muˈoxo masuaneˈi manina la sou aneˈi mivivikala sou Lataua masumasua.

17

Sema sou Voteˈi Ilou Mii Vova

1 ✡Ioxe eni emaisou tuˈutuˈumaxu e muxali noxiˈa ta mitema ne mukalu la, emaisou angelo vile noxiˈa ta angelo muxatele tamei e munoˈu tavulu no anu latotope muxatele tamei ne muneˈe la muvikalaleli aloxo ˈo, “Naneˈe mo alosienixu tuˈutuˈumaxu e sema sou voteˈi inoˈu. Ane mixolu no lexa tavuˈalo paˈumolu.
2 ✡Ta tatanaanu tuatuala no lia ˈo miˈoxonu ˈilixo sou voteˈi noxie mo ta mitema e mixolu no lia ˈo milai miˈoxonu ˈilixo sou voteˈi noxie kalumo. Aneˈi miˈuna no anu ˈilixo masua sou voteˈi noxie ne la muˈoxoneˈi mixovulaulau loxo miiexu uaini.”
3 ✡Mo Uleenu Tavuna muˈanaˈana noxilo manina la elai no anu Uleenu, la angelo vile munoˈilo noxou telai no xalee lia vitanisi. Xe nexi noxou telai texali la emaisie sema vile ixoxolu no latanu mii vova vile. Mii vova ne lauolauoinu ia kisou muxatele tamei mo sikilinu mavulovexa xe kaukavu ne mikaukavunu vaivaikala masumasua sou Lataua.
4 ✡Mo emaisie sema ne mitokolomo no anu tokolomo kaukavuxu malivololoonu xe lauo-lauoinu mo xoulu ulamilami mo lasala manina xe xapo iouiou miˈainu no xolane. Mo no avole la mitetelisou paku vile miˈoxonu no anu xoulu, ia no nano no anu paku ne la ˈiliˈilixo muˈui e tumaˈu masumasua mo ˈiliˈilixo sou voteˈi nuninuniˈu no iou Lataua muˈanaˈana no anu.
5 Xe ualasie mikaukavunu muxolu no ˈalaiei ne laaxu mutalume. Ualasie ne laaxu aloxo ˈo, “Tuala tatila ne Vaviloni ane neniˈa ta sema sou voteˈi mo ˈiliˈilixo iouiou e tumaˈu masumasua no lia ˈo.”

✡ **16:19:** Pal 14:10 ✡ **16:20:** Pal 6:14 ✡ **16:21:** Mul 9:23-24; Pal 11:19 ✡ **17:1:** Iel 51:12-13 ✡ **17:2:** Ais 23:17; Iel 51:7; Pal 14:8 ✡ **17:3:** Pal 13:1 ✡ **17:4:** Iel 51:7; Pal 18:16

6 ✡Eni emaisie sema ne la ekuluke manina, xo ane
mive'ave'a ta mitema noxou Lataua ilo'a ane'i ane
mia'aloxu a'alo laixe noxou Iesu misoisoli la miiexu
sialuxa'a. Ane miiexu sialuxa'a la mu'oxone mixovulaulau
loxo miiexu uaini.
7 ✡La angelo muvikalaleli aloxo 'o, “Nini nemaisou mimii
ne la nekuluke? Nini naxolu mo eni avikalanenixe sema ne
xe mii vova e ane mixolu no latanu e kisou muxatele tamei
xe sikiliu mavulovexa ne laaxu. Xo laaxu ne mutalume ia
vaimomo 'o la eni avikalanenixu.
8 ✡Mii vova e nemaisou ne tei la anu muxolu ia vaimomo
'o la anu uxolu uasi. Xe ili'i la anu uxali utelo no anu taxa
e mulai no lia manina ne la ulai uulua a vile. La sou ta
mitema e ixoxolu no lia 'o e ualasi'a uai no nano no anu
lavuku sou mauli uasi no mine Lataua usokou ukoinu mimii
uao imaisou mii vova ne la ikuluke manina. Xo tei la anu
muxolu ia vaimomo 'o la anu uxolu uasi xe ili'i la anu uxali.
9 La sou itema e mulavu manina la anu ulavusou laaxu.
Anu laaxu aloxo 'o, mii vova kisou muxatele tamei ne
musosovo sou laxa'ilu muxatele tamei e sema mixolu no anu
mo musosovosi'a ta tatanaanu tuatuala muxatele tamei.
10 Ta tatanaanu tuala ta'uve a mikalukalu ia muxatele
vilesi'a uxoxolu vaimomo 'o xe ili'i la muxatele tameisi'a
uxali, ia anu uxali la uxolu maxuveeni uasi.
11 Xe mii vova e tei la anu muxolu xe vaimomo 'o la anu
uxolu uasi, ia ili'i la anu uxali tatanaanu tuala muxatele
tatalusi'a. Anu vile noxi'a ane'i ta tatanaanu tuatuala
muxatele tamei ne ane e ulai la uulua avile.
12 ✡Mo mii vova sikilinu mavulovexa e nini nemaisou no
kisou ne musosovosi'a ta tatanaanu tuatuala mavulovexa,
ia ane'i ixali uao. Lexe ixali, la ane'i ino'u xavi sou ilo'a mii
vova ne ixaxai aso iou maxuvee uasi.
13 Ane'i ta tatanaanu tuatuala mavulovexa ne xavutalai'a
vilesisi manina sou ilosou mii vova ne xavi mo xaixai noxi'a
sou anu uxaxaisou.
14 Mo ane'i ipita la ilo'a Sipsip 'Olu i'oto, la anu Sipsip
'Olu ilo'a ane'i ta mitema noxou e anu mu'avali'a mo
musosovosi'a lexe anu ta na'u xe ane'i ane mimulimulinu
vaikala noxou iua'ulixa'a no anu 'oto'oto ne. Xo anu Sipsip
'Olu ne anu Tila noxi'a ta tatila xe tatanaanu tuala noxi'a ta
tatanaanu tuatuala.”
15 Mo angelo muvikalaleli la aloxo 'o, “Lexa tavu'alo
e nini nemaisie sema sou vote'i mixolu no anu ne anu
musosovosi'a ta mitema vasime'a kaukavuxu iouiou mo tu-
atuala ta tatila no xalexalee lia 'o mukalusi xe vaivaikalai'a
iouiou no lia 'o ukalusi.
16 ✡Mo mii vova xe sikilinu mavulovexa e nini nemaisou
ne ulai la i'oxo masuane sema sou vote'i ne. Ane'i iavuti
la i'oxonu masuane manina mo ikalanu tokolomoxe la
ixolu pangapanga'esi mo ii'eu xiaxiasine xe i'elaxe no navu
ukalusi.

✡ **17:6:** Pal 18:24; 19:2 ✡ **17:7:** Pal 13:1 ✡ **17:8:** Tan 12:1; Pal 11:7; 13:7
✡ **17:12:** Tan 7:7, 24 ✡ **17:16:** Pal 18:8

17 Xo Lataua mulosiˈa neˈi ta tatanaanu tuatuala xavutala
sou iˈoxonu mimii ne uxali manina sou umomomosou mii
maˈia Anu mulemolu tei. Aneˈi xavutalaiˈa vilesisi sou
milosou mii vova ne xavi sou Anu usaxilaˈa ulai uxali no
mine Lataua uˈoxonu maninasou vaikala noxou.
18 Xe sema e nini nemaisie ne misosovo sou tuala ta tila
manina e musaxilaˈa ta tatanaanu tuatuala no lia ˈo.”

18

Tuala Tatila ne Vaviloni Mimamulo

1 Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu xe iliˈi no anu la
angelo vile molu teitexi no loxotolo muluˈe. Anu xaviinu
manina xe muluˈe la lamanaxu muieisou lia ˈo mukalusi.
2 ✡Anu muˈava tatila aloxo,
“Tuala tatila ne Vaviloni a mimamulo mukalu.
Mo ane ixali tualasiˈa ta uleenu ta masumasua.
Aneˈi ta molosila mo ta ngiala ta masumasua
iloˈa ta ngiala ta laˈilaˈia manina ixolu no anu.
3 Xo ta mitema tavuˈalo milai noxie la iloˈa miˈoxonu ˈiliˈilixo
masumasua sou voteˈi,
la miˈoxoneˈi mixovulaulau loxo milosiˈa uaini noxie la
miiexu.
Mo ta tatanaanu no lia ˈo miˈoxonu ˈilixo sou voteˈi ne
kalumo noxie.
Mo ta mitema sou isovanu mimii iouiou
la ta mitema ilotonu no lia ˈo minoˈu lamoli toxotoxoxaˈa
manina
no anu ˈiliˈilixo masumasua noxie ne.”
4 ✡Mo eni elomu la, la elomusou ˈava vile la molu teitexi
no loxotolo muluˈe aloxo ˈo,
“Ta mitema noxilo ngongiˈa ngavaitami malaxo no anu susu
noxie mamu,
ngaˈume mo ngaxexesie mo sou umomomo sou
ngaˈuna no anu tuˈutuˈumaxu e sou uxali noxie uasi.
5 ✡Xo Lataua uxavutalanu ˈiliˈilixo masumasua e ane
miˈoxoˈoxonu ne
misuˈanu laˈoluxu xo mole mutelo muxali teitexi no
loxotolo.
6 ✡La sou ˈiliˈilixo maˈia ane miˈoxonu muneˈe noxinge
la ngakolinu ulivu noxie aloxo ne alaxu ta tamei.
Mo milosinge uaini ngeiexu la ngakolinu ulivu ulai
noxie,
aloxo ne alaxu ta tamei xe ukalu la ngalosie iiexu.
7 ✡Mo ngalosie navunavu manina mo itama,
xo ane iˈitinu ualasie la mivikala lexe ane mixolu laixe
manina.
Mo tane uvikala lexe ane mixolu loxo sema tatila la
iˈitinu ualasie mo ivikala lexe,

✡ **18:2:** Ais 13:21; 34:11-14; Iel 50:39; Pal 14:8 ✡ **18:4:** Ais 48:20; Iel 50:8; 51:6, 45; 2Ko 6:17 ✡ **18:5:** Tav 18:20-21; Iel 51:9 ✡ **18:6:** Lex 137:8; Iel 50:15, 29; 2Te 1:6 ✡ **18:7:** Ais 47:7-9

‘Eni loxo sema valu uasi xe umomomo sou mii vile
u'oxoleli atama uasi.’
8 ✡Aloxo ne la sou tu'utu'umaxu masumasua uxali noxie no
voxo vilesisi.
Tu'utu'umaxu ne soli mo tama xe kaetoto toxoxa'a
mo ane i'ela no navu xo Tila anu Lataua xaviinu musuku
mulavusou 'ili'ilixo ma'ia ane mi'oxonu la muvikala
lexe anu ukalusie.
9 ✡Mo ta tatanaanu tuatuala e mine'e ilo'a mi'oxo'oxonu
'ili'ilixo iouiou sou vote'i la ilo'a mixolu laixe manina
imaisou navu umuxu sou i'ela la itama mo ielielisie.
10 Mo imaisou navunavu e muxali noxie ne la i'ume xe
itulu va'axu 'olesi ia itama. Ane'i itama la ivikala lexe,
‘Maulamenge Vaviloni,
nini tuala manina mo xavineni musuku,
ia alaxu vilesisi la nini nakalu avile.’
11 ✡Mo ta mitema sou isovanu mimii no lia 'o ukalusi
kalumo itama mo ielielisie xo evile umomomo sou ulotonu
mi'ami'a ilou mixamixa'a la uasi.
12 ✡Mi'ami'a ilou mixamixa'a loxo xoulu mo siliva mo
xapoxapo mo lasala mo lavalava keakea mo malivolololoonu
mo xalexalexu xe lauolauoinu, mo ovuovu tuma'u lailaixe
mo mimii iouiou mi'oxonu no anu elepani anaxu mo ovuovu
iouiou ilotonu la lamoli sou toxoxa'a mo balasi mo aeni mo
kulu lailaixe toxoxa'a.
13 Mo mimii tuma'u lailaixe loxo maiau sosou mo misou
ielaxu la tuma'u lailaixe mo ueli mo mii tuma'u lailaixe
mo uaini ilou olivu lexaxu mo palaua mo uiti mo kau mo
sipsip mo oosi mo mii e oosi ulapulapunu sou utavulene'i
ta mitema no anu mo isovane'i ta mitema sou ta mitema
ilotone'i xe ta mitema imaumauli ne evile ulotonu la uasi.
14 Ta mitema lavuluti la ivikala lexe, mimii e ngiangiaxu
nini nemasaxau sou na'ou mo lavuluti iouiou mo tokolomo
e lailaixe lamoli sou toxotoxoxa'a ne ukalu avile. La umo-
momo sou naxalisou la uasi.
15 ✡La ta mitema sou isovanu mimii ne misovanu mimii
no nano noxie la mino'u lamoli toxoxa'a ne mimaisou
navunavu noxie ne la mi'ume manina la umomomo sou
ilai 'alai uasi. Mitulu va'axusi. Ane'i mitama mo mielieli
manina,
16 ✡mo mitama mi'ava'ava aloxo 'o,
‘Maulamenge tuala tatila manina,
tatei la tokolomoxe ne lavulavu keakea mo lailaixe
manina
mo kaukavuxu iouiou manina.
Anu kaukavuxu malivolololoonu mo lauolauoinu mo
lasala
mo xoulu xe xapo iouiou ulamilami no anu vasimele.
17 ✡Xo alaxu vilesisi la tokolomoie ilou lamolie ne tasiauxu.’

✡ **18:8:** Pal 17:16 ✡ **18:9:** Ese 26:17; 27:30-35 ✡ **18:11:** Ese 27:36 ✡ **18:12:** Ese 27:12-13, 22 ✡ **18:15:** Ese 27:31, 36 ✡ **18:16:** Pal 17:4 ✡ **18:17:** Ais 23:14; Ese 27:27-29

La ta mitema e itatavulenu lasipi tavuˈalo mo aneˈi e
iaveiave no lasipi ilai no tuala xalexalee moseˈi ne mo aneˈi
ane ixaxai no nano no lasipi mo aneˈi ane maulixaˈa muxolu
no luaki ne itulu vaˈaxusi la ieˈi ukaasi.
18 ✡Aneˈi itulu ia ieˈi ulai no navu umuxu e uˈie ukalu la
iˈava ulai lexe, ‘Tuala tatila vile umomomo aloxo tuala tatila
ane ˈo uasi manina.’
19 La sou aneˈi miˈuloxu lomulo no kisiˈa xe mitama mo
mielieli manina la miˈava aloxo ˈo,
‘Maulamenge tuala tatila manina,
no mine nexolu la ta mousou lasipi no luaki mixali
ta mitema sou lavuluti no anu lamoli noxiesi.
Ia alaxu vilesisi la ane tasiauxe avile.’
20 ✡Aloxo ne la sou nini loxotolo mo ta mitema noxou Lataua
mo ta mitema sou xaixai noxou xe ta mitema sou
palomatana.
Ngaˈosa manina xo Lataua mukolinu
la mulosie navunavu iouvilesisi aloxo ane miˈoxonu
muneˈe nixinge.”
21 ✡Xe vaivaikala ne mukalu la emaisou angelo vile xaviinu
musuku muˈitinu lavoˈo kulu vile toxoxaˈa la muleanu mulai
no luaki. La muˈava aloxo ˈo,
“Tuala tatila ne Vaviloni ne ileanu ulai no luaki aloxo ne
mo umomomo sou ixalisou la uasi.
22 ✡Mo umomomo sou ilomusou susapu mo vei
xe xoolau ta mitema iˈoxonu utama no nano ne la uasi,
mo ta mitema sou xaixai iouiou umomomo sou ixaxai
no nano ne la uasi,
xe umomomo sou ilomusou lavoˈo sou uxiunu uiti luuxu
la uasi.
23 ✡Mo telu ukakaa no nano ne la uasi,
mo umomomo sou vaivaikala sou taulaˈi ilomusou no
nano ne la uasi.
Ta mitema sou isovanu mimii mixali ta mitema sou
lavuluti
mo xavineˈi no ieˈi ta mitema no lia ˈo mukalusi.
Xo no anu saa kalakalavoi noxine la neˈoxoneˈi ta
mitema
no xalexalee tuatuala no lia ˈo milai vaˈaxu mukalusi.
24 ✡Xe no nano la ta mitema sou palomatana iloˈa ta mitema
noxou Lataua
xe aneˈi ane miveˈa misoisoli sialuxaˈa munixi,
la sou Lataua mumaisou aloxo ne la mukalusie tuala
tatila ne avile.”

19

Ta Mitema Noxou Lataua Miˈosa Xo Vaviloni Mimamulo

✡ **18:18:** Ese 27:32 ✡ **18:20:** Lap 32:43; Ais 44:23; Iel 51:48 ✡ **18:21:** Iel 51:63-64; Ese 26:21 ✡ **18:22:** Ais 24:8; Ese 26:13 ✡ **18:23:** Iel 7:34; 16:9; 25:10 ✡ **18:24:** Iel 51:49; Pal 17:6

1 Ioxe mimii ne mukalu la eni elomusou mivile luluxu
toxoxaˈa loxo ta mitema xulumu toxoxaˈa ipita teitexi no
loxotolo la miˈavaˈava aloxo ˈo,
“Taˈitinu IAUE ualasou.
Anusisi mulivulinenge mo Anu xaviinu musuku
la taitinu ualasou Lataua, noxinge.
2 ✡Xo vaikala noxou manina mo mulapu
mo Anu utulusiˈa ta mitema no anu vaivaikala noxou
la Anu utilovosou ˈiliˈilixo noxie sema sou voteˈi
la mulosie tuˈutuˈumaxu sou lakolisou ˈiliˈilixo masuma-
sua noxie sou voteˈi e
miˈoxonu masuaneˈi ta mitema no anu mo sialuxaˈa ta
mitema sou xaixai noxou e
ane miveˈaveˈa misoisoli.”
3 Mo aneˈi miˈava la aloxo ˈo,
“Taˈitinu IAUE ualasou.
Mo navusie mielaxe no ano ne umuxu muavuti
la mulai teitexi e teitexi avile.”
4 La ta tatila itemaxu vile mo tamiˈa iloˈa ta mii tamiˈa e
imaumauli milapau miluˈe mo mixolaˈu tavaˈu voˈuxu sou
milotu mulai noxou Lataua e muxolu no puloulou noxou
ˈole. La miˈava aloxo ˈo,
“Manina. Taˈitinu ualasou IAUE.”
5 Mo ˈava vile molu no puloulou noxou Lataua muatu
aloxo ˈo,
“Ngingi ta mitema sou xaixai noxou Lataua
mo ngingi ane ngaˈume noxiˈa
ta mitema ualasiˈa uasi xe ta tatila ngaˈitinu Lataua
noxinge ualasou.”
6 ✡Xe elomu la elomusou mii vile luluxu loxo ta mitema
xulumu toxoxaˈa xoluneˈi mo aloxo lexa luluxu xe aloxo
leleˈe upaupau la luluxu toxoxaˈa mo uvalivalixumu miˈava
aloxo ˈo,
“Taˈitinu IAUE ualasou xo anu Lataua Tila noxinge xaviinu
musuku.
Anu usaxilaˈu mimii ukalusi.
7 ✡Mo nengeˈa taˈosa manina mo taˈitinu Lataua ualasou.
Xo voxo sou Sipsip ˈOlu utaulaˈi a muxali vaimomo ˈo.
Mo semau a mixolu sou ixoxomaiou.
8 Lataua mulosie tokolomo ne mukea manina mo ulamilami
la ane mitokolomo no anu.”
[Tokolomo kea manina ne musosovo sou ˈiliˈilixo mulapu
noxiˈa ta mitema noxou Lataua.]
9 ✡Mo angelo muvikalaleli la aloxo ˈo, “Nakaukavunu
vaivaikala ane ˈo aloxo ˈo, aneˈi ane Lataua muˈavaliˈa
mineˈe no anu laˈilali sou taulaˈi noxou Sipsip ˈOlu la aneˈi
iˈosa xo Lataua ualusiˈa.” Mo anu musolonu vaivaikala

✡ **19:2:** Lap 32:43; Pal 6:10 ✡ **19:6:** Pal 14:2 ✡ **19:7:** Ais 61:10; Pal 21:2
✡ **19:9:** Mat 22:2

noxou manina la aloxo ˈo, “Vaivaikala ane ˈo ne anu
vaivaikala manina noxou Lataua.”
10 ✡Eni emaisou aloxo ne la elapau muluˈe no tavaˈu sou
lexe alotu noxou, ia anu muavuti la muvikalaleli aloxo ˈo.
“Mamu nalotu noxilo uasi xo eni amitema sou xaixai noxou
Lataua aloxo nini ne mo ta vivine e mimuxaxu taneˈi no
anu vaivaikala manina noxou Iesu. La sou nalotu noxou
Lataua anusisi xo aˈalo manina noxou Iesu ne anu Uleenu
Tavuna muxalilixu noxiˈa ta mitema sou palomatana la aneˈi
milemolu.”

Itema Muxolu no Latanu Oosi Vile Kea

11 ✡Mo eni emalei la emaisou loxotolo mukisi mo emaisou
oosi kea vile, xe itema e muxolu no latanu ne ualasou lexe,
itema sou umulimulinu vaikala noxou Lataua laixe xe itema
mulapu manina. Mo utulusiˈa ta mitema no anu vaivaikala
mo uˈoto la umulinu ˈilixo laixe.
12 ✡Anu iou loxo navu lamixu mo kisivalu tavuˈalo muxolu
no kisou xe mikaukavunu uala vile noxou. Ualasou ne
Anusisi mulavusou ia evile la uasisi manina.
13 ✡Mo tokolomoxu veveeni e mutaanu ne sialu mutomu
no anu. Mo ualasou ilemo lexe Vaikala noxou Lataua.
14 Mo ta mitema sou ˈotoˈoto teitexi no loxotolo kalumo
ne mixolu no lataneˈi ta oosi ta kea la miiave mimulinu.
Aneˈi mitokolomoxu tokolomo ne malemalenga mo mukea
manina.
15 ✡Mo no anaxu itema e mulaxuneˈi ne la Anu
mualavevenu laviso vile anaxu manina e sou ukalusiˈa ta
mitema no xalexalee tuatuala ukalusi no anu mo usaxilaˈa
no anu vilaxoxu aeni. Mo Anu umalamalaxoˈu uaini no
nano no lavoˈo taxaanu sou imalamalaxoˈu uaini no anu
ne musosovo sou laˈia masua manina noxou Lataua e Anu
xaviinu musuku.
16 ✡Xe no anu tokolomoxu veveeni ne mo no poxoˈu
la mikaukavunu uala aloxo ˈo, Tatanaanu tuala noxiˈa ta
tatanaanu tuatuala mo tila noxiˈa ta tatila.
17 ✡Mo ieli mulai la emaisou angelo vile mutulu no nano no
aso iou la muˈava toxoxaˈa mulai noxiˈa ta ngiangiala iouiou
mukalusi ivavava teitexi no vaˈa vitanisi aloxo ˈo, “Nganeˈe
ngapita mo ngaxomaiou laˈilali toxoxaˈa noxou Lataua,
18 mo sou ngingi ngaˈou xiasineˈi ta tatanaanu tuatuala mo
ta mitema e iulaxuneˈi ta mitema sou ˈotoˈoto mo ta mitema
e xavineˈi musuku mo ta oosi iloˈa ta mitema e ixolu no
lataneˈi ta oosi ne xe ngaˈou xiasineˈi ta mitema no lia ˈo
ukalusi. Aneˈi ane mixolu laixe mo mii vile usakisakineˈi
uasi mo aneˈi ane ipalupalusiˈa mo aneˈi ane ualasiˈa uasi
xe aneˈi ta mitema ta tatila.”

✡ **19:10:** Apo 10:25-26; Pal 22:8-9 ✡ **19:11:** Lex 96:13; Ais 11:4; Pal 1:5; 6:2 ✡ **19:12:** Tan 10:6; Pal 1:14; 2:17 ✡ **19:13:** Ais 63:1-3; Ioa 1:1, 14 ✡ **19:15:** Lex 2:9; Pal 1:16; 14:20 ✡ **19:16:** Pal 17:14 ✡ **19:17:** Ese 39:17-20

19 Xe emalei la, la mii vova ilo'a ta tatanaanu tuatuala mo
ta mitema sou 'oto'oto no lia 'o mukalusi mipita la itema
uxolu no latanu oosi ilo'a ta mitema noxou sou 'oto'oto i'oto.
20 ✡Ia no anu 'oto'oto ne la ane'i mitetelisi'a mii vova
ne ilou itema sou palomatana sosovo iouiou noxou ne la
ane'i imauli la mileane'i ilou milu'e no anu kupaxu navu
mo taupea. Xo anu mu'oxonu sosovo iouiou la mu'oxonu
loloxa'a ta mitema sou mino'u sosovo noxou mii vova ne mo
milotu no anu mii e mipuinu iou loxo mii vova ne.
21 Ia ane'i latala ne mive'ave'a misoisoli mukalusi no anu
laviso e itema muiave no anu oosi kea mualavevenu 'ole.
La ta ngiala iouiou mukalusi mine'e mi'ou xiasine'i xo mole
mi'ana'ana manina.

20

Misakisakii Satani Muxolu Tauu Ie Itemaxu Mavolovexa Ta'uve (1,000)

1 ✡Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu xe emalei la, la
emaisou angelo vile molu teitexi no loxotolo mulu'e. Anu
mulu'e la mutetelisou siliko sou aitenga sou taxa veveeni xe
lamota aeni toxoxa'a.
2 ✡Anu muavuti la mutetelisou iaulu toxoxa'a ne
xe mukalu la musakisakiinu muxolu tauu ie itemaxu
mavulovexa ta'uve (1,000). Anu iaulu toxoxa'a ne anu
iaulu sou tatei mo ulee masua xe Satani.
3 Angelo ne muavuti la muleanu mulu'e no anu taxa e
mulai no lia manina xe mukalu la musilikonu aitenga xe
musakisakiinu mo sou umomomo sou ukisiinu la utelo sou
u'oxonu loloxa'a ta mitema no tuatuala no xalexalee lia 'o
la uasi. Anu uxolu ne ulai uxali no mine tauu ie itemaxu
mavulovexa ta'uve ukalu la ilulusou ia umomomo sou uxolu
maxuveeni uasi.
4 ✡Mo eni emaisou pulouloussi'a ta tatanaanu tuatuala
tavu'alo muta'olu mo ane'i ane mixolu no puloulou ne
mino'u xavi sou ixaxai sou itulusi'a ta mitema no anu
vaivaikala. Mo eni emaisou uleene'i ta mitema e mixotosou
xolane'i la misoisoli xo mia'aloxu vaikala manina noxou
Iesu mo noxou Lataua. Ane'i ane no ilotu noxou mii vova mo
no anu mii e mipuinu iou loxo anu ne uasi. Xe ino'u sosovo
noxou mii vova no 'ala'alaie'i mo avo'a uasi. Eni emaisi'a
ta mitema ne mixolu mimauli la mo ilo'a Kalisito mixaxai
loxo ta tatanaanu tuatuala mumomomo loxo tauu ie itemaxu
mavulovexa ta'uve (1,000).
5 Anu voxo sou ta mitema misoisoli itulu vile ane. Ia ta
mitema latala e misoisoli ne itulu uasi miainesi xo mole tauu
ie itemaxu mavulovexa ta'uve ne mukalu.
6 ✡La sou ane'i ane misoisoli ia mitulu no anu voxo sou
itulu ne la, ane'i i'osa xo Lataua musosovosi'a lexe anu

✡ **19:20:** Pal 13:12-17; 20:10 ✡ **20:1:** Pal 9:1 ✡ **20:2:** Tav 3:1; Pal 12:9 ✡ **20:4:** Tan 7:9, 22, 27; 1Ko 6:2; Pal 13:17 ✡ **20:6:** Pal 1:6

ta naˈu mo ualusiˈa la soli ta tameisou umomomo sou utaloxolixaˈa la uasi. La aneˈi ixali ta ailiˈi noxou Lataua mo Kalisito mo iloˈa Kalisito ixaxai ipita loxo ta tatanaanu tuatuala ulai uxali tauu ie itemaxu mavulovexa taˈuve ukalu.

Mikalusou Satani a Vile

7 Ioxe no anu tauu ie itemaxu mavulovexa taˈuve ukalu la ilulusou Satani no anu taasou navunavu ne.
8 ✡La ulai uˈoxonu loloxaˈa ta mitema no xalexalee tuat-
uala no anu atume iou tamiˈa no lia ˈo ukalusi. Aneˈi ta
mitema ne Xoxu ilou Maxoxu mipitaneˈi sou lexe iˈoto la
itiitisiˈa mumomomo loxo ioˈi no luaki paˈumolu.
9 ✡Aneˈi miavuti la milutu no xalexalee no lia la mineˈe
mipita sou milutu milai mixoxosou tuala tatila noxou Lataua
e anu mumasaxau misevile iloˈa ta mitema noxou. Ia navu
molu teitexi no loxotolo muluˈe la muˈelaxaˈa mukalusi.
10 ✡Ia anu ulee masua e muˈoxonu loloxaˈa ta mitema ne
mileanu mulai no anu kupaxu navu mo taupea e mileaneˈi
mii vova ilou itema sou palomatana kalakalavoi miluˈe no
anu tei. La aneˈi tatalu ne ixolu mo inoˈu navunavu no aso
mo no ˈolovoxo xe utotomu mo kaluxu uasi.

Voxo sou ta Mitema Itulu no Anu Vaivaikala

11 Xe eni emalei la, la emaisou puloulou kea vile toxoxaˈa
muxolu, mo emaisou itema e muxolu no anu ne. Anu
muxolu la lia ilou loxotolo muˈume mulai tasiauxu avile.
12 ✡Mo eni emaisiˈa ta mitema ta tatila iloˈa ta mitema
e ualasiˈa uasi misoisoli mineˈe mipita no talaxu itema e
muxolu no puloulou ne. La emaisou mixavulalanu lavuku
seˈi vile sou mauli xe seˈi sou mikaukavunu ˈiliˈilixo noxiˈa
ta mitema no anu. La sou itema e muxolu no puloulou ne
umaisou ˈilixo maˈia muai no nano no lavuku ne la sou anu
utulusiˈa no anu vaivaikala la inoˈu ˈulusou.
13 ✡Luaki mulivulixaˈa aneˈi ane misoisoli mo mixolu no
anu milai xe soli ilou tuala sou soli mulivulixaˈa aneˈi ane
misoisoli la mixolu noxiˈa mulai sou aneˈi vilevilesi itulu no
anu vaivaikala la inoˈu lakolisou mii maˈia anu muˈoxonu.
14 Xe mukalu la emaisiˈa soli ilou tuala sou soli ne mileaneˈi
ilou miluˈe no anu navu kupaxu. Anu navu kupaxu ne anu
soli ta tameisou ane.
15 La sou lexe anu ane imaisou ualasou ikaukavunu uai no
nano no anu lavuku sou mauli uasi la ileanu ulai no navu
kupaxu ne.

21

Loxotolo Ilou Lia Alavua

1 ✡Ioxe eni emaisou mimii ne mukalu la emaisou loxotolo
ilou lia alavua. Loxotolo ilou lia tei ne tasiauxu avile mo
luaki kalumo uxolu la uasi.

✡ **20:8:** Ese 38:2, 9, 15-16 ✡ **20:9:** 2Ta 1:10 ✡ **20:10:** Lex 11:6; Pal 19:20; 21:8 ✡ **20:12:** Tan 7:9-10; Mat 25:31-46; Apo 17:31; 2Ko 5:10; Pal 13:8 ✡ **20:13:** Rom 2:6; 1Pi 1:17; Pal 2:23; 22:12 ✡ **21:1:** Ais 65:17; 2Pi 3:13

2 ✡Mo emaisou tuala Tavuna tatila noxou Lataua anu
Ielusalemu alavua molu noxou Lataua teitexi no loxotolo
ululuʹe. Anu tokolomoxu ne lailaixe manina loxo sema
itokolomo no anu tokolomo lailaixe sou taulaʹi mo ixolu
ilooxu mulue sou uneʹe.
3 ✡Mo elomusou ʹava vile tatila molu no anu puloulou
noxou Lataua muʹava aloxo ʹo, “Namaisou, tani alelaxu
noxou Lataua a muneʹe muxolu no tainеʹi ta mitema no lia ʹo
mo iloʹa ixolu. Mo aneʹi ixali ta mitema noxou xe Anu uxali
Lataua noxiʹa.
4 ✡Anu uiasou ieʹi lexaxu mo soli ilou opo tuʹutuʹumaxu
mo tama xe navunavu la uasi, xo anu mimii sou tei ne anu
mukalu avile.”
5 ✡Mo itema e muxolu no puloulou ne muvikala aloxo
ʹo, “Namaisou, eni aʹoxonu mimii alavua mukalusi.” Xe
mukalu la muvikalaleli la lexe, “Nakaukavunu vaivaikala
ane ʹo xo vaivaikala ane ʹo ne maninasou mo umomomo sou
itema umuxaxu tanu no anu.”
6 ✡Mo Anu muvikalaleli la aloxo ʹo “Eni ekalusou xaixai
noxilo, xo eni tei mo kaluxusou. Mo eni sokoʹu mimii xe eni
kaluxusou mimii. La sou anu ane usoliu lexa sou uiexu la eni
alosou lexa no anu pupulu sou mauli la anu uiexu la ulotonu
uasi.
7 ✡La sou lexe anu ane uaʹulixu ʹotoʹoto la anu unoʹu mimii
ane ʹo mo eni axali Lataua noxou xe anu uxali ʹalixeni.
8 ✡Ia aneʹi ane iʹumekea iloʹa aneʹi ane imuxaxu taneʹi
uasi mo aneʹi ane iʹoxonu ʹiliʹilixo e masumasua manina mo
aneʹi ane iveʹa ta mitema isoli ilou iʹoxonu ʹiliʹilixo masuma-
sua sou voteʹi mo aneʹi ane iʹoxoʹoxonu saa masumasua
iouiou mo aneʹi ilotu noxiʹa ta mimii vulaulau mo aneʹi ane
ivikala la ikalakalavoi ne tualasiʹa ane navu kupaxu e navu
uʹaniʹani mo taupea. Anu soli ta tameisou ane.”

Ielusalemu Alavua

9 Ioxe vile noxiʹa ta angelo muxatele tamei e minoʹu tavulu
sou tuʹutuʹumaxu noxou Lataua kaluxusou muxatele tamei
ne muneʹe la muvikalaleli aloxo ʹo, “Naneʹe mo alosienixe
Sipsip ʹOlu semau sou uʹuluxe.”
10 ✡Eni eʹanaʹana no anu xaviinu Uleenu Tavuna la elai
no anu Uleenu la angelo ne mukasi noxilo la noxou telai no
laxaʹilu tatila vile kisou teitexi. La mulosielixu Ielusalemu
Tuala Tavuna tatila molu noxou Lataua teitexi no loxotolo
ululuʹe.
11 ✡La lamanaxu Lataua mukakaa no tuala tatila ne la
lamanaxu e uieiei ne iouvilemo manina loxo lavoʹo vile
lailaixe manina mo ilotonu la lamolisou toxoxaʹa mo loxo

✡ **21:2:** Ais 52:1; 61:10; Eva 11:16; 12:22; Pal 3:12 ✡ **21:3:** Liv 26:11-12; Ese 37:27; Sek 2:10; 2Ko 6:16 ✡ **21:4:** Ais 35:10; 65:19; Pal 7:17 ✡ **21:5:** 2Ko 5:17 ✡ **21:6:** Ais 55:1; Iel 2:13; Ioa 7:37; Pal 1:8, 17; 22:17 ✡ **21:7:** 2Sa 7:14; 1Aʹa 17:13; Lex 89:26-27 ✡ **21:8:** Mat 25:41; Pal 20:15; 22:15 ✡ **21:10:** Ese 40:2 ✡ **21:11:** Ais 60:1-2, 19

lavoˈo vile lailaixe ilemo lexe iasupa malemalenga xe ulamil-
ami loxo ˈo latitilo.
12 ✡Mo vimelu toxoxaˈa mo veveeni mulai teitexi muxox-
osou tuala tatila ne mo aitengaxu mavulovexa mo muluˈe no
lia tamei xe ta angelo vilevilesi mitulu mimomoxu aiaitenga
ne. Mo mikaukavunu ualasiˈa ta matamata mavulovexa mo
muluˈe no lia tamei noxiˈa ta Isilaeli no anu aitenga ne.
13 No xalee vimelu telo ˈole la aitengaxu tatalu mo luˈe ˈole
aitengaxu tatalu mo no xaleenu toˈo ˈole la aitengaxu tatalu
xe no xaleenu vaxa ˈole la aitengaxu tatalu kalumo.
14 Mo mimuxaxu lavoˈo kulu sou vimelu tavaˈu
mavulovexa mo muluˈe no lia tamei sou vimelu sou
tuala tatila ne uai utelo la usiatoto no anu. Lavoˈo kulu
mavulovexa mo muluˈe no lia tamei ne ualaualasiˈa ta
mitema sou xaixai noxou Sipsip ˈOlu mavulovexa mo muluˈe
no lia tamei muxolu no anu.
15 ✡Mo angelo e uvivikalaleli ne munoˈu tilovo vile
miˈoxonu no anu xoulu sou utilovosou tuala tatila ne no anu
ilou aiaitengaxu mo vimelusou.
16 Mo no anu tuala tatila ne la no xalee tamiˈa mo ne
mitilovosou la lovaxu iouvilesisi. Veveeninu mo toxoxaˈa no
anu ne mo veveeni utelai teitexi ne anu mulovaxu la itiitisou
lova ne iouvilesisi mumomomo loxo lova 2,220 (kilomita).
17 Mo mulovaxu komuko no anu vimelu ne la lovaxu
mumomomo loxo mita itemaxu tatalu mo taˈuve (65 mita).
Angelo munoˈu lova ne loxo noxiˈa ta mitema inonoˈu sou
ilovaxu mimii no anu.
18 ✡Vimelu ne miˈoxonu no anu lavoˈo vile lailaixe ilemolu
lexe iasupa xe tuala tatila ne miˈoxonu no anu xoulu la
ulamilami loxo latitilo.
19 Mo no tavaˈu vimelu ne la mitokolomonu no anu lavoˈo
seˈi lailaixe manina. Lavoˈo ane mimuxaxu tei manina
ane ilemolu lexe iasupa mo ta tameisou ne lavoˈo vile
ˈelaˈela ilemolu lexe sapaia mo lavoˈo tatalusou ilemolu lexe
xalukedoni mo lavoˈo tamiˈasou ne kaukavuxu vevesinu
ilemolu lexe emeralu.
20 Mo lavoˈo taˈuvesou ne lavoˈo kaukavuxu lauolauoinu
xe kea muˈumuˈunalaxu ilemolu lexe saludoni mo muxatele
vilesou anu lavoˈo lauolauoinu ilemolu lexe koniliani mo
muxatele tameisou ne lavoˈo vile poonu ilemolu lexe kuliso-
lite mo muxatele tatalusou ne anu lavoˈo vile la kaukavuxu
vevesinu ilemolu lexe velili mo muxatele tamiˈasou ne anu
lavoˈo vile poonu la ilemolu lexe topasi mo mavulovexasou
ne anu lavoˈo vevesinu ne ilemolu lexe kulisopulasi mo
mavulovexa mo muluˈe no lia vile ne lavoˈo ˈelaˈela ilemolu
lexe aiasine xe mavulovexa mo muluˈe no lia ta tameisou ne
anu lavoˈo malivololoonu ilemolu lexe ametisi.
21 Mo aitenga mavulovexa mo muluˈe no lia tamei ne
miˈoxo no anu lasala mukalusi mo voteˈi sou tuala tatila ne

✡ **21:12:** Ese 48:30-35 ✡ **21:15:** Ese 40:3; Pal 11:1 ✡ **21:18:** Ais 54:11-12

mi'oxonu no anu xoulu e mivile u'unalaxu uasi la ulamilami
mo tamalei ulai xalee vile loxo atitilo.
22 Xe eni amaisou taasou lalotu vile uxolu no nano no tuala
tatila ne uasi xo taasou lalotu ane anu Tila Lataua xaviinu
musuku ilou Sipsip 'Olu nesi.
23 ✡Mo no nano no tuala tatila ne la umomomo sou aso
ilou so'io ukaa la uasi xo lamanaxu Lataua ukakaa no anu
mo Sipsip 'Olu anu telusou.
24 ✡Ta mitema tavu'alo no xalexalee tuatuala ukalusi 'o
imuamua'i no anu lamanaxu ne mo ta tatanaanu tuatuala
no lia 'o ino'u mimii lailaixe noxi'a la ino'u ine'enu.
25 ✡Mo aitengaxu tuala tatila ne voxo vile utatu uasi ukisi
uxoxolu aloxo ne xo 'olovoxo la uasi aso uulualesi.
26 Mo tokolomo iouiou ilou lamoli noxi'a ta mitema no
xalexalee tuatuala no lia 'o ukalusi ne ino'u u'unalai no anu.
27 ✡Mo susu vile uxolu no nano ne uasi ilo'a ta mitema e
i'oxo'oxonu 'ilixo sou maela loxo pakali mo 'ilixo sou vote'i
mo to se'i la xe ane'i ane i'oxo'oxonu vaikala kalakalavoi ne
umomomo sou i'unalai uasisi manina. Ia ane'i ane ualasi'a
uai no nano no anu lavuku sou mauli noxou Sipsip 'Olu
ane'isisi i'unalai.

22

Lexa sou Mauli

1 ✡Ioxe angelo ne muavuti la mulosielixu lexa sou mauli
ia anu ulamilami loxo latitilo mo luuxu no laaxu puloulou
noxi'a Lataua ilou Sipsip 'Olu la musiali muuatu.
2 ✡La muiave mulai nonixi no vote'i toxoxa'a sou tuala
tatila ne, xe no pa'umolu xalee vile xe xalee vile la ovu
sou mauli mutulutulu. Ovu ne ulavusou unene'a alaxu
mavulovexa mo mulu'e no lia tamei no anu tauu ie vile
momoxu so'iso'io xe voloxu ne sou u'oxone'i ta mitema no
xalexaleenu lia ukalusi 'o ino'u mauli no anu.
3 Mo mimii e Lataua umasaxau uasi manina mo ulevetesou
lexe uxexee umomomo sou uxolu no nano ne la uasi. Mo
puloulou noxou Lataua mo Sipsip 'Olu uxolu no nano no
tuala tatila ne la ta mitema sou xaixai noxou ixaxai noxou.
4 ✡La ane'i imaisou iou xe ikaukavunu ualasou no 'alaie'i.
5 ✡La 'olovoxo uasi. Xo anu tila Lataua ulosi'a lamana,
la sou ane'i imomomo sou ixolu no anu lamanaxu telu
mo lamanaxu aso uasi. Ane'i ixali ta tatanaanu tuala no
voxovoxo mo kaluxu uasi.
6 ✡Mo angelo ne muvikalaleli aloxo 'o, “Vaivaikala ane
'o ne manina misevile umomomo sou ta mitema imuxaxu
tane'i no anu. Tila anu Lataua no anu Uleenu la muavutil-
ixa'a ta mitema sou palomatana la mia'alo no anu vaivaikala

✡ **21:23:** Ais 60:19-20; Pal 22:5 ✡ **21:24:** Ais 60:3, 5 ✡ **21:25:** Ais 60:11 ✡ **21:27:** Ais 52:1; Ese 44:9; 1Ko 6:9-10 ✡ **22:1:** Ese 47:1 ✡ **22:2:** Tav 2:9; Ese 47:12; Ioe 3:18; Sek 14:8 ✡ **22:4:** Mat 5:8; Pal 3:12 ✡ **22:5:** Tan 7:18, 27; Pal 5:10; 20:6; 21:23, 25 ✡ **22:6:** Pal 1:1

noxou. Anu mupalusiʼa ta angelo noxou sou ineʼe ilosieʼi ta
mitema sou xaixai noxou no anu mimii e ʼalaʼalai sou uxali.”

Lailivuxu Iesu

7 ✡Mo angelo ne musolonu vaivaikala noxou la aloxo ʼo,
“Ngalomu, eni ʼalaʼalai sou alivu aneʼe. La sou ʼenaʼei aneʼi
umulinu vaivaikala palopalomatana uai no nano no anu uoli
voloxu e misakii ʼo, anu uʼosa xo Lataua ualusou.”
8 ✡Eni Ioanesi, enisisi ane emaisou mimii ne xe elomusou
vaivaikala ne. Ia no mine eni elomusou xe elomusou mukalu
la elapau muluʼe no tavaʼu angelo e ulolosielixu mimii ne sou
lexe alotu noxou.
9 Ia anu muavuti la muvikalaleli aloxo ʼo, “Mamu, nalotu
noxilo uasi, nalotu noxou Lataua anusisi. Xo eni amitema
sou xaixai noxou Lataua aloxo nininesi mo ta vivine ta
mitema sou palomatana xe aneʼi ane imulinu vaivaikala no
anu uoli voloxu e misakii ʼo. Nalotu Lataua!”
10 Mo muavuti la muvikalaleli la aloxo ʼo, “Mamu sou
natatusou vaivaikala palopalomatana muai no nano no anu
uoli voloxu e misakii ʼo xo voxo a ʼalaʼalai ukalu.
11 ✡La sou ʼenaʼei uʼoxoʼoxonu susu la anu laixe lexe
anu ulai mo usolonu uʼoxoʼoxonu susu mo ʼenaʼei ane
uʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo e iou maemaela no anu la anu laixe
lexe ulai mo usolonu uʼoxoʼoxonu ʼiliʼilixo ane ne. Mo ʼenaʼei
ane umulimulinu ʼiliʼilixo mulapu la laixe lexe anu usolonu
uʼoxonu ʼilixo mulapu xe ʼenaʼei ane umasaxa lexe uxolu
vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua la anu laixe lexe anu
usolonu sou uxolu vaʼaxu no anu ʼiliʼilixo masumasua ne.”
12 ✡ “Ngalomu, eni ʼalaʼalai sou alivu aneʼe la alosiʼa
ta mitema latala lakolisou ʼiliʼilixo maʼia aneʼi vilevilesi
miʼoxonu.
13 ✡Eni tei xe eni kaluxu mo eni sokoʼu mimii xe eni
kaluxusou mimii.”
14 ✡Aneʼi ane miʼuinu tokolomoiʼa la iʼosa xo Lataua
ualusiʼa la aneʼi umomomo sou iʼani no anu ovu sou mauli
mo uʼunalai no aitenga no tuala tatila ne.
15 Ia aneʼi ane umomomo sou iʼuna no tuala tatila ne
uasi ane ta aʼaa mo aneʼi ane iʼoxoʼoxonu sasaa kalakalavoi
mo ʼiliʼilixo sou voteʼi mo aneʼi miveʼa ta mitema misoisoli
mo ilotu no anu mimii vulaulau xe aneʼi latala e imasaxa
iʼoxoʼoxonu vaikala kalakalavoisi. Aneʼi ta mitema ne ixolu
no ale no tuala tatila noxou Lataua ne.
16 ✡ “Eni Iesu epalusou angelo noxilo sou muluʼe
muaʼaloxu vaivaikala manina noxilo mulai nixiʼa ta mitema
sou lalotu. Xo eni ʼilusuleli ane Deviti mo eni Deviti uliʼu vile
ane mo eni loxo xuae sou lamana ukea.”
17 ✡Uleenu Tavuna ilee Sipsip ʼOlu semau ivikala lexe,
“Naneʼe.” Mo anu ane ulomusou la anu uvikala lexe,

✡ **22:7:** Pal 1:3 ✡ **22:8:** Pal 19:10 ✡ **22:11:** Tan 12:10 ✡ **22:12:** Ais 40:10; Iel 17:10; Pal 2:23 ✡ **22:13:** Ais 44:6; Pal 1:8, 17; 21:6 ✡ **22:14:** Tav 2:9; 3:22 ✡ **22:16:** Iti 24:17; Ais 11:1, 10; Rom 1:3; Pal 2:28; 5:5 ✡ **22:17:** Ais 55:1; Pal 21:6

“Nane'e.” 'Ena'ei ane usoliu lexa la anu une'e mo 'ena'ei ane umasaxa manina lexe uie no anu lexa sou mauli ne la anu laixe lexe anu une'e mo uie vitanisi ia ulotonu uasi.

Vaikala Peletoto Pekia'u Noxou Ioanesi

18 ✡La sou eni apeletoto aloxo 'o lexe 'ena'ei ane mulo-
musou vaikala palomatana muai no nano no lavuku 'o ia
umuxaxu vaikala se'i utelo no latanu la, la Lataua umuxaxu
tu'utu'umaxu utelo no lataanu noxou.
19 Xe anu ane uxexeenu vaivaikala palomatana e muai no
nano no lavuku 'o, la anu umomomo sou u'ani no anu ovu
sou mauli uasi, mo umomomo sou u'unalai no anu Tuala
Tavuna Tatila noxou Lataua e mulemolu no anu lavuku
noxou uasi. Lataua uxexeenu mimii ane ne noxou.
20 ✡Mo itema e mua'alo lamana no anu mimii ane ne
uvikala lexe, “Ani, Eni 'ala'alai sou alivu ane'e.” Manina.
Tila Iesu, nane'e.
21 Eni alinga lexe alauna noxou Tila Iesu uxolu noxi'a ta
mitema noxou Lataua. Manina.

✡ **22:18:** Lap 4:2; 12:32 ✡ **22:20:** Mat 24:30-31; 1Ko 16:22